مُفصل سنڌي لغت

جلد ڇهون

(ڏ - ڊ - ڍ - ڌ - ر - ڙ ۽ ز)

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

ثقافت کاتو،
حڪومت سنڌ

مُفصل سنڌي لغت

جلد ڇھون

(ڏ-ڊ-ڍ-ذ-ر-ڙ ۽ ز)

سرپرست اعليٰ

ڊاڪٽر محمد علي مانجھي

ثقافت کاتو، حڪومت سنڌ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ

2021ع

سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جو ڪتاب نمبر (336)

سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

مفصل سنڌي لغت جلد ڇهون (ڏ-ڊ-ڍ-ڌ-ر-ڙ ۽ ز)

سرپرست اعلیٰ: ڊاڪٽر محمد علي مانجھي

ايڊيٽر: ضراب حيدر

ڇاپو پهريون: جون 2021ع

ڪمپوزنگ: راز محمد لغاري ۽ بلقيس لاشاري

ٽائيٽل: اسد الله ڀٽو

تعداد: 1000

قيمت: 500 رپيا

ناشر: ثقافت کاتو، حڪومت سنڌ

ڊڪشنري بورڊ اسڪيم هيٺ تيار ڪري ڇپايل

Catalogue Reference
Laghari Ghulam Akbar
Mufasil Sindhi Lughat (Vol: VI)
Lexicography
Sindhi Language
ADP:119
Culture, Tourism & Antiquities
Department, Govt of Sindh
ISBN: 978-969-625-185-9

Mufasil Sindhi Lughat (Vol: VI)

Patron in-chief:	Dr. Muhammad Ali Manjhi
Editor:	Zarrab Hyder
First edition:	June, 2021
Composing	Raaz Muhammad Laghari & Bilqees lashari
Title:	Assadullah Bhutto
Quantity:	1000
Price:	Rs: 500
Published by:	Culture Department, Government of Sindh
Tel:	022-9240050-53
Fax:	022-9240051
E-mail:	contact@sindhila.edu.pk, sindhila@yahoo.com
Website:	www.sindhila.org
Printed by:	Kachho Publication Karachi, Sindh. 0300-2879794

Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

پاران ايم ايچ پنھور انسٽيٽيوٽ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

مُفصل سنڌي لغت

(ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي ترتيب ڏنل جامع سنڌي لغات تي آڌاريل ڇاپو)

جلد ڇهون
(ڏ-ڊ-ڍ-ذ-ر-ڙ ۽ ز)

سرپرست اعليٰ

ڊاڪٽر محمد علي مانجهي

ايڊيٽر

ضراب حيدر

نظرثاني

* پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا
* مدد علي سنڌي
* ڊاڪٽر آفتاب ابڙو
* ڊاڪٽر شير مهراڻي

سب ايڊيٽر / ريسرچر

عبدالله 'ناصر' قاضي ۽ اياز علي شيخ

سنڌي ڊڪشنري بورڊ جو تحقيقي عملو

* ضراب حيدر (انچارج ريسرچر)
* عبدالله 'ناصر' قاضي (ريسرچر)
* اياز علي شيخ (ريسرچر)
* راز محمد لغاري (ڪمپيوٽر آپريٽر)
* بلقيس لاشاري (ڪمپيوٽر آپريٽر)

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو
حيدرآباد، سنڌ

ثقافت کاتو،
حڪومت سنڌ

ارپنا

’مفصل سنڌي لغت‘ جو هي ڇهون جلد سنڌي ٻوليءَ جي محسن، ماهرِ لسانيات ۽ ڏاهي

پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا

۽ نامياري تعليمدان ۽ ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ جي اڳوڻي انچارج / لغت ساز

پروفيسر سيد شير شاهه بخاريءَ

کي ارپي رهيا آهيون.

هنن صاحبن جون مفصل سنڌي لغت جي اڳين جلدن ۾ اڻ ڳڻيون / تاريخي ڪوششون ۽ ڪاوشون آهن.

ڊاڪٽر محمد علي مانجهي

چيئرمئن

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

ڇپائيندڙ پاران

مون کي بيحد خوشي محسوس ٿي رهي آهي، جو ’مفصل سنڌي لغت‘ جو جلد ڇهون پڙهندڙن جي هٿن ۾ آهي. ڪنهن بہ ٻوليءَ جي ترقي ۽ ترويج ۾ انهيءَ ٻوليءَ جي گرامر جو هئڻ لازمي آهي. سنڌي ٻولي بہ هڪ شاهوڪار ٻولي آهي، جنهن ۾ نت نوان لفظ ۽ اصطلاح اوهان کي هر هنڌ ڳالهائيندي، ٻڌندي ۽ لکندي نظر ايندا. بنيادي طور تي لغت سازي سنڌي ٻوليءَ جي با اختيار اداري جو ئي ڪم ۽ ذميواري آهي، جنهن جي وسيلي ٻوليءَ ۾ وسعت اچي ٿي ۽ يقينا لفظن جو ذخيرو ٻولي جي ترقي ۽ واڌاري جو سبب بڻجي ٿو. هن کان اڳ سنڌي ٻوليءَ ۾ لغت نويسيءَ تي جن عالمن ڪم ڪيو آهي، تن ۾ ڪيپٽن جارج اسٽيڪ، ڊپٽي ڪليڪٽر حيدرآباد، آخوند عبدالرحيم عباسي، جهمٽمل نارو مل وسناڻي، فادر. جي. شرٽ، ڊاڪٽر ارنيسٽ ٽرمپ، پيرو مل مهر چند آڏواڻي، مرزا قليچ بيگ، مولوي علي محمد مهيري، ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ، ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلو ۽ ٻيا ڪيترائي معتبر نالا اچي وڃن ٿا. اوهين ڏسو تہ اسان جي انهن عالمن ڪيڏي نہ محنت سان ڪم ڪيو آهي. آخوند عبدالرحيم عباسي جي تيار ڪيل لغت ’جواهر لغات سنڌي اڪيچار‘ آهي. يادرهي 1886ع ۾ جهمٽمل نارو مل وسناڻي جي جوڙيل وٿيپٽي ڪوش، ميرزا صادق علي، فادر. جي. شرٽ ۽ اُڌارام ٿانورداس جي گڏيل طور تي ڇاپيل ’سنڌي انگريزي ڊڪشنري‘ يا ان کان اڳ حيدرآباد جي جفاڪش ڊپٽي ڪليڪٽر ڪيپٽن جارج اسٽيڪ جي سال 1849ع ۾ ڇاپيل ’انگريزي سنڌي ڊڪشنري‘، وغيره ثابتي آهي، اسانجي عالمن جي محنت ۽ سنڌي ٻوليءَ جي عظمت جي!

يقيناً ’جامع سنڌي لغات‘ ڇاهڻ جي رٿا سال 1951ع ۾ سنڌي ادبي بورڊ شروع ڪئي. ان سلسلي ۾ ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جو نالو سر فهرست آهي. جنهن کي انهيءَ ڪم لاءِ سنڌ يونيورسٽي جي وائس چانسلر، ڊسمبر 1951ع ۾ سنڌي يونيورسٽي جي موجوده اولڊ ڪيمپس ۾ هڪ ڪمرو حوالي ڪيو هو. انهيءَ ڪم جي نگراني علامہ ڊاڪٽر عمر بن محمد دائودپوٽي ڪئي هئي.

سال 2011ع ۾ سنڌي ٻوليءَ جي با اختيار اداري نئين سِر ’مفصل سنڌي لغت‘ تي ڪم ڪرڻ جو سلسلو شروع ڪرايو انهي ڪم جي سلسلي ۾ هن مهل تائين ’مفصل سنڌي لغت‘ جا ڪل 5 جلد شايع ٿي چڪا آهن. پر ان سلسلي ۾ ڇاڪاڻ تہ لغت اسڪيم لاءِ فنڊز ختم ٿي ويا. تہ سنڌ جي ثقافت واري وزير جناب سيد سردار علي شاهہ فوري طور ثقافت کاتي کي ’مفصل سنڌي لغت اسڪيم‘ جي سلسلي ۾

رٿا جوڙڻ جي هدايت ڪئي. انهيءَ ڪانپوءِ هاڻ هي ڇهون جلد ثقافت کاتي طرفان شايع ڪرايو پيو وڃي. انشاءَ الله تعاليٰ ’مفصل سنڌي لغت‘ جو هي ڇهون جلد حال ۽ مستقبل جي محققن ۽ لغت سازن لاءِ هڪ ڪارائتو تاريخي دستاويز ضرور ثابت ٿيندو.

ان کان سواءِ هن کان پوءِ ’مفصل سنڌي لغت‘ جو ستون جلد ’س‘ اکر تي مشتمل آهي. چاڪاڻ ته ’س‘ ۾ تمام گهڻيون داخلائون آهن. ان ڪري ’س‘ جو مڪمل هڪ ٿي جلد هوندو ۽ باقي رهيل 24 اکرن تي ڪم هلندو رهندو. رب ۾ اميد آهي ته ’مفصل سنڌي لغت‘ اسڪيم جلد پنهنجي تڪميل تائين پهچندي هن ڪم ۾ سنڌي ٻولي جي با اختيار اداري جو فعال ميمبر بورڊ آف گورنرز مسٽر مدد علي سنڌي، جنهن هن کان اڳ ’مفصل سنڌي لغت‘ جي پروجيڪٽ ڊائريڪٽر جي حيثيت ۾ 4 جلد مڪمل ڪري ڏنا هئا. دلجوئي سان ڪم ڪري رهيو آهي. جنهن لاءِ سندس واکاڻ ڪرڻ کان نٿو رهي سگهجي. مون کي اميد آهي ته سنڌي ٻوليءَ جو با اختيار ادارو پنهنجي مقرر ڪيل راهه تي گامزن رهي، سنڌي ٻوليءَ جي ترقي ۽ ترويج جي سلسلي ۾ اڳي کان اڳيرو رهندو.

03 جون 2021 ع

غلام اڪبر لغاري
سيڪريٽري
ثقافت ۽ سياحت کاتو سنڌ

اداري پاران

سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جي اهم ڪمن مان ’لغت نويسي‘ ﻫﻚ اهم ڪم آهي، جنهن ۾ ’سنڌي لغت‘ سان گڏوگڏ گهڻ موضوعاتي لغتن جي تياري ۽ اشاعت شامل آهي. ادارو پنهنجي قيام کان وٺي گهڻ موضوعاتي ٻوليون سنڌي – سنڌي لغت جي تياري ۽ اشاعت کي يقيني بڻائيندو رهيو آهي. هن سلسلي جي هڪ اهم ڪڙي ’مفصل سنڌي لغت‘ جي ڇهين جلد کي پڌرو ڪندي اسان بيحد خوشي محسوس ڪري رهيا آهيون. جو هيءَ اهم ڪم منهنجي حصي ۾ آيو آهي.

حقيقت ۾ سنڌي ٻوليءَ جي سڀ کان پهرين ڇپيل لغت، ڪئپٽن جارج اسٽيڪ جي ’انگريزي-سنڌي ڊڪشنري‘ آهي، جيڪا 1849ع ۾ پڌري ٿي. ان کانپوءِ ڪئپٽن اسٽيڪ ٺي ’سنڌي-انگريزي ڊڪشنري‘ تيار ڪئي، جيڪا سن 1855ع ۾ ڇپجي پڌري ٿي. هي ٻئي لغتون ديوناگري لپيءَ ۾ لکيل تيار ڪيون ويون هيون. [اهي ٻئي لغتون موجوده عربي – سنڌي لپيءَ ۾ تبديل ڪري، سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري پاران 2011ع ۾ ڇاپيون ويون آهن.] انهن کان ڏسڻ کانپوءِ چئي سگهجي ٿو ته سنڌيءَ ۾ لغتن تي ڪم ڪندڙ ديوناگري ڄاڻندڙ ماهرن انهن مان گهڻو لاڀ حاصل ڪيو ۽ چڱو ’لفظي خزانو‘ (Vocabulary) سامهون آيو. انهيءَ ساڳئي دور ۾ سنڌ جي هڪ عالم آخوند عبدالرحيم عباسيءَ جي تيار ڪيل لغت ’جواهر لغات سنڌي اڪيچار‘ جي قلمي نسخي مان ٻه گهڻو فائدو ورتو جيڪا ’سنڌي – فارسي لغت‘ هئي. [اها لغت بعد ۾ سنڌي ٻولي جي بااختيار اداري پاران 1993ع ۾ ڇپجي چڪي آهي.] 1886ع ۾ جهمٽمل نارومل وسناڻيءَ جي جوڙيل ’وٿيپتي ڪوش‘ ۾ سنسڪرت جي بنياد وارا لفظ ڏنا ويا. تنهن کانپوءِ 1879ع ۾ مرزا صادق عليءَ. فادر. جي. شرٽ ۽ اُڌارام ٿانورداس گڏجي هڪ ’سنڌي-انگريزي ڊڪشنري‘ جوڙي، جنهن ۾ هنن ’عربي-سنڌي لپي‘ ڪم آندي. جئين جئين تعليم عام ٿيندي وئي، انگريزيءَ جو واهپو وڌندو ويو سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪتاب ڇپجڻ جو عمل ٻه وڌيو. تيئن تيئن ’سنڌيءَ کان انگريزي‘ ۽ ’ انگريزي کان سنڌي‘ ڊڪشنرين جي ضرورت وڌندي وئي. 1907ع ۾ پيرو مل جي شاهه لطيف جي ٽن سُرن تي مشتمل ’غريب الغات‘ ڇپي. 1910ع ۽ 1933ع ۾ پرمانند ميوارام جون لغتون / ڊڪشنريون آيون. مرزا قليچ بيگ جون 1914ع ۾ ’لغات لطيفي‘ ۽ 1924ع ۾ ’لغات قديمي‘ آيون. اهڙي ريت سنڌ جي ناليواري عالم، اديب، شاعر ۽ ٻولي ماهر علي محمد مهيري سنڌي لغت جوڙڻ جو چڱو ڪم ڪيو.

1940ع ۾ 'سنڌي ساهيت مرڪز' سرڪاري بورڊ پاران لغت جي ڪميٽي جڙي. اڳتي هلي 'سنڌي ادبي بورڊ' 1951ع ۾ هڪ باقاعدي ٽن سالن جي رٿا 'جامع سنڌي لغات' نالي سان شروع ڪرڻ جو ارادو ڪيو ۽ اهڙي آڇ محترم ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ کي ڪئي وئي. ڊسمبر 1951ع ۾ سنڌ يونيورسٽي جي وائس چانسلر علامہ آءِ آءِ قاضي صاحب پاران سنڌ يونيورسٽيءَ جي اولڊ ڪئمپس ۾ 'ڊڪشنري آفيس' قائم ڪرڻ لاءِ هڪ ڪمرو ڏنو ويو جتي لغت جو خاڪو جوڙيو ويو ۽ جنوري 1952ع ۾ان آفيس ۾ باقاعدي ڪم جي شروعات ڪئي وئي. ايئن ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي سربراهيءَ ۾ هڪ اهڙي ٽيم جوڙي وئي. جنهن کي ڪم ورهائي ڏنو ويو. 1952ع کان 1958ع تائين مختلف مشڪلاتن باوجود 'جامع سنڌي لغات' جو پهريون جلد 1960ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو. ٻيا جلد 'سنڌي ادبي بورڊ' پاران ڇپجندا رهيا. انهن جو سمورو خرچ سنڌ سرڪار جي ڏنل فنڊن مان 'سنڌي ادبي بورڊ' پنهنجي ذمي کنيو. ان ڪري پهرئين ڇاپي تي اکر لکيا ويا: **'رسمي واهتمام: سنڌي ادبي بورڊ. زير نگراني: ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ'** لغت نويسيءَ جو اهو تمام وڏو ڪم پهريون ڀيرو ٿيو. اهڙيءَ ريت 'جامع سنڌي لغات' جا پنج جلد 'سنڌي ادبي بورڊ' شايع ڪيا ۽ پوءِ وقت بہ وقت اُن جا ايڊيشن پڌرا ٿيندا رهيا.

سال 2011ع ۾ سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جي بورڊ آف گورنرس محسوس ڪيو تہ ڪيترن ئي علمن، هنرن وغيره جا نوان نوان لفظ سنڌي ٻوليءَ ۾ اچي رهيا آهن. تنهنڪري هڪ نئين (واڌاري سان) لغت جو فيصلو ڪيو ويو، جنهن موجب ٻين لغتن سان گڏ 20 جلدن تي مشتمل 'مفصل سنڌي لغت' جي رٿ منظور ڪرائي وئي. اهڙي ريت 'مفصل سنڌي لغت' جي هن رٿا جي سال 2012ع ۾ شروعات ڪئي وئي. اهڙيءَ طرح هن سلسلي جو پهريون جلد سيپٽمبر 2015ع ۾ شايع ٿيو، جنهن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي اکر 'آ ۽ الف' جون اٽڪل 11000 هزار داخلائون شامل آهن. اهو جلد 530 صفحن تي مشتمل آهي. ان کانپوءِ 'مفصل سنڌي لغت' جو جلد ٻيو مئي 2016ع ۾ شايع ٿيو جنهن ۾ 'ب ۽ ٻ' اکرن جون 8500 داخلائون شامل آهن. اهڙيءَ ريت 'مفصل سنڌي لغت' جو ٽيون جلد جنوري 2017ع ۾ شايع ٿيو جنهن ۾ اکرن 'ڀ، ت، ٿ ۽ ٽ' تي ٻڌل 8000 اٺ هزار داخلائون ڏنل آهن. ساڳئي وقت 'مفصل سنڌي لغت' جو چوٿون جلد فيبروري 2018ع ۾ ڇپجي منظرعام تي آيو جنهن ۾ سنڌي ٻوليءَ جي 'ٺ، ث، پ، ج، ڄ، جهہ ۽ ڃ' اکرن جون ڏهہ هزار داخلائون ڏنل آهن. هن لغت جو جلد پنجون 2019ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو. جيڪو 'چ، ڇ، ح، خ، د ۽ ڌ' اکرن تي ٻڌل 450 صفحن جو آهي ۽ هيءَ ڇهون جلد 'ڏ، ڊ، ڍ، ذ، ر، ڙ ۽ ز' اکرن تي ٻڌل آهي. جيڪو اوهان جي هٿن ۾ آهي.

اهڙيءَ ريت 'مفصل سنڌي لغت' جو ڪم پنهنجي تڪميل ڏانهن وکون وڌائي رهيو آهي. اميد تہ 'مفصل سنڌي لغت' جو هيءُ اهم ڪم پنهنجي تڪميل تائين پهچندو. هيءَ حقيقت آهي تہ 'مفصل سنڌي لغت' ڊاڪٽر بلوچ صاحب جي 'جامع سنڌي لغات' تي ئي آڏاريل آهي.

’مفصل سنڌي لغت‘ جي ڇهرين رتا جي ڇپجڻ کان پوءِ رهيل ڪم لاءِ رٿا کي ٻيهر منظور ڪرايو ويو. رٿا کي ٻيهر منظور ڪرائڻ ۽ عملي طور لاڳو ڪرڻ ۾ ثقافت کاتي جي وزير محترم سيد سردار علي شاهه صاحب ۽ سيڪريٽري محترم غلام اڪبر لغاري صاحب جي سنڌي ٻوليءَ سان پيار ۽ ذاتي دلچسپيءَ جو ثبوت آهي، سندن هيءَ ڪوشش سدائين ياد ڪئي ويندي. ’مفصل سنڌي لغت‘ جي ايڊيٽنگ جو اهم ڪم مشهور عالم، لسانيات جو ماهر ۽ سنڌي ٻوليءَ جو محسن پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا صاحب ڪندو رهيو. هن جلد جي ٻـ ايڊيٽنگ پاڻ ڪري، وڌيڪ ايڊيٽنگ لاءِ محترم سائين مدد علي صاحب ۽ محترم ڊاڪٽر شير مهراڻي جي حوالي ڪيائون. سائين مدد علي سنڌي سان گڏوگڏ آئون هن جلد جي سمورن ايڊيٽرن، ’ڊڪشنري بورڊ‘ جي ايڊيٽر ۽ ڪم ڪندڙ سمورن ڪارڪنن جي محنت کي ٻـ ساراهڻ ضروري سمجهان ٿو جن هن جلد ۾ دلچسپيءَ سان ڪم ڪيو. اميد تـ سنڌي ٻوليءَ جي لغت سازيءَ ۾ هيءَ لغت اهم اضافو ثابت ٿيندي. مانوارن محققن، عالمن ۽ سُڄاڻ شخصن کي گذارش آهي تـ جيڪڏهن ڪي اهم لفظ يا اصطلاح وغيره هن يا اڳين جلدن ۾ شامل ٿيڻ کان رهجي ويا آهن تـ مهرباني ڪري اُهي اداري کي موڪليا وڃن تـ جيئن اهي ايندڙ ڇاپن ۾ شامل ڪري سگهجن.

04 مئي 2021
حيدرآباد

ڊاڪٽر محمد علي مانجهي
چيئرمئن
سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

رَنديا روڙيا جَن!

’لغت‘ ڇا آهي! ’لغت‘، جنهن کي انگريزيءَ ۾ ڊڪشنري (Dictionary) چيو وڃي ٿو، ڪنهن به ٻوليءَ جي لفظي خزاني کي محفوظ ڪرڻ سان گڏوگڏ، لفظن جي معنائن، مفهومن، اُچارن ۽ وياڪرڻي (Grammatical) حيثيت کان سواءِ انهن جي تاريخي لاڳاپي ۽ ذاتن جي نشاندهي ڪرڻ جو هڪ اهم وسيلو هوندي آهي. اهو هڪ قسم جو حوالاجاتي ڪم آهي. جنهن ۾ لفظ ۽ اصطلاح الف - ب وار ترتيب سان رکيا ويندا آهن.

سنڌ جي ثقافت ۽ سياحت کاتي جي صوبائي وزير قابلِ احترام جناب سيد سردار علي شاهه صاحب، مانواري سائين غلام اڪبر لغاري صاحب (سيڪريٽري سنڌ ثقافت ۽ سياحت کاتو)، ناميارِي اديب ۽ ليکڪ محترم مدد علي سنڌي صاحب ۽ سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جي سربراهه مانواري ڊاڪٽر محمد علي مانجهي صاحب جن جي ڪوشش سان ثقافت کاتي، حڪومت سنڌ پاران منظور ڪرايل رٿا، ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ پاران تيار ڪيل ’مفصل سنڌي لغت‘ جو هي ڇهون ڀاڱو جيڪو سنڌي ٻوليءَ جي اکرن (ڏ،ڍ،ڊ،ذ، ر، ڙ ۽ ز) جي لڳ ڀڳ ست هزار داخلائن تي مشتمل آهي، مڪمل ڪري، اشاعت هيٺ آندو ويو ۽ هن وقت اوهان سڄاڻ ذهن جي مالڪن جي هٿن ۾ آهي.

هتي اهو ٻڌائڻ به ضروري ٿو سمجهان ته اسين هي ڇهون جلد تيار ڪري، ڪافي وقت اڳ ئي منظرعام تي آڻي چڪا هجون ها، پر اڳين جلدن جي ڀيٽ ۾ هن جلد جي تياريءَ ۾ اوچتو ڪيترين ئي اهڙين رنڊڪون ۽ دشوارين پيش آيون، جيڪي سيني جي آڏو عالم آشڪار آهن. ڇاڪاڻ جو گذريل سال يعني 2020ع جي مارچ مهيني ۾ جڏهن ’مفصل سنڌي لغت‘ جو هي جلد تياريءَ جي مرحلن ۾ هو. هن جلد جو مسودو به مانوارن ايڊيٽر صاحبان پاران ايڊٽ ٿي، واڌارن، سڌارن ۽ سنڌن مفيد مشورن سان گڏ اسان تائين موصول ٿي چڪو هو ۽ اسين مسودي کي سنڌن ڏنل هدايتن مطابق تيار ڪري رهيا هئاسين ته بين الاقوامي سطح تي ڦهلجندڙ ڪرونا وائرس سبب ملڪگير لاڪ ڊائون لاڳو ڪيو ويو جنهن ڪري 18 مارچ 2020ع کان 8 جون 2020ع تائين پوري ملڪ جي سرڪاري دفترن کي مڪمل طور تي تالا لڳي ويا، نتيجي ۾ ٻين ڪيترن ئي ڪمن ۽ منصوبن سان گڏ اسان جو هي پورهيو پڻ متاثر ٿي ويو. پر آءٌ جس ڏيان ٿو ’ڊڪشنري بورڊ‘ جي محنتي ڪارڪنن کي، جيڪي لاڪ ڊائون وارو عرصو ڪيترين ئي لغتون ۽ ماخذ لائبريريءَ مان جاري ڪرائي، پاڻ سان گڏ گهر کڻي ويا، هن ڇهين جلد تي ڪم ڪندا رهيا ۽ وري جڏهن سرڪاري دفتر کلي ويا، تڏهن مون کي اهو ڏسي اچرج سان گڏ بيحد خوشي پڻ ٿي. جو اسان جي ڪارڪنن پاران ڪيل ڪم جي نتيجي ۾ اول تيار ڪيل مسودي جي ڀيٽ ۾ جلد جي ضخامت ۾ ڪافي اضافو ٿي چڪو هو.

جون 2020ع ۾ ڪل وقتي لاڪ ڊائون بعد دفترن جي کلڻ وچڻ ڪانپوءِ بہ هن موذي مرض جي احتياطي اُپائن پٽاندر سرڪار پاران جزوي لاڪ ڊائون (Small lockdown) سان گڏ ايس. او. پيز تحت 50 سيڪڙو يا اُن کان بہ گهٽ ملازمن جي حاضريءَ يا اهڙن ٻين مسئلن سبب ظاهر آهي تہ ڪم جي رفتار بہ يقيناً متاثر ٿي هوندي. بهرحال اڄ سڀ مرحلا طئي ڪري، هي ڇهون جلد اوهان تائين پهچائڻ ۾ ڪامياب ٿيا آهيون.

’مفصل سنڌي لغت‘ جو ڇهون جلد پيش ڪندي، دل چاهي ٿي تہ اُنهن سمورن سنڌي عالمن کي خراج تحسين پيش ڪجي، جن عرب دور کانپوءِ سنڌي الف - ب تيار ڪري، صدين کان وٺي سنڌي ٻوليءَ کي نہ رڳو تعليم جو ذريعو بڻايو پر اُن مادري ٻوليءَ جي دامن ۾ علم، ادب، ڏاهپ ۽ ساڃاھ جو وسيع ذخيرو ڇڏيو آهي. هتي اُنهن عالمن جو احسان وسارڻ بہ تاريخ سان زيادتي ۽ بدديانتي ٿيندي، جن انگريز دور ۾ مروج سنڌي الفابيٽ کي جدت سان تشڪيل ڏئي، اُن ڳالھ کي ممڪن بڻايو تہ سنڌي علم ۽ ادب جي اشاعت، قديم سنڌي ماخذن کان وٺي، هن لغت تائين ڪاميابيءَ سان سفر ڪيو آهي.

اسين دل جي اٿاھ گهراين سان خراج عقيدت پيش ڪريون ٿا سنڌي ٻوليءَ جي محسن، ماهر لسانيات ۽ سنڌي لئنگئيج اٿارٽيءَ جي اڳوڻي چيئرمئن پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الانا صاحب جن کي، جنهن جي پوري عمر ۾ سنڌي لسانيات لاءِ ڪيل بي انت خدمتن سان گڏ ’مفصل سنڌي لغت‘ جي پهرين جلد کان وٺي، هن ڇهين جلد جي ايڊيٽنگ، واڌارن ۽ سڌارن جو تاريخي ڪم پڻ شامل آهي. پاڻ هن جلد جو مسودو ايڊٽ ڪري، واپس ڪرڻ وقت محترم مدد علي سنڌي صاحب جن کي اهو بہ چيو هئائون تہ: ”منهنجي نظر گهٽجي وڃڻ ڪري، هاڻ آءٌ ايڊيٽنگ وغيره جو ڪم نہ ٿو ڪري سگهان، اُن ڪري هن جلد کان پوءِ اڳتي ايڊيٽنگ نہ ڪري سگهندس!“ اسان کي بيحد افسوس آهي، جو سنڌس ايڊيٽنگ سان سنواريل هي جلد، ڇپجي منظرِعام تي اچڻ کان اڳ ئي ڊاڪٽر صاحب اسان کان هميشہ لاءِ جدا ٿي ويو.

آءٌ سمجهان ٿو تہ ’سنڌي ساهت جي صلاحڪار بورڊ‘ ۽ ’سنڌي ادبي بورڊ‘ آڏو ’سنڌي - سنڌي لغت‘ جو جيڪو نقشو سائين جي. ايم. سيد، ڪاڪي ڀيرومل مهرچند آڏواڻيءَ، ڄيٺمل پرسرام، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ، ڊاڪٽر هرومل سدارنگاڻيءَ، ڊاڪٽر عمر بن محمد دائودپوٽي ۽ اڳتي هلي علامہ غلام مصطفيٰ قاسميءَ جي تصورن موجب رهيو اسان ان ڏس ۾ سيني عالمن جو گس وٺي، حتي الامڪان پيش رفت ڪئي آهي. اسين دل جي حضور سان سلام پيش ڪريون ٿا. ڪئپٽن جارج اسٽڪ، جهمٽمل ناروملِ وسناڻيءَ، مرزا قليچ بيگ، اي. ٽي شاهاڻي صاحب، ڊاڪٽر عبدالڪريم سنديلي صاحب، آخوند عبدالرحيم عباسي، شري سترام داس ’سائل‘ ۽ ٻين اهڙن مڙني عالمن ۽ سنڌن محنتن کي، جن سنڌي لغت جهڙي تحقيق طلب ڪم تي پنهنجو رت ست ڏئي نور نچويو.

’مفصل سنڌي لغت‘ جي پهرين جلد کان چوٿين جلد تائين ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ جي انچارج جي حيثيت ۾ پروفيسر سيد شير شاھ بخاري صاحب جي ڪرم جي نگاھ اسان تي رهي ۽ آڪٽوبر

2018ع ۾ عمر رسيدگيءَ سبب سندس چارج ڇڏڻ کان پوءِ ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ جون سندس ٿي ذميواريون مون کي سونپيون ويون. آءٌ اهو اعتراف ڪندي فخر محسوس ڪري رهيو آهيان تہ اڄ آءٌ يا مون سان گڏ ڪم ڪندڙ مانوارا ڪارڪن جيڪڏهن لغت سازيءَ جي هنر کان واقف آهن تہ اهو سڀ ڪجهہ سائين شير شاهہ صاحب جي محنتن جو نتيجو آهي. جيڪو تازو ئي 12 مئي 2021ع تي اسان کان هميشہ لاءِ ڌار ٿي، دارالبقا طرف راهي ٿي ويو آهي. اسان کي يقين آهي تہ مٿي ذڪر ڪيل سڀني عالمن جا روح اسان جي هن ڪوشش تي ضرور سرها ٿيا هوندا.

آءٌ بيحد شڪرگذار آهيان محترم ڊاڪٽر محمد علي مانجهي صاحب، محترم مدد علي سنڌي صاحب، محترم ڊاڪٽر آفتاب ابڙي صاحب ۽ محترم ڊاڪٽر شير مهراڻي جن جو جن پنهنجي قيمتي وقت مان ڪجهہ وقت ڪڍي، نظرثاني ڪري، پنهنجي قيمتي ۽ مفيد مشورن ۽ هدايتن سان هن لغت کي سينگاريو ۽ سنواريو.

آخر ۾ آءٌ جس ڏيان ٿو پنهنجي پانهن ٻيلين ۽ ’ڊڪشنري بورڊ‘ جي تحقيقي عملي اياز علي شيخ (ريسرچر)، راز محمد لغاري (ڪمپيوٽر آپريٽر) ۽ بلقيس لاشاري (ڪمپيوٽر آپريٽر) کي، جن جي محنتن سان هي جلد تيار ٿي اوهان جي هٿن تائين پهتو ۽ خصوصي شاباس ڏيان ٿو ’سنڌي ڊڪشنري بورڊ‘ جي محنتي ڪارڪن عبدالله ’ناصر‘ قاضي (ريسرچر) کي، جنهن هڪ پيروف نہ، پر ڪيترا پيرا مسودي کي ڏٺو ۽ ضرورت آهر هڪ هڪ اکر تي اعرابن لڳائڻ سان گڏ وسرڳ آوسرڳ واري مسئلي تي خبرداري ۽ باريڪ بينيءَ سان نظر وڌي.

مون کي اهو يقين آهي تہ دور حاضر توڙي مستقبل جي عالمن، محققن ۽ سنڌي لسانيات جي ماهرن وٽ اسان جو هي پيار جو پورهيو ضرور مان لهندو.

4 جون 2021

ضراب حيدر
ايڊيٽر

لغت جي پڙهندڙن لاءِ رهنمائي

مفصل سنڌي لغت ۾ ’الف – ب‘ جي پٺيءَ جا اکر، ’جامع سنڌي لغات‘ واري ترتيب سان هن ريت رکيا ويا آهن.

ا	ب	ٻ	ڀ	ت	ٿ	ٽ	ٺ
ث	پ	ج	ڄ	جھ	ڃ	چ	ڇ
ح	خ	د	ڌ	ڏ	ڊ	ڍ	ذ
ر	ڙ	ز	س	ش	ص	ض	ط
ظ	ع	غ	ف	ڦ	ق	ڪ	ک
گ	ڳ	گھ	ڱ	ل	م	ن	ڻ
و	ه	ء	ي				

- پهرئين جلد ۾ عربي، اردو ۽ سنڌي لغت جي اصول موجب ابتدا ۾ ’آ‘ رکيو ويو ۽ ان کان پوءِ ’ا‘ (الف) سان شروع ٿيندڙ لفظ ڏنا ويا.

- هر بنيادي لفظ لاءِ (●) نشاني ڏني وئي، لفظن جي وياڪرڻي جوڙجڪ ’جامع سنڌي لغات‘ کان وڌيڪ واضح ۽ جامع رکي وئي آهي. بنيادي لفظ کان پوءِ اُن مان نڪرندڙ/ٺهندڙ لفظن کي (ـــ) نشانيءَ سان رکيو ويو آهي.

ـ لفظن جي وياڪرڻي صورت ظاهر ڪرڻ لاءِ هيٺينءَ ريت ’لفظي مخفف‘ ڏنا ويا آهن:

وياڪرڻي مخفف

اسم تصغير (ا – تصغير)، اسم حاليه (ا – حاليه)، اسم خاص (ا – خاص)، اسم عام (ا – عام)، اسم فاعل (اـ فاعل)، اسم مصدر (ا – مص)، اسم مفعول (ا – مفعول)، حالت جري (ح – ج)، حالت فاعلي (ح – ف)، حالت مفعولي (ح – م)، حرف جر (ح – جر)، حرف جملو (ح – جملو)، حرف ندا (ح – ندا)، صفت (صفت)، فعل (فعل)، فعل لازمي (فعل لازمي)، فعل متعدي (فعل متعدي)، فعل متعدي بالواسط (فعل متعدي بالواسط)، فعل مجهول (فعل مجهول)، مذڪر (مذ)، مؤنث (مث)، واحد (و)، جمع (ج).

- ’مفصل سنڌي لغت‘ ۾ مختلف ٻولين ۽ لهجن جون نشانيون هيٺينءَ ريت ظاهر ڪيون ويون آهن.

اترادي لهجو (ات)، اپڀرنس (اپ)، انگريزي (انگ)، براهوي/بروهڪي (بر)، بلوچي (ب)، ترڪي (تر)، ٿري (ٿ)، پراڪرت (پرا)، پشتو (پش)، پنجابي (پنج)، جتڪي لهجو (جت)، جپاني (جپ)، چيني (چ)، روسي/رشين (رش)، سرائيڪي (سرا)، سنڌي (س)، سنسڪرت (سن)، عربي (ع)، فارسي (ف)، قديم سنڌي (ق ـ س)، ڪڇي (ڪ)، ڪوهستاني لهجو (ڪوه)، گجراتي (گ)، لاڙي (س.ل)، لاسي (لس)، مارواڙي (ما)، هندڪو (ه)، هندي (هند)، يوناني (يو).

ڏ

• **ڏ:** [ا - مذ] سنڌي 'الف - ب' جو ايڪيھون اکر
※ اَبجَد موجبُ عَدَد '4'
※ اُچار 'ڏي'. جَڏهن ته گهڻن عِلائقن ۾ 'ڏال' پڻ پڙهن

• **ڏاب:** [ا - مث] سَنهي مِٽي، ڌڙ، دڙي، رستي جي رَٽي (جيڪا ڪَلَ گهڻن ماڻهن يا سوارين جي اَچَ وَڃَ جي ڪري پيدا ٿئي)
※ [سرا]

• **ڏاب ج ڏابُون:** [ا - مث] ڏوتي ٻَڌَڻَ جو هِڪُ نَمُونو
※ ڪُلهَن تي ڪَپڙو وجهڻ جو هِڪُ نَمُونو
※ لُونگي ٻَڌَڻَ جو هِڪُ نَمُونو (جنهن ۾ لُونگيءَ کي ڪُلهن تان وراڻي، هيٺ چيلهه تي گَنڍ ڏيئي ٻڌي ڇڏجي)
※ آڳاٽي پوشاڪ ۾ شلوار جي مٿان ڍَڪُ پردي
※ اڙ يا اڏ طور ٻڌل اَڌ گوڏ
※ گوڏ. لاڪ. منجهلو. پوتڙو. ڌوتي
※ [س/ڪچ/ل]
※ لاڪ
※ [س/ل]
'آهه سُهڻي سُٿر سان سَٿَڻ، مٿي چادر جي ڏاب' (گل)
※ جُهنبَ
※ [س/ل]
※ وَهندڙ پاڻيءَ کي اَٽڪ. چاڀَ
※ [س/ل]
'پاڻيءَ کي هتي ڏاب آيل آهي' (جملو)
※ ٻُنڌ. جهل. وٽ. سوگهو ڪرڻ جي حالت
※ مڌي ترار
※ گهوڙي جي هَلڻَ جو هِڪُ نَمُونو
※ گهوڙي جي سُنبن جو آواز
※ [س/ل]

— **ڏابِ پوڻُ:** [اصطلاح] وَهندڙ پاڻيءَ جو ڪنهن اَٽڪِي پيهڻ. چاڀ اَچڻُ

• **ڏاب ج ڏابُون:** [ا - مث] ڏڙڪو. دَهمان. دابو. ٽڙي. دَٻ. هيسَ. ڏئونس
※ جهڪي. ٻَڪي. ٻَڪ. ٻَڪواس
※ [س/ل]
※ ٻَٽاڪ. لَباڙ. داڙ

— **ڏاباڻُ:** [مصدر 'ڏابڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڏڙڪا ڏيارڻ. دَٻ ڪيائڻ. دَمڪي ڏيارڻ
※ [ڏابيو ڏابيندو ڏابيل]

— **ڏابڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏڙڪو ڏيڻ. دَهمان ڪرڻ. دابو ڪرڻ. ٽڙي ڪڍڻ. دٻائڻ. هيسائڻ
※ [س/ل]
※ ٻَٽاڪ هڻڻ. لَباڙ هڻڻ. داڙ هڻڻ
※ [مص] ڏابڻ
※ [امر] ڏاب
※ [ڏابيو ڏابيندو ڏابيل]

— **ڏاب هڻڻُ:** [اصطلاح] جهڪي هڻڻ. ٻَڪ ڪرڻ
※ ٻَٽاڪ هڻڻ

• **ڏابرُ ج ڏابر:** [ا - مذ] ٿانءَ جو هِڪُ قِسمُ. ٽامي يا جست جو ڍڪ سان گول ٿانءُ. ڏابورو. سونگو. ڏبلو
※ [س/ل]
※ ٺڪر جو ٺُڪرو
※ [س/ات]
※ واهه ۾ پاڻي سُڪي وڃڻ جي حالت
※ [صفت] ڪابو. ڏاٿو
※ ڏبرو. ڏاوڙُ
※ گهڻو ڪائيندڙ

• **ڏاڀڙُ ج ڏاڀڙ:** [صفت] ڪابي يا ڏاٿي هٿ سان ڪم ڪندڙ. ڏاوڙُ. ڪابڙُ. ڪابڙيو. ڪابيڙو. ڪابڙيل
※ [س/ل/دات: ڏاپرا = ڪابڙ]
※ [ا - مذ] ڪابو هٿ. ڏاٿو هٿ
※ وڏو پنڪو
※ [س/ات]

— **ڏاڀڙيو ج ڏاڀڙيا:** [صفت - مذ] ڏاٿي هٿ وارو. ڪابي هٿ وارو
※ پاسيرو
※ [مث: ڏاڀڙي ج ڏاڀڙيون]

• **ڏاڀڙُ ڪُتو:** [ا - مذ] وڏي قد ۽ وڏي مُنهن وارو ڪُتو

• **ڏاٻلي ج ڏاٻليون:** [ا - مث] ڪاٺ جي ننڍڙي پيٽي (جيڪا گول يا چوڪنڊي شڪل جي ٿئي. اڳاٽي وقت ۾ اُن ۾ اڪثر پان ۽ پان ٺاهڻ جو سامان وغيره رکندا هُئا)
* ناس وجهڻ جي ڏٻلي، ڏٻي، سونگي
* [س/ل]
* هڪ قِسم جو ٻوٽو (جيڪو هميشه سائو رهي، برسات جي موسم ۾ پيلا گل ڏينس ۽ ٿر گول ڏٻليءَ وانگر ٿيئس. تنهنڪري نالو 'ڏاٻلي وَل' اٿس. هن جا پن گهوڙي ٿڻ يا ڦرڙيءَ تي رکڻ سان اُهو ڇٽيو وڃي)
* [س/ٿ]

• **ڏاٻو ج ڏاٻا:** [صفت - مذ] ٿرڙو، ٿيڏو، جنهن جون اکيون ٿورو ڦريل هجن
* ڏاڻو،ڪاڻو،ڪڀو
* [س/ٿ]
* [مث: ڏاٻي ج ڏاٻيون]

• **ڏاٻورو ج ڏاٻورا:** [ا - مذ] ٽانءِ يا ٻاسڻ جو هڪ قِسم، ٽامي يا جست جو ٺهيل ڏڪ سان گول ٽانءُ، ڏاٻلو، ڍاڪون، ڏاٻر، سونگو
* [س/ل/ ٿ]

• **ڏاتِ ج ڏاتون/ڏاتيون:** [ا - مث] ڪاٻه ڏنل شيءِ، بخشش، خيرات، دانُ، سخا، ڏانُ، خدائي بخشش، خدائي عنايت، اِلاهي ڏاجُ، قدرت جي طرفان مليل غير معمولي طاقت
* [سن: دات > دا = ڏيڻ]
'لڌيسون لطيف چئي، ڪنان ڏاتر ڏاتِ' (شاهه/راڻو)
* فن، آرٽ، ڪلا، هُنر
* ڪُشاده دلي
* اِنعامُ، عطيو، سوغات، تحفو، اِمداد، نذرانو
* هندن جو ننڍيءَ جي ٻوڃا وقت پاڻيءَ مان پيئڻ لاءِ ٻريل ڄرون
* لَپ، سرڪي، ڏڪ، ڄرون

—**ڏاتا ج ڏاتا:** [صفت] ڏاتار، ڏاتر، داتا
* [سن: دا = ڏيڻ: داتا = ڏيندڙ]

—**ڏاتارُ ج ڏاتار:** [ا - ذات] اَللهَ پاڪ جو هڪ صفاتي نالو
* [صفت] ڏيڻ وارو، اِنعامُ ڏيندڙ، بخشش ڏيندڙ، رزق ڏيندڙ، داتا، ڏاتا، ڏاتر
* [سن: داتر = ڏيندڙ]
* وڏيءَ دل وارو، دريادل، سخي، اداريچت، داني
* ٻختاوَر، خوش نصيب، ڀاڳن وارو
'جنهن جي ناني نياڳي، تنهن جو ڏهٽو ڪيئن ڏاتار ٿئي' (چوڻي)
* خريد ڪندڙ، گراهڪ، خريدار
'ڪيھي پر پرين، ڏکي ڏاتارن ري' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

—**ڏاتاري ج ڏاتاريون:** [ا - مث] سخاوت، اَدارتا، فراخ دلي، دريادلي، مُروت

—**ڏاترُ ج ڏاتر:** [صفت] داتا، ڏاتا، ڏاتار
* [سن: داتر > دا = ڏيڻ]
'سرتيون شاهه لطيف چئي، ڏاتر ڏيندم ڏاتِ' (شاهه/راڻو/وائي)

—**ڏاتو ج ڏاتُو:** [صفت] ڏيندڙ، ڏيڻ وارو، سخي، دريادل، سخاوت ڪندڙ، هٿ ڦاڙ، ڏاتار، ڏاتر

—**ڏاتِ وَنُءُ:** [اصطلاح] ڌرمي ڪريا ڪرم ۾ پاڻيءَ جو ڏڪ پيئڻ، آچمن وَنُءُ

—**ڏاتِ وجهڻُ:** [اصطلاح] ٻارن کي دوا پيئارڻ
* [س/ات]

—**ڏاتي:** [صفت] ڏاتو

• **ڏاتارُ:** [ا - خاص] جهونا ڳڙهه ۾ جبل جي هڪ ماڙيءَ جو نالو

• **ڏاتِرو ج ڏاتِرا:** [ا - مذ] گاهه لُڻڻ يا لاباري ڪرڻ جو هڪ اوزار، ڏاتو
* [سن: داتر]

• **ڏاتِرو:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قِسم
* [س/ٿ]

• **ڏاتڙي:** [ا - مث] گاهه جو هڪ قِسم
* [س/ات]

• **ڏاتو ج ڏاتا:** [ا - مذ] گاهه لُڻڻ جو هڪ اوزار، ڏاٽ، ڏاترو، ڏاتو
* [سن: داتر، پرا: دٽ]

—**ڏاٿو ڏنداڻ:** [اِ- مذ] ڏاٽي کي لوهار وٽان تکو ڪرائڻ. ڏاٽي جا ڏندا تکا ڪرائڻ. ڏاٽي جا ڏندا ٺهرائڻ

—**ڏاٿو وجهڻ:** [اصطلاح] وڏ وِجهڻ

* سخت ڳالهائڻ
* سِڌو ڪرڻ
* پاڙون پٽڻ، خاتمو ڪرڻ

—**ڏاٿي ج ڏاٿيون:** [ا - مث] 'ڏاٿي' جو مؤنث، ننڍڙو ڏاٿو

—**ڏاٿي ڏيڻ:** [اصطلاح] دٻائڻ، کهرو ڳالهائڻ، ٽڙي ڏيڻ

* [س/ڪوهه]

● **ڏاڻَ ج ڏاڻون:** [ا - مث] ڏندن جو هڪ قسم، وڏو ٿلهو ڏند. ڄاڙين جي پاسي وارو ڏند. ڏوڙو ڏند. ٻيٺو ڏند. ڪاڌو چٻاڙيندڙ ڏند. ڏاڙهه. هوڙ. هٺوڙ. نيش. سنگهو ڄاڙي

* [سن: دنشٽرا = ڏاڻ، دنش = چڪ وجهڻ]

—**ڏاڻَ چوڙڻ:** [اصطلاح] رشوت کائڻ جي شروعات ڪرڻ. ناجائز فائدو حاصل ڪرڻ جي شروعات ڪرڻ

—**ڏاڻَ ڏيڻ:** [اصطلاح] زبان درازي ڪرڻ

* وڙهڻ جهيڙو ڪرڻ
* گستاخ ٿيڻ
* چپ ٿيڻ
* چٻاڙڻ، کائڻ لاءِ هڻڻ (ننڍڙي ٻار جو)

—**ڏاڻر ج ڏاڻرَ:** [صفت] ڏاڻن وارو، وڏن ڏندن وارو. ڏاڻيل. سنگهارو. سنگهر

* پوڙهو
* بخيل، شوم، چيڙاڪ
* چڪ پائيندڙ، چڪر

—**ڏاڻَ رس:** [صفت] مٺين شين جو شوقين، مٺاڻ کي شوق سان کائيندڙ

—**ڏاڻَ ڦوڙُ ج ڏاڻَ ڦوڙ:** [صفت] هڪ سال جي عمر وارو سوئر (شڪارين جي اصطلاح ۾)

* [س/اٿ]

—**ڏاڻَ گرم ڪرڻ:** [اصطلاح] رشوت کائڻ، ناجائز فائدو حاصل ڪرڻ

—**ڏاڻون ڏيڻ:** [اصطلاح] سخت ڳالهائڻ، کهرو ڳالهائڻ، وڙهڻ لاءِ اچڻ، ٽشون ڏيڻ

—**ڏاڻَ هڻڻ:** [اصطلاح] ڪنهن سواد سان چاهه ٿيڻ، مٺائي جي ٻڙڻ، سواد اچڻ، چسڪو اچڻ

* عادت پئجي وڃڻ، هير پئجي وڃڻ، هري پوڻ

—**ڏاڻَ ٿي نہ ڏيڻ:** [اصطلاح] بنا چٻاڙڻ جي ڳهي ڇڏڻ، هڙپ ڪرڻ، هضم ڪري وڃڻ

* ڦٻائي وڃڻ، کائي وڃڻ (ناجائزيءَ سان)

—**ڏاڻيل ج ڏاڻيل:** [صفت] ڏاڻر، ڏاڻن وارو، وڏين هٺوڙن وارو

● **ڏاٿو ج ڏاٿا:** [ا - مذ] ڪانو، ڳنو، ڪاني، ڏانڊو، تندورو، ڏانڊي

* ٿماڪ جي پن جي وچ واري سڪل ڏانڊي
* گاهه يا ڪاني جو سخت ڇوڙو
* ڪمند جي ڳريءَ وارو سخت ٽڪر
* [سن: تنتو= ڌاڳو، ريشو]
* گاهه جو هڪ قسم

● **ڏاڻيل ج ڏاڻيل:** [صفت] ناميارو، نالي چڙهيو، نامور، نام ڪڍيو، نامي گرامي

* [سن: دنشٽرا = ڏاڻ]

● **ڏاپ ج ڏاپون:** [ا - مث] چادر جا پلو ٻڌڻ يا ڳنڍ ڏيڻ جي حالت

* [س/ل/ق]

—**ڏاپڻ:** [مص - فعل متعدي] چادر جا پلو ٻڌڻ

* [مص] ڏاپڻ
* [امر] ڏاپ
* [ڏاپيو، ڏاپيندو ڏاپيل]

● **ڏاڃ ج ڏاڃون:** [ا - مث] عام رواجي کاڌو، روزاني معمول وارو کاڌو

'پن، ٻنڻ ڪر، ڪرڙيون ڏوڏا، ٻهه ڏاڃون' (شاهه/ڪاموڏ)

• **ڏاجُ ج ڏاجَ:** [ا - مذ] عورتَ ڪُنوارِ کي شادِيءَ وَقتِ مائٽَنِ کان ڏِنَلُ سامانُ. ڏاجو، ڏيجُ، ڏيڻُ

* وِرثو، خاندانِي رِوايَتَ
* حِصو، ڀاڱو
* قِسمَتَ، نَصِيبُ، مُقدَرَ
* ڪَنهِن جو نِجُ يا ذاتِي ڪَمالُ، خُوبِي
* [سن: دايہ، دا = ڏِيَڻُ]

—**ڏاجُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] نياڻِيءَ کي شادِيءَ ۾ والدين پاران مَلِيَلُ سامانُ ڏيَڻُ

—**ڏاجَ ۾ مِلَڻُ:** [اصطلاح] ڏاجَ طورِ ڪا شيءِ مِلَڻُ، وِرثي طورِ مِلَڻُ

* پِنهنجِي ذاتِي يا نِجِي شيءِ هُئَڻُ

—**ڏاجو ج ڏاجا:** [ا - مذ] ڪُنوارِ کي گهوٽيئَنِ توڙي ڪُنواريئَنِ طرفان مِلِيَلُ سامانُ. ڏاجُ، ڏيڻُ

—**ڏاجيلو ج ڏاجيلا:** [صفت] ڏاجَ ۾ مِلِيَلُ ڪابہ شيءِ، حِصي ۾ ڏِنَلُ، وِرِثَ ۾ آيَلُ، شادِيءَ ۾ ڏِنَلُ ڏاجُ

• **ڏاجَهہ ج ڏاجُهون:** [ا - مث] ساڙُ، جَلُ، پَچُ، ڪامُ، پَڄَرُ

* حَسَدُ، چاوَتَ، بِيائِي، بَدخُواهِي، بُغضُ، ڪِينو، وِيرُ، دُشمَنِي، ايرڪا
* [سن: دهہ - ساڙڻُ]
* عَڪسُ، خُصُومَتَ
* رَنجُ، ڏُکُ، ڏُنجُهہ، تَڪلِيفَ، اَهَنجُ، اِيذاءُ، مُصِيبَتَ
* وِيلو، بانِئَتَ، ڏالَتَ
* لوڀَ، لالَچ، طَمَعُ، هَبَڇَ، حِرصُ
* موهہ، هائو هائو، ڏاجهو

—**ڏاجهو ج ڏاجها:** [ا - مذ] ڏاجَهہ

• **ڏاجهوڙو ج ڏاجهوڙا:** [ا - مذ] پَهرِئين دَفعي وارو حَمَلُ، پَهرِيَون پيٽَ

* [س/ٿ]

• **ڏاچِلا:** [ا - مذ: جَمَعَ ۾ ڪَمِ اِيندڙُ] سُڪَلُ چِيڙُ، گِترا، چِرِيُون

* [س/ٿ]

• **ڏاچو ج ڏاچا:** [ا - مذ] اُٺُ

* [س/ات]
* وَڏِي آوازَ سان ڳالهاءِ
* [س/ل]
* [صفت - مذ] قَداوَرُ، ڏِگهو
* بَهادُرُ

• **ڏاچِي ج ڏاچِيُون:** [ا - مث] اُٺَ جِي مادِي، اُٺِڻِ، اُٺِڻِي، توڏِي

'ڏاچِي هُئِي ڏَهَ، تہ توڏِي هُئِي تيرنهَن' (چوڻي)

—**ڏاچِيءَ جِي ڏيڪارَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪَڪَ جي فَصَلَ جو پَچِي ڳاڙهو رَنگُ ڏيکارَڻُ

* [س/ات]

• **ڏاڌِ ج ڏاڌِيُون:** [ا - مث] ساڙُ، جَلَ ، ڪامُ، پَڄَرُ

* [سن: دهہ = ساڙڻُ]
* چَمِڙِيءَ جِي هِڪَ بِيمارِي، ڏَدِ، مُنهَن تي ڪارا داغَ
* داغُ، ڏَبُ، دابَ دابَ، چانءِ

• **ڏاڏَرِ ج ڏاڏَرُون:** [ا - مث] تاڏَڙِ، دَڙڪو، تابُ، رُعبُ، سَڪِّو دَڙڪو، گِدَڙَ ڀَپڪِي، اَجائِي ڦون ڦان

—**ڏاڏَرِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏُلهو دَڙڪو ڏِيَڻُ، تابُ ڪَرَڻُ، هاها ڪَرَڻُ، هيبَ مَٿي ڪَرَڻُ، گِدَڙَ ڀَپڪِي ڏِيَڻُ، تاڏَڙِ ڏيکارَڻُ

• **ڏاڏو ج ڏاڏا:** [ا - مذ] هِڪَ رِشتي جو نالو، پِيءُ جو پِيءُ

* پِيءُ جو چاچو
* وَڏِيءَ عُمرِ وارو، پوڙهو، ڪُراڙو، پِير سَنُ
* [سن: تاتِ = پالِيندڙ؛ هِند: دادا = وَڏِيءَ عمر وارو]
* شِيدِيِن جو هِڪُ رَسمِي خِطابُ

—**ڏاڏا اُستادُ ج ڏاڏا اُستادَ:** [ا - مذ] اُستادَ جو اُستادُ، سَمُورَنِ اُستادَنِ جو اُستادُ، وَڏو اُستادُ (راڳِيندڙنِ ۽ مَڱڻهارَنِ جي اِصطِلاحَ ۾)

—**ڏاڏاڻا:** [ا - مذ] پِيءُ جا مائٽَ، ڏاڏي جا مائٽَ، ڏاڏي جِي آکَهہ، ڏاڏي جا رِشتيدارَ

'جا ڏِنيم ڏاڏاڻِنِ، سا لاهِيندي لَڄَ مَران' (شاهہ/مارئي)

—**ڏاڏاڻڪو ج ڏاڏاڻڪا:** [صفت - مذ] ڏاڏاڻو. ڏاڏي سان منسوب. ڏاڏي سان واسطو رکندڙ

⁕ [ا - مذ] ڏاڏاڻي آکھ

—**ڏاڏاڻڪي ج ڏاڏاڻڪيون:** [ا - مث] ڏاڏي واري صفت. وڏن واري ٻر. اَبي ڏاڏي وارا گڻ

—**ڏاڏاڻو ج ڏاڏاڻا:** [صفت - مذ] ڏاڏي سان منسوب. ڏاڏي جو. ڏاڏي جي رشتي وارو. آباڻو. ڏاڏي جي آکھ جو. اڏاڻڪو

⁕ [مث: ڏاڏاڻي ج ڏاڏاڻيون]

⁕ [ا - مذ] ڏاڏي جو گھر

⁕ ڏاڏنگ وارو ڳوٺ. جنھن شھر يا ڳوٺ ۾ ڏاڏي جو خاندان رھندو ھجي. آباڻو ديس

—**ڏاڏاڻو ڏيھ:** [ا - مذ] ڏاڏي جو ڳوٺ. جنھن شھر ۾ ڏاڏي جو خاندان رھندو ھجي. آباڻو ديس

⁕ [ا - خاص/مجازاً] مارئيءَ جو مُلڪ

'جو ڏاڏاڻو ڏيھ، مونھئون موڙ نہ وسري' (سچل)

—**ڏاڏنگ ج ڏاڏنگ:** [ا - مذ] ڏاڏاڻي آکھ. ڏاڏي سان تعلق رکندڙ مائٽ

⁕ پيڙھي. بنياد. اصل نسل. حسب نسب

—**ڏاڏي ج ڏاڏيون:** [ا - مث] ھڪ رشتي جو نالو. ڏاڏي جي زال. پيءُ جي والده

⁕ گھر جي وڏي عورت

⁕ ٻاڙي ۾ عمر ۾ سڀني کان وڏي عورت

⁕ [مجازاً] گھر يا وسڙھي جي ٻارن سان مائل عمر ۾ وڏيءَ عورت جو رسمي خطاب

—**ڏاڏي پوٽو ج ڏاڏي پوٽا:** [ا - مذ] پيءُ يا ڏاڏي جي عزيزن مان ڪو رشتيدار. براديءَ وارو. نکائي. نکرپو

• **ڏاڍ ج ڏاڍ:** [ا - مذ] زور. ظلم. ڏاڍائي. سختي. جبر. زورآوري. سَبرائي. زبردستي. ڏبڙ دونس. زوري. جور. جفا. انڌير. بيداد

⁕ [سن: درڍ = ڏاڍو]

'ڏاڍ جي ھٽ کي جھلڻ وارو نہ ڪو' (قائل سرشاري)

⁕ بند. قيد

'ڏمر ڏک، ڏاڍ، تنھنجا وجي ڳليَن ۾ ڳائيندين'

⁕ [ظرف] گھڻو. ڏاڍو. زيادہ. مضبوط

—**ڏاڍائي ج ڏاڍائيون:** [ا - مذ] زور. سختي. جبر. ظلم. زورآوري. سَبرائي. زبردستي. ڏبڙ دونس. بيداد. اَنياءُ. زوري. جور. جفا

'ڏير نہ ھر ڪنھن منڌ جا، ڏاڍائيون نا ڪن' (شيخ اياز)

—**ڏاڍ ڪرڻ:** [اصطلاح] ظلم ڪرڻ. بي واجبي ڪرڻ. اَنياءُ ڪرڻ

—**ڏاڍ مڙسي ج ڏاڍ مڙسيون:** [ا - مث] زبردستي. سينہ زوري. زورآوري. ڏاڍائي. ظلم. اَنياءُ

• **ڏاڍو ج ڏاڍا:** [صفت - مذ] زور وارو. زوراور. مضبوط. قائم. پختو. سوگھو. پڪو. قائم. اَچَل. برقرار. محڪم. سخت. سگھارو

⁕ ڪٺن. ڏکيو. اوکو. اھنجو. ڪرڙو

⁕ ظالم. بي رحم. ڪنوڙ. جبرو. جابر

'ڏاڍي جي لٺ کي ٻہ مٿا، جيلانھن ڪوڙ تيڏانھن ڪپي' (چوٽي)

⁕ گھڻو. جام. جھجھو. بيحد. بي انداز

⁕ مفيد. ڪارگر. فائدي وارو

'ڏارون ھن دَرد جو ڏاڍو ڏسيائون' (شاھ / ڪليات)

⁕ [ظرف] تيز. تکو

⁕ بلڪل

⁕ [سن: درڍ = ڏاڍو]

⁕ [مث: ڏاڍي ج ڏاڍيون]

—**ڏاڍاڻ ج ڏاڍاڻون:** [ا - مث] زور. سختي. مضبوطي

—**ڏاڍائڻ:** [مص - فعل متعدي] ڏاڍو ڪرڻ. سخت ڪرڻ. پڪو ڪرڻ. ديٺ ڪرڻ. لوھ ڪرڻ. جمائي ڇڏڻ

⁕ جبر ڪرڻ. ڏاڍ ڪرڻ

⁕ [مص] ڏاڍائڻ

⁕ [امر] ڏاڍاءِ

⁕ [ڏاڍيو. ڏاڍيندو. ڏاڍيل]

—**ڏاڍن کي ڏارڻ:** [اصطلاح] ظالمن کي هيٺو ڪرڻ. جابرن تي حاوي ٿيڻ

'اڄ نہ ٿيمنجي اوٺ، ڏاڍن کي ڏاري وڃھون' (شيخ اياز)

—**ڏاڍيان:** [ظرف] مضبوطيءَ سان. سختيءَ سان. ڏاڍائيءَ سان. زور سان. زبردستي. زوريءَ. جبر سان. زورائتو. قھر سان

⁕ وڏي آواز سان. وڏي واڪي

—**ڏاڍي ٿيڻُ:** [اصطلاح] تعدي ٿيڻ. جٽ ٿيڻ (مزاحاً)

—**ڏاڍي جُٽ ٿيڻُ:** [اصطلاح] وڏو ويل ٿي وڃڻ. وڏي تعدي ٿيڻ. ويڌن ٿيڻ

* ڪم خراب ٿيڻ. مطلب پورو نہ ٿيڻ
* بيعزتي ٿيڻ
* پريشاني حاصل ٿيڻ
* تمام گهٽيون ڪلون ٿيڻ (محفل وغيره ۾)

—**ڏاڍي مُرس کي مٿو ڏيڻُ:** [اصطلاح] پاڻ کان زور واري سان مقابلو ڪرڻ

• **ڏارَ ج ڏارُون:** [ا - مث] ڏريل (ڇتا، مٽر وغيره)، دالِ

* چير. ڦوٽ. شگاف. سير
* ڪپڻ لاءِ پهريون وار
* [سن: در = ڏرڻ]

• **ڏارُ ج ڏارَ:** [ا - مذ] چير. ڦوٽ. شگاف. سير. ڪپڻ لاءِ پهريون وار. وڍ

* ڪنهن ديوار جو چير
* وٿي
* سوراخ. ٽنگ. ٻرگهل. گرڪو
* ڦاڪ. ڦار (ڪنهن ميوي يا ٻاچيءَ جي)
* [مجازاً] مقعد. ويهڪ واري جاءِ
* [سن: در = ڏرڻ]
* وڻ جو هڪ حصو. وڻ جي وڏي ٽاري. ٽار

'تن ساڏوهين سڏ مران. ڏنگا ڄڻين ڏار' (شاهہ/ مارئي)

* جبل جي چوٽي
* پرت جو هڪ قسم
* [س/ڪوهہ]
* ڏر. ڏپ. خوف
* وڇو. ڏوري

'دوستيءَ ۾ ڏار پئجي ويو' (جملو)

—**ڏاراٽي ج ڏاراٽيون:** [ا - مث] ڏارڻ جي اُجرت. ڦوڙائي. چيرائي

—**ڏارائڻُ:** [مصدر 'ڏارڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] چيرائڻ. ڦاڙائڻ. ڦوڙائڻ. ڦوٽ وجهرائڻ

* چلائڻ. ڪپائڻ. ڇانگائڻ. وڍائڻ
* سير وجهائڻ
* ٽوڙائڻ. ٻہ اڌ ڪرائڻ. جدا جدا ڪرائڻ
* [ڏاريو ڏاريندو ڏاريل]

—**ڏارَ ڦاڙ:** [ا - مث] پائڻ جي پوشاڪ لاءِ ڪپڙي جي وهٽ

* چير ڦاڙ. ڪتر سِتر. رپ ڦيڊ. پٽ ڪوهہ. ڇڻ ڦاڙ
* بي ترتيب ڪٽائي

—**ڏارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پڃڻ جو سنڌو وجهڻ. چيرڻ. ڦاڙڻ. ڦوڙڻ. ڦوٽ وجهڻ

* چلڻ. ڪپڻ. ڇانگڻ. وڍڻ
* سير وجهڻ
* ٽوڙڻ. ٻہ اڌ ڪرڻ. جدا جدا ڪرڻ
* گهاءِ وجهڻ. وڍ وجهڻ (اندر ۾)

'جڻ ساري سنسار کي، ٿي ڏاري ڏکوٽل' (شيخ اياز)

* هيٺو ڪرڻ. نيستو ڪرڻ (جيئن: ڏاڍن کي ڏارڻ وغيره)
* ديجارڻ. حراس وجهڻ. ڀؤ ڏيڻ

'ننڊ بہ ڪڙي ننڊ آ. ڏر جيسين ڏاري' (شيخ اياز)

* [مص] ڏارڻ
* [امر] ڏار
* [مضارع] ڏاريان (ج) ڏاريون. ڏارين (ج) ڏاريو. ڏاري (ج) ڏارين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] ڏاري ٿو (ج) ڏارين ٿا
* [حال مث] ڏاري ٿي (ج) ڏارين ٿيون
* [ماضي] ڏاريو (ج) ڏاريا
* [ماضي مث] ڏاري (ج) ڏاريون
* [مستقبل] ڏاريندو (ج) ڏاريندا
* [مستقبل مث] ڏاريندي (ج) ڏاريندِيون
* [اسم مفعول] ڏاريل

• **ڏاراڙ ج ڏاراڙ:** [صفت] اَبَرو (اِنسانُ يا چوپايو مالُ). ڏُبرو. ضَعِيفُ. هِيڻو

• **ڏاراڻي ج ڏاراڻيون:** [ا - مث] چوپائي مالَ جي ڦرَڻَ جي حالَتَ

※ [س/ٿ]

• **ڏارَتِ ج ڏارَتُون:** [ا - مث] ٻُکَ

※ خواهِش. سَڌ. اِڇا

※ ڏالتِ. سَختِي. تَنگِي. ڏُڪار

• **ڏارَدَرِ/ڏاڙدَرِ:** [ا - مث] مُصِيبَتَ. آزِسُ

※ ڪُجهه بہ نہ هُجَڻَ وارِي حالَتَ. اَنَ هوندِ

※ [س/ٿ]

—**ڏارَ دَرِي/ڏاڙ دَرِي:** [صفت] مِسڪِينُ. ڪَنگالُ. مُفلِسُ. غَرِيبُ

※ وَڏِيءَ مُصِيبَتَ ۾ ڦاٿلُ. پَرِيشان حالُ

※ [س/ٿ/سن: دريدرُ = بي حال]

• **ڏارڪَ:** [ا - مث] ٻَڪِريءَ جو هِڪُ قِسمُ. ڪَنَ ڇِيرِيَلَ ٻَڪِرِي

※ [س/ڪوهہ]

• **ڏارو ج ڏارا:** [ا - مذ] ٿُلهو پِيٺَلُ يا ڪُٽِيَلُ اَناجُ. اَڌُ ڏَرِيَلُ اَنُ (جهِڙوڪ: چڻا، مٽَر ڪڻڪَ، جانوَرَ وَغيره). جانوَرَن يا ڪُڪڙَ جو ٿُلهو پِيٺَلُ اَٽو

※ ڏَڏَرِيَلُ سَنهي داڻِ. ڏُڏَرِ. باتِ

※ [سن: دَل - در = ڏرڻ]

※ ڏُرِيَلُ ڪڻڪَ ۾ گُڙُ وِجهي رَڌَلُ ٻَٽُ

※ وَنجهوَڻِي يا ڏَرِين راندِ ۾ شُروعُ ٿِيَڻَ وَقتِ ٻِنهي ڌوڙِين يا هاڙهِيُن جي هَٿَن جو مِلائَڻَ يا تاڙِي

※ جَنگِ جو سَڏُ

※ باتو ڳالهاءُ

※ ڪِرڪِر. ڪِرِسڙِي. وارِي

※ هِڪُ جُهونو سِڪو

※ [صفت] ڳالهائڻَ جو اَڏِنگو. اوباشُ. لُچو

※ لانگَ چوڻُو. جِنسَ جو جوڙُ (جهِڙوڪ: اَنُ يا ڪپڙِي وَغيره جي جوڙي ڪَندَڙُ. جَنهِن کي پَرکي سُڃاڻي نہ سَگهجي. مالَ جي جوڙَ کي مالُ جهلي سُڃاڻِيو. ٻَر جِنسَ جو جوڙُ. جوڙي ڪَري، ڪاٺِي گهاٽي چَڙهِيندو)

—**ڏاروڏِيَڻُ:** [اصطلاح] وِهِٽَن کي اَنُ ڏِيَڻُ

※ ڏَرِين راندِ شُروع ٿِيَڻَ وَقتِ وَڏَن ٻِيچِيَن جو پاڻَ ۾ هَٿَ مِلائِڻُ. تاڙِي هَڻَڻُ

※ پَڄِي وَڃَڻُ. تِکو پَنڌُ ڪَرَڻُ

※ [س/اُت]

※ خوشِيءَ مان هَٿَ هَٿَ تي هَڻَڻَ

• **ڏارِي ج ڏارِيُون:** [ا - مث] 'ڏارُ' جو مؤنثُ. ٽارِي، شاخُ. دالِي

※ [سن: دال = ڏار گ: ڊارِي، هر، ڌن: ڊالي]

※ [صفت - مث] 'ڏارو' جو مؤنثُ. جَنهِن کي پَرکي نہ سَگهجي. ٻَهہ رُوپِڻِ (عورَتُ)

'ڏِينهان ڏارِيءَ وِيسُ، راتِيان روئِي رَتَ ڦُڙا' (شاهہ/معذوري)

• **ڏارَيا:** [ا - مذ: هَميشہ جَمَع طورِ اِستِعمال ٿِيندَڙُ] چَڻا. ٻُڪِڙا

※ [س/ٿ/سن: دل = ڏرڻ]

• **ڏاڙهَہ ج ڏاڙهُون:** [ا - مث] ڏَندَ جو هِڪُ قِسمُ. واتَ جي پاسي وارو ڏَندُ. جاڙِيءَ وارو ڏَندُ. پِيڻو ڏَندُ. ڏاٽَ. هَوڙُ. ڏاڙُ. ڏائَٽَ

※ جانوَرَ (خاص ڪَري سُوئَر) جو ڏَندُ. ڏَڦُو سَنگهو نيشُ. ڪُتلِي

※ [س/ل/سن: دنشٽرا = ڏاٽ]

※ رَنجُ. سُورُ. اَهَنجُ. ڏُکُ. تَڪلِيفَ. مُشڪِلاتِ. لاچارِي. سوڙهَہ. تَنگِي. پَرِيشانِي

—**ڏاڙهَہ رَسُ:** [ا - مث] ڪَنهِن بہ شيءِ جو مَزو. چَسڪو. لَذَتَ. مِيناجُ. سَوادُ

• **ڏاڙهَہ ج ڏاڙهُون:** [ا - مث] ڪُتي جو چَڪُ

※ ڏَنگُ (ڪَنهِن جِيتَ وَغيره جو)

※ ٻونڪَ (ڪُتي يا ٻي ڪَنهِن جهنگِلي جانوَرَ جي). رُوڙُ

※ [مجازاً] تِکو ڳالهاءُ. تَلخ ڪَلامِي. بَدِ ڪَلامِي

※ [سن: دنش = ڏنگ]

—**ڏاڙهائِڻُ:** [مصدر 'ڏاڙهَڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ] چَڪُ پارائِڻُ (ڪُتي کي هُشِي ڏيڻي). ٻَچَ ڪَرائِڻُ (ڪُتي کان). رُوڙائِڻُ (ڪَنهِن وَحشِي جانوَرَ کان)

※ [ڏاڙهِيو ڏاڙهِيندو ڏاڙهِيَلُ]

— **ڏاڙهہ ڏيڻُ:** [اصطلاح] اِيذاءَ رسائڻُ. چڪُ هڻڻُ. ڪاٽڻُ

* ڪاوڙ ۾ ڳالهائڻُ. اَڏنگو ڳالهائڻُ

— **ڏاڙهڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪاٽڻُ. چڪُ پائڻُ (ڪتي يا ڪنهن ٻئي وَحشي جانوَر وَغيره جو)

* پونڪڻُ. زوڙڻُ

* ڦٽڻُ. زخمُ رسائڻُ

* وڙهڻُ

* تِکو ڳالهائڻُ. ٻچڙو ڳالهائڻُ. چڙٻون ڏيڻُ

* [مص] ڏاڙهڻُ

* [امر] ڏاڙهِہ

* [مضارع] ڏاڙهيان (ج) ڏاڙهيون. ڏاڙهين (ج) ڏاڙهيو. ڏاڙهي (ج) ڏاڙهين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

* [حال] ڏاڙهي ٿو (ج) ڏاڙهين ٿا

* [حال مث] ڏاڙهي ٿي (ج) ڏاڙهين ٿيون

* [ماضي] ڏاڙهيو (ج) ڏاڙهيا

* [مستقبل] ڏاڙهيندو (ج) ڏاڙهيندا

* [مستقبل مث] ڏاڙهيندي (ج) ڏاڙهينديون

* [اسم مفعول] ڏاڙهيل

• **ڏاڙهہ ج ڏاڙهہ:** [ا - مذ] وَڏي ڏاڙهي

* [سن: دنشترڪا = ڏاڙهي]

— **ڏاڙهَرُ ج ڏاڙهَرَ:** [ا - مذ/صفت] وَڏيءَ ڏاڙهيءَ وارو

• **ڏاڙهُون ج ڏاڙهُون:** [ا - مذ] ميوي جو هڪُ قِسمُ. اَنارُ

* [سن: داڙم. پرا: دالِم = ڏاڙهُون]

* سوپاري

* آتش بازيءَ جو هڪُ قِسمُ

* تارونءَ ۽ چوٽيءَ جي وِچَ وارا وار يا چوٽيءَ جي اڳَ وارا وار

* ٻرت جو هڪُ قِسمُ

* [س/ٽ]

— **ڏاڙهُون ڇڏائڻُ:** [اصطلاح] تارونءَ مٿان وارَ ڇڏائڻُ يا رکائڻُ

• **ڏاڙهي ج ڏاڙهيُون:** [ا - مث] سُونهارِي. ريش. ٻلاري

* [سن: دنشترڪا = ڏاڙهي]

* ناريل جي کوپي تي وارن جو بيٺل مُچو

* ٻڪرَ جي ڪاڏيءَ هيٺان ڊگهن وارن جو مُچو

— **ڏاڙهي ٻئي جي هٿ ۾ ڏيڻُ:** [اصطلاح] پنهنجي عزت ٻئي جي حَوالي ڪرڻُ

* پرائي ڀروسي تي رهڻُ. ٻئي جو مُحتاج ٿيڻُ

* ڪمُ ڪنهن نا اَهلَ جي حَوالي ڪرڻُ (پاڻ ۾ هِمَت نہ سمجهندي)، پنهنجي اَختياري ٻئي کي سُونپڻُ. پنهنجي ذِميداري ڪنهن ناتجربيڪارَ جي حَوالي ڪرڻُ

— **ڏاڙهيءَ تي هٿُ رکڻُ:** [اصطلاح] سَچو قولُ ڪرڻُ. پَڪو اَنجامُ ڪرڻُ. سَچو واعِدو ڪرڻُ. دِل سان اِقرار ڪرڻُ. مَردانِي زبانُ ڪرڻُ. مُڙساڻو اِقرار ڪرڻُ

— **ڏاڙهي ٽوڪڻُ:** [اصطلاح] بنا مَطلب جي پنڌُ ڪرڻُ. بي فائدو هَلڻُ. دَردَر تي وَڃڻُ. گهڻا دفعا حاضريءَ ۾ وَڃڻُ. هَر هَر اَچڻُ

* [س/ات]

— **ڏاڙهيءَ پٽ:** [محاورو] جهيڙو فَسادُ. هنگامو

— **ڏاڙهي پٽائڻُ:** [اصطلاح] هٿَ سان بي عِزتي ڪرائڻُ. خبر هڻڻُ باوَجُودِ خواري ڪرائڻُ

— **ڏاڙهيءَ پٽ ڪرڻُ:** [اصطلاح] جهيڙو ڪرڻُ. فسادُ ڪرڻُ. پاڻ ۾ هٿين پوڻُ. جانيُونا پائڻُ. بي عِزتي ڪرڻُ

— **ڏاڙهي پٽڻُ:** [اصطلاح] جهيڙو ڪرڻُ. فَسادُ ڪرڻُ. ڦَڏو ڪرڻُ. سامُهون ٿيڻُ. وڙهڻُ. بي عِزتي ڪرڻُ

— **ڏاڙهي پٽي تِري ڪرڻُ:** [اصطلاح] سَمُوري ڏاڙهي کوهڻُ. سخت بي عِزتي ڪرڻُ

— **ڏاڙهي پيٽ ۾ هُئڻُ:** [اصطلاح] ننڍيءَ عُمر ۾ سياڻو ۽ داناءُ هُئڻُ

— **ڏاڙهيءَ جو ٻچو:** [ا - مذ] ڇَپ جي هيٺان جاوِلُ وارَ

* ٻڏِ. ٻڏي

—**ڏاڙهيءَ جي ريهہ ڦُٽڻ**: [اصطلاح] شروعاتي ڏاڙهي اچڻ. خط اچڻ

* نوجوان ھئڻ. جوانيءَ جي ابتدا ھجڻ

—**ڏاڙهي ڇڏڻ**: [اصطلاح] ڏاڙهي رکڻ. ڏاڙهي وڌائڻ. ڏاڙهي نہ کوڙڻ

—**ڏاڙهي ڏس**: [محاورو] بي معنیٰ ڏس. منجهيل پتو اڻ چٽو رستو

—**ڏاڙهيءَ ڏس ڏيڻ**: [اصطلاح] منجهيل پتو ڏيڻ. اڻ چٽو رستو ڏيکارڻ. پورو پتو نہ ڏيڻ

* ڪنهن وڏي ماڻهوءَ جو پتو ڏيڻ

* بي دليو ٿي هُنر ڏسڻ. بي ڏيانيءَ سان سيکارڻ (هُنر وغيره)

—**ڏاڙهي ڏکائڻ**: [اصطلاح] ٻئي جي اڳيان عاجزي ڪرڻ. ڪمتريءَ سان سوال يا گهر ڪرڻ. ھٿ جوڙ ڪرڻ

—**ڏاڙهي ڏکڻ**: [اصطلاح] خوف ۾ ٿرڪڻ سبب ڏاڙهيءَ جو لُڏڻ

* ڪمزوري ڏيکارڻ. ياڙيو ٿيڻ

—**ڏاڙهي ڏيکارڻ**: [اصطلاح] منهن ڏيکارڻ. ديدار ڪرائڻ. روبرو ٿيڻ. شخصي طرح اچڻ

—**ڏاڙهي ڏيڻ**: [اصطلاح] پڪو انجام ڪرڻ. واعدو ڪرڻ. قول ڪرڻ. وچن ڏيڻ. ٻول ڪرڻ. اقرار ڪرڻ. سخن ڏيڻ

* ڌمڪي ڏيڻ

—**ڏاڙهي ڦٽائي ڏيڻ**: [اصطلاح] ٻئي لاءِ سونهاريءَ جو قسم کڻي اعتبار ڏيڻ. ساک ڏيڻ. پڪو انجام ڪرڻ

* [س/ڪوهر]

—**ڏاڙهيءَ ڪوڙ ج ڏاڙهيءَ ڪوڙ**: [صفت - مذ] جنهن کي ڏاڙهي نہ هجي. جيڪو مرد پنهنجي ڏاڙهي ڪوڙيندو هجي

—**ڏاڙهي ڪوڙائڻ**: [اصطلاح] خراب ڪم ڪرڻ. گلارو ڪم ڪرڻ. عيب وارو ڪم ڪرڻ

—**ڏاڙهي ڪوڙڻ**: [اصطلاح] تعدي ڪرڻ. بچڙو ڪرڻ (عورتن جو مردن لاءِ هڪ طعنو)

—**ڏاڙهيءَ کي هٿ هڻائڻ**: [اصطلاح] ڏاڙهي نهرائڻ. ڏاڙهي سنوارائڻ (حجم/نائيءَ کان). ڏاڙهيءَ جي حجامت ڪرائڻ

—**ڏاڙهيءَ کي هٿ هڻڻ**: [اصطلاح] ڏاڙهي ناهڻ. ڏاڙهي سنوارڻ

—**ڏاڙهي لهرائڻ**: [اصطلاح] ڏاڙهي ڪوڙائڻ (حجم/نائيءَ کان). ڏاڙهيءَ جي حجامت ڪرائڻ

—**ڏاڙهي مان ڦڪو نہ رهڻ**: [اصطلاح] ڏاڍي بي عزتي ٿيڻ. سموري ڏاڙهي پٽجي وڃڻ. سموري عزت برباد ٿي وڃڻ. ڏاڍو خوار خراب ٿيڻ

—**ڏاڙهي مُڇ لهڻ**: [اصطلاح] جوان ٿيڻ. بالغ ٿيڻ (نوعمريءَ مان)

—**ڏاڙهي مُڇ ۾ ڏيڻ**: [اصطلاح] پٽي سٽي پورائو ڪرڻ. هٿي ڏئي پوري ڪرڻ. جيئن تيئن ڪري ڪم سرانجام ڪرڻ

—**ڏاڙهي مُڇ هئڻ**: [اصطلاح] جوان هئڻ. سمجهدار هئڻ (مرد جو)

—**ڏاڙهي مُنڻ**: [اصطلاح] ڏاڙهي ڪوڙڻ. ڏاڙهي لهرائڻ. ڏاڙهي ڪوڙي پڌر ڪري ڇڏڻ

* ڪنهن سان دوکو ڪرڻ. دغا ڏيڻ. ٺڳي ڪرڻ. ڪنهن کي ٺڳڻ

—**ڏاڙهي مُنهن ۾ اچڻ**: [اصطلاح] وڏو ٿيڻ. بالغ ٿيڻ. جوان ٿيڻ. ڇوڪري منجهان نوجوان گڀرو ٿيڻ

—**ڏاڙهيءَ ۾ ڏانڊ پٽڻ**: [اصطلاح] خراب ڪرڻ

* ضد ڪرڻ

* ذليل ۽ خوار ڪرڻ

—**ڏاڙهيءَ ۾ رسو وجهڻ**: [اصطلاح] قابو ڪرڻ. سوگهو ڪرڻ

* بيوس ڪري ڇڏڻ. لاچار ڪرڻ

* سخت بيعزتي ڪرڻ. خوار ڪرڻ

—**ڏاڙهيءَ ۾ ڪُچهہ نہ هئڻ**: [اصطلاح] بي همت هئڻ. ڪاب لياقت نہ رکڻ

* بي غيرت هئڻ

—**ڏاڙهيءَ وڍيو ج ڏاڙهيءَ وڍيا**: [صفت - مذ] بدنام. گلارو. بي حياءَ. جنهن کي پنهنجي عزت جي پرواهہ نہ هجي

—**ڏاڙهيءَ وَڍيو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] بَدنامُ ڪَرَڻُ، گِلارو ڪَرَڻُ، خُوار ڪَرَڻُ

* [س/ڪوهہ]

—**ڏاڙهيارُ ج ڏاڙهيارَ:** [صفت - مذ] ڏاڙهيءَ وارو، ڏاڙهيارو، ڏاڙهيالُ، باريش

* پَهلِوانُ، جوڌو، بَهادُر، دِليرُ، سُورهيہ، سور ويرُ، سُورمُو

• **ڏاڙهيارو:** [ا - خاص] هِڪَ جَبَلَ جو نالو (جَنهِن جَبَل جي اُوچائي 7600 فوٽ آهي ۽ اُنَ جي پَرسان 'ڪُتي جي قَبَرَ' مَشهُورُ آهي جَنهِن جِي اُوچائِي 8400 فوٽ آهي هِنَ جَبَلَ تي جُون مَهيني ۾ بہ ٿَڌِ پَوَندِي آهي)

• **ڏاسَ ج ڏاسُون:** [ا - مث] ٻَڪِريءَ جا وارَ يا ٻُجَ

* گهيٽي يا رِڍَ جي اُنَ

—**ڏاسِرُ ج ڏاسِرَ:** [صفت] ڏاسَ وارو، ٻُجرُ، ٻُجَنِ وارو

—**ڏاسَ ڪاتِرُو ج ڏاسَ ڪاتِرُو:** [صفت] ٻَڪِرِيُن جِي ڏاسَ ڪَترِيندَڙُ

* ٻَرُ، جَٽُ، پُونشُ

—**ڏاسِي ج ڏاسِي:** [صفت] ڏاسَ جو، ڏاسَ وارو، ڏاسَ مان ٺَهيَلُ

• **ڏاسُو ج ڏاسُو:** [صفت] ڏَسُ ڏِيندَڙُ، سُونهُون، ڏَگُ ڏيکارِيندَڙُ، راهَنُما

• **ڏاسِيارِي ٺُني:** [ا - خاص] ٻَڪِريءَ جو هِڪَ قِسمُ

• **ڏاڦَ ج ڏاڦُون:** [ا - مث] مُڏي تَرارَ

* ڏِگهي لَٺِ

* [س/ات]

• **ڏاڦُ ج ڏاڦَ:** [ا - مذ] هَٿيارَ جو هِڪَ قِسمُ، ڏَڦُو، ڀالو، نيزو

• **ڏاڦِرو:** [ا - خاص] هِڪَ جَبَلَ جو نالو

• **ڏاڦَڙُ ج ڏاڦَڙَ:** [ا - مذ] ڏاوَڙُ هَٿُ، ڏاٻَڙُ هَٿُ، کٻو هَٿُ، ڏائو هَٿُ.(انگ: Left hand)

• **ڏاڦِڙا:** [ا - خاص] مينگهواڙَنِ جِي هِڪَ ذاتِ جو نالو

* [س/ٿ]

• **ڏاڦِي ج ڏاڦِيُون:** [ا - مث] ڪاٺَ جي ڊِگهي ڳِنَ سان ڇَپَرَ وَڏو ڪَفگِيرُ، وَڏِي ڏوئِي، ڏوئيلو، ڪاٺو ڪَڙڇِي، اَٻيو هَٿِيي

* [س/ل]

• **ڏاڪَ ج ڏاڪُون:** [ا - مث] ڪاٺِيءَ جو (اَٽڪَلَ ۾ فوٽ) وَڏيَلُ ٽُڪَرُ، ڏُڪَرُ، ڏانڊيو (جيڪو ڏاڪَ چُمِٽي رانِد ۾ ڪَمِ اَچِي)

* جَلائُو ڪاٺِيُن جا وَڏيَلُ ٽُڪَرَ (جيڪي ٻارَڻَ يا ٻِئي ڪَنهِن ڪَمَ ۾، جهوپڙيءَ: ڦَٻَرَ ۾ ساميءَ کي ڏِڪِڻَ وَغيرہَ ۾ ڪَمِ اَچَنِ)

* اَلٽي، اُچَلَ، ڪَڏَ

* [س/ت]

* ڏِڪو

* پِڃرو (ڪُوڙتِ جو)

* مَنڊِيءَ جِي ٽِڪَ يا ٽِٽي هيٺان ڏِنَلَ رَنگِين پَتِيءَ جو ٽُڪَرُ

* سازَ جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو ڏُڪَڙُ نَمُوني ٺَهِي ۽ ڏونڪي سان وَڄائِجي)

* [سن: ڍَڪا = ڍولڪِي]

* دُهَلَ وَڄائِڻَ جو هِڪَ نَمُونو

* [س/ٿ]

* ناچَ جو هِڪُ قِسمُ، ڏانڊِيا

* ڏيڏَرَنِ جو آوازُ

'ڏاڪَ ڏِيَنِ ڏيڏَرَ سِيڻِ مُنِيءَ جا سُرَ' (شاهہ)

* رَڙِ، دانهَن، اوڇنگارَ، هُلُ

'پاڻُرَ ڪانہ پَهُڙي، ڏونگرَ پيئي ڏاڪَ' (شاهہ/ڏهر)

'اوڇنگارَنِ سان اَڏَ ڪَياٿِين، ڏونگرَ ڏِيئي ڏاڪَ' (حمل)

* ڏهڪارُ، ڏَڪِٽي، ٿَڙڪَڻي، هِراسُ

* خوفائِتي خَبَرَ

—**ڏاڪَ پاڻِي پيئَڻُ:** [اصطلاح] پاڻِيءَ جو ٿانءُ مَٿي جَهلي، ٻُڪَ ۾ پاڻِي پيئَڻُ

—**ڏاڪَ چُمَڙُ:** [ا - مذ] رانِدِ جو هِڪُ قِسمُ، ڏاڪَ چُمِٽي

—**ڏاڪَ چُمِٽِي:** [ا - مث] رانِدِ جو هِڪُ قِسمُ، ڏاڪَ چُمَڙُ (اَها رانِد، جَنهِن ۾ وَڻَ جي هيٺان گول ليڪو ڪَڍِي، اُنَ جي وِچَ ۾ ڏاڪُ (ڪاٺِي) رَکجي، ٻيو هِڪَ نِگَهبانُ بيهَندو ۽ باقِي ٻيا سَڀُ ساٿِي وَڻَنِ تي مَٿي چَڙهيَلُ هُوندا. جيڪو سَڀِني کان اَڳي وَڻَ تان لَهِي نِگَهبانَ کان بَچي اُنَ ڪاٺِيءَ کي چُمي وٺو تہ ٻيو وَري اُهو نِگَهبانُ ليندو ۽ ٻيا وَري وَڻَ تي چَڙهَندا)

—**ڏاڪ ڏيڻ:** [اصطلاح] مَنڊي وَغيرهَ جي ٻُڙي کي هيٺان رَنگ خاطر ٻَني ڏيڻ

—**ڏاڪ وِجهڻ:** [اصطلاح] ڪاٺيون وِجهڻ (باهہ وَغيره ۾)

• **ڏاڪ:** [ا - مث] ڊاڪ، پوسٽ. ٽپال

※ [هند: ڊاڪ]

—**ڏاڪ خانو ج ڏاڪ خانا:** [ا - مذ] ٽپال گهر. ڊاڪ خانو. پوسٽ آفيس. (انگ: Post Office)

—**ڏاڪ گاڏي ج ڏاڪ گاڏيون:** [ا - مث] ٽپال گاڏي. ڊاڪ گاڏي. ايڪسپريس گاڏي

• **ڏاڪار ج ڏاڪارون:** [ا - مث] ڪاڏي کائڻ بعد پيٽ مان وات رستي نڪتل هوا ۽ اُن جو آواز. اوگرائي. ڏڪار

※ [هند: ڊڪار]

• **ڏاڪار ج ڏاڪارون:** [ا - مث] ٻَچ. هَشڪار. حملو (وحشي جانورن جو)

※ آواز. گوڙ. گجگوڙ (شينهن جي گوڙ)

—**ڏاڪارڻ:** [مص - فعل متعدي] ٻَچڻ. هَشڪارڻ

※ [مص] ڏاڪارڻ

※ [امر] ڏاڪار

※ [ڏاڪاريو ڏاڪاريندو ڏاڪاريل]

• **ڏاڪدر ج ڏاڪدر:** [ا - مذ] 'ڊاڪٽر' جو بگڙيل اُچار. ڊاڪٽر. طبيب. مُعالج. علاج ڪندڙ. مسيحا

※ [انگ: Doctor]

• **ڏاڪر ج ڏاڪرون:** [ا - مث] ڏاڪار. ٻَچ. هُشي

※ ڪُتر ڪيل سُڪل گاهہ. مال جي ڪاڏي لاءِ ڪُتر

※ پوڪ جا هٿ جيترا سَلا

※ ٿنڊيءَ مڃيءَ جا وار

※ [س/ات]

※ زبان کي تارونءَ سان هڻڻ جو آواز. ڇِڪار

※ [س/ات]

—**ڏاڪر ڪرڻ:** [اصطلاح] ٻَچ ڪرڻ. هاها ڪرڻ. ڪاوڙ ڏيکارڻ

• **ڏاڪڙ ج ڏاڪڙ:** [ا - مذ] دانهن. رَنڀ. رَڙ. ٻوڪڙ. ٻوڪٽ

※ اُٺ جي رَڙ

※ ڍورن جي ويڙهہ ۾ ماريل جانور جي زور سان ڪيل رَنڀ

※ قي يا اُلٽي ڪرڻ جو آواز

※ [س/ات]

—**ڏاڪڙ ڪرڻ:** [اصطلاح] دانهون ڪرڻ. ٻوڪٽ ڪرڻ. واڪا ڪرڻ. رڙيون ڪرڻ. رَنڀڻ

※ اُلٽي يا قي ڪرڻ

• **ڏاڪڻ ج ڏاڪڻيون:** [ا - مث] ماڻهوءَ جو ماس کائيندڙ هڪ تصوراتي عورت. ڏائڻ. ڏيڻوڻي

—**ڏاڪڻي ج ڏاڪڻيون:** [ا - مث] ڏاڪڻ. ڏائڻ

• **ڏاڪڻ ج ڏاڪڻون/ڏاڪڻيون:** [ا - مث] ڇت يا مٿي چڙهڻ لاءِ (ڪاٺ، سرن، سيمينٽ يا لوهہ وَغيره جي ٺهيل) ڏاڪڻي. سيڙهي. ٻوڙي. چڙهڻي. چرٽي. ڏاڪڻي

※ [هند: ڊاڪني]

—**ڏاڪڻ چڙهڻ:** [اصطلاح] مرحليوار ڪم سرانجام ڏيڻ. مرحلا طئي ڪرڻ

※ سليقي سان ڪم ڪرڻ

※ هوريان هوريان ترقي ڪرڻ. ڏاڪي بہ ڏاڪي پروان چڙهڻ

—**ڏاڪڻ ڪيرڻ:** [اصطلاح] دشمني ڪرڻ. ويساهي ڏڪ ڪيرڻ. نقصان پهچائڻ. ترا ڪيرڻ. سهارو ڦرڻ

• **ڏاڪو ج ڏاڪا:** [ا - مذ] ڪاٺ جي ڏاڪڻ تي پير رکڻ لاءِ هڪ ڪاٺي. منزل جو هڪ پڌ. ڏاڪڻ جو هڪ طبقو. چاڙهيڪو. زينو

※ جبل جو چاڙهيڪو. لڪ

'آءُ ترايا آهيا، ڏونگر کي ڏاڪا' (شاهہ/ديسي)

※ مرحلو. منزل. درجو

—**ڏاڪائون:** [صفت/ظرف - مذ] ڏاڪن وارو. ٿتيٺن وارو (ٿرواٽي)

—**ڏاڪا ٽپڻ:** [اصطلاح] منزلون طئہ ڪرڻ. مرحلا پار ڪرڻ

—**ڏاڪي بہ ڏاڪي:** [ظرف] منزل بہ منزل. مرحليوار

—ڏاڪي تي وڃي ويهڻ: [اصطلاح] ڪوبه ڪم پورو ڪرڻ تي اچڻ
* ڏري گھٽ اميد وڃائڻ
* آئي پائي ڳالهه تي ويهڻ

• ڏاڪورو ج ڏاڪورا: [ا - مذ] ڪاٺ جو سنهو ۽ ننڍو ٽڪر، ڏاڪ
* [س/ل]

• ڏاڪولو ج ڏاڪولا: [ا - مذ] ڪاٺيءَ جو ٽڪر، ڏاڪ، ڏانڊيو، ڏونڪو
* [سن: ڊنڊڪا = ڏونڪو]

• ڏاڪي ج ڏاڪي: [صفت] گھٽو پيٽي، گھڻ کائو
* [س/ٿ]

• ڏاڪي ج ڏاڪيون: [ا - مث] طاعون، وبا
* موٽ
* [س/اٿ]

• ڏاڪي ڌر: [ا - خاص] تعلقي چاچري ۾ آباد هڪ وسنديءَ جو نالو

• ڏاڪ ج ڏاڪون: [ا - مث] ڪک، ڪهجر

—ڏاڪر ج ڏاڪرون: [ا - مث] ڪک، ڪهجر

• ڏاڪڙو ج ڏاڪڙا: [ا - مذ] سخت تڪليف، جاکوڙو، محنت، ڪشالو، مشڪلات، ڏوجهڙو، هلاڪي، دقت
* پورهيو، جدوجهد
* اهنج، ڏک، ڏک، ايذاءُ، سور، درد
* [سن: دهک = ڏک]
'ڏونڻ گھڻو ڏاڪڙو ڏور مر ڏيان ڏاڙ' (شاهه/رامڪلي)

—ڏاڪڙا ڪيڏڻ: [اصطلاح] سخت جاکوڙا ڪرڻ، وڏيون تڪليفون سهڻ، ڪشالا ڪيڏڻ

• ڏاکڻو ج ڏاکڻا: [صفت/ظرف - مذ] ڏکڻ جو، ڏکڻ وارو، ڏاکڻيون، ڏکڻ طرف جو، جنوبي، ڏکڻي، ڏکڻي
* [سن: دکشڻ، ڏکن = ڏکڻ]
* [مث: ڏاکڻي ج ڏاکڻيون]

• ڏاگرو ج ڏاگرا: [ا - مذ] جنين ناهڻ واري ڪارت کي مضبوط ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر (جيڪو جوتي اندر وڃهندا آهن)

• ڏاگو ج ڏاگا: [ا - مذ] ڏاگھو اُٺ، ڪرهو
* [س/ٿ]

• ڏاگوري: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• ڏاگھ ج ڏاگھون: [ا - مث] باهه جو وڏو مچ، چڪيا، مردي کي ساڙڻ جي باهه (هندن ۾)، مچ، باهه، آگ
* [سن: داه، ده = ساڙڻ، پرا: داگھ]
* سوز، ساڙو، پچ، جل، ڪام
* داغ، ڏنب
* ڪلنڪ، ڪارنهن، ٽڪو
'آئون اوراهون، سپرين! ڏکيءَ ڏيج مر ڏاگھ' (شاهه)
* سوري، سولي، ڦاهو ڦاسي، ڦاهي
* [س/ل/ ق]

—ڏاگھ چڙهڻ: [اصطلاح] چڪيا تي چڙهڻ، باهه ۾ سڙڻ
* هندڪي رسم موجب ستي ٿيڻ
* ڦاهيءَ چڙهڻ
* مصيبت ۾ پوڻ، آزار ۾ پوڻ

• ڏاگھ ج ڏاگھون: [ا - مث] اُڃ، پياس، ڏوگھو

—ڏاگھڻ: [مص - فعل لازمي] اُڃائجڻ، پياس لڳڻ، اُڃ لڳڻ
* [ڏاگھيو ڏاگھيا، ڏاگھي، ڏاگھيون، ڏاگھندو ڏاگھندا، ڏاگھندي، ڏاگھنديون، ڏاگھيل]
* [مص - فعل متعدي] ڏوگھڻ، وڏا وڏا ڏڪ يرڻ، ٽڪڙو ٽڪڙو پيسڻ (ٻاڙي وغيره)
* [مص] ڏاگھڻ
* [امر] ڏاگھ
* [ڏاگھيو ڏاگھيندو ڏاگھيل]

—ڏاگھو لڳڻ: [اصطلاح] ڏاڍي اُڃ لڳڻ

• ڏاگھ ج ڏاگھ: [ا - مذ] وڪ، ورانگھه، برانگھه، پيلانگھه، قدم
* بندرگاهه تي جهازن مان مال لاهڻ يا چاڙهڻ جي مشين يا ڪل
* [صفت] ڊگھين ٽنگھن وارو جانور يا ماڻهو، وڏي قد وارو

—**ڏاگهڙُ ج ڏاگهڙَ:** [صفت] ڊِگهو ماڻهو، ڄانگهڙيَل

• **ڏاگهو ج ڏاگها:** [ا - مذ] ڊِگهو اُٺ، اُٺ. ڪَرهو، لِيڙو، ڄانگو، مَيو، موڏو، روڏو، بوتو، مَتارو، جَوانُ اُٺ

* [صفت - مذ] قَدَ جو وَڏو، ڊِگهو

* وَڏو، ڊِگهو، طَويلُ

* [مجازاً] سَخت، ڪَٺن، تَڪلِيفَ ڏِيندڙ

'آڳَ مَٽي اوبِرا، جَلَهِن ڏاگها ڏِئَڻي ڏِينهَن' (شاهه/ديسي)

• **ڏاگِرو ج ڏاگِرا:** [ا - مذ] ڪاٺَ جو وَڍِيَل وَڏو ٽُڪَرُ

• **ڏاگورَ ج ڏاگورُون:** [ا - مث] ڏاڍِي مار، سَٽَ ڪُٽَ، پِڄَ

—**ڏاگورَڻُ:** [مص - فعل متعدي] سَخت مار ڪَڍَڻُ، هَڏُ گُڏُ ڀَڃَڻُ، مار ڏِيَڻُ، سَٽَڻُ، ڪُٽَڻُ

* ٽُڪَرَ ٽُڪَرَ ڪَرَڻُ

* [مص] ڏاگورَڻُ

* [امر] ڏاگورِ

* [ڏاگورِيو، ڏاگوريندو، ڏاگوريَل]

• **ڏاگورو ج ڏاگورا:** [ا - مذ] آلي ڪاٺَ جو وَڍِيَلُ ٽُڪَرُ

• **ڏالَٽِ ج ڏالَٽُون/ ڏالَٽِيُون:** [ا - مث] هَبَچَ، بانٺَ، اُلي ڏاڇَهه، وِيلو، هاٺُو هاٺُو

* لالَچِ، لوڀَ، ڏَڻُ تِرِشنا

* ٻُکَ، اَڻُ هُوندِ، گهٽتائِي، ڪوٽِ، مُحتاجِي، سُڃَ، غرِيبِي، ڪَنگاليڻو، اِفلاسُ، وِيهائِي، ڪَمِي، مُفلِسِي، ڪوتاهِي، پوٺائِي، اَٿاٿ، اوٺائِي، آيرائِي

* [سن: درِ درتا = ڪنگاليڻو]

* تَمام رَڏِي شيء، نِڪَمِي، بيڪارِ، بيڪَمِي، نِڪار، ڪَنهِن نـ ڪَمَ جِي، ڏاندِ

—**ڏالِٽِي ج ڏالِٽِي:** [صفت] هَبَچِي، لالچِي، لوڀِي، ٻُکيو، بوکِڙو، ڏُرو، پيٽو، پيٽَ لَٽُ، مانِيُن ٽوڙُ، پيٽوڙِي، پيٽُر

* غرِيبُ، مِسڪِينُ، مُحتاجُ، ڪَنگالُ، ڪُنَلُ، سَڪِٺو، سُڃو، ڏالِٻي

• **ڏالَٻَ ج ڏالَٻُون:** [ا - مث] ڏالَٽِ

* [سن: دِردرتا = ڪنگاليڻو]

—**ڏالِٻِي ج ڏالِٻِي:** [صفت] ڏالِٽِي

• **ڏالِوَٽِڻُ ج ڏالِوَٽِڻَ:** [ا - مذ] پَٽَنِ وارِيءَ ٻاجِهيءَ جو هِڪُ قِسمُ، پَٽرو ساڱُ، ساڱُ

* [س/ات]

• **ڏالِهِي/ڏالِي ج ڏالِهِيُون/ڏالِيُون:** [ا - مث] تُحفو، سُوکِڙِي پاکِڙِي، ڏيپَ، سوغاتَ، سوغاتِ طورِ ڏِنَلَ ميوو يا مِٺائِي وَغيره

* وِکِرو ڪَيَلَ اَنبَن مان (يا ڪَنهِن ٻِئي ميوي يا ٻاجِهيءَ مان) مُقرر ڪَيَلَ اَنداز يا وَزنُ (جيڪو تُحفي طور ڏِنو يا وَرتو وَڃي)

* [سن: ڊلڪ]

• **ڏامَ ج ڏامُون:** [ا - مث] داغِدارِي، ڪَلَنڪُ، ٽِڪو، ڪارِنهِن، داغُ، چُٽو

* [س/ات]

—**ڏامائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] داغِدار ڪَرَڻُ، ٽِڪو لَڳائِڻُ

* [مص] ڏامائِڻُ

* [امر] ڏاماءِ

* [ڏامايو، ڏامائِيندو، ڏامايَل]

• **ڏامُ ج ڏامَ:** [ا - مذ] دامُ، اَگهه، مُلهُه، قِيمَتَ، رَقَمَ

* [ف/س/ات: دام = مُلهُه]

• **ڏامالو ج ڏامالا:** [ا - مذ] ڪارِخانو

* مَڙهِي

* [س/ل]

• **ڏامچُ ج ڏامچَ:** [صفت] لُچُ، بَدمُعاشُ، بَدڪارُ، ڏاميڇُ

* [س/ل]

• **ڏامَرُ:** [ا - مذ] روغَن جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو روڊَنِ يا رَستَنِ ٺاهِڻَ جي ڪَمِ ايندو آهي)، ڪارو روغَنُ، ٽارُ، تارُ، ڊامَرُ

• **ڏامِرائِتو ج ڏامِرائِتا:** [صفت - مذ] ڪِروڌِي، ضِدِي

* ٽِپِڻو، تامسِي، جوشِيلو، چيڙاڪُ، ڪاوڙيَل

* [س/ڪوهه]

* [مث: ڏامِرائِتِي ج ڏامِرائِتِيُون]

• **ڏامڻُ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪُ قِسمُ. دامَنُ

• **ڏاميجُ/ڏاميڄُ ج ڏاميجَ/ڏاميڄَ:** [ا - مذ] خسارو، ٽوٽو، نقصانُ، ضَرَرُ، هَرَجُ

※ [صفت] نقصانڪارُ، خيانتي

※ عيبدار، داغي، تُهمتي، مُلزِمُ، لُچُ، بدمعاش، ڏِنگو

※ [انگ: ڊيميج/ Damage]

—**ڏاميجُ ٿِيلُ:** [صفت] داغدار، عيبدار، بَدچالُ، بَدافعالُ، بَدنامُ ٿِيَلُ، رُسوا ٿِيَلُ، ذَليلُ

※ نيڪالي مِليَلُ، موقوف ڪَيَلُ

• **ڏانُ ج ڏانَ:** [ا - مذ] دانُ، خيراتُ، ڀيک

※ اِنعامُ، بَخشش، سوغات، ڏاتِ، سُوکڙي، ڏالي

※ [س/ل/سن: دا = ڏيڻُ]

• **ڏاناسُرُ ج ڏاناسُرَ:** [صفت] بي رَحمُ، بي قِياسُ، سَخت دِلُ، پٿر دِلُ، نِرويا، نِروئي

• **ڏاناهِي ج ڏاناهِيُون:** [ا - مث] اِشارو، اَهنجُ

※ اِطلاعُ، چاڻ

※ [س/ل]

※ دَڙڪو، دَمڪي، ڏانائي، ڌَهنائي

'اِحمد ڏاڍيون ڏاناهِيُون پيو ڏي' (جملو)

—**ڏانائِي ج ڏانائِيُون:** [ا - مث] ڏاناهِي، ڌَهنائي

• **ڏانبُ ج ڏانبَ:** [صفت] نِڀاڳو، نَحسُ، ڪمبختُ، بَدنصيبُ

※ [س/ٿ]

• **ڏانٽِرو ج ڏانٽِرا:** [ا - مذ] گاهه لُڻڻَ لاءِ هڪ اوزارُ، ڏاٽو، ڏانٽو

※ [س/ٿ/سن: داتر = ڏاٽو]

• **ڏانٽِرو ج ڏانٽِرا:** [ا - مذ] مڇي سُڪڻ لاءِ ڪم آندلُ ڪَکُ (ٻلال)

※ [س/ل]

• **ڏانٽو ج ڏانٽا:** [ا - مذ] گاهه لُڻڻَ جو هڪُ اوزارُ، لاباري ڪَرڻُ جو اوزارُ، ڏاٽو، ڏانٽرو

※ [سن: داتر = ڏاٽو]

—**ڏانٽو ٻورڻُ:** [اصطلاح] فَصُلَ ۾ لابارو پَوڻُ

※ ڪَٽَ ٿِيَڻُ، ڪَمي يا گهٽتائي شُروع ٿِيَڻُ، گهٽجڻُ، ٿورو ٿِيَڻُ

• **ڏانڊُ ج ڏانڊُون:** [ا - مث] ڏَندَ جو هڪُ قِسمُ، ڏاٽ، ڏاڙهه، هوڙ

※ [سن: دنشٽرڪا = ڏاٽ]

—**ڏانڊ ٽران ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ٻنا چَباڙڻُ جي گِهي چِڏڻُ، هَڙَپُ ڪَرڻُ، هضمُ ڪَري وَڃڻُ

※ قُباڻي وَڃڻُ، کائي وَڃڻُ

※ [س/ڪوهر]

• **ڏانڊُ ج ڏانڊَ:** [صفت] رَڪو، سَخت، کُهرو

※ [س/ٿ]

—**ڏانڊُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ٽڪو ڳالهائڻُ، سَخت ڳالهائڻُ، خَرابُ ڳالهائڻُ، اَڏنگو ڳالهائڻُ

• **ڏانڊِري ج ڏانڊِريُون:** [ا - مث] سَنگَن جي وِچَ واري ڪاٺي، ڏانڊي، ڏانڊي

※ [س/ٿ]

• **ڏانڊو ج ڏانڊا:** [ا - مذ] گاهه جا پَنَ چَرڻُ ڪانپوءِ باقي بچيل ڪانا، پَنَ بنا ڪانو

※ [س/ٿ]

• **ڏانڊِي:** [ا - مث] مَڇيءَ جو هڪُ قِسمُ (چِلوِن سان ٺَٺُ، (دوڻ) ڇَمڙو رَنگُ، مَٿان ڪارو ۽ پيٽُ اَڇو سَرديءَ ۾ تمام لَڌِيڻ، ڦڏ ڏيڍَ فوٽ ڪان ٻه فوٽ)

• **ڏانجُهه ج ڏانجَهه:** [ا - مذ] داغُ، ڏَنبُ، ساڙُ

※ [ڳَنڊ = سڙيل]

※ سُورُ، دردُ، اِيذاءُ، پيڙا، تَڪليفَ، ڏَنجهه، ڏُکَ، وياڪُلتا، پَريشاني

※ ڪَشالو، دِقتَ، جاکوڙو، هَلاڪِي، ڪاڪاهو جنجالُ، آزارُ

※ خَرابي، گَڙٻڙ، وِڱوڙ

—**ڏانجهو ج ڏانجها:** [ا - مذ] داغُ، ڏَنبُ، ساڙُ

※ سُورُ، دَردُ، اِيذاءُ، پيڙا، تَڪليفَ، ڏُنجهه، دَردَ سَري، ڏُکَ، ڏکَ، وياڪُلتا، پَريشاني

'ڏانجَهن تي ڏانجها، ڏِناٿون ڏکيءَ کي' (شاهه/ديسي)

※ ڪَشالو، دِقتَ، جاکوڙو، هَلاڪِي، ڪاڪاهو، جَنجالُ، آزارُ

※ خَرابي، گَڙٻڙ، وِڱوڙ

• **ڏانجهو ج ڏانجها:** [ا - مذ] جُوتِر يا ٻاجهِريءَ جي ناڙ ۾ ٻيلِيَلِ ڪانا يا ٻاجهِريءَ جي ٻوڪَ (جَنهِن ٻِڙُ نہ ڪَيو هُجي)
※ [س/ل]

• **ڏانجُ ج ڏانجَ:** [ا - مذ] ٻَنِيءَ تي جهارِ هَڪِلَڻَ لاءِ ناهِيَلِ پيهو
※ [س/ٿ]

—**ڏانچِي ج ڏانچِيُون:** [ا - مث] ننڍو ڏانجُ
※ ڪَڏَ يا لانڍِيءَ اَندَر نَهِيَلَ پيهِي (جَنهِن تي هَنڊَ، بِسترا، رِليون وَغيرہ ويڙهي رَکِجَن)، مَنجَڻُ

• **ڏانڊَ ج ڏانڊُون:** [ا - مث] ڪاري جي مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ، دوتِر مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (دوتِر ڪان وَڏي، رَڏيڪَ ويڪري، رَنگَ ڳاڙهي ڪاٺِيَ ۾ گهڻِ لَذيذ، ٻَنِيءَ تي اُٺَ وانگر ٿُوهو ٿِيَس)

• **ڏانڊُ ج ڏانڊَ:** [ا - مذ] چوپائي مالَ جو هِڪُ قِسمُ، ڏڳو، ٻيل
※ [سن: ٻلِي ورد = ڏڳو]

—**ڏانڊائِي ج ڏانڊائِي:** [صفت] ڏڳَنِ وارو، ڏڳَنِ جو مالِڪُ، ڏڳَنِ چارِڻَ وارو

—**ڏانڊَ ٻَڌَڻُ:** [اصطلاح] ڏڳَنِ کي هَرَ يا گاڏِيءَ ۾ ڏِڪائِڻُ
※ [مجازاً] اَجايو مَهانگِي شيءِ خَرِيدَ ڪَري رَکَڻُ

—**ڏانڊَ پُڇو ج ڏانڊَ پُڇا:** [ا - مذ/صفت] جَنهِن جانوَرَ جو ڏانڊَ جي پُڇَ جهڙو پُڇُ هُجي (وِچُ ٿُلهو پاسا يا ڇيڙا سَنها، ڇَهنبدار)، گاؤ دُمُ
※ اُهو گهوڙو، جَنهِن جو پُڇُ ڏانڊَ جي پُڇَ وانگُرِ هُجي، عيبدارُ گهوڙو

—**ڏانڊُ ڏُهَڻُ:** [اصطلاح] بَخِيلَ مان ڪَمُ ڪَڍَڻُ، ڪَنجُوسَ مان فائِدو وَٺَڻُ، مَرجُوتَ کي ٻہ نہ ڇڏَڻُ، نا اُميدَ مان اُميدَ پُوري ڪَرَڻُ
※ نامُمڪِن کي مُمڪِن ڪَري ڏيکارِڻُ، نہ ٿيَڻُ جوڳو ڪَمُ ڪَري ڏيکارِڻُ

—**ڏانڊَ ڏُهِڻو ج ڏانڊَ ڏُهِڻا:** [صفت - مذ] ڪَنجُوسُ، مَکِي چُوسُ، مُوذِي، شُومُ، ڪِرپَڻُ، مَرجُوتُ، بَخِيلُ، پيسي جو پُٽُ

—**ڏانڊِڙو ج ڏانڊِڙا:** [ا - مذ] ڪَچِيءَ مِٽِيءَ مان ٺَهِيَلَ ڏڳي جي شڪلِ (جَنهِن جي هِندو ٻَڏي ڇيڇِي جي سَتيِنءَ تاريخَ تي پُوڄا ڪَندا آهن)
※ ڇيڇِي جو وَڏو مَکُ

—**ڏانڊَ گاڏِي ج ڏانڊَ گاڏِيُون:** [ا - مث] ڏانڊَ ڏِڪائي ڪاهِيَلَ سَوارِيءَ جو هِڪُ قِسمُ، ٻيل گاڏِي

—**ڏانڊُ مُتارُو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ٺَڳِي ڪَرَڻُ، دولابَ ڪَرَڻُ، فَريبَ ڪَرَڻُ يا ڏيَڻُ، چالاڪِي ڪَرَڻُ
※ خَرابَ اَکَرَ لِکَڻُ، لِيکَنِ وانگُرِ اَکَرَ لِکَڻُ
※ [س/ات]

—**ڏانڊُ مُتِڙو ج ڏانڊَ مُتِڙا:** [ا - مذ] ٻِرَتَ جو هِڪُ قِسمُ
※ [س/ٿ]

—**ڏانڊُ وَسَڻُ:** [اصطلاح] ڏڳي جو ڇيڙو لاهِڻُ

—**ڏاندين مُتِّرسين خيرُ:** [محاورو] هَرِ طَرحَ جو خيرُ، ڪُل خيرِيَتَ، هَرِ طَرحَ جِي تَسَلِي، گهر وارَنِ ۽ مالَ رِزقَ جِي سَلامَتِيءَ جِي دُعا
※ [س/ات]

• **ڏاندارُ ج ڏاندارَ:** [ا - مذ] هارِپي اوزارَ جو هِڪُ قِسمُ، اٺَ يا لوهَ جو ڏَندَنِ وارو (ڪوڏِرِ ٺَمُوني) هِڪُ اوزار (جَنهِن سان ڪَکَ، ڪَچرو، ٻاڻَ، گاهُ يا اَنُ وَغيرہ ميڙِجي)، پاهوڙو، سَبَرڪَتي، ڏاندارِي
※ [سن: دنت = ڏند]
※ نارَ يا هُرلِي جو هِڪُ قِسمُ
※ کُوهَ جي مُنهَن وارِي اوسارِي يا پَٽِ
※ [س/ات]

—**ڏاندارِي ج ڏاندارِيُون:** [ا - مذ] هارِپي اوزارَ جو هِڪُ قِسمُ، ڪَکَ، ڪانا، ڪَچرو وَغيرہ ميڙَڻَ لاءِ ڪاٺَ يا لوهَ جو ڏَندَنِ وارو (ڪوڏِرِ ٺَمُوني) هِڪُ اوزار، ڏاندار، پاهوڙو، سَبَرڪَتي
※ [سن: دنت = ڏند]

—**ڏاندارِي ڪُلهي تي رَکَڻُ:** [اصطلاح] ڪُجهہ بہ نہ ڪَٺَڻُ، هَٿين خالِي وَرَڻُ، خالِي موٽَڻُ
※ [س/ات]

• **ڏاندارُ ج ڏاندارَ:** [ا - مذ] ٻيڙِيءَ جو هِڪُ رَسو ڏاندارُ
※ [س/ل]

—**ڏانداڳِڙو ج ڏانداڳِڙا:** [ا - مذ] ڏاندارُ

• **ڏاندائِي:** [ا - خاص] هِڪُ ذاتِ جو نالو
※ [س/ات]

• **ڏاندِري ج ڏاندِريِ:** [صفت] ڏندڻ وِڪڻندڙ. ڏاندِڙيو. ڏاندِڻي. مِسواڪ فروش

* [سن: دنت = ڏند]

—**ڏاندِڙيو ج ڏاندِڙيا:** [ا - مذ] ڏندڻ وِڪڻڻ وارو، ڏاٽِداري، ڏاندِڻي

—**ڏاندِڻي ج ڏاندِڻِيُ:** [صفت] ڏاندري

• **ڏاندڙُ ج ڏاندڙَ:** [ا - مذ] زيور جو هڪ قِسم. نڪ ۾ پائڻ جو ڳهه

• **ڏاندڙو ج ڏاندڙا:** [ا - مذ] ٻڌي مهيني جي سنهيءَ تاريخ تي هندن جي پوڄا ڪرڻ لاءِ مٽيءَ جو ناهيل هڪ هٿرادُو ننڍڙو ڏِگهو

* ڏِگهي تي ويهندڙ هڪ مَکِ. چيٽي جي وڏي مَکِ

* [سن: ٻلي ورد = ڏِگهو]

• **ڏاندوڙيو ج ڏاندوڙيا:** [ا - مذ] پڳل مَٽَ يا ڪُني جو ڪنو (جيڪو ٻار راند ۾ ڪم آڻين)

* [س/ل]

• **ڏاندَ ج ڏاندُون:** [ا - مث] ٻن جي ٿلهي ٽس. ڏاندي. ڳتر

* [س/ات/سن: دند = ڏندو]

—**ڏاندِ/ڏاندِي ج ڏاندِيُون:** [ا - مث] ٻن جي ٿلهي ٽس. ڏاندي. ڳتر

* ٻِڪچيءَ جو پٽو. طوق. ڳٽ

• **ڏانداڙُ ج ڏانداڙَ:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو هڪ رسو (آڏ جي هيٺينءَ چوٽيءَ ۾ واءَ جي رُخ موجب سڙهه جي جهل واسطي ٻه رسا، هڪ ننڍو ٻيو وڏو). ڏانداڳڙو

* [س/ل]

—**ڏانداڙو ج ڏانداڙا:** [ا - مذ] ڏانداڙ

—**ڏانداڳڙو ج ڏانداڳڙا:** [ا - مذ] ڏانداڙ

—**ڏاندِاٽِ ج ڏانداٽُون:** [ا - مث] ڏانداڙ

• **ڏاندا ويڙهه ج ڏاندا ويڙهه:** [ا - مذ] پٽو. ڪمربند. شو. تسمو. ڪهي

• **ڏاندو ج ڏاندا:** [ا - مذ] مٿاهين ٻني يا زمين (جتي پاڻي مشڪل سان چڙهي يا پهچي نه سگهي)

* [س/ل/ات]

* ڏندو. ڏڪو. لٺ

* [سن: دنڊ = ڏندو]

* ٿوري اَن وارو سنگ

* ڳٿوڻ يا مينهن جو ٻچ

* پاٻوڙي جي ڏاندي

• **ڏاندِي ج ڏاندِيُون:** [ا - مث] ڳل جي مڪڙيءَ جي پاڙ واري ٽاريءَ جو ٽڪرو. ٻونڊي. ڳتر. ڪاٺي. ڪانو. ڳني. ٻن جو چيڙو، ٻن جي ڏنڊي. ٽاري. ڳونج. ٻونڊ

* [سن: دنڊ]

'ڏاندي ڪيئڻ ڏار مان، يا ٿو ڪپي پانهن' (شيخ اياز)

* تماڪ جو ڪنڊو

* [س/ات]

* ناچ يا راند جو هڪ قِسم

* [س/ل]

* خاندان جي شاخ. بنياد. اصل نسل. خاندان. ڪل. نڪ

• **ڏانڊيو ج ڏانڊيا:** [ا - مذ] ڏاندو

• **ڏانڪر ج ڏانڪر:** [ا - مذ] ٽوڙيءَ يا جانبي جو لٽل ناڙ

* [س/ل]

• **ڏانگ ج ڏانگُون:** [ا - مث] ڊِگهي ڪاٺي. ڊِگهي لٺ. وڏي لٺ. لڪڻ

* [س/ل/ات/سن: دنڊ = ڏندو. هند: ڊانگ]

—**ڏانگرُ ج ڏانگرَ:** [ا - مذ] ڊِگهي لٺ. ڏانگ

—**ڏانگڙُ ج ڏانگڙَ:** [صفت] ڊگهو ماڻهو. تمام ڊگهو. لانبو

• **ڏانگِڙو ج ڏانگِڙا:** [ا - مذ] برسات وقت آسمان ۾ ظاهر ٿيندڙ رنگا رنگي پٽو. اندلٺ. ڏنڪ (انگ: Rainbow)

* [س/ٿ]

• **ڏانگِي ج ڏانگِي:** [صفت] ٻلا ڪاڏل ماڻهوءَ کي دم ڪندڙ. جهاڙ پڙهندڙ

* [ا - خاص] ٿر ۾ مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو (جيڪي دم ڪرڻ يا جهاڙ ڪرڻ جو ڪم ڪندا آهن)

• **ڏانگھ ج ڏانگھون:** [ا - مث] وڏي لَٺِ، ڏاگِرو، ڏاگھ
* [هند: ڊانگَ، ڏانکھ = لَٺِ]

• **ڏانگَ ج ڏانگون:** [ا - مث] ڪاٺَ جو ٽُڪَرُ، ڊِگھي ڪاٺِي

—**ڏانگَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٽڪَر ڪَرَڻُ، ڏاگَ ڏاگَ ڪَري وَڃَڻُ وَڍِڻُ
* [س/ل]
* [مص] ڏاگَڻُ
* [امر] ڏاگِ
* [ڏاگِيو ڏاگِيندو ڏاگِيَل]

—**ڏانگورو ج ڏانگورا:** [ا - مذ] ڪاٺَ جو وَڍِيَلُ ٽُڪَرُ، دوڪَ

• **ڏانوَرُ ج ڏانوَرَ:** [ا - مذ] جِيتَ جو هِڪُ قِسِمُ، ڪوريئڙو، چِراڙو
'تاتي مَنجِھ ٽُٽي پِيو ڏانوَرَ جِيان پاڙَ کي' (سامي)

• **ڏانوَڻُ ج ڏانوَڻَ:** [ا - مذ] مَضبوط رسو، اَٺَ کي اَڳين ٽنگُنِ ۾ ٻَڌَڻَ لاءِ رَسو

—**ڏانوَڻُ ڪَپَڻُ:** [اصطلاح] آزادُ ڪَرَڻُ، ڇوڙَڻُ، ڇَڏي ڏيَڻُ

—**ڏانوَڻُ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] سوگھو ڪَرَڻُ، ٻَڌَڻُ، قابو ڪَرَڻُ، جھلَڻُ

• **ڏانوَڻُ ج ڏانوَڻَ:** [ا - مذ] پَٽَ جي سَڳِي جو هِڪُ قِسِمُ (جَنهِن سان لانئون لَهَڻَ لاءِ ايندڙ گھوٽَ سان ڪنوارِيَنِ پاران هِڪَ رَسَمَ ادا ڪَئي ويندِي آهي)
* شادِيءَ جي هِڪَ رَسَمَ (جَنهِن ۾ لانئون لَهَڻَ لاءِ ايندڙ گھوٽَ کي دَروازي تي بيهاري، سَنڌسِ آڏو ڪُنوارِيَنِ پاران هِڪَ عورَتَ وِچِئِيءَ ۾ پَٽَ جو سَڳو ٻَڌِي، پوءِ اُنهِيءَ کي ڪوشِشِ ڪَري گھوٽَ جي ڳِچِيءَ ۾ وِجھندي آهي)

—**ڏانوَڻُ:** [مص - فعل متعدي] شادِيءَ جو هِڪُ سَنوڻُ ڪَرَڻُ، لانوَنِ تي آيَلَ گھوٽَ کي پَٽَ جو سَڳو ٻَڌِي، پوءِ اُنهِيءَ کي ڪوشِشِ ڪَري گھوٽَ جي ڳِچِيءَ ۾ وِجھَڻُ

—**ڏانوَڻُ ڏانئِڻُ:** [اصطلاح] ڪُنوارِ جي ڪوئِيءَ جي دَرَ جي ڪُنڊي ۾ سَٺَ ٻَڌِي گھوٽَ جي پيرَ جي آڱوٺَ ۾ سَٺَ پيرا وَڪَڙُ ڏيَڻُ

• **ڏانوِٽِي ج ڏانوِٽِيون:** [ا - مث] ڳَهَہ جو هِڪُ قِسِمُ، ڏاٽِي (چانديءَ يا سونَ جي هِڪَ قِسِمَ جي ويڪِري زَنجِيرَ جيڪا وارَنِ جي پَٽِيءَ (سِيندِ) جي مٿان سِيندِ جي پٺِيءَ طرفِ ڪَنَنِ تائين گولائيءَ تي پيهي، وِچَ ۾ ڪُنيو ٿِيَسِ جيڪو مٿان سِيندِ جي اَڳِيءَ ۾ ڏانوِٽِيءَ جي وِچَ کي مَٿي جھلي بيهي)

• **ڏانهُن:** [ظرف] اُنَ طَرفِ، ڏي، اُنَ طَرَفَ ڏي، اُنَ پاسي، ڏانهُون، ڏانهِين
'لاڄي لَڪَ لَطِيفُ چئي، هَلي ڏانهُن حَضُورَ' (شاهه)

—**ڏانهُسِ:** [ظرف/ضمير متصل] هُنَ ڏانهُن، اُنَ طرفِ، اُنهِيءَ پاسي، ڏي، ڏانهُن
'مَنهُنجا ڏانهُسِ ڪُجھه پئسا رَهِيَلَ آهِنِ' (جملو)

—**ڏانهُون/ ڏَنهُون:** [ظرف] جي طَرفان، کان، پاران

—**ڏانهِين:** [ظرف] ڏانهِن، ڏانهُون، اُنَ طَرفِ، اُنَ طَرَفَ ڏي، (ڪيڏانهِين، اوڏانهِين)

• **ڏانءُ ج ڏانءَ/ڏانوَ:** [ا - مذ] ڍنگُ، طَرزُ، نمونو، قِسِمُ، طَرحُ، ڍولُ
* رواجُ، چالو، پَروِڙَ، دستورُ، هَلَتِ، ڍارُ، رِيتِ
* پَرِ، پِت، ڍَبُ، پارُ، وَجھه، وتيرو
* پرڪارُ، لَڇَڻُ، لَلُ، عادَتَ، اَفعالُ، چيهَرُ، اُٺَڻُ ويهَڻُ
* شَعورُ، اَدَبُ، لحاظ
* اَندازو، اَٽڪَلُ
* هُنَرُ
* تَجويزُ
* ڍنگائِي
* ٺَڳِي
* ڏانِيءُ
* سَبَبُ، ڪارَڻُ

—**ڏانءُ آڇڻُ:** [اصطلاح] اَٽڪَلُ اَچَڻُ، طَرِيقو هَٿَ رمز اَچَڻُ، اوتَ هَٿَڻُ، ڏانئي اَچَڻُ، حَرفَتَ اَچَڻُ، چالاڪِي اَچَڻُ، ڍنگُ اَچَڻُ، تَجويزَ اَچَڻُ
* ڪَري سَگھَڻُ
* سَمجھه ۾ اَچَڻُ
* خيالَ ۾ اَچَڻُ
* ناهِڻُ، جوڙَڻُ، تيار ڪَرَڻُ

—**ڏانءَ ڏائِڻُ:** [اصطلاح] ڪوڙ ڪو بَهانو ڪَرَڻُ
* فَريبُ ڪَرَڻُ، مِڪَرُ هَلائِڻُ
* اَٽڪَلَ سيکارَڻُ، طَرِيقو ٻُڌائِڻُ
* اُستادِي ڏِيَڻُ، هُنَرُ سيکارَڻُ

—**ڏانءَ نہ اَچَڻُ:** [اصطلاح] حَرفَتَ نہ ڄاڻَڻُ، اَٽڪَلَ نہ اَچَڻُ، هُنَرُ نہ اَچَڻُ
* پَسَندِ نہ پَوَڻُ، نہ وَڻَڻُ، پانءِ نہ پَوَڻُ

• **ڏانئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏِکَهي رَسِيءَ سان جانوَرَ کي ٻَڌَڻُ، ڏانوَڻُ وِجهڻُ، ٻَڌَڻُ
* شُرُوعُ ڪَرَڻُ
* پَرتُ پَرَڻَ جي شُروعاتِ ڪَرَڻُ، پَرتُ ڪَچو ڪَرَڻُ
* [س/ٿ]
* اُٽڻُ
* تيارِ ڪَرَڻُ

'هِنَ بہ الهي اَلاهہ ڪٿي گهوڙو ڏانئيو گاهہ ۾' (چتو کتي)
* [مص] ڏانئِڻُ
* [امر] ڏانءِ
* [ڏانئيو ڏانئيندو ڏانئِيَلُ]

• **ڏاني ج ڏاني:** [ا - مذ] ڏنُ يا ڏِلَ پَرِيندَڙُ، مُحصُولُ پَرِيندَڙُ، چِهہ اَنڪي پَرِيندَڙُ
* زيردَستُ، مُطِيعُ، تابِعُ، تابِعدارُ، چيلو، مُرِيدُ، مَڃِيندَڙُ، ڏاءُ

'ڪيرَ آهي ڏيهہ ۾ جو تنهنجو ڏاني ڪين آ'
(ڊاڪٽر عطا مُحمّد 'حامي')

• **ڏاڻُ ج ڏاڻَ:** [ا - مذ] جانوَرَنِ کي (پَڇَڙَ کان جهلَ لاءِ) پوين ٽنگُنِ ۾ ٻَڌَڻَ جو رَسو، ڏاوَڻُ، نيڙُ، سَنگهرَ
* [سن: دامن = رسي]
* عَطا، بَخشَشِ، دانُ، عَطِيو، اِمدادَ، اِنعامُ، سوکڙِي، سوغاتِ، تُحفو، وٿِ
* [سن: دان، دا = ڏيڻ]

'نہ تُون تنهن ڏَران، ڏيهاڻي ڏاڻُ لهين' (شاهہ/بلاول)
* بُزرگَنِ وَٽان مِلِيَلَ مُرادَ، نَذِرانو، سَخا، ڏاتِ

'تُو ڏانُ، توني ڏاڻُ، هِي پلاڻُ اُتي مَگڻون،
اِهي پارين اسٽو ڪو چَٽي وِڃائي پاڻُ' (شاهہ ڪريم)

* ٻارَنِ کي پيٽارَڻَ جو هِڪُ جُلابُ، دَوا، سَتي، اوٿي
* [س/ات]
* وَهٽَنِ کي وِجَهڻَ جو هِڪَ جُلابُ، ڏُڪُ
* سُنگُ، مُحصُولُ، ٽَڪس، چُونگي
* مَڇي ڦاسائِڻَ جو مَنڊُ، ڪُڙ، رَڇُ
* [س/ل]
* هِڪَ ڳَهہ جو نالو ٽِٽَ کي سوڳهي جهلَڻَ جو ڏاڪو يا زَنجيرَ، ڏاوٽي

—**ڏاڻُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] دانُ ڏِيَڻُ، سَخا ڪَرَڻُ، اِحسانُ ڪَرَڻُ، عِنايَتَ ڪَرَڻُ، ٽورو ڪَرَڻُ، مَهرباني ڪَرَڻُ، لائِقُ ڪَرَڻُ، وَڏا پالَ پَرَڻُ، اوتَ وِجهڻُ
* ڏاندَ وَغيرَه کي تيلُ، گيهہ يا ڪا ٻِئي شيءِ وِجَهڻُ

—**ڏاڻي ج ڏاڻي:** [صفت] مُحصُولُ وَٺندَڙُ، ڏاني

• **ڏاڻابو ج ڏاڻابا:** [ا - مذ] ڏاڻ- جي رَقمَ، سامانَ جو گهڻو اَندازو، سامانَ سَڙو، مَڏي
* آنالو سَوارِي، لَڏو
* [سن: دا = ڏيڻ]

• **ڏاٽَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏانئِڻُ
* [ڏاٽيو ڏاٽيندو ڏاٽِيَلُ]

• **ڏاٽو ج ڏاٽا:** [ا - مذ] داٽو، ڪٽو، ڪاڏو
* قُوتُ
* [س/ل/ٿ؛ ف: دانہ = داٽو]

• **ڏاٽي ج ڏاٽِيُون:** [ا - مث] زيوَرَ جو هِڪُ قِسمُ، ٽِٽَ جي بارَ جهلِڻَ لاءِ سوني زَنجِيري، ڏاوٽي
* [سن: دامن = ڏاوڻ]

• **ڏاواڙو ج ڏاواڙا:** [ا - مذ] ڏاڪڙو، ڪشالو
* [س/ڪوهہ]

'سُتي ڪِهڙي سيرَ ۾، جَنهِن ڪَيو ڏايو ڏاواڙو' (صاحب ڏِنو)
* پيلائين جا پول

• **ڏاوَچُ:** [ا - خاص] هِڪَ قَبيلي جو نالو

• **ڏاوَرُ ج ڏاوَرَ:** [ا - مذ] جيتَ جو هِڪُ قِسمُ، ڪوريٽڙو، ڏنوار

• ڏاوڙُ ج ڏاوڙَ: [صفت] ڏاٽي هڻڻ سان ڪَمَ ڪندڙ، ڏابڙُ، ڪابڙُ، ڪابڙيل

⁕ [ضِد: ساڄڙُ ج ساڄڙَ]

• ڏاوڙِ ج ڏاوڙيُون: [ا - مث] ڏاڻُ، ڏاٽي، ڏاوڙي

⁕ [سن: دامن = رسي]

• ڏاوڻُ ج ڏاوڻَ: [ا - مذ] چوپائي مالَ کي اڳيَن ٽنگن ۾ پيِلُ رَسو

⁕ ڏاڻُ، نيڙُ، واگھہ، بيڙيون، اَشڪولُ، پنڌڻَ

⁕ ٽَڪ سوڳھي ڪَرڻَ لاءِ ڪَلابائِ جي ڪارِنِ ڏاڳِن جو نَهيَلُ پٽو، ڏاڻُ، ڏاٽي

⁕ [سن: دامن = رسي]

⁕ شادِيءِ جو هِڪُ سانُ، ڏانوڻُ

— ڏاوڻُ ڏائِڻُ: [اصطلاح] ڪُنوارِ جي ڪوٺيءِ جي دَرَ جي ڪُنڊي ۾ سَٽ بَڌِي گھوٽَ جي پيرَ جي آڱوٺِن ۾ سَٽَ پيرا وِڪڙ ڏيڻُ

⁕ وَري شُروعُ ڪَرڻُ، نئين طَرحَ شُروعُ ڪَرڻُ

— ڏاوڻُ ڪِپڻُ: [اصطلاح] ننڍي بارَ جي پھرين هَلَڻَ وَقتِ مامي هٿان بنھي ٽنگن ۾ رَسمي طور ڪچو ڏاڳو بَڌي، وَري وَڍائڻَ جي رَسمَ اَدا ڪَرڻُ (هِنَ رَسمَ کي 'پيرُ مانِي' بہ چَوَن)

— ڏاوڻُ وِڍڻُ: [اصطلاح] ڏاوڻُ ڪِپڻُ

• ڏاوڻِي ج ڏاوڻِيُون: [ا - مث] ڏانوڻِي، ڏاڻُ، ڏاٽي، ڏاوڻُ

⁕ [سن: دامن رسي]

• ڏاوِڻي ٽِڪي: [ا - مث] ڏاٽيءِ سان گڏُ پيشانِيءِ تي بَڌڻَ جو هِڪُ زيور، پِٽلو، آلي

⁕ [پرا: دامِڻي، سن: دامني]

• ڏاهہ: [ظرف] ڏانھن، اُنَ طَرَف، جي طَرَفِ، جي پاسي

'لاڄي لڪَ لطيفُ چئي، هَلي ڏاهہ حضُورَ' (شاهہ)

— ڏاهہِ عَهدَ: [ظرف] عَهدَ جي طَرفان، ميثاقان، ميثاق ڪان

'جيڪَس آيس ڏاهِ عَهدَ، سو ياري مَنڊَ پاتارَ ۾' (شاهہ)

— ڏاهَنڱُن: [ظرف] اُن طَرفِ، اُنهيءِ طَرَفِ، اُنهيءِ پاسي

• ڏاهہ ج ڏاهُون: [ا - مث] سَمجھہ، عقلُ، هوشُ، فَهمُ، بُڌي، ڏاهپ، سياڻپ، سُجيتائي، دانائي، چالاڪي، هوشياري

⁕ [سن: دڪش = سمجھہ]

'ڏِٺئون ڏاڍي ڏاهہ سان، پرتِ جو پيمانُ'

(سَيد لعل حسين شاهہ 'سوز')

— ڏاهَرُ ج ڏاهَرَ: [صفت] ڏاهہ وارو، ڏاهو ڏاهہ ڏيندڙُ، خَبَرَ ڏيندڙُ، سَمجھدارُ، داناءُ

• ڏاهہ ج ڏاهُون: [ا - مث] ڏَسُ، پتو، اُهڃاڻُ، اُهڃ، پرو

⁕ خَبَر، خَبَرچارَ، سُڌَ، سَماءُ، اَحوالُ

⁕ سَنسَ، ڪُڙڪَ

⁕ [سن: دش = ڏَسڻ]

'ڪنو جهڪي ۾ اٿيئي، ڏجهڻ پئي ۾ ڏاهہ' (خليفو نبي بخش)

⁕ چِتاءُ، آگاهي، اِطلاعُ، ڄاڻ، واقفيت

⁕ ڳُجھارَت، پرولِي، مامَ

⁕ زَرخَريدِ عورَتَ، ٻانهي، گولِي، نوڪِرياڻِي

⁕ [ف: داه: سن، داس = ٻانهو]

'ٻري ڪَجان پالَ، هيءَ ڏاهہ ڏوريندي ڪيترا' (شاهہ/آبري)

'ڏيرياڻِي ءِ ڏاهہ، وَجھہ وَٺِي وِڙهَن' (مثال)

⁕ ڏَنَ ۾ ڏِنَلَ عورَتَ

'جِني سان مُون ڏاهہ جي ٻلِي لڳي لَڄ' (خانزئي)

⁕ سازو، تَپش

— ڏاهہ پُڄائِڻُ: [اصطلاح] ڪَنھِن جي مَرڻَ جي اوچتي خَبَرَ سَندَس عَزيزن ۽ مائِٽن کي وَڃي پَھچائِڻُ، ڄاڻُ ڪَرڻُ، موتَ جو پيغامُ پَهچائِڻُ، اِطلاعُ ڪَرڻُ، خَبَرَ ڏيڻُ، سُڌِ ڏيڻُ

— ڏاهہ ڏورِڻُ: [اصطلاح] ڏَسُ پُڄائِڻُ، ڏَسَ تي هَلڻُ، ڏَسَ تي ڪاهڻُ

— ڏاهہ ڏيڻُ: [اصطلاح] ڏاهہ پُڄائِڻُ، خَبَرَ ڏيڻُ، سُڌِ ڏيڻُ

⁕ طَريقو ٻڌائِڻُ، اَٽڪَلَ سَمجھائِڻُ

⁕ پَتاڪ هَڻڻُ

⁕ جُرڄَ ڏيڻُ

— ڏاهہ وِجھڻُ: [اصطلاح] ڄاڻُ ڏيڻُ، هوڪو ڏيڻُ، مَشھُور ڪَرڻُ

—**ڏاهِي ج ڏاهِي:** [صفت] ڏاهَ ڏِيندڙ، اِطلاعَ ڪَندڙ، چِتاءَ ڪَندڙ، سُڌِ سَماءَ ڏِيندڙ، خبرچار ڏِيندڙ، آگاهُ ڪَندڙ، خابرو

* عَقُل مَندُ، هوشَ وارو، بُڌِيوانُ، سَمجهو، فَهمِيدو

• **ڏاهُ ج ڏاهَ:** [ا - مذ] ٻانهو، غُلامُ، گولو

* [سن: داسُ = ٻانهو]
* ڏُکُ، غَمُ، گُوندَرُ، ڏکُ، رَنجُ، ڪَشٽُ
* وَڏو مَچُ، گهڻِي باهِ، آڙاهُ
* [س/ل]
* ٻَچُ، ساڙُ
* حَسَدُ، ويرُ، دُشمَنِي، بُغضُ
* [صفت] وَڏو، ڪُشادو، ويڪرو
* جهجهو، گهڻو
* اُوچو، اُتاهون، بُلَندِ
* هَنيلو

• **ڏاهائِي:** [ا - خاص] ٻروچن جو هِڪُ قَبيلو

• **ڏاهَپ ج ڏاهَپُون:** [ا - مث] سِياڻَپ، عَقُلمَندِي، هوشِياري، چالاڪِي، چَتِرائِي، زيرڪِي، دانائِي، سَمجَهه، فَهمُ، گِيانُ، دورانديشِي

* [سن: دڪش = سمجهو]

—**ڏاهائو ج ڏاهائا:** [صفت] ڏاهَپَ وارو، سِياڻپ وارو، عَقُل جو، سِياڻَپ جو، ڏاهو، سياڻو، عَقُلمَندُ، هوشِيارُ، چالاڪُ

—**ڏاهو ج ڏاها:** [صفت - مذ] عَقُلَ وارو، عَقُل مَندُ، بُڌوانُ، عاقِلُ، مُدَبِرُ، زيرڪُ، فيلسوفُ، سُجاڻُ، سياڻو، سَمجهو، داناءُ، اَڪابِرُ، فَهِميدو، هوشِيارُ، گِيانِي، چالاڪُ، چاڻو، دُورانديشُ، جَهاندِيدو

'مِيءَ ڳُجهارتَ ڳولي، ڪَنهِن ڪَنهِن ڏاهي ڏيهَ ۾' (شيخ اياز)

* شَريفُ، ماڻهو
* حَڪِيمُ، طَبِيبُ، ويڄُ

—**ڏاهو ڪانءُ ج ڏاها ڪانءَ:** [ا - مذ] وَڏيءَ سُرتِ سَمجهه وارو، وَڏو اُتڪلي، وَڏو چالاڪُ

—**ڏاهو ڪانءُ ٻـه ٽَنگو ڦاسڻُ:** [اصطلاح] حَدَ کان وَڌيڪ سِياڻَپ هلائڻَ مَنجهان نُقصانَ جو انديشو هُئڻُ، ٻَنهِنجيءَ چالاڪِيءَ ۾ ڦاسڻُ، وَڏي حَرفَتَ ڪانپوءِ نُقصانُ ڪائڻُ

—**ڏاهِي ج ڏاهِيُون:** [صفت - مذ] عَقُلمَندِ عورَتَ، سُگهڙَ زالَ، سُچيتِ، سيبتي

'اَلا ڏاهِي مَ ٿِيان، ڏاهِيُون ڏُکَ ڏِسَنِ' (شاهه)

• **ڏاهَرُ:** [ا - خاص] سِنڌَ جي بِرهَمَڻَ گهراڻي جي پوئين حاڪِمَ جو نالو (راجا ڏاهَر)

* اَوائِلي اِسلامِي دورَ ۾ مُسلمان مَردَن جو نالو
* مُسلمانَن جِي هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [صفت] ڏاهَ وارو، ڏاهو

• **ڏاهَرجا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏاهِرِي:** [ا - خاص] سِنڌَ جو هِڪُ مَشهُورُ مُسلمان قَبيلو (وَڏي ڏاڏي ڏاهَرَ جو اولادُ. جيڪو عَلامه اَبُوالحَسَن ڏاهِريءَ جِي رِوايَتَ مُطابِق قُريشِي ۽ قَبِيلو ٻـه قُريشِي، ٻِيءَ رِوايَتَ موجِبُ مُسَلمان)، ڏاڏو نَسَبَ ۾

• **ڏاهِڙو ج ڏاهِڙا:** [ا - مذ] پَنجَ ڪَٽِي

* [س/ٿ]

• **ڏاهَلَ:** [ا - مث] چِيرَ، ڦاڙَ، ڏارَ

—**ڏاهَلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] چِيرَڻُ، ڦاڙَڻُ، ڏارَڻُ

* [مص] ڏاهَلَڻُ
* [امر] ڏاهَلِ
* [ڏاهَليو، ڏاهَليندو، ڏاهِليَلُ]

• **ڏاهِي ج ڏاهِيُون:** [ا - مث] مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ، ڏائي (ڇِلَرَ ڪارا، ڊيگهه هِڪَ کان ٻن فوٽن تائين، وات ننڍو مُڇن ۽ سَٽن ٻَرَنِ سان، شَڪَل ٿيري مَڇِيءَ جهڙِي)

• **ڏاهيجا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اڪثَر حيدَرآبادِ، سَکَر ۽ اُتَر سَرحَدَ سِنڌَ ۾رَهَن)

• **ڏاهِين:** [ا - مذ] پِيرو، گهُمرو، دَفعو (هِي لَفظ اڪيلو ڪَتَبِ ڪونہ ايندو آهي، بَلڪ هِن لَفظ جي اڳيان ڪو عَدَدُ ضَرور ايندو اٿَس، جيئن: 'هِڪَ ڏاهِين' - هِڪ پيرو، 'ٻـہ ڏاهِين' = ٻـہ پيرا وَغيره)

• **ڏاءُ ج ڏاءَ:** [ا - مذ] ڍانءُ، نمونو، حالت، طرز، طريقو

* شڪل، شباهت
* هنر، ڪاريگري
* چترائي، ڦڙتي، چالاڪي

—**ڏاءُ ڏنگ ج ڏاءَ ڏنگ:** [ا - مذ] چل وَل، ٺڳي، مڪر، فريب، دولاب، ڏائي ڏنبي

'سنڌس ڏاءُ، سنڌس ڏنگ، اِيئن آهي جيئن تون' (شيخ اياز)

• **ڏائِڙ ج ڏائِڙون:** [ا - مث] ڪنهن به ڪم جي ڪرڻ لاءِ رٿ، تجويز، ڍانءُ

* [س/ٺ]

• **ڏائڪو ج ڏائڪا:** [ا - مذ] ڏاڪڻ جو هڪ ڏاڪو، سيڙهي، step

* بيڙيءَ جي تري ۾ لڳل ڪاٺ جو ڏڪر
* [سن: ڊنڊڪا = ڏاڪو]

• **ڏائِڻ ج ڏائِڻيون:** [ا - مث] هڪ خيالي ۽ خوفناڪ عورت، جنڙي، ڀوتڻ، ڏيڻ

* جادوگرياڻي
* بدصورت عورت
* ٻانڀ، مڪار عورت، ٻوڙي، ڏوتي
* ڏيڻ
* [سن: ڊاڪني = ڏائڻ]
* [ڪنايہ] بدذوق

• **ڏائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏگهي رسيءَ سان جانور کي ٻڌڻ، ڏانوڻ وجهڻ، ٻڌڻ

* شروع ڪرڻ
* ڀرت ڀرڻ جي شروعات ڪرڻ، ڀرت ڪچو ڪرڻ
* [س/ٺ]
* اَٽڻ
* تيار ڪرڻ

'هڻ بہ الهي الاهر ڪڻي گهوڙو ڏائيو ڳاهہ ۾' (چتو ڪتي)

* [مص] ڏائڻ
* [امر] ڏاءِ
* [ڏائيو ڏائيندو ڏائيل]

• **ڏائُڻُ ج ڏائُڻ:** [ا - مذ] ڍانءُ، ڍول، طرز، نمونو

* [س/ٺ]

• **ڏائو ج ڏائا/ڏاوا:** [صفت - مذ] کٻو ڪاٻو، ڏاٻو، کٻي پاسي وارو، کٻو پاسو

* [سن: وام = کٻو]
* اُبتو
* ڏنگو
* [ڪنايہ] اڀاڳو، نڀاڳو، نحس، بدسوتو
* [ا - مذ] کابي پاسي کان ٻولڻ ٻولڻ ٻولڻ بولينڊڙ تتر
* [س/ل]
* هندن وٽ سوڻ خاطر ڪم ايندڙ (ڏيئي جي شڪل جهڙو) نڪر جو بوتو

—**ڏائو جهائو:** [ا - مذ] خراب هوا

* [س/ٺ]

—**ڏائي ڪڙي ڏنيڻ:** [اصطلاح] بدنظريءَ کي ٽارڻ لاءِ ڏنب ڏيڻ جو هڪ سوڻ ڪرڻ

—**ڏائي ڪُڙيءَ ۾ عقلُ هُئڻُ:** [اصطلاح] سمجهہ جو گهٽ هئڻ، بي عقل يا ڪم فهم هئڻ (عورت لاءِ ڪم ايندو آهي)

—**ڏايارُ ج ڏايارَ:** [صفت] ڏائي هٿ سان ڪم ڪندڙ، کاٻڙ، کابيڙو، ڏاوڙ

* [س/ٺ]

• **ڏائي ج ڏائيون:** [ا - مث] نشاني، اِشارو

* نشانيءَ طور ڪم آندل ڪا بہ شيءِ، مبهم اِشارو (جيئن: مٽيءَ جي ڏڙي (رستي جي نشان لاءِ)، پٿر اُڇليل (رستي ڏيکارڻ لاءِ)، نديءَ ۾ پاڻيءَ جي ماپ لاءِ ڪوڙيل ڪاٺي، سودي جي محل واپارين جو قميص جي پلاند جي هيٺان هڪ ٻئي کي قيمت ٻڌائڻ لاءِ ڏيکاريل آڱريون، نشاني لاءِ ڪم آيل جهنڊو يا جهنڊي وغيره)
* چتاءُ
* اُهج، اُهجاڻ، ڏهنائي
* [س/ل]
* سهڻ
* ورهاڱو، ورڇ
* مقرري

* جَڳَهه
* اَنجامُ. نَهَرايَلُ وَقتُ
* پاڻيءَ ۾ راندِ رَهَڻَ مَهَلَ ٻُيِءَ ۾ ڏيکارِيَلُ ٻه آڱرِيُون. ڪوندِرو
* مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ. ڏاهِي

• **ڏائِي راندِ:** [ا - مث] راندِ جو هِڪُ قِسمُ. پاڻيءَ ۾ ٻُبي هَڻِي، هَٿَ مَٿي ڪَڍِي ٻه آڱرِيُون ڏيکارڻَ جِي راندِ. ڪوندِرو. ڪوندِرَ
* [س/ل]

• **ڏائِي ڏَنِبي ج ڏَائِيُون ڏَنِبِيُون:** [ا - مث] چَلُ وَلُ. دوهَه. دولابُ. ڪَپَٽ. ڏَنگِي. ڏاءُ ڏَنگُ

• **ڏَبِ ج ڏَبُون:** [ا - مث] ڏَبي سِنگَ واري مينهِن يا ڏِڳي
* [س/ل/ٿ]
* بيمارِيءَ جو هِڪُ قِسمُ
* ڪَلَ جِي ٻاڙُ

• **ڏَبِ ج ڏَبُون:** [ا - مث] دَٻَ. دَڙڪو. دَهَمانُ. داٻو. ٽَڙِي. هِيسَ
* [س/ات]

—**ڏَبڻُ:** [مص - فعل متعدي] چِينبَ ڪَرَڻُ. چِينبَڻُ. هِيسائِڻُ. رُعبُ جَمائِڻُ. دَٻڻُ. دَٻائِڻُ
* [س/ات]
* [مص] ڏابَڻُ
* [امر] ڏابِ
* [ڏابِيو. ڏابِيندو. ڏابِيَل]

• **ڏِبِ ج ڏِبُون:** [ا - مث] پاڻيءَ تي پيدا ٿيندڙُ هِڪَ ٻُوٽي جو قِسمُ (ڳاهَ ڳاهَ جي پاڙ جيڪا مالهُو کائين). ڪَنوَلُ ۽ اُنَ جِي پاڙُ (جَنهِن کي 'لوڙهُ' به چَوَنِ)
* [س/ات]

'راتيو ڏِينهان ڏِبِ، هَيو مَرڪُ مَلاحِنِ جو' (سَچَل)

• **ڏِباڪَ ج ڏِباڪُون:** [ا - مث] خَرابُ عادَتَ. بُرو لَڇَڻُ
* لالَچ. لوبُ
* [س/ات]

—**ڏِباڪو ج ڏِباڪا:** [صفت - مذ] حَرِيفُ. لالِچِي. لوبِي
* خَرابُ عادَتُنِ وارو. بَدلَڇڻو
* [س/ات]
* [مث: ڏِباڪِي ج ڏِباڪِيُون]

• **ڏُٻاءُ ج ڏُٻاڻُون:** [ا - مث] دَبَ. مَهَمِيزَ. چوڪَ
* [سن: دم]

'وَهِ وِڃائي پاڻُ، ڏي ڏُٻاڻُون ڏَڳَرِينَ' (شاهه)

* گُهٽَ. جُهوٽَ
* عِتابُ. پاراتو. ڏوراپو. ڏُواءُ. ڏُٻائِي
* [سن: در = خراب + وائي = ڳالهه]

—**ڏُٻائِي ج ڏُٻائِيُون:** [ا - مث] ڏُٻاءُ. ڏُوائِي

• **ڏَٻرُ ج ڏَٻرَ:** [ا - مذ] واٽرڪورس. ڪَڙئي يا واهَه کي بَندَ ڪَرڻَ بَعدِ مَنجَهس رَهِيَلُ پاڻي. لَٽَلُ پاڻي. واهَه جِي لاٽِ. مانِي وَهَڪَ وارو پاڻي
* [س/ل]

• **ڏُٻرُ ج ڏُٻرَ:** [ا - مذ] سُوئَرَ جو ٻَچو. ٻُوندِڻ. ٻُوندِڙي

• **ڏُٻرو ج ڏُٻرا:** [ا - مذ] ڪَمزورُ. بي زورُ. ضَعِيفُ. اَٻرو. گهٽِ طاقَتَ وارو. ڏُٻَلُ. لاغَرُ. ناتَوان. هِيڻو. نِستو. نِٻَلُ. پَتَنگُ. يَڪتَهو. پانڊِيو. پانڊو. چِينجهرو. ٽِينجهه. جهِڙُو. گِريَلُ. پَوُٺو. ڪَڙنگُ. سُڪَلُ. ڍانگُ
* [پرا: دبل، سن: در = خراب، گهٽ + بل - طاقت]
* [ضد: سَٻرو ج سَٻرا]
* [مث: ڏُٻرِي ج ڏُٻرِيُون]

—**ڏُٻراڻِ ج ڏُٻراڻُون:** [ا - مث] ضَعفُ. ڪَمزوري. نِستائِي. اَٻرائِي. ناتَوانِي. هِيڻائِي. نِٻَلتا

—**ڏُٻرائِي ج ڏُٻرائِيُون:** [ا - مث] ضَعفُ. ڪَمزوري. نِستائِي. هِيڻائِي. ضَعِيفائِي. دُربَلتا. لاٿجهه. لاٿجهائِي. نِٻلائِي. اَٻرائِي. بي طاقِت هُئَڻَ جي حالَتَ
* هَلڪڙائِي. پَتلائِي. هَلڪائِي

—**ڏُٻرو آچارُ ج ڏُٻرا آچارَ:** [ا - مذ] گهٽِ ۾ گهٽ رِٿَ يا تَخمِينو
* آخِري فيصلو
* ساکَ. پَتَ. قَسَمُ

—**ڏُبرو آچارُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گهٽِي ڪَرَڻُ. فِڪِرَ ڪَرَڻُ
* [س/ات]
* پَچَڻَ جا خَيالُ ڪَرَڻُ
* اَنجامُ ڪَري ڦِرڻُ جو گُفتو ڪَڍَڻُ

—**ڏُبرو آچارُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] ٿوري اَٽڪَل هئڻ. ٿَنِيي ڪَٿ هئڻ

• **ڏُبَلُ ج ڏُبَلَ:** [صفت] ڏُبرو
* بيمارِيءَ مان تازو اُٿِيَلُ. اَڃَا سَگهَر . صحت پذير
* [سن: در + خراب + بَل = طاقت]

—**ڏُبَلائِي ج ڏُبَلائِيُون:** [ا - مث] ڏُبرائِي
* سَگهرائِي (ڪَنهِن بيمارِيءَ مان). اِفاقو. ٺِمرائِي. صَحَتيابِي

• **ڏَبو ج ڏَبا:** [ا - مذ] لَڙيَلُ سِگَنِ يا ڪَنَنِ وارو (ڍڳو يا پاڏو وغيره)
* [س/ات]
* ٽِينَ يا لوهَ جو دَبو. ڏَبو
* ريل جو بارگِيرُ گاڏو. مال گاڏو
* [س/ل]
* [صفت - مذ] هيٺ لَڙيَلُ. جهڪيَلُ. نميَلُ. لَڙڪيَلُ. ڍِرڪيَلُ
* اَڪِ بِيٺِيلُ. اَڪِ بَندِ ٿِيَلُ. ڪاٺو
* [س/ات]
* [مث: ڏَبِي ج ڏَبِيُون]

—**ڏَبو ڏاندُ ج ڏَبا ڏاندَ:** [ا - مذ] لَڙيَلُ سِگَنِ يا ڪَنَنِ وارو ڏاندُ
* [صفت/ڪنايہ] نِڪَمو. بيڪارُ. واندو

• **ڏَبهَہ ج ڏَبهُون:** [ا - مث] ڪاوڙِ مان ڪَيَلُ جُلهَہ. هلان. اُلَر
* [س/ل]

• **ڏَبِي ج ڏَبِيُون:** [ا - مث] مٿي تي پائِڻَ جي ٽوپِي. ٽوپڙي

—**ڏَبِي ٽوپِي ج ڏَبِيُون ٽوپِيُون:** [ا - مث] لَڙيَلُ ٽوپِي. ٽيڙهي ٽوپِي. جَمَنِي ٽوپي

• **ڏُبِ ج ڏُبُون:** [ا - مث] مادي جانوَرَ جي ٿَڻَن مان کِيرُ نِڪَرَڻَ جي حالَتَ. ڏُبِجَڻَ جو عَمَلُ. نِچوئِجَڻَ (وهڻ جو). چُوسِجَڻَ واري ڪيفِيَتَ. ڏُبِي وَڃَڻُ
* چوپائِيءَ کي ڏُهَڻَ جي اُجرَت. کِير ڏُهَڻَ جو مُعاوِضو
* [سن: دهہ = ڏُهڻُ]
* [ڪنايہ] ڪَنجَهہ. ڪِرڪِڻَ جي حالَت. دانهون ڪَرڻُ
* [مجازاً] پَچِيَلُ ڪاڏو. اوبر. ديگڙِيءَ ۾ پَچِيَلُ طَعامَ جو آخري حِصو

—**ڏُبِجَڻُ:** [مص - فعل لازمي] جانوَرَ جي ٿَڻَن مان کِيرَ نِڪَرَڻُ. ڏُبِجَڻُ. ڏُهجَڻُ. نِچوئِجَڻُ (وهڻ جو). چُوسِجَڻُ. ڏُبِي وَڃَڻُ
* [سن: دهہ = ڏُهڻُ]
* [ڪنايہ] عذابُ ڪاٽِڻُ. پِيڙهجَڻُ. ڏُڃها ڏِسَڻُ
* ڪنجهڻُ. ڪِرڪِڻُ. دانهون ڪَرَڻُ
* [ڏُبِيو، ڏُبِيا، ڏُبِي، ڏُبِيون، ڏُبَندو، ڏُبَندا، ڏُبَندي، ڏُبَنديون، ڏُبِيَلُ]

• **ڏُبالُ ج ڏُبالَ:** [ا - مذ] هِڪَ طَرف جو نالو. اوڀَر. اُبِرندو. مَشرِق. East
* [ڏ = ڏينهن + پِلُ = اُبال > اُبار]

• **ڏَبِڻُ:** [مص - فعل لازمي] سَڙَڻُ. جَلَڻُ
* [پرا: دهڻ، سن: دهہ = سڙڻ]

'پِيڻَ پَر چاءِ ناهِ ڪو، ڪَنهِن جَنهِن ڏَاهِ ڏَبِنَ' (شاهہ)
* [ڏَبِيو، ڏَبِيا، ڏَبِي، ڏَبِيون، ڏَبَندو، ڏَبَندا، ڏَبَندي، ڏَبَنديون، ڏَبِيلُ]

• **ڏَتِ ج ڏَتِيُون:** [ا - مث] واندڪائِي. اَڪيلائِي. فُرصَتَ. نسچِنتا. فَرجو. وارڪائِي. وارُ. فراغت. ٺِوِيڪِلائِي. ساڪِنا
* وَجهہ. وَقتُ. سَجهہ. ساڃي. ٽِڻُ. موقعو. سَٿو. سانگو
* اعتِبارُ. يَقينُ. ويساهُ
* انجامُ. واعِدو. ٻولُ. وَچَنُ

—**ڏَتِ پَتِ:** [ا - مث] قولُ. اَنجامُ. پرتگيا. واعِدو. وَچَنُ. پِرڻُ. ٻولُ. ڳالهہ. اِقرارُ
* ميلُ. ناهُ. صُلحُ
* [س/ت]

• **ڏَتُ ج ڏَتَ:** [ا - مذ] مَهربانِي. اِحسانُ. ٿورو. وَڙُ. عِنايَتَ. بَخشِشَ
* [سن: دتهہ = بخشش: دا = ڏيڻ]

• **ڏِتِ ج ڏِتُون:** [ا - مث] عادَتَ. هيرَ
* رَسمَ. راهَہ. طَريقو. رِيتِ. رَواجُ. چالُ
* خُوءِ. رَوِش. شيوو. خَصلَتَ
* صُورَتَ. شَڪلُ
* سِناءُ. سِهڪَ

'سُونهَن موتي صِفَ ۾، آهي تِهڙي ڏِتِ ڏَندَنَ' (ملا)
* ڏَيا. ڏيڪاءُ. چِلڪو. جهلڪو

'اُونداهِ اُجاري چِلَدي، ڏِيٺي جَهڙي ڏِتِ' (شيخ اياز)
* شوقَ يا چاهہ سان نِهارَڻَ جي حالَتَ. نِماڻِي نَظَر. اَڪِ ٿوهَہ. ڏِيٺِ. قُربَ جي نَظَر

• **ڏِتُ ج ڏِتَ:** [ا - مذ] سَٽَ وارو ڪاڏو

* [س/ٿ]

—**ڏِتَرَ سنوان هُئَڻُ:** [اصطلاح] ٺاهه يا سُلوڪ هُئَڻُ، صُلحُ هُئَڻُ

—**ڏِتَرَ هِئَڻُ:** [اصطلاح] شاديءَ جي هڪ رَسَمَ (جنهن ۾ گهوٽ ۽ ڪنوارِ لاءِ وقتِ اناج جا ٻڪ ڀري، هڪ ٻئي کي ڏيندا آهن)، ٻَرمَٽَڻُ. تَرِ ڀَرڻُ

* وِڙهَڻُ. جهگڙو ڪَرڻُ

• **ڏِتِرِجَڻُ:** [مص - فعل مَجهُول] ڀُلجي وَڃَڻُ. گمراهه ٿيڻُ، اوجهڙجڻُ

* رولُ ٿيڻُ

* غريبُ ٿيڻُ. مِسڪينُ ٿيڻُ. ڪنگالُ ٿيڻُ

* حالَتِن ۾ خرابُ ٿيڻُ. تڪليف ۾ اَچڻُ. ڏُتِرجَڻُ

* [ڏِتِريو ڏِتريو ڏِتريل]

• **ڏُٽُرُ ج ڏُٽَرَ:** [ا - مذ] ڏُکيو گهيرو. خرابُ تَڙُ. خرابُ جاءِ، خرابُ هَنڌُ. ڪَنو ماڳُ. ڏُجَهڙُ، اوجهڙُ

* [سن: در = خراب + تٽ = گهيڙ. پرا: دتري. سن: دستتي، دس: دش = خراب. تتي: تٽَ = ڪنارو]

'هينئڙو هيڙيءَ جان، ڏُتڙ ٻئي ڏينهن ليا' (شاهه/سامُونڊي)

* بَرِبادُ. تَباهه. ويرانُ. قَتَلُ

* [ضد: سَتڙُ]

* [ا - خاص] سِنڌُونڊيءَ جي هڪ قديم بندر جو نالو (ٻاري نگر تعلقي ملِهءَ جي پاسي ۾)

—**ڏُتِرِجَڻُ:** [مصدر 'ڏُتِرڻُ' مان فعل مَجهُول] ڏُترجَڻُ. ڏاڍو غريب ٿي وَڃَڻُ. صَفا نادار ٿيڻُ

* [ڏُتِريو ڏُتِريو ڏُتِرِيَلُ]

—**ڏُتِرِڻُ:** [مص - فعل لازمي] گمراهه ٿيڻُ. اوجهڙُ ٿيڻُ

* دَرِبدَرِ ٿيڻُ. رُلڻُ. ٿُلڪڻُ

* غريبُ ٿيڻُ. بي حالُ ٿيڻُ. بدحالُ ٿيڻُ

* [سن: دُرَ = خراب + تٽ = گهيڙ]

* [ڏُتِريو. ڏُتِريا. ڏُتِري. ڏُتِريُون. ڏُتِرُندو. ڏُتِرُندا. ڏُتِرُندي. ڏُتِرُنديُون. ڏُتِرِيلُ]

• **ڏِتيڪُ ج ڏِتيڪَ:** [ا - مذ] قمري سَنبت ۾ ٽئين سال ۾ (شمسي سال سان پوري ڪرڻ لاءِ) ڳڻيل وڌيڪ مَهينو (چاڪاڻ جو قمري سال، شمسي سال کان هر سال ڏهه ڏينهن اڳ ۾ پورو ٿئي ٿو)

* لُنڊُ (مَهينو). اَڌڪ. اَڌيڪ. پرشوتم

* [ع: ڪبيسہ]

• **ڏُٽُ ج ڏُٽَ:** [ا - مذ] جَهنگَ جي گاهه ٻوڙن. ٻوٽن. وڻن مان پيدا ٿيل اَنُ. جهنگلي ڦَلُ. جهنگَ جو اناجُ. جهنگلي ڪاڏو (ڏونئرا. لوهه جو ٻجُ. سانئون پسي مانڌاڻ مَڪڻي، ٻيرس، ڪوري، ڪرنگهه، مَنگها، مَرڻ، پَڻَ ٻصر ڪوري، گولاڙو ليار وغيره)

* ڪَکَ (جنِ مان اَن نڪري)

—**ڏُٽُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏُٽُ (جهنگلي اَن) گڏ ڪَرڻُ

* ڏُٽ ني گُذرانُ ڪَرڻُ. جهنگَ جي ڪاڌي تي گُذرانُ ڪَرڻُ

—**ڏُٽِ هَلَڻُ:** [اصطلاح] ڏُٽُ چُوندڻ يا ڳولڻ واسطي هلڻُ

• **ڏَٽَ ج ڏَٽُون:** [ا - مث] ڏَٻَ، دٻي ٻَرڻ جي حالت. ڦَسَ، مُنهان تارِ ڪَرڻ جي حالت

* [هند: ڈاٹنا]

—**ڏَٽِجَڻُ:** [مصدر 'ڏَٽَڻُ' مان فعل مَجهُول] ڏاڍو ٻَرجڻُ. ڪَٽَن ڪَرِ ٿيڻُ. چَڳيءَ طرح ٻرجڻ

* [ڏَٽِيو ڏَٽِيو ڏَٽِيَلُ]

—**ڏَٽَڻُ:** [مص - فعل متعدي] دٻي ٻَرڻُ. زور سان ٻَرڻُ. مُنهان تارِ ڪَرڻُ. ٻَرڻُ. دٻائڻُ. ڦَسڻُ

* ڪنهن به شيءِ جو ٻوٽ يا واتُ بند ڪَرڻُ. ٻنجو ڏيڻُ. ٻنجڻُ. ٻوجُ ڏيڻُ. ليڙو ڏيڻُ

* ڏَٽو ڏيڻُ

* ڪَڏُ کوٽي مَنجهس بند ڪَرڻُ. زمين ۾ پورڻُ. دفن ڪَرڻُ

* [هند: ڈاٹنا]

* [مص] ڏَٽَڻُ

* [امر] ڏَٽِ

* [مضارع] ڏَٽِيان (ج) ڏَٽِيُون. ڏَٽِين (ج) ڏَٽِيو. ڏَٽي (ج) ڏَٽِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ڏَٽي ٿو (ج) ڏَٽِين ٿا

* [حال مث] ڏَٽي ٿي (ج) ڏَٽِين ٿيُون

* [ماضي] ڏَٽِيو (ج) ڏَٽِيا

* [ماضي مث] ڏَٽِي (ج) ڏَٽِيُون

* [مستقبل] ڏَٽِيندو (ج) ڏَٽِيندا

* [مستقبل مث] ڏَٽِيندي (ج) ڏَٽِينديُون

* [اسم مفعول] ڏَٽِيَلُ

• **ڏَنڪارَ ج ڏَنڪارُون:** [ا - مث] ٻڪرين ۽ رڍن وغيره
ڪي هَڪلڻ جو آواز (ٻَهرائڻ يا اُٿارڻ جو)

• **ڏَنو ج ڏَنا:** [ا - مذ] گيهه يا تيل سان ڀريل دٻي جي
سوراخ کي بند ڪرڻ جي ترڪيب (نوڙيءَ جو ڇلو ناهي سوراخ
مٿان رکي مٿانس ڪپڙي ٽڪر ڏيئي، ڪپڙي جي مٿان سوراخ
کي ڪٽڪ جي اٽي يا گپ سان ڀرڻ)

* ڪاٺ جو ٻوڄ، اِگهڙين جو ٻوڄ، ٻنجو، ٻٽو ليڙو
* [س/ل: سن: دانت]
* ڍولڪ، طبلي يا پکواز جي ڪشن ڇڪڻ يا سخت
ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو گول ڊگهو گٽو، ڏيٽو
* نڙ ۽ گوءِ کي هِڪٻئي سان گڏ ٻڌڻ واري هنڌ تي اِگهڙين
جو گٽو
* [س/ات]

• **ڏَنو ج ڏَنا:** [ا - مذ] ڪوڙو انجام، گسو، دلاسو، فريب
* پٽ، زٽ، ڪوڙ، ڦِرڊ، ٻٽاڪ
* جانورن کي هڪلڻ مهل وات جو آواز
* [س/ات]
* [صفت] ٿلهو موٽو، ٿونٽو
* همت ڀريو، سگهارو، جٻرو، جانٺو، قوي، جُنگ

—**ڏَنائي ج ڏَنائي:** [صفت] ڏنو ڏيندڙ، گسائي، ٻٽاڪي،
زٽلي، ڪوڙو، ٺڳ

—**ڏَنو پوڙي ج ڏَنا پوڙيون:** [ا - مث] ٻٽاڪ، ٺڳي، داڙ
* ڪوڙو دلاسو فريب
* [س/ات]

—**ڏَنو ڏيڻُ:** [اصطلاح] گسو هڻڻ، ڪوڙو دلاسو ڏيڻ، دغا ڪرڻ،
فريب ڪرڻ، ٺڳي ڪرڻ
* گهوڙي کي هڪلڻ لاءِ زبان سان ٽڪاءُ ڪرڻ
* ڏاند يا ڪتن کي هڪلڻ
* ڪتي کي هوشيار ڪرڻ
* [س/ات]

—**ڏَنومٿو ج ڏَنامٿا:** [صفت] ٿلهو متارو، وگڙيتو، جاڪستو،
ٻرجستو، همت ڀريو، زور ڀريو، سگهارو، دونسو، جانٺو

—**ڏَنو ملائڻُ:** [اصطلاح] ڪوڙ ڳالهائڻ، ڪوڙو دلاسو ڏيڻ،
گسو ڏيڻ، ٺڳي ڪرڻ
* ريجهائڻ، راضي ڪرڻ، لالچ ڏيئي آماده ڪرڻ،
ضد تان لاهڻ (ٻار کي)

—**ڏَنئي ج ڏَنئي:** [صفت] گسائي، زٽلي، ٺڳ، ڪوڙو،
ڏنو ڏيندڙ، ٻٽاڪي

—**ڏَني تي ٺرو چڙهڻُ:** [اصطلاح] اجائي وڌائي ڪرڻ،
تيڙي ڪرڻ
* [س/ات]

—**ڏَني پوڙيءَ تي ڪم هلائڻُ:** [اصطلاح] دم دلاسا ڏيئي
ڪم ڪڍڻ

—**ڏَنورڪي ج ڏَنورڪيون:** [صفت - مث] ٿلهي متاري،
وگر وٽي، جاڪستي، دونسي
* [س/ل]

• **ڏَني ج ڏَنيون:** [ا - مث] ڪورين جو هڪ اوزار،
ڪاٺ جي ٽڪري (جنهن ۾ تاڃيءَ کي سگهي سان هٿجي)
* [س/ات]

—**ڏَنيون ڏيڻ:** [اصطلاح] ڦيرٻون ڪائڻ، چڪر هڻڻ

• **ڏِٺ ج ڏِٺون:** [ا - مث] نظر، نگاهه، تڪ، ديک
* ڏيکاءُ، نظارو لقاءُ، منظر، ڏيک
* جهلڪو چمڪو
* جاچ، غور، جانچ
* [سن: درش = ڏسڻ]
* راءِ، سمجهه، مت، ويچار، ملاحظو، خيال
* مطلب، مراد، منشا

—**ڏِسَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏسڻ، پسڻ، ديکڻ، نهارڻ،
نظرڻ، ملاحظو ڪرڻ، تڪڻ
* [سن: درشن = ڏسڻ]
* [مص] ڏٺڻ
* [امر] ڏِٺ
* [ڏِٺو ڏِسندو ڏِٺل]

—**ڏِٺَلُ ج ڏِٺَلَ:** [مصدر 'ڏسڻ' جو اسم مفعول] نظر وِٺَلُ. جنهن کي اکِ ۾ نهاريو ويو هجي. ڏِٺِلُ. جنهن شيءِ کي اکِ ڏٺو ويو هجي. تڪيَلُ

* [صفت] واقِفُ. آشنا. جاڻُو سُڃاڻُو

* آزمايَلُ. پرکيَلُ. تڪيَلُ تورِيَلُ

— **ڏِٺو ج ڏِٺا:** [مصدر 'ڏسڻ' مان 'زمان ماضي مطلق'] پَسِيو. نِهاريو. ديکيو. نظريو. تڪيو

—**ڏِٺو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پڌرو ٿيڻ. ظاهِر ٿيڻ

* بدنامُ ٿِيڻُ. لَڄي ٿِيڻُ. شَرمندو ٿِيڻُ. ڦِڪو ٿِيڻُ

—**ڏِٺوڙو ج ڏِٺوڙا:** [صفت] واقِفُ. ڏِٺَلُ. وائِٺَلُ. پَسِيَلُ

* [س/ٺ]

—**ڏِٺو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ظاهِر ڪَرَڻُ. پڌرو ڪَرَڻُ

* بي عِزتو ڪَرَڻُ (بِيِن اڳيان). بدنامُ ڪَرَڻُ. نِرسڪارُ ڪَرَڻُ. خَرابُ خوارُ ڪَرَڻُ. بي مانو ڪَرَڻُ. بُڇڙو ڪَرَڻُ. شَرمندو ڪَرَڻُ. لَڄي ڪَرَڻُ. ڦِڪو ڪَرَڻُ

—**ڏِٺو نه وڻَڻُ:** [اصطلاح] ڪراهَتَ اچَڻُ (ڪنهن کي ڏِسَڻَ شرط). نَفرَتَ ٿِيَڻُ. ڏِڪارُ اچَڻُ

—**ڏِٺو وائِٺو ج ڏِٺا وائِٺا:** [صفت - مذ] ڏِٺَلُ وائِٺَلُ. سُڃاڻو ماڻهو. واقِف ڪارُ

* [مث: ڏِٺي وائِٺي ج ڏِٺِيُون وائِٺِيُون]

* [ا - مذ] ظاهِر ظُهور. پڌري پَٽ. کُلِيو ڪُلايو. عَلي الاعلانُ

—**ڏِٺي ڏِينهَن ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ملاقات کي ڪافي عَرصو گُذري وڃڻ

* يادِ اچَڻُ. سِڪَ لَڳَڻُ

'ڏِٺي ڏِينهَن ٿِيامِ. ڪوهِ جاڻان ڪيڙا پرين' (شاهه/سُهڻي)

—**ڏِٺي مَکِ ڳِيهَڻُ:** [اصطلاح] ڏِسي وائِسي هَرڄُ سَهَڻُ. عيبُ جِهڙو ڪَمُ برداشتِ ڪَرَڻُ

• **ڏِٺَ ج ڏِٺُون:** [ا - مث] گُجهارَتَ جو هڪُ قِسمُ (جيڪا سُگهڙ ڪا شيءِ ڏِسي ٺاهيندو آهي، مثلاً: لوهَه، گهندِي، عَضُون، ڪُڙِي، "گهندِي لَڳِي هُئي ڪُڙي ڪري وِچي گاڏيءِ کي رَسِين ها")، گُجهارَتَ، پرولي، مَعَمو

* [سن: درش = ڏسڻ]

'هُنجي ڪو سُرَتَ سَهَسَ جو ڏاهو ڳُولهي ڏِٺَ ڪي' (روشن شاهه)

—**ڏِٺَ پرولي ج ڏِٺَ پروليُون:** [ا - مث] گُجهارَتَ جو هڪُ قِسمُ. ڏِٺَ

* [ا - خاص] لوڪ اَدَبَ جي هڪ صِنفَ

• **ڏُٺُ ج ڏُٺَ:** [ا - مذ] ڦُرڙيءِ جو سَخت ڳوڙهو يا ڳَنڍيون ڏٻڙ

* [س/ڪوهِ]

• **ڏُٺُ وُٺُ ج ڏُٺَ وُٺَ:** [ا - مذ] شڪُ. گُمانُ. شبهو. اَنُومانُ

• **ڏُٺي ج ڏُٺِيُون:** [ا - مث] اَڳرِيَن جي هڪ بيماري. اڳر يا آڱوٺي ۾ ٿِيَل ڦرڙي

• **ڏَپُ ج ڏَپَ:** [ا - مذ] زورُ. طاقَتَ. سَتُ. جوهَرُ. بَلُ. قُوَتَ

'ناهِ طاقَتَ تابُ. تَنهن جي ڏَٺي بيٺا ڏَپَ'

* سُونهَن. حُسنُ. سوڀيا. خُوبصورتي

* جواني. شبابُ

* روشني. اُجلائي. چمڪو. چِلڪو

* مِناڪُ. مِناس. ميناخ

• **ڏِپ ج ڏِپُون:** [ا - مث] ڏَپ. زورُ

—**ڏِپَڻُ:** [مص - فعل متعدي] مَنان ڪان هيٺ زورُ ڏِيَڻُ. ڏٻڻُ

* [مص] ڏِپَڻُ

* [امر] ڏِپ

* [ڏِپيو ڏِپَندو ڏِپيَل]

• **ڏِپُ ج ڏِپَ:** [ا - مذ] ڪنهن ضَربَ يا ڌَڪَ سَبَبِ سَڄِيَل ماسَ جو ڳوڙهو. ڳَنڍيو. ڏِپو. ڏٻڙ

* [س/اٿ]

• **ڏِپو ج ڏِپا:** [ا - مذ] ڪنهن ڌَڪَ سَبَبِ بَدَنَ ۾ سَڄِيَل ماسَ جو ڳَنڍيو. سوڄ. دِڳُ. دِڳُلُ

* ڪَنهن بہ شيءِ جو ڳُڙڪايَلُ ڳَنڍيو. پِنُ. پِنوڙو. چاڻو. ٽيري

• **ڏُپَهَرو ج ڏُپَهَرا:** [ا - مذ] ٻن پَهَرَن جو وَقتُ. دوپَهَرو. ٻپَهَرو. مَنجهند

* ٻن پَهَرَن وارو آرام ۽ ڪاڻو. مانجهاندو

* [سن: دو = ٻہ. ڏون + پر هر = پهر]

—**ڏُپَهَرو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مَنجهند (ٻَنپَهرن) جي ماني کائڻ ۽ آرامُ ڪَرَڻُ. ٻپَهَرو ڪَرَڻُ

• **ڏُجارِي ج ڏُجارِيُ:** [صفت] ڏُکيو، اهَنجو، ڏجهارِي

* [ظرف] تَڪلِيفَ ۾

* [س/ٿ]

• **ڏُجارَ ج ڏُجارُون:** [ا - مث] خَرابُ زَمِينَ، اُجڙيَل زَمِينَ (جَنهِن تي پوکَ وَغيره نہ ٿِي سَگهي)

* بَوائِتو هَنڌُ

* [س/ل]

• **ڏِجَڻُ:** [مصدر 'ڏِيَڻُ' جو فعل مَجهُول] ڏِيَڻَ ۾ اَچَڻُ، ڏِنو وَڃَڻُ، ڏِيئي ڇَڏِجَڻُ، ڏِيَڻُ

* [ڏِنو ڏِيو ڏِنَل]

—**ڏِجَڻُ:** [صفت] ڏِنو، ڏِنَل

• **ڏُجَڻُ ج ڏُجَڻَ:** [صفت] ويري، دُشمَنُ

* [سن: درجن = خراب ماڻهو]

• **ڏُجَڻُ ج ڏُجَڻَ:** [صفت] خَرابُ ماڻهُو، جهيڙو پيدا ڪَندَڙ، جهگِڙو جاڳائِيندَڙ، ڏُقيڙُ وِجهندَڙ، چيڪايوُر، نِفاقِي، بَغاوَتِي، دُشمِنُ، ويري

* نِياڳو، ڪَمبَختُ، ڏُجَڻُ

* [سن: در - خراب + جن = ڄڻُ، ڄڻيل ماڻهو]

'سَڄَڻُ ڏُجَڻُ' نہ ٿئي، جي رَسي سَوَ سوَ وارُ' (شاهہ ڪريم)

* [ضد: سَڄَڻُ ج سَڄَڻَ]

• **ڏَجَهہ ج ڏَجُهون:** [ا - مث] قَرضُ، لَهَڻو

—**ڏَجَهہ لَهَڻُ:** [اصطلاح] قَرضُ اَدا ٿِيَڻُ، قَرضُ لَهَڻُ

—**ڏَجُهہ ج ڏَجَهہ:** [ا - مذ] پَچُ، ساڙُ، سوزُ، جَلُ، ڪامُ، سَڙَڻَ جي حالَتَ

* [پرا: ڊجهڻ: بهن، سن: دهن: دهہ = ساڙڻ]

* ڏُکُ، دَردُ، غَمُ، جاڙُ

'هِڪُ سَڪُ نہ ساريم سَرتيُون، ٻيو ڏُکيَس ڏيرَن ڏَجهہ' (شاهہ)

—**ڏَجهارو ج ڏَجهارا:** [صفت - مذ] ڏُکوئَل، ڏُکارو، کُهيَل، مُصِيبَت زَده، رَنجيدو

* [مث: ڏَجهي ج ڏَجهيُون]

—**ڏَجهڻُ:** [مص - فعل لازمي] سَڙَڻُ، ڪامَڻُ، پَچَڻُ، جَلَڻُ

* ساڙي ۾ سَڙَڻُ، حَسَدَ ۾ بَرَڻُ، اِيرکا ۾ بَرَڻُ، رِيس ڪَرَڻُ، تِيسو ڪَرَڻُ، پوسرڻُ، پَچَرَڻُ، اِيرکجڻُ، رِيسجَڻُ

* تَڪلِيفَ ۾ اَچَڻُ، ڏُکَ ڏِسَڻُ، رَنج ٿِيَڻُ، پِيڙهجَڻُ، سَتائجَڻُ، ڏُکوئجَڻُ

* تَنگَ ٿِيَڻُ، بيزار ٿِيَڻُ، خَفي ٿِيَڻُ، هِرَڪَڻُ، ڪِرڪَڻُ، ڪِڙَڻُ، ڪونچائجَڻُ

* رَڳِڙجَڻُ، ڳِهجَڻُ، ڳَسَڻُ، ڪاڄَڻُ، چيٿِ پَوَڻُ

* [ڏَجهيس ڏَجهيا، ڏَجهي، ڏَجهيُون، ڏَجهندس ڏَجهندا، ڏَجهندي، ڏَجهنديُون، ڏَجهيَل]

—**ڏَجهو ج ڏَجها:** [ا - مذ] ڏُکُ، دَردُ، رَنجُ، عَذابُ، تَڪلِيفَ

'جَتَ ڏيرَ ڏيئي وِيا، مُئيءَ کي ڏَجهو' (بيڪس)

—**ڏَجهو ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ ڏِسَڻُ، ڏُکَن ۾ گُذارَڻُ

—**ڏَجهو ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] دِل کي ساڙَڻُ، دِل کي گهاءُ ڪَرَڻُ، صَدمُو رَسائِڻُ، ڏُکُ ڏِيَڻُ، تَڪلِيفَ ڏِيَڻُ، آزارَڻُ، سَتائِڻُ، سُورَ ڏِيَڻُ، ڪَڌَ ڪَرَڻُ، اِيذائِڻُ، تَنگِ ڪَرَڻُ

'چولو ڏِئين ڏُکَن جا ڏَجها بيگناهَ کي' (عطا مُحَمَد 'حامِي')

* چُونڊِڙي پائِڻُ، چَمونٽو وِجهڻُ، چَپُوٽ ڏِيَڻُ

• **ڏُچو ج ڏُچا:** [ا - مذ] ڏُکارُ، اَٿاٿِ، اَڻَ هُوندِ، فِقدانُ

* [س/ات]

• **ڏَچَ ج ڏَچُون:** [ا - مث] هَبَچَ، گهڻو کائِڻُ، حِرصَ سان کائِڻَ جي حالَتَ

* [س/ٿ]

—**ڏَچَڻُ:** [مص - فعل متعدي] تَڪِڙو تَڪِڙو کائِڻُ، هَبَچَ ڪَري کائِڻُ

* [س/ٿ]

* [مص] ڏَچَڻُ

* [امر] ڏَچ

* [ڏَچيو ڏَچيندو ڏَچيَلُ]

—**ڏَچي پِيَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏُوکي بَندِ ڪَرَڻُ، ڏُوکِڻُ، ڏَٽِڻُ، قُسِڻُ، گُهوجِڻُ

—**ڏَچي کائِڻُ:** [اصطلاح] هَبَچَ ڪَري کائِڻُ

• **ڏَچَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏَچَرُ ج ڏَچَرَ:** [صفت] خَرابُ هَلَتِ وارو، اَڏِنگِي هَلَتِ وارو، بي اَرڪانو، بَدِلَچِڻو، بَدِاَفعالُ، بَدِتَمِيزُ

* [س/ل]

* [سن: در - خراب + چر+ هلڻ]

* مَسخِرو، چَرچائِي

• **ڏُچَرُ ج ڏُچَرَ:** [صفت] چِڱيءَ طرح نه ڇَرندڙ جانورُ. ٽورَ چَرو. ٽورَ ڪائِڪُ

* ٽورو ڪاياڪُ (گهوڙو). مَنچَرَ (گهوڙي سوارن جو اصطلاح)

* [سن: درچر، در = گهٽ + چَر = چرڻ]

* [ضد: سُچَرَ ج سُچَرَ]

'سُچَرَ زالَ ڏُچَرَ گهوڙي، ٻَئي ٻن ٻيا' (چوڻي)

• **ڏَچڪو ج ڏَچڪا:** [ا - مذ] اُبو ساهُ. هِچڪو. ڇِڪِي. اُبساهي

* لوڏو. ڌيڏو. ڌِڌڪو. ٺيلهو

* نقصانُ. زيانُ

* [س/ل: هند: ڌچڪو]

• **ڏَچو ج ڏَچا:** [ا - مذ] مَسئلو. مُشڪلاتِ

* آزار. ويلَ. مُصيبَتَ

* فسادُ. گوڙُ. گهمسانُ. لُٽُ. وِڳوڙُ

— **ڏَچي جِي هَلَ:** [ا - مث] مُصيبَتَ جي گهڙي

* ڪُتِ يا مَچَرَن ۽ ٻين جيتَن جي جانوَرن کي ڪائڻ جو وَقتُ. سانجهي

— **ڏَچو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] فسادُ ڪَرڻُ. خواهُ مَخواهُ ضِدُ ڪَرڻُ

• **ڏَچِليو:** [ا - مذ] هوليءَ ڪانيوءَ ڏَسميءَ جي ڏينهن وارو ايڪاٿو. ڏسليو

* [س/ٿ]

• **ڏُدَرَ ج ڏُدَرون:** [ا - مث] چَمڙيءَ جِي هِڪَ بيماري (جنهن سان جِسمَ تي ڏَڏَ جا نِشانَ ٿِي پَوندا آهن). ڏَڏِ. قُرڙي. ڦٽُ

* [س/ٿ]

• **ڏُڏِ ج ڏُڏِيون:** [صفت - مث] اٽِيُوري. اڌُ

* ناجائزِ. بيجا. اَڻَ سهائيندڙ. نادُرست. اَڻَ صَحيح. اَڪاريہ. پَلاٽِي

* اُبتي. اُونڌي. اُلٽي

• **ڏُڏُ ج ڏُڏَ:** [ا - مذ] وِلوڙيَلُ کِيرُ. وِلوڙي مَکڻَ ڪَڍيَلُ ڏونرو. لَسِي. مِهِي. ڄهڻِ. ڇاڇَ

* جَميَلُ کِيرُ. ڏونرو. ڏَهِي. ڌهي

* [پرا: دڌ. سن: دهہ = ڏ هڻ ؟]

— **ڏُڏُ پَوڻُ:** [اصطلاح] ڍَڳيءَ يا ٻَڪريءَ جو ڦرجڻ

— **ڏُڏُ ٿُوڪي ڪائڻُ:** [اصطلاح] حَدَ کان زيادہ اُحتياط ڪَرڻُ

— **ڏُڏُ وِلوڙڻُ:** [اصطلاح] کِيرَ کي ماڌاڻيءَ سان وِلوڙڻُ

* [مجازاً] فضُولُ ڳالهہ کي بارِ بارِ دهرائِڻُ. اَجايو بَحَثُ ڪَرڻُ

• **ڏَڏَرِ ج ڏَڏَرَ:** [ا - مذ] ڪَچيءَ جو اَڏِڙ. سُڪَلُ اَڌُ ڪارِڪُ. ڏَڏَڙ

* ٽُڪَر. ڏِرو

* سَڙيَلُ. جَليَلُ

* مُٺو. بيحالُ. ڏُکِي. دِلِ شِڪَستو. ڏَڌو

— **ڏَڏَرَ پَڌِرا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] پولَ پَڌِرا ڪَرڻُ. ڪوڙُ ظاهِر ڪَرڻُ. ڏوهَ يا عيبَ پَڌِرا ڪَرڻُ. عيب جوئِي ڪَرڻُ

• **ڏُڏَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

* [س/ڪوهہ]

• **ڏُڏُرَ:** [ا - مذ] ٻُوٽي جو هِڪُ قِسمُ

• **ڏَڏَڙُ ج ڏَڏَڙَ:** [ا - مذ] ڏرڙو ٻِڳل. ٻِوڙ. ٻِڪو. ٽُڪر. ڏَڏَر. ڏَڏَر

• **ڏَڏِڙِي:** [ا - مث] ڇِڻُن يا مَٽِرن جون رَڌَلُ ڦُريون. مَٽِري. ڇَپُ ڇِڻِڻِي. ٻِڳِي

• **ڏَڏَلُ ج ڏَڏَلَ:** [اسم 'ڏجهو' مان اسم مفعول/صفت] ڏجهيَلُ. ڏڌِيَلُ. ڏکَ ڏِنَل. ڏُکويَل. ڏَڌو

* [سن: دگڌ]

— **ڏَڏا ٻُوهَرَ:** [ا - مذ: هميشه جمع طور استعمال ٿيندڙ] اَڌو گابرو پَڪَلُ فَصلُ. ڪَچو فَصلُ

* [س/اٿ]

— **ڏَڌو ج ڏَڌا:** [صفت - مذ] مارِيَلُ. سَتايَلُ. ڏُکويَلُ. آزارِيَلُ. ڪَشتُ ڏِنَلُ. رَنجايَلُ. ڏکِي. سِتَم زِدہ. پيڙِيَلُ. ڏَڏَلُ

* حاسِدُ. ساڙي ڪاڌو. اِرڪائو. رِيسارو

* [مث: ڏڌِي ج ڏڌِيون]

* اَڌ پَڪَلُ اَنُ

• **ڏُڌَلُ ج ڏُڌَلَ:** [مصدر 'ڏهڻ' جو اسم مفعول/صفت] کِيرَ ڏُڌَلُ. نچوئِيَلُ

* [مجازاً] پيڙي غَرِيبُ ڪيَلُ. ڪَنگالُ. سِجو

* [سن: دهہ = ڏهڻ]

—ڏُڏو ج ڏُڏا: [مصدر 'ڏھڻ' جو اسم مفعول/صفت] کير ڪڍيل، کير نچويل، ڏڌل (ھي لفظ عموماً مونث طور ڪتب ايندو)

٭ [مث: ڏڏي ج ڏڏيون]

—ڏُڏو کِيرُ ٿَڻين نہ پَوَڻُ: [اصطلاح] گذريل وقت جو وري موٽي نہ اچڻ، ساڳيءَ حالت ۾ وري موٽي نہ اچڻ، ساڳيءَ حالت ۾ وري موٽي نہ سگھڻ

• ڏَڏورُ ج ڏَڏورَ: [صفت] ڏڏل، سڙيل، مٺل. رنجيده، ستايل، مصيبت زدو

'ڏکي ٿي ڏڏور لھسي لاءِ پنھونءَ جي' (شاھ/معذوري)

٭ اَڌ رَڌو، اَڌ پَڪو

٭ [ا - مذ] اَڌُ ڪَچي. اَڌ پَڪي رَڌَل جوارِ يا باجھري، ڏڏر، ڪوھَر

٭ [پرا: دِڌ. سن: دَگڌ + اور]

• ڏُڏيلِي: [ا - مث] وَلِ جو ھڪ قِسم (سنھڙا پن، جن مان کير نڪري) کِيرَ وَلِ

٭ [س/ٺ]

• ڏَڏُ ج ڏَڏَ: [صفت] بي عِلم، اَڻ پڙھيل، جاھِل، اَڻ ڄاڻُ، اَبوجھ، بي سمجھ، آناڙي، بيوقوف، نادانُ، مورکُ، ڄَٽُ، جڏو، جڏالُ، ڄَٽُ، منڊو، موڳو، موگسٽُ، منڊل، موڳِٽُ

'جڏو لِڏو ڏڏ، پاڻ ڪوئي مَڳڻ' (شاھ/پرباتي)

'ڏيٺي ڏنب ڏڏن، پاٿان ڏيل ڏکوئيو' (شاھ/يمن ڪليان)

—ڏَڏائِي ج ڏَڏائِيُون: [ا - مث] بي وَقوفي، مورکپائي، نادانِي، جِٽپائي، ڪند ذھني

—ڏَڏو ج ڏَڏا: [صفت - مذ] بي وَقوف، مورَکُ، نادانُ

٭ڪندِ ذھن، جڏو، موڳو لِکڻ پڙھڻ ۾ پوئتي

٭ سُست، ڪاھِل، ڍِلو آرام پسند

٭ [مث: ڏڏو ج ڏڏا]

• ڏِڏُ ج ڏِڏَ: [صفت] ڪچو، تمام ڪچو، اَپڪ، اَڻ رسيل

٭ [س/ات]

—ڏِڏائِي ج ڏِڏائِيُون: [ا - مث] ڪچائِي

• ڏُڏا: [ا - خاص] ھڪ ذاتِ جو نالو

• ڏَڏَرُ ج ڏَڏَرَ: [ا - مذ] چَمڙيءَ جي بيمارِيءَ جو ھڪ قِسم، ڏڌ، چاپاکو، ڊِڦڙ، سرڻو، ڏيڙ، سيتانگ

٭ سَنگَ ۾ اَڌُ ڪَچو اَڌُ پَڪو اَنُ. اَڌُ رَڌَل ڪچو اَنُ. ڏڏور

٭ پَڪو مڙس. اَڏِڙوٽ، ڪَرڙوڌ

٭ [س/ات]

٭ ڪَڙڪَڙِيو لائُون

٭ [س/ل]

—ڏَڏَرُ ٿِيَڻ: [اصطلاح] سَنگَنِ ۾ اَڌو گابِرو اَنُ پَچَڻ

٭ [س/ات]

—ڏَڏِرجَڻُ: [مصدر 'ڏڏرڻ' جو فعل مجھول] چاپاڪي جي بيماري ٿيڻ، چاپاڪجڻ، ڊِڦِرجڻ، سرجڻ

٭ [ڏڏريو، ڏڏريل، ڏڏريل]

• ڏَڏَرُ ج ڏَڏَرَ: [صفت] اَڌو گابِرو ڪٽيَل، اَڌوراڻو ڪٽيَل، ٿلھو ڪٽيَل، ڏَرِيل

٭ [ا - مذ] اَڌُ ڏَرِيَل اَنُ، ڪَچو اَنُ

٭ [س/ات]

٭ ڏَڏَرُ، ڏِرڙو، ٽُڪر، پور، ڦَڏَر، پِڪو، ڏارو، چورو

—ڏَڏَرُ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] اَڌو گابِرو ڪٽڻ، ٿلھو ڪٽڻ، ڏرڻ

—ڏَڏَرَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڪَنھن شيءِ کي اَڌو گابِرو ڪٽڻ، اڌوراڻو ڪٽڻ، ڏڏر ڪرڻ، ڏارو ڪرڻ، ڏرڻ، پورڻ، پِڪا ڪرڻ، ڏِريون ڏِريون ڪرڻ، ٽُڪر ڪرڻ

٭ زَمِينَ کي ساديءَ طَرح سِڌو ڪَرَڻ، سَنوارڻ

٭ [مص] ڏڏرڻ

٭ [امر] ڏَڏِر

٭ [مضارع] ڏڏريان (ج) ڏڏريون، ڏڏرين (ج) ڏڏريو، ڏڏري (ج) ڏڏرين

٭ [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذکر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آھن]

٭ [حال] ڏڏري ٿو (ج) ڏڏرين ٿا

٭ [حال مث] ڏڏري ٿي (ج) ڏڏرين ٿيون

٭ [ماضي] ڏڏريو (ج) ڏڏريا

٭ [ماضي مث] ڏڏري (ج) ڏڏريون

٭ [مستقبل] ڏڏريندو (ج) ڏڏريندا

٭ [مستقبل مث] ڏڏريندي (ج) ڏڏرينديون

٭ [اسم مفعول] ڏڏريل

● **ڏڏو ج ڏڏا:** [ا - مذ] ڪوڙي دعويٰ، ڪوڙي تهمت
* ڦڏو
* دولاب، ٺڳي
* چالاڪي

—**ڏڏو پٽڻ:** [اصطلاح] ڪوڙا ناهه ناهڻ، ڦڏو پٽڻ، ڦوشربازي ڪرڻ

—**ڏڏو ڏڪر:** [ا - مذ] ڏهمان ڏڙڪو، رعب تاب، هائڙ هوئڙ، هاها هوئڙ

—**ڏڏو ڏاڻ ج ڏڏا ڏاڻ:** [ا - مذ] عارضي اُپاءُ، وقتي حل (ڪنهن مسئلي جو)، جڳاڙ

—**ڏڏو ڏاڻ ڪرڻ:** [اصطلاح] عارضي اُپاءُ وٺڻ، وقتي حل ڪڍڻ (ڪنهن مسئلي جو)، جڳاڙ ڪرڻ

—**ڏڏو ڏڪر ڪرڻ:** [اصطلاح] هائڙ هوئڙ ڪرڻ، ڏهمان ڪرڻ

—**ڏڏوڙ ج ڏڏوڙ:** [صفت] ڪوڙو دعويدار، ڦڏائي
* [س/ات]

● **ڏُڏو ج ڏُڏا:** [ا - مذ] ڪيرو
* ٿل
* [س/ات]

● **ڏڍ/ڏڍ ج ڏڍون/ڏڍ:** [ا - مذ/مث] چمڙيءَ جي بيماريءَ جو هڪ قسم، ڏڍ، خارشي مَلو
* [س/ات؛ سن: ددر]

● **ڏڍِ ج ڏڍون:** [ا - مث] چمڙيءَ جي بيماريءَ جو هڪ قسم، خارشي مَلو
* [سن: ددر = ڏڍ]

● **ڏڍُ ج ڏڍَ:** [ا - مذ] آسرو، آڌار، ٽيڪ، دلاسو، دلجاءِ، ڀروسو، ڀرجهلو، سهارو، جهلو، ٽيڪ، ٿنڀو، ٿوڻي، پسني، ڀر، ٽل، تاري، دم، مدد، اُميد، توڪل، سهائتا، همراهي، حمايت، پٺ، پٺڀرائي، واهر
* [سن: درڍ = دلاسو]

'ميهَر تنهنجي پاڻهن، ڏڍُ اُنوڪو ڏيهه ۾' (شيخ اياز)
* نڪ، لڄ، بنياد
* ڏاڍائي
* همت
* تسلي، آٿت

—**ڏڍُ ڏسڻ:** [اصطلاح] اُميد هئڻ، آسرو هئڻ، احسان جي توقع هئڻ، مهربانيءَ ۽ مروت نظر اچڻ

—**ڏڍُ ڏيڻ:** [اصطلاح] تسلي ڏيڻ، دلاسو ڏيڻ، دلداري ڏيڻ، آسرو ڏيڻ، آٿت ڏيڻ، مدد ڪرڻ جو آسرو ڏيڻ، همت افزائي ڪرڻ

● **ڏُڍر:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم

● **ڏر ج ڏرون:** [ا - مث] اَن ڏرڻ جي حالت، ٿلهو پيهڻ جي حالت (اناج وغيره)
* [سن: در = ڏرڻ، چيرڻ؛ پرا: دَلن؛ ف: دريدن + ڏرڻ]

—**ڏرائڻ:** [مصدر 'ڏرڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] ڏرڻ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ، اَناج ٿلهو پيهائڻ، چانور يا ڪڻڪ جو ڏريو ڪرائڻ، ڏارو ڪرائڻ
* چيرائڻ، ڦوڙائڻ (ڪاٺ وغيره)
* [ڏَريو، ڏريندو، ڏريل]

—**ڏرجڻ:** [مصدر 'ڏرڻ' مان فعل مجهول] جنڊ يا جنڊيءَ ۾ اَن جو اڌڙ اڌڙ ٿيڻ يا ٿُهي لهڻ
* ڏرا ڏرا ٿيڻ، چورو ٿيڻ، پورپنڪو ٿيڻ
* تڪليف ۾ اچڻ
* [ڏريو، ڏربو، ڏريل]

—**ڏرڻ:** [مص - فعل متعدي] ٿلهو پيهڻ (اَناج وغيره)، ڏريو ڪرڻ، ڏارو ڪرڻ
* اڌو اڌ ڪرڻ، ٻه اڌ ڪرڻ، ٻه ڦاڪون ڪرڻ
* ڦٽڻ، ڦاٽڻ، ٽڪر ٿيڻ، چيرجڻ
* زور سان روئڻ، رڙيون ڪرڻ، ڪوڪڻ، رانباڙ ڪرڻ، رانباٽ ڪرڻ
* گهٽو ڪائڻ، ڏلهڻ
* سلڻ (گجهارت)
* [مص] ڏرڻ
* [امر] ڏر
* [مضارع] ڏريان (ج) ڏريون، ڏرين (ج) ڏريو، ڏري (ج) ڏرين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏري ٿو (ج) ڏرين ٿا
* [حال مث] ڏري ٿي (ج) ڏرين ٿيون
* [ماضي] ڏريو (ج) ڏريا
* [ماضي مث] ڏري (ج) ڏريون
* [مستقبل] ڏريندو (ج) ڏريندا
* [مستقبل مث] ڏريندي (ج) ڏرينديون
* [اسم مفعول] ڏريل

—**ڏَرِيو ج ڏَرِيا:** [ا - مذ/صفت] ڏَريَلُ اَنُ (**ڪچو يا پڪو**). ڏَڏِريَلُ اَناجُ، ڏَڏَرَ

٭ [سن: در = ڏرڻ]

٭ ڏَڏِريَلُ ڪڻڪَ جو رَڌَلُ ڀَتُ، ڏارو

٭ [مث: ڏَرِي ج ڏَرِيون]

• **ڏَرَ/ڏَرُ ج ڏَرُون/ڏَرَ:** [ا - مذ/مث] جِيتَنِ ۽ سرحڻن وَغيرَهَ جي رَهَڻَ جو ڏَرڙُ، ٽنگڻُ، سوراخُ، ٻِرُ، ٻِرگهلُ، ڏورَ، سَلُ، چِيڏُ، ڦوٽَ، چِيرُ، ڏارُ، ڦوڙُ

٭ ڪنهن جهنگلي جانوَرَ جي رَهَڻَ جو کوٽيَلُ هنڌُ. گِدڙَ جي رَهَڻَ جي جاءِ، چرُ، غارِ

٭ [سن: در = چيرڻ]

'گِدڙَ کي گَتي پَوي، نہ ڏرَ ۾ وَڃي لِڪي' (چوڻي)

-

'گِدڙُ بہ پَنهِنجي ڏرَ تي شِينهَن' (چوڻي)

—**ڏَرا چِڙا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڏَرڻَ چِڙَڻُ (لَ). چِندَ ڦوڪَ ڪَرڻُ، واٽرڻُ

—**ڏَرَ تي شِينهُن هُجَڻُ:** [اصطلاح] پَنهِنجي گهرَ اَندَرِ ڏاڍو هئڻ

—**ڏَرَ ڦَرَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] آڏو اُبتو ڪم ڪَرڻُ، جهڙو تهڙو ڪم ڪَرڻُ، ٻي ڌِليو ڪم ڪَرڻُ

• **ڏَرُ ج ڏَرَ:** [ا - مذ] ڊِڄُ، ڊَپُ، ڀَوُ، خوف، سنڪوچُ، هيبَتَ، هِراسُ

٭ حَشمَتَ، تابُ

٭ اُڌِڪو، اَنديشو، خَطرو

٭ [پرا: در، سن: درهہ = ڊپ]

٭ ڪَپڙي جي ٿانُ يا تاڪِئي مان ڏارِيَلُ ٽڪر (جِيئَن: ٻہ ڏَرِي چادَرَ، ٽہ ڏَرِي چادَرَ وغيره)

٭ [سن: در = چيرڻ]

٭ ڪپڙي جو ٻَرُ ويڪرُ

٭ رَريءَ جي ٻَرڻَ لاءِ ڪَپڙي جو ٽڪرُ

٭ ٻَڪي يا ٽوئي جو هِڪُ پاسو يا پاڳو

—**ڏَرائِڻُ:** [مصدر 'ڏَرڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڊَپُ ڏِيارڻُ. هِيسائِڻُ، ڊيڄارڻُ، خوف ڏِيارڻُ

٭ [ڏَرِيو ڏَرَندو ڏَرِيَلُ]

—**ڏَرڻُ:** [مص - فعل لازمي] خوف ڪَرڻُ، ڊِڄَڻُ، ڊَپُ ڪَرڻُ، خَطرو مَحَسوسُ ڪَرڻُ

٭ [سن: دره = ڊَپُ]

٭ [ڏَرِيو ڏَرِيا، ڏَرِي، ڏَرِيون، ڏَرَندو ڏَرَندا، ڏَرَندِي، ڏَرَنديون، ڏَرِيَلُ]

—**ڏَرڪَلَڻُ:** [اصطلاح] ڪَپڙي جا ٻہ وَڏا ٽڪر پاڻَ ۾ مِلائي سِبَڻَ

—**ڏَرِيجو ج ڏَرِيجا:** [ا - مذ] ڏَرُ، ڊَپُ، ڀَوُ، ڊِڄُ، خوفُ، سنڪوچُ، هيبَتَ، هِراسُ

'اِئِين اُتائون، نہ هِتِ ڏَرُ ڏَرِيجو ناهِ ڪو' (سچل)

• **ڏُراڄُ ج ڏُراڄَ:** [ا - مذ] ڏاڪِڙو، ڏُکُ، تَڪلِيفَ

'جِئَڏي ڏک ڏُراڄَ، هن ٻر مزا ماڻيئين' (خان زئي)

• **ڏُراڇو ج ڏُراڇا:** [صفت - مذ] ڏُکوئَلُ، سَتايَلُ

٭ [ڏُراڇِي ج ڏُراڇِيون]

• **ڏُرتُ ج ڏُرتَ:** [ا - مذ] مصيبَتَ، اَيذا، آفَتَ، هَڇا، غَضَبُ، تَڪلِيف، دِقَتَ، ڏُکُ، رَنج، سورُ، غَمُ، اَهَنج، اِيذاءُ، پَريشاني، ڏولائو، شامَتَ

'ڏِئو ڏِيهَہ آ ڏُرتَ، ڏاڍو ڏُڪارُ' (شيخ اياز)

٭ سوڙهَ، تَنگِي

٭ بَدِقسمتي، ڪمبَختي

٭ ڀَوُ، خوف، ڊَپُ، ڊِڄُ

٭ ڏُڪارُ، ڪالُ، قَحطُ

٭ ٿَڪُ، ٿَڪاوَٽَ، سَهڪِي

٭ [سن: دِرت]

—**ڏُرتُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڪا قدرتي تَڪلِيفَ پَوڻُ، قَحَط پَوڻُ، ڏُڪار پَوڻُ، آسِماني وَبا ڦهلجَڻُ

—**ڏُرتُ ڏوسُ:** [ا - مذ] ڏُکُ ۽ ڏاکڙو، رَنج و غَمُ، ڏُکَ دَردَ

—**ڏُرتُ ڏولائو وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ڏُڪار هَليو وَڃَڻُ، سڪار ٿِيَڻُ، هَرجاءِ آسودگِي ٿِيَڻُ، سَڀُ ڏُکَ دَردَ دَفع ٿِيَڻُ، ظلم ۽ فِتنو فَسادُ نہ رهڻ، هَرجاءِ عَدلُ ۽ اِنصافُ ٿِيَڻُ

—**ڏُرتُ ڏُٽارَ:** [ا - مذ] اَهنجَ، آفتون، مصيبَتون، ڏُکَ

—**ڏُرتُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ڏُکُ ڏِيَڻُ، ظلم ڪَرڻُ يا پهچائڻُ، اِيذاءُ رَسائِڻُ، رَنج ڏِيَڻُ

٭ [س/ث]

—**ڏُرتُ لَهَڻُ:** [اصطلاح] ڏولائو لَهڻ. مصيبت ختم ٿيڻ. آفت دفع ٿيڻ

—**ڏُرتُ نِڪرڻُ:** [اصطلاح] ٻڙ نِڪرڻ. مصيبت ٽرڻ. ڏُڪار وڃڻ

• **ڏُرتُ ج ڏُرتَ:** [ا - مذ] ڏُرتَ

• **ڏَرڙُ ج ڏَرڙَ:** [ا - مذ] ٽنگ، سوراخ، ٻِر، ڦوڙ. ڏار، ڦاڙ، شگاف، درز

※ زمين جو چير، ڪنهن جيت يا سرٽي جي رهڻ جو سوراخ. جهنگلي جانورن جي رهڻ جي ڪُڏ، چِر، ڏُر، ڪُڏ

※ [سن: در = چيرڻ]

※ [صفت] گهڻو ڪائيندڙ، پيٽ، پيٽو

※ [س/ات]

※ [مجازاً] مفعول. بدفعلي ڪرائيندڙ

※ [س/ات]

• **ڏَرڙڪو ج ڏَرڙڪا:** [ا - مذ/صوتي] ٺڪ ۽ رات جي مدد سان هڪ خاص قسم جو آواز، رڙڪو

※ [س/ٿ]

• **ڏَرِسَڻُ ج ڏَرِسَڻَ:** [ا - مذ] ڏيکائي، درسن، درشن، ديدار

※ [هند: دَرِشَن؛ س/ٿ]

• **ڏَرڪلي ج ڏَرڪليون:** [ا - مث] جهڳي، ڪکي

※ [س/ٿ]

• **ڏَرِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڦاٽي پوڻ، ڏري پوڻ، چيرجي پوڻ

※ [سن: ڏر + چيرڻ؛ س/ات]

※ [ڏَرِڪيو ڏَرِڪيا، ڏَرِڪي، ڏَرِڪيون، ڏَرِڪندو ڏَرِڪندا، ڏَرِڪندي، ڏَرِڪنديون، ڏَرِڪيل]

—**ڏَرِڪي پوڻُ:** [اصطلاح] ڦاٽي پوڻ، چيرجي پوڻ، ڏري پوڻ. ڏرڪڻ

• **ڏَرڪو ج ڏَرِڪا:** [ا - مذ] ٻکيءَ جو هڪ قسم

※ [س/ات]

• **ڏَرِگهڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏُبرو ٿيڻ، ڳرڻ، اُبرو ٿيڻ، ڪِيڻ ٿيڻ، ٻوٿو پوڻ، ڪڙنگ ٿيڻ، سڪي ڪاٺي ٿيڻ، ضعيف ٿي وڃڻ، نربل ٿيڻ

※ [ڏَرِگهيو ڏَرِگهيا، ڏَرِگهي، ڏَرِگهيون، ڏَرِگهندو ڏَرِگهندا، ڏَرِگهندي، ڏَرِگهنديون، ڏَرِگهيل]

• **ڏُرمَ:** [ا - مث] ڪِيت، خفو، ڪيچ

※ ڪرڪو، ڪروڌ، ڪنجهه، ڪرڪر، ڪِل ڪِل

※ ڏُک، تڪليف، ڳڻتي

※ سختي

※ نفرت

※ ناراضپو، ڪاوڙ، غصو، چڙ، ناراضگي، اُرهائي، رنج

※ ناخوشي، اپرنستا، بيدلي، لاچاري

—**ڏُرمائڻُ:** [مص - فعل متعدي] خفي ٿيڻ، ڪَڪ ٿيڻ، ڪرڪڻ، جهڙ جهڻ ڪرڻ، ڪِيت ڪرڻ

※ ناراض ٿيڻ، ناخوش ٿيڻ، رنج ٿيڻ، اُرهو ٿيڻ، بي مزي ٿيڻ

'جو رين رساڻي ڊِن، ڏيئي ڏُرمائي ڪينڪي' (شاهه/پرڀاتي)

※ نهڪر ڪرڻ، ٽائڻ، ڪٽائڻ، انڪار ڪرڻ

※ ڏمرجڻ، ڪاوڙجڻ

※ [س/ات]

※ [مص] ڏُرمائڻ

※ [امر] ڏُرماءِ

※ [ڏُرمايو ڏُرمائيندو ڏُرمايل]

—**ڏُرمائِجڻُ:** [مصدر 'ڏُرمائڻ' مان فعل مجهول] رنجيده ٿيڻ، ڏُکارو ٿيڻ

※ [ڏُرمايو ڏُرمائِبو ڏُرمايل]

• **ڏُرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڏلڻ، ڏولاوڻ ۾ اچڻ

※ رُلڻ، خراب ٿيڻ، دربدر ٿيڻ، ڌڪا کائڻ

※ ديس ڇڏڻ، پرديس وڃڻ

※ ڪري پوڻ

※ اُبرو ٿيڻ، لهڻ

※ [س/ل]

'ڏِکي ڏُرندي وڃي، پر چڙهي ڪانه ٿي' (جملو)

※ ٻار جو هڪ پاسي لڙڻ، ڏرڻ، نمڻ، جهڪڻ

※ [س/ٿ]

※ [ڏُريو ڏُريا، ڏُري، ڏُريون، ڏُرندو ڏُرندا، ڏُرندي، ڏُرنديون، ڏُريل]

• **ڏَرِٽُو گهوڙو:** [ا - خاص] مَڪَڙَ جو هِڪ قِسم. ڊِگهيِنِ ٽنگنِ سان مَڪَڙُ (جيڪو ويهَندو آهي ته پيو لڏندو آهي 'بِيبِيءَ جو گهوڙو' بہ چوندا اٿس)
* [س/ات]

• **ڏَرِٽِي ج ڏَرِٽِيُون:** [ا - مث] رانيانَ جو آواز. شور.گوڙ. پيهہ
* ڏوڙيو. وِسڪارو. ڦهڪو
* [س/ل؛ سن: دَر = ڏرڻ]
'گارين جي ڏرٽِي پئي پئي' (جملو)

• **ڏَرو ج ڏَرا:** [ا - مذ] زَمينَ ۾ کوٽيل وڏو ٽنگ. سَل. سوراخ. پور. ڏرڙ. ٽوٽيءَ وَغيرہَ کوڙڻَ لاءِ زَمينَ ۾ کوٽيَل سوراخ. کوڏ. کڏو. کوبو
* [سن: در = ڏرڻ]
* [صفت - مذ] گهڻو کائيندڙ. گهڻَ کائو. پيٽوڙي. پيٽير. پيٽوڙو. هَبڇي. طفيلي
* [مجازاً] مَفعول. بَدفِعَلي ڪَرائيندڙ
* [س/ات]

—**ڏَرا ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] اکين ۾ کَڏون ٿيَڻ. اکين جو اندر پيهي وَڃَڻ
* طاقتَ ۾ گهٽجي وَڃَڻ. اَيرو ٿيڻ. لَهي وَڃَڻ. هَلڪو ٿي پوَڻ. ڳري وَڃَڻ. لَهَڻ. ڍِرڪَڻ. ڍِلڪَڻ. ضَعيف ٿيَڻ. نِبل ٿيَڻ. نِستو ٿيَڻ. سُسي وَڃَڻ. ڪمزور ٿيَڻ

• **ڏَرَهہ ج ڏَرَهُون:** [ا - مث] کَڏ. ياڏ
* [سن: در = ڏرڻ]

• **ڏُرِهُہ ج ڏُرِهَہ/ ڏُرِهُون:** [ا - مذ] خدا کي ڪَنهن ظلمَ بابَت ڪَيَل عَرض. فَرياد. دانهَن. ڪوڪ. انصاف جي تَقاضا. آهہ. پِٽ. پاراتو
* اِلتجا. مَناجات. عَرضي

—**ڏُرِهائِڻُ:** [مص - فعل لازمي] رَنج ٿيَڻ. ناراض ٿيَڻ. ناخوش ٿيَڻ
* [ڏُرِهايو ڏُرِهائيندو ڏُرِهايَل]

• **ڏَرِي ج ڏَرِيُون:** [ا - مث] پَکي جو هِڪڙو پَر. پَکي جو هِڪ پاسو
* [س/ل؛ سن: در = ڏرڻ]
* ڇَپَر يا ڪُڙ جو لامَ وارو پاسو
* [س/ل]
* تَڏي جو ٽڪر. ڇپري. تَڏو
* [س/ل]
* ڪَپڙي جي ڊِگهي پَٽي. ڏَر. تاڪ (جِيئَن: 'چوڙِي سٿڻ' وَغيرہ)
* جبَل جي گهاري ۾ وَٽ
'اَڳيان سجهي سَخت لِپ. ڏونگر ڏاهَ ڏري' (خان زئي)
* زَمينَ جي ٽڪري
* [س/ات]
* ڪنوار کي شاديءَ تائين گوشہ نَشين ڪَرڻَ واري رَسمَ. وَنواهہ
* [س/ات]
* گهوڙي جي سَنجَنِ مان هِڪ سَنج. ٽِڙي. ٽَل
* [س/ٿ]

—**ڏَرِي ڏوٽو:** [ا - مذ] رانڊِ جو هِڪ قِسم
* [س/ٿ]

• **ڏَڙ ج ڏَڙُون:** [ا - مث] ڪُتي جي ويهَڻَ يا رَهَڻَ جو هَنڌ. ڏَر
* [سن: در = ڏرڻ؛ س/ٿ]

• **ڏَڙ:** [ا - مذ: هميشہ جمع ۾ استعمال ٿيندڙ] وڏا ڦوڙ. وَڏا ڏرا ۽ چَلها
'وِسئو سي پَرِي، جي ڏڙ ڏِينهَن ڪاٽا' (شاهہ/ سارنگ)

• **ڏَڙو ج ڏَڙا:** [ا - مذ] ڪينوڙو. ڪينهوڙو. بال. ڏَرهو
* [س/ل/ڪوهہ]

• **ڏَڙَهُہ ج ڏَڙَهَہ:** [ا - مذ] گَڙو. غير آباد زَمين. ٿوهُہ. ٻَٽ

• **ڏَڙَهَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏاڙهَڻ. ڇَڪ هَڻَڻ (ڪتي يا ٻي ڪنهن وَحشي جانوَر جو). ڪائڻ. اِيذاءِ رَسائڻ
* گوڙ ڪَرڻُ. هَل ڪَرڻُ
* [مص] ڏَڙهَڻ
* [امر] ڏَڙهہ
* [مضارع] ڏَڙهيان (ج) ڏَڙهيون. ڏَڙهين (ج) ڏَڙهيو. ڏَڙهي (ج) ڏَڙهين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏَڙهي ٿو (ج) ڏَڙهين ٿا
* [حال مث] ڏَڙهي ٿي (ج) ڏَڙهين ٿيون
* [ماضي] ڏَڙهيو (ج) ڏَڙهيا
* [ماضي مث] ڏَڙهي (ج) ڏَڙهيون
* [مستقبل] ڏَڙهيندو (ج) ڏَڙهيندا
* [مستقبل مث] ڏَڙهيندي (ج) ڏَڙهينديون
* [اسم مفعول] ڏَڙهيل

—**ڏَڙَهَ ڏَڙَهَ:** [ا - مث] گوڙُ شورُ هُل
'ڪُهڙي ڪِبِي ڏَڙَهَ ڏَڙَهَ ڪَئِي اٿَوَ' (جملو)

—**ڏَڙَهَہ ڏَڙَهَہ ڪري روئڻُ:** [اصطلاح] زاروقطار روئڻ، گهڻا ڳوڙها وهائڻ

• **ڏَڙهو ج ڏَڙها:** [ا - مذ] ڪينهُوڙو، ڪينوڙو، ڪينهُون، ڪينون، گيند، بالُ، ڏَڙو

—**ڏَڙهي راند:** [ا - مث] بالُ راند، ڪينهُوڙي سان کيڏجندڙ راندِ

• **ڏَڙهي ج ڏَڙهيُون:** [ا - مث] ڪاوڙ مان کَپَلُ هَڪَلُ، دَڙڪو، تاب، چَنڊَ، ڏَمڪي، دَٻ، گارهاءِ، ڌَمالُ، تابش، هَڏي، چَڙَٻ، ٻِيڪِي
* تل جو هڪ قسم
* [س/ل]
* سونارن جو هِڪ اوزار، تَتَ جي ساريءَ جو ٿپو
* [س/ات]

—**ڏَڙهيُون ڏيڻُ:** [اصطلاح] دَڙڪا ڏيڻ، ڏَمڪيون ڏيڻ

• **ڏَڙي ج ڏَڙيُون:** [ا - مث] دوڙ، ڪاهَ، روڙ، چوهه، اُلَر، هَلان
* [س/ٿ]

—**ڏَڙي ڪرڻُ:** [اصطلاح] دوڙ ڪرڻ، ڪاهَ ڪرڻ

• **ڏَڙي ڏوٿو:** [ا - خاص] راند جو هِڪ قِسم

• **ڏَس:** [صفت] عَدَدُ شماري، ڏَهَ، ڏهَ (10)
* [س/ٿ: سن: دشن، ف: ده = ڏهه]

• **ڏَسُ ج ڏَسَ:** [ا - مذ] نِشانُ، پارُ، پَتو، نِشاني، اِشارو
* [سن: دش = ڏسڻ]
'ڏُونگر مَنجهان ڏَسُ، پَرَندَمِ هوتَ پنهُونءَ جو' (سچل)
* خَبَر، اِطلاعُ
* سونهَپ، سَنڌ، سِهجاڻ، سِهجاڻي، هِدايت، سَبَق، ڏَهنائي، سَرُ، مامَرُ، اُهڃ
* صَلاحَ، تَجويزَ، مَشوَرو
* عِلاجُ، اُپاءُ، حيلو

—**ڏَسُ:** [ا - مث] پَتو، نِشانُ، ٻڌائڻ جي حالت
* ڏورانهيين جاءِ (تَصَوُّف جو اِصطلاح)
'مَعرِفَتَ جي ماڳِ سِين، ڏَسَ اَندرِ ڏوريِن' (شاهه/ ڪليات)

—**ڏَسائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٻڌائڻ، پارَ پَتا ڏيڻ، سَنڌ سَماءَ ڏيڻ، ڏَسَ پهچڻ
'اَڳڻ اَسان جي سيڻي آيا، جِن تي ڏور ڏسائيو' (سچل)
* ڏنگڻ، ڏنگ هڻڻ
* [سن: دنش = ڏنگڻ]
'جي هَٿِي ڏنگَ ڏسائيو، ويجهو ڪِيڻ وري' (شاهه/ ڪارايل)
* [مص] ڏسائڻ
* [امر] ڏساءِ
* [مضارع] ڏسايان (ج) ڏسايون، ڏسائين (ج) ڏسايو، ڏسائي (ج) ڏسائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏسائي ٿو (ج) ڏسائين ٿا
* [حال مث] ڏسائي ٿي (ج) ڏسائين ٿيون
* [ماضي] ڏسايو (ج) ڏسايا
* [ماضي مث] ڏسائي (ج) ڏسايون
* [مستقبل] ڏسائيندو (ج) ڏسائيندا
* [مستقبل مث] ڏسائيندي (ج) ڏسائينديون
* [اسم مفعول] ڏسايَل

—**ڏَسُ ٻڌائِڻُ:** [اصطلاح] نِشانُ ٻڌائڻ، پَتو ڏيڻ

—**ڏَسُ پَتو ج ڏَسَ پَتا:** [ا - مذ] پارُ پَتو، خَبَرچار، سَنڌ سَماءَ، سَنڌ، جاءِ، نِشانُ
* ائڊريس

—**ڏَسُ پَتو ڏيڻُ:** [اصطلاح] خَبَر ڏيڻ، نِشانُ ٻڌائڻ، ڏَڳ لائڻ
* ائڊريس ٻڌائڻ، ڏَڳ ٻڌائڻ

—**ڏَسُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] صَلاحَ ڏيڻ، مَشوَرو ڏيڻ
* [مجازاً] غَلط ڪَمَ لاءِ هِمٿائڻ، ڀَڙڪائڻ، چرچ ڏيڻ

—**ڏَسُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ٻڌائڻ، اِشارو ڪرڻ

—**ڏَسُ ڪُرُ ڪَيائِڻُ:** [اصطلاح] پارُ پَتو ڪَيائڻ، خَبَر چار وَٺڻ، سَنڌ سَماءَ لَهڻ، حالُ اَحوال وَٺڻ، نِشانُ پهچڻ

—ڏَسُ مِلَڻُ: [اصطلاح] نِشانُ هَٿِ اَچَڻُ. پارُ پَتو مِلَڻُ
* صَلاحَ مِلَڻ. مَشوَرو حاصِل ٿيَڻُ
* سَبق مِلَڻ. دَرسُ مِلَڻ. نَصيحَتَ پرائِڻُ
’ڏيهَہ کي اِنسانَ جي عَظمَتَ جو ڏَسُ جنهن کان مِليو‘
(عطا محمد حامي)

—ڏَسِڻُ: [مص - فعل متعدي] ٻڌائِڻُ. چَوَڻُ. سُڻائِڻُ. اِطلاع ڪَرَڻُ
* ڏيکارڻُ. ڌِيانُ ڇڪائِڻُ
* [سن: درش. دش = ڏسڻ. پرا: ديک]
* پَتو ڏِيَڻُ. ڏَسُ ڏِيَڻُ. نِشانُ ٻڌائِڻُ. پارُ ٻڌائِڻُ. اِشارو ڪَرَڻُ. سونهَپ ڪَرَڻُ. رَستو ڏيکارڻُ. ڏَگَ لائِڻُ. طَرف ڏيکارڻُ
* ظاهِر ڪَرَڻُ. پَڌرو ڪَرَڻُ
* سَچي ڪَرَڻُ. ٻاسِڻُ
* هِدايَتَ ڪَرَڻُ. تَنبيهَہ ڪَرَڻُ
* [مص] ڏَسڻ
* [امر] ڏَس
* [مضارع] ڏَسيان (ج) ڏَسيون. ڏَسين (ج) ڏَسيو. ڏَسي (ج) ڏَسين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏَسي ٿو (ج) ڏَسين ٿا
* [حال مث] ڏَسي ٿي (ج) ڏَسين ٿيون
* [ماضي] ڏَسيو (ج) ڏَسيا
* [ماضي مث] ڏَسي (ج) ڏَسيون
* [مستقبل] ڏَسيندو (ج) ڏَسيندا
* [مستقبل مث] ڏَسيندي (ج) ڏَسينديون
* [اسم مفعول] ڏَسيَلُ

—ڏَسِڻي ج ڏَسِڻِيون: [ا - مث] ڏَسُ ڏِيندڙ (ڪابہ مونث شيءِ). ڏيکاريندڙ. نِشانُ ڏانهن اِشارو ڪندڙ

• ڏِسِ ج ڏِسُون/ ڏِسِيُون: [ا - مث] طَرفُ. پاسو. جِهت. دِسَ. سَنوءِ. پهلو. ڏِسا. سمت (چار ڏسيون: اُتر ڏکڻ اوڀر اولهہ)
* [سن: دِش > دِشا = طرف]
* ڏُر. پارُ
* حاشيو. قطب نما طَرفُ ڏيکاريندڙ سئي
* ڏيهہ. ملڪ
* ڪِتابَ جي شروع يا آخر آيَلُ فِهرستَ (جنهن مان آسانيءَ سان گهرِبَلُ مَوادُ ڳولهي سگهجي). (انگ: Index)

—ڏِسا ج ڏِسائُون: [ا - مث] ڏِسِ

—ڏِسِ ڪارِي ڪَرَڻُ: [اصطلاح] ڏيهَہ يا ملڪَ کي بَدنام ڪَرَڻُ

—ڏِسِ ڪاٽِي ڪَرَڻُ: [اصطلاح] ڪاريَتَ وِڃائِڻُ. اَعتبارُ وِڃائِڻُ. قَرضُ کَڻي ڀڄَڻُ. پاڻَ کي گِلارو ڪَرَڻُ. بَدنام ڪَرَڻُ

• ڏُسا ج ڏُسائُون: [ا - مث] حالَ. حالَتَ. صورَتَ. نمونو
* [سن: دَشا = حالت]
* سَبَبُ
* دَرجو
* قِسمَتَ. نَصيبُ. ڀاڳُ. طالع
* تارو. نِکَٽُ

• ڏَسارنو: [ا - خاص] ٿَر ۾ هِڪَ ڏَهَر جو نالو
* [س/ت]

• ڏَسا سُولُ ج ڏَسا سُولَ: [ا - مذ] آسمانَ جو هِڪ خَيالي نِشانُ. جيڪو (وهَمَ طور) جنهن طَرفِ هجي. اُنَ طَرفِ سَفر نہ ڪَجي. (نجومَ وارن جي چَوَڻُ موجبُ هِنَ جو اَثر روزانو ٿو گهٽجي وڌي، ٿي ڪِلاڪَ ۾ ٽيهَہ مِنٽَ سِجَ لَهَڻَ وَقتِ رَهي ٿو. اُنهيءَ حالَتَ ۾ اُهو جنهن طرف هجي اُنهيءَ طَرف سَفر ڪَرڻ باعِثِ نقصان آهي جيڪڏهِن کابي طرف هجي تہ پرواهہ نہ آهي. پٺيان هجڻ نِهايَت مناسِبُ آهي ليڪِن سامهُون ۽ ساڄي هَٿَ تي هجَڻ مَنحوس آهي)
* [هند: دِساسولَ]

• ڏَسائو ج ڏَسائا: [ا - مذ] قَضيي کان پوءِ ڏهون ڏِينهَن. ڏهو. وَفاتَ جي ڏهين ڏِينهَن ٿائِين ڪَيَل خيراتَ وَغيره
* [سن: دش = ڏهہ]

• ڏِسراڙو: [ا - خاص] هِندن جو هِڪ وَڏو ڏِينهَن. دَسهَڙو
* [س/ت]

• ڏُسِڪو ج ڏُسِڪا: [ا - مذ] روشنيءَ جو هِڪ نمونو. سڏڪو. هِڇڪو

—ڏُسِڪَڻُ: [مص - فعل لازمي] سڏڪا ڀرڻُ. سڏڪڻُ. جهلي جهلي روئڻُ
’ڪويون ڏسڪن. ڏسڪي ڪانہ ڏکہ ريءِ
ولائو وٽين ڇرهي ڏسڪيو جهلي ڏاڙ‘ (شاهہ)
* [ڏسڪيو ڏسڪندو ڏسڪيَل]

• **ڏَسلِيو:** [ا - خاص] هوليءَ کانپوءِ ڏَسمي جي ڏينهَن وارو ايڪاٽو. ڏَسلِيو

٭ [س/ٿ]

• **ڏَسمِي:** [ا - مث] پکَ (اُونداهِيءَ يا سَهائِيءَ) جو ڏَهون ڏينهَن. ڏِسنِڪِن

٭ [سن: دشن = ڏهه]

• **ڏِسَندو ج ڏِسَندا:** [ا - مذ] هَلَندڙ مَهيني کان پوءِ اَچَڻ وارو مَهينو. ٻئين مَهيني اِيندڙ (سال يا مَهينو) پيو، پَر وارو (مَهينو وَغيره. ڇاڪاڻ جو قمَري مَهينو چَنڊ ڏِسَڻ سان شروع ٿيندو آهي ۽ چَنڊ ڏِسَڻ جي حَوالي سان مَهيني کي 'ڏِسَندو' چَوَن)

٭ **[ظرف]** هِن کان پوءِ اِيندڙ. آئينده. ڏِسبو

٭ **[سن: درشن = ڏِسڻ]**

• **ڏَسنِڪِن:** [ا - مث] قَمَري مَهيني جي ڏَهين تارِيخَ. چَنڊ جي ڏَهين تاريخَ. ڏَسمِي

٭ **[سن: دشن + ڏهه]**

• **ڏِسَڻُ:** [مص - فعل لازمي] نِهارَڻُ. نَظَر ڪَرَڻُ. پَسَڻ. ويکَڻ. وائِسَڻ. تَڪَڻ. واچِڻ. جوچِڻ. ديدار ڪَرَڻُ

٭ **[سن: درش = ڏِسڻ]**

٭ سوچِڻ. سَمجهڻ

٭ **[ڏِٺو ڏِٺا. ڏِٺِي ڏِٺِيون. ڏِسَندو ڏِسَندا. ڏِسَندي، ڏِسَنديون. ڏِٺَلُ]**

٭ **[مص - فعل متعدي]** جاچِڻ. تِپاسِڻ. پاسِڻ

٭ مِلَڻ. مُلاقات ڪَرَڻُ

٭ مُشاهدو ڪَرَڻُ. پَرکِڻ

'ڏِس هِي ٿَدِيءَ نِين پِيهِي پِيهِي ڪِينجِڪِي' (شيخ اياز)

٭ مَعلوم ڪَرَڻُ

٭ آزمائِڻ

٭ اِنتِظار ڪَرَڻُ

٭ **[مص]** ڏِسَڻ

٭ **[امر]** ڏِسُ

٭ **[مضارع]** ڏِسان (ج) ڏِسون. ڏِسِين (ج) ڏِسو. ڏِسي (ج) ڏِسَن

٭ **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]**

٭ **[حال]** ڏِسي ٿو (ج) ڏِسَن ٿا

٭ **[حال مث]** ڏِسي ٿي (ج) ڏِسَن ٿيون

٭ **[ماضي]** ڏِٺو (ج) ڏِٺا

٭ **[ماضي مث]** ڏِٺِي (ج) ڏِٺِيون

٭ **[مستقبل]** ڏِسَندو (ج) ڏِسَندا

٭ **[مستقبل مث]** ڏِسَندي (ج) ڏِسَنديون

٭ **[اسم مفعول]** ڏِٺَلُ

—**ڏِسِجَڻُ:** [مصدر 'ڏِسَڻُ' مان فعل مجهول] ڏِسَڻَ ۾ اَچَڻ. پِسجَڻ. ظاهِر ٿيَڻ

٭ حاضر ٿيَڻ

٭ مَعلوم ٿيَڻ. پانئِجَڻ

٭ **[سن: درش = ڏِسَڻ]**

٭ **[ڏِٺو ڏِسبو ڏِٺَلُ]**

—**ڏِسَڻَ جو ٽُوهُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] ظاهِري هِڪِڙو ۽ اَندَر ۾ ٻيو هُئَڻ. فَقَط ٻاهِرئين ڏيکاءَ وارو هُئَڻ. مَنهَن ۾ موچارو اَندَر ۾ ڪارو هُئَڻ

—**ڏِسَڻَ جَهِڙو ج ڏِسَڻَ جَهِڙا:** [صفت - مذ] ڏِسَڻَ جي قابِل. قابِلِ نَظَر. قابِلِ دِيد

٭ سَهڻو. خوبصورَت. وَڻندڙ

—**ڏِسِڻُو ج ڏِسِڻا:** [صفت - مذ] ڏِسَندڙ. جاچِيندڙ. تَڪِيندڙ

٭ ڏِسَڻَ جَهِڙو. ڏِسڻو وائِسڻو

٭ سَهڻو. زيبائِتو

٭ پوشِيدو

٭ سَمجهو. پارکو. سالِم عَقل

٭ لائِق. وَڙائتو. اُچِتُ. شايانُ. شائِستو. فَضِيلَتَ ڀَريو. اَشراف. ڪِلَمڪ

--**ڏِسَڻُ وائِسَڻُ:** [اصطلاح] جاچِڻ جوچِڻ. جاچي جوچي ڏِسَڻ. نِهارَڻُ. غور ڪَرَڻُ. مَعلوم ڪَرَڻُ. پڪَ ڪَرَڻُ. واءُ سواءُ وَٺَڻ

٭ ملاقاتِ ڪَرَڻُ

— **ڏِسِٽو ٿَنڀو ج ڏِسِٽا ٿَنڀا:** [ا - مذ] نشانيءَ لاءِ کوڙيل پٿر. (انگ: Milestone)

— **ڏِسِٽُو وائِسِٽُو ج ڏِسِٽا وائِسِٽا:** [صفت - مذ] هر روز ملڻ وارو. چڱيءَ طرح واقف ڪار. سڃاتل. ڳاهل مائل

* [ڏِسِٽِي وائِسِٽِي ج ڏِسِٽِيون وائِسِٽِيون]

— **ڏِسِٽُو وائِسِٽُو هُئَڻُ:** [اصطلاح] سڃاتل هئڻ. فضيلت وارو هئڻ. شناس وارو هجڻ

— **ڏِسِٽهارُ:** [ا - ذات] الله پاڪ جو هڪ صفاتي نالو

* [صفت] ڏِسندڙ. پِسندڙ. بصير

'ڏِس تون ڏِسِٽهار هِيءَ جا منهن مَري پئي' (شيخ اياز)

— **ڏِسِٽِي ج ڏِسِٽِيون:** [ا - مث] ڏسڻ جو ڪم. نظر. تڪ. جاچ

* صورت. شڪل

— **ڏِسِي رَهَڻُ:** [اصطلاح] انتقام وٺڻ. بدلو يا عيوض وٺڻ (ڌمڪيءَ وارا لفظ)

• **ڏِسِٽِي ج ڏِسِٽِيون:** [ا - مث] هٿ جي آڱرين مان آڱوٺي جي پرسان پهريون نمبر آڱر. شهادت واري آڱر. شاهد آڱر. پٽوڙي آڱر

* فهرست. لسٽ. ڪتاب جي شروع يا آخر آيل فهرست (جنهن مان آسانيءَ سان گهربل مواد ڳولهي سگهجي). (انگ: Index)

• **ڏُسو ج ڏُسا:** [ا - مذ] ڏُک. اهنج. تڪليف. ڏنجهو

* [س/ات]

— **ڏُسا ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڏُک ڏيڻ. اهنج ڏيڻ

• **ڏُسِيلُ ج ڏُسِيل:** [صفت] گريل. ميرو ٿيل. خراب ٿيل. ڪنو ٿيل (خاص ڪري ڪاڌن، سبزين يا ميون وغيره لاءِ ڪتب اچي)

* [س/ل]

'اٽون ڏُسيل گدرو ڪونه کائيندس' (جملو)

• **ڏُشٽُ ج ڏُشٽَ:** [ا - مذ/صفت] خراب. ڪنو. بڇڙو. برو. مدو. پاپي. پاپائتو. بد. بدو. بدڪار

* خبيث. لچو. حرڪتي

* ويل. نيريل. چٽ. ساقط. پرشٽ

* [سن: دشت = پاپي]

— **ڏُشٽائِي ج ڏُشٽائِيون:** [ا - مث] بڇڙائي. برائي. مدائي. بدي. بدڪاري. پاپ. گناهه. ڏوهه. شرارت. لچائي. حرڪت

* ڏِنگائي. ڏاڍائي. زوري. زورآوري

• **ڏَڦَ ج ڏَڦُون:** [ا - مث] ننڍي ڏڪ. ڊوڙ

* [س/ٿ]

• **ڏُڦُ ج ڏُڦَ:** [ا - مذ] ڪورين جو هڪ اوزار (اوني يا ريشمي ڪپڙو اڻڻ ۾ ڪم اچي)

* [س/ات]

• **ڏُڦاٽِي ج ڏُڦاٽِيون:** [ا - مث] ٻن جاين تان ڦاٽندڙ. ٻندوق

* [س/ڪاڇو]

• **ڏَڦَڙُ ج ڏَڦَڙَ:** [صفت] ڊگهو. لانبو. ڊگهين ٽنگن وارو. جانگهڙ

* [س/ات]

• **ڏَڦِٽِي ج ڏَڦِٽِيون:** [ا - مث] لوهه جي ڏڦي. ٿڦي. وراٽي. وڙٽي. چيٽ

• **ڏَڦو ج ڏَڦا:** [ا - مذ] لوهه جو چهنبيارو هٿيار. ڀالي جو هڪ قسم. نيزو. ٻڇي. سانگ. برڇي

* هٿيار جو هڪ قسم. مرون مارڻ جو هڪ هٿيار

— **ڏَڦِڙيو ج ڏَڦِڙيا:** [صفت - مذ] ڏڦو هڻندڙ. ڏڦائي. ڪاري

— **ڏَڦِي ج ڏَڦِيون:** [ا - مث] ننڍو ڏڦو. نيزو. ڀالو

— **ڏَڦيرُ ج ڏَڦيرَ:** [صفت] ڏڦو هڻندڙ. ڏڦِڙيو. شڪاري

• **ڏَڦورُ ج ڏَڦورَ:** [صفت] بيوقوف. بي عقل. ناسمجهه

* [س/ٿ]

• **ڏَڦيٽ ج ڏَڦيٽُون:** [ا - مث] زمين کوٽڻ جي ڪاني

* [س/ات]

• **ڏَڦيرَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏَڦيرُ ج ڏَڦيرَ:** [صفت] جهاڙو وارو. ٻهاري دار

* حرام خور. مردار خور

* بدافعالو. بي ڍنگو

• **ڏُڦيرُ/ڏُڦيڙُ:** [ا - مذ] جهيڙو. جهڳڙو. فساد. ٽنٽو. رڳڙو. معاملو. تڪرار. گوڙ. ڪِتراڳ. جهٽو. مانڌاڻ. وروڌ. ڦوٽ. ڦيٽاڙو

* رفض. تفاوت. تفرقو. ڦير . فرق

* جدائي

* اختلاف. اڻ بڻت. بغاوت

* وِگوڙ. لچائي. ڏنگائي

* پريشاني. حيراني

—**ڏُڪِيڙي ج ڏُڪِيڙي:** [صفت] جدائي وجهندڙ. ڦيٽارو وجهندڙ. نفاق وجهندڙ. ڦڏائي. شيطان ڪيري ڪندڙ. نفاقي

• **ڏَڪَ ج ڏَڪون:** [ا - مث] لرزش. جنبش. لوڏ. ٿڙپ. ٿڙڪ. لرزڻ جي حالت. ڏوڏ

—**ڏَڪائڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪنبائڻ. لرزش ڪرائڻ. جلدي جلدي لوڏڻ. ٿرڦائڻ. ٿڙپائڻ. ڏڪائڻ. ٿرڪائڻ. سٽات وجهڻ. ڦڙڪائڻ. سياڻدو وجهڻ. ڏڏائڻ. ڏڏڪائڻ

* [مص] ڏڪائڻ

* [امر] ڏڪاءِ

* [مضارع] ڏڪايان (ج) ڏڪايون. ڏڪائين (ج) ڏڪايو. ڏڪائي (ج) ڏڪائين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ڏڪائي ٿو (ج) ڏڪائين ٿا

* [حال مث] ڏڪائي ٿي (ج) ڏڪائين ٿيون

* [ماضي] ڏڪايو (ج) ڏڪايا

* [ماضي مث] ڏڪائي (ج) ڏڪايون

* [مستقبل] ڏڪائيندو (ج) ڏڪائيندا

* [مستقبل مث] ڏڪائيندي (ج) ڏڪائينديون

* [اسم مفعول] ڏڪايل

—**ڏَڪَ ڏَڪَندو ج ڏَڪَ ڏَڪَندا:** [صفت] جيٺرو. ڏڪندڙ. ڪنبندڙ (ڪوڙ جانور وغيره)

* تازي ڦاسايل (مڇي. پلو وغيره)

—**ڏَڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪنبڻ. ٿڙڪڻ. ڏڪڻي ٿيڻ. ڏڏڻ. لڏڻ. ڏڏڪڻ. لرزڻ

* سياٽجڻ. سياڻجڻ. هٿڙڪڻ

* ڦڙڪڻ (اک جو)

* ڏڙڪڻ. دهڪڻ. ڌُٻڻ. دَڪ دَڪ ڪرڻ

* ڌوٻجڻ. ڊڄڻ. ڇهلڻ

* چڙڻ. رڙهڻ

* ترڪڻ. کسڪڻ

* [ڏڪيو ڏڪيا. ڏڪي. ڏڪيون. ڏڪندو ڏڪندا. ڏڪندي، ڏڪنديون. ڏڪيل]

—**ڏَڪِڻو ج ڏَڪِڻا:** [صفت - مذ] ڏڪندڙ. ٿرڪڻو. ڪنبڻو. ڏڏندڙ. ٿرڪندڙ. لڏڻو

* ڊڄڻو. گيدي. بزدل

* [مث: ڏڪڻي ج ڏڪڻيون]

—**ڏَڪِڻي ج ڏَڪِڻيون:** [ا - مث] ٿرڪڻي. ڪنبڻي. لرزش. ڏونڻ. ڏونڌار. ڏڏڪو. لوڏو. ڏوڏو

* ڀؤ. ڊپ. خوف. انديشو. هراس

* سردي. سياڻدو. سيسڙاٽ

—**ڏَڪِڻي وٺڻُ:** [اصطلاح] ڪنبڻ. ٿرڪڻ. سرديءَ سبب ڏڪڻ

* ڊپ وٺڻ. ڦڦڙي پوڻ. خوفزده ٿيڻ

• **ڏَڪُ ج ڏَڪَ:** [ا - مذ] ڪاٺ جو ٿلهو ٽڪر (جيڪو ناڙ هرلي، ڌر يا پيهي ٺاهڻ ۾ ڪم اچي). ڏاڪ. ڏڪر. ڏاڪورو

* [سن: در گهرم = روڪ]

* قبر جي لحد مٿان جهل خاطر ڏنل ڪاٺ جو ٽڪر

* ٿنڀ جي ٽيڪ لاءِ جهلو. ٿوڻي. ٿنڀو

* آڌار. ٽڏ. سهارو. ٻر. ٻر جهلو. مدد. پٺڀرائي. همت. تسلي. ڏڍ

—**ڏَڪُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ٽيڪ ڏيڻ. آسرو ڏيڻ. سهارو ڏيڻ. جهلي بيهڻ

• **ڏُڪُ ج ڏُڪَ:** [ا - مذ] ننڍين جوان ٿيندڙ ڇوڪريءَ جو ٻنو. ننڍي ٻبي. اُرهه. ٿڻ. ڇاتي. ڏُڪو

—**ڏُڪِر:** [صفت] ڏڪن واري ڇوڪري، نو بالغ ڇوڪري

* [س/ڪوهه]

• **ڏَڪارَ ج ڏَڪارُون:** [ا - مث] معدي جي هوا (جيڪا وات مان نڪري). ڏاڪار. اوڳرائي. اوڳرائي

* [هند: ڊڪار سن: اڌگار + اد = مٿي + گر = منهن کان نڪرڻ]

• **ڏَڪارُ ج ڏَڪارَ:** [ا - مذ] ڌهڪار. ڌهڪاءُ. خوف. ڊپ. ڊڄ. دهشت. ڌهڪو

• **ڏُڪارُ ج ڏُڪارَ:** [ا - مذ] ڏکيو وقت. هر شيءِ (اناج وغيره) جي کوٽ يا ڪمي. قحط. اڻ هوند. اڻاٺ. کوٽ. ڪمي. قلت. ڏُڪر. ڪان. آوسر. ٻڪ. گراني

* مهنگائيءَ وارو زمانو مهانگائي

* ڏرت. ويل

* بيماري

* [سن: دشڪال. دشت + ڪال = خراب وقت]

—**ڏُڪارجڻُ:** [فعل مجهول] ڏُڪار ۾ اچڻ، ڏُڪر ۾ اچڻ،
اَڻاڻ ٿيڻ
* غريب ٿيڻ، سڃو ٿيڻ، پينگهو ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ،
بکيو ٿيڻ

—**ڏُڪارَ جو مارِيَلُ:** [صفت] ڏُبرو، اُبرو، بکايل، پنگلو

—**ڏُڪارئو ج ڏُڪارِئا:** [صفت - مذ] ڏُڪار وارو، ڏُڪار
جو، ڏُڪاريل، ڏُڪاري، ڏُڪاريو
* اَنَ گَڏ ڪري مهانگو وڪڻندڙ

—**ڏُڪارِي ج ڏُڪارِي:** [صفت] ڏُڪارئو، واپاري (جيڪو
شيءِ مهانگي وِڪڻي)

—**ڏُڪارِيَلُ ج ڏُڪارِيَلَ:** [صفت] ڏُڪار ۾ وَرتَل
'تنهنجو ڏيهه ڏُڪارِيل، جتهن ۾ ناهي قُربَ ڪڻي' (شيخ اياز)

—**ڏُڪاريو ج ڏُڪارِيا:** [ا - مذ] ڏُڪارئو

• **ڏَڪامالِي:** [ا - خاص] هڪ پَسارڪو وکر (جيڪو دوا طور
ڪم اچي)، رِيال، ڏوپ، رال، چنبيلِيءَ جو ميڻ

• **ڏَڪَ ڏَڪَ:** [ا - مث] هَر هَر ٿَهڪَ سان ڪِلڻَ واري حالَت
* [س/ٿ]

• **ڏَڪَرُ ج ڏَڪَرَ:** [ا - مذ] ڪاٺَ جو ٿلهو سنهو ٽڪر،
ڏَندو اِنِي ڏَڪَرِ راندِ ۾ ڪَمِ اِيندڙ ڪاٺِيءَ جو وڏو ٽڪر،
ٽنڊِي سَٺونٽِي يا ڏنڊِي
* مَرداڻو مَخصوص عضوو، آلَت
* [س/ات]
* مَڇِيءَ جو هڪ قِسمُ، ڪُرڙو
* [س/ات]
* مَٽي جي ٿيرِيءَ سَبَبِ آيَل لوڏو، چَڪَر، ٻَنواٽي
* [س/ات]
* ٿلهو، مَضبوط، ڏٿو مٽو

• **ڏُڪَرُ ج ڏُڪَرَ:** [ا - مذ] ڏُڪار، قحط
* [سن: دُشڪالُ = ڏُڪارُ]

—**ڏُڪَرائو ج ڏُڪَرائا:** [صفت - مذ] ڏُڪَر جو، ڏُڪار جو،
مَهانگو، گَهڻي قيمت، چوڻ اگهه
* [مث: ڏُڪَرائِي ج ڏُڪَرائِيُون]

—**ڏُڪَرالو ج ڏُڪَرالا:** [صفت - مث] ڏُڪَرائو
* [مث: ڏُڪَرالِي ج ڏُڪَرالِيُون]

• **ڏِڪِرو ج ڏِڪِرا:** [ا - مذ] پٽ، فرزند
* ڏيڪرو، چوڪرو
* [س/ٿ]

• **ڏُڪِڙِي ج ڏُڪِڙِيُون:** [ا - مث] وِٽَر مَهَل بَڪِيل پاڻِيءَ
جي دلي

• **ڏَڪِلو ج ڏَڪِلا:** [ا - مذ] ڪَنهِن شيءِ مان ڪَپيل ٽڪر،
گِترو
* گَرهه، گرانهه
* [س/ٿ]

• **ڏَڪَڻُ:** [ا - مذ] ڪتي جي بيمارِيءَ جو هڪ قِسمُ
* [س/ات]

• **ڏِڪَ ج ڏِڪُون:** [ا - مث] ڏيکاءُ، نَظَر ۾ اچڻَ جي حالَت،
نَظارو
* [سن: دڪا، ديڪشا = ڏسڻ]

—**ڏِڪَ ڏِيَڻ:** [اصطلاح] ڏيکَ ڏيَڻ، نَظَرِ اچڻ
'آيو چوڏهينءَ چَنڊَ تان، ڏوران ڏيئي ڏِڪَ' (شيخ اياز)

• **ڏِڪَ ج ڏِڪُون:** [ا - مث] شادِيءَ جي هڪ رَسمَ، شادِيءَ واري
ڏِينهَن کان ٽي ڏِينهَن اڳَ ۾ گهوٽ ۽ ڪنوار کي گاڙهو
ڌاڳو هٿَ ۽ پيرَ ۾ ٻَڌي چلي ويهارڻَ جي رَسمَ
* شادِيءَ کان اڳَ گهوٽ ۽ ڪنوار جو سِينگار، هار سِينگار،
سونهَن، ڏيکَ
'صورَت جا ساهڙَ جي، ڏِيل پهچي ڏِڪَ' (شاهه)
* شادِيءَ کان هڪ ڏِينهَن اڳَ يا پوءِ ڪيَل مَجلَس
'آيو سو آتوار، جنهِن ڏِڪيون ڏِڪ وهاريون'

—**ڏِڪَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] سِينگارجڻ
* ظاهِرِ ٿِيَڻ

—**ڏِڪِجڻُ:** [مصدر 'ڏِڪڻُ' مان فعل مجهول] شادِيءَ کان اڳَ
۾ ڪنوار کي تيل سان مالش ڪَرڻُ جي رَسمَ اَدا ڪَرڻُ
* سِينگارجڻ، تيار ٿيڻ
* [ڏِڪِيو ڏِڪِبو ڏِڪيَل]

—**ڏِکَ مٿي چڙهڻُ:** [اصطلاح] ڪريا ڪرم کان اڳ ۾ سانڍ سَنوَڻ ڪرڻُ

* هار سينگار ڪرڻُ

—**ڏِکڻُ:** [مص - فعل متعدي] شاديءَ جي هڪ رسم ادا ڪرڻ، شاديءَ کان اڳ ۾ ڪنوار کي تيل سان مالش ڪرڻ واري رسم ادا ڪرڻُ

* گهوٽ ۽ ڪنوار کي شاديءَ واري ڏينهن کان ٽي ڏينهن اڳ ۾ هٿ ۽ پير ۾ ڳڙهو ڌاڳو ٻڌي چلي ۾ ويهارڻ جي رسم پوري ڪرڻ، ونواهه ۾ ويهارڻُ

* سينگارڻ، جوڙ جنسار ڪرائڻ

* [مص] ڏِکڻ

* [امر] ڏِڪ

* [ڏِکيو ڏِکندو ڏِکيل]

—**ڏِکَ وينَلَ:** [صفت - مث] ونواهه ۾ وينل، ڪنوار

—**ڏِکَ ويهارڻُ:** [اصطلاح] شاديءَ جي رسم (**جنهن ۾ گهوٽ کي موڙ ٻڌائي، لانئن لاءِ تيار ڪري ويهارڻ يا ڪنوار کي سيجَ تي ويهارڻ ۽ گهوٽ کي ٻه ويهارڻ**). شاديءَ جو هڪ سَنوڻ ڪرڻ، پرڻي کان هڪ رات اڳ گهوٽ کي منجيءَ تي ويهاري، هيٺان ڏيئو ٻارڻ، ڳانو ٻڌڻ ۽ ڪپ يا ڪاتي ٻيٺ ۾ هڻڻ

* ڪنوار کي ونواهه ۾ ويهارڻ ۽ ڪارائڻ پيهارڻُ

'آيو سو اٿوڻ جنهن ڏکيون ڏکَ ويهاريون' (شاهه)

• **ڏُکُ ج ڏُکَ:** [ا - مذ] سور، درد، عذاب، ايذاءُ، پيڙا، ڪشٽ، اهنج، مشڪلاتِ

* رنج، غم، افسوس، ارمان، شوڪ، گوندر، ڏک

* [پرا: دک، سن: دهک = ڏک]

* سوڙهه، تنگي، تڪليف، سختي، افلاس، آپدا، مصيبت

—**ڏُکارو ج ڏُکارا:** [صفت - مذ] ڏک وارو، دکارو، ڏکويل، رنجايل، غمگين، دردمند، رنجيدو، ستايل، روڳهارڪو

* [مث: ڏُکاري ج ڏُکاريون]

—**ڏُکائتو ج ڏُکائتا:** [صفت - مذ] ڏکارو، درد ڀريو، سورڀريو

* [مث: ڏُکائتي ج ڏُکائتيون]

—**ڏُکائڻُ:** [مص - فعل متعدي] ايذائڻ، سور ڪرائڻ، ڏک ڏيڻ، درد پهچائڻ، رنجائڻ، تڪليف پهچائڻ/ڏيڻ، ستائڻ، ڏکوئڻ، سور ڏيڻ

* ڪاوڙائڻ، ناراض ڪرڻُ

* روڳ ڏيڻ، عشق جو مچ مچائڻ، ماندو ڪرڻ، فراق ڏيڻ

'ڏکائي ويو ڏور، مون کي جَڏُ جَريو ڪري' (شيخ اياز)

* ماني تيل جسماني زخم کي چيڙڻ

* [مص] ڏُکائڻ

* [امر] ڏُکاءِ

* [مضارع] ڏُکايان (ج) ڏُکايون، ڏُکائين (ج) ڏُکايو، ڏُکائي (ج) ڏُکائين

* [**زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]

* [حال] ڏُکائي ٿو (ج) ڏُکائين ٿا

* [حال مث] ڏُکائي ٿي (ج) ڏُکائين ٿيون

* [ماضي] ڏُکايو (ج) ڏُکايا

* [ماضي مث] ڏُکائي (ج) ڏُکايون

* [مستقبل] ڏُکائيندو (ج) ڏُکائيندا

* [مستقبل مث] ڏُکائيندي (ج) ڏُکائينديون

* [اسم مفعول] ڏُکايَل

—**ڏُکَ ڀوڳڻُ:** [اصطلاح] تڪليفون سهڻ، ڏک ڏسڻ، اهنج برداشت ڪرڻُ

—**ڏُکَ پِٽڻُ:** [اصطلاح] ڏکن جون ڳالهيون ڪرڻ، دردن جا داستان ٻڌائڻ، سور سلڻ

—**ڏُکَ ڏاڪڙو ج ڏُکَ ڏاڪڙا:** [ا - مذ] ڏک ۽ تڪليف، مشڪلات

—**ڏُکَ ڏورايا ڪيڙڻُ:** [اصطلاح] سورن يا ڏکن جو حال اورڻ، ميارون ڏيڻ

—**ڏُکَ ڏولائُون ڏاڄُ اچڻُ:** [اصطلاح] حياتي سورن ۾ گذارڻ، سورن جي سٿي پوڻ، ٿيندي هوندي کان ئي مصيبت ۾ گرفتار ٿيڻ، سدائين سورن ۾ هڻڻ

—**ڏُکَ ڏيڻُ:** [اصطلاح] تڪليف پهچائڻ يا رسائڻ، آزارڻ، رنجائڻ، ايذائڻ

—**ڏُکِڙو ج ڏُکِڙا**: [ا - مذ: 'ڏک' جو اسم تصغير] ڏک. ڏک. غمُ. شوک. أفسوسُ. رَنج. أرمانُ. گوندَر. سوز. دَردُ. ويڌن. روڌن. ماتم

—**ڏُکِڙا ڏارِڻُ**: [اصطلاح] سورَ سَهَڻ. تَڪليفون ڏِسَڻ
'اوهان ٻاجهون سپرين، ويٺي آئون هيت ڏکڙا ڏاريان' (سچل)

—**ڏُکِڙا ڏَرَڻُ**: [اصطلاح] ڏکَ ڏِسَڻ. تَڪليفون سَهَڻ. سورَ سَهَڻ

—**ڏُکِڙو اورَڻُ**: [اصطلاح] سورُ بيان ڪَرَڻُ. دَردُ وَنڊِڻ. حالُ اورَڻُ. سور سڻائڻ

—**ڏُکُ سُکُ ج ڏُکَ سُکَ**: [ا - مذ] رَنج راحَت. شادي غمي. ارمانُ خوشي. ڏانهَن ڪوڪَ. اَهَنج اِيذاء

—**ڏُکُ سُورُ ٻڌائِڻُ**: [اصطلاح] ڏُکَن سورن جو اَحوالُ ڏِيَڻ. دَردَن جو داستانُ بَيان ڪَرَڻُ. ڏُکَ وَنڊِڻُ. سوز اورَڻُ

—**ڏُکَن جو ڏَنڊُ ڀَرَڻُ**: [اصطلاح] ڏکَ ڀوڳَڻ. سورَ سَختيون سَهَڻ

—**ڏُکَندو ج ڏُکَندا**: [ا - مذ] دَردُ. غمُ. اَلمُ. رَنجُ. سورُ. ڏُکَ. اِيذاء

* بيماري. مَرضُ. ڏُکندڙ عارِضو. اِيذائيندڙ مَرضُ
'ڏُکندو ٿي ڏيکارِ، تکون تن طبيبَ کي' (شاهه)

* [صفت - مذ] ڏکدائِڪ. ڏُکَ جهڙو. سوراٿِتو. دَردمَند. مشڪِل. ڏُکِيو. دَردَ ڀَريو. گهايَلُ. ڦَٽيَل. ڏُکندڙ. سورُ ڪَندڙ

—**ڏُکَن ڏاڻُ**: [ا - مذ] ڏُکَن جو نيڻُ. دَردَن جي سَنگهر. ڏُکَن جي زَنجيرَ
'وِڌمِ ڏُکَن ڏاڻ، سُکَ نه سَنهوران سهَرين' (شيخ اياز)

—**ڏُکَڻُ**: [مص - فعل لازمي] اِيذاء ٿِيَڻ. دَردُ ٿِيڻ. سورُ ٿِيَڻ. ڏُکَ ٿِيَڻ. رَنج ٿِيَڻ. غمُ ٿِيَڻ. ڪَشٽُ ٿِيَڻ. تَڪليفَ ٿِيَڻ. پوسرائِڻ. چِنيَڻ

* **[ڏُکِيو، ڏُکِيا، ڏُکِي، ڏُکِيون، ڏُکندو، ڏُکندا، ڏُکندِي، ڏُکنديون، ڏُکِيَلُ]**

—**ڏُکِڻو ج ڏُکِڻا**: [صفت] ڏُکَ ڏِيندڙُ. اَهنجو. سوراٿِتو. ڏکارو

* دِلِ ڀَنَل. دِلِ کي لَڳَڻَ جهڙو

* نازُڪ. ڪومَل. سوڪيمُ. پَتِلو. ملائم. نَفيس. نَرم. مَلوڪائو

* ضَعيفُ

* تنڪ مِزاج. تنڪ حَواس. سَڻاسو

—**ڏُکِڻي سُکِڻي شيءِ**: [ا - مث] تَمام نازُڪ ۽ قيمتي شيءِ (جهڙوڪ: ڪچَ شيشي جو سامانُ وَغيره)

—**ڏُکِڻي ڳالهِ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] ڏُکوئيندڙ ڳالهه ڪَرَڻُ. دَردَ جو داستانُ ٻڌائِڻ

* اَثر ڪَندڙ ڳالهه ڪَرَڻُ

—**ڏُکَ وَنڊِڻُ**: [اصطلاح] ڏُکَ وَنڊِڻُ. سورَ اورِڻُ. دَردَن جو داستانُ ٻڌائِڻ

—**ڏُکَ وَنڊِڻُ**: [اصطلاح] ٻِئي جي تَڪليف ۾ ساٿِس شريڪ ٿِيَڻ. آٿت ڏِيَڻ. ٻِئي جو ڏُکُ هَلڪو ڪَرَڻُ

—**ڏُکوئِڻُ**: [مص - فعل متعدي] اِيذائِڻ. سورُ ڪَرائِڻ. ڏُکَ ڏِيَڻ. دَردُ پهچائِڻ. رَنجائِڻ. تَڪليف پهچائِڻ/ڏِيَڻ. سَتائِڻ. ڏُکوئِڻ. سورَ ڏِيَڻ

* ڪاوڙائِڻ. ناراض ڪَرَڻُ

* [**مص**] ڏُکوئِڻ

* [**امر**] ڏُکوءِ

* [**مضارع**] ڏُکويان (ج) ڏُکويون. ڏُکوئِين (ج) ڏُکويو. ڏُکوئي (ج) ڏُکوئِين

* **[زمانِ حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمانِ حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**

* [**حال**] ڏُکوئي ٿو (ج) ڏُکوئِين ٿا

* [**حال مث**] ڏُکوئي ٿي (ج) ڏُکوئِين ٿيون

* [**ماضي**] ڏُکويو (ج) ڏُکويا

* [**ماضي مث**] ڏُکوئِي (ج) ڏُکويون

* [**مستقبل**] ڏُکوئيندو (ج) ڏُکوئيندا

* [**مستقبل مث**] ڏُکوئيندي (ج) ڏُکوئينديون

* [**اسم مفعول**] ڏُکويَلُ

—**ڏُکُ هُجَڻُ**: [اصطلاح] تَڪليف هجَڻ. ارمانُ هجَڻ. غمُ هجَڻ

—**ڏُکِي ج ڏُکِي**: [صفت] ڏُکَ وارو. ڏُکائِتو. ڏُکارو. ڏُکَ ۾. غمَ ۾ وَرتَلُ. غمگين. ڏُکِيو. ڏُکويَلُ. سَتايَلُ. دَردمَند. دکِي. رَنجيَلُ. گهايَلُ. پيڙيَلُ. پَريشان. تنگُ. وياڪُلُ. لاچارُ. حيرانُ. ڏُجهارو. بيحالُ

* [ضد: سکِي ج سکِيا]

—**ڏُکِي ج ڏُکِيون**: [ا - مث/صفت] أهنجَ واري. تَڪليفَ واري. ڏُکَ ڏِيندڙ. اَهنجِي. مشڪِل

—**ڏکي لڳڻ**: [اصطلاح] مشڪل لڳڻ، تڪليف واري محسوس ٿيڻ، رنج پهچڻ، ايذاء رسڻ
* ناگوار لڳڻ، نا مناسب لڳڻ
* مهڻا ٻڌڻ، طعنا ٻڌڻ، شڪايت (ٻهنجي) سڻڻ

—**ڏکيائي ج ڏکيائيون**: [ا - مث] اهنجائي، مشڪلات، تڪليف، لاچاري

—**ڏکيرو ج ڏکيرا**: [صفت - مذ] البت ڏکيو، ڏک وارو، غمگين، دردي، ڏکي
* [مث: ڏکيري ج ڏکيريون]

—**ڏکيو ج ڏکيا**: [صفت - مذ] ڏک وارو، ڏکي، درد وارو، سور وارو، ڏکي، لاچار، ڏکائيتو
* ڏهلو، تنگ حال ۾، ناخوش
* ڪٺن، مشڪل، محنت طلب، اوکو، سخت
* ڪمبخت، نياڳو، بيحال
* [مث: ڏکي ج ڏکيون]

—**ڏکيو ڏهرو ج ڏکيا ڏهرا**: [صفت - مذ] رنجايل
* [مث: ڏکي ڏهري ج ڏکيون ڏهريون]

—**ڏکيو ڏينهن ج ڏکيا ڏينهن**: [ا - مذ] تڪليفده وقت، مشڪل گهڙي، ڪٺن وقت، مصيبت وارو وقت

—**ڏکيو ڏينهن ٽارڻ**: [اصطلاح] تڪليف دور ڪرڻ، رنج دفع ڪرڻ، آرام وٺائڻ، سکيو ستابو ڪرڻ

• **ڏکراڻ/ڏکراڻي**: [ا - مث] ماڪوڙيء جو هڪ قسم، ايذائيندڙ ماڪوڙي، ڏکراڻي، ڏکٺهاري

• **ڏکڻ**: [ا - مذ] هڪ طرف جو نالو، چئن طرفن يا ڏسين مان هڪ ڏس جو نالو، اتر جي سامهون وارو طرف، ڪاڇيل، ڏاکڻو پاسو، جنوب، (انگ: South)
* [پرا: ڏکڻ، سن: دکشڻ = ڏکڻ]
* ڏکڻ طرف جي هوا
* قديم آرين جي بستيء جي لحاظ کان سج اڀرڻ وارو پاسو (جيڪي 'ميرو پربت' يا اتر طرف رهندا هئا، جتي سج ڏکڻ کان اڀرندي نظر ايندو هو)
* [سن: دَکشڻ = اڀرڻ]

—**ڏکڻائڻ**: [ا - مذ] سورج جو ڏکڻ طرف جي آخرين حد تائين وڃڻ جو وقت يا گهيرو، راس الجدي، جدي گهيرو

—**ڏکڻ قطب**: [ا - خاص] ڌرتيء جي هيٺين پڇاڙيء وارو خيالي ٽڪو

—**ڏکڻو ج ڏکڻا**: [صفت - مذ] ڏکڻ طرف جو، ڏکڻ طرف وارو، ڏاکڻو، جنوبي
* [مث: ڏکڻي ج ڏکڻيون]

—**ڏکڻ هير**: [ا - مث] ڏکڻ جي هوا، ڏکڻ طرف کان گهلندڙ هوا
'گهلي ڏکڻ هير، پيا پور پرينء جا' (شيخ اياز)

• **ڏکڻا ج ڏکڻائون**: [ا - مث] هديو، تحفو، سوغات، سوکڙي، پاکڙي، پاکر، نذر، نذرانو، بيٺا، باس، نياز
* خدا جي راهه ۾ ڏنل خير، خيرات، دان، پنڄ ڪٽي، ڪنهن ساڌو فقير کي ڏنل دان
* [سن: دکشنا = ڏکڻا]

—**ڏکڻا ملڻ**: [اصطلاح] انعام ملڻ، سوکڙي ملڻ، تحفو ملڻ، سوغات ملڻ، نذرانو ملڻ، بيٺا ملڻ

• **ڏکڻا**: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏکٺهاري ج ڏکٺهاريون**: [ا - مث] جيت جو هڪ قسم، ماڪوڙيء جو هڪ قسم (جنهن جو چڪ تمام گهڻو سور ڪري)، ڏکراڻ، ڏکراڻي، ڏکٽي
* [سن: دهک = ڏک]

• **ڏکٽي ج ڏکٽيون**: [ا - مث] ڏکٺهاري
* [س/ل، سن: دهک = ڏک]

• **ڏکو ج ڏکا**: [ا - مذ] ڏپ، ڊڄ، ڀوء، هراس، ڊر، خوف
* [سن: ڏنش]
* ڏڙڪو، ڪڙڪو، ڪاوڙ، تاب، هيبت، خشمت، دهشت
'ڏکا ڏونگر جامڙا مَر ڪر معذورين تي' (شاهه)
* ألر، الاڙ، جلهه، ڪاهه
'ڏکيء کي درياء جا ڏکا ڪيئر ڏيکار' (خان زئي)
* راڪاس
* ڏکيو ڏک
* ڏک، اهنج، ايذاء، تڪليف
* [س/ل]

— ڏکو ڏيکارڻ: [اصطلاح] زور ڏيکارڻ، دٻ ڏيڻ يا ڏيکارڻ، ديجارڻ

— ڏکو ڏيڻ: [اصطلاح] ديجارڻ، ٻوڙ ڏيڻ، دٻ ڏيڻ، ڏکو ڏيکارڻ

— ڏکو ڪرڻ: [اصطلاح] دڙڪو ڏيڻ، اک ڏيکارڻ، تاب ڪرڻ، دهمان رکڻ، جمائڻ، رعب ڏيکارڻ

* اَلر ڪرڻ

* شوخي ڏيکارڻ

* گوڙ ڪرڻ، هل ڪرڻ

— ڏکو ويهارڻ: [اصطلاح] هيبت ويهارڻ، دهشت ويهارڻ، تابش ڪرڻ، هراسائڻ، دٻ ويهارڻ، هيسڻ، سهمائڻ، چاپ وجهڻ، ديجارڻ

• ڏِکي ج ڏِکيون: [ا - مث] هار سينگار ڏِک، سينگار سونهن

— ڏِکي ڏيڻ: [اصطلاح] سينگاري ڏيڻ

'ڏِکي ڏنائين، ٻنهي سراڻون سيدُ جنهي' (شاهه/ڪليان)

• ڏَگ ج ڏَگ: [صفت] ڏگهو، لنبو، قداور، جانگهڙ، لانبٽ، ڏگهه

* [سن: تنڪا = تنگ]

• ڏَگر ج ڏَگر: [ا - مذ] ڪپڙي جو وڏو تنگ يا سوراخ، ڏگهر

• ڏَگِري ج ڏَگِريون: [ا - مث] ڪنهن ڏانوءَ يا ڪاٺ جي ٿانءَ کي لڳل چتي، ٽڪري، ڪاٺ جي ٿنگ ۾ لڳل ڦٽيل

* جهل، ٽيڪ، ڏگهڙي، چيٿي

• ڏَگڙُ ج ڏَگڙَ: [ا - مذ] ٻٽر، ڀڦوٽو، ٻهڻ

* [س/ٿ]

• ڏُگِلِي ج ڏُگِليون: [ا - مث] ڪٻهه وڏل انگرکو

* [س/ٿ]

• ڏُگڻُ: [مص - فعل لازمي] ٻجڻ، ٺٺڻ

* گسڻ

* ڪسڪڻ

* [س/ل]

'ڪاٺي جتي رکيل هئي، اُتي ئي رکي آهي، ذرو به ڏُگي ڪانهي' (جملو)

* [ڏگيو، ڏگندو، ڏگيل]

• ڏِگِٺو ج ڏِگِٺا: [صفت - مذ] روح رِسڪِٺو، سِڪِٺو

* بدقصيلتو، بدلڇڻو

* [س/ٿ]

* [مث: ڏگٺي ج ڏگٺيون]

— ڏِگِيو ج ڏِگِيا: [صفت - مذ] بدلڇڻ، بداخلاق، بد فضيلتو، اڏنگو

* [س/ٿ]

* [مث: ڏگي ج ڏگيون]

• ڏُگي ج ڏُگيون: [ا - مث] ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم (گول، ڏگهي ٻنا ڏندن، چلڻ سان (مرڻ) جهڙي، مگر اُن کان وڏي، قد اٽڪل ڏه ڪان ڏيڍ فوت)

• ڏُگو ج ڏُگا: [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو هڪ قسم، ننڍي دريائي ٻيڙي

• ڏگُهه ج ڏگهه: [صفت] وڏين ٽنگن وارو، جانگهڙ، ڏگهو، لنبو، ڏاگو، لنبوس، اُجايو وڏو ڏگهو ماڻهو

* [سن: تنڪا = تنگ]

* وڏيءَ عمر وارو پر بي عقل ۽ ڏڏ

* جاهل، اَناڙي، بيوقوف، جٽ، چسو، اڻ ڄاڻ، ٻوڪ

* ٽڪر جو وڏو دلو

* [س/ات]

— ڏگهچڙ ج ڏگهچڙ: [صفت] لنبو، تمام ڏگهو

* [س/ٿ]

— ڏگهلو ج ڏگهلا: [صفت - مذ] ڏگهه

* [مث: ڏگهلي ج ڏگهليون]

• ڏگهر ج ڏگهر: [ا - مذ] ڪپڙي جو ٽنگ يا سوراخ (قائل)، ڏگر

* [س/ل]

— ڏگهري ج ڏگهريون: [ا - مث] ڏگري، ڏگر، ليڙو، چتي، گنڍ، گهاري

— ڏگهري لهڻ: [اصطلاح] ليڙو لهي ٻوڻ، پت لهڻ

* اندر ظاهر ٿيڻ

* بي حيا ٿيڻ، بي شرم ٿيڻ، واهيات ٿيڻ، بدفضيلتو ٿيڻ، اخلاقي پابندين کان ٻاهر وڃڻ

* اُجايو ڳالهائڻ

• **ڏکھو ج ڏکھا:** [ا - مذ] ڏجھو ڏُکَ، اِيذاءُ، تَڪلِيفَ، اَمَنج

• **ڏکھو ج ڏکھا:** [ا - مذ] ڏِنگو، مِهڻو، طَعنو

'ڏُنکھا ڏالاي ہوتين، ڪِن ڏِنا، ڪي ڏِينِ' (شاهہ)

• **ڏَگُ ج ڏَگَ:** [ا - مذ] بارڻَ جو ڪاٺُ، بَنڊُ

* [سن: ڊنڊڪ]

— **ڏَگِري ج ڏَگِريُون:** [ا - مث] ڪاٺِي، بَنڊِي

• **ڏُگِرو ج ڏُگِرا:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو اوزار، وَڏاڻِ، متَرڪو، وَنوهڙُ

'وِهہ وِڃائي ہاڻ، ڏي ڏِراڪن ڏُگرين' (شاهہ/بسن ڪلياڻ)

• **ڏُگِنو ج ڏُگِنا:** [صفت - مذ] ٿلھو، موٽو، سَبَر، ڏُنبو، رُڏُ، مَتارو، ہرتو، ہَريَلُ، ڏَگَر، وَنَر سَنَر

* جَبرو، جانٺو، قَوِي، جنگُ، ڏُتومتو، قوڦانگ، دوُنسو، متڪو، ڏِگُ

* سٺيءَ حالَتَ ۾، سٺو، موچارو، چَڱو

* [مث: ڏُگِني ج ڏُگِنيون]

• **ڏَگَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (تَعلقي رَتيديري ۾ رهن)

• **ڏُگِرو ج ڏُگِرا:** [ا - مذ] ہَبر يا ڪَنهن گِوري ڪاٺَ جو گولُ ٽڪر (جِتهن کي هِيو ٻہ ٽِني، ڪرِمي هِڻ سان ڏَبَ ڪتيندا آهن ۽ لوهارَ ہِڻ متِرڪي طورِ ڪَمِ آڻيندا آهن)

* [سن: دنڊِڪ + روه]

— **ڏُگِري ج ڏُگِريُون:** [ا - مث] ڪَپڙن ڌوئڻَ لاءِ سَٿونتِي، ڏُونگِري

• **ڏَلُ ج ڏَل:** [ا - مذ] پَن، وَرَقُ، تلسيءَ جي ہوٽي جو پَن

* [سن: دل = پَن]

* ڏَوُ

* عِلاج

• **ڏُلَ ج ڏُلون:** [ا - مث] پَريشانِي، حيرانِي

* [سن: دل = للڻ]

* غربَتَ، سڃائِي، پينگَ

— **ڏُلائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پَريشان ڪَرڻُ، ڏولاٽي ۾ وِجهڻ، تَڪلِيفَ ۾ وِجهڻ

* سڃو ڪَرڻُ

* [مص] ڏُلائِڻ

* [امر] ڏُلاءِ

* [ڏُلايو ڏُلائِيندو ڏُلايَل]

— **ڏُلِجَڻُ:** [مصدر 'ڏُلَڻ' مان فعل مجھول] پَريشان ٿِيَڻُ، ڏولاٽي ۾ پَوڻُ، تَڪلِيفَ اَچَڻُ

* [ڏُلايو ڏُلائِبو ڏُلايَل]

— **ڏُلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پَريشان ٿِيَڻُ، ڏولاوي ۾ اَچَڻُ

* دَربَدَرِ ٿِيَڻُ، ڌِڪا کائِڻُ، رُلَڻُ

* ديس ڇَڏِڻُ، پَرديسِ وَڃَڻُ، دِيس بَدَر ٿِيڻُ، ديسَ نيڪاليءَ وارِي حالَتَ ۾ اَچَڻُ

* خانہ بَدوشُ ٿِيَڻُ، ڀَٽڪَڻُ، بي ٺانيڪو ٿِيَڻُ، ري ٺِڪاڻي ٿِيَڻُ

* غَريبُ ٿِيَڻُ، بُکيو ٿِيَڻُ

* پِنَڻ

* حيرانُ ٿِيَڻُ، ٻہ چِتو ٿِيَڻُ

* [مص] ڏُلَڻُ

* [امر] ڏُل

* [ڏُليو ڏُلَندو ڏُليَل]

— **ڏُلو ج ڏُلا:** [صفت - مذ] پَريشانُ، حيرانُ، ڏُکويَلُ

* سڃو، پينگِيو، غريبُ، مفلِس

* [مث: ڏُلِي ج ڏُليون]

'ہيا ہِي لکين لاڳَ، تَنهن ڏُلين کي ڏيٺي چِڙيا' (سچل)

• **ڏُلاهَ:** [ا - مذ] هِڪَ طَرَفَ جو نالو، ڏِينهَن پوري ٿِيَڻَ وارو طرفُ، اُلهَندو، مَغرِب

* [ڏينهن + لاهَ]

• **ڏَلو ج ڏَلا:** [ا - مذ] مِٽي وَغيرَه کَڻَڻَ لاءِ تيلِيُن جي چَلِي، ڏَلهو

* ڪِيڻ جو پَنجو هِڪَ جاءِ تان ٻيءَ جاءِ تي کَڻَڻُ

* [س/ڪوهہ]

— **ڏَليوانُ ج ڏَليوانَ:** [صفت] ڏَلو (ہٽگہِ بسترو يا چَلِي وَغيرہ) کَڻَندڙُ، حَمالُ، ڪَرلِي، مَزُورُ

• **ڏَلهُ ج ڏَلهَ:** [صفت] بي طاقت، ڪَمزور

* بزدِل، ڊِڄڻو

* سڃو

— **ڏَلهائي ج ڏَلهائِيُون:** [ا - مث] سڃائِي، پينگِيائِي، اَڻَ هوند، مفلِسِي، نادارِي

• **ڏِلهُہ ج ڏِلهَہ:** [ا - مذ] زورُ، دابُ، آڦري

* ٻراءُ، لَتِڙَ جي حالَتَ

* [س/ات]

—**ڏِلهجَڻُ:** [مصدر 'ڏِلهڻ' مان فعل مجهول] ڏِڄَڻ، رَڄَ ٿيڻ، ٻرڄَڻ، ٻريوڙ ٿيڻ، ڪاٺي پورو ڪَرڻُ

* راضي ٿيڻ

* ڦٻڻ، جوڳرڄڻ

* ڪُتو ٿيڻ

* ٿڪجڻ

* [ڏِلهيو ڏِلهيو ڏِلهيَلُ]

—**ڏِلهڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٻرڻُ، ٻريوڙ ڪَرڻُ، ٺوسي وجهڻ، ٺوسڻ، گهوچڻ، جهوڪڻ، ڦوسڻ

* ڪاٺڻ، پيٽ ٻرڻُ، ڏوَڪَرڻُ، گهٽو ڪاٺڻ، زور سان ڪاٺڻ، نڪ تائين پيٽ ٻرڻُ

* لَتِڙ (ڪڏ يا ڪوهَ ڪي)

'مارِنِ ماڳَ مَتائيا، ڏِلهي ڪَرَ تَمام' (خليفو نبي بخش)

* ڪَنهن ڪي اَحسانُ هيٺ يا قرضَ هيٺ ڪَرڻُ

* [مص] ڏِلهَڻ

* [امر] ڏِلهہ

* [ڏِلهيو ڏِلهَندو ڏِلهيَلُ]

• **ڏَلها:** [ا - خاص] سوڍَنِ جي هڪ ذاتِ جو نالو

* [س/ث]

• **ڏَلهَرَ ج ڏَلهَرُون:** [ا - مث] سَوڙ، ٻِترائي، وِڇاڻ

* [س/ث]

• **ڏَلهو ج ڏَلها:** [ا - مذ] نوڪريءَ جو هڪ قِسم، لَئي جي سَنهينِ ڪاٺين جو ٺهيَلُ نوڪرو (جيڪو مِٽي وَغيره ڍوئڻ يا ڪانوَنِ وَغيره رَکڻَ جي ڪم اَچي)، ٽوڪرو، ڪارو

* [سن: ڊلڪَم - ٽوڪري]

* وَڏو پيٽ، ڍِڍُ

* واهَ جي کاٽيءَ وَقتِ ڪم ڪَندڙ مَزدورَ، ڪَمَ لاءِ گَڏ ٿيَلُ ماڻهن جو ميڙ

—**ڏَلهو ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] مَزوري ڪَرڻُ

* ٽوڪري کڻڻ، ٽوڪريون ڍوئڻ

• **ڏَمر ج ڏَمرون:** [ا - مث] ڏاچي (جنهن تي ٻاڪرو رکي سَواري ڪجي)

* [س/ث]

* بن ڪاٺينِ واري چِلي (جنهن ۾ اَنُ، مِٽي يا ٻيو ڪو وَزني سامانُ ڍوئجي)

* [س/ات]

• **ڏَمر:** [ا - خاص] سُهڻي (ميهارَ جي مَعشوقہ) جي مڙس جو نالو

'ڏَمرَ وِڌو ڏوري، نہ تہ ڪڪڻِ ۾ ڪير گهڙي' (شاهہ/سهڻي)

• **ڏَمر ج ڏَمر:** [ا - مذ] مصيبَتَ، ڏُجهو

*[صفت] پوني، هيريَلُ، هيرائِلُ، هيراڪُ، هَنايو، هَٿَ هيرو

* سيڪاريَلُ، پاڙهيَلُ، سڪيَلُ (چوپايو وَغيره، جنهن تي سَواري ڪجي)

* شومُ

—**ڏَمڻُ:** [مص - فعل متعدي] پوني ڪَرڻُ، هَٿَ هيرو ڪَرڻُ، هَٿرو ڪَرڻُ، ڏومڻُ، ڏيڻ

* پاڙهَڻ، سيڪارڻُ

* پاڻيءَ جي جَندَ ڏيئي ڪَپڙا هِڪَ ٻئي مٿان ويڙهي رَکڻ

* [مص] ڏَمَڻ

* [امر] ڏَمِ

* [ڏَميو ڏَميندو ڏِميَلُ]

• **ڏِمر ج ڏِمرون:** [ا - مث] سيڪ، تاتار، تاڪوڙ، تاڪور، ٽڪور، سيڪو

* [س/ات]

—**ڏِمر ڪَرڻُ:** [اصطلاح] تاڪور ڪَرڻُ، سيڪ ڪَرڻُ، تَوَ ڏيڻ، سيڪو ڏيڻ

—**ڏِمڻُ:** [مص - فعل متعدي] لَبريءَ جي سوج مَٿان آهستي آهستي تاڪورڪَرڻُ، ٽڪورڻُ، تاڪورَ ڪَرڻُ

* [مص] ڏِمَڻ

* [امر] ڏِمِ

* [ڏِميو ڏِمَندو ڏِميَلُ]

• **ڏُمَر:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو

* [س/ات]

● **ڏَمبرو ج ڏَمبرا:** [ا - مذ] دَرياءَ جي مَڇيءَ جو هِڪ قِسم، ڪرڙو، وَڏو ڪرڙو، ڏَنبرو

※ [س/ات]

● **ڏُمڊُ ج ڏُمڊَ:** [ا - مذ] پيٽَ ۾ ٿيندڙ ڪِينئون، سِيڪي، ڏمند

● **ڏَمرُ ج ڏَمرَ:** [ا - مذ] ڪاوڙ، غصو، چڙ، ڪروڌ، ناراضپو، ناراضگي، رَنج، رَنجيدگي

※ وِڏون، جَذبو، تيڪ، تاءُ، جوش

※ [سن: دمره]

'نِپي ڪِيي نِهارِ تون، ڏمر وَڏو ڏُکَ' (شاهہ/يمن ڪلياڻ)

※ ظلم، ڪِيس، قَهَر، جبر

'ڪَري ڏمر ڏيِن اُني آڏيءَ راتِ ويا' (سچل)

※ تيز بخار، تَپُ

—**ڏَمرائِتو ج ڏَمرائِتا:** [صفت - مذ] ڏَمَر وارو، ڏَمَر جو، ڏَمِريَل ڪاوڙيَل، غصي وارو، جوشيلو، تيکو، ڪِروڌي، چِڙٿو، جوشي، جوش ڀريو، تامِسي، رِڏوٿو، غصي ۾، ڏُکَ وارو

※ [مث: ڏَمرائِتي ج ڏَمرائِتيون]

—**ڏَمرائِڻُ:** [مصدر 'ڏَمرڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڪاوڙائِڻ، ناراض ڪَرڻ، غصو ڏيارڻ، چيڙائِڻ، چڙ ڏيارڻ، چيڙخاني ڪَرڻ، آپي کان ٻاهر ڪَڍڻ، جوش ڏيارڻ، رَنجائِڻ، ڏکوئِڻ

※ [ڏَمريو، ڏَمرَندو، ڏَمريَلُ]

—**ڏَمِرجَڻُ:** [مصدر 'ڏَمرڻ' مان فعل مجهول] ڪاوڙجَڻ، چڙَڻ، چِڙَڻ، غصي ٿيَڻ، جوش ۾ اَچَڻ، غصي ۾ اَچَڻ، ناراض ٿيَڻ، رَنج ٿيَڻ، ڏُکوئجَڻ

※ [ڏَمريو، ڏَمريو، ڏَمِريَلُ]

—**ڏَمرُ ڏوڙُ:** [ا - مذ] غصو، ڪاوڙ، رَنج، ڏُکَ

—**ڏَمرُ ڏوڙُ ٿيَڻ:** [اصطلاح] چڪتاڻ ٿيَڻ، ناراضگي ٿيَڻ، شَڪَر رَنجي پيدا ٿيڻ، ڪاوڙجَڻ، رُسامو پيدا ٿيڻ

—**ڏَمَرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪاوڙڻ، ڪاوڙجَڻ، چِڙَڻ، ڪِروڌ ڪَرڻ، غصو ڪَرڻ، ناراض ٿيَڻ، رَنج ٿيڻ

※ [ڏَمريو، ڏَمريا، ڏَمري، ڏَمِريون، ڏَمرَندو، ڏَمرَندا، ڏَمرَندي، ڏَمِرنديون، ڏَمريَلُ]

—**ڏَمِرِيَلُ ج ڏَمِرِيَلَ:** [اسم مفعول/صفت] ڪاوڙيَلُ، وَڏوٿو، غصي، ناراض، رَنج، چِڙيَلُ، رَنجيده، غصي ۾ ٿِمٽار

● **ڏَمِري ج ڏَمِريون:** [ا - مث] ننڍِي سَنهِي ڪَڪِري، ميڙ (جيئن: جهڙ جون ڏمريون، مڪڙن جون ڏمريون)

※ [س/ل]

● **ڏَمڪِي:** [ا - مذ] پَرت جو هڪ قسم

● **ڏُمڊُ ج ڏُمڊَ:** [ا - مذ] معدي ۾ پيدا ٿيندڙ ڪِيئين جو هِڪ قِسم، آنڊِي ۾ پيدا ٿيندڙ ڪِيئون

※ چپ وارو ڪِيڙو، سيولو، سِيائتو، سِيڪو، ڏُسو

● **ڏِمُڙُ ج ڏِمُڙَ:** [ا - مذ] مِٺي پاڻيءَ جي مَڇِيءَ جو هِڪ قِسم

● **ڏُموٻجَڻُ:** [اصطلاح] وِڏُ وَٺجَڻ، ڪاوڙجڻ، ڏمِرجَڻ

※ [س/ات]

● **ڏَمُونگِيو ج ڏَمُونگِيا:** [صفت - مذ] نحس، ڇَنڊو، نِياڳو، بدنَصيبُ، ڪَمبَخت

※ [س/ٽ]

※ اَڻ سَهو، مَ سَهو، ساڙيلو، متعصِبُ

※ [مث: ڏَمونگِي ج ڏَمونگِيون]

● **ڏَمِهوڳِي ج ڏَمِهوڳِي:** [صفت] ڏَمونگِيو

※ [س/ٽ]

● **ڏَنُ ج ڏَنَ:** [ا - مذ] خراج، اعزازيو

※ ڍَل، محصول، رائِر، ڏاڻ

※ فقير کي ڏنل خيرات، دانُ، پِنَ

※ هر سالِ يا مقرر مدي آهر ڪنهن فقير يا مرشد کي ڏنل ڪجهہ پئسن جو اندازُ، لاڳو، لاڳ، نَذرُ، نَذرانو، پيٽا، مُريدائو، ٻنڌاڻُ، ساليانو ٽَڪ، پيرائي وَنڍِي، مُرشدائي ڦوڙي، چوٽ

※ ڏاتِ

※ [سن: دا، دنب = ڏيڻ]

—**ڏَنَ ڀَرُو:** [صفت] ڏَنُ ڀَريندڙ، تابعدار، زيردَستِ، باجگذار، آنڪي ڀريندڙ، ڍَل ڀَرو، مُريدُ

● **ڏِنُ ج ڏِنَ:** [ا - مذ] ڏِڻ، روز، ڏِينهن، ڏِهاڙو، يوم

※ [س/ٽ؛ سن: دڪش = اُڀرڻ]

• **ڏُنُ:** [ا - مذ] بِيمارِيءَ جو هِڪ قِسم، ماتا، لاڪڙو، چيچَڪ
* [س/ات]

—**ڏُنُ نِڪرڻُ:** [اصطلاح] ماتا نڪرڻ، چيچڪ نڪرڻ

• **ڏَنبُ ج ڏَنبَ:** [ا - مذ] ساڙ، داغُ، داڳُ، ڦٽُ، ٽَڏو سَڙيَلَ هَنڌَ جو نشان، ساڙ جو نشان، ٽڪو، تِڪو، چٽو
* چاپُ، نِشان، ڪلنڪ
* ڏُکُ، تَڪلِيفَ، ڏَنجهَ
'پُرکي ڪالهه پرين ڏِٺَم ڏنبُ ڏهاڳ جو' (شيخ اياز)
* [مجازاً] اوکو ڳالهاءُ، طعنو، مهڻو، ڏِيک
'سوريءَ چاڙهيو سپرين، ڏنب ڏيهاڻي ڏين' (شاهه/ڪلياڻ)

—**ڏَنبائِڻُ:** [مصدر 'ڏنبڻ' جو فعل متعدي بالواسطه] داغ ڏيارڻ، داڳائڻ، داغائڻ، ساڙائڻ
* [ڏنبيو ڏنبيندو ڏنبيَلُ]

—**ڏَنبُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] داغ ڏيڻ، ساڙڻ، چٽو ڏيڻ
* عذاب ڏيڻ، سور ڏيڻ

—**ڏَنبڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏنبُ ڏيڻ، ساڙڻ، جلائڻ، داغڻ، ٽڪو ڏيڻ، (ڪنهن تَتَل شيءِ سان)، ڪاٽڻ (ڪامڻ مان)
* داغُ ڪَرڻ، تِڪو لَڳائڻ، نِشان ڪرڻ
* تَڪليفَ ڏيڻ، ضَربَ هڻڻ، عَذابَ ڏيڻ، پيڙهڻ، چيچلائڻ، سَتائڻ، آزارڻ، دِق ڪرڻ، هَلاڪ ڪرڻ، ڪَڪِ ڪرڻ، ڏُکوئڻ، ڏُکائڻ
* سخت ڳالهائڻ
* [مص] ڏَنبڻ
* [امر] ڏَنبِ
* [مضارع] ڏَنبيان (ج) ڏَنبيون، ڏَنبين (ج) ڏَنبيو، ڏَنبي (ج) ڏَنبين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏَنبي ٿو (ج) ڏَنبين ٿا
* [حال مث] ڏَنبي ٿي (ج) ڏَنبين ٿيون
* [ماضي] ڏَنبيو (ج) ڏَنبيا
* [ماضي مث] ڏَنبي (ج) ڏَنبيون
* [مستقبل] ڏَنبيندو (ج) ڏَنبيندا
* [مستقبل مث] ڏَنبيندي (ج) ڏَنبينديون
* [اسم مفعول] ڏَنبيَلُ

—**ڏَنبيٽِي ج ڏَنبيٽِيُون:** [ا - مث] لوهه جو اُهو ٽڪر، جنهن سان داغُ ڪجي، ڏنبڻ ڏيڻ واري لوهه جي ڪاني، ڏَنبڻ جو اوزار

• **ڏُنبُ ج ڏُنبَ:** [ا - مذ] پاڻيءَ جو چشمو
* [س/ات]

• **ڏَنبِرو ج ڏَنبِرا:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم (ڳاڙهسري گلابي رنگ جي ٿورن ڪنڊن ۽ ڏندن سان)
* [مث: ڏنبري ج ڏنبريون]
'ڏيهاڙي جنِ ڏنبرا ماري ڏِنم موڪ' (شاهه، گهاتو)

—**ڏَنبِرو هَٿَ ڪان وَڃڻُ:** [اصطلاح] چڱو چوکو ڪاڏو نه مِلَڻ
* ڦرڻ ڪاٽڻ جي اُميدَ باقي نه رهڻ، آسودي آسامي هٿن مان وڃڻ
* خوشامد جو دروازو بند ٿيڻ

• **ڏَنتُ ج ڏَنتَ:** [ا - مذ] ڏند
* [س/ٿ]

—**ڏَنتارِي ج ڏَنتارِيُون:** [ا - مث] ڏَندن سان ڪٽ جو هڪ اوزار (ڪک ڪچر و ميڙڻ لاءِ)، ڏانداري
* [س/ٿ؛ سن: دَنت = ڏند]

—**ڏَنتڻُ ج ڏَنتَڻَ:** [ا - مذ] ڏَندڻُ، مِسواڪ

—**ڏَنتو ج ڏَنتا:** [ا - مذ] ڦڻيءَ وغيره جو ڏندو

—**ڏَنتِي ج ڏَنتِيُون:** [ا - مث] ڪَنگِي، ڦڻي

—**ڏَنتِي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] وارن کي ڦڻي ڏيڻ، وار سَنوارڻُ

• **ڏَنتِيرو ج ڏَنتِيرا:** [ا - مذ] ڳڙ جو هڪ قسم
* [س/ٿ]

• **ڏَنجُ ج ڏَنجَ:** [ا - مذ] ڏَجهه، بيماري، مَرض، ڏوار، اَگهائي، ناچاڪي، روڳ، ڏوڳُ، ڏُجهندو، لِڱائي، آزار، بي مزائي
* سورُ، دَرد، اَهنجُ، اِيذاءُ، ڏُکُ، اَفسوس، شوڪ، غمُ، ارمان، تَڪليفَ، ڏولائو، لاچاري، ڏَنجهه
* حَسد، ساڙو
'ڏجهڻ ڏيئي ڏنجُ، موکي سجڻ ميڙئين' (خليفو نبي بخش)

—**ڏَنجائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏُکوئڻ، اِيذائڻ، رَنجائڻ
* [مص] ڏَنجائڻ
* [امر] ڏَنجاءِ
* [ڏنجايو ڏنجائيندو ڏنجايَلُ]

• **ڏَنجڻُ:** [مص - فعل لازمي] بيواهه ٿيڻ، وِڌوا ٿيڻ، رَنڊ زال ٿيڻ، رَنڙي ٿيڻ

* ڏُهاڳَ اَچَڻ

* چِڙو ٿيڻ، واندو ٿيڻ، رَنڙ ٿيڻ

* [ڏَنجيو، ڏَنجندو، ڏَنجيلُ]

• **ڏَنجُهه ج ڏَنجُهه:** [ا - مذ] ڏانجهو، ڏُکُ، ڏولاڏو، اَهنج، اِيذاء، تَڪليفَ، دَردُ، سورُ، رَنج

* [سن: دهيتي، پرا: ڌَجهني = ڏکيو]

* بيماري

—**ڏَنجهه پِيوَڻُ:** [اصطلاح] تَڪليفن ۾ پَوڻ، ڏکن سان اَڙجڻ
'هونئن نه رهي راتڙي، مٿڏ پٽي ها ڏَنجهه' (شيخ اياز)

—**ڏَنجهه ڏِيڻ:** [اصطلاح] سورَ ڏيڻ، اِيذاء پهچائڻ، صَدما ڏيڻ

—**ڏَنجَهڻُ ج ڏَنجَهڻَ:** [ا - مذ] ڏَنجهه

—**ڏَنجهو ج ڏَنجها:** [ا - مذ] تَڪليفَ، سورُ، سَختي، تَنگي، ڏُکيائي، اِيذاءَ، اَهنج، دَردَ، سورُ، ساڙو

• **ڏَندِ ج ڏَندُون/ ڏَندِيُون:** [ا - مث] وَٽِ، آندِ، ڪِنارِ، ڪِنارو، ڪِناري، ڪَپَر (جَبَل يا تلاءَ وغيره جو)

* پچاڙي، ڇيڙو

* پکي جي ڪِنار

* [س/ل]

* جَبَل جي چوٽيءَ جي ڪِنارِ

* [س/ڪوهه]

* پَرتَ جو هِڪ قِسم (جيڪو ڪپڙي جي ڪناريءَ تي ٻرجي)

* [س/ڪوهه]

• **ڏَندُ ج ڏَندَ:** [ا - مذ] وات ۾ چٻاڙڻ لاءِ هَڏن جي ٽڪرن مان هِڪ ٽڪر، دَچَن. (انگ: Tooth)

* [سن: دنت، دشن. ف: دندان + ڏند]

—**ڏَندَ اَڇا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ صاف ڪرڻ

* ٿورو ڪير ڏِڪ پيئڻ

—**ڏَندارُ ج ڏَندارَ:** [صفت] ڏَندَن وارو، ڏَنداٺون

—**ڏَنداري ج ڏَنداريُون:** [ا - مث] ڏَندائين، ڏَندن واري

—**ڏَندالُ ج ڏَندالَ:** [ا - مذ] ڏاندار، ڏندار، ڏانداري

* [س/ات]

—**ڏَنداٺِتو ج ڏَنداٺِتا:** [صفت - مذ] ڏَندَن وارو، ڏَندِرُ، ڏَندَن جو

* اُهو ٻار جنهن کي ڏَندَ نڪرڻ شروع ٿين

* [س/ڪوهه]

* [مث: ڏَنداٺِتي ج ڏَنداٺِتيون]

—**ڏَنداٺِجڻُ:** [مصدر 'ڏَنداٺڻ' مان فعل مجهول] ڏَندِجَڻ، ڏَندَ ٿيڻ، ڏَندَ اَچڻ، ڏَندَ نڪرڻ، ڏَنداٺتو ٿيڻ

—**ڏَندَ پِيجڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ ڪڍڻ

* مار ڏيڻ، سَزا ڏيڻ، عاجز ڪَرڻ

—**ڏَندَ پِچائِڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ زور سان بند ڪرڻ، ڏَندَ پيڙڻ (ڪاوڙ ۾)

—**ڏَندَ پِڪوڙڻُ:** [اصطلاح] ڏَند پيڙڻ

—**ڏَندَ پِيڙڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ پچائڻ

* ڪاوڙ ڏيکارڻ، غُصو ظاهِر ڪَرڻُ

* چُپ ڪَرڻ، ماٺِ ڪَرڻ، خاموش رَهَڻ

—**ڏَندَ تي رَکَڻُ:** [اصطلاح] چکَڻ، سَواد وَٺڻ

—**ڏَندَ تيڙڻُ:** [اصطلاح] کِلَڻ، ٽَهڪ ڏيڻ، اَجايو کِلَڻ

* واهيات نَظر اَچَڻ

—**ڏَندَ ٺاهِڻُ:** [اصطلاح] مصنوعي ڏَندَ ٺاهڻ، دَندان سازي ڪرڻ

—**ڏَندُ ٺُڙِڪو ج ڏَندَ ٺُڙِڪا:** [ا - مذ] چرڙاٽ، ٺڪ ٺڪ

* ٺَڪ ٺَڪِ، سَگهُو رعب تاب، ٿورو دَڙڪو

* [س/ات]

—**ڏَندَ ٺُڙِڪو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڪجهه نه ڪجهه کائڻ، وات چورڻ، واتُ هَلائڻ، چَبڻ

* سَگهو رعب تاب رکڻ

* [س/ات]

—**ڏَندَ ٺَمڪائِڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ ڪَڙڪائڻ، ٺِڪو ڳالهائڻ، ڏَندَ ڏيڻ، چِڙهيون ڏيڻ

* [س/ات]

—**ڏَندَ پِھَڻُ:** [اصطلاح] ڪاوڙ ۾ ڏَندَ ڪرٽڻ. ڪاوڙ ڏيکارڻ. ڏَندَ پيهڻ. ڏَندَ ڪرٽڻ. خار کائڻ

—**ڏَندَ پِيهڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ پِهَڻ. ڏَندَ ڪرٽڻ. خار کائڻ

—**ڏَندَ چِپَن سان لڳَڻُ:** [اصطلاح] حيرت ۾ پَوَڻ. عَجَبَ ۾ پَوَڻ. وِسمي ۾ پَوَڻ. هائس ۾ پوڻ

—**ڏَندَ چَرچو ج ڏَندَ چَرچا:** [ا - مذ] خَبَر چار. واءُ سواءُ. حالُ احوالُ. ڳالهِ ٻولهِ. گپ شَپ. کِلَ چَرچو. ٺَٺ ٺَٺ

—**ڏَندَ چَڪَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] وِڙهَڻ جهڳڙڻ. واتوڙجَڻ. وات ڏيَڻ. گَهِٽ وَڌِ ڳالهائڻ. جانيوتجڻ

—**ڏَندَ چِيڪَ ج ڏَندَ چِيڪُون:** [ا - مث] ڏَندَ شيڪ

* محبت. سِڪ. قربُ. ڪاڌو. چِڪ

* کِلَ. ٺوڳَ. مسخري

* [س/ات]

—**ڏَندَ چِيڪَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] اَجايو کِلڻ. ڏَندَ ڪَڍڻ

* کيڪارڻ. آدر ڀاءُ ڪرڻ

—**ڏَندَ ڏِسڻُ:** [اصطلاح] ڄمارَ ڏِسڻ. عمر جاچڻ (جانورن جي)
'جَرَ جي واقف جا ڏند ڪهڙا ڏسجن' (جملو)

—**ڏَندَ ڏَندَن سان مِڙڻُ:** [اصطلاح] بيهوش ٿِيَڻ. ڏَندَڻ پَوَڻ

—**ڏَندَ ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ ظاهِر ڪرڻ. کِلَڻ

* ڪاوڙ ڪرڻ. رَنج ظاهر ڪرڻ

* ڊيڄارڻ

* ڌمڪِي ڏيَڻ. هِيسائڻ

—**ڏَندَ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] چَڪُ پائڻ. چٻاڙڻ. وات سان ٽڪو ڏيڻ (ڏاڳي وغيره کي)

* ايذاءُ رسائڻ

* منهن ڏيَڻ. منهاڏو اَٽڪائڻ. تَڪرار ڪرڻ. رَدُ ڏيَڻ. گَهِٽ وَڌ ڳالهائڻ. وات ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ. فسادُ ڪَرڻ. هوڏجڻ. وِڙهڻ

—**ڏَنڊِرُ ج ڏَنڊِرَ:** [صفت] ڏَندَن وارو. وَڏَن ڏَندَن وارو. ڏَندن سان. ڏَندَن اُڀريَل. ڏَندَ ٻاهِر نِڪتل. ڏَندو. ڏَندرو

—**ڏَنڊِرو ج ڏَنڊِرا:** [صفت - مذ] ڏَندِر. ڏَندو. جنهن جا ڏَندَ وَڏا يا ٻاهر نڪتل هجن

* [مث: ڏَنڊِري ج ڏَنڊِريون]

—**ڏَنڊِرو چَڪِرو ج ڏَنڊِرا چَڪرا:** [صفت - مذ] ڏَندَ چَڪَ ڪَندڙ. وَٺ پَڪڙ ڪَندڙ

* چالاڪ. هوشيار. هر طرح ڪم ڪرڻ وارو. سَڀَ طرِيقا اختيار ڪرڻ وارو

* [س/ات]

* [مث: ڏَنڊِري چَڪِري ج ڏَنڊِريون چَڪِريون]

—**ڏَنڊَڙُ ج ڏَنڊَڙَ:** [ا - مذ] ڏَندَڻُ. ڏَندَڻِ صاف ڪَرڻَ لاءِ نِم يا ڪِڪَرَ وَغيره جي ڪاٺي

—**ڏَندَ شِيڪَ ج ڏَندَ شِيڪُون:** [ا - مث] ٺورا ڏَندَ ڪَڍِي کِلَڻَ جي حالَتَ. ٺوڙي کِل. ڏَندَ ٽيڙ

* ناراضِگي

* مخالِفت. دشمني

* مَتاچري دوستِي. چَل چَلائو ياري. خوشامَدِ واري سَنگت

* [س/ات]

—**ڏَندَ شِيڪَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نَکو ڳالهائڻ. ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ

—**ڏَندَ شِيڪَڻُ:** [اصطلاح] کِلڻ

* ڪاوڙجَڻ

* لَڄي ٿيَڻ. ڦِڪو ٿيڻ. شَرمندو ٿيڻ

* ڏَندَ ڏيکارڻ

—**ڏَندَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ ظاهِر ڪَرڻ. بنا مَطلَبَ جي ڏَندَ ڪَڍِي کِلَڻ. ڪوڙي کِلَ کِلَڻ. ٽَهڪَ ڏيَڻ. خوش ٿيڻ

* ڦِڪو ٿيَڻ. شَرمِندو ٿيڻ. لَڄي ٿيَڻ. شَرمسار ٿيڻ

—**ڏَندَ ڪرٽڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَ گسائڻ. ڏَندَ پِهَڻ. ڏَندَ ۾ ڏَندَ گهڻ

* ڪاوڙ ۾ ڏَندَ گسائڻ. سَخت ڪاوڙجڻ

—**ڏَندَ ڪاٺِي چِبَن سان لڳَڻُ:** [اصطلاح] ڪراڙو جهور ٿيَڻ. تمام ٻوڙهو ٿيڻ

* نالائِقي ڏيکارڻ

* سَڀ مالُ ملڪيَتَ ڪاٺِي ڪَپاٺِي ڇڏَڻ

—**ڏَندَ ڪَنا ٿِيڻُ:** [اصطلاح] بيزار ٿِيڻ. ڪَڪِ ٿيڻ
* منهن پٺِ سان لَڳڻ. تَمام شَرمندو ٿِيڻ. ڏاڍو ڦِڪو ٿيڻ

—**ڏَندَ ڪَنا ڪرڻُ:** [اصطلاح] بيزار ڪرڻ. ڪَڪِ ڪَرڻ
* عاجز ڪَرڻ. ٿَڪائڻ
* جهيڙو ڪرڻ. فَساد ڪَرڻ. واتورجڻ

—**ڏَندَ ڪُڙڪڻُ:** [اصطلاح] سِيءَ سَبَب ڏَندَ وَڄڻ
* ڪا شيءِ ڪائڻ جو آواز ٿيڻ

—**ڏَندَ ڪُڙڪو ج ڏَندَ ڪُڙڪا:** [ا - مذ] ڏَندَن جو ٺَڪاءُ. ڏَندَن جو آواز. چبڙڪو. چباڙو
* دَڙڪو. دَهمان. دَٻ. هاها. گِدڙ ڀَڀڪي

—**ڏَندَ ڪُڙڪو ڪرڻُ:** [اصطلاح] آهستي آهستي ڪا شيءِ چَباڙڻ
* دَڙڪو دَهمان ڪَرڻ. ٺورو رعبُ تابُ ڏيکارڻ

—**ڏَندَ ڪِڪائڻُ:** [اصطلاح] هَرويَرو جهيڙو ڪرڻ. واتورجڻ. منهن ڏِيڻ. تَڪرار ڪرڻ
* [س/ات]

—**ڏَندَ ڪوٽڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَن مان ڦاٿَل ڪاڌي جا ذرا ڪَڍڻ. ڏَندَن کي صاف ڪرڻ

—**ڏَندَ ڪوٽڻ لاءِ ڪَکُ نه بچڻُ:** [اصطلاح] ڪجهه بہ نہ بچڻ. سارو مال متاع تباهه ٿيڻ

—**ڏَندَ ڪوٽڻي ج ڏَندَ ڪوٽڻِيُون:** [ا - مث] ڏَندَن ڪوٽڻَ لاءِ سَنهي تِيلي. ڏَنديري. ڏَنديلي. چِنگهہ. خَلال

—**ڏَندَ ڪِيڪَرَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] هاها ڪَرڻ. جنُ ڪَرڻ. کهرو ڳالهائڻ. گهٽِ وَڌِ چَوڻ. دَٻائڻ

—**ڏَندَن تي وِهُه چَڙهڻُ:** [اصطلاح] تَمام ناراض ٿيڻ. سَخت ڪاوڙجڻ
* [س/ات]

—**ڏَندَن جي پِريتِ:** [ا - مث] ٿوري گهڻي سِڪَ. ٿورو گهڻو قربُ. پيار. محَبتَ. آشنائي. دوستي

—**ڏَندَن جي وِچ ۾ زبان وانگُر رَهڻُ:** [اصطلاح] دُشمَنَ جي وِچَ ۾ سَلامَت رَهڻ

—**ڏَندَنِ کي ڪائِي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] صَبر ڪَرڻ. ماٺِ ڪَرڻ

—**ڏَندَنِ ۾ آڱُرِ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] حيرت ۾ پَوڻ. عجَبَ ۾ پَوڻ

—**ڏَندُو ج ڏَندُو:** [صفت] وَڏَنِ ڏَندَن وارو. ڏَندِرُ

—**ڏَندُوري ج ڏَندُورِيُون:** [ا - مث] ڪِرِ ڪِرِ. ڪِلِ ڪِلِ. ڪِٽِ ڦِٽِ. جهيڙو. فَساد. گَهِپي
* [س/ڪوهہ]

—**ڏَندَ هَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏاتَ هَرڻُ
* ڪِيرَ ڪان بَعدِ ڪاڏي تي هَرڻُ (ٺَنڊِڙي ٻار جو)
* عادَتَ پَوڻُ. هيرَ پَوڻُ
* چوس پَوڻُ
* رُشوَت کائڻ

—**ڏَندَ هُڙڪو:** [ا - مذ] سَردِيءَ سَبَب ڏَندَن جو ڪُڙڪو
* [س/ات]

—**ڏَندَ هيٺ ڪَڪِرو آڇِڻُ:** [اصطلاح] غيرَتَ آڇَڻ

—**ڏَندِي ج ڏَندِيُون:** [ا - مث] ڏَندَ جو چَڪ
* چِڙٻ. هڏي. دَڙڪو

—**ڏَندِي پَوڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَن پَوڻُ

—**ڏَندِي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ٽَڙي ڏيڻ. هڏي ڏيڻ. ڪاوڙ ڪَرڻُ. آڪ ڏيکارڻُ. کهرو ڳالهائڻ

—**ڏَنديري ج ڏَنديرِيُون:** [ا - مث] ڏَندَنِ وارِي. ڏَندَنِ جي
* ڏَندَ ڪوٽڻي. ڏَنديلي. چِنگهہ. خَلالُ

—**ڏَنديِلُ ج ڏَنديِلَ:** [صفت] ڏَندَ ڏَندَ. ڏَندَنِ وارو. ڏَندائِتو. ڏَندِرُ
* ڪَندِنِ وارو

—**ڏَنديلي ج ڏَنديلِيُون:** [ا - مث] ڏَندَنِ ڪوٽڻي. ڏَنديري. چِنگهہ. خَلالُ

—**ڏَندِين:** [ظرف] ڏَندَنِ ۾. ڏَندَنِ تي. ڏَندَنِ هيٺ. ڏَندِن وِچَ ۾

—**ڏَندِين آڱِريُون آچِي وَڃڻُ:** [اصطلاح] عجَبَ ۾ پَوڻُ. حيرانِيءَ ۾ پَوڻُ. حيرَتَ کائڻ. عَجَبُ کائڻ

—**ڏَندين ڏاندُ ج ڏَندين ڏاندَ:** [صفت] پَنهنجِيءَ مڙسِيءَ وارو. مڙسان مڙسُ. مڙسُ ماڻهو. پَنهنجِيءَ هِمَتَ وارو. آپي سَمرٿُ. پهچَڻَ جوڳو. هِمَتَ ڀَريو. دِلير. بَهادُرُ. قَوِي. جنگِ

—**ڏَندِين ڏاندُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] پَنهنجيءَ مَرَسيءَ وارو هئَڻ، سَڀِني جي پَڄَڻَ لائق هئَڻ، هِمَتَ وارو هئَڻ

* پَنهنجيءَ مَرضيءَ وارو هئَڻ

—**ڏَندِيو ج ڏَندِيا:** [صفت - مذ] ڏَندَنِ وارو

* [مث: ڏَندِي ج ڏَندِيون]

• **ڏَندارُ ج ڏَندارَ:** [ا - مذ] ڪاٺ جو ڏَندَنِ سان هِڪ اوزارُ (جَنهِن سان ڪِن ڪَچرو ميڙجي)، ڏاندارُ، بِياني

• **ڏَنداوِيڙِي ج ڏَنداوِيڙِيُون:** [ا - مث] ڪاٺَ چيرڻي

• **ڏَندَڪَٿا ج ڏَندَڪَٿائُون:** [ا - مث] بي بُنياد ڳالهه، خَيالِي قِصو، بَناوَتِي ڳالهه، مَن گهڙَتِ ڳالهه، قِياس آرائِي، ڪوڙو قِصو، ٽوٽڪو، پَرائِي ڳالهه، وارتا، حِڪايَتَ، آکاڻِي، ڪَهاڻِي، رِوايَتَ

• **ڏَندَڻُ ج ڏَندَڻَ:** [ا - مذ] ڏَندَنِ صاف ڪَرَڻَ لاءِ وَڻَ (نِم، ٻيرَ، ڪَنڊي يا ٻئي ڪَنهن وَڻَ) جي ٽارِي يا سڪَل ڪاٺِي، مِسواڪ، ٻرياتِي، ٻرياتِيو

* ڏَندَنِ صاف ڪَرَڻَ وارو بُرشُ، (انگ: Tooth Brush)

* ڏَندَڻَ پَوَڻَ جِي هِڪ بِيمارِي، بيهوشِي، غشِي

—**ڏَندَڻَ پَچَڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَڻَ پَئَل (بيهوش ٿيَل) جو واٽَ کولِڻ، سَرجِيتُ ڪَرَڻُ، هوشَ ۾ آڻِڻ، پَچيَلَ ڏَندَ کولِڻ

—**ڏَندَڻَ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڏَندَنِ جو پاڻَ ۾ مِڙَڻُ، ڏَندَنِ جو پَچَڻُ، ڏَندَ پيڙجِي وَڃَڻ، بيهوشُ ٿيَڻ، ڏَڪِرجَڻ

—**ڏَندِڄَڻُ:** [مصدر 'ڏَندڻ' مان فعل مجهول] بيهوشُ ٿيَڻَ جي حالَتَ ۾ ٻِنهي جاڙِيُون پاڻَ ۾ پَچِي وَڃَڻ

* [ڏَندِڄيو، ڏَندِڄبو، ڏَندِڄيَلَ]

—**ڏَندَڻَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] پيڙيَلَ واتَ کي اُپٽَڻ يا کولِڻ، بيهوشُ ٿيَلَ ماڻهوءَ جون جاڙِيُون کولِڻ، ڏَندَڻَ پَچَڻ، پَچيَلَ ڏَندَ کولَڻ

• **ڏَندِڙِي ج ڏَندِڙِيُون:** [ا - مث] مَڇِيءَ جو هِڪَ قِسم

• **ڏَندو:** [ا - خاص] هِڪَ ريلوي اِسٽيشَن ۽ شَهَر جو نالو

• **ڏَندو ج ڏَندا:** [ا - مذ] (ڪَنهن مَشِينِ جي چَڪري، ڦڻِيءَ، ڏاندارِيءَ، ڪارائِيءَ وَغيره جي) ڦَنِيءَ جي هِڪَ ڦاڪَ

* نارَ يا هَرلِي جي چَڪَرَ جو آرو

* جونئُنِ ڪَڍَڻَ لاءِ ڦَڻِيءَ ۾ ٺَهَيَل ڏاڱو

* [س/ات]

* ڪِنارَ، وَٽِ

* مَٿانهِين زَمِينَ

* [س/ات]

—**ڏَندائِڻُ:** [مصدر 'ڏَندَڻُ' جو فعل متعدي بالواسطہ] ڪَنهن اوزارَ (جهِڙوڪ: ڏاٽي يا ڪارائِيءَ وَغيرَه) جي ڏَندَنِ کي سِرانَ تي تيز ڪَرائِڻ، ٺَپائِڻ، ٺَپرائِڻ، تِکو ڪَرائِڻ

* [ڏَنديو ڏَنديندو ڏَنديَلُ]

—**ڏَندَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَنهن ڏَندَنِ واري اوزارَ (جهِڙوڪ: ڦَڻِي ڏاٽي يا ڏاندارِيءَ وَغيره) جا ڏَندا ڪَڍَڻَ، تِکو ڪَرَڻُ

* [مص] ڏَندَڻُ

* [امر] ڏَندِ

* [مضارع] ڏَندِيان (ج) ڏَندِيون، ڏَندِين (ج) ڏَندِيو، ڏَندي (ج) ڏَندِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ڏَندي ٿو (ج) ڏَندِين ٿا

* [حال مث] ڏَندي ٿي (ج) ڏَندِين ٿيون

* [ماضي] ڏَندِيو (ج) ڏَندِيا

* [ماضي مث] ڏَندِي (ج) ڏَندِيون

* [مستقبل] ڏَندِيندو (ج) ڏَندِيندا

* [مستقبل مث] ڏَندِيندِي (ج) ڏَندِيندِيون

* [اسم مفعول] ڏَندِيَلُ

—**ڏَندِيو ج ڏَندِيا:** [ا - مذ] ڦَڻِي، ڦَڻوٽو، ڪَنگهو، ڪَنگِي

• **ڏَندِي ج ڏَندِيُون:** [ا - مث] وارَنِ مان ٺَهيَل، چانهِين ۽ جونئُنِ ڪَڍَڻَ لاءِ ڦَڻِيءَ جي ڏَندَنِ ۾ ڏِنَل ڏاڱو

* ڪِنارِي، وَٽِ، آندِي، ڏَندِ

* [سن: دنت = ڏَند]

* ٺَرُون قِتَل گاهه، جوياڪو

* [س/ات]

—**ڏنڊي ڏيڻُ:** [اصطلاح] ڦٽي جي ڏنڊن کي ڌاڳي سان ٻڌي (جونئن يا ٻڪي) ڪڍڻ لاءِ ڦٽي ڏيڻ
* ڪتي جو ڌاڙهڻ کان اڳ ڏند ڏيکارڻ

• **ڏنڊيسارُ:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذات جو نالو
* [س/ٿ]

• **ڏنڊيو ج ڏنڊيا:** [ا - مذ] ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم

• **ڏنڊي وراڻي:** [ا - مث] ڪاراڻيءَ جي ڏندن وراڻن جو اوزار

• **ڏنڊِ ج ڏنڊُون:** [ا - مث] ڪپڙي جي وَٽ، ڪناري
* گج جي ڀرت جو هڪ قسم

• **ڏنڊُ ج ڏنڊ:** [ا - مذ] ڪيل ڏوهه جو عيوض، عيوضو، جرمانو، تاوان، تاوانُ، هرج، چٽي، سزا، سيڪٽ
* محصول، ڏن
* سزا جو هڪ قسم (روڪڙا پيسا وصول ڪرڻ يا سڱ عيوض ۾ وٺڻ)
* راڄ نيتي جي چئن سزائن مان آخرين سزا (1. شام، 2. دان، 3 ڀيل 4 ڏنڊ)
* [سن: ڏند = ڏنڊ]
* جابلو ٻڪر جو سڱ (جيڪو وڄائڻ جي ڪم اِيندو آهي)، ناڏ، ڪوڏ، سنگ، سنک، نفيل
* ڏونرو، ڏورو، نونٽ کان مٿيون ٻانهن جو حصو
* ڪسرت يا ورزش جو هڪ نمونو
* ڏنڊو، ڏڪو، لٺ
* حملو
* [صفت] ٿلهو، متارو، سيٽيل
* [س/ل]

'حرام کائي ڏنڊ ٿيو آهين' (جملو)

—**ڏنڊُ ڀرڻُ:** [اصطلاح] جرمانو ادا ڪرڻ، ڪيل ڪرمن جي سزا ڀوڳڻ
* ورزش ڪرڻ

—**ڏنڊ پيلڻُ:** [اصطلاح] ورزش ڪرڻ، ڪسرت ڪرڻ

—**ڏنڊُ پوڻُ:** [اصطلاح] چٽي پوڻ، هرج پوڻ، جرمانو واجب ٿيڻ

—**ڏنڊُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] جرمانو ڏيڻ، چٽي ڀرڻ

—**ڏنڊڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏنڊ وجهڻ، ڏنڊ رکڻ، جرمانو ڪرڻ، چٽي وجهڻ، سزا ڏيڻ، محصول وجهڻ، زبردستي اڳاڙڻ
* [سن: دندهه = ڏنڊ وجهڻ]
* گهٽ وڌ ڳالهائڻ
* [س/ٿ]
* [مص] ڏنڊڻ
* [امر] ڏنڊ
* [ڏنڊيو ڏنڊيندو ڏنڊيل]

—**ڏنڊ وجهڻ:** [اصطلاح] تاوان وجهڻ، هرج وجهڻ، چٽي مڙهڻ

• **ڏُنڊُ ج ڏُنڊ:** [ا - مذ] ميوي ۾ لڱل ڪانيءَ جو ٽڪر، جنڊي، ڏنڊي

• **ڏنڀر ج ڏنڀر:** [صفت] بي خوف، بي ڊپو، بي ڀئو، نڊر، نرڀئو، بهادر، دلير، بي پرواهه، الغرضو، گهيلو
* ٿلهو، متارو، ڀرڀل، ڪاٺي ۾ ڊؤ ڪيل

• **ڏنڊو ج ڏنڊا:** [ا - مذ] ٿلهو لڪڻ، وڏو سوٽو، ڏڪو، سانٽو، گهوٻاٽو، ڏگرو، لٺ، لوڙهه، ٻانڊو، وڏو لڪڻ، ڌانگهه
* ڪاٺ جو گول ٽڪر (سڄين ڦڪين ٿاڌل يا پتگ گهوٽڻ لاءِ)، دستو، مهرو، گهوٽو، ملهڙو
* شامياني يا ڇني کي بيهارڻ جو وڏو لڪڙو
* سگريٽن جي ڍهن پيڪيٽن جو پيڪ
* [سن: ڏند، پرا: ڊنڊو = ڏنڊو]
* [ڪنايه] سختي، دٻاءُ، زور

'اسان کي مٿان ڏنڊو آيل آهي' (جملو)
* [صفت] ڊگهو، لمبو
* ٿلهو، متارو، مضبوط
* بيڪار، واندو

'نہ ڪم ڪري نہ ڪرت، ڏنڊو سڄو ڏينهن گهر ۾ ويٺو آهي' (جملو)
* [مث: ڏنڊي ج ڏنڊيون]

—**ڏنڊائي ج ڏنڊائي:** [صفت] ڏنڊا هٿندڙ، ڏڪيباز، جهيڙاڪ، ڌاڙو مڙس، مٿير

—**ڏنڊو آچڻ:** [اصطلاح] اچانڪ سختي ٿيڻ، اوچتو دٻاءُ پوڻ

—**ڏَنبو ڏوٽو ج ڏَنبا ڏوٽا:** [صفت - مذ] جوان جوان. پنهنجي هلنديءِ وارو. بيشل

* سَگهارو، مضبوط، طاقتور

* [مث: ڏَنبِي ڏوٽِي ج ڏَنبِيون ڏوٽِيون]

—**ڏَنبو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] سَختي ڪرڻ. دَباءُ وِجهڻ

—**ڏَنبو ڪُوندو ج ڏَنبا ڪُوندا:** [ا - مذ] پِنگ گهوٽڻ جو سامان

—**ڏَنبو ڪَڙَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن شيءِ جي سَختيءِ سان نگراني ڪرڻ. هوشيار ٿيڻ

* زوريءَ ڪم وٺڻ

* ڪَن ڦيرڻ

* مقابلو ڪرڻ

—**ڏَنبو مُٺو ج ڏَنبا مُٺا:** [صفت - مذ] ٿلهو متارو، ڏٽو مٺو، ستر وٺر، ڏگر، وگر

* [مث: ڏَنبِي مٺِي ج ڏَنبِيون مٺِيون]

—**ڏَنبو مُڇائي ويهَڻُ:** [اصطلاح] بي پرواهه ٿي ويهڻ

* مقابلي لاءِ تيار وِيهڻ

—**ڏَنبو هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ڻاڏل يا پِنگ گهوٽڻ

* ڏَڪ هڻڻ، سؤٽو هڻڻ

—**ڏَنبَڙِي ج ڏَنبَڙِيُ:** [صفت] جهيڙاڪ. ڏَنبي وارو

* ڏَڪي تي بَيٽنگ ڪَندڙ (ڪِرڪيٽ جي اِصطِلاح ۾)

—**ڏَنبي تي هَڻَڻُ:** [اصطلاح] خَرچڻ، کپائڻ (پئسا وغيره)

* ناس ڪرڻ، ڌَڪ ڪَرڻ، اُڏائڻ

—**ڏَنبي جِي حُڪومَتَ:** [ا - مث] سَختيءِ واري حُڪومت. فوجي حُڪومَت. مارشل لا

'ڏَنبي جي حُڪومت ته مسلمان ڪري' (عطا محمد حامي)

—**ڏَنبي جي زورَ تي هَلَڻُ:** [اصطلاح] ڏاڍ تي هلڻ، زور تي هلڻ. ظلم ڪرڻ

—**ڏَنبي ڪُوندي هيٺِ لنگهائي ڇَڏِڻُ:** [اصطلاح] فضول خرچيءَ ۾ پئسو اُڏائي ڇڏڻ

• **ڏَنبِوَتِ ج ڏَنبِوَتُون:** [ا - مث] مَٽي ٽيڪڻ جي حالَت. جهڪي ڪَيل سلامُ (جيڪو هندو پوڄاري پنهنجي معبود کي ڪري). هيٺ نِمَڻَ واري حالَت. سَجدو. نَمَسڪار. ڪورنش. مجرو. ڪرِنشي. آدابَ

* [سن]

—**ڏَنبِوَتِ ڪرڻُ:** [اصطلاح] سجدو ڪرڻ

• **ڏَنبَڙِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏُنبِي ج ڏُنبِيُون:** [ا - مث] مِيري ۾ وَڻَ جي ڪاٺيءِ وارو اٽڪيَل ڌڙو. ٻنڊي. جَنڊي. ٻنجي. ٻونڊ. ٻونڊِ. ٻونڊي. ٻونبِ. ڏانڊي. گِنَر. گِنِي (ڪنهن ٽاريءَ جي ميوي سان اٽِڪيَل)

• **ڏَنبِيو:** [ا - مذ] مَڇيءَ جو هِڪ قِسم. (مَڇي ڪسيءَ جي رنگ تي، گرميءَ ۾ مري، ديگهه 4.3 اِنچ. 3 قسم: ڪارو، ناپرٽو ناپارو، ناپارچو (1) هنڌا پک. (2) صاف اڇو (3) نائين رتو چٽيو ڏنبيو ڪارو پک هنڌا ڇين وٺان ۾ اک وٺان هنڌا پٽا)

• **ڏَنرِي ج ڏَنرِيُون:** [ا - مث] لَئي جي وَڻَ جي بيمارِيءَ جو نالو

* [س/ات]

• **ڏَنڪو ج ڏَنڪا:** [ا - مذ] آواز

* [س/ٺ]

* ڪاٺيءَ جو ٺڪر، ڏونڪو. ڏُڪر

• **ڏَنڪَڙُ ج ڏَنڪَڙَ:** [ا - مذ] ڪاٺَ جو ڏُڪر، ڏَڪ

* ٿلهو مَتارو ماڻهو

* [س/ل]

• **ڏَنگ ج ڏَنگ:** [ا - مذ] ڪنهن بَلا يا زَهرِيلي جِيت (جهرڪ: نانگَ، وِڇون وغيره) جو چَڪ. جَهٽ. جَهڙپ. چِيڪو، وَڍ. گهاءُ

* [سن: دنشن = ڏنگڻ. پرا: دِسڻ]

* ڀِنونءَ جي پيچ ۾ چيڙي وارو ڪَنڊو

* نيش. نشتر، ڪک

* ڏکيو ڳالهائڻ. مهڻو. طعنو. اولاڻيو. چِڙَب. هڏي

—**ڏَنگائِڻُ:** [مصدر 'ڏَنگڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڏَنگَ هڻَڻ جو ڪم ٻئي کان ڪَرائڻ

* ٻئي کان آزارائڻ

* [ڏَنگيو ڏَنگيندو ڏَنگِيَل]

—ڏَنگِجَڻُ: [مصدر 'ڏنگڻ' مان فعل مجهول] ڪنهن زهريلي جيت وغيره کان ڪکجي پوڻ. ڪاٽجڻ
* [ڏنگيو، ڏنگيو، ڏنگيَل]

—ڏَنگَ ڏِيڻُ: [اصطلاح] ڏوراپو ڏيڻ
* گهٽ وڌ ڳالهائڻ

—ڏَنگِرُ ج ڏَنگِرَ: [صفت] ڏنگ هڻندڙ. ڏنگيندڙ
* ڏنگيل. ڪکيل

—ڏَنگڻُ: [مص - فعل متعدي] وچوءَ، نانگ يا ڪنهن زهريلي جيت جو چڪ پائڻ. ڏنگ هڻڻ. ڪکڻ
* گهمائڻ. ڪلپائڻ
* درد رسائڻ. ڦٽڻ. زخمڻ
* ڪُل ۾ ڪنهن نوڪدار اوزار سان زخم ڪري رت ڪڍڻ
* زهر ڀريو ڳالهائڻ. ٽونڪڻ
* ڪاوڙ ڪرڻ
* [مص] ڏنگڻ
* [امر] ڏنگ
* [مضارع] ڏنگيان (ج) ڏنگيون. ڏنگين (ج) ڏنگيو. ڏنگي (ج) ڏنگين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏنگي ٿو (ج) ڏنگين ٿا
* [حال مث] ڏنگي ٿي (ج) ڏنگين ٿيون
* [ماضي] ڏنگيو (ج) ڏنگيا
* [ماضي مث] ڏنگي (ج) ڏنگيون
* [مستقبل] ڏنگيندو (ج) ڏنگيندا
* [مستقبل مث] ڏنگيندي (ج) ڏنگينديون
* [اسم مفعول] ڏنگيل

—ڏَنگِڙو ج ڏَنگِڙا: [صفت - مذ] ڏنگر. ڏنگيندڙ
* [مث: ڏنگڙي ج ڏنگڙيون]

—ڏَنگِڙي ج ڏَنگِڙيون: [ا - مث] ڏنگڻ جو طريقو يا نمونو
* [صفت - مث] اها شيءِ جيڪا ڏنگ هڻي

—ڏَنگو ج ڏَنگا: [ا - مذ] چڪ، چيڪو. وڍ. گهاءُ. ڏکو

—ڏَنگ هٽائڻُ: [اصطلاح] ڄنڊ آهوڙائڻ
* [س/ات]

—ڏَنگ هَڻڻُ: [اصطلاح] ڏنگڻ. چڪ هڻڻ
* مهڻا يا طعنا ڏيڻ
* جهيڙو ڪرڻ
* اوبالا ڏيڻ

• ڏَنگُ ج ڏَنگَ: [ا - مذ] وهٽن کي ڏنگيندڙ جيت جو هڪ قسم. وڏو مڪو. وڏي مک
* [سن: دَنش + ڏنگ]
* ڪاٺو. چارو (وهٽن لاءِ)
* وَرَن (دوا وغيره جو)
* ڪارڪ جو هڪ قسم. اڌ نرم ۽ اڌ سخت ڪارڪ

—ڏَنگ پوڻُ: [اصطلاح] ڪارڪن جو ڏونڪن کان وڌيڪ پچڻ

—ڏَنگِجڻُ: [مص - فعل مجهول] ڪجيءَ جو اڌ پڪو ٿيڻ
* [ڏنگيو، ڏنگيو، ڏنگيَل]

—ڏَنگ ڏونڪو ج ڏَنگ ڏونڪا: [ا - مذ] ڪارڪ جو هڪ قسم (جيڪا اڌ نرم ۽ اڌ سخت ٿئي ۽ ڪاٺ ۾ مزيدار ٿيندي آهي)

—ڏَنگ ڪرڻُ: [اصطلاح] ڏونڪن سان پچي اڌ ڪارڪون ٿيڻ

• ڏِنگ ج ڏِنگون: [ا - مث] ترازي جي ڪنڊ لوڙهي جي مٿان وارو حصو. ٿيڻ
* [س/ڪوهه/ات]

• ڏِنگُ ج ڏِنگَ: [ا - مذ] وَر. وَنگ. وَڪڙ. جهڪ. موڙ. چڪر. ڦير. ڦيرو. لاڙو. وَٽ. پيچ
* سچ کان ڀٽڪڻ واري حالت. ڪوڙ. ڪپٽ. ڏِڏي. ٺڳي. اُرڏائي. لچائي. بدمعاشي. ڏنگائي
* برخلافي. وروڌ. مخالفت. وگهن. دشمني. رد ڪد

—ڏِنگائي ج ڏِنگائيون: [ا - مث] ٽيڙائي. ڦڏائي. ٽورائي. ٽيڏائي. اڻ سڌائي
* حرڪت. لچائي. مستي. شرارت. بدمعاشي
* اُرڏائي. ڏاڍائي. اڙٻنگائي. ضد
* ڪپٽ. ٺڳي. دلبو

—**ڏِنگو ج ڏِنگا:** [صفت - مذ] ڏِڌو، مٽڙيل، وريل. اَڻ سڌو، ٽيڏو، ونگو، آڏو ٽيڏو
* سخت مزاج، شوم، چيڙاڪ
* شرير، لچو، حرڪتي، اَرڏو
* [مت: ڏِنگي ج ڏِنگيون]

—**ڏِنگو ڏِينهُن ج ڏِنگا ڏِينهَن:** [ا - مذ] تڪليف وارو ڏينهن، ڏکيو ڏينهن، ڏکيو وقت
* قسمت جو ڦيرو، بدقسمتي

'جا جا ڏِنگا ڏِين، منهنجو ڏِينهَن ڏِنگو نہ ٿئي' (شاهہ)

—**ڏِنگا ڏِينهَن ڏِسڻُ:** [اصطلاح] تڪليف وارا ڏينهن ڏسڻ يا ڪاٽڻ

—**ڏِنگوڪڙو ج ڏِنگوڪڙا:** [صفت - مذ] ونگو، ڏنگو، ڦڏو، مٽڙيل، وريل، پيچدار، خمدار، وَر وَڪڙ وارو
* [مت: ڏِنگوڪڙي ج ڏِنگوڪڙيون]

—**ڏِنگ ونگڙو ج ڏِنگ ونگڙا:** [صفت - مذ] ڏنگوڪڙو
* [مت: ڏِنگ ونگڙي ج ڏِنگ ونگڙيون]

—**ڏِنگي ج ڏِنگيون:** [صفت - مذ] 'ڏنگو' جو مؤنث، جهيڙاڪ زال، اَرڏي

—**ڏِنگي لِيڪَ:** [ا - مت] اَڻ سڌي ليڪ، مٽڙيل ليڪ

• **ڏِنگاچي ج ڏِنگاچيون:** [ا - مت/صفت] ٿوري ڪلر واري ڪلرائي (زمين)
* [س/ل]

• **ڏِنگاري ج ڏِنگاريون:** [ا - مت] ٿانءِ جو هڪ قسم، ٻنگاري، تغاري، تگاري، ڪٽيچي، ڪٽهي
* [س/ڪوهہ]

• **ڏِنگ ڏِنگائي:** [ا - مت] هڪ باراتيءِ راند جو نالو، ڏکڻ اُچلڻ جي هڪ راند
* [س/ل]

• **ڏَنگِڙ ج ڏَنگِڙ:** [صفت] وهڙو (ڏَگو) جيڪو ڳتوڻ تي نہ پوي
* ڪٽ، اَڻ وَهو، خصي
* [س/ات]

• **ڏُنگَرُ ج ڏُنگَرَ:** [ا - مذ] ڏونگر، جبل، ڪوهہ، پهاڙ

—**ڏُنگَرُ چامُر:** [ا - خاص] جبل جو چامر، ڪوهيارل، پنهون

'ڏُکا، ڏونگر چامَر، ڪِرِ مَعذورن تي'

—**ڏُنگَرُ ڏيهي:** [ا - خاص] جبل جو رهاڪو، ڪوهيارل، پنهون

• **ڏَنگراچ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏَنگِري ج ڏَنگِريون:** [ا - مت] مڇيءِ جو هڪ قسم

• **ڏِنگِري ج ڏِنگِريون:** [ا - مت] ناڙ يا هرلي جي ٽندي چڪر جو آرو، ڏنگڙي

• **ڏَنگڙو:** [ا - مذ] پرت جو هڪ قسم
* [س/ات]

• **ڏِنگِڙي ج ڏِنگِڙيون:** [ا - مت] ناڙ جو هڪ عضوو، ڪانيءَ جو وريل ٽڪر
* [س/ات]

• **ڏَنگٽا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
* [س/ات]

• **ڏَنگِٽي ج ڏَنگِٽيون:** [ا - مت] ماکي لاهيندڙ تي حملو ڪندڙ ماکيءَ جي مک، ڏنگ هڻندڙ مک
* گاهہ جو هڪ قسم (جيڪو ڪُڻن کي جهڻي پوي)
* جيت جو هڪ قسم (ڏنگيندڙ)
* لوهارن جو هڪ اوزار (جنهن سان ڏاتي وغيره جا ڏندا تکا ڪيا ويندا آهن)، رواتي، ڪنهہ، ڪٽرتي

• **ڏَنگو ج ڏَنگا:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ ۾ ٽن يا چير، سوراخ، سڙنگهہ، ٽونگ، ٽينڊي
* آفيم يا اَمل جو ٿورو ڏرو
* لغار، ٿهار، چٽ، مڪ
* مٺي زمين ۾ ڪلر جو ٿورو ٽڪرو، ڪاري زمين جو ٽڪڙو، زمين جو ڪلرائو ٿهہ، مناچرو، ٽانگهڙو، ٽراشو
* لوهہ ڪي وَڍ جو نشان (لوهارن جي اصطلاح ۾)، نشان، سنهي ليڪ
* [س/ل]
* وَڍ، گهاءَ
* [س/ل]

'ڪانيءَ کي ڏنگا ڏي تہ جيئن جلد سڪي' (جملو)
* ڳهمڻ ۽ هلڻ چلڻ ۾ آزادي، چالاڪي، چستي، ڪڙائي، جهانجهرائي

—**ڏنگو چاڙهڻ:** [اصطلاح] آفيم کائي نشي ۾ ٿيڻ. خمارجڻ. آفيم کائڻ. نشئي ٿيڻ. نشي ۾ مست ٿيڻ

—**ڏنگو ڏيڻ:** [اصطلاح] لغار ڏيڻ. چٽ ڏيڻ

* پاڻيءَ جي ڇنڪار ڏيڻ

—**ڏنگو ڪڍڻ:** [اصطلاح] سڙنگهه ڪڍائڻ

—**ڏنگو ڪرڻ:** [اصطلاح] اوچتو تنگ ٿيڻ (ٻيڙيءَ ۾). ٻيڙيءَ جو اوچتو نڪرڻ

—**ڏنگو ڪڙهڻ:** [اصطلاح] گرم ٿيڻ (ڏينهن)

* تپڻ. ڪوسو ٿيڻ. جلڻ. سڙڻ. پچڻ. باهه ٿيڻ

—**ڏنگيدارُ ج ڏنگيدارَ:** [صفت] مليءَ زمين ۾ ڪلر وارو ٽڪر

* جيئو وارو وهٽ

* پاڻياٺو

* ٽڪو پلو سنو

* چالاڪ. چست. ڪڙوتڙو. جهانجهرو

• **ڏنگو ج ڏنگا:** [ا - مذ] ڏاڙهه. چڙٻ. تاب. دڙڪو

* طعنو. مهڻو. ڏوراپو. اويالو

* [س/ات]

'هڪ ڏنگا ڏاڏانا، ٻيو موٽيو تان نه مينڊرو' (شاهه)

• **ڏنگي ج ڏنگي:** [صفت] ڏنگي جو سونُ (جيڪو تمام سٺو سمجهيو وڃي ٿو). لٽ (سونُ وغيره جي). لسري

* رٽي. چڪي. سڙ (چانديءَ جي)

• **ڏنگهه ج ڏنگهون:** [ا - مث] ڪوڙيل مٽو. ٺوڙهه. روڙ. گنج

* [س/ل]

• **ڏُنگهو ج ڏُنگها:** [ا - مذ] ناريل جي ڪُل جو لسو اڌ. ڏونگهو

'پرڻ چيو ڏنگهي کي نه هل ڙي نه ڏنگا' (چوڻي)

* ٻوڙ رڌڻ جو وڏو ڏاڪرو. ڊونگو. ڏونگهو

* [صفت - مذ] وريل. چبو. ڏوڙو

* [س/ات]

* [مث: ڏنگهي ج ڏنگهيون]

• **ڏنگرُ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏنگرُ ج ڏنگرَ:** [ا - مذ] پالڪ يا ساڳ وغيره جي ڪچڙي ڪاڻي (جنهن مان پن الڳ ڪري، ڪاڻي خارج ڪئي ويندي آهي)

* [س/ات]

• **ڏنڻ:** [مص - فعل متعدي] ڦٽڪا هڻڻ. چهبڪ هڻڻ. نيت هڻڻ. لڪڻ سان مارڻ. سٽڻ. سٽڪو لڳائڻ

* ڏنا ڪرڻ. ٻنا ڪرڻ

* گوڏن ڀر ڪرڻ

* رنجائڻ. ڏکوئڻ. تڪليف ڏيڻ. ڪاوڙائڻ. چيڙائڻ. هلاڪ ڪرڻ. ستائڻ. خفي ڪرڻ. آزارڻ

* هيسڻ

* لاڳ وٺڻ. ڏنُ وٺڻ. خيرات تي گذران ڪرڻ

* مڙس جو مري وڃڻ. عورت جي عدت جا ڏينهن هڻڻ

* [س/ل]

* [مص] ڏنڻ

* [امر] ڏن

* [ڏنيو، ڏنيندو، ڏنيل]

• **ڏنو ج ڏنو:** [ا - مذ] جلن. پچ. ڪام. جر

* حسد. ساڙ. ساڙو. ايرکا. بغض

* ٻيائي. دشمني. عداوت. ڪينو

—**ڏنو چڙهڻ:** [اصطلاح] ڊڄڻ. ٿهڻ. چرڪڻ

* لڄ ٿيڻ. شرم ٿيڻ. حجاب ٿيڻ. سنڪوچ ٿيڻ

—**ڏنو ڏارُ ج ڏنو ڏارَ:** [ا - مذ] ڏپ. خطرو. ڀؤ

• **ڏنو ج ڏنا:** [ا - مذ] ڏک جو نشانُ (چهبڪ. نيت. لٺ يا لڪڻ وغيره سان هڻيل). ٻنو. ڦٽڪو. نيل. نشانُ. ودو. داغ. ٻن. ليڪو ليڪ. پٽو. پٽي. گهاري. ڪشل

* [س/ل]

* ڪشل. سڪ

* سربڪ. ڪناري

* مٿاهين زمين. دڙو. دڀو. مٿان. پٽ. دپ

* [س/ل]

* ٽڪري. ٿوڙو. ٽاڪر. لوڙهائو. جبل جي چوٽي

* ڪورڻ جو هڪ اوزار. مٿي ٽنگيل رول (جنهن ۾ ٺوڙيون ٻڌيون آهن. جن ۾ وري آڏاٽو ٽنگيل هوندو آهي)

* [س/ات]

—**ڏَنا ڏُونگَر نُوڙَ:** [ا - مذ] جَبلَن جا چاڙها ۽ لاها، مَتانهان ۽ هيٺاهان تَڪر

—**ڏَنا ڏُوڙَ:** [صفت/ظرف] هيٺ مَٿي، هيٺانهون مَتانهون

—**ڏَنو وِرائِڻُ:** [اصطلاح] تاڪِيءَ تاڪِيءَ ڪانيءَ ڪَڙَن کي ڦيرائڻ (جيئن ڪَڙا نہ ڳَنڍن/ ڪورين جو هڪ اِصطِلاح)
* [س/ات]

• **ڏِنو ج ڏِنا:** [ا - مذ/صفت، مصدر 'ڏيڻ' مان] ڏِنَل (مال وغيره)، ڏِيٺي چَڏِيل. جيڪو ڏِنو وِيو هجي
* [سن: دا = ڏيڻ]

'ڏِنو پِنو لِيندو آهي' (چوڻي)
* خير، خيرات، عَطا، بَخشِش

'ڏِني ڏُکويا، اُهُ ڏِني راضِي ٿيا' (شاهه/ ڪليان)
* [ا - خاص] مَردَ جو نالو (جيئن: الله ڏِنو عليءَ ڏِنو رَبَ ڏِنو)

—**ڏِنَل نُڪري آڏِي اَچڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن اڳَ ڪيل نيڪِيءَ سَبَبِ تَڪلِيفَ کان بَچڻ

—**ڏِنو پِنو:** [محاورو] خيراتَ جو نيڪ ڦَل، اَجورو

—**ڏِنو پِنو ٿِيڻُ:** [اصطلاح] خيراتَ جي ڪري آخِرَتَ موچاري ٿِيڻ، خير خيراتَ قبولُ پوڻُ، خير خيراتن جو ايندڙ مصيبتَن لاءِ بَنڌُ ٿِي بيهڻ. ڪنهن مصيبتَ کان ڇُٽڻ

—**ڏِنو وَرتو:** [ا - مذ] اُجورو، ڦَل، جَزا
* ڏِيتي لِيتي، ڪارُوَهنوار، لِيکو چوکو
* برادريءَ ۾ شادِي غَميءَ جي موقِعَن تي ڪَنيَل قَدَمُ

• **ڏَنوَرَ:** [ا - خاص] هڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏَنوَرُ ج ڏَنوَرَ:** [ا - مذ] جيتَ جو هڪ قِسم. ڏانوَر، ڏاوَر، ڪريَڙو
* [س/ات]

• **ڏَنورو ج ڏَنورا:** [ا - مذ] ڪِرڙَ جي وَڻَ ۾ ٿِيَل ڦَل. ڏيلهو

• **ڏِنهَہ:** [ا - مذ] گاهَ جو هڪ قِسم
* [س/ڪوهه]

• **ڏِنهَرُ:** [ا - مذ] گاهَ جو هڪ قِسم

• **ڏَنهَن:** [ا - مذ] گاهَ جو هڪ قِسم
* [س/ات]

• **ڏَنهُن:** [ظرف] طَرف ڏي، اُنَ طَرف، اُنَ پاسي

'ڪاڪيون ڪيچ وَٽِن ڏَنهن، وِري واءُ وَريوم' (سچل)

• **ڏِنهُن ج ڏِنهَن:** [ا - مذ] ڏِينهَن

—**ڏِنهَنڪُ ج ڏِنهَنڪَ:** [ظرف] هڪَ ٻَي ڏِينهَن ۾، اُنهيءَ ٻي ڏِينهن، ساڳِئي ڏِينهن

—**ڏِنهُون ڏِنهُن:** [ظرف] ڏِينهَن ٻنيان ڏِينهَن، جيئن پوءِ ٿيئن، روزانو، ڏهاڙِيءَ

—**ڏِنهُوڪو ج ڏِنهُوڪا:** [صفت - مذ/ظرف] اَجوڪي ڏِينهَن وارو، ڏِينهَن وارو، ڏِينهَن جو، ڏِينهاٽِڪو، ڏِينهوڪو
* [س/ل]
* [مث: ڏِنهُوڪِي ج ڏِنهُوڪِيون]

—**ڏِنهُوٽِڪو ج ڏِنهُوٽِڪا:** [صفت - مذ/ظرف] ڏِينهُوڪو، ڏِينهاٽِڪو
* [مث: ڏِنهُوٽِڪِي ج ڏِنهُوٽِڪِيون]

—**ڏِنهُوٽو ج ڏِنهُوٽا:** [صفت - مذ/ظرف] ڏِينهُوڪو، ڏِينهُوٽِڪو، ڏِينهاٽِڪو
* [مث: ڏِنهُوٽِي ج ڏِنهُوٽِيون]

• **ڏِنهِي:** [ا - مث] گاهَ جو هڪ قِسم
* [س/ات]

• **ڏَنءِ ج ڏَنءِ:** [ا - مذ] ساڙُ، پَچُ، جَلُ، ڪامُ، پَچَرَ
* ڏَنڊُ
* سَزا، سيڪَتَ
* ڏُک، عَذابُ، ڏَنجهہ
* [س/ل، سن: دَنڊِ]

'اي ڏَنءَ ڏيٺي ڏيِن پاڻا پراهان پِيا' (شاهه)
* بارڻُ، ٽاندو
* [س/ل]

—**ڏَنءِ چِڏِڻُ:** [اصطلاح] ڊِڄَڻ، ٿَهڻ، ڇِرڪَڻ
* شرمِندو ٿِيڻ، لَڄي ٿِيڻ

—**ڏَنءِ ڏائِڻُ:** [اصطلاح] ڏُکيو ڪَم شروع ڪَرڻُ

• **ڏَنءِ ڏارُ ج ڏَنءِ ڏارَ:** [ا - مذ] اَٽِترو يا هِترو چوڪِرو، خرڪِتي بارُ (جيڪو راندِ روندِ ۾ ڪِيڙا ڦاڙي لَهي)

• **ڏَنڱُرا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
※ [س/ات]
• **ڏَنڱرو ج ڏَنڱُرا:** [ا - مذ] ڪِرڙَ (وڻ) جو ڪچو ڦَل
• **ڏَنڱوڙا:** [ا - مذ] ڳَهَہ جو هڪ قِسم، سونيءَ ڏاڻيءَ جنون ۾ شاخون (جيڪي ڪَنَن ۾ اُڪنديون آهن)
• **ڏَنِي ج ڏَنيُون:** [ا - مث] ڪَنڌِي، ڪِنارو، ڪَپَر، ڪَنڌو ڪَر، ڪَنو ۽ ساحِل، ڪَپُ (نديءَ وغيره جو)
※ [سن: دنت]
’سڪي ڏَني سهَرين، پيو مِڙوئي نارُ‘ (شاهه)
※ پکي (زهر وارو) جي وَٽَ
※ [س/ل]
※ جبَل جي اُتانهينءَ تي مانري يا مٿانهون پٽ، جبَل ۾ زَمينَ جي پٽي
※ [س/ڪوهه]
※ پَلاڻَ جي پڇڙيءَ واري ڪائي
• **ڏَني ج ڏَنيُون:** [صفت - مث] رَنَ زالَ، ٻيواهه، وِڌوا، ڏَنيَل، ڏهاڳڻ، ڦلاوَنتي
—**ڏَنيلَ ج ڏَنيلُون:** [صفت - مث] ٻيواهه، وِڌوا، ڦلاوَنتي، ڏَني
• **ڏَني:** [ا - خاص] ٿَٽي جي ويجهو هڪ قديم واهه يا ڦاٽ جو نالو
’وسي واسي مينهَن، جيئَن ڪَري هَنڌ هيڪا،
تهڙو هَلي ٿوڻ ۾، تهڙو ڏَني ڏانهَن‘ (مخدوم محمد هاشم)
• **ڏَنيرُ ج ڏَنيرَ:** [صفت] وَڏو ۽ ٿلهو نانگُ، دَنير
• **ڏَنَّ ج ڏَنَّ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قِسم (جنهن مان ساڌا رسا ٺهن)، سَرَ ڪانا يا ڪانهن، ڪَپ، ڏَڀ، پيش
• **ڏِنُ ج ڏِڻَ:** [ا - مذ] ڏِينهَن، وَڏو ڏِينهَن، اَهم ڏِينهَن، خوشيءَ جو ڏِينهَن، وار، ٻارنهن ماهو ڏِينهَن، جَشن مَلهائڻ جو ڏِينهَن، پرب
※ [سن: دِن: پرا: دِڻو = ڏِينهن]
※ خوشيءَ جي ڏينهَن تي پنهنجي ڌيءَ يا ڀيڻ کي عَزيزَ ڏانهن موڪليَلُ طعامُ يا ٻي ڪا سوکڙي

—**ڏَٽائِتو ج ڏَٽائِتا:** [صفت - مذ] ڏَڻَ وارو، ڏڻ جو
※ [مث: ڏَٽائِتي ج ڏَٽائِتيون]
—**ڏِڻُ وارُ ج ڏِڻَ وارَ:** [ا - مذ] ڏِينهَن وار
• **ڏِٽهَن:** [ا - مذ] بيابانُ، سنج
※ [س/ل]
’ڳوٺ سمورو ڏِٽهَن لڳو پيو آهي‘ (جملو)
• **ڏُوءُ ج ڏُوءَ:** [ا - مذ] حَسَدُ، ساڙو، ايرڪا، رِيسَ
※ ڪامَ، جَلَ، پچَر، باهه، تَوَ، سيڪ
※ [سن: ده = ساڙڻ]
※ هوس
※ ڏُکَ، دَرد
※ [س/ات]
—**ڏُوءُ لڳڻُ:** [اصطلاح] باهه لڳڻ
※ حَسَدُ ٿيڻ، ساڙُ ٿيڻ
• **ڏُواچ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
※[س/ات]
• **ڏُواخَ ج ڏُواخُون:** [ا - مث] پوڙهي مائي، ٻڍي عورَتَ، ٻانڀ
※ [س/ات]
• **ڏُوارُ ج ڏُوارَ:** [ا - مذ] ڏُکَ، اَهنج، ڏُٿار، مصيبت، چِٽي، تڪليف، هَچا
※ [س/ل]
’ڪاڏي ٻيٺي سُنريون، نہ ڪَر ڏُک ڏُوار‘ (خانزئي)
※ مَرَض، بيماري، اڳهائي
’آئي وِڌم ڏکن جي، ڏولي ڏوار ساڻ‘ (لطف)
• **ڏُوارڻ:** [ا - مث] مَڇيءَ جو هڪ قِسم
※ [س/ل]
• **ڏُواءَ ج ڏُوائُون:** [ا - مث] بَدِ دُعا، پِٽَ، آهه، سِراپُ، پاراتو، وِڻ، عِتابُ
※ [سن: در = خراب + پاٿي = هولَ]
’وهه وِڃائي پاڻَ، ڏي ڏُوائون ڏونگرين‘ (شاهه)
※ مهڻو، ڏورايو، طعنو، مَيارَ
—**ڏُوائي ج ڏُوائِيُون:** [ا - مث] خرابُ وائيءَ واري، نِياڳي، نِدوري، ڏُکي
※ [سن: ڏُ = خراب (اَڳياڙي)+ وائي = ڳالهه]

• **ڏُواءُ ج ڏُواءَ:** [ا - مذ] خَرابُ هَوا، اڻ وڻندڙ هوا، ناپسندِ هَوا

※ [سن: در = خراب + وايو = واءُ]

• **ڏُوياسو ج ڏُوياسا:** [ا - مذ] اوبالو، مَهڻو، ڏوراپو

'ڏوياسا ڏيو وَرَ ڪَڏي تو ولهيون' (شاهه)

• **ڏُوياڪڙُ ج ڏُوياڪڙَ:** [صفت] بَدِ چال، بَدلَڇڻو، ڪلَڇڻو

※ [س/ات]

※لالچي، لوڀي، طمعُو

• **ڏوياڪِ ج ڏوياڪُون:** [صفت - مث] تمام اَيري ۽ پوڙهي

• **ڏوبَرِ ج ڏوبَرُون:** [ا - مث] ڏُبرائي، ڏُبراڻ، ڏُبلائي، ڪمزوري، هيڻائي

※ [سن: در = خراب + بل = زور]

※ ڪَسيءَ وَغيره ۾ آخري نچيَلُ پاڻي

※ [س/ات]

—**ڏوبَرِ آڇڻُ/ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڪمزوري ظاهر ٿيڻ، اَبرائي اچڻ

—**ڏوبَرِ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ضَعيفُ ٿيڻ، ڪمزور ٿيڻ

※ ليٽ جي پاڻيءَ جو هِڪَ هَنڌِ گَڏُ ٿيڻ، وَهڪَ نـ ڪَرڻُ

• **ڏوبَرُ ج ڏوبَرَ:** [ا - مذ] مِٽيءَ جو ٿانءُ، ٺڪَرَ جو ٿانءُ

※ [س/ٺ؛ هند: ڊوبرا]

• **ڏوپُ ج ڏوپَ:** [ا - مذ] مالَ جي ڏُهڻَ جو وَقت، ڏُهائيءَ جو ٽائيو، ڏُهائي

※ ڪَنهن کِيرَ ڏيندڙ مالَ جو هِڪَ وِيمَ ۾ کِيرَ ڏيڻَ وارو عَرصو

※ [س/ل؛ سن: دهه = ڏهڻ]

'مون ڏِٺي ٻـ ڏوپ ڏِڏي آهي' (جملو)

• **ڏوبالو ج ڏوبالا:** [ا - مذ] مَيارَ، طَعَنو، مَهڻو، ڏيڪ

'وَرَ تو وِلهي ڪَرين، ڏوبالا ڏيو' (شاهه/ليلا چَنيسر)

• **ڏوٽُ ج ڏوتَ:** [صفت] گهڻو کائيندڙ پيٽندڙ، گهڻَ کائڪ، جَهجهو کائيندڙ، گهڻُ کائو، پيٽَ لَٽُ، مانين ٽوڙُ، هَبڇي، پيٽوڙي، ڏئيتَ، پيٽو، ڏرو

※ [سن: ڌورت]

※ ڪلَڇڻو، بَدعادتو، بَد فضيلت، بي اَرڪانُ

※ ڌورت، ٺڳُ، پَليت، پريت، شر

'اُرڪ سرڪ سَيد چَئي، لڳيس ڏوت ڏهي' (شاهه)

※ دُنيا ۽ دنيوي پَنڌَنِ کانَ فارِغ. اَڌوت (هِندو فقيرن جو هِڪ فرقو جيڪي ڌرمي ڪِريا ڪَرم تي ڌيانُ ڏيڻ اَڪثر ڪَري سَنڌن اعمال بِجِڙا هوندا آهن ۽ ڪاڏي پيتي جا ڳوڙا هوندا آهن)

※ بي ڊولو

※ [س/ات]

※ قاصِد، پيامبَر، دوتُ

※ [سن: دوت = قاصد]

• **ڏُوتو ج ڏُوتا:** [ا - مذ] ڪَمائي، اُپراسو، آوَتَ، آمَدني، اُپَت

※ ڦُوٽُ، ڪاڏو

'جيڏا بوتا تيڏا ڏوتا' (پهاڪو)

• **ڏوتي ج ڏوتيُون:** [ا - مث] ڪاري جي ٻيڙيءَ ۾ (جوڙ) ۽ (ڪَڙي) جي رَسَن کي ڳنڍيندڙ ڪاٺ جو ٿلهو فوٽ ڪن ٽڪر، دَرياءَ جي ٻيڙيءَ ۾ (ڳلي)

※ ڏاسَ جي ويڙهي

※ [س/ڪوهه]

• **ڏوتي ج ڏوتي:** [صفت] ڏُٿَ تي گذرانُ ڪندڙ، جَهنگل جي شَين تي پيٽُ پاليندڙ، ڏُٿُ کائيندڙ مارُو ماڻهو، جَهنگلي، غريبُ. ڏُٿُ (جَهنگلي اَنُ) وِڪڻندڙ مارُوئڙا

'اَدا ڙي ڏوتي، آءُ پڇان تو ٿي' (شاهه)

※ پَنهنجي ڪَمَ ۾ اِيماندار، اُدمي، اُتساهي، سَرگرم، تِکو، خَفتي

※ [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏوٽو ج ڏوٽا:** [ا - مذ] ٿلهو لَڪڻُ، سونٽو

※ [س/ٿ]

• **ڏوٽي ج ڏوٽيُون:** [ا - مث] حقي جي نڙ کي ڳوءِ سان ڳنڍيندڙ ٽونٽي

※ زَناني زيوَرَ جو هِڪ قِسم

※ ڦلابازي

※ [صفت - مث] ڏوٽي، ڏَٽي مٽي، وَڳر وَٽي، چوٽي موٽي، ٿلهي، مَتاري، سَگهي سَگهِتي، ڳڙي ٽڙي

• **ڏوٽُ ج ڏوٽَ:** [ا - مذ] ڏوراپو، طَعنو، عِتابُ، مَهڻو، مَيارَ

※ [س/ات]

※ ڪاوڙِ، رَنج، غصو

'جي ڏُمريا ڪَنهن ڏوٽَ، سي اُڏامِي آڻِ پرين' (شاهه/برو سنڌي)

※ تَڪليفَ، ڏُکُ، بارَ

※ [صفت] بي ترسُ، بي رَحم، ظالِم، ڪَٺورُ، سنگدِل

※ [سن: دُشت = ڏُئِت ؟]

—**ڏوٽُ ڏوراپو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] طَعنو ڏِيڻ، ڏوراپو ڏِيڻ، مَهڻو ڏِيڻ
* ڪاوڙجڻ، ڪاوڙجي سَختي ڪَرڻُ

• **ڏُوپارُ:** [ا - مذ] پَکِيءَ جو هِڪ قِسم
* [س/ل]

• **ڏوجُهہ ج ڏوجَهہ:** [ا - مذ] مَرضُ، بيمارِي، روڳُ، اگهائِي
* گهوڙَنِ جي اُها بيمارِي، جَنهِن ۾ گهوڙيون سَنڌِ ٽيو پَوَنِ (وِيامَڻَ کان رَدِ ٿِيَڻَ وارِي حالَتَ)

—**ڏوجِهرُ ج ڏوجِهرَ:** [صفت] اگهو روڳي، بيمار، مَرِيض، مَرِضيَلُ

—**ڏوجِهرو ج ڏوجِهرا:** [ا - مذ] اِيذاءُ، دَردُ، پيڙا، مصِيبَتَ، ڏولاڱو، ڏوجِهرو، ڏُکُ، رَنجُ، تَڪلِيفَ، سورُ، ڳِڻتي، فِڪر، چِنتا
* اِنتِظار، اوکيا پوکيا، اُڌِڪو، وسوسو، اَنديشو، سانگو، اون، اوسيئڙو، چوُنرا ڪونرا، اُڻ تڻ
* بيمارِي، روڳُ، مَرضُ

—**ڏوجهو ج ڏوجها:** [صفت] ڏُکيو، تَڪلِيفَن ۾
* [س/ات]

• **ڏوجُهہ ج ڏوجَهہ:** [ا - مذ] ڪِير، ڪِير ڏِيَڻَ وارِي حالَتَ، ڏوبُ، ٿَڻُ
* ڪِير ڏِيندڙ مال جو قُر وارو عَرصو
* [س/ٿ]

—**ڏوجهارو ج ڏوجهارا:** [صفت - مذ] ڪِير ڏُهَڻَ وارو، ڏُهَندڙ، ڏوهو
* [مث: ڏوجهارِي ج ڏوجهارِيون]

• **ڏوچ ج ڏوچُون:** [ا - مث] جِٽ، وِيڙِهِ، تَعدِي
* [س/ٿ]

—**ڏوچِڻُ:** [مص - فعل متعدي] جِٽ ڪَرڻُ، سِٽ ڪَرڻُ، چِينَبَ ڪَرڻُ، ڪرڪو ڪَرڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] ڏوچَڻُ
* [امر] ڏوچ
* [ڏوچِيو ڏوچِيندو ڏوچِيَل]

• **ڏوچِلا:** [ا - مذ، هَميشہ جَمعَ ۾ ڪَمِ اِيندڙ] مِيهَن، چِيڙَن وَغيره جا سڪايَلَ اَڌُ ٽُڪَرَ ڪِجِريون
* [س/ٿ]

• **ڏوڏ ج ڏوڏُون:** [ا - مث] گهڻَن قِسمَن جو ڪِير
* ڪِير ڏِيَڻَ جِي حالَتَ، ڏُهائِي، ڏوبُ، ڏُڏَلُ ڪِير
* [س/ل سن: دهہ = ڏهڻ]
* خيراتَ ڪَيَلُ ڪِير، ڪِيرَ جِي خيراتَ

—**ڏوڏ تي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] چارِبَ تي مالُ ڏِيَڻُ (جَنهِن موجِب ڌراڄ مالَ جو ڪِير ۽ پاڻَ اِستعِمال ڪَندو آهي)

—**ڏوڏِپائِي ج ڏوڏِپائِيُون:** [ا - مث] ڪِيرَ وِڪڻَڻَ جو ڌَنڌو، ماهِيو، ڏوڏِپڻ، ڏوڏِپو، ڏوڏَڻُ

—**ڏوڏِپَڻُ ج ڏوڏِپڻَ:** [ا - مذ] ڪِيرَ وِڪڻَڻَ جو ڌَنڌو، ڏوڏِپائِي، ڏوڏِپو، ڏوڏِئپر

—**ڏوڏِپو ج ڏوڏِپا:** [ا - مذ] ڏوڏِپائِي، ڏوڏِپڻ، ڏوڏِڪو، ڪِيرَ وِڪڻَڻَ جو ڌَنڌو

—**ڏوڏِئِپو ج ڏوڏِئِپا:** [ا - مذ] ڏوڏِپائِي، ڏوڏِپڻ، ڏوڏِپو، ڏوڏِڪو، ڪِير وِڪڻَڻَ جو ڌَنڌو

—**ڏوڏِي ج ڏوڏِي:** [صفت - مذ] ڪِير ڏُهَندڙ، ڏُهائِي ڪَندڙ
* ڏُڌَ يا ڪِير وِڪڻندڙ، ڪِيرَ وارو، وِيسَر، ياڳِيو ماهڙ، ماهيڙ
'ڏوڏِي پچِي ڏيهہ جا، جَرَ سِر اُپِي جوءِ' (شاهہ/سهڻي)

• **ڏوڏَڪُ ج ڏوڏَڪَ:** [ا - مذ] هِيري يا موتِيءَ ۾ پِيَلُ داغُ (جِيئَن هِڪَ رَنگَ ۾ ٻِئي رَنگَ جو داغُ)
* داغُ، چِٽو، ٽِڪو
* عيبُ، سَقُم
* رُڪاوٽَ، رَنڊَڪَ، اَٽڪاءُ
* [صفت] ڪَنهِن ڪَمَ ۾ اَٽڪاءُ وِجهندڙُ

• **ڏوڏو ج ڏوڏا:** [ا - مذ] ڪِيرو (اَنَ جي سَنگَن جي جهلِڻَ وارِي حالَتَ)
* ڪِيرَ وارو ڪَچو اَنُ جَهلِيَلُ سَنگُ (ڏوڻ وارِيءَ حالَتَ کان پهرِين حالَتَ)

• **ڏوڏِي ج ڏوڏِيُون:** [ا - مث] بوڙَ ۾ گهاٽائِيءَ ڪَري وِجهڻ لاءِ گَڏِيَل اَٽو ۽ پاڻِي، لاسَ

• **ڏوڏيلِي:** [ا - مث] گاهہ جو هِڪ قِسم (زمِين تي پکڙجَندڙ جَنهِن جو ڪِير دَوائن ۾ ڪَمِ اچي)
* [س/ٿ]

• **ڏوڏيئڙو ج ڏوڏيئڙا:** [ا - مذ] جيتَ جو هڪ قِسم (جيڪو آڏامي، ڏڏَ ۾ پوئلو آهي)

* [س/ات]

• **ڏوڏا:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هڪ ذاتِ جو نالو

* [س/ٿ]

• **ڏوڏُر ج ڏوڏُرون:** [ا - مث] سيتانگ جو مَرض، چاپاڪو، ڏڏُر

* [س/ٿ]

• **ڏوڏو ج ڏوڏا:** [ا - مذ] پِستَ جي ٻجَ جو ڪوپو، ڏيلهو، ڏينهو، ڏوڏي

* پَڇڻ جو ٻج، سڪَل ٻَبُڙيءَ جو ٻجُ، پَپڻ، ڏوڏي

'پَنَ، پَپڻَ ڪنڊَ، ڪنوٽيون، ڏوڏا، ٻهه ڏاجون' (شاهه/ڪاموڏ)

* اَگر جو ڀڳريون سَنڌُ، ٽِڪي

* اَڪِ جو تارو، دوڏو

* ڏيلهو

* گهه جو هڪ قِسم

* ٻچيءَ ۾ ٻڌڻَ جو تعويذُ

* ڪارڪ، ڪجور، ڪتَل، ڏونڪو، هليلو

* [هند: دوڊا]

* [مث: ڏوڏي ج ڏوڏيون]

—**ڏوڏا ڪُٽڻُ:** [اصطلاح] اَگرين تي ڏڪَ هڻَڻ

* سَخت سَزا ڏيَڻ

• **ڏوڏي ج ڏوڏيُون:** [ا - مث] پپڻ جو ٻج، سڪَل ٻَبُڙيءَ جو ٻجُ، پَپڻ، ڏوڏي

* [هند: دوڊا]

* پِستَ جو ڦلُ

* [سن: تند]

• **ڏوڏيڙو ج ڏوڏيڙا:** [ا - مذ] پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قِسم

• **ڏوڏي وَڃڻِ:** [ا - مث] ٻولڪ وڄائڻ جو هڪ اَنگ (جنهن ۾ ٽيڃِ وَقت هڻَڻ جي آڱرين جا ڏونڪا ڪتب اِيندا آهن)

* [مڱڻهارڪو اصطلاح]

• **ڏودو ج ڏودا:** [ا - مذ] زيوَر جو هڪ قِسم، ڪَنَن ۾ پائڻ جو وَڏو والو

* [صفت - مذ] چالاڪ، هوشيار، عيار

* [س/ات]

* [مث: ڏودي ج ڏوديون]

• **ڏورَ/ڏور ج ڏورُون/ڏوريُون:** [ا - مث] ڏاڳي جو هڪ قِسم، وَٽيَل ڏاڳو، ٿلهو ڏاڳو، سڻَ جي سَنهڙي رَسي، ڏور، ڏوري، سوٽيلي (جيڪا اَٺن هلائڻ، لَٺو اُڏائڻ، لانئون ڦيرائڻ ۽ ٻين ڪمن ۾ ڪم اچي)

* [پرا: دوڙ؛ سن: دور؛ ڊور = ڏور]

* اَڳٺ، پَٽهڙ

* [س/ل/ ٿ]

* اوساريءَ وَقتِ سرن جي سِڌائي ڏسَڻ لاءِ رَکيَل ڏاڳو (رازن جي اِصطلاحَ ۾)

* [س/ات]

—**ڏور تي هَلڻُ:** [اصطلاح] پاسو وَٺڻُ، هَمدَردُ ٿيڻُ

* سِڌو هَلڻُ، اُصولن تي هَلڻُ

—**ڏورڪي ج ڏورڪيُون:** [ا - مث] ڏورَ، ڏوري

* [س/ٿ]

—**ڏورو ج ڏورا:** [ا - مذ] ٿلهي ڏورَ، وَٽيَل مضبوط سڻَ جو تَندو

* [مث: ڏوري ج ڏوريون]

—**ڏورِ واڳَ ج ڏورِ واڳُون:** [ا - مث] وَهِٽَ (گهوڙي وغيره) کي بيهارَڻَ لاءِ لغامَ ۾ وِڌَل رَسي، واڳَ، مهار

* سرڪشي، ڦاهي

* [مجازاً] اختيار، عام مختياري، حق ۽ واسطا، خودمختياري

* آزادي، ڇڙواڳي

—**ڏورِ وِڃهڻُ:** [اصطلاح] ڦاسائڻُ

* اٽڪَل وِيڙهائڻ، طريقو آزمائڻ

'ڏورِ وِڌي تو ڏاهي' (سچل)

• **ڏورَ ج ڏورُون:** [ا - مث] گولا، ڦولها، ڪوجنا، تلاش، اَهوڙ، جاچَ، ٻوڙ، رولڙو

—**ڏورڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَنهن بہ شيءِ جي گولا ۾ رلَڻ، گولڻ، گولا ڪرڻُ، ڏُونڊڻُ، ووڙڻُ، ولاڙڻُ، سنوجهڻ، هٿ ڪرڻُ، پنيان پوڻُ، گولهڻ، ڦولهڻ، پڇڻ، جهاڳڻ، ڪوجڻ

* رُلَڻ، رمَڻ، ڀَٽڪڻ، گهمڻ، ڀڄڻ، ڀوڻُ، لٽڪڻ، ڀرمَڻ، اُجهڙڻُ

'ڏونگر ڏورڻ ڏاڪڙو لَٺون ري ڪونهي لِلُ' (شاهه/ سسئي آبري)

* گهَرڻُ، چاهڻ

* گذارڻُ، جالڻ

'اِسپين هتي وينا ڏوريون' (جملو)

* لڳائڻ، مَندڻ
* ناهڻ، شروع ڪرڻ، ٺاهڻ (سودو، واپار وغيره)
'مون عبدالله سان سودو ڏوريو آهي' (جملو)
* [س/ل]
* ٻ اڏ ڪرڻ
* نباهڻ
* چڪڻ
* اڏ گهڙيو ڪرڻ
* گهوڙي جو گهوڙيءَ تي چڙهڻ
* [س/ٽ]
* [مص] ڏورڻ
* [امر] ڏور
* [مضارع] ڏوريان (ج) ڏوريون، ڏورين (ج) ڏوريو، ڏوري (ج) ڏورين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏوري ٿو (ج) ڏورين ٿا
* [حال مث] ڏوري ٿي (ج) ڏورين ٿيون
* [ماضي] ڏوريو (ج) ڏوريا
* [ماضي مث] ڏوري (ج) ڏوريون
* [مستقبل] ڏوريندو (ج) ڏوريندا
* [مستقبل مث] ڏوريندي (ج) ڏورينديون
* [اسم مفعول] ڏوريل

—**ڏوري ج ڏوري:** [صفت] ڏوريندڙ، ڳوليندڙ

—**ڏوري ڏسڻ:** [اصطلاح] هلي ڏسڻ، ٻجڻ، پهچائي هٿ ڪرڻ

● **ڏورُ ج ڏورَ:** [ا - مذ] لوڪ ادب جي هڪ صنف، مَعمي يا ڳجهارت جو هڪ قسم (جيڪو ڏوهيڙن ۾ ٿيندو آهي)

—**ڏورُ بيتُ ٻڌائڻُ:** [اصطلاح] ڪچهريءَ ۾ ڪجهه نه ڪجهه ٻڌائڻ محفل ۾ حصو وٺڻ

● **ڏُورُ:** [ظرف/صفت] پري، دور، ڏورانهين، ڇٽو، ڇيٽو، پرانهين، وڇيڙڪو، پَنڌ تي، جدا، پرتي، گهڻو پري، اڳاهون، گهڻو مفاصلو، پريرو، جو ويجهو نه هجي
* [سن: دور = پري]
'ڏُور ٿيا ڏيهي، پرين پاڻان وِٽ ۾' (شاهه/ مارئي)

—**ڏُورا:** [ظرف] ڏُوران، پري کان

—**ڏُوراڏو ج ڏُوراڏا:** [ظرف/صفت] ڏُورانهون، پرانهون، پري جو، ڏُور، پري

—**ڏُوران:** [ظرف] پريان، پري کان
'ڏُوران پَسي ڏُون، وهين جي وهرون ڪري' (شاهه/ڏهر)

—**ڏُورانهون ج ڏُورانهان:** [ظرف/صفت] پريرو، ٿورو پري، ڏُور، دور، پرانهون، تمام پري، ڏوران ڏور، پري وارو، ڏوريءَ وارو، اڳاهون، ٿوري مفاصلي تي، پري پري جو، وڇيڙڪو، ڇيٽو
* [مث: ڏُورانهين ج ڏُورانهيون]

—**ڏُوران ڏيکُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] پري کان نظر اچڻ
* پري کان اشارو ڪرڻ

—**ڏُورانهين:** [ظرف] پري واري، ڏُور واري، پري پنڌ واري، ڏوريءَ واري، پريرائي، ڏُورنهن

—**ڏُوراڻ:** [ا - مث] دوري، ڏُوري، پر پرائي

—**ڏُوراٺو ج ڏُوراٺا:** [ظرف/صفت] پري جو، ڏُورانهون
* [مث: ڏُوراٺي ج ڏُوراٺيون]
'اٿيندين ڪيا، ڏَٽ ڏوراٺي ڏيهه جو' (شاهه/ڪاهوڙي)

—**ڏُورائي ج ڏُورائيون:** [ا - مث] دُورائي، دُوري، پريرائي، ڇيٽائي، مفاصلو پنڌ
* جدائي، وڇوڙو
'ڏُورائيءَ ڏورين جي، هيءَ مون کي منجهايو' (سچل)

—**ڏُور تانهون:** [ظرف] پري کان، ڳچ پنڌ تان، گهڻي مفاصلي تان، مفاصلي کان

—**ڏُورڙو:** [ظرف/صفت] ٿورو پري، پريرو، پري، دور
* [مث: ڏُورڙي ج ڏُورڙيون]

—**ڏُور لڳڻ:** [اصطلاح] ڏکيو لڳڻ، اڻنجو لڳڻ، دل کي نه وڻڻ
* پري ڀانئڻ، پريرو لڳڻ

—**ڏُورهين:** [ظرف] ڏُوراهين، پري واري، پري کان، مفاصلي تان

—**ڏُوريو ج ڏُوريا:** [ظرف/صفت] پري وارو، ڏُور وارو، ڏوريءَ وارو، پري، ڏور، ڏُور، ڏُورانهين، وڇيڙڪو، پرانهون، ڏُورانهون، بَعيد، ڏوردست

• **ڏوراپو ج ڏوراپا:** [ا - مذ] شڪوو، گِلا دانهَن، شڪايَت، عِتابُ
* وينُ، مَهڻو طعنو، وِيارُ، اوبالو، مَيارُ، حَرفُ
* چِينبُ، جهڻڪ

—**ڏوراپائِتو ج ڏوراپائِتا:** [صفت - مذ] مَهڻي خورُ، اُهو ڪَمُ جَنهن مان ڏوراپو مِلي، ڏوراپي وارو، ڏوراپي جو، مِهڻي جوڳو، گِلا وارو، شِڪايَت وارو، شِڪوي وارو
* [مث: ڏوراپائِتي ج ڏوراپائِتيون]

—**ڏوراپِجڻُ:** [مص - فعل مجهول] ڏوراپي وارو ٿيڻ، ڏوراپو مِلَڻ، مِهڻا جهلڻ، عِتابُ سَهَڻ، وِينَ بَرداشت ڪَرڻُ، طعنا جَهلڻ، ڏوراپي هاٿو ٿيڻ، طعني هاب ٿيڻ، مياردار ٿيڻ
* [ڏوراپيو ڏوراپبو ڏوراپيل]

—**ڏوراپڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏوراپو ڏيڻ، عِتابُ ڏيڻ، مَهڻو ڏيڻ، طعنو هڻڻ، وِينَ ڏيڻ، گِلا ڪَرڻُ، شِڪايَت ڪَرڻُ، شِڪوو ڪَرڻُ
* [مص] ڏوراپڻ
* [امر] ڏوراپ
* [ڏوراپيو ڏوراپيندو ڏوراپِيَلُ]

—**ڏوراپو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] طَعَنو هڻڻ، مَهڻو ڏيڻ، اوبالو ڏيڻ، عِتابُ ڏيڻ، مَيارُ ڪَرڻُ، شِڪايَت ڪَرڻُ
'پنبڻيون جهڪيون پَٽِ، هڻ جون ڏوراپا ڏئي' (شيخ اياز)

• **ڏوراڇُ ج ڏوراڇ:** [ا - مذ] اَڌ ڏِڙُ، اَورو

—**ڏوراڇو ج ڏوراڇا:** [صفت - مذ] اَڌ ڏاوَلُ، اَڌورو
* اُهو چوپايو مالُ، جَنهن کي گاهه پائي گهٽ مِلَندو هجي
* [س/ل]
* اَبرو، ضَعِيفُ، ڏُبرو، وِهڪارو
* نَفرَتَ ڪَندڙ
* [مث: ڏوراڇي ج ڏوراڇيون]
* گِدلائيءِ کان پاسو ڪَندڙ، صَفائي پَسَندِ ڪَندڙ
* سوڳيارو

• **ڏوراڇي ج ڏوراڇيون:** [ا - مذ] اُها مينهن، جيڪا کير نہ ڏئي، وِهڪاري

• **ڏوراڙو ج ڏوراڙا:** [ا - مذ] مَهڻو، واڻيو، ڪِراڙُ (واپارين جي حاوري جو لفظ)

• **ڏورائڻ:** [مص - فعل متعدي] اُٺَنَ مَهَلَ ٻنو ڏاڳو ڪَرڻُ
* هڪ دَفعو ڏِارو سِڌو نہ پَوي تہ وَري ٻيو دَفعو اُڇلَڻ
* گهوڙيءَ کي ڦرائڻ
* [س/ٿ]
* [مص] ڏورائڻ
* [امر] ڏوراءِ
* [ڏورايو ڏورائِيندو ڏورايَلُ]

• **ڏُورَٽ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ل]

• **ڏورڙو ج ڏورڙا:** [ا - مذ: ڏوري جو اسم تصغير] ڏاڳو، ڏورو، ڏوري
* [سن: دور = ڏور]
* هِڪَ هِندڪي رَسمَ، بَدي مَهِيني جي چوڏهين تارِيخَ تي ٻانهَن جي ڏوري ۾ ٻَڌَڻَ جو ڳاڙهي رَنگَ جو ريشمي ڏاڳو
* زيوَرَ جو هِڪ قِسم، ٻازو بَند، ٻانهَن رَکي
* [س/ل]
* ٻِرتَ جو هِڪ قِسم
* [س/ل]

• **ڏورَ ڦَرهو ج ڏورَ ڦَرها:** [ا - مذ] هِي هَم چورس نَو اِنچَ کن ٿيندو آهي، جَنهن ۾ هِڪ فوٽ کن ڳن ٿيندو آهي، جَنهن تي ٿانوَنَ کي ڏوريو آهي

• **ڏورمائِڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪَنهن ٻئي جي ڳالهہ جو نہ وَڻَڻ
* [ڏورمايو ڏورمائِيندو ڏورمايَلُ]

• **ڏورمائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَمَ کان ڪِيبائڻ، لَهرائڻ
* [مص] ڏورمائڻ
* [امر] ڏورماءِ
* [ڏورمايو ڏورمائِيندو ڏورمايَلُ]

• **ڏورَڻُ ج ڏورَڻ:** [ا - مذ] پاجاريءَ جو ٻاهِريون ڪِلو (ڏِڳِن جون ڳِچيون قابو ڪَندڙ) ڏورِٺو
* [س/ل]

• **ڏورِٺو ج ڏورِٺا:** [ا - مذ] پاجاريءَ جو ٻاهِريون ڪِلو (ڏِڳِن جي ڪَنڌَ کي مَضبوط ڪَرڻُ لاءِ)، ڏورَڻ
* [س/ل]
* اُٺَ جي گاشي کي ٻَڌَڻَ جي رَسي يا نوڙي، ڪَشڻ، ڏورِ
* [س/ل]

—**ڏورِٺا ڏِيڻُ:** [اصطلاح] مَدَدَ ڪَرَڻُ. ڏکَ سکَ ۾ ڀائيوار ٿيَڻُ
* ٻانهَ کي ٻَڌَلُ رَکَڻُ
* وِکون وِجَهڻ
* زورُ ڏِيَڻُ

—**ڏورِٺي تي ڪِرَڻُ:** [اصطلاح] پاسو وَٺَڻ. رِباءُ رَکَڻ
* [س/ات]

—**ڏورِٺي تي هَلَڻُ:** [اصطلاح] رايو رَکَڻ. مَرضِيءَ موجِب هَلَڻ

—**ڏورِٺي ڇوڙُ ج ڏورِٺي ڇوڙَ:** [صفت] ڏورِٺو ڇوڙَڻَ وارو يا ڇوڙيندڙُ. ڀاڃارِيءَ جا ڪِلا ڪَڍَندڙُ
* خَتَم ڪَندڙُ. ڪَم بَندِ ڪَندڙُ
* آجو. واندو
* پَنهِنجي مَرضِيءَ موجِب هَلَندڙُ

—**ڏورِٺي ڇوڙُ اَچَڻُ:** [اصطلاح] سِڌو اَچَڻ. بِنا روڪَ ٽوڪَ اَچَڻ. بي حِجابَ اَچَڻ
* [س/ات]

• **ڏورو ج ڏورا:** [ا - مذ] سٽَ جو وَٽيَلُ ٿلهيرڙو ڌاڳو. ڌورِ. ڏورِي. ٿلهو سٽُ
* سَڳو. سَنهِي نوڙِي (جيڪا لَغڙَ اُڏائِڻَ وَغيرہ ۾ ڪَمِ اچي)
* [سن: دور. ڊور = ڏور]
* زَرِيءَ يا مقيش وارِي پَٽِي. پانَڪَ. پامَڪَ. ڏورِي. مينڌِي. چڙو. سَڳِي
* اِنسانِي عضوو. ٻانهَن جو مشڪَ وارو مَٿيون حِصو. ڏونرو. (انگ: Mucle)
* اِبَجَ جو اُٿون حِصو. سوٽُ
* ٻَٿُون. ڳوٿري. ٿيلهِي
* گِيتَ جو هِڪَ قِسم. لوڪ اَدبَ جي هِڪَ صِنفَ
* [س/ٿ]
* ڏُکُ. فِڪر. ڳَڻتِي. وِماس
* زورُ. ظلم. زَبَردَستِي. ڌاڌائِي

—**ڏورو وَهائِڻُ:** [اصطلاح] هِمَتَ سان ڪَم ڪَرَڻُ. جوانمَردِيءَ سان تَڪِڙو ڪَم ڪَرَڻُ
* ٻَرتَ ٻَرڻُ
* [س/ٿ]

—**ڏوري تي هَٿُ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ٻچڙائِي ڪَرَڻُ. لاهي پاهي ٻيهَڻ
* تيارِ ٿِي ٻيهَڻ. وِڙهَڻ لاءِ آماده ٿِيَڻُ

• **ڏورَهو ج ڏورَها:** [ا - مذ] اَهنجُ. مشڪِل. تَڪلِيفَ
* ساهَ جي مُونجهه
* ڏُکِيو موٽُ
* [س/ٿ]

• **ڏورِي ج ڏوريُون:** [ا - مث] سَنهي سٽَ جي وَٽيَلُ رَسِي. سَڳو ڌورِ. سَنهِي رَسِي. ڏورو
* [سن: دور. ڊور = ڏور]
* پاڻِي ڪَڍَڻَ لاءِ رَسِي
* ڪانَ کي ڇِڪَڻَ وَقتِ لِيڪَ ڪَڍَڻَ لاءِ ڪَمِ اِيندڙُ نوڙِي
* راڄڪي ڪَمَ ۾ اوسارِيءَ جي سِڌائِيءَ لاءِ ڪَم اِيندڙُ نوڙِي
* چارِيءَ وارِي ڪَپڙِي جي ڇيڙَن تي سِبيَلُ ڌاڳو
* چارَ ڪَڙهي ناهِڻَ ۾ اِستعمالِ ٿِيندڙُ رَسِي
* ڪَپڙَن سڪائِڻَ لاءِ ٻَڌَلُ رَسِي. رَسَ
* نَٽَ جي جَهلِڻَ لاءِ ڪاري سٽَ يا پَٽَ جو پَٽو. پَٽِي
* ڪَپڙِي جي ڪِنارَ تي زَرِيءَ جو لَڳَلُ پَٽو. پَٽِي. پانَڪَ. پامَڪَ
* چوٽِي. سَڳِي. مينڌِي
* واڳَ. اَختِيارِي

—**ڏوري ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] اَختِيارِي ڏِيَڻ. حڪومَتَ ڏِيَڻ. واڳَ ڏِيَڻ

—**ڏورِيءَ ۾ ٻَڌُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] محبتَ ۾ مبتِلا هئَڻ. عِشقَ جي دامَ ۾ گرِفتار هئَڻ. قربَ ۾ قابو هئَڻ. پريتِ ۾ پيوَند هئَڻ

—**ڏورِيءَ ۾ ٻَڌَلُ رَهَڻُ:** [اصطلاح] چَٺي ۾ هئَڻ. حڪمَ هيٺ هئَڻ. فَرمانَ ۾ هئَڻ

• **ڏوريو ج ڏوريا:** [ا - مذ] ڪَپڙي جو هِڪ قِسم. سَنهڙيَن ڏوريَن وارو سَنهو ڪَپڙو. ڌاريدارُ مَلمَلِ. لِيڪَن وارِي مَلمَل. پَٽاپَٽِي مَلمَل. رَنگِين شَبنما
* [سن: دور = ڏوري]
* ڏانڊي پَکِيءَ جو هِڪ قِسم (ڇهنبَ ڪارِي ۽ ويڪِري، ٽنگون وَڏيون ۽ ڪاريون)
* نوڙِي. رَسِي. ڏورو
* [س/ٿ]

• **ڏوڙَ ج ڏوڙُون:** [ا - مث] دوڙَ. ڊُکَڻ جي حالَتَ
* گوڙُ. آواز. رڙ. رَنبَ. دانهَن. ڪوڪَ
* سوٽَر يا مِروڻ جي اڳين ٽنگَ يا چنگهه
* [س/ات]

—**ڏوڙَڻُ:** [مص - فعل لازمي] دوڙَڻُ. ڊُڪَڻُ
* [س/ٿ]
* [ڏوڙيو ڏوڙندو ڏوڙيَلُ]

—**ڏوڙِي ج ڏوڙِيُون:** [ا - مث] تيز هَلَڻَ ڪري ڪنهن جانوَرَ جي پيرَن جو آواز. سَوار جي سيڪاريَلَ اُٺَ جي دوڙَ

—**ڏوڙِيُون هَڻَڻُ:** [اصطلاح] آواز ڪَرَڻُ. گوڙُ ڪَرَڻُ. رڙيون ڪَرَڻُ. رَنبون ڪَرَڻُ

• **ڏوڙَ ج ڏوڙَ:** [ا - مذ] پاسو. پَلانڊُ. ڪِناري. وَٽ (ڪَپڙي وغيره جي)
* [س/ل]

• **ڏوڙاڪِي بَرِي ج ڏوڙاڪِيُون بَرِيُون:** [ا - مث] بَرِيءَ بَڪريءَ جو هِڪ قِسم (بَدَنَ تي اَڇا ڪارا ٽِڪا. اِهو نالو اِن ڪري پيو اَٿس ته جڏهن اُن جي ٻِيءَ جو هِڪ نَسلُ ۽ ماءَ جو ٻيو نَسلُ هجي، جڏهن ڪارو ڳِلهو ٻَڪَر بَريءَ ٻَڪري سان لڳ ڪَندو آهي، تڏهن هيءَ ڏوڙاڪِي بَري پيدا ٿيندي آهي. ڪيس 'پِسري' ٻه چَئبو آهي يعني ٻن جي ڏيهه ۽ 'جهري' ٻه چَئبو اَٿس. جيئَن گهوڙو ۽ گڏهه لڳُ ڪَندا آهن ته خچر پيدا ٿيندو آهي، تيئن ڪاريءَ تي ٻَرو ٻَڪَر پيو ته 'ڏوڙاڪِي بَري' پيدا ٿيندي آهي)

• **ڏوڙو ج ڏوڙا:** [صفت - مذ] بِيٺو. ٻِٺو. ٻه ٻوٽ. ڏوٽو. ڏهرو. ٻه دفعا
* وِريَلَ. ڦِڏو. ڏِنگو
* وَڏو. ڳرو. موٽو. ٿُلهو. مَتارو
* [س/ل]
* [مث: ڏوڙِي ج ڏوڙِيون]
* [ا - مذ] ڪُتي جو هِڪ قِسم (ٻه ٻوٽو)
* سَگهو. ڏاڍو
* جهاڙ. ڦيٽو
* ڦيرو

'ڏُکَ ڏيٺي وير ڏوڙو'

• **ڏوڙهو ج ڏوڙها:** [ا - مذ] پاڻيءَ تي پيدا ٿيندڙ هِڪ ٻوٽي جو قِسم
* [س/ات]

• **ڏوڙِي:** [ا - مث] رڍَ جو هِڪ قِسم
* [س/ات]
* سوٽَر جي هَلَڻَ جو آواز
* ڪنَر نه چيريَلَ جانوَرَ جي هَلَڻَ جو آواز

• **ڏوزُ ج ڏوزَ:** [ا - مذ] ڪڪڙ جي هِڪ بيماري (پچ جي مَٿان جوڙ جي هِڪ دالي جيڏو گوشتَ جو داڻو نِڪرندو اَٿس. جنهن سان ڪڪڙ آنا ڏيڻ بند ڪندي آهي ۽ وڍي اُن گوشت جي ڏيري ڪيڻ ڪان پوءِ ڪڪڙ آنا ڏيندي آهي)
* [س/ڪوهه]

• **ڏوس:** [صفت] هِڪ عَدَدَ جو نالو. ڏهه (10)
* [س/ٿ؛ سن: دشن = ڏهه]

• **ڏوسُ ج ڏوسَ:** [ا - مذ] دوش. گناهه. ڏوهه. قصور. پاپ. اَپراڌ. ڪُڪَرم
* چُڪَ. ڀُل. غَلطي
* [سن: دوش = ڏوهه]
* عيبُ. سَقُم
* ڏُکُ. پيڙا. عذاب. ڪَشَٽُ. ڪليش. وِيٿا. تَڪليفَ. اَهنج

'سڀنهنجو ڏوسُ ڏمَر ڪونه سهندو ان ري' (شاهه)
* عِتابَ. ڪاوڙ. ڪَهر. تاب
* آسيبَ. پَريءَ يا جِنَ جي ڇانوَ جو اَثر
* [س/ٿ]

—**ڏوسائو ج ڏوسائا:** [صفت - مذ] جِنَ يا پَريءَ جي ڇانوَ جي اَثر هيٺ آيَلَ ماڻهو
* [س/ٿ]
* [مث: ڏوسائي ج ڏوسايون]

• **ڏوسو ج ڏوسا:** [صفت - مذ] وڏيءَ عمر وارو مَردُ. ٻوڙهو. ڪراڙو. جهونو. پِڦ. پڊو
* [س/ٿ]
* بَخيلُ. شوم
* ڪنجوس. مَکِي چوس. چوڙهو
* [س/ل]

* ڏاٺِڻ
* چَندو، واٽ ڪارو، نِياڳو
* [س/اٽ]
* [مث: ڏوسِي ج ڏوسِيون]
* [ا - مذ] زالَ جو پَردي پويان مَردَ جهڙي بولِي ڪَري ڪِلاٺِڻَ واري حالَت
* [س/ٿ]

• **ڏوقو ج ڏوقا:** [صفت - مذ] بيوَقوفُ، بي سَمجهه، اَبوجهه
* [س/ٿ]
* [مث: ڏوقِي ج ڏوقِيون]

• **ڏوڪَ ج ڏوڪَون:** [ا - مث] ڏوگهه، پاڻي پيئڻ جي اوتِ اوتان، گهڙيءَ گهڙيءَ پاڻي پيئڻ واري حالَت، گهڻي اُڃَ، اُساٽ، اُلِي، ڏوگهو

—**ڏوڪَ ڏوڪان ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گهڻو پاڻي پيئڻ (گهڻيءَ اُڃ ڪري)، ڏوگهه ڏوگهان ڪَرَڻُ، پاڻيءَ جي اوتِ اوتان ڪَرَڻُ

—**ڏوڪِرُ ج ڏوڪِرَ:** [صفت] ڏوگهر، يَڪساهِيءَ سان پاڻي پيئندڙ، گهڻيءَ اُڃَ وارو، جَهججهو پاڻي پيئندڙ، اُلِيءَ وارو، اُڃايَلُ

—**ڏوڪِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏوگهڻ، هَر هَر پاڻي پيئڻ، گهڙيءَ گهڙيءَ پاڻي واپرائڻ، گهڻو پاڻي پيئڻ، مسَلسَل پاڻي پيئڻ، يَڪساهِيءَ سان پاڻي پِي وَڃَڻ
* گهڻي اُڃ لَڳڻ، سَخت اُڃائجڻ
* [مص] ڏوڪڻ
* [امر] ڏوڪ
* [مضارع] ڏوڪيان (ج) ڏوڪيون، ڏوڪين (ج) ڏوڪيو، ڏوڪي (ج) ڏوڪين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڏوڪي ٿو (ج) ڏوڪين ٿا
* [حال مث] ڏوڪي ٿي (ج) ڏوڪين ٿيون
* [ماضي] ڏوڪيو (ج) ڏوڪيا
* [ماضي مث] ڏوڪي (ج) ڏوڪيون
* [مستقبل] ڏوڪيندو (ج) ڏوڪيندا
* [مستقبل مث] ڏوڪيندي (ج) ڏوڪينديون
* [اسم مفعول] ڏوڪيَلُ

• **ڏوڪارو ج ڏوڪارا:** [ا - مذ] وَهَڻَ هَڪلَڻَ جو آوازُ
* [س/ٿ]

• **ڏوڪَرُ ج ڏوڪَرَ:** [ا - مذ] ڇوڪَر، نينگَر، نوبالغ ڇوڪِرو، اُهو ڇوڪِرو، جنهن کي تازي ڏاڙهيءَ جي ريهه آيَل هجي
* [س/ٿ]

• **ڏوڪَڙُ ج ڏوڪَڙَ:** [ا - مذ] آني جو چوٿون حِصو، ڇهونو هڪ پئسو
* ناڻو، دولَتَ، ڌَنُ، مِلڪيَتَ
* [هند: دو = ٻه + ڪوڙي]

—**ڏوڪَڙَ آزمائِڻُ:** [اصطلاح] پئسو آڇڻ
* نامسڪِن ڪَمَ لاءِ وَس ڪَرَڻُ

—**ڏوڪَڙَ وارو ج ڏوڪَڙَ وارا:** [صفت - مذ] اَمِير، ڏَتوانُ، مِلڪيَتَ وارو، پئسي وارو
* [مث: ڏوڪَڙَ واري ج ڏوڪَڙَ وارِيون]

• **ڏوڪو ج ڏوڪا:** [ا - مذ] اَڻ پَڪَل ڪارڪ، ڪَچِي ڪارِڪَ (جنهن مان لوڻي ڪارڪ ٺهي)، هَليلو
* دهِل وڄائڻ لاءِ ڪَمِ ايندڙ سنهي ڳهڙيَل ڪاٺِي، ڏونڪو
* [س/اٽ: سن: ڊڪا]
* جوئر جو رَسَ وارو ڪانو، ڳنو
* [س/ٿ]

• **ڏوڪِي ج ڏوڪِيون:** [ا - مث] ڪاٺِيءَ ٽڪر، سَنهڙي ڪاٺِيءَ جو ٽڪر
* ڪوهه جي ٻل هينان ڏِنَل ڪاٺِين مان هڪ ڪاٺِي
* طعامَ سان پَرِيَل ديگ کي هڪ هَنڌ کان ٻئي هَنڌ ناٺِين کَڻَڻَ لاءِ ڪَتبِ ايندڙ ٻه وَڏا لڪڙا (جيڪي ديگِ جي منهَن وارِن ڪنڍِن ۾ وِجهي، ٻه ڄڻا ديگ کڻندا آهن)، کَڻنچي (ديگيون کڻڻ واري)
* [س/اٽ]

—**ڏوڪِي جهلَڻُ:** [اصطلاح] سِنڌي ڪاٺِي جهلَڻُ
* زور آزمائڻ

• **ڏوکُ ج ڏوکَ:** [ا - مذ] ڏُکَ، سور، دَرد، عَذاب، اِيذاءُ، پِيڙا، کَشٽُ، اَهنج، مشڪِلات، رَنج، غَمَ، افسوسُ، آرمانُ، شوڪ، گوندَر، ڏک
* [پرا: دک، سن: دهک = ڏک]

—**ڏوڪاهو ج ڏوڪاها:** [ا - مذ] ڏُکَ، مصيبت، ويڌن، سَختي، اَپدا۽ُ

'وَهيان لِيَنِ وَٽاڻَ، ڏوڪاهي هٿان جي' (شاھ)

—**ڏوڪاهي ج ڏوڪاهي:** [صفت] ڏُکويل، جيڪو ڏُکَ يا ڏُکيائيءَ ۾ هجي، پَريشانُ

* سجو، ڪَنگالُ

—**ڏوڪڙو ج ڏوڪڙو:** [ا - مذ] ڏاڪڙو، ڏَنجهه، سوز، درد، ڏک، ڏُکَ، ايذاءُ، اَهنج، ڏوجهرو، ڳرو ڏُکَ، مصيبتَ

* تَڪليف، مشڪلات، هَلاڪي، برو حال، پريشاني، ڪشالو

* جاکوڙ، مَحنَتَ

—**ڏوڪڙائُون ج ڏوڪڙائتان:** [صفت] ڏُکائِتو، اَهنجائِتو هلاڪ ڪندڙ، ڪپائيندڙ، تَڪليف ڏِيندڙ، ٿڪائو، ٿڪائِتو مَحنَتَ طَلَبُ، ڏُکيو، اوکو، اَڙانگو، آڻَ ڪانيو

—**ڏوڪو ج ڏوڪا:** [ا - مذ] ايذاءُ، بيماري، اگهائي

* [س/اٿ/ٿ]

—**ڏوڪِٿو ج ڏوڪِٿا:** [صفت - مذ] ڏُکيو، مشڪِل، اَٽانگو، پيچيده

* [مث: ڏوڪِٿي ج ڏوڪِٿيون]

* [ا - مذ] غم، ڏُکَ، گوندر، ڏَنج، سوسُ، اَفسوسُ، اَرمانُ، رَنجُ، سوز، دَردُ، ڪليش، ويڌن، تَڪليف، مصيبتَ، ڏکُ، ماتم، روڏنُ، ڏُکيو

—**ڏوڪِي ج ڏوڪِي:** [صفت] ٻئي جو ڏُکَ مَعلوم ڪندڙ، ٻئي جو ڏُکَ ٻاڻَ تي هموار ڪندڙ، هَمدَردُ (جيئن: 'هَلَ ڏوڪِي' وَغيره)

* ڏُکَ وارو، ڏُکَ سَهَندڙ، تَڪليف بَرداشتِ ڪندڙ، ڏکِي

* ٻئي کي ڏُکَ ڏِيندڙ

* سَخت مَحنَتَ ڪَندڙ

• **ڏوڪاڄُ ج ڏوڪاڄَ:** [ا - مذ] جيت جو هڪ قِسم (رَنگَ سائو ٿئڪون وَڏِيون، سائي وَڻَ ۾ گهڻو ٿئي، جيڪو ڪَنهن چوپائي وَغيره کي اِتفاقَ سان گاهَ سان گڏ پيٽَ ۾ وَڃي ته اَهو وَهڻَ بيمارُ ٿي پَوي)

* [س/ڪوھ]

• **ڏوگاهو ج ڏوگاها:** [ا - مذ] ڏُڪار، ڏُڪَر، قحط سالي

'وَنهيان لِيَنِ وَٽاڻَ، ڏوگاهي هَنيانءَ جي' (شاھ/مارئي)

• **ڏوگَر:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (خاص ڪَري لاڙڪاڻي ۽ شهيد بينظيرآباد ضِلعَنِ ۾ رَهَن)

• **ڏوڳاهو ج ڏوڳاها:** [ا - مذ] ڏولاهو، ڏولائو، ڏَنجهه، ڏُکَ، تَڪليفَ

'ڏورِ ڏوڳاها ڀَڃَ، جو مينهُن مَنڌائِتو آيو' (خليفو نبي بخش)

• **ڏوگهلو ج ڏوگهلا:** [ا - مذ] نِڙي، نِڙگهونٽو، نِڙگهٽُ

* [س/ل]

• **ڏوگَهه ج ڏوگُهون:** [ا - مث] ڏوڪَ، پاڻي پيئڻَ جي اوتِ اوتان، گهڙيءَ گهڙيءَ پاڻي پيئڻَ واري حالَتَ، گهڻي اُڃَ، اُساٽَ، اَلِي، ڏوگهو

—**ڏوگَهه ڏوگهان ڪَرڻُ:** [اصطلاح] گهڻو پاڻي پيئڻ (گهڻيءَ اُڃَ ڪَري)، ڏوڪِ ڏوڪان ڪَرڻُ، پاڻيءَ جي اوتِ اوتان ڪَرڻُ

—**ڏوگِهرُ ج ڏوگِهرَ:** [صفت] ڏوڪِر، يَڪساهيءَ سان پاڻي پيئندڙ، گهڻيءَ اُڃَ وارو، جهجهو پاڻي پيئندڙ، اَليءَ وارو، اُڃايل

—**ڏوگهو ج ڏوگها:** [ا - مذ] گهڻي اُڃَ اَلِي، ڏاڍي اُڃَ، پياسَ، ڏوڪَ، ترهه، ٿُهه

—**ڏوگَهڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏوڪَڻ، هَر هَر پاڻي پيئڻ، گهڙيءَ گهڙيءَ پاڻي واپرائڻ، گهڻو پاڻي پيئڻ، مسلسل پاڻي پيئڻ، يَڪساهي پاڻي پي وَڃڻ

'رَڃي ريٽيءَ رُوهه، مَٽَ مَتارَن ڏوگهيا' (شيخ اياز)

* گهڻي اُڃ لَڳڻ، سَخت اُڃائجڻ

* [مص] ڏوگَهڻ

* [امر] ڏوگِهه

* [مضارع] ڏوگِهيان (ج) ڏوگِهيون، ڏوگِهين (ج) ڏوگِهيو، ڏوگِهي (ج) ڏوگِهين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ڏوگِهي ٿو (ج) ڏوگِهين ٿا

* [حال مث] ڏوگِهي ٿي (ج) ڏوگِهين ٿيون

* [ماضي] ڏوگِهيو (ج) ڏوگِهيا

* [ماضي مث] ڏوگِهي (ج) ڏوگِهيون

* [مستقبل] ڏوگِهيندو (ج) ڏوگِهيندا

* [مستقبل مث] ڏوگِهيندي (ج) ڏوگِهينديون

* [اسم مفعول] ڏوگِهيل

—ڏوگِھي ج ڏوگِھيُون: [ا - مث] اَڃ. پياس. خشڪي. ٻَهه

—ڏوگِھي ج ڏوگِھي: [صفت] گھڻو پاڻي پيئندڙ. ڏوگھر.
جنهن کي اُليءَ جي بيماري هجي.
'دون ته وڏو ڏوگھي آهين' (جملو)

—ڏوگھي وَڃَڻُ: [اصطلاح] ٻي وڃڻ. اوتي وَڃَڻ

• ڏوگھو ج ڏوگھا: [ا - مذ] وَڏي اَڪ. دوڏو
* [صفت - مذ] ڏٻليھو. ديدو. ڦوٽاريل
* [س/ٿ]
* [مث: ڏوگِھي ج ڏوگِھيون]

—ڏوگھا تاڙِڻُ: [اصطلاح] نظر تيز ڪري هر هر نهارڻ.
گھورڻ. تَڪڻ. جوهڻ

—ڏوگَھرُ ج ڏوگَھر: [صفت] اکين ڦوٽاريل. دوڏن ديدڙ.
گھوري ڏسندڙ

• ڏولَ ج ڏولُون: [ا - مث] ڏور. ڳولا. تلاش
* پريشاني. هلاڪي. ڪشت. ڪشالو

—ڏولَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڳولڻ ڦولهڻ. تلاش ڪرڻ.
ڏورڻ. پٺيا ڪرڻ
* پٺيان وَڃڻ. پويان پوڻ
* ٻُڪڻ
* لوڏڻ
* ڏولائي ۾ وِجھڻ. پريشان ڪرڻ
* [مص] ڏولڻ
* [امر] ڏول
* [ڏوليو ڏوليندو ڏوليل]

• ڏولُ ج ڏولَ: [ا - مذ] جھُولو (ٻلڙن جو). پينگھه. پينگھو
* [سن: دول = ٻلڙو: سن: ڏال < مٿي ڪرڻ]
* پاڻي ڀري ڪَڍڻ جو برتن (کوھ وغيره مان). باڙدي.
سانداري. باردي. بالٽي
* لوھ جو ٿانءُ. دٻو. ٽين. ٻوڪو
* [ع: دلو]
* خوف. ڊَپ. ڀَوُ
* [س/ات]

* فساد. بدامني. جھيڙو. فتنہ انگيزي
* [س/ات]
* ڏولو. ڏولائو. ڏنجھه. ڏُک. مصيبت. آپدا
* ڏُڪار. قحط
* [س/ات]

—ڏولَ وِجھڻُ: [اصطلاح] فسادُ مچائڻ. هراسُ وِجھڻ.
خوف پيدا ڪَرڻُ
* ڏڪار وجھڻ

• ڏُولُ ج ڏُولَ: [ا - مذ] ناس. برباد. تباھ. چٽ. سٽ
* [س/ل/ٿ]
'ڪھڙي هيسيل ڪندو هول، ڏاوڙ ڙن ته ڏيرو ڏول،
مؤسَ مٽيءَ تي هَر هَر هول' (چاکر خان)

—ڏُولُ ڪَرڻُ: [اصطلاح] برباد ڪرڻ. ناس ڪرڻ. چٽ ڪرڻ.
ڦيٽاڙو ڪرڻ
* جھيڙو ڪرڻ. فساد ڪرڻ

• ڏولاڪو ج ڏولاڪا: [ا - مذ] ڏولو. ڏولائو. رولو
مصيبت. پريشاني
* [س/ل/سن: دل= ٻلڙو]

• ڏولائو ج ڏولائا: [ا - مذ] ڏُک. ڏاکڙو. ڏوجھرو. رولڙو.
تلڪو. تڪليف. اهنج. دربدرائي. ڏُک. رنج. الم. درد. مصيبت
* [س/ل/ سن: دولا، دل - ٻلڙو ؟]
'ڏونگر ڏولائو ڏيندا مون ڏيرَ ويا' (شاھ/حسيني)
* هراسُ. ڏھڪاءُ. ڊَپُ. خوف
* ڦڙڦڙ. ولوڙو. واڄٽ. گوڙ. شور. هلچل. بکيڙو. وڳوڙ. ترٽلو
تاڪوڙو. ڦڙڦوٽ
* تڪرار. بحث
* بُک. ڏُڪار. قحط. ڏُکر ڏلاڪو. بدحالي

• ڏولائي ماڻُ ج ڏولائي ماڻ: [صفت] ڏڪائل. ترين ٻَر

• ڏولچي ج ڏولچيون: [ا - مث] چمڙي جو ٿانءُ. پاڻي ڀرڻ
لاءِ چمڙ جو دٻو يا بالٽي. سانداري. ٻوڪو. چڙهي. کوس
* بندوق رکڻ لاءِ چمڙي جي ڏگھي ڳوٿري
* [س/ل/ات]

• **ڏولو ج ڏولا:** [ا - مذ] ڏرگتي. برو حال. ڪمبختي. شڪستہ حالي. جوکٹو. ڏولائو. ڏوجهرو. ڏک. رنج. تڪليف. دربدري. پريشاني

❊ [سن: دل = لڏڻ]

• **ڏولهہ ج ڏولهہ:** [ا - مذ] پاڻيءَ ڪڍڻ جو ٿانءُ. ڏول

❊ [س/ل]

• **ڏولهو ج ڏولها:** [ا - مذ] پٽر جي وچ وارو ڪانو

❊ [س/ات]

• **ڏولهڻ:** [مص - فعل متعدي] پرڻ. پرپور ڪرڻ. ڌوسي وجهڻ. ڌوسڻ. گهوچڻ. جهوڪڻ. ڦوسڻ

❊ ڪائڻ. پيٽ پرڻ. ڏڪرڻ. گهڻو ڪائڻ. زور سان ڪائڻ. تڪ تائين پيٽ پرڻ

❊ لٽڻ (ڪڏ يا کوهہ کي)

❊ ڪنهن کي اِحسان هيٺ يا قرض هيٺ ڪرڻ

❊ [مص] ڏولهڻ

❊ [امر] ڏولهہ

❊ [ڏولهيو. ڏولهندو. ڏولهيل]

• **ڏولي ج ڏوليون:** [ا - مث] پرده دار عورتن جي سواريءَ لاءِ هڪ جهولو يا ماندو. ننڍو ڪجائو (جنهن کي ماڻهو ڪلهي تي کڻندا آهن). پالڪي. محافو

'سيڻن جيءَ سهڻ، ڏونگر ڏولي مون ٿيو' (شاهہ/ حسيني)

❊ لوڏي. ننڍو پينگهو. ڇٽو ڏول

❊ لاش وغيره کڻڻ لاءِ کٽ جو هڪ قسم

❊ پينگهي جي شبيهہ (جيڪا عاشورن جي موقعي تي حضرت شهزادي علي اصغر عليہ السلام جي شهادت جي يادگيريءَ ۾ ٺاهي ويندي آهي)

❊ بادشاهہ جو تخت

'ڏولي راهہ ڏياچ جي، ڏوران ڏنائين' (شاهہ/سورٺ)

❊ [سن: دولا: دل = لڏڻ. پرا: ڊولا]

❊ پاڻي پيئڻ لاءِ نڪر جو ننڍو ٿانءُ. ننڍو ڏول. چڱل. ٽڪي. کونجي

❊ [س/ات]

— **ڏولي سڃڻ:** [اصطلاح] نياڻيءَ جي شاديءَ جون تياريون ٿيڻ

— **ڏولي ڪڇڻ:** [اصطلاح] نياڻيءَ جو پرڻجي وڃڻ. ڇوڪريءَ جو اباڻو گهر ڇڏڻ

❊ ميت کڻڻ. جنازي نماز پڙهڻ

— **ڏولي وٺڻ:** [اصطلاح] گهوٽيڻن جو ڪنواريڻن وٽ وڃي ڪنوار کي وٺي اچڻ

— **ڏوليين چڙهڻ:** [اصطلاح] عيش ڪرڻ. مزا ماڻڻ

'ڏليون ڏوليين چڙهيون، پيرين پٽن نہ پنڌ' (سچل)

• **ڏومَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو. گوين جي هڪ ذات (جيڪي گهمندي ڦرندي ڳائين وڄائين)

• **ڏومُ ج ڏومَ:** [ا - خاص] ڏوم ذات جو هڪ فرد

❊ [صفت] چارڻ. پاڻ. پٽ. منگتو. مڱڻهار. دادي. پينو. لنگهو

❊ [سن: ڊوم]

❊ نياڳو. بدنصيب

❊ رولو

❊ رکو. بي سواد

❊ [س/ٿ]

— **ڏومي ج ڏومي:** [صفت] نياڳو بدبخت. بدنصيب

• **ڏومڪو ڳونهون ج ڏومڪا ڳونهان:** [صفت - مذ] ڪنوارو. جنهن جي شادي ٿيل نہ هجي. ڇڙو. ڇڙو ڇانڊ

❊ رول. آوارو

❊ [س/ات]

• **ڏوَنُ ج ڏوَن:** [ا - مذ] باهہ. آگ. آڳ. اڳني. جيرو. پارڻ

❊ عذاب. ڏک. اهنج. ساڙو

• **ڏون:** [صفت] عدد قطاري. ٻہ. هڪ جي پيڻ. ٻڪ. دوئو. 2 - Two

'ڏينهن مڙيئي ڏون، اٿي لوچ لطيف چئي' (شاهہ/مومل راڻو)

❊ جوڙي. ٻيلهہ. ٻڏي. ٻٽو

❊ [سن: دو = ٻہ. سرا: انگ: Two]

— **ڏوجهو ج ڏوجها:** [صفت - مذ] ٻيو. جيڪو ٻئي نمبر تي اچي. ٻئي رٿين کانپوءِ ايندڙ

❊ [سرا]

❊ [مث: ڏوجهي ج ڏوجهيون]

—ڏُوڙِ: [ا - مث] ٻيڻ، ٻيڻو، ڏوڻو، ڏهرو، ڏوڙو، ڊبل، ٻڻو
* [سن: دو = ڏون، ٻہ]

—ڏُوٽا: [صفت] ٻيڻا، ٻڻا، ڏهرا، ڳهڻا، جهجها

—ڏُوٽائِڻُ: [مص - فعل متعدي] ٻيڻائڻ، ٻيڻو ڪرڻ، ٻڻو ڪرڻ، ٻيڻو ڪندو وڃڻ، ڏوٽو ڪرڻ، ڏهرو ڪرڻ
* [مص] ڏوٽائڻ
* [امر] ڏوٽاءِ
* [ڏوٽايو، ڏوٽائيندو، ڏوٽايل]

—ڏُوٽائِي ج ڏُوٽائِيُون: [ا - مث] ٻيڻائي، ٻڻائي، ڏهرائي

—ڏُوٽو ج ڏُوٽا: [صفت - مذ] ٻيڻو، ٻڻو، ڏهرو، ڏوڙو، ڊبل
* ڳهڻو، جهجهو

• ڏونٻرُ ج ڏونٻرَ: [ا - مذ] ٻوٽي جو هڪ قسم

• ڏونٽو ج ڏونٽا: [صفت - مذ] جٻرو، جانٺو، ڦوي، مضبوط، بهادر، جنگ
* ٺلهو، متارو، ڏٿو مٺو، دونسو مٺڪو، ڏگ، سٺر وٺر، ڦوڦانگ
* [سن: دشھ = غرور]
* جهنگلي، وحشي، اڻ ڳهڙيو، بڙ، خون خوار
* شوخ، بي ادب
* [مث: ڏونٽي ج ڏونٽيون]

• ڏونٽِي ج ڏونٽِيُون: [ا - مث] ٻني يا ٿڻ جي چوٽي، چنڊي، ڏنڊي، ٽوڻي، ڏوڻي، ٻنڊ، ٻونڊ
* حقي يا نڙ جي ٽونٽي، ڏوٽي
* [سن: ٻڌ = ٻونڊ]

• ڏونٺُ ج ڏونٺَ: [صفت] شوخ سياءِ وارو، ڪهرو، زڪو
* [س/ٿ]

• ڏُونجهو ج ڏُونجها: [ا - مذ] اهنج، ايذاءُ، تڪليف، درد، ڏک
* [س/ل]

• ڏُونچ ج ڏُنچُون: [ا - مث] چينٻ، دڙڪو، ملامت، گالهائي
* [س/ٿ]

—ڏُونچِڻُ: [مص - فعل متعدي] چينٻڻ، جنب ڪرڻ، ملامت ڪرڻ
* [مص] ڏونچڻ
* [امر] ڏونچ
* [ڏونچيو، ڏونچيندو، ڏونچيل]

• ڏُونڊِ ج ڏُونڊِيُون: [ا - مث] ميوي يا گل جي ڏانڊي، ميوي ۾ اٽڪيل ڪاٺيءَ جو ڏرو، ڏنڊي، ٻونڊ، گٽر، گٽو
* ٻني جي چوٽي، ڏنڊي، ڇهنبڙي، چونپڙي
* [س/ل]

• ڏُونڊِڙو ج ڏُونڊِڙا: [صفت - مذ] عضون سوڙهو، ٺونڊڙو، ڪرونڊڙو، ڏونڊڙو، رونٽڙو، بانبوٽيل، ويڙهيل سيڙهيل، وڙيل سٽيل، مونڙو، سونٽڙو، سيل، سوڙهو، جهڪيل
* [مث: ڏونڊڙي ج ڏونڊڙيون]

—ڏُونڊِڙو ٽِپِڻُ: [اصطلاح] ڪرونڊڙو ٽپڻ، جهڪڻ، ٽپھ مارڻ، ڊهي پوڻ، ڪري پوڻ

• ڏُونڊِڪِي ج ڏُونڊِڪِيُون: [ا - مث] ٻري ڪان اڇلي ڏک هڻڻ وارو سونٽو

• ڏُونڊِي ج ڏُونڊِيُون: [ا - مث] ٽلڪي، ٿوڻي، ٽونٽي، ٽڻ، ڏنڊي، ٽني، ڦوهارو، نيسارو، ڏونٽي

• ڏونڙ: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• ڏونرو ج ڏونرا: [ا - مذ] ڪرڙ جو ڪچو ڦر يا ڦل، ڏيلهو، ڏينهون
* ڪلهي ۽ ٽونٽ جي وچ وارو ٻانهن جو مشڪي حصو، ڏورو
* [صفت] ٽنڊڙو
* [هند: ٻنڊ]

—ڏونرن ڏيھُ: [ا - مذ] اها جاءِ، جتي ڏونرا جام ٿيندا هجن، ڏونرن واري زمين
* [ا - خاص/مجاز] مارئيءَ جو ديس، ٿر
'هي جو ڏونرن ڏيھُ، مون کي مليو ڏاج ۾' (شيخ اياز)

—ڏونرو ٽوڪڻُ: [اصطلاح] وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ، جهڳڙي لاءِ آماده ٿيڻ
* هڪل ڪرڻ، للڪارڻ
* بهادري جو ڏاڪو وجهڻ

• ڏونڙُ ج ڏونڙَ: [ا - مذ] ڏاچيءَ ۾ ٿيندڙ هڪ بيماري (جنهن ۾ ڏاچيءَ جي رحم ۾ ڳوڙهيون ٿي پونديون آهن)
* [س/ل]

• **ڏونڙو ج ڏونڙا:** [صفت] ڏُوڙو، ڏُونڻو، ٻيڻو
* جهجهو، گهڻو، زيادہ
* [سن: دو = ٻ]
’ڏونڙا ڏاڻ ڏيارن ٿيون، اِهي اکڙيون البيليون‘ (غمدل فقير)

—**ڏونڙا ڏيجَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ٻيڻي مهرباني ڪرڻ، تمام وڏو احسانُ ڪرڻُ

• **ڏونڪو ج ڏونڪا:** [ا - مذ] نغاري يا ڍهل وڄائڻ لاءِ هڪ سنهڙي (هڪ فوٽ جيتري) گهڙيل ڪاٺي، ڏوڪو، ڪاٺ جي رڱيل ڪَٽي، ڏانديو
* ڪڇيءَ جو هڪ داڻو، تازي ڪڇي، اڌ پڪل ڪارڪ، هَليلو، ڏوڏو (هميشہ جمع ۾ ’ڏونڪا‘ چئبو آهي)

—**ڏونڪا ٽِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪڇيءَ جي ڦر جو رسجي وڃڻ، هَليلا ٿيڻ
* [ڪنايہ] ڇوڪريءَ جو جوانُ ٿيڻ

—**ڏونڪا رَهڙَڻُ:** [اصطلاح] گوشَنِ مان ڏونڪا پٽڻ

—**ڏونڪائُون ج ڏونڪائتان:** [صفت - مذ] ڏونڪَنِ وارو، ڏونڪَنِ جو
* [ا - مذ] رڱيل ڪاٺي (جنهن کي گهُنگهرا ٻَڌل هجن، راند ۽ ناچَ جي ڪم ايندي)، ڏوڪِلو
* ڍهل وڄائڻ جي ڪاٺيءَ، ڏونڪو

—**ڏونڪا هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ڏاندين تي ناچ وجهڻ (جنهن ۾ نغاري وچ ۾ بيهندو آهي، جيڪو بيت ٻہ چوندو آهي ۽ ٻيا ماڻهو جوڙاري ٻہ ٻہ ڏونڪا کڻي ڍهل جي لئي تي ڏونڪا ملائي نڪاءُ ڪندا آهن)

—**ڏونڪائِي ج ڏونڪائِي:** [صفت] ڏونڪَنِ وارو، ڏونڪَنِ جو، ڏونڪَنِ سان رانڊ ڪندڙ رانديگر

—**ڏونڪو لَڳَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن ڳالهہ جو اِطلاعُ مِلڻ
* ڦِٽري ٿيڻ، بدنامي ٿيڻ
* جنگ جو ڏونڪو لڳڻ
* نغارو وڄڻ

—**ڏونڪو وَڄائِڻُ:** [اصطلاح] نالو ڪڍائڻ، مشهورُ ٿيڻ، نامي گرامي ٿيڻ، ناموسُ ڪڍائڻ، هاڪارو ٿيڻ، ناميارو ٿيڻ، ناليرو ٿيڻ
* رُعبُ تابُ وِجهڻ

—**ڏونڪو وَڄَڻُ:** [اصطلاح] نالو ٿيڻ، مشهوري ٿيڻ، ناموسُ ٿيڻ، ڌوم مچڻ

—**ڏونڪي چاچِي:** [صفت] تماشي ڏِسڻ وارو، تماشبين، ساکي، درشڪ
* فقط نالي ماتر ڪم ڪري ميڙ يا مجلس ۾ شريڪ ٿيندڙ

—**ڏونڪي چاچِي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪمَ مهَل ڪمِ نہ اچڻ
* صرف خوشيءَ مهَل اچي شريڪ ٿيڻ

• **ڏونڪِي ج ڏونڪِي:** [صفت] سنگهرو، سنگرو
* [س/ٿ]

• **ڏُونگارُ ج ڏُونگارَ:** [ا - مذ] ڏُونگر، جبَل، پهاڙ، ڇپر، پربت، ڪوهہ، روهہ، پهاڙي، ٽڪر، ٽڪري، ٽوڙهو، پهاڙ
* [سن]
’هاڻي اُڀون آئيا، ڏوڙڻ مون ڏونگارَ‘ (سچل)

• **ڏونگَرَ:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڏُونگَرُ ج ڏُونگَرَ:** [ا - مذ] جبَلُ، پهاڙُ، ڇپر، پربتُ، ڪوهہ، روهہ، پهاڙي، ٽڪر، ٽڪري، ٽوڙهو، پهاڙ
* [سن: اوڊگ؛ پرا: ڊونگري = ڏونگر]
’اڌ ترايا آهيا، ڏُونگر کي ڏاڪا‘ (شاهہ/ديسي)
* [ڪنايہ] بار، وَزنُ، بوجهه، گرانپُ
’ڏونگر سارو ڏکَ جو جيءَ منجهان جوڙيوءِ‘ (شيخ اياز)

—**ڏُونگَرُ ڏارَڻُ:** [اصطلاح] جبَلُ ٽاڪڻ
* سخت محنت ڪرڻُ، وڏ کان وڏو ڪم ڪرڻُ
* تڪليفون سهڻ

—**ڏُونگَرُ ڏورَڻُ:** [اصطلاح] جبَلُ جهاڳڻ
* تڪليفون سهڻ، ڪشالا ڪڍڻ
’رڃن رات رهي، جنين ڏُونگر ڏوريا‘ (شاهہ/ڪاهوڙي)

—**ڏُونگَرُ هارَڻُ:** [اصطلاح] گهڻو روئڻ، هنجون هارڻُ
* [س/اُت]

—**ڏُونگِري ج ڏُونگِرِيُون:** [ا - مث] جبَلَ جي ننڍِي چوٽي، ننڍو ٽڪر، ننڍڙي ٽڪري، ڏَنو، ٽوڙهو

—**ڏُونگِرِي ج ڏُونگِرِي:** [صفت] ڏُونگر سان مَنسوبُ. ڏُونگر جو، جَبَلَ جو. جَبَلَ وارو. جابِلو. ڇاپرو. پهاڙِي. پَربَتِي

—**ڏُونگَرِيا!:** [ح - ندا] اي ڏُونگرا!

* اي ڏُونگر يا جَبَل جا رَهاڪو! پنهُون!

—**ڏُونگِرين ڏَنگ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ڇِتو ٿِيَڻُ. ڇَرِيو ٿِيَڻُ

* اوڙي پاڙي کي ڏُکوئِڻُ ۽ سَتائِڻُ. پاڙي وارن سان جهيڙِڻُ

* [س/ڪوهہ]

—**ڏُونگَرِيو ج ڏُونگَرِيا:** [صفت - مذ] جَبَلَ وارو. ٽَڪَرَ وارو. جابِلو. ٽاڪرو. پهاڙِي. ڇاپرو. ڏُونگرِي

* [مث: ڏُونگِرِي ج ڏُونگِرِيون]

• **ڏُونگَرُ راءِ:** [ا - خاص] ڪَڇَ جي هِڪَ راءِ جو نالو

• **ڏُونگِرو:** [ا - خاص] ٿَر ۾ ’گَدڙي‘ ۽ ’بارمير‘ جي وِچَ ۾ هِڪَ ٽَڪَر جو نالو

• **ڏُونگِرِي ج ڏُونگِرِيُون:** [ا - مث] اوٺَ جو هِڪ قِسمُ. بَصَر

* ڪَپڙَن وَغيره سَٽَڻَ لاءِ ڪاٺَ جو اوزارُ. سونٽِي. ڏُگِري

* ڏِينيوءَ جو هِڪ قِسم

* [س/ڪوهہ]

• **ڏُونگها:** [ا - مذ] جانوَرَنِ جي سِڱَنِ جِي بِيهَڪَ جو هِڪ خاص نَمونو

* وَهٽَنِ جي سڃاڻپ لاءِ ڪَمِ اِيندڙُ لَفظ

* [س/ات]

• **ڏُونگهو ج ڏُونگها:** [ا - مذ] ناريل جي خالِي کوپي جو هِڪ اَڌُ (جَنهِن سان پاڻِياٺ وَغيره ڪَبجي)

* رَڏِٽِي. ڪيوِي. ڏوئِي. ڪرندِي. ٽِيڙِي. ٺِپرِي

* ڏونگهيءَ جيترو ماڻُ يا وَزَنُ

* ٻوڙُ وِجهڻَ جو وَڏو ٿانوُ. ڊاڪون. ڊونگو

* ٺُولهو. پِنَڻَ جي ٺولِهي

* طَعنو. مَهِڻو. اوبالو

* ٽِڪو. عيبُ. داغُ

* [صفت] اونهو. اونهو ۽ وِرِيلُ. عَميق. اَٿاهُ

* [مث: ڏُونگِهي ج ڏُونگِهيون]

—**ڏُونگهِن سان ڏَلَهَڻُ:** [اصطلاح] طعنا ڏِيَڻُ. مَهِڻا ڏِيَڻُ. ٽنڪا ڏَئِي بيعِزَت ڪَرَڻُ

• **ڏُونگِهي ج ڏُونگِهيُون:** [ا - مث] ناريل جي گولي جو سڪايَلُ اَڌُ. ناريل جي گِلَ جو سڪايَلُ اَڌُ. ڪوپِرو

—**ڏُونگِهيءَ جو تيلُ:** [ا - مذ] سڪَلَ ناريل جو رَسُ يا سَٿُ، ڪوپِرِي جو تيلَ

• **ڏونڻِ ج ڏونڻُون:** [ا - مث] ڪتَنِ جِي گهاٽِي پونڪَ، ڪتَنِ جو گَڏِجي پونڪَڻُ

* [س/ڪوهہ]

• **ڏُونٽَڪَ ج ڏُونٽَڪُون:** [ا - مث] زَنجير. نيئَر. ڏاڻُ

* [س/ات]

—**ڏُونٽَڪَ پَوَڻُ:** [اصطلاح] زَنجير پَوَڻُ. قابو ٿِيَڻُ. سوگهو ٿِيَڻُ

• **ڏُونهِن:** [ظرف] ڏانهِن

• **ڏُونهُون ج ڏُونها:** [ظرف/صفت] اُونهو. ڏُونگهو. عَميق. اَٿاهہ

* پَرِي، دورِ

* [س/ات]

* [مث: ڏُونهِي ج ڏونهِيُون]

—**ڏُونهُو ڏيهُہ ج ڏُونها ڏيهہ:** [ا - مذ] پَرِي وارو مُلڪ. پَرانهُون مُلڪ. ڏُور ڏيس

• **ڏوهَہ:** [صفت] هِڪَ عَدَدَ جو نالو. ڏَهہ. دَهَہ. Ten، 10

* [س/ت/ سن: دشن= ڏهہ]

• **ڏوهُہ ج ڏوهَہ:** [ا - مذ] گُناهہ. پاپُ. تَقصِير. اپراڌُ. قصورُ جُرم. دوشُ. اِلزامُ. خَطا

* ڀُل. چُڪَ. غَلطِي. عيبُ. سَٿَم

* [سن: دوش، دش - خطا ڪرڻ، ڏوهہ]

* عِتابُ. مَيارَ. حَرفُ

—**ڏوهارِي ج ڏوهارِي:** [صفت] ڏوهِي، ڏوهَ جوڳو. تَقصِيرَ وارو. پاپِي. عاصِي. بَدِڪارُ. ڪُڪَرمِي. اَپراڌِي. قصورَ وارو. گُنَهگارُ. خَطاوارُ. مُجرِم. حَرفِي

* عِتابَ جوڳو. مَيارِي

—**ڏوهائتو ج ڏوهائتا:** [صفت - مذ] ڏوهه وارو، ڏوهه جو، ڏوهي، ڏوهاري، گنهگار، عيبدار

* حرفي، مياري، عتاب جوڳو

'هن کي ڏوهائتو ڪري، ڪچهريءَ مان ڪڍيائون' (جملو)

* [مث: ڏوهائتي ج ڏوهائتيون]

—**ڏوهه باس ج ڏوهه باسون:** [ا - مث] ڏوهه جي قبوليت، مڃتا، اقرار نامو، سچي، اعتراف (ڪنهن ڏوهه جو)

—**ڏوهه باسڻ:** [اصطلاح] قبولدار ٿيڻ، قصور قبول ڪرڻ، خطا مڃڻ، هائوڪار ڪرڻ

—**ڏوهه باسيتو ج ڏوهه باسيتا:** [صفت - مذ] ڏوهه باسيندڙ، قصور مڃيندڙ، قبولدار، اقراري

—**ڏوهه ڏيڻ:** [اصطلاح] الزام لڳائڻ، خطا وار ڪرڻ، عيب لڳائڻ

—**ڏوهه ڍڪڻ:** [اصطلاح] عيب ڍڪڻ، خطا پوشي ڪرڻ، گناهن کي ظاهر نه ڪرڻ

—**ڏوهه مڙهڻ:** [اصطلاح] خطاوار ٺهرائڻ (ٻئي کي)، ڏوهه ڏيڻ (ٻئي تي)، گناهه ٿڦڻ

—**ڏوهي ج ڏوهي:** [صفت] ڏوهه وارو، ڏوهه ڪندڙ، ڏوهاري، گنهگار، پاپي، مجرم، اپراڌي، تقصير وارو، مياري، حرفي، عتاب جوڳو

• **ڏُوهاڳ ج ڏُوهاڳ:** [ا - مذ] مترس، جو زال تي رنج يا ناراضپو، ڏهاڳ

• **ڏوهٽ:** [ا - خاص] ٺَرِ ٺڪرڻ جي هڪ ذات جو نالو

* [س/ٿ]

• **ڏوهٽو ج ڏوهٽا:** [ا - مذ] ڌيءَ جو پٽ، ڌيءَ جو مذڪر اولاد، نواسو

* [پرا: دوهت، سن: دؤهتر = ڌيءَ جو پٽ]

* [مث: ڏوهٽي ج ڏوهٽيون]

—**ڏوهٽاڻ:** [ا - مذ] ڌيءَ جو اولاد، ڌيءَ جي پيهاڻي

'ڏوهٽاڻ نه پيٽاڻ، جيئن وڏي تيئن ديري' (چوڻي)

—**ڏوهٽاڻو ج ڏوهٽاڻا:** [صفت - مذ] ڏهٽن جو، ڏهٽن وارو، ڏوهٽاڻ

* [مث: ڏوهٽاڻي ج ڏوهٽاڻيون]

• **ڏوهٽي ج ڏوهٽيون:** [ا - مث] مناڻيءَ جي هڪ ڇٽي، ٽڪي

* [س/ٿ]

• **ڏوهپ:** [ا - مث] ناپسنديدگي

* [س/ٿ]

—**ڏوهپڻ:** [مص - فعل لازمي] پسند نه ڪرڻ

* [س/ٿ]

* [ڏوهپيس ڏوهپندو ڏوهپيل]

• **ڏوهر ج ڏوهرون:** [ا - مث] اوڇڻ جو هڪ قسم، کيس، گنبو، لوئي

* [س/ات]

• **ڏوهري ج ڏوهريون:** [ا - مث] هيناهين زمين، ڏهر

* [س/ٿ]

• **ڏوهڙو ج ڏوهڙا:** [ا - مذ] ٻه سٽو بيت، دوهو، دوهيڙو، ڏوهيڙو (ادبي ٻوليءَ ۾ ڪم ايندڙ محاورو)

• **ڏوهلو ج ڏوهلا:** [ا - مذ] گهر جو وڏو صفحو، وڏي کوٺي، هال

* [س/ٿ]

• **ڏوهو ج ڏوها:** [صفت - مذ] ڪير ڏهندڙ، ڏوٻ ڪندڙ، ڏهائي ڪندڙ، ڏهندڙ

* [ا - مذ] ڪير ڏهڻ جو ٿانءُ، وڏي دکي، چونڊري

* [س/ات/سن: دوهي= ڏهندڙ]

* ٻن سٽن جو بيت، ڏوهيڙو، دوهو

* [سن: دوها = ڏوهيرو]

• **ڏوهور ج ڏوهور:** [ا - مذ] ٻن ڏڙن جي وچ وارو ميدان، ڏهر

* [س/ٿ]

• **ڏوهيترو ج ڏوهيترا:** [ا - مذ] ڌيءَ جو پٽ، ڏهٽو، ڏوهٽو

* [س/ٿ/ سن: دؤهتر = ڏوهٽو]

• **ڏوهيڙو ج ڏوهيڙا:** [ا - مذ] ٻن سٽن جو بيت، دوهو، ڏوهو، ڏوٽو بيت، دوڙو، ڏوهڙو، لوڙائو (پليٽس)، هڪ جهونو ۽ مقبول عام، پراڪرتي ۽ هندي ٻولين جو بحر ڦڙن تي ٻڌل شعر (ٻن ٽڪن وارو هر هڪ ٽڪ چوويهن ماترائن واري ٿئي) (پليٽس)

* [سن: دوها = ڏوهڙو]

• **ڏوڙُ ج ڏوڙَ:** [ا - مذ] وِکَ. قَدَمُ
* [س/ات]
* پاٽيءَ جي پکيءَ جو هڪ قِسم. ڏوئِلُ

• **ڏوڙو ج ڏوڙا:** [ا - مذ] ڪاٺ جو وَڏو چمچو (جيڪو ٻوڙ رَڌڻ جي ڪم لڳي). ڏوئي. ڏوئِلو
* [س/ات/ سن: دروي= ڏوئي]

• **ڏوئِلُ ج ڏوئِلَ:** [ا - مذ] پاٽيءَ جي پکيءَ جو هڪ قِسم (جنهن جي ڇهڻبَ ڏوئيءَ وانگي هوندي آهي ۽ مڇي ماري کائيندو آهي)

• **ڏوئِلو ج ڏوئِلا:** [ا - مذ] ڪاٺ جي وَڏي ڏوئي. ڏوئي. وَڏئي. ڪيوي. چمچو. ڪفگير
* [سن: دروي = ڏوئي]
* پاٽيءَ جي پکيءَ جو هڪ قِسم. ڏوئِلُ

• **ڏوئِلي ج ڏوئِليُون:** [ا - مث] پالڪي. ڏولي
* [سن: دولڪا = ڏولي]

• **ڏوئو ج ڏوئا:** [ا - مذ] سَرو (ڪاٺ کي کائيندڙ جيتُ)
* [س/ل]
* بيماري. ڳارو. ڳارانجهو. جهجهڻ. جهوري. جهوراٿو
* [صفت] پيٽو. گهڻ کائُو. هَڄي. مفت خور. ڇهَندڙ. ٺڪرٻلُ. پيٽ لٽُ. مانيءَ ٺوڙ. پيٽوڙي

• **ڏوئي ج ڏوئيُون:** [ا - مث] طعامُ رَڌڻ جو اوزار. ڪاٺ جو وَڏو چمچو. ڪفگير. ڪپگير. ڪيوي. ڏوئِلو
* [سن: دروي = ڏوئي]

—**ڏوئي چٽڻُ:** [اصطلاح] آخر ۾ ڪاڌو کائڻ. خالي ديڳڙي يا ڏوئي اُگهي کائڻ (طعامُ وَغيره ختم ٿي وَڃڻ جي صورت ۾)
* [مجازاً] شاديءَ واري رات برسات پَوڻُ (سنڌ جي ٻهراڙين ۾ اِها ڳالهه مشهُورُ آهي ته ڪنهن جي شاديءَ واري رات جيڪڏهن مينهَن وسي پوندو آهي ته مائٽ کيس مذاق طور چوندا آهن ته: "شاديءَ تي مينهَن وسي پيو آئي، ضرور ڪنوارپ ۾ يا ڪٺي چٽي هوندئي يا ڪا ڏوئي چٽي هوندئي)
’تنهنجي شاديءَ تي او راڻل وسي مينهَن پيو آئي، ڏوئي چٽي هوندءِ‘ (مشهُورُ لوڪ گيت)

—**ڏوئي ڍَڪڻُ گيهه ٿيڻُ:** [اصطلاح] سڀ ڪي حاصل ٿيڻ. وڏ ۾ وڏ فائدو ٿيڻ. هر طرف کان لاڀ ملڻ
* [ڪنايه] سڀ خرابُ ٿيڻ. نقصانُ ٿيڻ. ڇيهو ٿيڻ

—**ڏويو ج ڏويا:** [ا - مذ] وَڏي ڏوئي. ڏوئِلو
* [س/ل]

• **ڏوئيلو ج ڏوئيلا:** [ا - مذ] پاٽيءَ جي پکيءَ جو هڪ قِسم (رنگ اڇو قد ڏيڍ فوٽ. ڇهڻبَ ڪاري ڏوئيلي جهڙي. ڏنڊ ۾ ٿئي). ڏوئِلُ

• **ڏويارُ ج ڏويارَ:** [ا - مذ] پاٽيءَ جي هڪ پکيءَ جو نالو يا قِسم
* [س/ڪوهه]

• **ڏويڙُ ج ڏويڙ:** [ا - مذ] ڏنگ. خرابي. نقص
* [س/ات]

• **ڏَهَه:** [صفت] هڪ انگ يا عَدَدَ جو نالو نَوَن (9) کانپوءِ ايندڙ انگ (10). نَوَ واڌو هڪ، پنج واڌو پنج. ڏهن ايڪن جو جوڙ. هڪ ڏهاڪو. دَهَه. (انگ: Ten)
* [سن: دشن. ف: ده + ڏهه. پرا: دس]

—**ڏَهَه آڱريُون پاري ڏيڻا ڪرڻ:** [اصطلاح] فضول خرچ ڪرڻ. اجايو خرچ ڪرڻ

—**ڏَهَه ڏِسيُون:** [ا - مث] ڏَهه طرف (1. مشرق = اُڀرندو 2.مَغرب = اُلهندو 3. شمال = اُتر 4. جنوبُ = ڏکڻ 5. تحتِ = هيٺ. 6. فوق = مٿي. 7. آڳني ڪون = ڏکڻ اُڀرندي جي ڪنڊ. 8.نيرت = ڏکڻ اُلهندي جي ڪنڊ. 9. پائب = اُتر اُلهندي جي ڪنڊ. 10. ايسان = اُتر اُڀرندي ڪنڊ)
* [آصفيه]

—**ڏَهَه ڏيڻ:** [اصطلاح] ڳجهه بيان ڪرڻ. ڀيد کولڻ. راز ظاهر ڪرڻ

—**ڏَهَه سانٺ:** [صفت] هڪ عَدَدَ جو نالو. هزار سنک برابر ڏهه سانٺ

—**ڏَهَه سنک:** [صفت] هڪ عَدَدَ جو نالو. هزار کرب برابر ڏهه سنک

—**ڏَهَه سَئِي ج ڏَهَه سَئِي:** [ا - مث] ڏهن تندن وارو ڪپڙو (جنهن ۾ ڏهه سَوَ تندون تاڃيءَ ۾ هجن)

—**ڏَهَ ڪُنبو ج ڏَهَ ڪُنبا:** [ا - مذ] ڏَهَنِ ڪُندَنِ وارِي شِڪلِ (جاميٽري وَغيره ۾)

—**ڏَهَ مُکِي ج ڏَهَ مُکِي:** [صفت] ڏَهَنِ واتَنِ وارو، ڏَهَنِ منهَنِ وارو

* [ا - خاص] راوڻ جو لَقَبُ

—**ڏَهَ نِکِرَبُ:** [صفت] هِڪَ عَدَدَ جو نالو، هَزار اَربَ بَرابَر ڏَهَ نِکرَبَ

—**ڏَهُون:** [صفت] قطارَ ۾ نائين نمبرَ کانپوءِ آيَلُ نمبر

—**ڏَهُون دَرجو:** [ا - مذ] ڏهون ڪِلاسُ، ڏهين جَماعتَ، مَيٽرڪ. (انگ: Matric)

—**ڏَهُوڻِ:** [صفت] ڏَهَ دَفعا وَڌيڪَ هجڻَ جي حالَتَ، ڏَهَ دفعا، ڏَهَ ڀيرا

* [ظرف] گهڻو وَڌيڪَ

—**ڏَهُوڻائي ج ڏَهُوڻائِيُون:** [ا - مث] ڏهوڻ

—**ڏَهُوڻو ج ڏَهُوڻا:** [صفت - مذ] ڏَهَ دفعا وَڌيڪَ، ڏَهَ ڀيرا زياده

* [ظرف] گهڻو زياده

—**ڏَهُوڻو ڏانُ ج ڏَهُوڻا ڏانَ:** [ا - مذ] جهجهو اِنعامُ، تَمام گهڻي بَخشِشِ

—**ڏَهُوڻو ڏانُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] جهجهو اِنعامُ ڏِيڻ، تَمامُ گهڻيون سوغاتون بَخشڻ

—**ڏَهُوڻِي ج ڏَهُوڻِيُون:** [صفت - مث] ڏَهَ دَفعا وَڌيڪَ ڪا مونث شيءِ، ڏَهَ ڀيرا زياده

'تہ تنهنجي سائين، ڏاتِ ڏهوڻي ٿِي ٿِئي' (شيخ اياز)

—**ڏَهَ ويري:** [ا - مذ] ڏَهَ دشمن (1. نفس، 2. شيطان 3 زال 4. پٽُ، 5. پيٽُ، 6. اُڃَ، 7. شهوَتَ، 8. تَڪبر 9. ننڊ، 10. ڏُمَرُ)

'ڏهن ويرين وچ ۾ آيو آ انسان،
پهريون ويري پنهنجو نفس نحس نادان،
ٻيو ويري تنهن سين شامل آ شيطان،
ٽيون ويري ويرو محبت زال زيان،
چوٿون ويري ٿا چون بيٽو (پٽ) بي فرمان،
پنجون ويري پيٽ آ جو نت نت گهري نان،
ڇهون ويري آ اڃ جو لئي ھاڻي پريشان،
ستون ويري شهوت آ جنهن ڪيا هزارين حيران،
اٺون ويري آڪرو تڪبر تولان،
نائون ويري ننڊ آ غفلت جو گذران،
ڏهون ويري ڏمر آ جهل وڏو جولان،
انهن ڏهن ويرين وچ مان جو ڪٽي جنگ جوان،
'آءِ سر ڪريان قربان، تنهن سورهيہ تان ساهو چوي'
(لوڪ ادب)

—**ڏَهين:** [صفت] ڪيترا ڀيرا ڏَهَ، بيشمار، بي انداز

'ساهڙُ مٺاءِ صَدقي ڏَهين ڏَمَ ڏِيانءِ' (شاهہ)

● **ڏَهُہ:** [ظرف] ڏانهَن، طرفِ، ڏي

● **ڏِهُہ ج ڏِهَہ:** [ا - مذ] ڏيهُہ، وَطن، ملڪ، ديش

* [سن: ديش= ڏيهہ]

—**ڏِها ڏِهُہ:** [ا - مذ] ڏيهان ڏيهہ، ملڪان ملڪ، هَر هَنڌ

—**ڏِهائي ج ڏِهائِي:** [صفت] ڏيهي، ملڪي، ديسي، هم وَطن

—**ڏِهڙاڪُ ج ڏِهڙاڪَ:** [صفت] ديسَ نيڪالي ڏِنَلُ، جلاوَطن

* بَدنامُ

* [س/ات]

● **ڏُهاڄ ج ڏُهاڄُون:** [ا - مث] اُها ٻيوهَ عورَتَ، جيڪا مڙسَ جي مَري وَڃڻَ کان پوءِ ٻيو پَرڻو ڪَري، هِڪَ مڙسَ کان پوءِ ٻيو دَفعو مڙسَ ڪَندڙُ عورَتَ، ڦُلاڻي عورَتَ

* [هند: دهاجو]

● **ڏُهارِي ج ڏُهارِي:** [صفت] ڏوهُ ڪَندڙُ، ڏوهارِي، ڏوهِي، مُجرِمُ، گنهگارُ، پاپِي، خاطِي

* [س: دوش= ڏوهہ]

● **ڏِهاڙو ج ڏِهاڙا:** [ا - مذ] هِڪَ ڏِينهَن جو عَرصو، هِڪ ڏِينهَن، يومِ، روز، وار، تِٿِ

* زمانو، سَمون، وَقت

* اوليا جي خَتمي جو ڏِينهَن

* [سن: ڏو = چمڪڻ + 'ڙو' اسم تصغيرجي علامت، ڏوس = ڏينهن]

—**ڏِهاڙِي ج ڏِهاڙِيُون:** [ا - مث] هَر روز، روزانو، روزمَره

'وَتان سو واڻيون، تو ڏي ڏهاڙي اُن ڪي' (سچل)

'ڏهاڙي تورکي ڏِسي، هيءِ بخاريءِ هيرَ' (استاد بخاري)

* نِتِ نَئون

* هِڪَ ڏِينهَن جي مَزوري، روزاني اُجرتَ

* هِڪَ ڏِينهَن جي ڪَپڙَ مان نِڪتَلُ مَکڻُ

● **ڏِهاڙِي ج ڏِهاڙِيُون:** [ا - مث] مَٿي تي ٻَڌَلَ جو ٻوڇڻ

* [هند]

• **ڏاڪو ج ڏاڪا:** [صفت] ڏَهَن ايڪَن جو جوڙُ، ڏَهَن جو مَجموعو

٭ ڏَهَن جي لِڳِ ڀَڳِ، اَٽڪل ڏَهَ، ڏَهَ ڪن، ڏَهَن کان هِڪَ ٻَن تائين ڪا شيءِ

٭ [سن: دشن = ڏَهہ]

٭ هِڪَ قِسمَ جي خاص عِبادَتَ (جَنهِن ۾ رَمضان شريف جي آخِري ڏَهَن ڏِينهَن ۾ دنيا کي تياڳي، مَسجِدِ جي هِڪَ ڪُنڊَ ۾ رهِي، صِرف الله پاڪَ جي عِبادَتَ ۽ ذِڪرِ اَذڪارُ ڪَيو ويندو آهي)، اَعتِڪافُ

٭ قَضِيي (موتَ) کانپوءِ ڏهون ڏِينهَن ۽ اُنَ تي ڪِريا ڪَرمُ

—**ڏاڪي ۾ ويهَڻُ:** [اصطلاح] اَعتِڪافَ ۾ ويهَڻُ

• **ڏاڳ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

٭ [س/ات]

• **ڏُهاڳُ ج ڏُهاڳَ:** [ا - مذ] بَدبَختي، نِڀاڳائي، ڪَم نَصيبي، اَڀاڳُ، زَحمَتَ

٭ [سن: دُرڀاڳيہ = خراب + ڀاڳيہ = ڀاڳ]

٭ وِڇوڙو، جدائي، فِراقُ، ڦوڙائو

٭ ڏُکَ، مُصِيبَتَ، تَڪلِيفَ

٭ مڙسَ جو وِڇوڙو، ڪنهن زالَ کي طَلاقَ مِلَڻَ واري حالَتَ يا مڙسَ جي مَرِي وَڃَڻَ جي حالَتَ، رَنوڙ پڻي، رَناپو، رَنپڻُ، طَلاقَ

٭ مڙسَ جو زالَ تي رَنج يا ناراضپو يا اَٽوٽَتِ

'ڏُمِريو ڏُهاڳُ، سِکهو ڏِٺي سهاڳِيين' (شاهہ/ليلا چنيسر)

٭ [ضد: سهاڳُ ج سهاڳَ]

—**ڏُهاڳِجَڻُ:** [مص - فعل مجهول] ڏُهاڳُ ڏِسَڻُ، رَنڙ ٿِيَڻُ، بيواهہ ٿِيَڻُ

٭ [ڏُهاڳِيو ڏُهاڳِبو ڏُهاڳِيل]

—**ڏُهاڳُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] رَنڙ ڪَرَڻُ، اَڪيلو ڪَرَڻُ، ڇَڏَڻُ

٭ ڏُکُ ڏِيَڻُ

—**ڏُهاڳُ ڏورُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] سهاڳَ سِرَڻُ، نِڀاڳُ هَليو وَڃَڻُ، مِهَر وارو مڙسُ مِلَڻُ

٭ گهرَ جو سُکُ نَصِيبُ ٿِيَڻُ، عيش و آرامُ حاصِل ٿِيَڻُ

—**ڏُهاڳڻِ ج ڏُهاڳڻِيُون:** [صفت - مث] مڙسَ مَرِي وَيَلِ عورَتَ، مڙسَ جي ڌِڪارِيَلِ عورَتَ، بيواهہ، رَنڙ، رَنڊَڙ، وِڌوا، ڏِنيل، ڏَني، ڦلاوَنتي

٭ نِڀاڳِي، ڪَمبَخت

—**ڏُهاڳِي ج ڏُهاڳِي:** [صفت] ڏُهاڳَ وارو، ڏُهاڳَ هيٺِ آيَلُ، جدا ڪَيَلُ، ڌِڪارِيَلُ، ٽَڙيَلُ

٭ حَرفِي، عِتابِي، مَيارِي

• **ڏَهان:** [ظرف] ڏانهَن، ڏي، اُنَ طَرفَ ڏي، ايڏانهَن، ايڏانهِين، ڏَهون

• **ڏَهاڻِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏِهاڻِي:** [ظرف] ڏِهاڙي، روزانِي

'ڏِهاڻِي ڏِنُر ڪيتِرا، جِنِين مارِيو موڪ' (شاهہ/گهاتو)

• **ڏُهائِڻُ:** [مصدر 'ڏُهَڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڏُهَڻَ جو ڪَم ٻِئي کان ڪَرائِڻُ

٭ [سن: دہ = ڏُهڻ]

٭ [ڏهايو ڏُهائِيندو ڏُهايَلُ]

—**ڏُهائُو ج ڏُهائا:** [ا - مذ] کِير ڏُهَڻَ جو ٿانءُ، ڪاٺَ جو ٿانءُ (جَنهِن ۾ ڏاچِيءَ جو کِير ڏهِبو آهي)، ساڙهو، گهاگهرِ

٭ ڏوبِ، ڏُهائِي، ڏوڏَ

٭ [س/ل]

٭ [صفت] ڏُهَندَڙ، ڏوهو

'ڪي ڏُهائي ۾ ڏوهَ، ڪي ساڙهي سانگيڙي' (چوڻي)

—**ڏُهائِي ج ڏُهائِيُون:** [ا - مث] ڏوڏَ، ڏوبِ

٭ کِير ڏُهَڻَ جو ٿانءُ

٭ کِير ڏُهَڻَ جي اُجرَتَ

—**ڏُهائِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] کِير ڏُهَڻُ، ڏوبُ ڪَرَڻُ

• **ڏُهائُو ج ڏُهائُو:** [صفت] ڏُکِيو، ڏهليو، ڏوليو

٭ [ضد: سهائو]

• **ڏَهائِي ج ڏَهائِيُون:** [ا - مث] ڏَهون حِصو، ڏَهانس، عِلمِ رِياضِيءَ موجِبِ ڪَنهِن بہ عَدَدَ جي ڏَهِين پَتي

٭ [سن: دشن = ڏَهہ]

—**ڏَهائِيءَ جي نِشاني:** [ا - مث] ڊيسِيمَل، (انگ:Decimal)

• **ڙِهائِي ج ڙِهائِي:** [صفت] پَنهنجي ڏيهہ وارو، پَنهنجي ديسَ جو، ديسَ ڀائِي، ڏيهِي

※ [سن: ديش]

’ڪِتابَڪُون ڪيس ڏِيندَم ڙِهائِين جون‘ (شاهہ/مارئي)

• **ڏُهيٽِرو ج ڏُهيٽِرا:** [ا - مذ] ڌِيءُ جو ٻَچائُو اولادُ. ڌِيءُ جو پُٽُ يا فَرزَند. ڏُهٽو

※ [س/ات/ سن: دؤهتر = ڏ هِٽو]

※ [مث: ڏُهٽِڙِي ج ڏُهٽِڙِيون]

• **ڏُهِٽو ج ڏُهِٽا:** [ا - مذ] ڌِيءُ جو ٻَچائُو اولاد. ڌِيءُ جو پُٽُ، ڏُهيٽِرو

※ [سن: دؤهتر = ڏ هِٽو]

※ [مث: ڏُهٽِي ج ڏُهٽِيون]

—**ڏُهِٽاڻِ ج ڏُهِٽاڻِيُون:** [ا - مث] ڌِيءُ جو اولاد

• **ڏَهَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ قَبيلي جو نالو (رِوايَتَ موجب ٻارَنِ ۾ ورهايَلُ: 1.بِرهَمائِي 2.ٻَنِي 3.دوڏائِي 4.جهڪائِي 5.ڪانجا، 6.ڪاٻِڙِي، 7.راجڙِي)

• **ڏَهَرُ ج ڏَهَرَ:** [ا - مذ] شاهہ سائِينءَ جي رِسالي جو هِڪ سُرُ ۽ راڳُ

※ تَعَريفَ جا بيتَ. سُرِيلا بيتَ (جيڪي دعا يا ذِڪرَ طورِ مِلتانَ جي غوث بَهاءُ الدين ۽ مَخدوم نوحَ جا مُريدَ وَڏي آوازَ سان پَڙهندا آهن)

※ مِصرع ڪَلِي، اِندِرو، پَد

※ ڪوِتا، شَعر، نَظم، ڇَنُ

※ وارِيءَ جي ٻِن دڙَن ۾ نَهِيَلَ ماٿِري يا ميدانُ (جِتي زَمِينَ پَڪِي هجي ۽ سال بَسال بَرساتِ پَوڻَ تي آبادِي ٿِئي، جيئن ’هيڪل ڪوريءَ جو ڏَهَر‘)

※ هيٺاهُون ميدانُ (جِتي پاڻِي گڏ ٿِئي)

※ [هند: ڍهر = ڍهر]

※ ڪيسَ جو هِڪ قِسم

※ [س/ات]

• **ڏَهَراج:** [ا - خاص] هِڪَ قَبيلي جو نالو

• **ڏَهَرڪِي:** [ا - خاص] ضِلعي گهوٽڪِيءَ ۾ هِڪَ شَهَر ۽ ريلوي اِسٽيشَن جو نالو

• **ڏَهَرَنگُ:** [ا - خاص] هِڪَ جَبَلَ جو نالو

• **ڏَهرو ج ڏَهرا:** [ا - مذ] بُت خانو، بُت ڪَدو، ڏيرو، مَندَرَ، ديرو، دير (رسالو عام راڳ)

• **ڏَهرِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

※ [صفت] ٻوڪَ، بيوَقوفُ، جاهِلُ، اَنا ڙِي

• **ڏَهَريجا:** [ا - خاص] راجڙَ قَبيلي جي هِڪَ پاڙي جو نالو

※ [س/ات]

• **ڏَهَس نامون ج ڏَهَس نامان:** [ا - مذ] سِنڌي لوڪ اَدَبَ جي شاعِريءَ ۽ سگهڙ پائِيءَ جو هِڪ نَمونو. شاعِرائُو فَن، اَهڙو بيتُ، جَنهِن ۾ ڏَهَن مختَلِف ٻولِيُن جا، يا ڏَهَ هَم مَعَنيٰ مختَلِف لَفظ اِستعمال ڪَيَل هجَن، اَهڙو بيتُ، جَنهِن ۾ ٻِيَن ٻولِيُن جا هِڪَ کان وَڌيڪَ اَنوکا لَفظ اِستعمالِ ڪَيَل هجَن (جيئن: راتِ جي ڏَهَن نالَن لاءِ ڏَهس نامون: ڪِڪِي، توهِيارِي، تامِنِي، تَمهَر، تامَسِ، مَسِ، شَب، رين، رَجنِي، ليل هي، (نم شاعر))

※ [سن: دشن = ڏهہ + نام = نالو]

• **ڏَهِسَٺو ج ڏَهِسَٺا:** [ا - مذ] ڪَپڙي جو هِڪ قِسم (جَنهِن جي پيٽي ۾ هِڪ هَزار تَندُون هجَن)

• **ڏَهڪارُ ج ڏَهڪارَ/ڏَهڪارُون:** [ا - مذ] هِراسُ، ڊَپُ، داءُ، ڊيڄو، ڀِيانڪ حالَتَ، ڀَوُ، ڏَر، خوف، ڊِڄ

※ ڌاڪوڙو، ڌُرتِلو، ڦَرڦوٽ، هاهاڪار، دَهشَتَ، هائيدُوسَ، ڏَهَڪو، ڌاڪو، دَهَڪو، دَهمانُ، ڏَهَڪاءُ، ڇِرڪو، ڇِرڪَ، ڌاهُ

※ [سن: دسيہ]

• **ڏَهڪاءُ ج ڏَهڪاءَ:** [ا - مذ] ڌاڪو، ڌاڪَ، هِراسُ، وِسوِسو، دَهشَتَ، ڊَپُ، خوفُ

※ رُعبُ، تابُ، خَشمَتَ، دَٻدَٻو

※ اِقبالُ، نالو، ناموسُ، ٻَڌائِي، وَڏائِي

—**ڏَهڪاءُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڌاڪو وِهڻُ، رُعبُ وِهڻُ، ڊَپُ وِهڻُ

—**ڏَهڪائِجَڻُ:** [مصدر ’ڏَهڪائڻُ‘ مان فعل مجهول] ڏَهڪِجَڻُ، ڏَهڪجڻُ

※ [ڏَهڪايو، ڏَهڪائيندو، ڏَهڪايَل]

—**ڏھڪائِڻُ:** [مص- فعل متعدي] ڊيڄارڻُ، هِراسڻ، خوفُ پيدا ڪرڻُ

* [مص] ڏھڪائڻ
* [امر] ڏھڪاءِ
* [مضارع] ڏھڪايان (ج) ڏھڪايون، ڏھڪائين (ج) ڏھڪايو، ڏھڪائي (ج) ڏھڪائين
* [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آھن]
* [حال] ڏھڪائي ٿو (ج) ڏھڪائين ٿا
* [حال مث] ڏھڪائي ٿي (ج) ڏھڪائين ٿيون
* [ماضي] ڏھڪايو (ج) ڏھڪايا
* [ماضي مث] ڏھڪائي (ج) ڏھڪايون
* [مستقبل] ڏھڪائيندو (ج) ڏھڪائيندا
* [مستقبل مث] ڏھڪائيندي (ج) ڏھڪائينديون
* [اسم مفعول] ڏھڪايل

—**ڏھڪائيندڙُ ج ڏھڪائيندڙَ:** [صفت] ڊيڄاريندڙ، خوف پيدا ڪندڙ، پوائتو

'نسورو نادان، ڏھڪائيندڙ ڏيھہ جو' (شيخ اياز)

—**ڏھڪِجڻُ:** [مصدر 'ڏھڪڻ' مان فعل مجھول] ڊڄڻ، هراسجڻ، دٻ ڪرڻ، خوف ۾ اچڻ، ڏھڪڻ

* [ڏھڪيو، ڏھڪندو، ڏھڪيل]

—**ڏھڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڊڄڻ، ڀؤ ڪرڻ، دٻ ڪرڻُ، خوف ۾ اچڻ، ڏرڻ، هراسجڻ، ڏهلجڻ، خوف کائڻ، ڪؤ ڪرڻ

* ڏڪڻ، رڪڻ، ڪنبڻ

'ڏيل پيا ڏھڪن، موس پيا ڪنھن ماري' (شيخ اياز)

* [ڏھڪيو، ڏھڪيا، ڏھڪي، ڏھڪيون، ڏھڪندو، ڏھڪندا، ڏھڪندي، ڏھڪنديون، ڏھڪيل]

—**ڏھڪو ج ڏھڪا:** [ا - مذ] ڏھڪاءُ، ڏھڪار، هراس، دٻ، ڊيڄو داءُ، ڀيانڪ حالت، ڀؤ، ڏر، ڏڪڻي، خوف، ڊڄ

'گھاٽڪا! تنھنجي گھات، ڏھڪو ساري ڏيھہ ۾' (شيخ اياز)

• **ڏھڪاڄُ ج ڏھڪاڄ:** [ا - مذ] جيت جو ھڪ قسم (سائي رنگ جو جيت، جنھن کي جيڪڏھن مال کائي تہ مال ھڪدم مري وڃي)، ڪارو واءُ

* [س/ڪوھ]

• **ڏھڳ ج ڏھڳ:** [ا - مذ] ڏاھگ

* [سن: در - خراب + ڀاڳيہ - ڀاڳ]

• **ڏھل ج ڏھل:** [ا - مذ] وڏو ٿانءُ، وڏو ٿالھ، وڏي ٿالھي

* ڪاڏي سان خوب پريل برتن، پاٽوڙو، ڇھبر
* وڏو ڏرڙ، ٻرگھل
* [صفت] گھڻ کائڪ
* ڏلھي جيڏي پيٽ سان
* [س/ل]

• **ڏھل:** [ا - مث] گاھہ جو ھڪ قسم

* [س/ڪوھ]

• **ڏھل ج ڏھلون:** [صفت - مث] ڏوڏ وغيره تي ڏٽل يا ورتل چوپايو مال

* [س/ڪوھ/ سن: دھ = ڏھڻ ؟]

• **ڏھلو ج ڏھلا:** [ا - مذ] پٽن يا تاس راند ڪيڏڻ ۾ ڏھن داڻن وارو پتو، ڏھو، ڏھيلو، ڏھہ خال، دھلو، دھيلو، دھلي، دھيلي، دھو

* [سن: دشن = ڏھ]

• **ڏھلو ج ڏھلا:** [ا - مذ] ديرو، ڏيرو، ڏھرو

* [س/ل]

'اسين ٿلاٽي جي ڏھلي تي رہاسين' (جملو)

• **ڏھلو ج ڏھلا:** [صفت - مذ] ڏک وارو، ڏکيو، تڪليف وارو، سوراٿو، ايذايل، ڏھيلو، ڏھيرو، ڏکيو، مشڪل، اھنجو

* [س/ل/ پرا: دھٹ: سن: دھڪت + دھلي + دھڪ = ڏک]

'ڏينھن ڏھلا ڏمر سين، آھيان اوھان ڌار' (شاھ/سھڻي)

* ڏکيو گذران ڪندڙ
* سنھڙو اپرو، ڏبرو، لاغر، ضعيف، ڪمزور، ھيٺو، نستو، پوٺو، مڙيل، ڏنگو
* [مث: ڏھلي ج ڏھليون]

—**ڏھلائي ج ڏھلائيون:** [ا - مث] درد، ڏک، تڪليف، ڏکيائي، ڏھيرائي

• **ڏھلي ج ڏھليون:** [ا - مث] ڏولي، ڏولو، ڪجاوو، محمل، محافو، ڏولي

* [سن: دول - لڏڻ]

● ڏَهُن: [ظرف] ڏانهن، طرف، ڏي

—ڏَهَنگُن: [ظرف] ڏانهن، ڏَهُن، طَرفِ

● ڏَهنائِي ج ڏَهنائِيُون: [ا - مث] ڳالهه ۾ ڪَنهن کي اَشارتَ ڳالهه جي ڏِيَڻ واري حالَتَ، اِشارو اَچ، اُهڃاڻ، ڏَس، نِشاني، اهنائِي، ڇتاءُ

※ اِطلاع، ڄاڻ، خَبَر سنڌ

※ ڏوراپو، طعنو

—ڏَهنائِي ڏِيَڻُ: [اصطلاح] ڏَس ڏِيَڻ، نِشاني ڏِيَڻ، اُهڃاڻ ڏِيَڻ

※ ڏوراپو ڏِيَڻ، طَعنو ڏِيَڻ

—ڏَهنائِيون ڏِيَڻُ: [اصطلاح] وِڻَ ڏِيَڻ، طَعنو هَڻَڻ، مِهڻا ڏِيَڻ

● ڏَهَڻُ: [مص - فعل لازمي] ساڙي ۾ سَڙَڻُ، سَڙَڻُ، جَلَڻ، پَچَڻ، پَچَڙڻُ، ڏجهڻ

※ [سن: دهه = ساڙڻ]

'ڏاڍِي ذاتِ جَتَنِ جِي، ويٺي ڏيلُ ڏهِي' (شاهه)

'اوباري عَميقَ جو ڏُکڙِءَ ڏِيلُ ڏهِي' (خان زئي)

※ ڏُکَڻ، ڪَنبَڻ

※ ڊِڄَڻ، خوفُ ڪَرَڻُ

※ [ڏهِيو، ڏَهَندو ڏهيَلُ]

—ڏَهِي ڇڏِڻُ: [اصطلاح] بَرباد ڪَرَڻُ، تَباهه ڪَرَڻُ، نابودَ ڪَرَڻُ، ناس ڪَرَڻُ

● ڏَهَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڏُکوئِڻ، رَنجائِڻ، پيڙَڻُ، آزارڻُ، اِيذاءُ رَسائِڻ، اِيذائِڻ، ويڌَنِ ڪَرَڻُ، سَتائِڻ، ڇيڇلائِڻ، عذاب رَسائِڻ

※ خَفي ڪَرَڻُ، چِڙَ ڏِيارَڻُ، چوڙَڻُ، خارَ ڏِيَڻ

※ رانڊِ ڪَندي بال کي جَهلِڻ، روڪِڻ، جَهلِڻ، گَسائِڻ

※ ڦَرِڻُ، ڪَسِڻ، وَڻَڻ

※ نَڳي ڪَرَڻُ

※ [س/ات]

※ [مص] ڏَهَڻ

※ [امر] ڏَهه

※ [ڏهيو، ڏَهَندو ڏهيَلُ]

● ڏَهَڻُ ج ڏَهَڻَ: [ا - مذ] وَڻَ جو ٽارُ، ڏارُ

※ [س/ات]

● ڏَهَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڪِير ڏِيندڙ جانورَ مان ڪِير ڏَهَڻ يا ڪَڍَڻُ، ڪِير ڏَهَڻ، ڏوبُ ڪَرَڻُ، ڏهائِي ڪَرَڻُ

※ نِچوئِڻ، سِچوئِڻ، نِپوڙَڻُ، چوڪِڻ

※ [سن: ده = ڏَهَڻ؛ پرا: دهڻ، دوهڻ؛ سن: دوهن]

※ ميڙَڻُ

※ [س/ات]

※ ڪَمَر ۾ وَهائِڻ

※ [مجازاً] ڦُرِڻُ، آهِستي آهِستي ڦُرِڻُ، ڦُري سِجو ڪَرَڻُ، صَفا خالِي ڪَرَڻُ

※ [مص] ڏَهَڻ

※ [امر] ڏَهه

※ [مضارع] ڏهان (ج) ڏهئون، ڏهِين (ج) ڏهو، ڏهي (ج) ڏهِين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] ڏهِي ٿو (ج) ڏهِين ٿا

※ [حال مث] ڏهِي ٿي (ج) ڏهِين ٿيون

※ [ماضي] ڏهيو/ڏڌو (ج) ڏهيا/ڏڌا

※ [ماضي مث] ڏهِي/ڏڌي (ج) ڏهيون/ڏڌيون

※ [مستقبل] ڏهَندو (ج) ڏهَندا

※ [مستقبل مث] ڏهَندِي (ج) ڏهَندِيون

※ [اسم مفعول] ڏهيَلُ/ڏڌَلُ

—ڏَهَڻو ج ڏَهَڻا: [ا - مذ] کير ڏَهَڻ جو ٿانءُ

—ڏَهِي ڇڏِڻُ: [اصطلاح] خالِي ڪَرَڻُ، سَکائي ڇَڏَڻُ

※ ٺَلهو ڪَرَڻُ، سِجو ڪَرَڻُ، ڪَنگالُ ڪَرَڻُ، ڦُري ڇَڏَڻُ

※ ناس ڪَرَڻُ، چَٽُ ڪَرَڻُ، وِيرانُ ڪَرَڻُ، بَرباد ڪَرَڻُ، اُجاڙي يا اُجَڙَڪَري ڇَڏَڻُ

• **ڏهو ج ڏها:** [ا - مذ] انگن ۾ ڏهه. ڏهن ايڪن جو جوڙ. ڏهاڪو. ڏهو
* ڏهن ڏينهن جو عرصو. عشرو. ڏهاڪو
* محرم الحرام جي مهيني جا پهريان ڏهه ڏينهن
* ڏهن ڏينهن جو اعتڪاف (رمضان جي مهيني ۾)
* ڏهن ڏينهن جو روزو
* موت کان پوءِ ڏهون ڏينهن
* [سن: دشن = ڏهه]
* راند جي پتن ۾ ڏهن داڻن وارو پتو. ڏهلو. ڏهلو
* سورهي کان ٿورو ٿلهو سٽ (ڪورين جي اصطلاح ۾)
* [س/اٽ]
* سور. درد. غم. ڏک. ڏک
* [س/ل]
* [صفت] ڏهن وارو. ڏهن جو

—**ڏهوٽڙ ج ڏهوٽڙ:** [ا - مذ] ۽ ڏهه. ڏهن سان

—**ڏهوٽڙو ج ڏهوٽڙا:** [ا - مذ] هڪ سو جي پويان ڏهه. ڏهه سيڪڙو. ڏهه فيصد

—**ڏهو پڙهڻ:** [اصطلاح] مجلس پڙهڻ (محرم الحرام ۾ پهرين ڏهن ڏينهن ۾ حضرت امام حسين عليه السلام ۽ ڪربلا ۾ سندن ٻين شهيد جانثارن جي ياد ۾/اهل تشيعه جو اصطلاح)

—**ڏهو ڏيڻ:** [اصطلاح] سڀ ڪجهه چورائي کڻي وڃڻ. ڦري وڃڻ. لٽي وڃڻ

—**ڏهو ڪيڏڻ:** [اصطلاح] ڏهه ڏينهن هڪ هنڌ گوشائتو ويهي خدا جي عبادت ڪرڻ يا خدا کي ياد ڪرڻ. ڏهن ڏينهن جو چلو ڪڍڻ

• **ڏِهو ج ڏِها:** [ا - مذ] ديهه. ملڪ. وطن. ديس. ساڃيهه. ديار. ولايت
* [سن: ديش = ڏيهه]

• **ڏهوٽ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏهوچ ج ڏهوچ:** [صفت] ڏگهو ماڻهو. لانبٽ
* [س/ڪوهه]

• **ڏهون:** [ظرف] ڏهان. ڏانهن. ڏي. ان طرف. طرف ڏي. ايڏانهين

• **ڏهي ج ڏهيون:** [ا - مث] جميل کير. ڌونئرو. گهاٽي لسي. ڏڌ. ڌهي
* ڌڳ. ڌڳل
* [سن: دڌ ؛ پرا: دهي = ڏهي]
* ڪاٺ کي کائيندڙ جيت. اُڏهي. ديمڪ
* ڪچو ڏاڳو. تند. لون. ليڙ
* اَنَ وڻيل سٽ. تاڪڻي مان پڇاڙيءَ ۾ ڀچيل سٽ. تاڃيءَ جو ڇيڙو
* ڏرو. پيرزو
* [سن: دشا = ڏهي]

—**ڏهي توڙڻ:** [اصطلاح] ڳنڍ يا جوڙ ڇنڻ
* ناتو ڇنڻ. تعلقات توڙڻ

—**ڏهي پيڙا:** [ا - مذ: هميشه جمع طور ڪتب ايندڙ] ڏهيءَ مان تيار ٿيل هڪ قسم جو کاڌو (جنهن ۾ بيسڻ مان ٺهيل پيڙا ۽ ٻيون چٽپٽيون ۽ مزيدار شيون ڏهيءَ ۾ ٻوڙي، تيار ڪري کائبو آهي. ذائقي ۾ لذيذ ٿئي) ڏڌ پيڙا

—**ڏهين تائين اٽڪڻ:** [اصطلاح] پڇاڙيءَ تائين ڪم پورو ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ

—**ڏهين سوڌو اٽڪڻ:** [اصطلاح] توڙ يا حد ڪرڻ. پڇاڙي ڪرڻ

—**ڏهيءَ وارو ج ڏهيءَ وارا:** [صفت - مذ] ڏوڏي. ويسر. ڪير وارو. ڪير وڪڻندڙ. ماهڙ

—**ڏهيون نڪرڻ:** [اصطلاح] ڪپڙي جي پڇاڙي ٽٽڻ. پوچڙيون نڪرڻ. صفا ڦاٽي وڃڻ (ڪپڙو). ليڙون ٿيڻ
* ٽڪڙي ٿيڻ

• **ڏُهي ج ڏُهيون:** [ا - مث] ٻاجهريءَ جا ٽهه. ٽهي. ڀهي. ٻري
* تاڃيءَ کان ٻاهر نڪتل ٽنل ڏاڳا

• **ڏهيا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڏهيٽ ج ڏهيٽ:** [صفت] بدن ۾ مضبوط. طاقت وارو. همت پرو. سگهارو. پهلوان. جانٺو
* [سن: دئيتيه؛ س/ٽ]

• **ڏَهِيٽرو ج ڏَهِيٽرا:** [ا - مذ] مِٺائيءَ جو هڪ قِسم، کَنڊ چڙهيَل ٽِڪي، ٽِڪي
* [س/ٺ]

• **ڏُهيرو ج ڏُهيرا:** [صفت - مذ] ڏُهيلو، ڏِهلو، ڏُکيو، دَردِيلو
* [سن: دهڪ = ڏک]
* بي سَرو سامانُ، سِڃو
* اَبالو، ميرو، گدلو
* ڪمزورُ، ضَعِيفُ
* نِياڳو، ڪَمبَختُ، اَياڳو
* [مث: ڏُهيري ج ڏُهيريون]

—**ڏُهيرائي ج ڏُهيرائِيُون:** [ا - مث] ڏُهيلائي، ڏُهلائي، ڏُکيائي، مشڪِلات، بي آرامي، ڏُک، رَنج، دَردُ، ڏُک، اَيرائي، ڏُبرائي

• **ڏُهيڙو ج ڏُهِيڙا:** [ا - مذ] لوڪ شاعِريءَ جي هڪَ صِنفَ جو نالو، ٻه سٽو بيتُ، ڏوهيڙو، دوهو، دُراهو
* [سن: دو = ٻه + وايه = وائي]

• **ڏَهيسَرُ ج ڏَهيسَرَ:** [صفت] ڏَهَنِ مَڻَنِ وارو، مَتير، پهلوانُ
* بَهادُر
* سَخِي
* [سن: دشن = ڏهه + سر = مڻو]

• **ڏَهيلَ:** [ا - خاص] هڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڏُهيلو ج ڏُهيلا:** [صفت - مذ] ڏُهيرو، ڏِهلو، ڏُکيو، دَردِيلو، تَڪلِيف ده
* [سن: دُهک = ڏک]
* وَزندار، گِرو، بار وارو، ڀاري
* اَيرو، ضَعِيفُ
* نِياڳو، بَدنصِيب، ڪَمبَخت
* [مث: ڏُهيلي ج ڏُهيليون]

—**ڏُهيلائي ج ڏُهيلائِيُون:** [ا - مث] ڏُهلائي، ڏُکيائي، تَڪلِيف، مشڪِلات، اَهنجائي

• **ڏَءُ ج ڏَءَ:** [ا - مذ] حَسَدُ، ساڙو، ڪامَ، ٻچَ، ايرکا، هَوَس، رِيسَ، سَڏ
* [سن: دهه = سَڙڻ]
* شڪ، گمانُ، بَدگماني، خَدشو
* غيرَتَ

• **ڏِئاٽ ج ڏِئاٽُون:** [ا - مث] ڏِئاٽي، ڏِئائي، ڏِيئو، مَشعَل، مَشعالُ، ڪِرڳي
* ڏِيئي جي روشنائيءَ جي لاٽ، اُماڙيءَ جي ٻرندڙ باهِه
* ٻَتيءَ رَکڻَ جي جاءِ
* [سن: دِوسٽا، دِو = چمڪڻ + سٽا = بيهڻ]

—**ڏِئاٽي ج ڏِئاٽِيُون:** [ا - مث] ڏِئاٽ، مَشعَل، روشِني
'عِلم جون ڏِئاٽِيون ڪٽي ڏِئاٽِيون ڳھُو' (استاد بخاري)

• **ڏُئارُ ج ڏُئارَ/ڏُئارُون:** [ا - مذ/مث] بيمارِي، مَرَضُ، ناچَڱائي، روڳُ، پيڙا، ڏُوارُ، اَگھائي، ڏوج، لَڱائي، خَرابي، ڏُکندو، ڏُجھندو، بي مَزائي، ناچاڪائي، ڏُک، سَختِي، اوکائي، تَڪلِيفَ
* [سن: دشڪال، دش = ڏکيو + ڪال = وقت]
* عيبُ
* ڏُڪار، ويل، چَٽ
* [س/ل]
* [صفت] ڪپوت ماڻهو
* [س/ٺ]

—**ڏُئاري ج ڏُئاري:** [صفت] بيمارُ، مَريض، ناچاڪُ، اَگھو

• **ڏِئارڻُ:** [مصدر 'ڏيڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] وَٺي ڏِيَڻ، ڏِيَڻ، ڏِيارڻُ، ٻئي جي هٿان ڪنهِن کي ڪا شيءِ ڏِيارڻُ يا حوالي ڪَرائڻ، سپرد ڪَرائڻ، مِلائڻ
* [سن: دا = ڏيڻ]
* [ڏِئاريو، ڏِئاريندو، ڏِئاريَل]

—**ڏِئاري مُنجَهڻُ:** [اصطلاح] رَوانو ڪَرڻُ، موڪِلي ڏِيَڻ، دوڙائڻ، پَلڻ، مُنجهڻ

• **ڏِئالُ ج ڏِئالَ:** [ا - مذ] ٻَتي رَکڻَ جي ڪاٺي، ڏِيئي رَکڻَ جي ڪاٺي
* ٻتيءَ جو هڪ قِسم، شَمعدانُ، ٻتي، ڏِيئو، ڏِيو، ڏِئاٽُ
* [سن: ديپ= ڏيئو]

• **ڏِٿالي ج ڏِٿالِيُون:** [ا - مث] بَدَڪَ جو هڪ قِسم. جهالِي، ڏِيالِي

• **ڏُثاءَ ج ڏُثاءَ:** [ا - مذ] مَرَض. بيماري. اگهائي. ڏَئار. ڏُواءَ

• **ڏَٿَٽُ ج ڏَٿَٽَ:** [صفت] گهرَيَل رَقَمَ لاءِ اَنجام ڪندڙ. ڏِيندڙ. ڏَٿُهارڪو

※ [س/ل/ سن: دا = ڏيڻ]

• **ڏَٿَڻُ ج ڏَٿَڻَ:** [ا - مذ] دولَ. دستور. ڍنگَ

—**ڏَٿَڻُ ڏاڻِڻُ:** [اصطلاح] ڪم شروع ڪَرڻُ

• **ڏِئَڻُ:** [مص - فعل متعدي] حَوالي ڪَرڻُ. ڏِيَڻ. سپرد ڪَرڻُ. آڇڻ. قبضي ۾ ڪَرائڻ. بَخشڻ. ڏَئي ڇَڏڻُ

※ [سن: دا = ڏِيَڻُ. ف: دادن]

※ [مص] ڏَئڻُ

※ [امر] ڏي

※ [ڏِنو ڏِيندو ڏِنَل]

—**ڏِٽَات ج ڏِٽَاتَ:** [ا - مذ] ڪاب ڏِيَڻ جوڳي شيءِ. جيڪا ڏِجي

—**ڏِٽَو ج ڏِٽَا:** [صفت - مذ] ڏِيَڻ جوڳو. جيڪو ڏِنو وَڃي

※ [مث: ڏِٽي ج ڏِٽيون]

※ قَرض

※ فَروخت ٿِيندڙ شيءِ

—**ڏِئَڻُ وَٺَڻُ:** [اصطلاح] ڪاروهنوار ڪَرڻُ. ليکو لهڻو پرڻُ ڪَرڻُ

—**ڏِٽو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] اَدا ڪَرڻُ. ڏِيَڻ. آڇڻ. لاهڻ. پَرڻُ. پيارڻُ

※ ڏِيَڻ لائق ڪَرڻُ. فروخت لاءِ آڇَڻ (پنهنجي ذاتي شيءِ)

—**ڏِٽو ڪَٽو ج ڏِٽا ڪَٽا:** [ا - مذ] جمع واصل. ڏِيتي ليتي

—**ڏِٽو لَهَڻو:** [ا - مذ] ڏِيَڻ وَٺَڻ. ڪار وَهنوار ڪَرڻُ

—**ڏِٽو وَٺو ج ڏِٽا وَٺا:** [صفت] ڏِيَڻ وَٺَڻ جوڳو

—**ڏِٽي ج ڏِٽيُون:** [ا - مث] حَوالي ڪَرڻُ يا ڏِيَڻ جو ڍنگ. حَوالي ڪَرڻُ

—**ڏِٽيات ج ڏِٽيات:** [ا - مذ] ڪاب ڏِيَڻ جوڳي شيءِ

※ ڪنوار جو پيءُ يا ڀيا عَزيز (جيڪي ڪنوار کي ڏاج طور تحفا وَغيره ڏِيندا هجن). ڏِيندڙ

※ قرضدار

—**ڏِٽيدارُ ج ڏِٽيدارَ:** [صفت] جنهن کي قرض واپس ڪَرڻو هجي. ڏِيندڙ. لهڻيدار

—**ڏَئي پيمائڻُ:** [اصطلاح] پاڻ کي جوکي ۾ وجهڻ

—**ڏَئي وَڃي رَهَڻُ:** [اصطلاح] ڪٽجڻ

※ طاقت نه رهڻ

※ وَسيلا ختم ٿيڻ

• **ڏَئو ج ڏَئا:** [ا - مذ] ڏَءُ. حَسَد. ساڙو. ايرکا. جَلن . پَچَر. ڪامَ

※ حَسد. ڪينو. بغض. وروڌ. بيائي. بي ايماني

※ دشمني. وير خار. ضِديت

※ [سن: دهه = سڙڻ]

—**ڏَئون ج ڏَئان:** [ا - مذ] ڏَئو. ڏَءُ

—**ڏَئيارو ج ڏَئيارا:** [صفت - مذ] دشمن. ويري. حاسد. ساڙوندو

※ [مث: ڏَئياري ج ڏَئياريون]

• **ڏِئو ج ڏِئا:** [ا - مذ] ٻَڪَر جي وَٽي (جنهن ۾ ڪڙو تيل ٻري). ڏِيئو. ٻَتي. تيل جي ڏِئائي

※ [سن: ديپ]

—**ڏِئي ٻرئي:** [ظرف] سانجهيءَ جي مهل. نما شام وقت. ڏِيئي ٻرڻ جي مهل. سنجهائو سڀ لٿي

—**ڏِئي تي وَٽ رَکَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو ٻارڻُ

※ شام ٿيڻ

• **ڏُئو ج ڏُئا:** [ا - مذ] ڦرندڙ گهرندڙ هوا. چؤماسو واءُ. خراب هوا

※ [س/ل]

• **ڏَئوتُ ج ڏَئوتَ:** [صفت] گهڻو ڪائيندڙ. پيٽير. پيٽوڙي. ڏئيت

※ [سن: دئيتيه = ڏئوت: س/ل]

※ خرابُ. خوفناڪ. ڀيانڪ. بدصورت

• **ڏَئوو ج ڏَئووا:** [ا - مذ] گجراتي زبان جو لوڪ گيت (جيڪو گهڻو ڪري ڪولهي ۽ مينگهواڙ ڳائيندا آهن)

• **ڏَئيتُ ج ڏَئيتَ:** [ا - مذ] جن. ڀوت. راڪاس. راڪشش. دائيت. راڪس

※ [سن: دئيتيه = ديو]

※ [صفت] سخت دل. بي رَحم. بي قياس. بي دل

※ قهار. ظالم. خونخوار. درندو. وحشي

※ پيٽير. هَبڇي

※ وڏي جسم وارو. توانگ

• **ڏُئيڙُ ج ڏُئيڙَ:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسمُ (اڇي رنگ، ڊگهين ٽنگن ۽ ڇهنبَ سان گاھ ۾ مڇي کائيندڙ)
* [س/ات]

• **ڏي:** [ظرف] ڏانهن، ڏهون، طرف
'تون ئي منهنجو ٻنڌ، تون ئي تو مون ڏي اچين' (شيخ اياز)

• **ڏي:** [مصدر 'ڏيڻ' جو امر] حوالي ڪر، هيڏي ڪر، سپرد ڪر
* [سن: دا = ڏيڻ]

—**ڏيارڻُ:** [مصدر 'ڏيڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڏيڻَ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ، وٺي ڏيڻ، ٻئي جي معرفت وٺي ڏيڻ
* ٻي کان ڪاھ شيءِ ٻئي جي هٿان ڏيڻ موڪلي ڏيڻ
* [سن: دا = ڏيڻ]
* [ڏياريو ڏياريندو ڏياريل]

—**ڏياري مُنجڻُ:** [اصطلاح] ڏياري موڪلڻ، روانو ڪرڻ (ڪا شيءِ ڪنهن ڏانهن)

—**ڏياري موڪلڻُ:** [اصطلاح] روانو ڪرڻ، موڪلڻ، اُڪلائڻ، روانگي ڪرڻ

—**ڏي ڏي ڪرڻُ:** [اصطلاح] گهرندو رهڻ، طلب ڪرڻ

—**ڏِينمِ:** [مصدر 'ڏيڻ' جو امر] مون کي ڏي، منهنجي حوالي ڪر، منهنجي سپرد ڪر
'ڏِينمِ! اِهو تنبورو مون کي، ڪيسين سهڻدين شاهه' (شيخ اياز)

—**ڏيڻُ:** [مص - فعل متعدي] حوالي ڪرڻ، سونپڻ، ڇڏڻ، رکڻ (ڪا شيءِ ٻئي وٽ)
* عطا ڪرڻ، بخشڻ (دانُ)، خيرات ڪرڻ، اِمداد ڪرڻ، پيش ڪرڻ، نذر ڪرڻ
* أدا ڪرڻ، چڪائڻ
* صدقي ڪرڻ، قربان ڪرڻ (جيئن: مالُ ڏيڻ، جانِ ڏيڻ)
'ڏيڻ سِر قرض، 'سچو' سنڌَ سٽ ۾' (سچل)
* ٻڌائڻ، سڻائڻ (جيئن: ٻولُ ڏيڻ، لولي ڏيڻ وغيرہ)
'لوليون ڏئي تو لاءِ، آيل آدِ جڳادِ جي' (شيخ اياز)
* [سن: ددن > دا = ڏيڻ، ف: دادن = ڏيڻ]
* [مص] ڏيڻ
* [امر] ڏي
* [ڏني ڏيندو ڏنل]

—**ڏيڻُو ج ڏِيڻا:** [ا - مذ] قرضُ، اَدائي، لهڻو
* [صفت - مذ] ڏيڻ جوڳو، ڏيڻَ جهڙو، فروخت ڪرڻ جي لائق

—**ڏيڻُ وٺڻُ:** [ا - مذ] ڏيتي ليتي، ڏنو ورتو، راهه رسم
* [اصطلاح] قرضُ وغيرہ ڳڻڻ
* أدا ڪرڻ، حسابُ ڪتابُ لاهڻ

—**ڏيڻو ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڏيڻَ لاءِ رضامندي ڏيکارڻ، وڪامڻ جو اِرادو ظاهر ڪرڻ، وڪري لاءِ هائوڪار ڪرڻ

—**ڏيڻيدارُ ج ڏيڻيدارَ:** [صفت] ڏيڻات، قرضي

—**ڏيڻي وٺڻي ج ڏيڻيون وٺڻيون:** [ا - مث] ڏيڻَ وٺڻَ جي حالتَ، قرضُ، اوڌر، قرضُ ٻڪو، ڏيتي ليتي، وهنوار

—**ڏي وٺُ ج ڏي وٺون:** [ا - مث] ڏيڻَ وٺڻَ واري حالتَ، ڏيتي ليتي، عيوضو، حسابُ ڪتابُ، مَٽاسَٽا، وهنوار، ليکو چوکو، واپار
* مُعاملو

—**ڏي وٺُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڏيڻ وٺڻ، وهنوار ڪرڻ، واپار ڪرڻ
* هڪَ ٻئي کي سَڱُ ڏيڻ، مٽي مائٽي ڪرڻ، سَڱَ جي بدلي ۾ سَڱُ ڏيڻ

—**ڏيئي ٻُجهائڻُ:** [اصطلاح] بحث ۾ لاجوابُ ڪرڻ

—**ڏيئي وٺي ٻيهڻُ:** [اصطلاح] زورُ لڳائي ٿڪجڻ، سَخت ڪوشش ۾ ناڪامُ ٿيڻ، هِمَتَ هارڻ
* ڪَڪِ ٿيڻ، بيزار ٿيڻ
* وَسيلا ختم ٿيڻ

—**ڏيئي وٺي ويهڻُ:** [اصطلاح] آسرو لاهي ڇڏڻ
* بي آبرو ٿيڻ
* خالي ٿي وڃڻ
* دِل واري يا قيمتي شيءِ گم ڪرڻ
* سَخت بيمار ٿيڻ

• **ڏِيا:** [ا - خاص] هڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڏَيا ج ڏَيائُون:** [ا - مث] دَهَشَتَ، دَبدَبو، دَهڪو، دَبُ،
خوفُ، هيبَتَ، ڌَهڪاءُ، ڀَوُ، ڏَرُ رُعبُ
* طاقَتَ، زورُ
* مَٽيا، جوتِ، تَجَلِي، اِلاهِي نورُ
* قِسمَتَ، نَصِيبُ، ڀاڱُ
* سَخاوَتَ
* [سن: ديا]

—**ڏَيالُ ج ڏَيالَ:** [صفت] ڏَيا وارو، ڏَياوانُ، تَجليدارُ دَهڪي وارو
* مَٽيا وارو، سَخِي، داتا، مَهربانُ، رَحَمدِلِ

• **ڏِياٽِي ج ڏِياٽِيُون:** [ا - مث] ننڍو ڏِيئو، مَشعَلَ، مَشعالُ
* ڏِيئي جِي روشنائِيءَ جِي لاٽَ، اُماڙِيءَ جِي ٻَرندَڙُ باهِ
* ٻَتِيءَ رَکڻَ جِي جاءِ، ڏِيئي رَکڻَ جِي گهوڙِي
* [سن: ديپُ = ڏيئو؛ س/ات]

• **ڏِياچُ ج ڏِياچَ:** [صفت] ڏِيندَڙُ
* [سن: دا = ڏيڻُ]
* داتا، سَخِي
'سارو ڏيهُه ڏياچُ، مَڱڻو ڳوليو ماڻهوُ' (شيخ اياز)
* [ا - خاص] جهونا ڳڙهَ رِياسَتَ جي هِڪَ سَخِي راجا جو نالو، راءِ ڏياچُ (جَنهِن جو ذِڪر شاهه سائِينءِ پَنهِنجي رِسالي جي 'سُر سورَٺِ' ۾ ڪَيو آهي)

• **ڏِيارِي ج ڏِيارِيُون:** [ا - مث] ڏِيئَن جِي قطارُ دِيپُ مالا
* هِندُن جو هِڪ وَڏو ڏِينهَن، شِري رامچَندَرَ جِي بَنَ مان موٽڻَ واري ڏِينهَن تي خوشِي مَلهائڻَ جو وارُ يا ڏِينهَن، اَسو مَهِيني جِي 27 تارِيخ تي هِندُن جو هِڪ پَوِتر وارُ (جَنهِن ۾ گهرَ ءِ گهٽِيُون ڏِيئَن سان روشن ڪَيا ويندا آهن)، دِيوالِي
* [سن: دِيپ مالا = ڏِيئَن جي سر يا قطار]
'ڏِني ڏِيارِي، سامونڊِين سِڙهَ سَنباهِيا' (شاهه)

• **ڏِيبُ ج ڏِيبَ:** [ا - مذ] ڏاجُ، ڏاجو، ڏيجُ
* [سن: دا = ڏيڻ]
* اِنعامُ، ڏانُ، بَخشِش
* شادِيءَ جي موقِعي تي سَنڌ تي اِيندَڙُ عَزِيزَن کي گهوٽيٽَنِ پاران ڏِنل ڪپڙا، مِٺائي يا ٻيا تحفا وَغيرَهَ
* ڏيکاءُ
* [س/ات]
* وارو، گهمِرو
'مِليو قِسمَتَ ۾ جَلَهِن، ڏُکِن جو ڏيبُ' (نجفي)

—**ڏيبُو ج ڏيبُو:** [صفت] ڏيکاءُ وارو، ڏيکاءُ جو
* [س/ات]

• **ڏيبائِي ج ڏيبائِيُون:** [ا - مث] ڪَنهِن ديوتا جي نالي ڪَيَل ٻَڪِري، باسِيَل ٻَڪِري، ڏيبَڻِي
* [س/ٿ]

• **ڏيبَڻِي ج ڏيبَڻِيُون:** [ا - مث] ڏيبائِي
* [س/ٿ]

• **ڏيبَڪَ ج ڏيبَڪُون:** [ا - مث] ڪَمر پَٽي ٻَڌَڻَ جو هِڪ نَمونو، وَرُ، ڪنجهُه، ٽِبَڪَ

• **ڏيتُ ج ڏيتَ:** [ا - مذ] ديتُ، دَئيتُ، ڏَئِيتُ، ڏَئُوتُ
* [سن: دَئِيتيهِ]

• **ڏيتِي ج ڏيتِيُون:** [ا - مث] ڏِيَڻَ وارِي، ڏِيَڻَ جهڙِي (رَقمَ، شيءِ وغيره)، ڏِيَڻَ لائِق، ڏِيتِي
* [سن: دا = ڏيڻ]

—**ڏيتِي ليتِي ج ڏيتِيُون ليتِيُون:** [ا - مث] ڏِيَڻَ وَٺَڻَ جِي حالَتَ، ڏي وَٺُ، وَهنوارُ ليکو چوکو، حِسابُ ڪِتابُ، خَرِيد و فَروخت، ڪاروبارُ، سودو، واپارُ، لَهَه وِچڙُ، واهِپو، وَهِي واٽَ
* هِندُن ۾ ڪنوارِيتَن طَرفان گهوٽيتَن کي ڏِنل روڪ رَقم، زيورَ يا ڪپڙا ڏِيَڻ وارِي هِڪَ رَسمَ

• **ڏيتا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* تَعلقي حيدَرآبادِ جي هِڪَ ريلوي اِسٽيشن

• **ڏِيتو ج ڏِيتا:** [ا - مذ] هٿَ يا اُنَ ڪان وڌيڪ ماپَ جيترو ڪاٺَ جو گولُ ٽڪر (جيڪو ڪَنهِن ناهَموار وَزندارِ شيءِ کي هيٺان ڏِيئي هَموارَ ڪَرڻَ يا ڪَنهِن ٻَڌَل نوڙِيءَ کي واڌو ڇِڪَ ڏِيَڻَ لاءِ ڪَمِ اِيندو آهي. طَبلي کي هارمونِيَمَ جي سُر سان مِلائڻَ جي لاءِ طَبلي ۾ ڏِيتا ٻَڌَل هوندا آهن جِنِ تي هَٿوڙِي هَڻِي، هيٺِ مَٿي ڪَري، هارمونِيَمَ جي مقرر سُر سان پورو مِلايو ويندو آهي)
* [س/ات]

• **ڏيٽي ج ڏيٽيون**: [ا - مث] اَنَ، سڻَ يا پٽَ وَغيره ويڙهڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو ٽڪر

❊ اِٽي ڏڪر راندِ ۾ ڪمِ ايندڙ اِٽي. گِلي

❊ [س/ات]

—**ڏيٽي ڏَڪرُ ج ڏيٽيون ڏَڪرَ**: [ا - مذ] راند جو هڪ قِسم، اِٽي ڏڪر. گلي ڏَڪر راندِ. گِلي ڊَنڊا

❊ [س/ات]

—**ڏيٽي ڏَڪرُ ڪيڏَڻُ**: [اصطلاح] ڏيٽي ڏَڪر راندِ ڪَرڻُ

❊ پاڻ ۾ سَخت وِڙهڻ

❊ [س/ات]

—**ڏيٽيون ڪَيڏَڻُ**: [اصطلاح] وارَ پَٽڻ (وِڙهڻ وَقت)

❊ [س/ات]

• **ڏيٺِ ج ڏيٺون**: [ا - مث] ڏسڻ جي حالَتَ. ڏيکاءُ. نَظر. نِگاهَ

❊ واقِفيَتَ. سڃاڻ. سڃاڻپ. ڄاڻ سڃاڻ. پڇاڻ. واقفي. لَڳ لاڳاپو

❊ ملاقاتِ. مکاميلو. مهاڪِڙو. گڏِجاڻي

❊ سارَ سَنڀال

❊ مَجلَس، ڪَچَهرِي، رِهاڻِ. مارِڪو

❊ سَهِي

❊ دوستِي

❊ [سن: درشتا، پرا: دِٺِي = ڏسڻ]

—**ڏيٺاپي**: [ظرف] تَخميني. اَٽڪَل موجِبُ. ڏسڻ موجِبُ. اَٽڪَل رُوءِ

❊ [س/ات]

—**ڏيٺارو ج ڏيٺارا**: [ا - مذ] ڏيکارو. ڏيکاءُ. ڏيٺ

❊ واقِفيَتَ

❊ ملاقاتِ

❊ [صفت - مذ] ڏِٺو واٺِو. ڪليو ڪلايو. ظاهِر ظهور

❊ [مث: ڏيٺارِي ج ڏيٺارِيون]

—**ڏيٺارِيو ج ڏيٺارِيا**: [صفت - مذ] ڏيٺِ وارو. واقِفُ. ملاقاتِي. دوست. ڏِٺَلُ واٺَلُ

❊ [مث: ڏيٺارِي ج ڏيٺارِيون]

—**ڏيٺاٺِي ڏيٺِ**: [صفت] نَظاري ڏِسَندڙ. حسن ڏِسَندڙ

—**ڏيٺِ ويٺِ ج ڏيٺون ويٺون**: [ا - مث] ڄاڻ سڃاڻ. واقِفڪار. مُنهن لَڳائي

—**ڏيٺِ ويٺِ هُئَڻُ**: [اصطلاح] واقِفيَتَ هئڻ. سڃاڻپ هئڻ

—**ڏيٺِي ج ڏيٺِيون**: [ا - مث] ڏيٺِ. ڄاڻ. سڃاڻ. واقِفيَتَ. ڏيٺِ ويٺِ

'آهي عِنايَتَ الله جِئَي، ڏُکَنِ سان ڏيٺِي'

❊ ملاقاتِ. گڏِجاڻي

'آهي اِنَ خَيالِ، تہ ڏيٺِي ٿي ڏاتارَ سِين' (شاهہ/سورَٺِ)

—**ڏيٺِي ج ڏيٺِي**: [صفت] ملاقِي. ملاقاتِي. واقِفُ. سڃاڻو

❊ [ظرف] مقابِل. رُوبَرو. مُنهَن سامُهون

• **ڏيٺارو ج ڏيٺارا**: [ا - مذ] چمڪاٽ. سوجهرو. روشنائِي. جهلڪو. تَجلو. اوجَلُ. جَرڪو. ڀَهَڪو

❊ [سن: درشتا، پرا: دِٺِي = ڏسڻ]

❊ ڏيکارو (جِنَ يا غيباتِ وَغيرَهَ جو)، جِنَ جو اَثر. جِن، ڀوتُ، ڀاٺُو. جو جاٺُو

❊ ڊَپُ. خوفُ. ڊاءُ. ڇرڪ. هِراسُ

—**ڏيٺارو ڏِيڻُ**: [اصطلاح] راتِ جو ڪَنهن جِنَ ڀوتَ وَغيرَه جي ڀِيانڪ شڪل نِندَ ۾ ڏسڻ. ڏيکارو ڏِيڻ

❊ [س/ٺ]

—**ڏيٺاري جو حِسابُ**: [ا - مذ] لَڳَتِ جو حِسابُ. جِنَ ڀوتَ جو اَثر

• **ڏيپارِجا**: [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏيپالِجي ج ڏيپالِجي**: [ا - مذ] شاگِرد. بالِڪو

❊ چيلو. مُريد

• **ڏيپَرَ**: [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏيپَرَ ج ڏيپَرُون**: [ا - مث] جوئَر جو هِڪ قِسم

• **ڏيپَ ج ڏيپُون:** [ا - مث] ٽانڊي تي ڳيهه وَغيرَهَ وِجهڻَ سان نِڪتَل لاٽَ سا شعاعُ
※ [س/ٿ]

—**ڏيپَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ٽانڊي تي ڳيهه وَغيرَهَ وَجهڻَ سان لاٽَ نِڪرَڻُ
※ [س/ٿ]
※ [ڏيپيو، ڏيپَندو، ڏيپيَلُ]

• **ڏيجُ ج ڏيجَ:** [ا - مذ] عورَتَ کي شادِيءَ وَقتِ ماٽئَنِ کان مِليَلُ سامانُ. ڏاجُ. ڏاجو. ڏيجو. جَهيزُ. اِستري ڌَنُ. مَهَر
※ [سن: دايہ > دا = ڏيڻ]
※ بَخشِشُ. عَطا. سَخا. ڏاتِ. دانُ. اِنعامُ. جيڪي ڏِجي
'ڏيجُ ڏونرا ڏِيومِ ڏات ڏيار' (فاضل شاهه)
※ چوپائي مالَ کي ڪارايَلُ مَکَڻُ وَغيره
※ ڀاڱو. حِصو. وَرثو

—**ڏيجامُ ج ڏيجامَ:** [ا - مذ] ڏاجَ يا ڏيجَ سان گَڏُ ويندڙُ ماڻهو. ڏاج کڻي ويندَڙُ ماڻهو

—**ڏيجُگَرُ ج ڏيجَگَرَ:** [ا - مذ] اَحِسان مَندُ. ٻئي جي مَهربانِيءَ هيٺِ آيَلُ. مَرحونِ مِنَتِ. مَمنون. ٿورائتو
※ قَرضِي. قَرضدارُ. مَقروضُ. ڏِٺثات. ڏيبو. تَليدو

—**ڏيجُوانُ ج ڏيجُوانَ:** [ا - مذ] گهُرجائو. محتاجُ

—**ڏيجِي ج ڏيجِي:** [صفت] ڏيجَ يا ڏاجَ ۾ مِليَلُ ڪابہ شيءِ. ڏيجَ وارو. ڏاجِيلو
※ [س/ل]

• **ڏيچاوَڙِ ج ڏيچاوَڙُون:** [ا/صفت - مث] ٻجڙي عورَتَ. لانگَ چوٽي. ويچَهڙ
※ [س/ات]

• **ڏيڏَرُ ج ڏيڏَرَ:** [ا - مذ] پاڻيءَ جو هِڪ ننڍڙو جانوَرُ. مينڏڪ
※ [سن: دَر دَر = ڏيڏر ف: غوڪ]
※ ڏوري واري مشڪَ. پانهَن جي مشڪَ تي ڌَڪ هڻڻَ سان ٿيندَڙ گوڙهو

—**ڏيڏِري ج ڏِيڏِرِيُون:** [ا - مث] ڏيڏَرَ جو مؤنث
※ ننڍو ڏيڏَرُ

—**ڏيڏِرِيءَ کي زُڪامُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] خَسيسِ ماڻهوءَ جون ڪَنهِن عَمدي ڪَمَ مانَ ويڪون ڪَڍَڻُ
※ هيٺَي کي جوشُ اَچَڻُ

• **ڏيڏَرَ ٽِپي:** [ا - مذ] ٻَرتَ جو هِڪ قِسم

• **ڏيڏِڪِي ج ڏيڏِڪِيُون:** [ا - مث] ڀاجِيءَ جو هِڪ قِسم. تُورِي
※ وَلِ جو هِڪ قِسم (تُوهالِ وَلِ جَهڙِي، ڦُر ڇيڙ جيڏو، جَنهن تي ننڍڙا ڪَنڊا ٿِيَنِ، جيڪو جلاب طور ڪَمِ اَچي). گوساٽو
※ [س/ٿ]

• **ڏيڏو ج ڏيڏا:** [ا - مذ] وَونئَنِ جي ٻوٽي جو ڦُر. گوگڙو. ڏينو. ڏيلِهو
※ پستَ جو ڏوڏو
※ [س/لس]

• **ڏيڏِيَا:** [ا - خاص] مينگهواڙن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو
※ [س/ٿ]

• **ڏيڍُ:** [صفت] هِڪ سَجو ۽ ٻئي جو اَڌُ. ٻن مان اَڌُ گهٽِ. هِڪ واڌُو اَڌُ
※ [سن: اڌيرڌ]

—**ڏيڍَ چَنگُهہ:** [صفت] هِڪَ ٽنگَ کان عاجزُ. مَندو
※ [س/ات]

—**ڏيڍُ چانوَرُ ڌارَ رَڌِڻُ:** [اصطلاح] پاڻَ کي اَختيارِيءَ وارو سَمجَهڻ. خود مختيارُ ٿِيَڻُ
※ عامِ راءِ کان هَٽي ڪَم ڪَرَڻُ

—**ڏيڍَ سِرِي:** [ا - مث] اوسارِيءَ جو هِڪ قِسم (رازِن جو اِصطِلاح)

—**ڏيڍَ ڳَنڍِ ج ڏيڍَ ڳَنڍُون:** [ا - مث] رَسِيءَ وَغيرَهَ کي ڳَنڍِ ڏِيَڻَ جو هِڪ نَمونو. هِڪَ سَجي ڳَنڍِ ۽ ٻِي اَڌوري ڏِنَل ڳَنڍِ

—**ڏيڏنگوُن**: [ظرف] ڏيڍوڻو

—**ڏيڍو ج ڏيڍا**: [صفت - مذ] هڪ سڄو ۽ اڌورو ڏيڍ

* [مث: ڏيڍي ج ڏيڍا]

—**ڏيڍوترو ج ڏيڍاترا**: [ا - مذ] هڪ سڄو ۽ ٻيو اڌ سيڪڙو، ڏيڍ سيڪڙو، ڏيڍ في صدي

—**ڏيڍوڻو ج ڏيڍوڻا**: [صفت - مذ] هڪ سڄو ۽ ٻئي جي اڌ جيترو، ڏيڍوڻو

* [مث: ڏيڍوڻي ج ڏيڍوڻيون]

—**ڏيڍوڻ**: [ا - مث] هڪ سڄو ۽ ٻئي جو اڌ مقدار، ڏيڍ دفعو وڌيڪ

—**ڏيڍوڻو ج ڏيڍوڻا**: [صفت - مذ] ڏيڍو، ڏيڍوڻون

* [مث: ڏيڍوڻي ج ڏيڍوڻيون]

• **ڏيڍو ج ڏيڍا**: [ا - مذ] ڪَنَنِ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه، وڏو والو

* ٻڪواڙ جي وَڃَڻ جو هڪ قِسم

* ڏيڍ سَوَ تَندن جي تاڃي ۽ اُڃَڻ وارو سٽ (ڪورين جو اصطلاح)

'هتِ ڏيڍو مٿين ڏڏ، جتِ ڏڪَنِ ڏهسٽي واريون' (شاهه/ڪاپائتي)

* [صفت - مذ] ڏنگو، پاسيرو، ٽيڙو، ٽيڏو، ڦريل

—**ڏيڍو ڳالهائڻ**: [اصطلاح] سڌو نه ڳالهائڻ، آڏو ڳالهائڻ، رکو ڳالهائڻ

—**ڏيڍي ٻڌائڻ**: [اصطلاح] اڌو جواب ڏيڻ، ڪاوڙ ۾ آڏو جواب ڏيڻ، پورو جواب نه ڏيڻ

* [س/ڪوهه]

• **ڏيڍي ج ڏيڍيون**: [ا - مث] ڪلبنل دروازو، گهر جو دروازو، گهر جي ٻاهرئين دروازي اڳيان ڪاٺ يا سرن جي ڏنل ڀت (جيئن دروازي مان اندر نگاهه نه پهچي سگهي)، پردي وارو در، حويليءَ جو منهڙ، ڍڪيل پنيو، پيش دالان، اوسارو

* زال جي گهر ڏي وڃڻ جو دروازو، زالن جي رهڻ جي جاءِ، زالن جي ڪمري کي اڳيان ڏنل ننڍي ڀت

* دربانن جي رهڻ لاءِ در جي ٻاهران ٺهيل ڪوٺي، پيش خانو، پهرين ڪوٺي

* [هند: ديورهي، پرا: ديودي، ف: دهليز سن: ديهلي]

* تِتِرَ جي ٻولڻ جو هڪ نمونو

* [س/ل]

* ڳجيءَ جو هڪ قِسم (پيڏر وانگر ٿيندي آهي، کائڻ ۾ تمام لذيذ ۽ ڪوهه واري ڳجيءَ کان ٻيو نمبر)

* [س/ات]

* ڪوهه جي اُها ماڻهه، جنهن ۾ ٻارنهن ايرڙيون هڪ جيتري مفاصلي تي وجهي، وچ ۾ ڪجهه وڌيڪ مفاصلو ڇڏي، وري ٻه ايرڙيون هڪ جيتري مفاصلي تي هجن

* [س/ات]

* هرلي جي هيٺئين چڪر واري لٺ

* لوهه کي تنگ ڪرڻ جو هڪ اوزار

* [س/ات]

—**ڏيڍيوانُ ج ڏيڍيوانَ**: [صفت] دربانُ، دورانُ، دئاريالُ، درراکوئو

• **ڏيڍي ميري**: [ا - مث] مٽي جي وارن جي ويڙهڻ جو هڪ نمونو

* [س/ٿ]

• **ڏيرَ ج ڏيرَ**: [ا - مذ] زال جي مڙس جو ڀاءُ، ديوَر

* [سن: ديور]

—**ڏيرپو ج ڏيرپا**: [ا - مذ] ڏيرَ جو سڱ

—**ڏيراڻي ج ڏيراڻيون**: [ا - مث] ڏيرَ جي زال، ڏيرياڻي

—**ڏيرنگون**: [ظرف] ڏيرن ڪان، ڏيرن وٽان، مڙس جي ڀائرن وٽان

'ڏيرنگون سوڙن کي، سٿين پهين شاباس' (شاهه/حسيني)

—**ڏيرياڻي ج ڏيرياڻيون**: [ا - مث] ڏيراڻي

—**ڏيروٽ ج ڏيروٽ**: [ا - مذ] ڏير جو پٽ

• **ڏِيرُ/ڏِيرُ**: [ا - مذ/مث] ڍنڍ جي پاڻيءَ ۾ ٿيندڙ گاهه جو هڪ قسم

* [ف: زاخل]

'رڳن ڏيرِ سان تا پڪڙيو پليل' (مهراڻ)

'ڏڪَ قلبن جي ڏير کي، هي سڀ جوين رنگ' (شيخ اياز)

—**ڏيرَ سڃي ٻوٽي**: [ا - مث] ڏيرَ گاهه جو هڪ قسم (جنهن مان پڪا ۽ تلا وغيره ٺهن)

• **ڏيرا:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

• **ڏيراڄ:** [ا - خاص] هڪ جَبَلَ جو نالو

• **ڏيراوَرَ:** [ا - خاص] شهدادپور تعلقي ۾ ميرَنِ صاحِبَنِ جي رهائِشِ لاءِ ٺهرايَلِ جدا جدا ڪوٽَ، ڏيرهَ جاتَ
'ٽالهن ميرَ سان جي هَر داستان، ڏيرا وَرَ جي جانِبِ ڏي ٿيا اوريان'

• **ڏيرو ج ڏيرا:** [ا - مذ] رَهڻَ جي جاءِ، گهر، هَنڌَ، ماڳَ، مَڪانُ، حَويلي، آستانُ، ديرو
* مسافِريءَ ۾ جنهن هَنڌَ تَرسجي، دابو، مَنزِل، مَنزِلِ گاهَ، چانوڻي
* [ف: ديره = جاءِ، ع: دائره = هنڌ، سن: ديو = بت خانو]
'هِنَ لشڪَرَ الورَ ۾ ڏيرو ڪيو'
* ڳوٺُ، ڳامُ
* راڄُ
* [س/ل]
* هِندُنِ جو مَندرَ، مَڙهي، ٽڪاڻو، جين ڌَرمَ وارَنِ جو مَندرَ
* [سن: ديو اليه، پرا: ديولُ]
'فلاڻي وَٽِ هِن هزارَنِ جو ڏيرو آهي' (جملو)

—**ڏيرو ڏيڻُ:** [اصطلاح] مَنزِلِ ڪَرڻُ
'ميرَ مدينئون نڪري، ڏيرا ڏنائون' (شاهه/ ڪيڏارو)
* بت خانو ناهڻ، مَڙهي ناهڻ

—**ڏيريدارُ ج ڏيريدارَ:** [صفت] ديري وارو، ڪري وارو، ديري ڌڻي، سَردارُ، وَڏيرو، قومي مُهندارُ، پانڌيُ، ڪَنهن ڳوٺَ جو چڱو مڙسُ، پٽيلُ، مکي، رَئيس، پڳدار

• **ڏيڙو ج ڏيڙا:** [ا - مذ] ساندارو، پَکالُ، ڪلي
* [س/ٿ]
* [ڏيڙي ج ڏيڙيون]

• **ڏيسُ ج ڏيسَ:** [ا - مذ] ديس، مُلڪ، وَطن، ڏيهه
* [سن: ديش = ڏيهه، پرا: ديهو]

—**ڏيسارُ ج ڏيسارَ:** [ا - مذ] پَرائِنهُون مُلڪ، ٻِيو ديش، غير مُلڪ، ڌاريو ملڪ، پرڏيهه، پَرديس، وِلايَت، ڏيساوَرُ

—**ڏيسارُو ج ڏيسارا:** [صفت - مذ] ڏيساوَرَ وارو، غير مُلڪي، پرڏيهي، ڏورانهون، پَرانهون، ڌاريو، وِديشي، وِلايَتي
* [مث: ڏيساري ج ڏيساريون]

—**ڏيساندَرُ ج ڏيساندَرَ:** [ا - مذ] ڏُورانهُون مُلڪ، پَرديس، وِلايَتُ، ڏيساوَرُ
* [پرا: ديسنترو، سن: دتيشانتي ديش = ملڪ + انتو = ٻيو]
'معارفت جي ماڻِ سين، ڏيساندَرَ ڏورين' (شاهه/ڪلياڻ)
* ديس، ملڪ، ڏيهه
* نظارو، مَنظر، ڏيکاءُ، نماءُ

—**ڏيساندَرُ پاندُ:** [ظرف] پَرديسَ ڏانهُن، وِلايَتَ طرَفِ، پَرڏيهه ڏانهُن

—**ڏيساوَرُ ج ڏيساوَرَ:** [ا - مذ] ڏُورانهُون ملڪ، پَرديس، ڌاريو ملڪ، وِديش، وِلايَت، ٻيو ملڪ، ڏيهان ڏُور، مُلڪان پَري، ديسَ کان ٻاهر
* [سن: ديشاپر ديش = ملڪ + اپر = ٻيو]
* اُهو شَهَر جيڪو ڪارخاني واري هَنڌَ کان گهڻو پَري هُجي، جِتان مالُ گهُرائِجي ۽ موڪلِجي
* ڏيهه، ملڪ، ديس

—**ڏيسُ نِڪارو ج ڏيسُ نِڪارا:** [ا - مذ] ديسَ نيڪالي، شَهَر نيڪالي، جَلاوَطني، ديسَ بَدَري، بَنواسَ، نيڪالي، پَرواسَ

—**ڏيسُ نِڪالو ج ڏيسُ نِڪالا:** [ا - مذ] ڏيسَ نِڪارو

—**ڏيسي ج ڏيسِي:** [صفت] ساڳئي ملڪَ جو پَنهنجي ملڪَ جو، ڏيهي، وَطني، هم وَطن، ملڪي، ديسي

• **ڏيسَرَ:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو (اڪثر ڪراچي ۽ ٿرپارڪر ضلعَنِ ۾)

• **ڏيسي:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڏيڪرُ ج ڏيڪرَ:** [ا - مذ] دَهڪاءُ، ڌَهڪاءُ، دَٻُ، خوف (جيئن: 'ڏڏو ڏيڪرُ' وغيره)
* [س/ل]

• **ڏيڪرو ج ڏيڪرا:** [ا - مذ] ڇوڪر، نينگر، ڇوڪرو

• **ڏيڪو ج ڏيڪا:** [ا - مذ] پڪي جو وڄ وارو ٿنڀ، ٿوڻي، ضامن

• **ڏيکُ ج ڏيکَ:** [ا - مذ] نظارو، لقاء، ڏيک ويک، ديدار

* ٻاهرين يا ظاهري شڪل و صورت، نماء
* ڄنسار، بناوٽ، سينگار، ويس، لباس
* ٺٺ، ٺپڪو، ناهه نوهه، نخرو ٺڪو، ٽيپ ٽاپ، اڊمبر، ناس، ناٺ

—**ڏيکارڻُ:** [مص - فعل متعدي] نظر ڪرائڻ، جاچڻ، معائنو ڪرائڻ

* ڏسڻ ٻڌائڻ
* اشارو ڪرڻ
* آگاهه ڪرڻ، سمجهائڻ
* ديدار ڪرائڻ، درشن پسائڻ
* ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ
* پيش ڪرڻ، روبرو ڪرڻ
* ٺپاسائڻ (طبيعت باڪثر ڪي)
* [مص] ڏيکارڻ
* [امر] ڏيکار
* [مضارع] ڏيکاريان (ج) ڏيکاريون، ڏيکارين (ج) ڏيکاريو، ڏيکاري (ج) ڏيکارين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
* [حال] ڏيکاري ٿو (ج) ڏيکارين ٿا
* [حال مث] ڏيکاري ٿي (ج) ڏيکارين ٿيون
* [ماضي] ڏيکاريو (ج) ڏيکاريا
* [ماضي مث] ڏيکاري (ج) ڏيکاريون
* [مستقبل] ڏيکاريندو (ج) ڏيکاريندا
* [مستقبل مث] ڏيکاريندي (ج) ڏيکارينديون
* [اسم مفعول] ڏيکاريل

—**ڏيکارو ج ڏيکارا:** [ا - مذ] نظر، نگاهه، نرت، ڏسيتي، بهارت، درشٽ، جوت، ديد

* نظارو، نماء، تماشو، لقاء
* ديدار، درشن
* پڌرائي، ظاهرائي، پرڪاش، ظهور، وڪڻي، ڏيکاري، ڏيکائي
* روش، هلت ڍنگ، ورتاء، رويو، چال
* شڪل، صورت، ڏينارو

—**ڏيکارا ڏيڻُ:** [اصطلاح] ڏيکائي ڏيڻ، ڏيکاري ڏيڻ، آڏو اچڻ، ظاهر ٿيڻ، درپيش اچڻ

—**ڏيکاري ج ڏيکاريُون:** [ا - مث] ڏيکارو، ڏيکاء، ديدار، ڏينارو

—**ڏيکاري ڏيڻُ:** [اصطلاح] پرگهٽ ٿيڻ، نازل ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ، ڏسڻ ۾ اچڻ، نظر تي چڙهڻ، حاضر ٿيڻ
'تنهنجي ڏيکاري ڏني، هر هر اُهري اچ' (شيخ اياز)

—**ڏيکاءُ ج ڏيکاءَ:** [ا - مذ] ديدار، نظارو، نمائش

* بناوٽ، ناهه نوهه، ظاهري ٺٺ، ڏيکارو

—**ڏيکائتو ج ڏيکائتا:** [صفت - مذ] ڏيک وارو، ڏسڻ جهڙو

* موچارو، سٺو
* مهانڊي وارو، ڊولائتو، شڪيل، مهانڊي پريو
* سهڻو، سينگاريل، آراسته، رنگين، زينت پريو
* ورائتو، لائق، اُچٽ، ڏسڻو
* **[مث: ڏيکائتي ج ڏيکائتيون]**

—**ڏيکائڻُ:** [مص - فعل لازمي] ظاهر ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ

* **[ڏيکايو، ڏيکائيندو، ڏيکايل]**

—**ڏيکائي ج ڏيکائيون:** [ا - مث] ڏسڻ ۾ اچڻ جي حالت

* نمائش، نظارو
* ناٺ، تجمل

—**ڏيکائي ڏيڻُ:** [اصطلاح] نظر اچڻ، ظاهر ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ

—**ڏيک پسندُ ج ڏيک پسندَ:** [صفت] نمائش پسند، شوقين، ڏيکر، خود پسند، ٺرڙو

—**ڏيکدارُ ج ڏيکدارَ:** [صفت] ڏسڻ جهڙو، ڏيکائتو، ديداري، چمڪدار، چمڪيلو، رونقدار، طلسمي، ناسي، اڊمبري، لباسي، ڏيکر ، ڏيکي

—**ڏيکَرُ ج ڏيکَرَ:** [صفت] ڏيک وارو، ڏيکائو، ڏيک پسند، اڊمبري، ناٺ پسند، ڏيکي، ڏيکدار

—**ڏيڪڙو ج ڏيڪڙا:** [ا - مذ] سٺو ڏيکُ ويکُ، پيڪو ناٽ، ٺاهَ ٺوهَ

* [س/ڪوهر]

—**ڏيکَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏِسَڻ

* [سرا]

'راڻا تنهنجي راهَ تي، ڏِيهاڙي ڏيکان' (شاهه/راڻو)

* [مص] ڏيکَڻ

* [امر] ڏيکِ

* [ڏيکيا، ڏيکيندا، ڏيکيَل]

—**ڏيکُ ويکُ ج ڏيکَ ويکَ:** [ا - مذ] ظاهِري ڏيکاءُ، ڏيکَ، ٻاهِريون ٺٺ، ٺاٺ، اَڊمبر، پيڪو، ٺَڙڪو ڦَڙڪو، ويس، ٺاهَ ٺوهَ، لَقاءُ، نِمائش، تَماشو، نماءُ، ڏيکاءُ

—**ڏيکُ ويکُ رَکَڻُ:** [اصطلاح] ٻاهِريون ٺٺ رَکَڻ

—**ڏيکُ ويکِيو ج ڏيکَ ويکِيا:** [صفت - مذ] ڏيکائِتو، ڏيکِي، اَڊمبَري، چَمڪِيلو، نَمودارُ، دِيدارِي، ڏيکر

* [مث: ڏيکُ ويکِيي ج ڏيکَ ويکِيون]

—**ڏيکِي ج ڏيکِي:** [صفت] ڏيکائِتو، اَڊمبَري، چَمڪِيلو، نَمودارُ، دِيدارِي، طلسِمي، پيڪيدارُ

• **ڏِيلُ ج ڏِيلَ:** [ا - مذ] بَدَنُ، جِسِمُ، ديهَ، پيڙي، جثو، ڏيهي، ديهي، بتُ، تَن، سَرِير، ڪايا، دِڙ، پيٽ، بَدَنَ جي بيهَڪَ، هانِي، قَدُ، ڪاٺِي، قد بتُ، قَدقامَتَ

* [هند: ڊِيل]

* اَندَر، مَن، دِل

'ڏکُ پريان جو ڏِيلَ ۾، واڄَٽَ جيئَن وَڄاءِ' (شاهه/ ڪليان)

* اَندازُ آڪارُ مِقدارُ

* ڪاڇو ماپ، ڪَٿ، تَڪَ

* ٻاهِرِين بَناوَتَ، تَجَملُ

* [س/ات]

* ڊَپُ، خوفُ، هراسُ

* [س/ات]

—**ڏِيلُ ڏَرَڻُ:** [اصطلاح] گهڻو ڊپُ ٿِيَڻ، ڊَپُ ٿِيَڻ، بَدَنُ ڪَنبَڻ، ٿَڙڪَڻ (ڊَپَ سَبَبِ)

—**ڏِيلُ ڏَڪَڻُ:** [اصطلاح] هِيئُون ڪَنبَڻ، دِل ڏَڙڪَڻ، تَمام گهڻو ڊِڄَڻ، حَدَ کان زِياده خوفُ طارِي ٿِيَڻ، ڏِيلُ ڏَرَڻُ

• **ڏيلو ج ڏيلا:** [ا - مذ] ڏيرو، ديرو، چونئرو

* [ف: ديره، ع: دائِره = ڏيرو: س/ٿ/ات]

* [مث: ڏيلِي ج ڏيلِيون]

• **ڏيلهو ج ڏيلها:** [ا - مذ] ڪِرڙ جو ڪچو ڦَر، ڏونٺرو، پَڪو، ڏينو، ڏينهو

• **ڏيلَهه ڏُڪِي ج ڏيلَهه ڏُڪِيُون:** [ا - مث] سَنِ بَلوغَتَ کي پهتَل ڇوڪِري، بَراڪ

* [س/ات]

• **ڏِينُ ج ڏِينَ:** [صفت] غَرِيبُ، مِسڪِين، گهرجائو

* [سن: دِين = غريبُ]

• **ڏينڀُو ج ڏينڀُو:** [ا - مذ] زَهَرِيلي جِيتَ جو هِڪ قِسمُ، ڪَڪُرِ چيلاٽو، جونيئين (ٻه قسم 1. ڦنڊاري، 2. سنڊي)

* [ف: زنبور]

• **ڏينڀُوڙِي ج ڏينڀُوڙِيُون:** [ا - مث] تِروڪڙِي، سِٺڙِي، ٽِلڪڙي، ٽِلڪ (جيڪو اَڪثر هِندو عورَتون سونهَن خاطِر ٻانهَن وَغيره تي ڪَڍائِينديون آهِن)

• **ڏينڃُ ج ڏينڃَ:** [ا - مذ] مَنجَڻ، پيهِي (ڏندَنِ رَکَڻَ لاءِ)

* [س/ٿ]

• **ڏِينگَسَڙُ ج ڏِينگَسَڙَ:** [ا - مذ] پاڻ پَڏائِڻَ واري حالَتَ، ٻَٽاڪون هَڻَڻ، خود ثَنائي، اَجايا پَٽَ

* [س/ٿ]

• **ڏِينگِيو ج ڏِينگِيا:** [ا - مذ] ڏِنگو لَڪڻ، مَٿي کان گولَ وَرِيَل هَٿَ جو لَڪڻ، ٽينگيو، ڏونگيو (ٻليٽس)

* [هند: ڊِينگا]

• **ڏينو ج ڏينا:** [ا - مذ] ڏينهو، ڦَلُ (وَوٺڻ يا ڏاٽوري وغيره جو) ڏيلهو، گوگڙو، ڏوڏو، ڪنهن ٻوٽي (ڏاٽوري، آڏيري ڪِرڙ وغيره) جو ڦَر

• **ڏينهگڙ ج ڏينهگڙيون:** [ا - مث] گهوٽ ڪنوار جي سانءَ سنڳڻ جي جاءِ، ڏيوا ڪوٺي، لگن منڊپ

* شاديءَ وقتِ پٽ تي ڪڍيل چورس چِٽَ

* [س/ٿ]

• **ڏينهُن ج ڏينهَن:** [ا - مذ] سجَ اُڀرڻ کان سجَ لهڻ تائين اٽڪل ٻارهن ڪلاڪن وارو عرصو. سجَ جي روشنائيءَ وارو عرصو، روز، يومُ، تاريخ، تِٿِ، وارُ، ڏيهاڙو، ڏڻُ

* سَمون، وَقت

* زمانو، دورُ

* [سن: دوس، پرا: دِئهو = ڏينهن]

* پرهه، فجر، صبح

* [ڪنايہ] سوجهرو، روشني، سجهندو

* سجَ جي تپش، تاڪَ منجهندِ

* نَصيبُ، طالع، قسمَتَ، ڀاڳَ

'تہ مون ڏينهن سَنئون، جي ڀيهَر ٻاروچي مِڙان' (شاھ/کوهياري)

* حَياتي، زندگي

'الله ڏينهَن ڏيندئي' (جملو)

* ڳاھَ جو هڪ قِسم

* [س/ڪوھ]

—**ڏينهاڙي:** [ظرف] روزمَرهَ، روزانو، هَر روز، ڏهاڙي

—**ڏينهان:** [ظرف] ڏينهَن جو

'ڏينهان ڏاڙيءِ ويس، راتيان روئي رت ڦڙا' (شاھ/معذوري)

—**ڏينهان ڏينهن:** [ظرف] روزانو روز، هر روز، ڏينهاڙي

—**ڏينهَن اَچڻُ:** [اصطلاح] موسمَ اچڻ، رُت اچڻ، وقت اچڻ، مقرر وَقت اچڻ، وارو اچڻ، زمانو اچڻ

—**ڏينهَن بہ ڏينهَن:** [ظرف] روزبروز، هرروز، روزمَرہ

* آهستي آهستي، رفتہ رفتہ

—**ڏينهَن ٻڌڻُ:** [اصطلاح] ڏينهَن مقرر ڪرڻُ (مڱڻي، ٺڪيءِ يا شاديءِ وغيره جو)، تيٿ ٻڌڻُ

—**ڏينهَن پرجڻُ:** [اصطلاح] مقرر ڪيل وَقت ويجهو اچڻ، مدو پورو ٿيڻ

* حَياتي کٽڻ، سَڪراتِ اچڻ

* عورت جا مهينا پورا ٿيڻ، ويمَ جو وَقت ويجهو اچڻ

—**ڏينهُن تتو:** [ا - مذ] گرم ڏينهُن، تاڪَ منجهند، ڪاڙهو ڏينهُن

'ڏينهَن تتي ۾ مون جيان، ڏونگر جي ڏارين' (شيخ اياز)

—**ڏينهُن تتو هئڻُ:** [اصطلاح] گرم ڏينهُن هئڻ، تاڪَ منجهند هئڻ، ڪاڙهو هئڻ

—**ڏينهَن ٽپڻُ:** [اصطلاح] عرصو گذرڻُ، ڪافي ڏينهَن گذري وڃڻ

'سارِيمِ اڄ سنگهارَ جن ڏٺي مون ڏينهَن ٿيا' (سچل)

—**ڏينهُن ٽپڻُ:** [اصطلاح] صبح ٿيڻ، باکَ ڦٽڻ

* روشني ٿيڻ

* وارو اچڻ، ڀاڳُ کلڻ

—**ڏينهَن ٽرڻُ:** [اصطلاح] مقرر ڪيل وَقتَ جو ٽري وڃڻ

* مشڪلِ گهڙي ختم ٿيڻ

—**ڏينهُن ٽارڻُ:** [اصطلاح] ٻن پهرن جو آرام ڪرڻُ، ڪاڙهي تتي آرامُ ڪرڻُ، ساهي کڻڻ يا ٻگهر ٽارڻُ (اُسَ ۾)، اُسَ ٽارڻُ

—**ڏينهَن ٽرئي:** [ظرف] ڪاڙهي تتي کانپوءِ، ٻنپهرن کان پوءِ، ويڇيءَ مهل، سجَ لڙئي

—**ڏينهَن ٽڪاءَ تي اَچڻُ:** [اصطلاح] ٻڌ ٿيڻ، ڌرتي ٿيڻ، سج نيزي تي اچڻ

—**ڏينهَنِ پڄاڻان:** [ظرف] گهڻن ڏينهَنِ کانپوءِ، ڪافي عرصي کانپوءِ، مدتن بعدِ

—**ڏينهَن پڄڻُ:** [اصطلاح] حَياتي کٽڻ، عمرِ پوري ٿيڻ

* مدو ختم ٿيڻ

—**ڏينهَن پڪا ڏاڙهُون گهرڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن ڪمَ جي يڪدم پورائي لاءِ ضد ڪرڻُ، ٺريءَ تي ٻهشت گهرڻُ

—**ڏينهَن پُورا ٿيڻ:** [اصطلاح] عمر گذرڻ، حياتي خَتم ٿيڻ
* گارنٽي خَتم ٿيڻ (ڪنهن ڪَل وَغيره جي)

—**ڏينهَن پُورا ڪَرڻ:** [اصطلاح] وَقت گذرڻ، وَقت ڪاٽڻ
* حياتي جيئن تيئن پوري ڪَرڻ

—**ڏينهَن پوڻ:** [اصطلاح] عَرصو لَڳڻ، وَقت پوڻ

—**ڏينهَن جا تارا ڏيکارڻ:** [اصطلاح] سَخت سَزا ڏيڻ، اهڙيءَ طرح سَختي ڪَرڻ جو اَکين اَڳيان تِرورا اچي وڃن، مَلامتَ ڪَرڻ، ڦيهَ ڪَڍڻ، مار ڪَڍڻ، خوب سيڪتِ ڏيڻ، سَخت مصيبَتون ڏيڻ، عقوبَتون ڪَرڻ، زبردَستي ڪَرڻ
* عَجَبُ ڏيکارڻ

—**ڏينهَن جا تارا ڏسڻ:** [اصطلاح] حواس باختہ ٿيڻ

—**ڏينهَن جو ڏيئو ٻارڻ:** [اصطلاح] ڏيوالو ڪَڍڻ، ڪوڙ ڪَڍڻ، ٻاڻ کي ڪنَلُ ظاهِر ڪَرڻ، ناداري ڏيکارڻ

—**ڏينهَن چِٽا ڪَرڻ:** [اصطلاح] تِٿِ ٻَڌڻ، ڏينهَن صاف يا ظاهر ڪَرڻ، ڏينهَن ٻَڌڻ، ڪنهن موقعي لاءِ تاريخ مقرر ڪَرڻ

—**ڏينهَن چڙهڻ:** [اصطلاح] سِج ڪافي مٿي چڙهڻ، ٻيپهري ٿيڻ
* عورتَ کي حَمَل رهجي وڃڻ

—**ڏينهَن چڙهئي:** [ظرف] سِجَ اُڀرئي کان دير سان، صبحَ جو دير سان، سِج مَٿي اَچڻ کانپوءِ

—**ڏينهَن ڏکِڻ:** [اصطلاح] مصيبَتَ جي ڏينهَن کي ٽارڻ، ڏکيو وَقت گذارڻ

—**ڏينهُن ڏونرو ج ڏينهَن ڏونرا:** [ا - مذ] چِٽو يا صافُ ڏينهُن، صَفا صبح

—**ڏينهَن ڏٺي:** [ظرف] ڏينهَن جو، سِجُ ٻيٺي
* [صفت] ظاهِر ظُهُور، پَڌري پَٽ، ڪليو ڪلايو، عام مَشهُور

—**ڏينهَن ڏسڻ:** [اصطلاح] وارو ڏسڻ، زمانو ڏسڻ، دَوُر ڏسڻ
* اِنتظار ڪَرڻ

—**ڏينهَن ڏنگو ٿيڻ:** [اصطلاح] بَدبَختي اَچڻ، قِسمَتَ جو ساٿ نہ ڏيڻ
'جا جا ڏنگا ڏيڻ منهنجو ڏينهُن ڏنگو مَ ٿئي' (شاهہ)

—**ڏينهَن ڏهاڙو ج ڏينهَن ڏهاڙا:** [ا - مذ] ڪوبہ ڏينهَن، وَڏو ڏينهَن، ڏڻ، ڏهاڙو

—**ڏينهَن ڏيڻ:** [اصطلاح] حياتي عَطا ڪَرڻ، زندگي بَخشڻ (هي اِصطلاح فقط الله پاڪ جي ذاتِ سان مشروط آهي، جيئن: 'الله ڏينهن ڏيڻيا')

—**ڏينهُن ڏيڻ:** [اصطلاح] اَنجام ڪَرڻ، واعِدو ڪَرڻ، قولُ ڪَرڻ
* شاديءَ وَغيره جي تِٿِ ڏيڻ

—**ڏينهَن راتِ جو فَرقُ:** [ا - مذ] تَمام گهڻو تَفاوتُ، زِياده فَرق
'هِنَن ٻنهي ڀائرن جي اِخلاقن ۾ ڏينهَن راتِ جو فرق آهي' (جملو)

—**ڏينهَن راتِ جو فَرقُ هُئڻ:** [اصطلاح] وَڏو تَفاوتُ هئڻ، گهڻي ڦيرڦار هئڻ

—**ڏينهَن راتِ هِڪُ ڪَرڻ:** [اصطلاح] هَر ڪا مُمڪِن ڪوشِش ڪَرڻ
* سَخت مَحنَتَ ڪَرڻ، ڪَمَ کي جنبي وڃڻ

—**ڏينهَن سان هُجڻ:** [اصطلاح] پيٽَ سان هجڻ (ڪنهن عورتَ جو)

—**ڏينهُن شِينهُن هُئڻ:** [اصطلاح] ڏينهَن ڏٺي جو سَڀُ ڪجهُ ٿي سَگهڻ

—**ڏينهَن ڦِرڻ:** [اصطلاح] سٺا ڏينهَن اَچڻ، ڀاڱُ وَرڻ، نَصيبُ کلڻ، سَڀاڳُ اَچڻ، خوشحاليءَ جو وَقت اَچڻ

—**ڏينهُن ڦِرڻ:** [اصطلاح] شامَ ٿيڻ، ٻيپهريءَ بَعدِ ٽيپهريءَ جو وَقتُ اَچڻ، سِجَ لَٿي جو وَقت ويجهو هجڻ
'ڏينهُن ڦري وَيو آهي ۽ صبح کان ٻجلي اَڃا ناهي آئي' (جملو)
* موسَمَ جو بَدلجڻ، اونهاري مان سِيارو يا سِياري مان اونهارو ٿيڻ

—**ڏينهَن لَٿي:** [ظرف] ڏينهَن لَهڻ واري وَقتِ، سِجَ لَٿي، سانجهيءَ مَهَل، راتِ جو
'آيو آهين ڏينهَن لَٿي، مَڏ ٻي ٽڙندي ٽانهوندو' (شيخ اياز)

—**ڏينهَنڪَ**: [ظرف] هڪَ ئي ڏينهَن ۾. هڪَ ڏينهَن لاءِ. ساڳئي ڏينهَن جو. روزانو. ڏينهَن ڏينهَن. اُنهيءَ ڏينهن

—**ڏينهَن ڪاٽِڻُ**: [اصطلاح] حَياتي گذارڻ. ڏُکي سکي زندگي بَسَر ڪَرڻُ. وَقت پاس ڪَرڻُ. ٽائيمُ پورو ڪَرڻُ. عَرصو لنگهائڻ (تڪِليف ۾)

—**ڏينهَن ڪَرڻُ**: [اصطلاح] تمام گهڻو عَرصو لَڳائڻ. وَقت لَڳائڻ. صبح ڪَرڻُ. سج اُڀارڻُ

—**ڏينهَن ڳَرا ٿيڻُ**: [اصطلاح] سَخت ڏينهَن ٿيڻ. تَڪلِيفَ جا ڏينهَن ٿيڻ

* اونهاري جِي موسَمَ اَچڻ. وَڏا ۽ گرم ڏينهَن ٿيڻ

—**ڏينهَن ڳڻڻُ**: [اصطلاح] اِنتظارُ ڪَرڻُ. وَقت گذارڻُ

—**ڏينهَن لاهڻُ/لائِڻ**: [اصطلاح] گهڻي دير ڪَرڻُ. تَمام گهڻو وَقت پَري رَهڻ. مدّت ڪانپوءِ اَچڻ يا موٽڻ

—**ڏينهَن لَڙڻي**: [اصطلاح] ٻنپهَرن کان پوءِ. وچينءَ وَقت. ڏينهَن لڙڻ ڪانپوءِ

—**ڏينهَن لَڳڻُ**: [اصطلاح] گرميءَ جِي چِڀيٽَ اَچڻ Sunstroke

—**ڏينهَن مان راتِ ٿيڻُ**: [اصطلاح] سکيءَ مان ڏکي ٿيڻ. ڦُرڪو ڦِري وَڃڻ

* وَقت بَدلجَڻ

—**ڏينهَن نِڪِرڻُ**: [اصطلاح] سج نِڪِرڻُ. صبح ٿيڻ. پرهَ ڦٽڻ

—**ڏينهَن وَڃڻُ**: [اصطلاح] ڏينهَن ٽَرڻُ

—**ڏينهَن هُجڻُ**: [اصطلاح] حَياتي هجڻ

—**ڏينهُون ڏينهُن**: [ظرف] هَر هِڪَ ڏينهَن بعد

* جِيئَن پوءِ تِيئَن. وِيران وِير. هِڪَ ٻِئي پٺيان. لاڳيتو. جَلدِي جَلدِي

—**ڏينهوڪو ج ڏينهوڪا**: [صفت - مذ] ڏينهَن وارو. ڏينهَن جو. ڏينهَن کان وَٺِي. صبحوڪو (اڪثر ٻَچِيَل کاڌي وَغيرَه لاءِ ڪَم اچي)

* [مث: ڏينهوڪِي ج ڏينهوڪِيون]

—**ڏينهوٽو ج ڏينهوٽا**: [صفت - مذ] ڏينهوڪو. ڏينهَن جو

* [مث: ڏينهوٽِي ج ڏينهوٽِيون]

—**ڏينهَن ئي اُهو ڪَرڻُ**: [اصطلاح] وَري نه ڪَرڻُ. توبهَه ڪَري ڇڏڻُ. جيڪا غلطي اُنَ ڏينهن ڪيائين، سا وَري نه ڪَرڻُ. ڪِيَل غلطِي ٻيهَر نه دُهرائڻ

• **ڏينهَنچِي ج ڏينهَنچِيُون**: [ا - مث] رلِيُن يا بِسترن وَغيرَه رَکڻَ لاءِ مِٽيءَ جي پيِهي

* [س/ٿ]

• **ڏينهونِٽِي**: [ا - مذ] گاهَه جو هڪ قِسم

* [س/ات]

• **ڏيڻ ج ڏيڻُون**: [ا - مث] مائهن جا هينئان ڪڍي کائيندڙ هڪَ خيالي عورَت. ڏائڻ. چنبڙ

* ڀوپي. جادوگرياڻي. ٻانڀ. ساحِرا. ڪامڻگر

• **ڏِيو ج ڏِيا**: [ا - مذ] نِڪَر جي ٺَهيل چمني (جنهن ۾ تيل ۽ ڪپهَه جي وَٽ وِجهي ٻاري روشنِي ڪجي). ڏيئو

* [سن: ديپ، پرا: ديوو = ڏيئو]

'تو جو ڏيو ٻانئيو سا سورَجَ سَهائِي' (شاهه)

• **ڏيوُ ج ڏيوَ**: [ا - مذ] ديو. ديوتا

* ذاتي. جوتِي سروپ

* [سن: ديو]

'سو ڏيوُ ڏٺائين ڏيهَه ۾' (سامي)

—**ڏيوتا ج ڏيوتائُون**: [ا - مذ] ديوتا. ديويءَ جو مَرّس. مَها پرش

—**ڏيوي ج ڏيويُون**: [ا - مث] ڏيوَ جي مؤنث. ديوي

• **ڏيوار ج ڏيوارُون**: [ا - مث] ديوار. ڀت

• **ڏيوارُ ج ڏيوارَ**: [ا - مذ] ڏيئو. چراغُ

• **ڏيوارَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڏيارڻُ. بَخشڻ. عَطا ڪَرڻُ

* [س/ات/سن: ددن، دان = ڏيڻ]

* [مص] ڏيوارڻُ

* [امر] ڏيوار

* [ڏيوارِيو. ڏيوارِيندو. ڏيوارِيَل]

• **ڏِيوارِي ج ڏِيوارِيُون:** [ا - مث] هِندُن جو هِڪ وَڏو ڏِينهن، ڏِياري، دِيوالِي

* [س/ٿ]

• **ڏيواسِري ج ڏيواسِرِيُون:** [ا - مث] ماچيس جي تِيلِي

* [س/ل]

• **ڏيواڪوڻِي ج ڏيواڪوڻِيُون:** [ا - مث] گهوٽ ۽ ڪنوارِ جا ساٿَ سنگَهڻ ڪَرڻَ جِي جاءِ، ڏِينهڪڙ

* [س/ٿ]

• **ڏيوالو ج ڏيوالا:** [ا - مذ] ٽوٽو، نقصان، هرج، خسارو، گهاٽو، ناداري، ڪنگالي، سڃائي، پينگهائي، مفلسي، سڃَ، پينگَ (هِڪ دستور هو ته جڏهِن ڪنهن به واپاريءَ کي ڌنڌي ۾ نقصانُ پوندو هو ته دُڪانَ ۾ ڏينهن جو ڏيئو ٻاري، ٽِپڙ اُٿلائي ڀڄائي ڇڏيندو هو جنهن مان خبر پوندي هئي ته وٽس ڪجهه به باقي نه آهي)

* [هند: دوالا = ديوا + بالا = ڏيو ٻارڻ]

* [صفت - مذ] ڪنجوس

'هِي دوست پئسن ڏيڻَ جي معاملي ۾ ڏيوالو آهي' (جملو)

—**ڏيوالائِي ج ڏيوالائِي:** [صفت] ڏيوالي ۾ ويل

—**ڏيوالِپڻو ج ڏيوالِپڻا:** [ا - مذ] ڏيوالي واري حالت، ڏيوالو

—**ڏيوالو ڪڍڻُ:** [اصطلاح] مفلسيءَ جو اِظهار ڪرڻُ، واپار ۾ ٽوٽ پوڻَ سبب قرضدارن ۽ سرڪار کي قرض جي ادائيگي کان مجبوريءَ جو ثبوتُ ڏيڻ، ڪوٽ ڏيکارڻُ، اَڻ هوند جو هوڪو ڏيڻُ، ڪنگي وڃڻ، ٽوٽ هيٺ اچڻ، ڪنگي پوڻُ، بڪيو ٿيڻ، پينگيو ٿيڻُ

• **ڏيوڍِي ج ڏيوڍِيُون:** [ا - مث] گهر جي اڳيان دروازي تي ڏيڍِي پٽ، پناهه، ڏيڍي، اَڏَ

* [س/ات]

• **ڏيورو ج ڏيورا:** [ا - مذ] ديوتا جي بت رکڻ واري جاءِ، ٺڪاڻو، مندر، شوالو، ٺاڪر دئار، مڙهي، ديول

* [پرا: ديول، سن: ديواليه = ديو = ديوتا + آليه = جاءِ ديوتائن جي جاءِ]

* ڏيئو، چراغ

'تان اندر ڳهر ڏيورا، ڦر ڦرجوت ڪري' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

—**ڏيوري ج ڏيوريُون:** [ا - مث] هِندن جو مندر، ٺڪاڻو مڙهي، سماڌ، يادگار نشاني، ڏيري

• **ڏيوِي:** [ا - مث] ماتا جي بيماري

—**ڏيويءَ جو درشنُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] ماتا جي بيماريءَ جو اچڻ

—**ڏيوِي ڏِسڻُ:** [اصطلاح] ماتا جي بيماريءَ جو اچڻ

—**ڏيوِي ڏارين ٿارين هُئڻُ:** [اصطلاح] ماتا ٿوري اَندازَ ۾ نڪرڻُ

—**ڏيويءَ جي موج هُئڻُ:** [اصطلاح] ماتا جو گهڻي اَندازَ ۾ نڪرڻ

—**ڏيويءَ جو ڪِيڙُ پيٽ پَوڻُ:** [اصطلاح] ماتا جي بيماريءَ جو ڇڏي وڃڻ

• **ڏيهه ج ڏيهه:** [ا - مذ] ديس، ملڪ، ڏيس، ديش

* پنهنجو شهر، ڳوٺ، ڳام، وطن

* [سن: ديش، ف: ده = ملڪ]

* دُنيا، عالم، ڪائنات

* خلق، مخلوق، اِنسان ذات

'ڏيهه کي اِنسان جي عظمت جو ڏس جنهن کان مليو'

(عطا محمد حامي)

—**ڏيهارو ج ڏيهارا:** [صفت - مذ] وطن وارو، ڏيهي، ڏيهاتو

* [مث: ڏيهاري ج ڏيهاريون]

—**ڏيهان ڏورُ:** [ظرف] تمام پري، بلڪل دور، گهڻي مفاصلي وارو، ملڪان پري

—**ڏيهان ڏوٿو هارُ:** [ا - مذ] ڏيهه کان ٻيٺو، ٻين کان ٻيٺي کان ٻيٺي ملڪ جو

—**ڏيهاٽو ج ڏيهاٽا:** [صفت - مذ] ڏيهي، ديسي، ملڪي، وطني

* [مث: ڏيهاٽي ج ڏيهاٽيون]

—**ڏيهاتِو ج ڏيهاتِا:** [صفت - مذ] ملڪي، ڏيهي، ڏيهاٽو، ديسي، وطني

* ملڪي رواج موجب

* [مث: ڏيهاتِي ج ڏيهاتِيون]

—**ڏيهه تان ڏُرٽ لَهَڻُ:** [اصطلاح] ملڪ سان ڏڪار ٽري وڃڻ، ملڪ تان مصيبت دور ٿيڻ

—**ڏيهہ پماڄ ج ڏيهہ پماڄون:** [ا - مث] جَگَ جي جوءِ

—**ڏيهہ ڏاري ج ڏيهہ ڏارِيُون:** [صفت - مث] بَگهڙ زال، چَنڊِي، جهيڙاڪ زال، ٽونڪِي، رَنوڙ

—**ڏيهہ ڏاڻي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ملڪ تابع ڪَرَڻُ، ملڪَ کي ڏَنَ ڀَرِيندڙ ڪَرَڻُ، ملڪَ تي قبضو ڪَرَڻُ، ملڪَ جو حاڪِم ٿِيَڻُ

—**ڏيهہ ڏاڻي هُئَڻُ:** [اصطلاح] سَردارُ هئَڻ، ملڪَ ۾ وَڏِيءَ عِزَتَ وارو هئَڻ، هَزارَن مُرِيدَن جو مُرشِد هئَڻ

—**ڏيهہ ڏورَڻُ:** [اصطلاح] پَرديسِ ڦِرَڻُ، دَردَر رُلَڻ، تَمام وَڏِي مسافِري ڪَرَڻُ، جدا جدا ملڪَ گهُمَڻُ

—**ڏيهہ ڪارُ ج ڏيهہ ڪارَ:** [صفت] ملڪ ڦِٽائِيندڙُ، تَباهِي آڻِيندڙُ

* [س/ڪوهہ]

—**ڏيهَن جِي پماڄ:** [ا - مث] بَدڪارِ عورَتَ، جهيڙاڪ عورَتَ

—**ڏيهہ نِڪارو ج ڏيهہ نِڪارا:** [ا - مذ] ديسِ نيڪالِي، ديسِ بَدرِي

—**ڏيهہ نيڪالِي:** [ا - مث] ملڪَ مان جَبرَ سان لَڏائِڻَ جِي حالَتَ، جَلا وَطنِي

—**ڏيهِي ج ڏيهِي:** [صفت] ساڳِئي وَطَنَ يا ڏيهہَ جو، هَم وَطن، ملڪِي، ڏيهاتو، پَنهِنجي ملڪَ جو (ماڻهو)

* شَرابَ جو هِڪ قِسم، ڪَنتري

—**ڏيهِي حِسابُ ج ڏيهِي حِسابَ:** [ا - مذ] گهربلو حِسابُ (رِياضِيءَ جو اِصطلاح)

● **ڏِيهُہ ج ڏِيهہ:** [ا - مذ] ڏِينهُن

* وَقتُ، زَمانو، دورُ

* [سن: دِوَس، پرا: دِئهو = ڏِينهن]

* قِسمَتَ، بَختُ، نَصِيبُ

—**ڏِيهاڙو ج ڏِيهاڙا:** [ا - مذ] ڏِينهُن، ڏِينهاڙو، ڏهاڙو، وارُ، روزُ

—**ڏِيهاڙِي ج ڏِيهاڙِيُون:** [ا - مث] روزانو، روزمَره

* هَميشہ

* مَزدُورِي، اُجرَت

* مَکَڻَ جو اُهو مِقدارُ جيڪو روزانو لَهي

—**ڏيهاڙِي:** [ظرف] ڏيهاڙِي، روزانو روزمَره، هَر روز، ڏهاڙِي

● **ڏِيهَرُ:** [ا - مذ] گاهَ جو هِڪ قِسمَ، ڏِير گاهُ

* [لس]

● **ڏيهِرو ج ڏيهِرا:** [ا - مذ] ڏيرو

* [س/ٿ]

● **ڏيهِي ج ڏيهِيُون:** [ا - مث] ڏِيلُ، بَدَنُ، جِسم، تَن

'جا ڳائِجَ جان عَلِي جَوِي، ڏيهِي مَنجهہ ڏِيئو' (جان علي لغاري)

—**ڏيهِيءَ ۾ سُرو لَڳَڻُ:** [اصطلاح] جِسمَ ۾ خَرابِي پيدا ٿِيَڻُ

● **ڏيءُ ج ڏيءَ:** [ا - خاص] يَهُودِيِن جو خدا، ديوتا، مَها پُرشُ، ڏيوُ

* [ا - مذ] جِن، ڀوتُ، ديوُ، راڪَس

* [سن: دِيو > دِو = چمڪڻ]

● **ڏِيئا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

● **ڏِيئرو ج ڏِيئرا:** [ا - مذ] ساندارو، پَخال

* [س/ٿ]

* [مث: ڏِيئرِي ج ڏِيئرِيون]

● **ڏيئڙا:** [ا - خاص] راجپوتَن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو

● **ڏِيئو ج ڏِيئا:** [ا - مذ] نَڪَرَ جي ٺِڪِري جِمنِي (جنهن ۾ تيلُ ۽ ڪَپَهہَ جي وَٽِ وِجهي ٻارِجيا)، ڏِيو، ڏِئو، چَراغ، ڏِيانِي

* [سن: ديپ، پرا: دِيرو = ڏيئو]

—**ڏِيئو ٻارَڻُ:** [اصطلاح] سوجهرو ڪَرَڻُ

* مڙسِي ڏيکارَڻُ، ڀوتو ٻارَڻُ

* ڀَلائِيءَ جو ڪَم ڪَرَڻُ

—**ڏِيئو نَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو وِسامَڻ، ڏِيئو اُجهامَڻ

* وَفات ڪَرَڻُ، پَرلوڪ پَڌارَڻُ

—**ڏِيئو گُل ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو وِسامَڻ، ڏِيئو اُجهامَڻ

* اوندَهہ ٿِيَڻُ

* ڀوتو نہ ٻارَڻُ

* اِنصافُ خَتَم ٿِيڻُ

—**ڏِيئو گُل ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو وِسائڻ، بَتِي اُجهائِڻُ

—**ڏِيئو وَڏو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو ٺَرَڻُ، ڏِيئو وِسامَڻ

—**ڏِيئو وَڏو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڏِيئو اُجهائِڻ

—**ڏِيئي پرئي:** [ظرف] راتِ جو، سانجهِيءَ جو وَقت، منهن اونداهِي

ڊ

● **ڊ:** [ا - مذ/مث] سنڌي 'الف ب' جو ٻاويهون اکر ۽ هنديءَ جو تيرهون اکر
※ اَبجَدَ موجبَ عَدَدُ 4
※ آواز 'ڏي' مونث طور، جڏهن ته سنڌ جي ڪيترن ئي علائقن ۾ 'ڊال' مذڪر طور به پڙهيو وڃي ٿو

● **ڊابُ ج ڊابَ:** [ا - مذ] تلوار ساڻ ڪٽڻ لاءِ سنڌري جيان چيلهه سان ٻڌل چمڙي جو پٽو

● **ڊابري ج ڊابريون:** [صفت - مث] وڏي پيٽ واري
※ [س/ل]

● **ڊاٻ ج ڊاٻون:** [ا - مث] ننڍي سڪي جو هڪ قسم، ننڍڙو سڪو
※ ڏاپو راند ۾ ڪم ايندڙ ٺڪر جو ننڍڙو گول چڪرو، ڊٻو
※ تيزي
※ [سن: درويہ]
※ سارين ڏرڻ لاءِ مٽيءَ مان ٺهيل ديبي جو مٿيون حصو
※ ڏڏڙ مٽي، ڌڙ رئي، ڊسڙ، ڏوڙ
※ [س/ات]

● **ڊاٻُ ج ڊاٻَ:** [ا - مذ] سڪي جو هڪ قسم، پائي يا پيسي جيترو هڪ سڪو، دمڙي، دم، ڊٻ
※ [ع: درمر]
'جي خزانا سوڌ لٽي ڪي اهل دنيا جو هزار،
ناهه ٿورڙو ٿيڙو ذي، مسڪين کي ڪو هڪڙو ڊاٻ' (گل)

● **ڊاٻاڙو ج ڊاٻاڙا:** [ا - مذ] ٻه ٽي ڏينهن پسائي رکيل شيءِ
※ [س/ٿ]

● **ڊاپڙو:** [ا - خاص] ٿر ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو
※ [ا - مذ] ڪپڙن ڌوئڻ جو ڪاٺ جو ٽڪرو، ڊاپڙو

● **ڊاپڻُ:** [مص - فعل متعدي] گهڻو مک ڏيڻ
※ [س/ات]
※ [مص] ڊاپڻ
※ [امر] ڊاپ
※ [مضارع] ڊاپيان (ج) ڊاپيون، ڊاپين (ج) ڊاپيو، ڊاپي (ج) ڊاپين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
※ [حال] ڊاپي ٿو (ج) ڊاپين ٿا
※ [حال مث] ڊاپي ٿي (ج) ڊاپين ٿيون
※ [ماضي] ڊاپيو (ج) ڊاپيا
※ [ماضي مث] ڊاپي (ج) ڊاپيون
※ [مستقبل] ڊاپيندو (ج) ڊاپيندا
※ [مستقبل مث] ڊاپيندي (ج) ڊاپينديون
※ [اسم مفعول] ڊاپيل

● **ڊاپو ج ڊاپا:** [ا - مذ] ٽڪ پڄ، وسرام، ٿوري دير لاءِ ترسڻ، ڏهو، آسائش، اجهاپو، مانجهاندو، ساهي، دم پٽ، ٿورو آرام
※ سڪ، قرار
※ ٽيڪ، آڌار
※ فراغت، ويسانهين، ٿهر
※ هٻڪ، بيهڪ
※ ڊونڪو، جهونٽو، پنڪي (ننڊ جي)
※ ڊاسڙ زمين
※ ڏڏڙ، ڌوڙ، ڌڙ رئي
※ [س/کوهہ]

—**ڊاپو ڪرڻُ:** [اصطلاح] آرام ڪرڻ، قرار ڪرڻ، ٽڪ پڄڻ، چوڪڙو پڄڻ، ساهي پٽڻ، دم پٽڻ، وسرام ڪرڻ، منزل ڪرڻ، ويساهي ڪرڻ، لهڻ، بيهڻ، ترسڻ

● **ڊاپهاڙو ج ڊاپهاڙا:** [ا - مذ] ڍڳن کي جاري طور ڏيڻ لاءِ ڳوار يا ڪٽڪ جو پسائي رکيل ڏارو
※ اٺ کي بيماريءَ جي حالت ۾ ڏنل ڪاڌو (لوڻ، ڳڙ ۽ ڪٽڪ جو ڏارو پسائي)
※ [س/ٿ]

● **ڊاپي ج ڊاپيون:** [ا - مث] ڳڙ واري شيءِ
※ [س/ل]

● **ڊاپ ج ڊاپون:** [ا - مث] ڏين واري سخت زمين، ڊاپوڙ
※ [س/ات/سن: درپ]

— **ڊاٻِنڱُون ج ڊاٻِنڱان:** [صفت - مذ] دَٻِن وارو، دَٻِن جو، دَٻِن هاڻو، ڊاٻو

— **ڊاٻو ج ڊاٻا:** [صفت - مذ] دَٻِن وارو هَنڌُ، دَٻِن واري زَمِينَ، گهڻا دَٻَ

※ [سن: درڀ]

— **ڊاٻوڙِ ج ڊاٻوڙُون/ڊاٻوڙِيُون:** [ا - مث] گهڻِن دَٻِن واري ٻَنِي، گهڻِن دَٻِن واري زَمِينَ

※ [س/ات]

— **ڊاٻوڙو وِياءُ:** [ا - مذ] ڌِيءَ، نِياڻِي، ڇوڪِريءَ جو اولادُ

※ [س/ات]

— **ڊاٻُڻُون ج ڊاٻُڻان:** [صفت - مذ] دَٻَ وارو، ڊاٻِنڱُون

— **ڊاٻِي ج ڊاٻِيُون:** [ا - مث] دَٻِن واري سَختَ زَمِينَ، ڊاٻوڙِ، دَٻِن واري دَڙِي

※ [س/ات]

— **ڊاٻِيرو ج ڊاٻِيرا:** [صفت - مذ] ڊاٻِنڱُون، دَٻِن وارو

— **ڊاٻِيلِي ج ڊاٻِيلِيُون:** [ا - مث] دَٻَن واري سَختَ زَمِينَ، ڊاٻِي، ڊاٻوڙِ

※ [س/ات]

• **ڊاٻِڙو ج ڊاٻِڙا:** [ا - مذ] گاهَ جو هِڪُ قِسمُ، دَٻَ

※ [س/ٿ/سن: درڀ]

• **ڊاٽَلُ ج ڊاٽَلَ:** [مصدر 'ڊاٽڻُ' مان اِسم مَفعُول] مَنايَلُ، خَتم ڪَيَلُ، خارِج ڪَيَلُ، ڊَٽَلُ، دَٻَلُ، جيڪو مَنجِي وَيو هُجِي

※ لِڪَتِ، جيڪا مَنجِي وَئي هُجِي

• **ڊاٽِ ج ڊاٽِس:** [ا - مث] نُقطو، ٽُبڪو، ڏهائِيءَ جِي نِشانِي، پُورِي دَمَ جِي نِشانِي، فُل اِسٽاپ، (.)، Full stop

※ [انگ: Dot]

• **ڊاٽَر:** [ا - مث] ڌِيءَ، نِياڻِي، دُختَر

※ [انگ: Daughter]

— **ڊاٽَرِاِن لا:** [ا - مث] نُنهَن، پُٽَ جِي زالَ

※ [انگ: Daughter in law]

• **ڊاڃَ ج ڊاڃُون/ڊاڃِيُون:** [ا - مث] ٻِجَ، ڊاهَ، گَس

— **ڊاڃَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڊاهَ ڪَرَڻُ، ٻِجَ ڪَرَڻُ، مِيسارَڻُ

• **ڊاپَ ج ڊاپُون:** [ا - مث] خوشامَدِ، چَمچاگِيرِي، چاپِلوسِي

※ [س/ات]

— **ڊاپِ ڊاپِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خوشامَدِ ڪَرَڻُ، چاپِلوسِي ڪَرَڻُ

• **ڊاج:** [ا - مث] ڌوڪو، بي اِيمانِي، ڪَپَٽِ

※ [انگ: Dodge]

— **ڊاج ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ڌوڪو ڏِيڻُ، بي اِيمانِي ڪَرَڻُ، ڪَپَٽِ ڪَرَڻُ

• **ڊاڏَ ج ڊاڏُون:** [ا - مث] تَمام وَڏِي گهوڙِي، دَڏِي

※ [س/ات]

— **ڊاڏِ ڊُوڏ:** [ا - مث] اَجائِي گهڻائِي، اَجائِي خَلق

• **ڊاڍِري:** [ا - مث] ڪارِي ءِ مِٽِي جي گانگٽَ جو هِڪُ قِسمُ

• **ڊاڪَ ج ڊاڪُون/ڊاڪِيُون:** [ا - مث] وَڏِي اوڇنگار، ڏَڏڪَر، رُوئَڻُ

※ رَڙِ، دانهَن، چِيخَ

※ وَڏِي آوازَ سان ڳالهائڻُ

※ [س/ل]

• **ڊاڪُ ج ڊاڪَ:** [ا - مذ] وَڏو مَڇُ، پِيَڙُ، آڙاهُ

※ [س/ل]

• **ڊاڪِرِ ج ڊاڪِرِيُون:** [ا - مث] نَندِي بَندُوق

※ [س/ڪوه]

• **ڊاڪَرُ ج ڊاڪَرَ:** [صفت] ٿُلهو، مَضبُوط

※ [س/ات]

• **ڊارِڪ:** [صفت] اُونداهو، تارِيڪُ، مِيرانجهڙو

※ [انگ: Dark]

— **ڊارِڪِ گِلاسِز:** [ا - مذ] ڪارِن شِيشَن واري عينڪَ

※ [انگ: Dark glasses]

• **ڊارِلنگ:** [صفت] پِيارو، پِريتَمُ، مَحبُوبُ

※ [انگ: Darling]

• **ڊاڙَ ج ڊاڙُون:** [ا - مث] وَڏائيءَ جو بيانُ، ٻٽاڪَ، لاف، ڦُونڊ، هُل، بي بُنياد ڳالهه، گُشو، ٻَٽُ، ڙٽُ، ڦسيٽ، لَباڙ، زبان خوري، اَجائي ٻَڪ

* پنهنجي ساراهه، ٻَڏاءُ، خود پسنديءَ جو بيانُ

* مٿانهين زمينَ

—**ڊاڙَ ٻَڙڪ:** [اصطلاح] ڊاڙَ هڻڻُ

—**ڊاڙَ چڪرُ:** [اصطلاح] ٻٽاڪَ هڻڻُ، ٻَٽ شَٽ هڻڻُ

* پنهنجي ساراهه ڪرڻُ، پاڻُ ٻَڏائڻُ

* [س/ات]

—**ڊاڙُون هڻڻُ:** [اصطلاح] ٻٽاڪُون هڻڻُ، لَباڙُون هڻڻُ

* پنهنجي تعريف ڪرڻُ، پاڻُ ٻَڏائڻُ

—**ڊاڙِي ج ڊاڙِي:** [صفت - مذ] ٻٽاڪُون هڻندڙُ، ٻٽاڪِي، لَباڙِي، ڙٽُر، ڦونٽَرُ باز

—**ڊاڙِيُون ڏيکيُون هڻڻُ:** [اصطلاح] ٻٽاڪُون هڻڻُ، ڙٽ هڻڻُ، ڪُوڙ ڪرڻُ

* ڪِل مسخري ڪرڻُ

* [س/ات]

• **ڊاسو ج ڊاسا:** [ا - مذ] واڍياسو هنڌُ، ڏسڙ

• **ڊاسوڙِي ج ڊاسوڙِيُون:** [ا - مث] واڍياسو هنڌُ، ڊاسو، ڏسڙ

• **ڊاسولُ ج ڊاسولَ:** [صفت - مذ] پرائي ڦَرَ تي مڙندڙُ مالُ

* [س/ڪوهه]

• **ڊاش ڊُوش:** [ا - مث] آڌرياءُ، عزت اَفزائي

* ظاهري خوشامد، چاپلوسي

* [س/ٿ]

• **ڊافَڙُ ج ڊافَڙَ:** [صفت] اَجايو وَڏو، بي ڊولو

* [س/ات]

• **ڊاڪَ ج ڊاڪُون:** [ا - مث] خط وَغيره موڪلڻَ ۽ وصول ٿيڻَ وارو سرڪاري نظامُ، ٽپال، خط پَٽُ، پوسٽ

* [اردو]

—**ڊاڪ خانو ج ڊاڪ خانا:** [ا - مذ] ٽپال گهر، ٽپال آفيس، پوسٽ آفيس

—**ڊاڪ گاڏِي ج ڊاڪ گاڏِيُون:** [ا - مث] ٽپال کڻڻَ واري گاڏي

—**ڊاڪِيو ج ڊاڪِيا:** [ا - مذ] ڊاڪ پهچائڻ وارو، ٽپالي، پوسٽ مين

• **ڊاڪَ ج ڊاڪَ:** [ا - مذ] ڏپُ، خوف، ڀَوُ

• **ڊاڪ بنگلو ج ڊاڪ بنگلا:** [ا - مذ] سرڪاري مُسافر خانو، سرڪٽ هائوس

• **ڊاڪٽَرُ ج ڊاڪٽَرَ:** [ا - مذ] عِلاجُ ڪندڙُ، مُعالجُ، طبيبُ، ويدُ، ويجُ، جَراحُ، حَڪيمُ، عِلمِ حِڪمت جو ڄاڻو

* عالِمُ، فاضِلُ، فيلسوف، مُحقق، (Ph.D)

* [انگ: Doctor]

—**ڊاڪٽوريٽ:** [ا - مث] يونيورسٽيءَ پاران ڪنهن بہ مضمونَ ۾ مهارت واري اَعلىٰ ترين سَنَدَ ڊگري، پي ايڇ ڊي، (Ph.D)

* [انگ: Doctorate]

• **ڊاڪَرُ ج ڊاڪَرَ:** [ا - مذ] ننڍو گهوڙو، ٽٽُون، ٽوري ملهه وارو گهوڙو، ڏڏو

'ڏڏو ڊاڪر وڪڻي، ڦڏ رڍن جو ڏارُ'

• **ڊاڪو ج ڊاڪا:** [ا - مذ] ڌاڙو، ڦُر لُٽَ

* [هند]

—**ڊاڪُو ج ڊاڪُو:** [صفت] ڦورو، رهزنُ، ڌاڙيل، لٽيرو، چور، بدمعاش، قزاق

• **ڊاڪيومينٽ ج ڊاڪيومينٽس:** [ا - مذ] دستاويزُ، قبوليت نامو، اقرار نامو، ڪنهن ڪمَ جي لِکت

* [انگ: Document]

—**ڊاڪيومينٽري ج ڊاڪيومينٽريُون:** [ا - مث] دستاويزي فِلم، ڪنهن موضوع بابت معلوماتي فلم

* [انگ: Documentary]

• **ڊاکَ ج ڊاکُون:** [ا - مث] هڪ وَلِ ۽ ميوي جو نالو، انگور جو ننڍو قِسمُ، ڪشمش، انگورُ

* [هند: ڊاک، سن: درڪشا]

* ڳٿوڻ جو نالو

* [س/ڪوهه]

— **ڊاڪ جو مَنُّن:** [ا - مذ] ڇِتِ تي چَڙهيل ڊاڪ جي وَلِ، اَنگورستانُ

• **ڊاڪَرُ ج ڊاڪَرَ:** [صفت] اَپَرو، ضَعِيفَ، ڏُبَرو، نِبَلُ، نِستو، ڪمزورَ

* بلڪُل پوڙهو، جهورَ

* [س/اٽ]

• **ڊاڪِٽُو ج ڊاڪِٽا:** [صفت - مذ] ڏکڻِ وارو، واڏِن وارو، ڏکڻِ يا واڏِن سان مَنسوبُ، واڏڪو

* [سن: ٽڪشڪ]

* [مث: ڊاڪِٽِين ج ڊاڪِٽِيُون]

• **ڊاگ:** [ا - مذ] ڪُتو

* [انگ: Dog]

• **ڊاگو ج ڊاگا:** [ا - مذ] نرم ٻَني

* اُها واريَاسي زمينَ، جتي نَديءَ جي پاڻيءَ جو وَهڪرو ڏِرو ڏئي ۽ پَڪڙي

* [س/ٽ]

• **ڊاڳُ ج ڊاڳون:** [ا - مث] ڏرُ، ڏُوڙ، رَٽي

* [س/اٽ]

'ڳاٽي ڏسِ ڊاڳَ، ڪيرت، قطبُ، ڪهڪشانُ' (اُستاد بُخاري)

— **ڊاڳو ج ڊاڳا:** [ا - مذ] تمام گهڻيءَ واريءَ وارو هَنڌُ (جتي مُشڪل سان هَلِي سَگهجي)، گَسَر واريَاسي زمينَ

* [س/ٽ]

• **ڊاڳوڙِڻُ:** [مص - فعل متعدي] مِٽي ڪوٽڻُ

* ڏاڍي مار ڏِيَڻُ، جهاڳوڙڻُ

* [س/اٽ]

* وَنڻَن جي فَصُلَ جو ڇُونڊو خرابُ نَموني ۾ ڪَرَڻُ (هارين جي اِصطلاحَ ۾)

'ڇُونڊَن وَنڻَنِ ڊاڳوڙي ڇڏيا آهِن' (جملو)

* [مص] ڊاڳوڙِڻُ

* [امر] ڊاڳوڙِ

* [ڊاڳوڙِيس ڊاڳوڙيندس ڊاڳوڙِيَلُ]

• **ڊالِ:** [ا - مث] گُڏي، گُڙيا

* [انگ: Doll]

• **ڊالِ ڊالان:** [ا - مث] پاڻيءَ يا ڪَنهن ٻيءَ شيءِ جو تَمام گهڻي انداز ۾ ٿانوَن ۾ وجهڻَ جي حالَتَ

* [ظرف] اوتِ اوتان، جهوڪِ جهوڪان

* [هند: ڈالنا = وجهڻ؛ سن: ٽلَنَ]

— **ڊالَڻُ:** [مص - فعل متعدي] وجهڻُ، اوتڻُ، اندر لاهڻُ

* پَلٽڻُ، هارڻُ

* [مص] ڊالَڻُ

* [امر] ڊالِ

* [ڊاليس ڊاليندس ڊاليَلُ]

• **ڊالَرُ ج ڊالَرَ:** [ا - مذ] آمريڪا ۾ هَلَندڙ هڪ سڪي جو نالو

* [انگ: ($) Dollar]

• **ڊالو ج ڊالا:** [ا - مذ] ٽرڪ يا ٻين بار بردار سوارين جي پُٺيان وارو کُليل حصو (جنهن ۾ گهڻيون شيون رکي نيون وينديون آهن)، ٽرالو

* [هند]

• **ڊالِي:** [ا - مث] ٽاري، شاخ

* [هند]

• **ڊاماهو ج ڊاماها:** [ا - مذ] دَوا طور (خارش جي بيماريءَ ۾ وهنجڻ لاءِ) ڪم ايندڙ هڪ ڪنڊائين بُوٽي جو قِسمُ

• **ڊامان ڊولُ:** [صفت/ظرف] هيٺِ مٿي، بي ترتيب، اُلٽ پُلٽ

— **ڊامان ڊولُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] هيٺ مٿي ڪَرَڻُ. اُلٽ پُلٽ ڪَرَڻُ (شين يا سامان کي)، ڦِٽائڻُ، بگاڙڻُ

• **ڊامِڙا ڪامِڙا:** [ا - مذ، هميشه جمع ۾ ڪم ايندڙ] ٽِپڙ ٽاڙي، سامانُ سَٽو، ٽامِڙا ٽومِڙا، گامِڙا ٽامِڙا، ٽِڪَرٽوڪَر

• **ڊامڻُ ج ڊامڻَ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قِسمُ (ڪارو يا اڇو سنگ ٿيندس ۽ مال لاءِ طاقت بخش آهي، غريبَ ماڻهو هن جُون پاڙون ڏٽ ڪري کائين)

'سَرَ سُڪا، سَبزُ ٿيا، ڊامڻ ڏَبَ ڪيا' (شاهه/سارنگ)

* هڪ قِسمَ جي بَلا، ڏَمڻُ

• **ڊامڻُ ساٽُ:** [ا - خاص] شاديءَ جو هڪ سَوڻُ (جنهن ۾ پنج يا اٺ آليَن ڪاٺِيَن جا ٽُڪرا ڪَٽِي، گهوٽ ۽ ڪُنوار جي مٿي تي رکِجَن ۽ ڳيچ پڙهجَن)

* [س/ل]

'ڊامڻَ لَٽِوِيُون رانيُون رُي، آسان وَنِيءَ گهرِ آيُون'

• **ڊامِٽِي ج ڊامِٽِيُون:** [ا - مث] گاهَ جو هِڪُ قِسمُ

* [س/ڪوهـ]

• **ڊان:** [ا - مث] صُبحُ، پرِياتِ، پُورَبُ

* [ا - خاص] اَنگريزَن جي دور کان وَٺِي، اَڄُ تائين جارِي ٿِيندڙ پاڪِستانَ جي هِڪَ اَنگرِيزِي اَخبارَ جو نالو (جَنهِن جو بانِي قائِدِ اَعظَم مُحَمَد عَلِي جِناح هو)

* [انگ: Dawn]

• **ڊانبُ ج ڊانبَ:** [ا - مذ] هيٺاهِين زَمِينَ، کَسَ

* هيٺاهِينءَ زَمِينَ وارو جَهنگُ

* [س/ڪوهـ]

• **ڊانبو ج ڊانبا:** [صفت - مذ] وَڏي پيٽَ وارو، پيٽِيرُ

* [س/ڪوهـ]

* [مث: ڊانبِي ج ڊانبِيُون]

* ڪاري جِي مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (چِلَرَنِ سان رَنگُ ڳاڙهو قَدُ چارِ يا پنجَ اِنچَ)

* [س/ل]

• **ڊانبورَ ج ڊانبورُون:** [ا - مث] وِڙهَڻَ لاءِ تياري، ڪاهَ، جَلهه، هَلان

* [س/ل]

— **ڊانبورِجَڻُ:** [مصدر 'ڊانبورڻ' مان فعل مَجهُول] ڪاوِڙجَڻُ، آڪِرجَڻُ

* اُلَرَ ڪَرَڻُ، ڪاهَ ڪَرَڻُ

* [ڊانبورِيو، ڊانبورِيو، ڊانبورِيَلُ]

• **ڊانبِڙُ ج ڊانبِڙَ:** [ا - مذ] ڪَنهِن جِيتَ وَغيرَه جي چَڪَ ڪان جِسمَ تي ٿِيَل گوڙهي، ڏِٻڙُ

* [س/ٿ]

• **ڊانڊَرَ ج ڊانڊَرُون:** [ا - مث] پَرتِي، آڦِري، بَدِ هَضمِي

* [س/ل]

— **ڊانڊِرِجَڻُ:** [مصدر 'ڊانڊَرڻ' مان فعل مَجهُول] آڦِرجَڻُ، پَرجَڻُ، ڦُوڪِجَڻُ

* [ڊانڊَرِيو، ڊانڊَرِيو، ڊانڊِرِيَلُ]

— **ڊانڊِرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] پيٽَ جي پَرتِي ٿِيَڻُ، بَدِ هَضمِيءَ سَبَبِ آڦِري ٿِيَڻُ، آڦِرجَڻُ

* ڦُوڪِجَڻُ، پَرجَڻُ

* [ڊانڊِريو، ڊانڊِريا، ڊانڊِري، ڊانڊِرِيُون، ڊانڊِرَندو، ڊانڊِرِندا، ڊانڊِرَندِي، ڊانڊِرَنديُون، ڊانڊِرِيَلُ]

• **ڊانڊَسِ/ڊانڊَشِ:** [ا - مث] وَڏائِي، فَخرُ، آڪَڙ، ڏيکاءُ

* سِينگارُ

* چِڙَ

— **ڊانڊَسِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڏائِي ڪَرَڻُ، آڪَڙ ڪَرَڻُ

* سِينگارَڻُ

• **ڊانڊَڻَ:** [ا - مث] مِٺي پاڻِيءَ جي مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ

* [س/ل]

• **ڊانڊو ج ڊانڊا:** [ا - مذ] ڏِڳُو، ڏانڊُ

* [س/ل هند؛ سن: دانڊا - ڏِڳو]

• **ڊانڊورو ج ڊانڊورا:** [ا - مذ] هيٺاهِين، لَهَندِي، لاهِي، جهوڪَ، جِهمَ، نَوڻِ

* [س/ل]

• **ڊانڊِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

* [س/ل]

• **ڊانڊِي ج ڊانڊِيُون:** [ا - مث] طَبلي جي لَئي يا ٺيڪي جو هِڪُ قِسمُ

* ڳائڻَ جِي طَرزَ

* رَقصَ جو هِڪُ قِسمُ

* وَڻَ جو هِڪُ قِسمُ

* [س/ل]

• **ڊانڊُ ج ڊانڊُ:** [ا - مذ] ٻاهِ جو مَچُ. وَڏو. آڙاهُه. اُلو. شعلو. ڀَڀِٽُ. ڀِڙُ. لاٽَ. ڄِڀي

* [صفت] مَفعُولُ. بَدِ فَعلِي ڪَرائيندڙُ. ڇٽون

* [س/ات]

—**ڊانڊُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] واڌارو ڪَرَڻُ. تَرقي ڪَرَڻُ

* همٿ ڪَرَڻُ. مُرسِي ڪَرَڻُ

* [س/ات]

• **ڊانڊِرو ج ڊانڊِرا:** [ا - مذ] ڍِنڍورو. پڙهو. اَعلانُ

* خواري. فَشِري. بَدنامِي

* [س/ات: هند: ڍِنڍورا = پڙهو]

—**ڊانڊِرو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خوارِي ڪَرَڻُ. بَدنامِي ڪَرَڻُ

• **ڊانڊو ج ڊانڊا:** [ا - مذ] ڏِگو. پوڙهو ڏِگو. ڏاندُ

* [هند: ڊانڊا]

* پاندو. جِسِمُ. بُتُ

* پَڳِلُ دِلو

* نِڪَرَ نوبَرَ

* [س/ڪوهر]

* [صفت] جهڪِيلُ. هيٺِ نِميَلُ

* [س/ل]

* پورو. خالِي. کوکلو

* [مت: ڊانڊِي ج ڊانڊِيُون]

• **ڊانڊِيڙو ج ڊانڊِيڙا:** [ا - مذ] ڏَنڍَ جي پَکِيءَ جو هڪ قِسِمُ

* [س/ات]

• **ڊانسِ ج ڊانِسُون:** [ا - مت] ناچُ. جُهمِرِ. رَقصُ. نرتيه

* [انگ: Dance]

—**ڊانِسَرُ ج ڊانِسَرَ:** [صفت] ناچُو. رَقاصُ. نِرتُ

* [انگ: Dancer]

• **ڊانگ ج ڊانگُون:** [ا - مت] ڏِگهي ڪاٺِي. ڄانگهه. ڏانگهه

* [س/ات]

• **ڊانگَرُ ج ڊانگَرَ:** [ا - مذ] چوپايو مالُ. ڍورُ

* [هند]

* [صفت] اَحمَقُ. بيوَقُوفُ. مُورَکُ

• **ڊانگِرِي ج ڊانگِرِيُون:** [ا - مت] سامُونڊِي مَڇِيءَ جو هڪُ قِسمُ

* [س/ل]

• **ڊانوان ڊول:** [صفت] هيٺِ مَٿي. اُلٽِ پُلَٽِ. اُبتو سُبتو. اُڌڙُ ڦُدڙُ. اونڌو سونڌو. ڪُرومُرو. دَرهَم بَرهَم. خَرابُ ٿِيَلُ. بِگڙِيَلُ. ڪِرِيَلُ. مُنجهيَلُ. وِڳوڙِيَلُ. بِگاڙِيَلُ. مُنجهايَلُ

* [سن: ڏاون + ڏولَنَ]

'هر شيءِ ڊانوان ڊول لڳي ٿِي، پَر ڪا جيڙ اَڏول لڳي ٿِيا'

(شيخ اياز)

* قِتَلُ. بَرباد. ناس. اَبتر. رُلُونُ

* پريشانُ

* گُمراهُه

* رولُو. رَمتو

—**ڊانوان ڊولُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] هيٺِ مَٿي ٿِيَڻُ. اُبتو سُبتو ٿِيڻُ. بِگڙَڻُ. تَرتِيبَ خَتم ٿِيَڻُ. بِيهڪَ پَڇِي پَوَڻُ

* قِتَڻُ. ڇَٽُ ٿِيَڻُ. رُلُڻُ ٿِيَڻُ

• **ڊانهَرُ ج ڊانهَرَ:** [ا - مذ] وَڻَ جو ڏارُ. ٽارُ. ٻَيَرَ يا ڪَنڊِيءَ وَغيرَه جو ڏارُ (جيڪو عام طورَ تي لوڙهَنِ جي ڪَمِ ايندو آهي)

* [س/ات: هند: ڏال = ڏارُ]

• **ڊانءِ:** [ا - مت] هڪَ ٻاراڻِي راندِ ۾ ڪَمِ ايندڙُ ڪاٺيءَ جو ٽُڪَرُ. ڏاڪَ

* [صفت] بَدِ فَعلِي ڪرائيندڙُ. مَفعُولُ. ڇَٽون

* [س/ات]

—**ڊانءِ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ٿڪِجِي پَوَڻُ. هَڄُ ٿِي پَوَڻُ

• **ڊانءِ ڊون:** [ا - مت] اَجائي وَڏائي. ٽانءِ. ٽِين ڦُون. آڪڙِ. ٽيگَڙ. سِيٽَ. وَڏائي

• **ڊانٺِرُ ج ڊانٺِرَ:** [صفت] ڪانئُرُ. ڊِڄڻو. گِيدِي. بُزدِل

* [س/ل]

• **ڊاٽابو ج ڊاٽابا:** [ا - مذ] اُها مِلڪِيَتَ جَنهِن تي ڏاڻُ (ڏَنُ) وَرتو وَڃي

• **ڊاهہ ج ڊاهون:** [ا - مث] ڀڃڻ يا ڪيرائڻ جي حالت، ڀڃتي، ڪيرائتي، ڦِناءُ

* ڊاٽ، ڦَٽ سَٽ، ميسار
* رَد، مَنسُوخ، خَتم
* [هند: ڍانا = ڊاهڻ، سن: ڌوُنس]

— **ڊاهہ ٺاهہ:** [ا - مث] ڀڃ گهڙ، رَدو بدل

— **ڊاهہ پاهہ:** [ا - مث] ڊاهہ ڊوهہ، ڀڃ گهڙ

* ڪِرڻ سِرڻ، بَچو سَچو

— **ڊاهہ پاهہ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڊاهڻ، ڦِٽائڻ، ڊاهڻ ڊوهڻ

— **ڊاهہ ڊُوهہ:** [ا - مث] ڦِناءُ، ڀڃ ڀور، بِگاڙ، ترتيب خراب ٿيڻ جي حالت

* مِٽائڻ (اکر وغيره)

— **ڊاهڻُ:** [مص - فعل متعدي] ميٽڻ، مِٽائڻ، ميسارڻ

* ڀَڃڻ، ڀورڻ، ناس ڪرڻ، خَتم ڪرڻ
* ڦِٽائڻ، بِگاڙڻ، ڪارڻ
* ڪيرائڻ، مَٿان ڪيرائڻ، لاهي پَٽ ڪرڻ، هيٺ اُڇلڻ، ڦِٽو ڪرڻ

'ڊاهي ڪَريان ڍيرَ هي، ٻي مَعَنيٰ ماندائُ' (شيخ اياز)

* هيٺ ڇڪڻ
* مِسمار ڪرڻ، خَتم ڪرڻ، ڪرڙڻ
* ليٽائڻ، اُونڌو ڪرڻ، ڌسڻ
* [مص] ڊاهڻ
* [امر] ڊاهہ
* [مضارع] ڊاهيان (ج) ڊاهيون، ڊاهين (ج) ڊاهيو، ڊاهي (ج) ڊاهين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراري لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڊاهي ٿو (ج) ڊاهين ٿا
* [حال مث] ڊاهي ٿي (ج) ڊاهين ٿيون
* [ماضي] ڊاهيو (ج) ڊاهيا
* [ٻي صورت] ڊاٺو/ڊاٺو (ج) ڊاٺا/ڊاٺا
* [ماضي مث] ڊاهي (ج) ڊاهيون
* [ٻي صورت] ڊاٺي/ڊاٺي (ج) ڊاٺيون/ڊاٺيون
* [مستقبل] ڊاهيندو (ج) ڊاهيندا
* [مستقبل مث] ڊاهيندي (ج) ڊاهينديون
* [اسم مفعول] ڊاهيل
* [اسم مفعول] ڊاٺل/ڊاٺل

— **ڊاهڻ ڊُوهڻ:** [اصطلاح] ڦِٽائڻ، ڪارڻ، بگاڙڻ

— **ڊاهُو ج ڊاهُو:** [ا - مذ] لاڳيتي ڍِهي پوڻ جي حالت

* ياج، ڦُرڦوٽ (مال ۾)
* [س/ات]

— **ڊاهِي ج ڊاهِيُون:** [ا - مث] ڦِناءُ، ڀڃ ڀور، بگاڙ

* مسمار ڪرڻ، ڊاهي پَٽ ڪرڻ (ڪا جڳهہ وغيره)
* جڳهہ ڊاهڻ جي مزدوري (راڄن جو اصطلاح)

• **ڊاهو ج ڊاها:** [ا - مذ] ڳس، پيچرو، واٽ، سڙڪ، لنگهہ، ڊهو، ڏڳ

* پيلي مان رستو
* درياءَ جو غيرآباد پيٽ

• **ڊاهِي ج ڊاهِيُون:** [ا - مث] انجام، واعدو، ٻول، وچن، ڊائي

* تِٿ، مقرر تاريخ
* [س/ڪوهہ]

— **ڊاهِيُون ڪرڻُ:** [اصطلاح] واعدو ڪرڻ، انجام ڪرڻ

'جوز ڀڃي ڊاهيون ڪن' (محاورو)

• **ڊاءُ ج ڊاءَ:** [ا - مذ] ڊَپ، ڀَوُ، خطرو، ڏر، ڊڄ، هراس (جيئن: ڊَپ ڊاءُ)

'آهہ هتي ڊَپ نہ ڊاءُ آءِ پرين آءِ!' (شيخ اياز)

* سنڪوچ
* انديشو، اُڌڪو
* تاب، دهشت، هيبت، ڌڪو، ڌهڪو
* [سن: در = ايذاءُ رسائڻ]

• **ڊائجيسٽ ج ڊائجيسٽون:** [ا - مذ] رسالو، مضمونن جو مجموعو، مخزن
※ [انگ: Digest]

• **ڊائري ج ڊائريون:** [ا - مث] روزاني يادداشت، روزنامچو، روزمرهه
※ نوٽ بڪ، ڪاپي
※ شاعريءَ جو قلمي نسخو (شاعراڻو اصطلاح)
※ [انگ: Dairy]

— **ڊائريءَ جو ورق:** [ا - مذ] ڊائريءَ جو صفحو، نوٽ بڪ جو پيج
※ [ا - خاص] سنڌي ادب ۾ نثر جي هڪ صنف (جنهن ۾ ڪا معنیٰ خيز ڳالهه عاميانه انداز ۾ ٻڌل هجي)

• **ڊائريڪٽ:** [صفت] سڌو، سڌو سنئون، ڪنهن دخل اندازيءَ کانسواءِ
※ [انگ: Direct]

• **ڊائريڪٽر ج ڊائريڪٽر:** [صفت] هدايتڪار، هدايتون ڏيندڙ، هدايت ڪندڙ
※ انتظام هلائيندڙ اعليٰ آفيسر، ناظم، مک منتظم
※ [انگ: Director]

— **ڊائريڪشن ج ڊائريڪشنون:** [ا - مث] هدايتون ڏيڻ جو ڪم، هدايتڪاري، حڪم
※ نگراني، سرپرستي
※ طرف، لاڙو، رخ
'هوا جي ڊائريڪشن ڪنهن پاسي آهي' (جملو)
※ [انگ: Direction]

• **ڊائريڪٽري ج ڊائريڪٽريون:** [ا - مث] الف - ب وار سرنامو، ڪنهن به شعبي جي اڳرن اڳرن بابت الف - وار ڪتاب
※ ڪمپيوٽر ۾ فائيل گڏ ڪرڻ وارو فولڊر، فولڊر جو پراڻو نالو (ڪمپيوٽر جي اصطلاح ۾)
※ [انگ: Directory]

• **ڊائل ج ڊائل:** [ا - مذ] گهڙيال يا واچ جو انگن وارو پاسو (جنهن تي هڪ (1) کان ٻارنهن (12) تائين انگ ڏيکاريل هوندا آهن)
※ ٽيليفون يا موبائيل فون جي نمبر ملائڻ وارو پٽڻ (جنهن تي ٻڙي (0) کان نوَن (9) تائين انگ ڏيکاريل هوندا آهن)
※ [انگ: Dial]

— **ڊائل ڪرڻ:** [اصطلاح] نمبر ملائڻ (ٽيليفون يا موبائيل فون تي)، ڪال (call) ڪرڻ

• **ڊائلاگ ج ڊائلاگ:** [ا - مذ] مڪالمو، گفتگو، ڳالهه ٻولهه
※ ڪنهن ڊرامي يا فلم وغيره جي لاءِ ادا ٿيندڙ الفاظ (جيڪي ليکڪ جي تحرير ڪانيل، هدايتڪار جي هدايتن تي، ڳهريل انداز ۾ اداڪار پيش ڪندو آهي)
※ [انگ: Dialogue]

• **ڊائمنڊ ج ڊائمنڊ:** [ا - مذ] هيرو، الماس
※ [انگ: Diamond]

— **ڊائمنڊ جوبلي:** [ا - مث] هڪ سؤ (100) سالن وارو جشن
※ [انگ: Diamond Jubilee]

• **ڊائننگ ٽيبل ج ڊائننگ ٽيبلون:** [ا - مث] کاڌو کائڻ واري ميز
※ [انگ: Dining table]

— **ڊائننگ روم ج ڊائننگ رومس:** [ا - مذ] ماني کائڻ وارو ڪمرو
※ [انگ: Dining room]

— **ڊائننگ هال ج ڊائننگ هال:** [ا - مذ] اهو هال، جتي گهڻن مهمانن/ماڻهن کي ماني کارائجي
※ [انگ: Dining hall]

• **ڊائي ج ڊائيون/ڊايون:** [ا - مث] واعدي تي ملڻ جو هنڌ، مقرر جاءِ، ٽٽ، پيٽي، ماڳ
※ قول، انجام، پڪ، ٻول، وچن
※ ڪٺ، جائز، نهرايل وقت
※ وارو، گهمرو، پيرو
※ دلبري، خوشامد
※ [س/ات]
※ لوهارن جو هڪ اوزار

— **ڊائيي پوڻُ:** [اصطلاح] ڏبُ پوڻُ، پاڄ پوڻُ
* [س/ات]

— **ڊائيٽون ڏيڻُ:** [اصطلاح] اُنجامُ ڏيڻُ، ٻولُ ٻڌڻُ
* دلبريون ڏيڻ، خوشامد ڪرڻُ، خوشامدِ طورِ وڏاءِ ڪرڻُ، چاڙهيون ڏيڻ
* [س/ات]

• **ڊائيو:** [ا - مث] ٽٻي
* [انگ: Dive]

— **ڊائيو هڻڻُ:** [اصطلاح] ٽٻي هڻڻُ

• **ڊايا گرام:** [ا - مث] نقشو، شڪل، خاڪو
* [انگ: Diagram]

• **ڊَبَ ج ڊَبُون:** [ا - مث] ڏبَ، مٿان ڪان هيٺ تي زور، پيڙ، داٻ، گهوڄ، پيڙو
* دٻاءُ، سختي، زور، تاءُ، تاب

— **ڊَبڻُ:** [مص - فعل متعدي] دٻڻُ، پيڙڻُ، گهچڻُ، گهوچڻُ
* [مص] ڊبڻُ
* [امر] ڊَبَ
* [ڊبيو، ڊبيندو، ڊبيل]

• **ڊَبُ ج ڊَبَ:** [ا - مذ] دوا، دارون، علاج، ڊَبُ
* [پرا: دب، سن: درويہ]
'تون حبيبُ، تون طبيبُ، تون ئي ڊکن ڊَبُ' (شاهہ)
* گمُ، غائبُ
* [س/ات]

— **ڊَبُ ٿي وڃڻُ:** [اصطلاح] گمُ ٿي وڃڻُ

• **ڊبرو:** [ا - مذ] سمنڊ جي ڪناري تي ٿيندڙ گاهہ جو هڪ قسم
* [س/ل]

• **ڊُبڪِي ج ڊُبڪِيُون:** [ا - مث] ننڍڙي ڍولڙي (جيڪا باندر کي نچائڻ لاءِ مداري وڄائيندا آهن)

— **ڊُبڪِي وڄائڻُ:** [اصطلاح] کيل ڏيکارڻُ، تماشو ڪرڻُ
* ساڳي ڳالهہ وري وري چوڻُ، چوُ چوُ ڪرڻُ، تنگ ڪرڻُ

• **ڊَبِل:** [صفت] ٻٽو، ٻيڻو، ڊهرو، ٻہ پيرا
* [انگ: Double]

— **ڊَبِل بيڊُ ج ڊَبِل بيڊَ:** [ا - مذ] وڏو پلنگُ (جيڪو ٻن کٽن جي برابر ٿئي)، انگريزي کٽ، فينسي پلنگُ
* [انگ: Double bed]

— **ڊَبِل بيرَل گن:** [ا - مث] ڏونالي بندوق
* [انگ: Double barrel gun]

— **ڊَبِل ڊيڪر بسِ ج ڊَبِل ڊيڪر بسُون:** [ا - مذ] بسِ جو هڪُ قسمُ، ٻہ منزلا بسِ
* [انگ: Double decker bus]

— **ڊَبِل روٽِي ج ڊَبِل روٽِيُون:** [ا - مث] خميري جي تنور ۾ اُباريل ماني

• **ڊِبيٽ:** [ا - مث] بحثُ مباحثو، دليلن جي ڏي وٺ، مناظرو
* [انگ: Debate]

• **ڊَٻ/ڊَٻي:** [ا - مث] سٽي، ڦٽڪي، جڙي ٻوٽي (علاج خاطر)
'دارين دُنيا ڪارڻ ڊٻيون، تن جو تون نہ طبيبُ' (شاهہ/يمن ڪلياڻ)

• **ڊِٻ ج ڊِٻُون:** [ا - مث] واريءَ جو دڙو يا ڍڳ، مٽيءَ جو ڍير، دڙو، پٽ
* هڪ قسم جي گاهہ جي پاڙ (جيڪا ماڻهو ڪاڏي طور ڪاٽيندا آهن)
* ڏنو، ٻنو، لوڙهہ
* پتوري، اروڙي
* [س/ل]

• **ڊِبڻُ:** [مص - فعل متعدي] تمام ٽڪڙو ڪاهي وڃڻُ
* [س/ات]
* [مص] ڊبڻُ
* [امر] ڊِبُ
* [ڊبيو، ڊبيندو، ڊبيل]

• **ڊَبُ ڊَبُ:** [ا - مذ] ڪا ڳري شيءِ ڪرڻ جو آواز، ڊَبِ ڊَبِ

• **ڊَبڙُ ج ڊَبڙَ:** [ا - مذ] جيت جي چڪ يا ڌڪ سبب بدن تي ماس جي ٿيل ڳوڙهي، نشانُ، ٻنو، نيلُ

• **ڊِبڙُ ج ڊِبڙَ:** [ا - مذ] ساموڊي مڇيءَ جو هڪُ قسمُ

° **ڏِڪِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ٻيءَ جي وَڻَ کي ڏوڙڻُ. ڏرَ ڏيڻُ
* [س/ات]
* [مص] ڏِڪَڻُ
* [امر] ڏِڪَ
* [ڏِڪيو، ڏِڪِندو، ڏِڪيَلُ]

° **ڏُڪِڻُ ج ڏُڪِڻُون**: [ا - مث] ٿورو کير ڏيندڙ جانور (ٻڪري، مينهن، ڏڳي وغيره)
* [س/ات]

° **ڏَڪو ج ڏَڪا**: [ا - مذ] ڪنهن شيءِ جي ڪِرڻ جو آواز. ڦهڪو. ڌڪاءُ
* [س/ات]

— **ڏَڪو ڪرڻُ**: [اصطلاح] وڏي آواز سان ڪِرڻُ. ڦهڪو ڪرڻُ

° **ڏِڪي ج ڏِڪيُون**: [ا - مث] بانڊر کي نچائڻ لاءِ مداريءَ جو ساز (جنهن جي ٻنهي پاسي ڏوڪ وانگر لڳل هوندي آهي، ۽ ٻن ڏورين جي ٻنهي ڇيڙن تي ڳَنڍيون ٻڌل هونديون آهن، جي آسانيءَ سان لڳي وڃي)

° **ڏُڪي ج ڏُڪيُون**: [ا - مث] ڪنهن وهٽَ جا اڳيان پيرَ رسيءَ سان سوڙهيرا ٻَڌڻ جي حالت
* [س/ٿ]

• **ڏُٻِڻُ**: [مص - فعل متعدي] سياري ۾ سيءَ کان بچڻ لاءِ ٻڪرين کي جَنڪيءَ ڇَر طرح ڪَپڙن ۾ ويڙهڻُ. سوڳهو ڪرڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] ڏٻڻ
* [امر] ڏٻ
* [ڏٻيو، ڏٻندو، ڏٻيَلُ]

° **ڏَٻو ج ڏَٻا**: [ا - مذ] وڏو ڏولُ. ڏٻو
* [هند: ڏبا]

° **ڏَٻو ج ڏَٻو**: [ا - مذ] ٿُلهو ماٺهو بي ڊولو آدمي
* [سن: ڏُوپَٽ، ڏُو = ٻه + پَٽ = ٿُلهو]

° **ڏَٻِي جو ٿوٽُ**: [ا - خاص] ڏاڙهياري جبل جي هڪ حصي جو نالو
* [س/ڪوهـ]

• **ڏَٻي ج ڏَٻيُون**: [ا - مث] ٻڪين ڦاسائڻ جي ڪوڙڪي، دامُ. جارُ. ڏٻي

— **ڏَٻ ڏَٻي ج ڏَٻ ڏَٻيُون**: [ا - مث] ٻڪين ڦاسائڻ جو دامُ. ڏٻلي. ڪوڙڪي. ڪاري

• **ڏَٻُ ج ڏَٻَ**: [ا - مذ] اکين ۾ وجهڻ جي دوا. چوڙڻ، رَسوَل. سُرخيءَ وغيره مان ٺاهيَل دارون. ڦُڙو. سُتي. علاجُ
* [سن: ڏرديہ]

— **ڏَٻِڙو ج ڏَٻِڙا**: [ا - مذ] دوا جي سنهڙي ڪُتيَل پوڙيل ٻڙي. ڪَک. ڦَڪي

'ڏِکِ پَنهنجا ڏٻِڙا، ڪَڏَ ڪَٿي ۾ پَوَنِ' (شاهه/يَمَن ڪليان)

— **ڏَٻِڻُ**: [مص - فعل متعدي] اکين ۾ دوا وجهڻ. ڏَٻُ وجهڻ. ڦڙو وجهڻ. دارون وجهڻ
* [مص] ڏٻڻ
* [امر] ڏٻ
* [ڏٻيو، ڏٻندو، ڏٻيَلُ]

• **ڏَٻُ ج ڏَٻَ**: [ا - مذ] ٻوٽي يا گاهه جو هڪ قِسمُ (جيڪو هر ڪنهن قسم جي زمين ۾ ڦُٽي ۽ نوڙين ٺاهڻ جي ڪم اچي)
* [هند: ڏَبَ، سن: دَربہ، پرا: ڏَبہ]

'شينهن ٻُک مري، پر ڏَٻ نه چري' (چوڻي)

— **ڏَٻَ جي نوڪَ لڳڻُ**: [اصطلاح] ٿورو ايذاءُ رسڻُ. معمولي نقصانُ ٿيڻُ

— **ڏَٻَ ڄَمڻُ**: [اصطلاح] گهڻو وقتُ لڳڻُ. دير ٿيڻُ

'پيرن ۾ ڏَٻَ ڄمي ويا، ايڏيُون اڄڻ ۾ ديريُون' (آئم نائن شاهي)
* گهڻو وقتُ سيرڄڻُ. سيڙاپو ٿيڻُ

— **ڏَٻِر**: [ا - مث] ڏٻن واري زمينَ. ڏٻرو

— **ڏَٻرو ج ڏَٻرا**: [ا - مذ] ڏٻن واري زمين. ڏٻر

— **ڏَٻري جو ڪِمي هَئڻُ**: [اصطلاح] بيڪار زمين جو مزدور هئڻُ
* مُفتَ ۾ ڪمائيندڙ هئڻُ. بيگر ۾ ڪمُ ڪرڻُ
* دربدر ٿيڻُ. ڌڪيل هئڻُ. ٻَڌڪو هئڻُ

— **ڏَٻِڙا ڏيکائِڻُ**: [اصطلاح] مٽيءَ ۾ لَٽڻُ (ٽان جو مٽان ٻَہ ڄَمي وڃن)
* سخت تکليف سان آزمائڻُ

—**ڏپ مورڇي وڃڻ:** [اصطلاح] اُجائي عمر گذري وڃڻ
* [س/ات]

—**ڏپورو ج ڏپورا:** [صفت - مذ] ڏپن جهڙو

—**ڏپوري ج ڏپوريون:** [صفت - مث] ڏپن جهڙيون (جيئن: چوندا آهن ته: "ڏيڻون ڏپوريون آهن" جيڪي ٻچن جي مقابلي ۾ ڏپ وانگر ڏڪ ٻڪ ۾ نه وڏي وڏيون ٿينديون آهن)

• **ڊپر ج ڊپرون:** [ا - مث] ڏپ جو هڪ قسم، ڏيپر، ڏيوري
* [س/ل سن: دَرپ = ڏپ]

• **ڏپور ج ڏپوريون:** [ا - مث] ڏپر
* [س/ل]

• **ڏپوري ج ڏپوريون:** [ا - مث] ڏپ جو هڪ قسم
* ڏبر ڪنڊو، سوئو، ڪنڊڙو
* [س/ل]

• **ڊٽو:** [صفت] هوبهو اهڙو جو اهڙو، بلڪل هڪ جهڙو، جاڙو
* [انگ: Ditto]

—**ڊٽو گرافي:** [ا - مث] نقل نويسي، اُتاري جو ڪم
* [انگ: Dittography]

• **ڏٿمڙو ج ڏٿمڙا:** [ا - مذ] ڏپ ڪان ٻاچ، ناهه
* [س/ات]

• **ڏٿي ج ڏٿيون:** [ا - مث] هوڙي جي اَٿل جهلڻ لاءِ ٻن ڪاٺين جي چوٽيءَ ۾ ٻَڌل ڏنگو ڪاٺ جو ٽڪر (ملاحن جو اصطلاح)
* [س/ل]

• **ڊٽ/ڊِٽ:** [ا - مذ/مث] ضد، هوڏ، بحث، هٺ، ضديت
* ڌٽ، هٻ، ماٺ
* [سن: درشت = هوڏ، پرا: ڌٽ، س/ات/ڪوهه]

—**ڊٽائي ج ڊٽائيون:** [ا - مث] ضد، هوڏ، بحث، مڇلائي، ڏوڏ، نڙائي، ڊيٺائي
* ڌشائي، ڏنگائي، ڪج بحثي
* بي شرمي، بي حيائي

—**ڊٽُر ج ڊٽُر:** [صفت] نٽر، ضدي، بي چيو، اڻ چيو، هوڏي
* ڌٽ هٺندڙ
* [س/ات]

—**ڊٽو ج ڊٽا:** [صفت - مذ] ضدي، هوڏي، نٽر، مٺر، آٽر
* نرجو بي شرم، اکين جو ٻڪو، بي ڊيڊو، بي لحاظ
* آهنڊ، دشٽ، اڙٻنگ، ڏنگو، آرڏو
* گمراهه، ويل، بگڙيل
* [مث: ڊٽي ج ڊٽيون]

—**ڊٽ هٽڻ/ڊٽ مارڻ:** [اصطلاح] بحث ڪرڻ، ضد ڪرڻ
* چپ ڪري ويهڻ، جواب نه ڏيڻ، ڌٽ هٽڻ

• **ڏٽڙ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
* [س/ات]

• **ڏٽل ج ڏٽل:** [صفت] پٽ تي پيل، ڪريل، ڏهيل
* رُلون ٿيل، چٽ ٿيل

—**ڏٻرو ج ڏٻرا:** [صفت - مذ] مريض، اگهو، بيمار
'تون حبيب، تون طبيب، تون ئي ڏٻن ڏپ' (شاهه)

• **ڏپ ج ڏپ:** [ا - مذ] ڊاءُ، ڀَوَ، خوف، ڊڄ، ڊر، ڊيڄو، خطرو، هراس، تاب، ڌهڪو، ڌهشت، هيبت
'ماڻهوءَ کي جو ڏپ ٿئي ٿو موت نه جهاڳوءَ جهپ ٿئي ٿوا' (شيخ اياز)
* اُڏڪو، انديشو، سنڪوچ، امڪان
* ڏڪو
* [هند: در = خوف؛ سن: درس = ڏڪائڻ]

—**ڏپائتو ج ڏپائتا:** [صفت - مذ] ڏپ وارو، ڏپ جو، ڏپ جهڙو، خوفائتو، ڀوائتو، هيبتناڪ، خطرناڪ
* [مث: ڏپائتي ج ڏپائتيون]

—**ڏپ داءُ ج ڏپ داءَ:** [ا - مذ] خوف، هراس، ڀؤ، ڊڄ

—**ڏپ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڊڄڻ، ڀؤ ڪرڻ
* انديشو ڪرڻ

• **ڊپارٽمينٽ:** [ا - مذ] محڪمو، کاتو، شعبو
* [انگ: Department]

• **ڊِپازِٽ ج ڊِپازِٽُون:** [ا - مث] اَمانَتَ، ڌَراوَتَ

* بَيانو، سُوڙِي، ايڊوانس

* [انگ: Deposit]

• **ڊِپٽِي ج ڊِپٽِي:** [صفت] نائِبُ (جِيئن: ڊِپٽِي اِسپيڪَرُ ڊِپٽِي ڊائريڪٽَرُ ڊِپٽِي ڪَمِشنَرُ)

* [انگ: Deputy]

• **ڊِپ ڇَڙِهِي:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جِي ٻاراڻِي راندِ. گهوڙِيءَ راندِ

* [س/ات]

• **ڊِپلوما:** [ا - مث] سَنَدِ ڊِگرِي

* [انگ: Diploma]

• **ڊُپلِيڪيٽِ:** [صفت] نَقُل

* [انگ: Duplicate]

— **ڊُپلِيڪيٽِ ڪاپِي:** [ا - مث] نَقُل ڪاپِي

* [انگ: Duplicate copy]

• **ڊِڄُ ج ڊِڄَ:** [ا - مذ] ڊَپُ، خوفُ، ڀَوُ

* [هند: ڊَر سن: ڊجڪڻي = ڊڄ، ڊَپ]

— **ڊِڄُ ڏيَڻُ:** [اصطلاح] خوفُ ڏِيَڻُ، ڀَوُ ڏِيَڻُ، ڊَپُ ڏِيَڻُ

— **ڊِڄَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڊَپُ ڪَرَڻُ، ڀَوُ ڪَرَڻُ، خوفُ ڪَرَڻُ، ڌُرَڻُ، ڪَنبَڻُ، ڏَهلجَڻُ، ڪُوڪِرَڻُ، ڇرڪَڻُ

* [ڊِڄُو/ڊِنو ڊِڄا/ڊِنا، ڊِڄِي/ڊِني، ڊِڄِيُون/ڊِنيُون، ڊِڄَندو ڊِڄَندا، ڊِڄَندِي، ڊِڄَنديُون، ڊِڄِيلُ/ڊِڄَلُ/ڊِنَلُ]

— **ڊِڄڻُو ج ڊِڄڻا:** [صفت - مذ] ڊِڄَندَڙُ، ڊَپُ ڪَندَڙُ ڊِيڄو، گِيدِي، بُزدِل

* ٻاهَڙُ، ڏَٽُو ڀِڄڻُو

* [مث: ڊِڄڻِي ج ڊِڄڻِيُون]

• **ڊُچو ج ڊُچا:** [صفت - مذ] ڪُبو ڪُبڙو، ڇيلهه ڏِنگو

* [س/ات]

* [مث: ڊُچِي ج ڊُچِيُون]

• **ڏَڍُ ج ڏَڍَ:** [صفت] نالائِقُ، ناخَلَفُ، نامُرادُ، ڪَمِينو، بيهُودو

* بيڪارُ، نِڪَمو، ناڪارو

• **ڏُڍُ ج ڏُڍَ:** [صفت] جانٺو، مَضبُوط، سَگهارو

* ٿُلهو، پيٽَ وَڏو، پيٽِيرُ

* جِٽَ، اَڻَ پَڙهِيَلُ، جاهِلُ

* موڳو، غائب دِماغُ

* [س/ات]

• **ڏُڍائِپ ج ڏُڍائِپُون:** [ا - مث] اَندَرَ جِي پَلِيتِي، مُنافِقَتَ، بَدنِيَتِي

* ٺَڳِي، دولابُ، فَرِيبي، مَڪارِي

* جَهالَتَ

* موڳائِپَ، ڪُندِ فَهمِي، غائِبُ دِماغِي

* [س/ات]

— **ڏُڍائِپ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مُنافِقَتَ ڪَرَڻُ، ٺَڳِي ڪَرَڻُ

— **ڏُڍو ج ڏُڍا:** [صفت - مذ] اَندَرَ جو پَلِيدُ، اَندَرَ ڪارو، مُنافِقَ، بَدنِيَتُ

* ٺَڳُ، دولابِي، فَرِيبي، مَڪارُ

* جَٽُ، جاهِلُ

* موڳو، ڪُند فَهمُ، غائِبُ دِماغُ

* [س/ات]

• **ڏَڍِ گولِي:** [ا - مت] هِڪَ قِسمَ جِي ٻاراڻِي راندِ، ٻارن جو هِڪَٻِئي کي پُٺِ تي کَڻِي ڊوڙَڻَ وارِي راندِ

* [س/ل]

• **ڏَڍِڙِ ج ڏَڍِڙِيُون:** [ا - مت] مالُ، ڌَڻُ

* [س/ل]

• **ڏَڍو ج ڏَڍا:** [ا - مذ] گهٽِ قيمَتَ يا ڪَم ذاتِ وارو گهوڙو، جَڏو گهوڙو، گهوڙو، ننڍو گهوڙو، ٽٽُون

— **ڏَڍا ڊوڙَ ج ڏَڍا ڊوڙُون:** [ا - مث] گهوڙَنِ جِي ڊوڙَ

* ڀَڄَ ڊُڪَ

* ڪوشِشِ، جِدوجَهدِ

— **ڏَڍو ڊُڪائِڻُ:** [اصطلاح] سَختَ ڪوشِشِ ڪَرَڻُ، مَحنَتَ ڪَرَڻُ

* چاپلُوسِيءَ طور پُٺيان لَڳو رَهَڻُ

— **ڏَڍِي ج ڏَڍِيُون:** [ا - مث] ننڍي قَدَ وارِي گهوڙِي

— **ڏڏي ڏوڙَ پوڙڻُ:** [اصطلاح] گھڻن مهمانن جو اچڻ

— **ڏڏي ڏيکَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن وٽ هر هر ۽ اجايو سجايو وڃڻ

* [س/ات]

• **ڏڏي ج ڏڏيُون:** [ا - مث] بدن جو پٺيون پاسو، پٺ، پٺي، ڏڏي

— **ڏڏيءَ تي ڪَڻڻُ:** [اصطلاح] پٺيءَ تي ڪٽي گھمائڻ (هار جي صورت ۾ پٺيءَ تي ڪڻڻ)

— **ڏڏي ڏيڻُ:** [اصطلاح] پٺ ڏيڻ، پٺي ڏيڻ، پٺيءَ تي ڪڻڻ

• **ڏُڏي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر لاڙڪاڻي ضلعي ۾ رهن)

• **ڏُڏِينَ:** [ا - مث] ٻوٽي جو هڪ قسم، ڪوڙي ميندي (اڪثر باغيچن ۽ پارڪن ۾ ٻٽ جي بجاءِ لوڙهي جيان پوکيندا آهن)

• **ڏَڏُ ج ڏَڏَ/ڏڏُون:** [ا - مذ/مث] نغاري يا ڍول جي وڃت جو هڪ قسم (جيڪو ماتم جي وقت وڄايو ويندو آهي)

• **ڍِڍُ ج ڍِڍَ** [ا - مذ] وڏو پيٽ، پيٽ واريءَ عورت جو پيٽ، ڳورهاريءَ عورت جو پيٽ

* معدو، اوجهري، گجي

* [هند: ڍينيا = وڏو پيٽ: س/ل/ات]

— **ڍِڍُ پرچڻُ:** [اصطلاح] ڍؤ ٿيڻ، ڍاپجڻ، پيٽ پرچڻ

— **ڍِڍُ ڏرڻُ:** [اصطلاح] پيٽ ڦاٽڻ

* بيماري ٿيڻ

* نقصان ٿيڻ

— **ڍِڍُرُ ج ڍِڍرَ:** [صفت] وڏي پيٽ وارو، ٿلهو

• **ڍِڍرا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڍِڍو/ڍُڍو/ڍُڍيو:** [ا - مذ] پوک جو اهو سنگ، جيڪو اجا پن ۾ ويڙهيل هجي ۽ ظاهر ٿيل نه هجي، پن ۾ ويڙهيل ڪچڙو سنگ، ڍڍيو

* باهر نڪتل پيٽ، ڍڍ

* ڪاغذ جي لغڙ جو وچ وارو حصو

* [س/ل/ات]

— **ڍِڍِي ٿيڻُ:** [اصطلاح] پوک جو نسرڻ، سنگ جو ظاهر ٿيڻ

* [س/ات]

• **ڍَرَ ج ڍَرُون:** [ا - مث] هڪ قسم جي بلا

• **ڊراپُ ج ڊراپس:** [ا - مذ] ڦڙو، قطرو، ٽيپو، ٻوند

* اُها دوا، جيڪا ڦڙا ڦڙا ڪري بيماري وجهي

* [انگ: Drop]

• **ڊرافٽُ ج ڊرافٽ:** [ا - مذ] لکت، خاڪو، مسودو، پهرين يا ڪچي لکت

* ڪنهن رٿا يا منصوبي جو ڪچو بنيادي خاڪو، ڪنهن منصوبي جو ڪچو نقشو

* بئنڪ ۾ پئسا رکائڻ يا ڪڍائڻ جي لکت

* [انگ: Draft]

• **ڊرامو ج ڊراما:** [ا - مذ] ناٽڪ، کيل، تماشو

* چَند، ڍونگ، ٺٽاءُ

* دلچسپ واقعو

* [انگ: Drama]

— **ڊراما نگارُ ج ڊراما نگارَ:** [صفت] ڊرامو تحرير ڪرڻ وارو، ڊرامو لکڻ وارو، ڊراما نويس

— **ڊراما نگاري:** [ا - مث] ڊرامو لکڻ جو ڪم، ڊراما نويسي

— **ڊراما نويسُ ج ڊراما نويس:** [صفت] ڊرامو تحرير ڪرڻ وارو، ڊرامو لکڻ وارو، ڊراما نگار

— **ڊراما نويسي:** [ا - مث] ڊرامو لکڻ جو هنر، ڊراما نگاري

— **ڊرامائي ج ڊرامائي:** [صفت] ڊرامي جي طرز جو، ڊرامي نما، ڊرامي وانگر

* مصنوعي، هٿرادو

* چَند ڪندڙ، ناٽڪي

— **ڊرامو ڪرڻُ:** [اصطلاح] ناٽڪ ڪرڻ، اداڪاري ڪرڻ

* چَند ڪرڻ، نمونو ڪرڻ، اڳلي کي جربو ڪرڻ، ڍونگ ڪرڻ

• **ڊراءِ:** [صفت] خشڪ، سڪل

* [انگ: Dry]

—ڊراءِفُرُوٽ: [ا - مذ] خُشڪ ميوو (پستہ، بادام، نيزا، مُگيرا وَغيره)
* [انگ: Dry fruit]

• ڊراءِڪِليِنَر: [ا - مذ] ڌوٻيءَ جو دُڪانُ
* [صفت] ڌوٻي، کَٽِي
* [انگ: Dry cleaner]

• ڊرائنگ ج ڊرائنگون: [ا - مث] مُصَوري، نَقاشي، گُلڪاري، چِٽَسالي
* [انگ: Drawing]

—ڊرائنگ ڪاپي ج ڊرائنگ ڪاپيون: [ا - مث] خالي ڪاغذَن وارو اُهو ڪِتاب، جنهن تي ڊرائنگ جي مَشق ڪَئي ويندي آهي
* [انگ: Drawing Copy]

• ڊرائنگ رُومُ: [ا - مذ] مَهمان خانو، گهرَ ۾ مَهمانَن کي ويهارَڻ وارو ڪَمرو، بيٺڪ، اوطاق
* [انگ: Drawing room]

• ڊرائيوَرُ ج ڊرائيوَرَ: [صفت] هَلائڻ وارو، هَلائيندڙ، گاڏي وَغيره هَلائيندڙ (جيئن: موٽر ڊرائيوَرُ، بَس ڊرائيوَرُ وَغيره)
* [ا - مذ] ڪمپيوٽر وَغيره جي پروگرامَن کي هَلائڻ وَقتِ مَددگار طور ڪَمُ ڪندڙ هڪ بيو پروگرامُ Software driver
* [انگ: Driver]

—ڊرائيونگ: [مص] گاڏي وَغيرہ هَلائڻ
* [انگ: Driving]

• ڊرپ ج ڊرپون: [ا - مث] نالي، مَريضَ کي دَوا ڏيَڻ جو هڪ عَمَلُ (جنهن ۾ پاڻي، نمڪيات، گُلوڪوزُ يا ڪَنهن مؤثر دَوا جو سُٺيءَ ذريعي مَريضَ جي جسمَ ۾ قطرو قطرو داخل ڪيو ويندو آهي)، ٽيلهي چاڙهائڻ وارو عَمَلُ
* [انگ: Drip]

• ڊرگ ج ڊرگس: [ا - مث] دَوا
* نَشيدار عَنصُرُ
* [انگ: Drug]

• ڊرِل ج ڊرِلون: [ا - مث] جِسمَ کي چاق و چوبند رَکڻ واري اُها تَربيَت، جيڪا سپاهين ۽ شاگردَن کي ڏني ويندي آهي، فوجي قاعِدا، صف آرائي، قاعِدا، پَريڊ، جِسماني وَرزش، پي. ٽي، P.T
* [انگ: Drill]
* سوراخ ڪَرڻ وارو سُوئو
* [انگ: Drill]

—ڊرِل ماسٽرُ ج ڊرِل ماسٽرَ: [صفت] جِسماني ڪَسرت جي تَربيَت ڏيڻ وارو
* [انگ: Drill master]

—ڊرِل مشين ج ڊرِل مشينون: [ا - مث] سوراخ ڪَرڻ واري مَشين
* [انگ: Drill machine]

• ڊرمُ ج ڊرمَ : [ا - مذ] وڏو ڊٻو، ڊگهو ۽ وِيڪرو ڊٻو (جنهن ۾ تيلُ يا اناج وَغيره رَکبو)، لوهي گُندي
* ڊَولُ، پيپُ (لوهي)
* انگريزي طَرزَ جو وَڏو دُهُلُ، وَڏي آوازَ وارو وَڏو دَهُلُ
* [انگ: Drum]
* ڪورين جي تاجيءَ ڪَڏڻ جو هڪ اوزارُ (جنهن تي تندون ۽ ويڙهيون وينديون آهن ۽ پيڻ ۾ چڙهندو ويندو آهي)
* [انگ: Durm]

• ڊرنڪ: [ا - مث] پيئڻ جي شيءِ، مَشرُوبُ
* [مص] پيئڻ، ڍَڪ پَرڻُ، نوش ڪَرڻُ
* [انگ: Drink]

—ڊرنڪرُ ج ڊرنڪرَ: [صفت] پيئندڙ، پيئاڪ
* شرابي، مَئي خوارَ
* [انگ: Drinker]

• ڊريس ج ڊريسون/ڊريسيون: [ا - مث] ڪپڙا، پوشاڪ، وَڳو
* ڪنهن اداري يا ڪاتي پاران مُقرَر پوشاڪ، يُونيفارم، وردي
* [انگ: Dress]

—ڊريسنگ: [ا - مث] ناهَ نُوهَ، سَجاوٽ، سينگارُ
* لِباسَ پائڻ جو طَريقو، پوشاڪ پَهرڻ جو اَندازُ
* مَلم پٽي
* [انگ: Dressing]

—ڊريسنگ ٽيبل ج ڊريسنگ ٽيبلُون: [ا - مث] سينگار جي ميز، اُها آئيني واري ميز، جنهن تي ويهي هار سينگار ڪيا ويندا آهن

* [انگ: Dressing table]

—ڊريسنگ رُومُ ج ڊريسنگ رُومس: [ا - مذ] ڪپڙا تبديل ڪرڻ وارو ڪمرو (ڪنهن فلم، ڊرامي يا ٿيئٽر وغيره ۾ اداڪارن لاءِ)

* اسپتالن ۾ ملم پٽيءَ وارو ڪمرو

* [انگ: Dressing Room]

• ڊرينيج: [ا - مذ] خارج ٿيڻ جو عمل، نيڪال، نڪاسي (پاڻيءَ جو)

* [انگ: Drainage]

—ڊرينيج سسٽمُ: [ا - مذ] نيڪال جو سرشتو (عموماً پاڻيءَ جو)، ناليون ۽ گٽر وغيره

* [انگ: Draninage system]

• ڏرَّ ج ڏرُّون: [ا - مث] مٽانهين زمين

* ٻڪرين ۽ رڍن جو برساتن ۾ گهٽي اندر ۾ ڦرڪڻ جي حالت

• ڏرَّ ج ڏرُّون: [ا - مث] ڏاڍي مار، ڦيهه، سٽ ڪٽ

* ميڻهن جو زور سان وسڪارو

—ڏرّجڻُ: [مصدر 'ڏرڻ' مان فعل مجهول] ڪرڻ، ڏهڻ

* گهايل ٿيڻ، زخمي ٿيڻ، ڦٽجي پوڻُ (جهيڙي وغيره ۾)

* موچڙا کائڻ، ڪُٽجڻ، سٽجڻ

* ورِنجڻ، قابو ٿيڻ (بيماريءَ وغيره ۾)

* [ڏرِيو ڏرِيو ڏرِيَل]

—ڏرِّجي پوڻُ: [اصطلاح] سٽجي پوڻ، ورِنجي پوڻُ (بيماريءَ ۾)

* مَري وڃڻ

—ڏرِّڻُ: [مص - فعل متعدي] سٽڻ، ڪُٽڻ، سخت مار ڏيڻ، ڏڪ مٿ ڪرڻ، ڏڪ هڻڻ، پچ ڏيڻ، پچ ڪڍڻ، مار ڏيڻ

* ڳاهڻ، ڏاڳوڙڻ، سڙهڻ، جهڳوڙڻ

* ڳَڏڻ

* ڪپهه، ڏاس يا پشم کي سنهن لڪڻن سان سٽي ڪٽي صاف ڪرڻ، ٽبڻ، پڃڻ

* [س/ڪوهه]

* چانهين/هنداڻن يا ڳِڏرن جي واڙيءَ مان ڳاهه يا ڪانڊيرا ڪڍي صاف ڪرڻ

* [س/ل]

* ڏاهڻ، ڪيرائڻ، ڦِٽائڻ، ناس ڪرڻ

* [س/ات]

* [مص] ڏرڻ

* [امر] ڏرِ

* [ڏرِيو ڏرِندو ڏرِيَل]

—ڏرِّي رَکَڻُ: [اصطلاح] سٽي رکڻ، ڪٽي ڇڏڻ، سخت مار ڪڍڻ، جهڳور ڪڍڻ

• ڊُرُّ ج ڊُرَّ: [ا - مذ] گهوڙن جو طبيلو، ڪوڙهه، ٿاڻ

* [س/ل]

• ڏرّا باشا: [ا - مذ؛ هميشه جمع طور ڪتب ايچي] ٻاڙون ٻٽاڪون، ڪچهري، گپ شپ، پوڳ نڪاءِ

—ڏرّا باشا هڻڻُ: [اصطلاح] ٻٽاڪون هڻڻ، ڪچهري ڪرڻ، رهاڻ ڪرڻ، پوڳ نڪاءِ ڪرڻ

* [س/ات]

• ڏرّاش ج ڏرّاشون: [ا - مذ] ڊِگ، گهڻو جهجهو

* [س/ات]

• ڏرّاٺون ج ڏرّامان: [ا - مذ/صوتي] ڊوڙندڙ جي پيرن جو آواز، آواز، ڌبڪو

* [ا - مذ] ناهه نوهه، ٻندوبست

• ڊڙو ج ڊِڙا: [ا - مذ] مٽيءَ جو ڏڙو، ڍپ، ڏڙو

* [س/ل]

• ڏرُّهه ج ڏرُّهه: [صفت] مضبوط، پڪو، اچل، استر، اٽل، پختو، ڏاڍو، قابو، سوگهو، قائم، ڪپ ڪوڙ، ثابت قدم

—ڊڙهتا ج ڊڙهتائون: [ا - مث] مضبوطي، پختائي، پڪائي، ڏاڍائي، سوگهائي

* برقراري، ثابت قدمي

• **ڊزائِن ج ڊزائِنُون:** [ا - مث] نقشو، خاڪو، انجنيئر جو تيار ڪيل نقشو، نمونو
* بيهڪ، اڏاوت
* ڊرائنگ جي مضمونن مان هڪ مضمون جو نالو
* ارادو، تجويز، سٿاءُ، رٿ
'مان هن طرح پروگرام ڊزائن ڪريان ٿو' (جملو)
* [انگ: Design]

• **ڊَس ج ڊَسُون:** [ا - مث] مٽيءَ جو غُبار، ڌوڙ، دز، رڄي
* [س/ ات]
* بَد دُعا، پٽ، پاراتو، اولاڻيو
* [س/ڪوهه]

• **ڊُس ج ڊُسُون:** [ا - مث] داسڙ زمين، وارياسي زمين، ڊسڙ، ڌوڙ واري زمين، بسڙ
* [س/ل]
* پيچ، داهه، ڦيناڙو، نابودي
* [س/ل]

—**ڊُسڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڊاهڻ، ڦناڻ، نابود ڪرڻ
* [مص] ڊُسَڻُ
* [امر] ڊُس
* [ڊُسيو، ڊُسيندو، ڊُسيَلُ]

• **ڊسائيڊ:** [مص] طئي ڪرڻ، فيصلو ڪرڻ
* [انگ: Decide]

—**ڊسائيڊ ڪرڻ:** [اصطلاح] فيصلو ڪرڻ، طئي ڪرڻ

• **ڊَسٽ:** [ا - مث] مٽي، رڄي، دزي
* ٻورو، چُورو
* [انگ: Dust]

—**ڊَسٽ بِن:** [ا - مث] ڪچري دانُ، رديءَ جي ٽوڪري
* [انگ: Dustbin]

—**ڊَسٽَرُ ج ڊَسٽَرَ:** [ا - مذ] مٽي صاف ڪرڻ وارو ڪپڙو، صافو
* بورڊ صاف ڪرڻ جو ڪپڙو
* [انگ: Duster]

—**ڊَسٽ ڪَوَرُ ج ڊَسٽ ڪَوَرَ:** [ا - مذ] ڪتاب تي ڏَڪَلُ پوش (جيڪو ڪتاب کي دز وغيره کان محفوظ رکندو آهي ۽ جنهن تي ڪتاب جو نالو ۽ ٻيا تفصيل درج هوندا آهن)
* [انگ: Dust cover]

• **ڊسٽربنس:** [ا - مث] رُڪاوٽ، رنڊڪ، خلل اندازي، خلل
* پريشاني
* [انگ: Disturbance]

• **ڊسٽريبيوٽ:** [مص] ورهائڻ، ونڊڻ، تقسيم ڪرڻ
* [انگ: Distribute]

—**ڊسٽريبيوٽر:** [صفت] ورهائيندڙ، ونڊيندڙ، تقسيم ڪندڙ، ورهائڻ وارو، ورڇ ڪرڻ وارو (ڪاروباري اصطلاح)
* وَڻجُ واپارُ ڪرڻ وارو، واپاري، ريزڪي واپار ڪرڻ وارو
* [انگ: Distributor]

—**ڊسٽريبيوشن:** [ا - مث] تقسيم، ورڇ، ورهاست، ورهاڱو
* [انگ: Distribution]

• **ڊسٽرڪٽ:** [ا - مذ] ضلعو
* [انگ: District]

—**ڊسٽرڪٽ ايجوڪيشن آفيسر:** [ا - مذ] پوري ضلعي جو تعليمي نظام سنڀاليندڙ اعليٰ عملدار، ڊي. اي. او
* [انگ: District Education Officer]

—**ڊسٽرڪٽ جج:** [ا - مذ] ضلعي جو وڏو جج، ضلعي جو منصف اعليٰ
* [انگ: District Judge]

—**ڊسٽرڪٽ جيل:** [ا - مذ] ضلعي جو وڏو جيل، ضلعي جو جيل خانو
* [انگ: District Jail]

—**ڊسٽرڪٽ ڪورٽ:** [ا - مث] ضلعي جي وڏي عدالت، ضلعي ڪچهري
* [انگ: District Court]

—**ڊسٽرڪٽ مئجسٽريٽ:** [ا - مذ] ضلعي سطح تي ڪيسن جو فيصلو ڪندڙ منصف
* [انگ: District Magistrate]

• **ڊِسٽمپر:** [ا - خاص] ديوارن وَغيره جي رنگ جو هڪ قِسم (جيڪو مَعياري ٿئي ٿو)
※ [انگ: Distemper]

• **ڊِسٽنِس:** [ا - مذ] مُفاصِلو، فاصِلو، ڏوري، وِڇوٽي
※ [انگ: Distance]

• **ڊِسپوز اَيبل:** [صفت] نيڪالِ جوڳو، هِڪ ڀيرو اِستعمالِ ڪانپوءِ بيڪار ٿي ويندڙ (انجيڪشن، گلاس يا ڪوپ وَغيره)
※ [انگ: Disposable]

• **ڊِسپئچ:** [ا - مذ] موڪِلَڻ، رَوانگي
※ [انگ: Dispatch]

— **ڊِسپيچَرُ ج ڊِسپيچَرَ:** [صفت] ٽپالَ يا ٻيا دفتري ڪاغذ ٻئي ڪَنهن هَنڌ ڏانهن رَوانو ڪندڙ
※ [انگ: Dispatcher]

• **ڊِسپينسَرُ ج ڊِسپينسَرَ:** [صفت] ڊاڪٽر جي ڏَنل هدايَتَن مُطابِق دَوا ڏاهِڻ وارو، ڊاڪٽر جو نائب
※ [ا - مذ] پاڻي ٿَڌو ڪندڙ مَشين، واٽر ڪولَر (water cooler) جو هڪ قِسم (جيڪو بجليءَ تي هَلندو آهي)
※ [انگ: Dispencer]

— **ڊِسپينسَري ج ڊِسپينسَريُون:** [ا - مث] جتي عِلاجَ ڪيو وَڃي، دواخانو، ننڍي اِسپتال، ڪِلينڪ
※ [انگ: Dispensary]

• **ڊِسچارِج:** [ا - مث] ڇُٽَڻ، رِهائي، ڇوٽڪارو
※ بَرطَرفِي
※ موڪَل، اِجازَت، رُخصَتي (اِسپتال يا اِسڪول وَغيره مان)
※ [صفت] آزاد، رِها، اِجازَت يافته
※ [انگ: Discharge]

— **ڊِسچارِج ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڇُٽَڻ، آزادُ ٿيڻ، ڇوٽڪارو مِلَڻ
※ بَرطَرف ٿيڻ
※ موڪَل مِلَڻ، اِجازَت مِلَڻ
※ اِنزالُ ٿيڻ، ڇُٽَڻ، همبستريءَ مان آجو ٿيڻ

• **ڊَسَڙَ ج ڊَسَڙُون:** [ا - مث] ڪُڇُ واريءَ گَڏيَل چيڪي يا ڪِهري مِٽي
※ ٻيڙ، ڏڏڙ، ٻسِڙ، ڏوڙ
※ واريٰاسي زمِينَ

• **ڊُسِڙ ج ڊُسِڙُون:** [ا - مث] واريٰاسي زمِينَ، ڊُسڙ

• **ڊِسڪِ ج ڊِسڪُون:** [ا - مث] ڊيٽا، مَواد يا مَعلُومات گڏ ڪَرَڻ جو بَرقي اوزار، هڪ قِسم جو رِڪارڊ (جيڪو اَڪثر گول شڪِل جو ٿئي، هن جا ڪيترائي قِسمَ آهن جهڙوڪ: هارڊ ڊِسڪ، فِلاپي ڊِسڪ، ڪمپيڪٽ ڊِسڪ (CD) وَغيره)
※ [انگ: Disk]

• **ڊِسڪائُونٽ:** [ا - مث] رِعايَت، ڇوٽ
※ [انگ: Discount]

• **ڊِسڪَس:** [ا - مذ] ڳالهه ٻولهه، گُفتگو، خيالَن جي ڏي وَٺ، بَحث مُباحثو
※ [انگ: Discuss]

— **ڊِسڪَس ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گُفتگو ڪَرَڻ، خيالَن جي ڏي وٺ ڪَرَڻ، بَحث مُباحثو ڪَرَڻ

• **ڊَسڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِري پوَڻ
※ ڏڪو کائڻ، ٺاپو کائڻ
※ گهِلجڻ، گهرڪَڻ
※ [س/ات]
※ [ڊَسڪيو ڊَسڪَندو ڊَسڪيَل]

— **ڊَسڪو ج ڊَسڪا:** [ا - مذ] ڪِرَڻ جو آواز، ڏڪ هَڻَڻ جو آواز
※ ٺاپو کائڻ، ڦهڪو

— **ڊَسڪو مچائِڻُ:** [اصطلاح] گوڙ ڪَرَڻ، هُل ڪَرَڻ، جهيڙو ڪَرَڻ

• **ڊِسڪَوَر:** [مص] دَريافت ٿيڻ، ظاهِر ٿيڻ
※ [انگ: Discover]

— **ڊِسڪَوَري:** [ا - مث] دَريافت، ظهُور، اِيجاد، کوجنا
※ [انگ: Discovery]

• **ڊِسمبَرُ:** [ا - خاص] عيسوي سال جو ٻارهون ۽ آخري مَهينو
※ [انگ: December]

• **ڊِسمِس:** [صفت] خارِجُ. مَعزُولُ. بَرطَرفُ. نيڪالُ. رُخصَت (نوڪريءَ يا عُهدي تان)
* [انگ: Dismiss]

—**ڊِسمِس ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خارِجُ ڪَرَڻُ. نوڪريءَ مان ڪَڍڻُ. بَرطَرف ڪَرَڻُ

• **ڊُسِي ج ڊُسِيُون:** [ا - مث] ڏِکِيءَ جو سگھِي سان ڏِنَل ٺيلهو، ٺونو. ڌِڪ

• **ڊِسِيپلين:** [ا - مذ] ضابِطو. نِظامُ. نَظمُ وَ ضَبطُ. قاعِدو. اُصولُ
* [انگ: Discipline]

• **ڊِسِيشَن:** [ا - مذ] فيصلو. نَهراءُ
* [انگ: Decision]

• **ڊُسيڙَ ج ڊُسيڙُون:** [ا - مث] ڌِڪو. ٺيلهو. زور سان ڪيرائڻُ
* [س/ٿ]

—**ڊُسيڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] زور سان ڪيرائڻُ. ٺيلهو ڏيڻُ
* [مص] ڊُسيڙَڻُ
* [امر] ڊُسيڙَ
* [ڊَسيڙِيو ڊُسيڙِندو ڊُسيڙِيَلُ]

• **ڊِشُ ج ڊِشَ:** [ا - مذ] دِڳَ. دِيڙ
* [س/ات]

• **ڊِش ج ڊِشُون:** [ا - مث] طعامُ. کاڌو
* ٿانءَ جو هڪُ قِسمُ. ٿالهي. پليٽ. رڪيبي. طَباخُ. ٿامُ. چينيءَ واري ننڍي ٿامِري. پيالي
* [انگ: Dish]

• **ڊِشٽانگ ج ڊِشٽانگ:** [ا - مذ] افسانو. ننڍي ڳالهِ. آکاڻي. ننڍو قِصو
* مِثالُ
* [سن: درشٽانت]

• **ڊِشِي ج ڊِشِيُون:** [ا - مث] پِٽ. پاراتو. سَراپ. اولانبو
* [س/ڪوهـ]

• **ڊِفالِٽَرُ ج ڊِفالِٽَرَ:** [صفت] ڪَسو. نُقصَ وارو. عيبدار
* باقيدار. قَرضي. مَقرُوضُ
* [انگ: Defaulter]

• **ڊَفَرُ ج ڊَفَرَ:** [صفت] نادانُ. مُورَکُ
* نِڪَمو. نا اَهَلُ. بيڪارُ
* [انگ: Duffer]
* لاٽڻُونءَ راندِ ۾ لاٽڻُون نہ ڦرڻ جي حالَتَ

• **ڊِفِيڪَلٽ:** [صفت] مشڪِل. ڏکيو. اَهنجو. مُنجهائِيندڙُ
* [انگ: Difficult]

—**ڊِفِيڪَلٽِي:** [ا - مث] ڏُکيائي. تَڪلِيفَ. مُشڪِلاتِ
* [انگ: Difficulty]

• **ڊِفِينسِ:** [ا - مذ] بَچاءُ. حِفاظَت. دِفاعُ. تَحَفُظ
* [ا - خاص] ڪَراچي ۽ حيدَرآبادِ ۾ رِهائشي عِلائقي جو نالو
* [انگ: Defence]

—**ڊِفِينسِ ڊي:** [ا - خاص] يومِ دِفاعُ (جيڪو پاڪِستانَ ۾ هَر سالِ 6هين سيپٽمبر تي مَلهايو ويندو آهي)
* [انگ: Defence day]

—**ڊِفِينسِ مِنِسٽَر:** [ا - مذ] وَفاقي ڪابينا جو هڪ اَهم مَنصَبُ. وَزيرِ دِفاعُ. بَچاءَ وارو وَزيرُ
* [انگ: Difence minister]

• **ڊِڦَ ج ڊِڦُون:** [ا - مث] دِڳَ. دِيڙ
* پِنيءَ يا مَٽي تي ڏَنڊي وغيره جي ڏَڪ لَڳَڻَ جو آوازُ
* ڪنهن شيءِ جي هيٺ ڪِرَڻَ جو آوازُ
* [س/ات]

—**ڊِڦَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڌِڪي پَوَڻَ ڪَرَڻَ. ڦَهڪو ڪَرَڻُ

• **ڏَقَّرُ ج ڏَقَّرَ:** [ا - مذ] بيماريءَ جو قِسمُ. چاپاڪو. ڏُڏُرُ

—**ڏَقّرِجَڻُ:** [مصدر 'ڏقّرڻ' مان فعَل مَجهُولُ] چاپاڪي جي بيماريءَ ۾ وَرِجَڻُ. ڏُڏُرجَڻُ
* [ڏقّرِيو. ڏقّرِبو. ڏقّرِيَلُ]

• **ڏَڪ:** [ا - مث] بَدَڪَ. هِڪَ قِسمَ جو آبي مَشهُورُ پَکي
* [انگ: Duck]

• **ڏَڪَ ج ڏَڪُون:** [ا - مث] گهوڙي جي پَنڌَ جو هڪُ قِسمُ. گهوڙي جي خرابُ هَلِتي، دِگَ. دِگ دِگ ڊُڙڪي. ڌڪو. ڏَڪي
* ڪَپڙي جو هِڪُ قِسمُ
* نرم زَمِينُ
* ڪاٺي جي رَڄ جو هڪُ قِسمُ (رَسي کان ٿُلهِيَن تَندن وارو)

—**ڊَڪَ ڊاهِڻُ:** [اصطلاح] ٻَناڪُون هَڻَڻُ
* خَرابَ ڳالهيُون ڪَرَڻُ
* اَفواهَ اُڏارَڻُ
* [س/ات]

• **ڊَڪُ ج ڊَڪَ:** [ا - مذ] وَڏِي مَڇِي ڦاسائِڻَ جو هِڪَ رَڇُ
* [س/ل]

• **ڊِڪَ ج ڊِڪُون:** [ا - مث] رَنبَ، رَڙَ (ماهيي مال جِي) ڪِنجهه، چِنگهه، ڪَرڪَ
* ڊِڪَ. ڪَڪِ ڪَرَڻَ جي حالَتَ
* [س/ل]

• **ڊُڪَ ج ڊُڪُون:** [ا - مث] ڊُڪَڻَ جي حالَتَ. ڊوڙَ، ڀاڄ، ڀڄَ، ٽاپي
* سَٽَ. لُوهَ
* [سن: ٻوڪر]

—**ڊُڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڀڄائڻ. ڊوڙائڻ. تکو هلائڻ. سَٽَ ڪَٽائڻ. ڊوڙ پائڻ. ٽاپي ڪَٽائڻ
* [ڪنايہ] اِشاري تي هَلائِڻ. پَنهِنجي تابع ڪَرَڻُ
* [مص] ڊُڪائِڻ
* [امر] ڊُڪاءِ
* [مضارع] ڊُڪايان (ج) ڊُڪايُون. ڊُڪائين (ج) ڊُڪايو. ڊُڪائي (ج) ڊُڪائِين
* [زمان حال ناهِڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڊُڪائي ٿو (ج) ڊُڪائِين ٿا
* [حال مث] ڊُڪائي ٿِي (ج) ڊُڪائِين ٿِيُون
* [ماضي] ڊُڪايو (ج) ڊُڪايا
* [ماضي مث] ڊُڪائِي (ج) ڊُڪايُون
* [مستقبل] ڊُڪائِيندو (ج) ڊُڪائِيندا
* [مستقبل مث] ڊُڪائِيندي (ج) ڊُڪائِينديُون
* [اسم مفعول] ڊُڪايَلُ

—**ڊُڪَ ڊوڙَ ج ڊُڪُون ڊوڙُون:** [ا - مث] ڀَڄَ ڊُڪَ، ڀَڄ ڀَڄان
* وَٺَ پَڪَڙَ، وَٺَ وَٺان، نَفسانَفسِي
* ڪوشش. جدوجهد. سَعيو

—**ڊُڪَ ڊوڙَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڀَڄَ ڊُڪَ ڪَرَڻُ، ڀَڄُ ڀَڄان ڪَرَڻُ
* ڪوشش ڪَرَڻُ. سَعيو ڪَرَڻُ
* رِٿِيَل ڪمَ کي اُڪلائِڻَ لاءِ ڪوشِشُون ڪَرَڻُ

—**ڊُڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] تَمام تِکو هَلَڻُ. ڊوڙ پائِڻُ. ڊوڙَڻُ. ٽاپي ڪَٽَڻُ
* [ڊُڪِيو، ڊُڪِيا، ڊُڪِي، ڊُڪِيُون، ڊُڪَندو ڊُڪَندا، ڊُڪَندِي، ڊُڪَندِيُون، ڊُڪِيَلُ]

—**ڊُڪِڻُو ج ڊُڪِڻا:** [صفت - مذ] ڊُڪَندڙ، ڊوڙَندڙ، ڀڄَندڙ
* تِکو. تيز. چوهو. جَلد. تَکڙو. ڊوڪو. ٻوڪِڻو. چُوٽ. جانگهو. وڪڙيو. تيزرو. هَلڻو پَلو. چاندو. جَل ڦُناڪو
* [مث: ڊُڪِڻي ج ڊُڪِڻيُون]

• **ڊِڪٽيشَن ج ڊِڪٽيشَنُون:** [ا - مث] اَمر. هِدايَتَ
* ڏِکو
* لِکائِڻَ جو عَمَلُ. لِکائِڻَ جي مَشِقَ (اِسڪُولي شاگِردَنِ لاءِ)، صُورتخَطِي
* [انگ: Dictation]

• **ڊِڪِري ج ڊِڪِريُون:** [ا - مث] ڪورٽَ جو حُڪمُ. عدالَتَ جو فرمانُ. ديواني ڪورٽ جو قرضدار جي ملڪِيَت تي ضَبطِگِيءَ جو حُڪمُ. ڊِگري، ضَبطِي
* [انگ: Decree]

• **ڊِڪِريز:** [مص] گهٽِ ڪَرَڻُ. گهٽائِڻُ. ڪَٽائِڻُ
* [انگ: Decrease]

• **ڊِڪشَن:** [ا - مذ] طرزِ تَحرير. لَبَ وَ لَهجو. اَندازِ بَيان. اَسلُوبَ. لِکَڻَ يا بَيانُ ڪَرَڻَ لاءِ لَفظَن جو اِنتِخابَ
* [انگ: Diction]

• **ڊِڪشِنري ج ڊِڪشِنريُون:** [ا - مث] لفظَن جي مَعنائَن جو ڪِتابُ. لُغت. لُغاتِ. ڪوش. فَرهَنگ
* [انگ: Dictionary]

• ڊِڪلِيئر: [مص] پڌرو ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ
※ [انگ: Declare]

• ڏَڪڻُ: [مص - فعل متعدي] ڏکڻ. ڏڪ هڻڻ
※ ترندو وڃڻ. ترڻ
※ [مص] ڏڪڻ
※ [امر] ڏڪ
※ [ڏڪيو، ڏڪندو، ڏڪيل]

• ڏَڪو ج ڏَڪا: [ا - مذ] گهوڙي جي پنڌ جو هڪ قسم. گهوڙي جو ڏکيو پنڌ
※ [س/ل/ات]

— ڏَڪئي ج ڏَڪئي: [صفت] ڏکي وارو. ڏکيو پنڌ هلندڙ گهوڙو. ڏڪي

— ڏَڪي ۾ پَوَڻُ: [اصطلاح] گهوڙي جو ڏکيو پنڌ شروع ڪرڻ
※ اجايو ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ. فضول ۽ وڏاءُ سان ڳالهائڻ. ڪنا لفظ ڳالهائڻ

• ڏَڪيٽُ ج ڏَڪيٽ: [صفت] لٽيرو. ڌاڙيل. ڦورو
※ [سن: ڏاڪا]

— ڏَڪيٽي ج ڏَڪيٽِيُون: [ا - مث] ڌاڙو. ڦر. لٽ

• ڏَڪاءُ ج ڏَڪاءَ: [ا - مذ] نظرداري. سنڀال. چوڪسي. دوڪاءُ
※ [س/ل]

— ڏَڪاءُ ڪَرڻُ: [اصطلاح] نظرداري ڪرڻ. دوڪاءُ ڪرڻ

• ڏَکڻُ ج ڏَکڻ: [ا - مذ/صفت] ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ. واڍو. وڳهامل. سنار. سونار. سوتار. سوٿهڙ
※ [هند: ترکان؛ سن: تڪشڪ]
※ [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (سومرن جو هڪ پاڙو اڪثر سکر، حيدرآباد، شڪارپور ۽ لاڙڪاڻي ضلعن ۾ رهن)

— ڏَکاڻِڪو ج ڏَکاڻِڪا: [صفت - مذ] ڏکڻ سان منسوب. ڏکڻ جو. ڏکڻ وارو. واڍڪو
※ [مث: ڏکاڻِڪي ج ڏکاڻِڪيُون]
※ [ا - مذ] ڏکڻ جو پورهيو. ڪاٺ جو ڪم

— ڏَکڻُ پَکي: [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم. ڪاٺ ڪٽو. هُدهُد پکي

• ڏُگ ج ڏُگُون: [ا - مث] راند جو هڪ قسم (جنهن ۾ هڪٻئي جي رکيل پٿرن کي پٿر هڻبا آهن)

• ڏُگامُ ج ڏُگامَ: [ا - مذ] گهوڙي جي پنڌ جو هڪ قسم. گهوڙي جو ڏکيو پنڌ. ڏگ. ڊڙڪي
※ [ف: دو = ٻه + گام = قدم]

— ڏُگ ج ڏُگُون: [ا - مث] گهوڙي جي پنڌ جو هڪ قسم. گهوڙي جي هلڻ جي ڊوڙ
※ تيز. رفتار. ڏگ ڏگ. ڊڙڪي
※ [س/ل]

— ڏُگائِڻُ: [مص - فعل متعدي] گهوڙي کي ڏگ پنڌ هلائڻ. ڊوڙائڻ. ڏڪائڻ. ڀڄائڻ. هلائڻ. هڪلڻ. ڊيڪائڻ. ٿوڙڻ
※ [مص] ڏگائڻ
※ [امر] ڏگاءِ
※ [ڏگايو، ڏگائيندو، ڏگايل]

— ڏُگَرُ ج ڏُگَرَ: [صفت] ڏگ ۾ هلندڙ رهڻ. ڏگ وارو

— ڏُگڻُ: [مص - فعل لازمي] ڏگ هلڻ
※ ڊوڙڻ. ڏڪڻ. ڀڄڻ
※ [س/ل]
※ [ڏگيو، ڏگندو، ڏگيل]

— ڏُگ ۾ پَوَڻُ: [اصطلاح] خراب لفظ ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ
※ [س/ات]

• ڏُگاڻي ج ڏُگاڻي: [صفت] چٽ. ويل. بيڪار
※ لوفر. بدمعاش. ڪالينگهو. شودو. اوباش. ابتر. بدتر

• ڏَگَرُ ج ڏَگَرُون: [ا - مث] راهه. رستو. گس
※ روش. انداز. طرز. طور. طريقو
※ [هند]

• ڏَگَرِ ج ڏَگَرُون: [ا - مث] وڏائي. مغروري. غرور. تيزي
※ [س/ات]

• **ڏَگَرُ ج ڏَگَرَ:** [ا - مذ] وَڏو چَڙو. سانِير

• **ڊِگرِي ج ڊِگرِيُون:** [ا - مث] حڪم. فيصلو
⁂ فتح. سوڀ. جيت
⁂ ماپ يا دَرجو ظاهر ڪندڙ ايڪو **(جاگرافِيءَ ۽ جاميٽريءَ جو اصطِلاح)**
⁂ پَدُ **(گرمِي يا سَردِي ظاهِر ڪَندڙ).** بُخار جو دَرجو **(موسِميات يا طِبَ جو اِصطِلاحُ)**
⁂ قرض ثابت ٿيڻ جو سَرڪارِي فيصلو. ڊِڪرِي. ضبطگي
⁂ دَرجو. مَنزِلَ
⁂ ڪاميابيءَ جي سَنَدَ
⁂ [**انگ:** Degree]

— **ڊِگرِي وَٺَڻُ:** [**اصطلاح**] دَرجو حاصِل ڪَرَڻُ. سَنَدَ وَٺَڻُ

• **ڏَگلو ج ڏَگلا:** [ا - مذ] ڪَپَهہ وارو پَهراڻُ. ڪَڊِلو
⁂ [**هند: دگلا**]

• **ڏَگوشُ /ڏَگوشِي:** [ا - مذ] ڏانڊِي پَکِيءَ جو هِڪُ قِسم
⁂ [**س/ٺ**]

• **ڏِگِي ج ڏِگِيُون:** [**صفت - مث**] بَدچال عورَتُ

• **ڊِڪِي ج ڊِڪِيُون:** [ا -مث] موٽر ڪار يا گاڏيءَ جو اُهو پوئون حصو. جنهن ۾ سامانُ رَکيو ويندو آهي
⁂ [**انگ: انگريزيءَ جي لَفظ 'ڊِڪِي' Dicky جو بِگاڙُ**]

• **ڏُگِي ج ڏُگِيُون:** [ا - مث] طَبلي جو ٿَرَ آواز وارو پاسو. ڏامُون. بايُون. ڪابو **(طَبلا نَوازن جو اِصطِلاحُ)**

• **ڏِگَڙَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏِگَڙُ ج ڏِگَڙَ:** [ا - مذ] ڪَڻڪَ جي اَٽي مان پَڪَلَ ٿُلهِي مانِي. روڊِلو. روٽلو. ڊوڊو. بِنا گيهہَ جي پَڪَلَ مانِي
⁂ پَڪَلَ مانِيءَ جو هيٺيون پاسو يا پُڙ
⁂ [**س/ات**]

— **ڏِگَڙِي ج ڏِگَڙِيُون:** [ا - مث] ڪَڻڪَ جي پَڪَلَ سَنهِي مانِي. ڦُلڪو. ڦُلڪِي. چپاتِي

• **ڏِگَهہ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڊِگهہ ج ڊِگهون:** [ا - مث] ڊيگهہ. واڌ. ڊِگهائي. چَڙهہ. پادِ
⁂ [**سن: دير گهہ = ديگهہ**]

— **ڊِگهہ ج ڊِگهہ:** [صفت] ڊِگهو. لَمبو. وَڏو

— **ڊِگهارَڻُ:** [**مص - فعل متعدي**] ڊِگهو ڪَرَڻُ. وَڏو ڪَرَڻُ. اُوچو ڪَرَڻُ
⁂ [**مص**] ڊِگهارَڻُ
⁂ [**امر**] ڊِگهار
⁂ [**مضارع**] ڊِگهاريان (ج) ڊِگهاريُون. ڊِگهارِين (ج) ڊِگهاريو. ڊِگهاري (ج) ڊِگهارِين
⁂ [**زمان حال ناهي لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]
⁂ [**حال**] ڊِگهاري ٿو (ج) ڊِگهارِين ٿا
⁂ [**حال مث**] ڊِگهاري ٿي (ج) ڊِگهارِين ٿيون
⁂ [**ماضي**] ڊِگهاريو (ج) ڊِگهاريا
⁂ [**ماضي مث**] ڊِگهاري (ج) ڊِگهاريُون
⁂ [**مستقبل**] ڊِگهاريندو (ج) ڊِگهاريندا
⁂ [**مستقبل مث**] ڊِگهاريندي (ج) ڊِگهاريندِيُون
⁂ [**اسم مفعول**] ڊِگهاريَلُ

— **ڊِگهاڻِ ج ڊِگهاڻِيُون:** [ا - مث] ديگهہ. وَڏاءُ
⁂ ڳالهہ ۾ اينگهہ

— **ڊِگهائِي ج ڊِگهائِيُون:** [ا - مث] ديگهہ. ڊِگهاڻِ. ڊِگهائي. لَمبائي. ضولَ
⁂ اوچائي. مَٿاهين. بلَندِي. لامَ

— **ڊِگهرَسَ:** [ا - مث] رَسي ڊِگهي ڇڏڻ جي حالَتَ
⁂ ڇڙواڳي. آزادي
⁂ اِختياريءَ جي پَهچَ
⁂ پادِ. واڳَ

— **ڊِگهڙُ ج ڊِگهڙَ:** [**صفت**] ڊِگهو. جانگهڙيل. جانگهو

— **ڊِگهہ ڪَرَڻُ:** [**اصطلاح**] سُوئر کي واڍِ سان ٻڌڻُ **(شِڪارِين جو هِڪَ اِصطِلاحُ)**
⁂ [**س/ات**]

• **دِگھائِي ڦاڪَ**: [ا - خاص] دَرتِيءِ تي اُتر قُطب کان ڏکڻ قُطب تائين خيالي لِيڪَ **(جيڪا دَرتِيءِ کي پُورا ٻه اَڌَ ڪَري ٿي ۽ دِگھائِي ڦاڪُون ڪُل 360 آهِن)**

• **دِگھو ج دِگھا**: [صفت - مذ] ڊانتِ ۾ وَڏو، لَمبو، لامبو، ٽينگ، ٽينگو، دِگھه، ضُولُ

※ مَتي، اُتاهُون، اُچو، اُتَمَ، اعليٰ، وَڏو، صَدَر

※ **[سن: دِيرگھه = دِيگھه]**

※ **[مت: دِگھي ج دِگھيُون]**

—**دِگھا هَٿَ هُئَڻُ**: **[اصطلاح]** طاقت هُئَڻُ، اَثر رَسُوخ هُئَڻُ، گھڻي پُڄندي هُئَڻُ، ٻَري تائين پَهچ هُجَڻُ، اعليٰ عَملدارن يا وَس وارن آفيسرن تائين پَهچ هُئَڻُ

※ ٻَري جي دوستي هُئَڻُ

—**دِگھو ٽِيَڻُ**: [اصطلاح] وَڏو ٿِيَڻُ

※ وَڏو ٿِيَڻَ باوَجُود عَقُل نه سِکَڻُ

※ پاڻَ کي مُعتبر سَمجَھڻُ

※ **[س/ات]**

—**دِگھو رَسو ڏِيَڻُ**: **[اصطلاح]** دَر ڏِيَڻُ، آزادِي ڏِيَڻُ، ڇڙواڳ ڇَڏَڻُ

※ هَر هِڪَ ڪَمَ ۾ پُوري اِختياري ڏِيَڻُ

※ ڪَچُهه نه چَوَڻُ

—**دِگھو مَنڊَرو چَوَڻُ**: **[اصطلاح]** بَدشَدِ ڳالهائڻُ، ڦِٽڪارَڻُ، جُٺِ ڪَرَڻُ، گھٽِ وَڌِ چَوَڻُ، نِندَڻُ

—**دِگھو گولُ ج دِگھا گولَ**: [ا - مذ] آني جهڙِيءِ شَڪِل جو بيضِوي گولُ

—**دِگھي جُھلَ ج دِگھِيُون جُھلُون**: [ا - مت] وَڏي چادَر

※ [ڪنايه] لِڪَل عيبَ

※ [س/ات]

—**دِگھي واڳَ ج دِگھِيُون واڳُون**: [ا - مت] وَڏي رَسي

※ [ڪنايه] آزادِي، خُودمُختياري

※ [س/ات]

—**دِگھي واڳَ هُئَڻُ**: **[اصطلاح]** مَرضِيءِ جو مالِڪُ هُئَڻُ (ٿوري وَقتَ لاءِ)، آزادُ هُئَڻُ، خُودِ مُختيارُ هُئَڻُ

• **دِگھوشُ ج دِگھوشَ**: [ا - مذ] ٻانڊِي پَکِيءِ جو هِڪُ قِسمُ، دِگوش

• **دِگھيرَ ج دِگھيرُون**: [ا - مت] دِيگھه، اِينگھه، طولُ، وَڌاءُ، پکيڙ، ڦَهلاءُ، وِستار

※ [سن: دِير گھه = دِيگھه]

—**دِگھيرَ ڪَرَڻُ**: **[اصطلاح]** اِينگھه ڪَرَڻُ، وَڌاءُ ڪَرَڻُ، دِيگھه ڪَرَڻُ

※ گھڻن سان ناتو رَکَڻُ، مائٽي وَڌائِڻُ، مراسمُ قائم ڪَرَڻُ

—**دِگھيڙو ج دِگھيڙا**: [صفت - مذ: 'دِگھيرو' جو اِسمِ تصغير] ڪَچُهه وَڏيرڙو اُوچيرڙو

※ [مت: دِگھيڙي ج دِگھيڙيون]

—**دِگھيرَڻُ/دِگھيڙَڻُ**: **[مص - فعل متعدي]** دِگھو ڪَرَڻُ، دِيگھه ڏِيَڻُ، اِينگھائڻُ، دِگھارَڻُ، وَڌائِڻُ، لَمبو ڪَرَڻُ، طول ڏِيَڻُ

※ پکيڙَڻُ، ڦَهلاءُ ڪَرَڻُ، پَسارَڻُ، وِستار ڪَرَڻُ، وَسيعُ ڪَرَڻُ

※ وِڇائِڻُ، پَٿَرَڻُ

※ کولَڻُ، اُکولَڻُ، اُکوڙَڻُ، اُکيڙَڻُ

※ وَضاحَتَ ڪَرَڻُ، تَفصيل سان پيش ڪَرَڻُ (بَيانُ وَغيرَه)

※ ڏانهن ڪَرَڻُ، ضَرفِ ڪَرَڻُ (هَٿُ وَغيرَه، جيئن: هَٿُ دِگھيرَڻُ)

※ **[مص]** دِگھيرَڻُ

※ **[امر]** دِگھير

※ **[مضارع]** دِگھيريان (ج) دِگھيرِيُون، دِگھيرين (ج) دِگھيريو، دِگھيري (ج) دِگھيرِين

※ **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]**

※ **[حال]** دِگھيري ٿو (ج) دِگھيرين ٿا

※ **[حال مث]** دِگھيري ٿي (ج) دِگھيرين ٿيُون

※ **[ماضي]** دِگھيريو (ج) دِگھيريا

※ **[ماضي مث]** دِگھيري (ج) دِگھيرِيُون

※ **[مستقبل]** دِگھيريندو (ج) دِگھيريندا

※ **[مستقبل مث]** دِگھيريندي (ج) دِگھيرينديُون

※ **[اسم مفعول]** دِگھيريل

— **ڊگهيرو ج ڊگهيرا:** [صفت - مذ] ڪُجهه ڊگهو. ڊگهڙو. ڪُجهه وڏو. ٿورو لمبو. وڏيرڙو. ڪُجهه ڦداڙ. ڪُجهه اُوچو

● **ڏَلِ ج ڏَلِيُون:** [ا - مث] ماڻهن يا ساهوارن جي وڏي ٽولي. دَٻ. ميڙ
* [س/ات]

'اُتَرِ هڪڙو جَڏبو جُهومي، پاهِراڏِمَن ڏِلِ' (اُستادُ بُخاري)

● **ڊَلُ ج ڊَلَ:** [صفت] بي سَمَجهه. ڪَم عقل. ڪُند ذهن. موڳو
* [انگ: Dull]

— **ڊَل اِسٽوڊنٽ:** [صفت] ڪُند ذهن شاگرد. اُهو شاگردُ جيڪو نِصابي ڪمن ۾ ٻين شاگردن کان پوئتي هُجي، موڳو شاگرد
* [انگ: Dull Student]

● **ڊُلَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر شهيد بينظيرآباد ضلعي ۾ رهن)

● **ڊُلُ ج ڊُلَ:** [ا - مذ] وَجهه. داءُ. وارو. ٻَل. موقعو
* [س/ات]

● **ڊُلا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر شهيد بينظيرآباد ضلعي ۾ رهن)

● **ڏَلِڙ ج ڏَلِڙيون:** [ا - مث] ڏل. ماڻهن يا ساهوارن جي وڏي ٽولي
* [هند: دل = لشڪر. س/ات]

● **ڊِليوري ج ڊِليوريُون:** [ا - مث] تقسيم. ورهاست. وَنڊ. ورڇ
* وِيمُ. ٻار ڄڻڻ جو عَمَلُ
* [انگ: Delivery]

● **ڊَمُ ج ڊَمَ:** [ا - مذ] سڪي جو هڪ قِسمُ. دِرَمُ. دِرهَمُ. دَمڙي
* [ف: درم]

'پنجين ڊمين ڏمُ، ڪَڍجي ڪي سڄڻين' (شاهه ڪريم)
* ڏوڪڙُ. پيسو
* بَدَنَ تي ٿِيَل ڳوڙهي. ڊٻڙُ

— **ڊَمُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] دَفعُ ڪَرڻُ
* خَتم ڪَرڻُ

'تون شافي، تون ڪافي، تون دَردن ڪَرين ڊَمُ'

● **ڊِمر:** [صفت] ڌُنڌلو. اُونداهو. اَڻ چٽو
* جهڪو. گهٽ
* [انگ: Dim]

— **ڊِمَرُ ج ڊِمَرَ:** [ا - مث] بجليءَ جي روشنيءَ کي گهٽ وڌ ڪرڻ وارو اوزار
* [انگ: Dimmer]

● **ڊِمانڊ ج ڊِمانڊُون:** [ا - مث] گهُر. طلب. گهرج. ضرورت
* [انگ: Demand]

— **ڊِمانڊِ ڪرڻُ:** [اصطلاح] گهُرڻ. طلب ڪرڻُ

— **ڊِمانڊِ هُئڻُ:** [اصطلاح] ضرورت هُئڻ. طلب هُئڻ

● **ڊَمبڪ ڊَمبو:** [ا - مذ] ڍول جو آواز. ڊم ڊم

● **ڊَمٽي ج ڊَمٽِيُون:** [صفت - مذ] ٿُلهو ۽ قد جو ٺِندرو. ڊِمڪي. ڊِمي. کهگهٽي. ڊيٺو
* [سن: دمگهٽ]

● **ڊَم ڊَم:** [ا - مذ] ڍول جو آواز

● **ڊِمِرِ ج ڊِمِرِيُون:** [ا - مث] هڪ قِسمَ جي تمام ٿُلهي، ڇِڊي يا سَٽَ فوٽ گَس ڊِگهي ٻلا (جيڪا اڪثر سارين جي پوک واري پاڻيءَ ۾ رهندي آهي)

● **ڊَمرا:** [ا - مذ: اڪثر جمع طور ڪتب ايندڙ لفظ] ڳاڙهي رنگ جون پٿريُون (جيڪي ڦٽيل پوئي ڳِچيءَ ۾ وجهندا آهن). حجرالدم

● **ڊِمِرُو ج ڊِمِرُو:** [ا - مذ] ساز جو هڪ قسم. هڪ هٿ ۾ وڄائڻ واري ننڍڙي ڍولڙي. ڊگڊگي. ڊِٻڪي
* [سن]

● **ڊَمڙا:** [ا - مذ: اڪثر جمع طور ڪتب ايندڙ لفظ] ٻج جو هڪ قسم (رنگ ڳاڙهو ۽ شڪل مَهريءَ جي داڻن جهڙي)

● **ڊِمِڪِٽو ج ڊِمِڪِٽا:** [صفت - مذ] ٿُلهو ۽ قد جو ٺِندرو. ڊمٽي
* [س/ل]
* [مث: ڊِمِڪِٽي ج ڊِمِڪِٽيُون]

● **ڊَمڙِ ج ڊَمڙِيُون:** [ا - مث] نانگ جو هڪ قسم. ڳاڙهي رنگ جي وڏي ۽ ٿُلهي ٻلا

- **ڊَمڻُ ج ڊَمڻَ:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قِسمُ
- **ڊَمي ج ڊَميُون:** [ا - مث] ٻڪريءَ جي رنگ جو هڪ قِسمُ
  ❊ ڇپائيءَ هيٺ ڪتاب يا رسالو وغيره. اُهو ڪتاب، رسالو يا اخبار وغيره، جيڪو ڇپائيءَ جي مرحلي ۾ هجي
  ❊ [انگ: Dummy]
- **ڊِنارَنس:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قِسمُ (شتر مرغ جهڙو پکي، جيڪو نيوزيلئنڊ ۾ رهي ٿو. قد ۾ تيرهن فوٽ ڊگهو آهي 'ڊنارنس' جو مطلب آهي 'هئيبت ناڪ')
- **ڊَن:** [ظرف] طئہ! قبول! ٺيڪ! منظور! بهتر!
  ❊ [انگ: Done]
- **ڊَنبَ ج ڊَنبُون:** [ا - مث] ڊوڙ جو هڪ نمونو
  ❊ [س/ڪوهه]
  ❊ ماڻهن جو ميڙ، ڊنبلو، انبوهه، ٽولو
  ❊ [س/ات]
- **ڊَنبُ ج ڊَنبَ:** [ا - مذ] ماڻهن جو ميڙ، مجموعو، ٽولو، اَٽلو، زش، خلق
  ❊ [س/ات]

—**ڊَنبُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ميڙ ڪرڻ، ٽولو ڪرڻ، زش ڪرڻ

—**ڊَنبهو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] گڏجي ڪوشش ڪرڻ، اچي مچي ڪرڻ

- **ڊَنبِ ڊَنباڙو ج ڊَنبِ ڊَنباڙا:** [ا - مذ] دٻدٻو، رعب تاب

—**ڊَنبِ ڊَنباڙي سان:** [ظرف] دٻدٻي سان، رعب تاب سان

- **ڊَنبَرُ ج ڊَنبَرَ:** [ا - مذ] وڏو ۽ پراڻو چڙو، گرڪو

—**ڊَنبرو ج ڊَنبرا:** [ا - مذ] ڊنبر
  ❊ مڇيءَ جو هڪ قِسمُ
  ❊ [س/ل]

—**ڊَنبَرُ هُجڻُ:** [اصطلاح] پوڙهو هجڻ

- **ڊَنبڪو ج ڊَنبڪا:** [ا - مذ] ٽاڪوڙو
  ❊ [س/ات]
- **ڊَنبِلو ج ڊَنبِلا:** [ا - مذ] ماڻهن جو گوڙ، انبوهه، مجموعو، ميڙ، ڪٺ، پينڊ، گوڙ، خلق، پيڙ، مچو، هشام، پيهه
  ❊ [سن: ڊنبر = ميڙاڪو]

—**ڊَنبِلو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ميڙ ڪرڻ، گوڙ ڪرڻ، انبوهه ڪرڻ، گڏ ٿيڻ، ٽولو ڪرڻ

- **ڊَنبُورو ج ڊَنبُورا:** [ا - مذ] ڊنبرو
  ❊ [س/ات]
- **ڊَنڀُ ج ڊَنڀَ:** [ا - مذ] ڏيکاءُ، وڏائي، مغروري، اهنڪار، پاکنڊ
  ❊ مڪر، ڪپٽ، دغا، فريب
  ❊ چوراٺي ٽولي
  ❊ [سن: دنڀ]
- **ڊَنيو ج ڊَنيا:** [ا - مذ] پنيرو ڏڪ، چنبو
  ❊ ڏڪ جو آواز
  ❊ [س/ل]
- **ڊَنيُورُ ج ڊَنيُور:** [صفت] ڏکيو، ڪٺن، سخت، مشڪل، اوکو
  ❊ تکو، تيز
  ❊ [س/ات]
- **ڊِنجاڙُ ج ڊِنجاڙَ:** [صفت] بلڪل وڏو، طويل، لمبو، ڊگهو
  ❊ [س/ات]
- **ڊَنڊڻ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
  ❊ [س/ات]
- **ڊَنڊَ ج ڊَنڊُون:** [ا - مث] ڍَنڍَ، پاڻيءَ جو وڏو تلاءُ، گهڻو پاڻي، اجهاڳ پاڻي
  ❊ [هند: ڍڍا = ڊنڊ]
- **ڊِنڊِڪر ج ڊِنڊِڪرُون:** [ا - مث] گهڻي روشنيءَ جي حالت، اوجنگار، ڀاڏ
  ❊ [س/ل]

—**ڊِنڊِڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] گهڻو روشن، ڪا شيءِ گهڻي لاءِ ٻار جو روشن
  ❊ [مص] ڊنڊڪڻ
  ❊ [امر] ڊنڊڪ
  ❊ [ڊنڊڪيو ڊنڊڪندو ڊنڊڪيل]

—ڊِنڊِڪو ج ڊِنڊِڪا: [ا - مذ] روڄ، پِٽڪو، اوڇنگارَ

• ڍَنڍورو ج ڍَنڍورا: [ا - مذ] پڙهو. اَعلانُ. هوڪو. اِشتِهارَ
* فَشري، خُواري، بَدِنامِي، گِلا
* [هند: ڍنڍورا = پڙهو؛ س/ ل/ات]

—ڍِنڍورو پِٽِڻُ: [اصطلاح] فَشرِي ڪَرَڻُ، خُوارِي ڪَرَڻُ، گِلا ڪَرَڻُ

• ڍَنڍولَ ج ڍَنڍولُون: [ا - مث] ڳولا. تَلاش. کوجنا
* جاکوڙَ. ڪوشِشَ
* [هند: ڍونڍڻ = ڳولڻ]

—ڍَنڍولَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڳولَڻُ. تَلاش ڪَرَڻُ. ڍُونڍِڻُ
* ڪوشِش ڪَرَڻُ، جاکوڙَ ڪَرَڻُ
* [س/ات]
* [مص] ڍَنڍولَڻُ
* [امر] ڍَنڍولِ
* [ڍَنڍولِيو ڍَنڍولَندو ڍَنڍولِيَلُ]

• ڊِنَرُ: [ا - مث] ڪاڌو، مانِي، راتِ جِي مانِي، ضِيافَت، دَعوَتَ
* [انگ: Dinner]

—ڊِنَرِ سيٽُ ج ڊِنَرِ سيٽَ: [ا - مذ] ٿانوَن جو مُڪَمَل سيٽُ (جَنهِن ۾ هِڪِ ٻِي ٻِرائِين جا پليٽُون، ڊِشَ، ڏُونگا ۽ چَمچا وَغيرَه هُوندا آهِن)
* [انگ: Dinnerset]

• ڍَنڪو ج ڍَنڪا: [ا - مذ] شُهرَتَ. عُروجُ. مَشهُورِي، مَقبُولِيَتَ
* [هند]

• ڍَنگ ج ڍَنگُون: [ا - مث] بَدِنامِي، گِلا
* چُغلِي
* وارِيءَ جِي ڍِبَ جِي چوٽِي
* [س/ات]

—ڍَنگ ٽِيَڻُ: [اصطلاح] بَدِنامِي ٿِيَڻُ، گِلا ٿِيَڻُ
* شُهرَتَ ٿِيَڻُ

—ڍَنگ ڊاهِڻُ: [اصطلاح] ڪُوڙُ هَڻَڻُ، اَجايُون ڳالهِيُون ڪَرَڻُ، اَفواهَ اُٿارَڻُ، ٻَٽاڪُون هَڻَڻُ

• ڊِنگُ ج ڊِنگَ: [صفت] وَڏو ماڻهُو، شاهُوڪارُ، اَمِيرُ
* وَڏو، جُنگُ، بَهادُرَ
* [ا - مذ] شوخِي، وَڏائِي
* پَکِيِن جو وَلَرُ
* [سن]

—ڊِنگَبَرُ ج ڊِنگَبَرَ: [صفت] وَڏو ماڻهُو
* اُتاهُون، اُچو، مَٿانهُون، اَعلىٰ

—ڊِنگُ ڊاهَڻُ: [اصطلاح] ڏاڍِي کي ڪيرائِڻُ، طاقتوَرَ کي شِڪَست ڏيَڻُ

• ڍَنگَ: [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثر شَهِيد بينظِيرآباد ضِلعي ۾ رَهَن)

• ڏُنگِي ج ڏُنگِيُون: [ا - مث] بارَ جي پِينگهي مَٿان ٻَڌَل نوڙِي يا ڪاٺِي (جَنهِن تي کَهڙو وِڃهبو آهي ته جيئن بارَ جي مُنهَن تي مَکِيُون وَغيرَه نه وِيهَن)
* [س/ڪوهـ]

• ڊِنگَهرُ ج ڊِنگَهرَ: [ا - مذ] ٻَبَرَ، ٻيرِ، ڪَنڊِيءَ يا ٻئي ڪَنهِن ڪَنڊائين وَڻَ جو ٽاري، ڏارُ

• ڊَنُو ج ڊَنا: [ا - مذ] ٻُوٽي جو هِڪُ قِسمُ
* [س/ڪوهـ]

• ڊِنُو ج ڊِنا: [صفت - مذ؛ مصدر 'ڊِڄَڻُ' جو ماضي] ڊِڄِيو، ڊِڄِي وَيو، ڊِڳو، هِراسِجِي وَيو
* [ف: ڊرنا = ڊڄڻ]

—ڊِنو ٽِيَڻُ: [اصطلاح] چُپ ڪَري وِيهَڻُ، مِيسُوڻو ٿِيَڻُ
* [س/ات]

—ڊِنو پِهُ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] دُورِاَنديشِي ڪَرَڻُ، اَڳواٽ اُپاءَ وَٺَڻُ

—ڊِنُو ڊَپُ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] دُورِاَنديشِي ڪَرَڻُ، اَڳواٽ اُپاءَ وَٺَڻُ

• ڊِنِي ج ڊِنِيُون: [ا - مث] ڊِبَ، ڊِڙو، ڏَنو، ٽِبو، لوڙهُ
* راهَ، گَندو، ٿَهو، ڊِڳَ، لوڙُ، ڍِيرُ، اَنبوهَ، ڊِگِي

• ڏَٽانبو ج ڏَٽانبا: [ا - مذ] وَڏو خَرچُ، بي فائدو خَرچُ، فَضُول خَرچِي

• **ڊُٺُو ج ڊُٺا:** [ا - مذ] اَنَ کليل سپ. وڏي کوڏي
* [س/ل]
* ڪاٺ گول شيء. ٿلهي شيء. گولو. ڳوڙهو. ڊوٽو

• **ڊُٺُونبُ ج ڊُٺُونبَا:** [ا - مذ] پاڻيء سان ڀريل وڏي ڪَڏ. تلاءُ جهڙو کڏ

• **ڊُٺِي ج ڊُٺِيُون:** [ا - مث] گولي

• **ڊو (ڌرو):** [ا - خاص] درو. قطبُ تارو (هندو اِن کي مانَ ڏين ٿا ۽ 'دوبگت' يا 'دُرو ڀڳت' چون) [تَعلقو جاتي، ضِلعو سَجاوَل]

• **ڊِوائيڊِ:** [ا - مث] تقسيم. ورهاست. وَنڊ
* [انگ: Divide]

• **ڊِوائيس ج ڊِوائيسُون:** [ا - مث] مشين. ڪَل
* [انگ: Device]

• **ڊُوبارَ ج ڊُوبارُون:** [ا - مث] مٿاڇرو پٽڻَ جي حالتَ (گاهه وغيره)
* [س/اَت]

— **ڊُوبارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] مٿان پٽڻُ. اُڏوگابرو پٽڻُ (گاهه وغيره)
* [س/اَت]
* [مص] ڊُوبارڻُ
* [امر] ڊُوبار
* [ڊوبارِيو، ڊوبارِيندو، ڊُوبارِيل]

• **ڊوٽ ج ڊوٽُون:** [ا - مث] کيڪار. مرحبا. آجيان
* [س/ڪوهه]

— **ڊوٽ ڏيڻُ:** [اصطلاح] هٿ ملائڻ. کيڪارڻ. آجيان ڪرڻ
* [س/ڪوهه]

• **ڊوٽِيمُ ج ڊوٽِيمَ:** [ا - مذ] ٻڪيء جو هڪ قسم. هڪ ٻڪيء جو نالو
* [س/ل]

• **ڊوڏَ ج ڊوڏُون:** [ا - مث] روڏ. ڪوپڙي. کيپراٽي
* [س/ٽ]

— **ڊوڏو ج ڊوڏا:** [صفت - مذ] روڏو. ٽوڙهو. گنجو
* [مث: ڊوڏي ج ڊوڏيون]
* [س/ٽ]

• **ڊوڏو ج ڊوڏا:** [ا - مذ] ٻڪيء جو هڪ قسم. وڏو جابلو ڪانءُ
* [س/ٽ]

• **ڊوهُ ج ڊوهَ:** [ا - مذ] دوهه. دغا. مڪر. فريب
* [س/ات]

— **ڊوهُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] دوهه ڪرڻ. دغا ڪرڻ

• **ڊوهِ اِٽِي:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

• **ڊوهِبَلارو ج ڊوهِبَلارا:** [صفت - مذ] ڪوجهو. بدزيبو. بدصورت. بد شڪل. روپ هيڻ. دوڙ. مونڻ ڪروپ. بڇڙو
* خراب. ڪنو. مڪروهه. نفرت انگيز

• **ڊوهِو ج ڊوهِا:** [ا - مذ] خواري. بدنامي

— **ڊوهِو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] بدنام ڪرڻ. خوار ڪرڻ

• **ڊوهِڙَ:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

• **ڊوهِو ج ڊوهِا:** [ا - مذ] ٿلهي ۽ اٽيي ماني. ڊوڊو

• **ڊورُ ج ڊورَ:** [ا - مذ] در. دروازو
* [انگ: Door]

• **ڊوراٽَ:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو (اڪثر ضِلعي ٿرپارڪر ۾ رَهندي)

• **ڊوڙَ ج ڊوڙُون:** [ا - مث] ڊوڙڻ جي حالتَ. ڀڄ. ڊَڪ. لوهه. ڀاڄ
* [هند: دوڙنا؛ سن: ڌروڻ = ڊوڙڻ]
* پهچ. پڄندي. طاقت
'ڪوڙي جي ڊوڙ ڪَڏ تائين' (محاورو)

— **ڊوڙائڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڀڄائڻ. جلدي هلائڻ. تکو هلائڻ
* جلد موڪلڻ. روانو ڪرڻ
* ٿڪائڻ. محنت ڪرائڻ
* حيران ڪرڻ
* تنگ ڪرڻ
* مقابلو ڪرڻ. گوءِ ڪرائڻ (جانورن جي)
* [مص] ڊوڙائڻ
* [امر] ڊوڙاءِ

* [مضارع] دوڙايان (ج) دوڙايون. دوڙائين (ج) دوڙايو، دوڙائي (ج) دوڙائين
* [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آھن]
* [حال] دوڙائي ٿو (ج) دوڙائين ٿا
* [حال مث] دوڙائي ٿي (ج) دوڙائين ٿيون
* [ماضي] دوڙايو (ج) دوڙايا
* [ماضي مث] دوڙائي (ج) دوڙايون
* [مستقبل] دوڙائيندو (ج) دوڙائيندا
* [مستقبل مث] دوڙائيندي (ج) دوڙائينديون
* [اسم مفعول] دوڙايل

— **دوڙ پائڻ:** [اصطلاح] ڀڄڻ، ڊُڪڻ، جلدي هلڻ، تکو هلڻ
* تڪڙ ڪرڻ، جلدي ڪرڻ

— **دوڙ ڊُڪ ج دوڙون ڊُڪون:** [ا - مث] ڀڄ، دوڙ، ڀڄ ڊُڪ
* وٺ پڪڙ، هڻ وٺ، وٺ ڀڄ، نفسانفسي
* اُج وُج
* بندوبست، انتظام

'شاديءَ جي دوڙ ڊُڪ ۾ لڳا پيا آهيون' (جملو)
* اُجائي تڪڙ، تڙ تڪڙ، سيگهه، جلدائي، جلدبازي
* گوڙ، گهمسان، هُل
* ڦٿڪو، تڙپ، بي آرامي، بيقراري
* آزي نيازي، ميڙ منٿ
* ڪوشش، سعيو، حيلو حوالو

— **دوڙ ڊُڪ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڀڄ دوڙ ڪرڻ
* ڪوشش ڪرڻ
* تڪڙ ڪرڻ

— **دوڙڻ:** [مص - فعل لازمي] دوڙ پائڻ، تکو ڀڄڻ، ڊُڪڻ
* [دوڙيس، دوڙيا، دوڙي، دوڙيون، دوڙندس، دوڙندا، دوڙندي، دوڙنديون، دوڙيل]

— **دوڙڻ ڊُڪڻ:** [اصطلاح] ڀڄڻ
* ڪوشش ڪرڻ، هٿ پير هڻڻ

● **ڊوڙُ ج ڊوڙا:** [ا - مذ] ڌاڙو، ڦُر، لُٽ

— **ڊوڙو ج ڊوڙا:** [ا - مذ] مال جو ڌاڙو
* [س/ٿ]

● **ڊوزُ ج ڊوزَ:** [ا - مذ] دوا جو وزن، دوا جي خوراڪ
* [انگ: Dose]

● **ڊوسڪو ج ڊوسڪا:** [ا - مذ] گهڻو روئڻ جي حالت، روڄ، راڙو، ماتم، واويلا، هاءِ گهوڙا
* [س/ات]

● **ڊوسڻ ج ڊوسڻ:** [صفت] تمام ٿلهو
* [س/ل]

● **ڏوشُ ج ڏوش:** [ا - مذ] بڪواس، واهيات گفتگو
* دوهه، ٺڳي
* دشمني
* [سن: دروهه = دغا؛ س/ل]
* مُهاندو، صورت، شڪل
* [س/ات]
* بد فعلي، زنا
* [س/ات]

— **ڏوش ڏيڻ:** [اصطلاح] بڪ بڪ ڪرڻ، واهيات ڳالهه ڪرڻ
* [س/ل]

— **ڏوش ڪرڻ:** [اصطلاح] بد فعلي ڪرڻ، زوريءَ زنا ڪرڻ
* [س/ات]

● **ڊوشگر:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪبر شهيد بينظيرآباد ضلعي ۾ رهندڙ)

● **ڊوڪ ج ڊوڪون:** [صفت - مث] گهڻي پتڙي، ڄڏي، پاڪي (ڀاڄي يا پٽ وغيره)
* [س/ات]

● **ڊوڪ ج ڊوڪون:** [ا - مث] دوڙ، ڊُڪ، ڀاڄ، ڇڪي، هڙي
* [هند: دوڙنا؛ سن: دروڻ = دوڙڻ؛ س/ٿ]

— **ڊوڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڊوڙائِڻُ. ڀڄائِڻُ. ڊڪائِڻُ، تِکو هَڪلَڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] ڊوڪائِڻُ
* [امر] ڊوڪاءِ
* [ڊوڪايو ڊوڪائيندو ڊوڪايَلُ]

— **ڊوڪَ پائِڻُ:** [اصطلاح] ڊوڙ پائِڻُ. تِکو ڊڪَڻُ. ڊڪَڻُ، ڀڄَڻُ
* [س/ٿ]

— **ڊوڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] تِکو ڀڄَڻُ. ڊڪَڻُ. ڊوڙَڻُ
* [س/ٿ]
* [ڊوڪيو ڊوڪَندو ڊوڪِيَلُ]

— **ڊوڪِڙُو ج ڊوڪِڙا:** [صفت - مذ] ڊوڙَنُو. ڊڪَڻُو. ڀڄڻُو
* تِکو. چِڙو
* [مث: ڊوڪِڙي ج ڊوڪِڙيُون]

— **ڊوڪو ج ڊوڪا:** [صفت - مذ] ڊوڙَنُو. ڊوڪَڻُو. ڊڪَڻُو. ڀڄڻُو. تِکو ڊوڙَندڙُ
* تِکو. تَکِڙو. تيزُ
* جَلدِباز
* [مث: ڊوڪِي ج ڊوڪِيُون]

• **ڊُوڪا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڊوڪان:** [ا - مث] مَنگر مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (مُنهن جي آڏو ڊيڍَ فوٽ جو سِڱُ، جَنهن جي ٻنهي پاسي چوٽِيُن ۾ اڪيُون ڏيندڙيُون لڳل، قدَ ڪِنِ ڪان پنجَ فوٽ ۽ سنڌيءَ ٻچي جو نالو 'اَڻيڙي' هوندو آهي)

• **ڊوڪارَ ج ڊوڪارُون:** [ا - مث] واتَ سان ڪَيَلُ آوازُ. سَڏُ. پُڪارَ
* [س/ل]

— **ڊوڪارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] آواز ڪَرَڻُ. پُڪارَڻُ. سَڏَڻُ
* [س/ل]
* [مص] ڊوڪارَڻُ
* [امر] ڊوڪارِ
* [ڊوڪاريو ڊوڪاريندو ڊوڪارِيَلُ]

• **ڊوڪِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڊوڪِيا:** [ا - خاص] تَعلقي ٺٽي مُحمد خانَ ۾ هِڪَ واهه جو نالو

• **ڊوڪَ ج ڊوڪُون:** [ا - مث] نَظَرَ. نِگاهَ. ديدَ
* سَماءَ. سُڌَ. خَبَرَ
* [س/ل/ڪوهـ]

— **ڊوڪا ج ڊوڪائُون:** [ا - مث] نِگاهَ. نَظَرَ. نِهارَ
* جاچَ. خَبَرَ. پتو
* نِشانُ

— **ڊوڪا ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نَظَر ڪَرَڻُ
* جاچَ ڪَرَڻُ. سُڌِ سماءَ لَهَڻُ

— **ڊوڪاءُ ج ڊوڪاءَ:** [ا - مذ] ڊوڪا
* [س/ل/ڪوهـ]

— **ڊوڪَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏِسَڻُ. نِهارَڻُ. نَظَر ڪَرَڻُ
* جاچَڻُ
* [س/ل/ڪوهـ]
* [مص] ڊوڪَڻُ
* [امر] ڊوڪِ
* [ڊوڪِيو ڊوڪِيندو ڊوڪِيَلُ]

• **ڊوڪَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڊوڪَرُ ج ڊوڪَرُ:** [صفت] بيڪارُ. نِڪمو
* [س/ات]

• **ڊولُ ج ڊولَ:** [ا - مذ] ڍَنگُ. نَمونو. وَجهه. ڍَبُ. رِيتَ. طَرحَ. قِسمُ. وانگُر
* ڍُنگُ. طَريقو. رَستو. طَرزُ. گهاٽ. گهاڙُ
* شڪلِ. صُورَتَ. حالَتَ. ڏانءُ. رُوپُ. ويسُ
* دَستُورُ. رواجُ. چالو. رَوِشِ. پَرويِڙ. وَتيرو. پَرَ
* نَقشو. خاڪو. اَڏاوتَ. بيهڪَ
* ڏيکُ. ويکُ. سَجاوٽ
* [سن: دروري = سينگار]

—**دولائِتو ج دولائِتا:** [صفت - مذ] دولَ جو. ضورَ وارو. طَريقي وارو. نَموني وارو

٭ دَستور وارو. پَر وارو. ڍَنگَ وارو. ريتائتو

٭ سُنيءِ بيهَڪَ وارو. سُهڻي نَموني وارو. ڍيڪ ويڪ وارو. زيبائتو. مُورتَ وَندُ. ناهُوڪو. سَجائِتو. سُهڻو. موچارو. شڪيل. خاصو

٭ [مث: دولائِتي ج دولائِتيُون]

—**دولباز ج دولباز:** [صفت] نَمونو ڪَندڙ. ڍَنگ باز. هُنري

٭ ٺَگُ. دولابي. ڏوڪيباز. چالباز

٭ حَرفتي. هوشيار. چالاڪُ

—**دولبازِي ج دولبازِيُون:** [ا - مث] نَموني بازي. ڍَنگ بازي. چالبازي. ڏوڪيبازي. پاکنڊي. ٺَڳي. مَڪَر. فَريبُ

٭ چالاڪي. حَرفَتَ. اَٽڪَل. هوشياري

● **ڏولُ ج ڏولَ:** [ا - مذ] چِلمَ يا حَقي جي ڦُل يا ٽوپيءِ کي ڍڪڻَ لاءِ لوهَ جو مَخروطِي نَموني جو ڍَڪُ

٭ سَڄيَلُ ٻوٿُ. سُوڄَلُ مُنهَن

٭ شِڪلِ. مُهاندو

٭ [س/ل/ات]

—**ڏولُ ٻِلاڙو/ڏولُ ٻِلاڙو:** [صفت - مذ] ڪوجهو. بَدزيبو. بَدصُورَتُ. بَدشڪل. بَدنُما. رُوپَ هيڻُ. ڏوڙُ. مُوڙُ. ڪَروپُ

٭ بِڇڙو. خرابُ. ڪَنو. مَڪرُوهُ. نفرت اَنگيز

٭ [مث: ڏولُ ٻِلاڙي/ڏولُ ٻِلاڙي]

—**ڏولُ شِڪلِ:** [صفت] ڏولَ جهڙو. مَخروطِي. گانءِ پُڇو

—**ڏولو ج ڏولا:** [صفت - مذ] مُنهَن سُوڄَلُ. ٻوٿَ سُوڄَلُ. ڇِڇَن ڦُلهو ڇِڇَن لڙيَلُ. بَدشڪل

٭ [مث: ڏولِي ج ڏولِيُون]

—**ڏولا ڪَرڻُ (ڇِپ):** [اصطلاح] ڇَپ سَڄائڻ. مُنهن بِڇڙو ڪَرڻُ. مُنهن سَڄائڻُ

● **دولا/دوليا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

٭ [س/ات]

● **ڊِوِلَپ:** [مص] بَهتر ڪَرڻُ. سُڌارڻُ

٭ وَڌائڻُ. وَڌيڪ ڪَرڻُ

٭ [انگ: Develop]

—**ڊِوِلَپمينٽ:** [ا - مث] تَرقِي. واڌارو. سُڌارو. بَهتري

٭ [انگ: Development]

● **دوليڙ ج دوليڙ:** [ا - مذ] پَکيءِ جو هِڪُ قِسمُ

٭ [س/ل]

● **ڏُومُر ج ڏُومَر:** [ا - مذ] پَکيءِ جو هِڪُ قِسمُ

٭ [صفت] لِڪِٽو. لِڪَندڙُ. ڏومُ

٭ [ا - خاص] ميراثي. وَڄَتَ وارو

٭ گهٽِ ذاتِ وارو ماڻهو

● **دومبري:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اڪثر شَهيد بينظيرآباد ضِلعي ۾ رَهَن)

● **ڏُومبڪي/ڏِمڪي:** [ا - خاص] بروهِن جي هِڪَ قبيلي جو نالو (جَنهن جا ڏهَ پاڙا: 1. ميرازئي 2. آدماڻي 3. ڀکاڻي 4. بوزدار 5.گشڪوري 6. گرلاڻا 7. گنداڻي 8. گبول 9. گجاڻي ۽ 10.لُنڊ آهن. جيڪي اُتر سَرحَدَ سنڌ ۽ ڪَڇَ ضِلعي ۾ رَهن ٿا)

● **دومڙُ ج دومڙَ:** [ا - مذ] ٿانءُ. ٻرتَنُ

٭ [س/ل]

● **دومڙُ واهُ:** [ا - خاص] حيدرآباد شَهَرَ ۾ گَندي پاڻيءِ جو هِڪُ واهُ (جيڪو شَهَرَ جي ننڍِين ڪَسيِن ۽ نالِيِن جو گندو پاڻي کڻي وَڃي ڦُليليءَ ۾ ڇوڙُ ڪري ٿو)

● **دومڙُ:** [ا - مذ] وَڻَ جو هِڪُ قِسمُ

٭ [س/ڪوهه]

● **ڊوميسائيلُ ج ڊوميسائيلَ:** [ا - مذ] مُستَقِل رِهائِش ۽ اُنَ جي سَنَدَ

٭ [انگ: Domicile]

● **ڊومينيٽ:** [صفت] غالِب. ڇانئِجَلُ. حاوِي

٭ [انگ: Dominant]

● **ڏُونبُ ج ڏُونبَ:** [صفت] تَمامِ وَڏو. ڊِگهو. لَمبو

٭ [س/ات]

—**ڏونبَڪُ ج ڏونبَڪَ:** [صفت؛ 'ڏونبَ' جو اِسم تصغير] ڪُجهہ وَڏو، وَڏيرڙو

—**ڏونبَڙُ ج ڏونبَڙَ:** [صفت] ڏونبَ

• **ڏونبِڪِي ج ڏونبِڪِيُون:** [ا - مث] ٽپُ، ڇال، ٽپنگ (خوشيءَ يا مستيءَ وَغيره مان ڏنل)

※ [س/ات]

—**ڏونبِڪِيُون هَڻَڻُ:** [اصطلاح] خوشيُون ڪَرَڻُ، ڇال هَڻَڻُ، ٽپنگ ڏيڻُ

• **ڏونڊُ ج ڏونڊَ:** [ا - مذ] دَريائي ٻيڙيءَ جو هِڪ قِسمُ، وَڏو ٻيڙو، ڏونڊو

※ وَڏو پيٽ، ڊِڊُ

※ [س/ل]

• **ڏونڊا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

※ [س/ات]

• **ڏونڊِڪِي ج ڏونڊِڪِيُون:** [ا - مث] ڪُٻائي، ڪُٻڙائي، ڏِنگائي، ڏونڊِڙائي (پِيريءَ يا ڪمزوريءَ سبَب)

※ [س/ڪوهہ]

—**ڏونڊِڪِين ڀَرِ هَلَڻُ:** [اصطلاح] هٿَن پيرَن تي رِڙهَڻُ، مَس مَس رِڙهَڻُ

※ تَمام پيرسَنُ ٿيڻُ، هَڏَ لاچار ٿيڻُ

• **ڏونڊَڙَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڏونڊو ج ڏونڊا:** [صفت - مذ] ڏِنگو، ڪُٻو، ڪُٻڙو، ڏونڊِڙو

※ [س/ات]

※ وَڏي پيٽَ وارو، ٿُلهو، موٽو

※ وَڏو، قَداوَر، پَهلوانُ

※ [س/ات]

※ پَڳَل سڱَن وارو ڏَڳو، موڏو ڏَڳو

※ [هند: ڊوندو = موڏو]

※ [مث: ڏونڊِي ج ڏونڊِيُون]

—**ڏونڊِڙو ج ڏونڊِڙا:** [صفت - مذ؛ 'ڏونڊو' جو اِسمِ تصغير] جِيلهہ ڪُبو، ڪُبڙو، ڏِنگو نِمِيَل

※ [مث: ڏونڊِڙِي ج ڏونڊِڙِيُون]

—**ڏونڊِڙو ٿِي چَڙهَڻُ:** [اصطلاح] ڪُبڙو ٿِي چَڙهَڻُ، رِيڙهِيُون پائي چَڙهَڻُ، گِسري چَڙهَڻُ، لِڪِي چَڙهَڻُ

• **ڏونڊو ج ڏونڊا:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو هِڪ قِسمُ، ننڍڙي ۾ ننڍڙو مَڇوئو (جنهن ۾ ٻه ماڻهو ويهي سگهن)، مَڇي مارڻ واري ٻيڙي

※ وَڏو ٻيڙو، ڏونڊُ

※ [س/ل]

—**ڏونڊِي ج ڏونڊِيُون:** [ا - مث] ٻيڙيءَ جو هِڪ قِسمُ، ننڍڙي ٻيڙي، ٻورڙي، ٻارڪَشُ واري ننڍي ٻيڙي، ننڍي ٻيڙي (واهن)، ماڻهن لاهڻ لاءِ مَددگار ٻيڙي

※ [س/ل/ات]

'سَدائين ڪاهِين، تَن کي سارِي ڏونڊِيُون' (شيخ اياز)

'ٻيڙيءَ لاءِ هوڙي ۽ واهڻ جي ڏونڊِي' (محاورو)

※ ڪَنار، ننڍي ڪونتَل

—**ڏونڊِيارو ج ڏونڊِيارا:** [صفت - مذ] ڏونڊِي هَلائيندڙ، ناکُئو

※ [مث: ڏونڊِيارِي ج ڏونڊِيارِيُون]

• **ڏونڊُ ج ڏونڊَ:** [ا - مذ] ڪِنُ، گَندُ، ڪَچرو

※ مُئل جانوَر

—**ڏونڊِي ج ڏونڊِيُون:** [ا - مث] ڏُونڊُ

• **ڏونڊَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳُولَڻُ، ڦولَڻُ، ووڙَڻُ، واڻِڻُ، جاچِڻُ، کوجَڻُ، سُوجهڻُ، ڏورَڻُ، تَلاش ڪَرَڻُ

※ [مص] ڏونڊَڻُ

※ [امر] ڏونڊِ

※ [مضارع] ڏونڊِيان (ج) ڏونڊِيُون، ڏونڊِين (ج) ڏونڊِيو، ڏونڊِي (ج) ڏونڊِين

※ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] ڏونڊِي ٿو (ج) ڏونڊِين ٿا

※ [حال مث] ڏونڊِي ٿِي (ج) ڏونڊِين ٿِيُون

※ [ماضي] ڏونڊِيو (ج) ڏونڊِيا

※ [ماضي مث] ڏونڊِي (ج) ڏونڊِيُون

※ [مستقبل] ڏونڊِيندو (ج) ڏونڊِيندا

※ [مستقبل مث] ڏونڊِيندِي (ج) ڏونڊِينديُون

※ [اسم مفعول] ڏونڊِيَل

• **ڊؤنڦو ج ڊؤنڦا:** [صفت - مذ] جنگھن ڦريل، ڦڏو
* ڦڏَ جو ٺٺو ۽ ٺلھو گھمٽي، دمٽي
* [س/اَت]
* [مث: ڊؤنڦي ج ڊؤنڦيون]

• **ڊونگ ج ڊونگ:** [ا - مذ] ٺٺاڪ، لباڙ، ڊاڙ

— **ڊونگي ج ڊونگي:** [صفت] ٺٺاڪي، ڊاڙي، لباڙي

• **ڊونگا:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو

• **ڊُونگر ج ڊُونگر:** [ا - مذ] ٻند، دوڳي

• **ڊونگل ج ڊونگل:** [ا - مذ] ڊونگل، چرچو، مسخري، مذاق
* اَجايو ڳالهائڻ، بڪواس، واهيات ڳالھ

— **ڊونگلُ اُڇلڻُ:** [اصطلاح] اَجايا لفظ ڳالهائڻ، ڊيڪ ڏيڻ

— **ڊونگلُ هڻڻُ:** [اصطلاح] بيھُودو ڳالهائڻ، ڊيڪ ڏيڻ، بڪواس ڪرڻ، اَڻ وڻندڙ گفتگو ڪرڻ
* ٺٺاڪ هڻڻ، ڊاڙ هڻڻ

— **ڊونگلي ج ڊونگلي:** [صفت] ڊونگل هڻندڙ، چرچائي، مسخرو
* اَجائي بڪواس ڪندڙ
* ٺٺاڪي، ڊاڙي، لباڙي

• **ڊونگيجا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو (اڪثر شهيد بينظيرآباد ضلعي ۾ رهندڙ)

• **ڊونمڙُ ج ڊونمڙ:** [ا - مذ] ٿانءُ، ٻرتن، ٺولو
* ڪشڪول

• **ڊونيشن:** [ا - مذ] عطيو، چندو
* [انگ: Donation]

— **ڊونر ج ڊونر:** [صفت] عطيو ڏيندڙ، خيرات ڪندڙ، سخي
* [انگ: Donor]

• **ڊوٺو ج ڊوٺا:** [ا - مذ] ٻٽ تي سوج سبب ٿيل ڳوڙهو، ڳوڙهي، ڊٺو

• **ڊوھہ ج ڊوھون:** [ا - مث] ڊوءُ، بار کڻڻ جي حالت
* بار کڻڻ جو پورهيو، حمالپ، بارگيري

— **ڊوهائڻُ:** [مصدر 'ڊوهڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] بار کڻائڻ، ڳرو سامان کڻائڻ (هڪ هنڌ کان ٻي هنڌ)، ڊوئائڻ
* [ڊوهيو، ڊوهيندو، ڊوهيل]

— **ڊوهائي ج ڊوهائيون:** [ا - مث] سامان کڻائڻ جي مزدوري، حمالپ جي اجرت، بارگيريءَ جو اُخورو، ڊوئائي
* [ڊوهيو، ڊوهيندو، ڊوهيل]

— **ڊوهجڻ:** [مصدر 'ڊوهڻ' مان فعل مجهول] بار کجڻ، نئجڻ (ڳرو سامان وغيره)، ڊوئجڻ
* [ڊوهيو، ڊوهيو، ڊوهيل]

— **ڊوهڻُ:** [مص - فعل متعدي] بار کڻڻ، بار کڻي وڃڻ، هڪ هنڌان ٻئي هنڌ کڻي وڃڻ، کڻڻ، نيڻ، ڊوئڻ، بارگيري ڪرڻ
* [مص] ڊوهڻ
* [امر] ڊوھہ
* [مضارع] ڊوهيان (ج) ڊوهيون، ڊوهين (ج) ڊوهيو، ڊوهي (ج) ڊوهين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڊوهي ٿو (ج) ڊوهين ٿا
* [حال مث] ڊوهي ٿي (ج) ڊوهين ٿيون
* [ماضي] ڊوهيو (ج) ڊوهيا
* [ماضي مث] ڊوهي (ج) ڊوهيون
* [مستقبل] ڊوهيندو (ج) ڊوهيندا
* [مستقبل مث] ڊوهيندي (ج) ڊوهينديون
* [اسم مفعول] ڊوهيل

• **ڊوھہ ج ڊوھہ:** [ا - مذ] ٺڳي، دغا، فريب، دولاب، حرفت، مڪر، ڪوٽ، ڪپت، ترڪت، دوکو، چل چل ول، ويساهہ گهاتي
* دشمنيءَ جو تعويذ ٿيل
* [سن: دوره؛ پرا: دوھہ]
* گھٽ، آگم
* [س/ل]

— **ڊوهہ ٽيڻ**: [اصطلاح] ٺڳيءَ ٽيڻ. دغا ٽيڻ

* ڪامڻ ٽيڻ

— **ڊوهہ ڏيڻ**: [اصطلاح] دغا ڏيڻ. ٺڳي ڪرڻ

— **ڊوهہ ڪرڻ**: [اصطلاح] ٺڳي ڪرڻ. فريب ڪرڻ. دولاب ڪرڻ. ڪامڻ ڪرڻ. پڙهيا وجهڻ

— **ڊوهہ ڳنڍڻ**: [اصطلاح] مڪاريءَ کي مات ڏيڻ. دوهہ يا فريب کي ختم ڪرڻ

'ڊوهہ ڳنڍيو آ ڳنڍجي د چوٽا ٻچي منهنجو نالو لکو' (اُستادُ بخاري)

— **ڊوهڻ**: [**مص - فعل متعدي**] ڪوٽ ڪرڻ. دغا ڪرڻ. ٺڳڻ. ويساهڻ. ڦسلائڻ. ڀلائڻ. ڀنيلائڻ. ڀلائڻ. گمراهہ ڪرڻ. ڀرمائڻ. ورسائڻ. ڳڍي ڪرڻ

* [**مص**] ڊوهڻ
* [**امر**] ڊوهہ
* [**مضارع**] ڊوهيان (ج) ڊوهيون. ڊوهين (ج) ڊوهيو. ڊوهي (ج) ڊوهين
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**
* [**حال**] ڊوهي ٿو (ج) ڊوهين ٿا
* [**حال مث**] ڊوهي ٿي (ج) ڊوهين ٿيون
* [**ماضي**] ڊوهيو (ج) ڊوهيا
* [**ماضي مث**] ڊوهي (ج) ڊوهيون
* [**مستقبل**] ڊوهيندو (ج) ڊوهيندا
* [**مستقبل مث**] ڊوهيندي (ج) ڊوهينديون
* [**اسم مفعول**] ڊوهيل

— **ڊوهو ج ڊوها**: [**صفت - مذ**] ٺڳ. دغا باز. دلبائي. چل باز. دولابي. ترڪٽي. ڪپتيو. مڪريلو. فريبي. ڦندباز. ڇندباز

* **[مث: ڊوهي ج ڊوهيون]**

— **ڊوهہ وجهڻ**: [اصطلاح] ڪامڻ وجهڻ

* ڦسر وجهڻ. واسطو ڏيڻ (جن وغيرہ ڪيڻ لاءِ)

— **ڊوهي ج ڊوهي**: [**صفت - مذ**] ٺڳ باز. مڪار

— **ڊوهيو ج ڊوهيا**: [**صفت - مذ**] ڊوهو

• **ڏوهہ ج ڏوهون**: [اَ - مث] ڪشش. ڇڪ. تاڻ

* [**ضد**: پڙ]
* سوڪ
* ٻتاڪ
* ڊوڙ. ڏڪ. چوهہ. لوهہ. جهڙپ
* ملهہ وڙهڻ جو هڪ انگ
* خراب هوا. طوفان. رئو. رائو

— **ڏوهہ ڏيڻ**: [اصطلاح] ڇڪ ڏيڻ. تاڻڻ

* تيل لائي هٿ جي ترِيءَ سان مهٽڻ. آڏڻ
* ڪوڙ هڻڻ. ٻتاڪ هڻڻ. داڙ هڻڻ
* ڳالهہ وڌائي ڪرڻ

— **ڏوهہ ڏوهان ڪرڻ**: [اصطلاح] گهڻو ڇڪڻ

* ننهن چوٽيءَ جو زور لڳائڻ. ڏاڍو زور ڀرڻ

— **ڏوهڻ**: [**مص - فعل متعدي**] ڏوهہ ڏيئي ڇڪي ڪٽي وجهڻ. زور سان ڇڪڻ. ڪينچڻ

* ڪسڻ
* زور سان ڀڃڻ
* اُجلڻ. ڦٽو ڪرڻ
* [**اصطلاحاً**] ڪائي وجهڻ

'امانت ڌرتي بہ نہ ڏوهي' (محاورو)

* [**مص**] ڏوهڻ
* [**امر**] ڏوهہ
* [**مضارع**] ڏوهيان (ج) ڏوهيون. ڏوهين (ج) ڏوهيو. ڏوهي (ج) ڏوهين
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**
* [**حال**] ڏوهي ٿو (ج) ڏوهين ٿا
* [**حال مث**] ڏوهي ٿي (ج) ڏوهين ٿيون
* [**ماضي**] ڏوهيو (ج) ڏوهيا
* [**ماضي مث**] ڏوهي (ج) ڏوهيون
* [**مستقبل**] ڏوهيندو (ج) ڏوهيندا
* [**مستقبل مث**] ڏوهيندي (ج) ڏوهينديون
* [**اسم مفعول**] ڏوهيل

• **ڏوهُہ ج ڏوهَہ:** [ا - مذ] اُتر طَرَفُ هڪَ تاري جو نالو، تارو
※ [صفت] هڪَ هَنڌِ بيٺَلُ، غير مُتَحرڪُ، نِسچَلُ، اَچَلُ، استِرُ، ثانئيڪو، ماڳائِتو، هَنڌائِتو، ثانئتو، قائمُ

• **ڏوهِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏوهِي وِجَهڻُ، قَسَمُ وِجهي مَنَعُ ڪَرَڻُ، واسِطو ڏِئي جَهلِڻُ
※ [هند: دهائِي]
'تُون ڪرئيين، تُون ڏوهِيين، ڏِئِين تُون ڏُهاڳُ' (شاهہ/لِيلا چَنيسَر)
※ [مص] ڏوهِڻُ
※ [امر] ڏوهِہ
※ [ڏوهِيو، ڏوهِيندو، ڏوهِيَلُ]

—**ڏوهِي ج ڏوهِيُون:** [ا - مث] قَسَمُ، سُنهَن، سوڳَنڌُ، واسِطو، ساکَ
※ [هند: دهائِي]
'ڏوهِي اَئِيان ڏوهَہ، مَتان ڪا مُون سِين ڪَري' (شاهہ/حُسيني)
※ قَسَمُ پَيَلُ، جَهل، روڪَ
※ گَندَ جو ڍيرُ، ڪَچري گَڏُ ٿيَڻَ جي جاءِ، ڏوئِي

—**ڏوهِي وِجَهڻُ:** [اصطلاح] قَسَمُ ڏِيَڻُ، سُنهَن وِجَهڻُ، سوڳَنڌُ وِجَهڻُ، واسِطو ڏِيَڻُ

• **ڏوهو ج ڏوها:** [ا - مذ] مِينهَن جي موسَمَ ۾ تيز تِڙڪو
※ [سن: دروه]
※ بَرساتِ جا آثارَ، آگَمُ، جُهڙُ
※ [س/ڪوهہ]
※ دَڙو، ڍِڳَ، ڏوئِي
※ [س/ل/ٿ]

• **ڏوبارُ:** [ا - مذ] وَڻَ جو ٿُلهو ٿُڙُ
※ [س/ٿ]

• **ڏِويژَنِ ج ڏِويزَنُون:** [ا - مث] عِلائِقو، حِصو، ڀاڱو
※ مُلڪَ يا صُوبي جو ڀاڱو، ٻہ يا ٽِن کان وَڌِيڪَ ضِلعَن تي مُشتَمِل اِنتِظامِي يُونٽُ (جيئن: سِنڌُ ۾ ڇَهہ ڊِويزَنُون ڪَراچِي، حيدَرآباد، سَکر، لاڙڪاڻو، ميرپورخاص ۽ نوابشاهہ آهن)
※ اِمتِحانِي نَتِيجي ۾ اُميدوارَ جي نَمبرن جي لِحاظ کان وِرهاسَتَ
※ [انگ: Division]

• **ڏَهَہ ج ڏَهُون:** [ا - مث] ٿيلهو، ڏِڪو
※ [سن: دمب - ڏِڪو]
※ هَلان، ڪاهَ
※ ڏَڳِيءَ جي کِيرَ ڏُهَڻَ وَقتِ لَتَ، مَتي جو ٺَڪَرُ، ڏِيهَہ، ڏِهَہ، ٿُونو
※ [س/ات]
※ ٻارَن کي ٿِيندڙ دَستَن جِي بِيمارِي، دَستَ
※ [س/ات]

—**ڏَهَہ نہ جَهلَڻُ:** [اصطلاح] ڏَڪَ نہ جَهلَڻُ، ٿيلهو بہ نہ سَهَڻُ، ڏَبَ نہ جَهلَڻُ

• **ڏِهَہ ج ڏِهُون:** [ا - مث] جُلهَہ، ڪاهَ، حَملو، هَلان
※ سِڱَنِ سان هِنيَلُ ڏَڪُ، ٺَڪَرُ، ٿُونو، ڏَڪُ، ٿيلهو، اُکَلُ
※ [سن: ڏمب = ٿيلهو]

—**ڏِهُون ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪاهُون ڪَرَڻُ، سَٽُون ڏِيَڻُ، زورُ ڏِيَڻُ
※ سِڱَنِ سان اُڇَلُون ڏِيَڻُ

• **ڏِهُہ ج ڏِهَہ:** [ا - مذ] ڍِڳُ، ڍيرُ، اَنبارُ، نوٽَرُ
※ [س/ات]

• **ڏِها:** [ا - خاص] اُتَرَ سِنڌُ ۾ هِڪَ قَبِيلي يا ذاتِ جو نالو

• **ڏَهِہ چُورِ:** [ظرف] آمهُون سامهُون پاڻَ ۾ ڳَنڍِجي وَڃَڻَ جي حالَتَ
※ گَڏِجي
※ جانِيُوتِجي، هَٿين پَئِجي
※ [س/ڪوهہ]

• **ڏَهَرَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
※ [س/ات]

• **ڏَهڪَلُ ج ڏَهڪَلَ:** [ا - مذ] مِينهَن جو ڪُجُهہ وَسِڪارو
※ [س/ل]

• **ڏَهِلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] کَسِڻُ، ڦُرِڻُ، ڀَڃڻُ، ڇِنَڻُ
※ [س/ات]
※ [مص] ڏَهلَڻُ
※ [امر] ڏَهِلِ
※ [ڏَهلِيو، ڏَهلِندو، ڏَهلِيَلُ]

● **ڊَهَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِري پوڻُ، ڪِرڻُ
※ ڌسجي پوڻُ، پٽ تي ڪِرڻُ، ڊهي پوڻُ
※ نابُودُ ٿيڻُ، ڇٽُ ٿيڻُ، ويرانُ ٿيڻُ، خَتم ٿيڻُ، برباد ٿيڻُ
※ پَٽڻُ، ميٽجڻُ، ميسارجڻُ
※ سَمهڻُ، ليٽڻُ، اُونڌو ٿيڻُ، ولڙڻُ
※ [سن: ڌونس]
※ [ڊَهيو/ڊَٺو، ڊَهيا/ڊَٺا، ڊَهي/ڊَٺي، ڊَهيون/ڊَٺيون، ڊَهَندو ڊَهَندا، ڊَهَندي، ڊَهَنديون، ڊَهيَلُ/ڊَٺلُ]

—**ڊَهجڻُ:** [مصدر 'ڊَهڻ' مان فعل مَجهُول] ڊهڻ، ڪِرڻُ، ڪِري پوڻُ
※ ڍاہجڻ
※ ناسُ ٿيڻُ، ڇٽُ ٿيڻُ
※ سَمهڻُ، آهلڻُ
※ [ڊَهيو/ڊَٺو، ڊَهَندو، ڊَهيَلُ/ڊَٺلُ]

—**ڊَهي پوڻُ:** [اصطلاح] ڪِري پوڻُ، ڊَهڻُ، ڍيري ٿي پوڻُ
※ پَٽجي پوڻُ، پُري پوڻُ
※ مِٽجي وڃڻُ، ميٽجي وڃڻُ
※ بيمار ٿيڻُ، کٽ پيڙو ٿيڻُ

● **ڏَهڻُ:** [مص - فعل لازمي] مِلڻُ، عَطا ٿيڻُ، پلئہ پوڻُ
※ [ڏَهيو، ڏَهَندو، ڏَٺلُ]
※ [س/ات]

—**ڏَهجڻُ:** [مصدر 'ڏهڻ' مان فعل مَجهُول] رَسڻُ، پهُچڻُ، مِلڻُ، ڏهڻُ
※ [س/ات]
※ [ڏَهيو، ڏَهبو، ڏهيَلُ]

● **ڊَهو ج ڊَها:** [ا - مذ] ٿوري پاڻيءَ واري ڪُنُ، چُڏو، ڍبو
※ ڍِبُ، دَڙو، ڏُنو، ٽيهو، لوڙهو
※ [س/ل/ڪوهہ]

—**ڊَها وَهڻُ:** [اصطلاح] پَٽڙا ڌست ٿيڻُ (ننڍڙن ٻارن کي)

● **ڊَهو ٻَدو:** [ا - مذ] اُچانڪ مِلڻ جي حالَت، واٽ ويندي مِلڻُ
※ [س/ات]

—**ڊَهو ٻَدو ٿيڻُ:** [اصطلاح] اوچتو مِلڻُ، واٽ ويندي يا ميڙي ۾ مِلي وڃڻُ

● **ڊَهو ڊَهہ:** [ظرف] آمهُون سامهُون، رُوبرو، ڏُوبَدو
※ [س/ات]

—**ڊَهو ڊَهہ ٿيڻُ:** [اصطلاح] رُوبرو مِلڻُ، ڏوبَدو ٿيڻُ
※ اِتفاق سان گَڏجڻُ

—**ڊَهوم ڊَهي:** [ا - مث] اوچتي گَڏجاڻي، اوچتي مُلاقات، اوچتو ميلاپ
※ [س/ڪوهہ]

● **ڊُهي ج ڊُهيُون:** [ا - مث] اُٽَ جي ويھڻ جي جاءِ
※ ٻاجهريءَ جي ٿهي، ٿَهہ
※ [س/ل]

● **ڊُهيا:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو (اڪثر شَهيد بينظيرآباد ضِلعي ۾ رَهن)

● **ڊيڊي:** [ا - مذ] پيءُ، والِدُ، بابو، آبو
※ [انگ: Daddy]

● **ڊَئو ج ڊَئا:** [ا - مذ] ڊَهو
※ [س/ل]

● **ڊَئُون ڊَئُون:** [ا - مذ] دُهل جي وَڄڻ جو آواز
※ [س/ل]

● **ڊُئي ج ڊُئيون:** [ا - مث] جُوئر جي پوک جي لاباري کان پوءِ ڪاٺن جو وڏي ڦونڊڙو
※ [س/ل]

● **ڊي:** [ا - مذ] ڏينهن، وار، يوم
※ [انگ: Day]

—**ڊي باءِ ڊي:** [ظرف] ڏينهُون ڏينهن، ڏينهن، وقت بوقت
※ [انگ: Day by day]

—**ڊي ٽو ڊي:** [ظرف] روز بروز، ڏينهُون ڏينهن
※ [انگ: Day to day]

—**ڊيلي:** [ظرف] روزانو، ڏهاڙي، هر روز، روز روز
※ [انگ: Daily]

● **ڊِيائي (ڊِريائي):** [صفت - مذ] سنڌ ۾ اُٺن جو هڪ نسل اُچڙي ٿر جي پاسي جا اُٺ
※ [ڊرن = واري > ڊرن + پائي = واريءَ جي طرف جا]

• **ڊِي ايڪٽيويٽ:** [صفت] غير فعال. جامدُ
※ بيڪار. نڪمو. منجمند
※ غير سرگرم
※ [انگ: Deactivate]

• **ڊِيبَ ج ڊِيبُون:** [ا - مث] ٻنن ۾ هنيل ڏاڍي مُڪَ. ڊِبَ
※ [س/ل]

• **ڊِيبَڪَ ج ڊِيبَڪُون:** [ا - مث] مدارين يا بازيگرن جي ننڍڙي ڀڪوار. ڍولڙي. ڊبڪي
※ [سن: ڊِنڊِمِ]

— **ڊِيبِڪِي ج ڊِيبِڪِيُون:** [ا - مث] ڊيبَڪَ

• **ڊِيبو ج ڊِيبا:** [ا - مذ] سارين ڏرڻ جي جَندَ جو ڪِلَرَ مان نڪيل هيٺيون پڙ. ڊيبو
※ [س/ل]

• **ڊِيٿِ:** [ا - مث] موت. وفات. اَجَلُ. فوتگي
※ [انگ: Death]

— **ڊِيٿِ سرٽيفڪيٽ:** [ا - مذ] موت جو سرٽيفڪيٽ
(جيڪو سرڪار پاران جاري ڪيو ويندو آهي)
※ [انگ: Death certificate]

— **ڊِيٿِ وارنٽُ ج ڊِيٿِ وارنٽَ:** [ا - مذ] موت جو حُڪمنامو. قاسيءَ جو حُڪمنامو. موت جو پروانو
※ [انگ: Death warrant]

• **ڊيٽِ ج ڊيٽُون:** [ا - مث] تاريخ. تِٿِ. مورخه
※ [انگ: Date]

• **ڊيٽا:** [ا - مث] انگ اکر. بُنيادي حاڻ
※ مَوادُ
※ [انگ: Data]

— **ڊيٽا بيس:** [ا - مث] بُنيادي انگ اکر
※ [انگ: Deta base]

• **ڊيٽو ج ڊيٽا:** [صفت - مذ] ڊيندو. ٻندرو. ڊِمٽي
※ [س/ات]

• **ڊِيٺُ ج ڊِيٺَ:** [صفت] بَهادُر. هِمَت ڀريو. دِليرُ. بي ڊپو. بي ڀؤ. ڇاتيءَ وارو. بيباڪ. نِڊَرُ. بي پرواهه
※ هوڏي. ضدي
※ [سن: درشت = هوڏي]
※ شوخ
※ گستاخ. بي اَدَبُ. نرلجو. بي ساڳاهو
※ مَنَر. اَنَرُ. نِنَرُ

— **ڊِيٺائي ج ڊِيٺائيون:** [ا - مث] بي اَدبي. شوخي. گستاخي
※ نِنرائي. ڪَڏُ
※ بَهادُري. دِليري

• **ڊِيپ:** [صفت] اُونهو. گهرو. عَميقُ
※ [انگ: Deep]

— **ڊِيپ سِي:** [ا - مذ] اُونهو سمنڊ. گهرو سمنڊ. بحرِ عَميق
※ [انگ: Deeepsea]

— **ڊِيپ فِرائي:** [صفت] گهڻي تيل يا سٽيءَ ۾ تريل کاڌو
※ [انگ: Deepfry]

• **ڊيپ فريزر ج ڊيپ فريزر:** [ا - مذ] فرج جو اُهو حصو جتي کاڌي پيتي جون شيون ٿڌيون رهن ۽ ڄمي وڃن. ريفريجريٽر
※ [انگ: Deepfreezer]

• **ڊِيپُو ج ڊِيپُو:** [ا - مذ] واپار جو هَنڌُ. دُڪانُ. پاندو. گودام. ڪوٺي
※ [انگ: Depot]

— **ڊِيپُو لَڳِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] عام جام ٿِيَڻُ (جنس يا وکرَ). گهڻي انداز ۾ ٿيڻُ
'هَر هَنڌِ مالَ جا ڊِيپُو لڳي ويا آهن' (جملو)
※ سَڪار ٿِيَڻُ

• **ڊيڄارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڊَپَ ڏيارڻُ. خوف ڏيارڻُ. ڌڪائڻُ. ڏرائڻُ
※ ڌاهڻُ. ڌڪائڻُ. ڪنبائڻُ
※ دڙڪو ڏيڻُ. دڙڪي ڏيڻُ. هيسائڻُ. دٻائڻُ
※ [سن: در = ڊِڄڻ]
※ [مص] ڊيڄارَڻُ
※ [امر] ڊيڄار

* [مضارع] ڊيڄاريان (ج) ڊيڄاريُون. ڊيڄارين (ج) ڊيڄاريو.
ڊيڄاري (ج) ڊيڄارين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] ڊيڄاري ٿو (ج) ڊيڄارين ٿا
* [حال مث] ڊيڄاري ٿي (ج) ڊيڄارين ٿيُون
* [ماضي] ڊيڄاريو (ج) ڊيڄاريا
* [ماضي مث] ڊيڄاري (ج) ڊيڄاريُون
* [مستقبل] ڊيڄاريندو (ج) ڊيڄاريندا
* [مستقبل مث] ڊيڄاريندي (ج) ڊيڄاريندِيُون
* [اسم مفعول] ڊيڄاريَلُ

— **ڊيڄو ج ڊيڄا:** [ا - مذ] ڊڄ. ڊپ. ڀَوَ. ڌُڙ. سَنڪوڄ. پيشتا
* تاب. اُدڪو. هراس. انديشو
* دهشت. هَيبَتَ. ڌُڪو

— **ڊيڄڙو ج ڊيڄڙا:** [ا - مذ] خوف. ڊَپُ. ڀَوَ
* ڇرڪُ
* هڪُ قِسمَ جي ٻاراڻي بيماري (جنهن ۾ ٻارُ گهڻو ڊڄي ۽ روئي)

— **ڊيڄُو ج ڊيڄُو:** [صفت] ڊِڄڻو. ٻُزدِل. هيڻو

● **ڊيڊ:** [صفت] مَري وَيَلُ. مُئَلُ. مَرحُومُ
* اَگهو. نِستو. بي ساهو
* زخمي. مَرتِبنگَ
* [انگ: Dead]

— **ڊيڊ باڊِي:** [ا - مث] لاش. مَيِّتَ. جَنازو
* [انگ: Dead body]

● **ڊيڊاتا:** [ا - خاص] پيلَن جي هڪ ذاتِ جو نالو
* [س/ٽ]

● **ڊيڊسَرُ:** [ا - خاص] هڪُ ڌَڻَ جو نالو
* [س/ٽ]

● **ڊيڊُ ج ڊيڊَ:** [ا - مذ] ڍانڍي پکيءَ جو هڪُ قِسمُ (گيري جيڪو رنگَ ميٽائُون ۽ ڪَلَ جي ٻُوٽَن ۾ رهي). ڊيڊڙو
* [س/ل]
* [صفت] مُردار کائيندڙ. شِڪاري. نوري

● **ڊيڊِ لائين:** [ا - مث] آخِري حَدَ. اِنتِهائِي وَقتُ. سَرحَدَ
* [انگ: Deadline]

● **ڊيڊِيڪيشَن:** [ا - مث] اِنتِسابُ. اَرپنا. سُونپ. نالي ڪَرڻَ جي حالَتَ
* [انگ: Dadication]

● **ڊيڊِي ج ڊيڊِيون:** [ا - مث] هَرلي جو هِڪُ عَضوو. پانڊيءَ جو مُهڙو
* [س/ل]
* گهوڙي گاڏيءَ جو هِڪُ عَضوو. ڦيٿي ۾ سَرائيءَ کي جهليندڙ ڪاٺ جو ٽُڪَرُ. ٽَمُ
* [س/ات]
* لوهَ جو جوڙس يا گولُ ٽنڊڙو اوزارُ (جَنهن تي ڪا لوهي شيءِ رکي سَلُ ڪيو وڃي). ٽَٽُ
* [س/ات]

● **ڊيرُ ج ڊيرَ:** [ا - مذ] رهَڻَ جي جاءِ. ڊيرو. ديرو. ڏيرو
'هيءَ ٿيَين جو ديئَ جَن جهوناڳڙهَ جلائيو' (شاهه/سورٺ)

— **ڊيرو ج ڊيرا:** [ا - مذ] ديرو. ڏيرو

● **ڊيرانبو ج ڊيرانبا:** [ا - مذ] بيزاري. ڪاپارو. ورچ. ڪِيَتِ. ڪاسارو. خفو. ڪرڪسو. ڪِٽِيتِ
* پٽوڙ. پڇاڙ. گينداڙ. دِقت. گهلَ. پريشاني. گِڃتي. فِڪر

● **ڊيرڙائي ج ڊيرڙائيُون:** [ا - مث] هَلڪڙائي (طبيعَت جي). ٿَرڙائي
* نالائِقي. ڪَميِنپ
* [س/ات]

— **ڊيرڙو ج ڊيرڙا:** [صفت - مذ] طَبيعَتَ جو هَلڪو. هَلڪڙو. ٿرڙو
* ڪَميِنو. نالائِق
* [س/ات]
* [مث: ڊيرڙي ج ڊيرڙيُون]

— **ڊيرڙو ٽيٽ:** [اصطلاح] طَبيعَتَ جو هَلڪو ٽِيَڻُ. ٿرڙو ٽِيَڻُ
* ڪَميِنو ٽِيَڻُ. نالائِق ٽِيَڻُ
* [س/ات]

• **ڊيري:** [ا - مث] کِير جو دُڪانُ، اُها جاءِ جِتي کِير وِڪامَندو هُجي، کِير واري جَڳَهَ، جِتي کِيرُ فَروخت ٿِيندو هُجي
※ [انگ: Dairy]

• **ڊِيزُ ج ڊِيزَ:** [ا - مذ] ٻَٽاڪَ، لَباڙَ، ڊاڙَ، هَوائِي ڳالِهه
※ پَڏاءُ، خود ثَنائِي، پَنهِنجِي تَعرِيفَ
※ [س/ڪوهر]

—**ڊِيزُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ٻَٽاڪَ هَڻَڻُ، ڊاڙَ هَڻَڻُ، لاف هَڻَڻُ
※ وَڏائِيءَ جو ڳالهائِڻُ، پَنهِنجِي ناموسَ ڪَرَڻُ
※ [س/ڪوهر]

• **ڊِيزَلِ:** [ا - مذ] مَعدِنِي تيل جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو اِنجِڻ وَغيره هَلائِڻَ جي ڪَمِ اِيندو آهي)
※ [انگ: Diesel]

• **ڊيسِڪِ ج ڊيسِڪُون:** [ا - مث] ننڍِڙي ميزَ (جيڪا عام طورَ تي شاگردَن جي اِستِعمالَ ۾ اِيندي آهي)
※ [انگ: Desk]

• **ڊِيسِي مِيٽَر:** [ا - مذ] هِڪَ مِيٽَر جو ڏَهون حِصو (لڳ ڀڳ 4 اِنچ)
※ [انگ: Decimetre]

• **ڊِيسينِٽ:** [صفت] فَضِيلَتَ ڀَريو، شائِستو، باشَعُورُ، اَشرافُ، حَيادارُ
※ [انگ: Decent]

• **ڊِيشَ ج ڊِيشُون:** [ا - مث] ٻَٽاڪَ، ڊاڙَ، لَباڙَ، لاف، ڦُوندِ
※ ڊِونگَلُ، ٻَٽَ، زِٽَ، گَشو
※ [سن: ڊِس = ڳالهائِڻ]

—**ڊيشِرُ ج ڊِيشِرَ:** [صفت] ٻَٽاڪِي، ڊاڙِي، لَباڙِي، ڦُونڍِڻو
※ گَشائِي، زَٽائِي

—**ڊِيشُ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ٻَٽاڪَ هَڻَڻُ، ڊاڙَ هَڻَڻُ، لَباڙَ هَڻَڻُ، لاف هَڻَڻُ

• **ڊِيشَڪَ:** [ا - خاص] ٻَروچَن جي هِڪَ قَبِيلي جو نالو

• **ڊِيڪَ ج ڊِيڪُون:** [ا - مث] ڌُڪَ، ڊوڙَ، ٿَڪِجَڻَ جي حالَتَ
※ سَٽَ، جهٽَ، ڀَڪَڙَ
※ [سن: ڊِئوڪ = ڊِڪڻ]

—**ڊِيڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڊوڙائِڻُ، ڌُڪائِڻُ، ڀَڄائِڻُ
※ ڪَڏَ ڀَڃَڻُ، پيڇو ڪَرَڻُ
※ هَلاڪُ ڪَرَڻُ، تَڪلِيفَ ڏِيَڻُ، رَڃُ ڪَرَڻُ
※ [س/ات]
※ [مص] ڊِيڪائِڻُ
※ [امر] ڊِيڪاءِ
※ [مضارع] ڊِيڪايان (ج) ڊِيڪايُون، ڊِيڪائِين (ج) ڊِيڪايو، ڊِيڪائِي (ج) ڊِيڪائِين
※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
※ [حال] ڊِيڪائي ٿو (ج) ڊِيڪائِين ٿا
※ [حال مث] ڊِيڪائي ٿِي (ج) ڊِيڪائِين ٿِيُون
※ [ماضي] ڊِيڪايو (ج) ڊِيڪايا
※ [ماضي مث] ڊِيڪائِي (ج) ڊِيڪايُون
※ [مستقبل] ڊِيڪائِيندو (ج) ڊِيڪائِيندا
※ [مستقبل مث] ڊِيڪائِيندِي (ج) ڊِيڪائِيندِيُون
※ [اسم مفعول] ڊِيڪايَلُ

—**ڊِيڪائي ڀَڃَڻُ:** [اصطلاح] ڊوڙائي ڪَڏَ ڀَڃَڻُ، لڳاتار پيڇو ڪَرَڻُ

—**ڊِيڪَ ڊِيڪَ:** [ا - مث] ڀَڄَ ڊوڙَ، اُٿَ ويھَ، هَل هَلان

—**ڊِيڪِ ڊِيڪان:** [ا - مث] ڊوڙَ ڌُڪَ، هَل هَلان، اَچُ وَڃُ
※ سَخت مَحِنَتَ

—**ڊِيڪَ ڊِيڪَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] هيڏانهَن هوڏانهَن رُلَڻُ، اَجايو رُلَڻُ

—**ڊِيڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڊوڙَڻُ، ڌُڪَڻُ، ڀَڄَڻُ
※ هَلاڪُ ٿِيَڻُ، تَڪلِيفَ ۾ اَچَڻُ
※ رانڊِ ۾ گهڻو وَقتُ آڳَ ڏِيَڻُ
※ ٿيڪَڻُ، ٿَڪجي ٻَڙُڻُ، روڄي پَوَڻُ
※ [ڊِيڪيو، ڊِيڪيا، ڊِيڪِي، ڊِيڪِيُون، ڊِيڪَندو، ڊِيڪَندا، ڊِيڪَندِي، ڊِيڪَندِيُون، ڊِيڪِيَلُ]

—**ڊِيڪوڙو ج ڊِيڪوڙا:** [ا - مذ] ڀاڄَ ڊوڙَ

• **ڊِيڪامالِي:** [ا - مذ] رِيانَ جو ڏوپُ (جيڪو گرڊينيا ليوسيڊا ۽ ٻيا پيدا ڪَن)

• **ڊيڪو ج ڊيڪا:** [ا - مذ] ڇِتِ جي ڪامَر ڪي وِري هيٺان ڏِنَل ڪاٺِي، ضامِنُ
* [س/ڪوهہ]

• **ڊيڪورَمر:** [ا - مذ] ضابِطو، فضيلَتَ، آدابُ، ٺاهُوڪائِي، نَفاسَتَ
* [انگ: Decorum]

• **ڊيڪوريٽِ:** [مص] سِينگارَڻُ، سَجائِڻُ، سَجاوَٽ ڪَرَڻُ
* [انگ: Dacorate]

— **ڊيڪوريٽِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] سينگارَڻُ، سَجائِڻُ، آراستہ ڪَرَڻُ

— **ڊيڪوريشَنِ:** [ا - مث] ٺاهَہ ٺوهَہ، سَنوارَ، آراستِگِي
* [انگ: Decoretion]

• **ڊِيگَلُ:** [ا - خاص] ٿَرَ ۾ رَهَندَڙَ هِندُن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڊيگِهہ ج ڊيگِهيُون:** [ا - مث] ڊِگهاڻ، ڊِگهائِي، لَمبائِي
* واڌِ، وَڌاءُ، اِينگهہ، طُولَ
* وَڏائِي
* اوچائِي
* گهرائِپ، پَنهنجائِپ، عَزازَت
* [سن: ديرگهہ = ڊيگهہ]

— **ڊيگِهہ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] واڌِ ٿِيَڻُ، وَڌاءُ ٿِيَڻُ، اِينگهہ ٿِيَڻُ
* گهرائِپ ٿِيَڻُ، پَنهنجائِپ وَڌَڻُ

— **ڊيگِهہ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] واڌِ ڏِيَڻُ، ڊِگهو ڪَرَڻُ، اِينگهہ ڏِيَڻُ
* رِعايَتَ ڪَرَڻُ، ڇوٽ ڏِيَڻُ

— **ڊيگِهہ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڌاءُ ڪَرَڻُ، اِينگهہ ڪَرَڻُ

• **ڊيلَ ج ڊيلُون:** [ا - مث] مادِي پَکيءَ جو هِڪُ قِسمُ، مور جي مادِي
* تاسَ جا ٽِئي ساڳِيا پَتا
* [س/ات]

• **ڊِيل:** [ا - مث] واپارُ، وَهنوارُ، ڏيتي ليتي
* ڳالهہ ٻولهہ، بَحَثُ مُباحِثو
* معاهدو، ٺهراءُ
* [انگ: Deal]

— **ڊِيلَرُ ج ڊِيلَرَ:** [صفت] واپارِي، سوداگَرُ
* [انگ: Dealer]

• **ڊيلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڇَڏَڻُ
* [س/ڪوهہ]
* [مص] ڊيلَڻُ
* [امر] ڊيل
* [ڊِيليو ڊيلندو ڊيلِيَلُ]

• **ڊيمِر ج ڊيمُون:** [ا - مث] پاڻِيءَ جو ذَخيرو، پاڻِيءَ جي ذَخيري لاءِ ٻَڌَلُ ٻَندُ
* [انگ: Dam]

• **ڊِيماڪُ ج ڊِيماڪَ:** [ا - مذ] دِماغُ
* هٺُ، غُرورُ، وَڏائِي، سَرڪَشِي

• **ڊِيمِڪِڙو ج ڊِيمِڪِڙا:** [صفت - مذ] قَدَ جو ننڍو ۽ بَدَنُ ۾ پَرِيَلُ ٿُلهو ۽ ٻندرو، گهُگهُٽو، ڊينبو، ٺوسو، ڇُگهُٽو

• **ڊِين:** [ا - مث] اِندلَٺِ، ڏَٽڪِ، قوس قُزحَ

• **ڊينبَ ج ڊينبُون:** [ا - مث] چِينبِ، طعنو، ڏمڪِي، چَندَ، دَبَ، ڳالهاءُ
* ڏاڍِي مارَ، ڦيهَہ، جهڳِڙو ٻچَ

— **ڊينباڙَ ج ڊينباڙُون:** [ا - مث] سَزا، مارَ، سيڪَٽَ، ڦيهَہ

— **ڊينبَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] مارَ ڏِيَڻُ، ڦيهَہ ڏِيَڻُ، ڏاڍِي مارَ ڏِيَڻُ

— **ڊينبَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] چِينبِڻُ، چِڙَبَ ڏِيَڻُ، جهِڙڪَڻُ، چَندَ ڪَڍَڻُ، دَبَ ڪَڍَڻُ، ڏَمڪائِڻُ
* مارَ ڪَڍَڻُ، ڊينبَ ڏِيَڻُ

• **ڊينبَ ج ڊينبُون:** [ا - مث] ٿولهہ، ٻندرائِپ
* [س/ات]

— **ڊينبُ ج ڊينبَ:** [صفت] ٿُلهو، ٿُلهَڙُ، دِمِٽِي، ڊينبو
* تَمامَ وَڏو
* [س/ات]

— **ڊينباڙُ ج ڊينباڙَ:** [صفت] ڊينبُ، دِمِٽِي، تَمامَ ٿُلهو

— **ڊينبِٽو ج ڊينبِٽا:** [صفت - مذ] ٻندرو، ڊينبو
* [مث: ڊينبِٽِي ج ڊينبِٽِيُون]

— **ڊينبَڙُ ج ڊينبَڙَ:** [صفت] تَمامَ ٿُلهو، ٻندرو، ڊينبو

—**ڊينڀڙو ج ڊينڀڙا:** [صفت - مذ] ٻندرو، ڊينڀو، ٿلهڙو
* [مث: ڊينڀڙي ج ڊينڀڙيون]

—**ڊينڀڻ ج ڊينڀڻ:** [صفت] ٿلهڙ، ٿلهو، ڊينڀ

—**ڊينڀو ج ڊينڀا:** [ا - مذ] ٿنڊي قد ۽ ٿلهي بدن وارو، ٻندرو، ٿلهڙ، ٿلهو
* [مث: ڊينڀي ج ڊينڀيون]

• **ڊينبو ج ڊينبا:** [ا - مذ] ڪيڙيل زمين جي وچ ۾ هر ڪان رهجي ويل زمين جو ٽڪر
* [س/ات]

• **ڊينٽسٽ:** [صفت] ڏندن جو ڊاڪٽر، ڏندن جي علاج جو ماهر
* [انگ: Dentist]

• **ڊينجر:** [ا - مذ] خوف، ڊپ، ڀؤ، خطرو
* [انگ: Danger]

• **ڊينڊ ج ڊينڊ:** [ا - مذ] مڇيءَ جو هڪ قسم، ٿنڊڙي مڇي (قد هڪ انچ کن ۽ چلر سنهرا ۽ سفيد)

• **ڊينڊواڙو ج ڊينڊواڙا:** [ا - مذ] ڍوريءَ جو اعلان يا پڙهو

• **ڊينگ ج ڊينگون:** [ا - مث] آڪڙ، سيٺ، ٺٺڻ، وڏائي

—**ڊينگ ڪرڻ:** [اصطلاح] آڪڙ ڪرڻ

• **ڊينگ ج ڊينگ:** [صفت] نامور، ناليرو
* پهلوان

—**ڊينگار وڃڻ:** [اصطلاح] تمام ٻري وڃڻ
* آڪڙ ختم ٿيڻ

• **ڊينگسڙ:** [ا - مث] هُل، گوڙ، شور، غوغاءِ
* [س/ٿ]

• **ڊينگهر ج ڊينگهر:** [ا - مذ] ڪنڊن وارو سڪل ٿار، ڊنگهر
* [س/ل/ات]

• **ڊينگهو ج ڊينگها:** [ا - مذ] نار يا هرلي جو هڪ عضوو، ڊينگو
* [س/ڪوهه]

• **ڊيٺو ج ڊيٺا:** [صفت - مذ] ڊينڀ، ڊينڀو، جنهن جو قد ٿنڊڙو هجي
* [س/ل/ات]
* [مث: ڊيٺي ج ڊيٺيون]

• **ڊيوٽي ج ڊيوٽيون:** [ا - مث] فرض، سونپيل ڪم
'ڪري بوريون گهڙيون ٻنهنجون، لئو مهتاب ڊيوٽيءَ تان'
(عطا محمد 'حامي')
* نوڪري
* محصول، ناڪو
* [انگ: Duty]

• **ڊيهه ج ڊيهون:** [ا - مث] ڪنهن جانور جو ٽڪر ٿونو، اُڪُل، ڊهه
* [س/ل/ات]
* گهڻي وارڻ وارو هنڌ
* [س/ٿ]

• **ڊيهه ج ڊيهون:** [ا - مث] ٻاچ، ڊوڙ، ڊڪ، ڊيڪ

• **ڊيها:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڊيهاڙ ج ڊيهاڙون:** [ا - مث] ٻاچ، ڊوڙ، ڊڪ، ڊيڪ
* [س/ل/ات]

• **ڊيهڙ ج ڊيهڙون:** [ا - مث] هڪبئي پٺيان لاڳيتو اچڻ جي حالت، قطار
* گهڻائي
* اوچتو گهڻن ماڻهن جي آمد
* [س/ات]

—**ڊيهڙ رکڻ:** [اصطلاح] هڪبئي پٺيان لاڳيتو اچڻ، قطار ۾ اچڻ
* گهڻائيءَ ۾ اچڻ

• **ڊيهڙو ج ڊيهڙا:** [ا - مذ] ٻاچ، ڊڪ، ڊوڙ

—**ڊيهڙو پٽڻ:** [اصطلاح] ڊوڙ ٻڌڻ، ونڀي پڄڻ

—**ڊيهڙو پوڻ:** [اصطلاح] ڊوڪون پائڻ

• **ڊيهو ج ڊيها:** [ا - مذ] ڊپ، ڊڄ، ڀؤ، خوف
* چرڪ، ٿاهه
* [س/ل/ڪوهه]

• **ڊيهوڙ ج ڊيهوڙ:** [ا - مذ] ٻاچ، ڊوڙ، ڊڪ
* ٿاهه، چرڪ
* ڊڳ، انبار، ميڙ

• **ڊيٺا:** [ا - خاص] ٿر جي هڪ ٻاڳي جو نالو

• **ڊيئر ج ڊيئر:** [صفت] پيارو، عزيز، دلربا، وڻندڙ
* [انگ: Dear]

ڊ

• **ڊ:** [ا - مث] سنڌي الف - ب جو ٽيويھون اکر
* اَبجد جي حِسابَ موجبُ سنڌس عَدَدُ چار
* اُچار ’ڊال‘

• **ڊابَ ج ڊابُون:** [ا - مث] راندِ ڪَرَڻ لاءِ هِڪُ رانديڪو، ٺِڪَر، لوهَ يا ڪَنهن ٻئي ڌاتوءَ جو گول چَڪِرو (جيڪو ڊابُوءَ راندِ ڪَرَڻ ۾ ڪَمِ ايندو)، ٺپو
* [س/ل]
* ٻَکِيُن ڦاسائِڻَ جي ڦاهي، ڪوڙڪي، جار، جاري

• **ڊابرو ج ڊابرا:** [ا - مذ] ٿانءَ جو هِڪُ قِسمُ، رَڌي پَڪا ڪَئي اُنَ ۾ ڳُوڙ ۽ ميٺُ مِلائي ڳاهيل ٻَرَتَنُ، مِٽيءَ جو ٺهيل باسڻُ
* [س/ٺ]

— **ڊابِرِيڻو ج ڊابِرِيڻا:** [ا - مذ] ڊابرو
* [س/ٺ]

• **ڊاٽُ:** [ا - خاص] ٿَرَ جي هِڪَ حِصي جو نالو

— **ڊاٽِڪِي:** [ا - خاص] ڍَٽَ جي ٻولي، ڊاٽي لَهجو

— **ڊاٽي ج ڊاٽِي:** [صفت - مذ] ڊاٽَ جو رَهاڪو، ڍَٽَ جو وِٿَلُ، ڍَٽَ وارو، ڊاٽِيئڙو

— **ڊاٽِيئَڙو ج ڊاٽِيئَڙا:** [صفت - مذ] ڊاٽي، ڊاٽَ جو رَهاڪُو
* [مث: ڊاٽِيئڙي ج ڊاٽِيئڙيُون]

• **ڊاٽي ج ڊاٽِي:** [ا - مذ/صفت] ڊاٽَ يا ڍَٽَ جو
* سنڌي اُٺَن جو هِڪُ نَسلُ، ڊاٽَ جي طَرَفَ جو اُٺُ (شڪل ۾ ڍِگهو ۽ سُهڻو ۽ پَنڌ جو سوکو)، سنڌو ۽ ٻَلي نَسلُ جو اُٺُ
* [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ڊاپَ ج ڊاپُون:** [ا - مث] ڊَپُ، ڦُوٽَ، ڪَرَڻ، ٻَر ٿِيَڻَ جي حالَتَ
* خوشي، رَضامَندي
* [سن: ترپ = راضي ڪَرَڻُ]

— **ڊاپجَڻُ:** [مصدر ’ڊاپَڻُ‘ مان فعل مَجهُول] ڊَپُ ٿِيَڻُ، ڦُوٽَ ٿِيَڻُ، ڊاپجَڻُ، ٻَر ٿِيَڻُ، پَرچَڻُ
* خوش ٿِيَڻُ، راضي ٿِيَڻُ
* [ڊاپيس ڊاپيو، ڊاپيل]

— **ڊاپَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڊَپُ ڪَرَڻُ، ڦُوٽَ ڪَرَڻُ، بَس ڪَرَڻُ (کائِڻَ مان)، مُنهن ڪَڍَڻُ (کاڌي مان)، پيٽُ ڀَرجَڻُ، ڊاپِجَڻُ، ٻَر ٿِيَڻُ، پَرچَڻُ
* خوش ٿِيَڻُ، راضي ٿِيَڻُ
* [سن: ترپ = راضي ڪرڻ]
’ڊاپي نہ ڪَڏهن تہ مان، هيءَ چَشمِ تماشائِي‘ (شيخ اياز)
* [ڊاپيس ڊاپيا، ڊاپي، ڊاپيُون ڊاپِندس ڊاپِندا، ڊاپِندي، ڊاپِنديُون ڊاپِيَل]

— **ڊاپي ڊاپَڻُ:** [اصطلاح] ڍَو مَٿان ڍَوُ ڪَرَڻُ، مَسلسَل رَڄَ ڪَرَڻُ
* عيش ڪَرَڻُ، مَسلسَل عَياشِيُون ڪَرَڻُ
’سوڙهِ ساري سُونهَن ڊاپي ڊاپان ڪينَڪِي‘ (شيخ اياز)

• **ڊاڏَ ج ڊاڏُون/ڊاڏِيُون:** [ا - مث] وَڏي واڪي دانهَن، رَڙِ، روڄَ جو آواز
* [س/ات]
’آئون نہ ڏِسي اُپَ ڏي، ڏِرڪي ڪَيان ڊاڏَ‘ (شيخ اياز)

— **ڊاڏَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڏي واڪي روئِڻُ، اوڇنگارون ڏَئي روئِڻُ
* رَڙِ ڪَرَڻُ، دانهَن ڪَرَڻُ

• **ڊاڏَر:** [ا - خاص] تَعَلقي ميهَڙ ۾ هِڪَ ريلوي اِسٽيشَن جو نالو

• **ڊاڊورو ج ڊاڊورا:** [ا - مذ] ڍِنڍورو، پَڙهو، مَشهُوري
* فَشِري، بَدِنامِي
* [س/ات]

— **ڊاڊورو پِٽِڻُ:** [اصطلاح] گِلائُون ڪَندو رَهَڻُ، خواهَ مَخواهَ فَشِري ڪَرَڻُ

— **ڊاڊورو ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] گِلارو مَشهُور ڪَرَڻُ، ڍِنڍورو ڏِيَڻُ

— **ڊاڊورو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خوارُ ڪَرَڻُ، بَدنامُ ڪَرَڻُ

• **ڊاڊولو ج ڊاڊولا:** [ا - مذ] ڊِڏِي، ٻِڻي، ٻَٽِ
* [س/ٺ]

— **ڊاڊولو ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] ٻِڻيءَ تي چاڙهَڻُ (ٻارَن کي)

• **ڊاڊي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو، ڪَماچَ ۽ سُرَندي تي ڳائِيندڙ فقيرَن جي ذاتِ، مَگڻهارَن يا لَنگهن جي هِڪَ ذاتِ

• **ڊاڊي ج ڊاڊِيُون:** [ا - مث] ٽَئي جي جَلائُر ڪاني، ٽَئي جي اَها ڪاني، جيڪا آلي هُوندي ۽ جلد ٻَري وَڃي
* [س/ات]

• **ڍارَ ج ڍارُون:** [ا - مث] نَمُونو، طَرِيقو، ڍَنگ، ڀَتَ، ڍَبُ، پارَ، طَرحَ، وَجهه، وتيرو، پَر، دَستُورُ، هَلَتِ، رِيتِ، پرڪارُ، ڍولُ، طرزَ، ڏانءُ، عادَتَ، حالُ، چالِ، هيرَ، ڍَرڍُ، خُوءِ، رَوِشِ، شيوو، خَصِلَتَ، عِلَتَ، سُڀاءُ، راهَ رِيت، پَرويزُ، مَرحاتا

* **[مر: ڍال، سن: ڌارا، سن: ڌول - هلڻ]**
* اِستَعِمالُ
* اَجهو، پَناهَ، پُشتِ پَناهَ، اوٽ، اولو اوڍَر، آڙ
* اَمنُ، سَلامَتِي، حِفاظَتَ، بَچاءُ
* رَکِيا، وَٽ، پَر، پَنارو، آڌارُ آسرو

'لَاِن ڀيڻُون، تَنَ ۾ ويڻُون، رَهَن ڍِنگرَ جي ڍارَ' (ڪَبير شاهه)

* لاڙو، آرو
* سُرَ، لَئي (آهِستِگِيءَ واري)

'ٻيٽَ ڍارَ سان ڀِڙهَڻُ گُهرجَن' (جُملو)

* پَنڌُ، پيچرو، مارگُ، رَستو

'ڍولَ تنِين جي ڍارَ هيناهَون هَلَن جي' (شاهه)

* ڏِکي رَسِيءَ ۾ ٻَڌَلُ ۽ گاهه چَرَندڙ وَهِٽَ واري حالَتَ، پاڌَ
* **[س/ل]**
* **[صفت]** مائِل، راغِبُ
* **[ظرف]** وَٽِ، پَرِ ۾، پاسي ۾

'هِنَ مَنَ مارُو سَنڌ، ڍَنگرَ ڍارَ رَهَنَ' (شاهه/مارئي)

• **ڍارَ ج ڍارُون:** [ا - مث] هيناهِين، لاهِين، لاهِي، جِهمَ، جهوڪَ، نِوڙِ

* آهِستِگِي، دَرَ، دِيرَج، هَرائِي
* **[سن: ڌارڻ، ڌر = جهلڻ]**

— **ڍارَڻ:** [مص - فعل متعدي] هيٺِ لاهِڻُ، هيٺِ چَڙهڻُ، هيٺِ آڻَڻُ، هيٺِ اُڇلَڻُ (آهِستِگِيءَ سان)، ڦِتو ڪَرَڻُ، اُڇلائِڻُ

* **[سن: ڌارڻ، ڌر = جهلڻ]**
* دَرَ ڏِيَڻُ، دَرو ڪَرَڻُ
* مائِل ڪَرَڻُ، هِرکائِڻُ
* آهِستي آهِستي پَنهِنجي مَقصَدَ تي آڻَڻُ
* اوتِڻُ، پائِڻُ
* ليٽائِڻُ
* وَسائِڻُ، وَرڪا ڪَرَڻُ، وَسڪارو ڪَرَڻُ، ڇَٽَڻُ
* ڇوڙَڻُ، کولَڻُ
* مَٿان ڪَپڙو وِجهڻُ، لِڪائِڻُ، گهونگهٽ ڪَرَڻُ
* جَهلَڻُ
* رَوانو ڪَرَڻُ
* [س/ٽ]
* **[مص]** ڍارَڻُ
* **[امر]** ڍارِ
* **[مضارع]** ڍارِيان (ج) ڍارِيُون، ڍارِين (ج) ڍارِيو، ڍاري (ج) ڍارِينِ
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذکر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**
* **[حال]** ڍاري ٿو (ج) ڍارِينِ ٿا
* **[حال مث]** ڍاري ٿي (ج) ڍارِينِ ٿِيُون
* **[ماضي]** ڍارِيو (ج) ڍارِيا
* **[ماضي مث]** ڍارِي (ج) ڍارِيُون
* **[مستقبل]** ڍارِيندو (ج) ڍارِيندا
* **[مستقبل مث]** ڍارِيندِي (ج) ڍارِينديُون
* **[اسم مفعول]** ڍارِيلُ

— **ڍاري آڇڻ:** [اصطلاح] رَوانو ڪَري اَچَڻُ

* **[س/ٽ]**

— **ڍاري ڍاري:** [ظرف] آهِستي آهِستي، هَري هَري، هورِيان هورِيان، ڌِيمي ڌِيمي، ڌِيري ڌِيري

• **ڍارُ ج ڍارَ:** [ا - مذ] تَلوارِ جي ڌارَ، ڦَرُ

• **ڍارَس ج ڍارَسُون:** [ا - مث] هِمَتَ، جُرئَتَ

* تَسَلِي، دِلجاءِ
* آسِرو، سَهارو، مَدَدَ، هَمراهِي
* **[هند]**

— **ڍارَس وَڌائِڻُ:** [صفت] هِمَتَ ٻَڌائِڻُ، جوشُ ڏِيارَڻُ

* هَمراهِي ڪَرَڻُ، مَدَدَ ڪَرَڻُ

• **ڏارو ج ڏارا:** [ا - مذ] چوپڙ وغيره راند راند کيڏڻ لاءِ ٺڪر سان هڪ ساري، ڏاٽو، چڪر، گردي، گھوڙي
* داءُ (راند جو)
* [سن: درڪش]
* علم رمل ۾ قسمت جي حساب لڳائڻ جي هڪ صورت
'مون کي جوڳي هٿي ڏي ٿون ڏارو' (مشهور لوڪ گيت)
* ٿورو وقت آرام ڪرڻ جو هنڌ، ڏاپو، منزل
* [س/ٿ]
* [ظرف] پاسي، طرف
* [صفت - مذ] جهڙو، يڪسان، وانگر، طرح
'رنگ هڪ ڏارو ڏيڻ گهرجي' (جملو)

—**ڏارو ڏارڻ:** [اصطلاح] منزل ڪرڻ، جهوڪ ڪرڻ، ڏاپو ڪرڻ، مانجهاندو ڪرڻ

—**ڏارو ڏرڻ:** [اصطلاح] فتح حاصل ڪرڻ، ڪامياب ٿيڻ، فتح ياب ٿيڻ، فائدو ملڻ، نفعو پرائڻ، جيتڻ، سوڀارو ٿيڻ
* ڀاڳ ورڻ، نصيب کلڻ، سٺو نصيب ٿيڻ

—**ڏارو ڪرڻ:** [اصطلاح] اچي رهڻ، ٽڪڻ، ترسڻ، ڏارو ڏارڻ
* [س/ل]

—**ڏارو لڳڻ:** [اصطلاح] اوچتو فائدو ٿيڻ، ڀاڳ ورڻ، فتح ٿيڻ، جيت ٿيڻ
* داءُ کيڏڻ
* قسمت آزمائڻ، نصيب آزمائڻ
* هار جيت جو فيصلو ڪرڻ

—**ڏارو وجهڻ:** [اصطلاح] فال وجهڻ، اڳڪٿي ڪرڻ، قسمت جو حال ٻڌائڻ

—**ڏارو هڻڻ:** [اصطلاح] ڏاري سان راند ڪرڻ، جوا ڪرڻ، ڇڪا هڻڻ
* علم رمل موجب حساب ڪري ڳجهه جو احوال ٻڌائڻ

• **ڏاروڙو ج ڏاروڙا:** [ا - مذ] ساوڻ جي مهيني جا آخرين اوهيرا، وقتي وسڪارا

• **ڏارين ج ڏارينيون:** [ا - مث] ڪڪائين جهوپڙي، جو هڪ قسم

• **ڏاڪ ج ڏاڪون:** [ا - مث] بدن جو هڪ حصو، سٿر جي جيڙي وارو (چيلهه سان ڳنڍيل) وڏو هڏو، ڏونگريءَ جو هڏو، ڏڏ، ٻنڊڻ

—**ڏاڪ تي چاڙهڻ:** [اصطلاح] نقصان پهچائڻ، موقعو ڏسي چيهو وجهڻ
* مٿي ڪڇي اچڻ، ڏيل تي چاڙهڻ
* [س/ات]

—**ڏاڪ تي کڻڻ:** [اصطلاح] مَلهه ۾ ٻلهڻ ڏيئي مٿي اُچلائڻ، وارو کٽڻ

—**ڏاڪ ڏيڻ:** [اصطلاح] موقعو ڏيڻ، ٻلهڻ ڏيڻ، ملهه جو وارو ڪرڻ يا اڱڪ ڪيڏڻ
* مٿو ڏيڻ (ڪنهن ڳري شيءِ کي)، ڏوئڻ
* چورائڻ جي نيت سان ڪا شيءِ کڻڻ

—**ڏاڪ کان ڪاٽڻ:** [اصطلاح] اوچتو ظاهر ٿيڻ
* [س/ات]

—**ڏاڪن ڀرو ج ڏاڪن ڀرا:** [صفت - مذ] نستيءَ چيلهه وارو، سست، ڪاهل، ٽوٽي، ڪانڊ، آرسي، سليوسات، عاري، ڪم ڪوس، ڪم چور
* [مث: ڏاڪن ڀري ج ڏاڪن ڀريون]

—**ڏاڪن ڀرو هڻڻ:** [اصطلاح] سست يا آلسي هڻڻ

• **ڏاڪا:** [ا - خاص] بنگلاديش جي هڪ مشهور شهر جو نالو (جيڪو بنگلاديش جي گاديءَ جو هنڌ پڻ آهي)

• **ڏاڪو ج ڏاڪا:** [ا - مذ] وڻن واري ايراضي، وڻ جي ٽارين جو جهنجهٽ، گاهٽ، ڪوڙهو، جهمڪ، جهنو، جهڳٽو، مبڙ (وڻن جو)
* لڪڻ جي جاءِ
* لڪل جاءِ، ڳجهو هنڌ
* ٽاڙ يا هرلي جو هڪ قسم
* ربيع جي فصل کي ربح ڏيڻ جو هڪ نمونو
* ٽاڙ يا هرلي جي پاڻيءَ تي آباد ٿيل زمين
* ڍوري جو نالو، واءِ
* [س/ات]
* سنڌ جو هڪ حصو
* [س/ات]

• **ڊاڪُون ج ڊاڪُون:** [ا - مذ] ٿانءَ جو هِڪُ قِسمُ. ڍَڪَ سان ٿالهي، ڍَڪَ وارو ٿانءُ. ڊاڪَڻون

— **ڊاڪُونئِي ڀِڃِڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهن ۾ ڪَنهن بہ ڪَمَ يا فائدي جي اُميدَ نہ رَکَڻُ

— **ڊاڪُونئِي پَڪو:** [جملو] سَيني ڪان موڪلائي، بيڙا ٿي پار

※ فَتحَ، جيتَ، ڪاميابي، ڪامراني

※ فَصُلَ وَغيره پَڪو يا آبادي ٿي

※ ڪَمَ يا فائدي جي اُميدَ نہ رَهي

• **ڊاڪُنڻون ج ڊاڪُنڻون:** [ا - مذ] ٿانءُ جو هِڪُ قِسمُ. ڊاڪُون

— **ڊاڪُڻُون ج ڊاڪُڻُون:** [ا - مذ] ڊاڪُون، ڊاڪُنڻون

— **ڊاڪُڻَ ۾ ڍَڪِڃي آڇڻ:** [اصطلاح] سُنو طعامُ اَچَڻُ

※ ڪُجهہ بہ نہ مِلَڻُ

• **ڊاڪِيو ج ڊاڪِيا:** [ا - مذ] ڪَٻاٽَ جو هِڪُ قِسمُ. شِيشي جو هِڪُ ڪَٻَٽُ (جَنهِن ۾ پيل سامانُ ظاهِر ڏِسَڻ ۾ اچي)، شوڪيس

※ ڪَنهن ننڍي ٿانءَ کي ڍَڪِڻ لاءِ اَڌُ گول بَرتَنَ. ڊاڪُون

※ [س/ٽ]

• **ڊاڳَ ج ڊاڳُون:** [ا - مث] ڏِڳِن جو وَلَرُ. ڏِڳِن جو ڌَڻُ. گوهَرَ (فَقَط نَر ڏِڳِن جي)

※ [س/ڪوهہ]

• **ڊاڳِي ج ڊاڳِيُون:** [ا - مث] ڊورو، واهُ

※ ناڙ، هُرلو

• **ڊالَ ج ڊالُون:** [ا - مث] جَنگِ يا لَڙائيءَ وَقتِ دُشمَنَ جي وارَ يا تَلوارَ وَغيرَه کان بَچاءَ جو هِڪُ اوزارُ (جيڪو چمڙي يا ڪَنهن ڌاتوءَ وَغيره مان ٺهيَلُ ۽ ٿالهيءَ وانگر گول هوندو آهي)، ڀَڙَ، سِپَرَ، ڪيڙي

※ پَناهَہ، بَچاءُ

※ [سن: ڍالم]

※ مِٽي جي مَڇيءَ جو هِڪُ قِسمُ (بِنان ڇِلَڙَن جي، بہ ڪنبا ڪَلِيَنِ وَٽان، رَنگُ سُفيد ۽ قَدُ هِڪُ فوٽُ کن ٿيندس)

— **ڊالَ تولو پَڌَرُ:** [اصطلاح] اِنعامُ ڪَٽَڻُ

• **ڊالَ ج ڊالُون:** [ا - مث] طورُ، طَريقو، اَندازُ

※ تَبديلي، مَٽاسَٽا، بَدلاءُ

※ [هند]

— **ڊالِڻُ:** [مص - فعل متعدي] هِڪَ شيءِ کي ٻِيءَ شيءِ ۾ تَبديل ڪَرَڻُ. ڪَنهن خالِص حالَتَ مُطابِق ڏاهِڻُ

'هَوا کي بَرساتَ ۾ ڊالي ڇڏيائين' (جملو)

※ سونَ چانديءَ وَغيرَه کي ڪارَڻَ ۾ وِجهي گهَربَل زيورَ گهَڙَڻُ

※ عادَتَ مَٽائِڻُ

※ ڪَنهن خاص رَنگَ (فَقيريءَ) ۾ آڻَڻُ

※ [مص] ڊالَڻُ

※ [امر] ڊال

※ [ڊاليو، ڊاليندو، ڊاليَلُ]

• **ڊاليٽَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

※ [س/ات]

• **ڊاليجا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

※ [س/ات]

• **ڊاليو ج ڊاليا:** [ا - مذ] ڪَٻَٽَ جو هِڪُ قِسمُ. سينگارَ جو سامانُ وَغيرَه رَکَڻُ لاءِ شِيشائين پيٽي، سينگارِيَلُ ڪَٻَٽُ، سينگاردانُ، جانئرو

• **ڊامِراڻَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

※ [س/ات]

• **ڊاهِڻُ:** [ا - مذ] گاهَ جو هِڪُ قِسمُ. دامَڻُ

※ [س/ٽ]

• **ڊانٽَ ج ڊانٽُون:** [ا - مث] هيسَ. دَڙڪو، دَهَمانُ، چِينيِ، دانٽَ

※ [س/ات]

— **ڊانٽَڙُ:** [مص - فعل متعدي] دَٻائِڻُ. هيسائِڻُ. دَڙڪا ڏِيَڻُ، چينيَڻُ

※ [س/ات]

※ [مص] ڊانٽَڻُ

※ [امر] ڊانٽ

※ [ڊانٽيو، ڊانٽيندو، ڊانٽيَلُ]

• **ڊانچو ج ڊانچا:** [ا - مذ] قالَبُ. بَدَنَ جو هَڏائُون پڃرو
※ خاڪو. نَقشو. بُنيادِي صُورَتَ. هَيئَتَ
※ اُنَ تي رَڱَڻَ لاءِ رواجِي ڪاٺيُن مان ٺَهيَلَ ڪَجائو
※ [س/ٿ]

• **ڊانڊُ ج ڊانڊَ:** [ا - مذ] باهِ جو وَڏو مَچُ. وَڏِي باهِ. آڙاهُ. ڪُمڙُ. مَچُ. باهِ جو شُعاعُ
※ تيجُ. رونَق. جَلوو. سوڀيا
※ ڪِرانتِي. جَهلڪو. پَرَڪو. پَرتابُ. ڏَما
※ پَيڪو. تجمَل. ٺَٽُ. ڊانڊَسُ (ڪَنهن گهر جو)
※ سَڪَل ڪَل يا چَمُ

-- **ڊانڊُ ٻارَڻُ:** [اصطلاح] مَچُ ٻارَڻُ. آڙاهُ ٻارَڻُ
※ مُحَبَتَ جو جوشُ پيدا ڪَرَڻُ

• **ڊانڊارو ج ڊانڊارا:** [ا - مذ] ڏَنڊورو. پڙهو. مَشهُوري
※ [س/ات]
※ گِلا. غيبَتَ

• **ڊانڊَسُ ج ڊانڊَسَ:** [ا - مث] رونَق. تيجُ. جَلوو. سوڀيا. ڪِرانتِي. جُهلڪو. پَرَڪو. پَرتابُ. ڏَما. پَيڪو. تَجمَلُ. ٺَٽُ (ٻاهرِيُون)

• **ڊانڊَڻُ:** [ا - مذ] گاهَ جو هَڪُ قِسمُ

• **ڊانڊو ج ڊانڊا:** [ا - مذ] پوڙهو ڍَڳو. ڍَڳو
※ وَڏِي قَدَ وارو گهوڙو
※ [س/ات]
※ هَڏَن جو پڃرو. قالَبُ. پانڊو

'هَيُون نہ حاضِر جَن. ٻَري نہ آکَرِيُن ۾. تَلها ڊانڊا سَڪِيا. هِيئَن جاڙ جِيَن'
(شاهہ ڪريم)

※ ٺِڪَرَ جو وَڏو ٿانءُ. پَڳَلُ ٿانءُ
※ [س/ات]
※ تارَ يا هَرلي جو پڃرو
※ تُوهَرَ جِي تارِي
※ [س/ڪوهہ]

• **ڊانڊِي ج ڊانڊِيُون:** [ا - مث] هَلڪي ءِ ننڍي خَتي جو هِڪُ قِسمُ
※ [صفت] جيڪو ڍِنڍورو ڏِئي. ڍَهُلَ تي ڏونڪو هَڻي پڙهو ڏِيندَڙ. ڊانڊي مَڱڻهار. ڊادي

• **ڊانڊِي تارو:** [ا - مذ] هِڪَ تاري جو نالو (جيڪو سانجهيءَ جو يا صُبحَ جو نظر اچي)

• **ڊانڊِي هيڙهو:** [ا - مذ] هيڙهي ٻَڪِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو باغن ۾ يا گوٺن جي ويجهو رَهي ۽ گوڙ وارِي ٻولِي اِيئَن ڪَري، جَڻُ ڍَنڍورو ٿو ڏِئي)

• **ڊانڊِيڻو:** [ا - مذ] ٻَڪِيءَ جو هِڪُ قِسمُ
※ [س/ات]

• **ڊانگ ج ڊانگُون:** [ا - مث] غَفلَتَ. سُستِي. ڍِلُ
※ ماڪَ (جيڪا صُبح جو ٿِئي ۽ ماڻهوءَ کي سُستَ ڪَري)

— **ڊانگ ڏِري:** [ا - مث] ماڪَ جِي مَهَلَ. صُبحَ جو وَقتُ. فَجرُ. صُبحُ

— **ڊانگو ج ڊانگا:** [صفت - مذ] سُستُ. آرِسي
※ غافِلُ
※ ڪَمزورُ. ڍَٻَلُ. اَيرو
※ [مث: ڊانگِي ج ڊانگِيُون]

— **ڊانگا ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] سُستُ ٿِيَڻُ. ڪَمزورُ ٿِيَڻُ. بي طاقت ٿِيَڻُ

• **ڊانگ ج ڊانگ:** [صفت] سَنهڙو. اَيرو. پَتَنگُ. لاغَرُ. پانڊِيو. ڏُٻرو. لِينجَهہ. جهيرو. رَڳارو. سَنهو. پَتلو. بارِيڪُ. هَلڪو
※ پَتڙو. چِٻرو. چِٻو. ٻاهو. پاڪو. چِڊو. چِڊرو

— **ڊانگ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] اَيرو ٿِيَڻُ. ضَعِيفُ ٿِيَڻُ. ڏُٻرو ٿِيَڻُ

• **ڊانگِرا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
※ [س/ات]

• **ڊانگِرو ج ڊانگِرا:** [ا - مذ] ڪاري جِي مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (چِلَرَن وارِي. رَنگُ اچو. مُنهن سَنهو. پٺ ٿُلهِي. سَنڌُون (ويڪرو). لوڻي سان)

• **ڊانگَهِرَ:** [ا - مث] ڪَنڊَن وارَن وَڻن جو ويڙهہ

• **ڊاڙَ ج ڊاڙُون:** [ا - مث] عادَتَ. سُڀاءُ
※ [س/ٿ]

• **ڊاڙهِي ج ڊاڙهيُون:** [ا - مث] ننڍو ڳوٺُ. ٻَهراڙِي. وَستِي. واهڻ
※ [س/ٿ]

• **ڊاوَلُ ج ڊاوَلَ:** [صفت] ڏِوَڪَيلُ پيٽ ڀَريَلُ، ڪَڄو، رَڄُ، ٻَپٽُ

* خوش، راضي

• **ڊاهَرُ ج ڊاهَرَ:** [ا - مذ] ڪَنڌِيءَ جي وَڻَ (يا ڪَنهِن ٻہ وَڻَ) جو ڏارُ

* [س/ات]

• **ڊاهو ج ڊاها:** [ا - مذ] مَتاهِين زَمِينَ، دَڙو

* [س/ات]

• **ڊاءَ ج ڊاءَ:** [ا - مذ] ڊِءَ. پيٽ ڀَرجَڻَ جِي حالَتَ، قُوتُ، ڊاپُ

* [سن]

— **ڊائِجَڻُ:** [مصدر 'ڊائِڻُ' مان فعل مَجهُول] ڊائِڻُ، ڊاپجَڻُ، ڀَرجَڻُ، ٻَر ٿِيَڻُ

* مِلڪِيَتَ مِلَڻُ

* [ڊايو، ڊاپيو، ڊايَلُ]

— **ڊائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڊِوُ ڪَرائِڻُ، پيٽ ڀَرائِڻُ، ڀَرڻُ، ٻَر ڪَرڻُ، ڊِئڻُ، رَڄڻُ

* راضِي ڪَرڻُ، دِل خوش ڪَرڻُ

* خاطِري ڏِيَڻُ

* مِلڪِيَتَ ڏِيَڻُ، جامُ ڪُجهہ ڏِيَڻُ

* تَبدِيل ڪَرڻُ، مَٽائِڻُ

'شاعِرِيءَ کي موسِيقِيءَ ۾ ڊائي ڇَڏِيائِين' (جملو)

* [مص] ڊائِڻُ

* [امر] ڊاءِ

* [مضارع] ڊايان (ج) ڊايُون، ڊائِين (ج) ڊايو، ڊائي (ج) ڊائِين

* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گَنڍِيا آهن]

* [حال] ڊائي ٿو (ج) ڊائِين ٿا

* [حال مث] ڊائي ٿِي (ج) ڊائِين ٿِيون

* [ماضي] ڊايو (ج) ڊايا

* [ماضي مث] ڊائِي (ج) ڊايُون

* [مستقبل] ڊائِيندو (ج) ڊائِيندا

* [مستقبل مث] ڊائِيندِي (ج) ڊائِيندِيُون

* [اسم مفعول] ڊايَلُ

• **ڊائي:** [صفت] هِڪُ عَدَدُ، اَڍائِي، ٻہ سَڄا وارو هِڪُ جو اَڌُ، (2.5)

• **ڊائي ج ڊائِيُون:** [ا - مث] ڊائِي، اَنجامُ، واعِدو، ٻولُ، اِقرارُ، سَنَڌُ، سَمَنُ

'ڊائي ڊِٺَ ڏاري، آهَر اُنِي مِيهَرِي' (شاهہ)

• **ڊايَلُ ج ڊايَلَ:** [صفت] ڊِوُ ٿِيَلُ، ڊِوَلُ

• **ڍَبُ ج ڍَبَ:** [ا - مذ] ڍَنگُ، ڍَبَ، ٻارُ، طَرحَ، وَجهہ، وَتيرو، رِيتَ، نَمُونو، قِسمُ، ڍولُ، آچارُ، طَرِيقو، طورُ، طِرزُ، دَستُورُ، پَرِ، هَلَتِ، رَوِشَ، ڍارُ، چالِ، لَڇَڻُ، سُڀاءُ، عادَتَ، اَفعالُ، ڇِيهَڙُ، پرڪارُ، اَٿڻُ ويهڻُ، اَدَبُ، اَندازو، هيرَ، شَعُورُ

* [مر: ڍِبہ، سن: وہ = ڍِنگ]

* هُنَرُ، فَنُ، ڪاريگري، ڏانءُ

* اَٽڪَلُ، تَجوِيزُ، حِڪمَتَ، رِٿَ، حِيلو، تَدبِيرَ

* آسرو، اُمِيدَ، سَنَڌ

* ڪَسَبُ، ڌَنڌو، پيشو

* شڪِل، صُورَتَ، گهاٽُ، روپُ، حالَتَ، ڏيکُ، ويسُ، ٻانو، هَڪَرُ

* پَکِيَنِ ڦاسائڻُ جي جارِي، دامُ، ڍِبِي، ڪوڙڪي

* بَند ٿِيَل جاءِ، اُبَسَ وارو گهَرُ (جَنهِن کي دَرِي وَغيرہ نہ هُجي)

* مُقَرر ٿِيَلُ جاءِ، ٺِڪ

* [س/ٿ]

* جاءِ جي ڪَرڻُ جو آوازُ

— **ڍَبِ ڊارَڻُ:** [اصطلاح] آسرو يا اُمِيدَ رَکَڻُ

* پَکِيَنِ ڦاسائڻُ لاءِ ڪوڙڪي مَندِڻُ

— **ڍَبِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڍَبِيءَ يا ڪوڙڪِيءَ ۾ پَکِي ڦاسائِڻُ، جهلِڻُ، قيدَ ڪَرڻُ، ڍَڪِڻُ، لِڪائِڻُ

* [مص] ڍَبِڻُ

* [امر] ڍَبِ

* [ڍَبِيو، ڍَبِيندو، ڍَبِيَلُ]

— **ڍَبِگَرُ ج ڍَبِگَرَ:** [صفت] پَکِي ڦاسائِيندڙُ، مارِي، شِڪارِي

* ٺَگُ، دَغا بازُ، فَرِيبِي، دوهو، گَدِيَر

— **ڍَبِي ج ڍَبِي:** [صفت] حَرفَتِي، حِڪمَتِي، اَٽڪِلِي، ڪيڏارِي، حاضِر تَدبِير

* گُڻَن وارو، لائِق، سُگهڙُ، فَضِيلَتَ وارو

• **ڏِٻَ ج ڏِٻُون:** [ا - مث] ڪَچري جو ڏِڳُ. اَروڙي
* ڏَڙو. ڍِٻَ. ڍِٽَ
* [س/ ل]

• **ڏِٻَر ج ڏِٻَرُون:** [ا - مث] ڪَرنگهي جِي ٻُڇڙيءَ وارِي هَڏي. ڏُمچي
* [س/ات]

• **ڏِٻرو ج ڏِٻرا:** [ا - مذ] هَڏو
* عُضِوو
* [س/ل]
* سَڪِي وَيَل واهَ جي تَري ۾ بَچِيَل پاڻِي. بيٺَل پاڻِي
* [س/ل]
* [صفت] ٻوڙو. گهبِرو. ڪَنَن کان گهٽ ٻُڌَڻَ وارو
* [س/ل]

'فلاڻو ڪَنَن کان ڏِٻرو ٿِي پِيو آهي' (جملو)

— **ڏِٻَرَ ڏِرا ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] حوصِلا خطا ٿِيَڻُ. طاقت جَڏي وَڃَڻُ

• **ڏِبِري ج ڏِبِرِيُون:** [ا - مث] ڪوڙِڪِي. جارَ
* پيچُ. اِسڪِرو
* [س/ات]

— **ڏِبِري ٽاٽُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پيچُ قابُو ٿِيَڻُ
* مَغرُوريءَ ۾ بَوَڻُ

• **ڏَبَلَ ج ڏَبِلُون:** [ا - مث] خَمِيري جِي اوپارِيَل مانِي. ڊَبَل روٽِي

• **ڏِبو ج ڏِبا:** [ا - مذ] ڍَنگَ. نَمُونو
* [س/ڪوهه]
* عادَتَ. هيرَ
* [س/ل]
* مَتاهِين زَمِينَ. ڏَڙو. ڍِبَ
* [س/ات]

• **ڏِبُو ج ڏِبُو:** [ا - مذ] ٽامي جو سِڪو
* [س/ٿ]

• **ڏِبِي ج ڏِبِيُون:** [ا - مث] پَڪِيَن قاسائِنَ جِي جارِي. مانداٺُو. ڍِبَ
* عادَتَ. هيرَ
* [س/ٿ]

— **ڏِبِي آڏَڻُ:** [اصطلاح] پَڪِيَن قاسائِڻَ لاءِ جارِي يا مانداٺُو آڏَڻُ

— **ڏِبِيءَ ۾ ڏيرُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] جارَ ۾ ڦاسَڻُ
* ڪِري پَوَڻُ
* مَري وَڃَڻُ

• **ڏَٽ:** [ا - مذ] هاٿِيءَ کي هَڪِلَڻَ جو آواز. هاٿِيءَ کي هَڪَل ڪَري بيهارَڻُ
* بِيهِي رَهَڻَ لاءِ يا سُمهِي رَهَڻَ لاءِ آواز
* [هند: ڊت - هَڪَل]

• **ڏَٽ:** [ا - مذ] وارِياسو پاڳو. بَرِيَتُ. ريگِستانُ
* [ا - خاص] ٿَر جي هِڪَ حِصي جو نالو (چاچري ۽ عُمَر ڪوٽ تعلقن وارو پاڳو)

'ڏَٽِ مَ وَڃجُ ڍولِا ڪاٺِيارِي ڪاڻِ ڪَري' (شاهه)

— **ڏَٽ ڌَڻِي:** [صفت] ٿَر جي 'ڏَٽ وارِي عِلائِقي جو حاڪِمُ
* [ا - خاص] راڻي/مينڌري جو لَقَبُ

'تُون دانِي، تُون ڏَٽ ڌَڻِي، تُون راڻو تُون راءُ' (شاهه/مومَل راڻو)

• **ڏُٽ ج ڏُٽُون:** [ا - مث] چوري
* ڪُپَت. دَغابازِي
* [س/ات]

— **ڏُٽ ج ڏُٽ:** [صفت - مذ] چورُ
* ڪُپَت. دَغابازِي

— **ڏُٽ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] چوري ڪَرَڻُ

— **ڏُٽ هَڻِي ويهَڻُ:** [اصطلاح] جَوابُ نہ ڏِيَڻُ. چُپِ ڪَري ويهَڻُ. ڌَتُ هَڻَڻُ
* نِنَر ٿِيَڻُ

• **ڏِٽائِي ج ڏِٽائِيُون:** [ا - مث] عيبُ. مَدائِي. ڏوهُ

• **ڏُٽو ج ڏُٽا:** [صفت - مذ] چاٺُو. تيز فَهَمُ. هوشِيار. حَرفَتِي. تِکو. سِياڻُو. پَڪو. سَمجهو. چالاڪُ. چُستُ. چَرگُندُ. سَڻو بَرو. تربناڪ
* چورُ. چَروٽو. آڙاهَ چورُ
* [مث: ڏُٽي ج ڏُٽِيُون]

— **ڏُٽڪا ڪَمَر ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] چوراٺا ڪَمَر ڪَرَڻُ

• **ڊِٺو ج ڊِٺا:** [ا - مذ] ٿِنَرُ ٻي ڇَيو، ڳيرو، ضِدي
* [س/اَت]

• **ڏَڏُ ج ڏَڏَ:** [ا - مث] ڏَهُلَ جي وَڄَتِ جو هڪُ قِسمُ (جيڪو خاص ڪَري عاشُورَنِ ۾ وَڄائِبو آهي)
* ڏهُلَ
* پَڙهو، عام اِطلاعُ، مَنادي
* [س/اَت]
* ڳِلا، دانهَن، خواري
* [س/اَت]

—**ڏَڏُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] خواري ڪَرَڻُ، بَدنام ڪَرَڻُ

—**ڏَڏَ ڪَڍَ لائِڻُ:** [اصطلاح] ڏهُلَ وَڄائي مَشهُورُ ڪَرَڻُ
* خُواري ڪَرَڻُ، ڳِلا مَڙهَڻُ
* [س/اَت]

• **ڊِڏُ ج ڊِڏَ:** [ا - مذ] باهِرِ نِڪتَلُ پيٽُ، وَڏو پيٽُ، ڏِيلُ
* [سن: اُدرِ]

—**ڊِڏِرُ ج ڊِڏِرَ:** [صفت] وَڏي پيٽَ وارو ماٺهو، وَڏو پيٽُو، پيٽِيَلُ، دوڏِي، ڊِڏِي، ٿوبي
* دُونڊِي، دُونڊَ وارو
* [س/ل]

—**ڊُڏِي ج ڊُڏِي:** [صفت] وَڏي پيٽَ وارو، گهڻي کائڻَ وارو، ڏَلهو، ڏَيٿ

• **ڏَڏِرُ ج ڏَڏِرَ:** [ا - مذ] بَدَنَ جو سِرَ ۽ ٽَنگُن جي وِچَ وارو حِصو، ڌَڙُ
* ڪَنهِن شيءِ جو وِچُ
* ڪَنهِن ٿانءَ جو ٻاهِرِ نِڪتَلُ پيٽُ
* ڪاٺَ يا وَڻُ جو اَندرِيُون پُوڙ
* ٽَٽَ جو وِچَ وارو پُوڙ (جَنهِن ۾ ڄَوُ ٻَڌجي)
* تَلوارَ جو پورو ڳُن
* پاڻيءَ جي جَهازَ جو پانچو

—**ڏَڏِرَ ڏِرا ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] سُست ٿِيَڻُ، همَتَ هارَڻُ، ٻَٽَ جو ساهُ ڇَڏائِڻُ، بي همت ٿِيَڻُ، سَٽَ ڇَڏي ڏِيَڻُ، ساهُ سُڪي وَڃَڻُ
* ڪُجهي نَہ سَگهَڻُ، هيسجي وَڃَڻُ، بُزدِل ٿِيَڻُ
* تَنگ دِل ٿِيَڻُ
* نا اُميدُ ٿِيَڻُ
* اَٻاڻِڪو ٿِيَڻُ، حيرانُ ۽ پَريشانُ ٿِيَڻُ

• **ڊِڊو ج ڊِڊا:** [ا - مذ] ڪَنهِن اَناجَ جو بَندِ ٿِيَلُ سَنگُ
* پوکَ ۾ ڪَچي اَنَّ جي حالَتَ

• **ڊُڊِي ج ڊُڊِيُون:** [ا - مث] ننڍي ٻارَ جو پيٽُ، ٻارَ جو نِڪتَلُ پيٽُ
* جُوئِر جو هڪُ قِسمُ

• **ڍِرَ ج ڍِرُون:** [ا - مث] ڍِرو ٿِيَڻَ جي حالَتَ، ڍِلِ، ڍِلائِي، ڍَرائي، ڍِلهِڙائي، مانائِي، مانارَ، آهِستگِي
* گهٽِ هَڄَڻَ جي حالَتَ، گهٽتائي، هَلڪائي
* ٿَڌائي، نَرمائي
* [سن: شِٿِلَ = ٿڌو]
* ڇُوٽِ، آزادي، مُهلَتَ
* سُستي، ڪاهِلي، غَفلَت
* ڪَمزوري، ضَعِيفائِي، اَيرائِي
* ٿَڪرانو، سوڪڙي، تحفو
* [س/اَت]
* جهولُ، هيناهِين، نِوَڻِ، نِمَڻ
* نازَ، نخرو، اَندازَ، نَمونو (مَحبُوبانو)، طَرزَ (شاعِرانو اِصطِلاحُ)

'رَهائي آسِرَ ۾ وِيو هَليو دِلدارُ دادَن کي،
مُحَبَتَ سان، مَزي سان، نازَ سان ۽ ڍَنگَ سان، ڍِرَ سانَ' (دادَن فَقِير)

—**ڍَراڻِ ج ڍَراڻُون:** [ا - مث] ڍِرَ، ڍَرائي، ڍِلائي، مانائي، آهِستگِي، سُستي، ڪاهِلي، غَفلَتَ، ڪَمزوري
* گهٽ هَڄَڻَ جي حالَتَ، گهٽتائي، هَلڪائي

—**ڍَرائتو ج ڍَرائتا:** [صفت - مذ] ڍَرَ وارو، ڍِرو، ڍِلو، گهرگهلو، ڍِلهڙو، اَچاترو، آهِستو، مانو
* سُستَ، ڪاهِلُ، تونِي
* چرڪو، ڍارَ سان، وِستو
* چَڙٻَل، کُليل، اَلگِ
* آزادُ، ڇيڪُ

—**ڍَرائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڍِرو ڪَرَڻُ، ڍِلو ڪَرَڻُ، سُستَ ڪَرَڻُ، ڪاهِلُ ڪَرَڻُ، غَفلَتَ ڪَرَڻُ، ڍِلائي ڪَرَڻُ، ڪَمزور ٿِيَڻُ، طاقَتَ ڇَڏَڻُ، مانائي ڪَرَڻُ
* [سن: شِٿِل + ٿِڌو]
* [مص] ڍِرائِڻَ
* [امر] ڍِراءِ
* [ڍَرايو، ڍَرائِيندو، ڍَرايَلُ]

— **ڍَرائي ج ڍَرائيون:** [ا - مث] ڍِلائي، ڍِل، ڍَر، ڍِراڻ، ٿڌائي، مانائي، هِلڪڙائي، آهستگي
* ڪاهلي، سُستي، غفلت
* دير، اويرائي، چرڪ
* ڪمزوري، ضعيفائي
* گرگلائي، موڪرائي

— **ڍَر ٻڌڻ:** [اصطلاح] ڍرين تندن کي ڍلهڙو ٻڌڻ (جيئن اٽڻ ۾ ٻُڌي اندر ۾ ڇڪجن ۽ ڪپڙو خراب نہ ٿئي/ڪورين جو اصطلاح)

— **ڍَرتاڻ ج ڍَرتاڻون:** [ا - مث] هيٺائين، جهمر، نوڙ
* سلامتيءَ واري لاهي
* [س/ات/ل]

— **ڍَر ڏيڻ:** [اصطلاح] ڍِل ڏيڻ، آزادي ڏيڻ، ڇوٽ ڇڏڻ، ڪجهہ وقت مهلت ڏيڻ، زور نہ ڀرڻ
* ڍلو ڇڏڻ، ڍارڻ، ڍرو ڪرڻ
* سُستي ڪرڻ، غافلائي ڪرڻ
* ٿڌو مانو ٿيڻ
* تڙ ڀيڙ نہ ڪرڻ، ٻي اُونو ٿي ويهڻ

— **ڍَر ڍَرڻ:** [اصطلاح] نذرانو ملڻ، بخشش عطا ٿيڻ، خدائي رحمت جو وسڻ، مفت ۾ ملڻ
* [س/ات]

— **ڍِرڙائي ج ڍِرڙائيون:** [ا - مث] ڍلڙائي، ڍلائي، ڍلهڙائي
* گهر، گهلائي، دير اوير

— **ڍِرڙو ج ڍِرڙا:** [صفت - مذ؛ صفت 'ڍرو' جو اسم تصغير] ڍلڙو، ڍلهڙو
* سُست، ڪاهل
* [مث: ڍِرڙي ج ڍِرڙيون]

— **ڍَر ڪڍڻ:** [اصطلاح] اٽاوت ۾ جهول وارين تندون برابر انداز ۾ ڪرڻ (ڪورين جو اصطلاح)

— **ڍَرڻ:** [مص - فعل لازمي] ڍرو ٿيڻ، ڍرڪڻ، ڍَر اچڻ
* هيٺ لهڻ، هيٺ اچڻ، اُترڻ، لڙڻ، لهڻ، لهي وڃڻ
* گهٽجڻ، هلڪو ٿيڻ
* اندر ٻڇي وڃڻ، گهڙي وڃڻ، لنگهڻ، پيهي وڃڻ، منجهہ ٿيڻ
* [س/ل]

* وهڻ، نمڻ، اوتجڻ (کا پاڻياٺ وغيره ٿانءَ مان)
* اُپرو ٿيڻ، ڪمزور ٿيڻ
* ڪرڻ، ڊهڻ
* [ڍريو، ڍريا، ڍري، ڍريون، ڍرندو ڍرندا، ڍرندي، ڍرنديون، ڍريل]

— **ڍَرڻ:** [مص - فعل متعدي] ڍرو ڪرڻ، آهستي ڪرڻ، ڍرائڻ، گهٽ ڪرڻ، گهٽائڻ، هلڪو ڪرڻ
* ڪنهن کي پيار ڪرڻ، قرب ڪرڻ، محبت ڪرڻ
* عزت ڪرڻ، مانُ ڏيڻ
* لوڏڻ، ڌوڏڻ، ڌوڻڻ
* ڍر ڏيڻ، ڍارڻ
* جهپائڻ
* ڍرو ڪرڻ، ڇوڙڻ
* ڪولڻ
* ترسڻ، دابو ڪرڻ
* [مص] ڍرڻ
* [امر] ڍر
* [مضارع] ڍريان (ج) ڍريون، ڍرين (ج) ڍريو، ڍري (ج) ڍرين
* [زمان حال ناهج لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڍري ٿو (ج) ڍرين ٿا
* [حال مث] ڍري ٿي (ج) ڍرين ٿيون
* [ماضي] ڍريو (ج) ڍريا
* [ماضي مث] ڍري (ج) ڍريون
* [مستقبل] ڍريندو (ج) ڍريندا
* [مستقبل مث] ڍريندي (ج) ڍرينديون
* [اسم مفعول] ڍريل

— **ڍِرو ج ڍِرا:** [صفت - مذ] ٿڌو، مانو، نرم
* ڍلو، ڍرڙو، ڍرائتو، آهستي، هلڪو، ڍار سان، نرميءَ سان، هوريان، ڌيري، ڌيمي
* گهٽ، ٿورڙو، قليل، ٿوري مقدار ۾
* ڍلهڙو، ڍلهو، گهرگهلو
* خلاصو، ڇنلو، ويڪرو، (ڪپڙو وغيره)
* غافل، سُست، ڪاهل، ٽوٽي، آرسي، آلسي، بيڪار

* ديرِ ڪَندڙُ، ديرِينو، چرڪو، وِستو، ڦِلو، ڍِلهو، سِڙهُ
* ڪَمزور، نِبَلُ، هِيڻو، اَپِرو، ضَعِيفُ
* اَلِڙيَلُ، لُڏَندڙُ
* موڳو، جهڪو، اُباٽڪو، پَريشانُ، وائِڙو
* [مث: ڍِري ج ڍِريُون]

—**ڍَرِوجَهڻُ:** [اصطلاح] ڍِلَ وِجهڻُ، ديرِ ڪَرڻُ، سُستِي ڪَرڻُ

—**ڍِري پَوڻُ:** [اصطلاح] لَهڻُ، لَڙڻُ، لَهِي پَوڻُ
* تَرسَڻُ، مَنزِل ڪَرڻُ، ڏاپو ڪَرڻُ
* موهَت ٿِيَڻُ، اَڪَن شَڪَن ٿِيَڻُ، عاشِقُ ٿِيَڻُ
* [س/ٿ]
* رَوانو ٿِيَڻُ، اُسَهڻُ

• **ڍِرِڙو ڍِينگُ:** [ا - مذ] جانوَرَ جو هِڪُ قِسمُ، اُٺُ پَکِي، شُتر مُرغُ

• **ڍِرڪَ ج ڍِرڪُون:** [ا - مث] آهِستي هيٺِ ڪَرڻَ جِي حالَتَ، گِهلَ، گِهرڪَ، گِسڙَ
* ڪَمزورِي، بي طاقَتِي، بي هوشِي
* آخِري وَقتُ، پَڇاڙِي، سَڪَراتِ

—**ڍِرِڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] آهِستي آهِستي هيٺِ ڪَرڻُ
* هيٺِ ڪِري پَوڻُ ۽ گِهلبو وَڃڻُ، هيٺِ ڏي رِڙهَڻُ، کِسڪَڻُ، گِهرڪَڻُ
* ڦِسڪَڻُ، گِسڙَڻُ، سِرڪَڻُ، ڪِڙڳَڻُ
* پوئِتي سِرَڻُ، پوئِتي رَهِجي وَڃڻُ، پوئِتي پَوڻُ، پاهُون پَوڻُ
* ٽِڙَڻُ، گِهرَڻُ
* ڍِلو ٿِي پَوڻُ (بَدَنَ جو)، لِڙڪَڻُ، ڍِرو ٿِيَڻُ (مَرِيضَ وانگي). تَمام گهڻو ڍِرو ٿِيَڻُ
* وِيئَلَ مائهوءَ جي بُتَ جو هيٺِ لَڙَڻُ، ڪَنڌَ جو هيٺِ لَڙَڻُ
* بِيمارِيءَ سَبَبِ ضَعِيفُ ٿِي وَڃڻُ، بَدَنَ جو ساهُ ڇَڏي وَڃڻُ، نِستو ٿِي پَوڻُ، بيهوش ٿِي وَڃڻُ، ساڻو ٿِي ڪِري پَوڻُ، طاقَتَ ڇَڏَڻُ، ڪَمزور ٿِيَڻُ، نِرِبَلُ ٿِيَڻُ
* مَرڻُ، وَفاتَ ڪَرڻُ، رِحلَتَ ڪَرڻُ، چالاڻو ڪَرڻُ
* تَمام گهڻو ٿَڪِجي پَوڻُ
* آهِستي آهِستي رَفتارَ سان هَلَڻُ، لوڏَ سان هَلَڻُ

'هَلَڻُ هَلَڻُ حَبِيبَ جو جِيئَن ڍِرڪَڻُ ڍيلُون ٻارُ'

* [ڍِرِڪيو، ڍِرِڪِيا، ڍِرِڪِي، ڍِرِڪِيُون، ڍِرِڪَندو، ڍِرِڪَندا، ڍِرِڪَندِي، ڍِرِڪَنديُون، ڍِرِڪِيَلُ]

—**ڍِرِڪُون ج ڍِرِڪُون:** [صفت] ڍِرِڪَندڙُ، ڍِرِڪي وارو
* بِيمارِيءَ سَبَبِ ضَعِيفُ ٿِيَلُ، ساڻو ٿِيَلُ
* تَمام گهڻو ٿَڪَلُ، ٿَڪَلُ ٽُٽَلُ
* هَڇِيَلُ، ڇِنَلُ، ڪُٽَلُ
* بِلڪُل سُستُ، سِتَل، ڍِلو، وِساڻو، ڪاهِلُ، ٽوٽِي، آرسِي، سومَتِي
* ٻُورو ٿِيَلُ، خَتَم ڪَيَلُ

—**ڍِرِڪِي پَوڻُ:** [اصطلاح] ڍِلو ٿِيڻُ، ڍِرو ٿِيڻُ، بي طاقت ٿِيَڻُ، ڪَمزور ٿِيَڻُ، هِيڻو ٿِيڻُ، سُستُ ٿِيَڻُ
* بيهوش ٿِي وَڃڻُ
* پوئِتي موٽَڻُ

• **ڍَرِڪو ج ڍَرِڪا:** [ا - مذ] واتَ سان ڪَيَلُ هِڪُ آوازُ، ٻَچڪارُ، ڪُوڪارُ، سَڏُ (ڪَنهِن جانوَرَ وَغيرَه کي)
* [س/ل]

• **ڍُرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڍَرَڻُ، لَنگهڻُ، پيهِي وَڃڻُ، اَندَرِ ٿِيَڻُ، گِرَڳَڻُ
* هارجَڻُ، هيٺِ ڪَرڻُ
* گِسڪَڻُ، ٽَڙَڻُ
* ڍَرَ ڪَرڻُ
* هيٺِ ڪَرڻُ
* ڪَمزور ٿِيَڻُ
* [سن: ڏري، مر: ڍِلڻي، پرا: ڍِل، سن: ڪشر]
* [ڍُريو، ڍُرَندو، ڍُرِيَلُ]

• **ڍَڪَ ج ڍَڪُون:** [ا - مث] لِڪائِڻَ جِي حالَتَ، لِڪَ، ڇَپَ
* ڍَڪائِڻَ جِي حالَتَ، اوڙهَ، پارائِڻَ جِي حالَتَ
* پَردو، اَجهو، پَناهَ
* [سن: سٿگ = ڍڪڻ]
* ڪَنهِن ڏوهَه جي ڪَمَ جِي لِڪَ
* حِفاظَتَ، سِنڀال، مالِڪِي

—**ڍَڪائِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڍارائِڻُ. ڍَڪرائِڻُ. اوڍائِڻُ

* چوڙائِڻُ

* لِڪائِڻُ. چُپائِڻُ

* هَندائِڻُ. پَناهَہ ۾ ڏيَڻُ. اَجهي ۾ ڪَرائِڻُ

* **[مص]** ڍَڪائِڻُ

* [امر] ڍَڪاء

* [مضارع] ڍَڪايان (ج) ڍَڪايُون. ڍَڪائِين (ج) ڍَڪايو. ڍَڪائي (ج) ڍَڪائِين

* **[زمان حال ناهِڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گَڏِبا آهن]**

* **[حال]** ڍَڪائي ٿو (ج) ڍَڪائِين ٿا

* **[حال مث]** ڍَڪائي ٿِي (ج) ڍَڪائِين ٿِيُون

* **[ماضي]** ڍَڪايو (ج) ڍَڪايا

* **[ماضي مث]** ڍَڪائي (ج) ڍَڪايُون

* **[مستقبل]** ڍَڪائِيندو (ج) ڍَڪائِيندا

* **[مستقبل مث]** ڍَڪائِيندي (ج) ڍَڪائِينديُون

* **[اسم مفعول]** ڍَڪايَلُ

* **[مصدر 'ڍَڪِڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ]** ڍَڪ ڏيارِڻُ

* بَند ڪَرائِڻُ

* قابو ڪَرائِڻُ

* پُورائِڻُ. دَفن ڪَرائِڻُ

* **[ڍَڪِيو، ڍَڪِيندو، ڍَڪِيَلُ]**

—**ڍَڪَ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] ڪَنهِن عيب يا ڏوهَہ جي ڪَمَ جي لِڪَ ڪَرَڻُ

* پَردو وِجهَڻُ

—**ڍَڪِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڍَڪ ڏيَڻُ. پَڙ ڏيَڻُ

* پوشُ ڏيَڻُ. بَند ڪَرَڻُ ،

* [سن: ستگ = ڍِڪڻُ]

* پُورَڻُ. دَفن ڪَرَڻُ

* لِڪائِڻُ. چُپائِڻُ

* ويڙهِڻُ (ڪَنهِن ڪَپڙي وَغيره ۾). لَپيٽِڻُ. لَٽَڻُ

* بَچاءُ ڪَرَڻُ. بَچائِڻُ

* اُس کان بَچائِڻُ. ڇانءِ ڪَرَڻُ

* ڍَڪَرَڻُ. اوڍَڻُ. پائِڻُ. چوڙَڻُ. هَندائِڻُ (ڪَپڙو)

* جُهنڊِ هَڻَڻُ

* رولُو چوپائي مالَ کي ڍَڪَ ۾ هَڪَلُ. ڍَڪَ ۾ بَندِ ڪَرَڻُ

* [مص] ڍَڪِڻُ

* [امر] ڍَڪِ

* [مضارع] ڍَڪِيان (ج) ڍَڪِيُون. ڍَڪِين (ج) ڍَڪِيو. ڍَڪي (ج) ڍَڪِين

* **[زمان حال ناهِڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گَڏِبا آهن]**

* **[حال]** ڍَڪي ٿو (ج) ڍَڪِين ٿا

* **[حال مث]** ڍَڪي ٿِي (ج) ڍَڪِين ٿِيُون

* **[ماضي]** ڍَڪيو (ج) ڍَڪيا

* **[ماضي مث]** ڍَڪي (ج) ڍَڪِيُون

* **[مستقبل]** ڍَڪِيندو (ج) ڍَڪِيندا

* **[مستقبل مث]** ڍَڪِيندي (ج) ڍَڪِينديُون

* **[اسم مفعول]** ڍَڪِيَلُ

—**ڍَڪِي ج ڍَڪِيُون**: [ا - مث] لِڪَلَ ڳالهِہ. رازُ. لِڪَلُ عيبُ. گُجهہ

* لِڪَ. چُپ

* پَردو. ڍَڪَ

'بِيِي ڀلي، ڍَڪِي ڀلي' (محاورو)

—**ڍَڪِيَلُ چُپِيَلُ**: [صفت] لِڪِيَلُ. پوشيده. مَخفِي. غير واضح. گُجهو

* [ڪنايہ] لِڪَلُ گُڻَن وارو. اَنمول هيِرو

● **ڍَڪُ ج ڍَڪَ**: [ا - مذ] پَڙُ. پوشُ. پَردو. اوڃَڻُ

* اَجهو. پَناهَہ. اوٽَ. اولو. گَسرو. ڍارُ. اوڍَرُ. آڙَ. بَچاءُ

* [سن: ستگ = ڍَڪَڻُ]

* ڪَنهِن ٿانءَ وَغيره کي ڍَڪِڻَ جو پيو ٿانءُ. ڍَڪَڻُ

* رولُو چوپائي مالَ کي بَندِ ڪَرَڻَ جِي سَرڪاري جاءِ. مالَ جو تُرَمُ

—**ڍَڪَ مُنشِي ج ڍَڪَ مُنشِي**: [ا - مذ] ڍَڪ جي سَنڀالَ ڪَندَڙُ ملازِمُ

—**ڏِکِي ج ڏِکِيُون:** [ا - مث] لڪ، ڇپ، لڪڻ جي حالت، پوشيدگي
* [صفت - مث] بند ٿيل، لڪل، پوشيده

• **ڍِڪَ ج ڍِڪُون:** [ا - مث] ماهي مال جي رڙ، ڪنجهڪار، ڪَڙڪ، رنڀ، رڙ، راڙ، دانهن، رانڀ، چنگهه، ڪسڪو
* سخت مار، ڦيهه

—**ڍِڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ماري مڃائڻ، دٻائڻ، هيسائڻ، دانهون ڪرائڻ، تڪليف ڏيڻ
* [س/ات]
* [مص] ڍِڪائڻ
* [امر] ڍِڪاءِ
* [مضارع] ڍِڪايان (ج) ڍِڪايون، ڍِڪائين (ج) ڍِڪايو، ڍِڪائي (ج) ڍِڪائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڍِڪائي ٿو (ج) ڍِڪائين ٿا
* [حال مث] ڍِڪائي ٿي (ج) ڍِڪائين ٿيون
* [ماضي] ڍِڪايو (ج) ڍِڪايا
* [ماضي مث] ڍِڪائي (ج) ڍِڪايون
* [مستقبل] ڍِڪائيندو (ج) ڍِڪائيندا
* [مستقبل مث] ڍِڪائيندي (ج) ڍِڪائينديون
* [اسم مفعول] ڍِڪايل

—**ڍِڪَ تي ڍِڪَ لائي ڏيڻُ:** [اصطلاح] دانهن تي دانهن ڪرڻ، رڙو رڙ لائڻ
'وڇ وهري آهي، ڍِڪَ مٿان ڍِڪَ لائي اٿائين' (جملو)

—**ڍِڪَ ڪڍَڻُ:** [اصطلاح] دانهن ڪرائڻ
* سخت مار ڏيڻ
* [س/ات]

—**ڍِڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] رنڀڻ (ڍڳيءَ يا مينهن وانگر)، ڪٿڪڻ، ڪنجهڻ، ڪرڪڻ، چنگهڻ، ڪسڪڻ، ڪنجهڪار ڪرڻ
* [مص] ڍِڪڻ
* [امر] ڍِڪ
* [ڍِڪيو ڍِڪندو ڍِڪيل]

—**ڍِڪِڻي ج ڍِڪِڻِيُون:** [ا - مث] ڍِڪَ ڪندڙ جانور، مينهن
* [س/ات]

—**ڍِڪِڻي ميڪِڻي نہ هُجَڻُ:** [اصطلاح] نہ مينهن نہ ٻڪري هجڻ
* ڪُجهہ بہ نہ هجڻ
* ڪوبہ ڪم يا ڪاساري جهڙو ڪم نہ هئڻ، واندو هئڻ

—**ڍِڪُون ڪرائڻُ:** [اصطلاح] چنگهون ڪڍائڻ، رڙيون ڪرائڻ، دانهون ڪرائڻ
* تڪليف ڏيڻ
* آڻ مڃائڻ
* تابع ڪرڻ

• **ڍُڪَ ج ڍُڪُون:** [ا - مث] پيٽ سان هئڻ جي حالت، حمل، ڳورهائپ
* جوٽ، پلاڻ، تياري (ڪنهن وهٽ وغيره جي)

—**ڍُڪائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پيٽ سان ڪرڻ، حمل واري ڪرڻ، ڳرڀڻي ڪرڻ، ڏوئيتي ڪرڻ، ڳرڪڙي ڪرڻ، ڦرائڻ
* گهوڙي يا ڏاند کي گاڏيءَ ۾ جوٽڻ، ٻڌڻ، پلاڻڻ
* سنبرائڻ، تيار ڪرڻ (ڪنهن وهٽ وغيره کي)
* ڊوڙائڻ
* اٽڻ، رهائڻ، سمڙائڻ
* رسائڻ، پهچائڻ
* [مص] ڍُڪائڻ
* [امر] ڍُڪاءِ
* [مضارع] ڍُڪايان (ج) ڍُڪايون، ڍُڪائين (ج) ڍُڪايو، ڍُڪائي (ج) ڍُڪائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ڍُڪائي ٿو (ج) ڍُڪائين ٿا
* [حال مث] ڍُڪائي ٿي (ج) ڍُڪائين ٿيون
* [ماضي] ڍُڪايو (ج) ڍُڪايا
* [ماضي مث] ڍُڪائي (ج) ڍُڪايون
* [مستقبل] ڍُڪائيندو (ج) ڍُڪائيندا
* [مستقبل مث] ڍُڪائيندي (ج) ڍُڪائينديون
* [اسم مفعول] ڍُڪايل

—**ڏُڪائِي ج ڏُڪائِيُون:** [ا - مث] ڏَڪِي هُئَڻَ واري حالَتَ، پيٽَ ۾ ٻَچِي هُئَڻَ واري حالَتَ

* وَهَٽَ جوئِڻَ جِي مَزدُورِي، ڏُڪائِڻَ جِي اُجرَتَ

—**ڏُڪِجَڻُ:** [مصدر 'ڏُڪَڻُ' مان فِعلِ مَجهُول] ڏَڪِي ٿِيَڻُ، پيٽَ سان ٿِيَڻُ، گَبُ ٿِيَڻُ، گَرڀُ ٿِيَڻُ، لَڳِجَڻُ، ڦَرجَڻُ

* [ڏُڪِي، ڏُڪِبِي، ڏُڪِيَلَ]

—**ڏُڪَلُ ج ڏُڪَلَ:** [صفت] جوتِيَلُ، پَلاڻِيَلُ (ڏانڊُ، گهوڙو، اُٺُ يا ٻيو ڪو ٻه وَهَٽ وَغيره)

—**ڏُڪَلَ ج ڏُڪَلُون:** [صفت - مث] پيٽَ سان، ڏَڪِي، گَرڀَ وارِي، ٻَچِي وارِي، گَبِيَلَ، گَبَ وارِي

—**ڏُڪِي ج ڏُڪِيُون:** [صفت - مث] پيٽَ سان، حامِلِہ، گَرڀِڻِي، گَرڀوتِڻِي، گَبِيءَ، ڏوِيسِتِي، گَرگَٽِي، گوڙهارِي، اُميدوارِي، ٻِن جيئَن سان

* ڏُڪِيَلَ، ڏُڪائي، ڦَرِيَلَ (جانور)

—**ڏُڪِيائِي ج ڏُڪِيائِيُون:** [ا - مث] ڏَڪِي ٿِيَڻَ وارِي حالَتَ، پيٽُ، گَرڀُ، گَربَت، ڏُڪِلائِي، اُميدوارِي، گَرگَٽائِي

• **ڏُڪُ ج ڏُڪَ:** [ا - مذ] سُرڪَ، سُرڪِي، سُرڪو، گُيٽُ، ڍِڪَ، پِيڪَ، اُرڪَ، چُڪو، ڪَڀُ، چُرون

—**ڏُڪَ پَرڻُ:** [اصطلاح] سُرڪِي پَرڻُ، پِيئَڻُ، ڏُڪَ ڏُڪَ ڪَري پيئَڻُ

* [مجازاً] صَبرَ سان سَهَڻُ، بَرداشتَ ڪَرڻُ، سَهڻُ، ڀوڳڻُ

* واڪائِڻُ، ساراهَڻُ، جَسُ ڳائِڻُ، تَعرِيفَ ڪَرڻُ

* مَدَدَ ڪَرڻُ، هَمدَردِي ڪَرڻُ، واهَرَ ڪَرڻُ

* ڏُڪَ ڪائِڻُ ڪان پوءِ گيهه ءِ کَنڊ مِلائي سُرڪِي پَرڻُ

—**ڏُڪُ پِيئَڻُ:** [اصطلاح] جَلدِيءَ ۾ پِيئَڻُ، ٿوري مِقدار ۾ پِيئَڻُ

* [مجازاً] ڪاوڙ گهٽ ڪَرڻُ

* صَبرَ ڪَرڻُ، بَرداشتَ ڪَرڻُ، سَهَڻُ

—**ڏُڪُ ڏُڪُ:** [ا - مذ] ڦُڙو ڦُڙو، سُرڪَ سُرڪَ، هَر هِڪَ سُرڪَ، هِڪُ هِڪُ ڏُڪُ، ڦُڙي ڦُڙي

'جَڳُ جَڳُ جيئَين، جي تون پيئَين، ڏُڪُ ڏُڪُ جِندِي توڪِي آڏي'

(شيخ اياز)

—**ڏُڪُ ڏُڪُ پِيئَڻُ:** [اصطلاح] سُرڪَ سُرڪَ پِيئَڻُ، آهِستي آهِستي پِيئَڻُ، آرامَ سان پِيئَڻُ

—**ڏُڪڙو ج ڏُڪڙا:** [ا - مذ: 'ڏُڪُ' جو اسم تصغِير] ڏُڪَ کان ٻه ٿوري مِقدار ۾ پاڻِياٺِ، سُرڪَ، سُرڪِي

* [مجازاً] شَرابُ

—**ڏُڪڙو پِيئَڻُ:** [اصطلاح] شَرابُ وابِرائِڻُ، ڀَنگَ جو ڇُڪو پِيئَڻُ

—**ڏُڪُ وِجهَڻُ:** [اصطلاح] چوپائي مالَ کي بيمارِيءَ سَبَبِ تيلُ، گيهه يا دَوا جِي اوتِڻِي ڪَرڻُ

• **ڏَڪارَ ج ڏَڪارُون:** [ا - مث] مَعَدي جِي هَوا (جيڪا واتَ جِي رَستي خارِجُ ٿِيندِي آهي)، اوگرائِي، ڏَڪَرَ

* [هند: ڏڪار]

—**ڏَڪارَ اَچَڻُ:** [اصطلاح] اوگرائِي اَچَڻُ

—**ڏَڪارِجَڻُ:** [مص 'ڏَڪارڻُ' مان فعل مجهول] مَعَدي جِي هَوا جو خارِجُ ٿِيَڻُ، اوگرائي اَچَڻُ

* [ڏَڪارِيو، ڏَڪارِيو ڏَڪارِيَلُ]

—**ڏَڪارڻُ:** [مص - فعل لازمي] مَعَدي جِي هَوا خارِجُ ٿِيَڻُ، اوگرائِي اَچَڻُ

* [ڏَڪارِيو ڏَڪارِيندو ڏَڪارِيَلُ]

• **ڏَڪَرَ ج ڏَڪَرُون:** [ا - مث] مَعَدي جِي هَوا (جيڪا واتَ جي رَستي خارِجُ ٿِيندِي آهي)، اوگرائِي، ڏَڪارُ

* [هند: ڏڪار]

—**ڏَڪَرَ اَچَڻُ:** [اصطلاح] اوگرائِي اَچَڻُ

—**ڏَڪَرِجَڻُ:** [مص 'ڏَڪَرڻُ' مان فعل مجهول] مَعَدي جِي هَوا خارِجُ ٿِيَڻُ، اوگرائِي اَچَڻُ

* [ڏَڪِريو ڏَڪِريو ڏَڪِرِيَلُ]

—**ڏَڪَرڻُ:** [مص - فعل لازمي] مَعَدي جِي هَوا خارِجُ ٿِيَڻُ، اوگرائِي اَچَڻُ

* [ڏَڪِريو، ڏَڪرندو، ڏَڪِرِيَلُ]

• **ڏَڪَرُ ج ڏَڪَرَ:** [ا - مذ] غَشِي، موڙڇائِي، بيهوشِي

* وِسامَ، مانڊڪائِي، سانائي، اُونگهه

* گُنتِي، فِڪرُ، مُونجهه

* تيزُ، لوڏو، تائُو

— **ڍَڪَرَ آچِڻُ:** [اصطلاح] بيهوش ٿيڻ. غشيءَ ۾ پوڻ. ٻنڌ جا جهوٽا اچڻ. مٿي کي چڪر اچڻ

— **ڍَڪِرِجَڻُ:** [مصدر 'ڍَڪرڻ' مان فعل مجهول] بيهوش ٿيڻ. غش ٿيڻ. مورڇا ٿيڻ. چڪرائجڻ

* وسامڻ. ساٺو ٿيڻ. ماندو ٿيڻ. اُونگهجڻ

* [ڍَڪِريس ڍَڪِريس ڍَڪِرِيَل]

— **ڍَڪَرَ ڪاٺِڻُ:** [اصطلاح] ماندو ٿيڻ. اُرمانجڻ. گَنتيءَ ۾ هئڻ. وَسَهوڙو ٿيڻ. ڏک ڪرڻ. غمَ ۾ ٻُڏي وڃڻ

* جُهوٽا کائڻ. ننڊاکڙو ٿيڻ

* وَڪَڙ ڪائڻ

* ليلائڻ

* عاجزي ڪَرڻ

— **ڍَڪَرَ لَڳَڻُ:** [اصطلاح] وِسامَ ٿيڻ. مُونجهه ٿيڻ. بوڏڙو ٿيڻ

* بي هوشي ٿيڻ

— **ڍَڪِرَڻُ:** [مص - فعل لازمي] بي هوش ٿيڻ. غش ٿيڻ. مورڇا ٿيڻ

* وِسامجڻ. ماندو ٿيڻ. ساٺو ٿيڻ. اُونگهجڻ. ڪنهن سخت ڏک يا صدمي سبب ٻڏي وڃڻ

* [ڍَڪِريس ڍَڪِريا. ڍَڪِري. ڍَڪِريون. ڍَڪِرَندو. ڍَڪِرَندا. ڍَڪِرَندي. ڍَڪِرَنديون. ڍَڪِرِيَلُ]

— **ڍَڪَرَ وَٺَڻُ:** [اصطلاح] غشي ٿيڻ. بي هوش ٿيڻ. مُونجهه ٿيڻ. وِسامجڻ

— **ڍَڪَرَ وَڃي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] سخت صدمو پهچڻ

• **ڍَڪَڻَ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

* [س/ات]

* [ا - مث] هڪ قِسمَ جي وَلِ

• **ڍَڪَڻُ ج ڍَڪَڻَ:** [ا - مذ] ڍَڪ. پوش. ٻُڙ

* ڪنهن ٿانءَ کي بند ڪرڻ لاءِ پيو ٿانءُ

* [سن: سٿگ = ڍَڪَڻُ]

* [مث: ڍَڪِڻي ج ڍَڪِڻيون]

* جار. غبار

'دلين تي ڍَڪَڻُ چڙهيا پيا آهن' (جملو)

* [صفت] نگهبان. پَرَجهلو. جنهن جي پناهه ۾ رهجي

'ڍوليا ڍَڪَڻُ ٿيءُ ته سُونهان سَرتين وچ ۾' (شاهه)

'ڍوليو آ ڍَڪَڻُ مُنهنجو تنگيءَ تي تنگ ٿي ويو' (مقصود گُل)

— **ڍَڪَڻُ پيچَڻُ:** [اصطلاح] شاديءَ جي هڪ رسمَ (جنهن ۾ گهوٽ جو لانون وقت، ڪنوار جي گهر پهچڻ تي ڪنوار جي ڪوٺيءَ جي دَر تي سنوڻ طور رکيل ٺڪر جي ڍَڪَڻ کي ساڄي پير جي لت سان ڀڃندو آهي)

— **ڍَڪَڻُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] پَرده پوشي ڪرڻ. ڪنهن جا عيب لڪائڻ. ڍَڪَڻهار ٿيڻ. ڪَڪ رکڻ (ڪنهن جي عيبن تي)

— **ڍَڪَڻُ لاهِڻُ:** [اصطلاح] عيب پڌرو ڪرڻ. خوار ڪرڻ

* طعامَ جي شُروعات ڪرڻ. لنگر ورهائڻ

* [مجازاً] پيروي ڪرڻ. نقشِ قدم تي هلڻ. عمل پيرا ٿيڻ

'اسان جيڪا ڪني چاڙهي آهي، اُن جو ڍَڪَڻُ هي ٻارُ لاهيندو'

[هڪ مشهور روايت موجب شاهه سائينءَ جا سچل سرمست سائينءَ لاءِ چيل لفظ]

— **ڍَڪَڻُ لَهَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن لِڪل عيب جو ظاهر ٿيڻ. خواري ٿيڻ. گِلا ٿيڻ. بدنامي ٿيڻ

— **ڍَڪَڻَ ڍُڪَ پاٽيءَ ۾ ٻُڏَڻُ:** [اصطلاح] شرمساريءَ سبب منهن ڏيکارڻ جهڙو نه رهڻ. شرمَ ۾ ٻڏي مرڻ

— **ڍَڪَڻُهارُ:** [ا - ذات] الله پاڪ جو هڪ صِفاتي نالو

* [صفت] ڍَڪيندڙ. لِڪائيندڙ. لُڪائيندڙ (عيب وغيره)

* پناهَ ۾ رکندڙ. نِگهبانُ

'ڍَڪين ڍَڪَڻهار ڏيئي پاندُ پناهَ جو' (شاهه)

— **ڍَڪِڻي ج ڍَڪِڻيون:** [ا - مث] ڍَڪَڻ جو مؤنث. ننڍو ڍَڪ

• **ڍُڪَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پهچڻ. سهڙڻ. رسڻ. اچڻ. تشريف آڻڻ. وارد ٿيڻ

* دستياب ٿيڻ. ملڻ

* پڄڻ. پڄڻ

* [سن: ڍئوڪ]

* وات سان ڍُڪ ڍُڪ ڪري پيئڻ. سڌڪيون ڀرڻ

* [مص] ڍُڪڻ

* [امر] ڍُڪ

* [ڍُڪيو. ڍُڪندو. ڍُڪيَلُ]

• **ڏَڪِڻي ج ڏَڪِڻِيُون:** [ا - مث] ڏَڪَ جو مؤنث. ڪَنهن ٿاڻ وغيره جو ننڍو ڏڪ
※ [سن: سٿگَ = ڏَڪَڻُ]
※ گوڏي جو مَٿيُون هَڏو
※ تَلوار جي مُٺي جي چوٽيءَ تي لَڳَلُ گول ٺڪر
※ بنگال جي هڪ ننڍيءَ ٻُٽيءَ جو هڪ قِسمُ
※ گاهَ جو هڪ قِسمُ
※ [لس]

• **ڏَڪِي ج ڏَڪِيُون:** [ا - مث] چُپ. لِڪَ. لِڪَڻَ جي حالَت. پوشيدگي
※ سِجَ جي روشنائيءَ کي ڏڪ آيَلُ وَقتُ. سِجَ لَٿي کان سِجَ اُڀرڻي تائين وارو وَقتُ. پَٽَسي پَرکَ. مَنهن ميرَ. صُبحَ صادِق. پرهَ ڦُٽي. پَنيرڪو. پيجَ پِني. صُبحَ سَويرَ. پرِيات. فَجر. صُبح. اُسُر

• **ڏَگَرُ ج ڏَگَرَ:** [ا - مذ] وَڏائي. آڪَڙ. غُرُور
※ [س/ات]

— **ڏَگَرَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڏائي ڪَرَڻُ. آڪَڙ ڪَرَڻُ

• **ڏَگِرو ج ڏَگِرا:** [ا - مذ] ٻَندرُ. ٻَندَرُ
※ [س/ٿ]

• **ڏِگِلِي ج ڏِگِلِيُون:** [ا - مث] ڏِگِڙ. ڏِگِي
※ راندِ جو هڪ قِسمُ
※ [س/ٿ]

— **ڏِگِلِي ٽِپَڻُ:** [اصطلاح] ڊيري ٽِپَڻُ
※ مَرِي وَڃَڻُ

• **ڏِگُ ج ڏِگَ:** [ا - مذ] ڪَٽُ (ڪَنهن بہ شيءِ جو). ميڙُ. اَنبارُ. ڍَڳو. ڪوڙُ. اَنبوهُ. ڍيرُ. ڏِگِي. ڪوڙ ڪيا. سَٿو. گُدامُ
※ [سن: ده، مر: ديگ]
※ دَڙو (اَناجَ وَغيره جو). راهُ. کرو
※ ٽولو. جَماعَتُ
※ [صفت] گهڻو. بي اَندازُ. جامُ

— **ڏِگَ جَهڙو ج ڏِگَ جَهڙا:** [صفت] ٿُلهو. مَتارو (ماڻهو)

— **ڏِگُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ميڙُ ڪَرَڻُ
※ اَٽي اَڳيان رَکَڻُ

— **ڏِگِي ج ڏِگِيُون:** [ا - مث] ڪَنهن بہ شيءِ جو ڪوڙُ. سٿي. ڪوڙِي. ٿهي. ڍيرُ. ڏِگَ

• **ڏَگَڙُ ج ڏَگَڙَ:** [ا - مذ] مانيءِ جو هڪ قِسمُ. ڊِگڙُ

• **ڏَگِلو ج ڏَگِلا:** [ا - مذ] ڪُرتي جو هڪ قِسمُ. کَهڻِن وارو ڪُرتو. ڏِگلو. گِدِلو
※ [س/ٿ]

• **ڏُگِڻو ج ڏُگِڻا:** [ا - مذ] ڏانڊي ٻکيءِ جو هڪ قِسمُ

• **ڏَگو ج ڏَگا:** [ا - مذ] چوپائي مالَ جو هڪ قِسمُ. ڏانڊُ. ٻيلُ. ڏانڊو
※ ٻيڙيءَ جو هڪ قِسمُ (نِهايَت مَضبُوط ۽ ٻنا سِڙهَ ۽ شيخلي جي. ڪالاباغ ۽ مِٺَڻ ڪوٽ طرف. جَبَلَ واري ڪِناري لاءِ نِهايَت موزُون)
※ [صفت] واٽڙو. اَحمَق
※ بيڪار. ڪَنهن نہ ڪَمَ جو

— **ڏَگائي ج ڏَگائِي:** [صفت] ڏَگَن وارو. ڏَگَن جو مالِڪُ. ڏَگا ڌارِيندڙُ. ڏَگا وَهائِيندڙُ

— **ڏَگَن وانگُرِ وَهَڻُ:** [اصطلاح] سَخت پورهيو ڪَرَڻُ. گهڻي مِحنَت ڪَرَڻُ. راتِ ڏينهن وَهَڻُ. ڪَمَ ۾ مَشغُولُ رَهَڻُ. ڳَهَڻُ. ٻانهيءِ وانگُرِ ڪَمُ ڪَرَڻُ

— **ڏَگِي ج ڏَگِيُون:** [ا - مث] ڳِئُون. ڳانءِ. ڳَئُو. ڏانڊِي

— **ڏَگِي جو ڏَگو رَهَڻُ:** [اصطلاح] بيڪارُ رَهَڻُ. ڪَنهن بہ ڪَمَ جو نہ رَهَڻُ

— **ڏَگِي وانگي وَهَڻُ:** [اصطلاح] راتِ ڏينهن ڪَمَ ۾ رُڌو رَهَڻُ. ڳَهَڻُ

• **ڏُگِڻو ج ڏُگِڻا:** [ا - مذ] دَريائي مَڇيءَ جو هڪ قِسمُ (شِڪِل ۾ چِلِيءَ جهڙي. ٻنا چِلِرَن جي. وات وَڏو مُڇَن سان. سَنهڙا ڏَندَ. پرلهِ سَنهُون. رَنگ ڪارانجهڙو. ڊيگهہ اَڌُ فوٽ کَن)

• **ڏَلَ ج ڏَلُون:** [ا - مث] ڪَنهن آباديءَ واريءَ زَرعي زَمين جو مَحصُولُ. ٽولَ. سُنگُ. رَڪَبُ. اَڳاڙي. ڏانُ. ٽيڪِسِ. آنڪِي. ڏَنُ. رائِر. چوٽُ. خِراجُ
※ مَسوارُ. ڀاڙو. ڪِرايو
※ جَرِبو. ٽاوانُ. ڏَنڊُ

— **ڍلائتو ج ڍلائتا:** [صفت - مذ] ڍل وارو. ڍل جو. جنهن تي ڍل هجي. ڍل ڏيڻ جوڳو
* ڀاڙي وارو. ڪرائيدار
* ڏن ڀرو. خراجي
* [مث: ڍلائتي ج ڍلائتيون]

— **ڍل ڀرڻ:** [اصطلاح] ڍل ادا ڪرڻ. رائڙو ڀرڻ. سنگ ڏيڻ
* ڏن ڏيڻ. خراج ڏيڻ

— **ڍلَ وجهڻ:** [اصطلاح] مسواڙ مقرر ڪرڻ. جزيي جو اندازو مقرر ڪرڻ. محصول مقرر ڪرڻ

• **ڍلُ ج ڍلَ/ڍلُون:** [ا - مث/مذ] ڪيڙيل زمين ۾ ٻني ناهڻ جو هڪ اوزار. ڪيڙيل زمين کي سنو ڪرڻ جو اوزار. ڪين. تر. سيناڙ
* [س/ات]

• **ڍلَ ج ڍلُون:** [ا - مث] ڍر. ٿڌائي. ماٺائي. نرمائي
* [سن: سٿل = ٿڌو]
* گيسر. سيڙپ. ديگهه
* اوسيٽڙو. انتظار
* چرڪ. دير. اوير. ڪمهلائي
* گهل. سستي. ڳمر. ڪاهلي
* غفلت
* ڇڙواڳي. آزادي
* مهلت. فرصت
* جهول

— **ڍلائي ج ڍلائيون:** [ا - مث] ڍرائي. ڍر. سستي. غفلت. ڪاهلي. گهل. ڳمر. موڳائي
* اويرائي. دير
* گهٽتائي. خرابي. عيب. مدائي. سقم

— **ڍلجڻ:** [مصدر 'ڍلڻ' جو فعل مجهول] سستي ٿيڻ. ڪاهلي اچڻ (بدن ۾)

'ڍليون پيو ڍليج'
* [ڍليو ڍلبو ڍليل]

— **ڍل ڏيڻ:** [اصطلاح] ڍر ڏيڻ. ڍارائڻ. ڍرو ڇڏڻ. ڍرڻ. جهپائڻ. ڍرو جهلڻ (لغڙ کي اڏائڻ وقت)
* ديگهه ڏيڻ
* ڇڙواڳي ڏيڻ
* مهلت ڏيڻ

— **ڍلَ ڪرڻ:** [اصطلاح] سستي ڪرڻ. دير ڪرڻ. چرڪ ڪرڻ

— **ڍلو ج ڍلا:** [صفت - مذ] ٿوريءَ رفتار وارو. آهستو. ڍيمو. ڍرو
* [سن: شٿل = ٿڌو]
* ڳرڳلو. موڪرو. ويڪرو (ڪپڙو وغيره)
* سست. ڪاهل. غافل
* ڪچڙ (زمين)
* گهٽ آبادي ڪندڙ. غير مثمر. غيرآباد. ويران. نسقل
* گهٽ. ڪسو. عيبدار

— **ڍلَ وجهڻ:** [اصطلاح] ڍرو ڇڏڻ. ڇڏي ڏيڻ
* دير ڪرڻ. اوير ڪرڻ
* اِنگهائڻ (ڪنهن به ڪم کي). سيڙپ ڪرڻ
* سستي ڪرڻ. غفلت ڪرڻ

• **ڍُلُ ج ڍُلَ:** [ا - مذ] وارو. وَکهه
* اٽ. ڏنگ. ڪٻائي
* ڏونگو
* [س/ات]

— **ڍُلُ ڏيڻ:** [اصطلاح] وَکهه ڏيڻ. موقعو ڏيڻ. وارو ڏيڻ

• **ڍُلڪ ج ڍُلڪون:** [ا - مث] سڌي رفتار سان هلڻ جي حالت. ٽيلارو. تور. رفتار
* هيٺائي. سستي
* [س/ات]

— **ڍُلڪار ج ڍُلڪارون:** [ا - مث] تور. رفتار

'بغدادي آئيا بوڙيون ڏيئي، ڍاٽي ڪري ڍلڪار'

— **ڍُلڪڻ:** [مص - فعل متعدي] تور سان هلڻ. ٽلڻ. سڌي رفتار سان هلڻ. ناز انداز سان هلڻ
* هيٺو ٿيڻ. نستو ٿيڻ. ڍرڪڻ
* [س/ات]
* [مص] ڍلڪڻ
* [امر] ڍلڪ
* [ڍلڪيو ڍلڪندو ڍلڪيل]

• **ڍَلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] سَنڌُون ٿيَڻُ
* گِڙو ٿيَڻُ
* [س/ات]
* گهٽجڻُ. لَهڻُ. هيٺ ٿيَڻُ
'ڏينهن ڍلي ويو' (جملو)
* [ڍَليو ڍَليا. ڍَلي. ڍَلِيُون. ڍَلندو ڍَلندا. ڍَلندي. ڍَلنديُون. ڍَلِيَلُ]

• **ڍَلُو:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو

• **ڍَلي ج ڍَلِيُون:** [ا - مث] ڪيتريَل زمينَ کي سَنڌُون ڪَرڻ جو اوزار. ڪِيتِي
* [س/ات]

—**ڍَلي دورڻُ:** [اصطلاح] دِلگِيرُ ٿِيَڻُ. هِمَتَ ڇَڏڻُ
* [س/ات]

• **ڍِلياري ج ڍِلياريُون:** [ا - مث] ٻِيَرَ جو سَنڌُون سِڌو وڻُ. ڪابولي ٻيَر
* [س/ل/ات]

• **ڍِمبُو:** [ا - مث] مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ

• **ڍَمِڙِ ج ڍَمڙِيُون:** [ا - مث] ٿوري واريَاسي ۽ ٿوري چِيڪِي گَڏيَلُ (زمين)

• **ڍَنوري ج ڍَنوريُون:** [ا - مث] وَڏي ڇڙي

• **ڍَنيري ج ڍَنيريُون:** [ا - مث] وَڏو ڇَڙو. ڊَبَرو. سانپير
* [س/ات]

• **ڍَنڍَ ج ڍَنڍُون:** [ا - مث] بِيٺَل پاڻِيءَ جو وَڏو قُدرتي تَلاءُ. زمينَ تي پاڻِيءَ جو وَڏو ڦَهلاءُ. سَرو وَر
* هوڏ. حوض. ديوري. ڪانٽو
* ڌهَل جِي وَڄتِ جو هِڪُ قِسمُ. مُحرَمَ جي عاشُورَن وَقتِ ڌهَل يا نَغارَن جِي وَڄتِ. ماتِمِي وَڄتِ (آڳاٽي زماني ۾ ڪَنهن اميرَ رَئيسَ يا حاڪِمَ جي مَرڻَ تي وَڄندي هُئي). ڏِڏ
* [هند: تل]
* [مجازاً] ڇِڊِي لاسَ وارو ڀوڙُ

—**ڍَنڍَ ٿيڻُ:** [اصطلاح] پاڻِيءَ جو اَڇي هِڪَ هنڌ ڪَٺو ٿيَڻُ

—**ڍَنڍَ پِٽڻُ:** [اصطلاح] نَغارَن يا ڌهُل جِي ڏِڏَ (وَڄتِ) تي ماتَمُ ڪَرڻُ

—**ڍَنڍَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] دَرياءَ جو جهولَ ڪَرڻُ. پاڻِيءَ جو ڇَڏي وَڃڻُ

—**ڍَنڍَ ڪُڪُڙُ ج ڍَنڍَ ڪُڪُڙَ:** [ا - مذ] ڍَنڍَ جي پکِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (رَنگَ ميرانجهڙو ڪُڪُڙ وانگر، چُهنبَ نوڪدار، ٽنگون ڊگهيُون ۽ سايُون. پيرن ۾ پردو ڪونه ٿئيس)

—**ڍَنڍَ وَڄڻُ:** [اصطلاح] ماتَمَ جِي وَڄتِ وَڄڻُ
* پِٽَ پوڻُ. ماتَمُ ٿيَڻُ

—**ڍَنڍين پِٽجڻُ:** [اصطلاح] مَشَهُورَ ٿِيَڻُ. ناميارو ٿِيَڻُ. نامِي گِرامِي ٿِيَڻُ. ناليوارو ٿِيَڻُ. هَر ڪَنهن جي وات تي هَجڻُ. عام ٿِي وَڃڻُ
* گهڻائِي ۽ سَستائِي هُئڻُ

—**ڍَنڍين ڍيرُ ج ڍَنڍين ڍيرَ:** [ا - مذ] سَيوڪِجهه. جهجهائِي. گهڻائِي. سَرسائِي. اَڪثريَت. ميڙ. گنج
* شُڪَر وارو سال. سُڪَر. سُڪار

—**ڍَنڍين ڍيرَ لڳڻُ:** [اصطلاح] بي اَندازُ ٿِيَڻُ (اَناج وَغيره). سَيوڪِجهه ٿيَڻُ. سُڪَرَ لڳڻُ. سُڪارُ ٿيَڻُ

• **ڏُنڊُ ج ڏُنڊَ:** [ا - مذ] دُونڊُ. گَند. ڪچرو
* مُردار. مَڙهُ. مُڙدو. مُئَل جانورَ جو لاشُ

• **ڏِنڊِڪارَ ج ڏِنڊِڪارُون:** [ا - مث] زورَ سان روئڻَ جو آواز. ڏِنڊڪَر. اوڇنگارَ
* داڙَ. رَڙ. ڪوڪَر
* [س/ات]

—**ڏِنڊِڪارَڻُ:** [مص - فعل متعدي] زورَ سان روئڻُ. اوڇنگارُون ڏِيئِي روئڻُ. آهه و زاري ڪَرڻُ
* [س/ات]
* [مص] ڏِنڊڪارڻُ
* [امر] ڏِنڊِڪار
* [مضارع] ڏِنڊِڪاريان (ج) ڏِنڊِڪاريُون. ڏِنڊِڪارين (ج) ڏِنڊِڪاريو. ڏِنڊِڪاري (ج) ڏِنڊِڪارِين

※ [زمان حال ناھڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

※ [حال] ڏُنڊِڪاري ٿو (ج) ڏُنڊِڪارِين ٿا

※ [حال مث] ڏُنڊِڪاري ٿِي (ج) ڏُنڊِڪارِين ٿِيُون

※ [ماضي] ڏُنڊِڪارِيو (ج) ڏُنڊِڪارِيا

※ [ماضي مث] ڏُنڊِڪارِي (ج) ڏُنڊِڪارِيُون

※ [مستقبل] ڏُنڊِڪارِيندو (ج) ڏُنڊِڪارِيندا

※ [مستقبل مث] ڏُنڊِڪارِيندِي (ج) ڏُنڊِڪارِينديُون

※ [اسم مفعول] ڏُنڊِڪارِيَلُ

—**ڏُنڊِڪارين پَوَڻُ:** [اصطلاح] زورَ سان روئڻُ، اوڇنگارُن ۾ ڀَڄِي وَڃَڻُ، سُڏڪين پَوَڻُ

• **ڏُنڊِڪَرَ ج ڏُنڊِڪَرُون:** [ا - مث] زورَ سان روئڻَ جو آوازُ، اوڇنگارَ، آه و زاري

※ ڀاڏَ، رَڙِ، ڪُوڪَرَ

※ [س/ات]

—**ڏُنڊِڪَرَ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] وَڏي آوازَ سان روئڻُ، اوڇنگارون ڏيئي روئڻُ

• **ڏُنڊَڻُ ج ڏُنڊَڻَ:** [ا - مذ] وَڏو جانوَرُ، پوڙهو جانوَرُ، ڪُراڙو جانوَرُ، ڀانيو

※ [س/ات]

• **ڏَنڊورو ج ڏَنڊورا:** [ا - مذ] نغاري جي چوٽَ يا دُهَلَ جي آوازَ تي عام اَعِلانُ، عام اِطِلاعُ، اَعِلانُ (مالُهُوءِ واتان)، تَشِهيرَ، ڍَڙهو، مَنادِي، اِعِلانِ عام

※ [سن: ڍِم ڍِرم = هڪ ڍهل]

※ فَشِري، بَدِنامِي، گِلا

—**ڏَنڊورائِي ج ڏَنڊورائِي:** [صفت] ڏَنڊورو ڏِيندَڙُ، ڍَڙهو يا مَنادِي ڏِيندَڙُ، عام اِطِلاعُ ڪَندَڙُ، سَدَ ڏِيندَڙُ

—**ڏَنڊورچِي ج ڏَنڊورچِي:** [صفت] ڍَڙهي ڏِيَڻَ وارو، ڏَنڊورائِي، ڏَنڊورو ڏِيندَڙُ

—**ڏَنڊورو ڀِٽائِڻُ:** [اصطلاح] ڍَڙهو ڦيرائِڻُ، اَعِلانُ ڪَرَڻُ، عام اِشتِهارُ ڪَرائِڻُ، عام اِطِلاعُ ڪَرائِڻُ، مَشَهُوري ڪَرائِڻُ، ظاهِرِ ڪَرائِڻُ، پَڌرو ڪَرائِڻُ

—**ڏَنڊورو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ڍَڙهو گُهمائِڻُ، مَشَهُوري ڪَرَڻُ، اَعِلانُ ڪَرَڻُ، ڳالهِہ عام ڪَرَڻُ

—**ڏَنڊورو گُهمائِڻُ:** [اصطلاح] ڏَنڊورو ڦيرائِڻُ، ڍَڙهو ڏِيارَڻُ، مَنادِي ڪَرائِڻُ، مَشَهُورُ يا عام ڪَرَڻُ

• **ڏَنگَ ج ڏَنگَ:** [ا - مذ] نَمُونو، طَرزُ، ڍَبُ، ڀارُ، طَرحَ، ڀَتِ، ڏانءُ، طَرِيقو، وَجُهہ، وِتِيرو، دَستُورُ، ڀِر، ڍارُ، رِيتِ، قِسمُ، پِرڪارُ، ڍولُ

※ [سن: دَنبِ = ڏيکاءُ ڏِيڻ]

※ چَلَتِ، چالِ، وَرتاءُ، وَضَع قَطع، هَلَتِ، رَوِشِ، رَوَيو

※ لَڇَڻُ، لَلُ، ڪِرِ، عادَتَ، اَفعالُ، ڇيهَڙ، اُٺَڻُ ويهَڻُ، نِشِستَ بَرخواست، شَعُورُ، اَدَبُ، اَندازو سِيرَتَ، سَلِيقو خَصلَتَ، حالُ

※ رَستو، وَرجَس، تَرتِيبَ، قَرِينو

※ هُنَرُ، فَنُ، ڪُشسلتا، چَترائِي

※ حِڪِمَتَ، مَهارَتَ، ڪارِيگَرِي، قابِلِيَتَ، اُستادِي

※ رِٿَ، تَجوِيزَ

※ اَٽڪَلِ، تَرڪِيبَ، حَرفَتَ

※ طَبَع زاد، جوڙَ ٽوڙَ، اِيجادِ، ڪَلَ

—**ڏَنگائِتو ج ڏَنگائِتا:** [صفت - مذ] صِفَت وارو، ڪِرائِتو، طَرِيقي وارو، چَڱي نَمُوني وارو، شانائِتو، بُلَندِ اِخِلاقَ وارو، سُلَڇڻو، عِزَت ماب، ڍولائِتو

※ [مث: ڏَنگائِتِي ج ڏَنگائِتِيُون]

• **ڏِنگَ ج ڏِنگَ:** [ا - مذ] مينهِن يا ڏِڳِيءَ کي کِير ڏُهَڻَ وَقتِ پوئِيُنِ ٽَنگُنِ ۾ ٻَڌَلُ رَسو، وَنگَ، نُوڙِ

※ [س/ڪوهہ]

—**ڏِنگَ جِي مَهَلَ:** [ا - مث] ڏُهائِيءَ جِي مَهَلَ، سانجهي، شامَ

—**ڏَنگَڻُ:** [مص - فعل متعدي] کِيرُ ڏِيندَڙُ مالُ (ڏِڳِيءَ يا مينهِن) کي ڏُهَڻَ وَقتِ پوئِيُن ٽَنگُنِ ۾ رَسو ٻَڌَڻُ، وَنگَ وِجهَڻُ، وَنگَڻُ

※ [س/ڪوهہ]

※ [مص] ڏِنگَڻُ

※ [امر] ڏِنگِ

※ [ڏَنگِيو ڏَنگِيندو ڏَنگِيَلُ]

— **ڍِنگ وِڃهڻُ:** [اصطلاح] ڪِير ڏيندڙ چوپائي مال کي رَنگ وِڃهڻ ڏهائي ڪَرڻُ

• **ڍِنگ ج ڍِنگ:** [صفت] بهادُر. جوان. سُورهيه. پَهلوانُ. شيرِدل

* [س/ل]

— **ڍِنگَنِ کي ڀاهِڻُ:** [اصطلاح] وَڏن ماڻهن کي شڪست ڏيڻُ

• **ڍُنگ ج ڍُنگ:** [ا - مذ] ٻه شيُون. ٻه ٽنگ. ٻه داڻا. جوڙو. جَٽُ. جوڙي. ٻٽُ. سلهٽُ (جانوَرن جو)

* گهوٽُ ڪَنوارِ. وَنو وَني

* ڏم پڇي. پٽو بَندُ. ڪَشو. ڪمرٻندُ

• **ڍِنگَرُ ج ڍِنگَرُ:** [ا - مذ] وَڻ جو ڪَندن وارو ٽارو

* سَنهون جهنگ

* [سن: جهانجهي؛ مر: جهانڪر]

* اَپرو جانوَرُ (جمڙو هٿن جو پِجرو) ڏُٻرو ڍورُ

* [سن: تشڪر، مر: دبن]

* ماڪَ

* مينهن تي پيدا ٿيندڙ هڪَ قِسمَ جي ڀاڄي

— **ڍِنگِراڻِ ج ڍِنگِرائِيُون:** [ا - مث] ڪَنڊائُون رَستو. جَنهن رَستي تي گهڻا ڍَنگر وِڃايَل هُجن

— **ڍِنگَرن تي اَٽو هارڻُ:** [اصطلاح] اَجائي مَحنتَ ڪَرڻُ

* نالائقَ تي ٿورو ڪَرڻُ

— **ڍِنگِري ج ڍِنگِريُون:** [ا - مث] ڪَندن واري ٽاري

* پکيءَ جو هڪَ قِسمُ

* لباسَ جو هِڪَ قِسمُ (جيڪو مزدوَر ڪم ڪَرڻ وَقت پائين)

* [صفت] ڪمزورُ

* **ڍُنگِري ج ڍُنگِريُون:** [ا - مث] ماڪَ. ڌُنڌ. غبار. ڪوهيڙو

* [سن: ڌومڪ + ري]

• **ڍِنگَمتَرُ ج ڍِنگَمتَرَ:** [ا - مذ] ڏڙڪي وارو ڳالهائڻ. ڏڙڪو ڌٻ. دٻڙاٽُ. ٺاٺِسِ. ڌمڪي. ڌَڏِڪو

• **ڍِنگَهرُ ج ڍِنگَهرَ:** [ا - مذ] ڪَنڊائين وَڻ جو ٽارُ. ڍِنگر. ڍِسگَر

* [صفت - مذ] اَپرو. ضَعيفُ. ڏُٻرو

* [مث: ڍِينگهِري ج ڍِينگهِريُون]

— **ڍِنگَهرُ ڍارَڻُ:** [اصطلاح] پَناهَ ڪَرڻُ. بچاءُ ڪَرڻُ. اَجهو ناهڻُ

— **ڍِنگِهرِي ج ڍِنگِهرِيُون:** [ا - مث] ڍِنگِري

— **ڍِنگِهرِي چاڙهڻُ:** [اصطلاح] رَنَ زالَ يا مَري وَيَل ماڻهوءَ جي زال. جَنهن کي گهر جي پاتين طرفان خوشيءَ جي موقعي (جمڙوڪ عِيدَ وَغيرَه تي) تي پَنهنجي ٻاران طعامَ رَڌي ڏيڻَ. ٻِئي نَموني سَنيال لَهڻُ

• **ڍِنوائِڻُ:** [فعل متعدي بالواسطہ] ڍَوُ ڪَرائڻُ. ڍوائڻُ. پيٽ ڀرائڻ. رَڄ ڪَرائڻُ

* خواهِش پُوري ڪَرائڻُ

* [ڍِنوايو ڍِنوائيندو ڍِنوايَلُ]

• **ڍِنگُن ج ڍِنگَن:** [ا - مذ] ڍولُ. نَمونو. طَريقو. طَرحَ. رَستو. طرزُ. ڍانءُ

* رَواجُ. چالو. پَروِيِز. وَتيرو. پَر. دَستُورُ. هَلتِ

* شڪل. صُورَتَ. رُوپُ. ويسُ

* گهاٽَ. ڍَنگَ. آچارُ. ٻانو

* پَتِ. ڍَٻ. وَجَهه

* ڍارُ. لَڇَڻُ. اَفعالُ. عادَتَ. لَلُ. ڪِرُ. چِيهَرُ. شعورُ

* قَرينو. تَرتيبَ

* تَجويز. اَٽڪَلُ. واٽَ

* هُنَرُ. فَنُ. ڪاريگري. ڪارستاني. آرُ. رَمزُ. حِڪمَتُ. فِراسَتَ

* عَقلُ. چترائي. ڏاهپ. سياڻپ. هوشياري. قابِليَتَ

• **ڍِنگِتو ج ڍِنگِتا:** [صفت - مذ] ڍولائتو. سُهڻو. خوبصُورَتُ

* سُهڻين وَصفُن وارو. باسيرت. با اَخلاقُ. خَليقُ. با اَدَب. اَديبُ. صالحُ

* [ظرف] سُهڻي نَموني. سَنَي ڍَنگَ سان. سُٺيءَ طَرز سان

• **ڏُوٻ ج ڏُوٻُون:** [صفت - مث] وَڏيءَ عُمر واري. ٻوڙهي. ٻُڍي

* [س/ڪوهه]

● **ڏوپ ج ڏوپ:** [ا - مذ] خَرابُ ڳالهہ. ڳار
※ [س/ات]

— **ڏوپ ڪڍڻ:** [اصطلاح] گاريون ڏيڻ. خراب ڳالهائڻ

● **ڍوڍا:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

● **ڍوڍارَ ج ڍوڍارُون:** [ا - مث] ڪَٻرَ جي وَڻَ جي پاڙَ
※ [س/ٺ]

● **ڏوڍري ج ڏوڍريُون:** [ا - مث] ٻوٽي جو هڪُ قِسمُ

● **ڍوڍو:** [ا - مذ] گِلا. بَدنامِي. خوارِي
※ [س/ات]

— **ڍوڍو ڪڍي لائڻ:** [اصطلاح] بَدنامِي ڪَرڻ. گِلا ڪَرائڻ

— **ڍوڍو ڪرڻ:** [اصطلاح] خوارِي ڪَرڻ. بَدنامُ ڪَرڻ

● **ڍوڍو ج ڍوڍا:** [ا - مذ] مانِيءَ جو هڪُ قِسمُ. ٿُلهِي مانِي (جوئر يا ٻاجهريءَ جي). ريڍولو. روٽلو. ڏِگڙ. ڏِگِڙي. ٽوٽِ مِرچَ مَصالحي پيَل ٿُلهِي مانِي
'توڙي وَجي رومَ، تہ بہ ڍوڍي متي ڳُورَ'

— **ڍوڍا ڏيڻ:** [اصطلاح] تپائڻ. تنگ ڪَرڻ. رُلائڻ

● **ڏوڏوري ج ڏوڏوريُون:** [ا - مث] گاهَ جو هڪُ قِسمُ
※ هڪُ ٻوٽيءَ جو نالو

● **ڍورُ ج ڍورَ:** [ا - مذ] جانوَر. چوپايو. ڳهرو چوپايو مالُ (سِڱن وارو، جهڙوڪ: ڏڳيون، ڏڳا، مينهون، ڳايون، ٻڪريون، ڍڳا وَغيره)، مالُ. مَويشِي. بارَ ڍوئيندڙُ حَلال جانوَر. وَهٽُ
※ [ڳ: ڍور، سن: ڌُوريميہ > ڌروهہ = ڍور]
※ نَهرَ. ڍورو
※ سَمُنڊُ. دَرياءُ
※ [صفت] بي سَمجهہ. اَڻ ڄاڻُ. اَبوجهہ. بي عَقل. موڳو. ٻَڌو. ٻِڪِهلو. ڍِبو. مانڊو. چَريائُ
※ بي زُبانُ. گُنگُدامُ

— **ڍورُ ڏنگرُ ج ڍورَ ڏنگرَ:** [ا - مذ] چوپايو مالُ. سِڱن وارو مالُ. ڍورُ. ڏڳو. وَهٽُ وانو. مالُ مَويشِي

— **ڍورُ ڪُهڻ:** [اصطلاح] قُرباني ڪَرڻ. اضحيٰ ڪَرڻ

— **ڍورُ ليٽائڻ:** [اصطلاح] شومَ ڪي راضِي ڪَرڻ. ڪَنجُوسَ کان رِعايَتَ حاصِل ڪَرڻ. بيڪارَ کان ڏُکيو ڪَمَ ڪَرائي وِڃهڻ

— **ڍورَنِ ڍوَ هُئڻ:** [اصطلاح] مالُ مَتاعُ خُوشحالُ هُئڻ. خُوشحالِي هُئڻ. سُکيو سَتابو هُئڻ (مالوَندَن جو)

● **ڍورڻ:** [مص - فعل متعدي] اَنَ مان ڪِنَ. ڪَچرو. مِٽِي وَغيره صافُ ڪَرڻ. ڇَنڊڻ. ڇاٽڻ. وائرڻ
※ جُدا ڪَرڻ. ڌارَ ڪَرڻ. اَلڳ ڪَرڻ. عَليحِده ڪَرڻ
※ وِڪرائڻ. وِڃوڙڻ. هارڻ. وِڃڻ
※ ڪيرائڻ. ڌِڪو ڏيڻ
※ [مص] ڍورڻ
※ [امر] ڍور
※ [ڍوريو. ڍوريندو. ڍوريَل]

● **ڍورو ج ڍورا:** [ا - مذ] دَرياءُ يا وَڏي واهَ جي ڇَڏيَل هيٺاهين زَمينَ (جتي پاڻي بيهَندَو هُجي) ڪَڏ. جهڪائي. جهڪاڻ. هيٺاهين. ڍوري. ترائي. قُدرتِي تَلاءُ. ڇهنو. ٽَنڊِڙي ڍَنڍَ. ڇَنبُ
※ خالُ. اونهاڻُ. ٻوڙ
※ پاڻيءَ جو هيٺاهُون ڪَڏو. پاڻيءَ جو چَشمُو. ڍَهو. جهڪڻو
※ ڦَٽَل واهُ يا دَرياءُ وَغيرَه. ڦٽو
※ واهُ. ڪَسِي
※ [مث: ڍوري ج ڍوريُون]

— **ڍورو وِڃهڻ:** [اصطلاح] ٿَڪَل وَهٽَ کي اُٿارڻ لاءِ رَسو وِڃهڻُ يا رَسو ءِ ڪاٺي ڪَمِ آڻڻ
※ [س/ٺ]

● **ڍوري ج ڍوريُون:** [ا - مث] 'ڍورو' جو مؤنث. هيٺاهين زَمينَ (جتي پاڻي اچي گڏ ٿئي). ڇَنِ. ننڍو تَلاءُ. ننڍِڙي ڍَنڍَ. ترائي
※ [سن: ڌارا]
※ ليڪو. ليڪَ. پَٽو. پَٽي. ڳهاري (تلوارَ جي ڦرَ جي وچَ ۾ خالُ وانگي ڳهبُ وَغيره)

— **ڍوري چڙهڻ:** [اصطلاح] ڳهٽي مايا چڙهڻ. ڳهڻو مَتارو ٿيڻ
※ [س/ل]

— ڊوري هُٽَڻُ: [اصطلاح] سَگهارو ٿيَڻُ. طاقت وارو ٿيَڻُ
* ٿُلهو ٿيَڻُ. متارو ٿيَڻُ. سَيَرو ٿيَڻُ. ڏٿو متو ٿيَڻُ (چوپائي مال جو)
* تازو توانو ٿيَڻُ

• ڊوريو ج ڊوريا: [ا - مذ] ڪنولو. ڪٽ. مَنجو
* [س/ٿ]

• ڏَوَڙُ ج ڏَوَڙَ: [ا - مذ] ڏئو. رَڄُ
* [س/ل]

'پَٽَ جا ڏوڙ لڳا پيا آهن' (جملو)

• ڊوس ج ڊوسُون: [ا - مث] پٽَ. سَٽَ ڪٽَ
* [س/ات]

— ڊوس مچائِڻُ: [اصطلاح] گهڻو پٽَڻُ. سَٽَڻُ. ڪُٽِڻُ

• ڊوڪُ ج ڊوڪَ: [ا - مذ] وَرُ. وَڪَڙُ. ڏِنگُ
* جَبَل جو وَرُ
* ٽَڪَن وَغيره جو وَرُ
* [س/ڪوهـ]

• ڊوڪارَ ج ڊوڪارُون: [ا - مث] هُوڪار. لَلڪار. يَلغارَ
* [س/ڪوهـ]

— ڊوڪارَڻُ: [مص - فعل متعدي] هُوڪارَڻُ. وِڙهَڻَ لاءِ سَڏُ ڪَرَڻُ. لَلڪارَڻُ
* [س/ڪوهـ]
* [مص] ڊوڪارَڻُ
* [امر] ڊوڪار
* [ڊوڪارِيو. ڊوڪارِيندو. ڊوڪارِيَلُ]

• ڊوڪارِي: [ا - خاص] هِڪَ ڌَهَرَ جو نالو
* [س/ٿ]

• ڊوڪاٽِي: [ا - خاص] هِڪَ پِٽَ جو نالو
* [س/ٿ]

• ڊوڪَرَ ج ڊوڪَرُون: [ا - مث] سَخا جو خُونچو. ڏاڪَڻُون
* مَهرباني. بَخشِش
* [س/ات]

• ڊوڪِري ج ڊوڪِرِيُون: [ا - مث] مَصالحيدار ڀاڪيَل مانيءَ جو هِڪَ قِسمُ. ڀلو يا مڇي مٿان رَکي پچايَل مَصالحيدار ڀاڪيَل ماني يا ڊوڊو. ڇَهري روٽي. موڻ ڀيَل لولو
* [س/ات]
* اُڀارِيَل ٿُلهي ڪوڪِي يا ماني
* [س/ٿ]
* [صفت - مث] رَلَندڙ. ڇڙِي. آواره. ٺوسِڙي
* لالچي
* بي ماني
* [س/ات]

• ڊولَ: [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• ڊولُ: [ا - ذات] خُدا تَعالى

• ڊولُ ج ڊولَ: [صفت] مِٺَڻُ. لَڏَڻُ. پيَنُ. لاڪُ. سڄَڻُ. پرين. مَحبُوبُ. ڊولَڻُ. دِلبَر. دوستُ. يار. مِتر. سَڄَڻُ. ڊولو. ڊوليو. دوس. دِلدار. مَنار. مَعشُوقُ. دِل گهريو. سانُ سيباٽو
* مُڙس. ڀتار. وَر. ڪانڌُ. خاوَندُ
* [سن: دو + 'ل' = پچاڙي]
* [صفت] دادِلو. لاڏلو. ڇچلو. ڪوڏَ نينو. اَنگلي. مَلُوڪُ. موچارو. سُٺو. سُهڻو. ٺاهُوڪو. عاليشانُ. مَنَ مَلوڪُ

— ڊولَ ڊِلا ٿِيَڻُ: [اصطلاح] هِمَتَ ڇَڏائِڻُ. مايُوس ٿيَڻُ

— ڊولَڻُ ج ڊولَڻَ: [صفت] ڊولُ. يار. مَحبُوبُ. دِلدار. مَنار. دِلرُبا. مَعشُوقُ. ڊولو. ڊوليو. دوستُ. پرين. پيارو

— ڊوليو ج ڊوليا: [ا - ذات] اَللّه تَعالىٰ

'ڊوليا ڏڪَڻُ ٿيءِ ڏيئي پاندُ پَناهَ جو' (شاهه)

* [صفت] ڊولُ. ڊولَڻُ. ڊولو. سَڄَڻُ. دوستُ. پيارو. مَحبُوبُ

• ڊولُ ج ڊولَ: [ا - مذ] وَڄَتِ جي هِڪَ سازَ جو نالو. ڍَهُل. ڊولَڪَ
* [سن: ڊول = دهل]

— ڊولي ج ڊولِي: [صفت] ڍَهُل وَڄائِيندڙُ. ڊولَ وارو. ڍَهلاري
* [س/ٿ]

• ڏولُ ج ڏولَ: [ا - مذ] کُهِي يا چِلِمَ جي ٽوپيءَ جو ڍَڪُ. مَخرُوطِي لوهي ٽوپ. ڏولُ
* [س/ڪوهـ]

• **ڊولڙُ ج ڊولڙَ:** [ا - مذ] ٻڪريءَ جو هڪ قِسمُ
* [س/ٿ]

• **ڊولڙي ج ڊولڙيُون:** [ا - مث] ٻوجا ڀاڻ ۾ ڪم ايندڙ نڪَر جو هڪ ٿانءُ (جنهن تي تاندا رکي گيهه وجهي ساڙجي)
* [س/ٿ]

• **ڊولڪ ج ڊولڪون:** [ا - مث] وڄائڻ جو هڪ ساز، ننڍو ڍول، ڍولڪي، ڍولڙي، پکواز، ڊيڪ، ڊيڪڙي، ڊولڪي
* [سن: ڊولڪا = ڊولڪ، ف: دهلڪ، سن: ڊول]

— **ڊولڪ نواز:** [صفت] ڊولڪ وڄائيندڙ، ڍلاري، ڊولڪيو، پکوازي

— **ڊولڪ وڄائڻ:** [اصطلاح] ڍولڙي وڄائڻ

— **ڊولڪون وڄائڻ:** [اصطلاح] ڏکيو ڪم تي نه سگهڻ، سولو ڪم ڪرڻ

— **ڊولڪي ج ڊولڪيُون:** [ا - مث] ننڍو ڍول، ڍولڙي، ڊولڪ، ڊيڪ، ڊيڪي، پکواز

— **ڊولڪيو ج ڊولڪيا:** [صفت - مذ] ڊولڪ وارو، ڊولڪ وڄائيندڙ، لنگهو، طبلچي، ڍلاري، ڏوڪڙي، طبلچي، پکوازي
* اڳوڻي مارواڙ رياست ۾ ربيئي برابر هڪ رائج سِڪو

• **ڊولڻُ ج ڊولڻَ:** [ا - مذ] ڳچيءَ ۾ پائڻ جي زيور جو هڪ قِسم، ڊولڻو، ڪارڪ
* ٿانءَ جو هڪ قِسمُ

• **ڊولڻو ج ڊولڻا:** [ا - مذ] ڳهه جو هڪ قِسم، ڳچيءَ ۾ ٻڌل ۽ چانديءَ يا سونَ جي ڏٻليءَ ۾ بند ٿيلُ تعويذ، ڪارڪ
* [صفت] پيارو

• **ڊولڻي ج ڊولڻيُون:** [ا - مث] کٽ (کٽ)، ڊولڻي، منجي، چارپائي
* [س/ل/ٿ]

• **ڊولو ج ڊولا:** [ا - مذ] پيارو، محبوب، دلبر، جاني، دل گهريو، دلِ، دوست، ڊولڻ
* ڪانڌ، گهوٽ، مڙس
* [س/ٿ]

* [ا - خاص] ڊوليو، مومل جو عاشق
* ٻار، ڇوڪر، پٽ
* هڪ راڳڻيءَ جو نالو
* راڳ جو هڪ قِسمُ

• **ڊولي ج ڊوليون:** [ا - مث] سنڌ جي مينهن جو هڪ ٻچ يا ڏڙ، هڏ جي مضبوط ۽ ڇٽي مينهن

• **ڊوليا:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
* [س/اٿ]

• **ڏوما ج ڏومائُون:** [ا - مث] ناڪاميابُ ڳولا، اُجايا ڏڪا، ٿاٻا، رولڙو ڦولڙو، ڏوما، جاچ، ڪجهه حاصل ڪرڻ لاءِ خالي رولڙو، ناڙ، جستجو، نوس، ڳولها
* [پرا: ڊم، سن: پرم]

— **ڏومان هڻڻ:** [اصطلاح] جاچ ڪرڻ، ڳولا ڪرڻ
* بيڪار رلڻ، ناسُون هڻڻ
* ناڙ ڪرڻ
* ڪوشش ڪرڻ
* [س/اٿ]

— **ڏومائُون ڪائڻ:** [اصطلاح] اجايو رلڻ، ٿاٻا کائڻ، خواهه مخواهه ڏڪا کائڻ، اجايو رولڙو ڪرڻ، ڏوما کائڻ، ڪنهن شيءِ جي ناڪام ڳولا ڪرڻ، ڪنهن شيءِ جي ڳولا ۾ ناڪاميابُ ٿيڻ، ٻاٿون ڪائڻ، اجايو دربدر ٿيڻ

— **ڏومڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳولڻ، ڪوشش ڪرڻ
* [س/اٿ]
* [مص] ڏومڻ
* [امر] ڏوم
* [ڏوميو، ڏوميندو، ڏوميل]

— **ڏومين ڏومين:** [ظرف] ورلي، ڪٿي ڪٿي

• **ڏومڙُ ج ڏومڙَ:** [ا - مذ] ٿانءَ جو هڪ قِسمُ
* [س/ڪوهه/ٿ]

• **ڏونڊَ ج ڏونڊيُون:** [ا - مث] ڳولا، ڳولها، تفتيش، ووڙ، کوج، تلاش
* [سن: ڊونڊين، ڊونڊين]

—**ڏُونڊَڻُ:** [مص - فعل متعدي] تَلاش ڪَرَڻُ، ڳولَڻُ، ڳولا ڪَرَڻُ، پُڇا ڪَرَڻُ، ڏورَڻُ، جُستَجُو ڪَرَڻُ، ڦولهڻُ، کوجَ لڳائِڻُ

※ ڏِسَڻُ، نِهارَڻُ، جاچڻُ

※ [سن: ڊونڊن، ڊونڊنُ]

※ [مص] ڏُونڊَڻُ

※ [امر] ڏُونڊِ

※ [مضارع] ڏُونڊِيان (ج) ڏُونڊِيُون، ڏُونڊِين (ج) ڏُونڊِيو ڏُونڊي (ج) ڏُونڊِين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] ڏُونڊي ٿو (ج) ڏُونڊِين ٿا

※ [حال مث] ڏُونڊي ٿي (ج) ڏُونڊِين ٿِيُون

※ [ماضي] ڏُونڊِيو (ج) ڏُونڊِيا

※ [ماضي مث] ڏُونڊِي (ج) ڏُونڊِيُون

※ [مستقبل] ڏُوڊِيندو (ج) ڏُوڊِيندا

※ [مستقبل مث] ڏُوڊِيندي (ج) ڏُوڊِينديُون

※ [اسم مفعول] ڏُونڊِيَلُ

• **ڏُونڊُ ج ڏُونڊَ:** [ا - مذ] ڪَنهِن مَرِي وَيَلَ جانوَرَ جو ڪُجهه عَرصي کان پَيَلُ مَڙهُه (جيڪو ڏَپَ ڪَري وَجي)، مُردار جانوَرَ جو مُڙدو

※ ڪِنو گوشتُ، لوٿِ

※ ڪِرفتي، گَندَگي، ڪِنُ ڪَچرو، گَندُ

• **ڏُونڊَڻُ ج ڏُونڊَڻَ:** [ا - مذ] ٻُوٽيءَ جو هِڪُ قِسمُ

※ ٻوهَ وَڻَ جو ڏِينهُون

※ [س/ٿ]

• **ڏُونڊِيو ج ڏُونڊِيا:** [صفت] ٻوڙِيَلُ، ڪُٻو، ٽُونڊڙو، ڏُونڊو

※ [س/اٿ]

※ [مث: ڏُونڊِي ج ڏُونڊِيُون]

• **ڏُون ڏُون:** [ا - مث] آواز، ڍول جي وَڄَڻ جو هِڪُ قِسمُ

※ گوڙُ، گهمسانُ، ٻَخِي، جَهڳِي

• **ڊونڪو ج ڊونڪا:** [ا - مذ] ٿوري ننڊَ، ننڊَ جو جهوٽو، گهيرَٽُ، جهوٽو، جهٽڪو (ننڊَ جو)، ننڊڙي، سوبو، سوپڙو، اک ٻوٽَ، پنڪي

※ [مث: ڊونڪِي ج ڊونڪِيُون]

—**ڊونڪو آچڻُ:** [اصطلاح] ٿوري ننڊَ اَچَڻُ، اکِ لَڳَڻُ

—**ڊونڪو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ٿوري ننڊَ ڪَرَڻُ، اکِ ٻُوٽَڻُ

• **ڊونگُ ج ڊونگَ:** [ا - مذ] مَڪَرُ، ڦندُ، پاکنڊُ، فريبُ، ٺَڳِي، دولابُ، دَغا، ترڪَٽُ، چَلُ، ڪُپَتِ

※ ڪوٽِ، گهاتُ

※ مِنهُن، بَهانو، عُذُر، ٽالُ، ٽارُ، چَندُ

※ تَجوِيزُ، اَٽڪَل بازِي، حَرفَتَ، پَرپَنچُ، چالاڪِي، ڪيلُ، هُنَرُ

※ [گ: ڊونگَ، سن: دنڀ، دنڀ = ڏيکاءُ ڪرڻ]

—**ڊونگُ رَچائِڻُ:** [اصطلاح] مَڪَرَ ڪَرَڻُ، بَهانو ڪَرَڻُ، ڪُوڙُ ڪَرَڻُ

—**ڊونگِي ج ڊونگِي:** [صفت] ڊونگُ ڪَندَڙُ، مَڪَرِيلو، چَنڊائتو، ڦَندي، چَندِ باز، ٺَڳُ، حَرفَتِي، چالاڪُ، تيرنهَن تالو

• **ڏُونگَرُ ج ڏُونگَرَ:** [ا - مذ] ماڪَ جو ڪَڪَرُ، ڪوهيڙو، ڊِنگِري

※ [س/ڪوهه/ سن: ڏومڪ 'دي' پهاڙي]

—**ڏُونگِرِي ج ڏُونگِرِيُون:** [ا - مث] ماڪَ، ماٽَ، ٽيڙُ، غُبار، ڌُنڌُ

• **ڏُونگِرو ج ڏُونگِرا:** [ا - مذ] ٻنيءَ جو هَڏو يا ڪَنڊو، ڪَرنگهو، ٻني

※ مَڇيءَ جو هِڪُ قِسمُ (سِينگارِي مَڇيءَ جهڙِي ۽ اڇي رَنگَ سان هِڪَ مَڇي)

• **ڏُونگِرِي ج ڏُونگِرِيُون:** [ا - مث] بَدَنَ جو هِڪُ عُضوو، پيٽَ ۽ شَرَم گاهَ جي وِچَ وارو حِصو، نِهائِين

• **ڊونگَلُ ج ڊونگَلَ:** [ا - مذ] ٺَٺولِي، چِٽَرُ، چَرچو، ٽوڪَ، کِلَ، چيڙُ، ٺَٺَل، ويچارا

※ طَعَنو، مَهِڻو، گِلا

※ اَجايو گُفتو، خَرابُ ڳالهاءُ

—**ڊونگَلُ اُڇلَڻُ:** [اصطلاح] واهيات جُملا اِستِعمال ڪَرَڻُ

※ اَٽڪَل سان ڪَنهِن جي ٻاسخاطِري ڪَرَڻُ

※ طَعَنو هَڻَڻُ، مَهِڻو ڏِيڻُ

※ بُرائِي ڳالهه ۾ ٽِپي پَوَڻُ

— **ڊونگَلُ ڊارَڻُ:** [اصطلاح] طعَنا رَنِي ڪَرَڻُ. ٺَٺولِي ڪَرَڻُ (ڪَنهن تان). مَسخري ڪَرَڻُ. کِل ڪَرَڻُ. چرچا يا چِٽرون ڪَرَڻُ
* ويڪُون ڪَڍَڻُ
* ڪَسرُون ڪَڍَڻُ
* ظُلمُ ڪَرَڻُ

— **ڊونگَلَ ڦِٽا ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڊِيکَ ڏِيَڻُ
* چَرچا هَڻَڻُ

— **ڊونگَلُ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] چِٽَر ڪَرَڻُ. کِل ڪَرَڻُ. ٺَٺولِي ڪَرَڻُ. ٽوڪَ هَڻَڻُ. نَقل ڪَرَڻُ. ويچارا ڪَڍَڻُ. اَهَلُون ڪَرَڻُ

— **ڊونگِلِي ج ڊونگِلِي:** [صفت] ڊونگَل اُڇليندڙ. طعَنا زَنُ. مَهڻائِي

• **ڏُونگو ج ڏُونگا:** [ا - مذ] ٻَندَڻُ. ڇِتَڙُ. ٻندڙُ. ڏڏو. وِهڪَ جي جاءِ. ٽَڙو
* ڪُچڙُ. ڏڏ
* ٻَنو. ٻَنا. ٻَنِي. ٻَنيءِ وارو ڪَندو. ڪَرنگهو. ٻاڪَ جو هَڏو. ڊونگِري
* [س/ل]
* وَڏو پيالو (چِينيءَ. پلاسٽِڪ يا اِسٽيل وَغيره جو جَنهن ۾ ٻوڙُ ٻاجِي رِڌِهجي)

• **ڊوٽو ج ڊوٽا:** [ا - مذ] پيٽُ. سوکڙِي. نَذرانو. سوغات. تُحفو
* لوهار يا ڪُنڀار جو شادِيءَ جي موقعي تي سَوکڙِيءَ طور آندَل ٿانءَ يا اوزار
* [س/ٿ/ل]

• **ڏِوو ج ڏِوا:** [ا - مذ] مِينهَن پَوَڻُ جا نِشان. خراب هوا. ڪُواءُ. ڊِوءُ

— **ڏِوو ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] آسمانُ جو صاف ٿيَڻُ. مِينهَن جو ڪِجي وَڃَڻُ

• **ڊوهو ج ڊوها:** [ا - مذ] دَڙو. پِٽ (جَنهن تي گاهُ نه اُڀري)
* [س/ٿ]

• **ڏَوُ ج ڏَوُ:** [ا - مذ] پيٽَ پِرائي. رَڃُ

— **ڏَوُ پيئارَڻُ:** [اصطلاح] هيسائِڻُ. ديڄارِڻُ. ڀڄائِڻُ
* خوار ڪَري ڪَڍَڻُ
* [س/ات]

— **ڏَوُ جَهلَڻُ:** [اصطلاح] پيٽَ ۾ سمائِڻُ

— **ڏَوُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪَڪِ ٿِيَڻُ
* ڊِڃي وَڃَڻُ
* [س/ات]

• **ڊوءَ ج ڊوئُون:** [ا - مث] بار کَڻَڻَ جي حالَت. ڪَٺائِي. کَٽَت. ڊوئائِي. مُنتَقِلِي
* ڊوئڻَ جي مَزُورِي. ڪَٺائِي. ڊوئائِي. حَمالَپ
* [سن: ڊِئوڪ > ڊِه: ووڊ. سن: ڊوئڻ]

— **ڊوئائِڻ:** [مصدر 'ڊوئڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] بارُ ڪَٺائِڻُ. گَرو سامانُ ڪَٺائِڻُ (هِڪَ هَنڌَ کان ٻي هَنڌِ)
* [ڊويو. ڊوئيندو. ڊوئِل]

— **ڊوئائِي ج ڊوئائِيون:** [ا - مث] سامانُ ڪَٺائِڻَ جي مَزدُورِي. حَمالَپ جي اُجرَت. بارگيرِيءَ جو اُجُورو

— **ڊوئِجَڻُ:** [مصدر 'ڊوهِڻُ' مان فعل مجهول] بارُ ڪَڄَڻُ. ٽَڃَڻُ (گَرو سامانُ وَغيرَه). ڊوهجَڻُ
* [ڊويو. ڊوئِبو. ڊوئِل]

— **ڊوئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] هِڪَ هَنڌان ٻِئي هَنڌِ بار کَڻَڻُ. ڍوري ڍُري کَڻَڻُ. نيَڻُ. کَڻِي وَڃَڻُ. پَهچائِڻُ. رَسائِڻُ. بارگيري ڪَرَڻُ
* [سن: ڊِئوڪ > ڊِه: ووڊ. سن: ڊوئڻ]
* لَڏَڻُ (سامانُ وَغيرَه)
* وِجهو ڪَرَڻُ
* کَڻِي وَڃَڻُ
* ٻيڙِيءَ کي هاڪاري بَندَر تي آڻَڻُ
'سُتَڙَ سي ڊوئي، جي تَڙَ تَوائِي مَڪِڙا' (شاهه)
* ڪَمَ کي خَتم ڪَرَڻُ (ڪورِيَن جو هِڪُ اِصطِلاحُ)
* [مص] ڊوئِڻُ
* [امر] ڊوءِ
* [مضارع] ڊويان (ج) ڊويُون. ڊوئِين (ج) ڊويو. ڊوئي (ج) ڊوئِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گَڏيا آهن]
* [حال] ڊوئي ٿو (ج) ڊوئِين ٿا
* [حال مث] ڊوئي ٿي (ج) ڊوئِين ٿيُون
* [ماضي] ڊويو (ج) ڊويا
* [ماضي مث] ڊوئي (ج) ڊويُون
* [مستقبل] ڊوئيندو (ج) ڊوئيندا
* [مستقبل مث] ڊوئيندي (ج) ڊوئيندِيُون
* [اسم مفعول] ڊوئِل

—**ڍوئِٽو ج ڍوئِٽا:** [صفت - مذ] ڍوئيندڙ، ڪڍندڙ، حمالُ
* [مث: ڍوئِٽي ج ڍوئِٽيُون]

—**ڍوئي ج ڍوئيُون:** [ا - مث] سامانُ، ڪچري وَغيره کي گڏ ڪري رَکڻ جو هَنڌُ، اروڙي، ڍِڳِي

—**ڍوئي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] اَنُ يا پانُ وَغيره هڪ هَنڌان کڻي ٻئي هَنڌِ ڍِڳِي ڪَرڻُ، گڏ ڪرڻُ، ڍِڳِي ڪَرڻُ

• **ڍوءُ ج ڍوءَ:** [ا - مذ] خرابُ هَوا، طوفاني هَوا، بَرساتي هَوا، رَوُ، رَئُو، ڍَوو

—**ڍوءُ ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] صاف ٿيَڻُ (هَوا جو)
* ظاهِر ٿِيَڻُ (آسمانُ جو)

• **ڍوئِٽو ج ڍوئِٽا:** [ا - مذ] شادِيءَ يا طوهَرَ جي خُوشِيءَ جي موقِعي تي راڄَ جي ڪاسِبيُن (**ڄمڙرڪ: لوهارن ۽ ڪُنڀارن وَغيره**) طَرفان مُبارڪ يا اِنعامَ لاءِ ناهيل سَنڌُن تُحفو، سُوکڙِيءَ طورِ ڏِنَل ميوو يا مِٺائي وَغيره، سوغاتِ، سُوکڙِي، ڏالِي، پيٽا، نَذرانو، عَطِيو، بَخشِش، ڍوئو

• **ڍُهِي ج ڍُهِيُون:** [ا - مث] ڪَرنگهي جي پَٺاڙِيءَ واري هَڏِي، هَنگڻ هَڏِي
* [س/ات]

—**ڍُهِي هَٽَڻُ:** [اصطلاح] سَري اَچَڻُ، رِڙهي اَچَڻُ

• **ڍُئائِڻُ:** [مصدر 'ڍوئِڻُ' مان فعل متعدي بالواسط] هِڪَ هَنڌان کَڻائي ٻئي هَنڌِ رَکائِڻُ، گُهِرا ڪَري کَڻائِڻُ، ڍوئائِڻُ، کَڻائِڻُ، پَهُچارائِڻُ
* [سن: دهہ = ڍوئِڻُ]
* [ڍويو، ڍوئيندو، ڍويَل]

—**ڍُئاڻِي ج ڍُئاڻِيُون:** [ا - مث] ڪَنهِن شيءِ جي کَڻائِڻَ يا ڍوئِڻَ جي اُجرَتِ، سامانُ وَغيره کَڻَڻَ يا کَڻائِڻَ جو عيوضو، ڍوئائي، کَڻائي

—**ڍُئائي ج ڍئائيُون:** [ا - مث] ڍوئائِڻَ جي اُجرَتِ، ڍوئائي، کَڻائي، مَزوري

• **ڍَءُ ج ڍَءَ:** [ا - مذ] ڍَئُو، ڍَوُ، رَڄُ، تِرپت
* قَرارُ، خوشي

—**ڍَئِجَڻُ:** [مصدر 'ڍَئَڻُ' مان فعل مجهول] ڪائي پِرجَڻُ، ڌَپجَڻُ، ڌَاِهجَڻُ، رَڄُ ٿِيَڻُ
* راضي ٿِيَڻُ، خوش ٿِيَڻُ، پِرجَڻُ، پُر ٿِيَڻُ، ڍاپَڻُ
* [ڍَئيو، ڍَئبو، ڍَئيَلُ]

—**ڍَءُ جَهلَڻُ:** [اصطلاح] پيٽَ ۾ ماپَڻُ، سَمائِڻُ
'هِڪَ ڍَءُ جهلي واٽيو پيو مينهن' (محاورو)
* بَرداشتِ ڪَرڻُ، مَٿو جَهلَڻُ

—**ڍَءُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] قَرارُ ڪَرڻُ، بَس ڪَرڻ (کاڌي کائِڻَ کان)

—**ڍَءُ ڏيئي ڇَڏَڻُ:** [اصطلاح] تَنگِ ڪَرڻُ

—**ڍَئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڍَوُ ڪَرائِڻُ، پيٽُ پَرائِڻُ، ڌَئڻُ، ڌَاِهَڻُ
* گهڻو ڏِيَڻُ
* [مص] ڍَئِڻُ
* [امر] ڍَءُ
* [ڍَئيو ڍَئيندو ڍَئيَلُ]

—**ڍَئي ڇَڏَڻُ:** [اصطلاح] ڍَوُ ڪَرائِڻُ
* خوش ڪَرڻُ
* مالامال ڪَرڻُ، مِلڪِيَت بَخشِڻُ
* [طنزاً] ڪُجهه بہ نہ ملڻُ

• **ڍُئو ج ڍُئا:** [ا - مذ] جُهڙُ، آگَمُ

—**ڍُئي جي اوڪَڙَ:** [ا - مث] آگَمَ يا جُهڙَ واري ڏينهَن اُپَرندي کان لَڳندڙ هَوا

• **ڍَئُون ج ڍَئُون:** [ا - مث] اَٽڪَلِ، تَجويزُ، ڍَنءُ
'نہ ڪو ڍَئُون ڏيري جو مُون ڏُکُن کان ڏانئي' (جامُ خان)

• **ڍَئونڪو ج ڍَئونڪا:** [ا - مذ] ٿوري ننڊَ، ٻِنڪي، جُهوٽو

—**ڍَئُونگُ ج ڍَئُونگ:** [ا - مذ] مِڪَرُ، بَهانو، ڪُوڙُ، ٺَٺائِڻَ يا ناڪارَ واري حالَتَ
* [س/ڪوهہ]

—**ڍَئُونگُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ناٽَ ڪَرڻُ، نَخرو ڪَرڻُ
* ٺَٺائِڻُ، گهہ ڪَرڻُ

• **ڍيباٽا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **ڊيپڙ:** [ا - مث] ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جو ٻج اڪڙ گاهه جي ٻج کان ٿورو وڏو ٿئي، جيلهه جي سور لاءِ مفيد ٿئي)

• **ڊيپرو ج ڊيپرا:** [ا - مث] ٿلهيءَ مانيءَ جو هڪ قسم، ڍوڍو، ڍوبرو، روٽ

• **ڊيپري ج ڊيپريون:** [ا - مث] ننڍيءَ ڪاٺيءَ جو ٽڪر (ڪنهن تنگ ۾ اٽڪايل)

※ [س/ٿ]

• **ڊيپڪ ج ڊيپڪون:** [ا - مث] ساز جو هڪ قسم، ڍولڪي، ڍولڙي، پکواڄ

※ ڍول تي هٿ هڻڻ يا ڍول وڄائڻ وقت نڪرندڙ آواز

※ [سن: ڊِندم]

— **ڊيپڪڙي ج ڊيپڪڙيون:** [ا - مث] ڍولڙي، پکواڄ، ڍولڪي

— **ڊيپڪي ج ڊيپڪيون:** [ا - مث] ڊيپڪ، ڍولڙي، ڍولڪ، پکواڄ

— **ڊيپڪي وڄائڻ:** [اصطلاح] ڍولڙي وڄائڻ

※ ماٿهو گڏ ڪرڻ (بازيگر ٻاران)

• **ڊيبو ج ڊيبا:** [ا - مذ] سارين ڏرڻ جي جند جو ڪلر مان نهيل هيٺيون پڙ، ڏرٽي، پرڙو

※ [س/ات]

※ واريءَ جو ننڍو دڙو، دِڪڙي، دِٻ

• **ڊيٺ ج ڊيٺ:** [صفت] ضدي، نوڏ، نٺر، بي حيو

• **ڊيچڪ ج ڊيچڪ:** [ا - مذ] ٻهاري سهاري، ميڙ سيڙ، صفن صفائي

※ مهاڙو

※ لڪڙو

※ گڏهه جي هينگ

• **ڊيڍ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **ڊيڍ ج ڊيڍ:** [صفت] گهٽ ذات وارو، چمڙي جو ڪم ڪندڙ

※ مردار مال کائيندڙ

※ [هند: ڊيڙه]

※ بي حيو، نٺر، نا فرمان

※ [س/ ات]

— **ڊيڍ جن:** [ا - مذ] هڪ قسم جو آسيب، بي حيو جن (جيڪو ڪنهن به دعا تعويذ باوجود به جند نه ڇڏي)

• **ڊيڍوڙو/ڊيڍواڙو:** [ا - مذ] گندو پاڙو، خراب جاءِ، گندي جاءِ، غليظ هنڌ

※ ڪن، ڪچرو

— **ڊيڍوڙو هڻڻ:** [اصطلاح] گندو پاڙو هڻڻ، غليظ هنڌ هڻڻ

• **ڊيڊي ج ڊيڊيون:** [ا - مث] هرلي يا ناڙ جو هڪ عضوو، سرائيءَ جي پڇاڙيءَ وارو حصو

※ هڪ لوهارڪو اوزار، ٻلٽي

※ ڍولڪ جو هڪ قسم (جنهن جو پيٽ ٻاهر نڪتل ٿئي ٿو)

• **ڏير ج ڏير:** [ا - مذ] ڍڳ، انبار، ڍڳي، ڪوڙي، ڪوڙو، ڪوڙ، انبوهه، ميڙ

※ گند ڪچري وغيره جو ٿهو، دڙو

※ [سن: ڌرڻ]

'ميانيءَ تي ماڪ ۾، ڪيئنا ڪڪيءَ ڏير' (شيخ اياز)

※ [صفت] جهجهو، گهڻو، گنج، گهڻل، سرس، سوايو، جال، جام، ٻهون، هشام، هجوم، مجموعو

— **ڏير ٿيڻ:** [اصطلاح] ڍڳ ٿيڻ، ڪن شين جو ميڙ ٿيڻ

※ ڪري پوڻ، ڍهڻ

※ مرڻ

— **ڏير ڪرڻ:** [اصطلاح] ڍڳ ڪرڻ (مٽيءَ وغيره جو)

'ٻاهي ڪريان ڏير هي بي معنيٰ مانداڻ' (شيخ اياز)

※ گڏ ڪرڻ، جمع ڪرڻ

※ مارڻ، ڍاهڻ

— **ڏيرو ڏير:** [صفت] ڏيرن جا ڏير، ڍڳن جا ڍڳ، حد کان وڌيڪ، تمام گهڻا، بي انداز ڪوڙا، هشام

— **ڏيري ج ڏيريون:** [ا - مث] ڍڳ، ڍڳي، سٿي، ڪوڙي

— **ڏيري ٿيڻ:** [اصطلاح] ڍڳ ٿيڻ

※ ڪري پوڻ، ڍهڻ

• **ڏيرڪي ج ڏيرڪيون:** [ا - مث] وڻ پڪل انب، شاخ

• **ڏيرو ج ڏيرا:** [ا - مذ] ڏاڳن جو ڦورو، ڏاڳن جو ويڙهو، ڏاڳي يا ڏور جو ويڙهيل گولو، ڏاڳي جو وڏو ڳوٺو

※ اُن وٽڻ لاءِ ڪم ايندڙ ڪاٺين جا ٻه ٽڪر (وچ ٻڌل)

• **ڍيري ج ڍيريون:** [ا - مث] ڍِڳ، ڍڳي، سَتي، ڪوڙي
* [صفت] بيمار، عَليل
* ضَعِيف، اٻرو

— **ڍيري ٿيڻ:** [اصطلاح] ڍِڳ ٿيڻ
* بيمار ٿيڻ، عَليل ٿيڻ
* ڪري پوڻ، ڍهڻ، ڍهي پوڻ، ترين پر ڪرڻ

’جنهن تي ڏُکيا ڏيهه جا، ڍُڪي ٿيا ڍيري‘ (شيخ اياز)
* ضَعِيف ٿيڻ
* بيهوش ٿيڻ
* سَجدو ڪرڻ

• **ڍيڪُ ج ڍيڪ:** [ا - مذ] وَر، وَنگ، ڏنگ، جهڪ، موڙ، قَدُ، وَڪڙ، وَنگوڙ، چِٻ

• **ڍيڪُ ج ڍيڪ:** [ا - مذ] واهيات گُفتگو، ڪاوڙ ۾ ناگواري پيدا ڪندڙ اَلفاظ، بَڪواس، بَڪ بَڪ، ٻَڪي، بڙ بڙ، ڊونگل، وڏي ٻَٽاڪ، بي عَقليءَ جو ڳالهائڻ
* مِهڻو، طعنو، ڏورايو، اولاڀو
* وڏو ڏڪ، وڏي سُرڪي، ٻڳهه
* [س/ڪوه]

— **ڍيڪُ ڇڏڻ:** [اصطلاح] ڊونگل هڻڻ، واتان وهائڻ، طعنا هڻڻ، بي تُڪي ڳالهه ڪرڻ، بي موقعي گفتگو ڪرڻ، اَياٿي جي ڳالهه ڪرڻ، اجايو ٻَڪڻ
* شيخي ڏيکارڻ

— **ڍيڪُ ڏيڻ:** [اصطلاح] واهيات ڳالهائڻ، ٻَڪ ٻَڪ ڪرڻ، اجائي ٻَڪي هڻڻ، رَٻ ڪرڻ، بَڪواس ڪرڻ، ٻِنا سوچي سَمجهي ڳالهائڻ
* پرائي ڳالهه ۾ دَخل ڏيڻ
* ڪنهن جي خِلاف ڀَريءَ مَجلس ۾ بُهتان مڙهڻ، ڪُوڙو دَليل ڏيڻ
* مَهڻا ڏيڻ، اولاڀو ڏيڻ

— **ڍيڪُرُ ج ڍيڪرَ:** [صفت] واهيات گفتگو ڪندڙ، بَڪواسي، گَندا لَفظ ڳالهائيندڙ
* ٿوري ڳهڻي تي مَهڻا ڏيندڙ، ڏورابي

• **ڍيڪِٽي ميڪِٽي:** [ا - مث] ڊِڪ ڏيندڙ جانور، ڊڪٽي (مينهن يا ڳئون وغيره)
* [س/ات]
* آسرو، آٿت
* [صفت] وارث، مِٽ مائٽ

— **ڍيڪِٽي نہ ميڪِٽي:** [ا - مث] ڪجهہ بہ نہ هُئڻ واري حالت، سَڃ، سُڃائي، سَڪِتائي

• **ڍيڪو ج ڍيڪا:** [ا - مذ] ڏَنل لوڏو (جماع وَقت)، ٺَپڪ، همبستريءَ وَقت هَنيل ڌڪ، سَنجوڳ جو لوڏو، ٺَپڪو ٺڪَر، اَڪَل، ٺيڏو، ٺونو
* [هند: ٺوڪ = ويجهو وڃڻ]

— **ڍيڪا ڳِڙڻ:** [اصطلاح] جِتي سَڀ ڪَم ۾ رُڌَل هُجن اُتي واندو ويٺو رهڻ، ڪَم واري جاءِ تي چُپ ڪري صرف ڏِسندو رهڻ

— **ڍيڪو هڻڻ:** [اصطلاح] فَرج ۾ آلت وِجهي هِڪ ٻيو زور سان هڻڻ

• **ڍيڪي ج ڍيڪيون:** [ا - مث] ڪَتڻ جي چَرخي يا اٽڻ جي ڪاٺ جي گهوڙي، چَرخي جو ڪانوڙو، چرخي جي ٿري جو ٿختو

• **ڍيلَ ج ڍيلُون:** [ا - مث] ٻَڪيءَ جو هِڪ قِسم، موز جي مادي، ڍيل
* [س/ٽ]

• **ڍيلَ ج ڍيلُون:** [ا - مث] نَفرت، ڌِڪار، دِل تان لاهڻ جي حالت
* [سن: سٿل، هند: ٿميلنا، سن: ٿلن = هٽڻ]

’ڍولڻ ٿنهنجي ڍيل، موهيو مُون مِسڪين کي‘ (فقير لُطف علي)

— **ڍيلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] نَفرت ڪرڻ، ڇڏي ڏيڻ، ڇَڏڻ، دِل تان لاهڻ، وسارڻ
* ڌِڪڻ، ڌِڪارڻ، ٺيلهڻ
* [سن: سٿل، هند: ٿميلنا، سن: ٿلن = هٽڻ]

’ڍوليا! ڍيل مَ مون، ڪانڌ ڪَميڻي آهيان‘ (شاهہ/ليلا چنيسر)
* رُلڻ، رَمڻ، ڀِٽڻ، ڀِٽڪڻ، ڀِٽوڙڻ، پِنڻ، ڌڪا کائڻ، ٿاٻا کائڻ، آواره گردي ڪرڻ
* غَفلت ڪرڻ، ريسر ڪرڻ، ڍِلائي ڪرڻ
* [مص] ڍيلڻ
* [امر] ڍيل
* [ڍيليو ڍيليندو ڍيليل]

— **ڊيلٺو ج ڊيلٺا:** [صفت - مذ] جنهن سان نفرت ڪئي وڃي، قابلِ نفرت، حقارت جوڳو

* واندو، پٽڪندڙ، رولُ، ٽلڪندڙ

* [س/ات]

* [مت: ڊيلٺي ج ڊيلٺيون]

• **ڊيلَ ج ڊيلُون:** [ا - مث] ڍر، ڍلائي، ڍِل

* گيسَر، سيڙپ

* دير، سِل وِل، چرڪ، اوير

* اوسيئڙو

* غفلت

— **ڊيلَ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڍِل ڪرڻ، ڍلائڻ، ڍر ڏيڻ

* سيڙپ ڪرڻ، دير ڪرڻ، چرڪ ڪرڻ، اوير ڪرڻ

— **ڊيلو ج ڊيلا:** [صفت - مذ] ڍلو، ڍرو، آهستو، ڍيمو

* دير ڪندڙ، چرڪ ڪندڙ

* سست، غافل

* [س/ٽ]

* [مت: ڊيلي ج ڊيليون]

• **ڊيلا ڊيلا:** [ح - ندا/امر] ڍار، هيٺ ڪر، هيٺ ڇڏ، آهستي آهستي ڦٽو ڪر

* شاديءَ وغيره يا ڪنهن خوشيءَ جي موقعي تي گهور ملڻ وقت مڱڻهارن جي صدا، ڏيلا ڏيلا (جنهن جو صحيح اُچار 'ڏي الله، ڏي الله' آهي)

• **ڊيلڪور:** [ا - مذ] ٻوٽيءَ جو هڪ قسم (بنا پَنَن جي ڦٽط ڪنڊن ۽ لِڱن گلن سان)

* [س/ڪوهہ]

• **ڊيلو ج ڊيلا:** [ا - مذ] سڪي جو هڪ قسم، آڏيلو

• **ڊيلي ج ڊيلي:** [صفت] غريب، مسڪين

* ڪنگال، سکڻو، ٿلهو

* [س/ٽ]

— **ڊيلي ٿيڻ:** [اصطلاح] غريب ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ

• **ڊيمين ڊيمين:** [ظرف] گاهي گاهي، ٻعضي ٻعضي، ڪڏهن ڪڏهن، اتفاق سان، ڪنهن ڦضاني، ورلي، ڦضاني، سس مرڪي، موادِي

* آهستي آهستي، ڌيري ڌيري

* ٿوري ٿوري

* ترڙيل پکڙيل، هتي هُتي، هيڏانهن هوڏانهن

• **ڊينبُو ج ڊينبا:** [ا - مذ] ناڙيءَ ۾ ٻَنيءَ ڪرڻ جي حالت

* زمين اوڙ جو ٿورو پاڳو، بغير ٻج جي رهائڻ واري حالت

* [س/ات]

• **ڊينٽ ج ڊينٽُون:** [ا - مث] پٽَر، پتَر، ڪڙهو

* [س/ات]

• **ڊينڊو ج ڊينڊا:** [صفت - مذ] قد جو ننڍو، ٻندرو، چوٽو، پٽڪڙو

* [س/ات]

* [مت: ڊينڊي ج ڊينڊيون]

* [ا - مذ] ڦشري، خواري، بدنامي، ڊنڊورو

* [س/ات]

— **ڊينڊو ڪرڻ:** [اصطلاح] ڦشري ڪرڻ، ڊنڊورو ڪرڻ، بدنامي ڪرڻ

* [س/ات]

• **ڊينڪ ج ڊينڪ:** [ا - مذ] پکيءَ جو هڪ قسم

* [س/ٽ]

• **ڊينگ ج ڊينگ:** [صفت] وڏو، قداور، پربت، ڌگهو

* مٿاهون، اُونچو

* [سن: دراينگ، درد = مضبوط ٿيڻ + انگ = عضوو دير گهہ = ڊگهو]

* ديو جهڙو مڙس

* وڏو يا سگهر ماڻهو، معتبر ماڻهو، امير، شاهوڪار

* ڦورو، ڦزاڪ

* [ا - مذ] ڪوبہ وڏو جسم، ڪابہ تمام وڏي شيءِ

* راڪاس، ديو، ٿيسينگ

* پکيءَ جو هڪ قسم، وڏو پکي، گڏهہ پکي

* وڏو جهاز

'جتي ڊينگ ڊرن، تتي تاري ٿنهنجي'

* جهاز جو هڪ چڪرو (جنهن تي رسا ويڙهجن)

* وڏائي، هٺ، غرور

* ٻٽاڪ، ٻونگل، ڪوڙبڌوڙ

— **ڊينگ ڏَرَّڻُ:** [اصطلاح] وَڏا وَڏا (**ماٺهُو**) مارَڻُ
’هِنَ ڪاڪِ ڪَڪوريا ڪيترا، هِتِ ڪيئي ڊينگ ڏَرَّيا‘ (بيدل)

— **ڊينگ ڍَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڏا وَڏا ڇهارَ اَچَڻُ

— **ڊينگ رَڙَّڻُ:** [اصطلاح] وَڏَن ڀَڪين جُون دانهُون ڪَرَڻُ، وَڏيُون رَڙيُون ڪَرَڻُ
* پَڌَرَ يا سَڄيءَ جاءِ ۾ گذارَڻُ
* تَڪليفُون ڪاٽَڻُ، سَختيُون سَهَڻُ
* سُڃَ هُڄَڻُ، بَيابانُ هُڄَڻُ
* [س/ات]

— **ڊينگ مَٽَرُ ج ڊينگ مَٽَر:** [صفت] ڊِگهو ۽ ٿُلهو
* گول مول
* ٻي ڊولو، اَڻَ گهڙيَلُ
* [س/ات]

• **ڊينگَلُ ج ڊينگَلَ:** [ا - مذ] ٻَناڪ
* وَڏو چَرچو
* [**س/ڪوهـ**]
* ديڪُ ، طعنو
* [**س/ل**]

• **ڊينگَرُ ج ڊينگَر:** [ا - مذ] ڇِڄو (ٻُهَرَ، ٻيرِ ڪَنڊِيءَ وَغيره جو)، ڊِنگَر
* [**هند: ڊينگر = ڪَنڊَن واري وَڻُ جو ٽارُ**]
* [**صفت**] ڪَمزور، ڏُٻرو، ضَعيف، اَٻَرو

• **ڊينگِڙو مينگِڙو:** [صفت - مذ] تَمام رَڏي، اَجايو
* سادو
* [س/ات]

• **ڊينگَسُ ج ڊينگَس:** [ا - مذ] ٻيڙيءَ جو هِڪُ قِسمُ

• **ڊينگِلو ج ڊينگِلا:** [ا - مذ] ڪَڇَ مُلڪَ جو قَديم سِڪو، ٻن پئسن جي قيمت وارو سِڪو، ٽَڪو، ٽَڪَڪ
* گهاٽَ، چوُنڪي
* عهدو، نوڪري، جَڳَهَ
* ڊيڇڪ

• **ڊينگِلي ج ڊينگِليُون:** [ا - مث] ناڙَ جو هِڪُ عَضوو، چَڪري کي جهلڻَ لاءِ ڪاٺَ ۾ پيل ڪاٺيءَ جو ٽُڪرو
* [**س/ڪوهـ**]

• **ڊينگو ج ڊينگا:** [ا - مذ] هُرلي يا ناڙَ جو ٽَڙَ وارو چَڪِرو، پانڊِي
* اَٽَڻَ جو چَڪرو، اَٽڻ، چَرخو
* [س/ات]

— **ڊينگو ڊيرِي ٿيڻُ:** [اصطلاح] ناڙَ جو ماندائڻُ ٽُٽي پَوڻُ
* تَباهُ ٿيڻُ، ناس ٿيڻُ، بَربادُ ٿيڻُ، ويرانُ ٿيڻُ، چَٽُ ٿيڻُ، خانو خَرابُ ٿيڻُ، نَهيَلَ ڪَمَ ڊَهَڻُ
’سِينڪارِجي نِڪرين ٿو گهرَ مان، تہ ڊينگا ٿين ٿا ڊيريُون‘
(آتِم نائِن شاهِي)
* رَنڌَ ٽُي گُلُ ٿيڻُ
* ٻَس ٿي وَڃَڻُ، ڪُٽي وَڃَڻُ
* ڏُکَن ۾ اَچي وَڃَڻُ

— **ڊينگو ڊيرِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خَرابُ ڪَمَ ڪَرَڻُ، ڊينگو ڊاهڻ
* تَباهُ ڪَرَڻُ

• **ڊينگَهرُ ج ڊينگَهرَ:** [ا - مذ] ڪَنڊائين وَڻَ جو ٽارُ، ڊِينگَر، ڊِنگهر
* اَٻَرو، ضَعيف، ڏُٻرو
* [**مث: ڊينگهِري ج ڊينگهِريُون**]

— **ڊينگَهرُ ٿِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ڏُٻرو ٿي وَڃَڻُ، ڪَمزور يا ضَعيفُ ٿي وَڃَڻُ، لاچار ٿي وَڃَڻُ، هيڻو ٿي وَڃَڻُ

— **ڊينگَهرَ جِي ڊارَ رَهَڻُ:** [اصطلاح] ڊِنگهرَن جي ڇانءَ هيٺِ رَهَڻُ، غَريبائي نَموني رَهَڻُ، ڪَڪائين جهڳيءَ ۾ رَهَڻُ

— **ڊينگَهرَن تي آتو هارَڻُ:** [اصطلاح] اَڻَ لائق سان لائق ڪَرَڻُ، ٻي وَڙي تي اِحسانُ ڪَرَڻُ
* اَجايا ڪَمَ ڪَرَڻُ، ٻي فائِدا ڪَمَ ڪَرَڻُ

• **ڊينگهو ج ڊينگها:** [ا - مذ] ناڙ، هُرلو
* چَرخو، اَٽڻَ
* [س/ات]

• **ڊيو ج ڊِيا:** [صفت - مذ] ڊائو، ڊاوُلُ ٿيو، ڏَئو ڏَنو
’ڪوهُ نہ جهارِئين جَڪِرو جَنهِن ڏيهَ ڊِيا ڏيٺي‘ (شاهه)

• **ڊيٺي ج ڊيٺيُون:** [ا - مث] گَڏجَڻَ جو واعدو، مِلَڻَ جو اَنجامُ ، ڊائي، ڊاٺي

ذ

- **ذ:** [ا - مذ/مث] سنڌي الف - ب جو چوويھون، عربي الف - ب جو ناٺون ۽ فارسيءَ جو يارھون اکر
  * اَبجدَ موجب عددُ (700)
  * آواز: 'ذي' (مونث) يا 'ذال' (مذڪر) صورتن ۾ پڙھيو يا اُچاريو وڃي ٿو
  * [ع/ف]
- **ذابِحُ ج ذابِحَ:** [صفت] ذبح ڪندڙ، ڪُھندڙ، ڪاسائي
  * [ع]
- **ذاتِ ج ذاتُون/ذاتيُون:** [ا - مث] صاحبُ، مالڪُ، ڌڻي (جيئن: 'ذاتِ الجنب، ذاتِ الريھ وَغيره')
  * شيءِ جي حَقيقتَ، ماھيتَ، اَصليتَ، بُنيادُ، پيڙھ
  * سرشتِ، خلقتَ
  * طبيعتَ
  * اِسمَ جو ھِڪ قِسمَ (گرامرَ جي اِصطلاحَ ۾)
  * بَناوتَ، جوڙجَڪَ
  * جوھَرُ، تَتَ، مايو، مولُ، مادو، خميرُ، عرَقُ، مَغزُ، عطرُ
  * فِطرتَ، قُدرتَ
  * جِسمُ، وَجُودُ، ديھي، بَدَنُ، سَرِيرُ

    'ھُنَ جي ذاتِ مان اُميدَ نہ لاھِبي' (جُملو)
  * قِسمُ، جنسَ، نَمونو، پانت، وَجھَ

    'سَپُ ننگَ ھِڪڙي ذاتِ جا آھن' (جملو)
  * فِرقو، ڪوفو، پَنٿُ، پَڪَ، مَتَ، جاتي
  * آکَھہ، خاندانُ، گھراڻو، ڪُٽنبُ، پَھائي
  * قومَ، قبيلو، پاڙو، وَنشُ، بنسُ، نُکَ، ڪُڙمُ، نياتِ
  * [ع: ذات، سن: جات]
  * جُوئُر جو ھِڪ قِسمُ (اَنُ تمام مِلو)
- **ذاتِ اَحَد:** [ا - ذات] اَللہ پاڪَ جي ذاتِ بابرڪاتِ
  * [صفت] اَڪيلي ذاتِ، يَڪتا ذاتِ
- **ذاتِ اَقدَس:** [ا - ذات] اَللہ پاڪَ جي ذاتِ بابرڪاتِ
  * [صفت] مُقَدس ذاتِ، پاڪَ پَوتر ذاتِ
- **ذاتِ با بَرڪاتِ:** [ا - ذات] اَللہ پاڪَ جي ذاتِ اَقدَس
  * [ا - خاص] بَرڪتن وارو وَجُودُ، برڪتن واري شَخصيتَ
- **ذاتِ بارِي:** [ا - ذات] اَللہ تَعاليٰ جي ذاتِ
- **ذاتِ بِرادِري:** [ا - مث] خاندانُ، قبيلو، ڪُٽنبُ
- **ذاتِ ٻہ ڏاڍو واتُ ٻہ ڏاڍو ھُئَڻُ:** [اصطلاح] وڏي خاندانَ جو ۽ چالاڪُ فَردُ ھُئَڻُ
- **ذاتِ ڀائي ج ذاتِ ڀائي:** [صفت] ھِڪَ قومَ جو، ساڳئي قبيلي وارو، ھَم ذاتِ، ساڳيءَ ذاتِ وارو، ھِڪَ فِرقي وارو، ھَم قومِ، شَريڪُ
- **ذاتِ تي ڏاتِ نہ ھُئَڻُ:** [اصطلاح] خدا تَعاليٰ جي مَھربانِي يا عَطا ڪنھن خاص ذاتِ يا ڪُٽنبَ تي مدار نہ ٿي رکي
- **ذاتِ تي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ھِڪَ فَردَ جي ڏوھہ ۾ سَندَسِ پوري خاندانَ کي گھٽِ وَڌِ ڳالھائڻُ
- **ذاتِ پاتِ:** [ا - مث] سِلسِلہ خاندانُ، حَسبُ نَسبُ، پيڙھي، ڪُٽنبُ
- **ذاتِ پاتِ جا ٻَنڌَڻَ:** [ا - مذ] ذاتِ جي پابَندِي، ڪنھن خاندانُ جون رِيتون رَسمُون وَغيره، ھلي چلي، رَسمِ و رَواجُ
- **ذاتِ پاتِ نہ پُڇَڻُ:** [اصطلاح] ڪُٽنبُ يا خاندان جو فَرَقُ نہ رکڻُ

  'ڪوڙ ٻُڇي تو ذاتِ، جيڪي آيا سي اڳھي وَيا' (شاھ/راڳو)
- **ذاتِ پَرَستُ:** [صفت] خُود غَرضُ، خُود ثَنا، پاڻُ پَڏائيندڙُ، ھَنيلو، خُود پَسَند، مَغرُورُ
- **ذاتِ پَرَستِي:** [ا - مث] خُود غَرضِي، اَنا، خُود ثَنائِي، خُود پَسَندِي، مَغرُورِي، ھَٺُ
- **ذاتِ پَرِوَرُ:** [صفت] خُود غَرضُ، خُود ثنا، ھَنيلو، خُود پَسَند، پاڻُ پَڏائيندڙُ، مَغرُورُ
- **ذاتِ پَرِوَرِي:** [ا - مث] خُود غَرضِي، خُود ثَنائِي، خُود پَسَندِي، مَغرُورِي، ھَٺُ، اَقربا پَروَرِي
- **ذاتِ پَٽائِڻُ:** [اصطلاح] قومَ جي گِلا ڪَرائِڻُ، قومَ کي بدنامُ ڪَرڻُ يا نِڪو لائِڻُ
- **ذاتِ حَق:** [ا - ذات] اَللہ تَعاليٰ جي ذاتِ بابرڪاتِ

— **ذاتِ خُدا:** [ا - ذات] اَللہ تَعاليٰ جي ذاتِ بابَرڪاتِ
'دَرودَ اُنَ تي جو آيو مَظهَرِ ذاتِ خُدا بَڻجِي' (عَطا مُحَمّد 'حامِي')

— **ذاتِ ڏاڍو ج ذاتِ ڏاڍا:** [صفت - مذ] ڪنهن اُوچي خاندانَ جو فردُ
※ ظالمُ. جابرُ
※ ڪنهن وڏڙهاڪ قبيلي جو فردُ

— **ذاتِ ڏاڍو هُئَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن اُوچي خاندانَ جو فردُ هُئَڻُ. وَڏي ڪُٽنبَ وارو هُئَڻُ
※ ظالِمُ هُئَڻُ
※ ڪنهن وڏڙهاڪ قبيلي جو فردُ هُئَڻُ

— **ذاتِ ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] اَصُل فِطرت ظاهِر ڪَرَڻُ. اَصليَتَ ڏيکارَڻُ. خاندانُ. وَڙُ يا ڏِڪَ ڏيکارَڻُ

— **ذاتِ ڪان ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] نياتِ يا قبيلي مان خارِج ڪَرَڻُ. ٿالهيڻون لاهي ڇَڏَڻُ. پَٽ برادريءَ مان ڪَڍَڻُ

— **ذاتِ گرامِي:** [ا - مث] مُقَدَّس هَستي. تَقَدُّس واري شخصيَتَ

— **ذاتِ گهٽجَڻُ:** [اصطلاح] عِزَتَ گهٽجَڻُ. شانَ ۾ فَرَقُ اَچَڻُ

— **ذاتِ مُبارَڪ:** [ا - مث] بَرڪَتُن واري هَستي (نَبي، وَلِي يا ڪو بَرگُزيدو شخصُ)

— **ذاتِ مُطلَقُ:** [ا - ذات] اَللہ تَعاليٰ جي ذاتِ بابَرڪاتِ
※ [صفت] تَمام ڳالهيُن کان قَطعِي طورِ تي پاڪَ هَستي

— **ذاتِ واحِد:** [ا - ذات] اَللہ پاڪَ جي ذاتِ بابَرڪات
※ [صفت] اَڪيلي ذاتِ. يَڪتا ذاتِ

— **ذاتِ وار:** [ظرف] ذاتيُن جي وِرهاسَتَ موجبَ. پنهنجيءَ ذاتِ وارا

— **ذاتِ وارو ج ذاتِ وارا:** [صفت - مذ] هَر قوم. پاتِي. شَريڪُ

— **ذاتِي ج ذاتِي:** [صفت] ذاتِ جو. ذاتيرو
※ حَقيقِي. اَصلي. فِطرتي. قُدرتي. طَبعِي
※ شخصِي. سِرَ جو. سَندَس. وَجودي. ديهڪ. بَدني. پنهنجو
※ نِج. سَپاريڪ. عين بين. هُوبَهو. پراڪرت
※ سَهَج. ضَروري. مَکيہ

※ فلسفي جي اِصطلاح ۾ اَزَلَ کان اَبَدَ تائين موجود ۽ قائم رَهَندَڙُ جوهَر. اَللہ تَعاليٰ
※ حَقُ ۾ حَل ٿِي حَقُ بَڻجِي وِيَل وَجُودُ
※ خانگِي. نِجِي. جيڪو سرڪاري نہ هُجي. پرائيويٽ

— **ذاتِيات:** [ا - مث] شَخصِي يا نِجِي مُعامِلا. پَنهَنجو پاڻُ سان سَلهاڙيَل ڳالهيُون

— **ذاتِي تَعلُّقُ:** [ا - مذ] شَخصيت ۾ موجودُ جوهَرُ. اَصلِي خوبي. قُدرتي گُڻُ. فِطرتي سَباءُ

— **ذاتِي جوهَرُ:** [ا - مذ] شَخصيَتَ ۾ موجودُ جوهَرُ. اَصلِي خُوبي. قُدرتي گُڻُ. فِطرتِي سُڀاءُ

— **ذاتِي حيثِيَتَ:** [ا - مذ] اَصلِي سَرمايو. پُڄندي. شَخصِي لِياقَتَ. خاص قابِليَتَ
※ پَنهَنجو پاڻُ
'سُومَرَ تي ڪورٽَ ۾ ذاتِي حيثِيَتَ ۾. شاهِدَ طور پيش ٿيڻو آهيان' (جملو)

— **ذاتِي راءِ:** [ا - مث] سَندِي صَلاحَ. پنهنجيءَ دِل جي تَجويزَ (جنهن ۾ ڪنهن ٻئي شخصَ جي مَرضِي وَغيرہ شامِل نہ هُجي)

— **ذاتِيرو ج ذاتِيرو:** [صفت] سُٺي ذاتِ وارو. اُوچي ذاتِ وارو. چَڱي حَسبَ نَسبَ جو. آڏي ٻُنيادي. پيڙهيائتو. عالِي نَسَبَ. اَصِيلَ. خانداني
※ مَٿيون. بالا. اَعليٰ. وَڏو. اُتَم. اُوچو. بيش. سَرسُ. اَتَر. بَهتَر. عَمدو. فائِقُ. سَجيهُ. بَرتَر. سَرشيٺ. پَلارو. خاصو. چوکو
※ ذاتِ ذاتِ جو. گهڻَن قِسمَن وارو. قِسمين قِسمين. پانتِ پانتِ جو. طَرَحين طَرَحين. نَمُوني جو

— **ذاتِي لِياقَتَ ج ذاتِي لِياقَتُون:** [ا - مث] پنهنجي قابِليَتَ. اَصلِي جوهَرَ. اَصلِي قابِليَتَ

— **ذاتِي مُعامِلو ج ذاتِي مُعامِلا:** [ا - مذ] خانگِي مُعامِلو. خانگِي وَهنوارَ. شَخصِي وَهنوارَ. خانگِي ڪَمُ
※ خانگِي جهيڙو

— **ذاتيُون صِفاتُون جُدا ڪرڻُ:** [اصطلاح] وڏَ ماڻهپو قبُو ڪرڻَ، پاڻَ کي گهڻِ ذاتِ وارو سڏائڻ
* نيچ ڏنڊو اختيار ڪرڻُ

• **ذاتُ البُروجُ:** [ا - مذ] اُڀون آسمانُ. عرش ڪرسي

• **ذاتُ الجَنب:** [ا - مذ] بيماريءِ جو هڪُ قِسمُ. ڦڦڙن واري پردي جي سوج. ڦڦڙي. سرسام
* [ع]

• **ذاتُ الرّيَهَ:** [ا - مث] بيماريءِ جو هڪُ قِسمُ. ڦڦڙن جي سوج. ذات الجنب
* [ع]

• **ذاتُ الصّدر:** [ا - مذ] هڪَ بيماريءِ جو قِسمُ. ڇاتيءِ جو سور. ڦڦڙن جي پردي جي سوج. ڦڦڙي. ذاتِ الجنب
* [ع]
* جنهن جي ذاتِ يا سيني ۾ ڪُڻَ هجن

• **ذاتُلُ ج ذاتُلَ:** [ا - مذ] پاسي جو سورُ. ذات الجنب
* [ع: ذات الجنب = پاسي جو سور]

• **ذاڪِرُ ج ذاڪِر:** [صفت] ذِڪر ڪندڙُ. يادِ ڪندڙُ
* خدا جي عبادت ڪندڙُ. عابدُ
* عالمُ. عَلامہ. علمَ وارو
* مقرر. تقرير ڪندڙُ. خطيبُ. خِطابُ ڪندڙُ
* مُحرمُ الحرام يا ٻين خاص ڏينهن تي امامِ عاليمقام حضرت امامِ حُسين عليہ السّلامُ جو احوالُ بيانُ ڪندڙُ
* [ع: ذکر = احوال ڪيو]

— **ذاڪِري:** [ا - مث] ذاڪِر جو ڪمُ يا فنُ. خِطابَ جو فنُ. مُخاطبَ ٿيڻ جو فنُ. مُقرري. تقريرَ ڪرڻَ جو هُنرُ

• **ذالُ ج ذالَ:** [ا - مذ] ڪُڪڙَ جو مُوڙُ. چوٽي. تاجُ

• **ذائِع:** [صفت] ظاهرُ. آشڪار. نظر ايندڙُ
* [ع]

• **ذائِقو ج ذائِقا:** [ا - مذ] چکڻ جو حظ. سوادُ. مزو. لذتُ. ساءُ. لاءِ. لُطفُ. رَس. رَمنا. چَٽَ. چکي. چسڪو. چسُ. چسي. چسڪو. چاٽي
* شوق
* [ع: ذائقہ = سواد]

— **ذائِقُ:** [صفت] چکڻ وارو. ذائقو چکندڙُ
* [ا - مذ] بورچي. راڌائو. رڌڻ وارو

— **ذائِقو چکڻُ:** [اصطلاح] ماني ڏسڻ. تاثير محسوس ڪرڻُ
* ٿوري مقدار ۾ ڪو طعام کائي ڏسڻُ
* [ڪنايہ] برداشت ڪرڻُ. سهڻُ (سختي وغيره)

— **ذائِقو دُرستُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن طعامَ ۾ مصالحو وغيره دُرست انداز ۾ وجهڻُ

— **ذائِقو ڏيڻُ:** [اصطلاح] مزو ڏيڻُ. لُطف ڏيڻُ

— **ذائِقو وٺڻُ:** [اصطلاح] مزو وٺڻُ. سوادُ حاصل ڪرڻُ

— **ذائِقيدارُ ج ذائِقيدارَ:** [صفت] سوادَ وارو. سوادي. مزيدارُ. لذيذُ

• **ذَبحُ:** [ا - مذ] ڪَنڌَ ڪپڻ جي حالت. قتل. ڪوسُ. گهاتُ
* شرعي طرح ڪُهڻَ جي حالت. حلال. تڪبير
* قُربانُ. ٻلدانُ. صدقو. مينڌ
* خونريزي. خونُ
* [ع]

— **ذَبّاحُ:** [صفت] ذبح ڪندڙُ. ڪاسائي
* [ع]

— **ذَبح خانو ج ذَبح خانا:** [ا - مذ] اُها جاءِ، جتي جانورَ ذبح ڪيا ويندا آهن. ڪوس گهرُ

— **ذَبحِ عَظِيم:** [ا - خاص] تمام وڏي قُرباني
* حضرت ابراهيم عليہ السّلامَ جي ڏنل قُرباني
* سن 61 هجريءَ ۾ ڪربلا جي ميدانَ تي حضرت امامِ حسين عليہ السلامَ جي ڏنل قرباني

— **ذَبح ڪرڻُ:** [اصطلاح] حلالُ ڪرڻُ. ڪنڌُ ڪپڻُ
* قرباني ڪرڻُ (ڪنهن حلال جانورَ جي)
* صدقو ڪرڻُ
* ٻَل چاڙهڻُ. گهاتُ ڪرڻُ. قتل ڪرڻُ. ماري خونُ ڪرڻُ
* وڍڻُ. ڪُهڻُ

• **ذَبِيحُ ج ذَبِيحَ:** [صفت] ذبحَ ٿيَلَ. ڪُٺَلَ. شَرعِي طور تي ذبحَ ڪيَلَ جانور. حَلالُ ڪيَلَ. قُربانُ ٿيَلَ
* [ع: ذبح = اُنَ ذبحَ ڪيو]
* قتَلَ ٿيَلَ. مارِيَلَ. شَهِيدَ

— **ذَبِيحُ الله:** [صفت] اَللهَ پاڪَ جي نالي تي قُربانُ ٿيندڙ
* [ا - خاص] حَضرَت اِسماعِيل عَلَيهِ السَّلامَ جَن جو لَقَبُ
'مُبارڪ، ٿيو ذبيح الله جو لختِ جگر پيدا' (عطا مُحَمَّد 'حامِي')

— **ذَبِيحِ فُرات:** [صفت] فُراتِ نَدِيءَ جي ڪِناري تي قُربانُ ٿيندڙ
* [ا - خاص] حَضرَت غازِي عَباس عَلَيهِ السَّلامَ جَن جو لَقَبُ

— **ذَبِيحِ ڪَربَلا:** [صفت] ڪَربَلا جي ميدانَ تي قُربانُ ٿيندڙ
* [ا - خاص] حَضرَت اِمام حُسين عَلَيهِ السَّلامَ جَن جو لَقَبُ

— **ذَبِيحِ مَقتَل:** [صفت] ميدانِ جَنگ ۾ قُربانُ ٿيندڙ
* [ا - خاص] حَضرَت شَهزادي عَلِي اَڪبَر عَلَيهِ السَّلامَ جَن جو لَقَبُ

— **ذَبِيحو:** [ا - مذ] قُربانِيءَ جو جانور. حَلالُ ڪيَلَ جانورُ

— **ذَبِيحِين:** [صفت تثنيه] 'ذَبِيحَ' جو جوڙ. ذبحَ ٿيَلَ. قَتَلَ ٿيَلَ. شَهِيدَ. شَهِيدين

• **ذَخائِر:** [ا - مذ] 'ذَخِيري' جو جَمعُ. گهڻا ذَخِيرا. خَزانا. مالَ ڪونِيُون. لَدِيُون. گَڏ ڪَري رَکِيَلَ مالَ. سَرمايو. موڙيُون. پُونجِيُون

• **ذَخِيرو ج ذَخِيرا:** [ا - مذ] خَزانو. لَدِي. گَڏ ڪَري رَکِيَلَ مالَ. سَرمايو. موڙِي. پُونجِي
* گُدامُ
* پَنڊارُ. اَنبارُ. ڍيرُ. سَٿ. گَنڊ. سَرتِي. موجُوداتِ
* سِيڌو سامانُ. ٿمر. ڪاڏو. توشو. رَسَدَ. مالُ
* ڪيڄَ. ڏلَ
* ڪَنهِن وَقتَ لاءِ رَکِيَلَ مالُ
* [ع: ذَخِيرة: ذخر = هن گڏ ڪيو]
* بَندوبَستُ. بلو. تَدبِيرَ

— **ذَخِيرابُ ج ذَخِيرابَ:** [ا - مذ] پاڻِيءَ جو ذَخِيرو. هِتَرادُو طَرحَ گَڏ ڪيَلَ پاڻِي، تَلاءُ، حوضُ، ٽانڪِي،هودِي
* [ع+ف: ذخيره + آب (= پاڻِي)]

— **ذَخِيرو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڍيرَ لَڳائِڻَ
* اَئِندي لاءِ سامانُ گَڏ ڪَرَڻُ
* گُدامُ ڀَرَڻُ. مالُ گَڏ ڪَرَڻُ

— **ذَخِيره اَندوزُ ج ذَخِيرو اَندوزَ:** [صفت] ڪا بِه شيءِ جَمعُ ڪندڙ
* [ع+ف: ذَخِيره + اَندوز (= جَمعُ ڪرڻ)]

— **ذَخِيره اَندوزِي:** [ا - مث] ڪا بِه شيءِ جَمعُ ڪَرَڻُ جِي حالَتَ

• **ذَرا:** [صفت] تمام ننڍڙو داڻو
* ٿورو. ٿوري. تمام گهٽ
'ذرا ڳالهه ٻڌجو' (جملو)

— **ذَراتِ:** [ا - مذ] 'ذَرو' جو جَمعُ. مادِي جا نِهايَت ئِي ننڍڙا ٽُڪرا. ريزا. تمام ٿورا حِصا. ٿورا ذرڙا. جزا. پرماڻا. تِرَ
* [ع]

• **ذَرا رِيحُ:** [ا - مذ] زَهرِيلِي پَردار جِيتَ جو هڪ قِسمُ (جيڪو ننڍڙي باداميءَ جيترو ٿئي، ڪڪڙ جي پوڪَ ۾ رِهي، رَنگُ ڪارو ۽ ڳاڙهاڻ تي مائِل)

• **ذَرائِع:** [ا - مذ] 'ذَرِيعو' جو جَمعُ. وَسِيلا. واسِطا. مَعرِفتُون. اَسبابُ
* [ع]

— **ذَرائِعِ اِبلاغ:** [ا - مذ] سُڌ سَماءُ. عام ماڻهُن تائِين مُلڪِي يا بينَ الاَقوامِي اِطلاعُ يا خَبَرُون پَهچائيندڙ وَسِيلا. ميڊيا (جيئن: اَخبار، ريڊيو، اِنٽرنيٽ، ٽيليويزن وَغيره)

— **ذَرائِعِ اِظهار:** [ا - مذ] اَندَرَ جا خيالات ۽ اِحساساتِ ٻِئي تائِين رَسائِڻَ جا وسِيلا (جيئن: تحرير، تقرير يا علامتون، نشانيُون ۽ اِشارا وَغيره)

• **ذَرڙو ج ذَرڙا:** [ا - مذ: 'ذرو' جو اسم تصغير] ڪَنهِن شيءِ جو ٿورو حِصو. تمام ننڍڙو ٽُڪرو. پُرزو. ذرو. ريزو. هَو جيترو
* [مث: ذَرڙي ج ذَرڙيُون]

• **ذَروج ذَرا:** [ا - مذ] لغوي مَعنيٰ ۾ ماڪوڙي

* مادي جو نِهايَت ننڍڙو ٽڪرُ، ريزو، تمامُ ٿورو حِصو، ٿورو ذِرڙو، هَوَ رَتِي، جُزو، پَرماڻو، اَڻو، تِرُ، لِکَ

* اُهي ذرا جيڪي اُسَ ۾ ڏرَ رانگرِ ڏِسبا آهِن، جَن جي سَوين (100 هين) پتي

* [صفت - مذ] ٿورو، گهٽ، ننڍو، لانو، لاناڙو، چونڊ، قلِيلُ، ڪُجهہ، جُزوي

* [مجازاً] ناچيزُ، حَقِيرُ

'ذَري کي آفتابَ مقابِل ڪَري ڇڏِيئِهُ' (عَطا مُحَمّد 'حامِي')

— **ذَروپُرزوج ذَرا پُرزا:** [ا - مذ] ٿورو گهڻو

* سَڀُ ڪُجهہ، رَهِيَلُ سَهِيَلُ، هَر چِيزُ

* ڪَنهِن شيءِ جا ننڍا ننڍا پُرزا يا اوزارَ (جهڙوڪ: پيچَ نَٽَ وَغيرَه)

— **ذَروذَروج ذَرا ذَرا:** [ا - مذ] ٿورو ٿورو، ڪُجهہ ڪُجهہ

— **ذَروذَروبُڌائِڻُ:** [اصطلاح] تَفصِيلَ سان ٻُڌائِڻُ، هَر شيءِ ٻُڌائِڻُ

— **ذَره نَوازِي:** [ا - مث] ناچِيزَ کي اَهمِيَتَ ڏِيَڻُ، خَسِيسَ کي مانُ ڏِيَڻُ

— **ذَره نَوازِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ناچِيزَ کي چِيزَ بَنائِڻُ، نااَهَلَ کي اَهَلَ بَنائِڻُ

— **ذَري ذَري:** [ظَرف] ٿوري ٿوري، هَر هَر، لَحظي بہ لَحظي، وَقفي وَقفي بَعدِ، جَلدِي جَلدِي، وِري وِري، گهڙِيءَ گهڙِيءَ، مِنٽَ مِنٽَ ۾

— **ذَري گهٽِ:** [ظَرف] ذَري جيتري فَرَق سان، ٿوري فَرَق سان، مَعمُولِي تَفاوَتَ سان

— **ذَري مان ذَروڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ٿوري مان بہ وَندي وِرهائِڻُ

• **ذُروج ذُرا:** [ا - مذ] پَکيءَ جو هِڪُ قِسمُ، هِڪُ شِڪارِي پَکي

• **ذَره:** [ظَرف] بِلڪُل، هَرگز، بِنهہ

'توکي ذره بہ پَرواهہ ناهي' (جملو)

• **ذُرِيَتَ ج ذُرِيَتُون:** [ا - مث] ماڻهوءَ يا جِنَ جو نَسلُ، پونئَرَ، اولادِ، سنتان، ٻارَ ٻَچا

* پُجَندي، طاقَتَ، پَهُچَ، وَسِيعَتَ

* [ع]

• **ذَرِيعو ج ذَرِيعا:** [ا - مذ] وَسِيلو، واسِطو، مَعرِفَتَ، ذَوارانِ، طُفيلِ، بَدولَتَ، باعِثُ، ڪارَڻُ، سَبَبُ

* اُپاءُ، رَستو

* هُوندِ، پُڄَندِي

* جَمِيعَتَ، وُسعَتَ

* [ع: ذَرِيعہ]

— **ذَرِيعو پيدا ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَسِيلو پيدا ڪَرَڻُ، سَبَبُ ڪَڍَڻُ

• **ذِقَ ج ذِقُون:** [ا - مث] ڪَلِي، ذَبِي (جَنهِن ۾ ڪِيمَ هُجي)

* [س/ات]

• **ذَقَنُ:** [ا - مث] مُنهَن جو هِڪُ حِصو، ڪاڏِي، ڄاڙِي

* [ع]

• **ذَڪا:** [ا - مث] ذِهنُ، فَهمُ، طَبِيعَتَ جي تيزي، دانائِي هوشيارِي

* [ع]

— **ذَڪاوَتَ ج ذَڪاوَتُون:** [ا - مث] ذِهانَتَ، هوشِيارِي، دانائِي

• **ذَڪَرُ ج ذَڪَرَ:** [ا - مذ] مَخصُوصَ عُضوو (مَرداني)، آلَت، لِنگَ، ٽِپُڙُ

* [ع]

• **ذِڪرُ ج ذِڪرَ:** [ا - مذ] يادِگِيري، يادِ، سارَ، سَمَڪَ، سَنيارَ، سارُوڻِي، هُرَ

* بَيانُ، تاتِ، تَذڪَرو، گُفتَگُو، ڳالهِہ، چَرچو، پَچارَ، ڳالهِہ ٻولهِہ

* ثَنا، صِفَتِ، تَعرِيفَ، واکاڻِ

'ذِڪرُ جَنهِن جِيءَ ذاتِ جو هَر ذَرِدَ جو دَرمانُ آههِ'
(عَطا مُحَمّد 'حامِي')

* وارِتا، وائِي، چو وَٽِ، چوپَچو، چوٻول، سُڻِيدي

* قُرآن شَرِيفَ جو دور، يادِ خُدا

* عِبادَتَ ۾ اِسمِ اَعظَم جو وِردُ ڪَرَڻُ، تَسبِيحَ پَڙهَڻُ

* [ع: ذِڪر - هُنَ يادِ ڪيو]

— **ذِڪرُ آڇَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن شيءِ بابَتِ ڪا ڳالهِہ ٿِيَڻُ، تَذڪِرو ٿِيَڻُ

— **ذِڪرُ آذڪارُ:** [ا - مذ] ڳالهِہ ٻولهِہ، خَبَرَ چارَ، گُفتَگُو

— **ذِڪرِالاهِي:** [ا - خاص] الله پاڪ جي اِسمِ مُبارڪ جو ذِڪر، دل ۽ زبان سان الله پاڪ کي ياد ڪرڻ جو عمل، ذِڪر الله

— **ذِڪرُالله:** [ا - خاص] الله پاڪ جي اِسمِ مُبارڪ جو ذِڪر، دل ۽ زبان سان الله پاڪ کي ياد ڪرڻ جو عمل

— **ذِڪر جي وادِي ويڙهڻُ:** [اصطلاح] گهڻي اَحوال کي ٿورن لفظن ۾ بيان ڪرڻ، درياءَ کي ڪوزي ۾ بند ڪرڻ

— **ذِڪرُ ڇڙڻُ:** [اصطلاح] ڳالهه ٻولهه شروع ٿيڻ، گفتگو ٿيڻ، ڳالهه ٿيڻ

— **ذِڪرُ ڇيڙڻُ:** [اصطلاح] ڳالهه شروع ڪرڻ، ڳالهه ڪرڻ

— **ذِڪرِ حَبِيب:** [ا - مذ] مَحبُوبَ جُون ڳالهيون، مَحبُوبَ جو تذڪرو، بالخصوص نبي ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن جُون ڳالهيون

— **ذِڪرِ خير:** [ا - مذ] چڱائيءَ يا نيڪيءَ واري ڳالهه، ذِڪر اَذڪار، ڳالهه ٻولهه

— **ذِڪرُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] بيان ڪرڻ، ڳالهه ڪرڻ

※ الله پاڪ جو نالو وٺڻ، وظيفو پڙهڻ، الله تعاليٰ جي يادگيري ڪرڻ، تسبيح پڙهڻ

— **ذِڪرُ مذڪُور:** [ا - مذ] ڳالهه ٻولهه، خبرچار، حال اَحوال، گفتگو

— **ذِڪرُ نِڪرڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن شخص بابت ڪا ڳالهه هلڻ

— **ذِڪرُ هلڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن شخصيت بابت ڳالهه ٻولهه ٿيڻ

— **ذِڪرِي ج ذِڪرِي:** [صفت] ذِڪر وارو، جيڪو ذِڪر ڪري، ذِڪر ڪندڙ

• **ذِڪرِي:** [ا - خاص] 'غوثي' ذات جو هڪ پاڙو (حضرت اِمام مَهدِي عليه السلام کي 'مَهدِي بيا' ڪري ياد ڪندڙ، اُهي گهڻو ڪري مڪران جا رهاڪو هوندا آهن، ڪراچيءَ ۾ به اچي رهيا آهن، اُنهن کي 'ذِڪري' به چوندا آهن)

• **ذَڪِي ج ذَڪِي:** [صفت] ذهين، هوشيار، تيز فهم، سمجهو، عقلمند، داناءُ

※ [ع]

— **ذَڪِيه:** [صفت - مث] ذهين عورت، هوشيار عورت، تيز فهم، سمجهو، عقلمند، داناءُ

※ [ا - مث] عورت جو نالو

• **ذُڪو ج ذُڪا:** [ا - مذ] ڏاڙ، ٻتاڪ

※ [س/ٿ]

— **ذُڪا هٽڻُ:** [اصطلاح] ڏاڙون هٽڻ، ٻتاڪون هٽڻ

• **ذِلّ:** [ا - مث] ذِلت، خواري

※ تڪليف، مُصيبت

※ [ع]

• **ذَلالَت ج ذَلالَتون:** [ا - مث] ذَليل هجڻ جي حالت، ڪميڻائي، نيچ پائي، بي حيائي، خرابي، اَبتري

※ **[ع: ذِل = هو خوار ٿيو]**

• **ذِلّت ج ذِلّتون:** [ا - مث] خواري، رسوائي، بدنامي، بدناموسي، بي عزتي، هتڪ، فضيحت، توهين، بي مانائي، اپجس، اپمان، ڪميڻائي، ٻڄڙائي، نيچپائي

※ **[ع: ذل = هُو خوار ٿيو]**

※ نفرت، حقارت

※ آزار، مصيبت، ڏُکڙي، ڏِکت

※ ڳلا، عيب، لذا

— **ذِلّت ٿيڻُ:** [اصطلاح] بدنامي ٿيڻ، بي عزتي ٿيڻ

— **ذِلّت جي ميدان ۾ سرگردان ڪرڻُ:** [اصطلاح] خوار ڪرڻ، ذَليل ڪرڻ

— **ذِلّت ڪٽڻُ:** [اصطلاح] بي عزتي سهڻ، خواري سهڻ

※ مُصيبت ڪٽڻ، پريشاني سهڻ، آزار ڪٽڻ

• **ذَلَلُ ج ذَلَلَ:** [ا - مذ] نقصانُ، هرج، جوکو، ٽوٽو، خسارو

※ [س/ات]

• **ذَلِيلُ ج ذَلِيلَ:** [صفت] خوار، رسوا، بدنام، نيچ، ڪميڻو، ڌڪاريل، خراب، بي عزت، ڪين جهڙو، ڌڪار لائق، ڦيٽ پيٽل، سنو، ڪوٽو، ڪم ذات، گهٽ، حقير، ترلجو، بي شرم، گنهگار

※ **[ع: ذل = هو ڪميڻو ٿيو]**

— **ذَلِيلُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] بدنامُ ٿيڻُ، بي عزت ٿيڻُ، حقيرُ ٿيڻُ

— **ذَلِيلُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] بدنامُ ڪرڻُ، بي عزت ڪرڻُ

• **ذُمر:** [ا - مذ] تکائي، تيزي، زور ڇوٽ

• **ذَمات ج ذَماتُون:** [ا - مث] ڪُٽنبُ، قبيلو، ڪُڙمُ (مُمڪن آهي ته 'ذ' 'ج' مان تبديل ٿي هُجي، جيئن 'ڦاتِ' 'ذماتِ')

• **ذَمڪاٽي:** [ا - خاص] مزاري بلوچن جو هڪ پاڙو

• **ذِمو ج ذِما:** [ا - مذ] انجامُ، عهدُ، قولُ، ٻولُ، واعدو

* قرضُ، فريضو، ضمانتَ، جوابداري، بارُ

* سپردگي، قبضو، حوالو، چارج، سونپ، سنڀال

* ڀروسو، ويساهه، اعتبارُ، پرتيتِ، ساک پت، سونٺو، سڌو، يقينُ، توڪلِ

* [ع: ذِمه = هن ذوهي ڪيو]

* ڪنڌو، اوڌر، چڻو، حسابُ ڪتابُ، کاتو، ڏيتي ليتي

* [س/اَت]

— **ذِمو ڏيڻُ:** [اصطلاح] پنهنجي جوابداريءَ تي ڪڻڻُ، ضامنُ ڏيڻُ

* انجامُ ڏيڻُ، واعدو ڪرڻُ

— **ذِمو ڪرڻُ:** [اصطلاح] پنهنجي جوابداريءَ تي ڪڻڻُ، نفعي نقصانُ جو بارُ ڪڻڻُ، جوابداري ڪڻڻُ

— **ذِمو کڻڻُ:** [اصطلاح] جوابداري ڪڻڻُ، پنهنجي جوابداري ڏيکارڻُ

* حامي ڀرڻُ

* اُڌار ڪرڻُ

* واعدو ڪرڻُ، انجامُ ڪرڻُ

— **ذِمو وٺڻُ:** [اصطلاح] انجامُ وٺڻُ، واعدو وٺڻُ

* جوابداري وٺڻُ، ضامنُ وٺڻُ

* جوابداري واپس وٺڻُ، سپردگي واپس وٺڻُ

— **ذِمه دارُ ج ذِمه دارَ:** [صفت] جوابدارُ، جوابده

— **ذِمه داري ج ذِمه داريُون:** [ا - مث] جوابداري، جوابدهي، بارُ، ذمو ضمانتَ

— **ذِمه وارُ ج ذِمه وارَ:** [صفت] اعتبارَ وارو، جوابدارُ، منتظمُ، رُڪنُ، سنڀاليندڙ

— **ذِمي:** [ظرف] حوالي، سپرد، جوابداريءَ هيٺ، ذمي ۾

— **ذِمي بَردارُ ج ذِمي بَردارَ:** [صفت] ذميدارُ، ذميوارُ، جوابدارُ، ضامنُ، بدلُ، بارُ کڻندڙ

— **ذِميبَرداري ج ذِميبَرداريُون:** [ا - مث] ذميداري، ذميواري، جوابداري، ضمانتَ

— **ذِميدارُ ج ذِميدارَ:** [ا - مذ] ذمو کڻندڙ، ضامنُ، ڪفيلُ، ضامن گيرُ، ضمانتَ ڏيندڙ، جوابدار، ذميبردار

— **ذِميداري ج ذِميداريُون:** [ا - مث] جوابداري، ذمو، جوکو، بازپرس، ذميبرداري

* سونٺو، جوکم، خطرو

— **ذِمي ڪرڻُ:** [اصطلاح] حوالي ڪرڻُ، سونپڻُ، سپرد ڪرڻُ، جوابداريءَ هيٺ ڏيڻُ

— **ذِميوارُ ج ذِميوارَ:** [صفت] جوابدار، ضامنُ، ڪفيلُ، ضمانتَ ڏيندڙ، تلهي، ڪولانڊر، پلهي، جوابدار

— **ذِمي واري ج ذِميواريُون:** [ا - مث] جوابداري، ضمانتَ، خبرداري، سونپ

• **ذِمي ج ذِميُون:** [ا - مث] ڪورين جي هڪ اوزار جو نالو

* [س/اَت]

• **ذِمي ج ذِمي:** [ا - مذ/صفت] اسلامي حڪومتَ ۾ غير مسلم لاءِ جذيو/ ڍل ڀريندڙ

* [ع: ذِمه]

• **ذَنبُ ج ذَنبَ:** [ا - مذ] گناهه، ڏوهه، جرمُ

* [ع]

* وڏو ڳرهه، ڳرانهه، ڳڻو، نوالو

* [س/اَت]

• **ذِنبُ ج ذِنبَ/ذِنبُون:** [ا - مذ/مث] مٽيءَ جو وڏو ۽ تمام سخت ڳنڍو، سر جو ٽڪر، جنبَ

* [س/ل]

* [illegible] ڏِنبَرَ: [ا - مذ] ڏنب

* ذُو [ا - ذات] خداوند

* [illegible] مذ/صفت] ڌڻي. مالڪ. صاحب

* [illegible] وارو. جو

* [illegible] بِ. ٻنو (جيئن: ذُوالفقار = ٻن ڌارن واري (تلوار)، ذُوالجناح = ٻن پرن وارو وغيره)

* [illegible] مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ هڪ اڳياڙي (عربيءَ جي [illegible] ۾؛ جيئن: 'ذُوالجلال، ذُوالنورين' وغيره)

* [ع]

— ذُوالجلالُ: [ا - خاص] اَللہ تعاليٰ جي صفاتي نالن مان هڪ نالو

* [صفت] صاحب جلال. شان شوڪت وارو. عزت ۽ [illegible] وارو. جليلُ القدر. وڏائيءَ وارو. مُعزز

* [ع: ذو (صفت) = وارو + جلال = شان شوڪت = شان وارو]

— ذُوالجناح: [صفت] ٻن پرن وارو

* [ا - خاص] حضرت امام حسين عليہ السلام جي گهوڙي جو نالو

* [ع: ذو (صفت) = ٻہ + جناح = پر. ڪنپاٽي = ٻن پرن وارو]

— ذُوالحج: [صفت] حج وارو. حج جو

* [ا - خاص] هجري سال جي هڪ مهيني جو نالو. هجري سال جو آخرين مهينو (جنهن ۾ فريضہ حج ادا ڪيو [illegible])

* [ع: ذو (صفت) = وارو + حج = حج وارو (مهينو)]

— ذُوالفقار: [ا - مث] ٻن پاسن واري (تلوار)

* [ا - خاص] حضرت علي عليہ السلام جي تلوار جو نالو

* [illegible] جو نالو

— ذُوالقدر: [ا - مذ/صفت] زور وارو. [illegible] سگهارو. [illegible] مٿانئو. زبردست. ڦارو. جبرو. بهادر. طاقتور. [illegible] شهزور. همت ڀريو

— ذُوالقعد: [صفت] ويهڻ وارو

* [ا - خاص] هجري سال جي هڪ مهيني جو نالو. هجري سال جو يارهون مهينو

— ذُوالقرنين: [صفت] ٻن سڱن وارو

* [ا - خاص] سڪندر بادشاهہ يونانيءَ جو لقب (مختلف روايتن موجب، يا تہ ٻن چوٽين هئڻ سبب، يا تہ ماءُ ۽ پيءُ ٻنهي طرفان بزرگ هئڻ سبب، يا تہ مشرق کان مغرب تائين فتوحات حاصل ڪرڻ سبب، يا تہ هن نور ۽ ظلمت ٻنهي جو سير ڪيو هو، اُنهيءَ سبب، يا تہ هن کي تاج ۾ ڏنبي جا سڱ لڳل هئا، تنهنڪري مٿس اهو نالو پيو)

— ذُوالڪرام: [ا - مذ/صفت] عزت وارو. معتبر. شريف

— ذُوالمِننُ: [ا - خاص] ڌڻي تعاليٰ

* [صفت] احسان ڪندڙ

* [ا - مذ] خاوند. مڙس

— ذُوالنُون: [ا - مذ] مڇيءَ وارو

* [صفت] حضرت يونس عليہ السلام جو لقب (جنهن کي مڇي ڳيهي وئي هئي ۽ ستَ ڏينهن مڇيءَ جي پيٽ ۾ هو)

* [ع: ذو (صفت) = وارو + نون= مڇي= مڇيءَ وارو = حضرت يونس عليہ السلام]

— ذُوالوقار: [صفت] عزت وارو. قدر و منزلت وارو

* [ع: ذو (صفت) = وارو + وقار= عزت = عزت وارو]

— ذُوفُنُون: [صفت] گهڻا فن ڄاڻندڙ. فن وارو. هنرمند

* [ع: ذو (صفت) = وارو + فنون= فن جو جمع = هنرمند]

— ذُومعني: [ا - مذ/صفت] ٻن معنائن وارو. ٻہ ٽيپي (ڳالهہ)

* ٻن رخن وارو. دوراهو (لوڪ ادب جي اصطلاح ۾)

● ذوقُ ج ذوق: [ا - مذ] چکڻ جي قوت. ذائقو. لذت. مزو. سواد. حظ. ساءُ. لاءِ

* [ع]

* شوق. چاهنا

* خواهش. اُمنگ

'وڃڻ ذوق ضرور، هن ڪاهل آهي ڪيچ ڏي' (سچل)

* لطف. خوشي. سرهائي. موج. آنند. فرحت. عيش. نشاط

* اختيار. مرضي. پسندي

* رس. چسڪو. چس

* ونڊر. ونڊنا

* سڪ. چڪ

— **ذوقِي ج ذوقِي:** [صفت] ذوق وارو، شوقين، موجي
* سُکِي، آسُودو، خوش، عيشي، جيئڙو، سَهڄي، پرائتي
* راضِي، پرسَن، نِهال، سَرهو
* ڦشڻ آبل، ٿنو
* خوش مِزاجَ، کِلائيندڙُ، کِلڻو، اُچَڪ
* بختاوَرُ، بَخت وارو، ڀاڳ وارو

• **ڏوڪڙُ:** [ا - مذ] ٻڪيءَ جو هڪ قِسمُ

• **ذَهبُ:** [ا - مذ] سونُ، زر، کُندَن، طِلا، ڪنچن
* [ع]
'چهرو چمڪيس چيءَ چِپي، ڪيو زيبُ ذهب کي زدُ' (حمل)

• **ذِهنُ ج ذِهنَ:** [ا - مذ] ياد ڪرڻ جي قوت، حافظو، يادداشت، يادگيري (چڱيءَ طرح)، سُنو حافظو، دماغُ
* سارَ، يادِ
* ڄاڻ، سَمجهه
* اِدراڪَ، فَهمُ، عقل، ذڪاوت
* اِستعدادُ، لِياقت، قابِليت، هوشياري
* فَراست، فهميدگي، دانائي، سياڻپ، ذڪاءُ
* [ع]

— **ذِهنُ کُلڻُ:** [اصطلاح] سَمجهه کُلڻ، عَقل جو تيز ٿيڻ، حافظو سُنو ٿيڻُ

— **ذِهن مان لهي وڃڻُ:** [اصطلاح] وسِري وڃڻ، ڀُلجي وڃڻُ

— **ذِهن نَشِينُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] سَمجهڻ، چيتو ڪرڻُ، ڄاڻ رکڻ، يادِ ڪرڻُ، يادِ رکڻ، سَمجهه ۾ اَچڻُ، سَمجهه ۾ ويهارڻُ، عقل ۾ ويهارڻ، سَمجهائڻُ
* ٻُڌائي ڇڏڻُ، يادگيري ڏيارڻُ، ٻُڌائڻُ، ڄاڻ ڪرڻُ

— **ذِهن ويڙهائِڻُ:** [اصطلاح] سوچڻُ، سَمجهڻُ، ويچار ڪرڻ، خيال هلائڻُ

— **ذِهني ج ذِهني:** [صفت] ذِهنَ وارو، هوشيار، اُوڙچ
* ڪاوڙيل، چيڙاڪ، شوخ

— **ذِهني آزمائِش:** [ا - مث] ذِهن جو اِمتحان، حافظي جي پَرک، يادگيريءَ، اَهڙ پُڇيل سوال جواب، يا نصابي ڪم

— **ذِهني مَرِيضُ:** [صفت] ذِهنَ جي بيماريءَ ۾ وَرتل

• **ذَهِينُ ج ذَهِينَ:** [صفت] سُٺي حافظي وارو، ذِهنَ وارو، سياڻو سُڄاڻ، عَقلمَند، ذڪي، تيز فَهمُ، عقلي، سَمجهو
* [ع: ذِهن]

• **ذِي:** [ا - مذ] مالڪ، صاحبُ، ڌڻي
* [صفت] وارو، جو، ذُو
* مُرڪب لَفظن ۾ ڪَم ايندڙ هڪ اڳياڙي (عَربيءَ جي صيغي ۾: جيئن، 'ذِي اِختيار، ذِي وَقار' وَغيره)
* [ع]

— **ذِي اِختِيارُ:** [صفت] اِختيار وارو، صاحب اِختيار، مَرضي، وارو، مختيار، حَڪومت وارو، رُتبي وارو

— **ذِي الحَجُ:** [ا - مذ] حَج جو مَهينو، هِجري سال جو آخري مهينو، ذُوالحج

— **ذِي حَياتُ ج ذِي حَياتَ:** [صفت] حَياتيءَ وارو، زِندهه ذي رُوح

— **ذِي رُوحُ ج ذِي رُوحَ:** [صفت] رُوح وارو، ساهَوارو، جاندار، زِندهه

— **ذِي شانُ ج ذِي شانَ:** [صفت] شانَ وارو، دٻدٻي وارو، رُعبدار، ڀيڪي دار

— **ذِي عِزَت:** [صفت] عِزَت وارو، آبرو وارو، مانائتو، اَشراف
* سُکَر، چڱو، خاصو، موچارو

— **ذِي قَعَدُ:** [ا - مذ] جنگ و جَدَل کان پاسو ڪري ويهڻ جو مهينو، هِجري سال جو يارهُون مهينو، ذُوالقَعد

— **ذِي وَقارُ ج ذِي وَقارَ:** [صفت] عِزت وارو، مُعزِز، شانَ مانَ وارو

— **ذِي هوشُ:** [صفت] هوش وارو، هوشيار، سَمجهو، فَهيم، ذڪي، ذَهينَ

• **ذِيابِيطَس:** [ا - مذ] بيماريءَ جو هڪ قِسمُ، پيشاب ۾ کَنڊ اچڻ واري بيماري، مِٺا پيشاب، (Diabetes)
* [ع]

• **ذِيل:** [ا - مذ] دامن، ڪِنارو، پانڌ، پلئُه
* هيٺاهُون حِصو
* [ظرف] هيٺ، هيٺان، هيٺئون، هيٺ ني، هيٺ ڏنل
* [ع]

ر

• **ر:** [ا - مث] سِنڌي 'الف - ب' جو پنجويهون، عَربيءَ جو ڏهون، فارسيءَ جو ٻارهون ۽ هِندي 'الف - ب' جو ستاويهون اکر
※ اَبجَدَ جي حِسابَ موجب عَدَدُ (200)
※ اُچار: ري
※ [ع/ف]

• **را:** 'سان'، 'لاءِ'، 'جي لاءِ' ۽ 'جي واسطي' وَغيرَه جِي مَعنىٰ ڏيکاريندڙ هِڪَ پڇاڙي (جِيئن: 'خُدارا - خُدا جي واسِطي' يا 'قضارا - اِتفاقَ سان' وَغيره)
※ [ف]

• **رابِطو ج رابِطا:** [ا - مذ] ڳانڍاپو. لاڳاپو. تَعَلُقَ. واسطو. مَراسِم
※ حالُ اَحوالُ. خَبَرَ چارَ. واءُ سَواءُ. مُراسِلو. خيرُخيرِيَتَ. (انگ: Contact)
※ [ع: ربط > رابطہ]

— **رابِطو اِستوارُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رابِطو قائِم ڪَرَڻُ. تَعَلُقَ مَضبُوط رَکَڻُ. لاڳاپا رَکَڻُ

— **رابِطو مُنقَطِعَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] رابِطو خَتَم ٿِيَڻُ. خَبَرَ چارَ جو سِلسِلو ڪَٽِجي وَڃَڻُ

— **رابِطو وَڌائِڻُ:** [اصطلاح] تَعَلُقَ وَڌائِڻُ. ميلُ جولُ پيدا ڪَرَڻُ

— **رابِطہ سيڪريٽري:** [ا - مذ] هِڪُ اَهَم تَنظِيمي عُهدو (جيڪو تَنظِيمَ سان واسِطو رَکندڙ مِڙني شاخُنِ جي وِچَ ۾ رابِطو بَحالُ رَکندو آهي)

— **رابِطہ صَلبِي:** [ا - مذ] نَسلِي تَعَلُقَ. حَقِيقِي رِشتو

— **رابِطہ ڪارِي:** [ا - مث] تَعَلُقَ پيدا ڪَرَڻَ جِي حالَتَ. ميلُ جولُ وَڌائِڻَ جو عَمَلُ

— **رابِطہ نَظَرِي:** [ا - مث] غائِبانہ تَعَلُقَ. اَڻَ ڏِٺو ڳانڍاپو (خَطَ يا فونِ وَغيره وَسيلي)

• **رابِعُ:** [ا - مذ/صفت] چوٿون
※ [ع: اربع = چار > رابع]

• **رابِعہ:** [ا - خاص] هِڪَ فَقِيہ ۽ زاهِده عورَتَ جو نالو (جيڪا بَصري شَهَرِ جي ويٺَل هُئي، جَنهِنکَري کيس 'رابِعہ بَصرِي' چَوَنِ کيسِ اَڌ قَلَندَرَ بہ چَوَندا آهِنِ)
※ [ع]

• **رابُون:** [ا - مذ] مينهِن جو هِڪُ رَنگُ
※ [س/ل]

• **رابيلُ ج رابيلَ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جي ٻوٽي ۽ گُلَ جو نالو
'آئي رُتِ رابيل جِي، ٿيا پرينءَ جا پورَ' (شيخ اَياز)

• **راپِٽو:** [ا - مذ] رَبَ جهِڙِي گَپَ. تَمام نَرم گَپَ. چِڪَ. راڙَ. راڙو
※ راپِڙو. رَبَ. رَپِڙو. رَپِڙي

• **راپِڙو/راپِڙيو:** [صفت - مذ] رَبَ جهِڙو. پِٽڙو. پِٽرو
※ [ا - مذ] رَبَ. نَرم (پِٽ). هِڪَ قِسمَ جِي ڪَڙهِي (جيڪا اٽي ۽ ڏڌ مان ٺاهِين). راپِڙيو
※ [س/ٿ]

• **راتِ ج راتيُون:** [ا - مث] سِجَ لَٿي کان وٺي سِجَ اُڀِرَڻَ وارو عَرصو. سانجهي. شَبُ. ليلِ. سَنجها. (انگ: Night)
※ [سن: راتِرِ راتِري = رات؛ پرا: رتِ]
'سِتارَن جي سيجَ تي، سُتَسِ سارِي راتِ' (شيخ ايان)
※ [ڪنايہ] اُوندَهِ. ڪارانِ
※ ديرِ اَويرَ
※ [ڪنايہ] جهالَتَ. ظُلمَتَ. اَنڌير
'ڪِجِي وِيا راتِ جا پَردا، ٿيو نُورِ سَحَرِ پيدا' (عَطا محمّد 'حامِي')
※ جَشنُ. خوشِي. شادِمانو (جِيئن: ڳاني راتِ، مَهنديءَ راتِ)

— **راتِ:** [ظرف] هِرِ راتِ جو. سَدائِين راتِ جو
'تُون اَڄو مَنجهہ راتِ، مُنهنجو ساڄَنَ سَدائِين سوجهرو' (شاهہ/کَنڀاتِ)
※ گُذرِيَلَ راتِ جو. اَڳِئينءَ راتِ تي
'راتي وَٺُون راتِ، ٺَٺُون نِياپو آيو' (شاهہ/مومَل راڻو)
'چاندوڪِيءَ ۾ چيٽَ جِي، سُتو راتِ سَڄَڻُ' (شيخ اَياز)
'راتِ ٺُنهِنجيءَ ديدَ تي بَحَثَ ٿيا ڏاڍا وَڏا' (اُستاد بُخاري)
※ اِيندڙ راتِ جو. اَڄَ واريءَ راتِ تي
'اَسِين راتِ تُنهنجا مَهمانَ آهِيُون' (جملو)

—**راتاڪُون:** [ظرف] گُذريَل راتِ کَن. اَڳيـنءَ راتِ کان وَٺي
'اَحمَد راتاڪُون گهرِ ناهي آيو' (جملو)

—**راتِ اَکِيُنِ ۾ گُذارَڻُ:** [اصطلاح] سَڄِي راتِ جاڳَڻُ. اوجاڳو ڪَرَڻُ. سَڄِي راتِ اِنتظار ڪَرَڻُ. ساري راتِ ننڊ نہ ڪَرَڻُ

—**راتِ ٻَڪا جَوَ گهُرَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن ڪمَ جِي نَهہ ٻَہ تَڪمِيل چاهڻُ. نِري، تي بَهِشت گهُرَڻُ
※ اَجائِي تَڪِڙ ڪَرَڻُ

—**راتِ جاڳَڻُ:** [اصطلاح] راتِ جو ننڊ نہ ڪَرَڻُ
※ راتِ جو ڏِينهَن جِهڙو سَمعو هئَڻُ. راتِ جو بہ ڇهَل پَهَل هئَڻُ
※ اِنتظار ڪَرَڻُ
※ عبادَت ڪَرَڻُ

—**راتِ جو پَڙهَڻُ:** [اصطلاح] راتِ جا پَڇايَل خَيالَ لِکَڻُ
※ سَخت مَحنَت ڪَرَڻُ. اِمتِحانَن جِي تَياري ڪَرَڻُ (شاگِردَن جو اِصطِلاح)
※ راتِ جو وَظيفو پَڙهَڻُ

—**راتِ جو پِيٽُ:** [محاورو] راتِ وارو عَرصو
※ راتِ جِي اُونداهِي

—**راتِ جو پِيٽُ وَڏو هُئَڻُ:** [اصطلاح] راتِ جِي اُونداهِيءَ ۾ گهڻيُون ڳالهيُون لِڪي رَهَنِ

—**راتِ جِي راڻِي:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جو خوشبودارُ ٻوٽو (جيڪو راتِ جي وَقتِ ٽِڙندو آهي. پيلي رَنگَ جو ٿئي)

—**راتِ جِي ماءُ:** [محاورو] اُونداهِي. اُوندَهہ. اَنڌارو
※ [ا - مث] هِڪَ فَرضِي ڪِردارُ (ٻارَن کي ديڄارَڻَ خاطِر)
'حَرڪَتَ نہ ڪَرِ نہ تہ راتِ جِي ماءُ ٿي اچَئِي' (جملو)
※ [س/ات]

—**راتِ ڏِينهُن:** [ظرف] اَٺَ ئي پهَر. چوويهہ ئي ڪَلاڪَ
※ هَر وَقتِ. هَر مَهَل. روزانو. هَميشہ. سَدائين

—**راتِ ڏِينهَنَ جو فَرَقُ هُجَڻُ:** [اصطلاح] تمام گهڻو فرقُ هجڻُ

—**راتِ رَهَڻُ:** [اصطلاح] هِڪَ راتِ جو قيام ڪَرَڻُ

—**راتِ رَهُو:** [ا - مذ] هندُن جِي هِڪَ رَسم (مَڙهِن ۾ ڪِرياڪَرمَ کان بَعد. مُردي جي رَکَ دَرياءَ ۾ اُڇلَڻَ کان اڳ هِڪڙِي راتِ وارِث ٻاڻَ وَٽِ رَکَندا آهِن)

—**راتِ ڪَري چِڙَڻُ:** [اصطلاح] ديرِ ڪَري چِڙَڻُ
※ اونداهِ ڪَري چِڙَڻُ

—**راتِ گَذِيَلُ:** [محاورو] صُبحَ ٿِيَڻَ کان اڳَ وارو وَقتُ. پوئيون پَهَر. ڏَڪي. باکَ ڦُٽي

—**راتِ گَذِيلَ هُئَڻُ:** [اصطلاح] راتِ جِي اُوندَهِ هُئَڻُ. پَرَهُڪي جو وَقت هُئَڻُ

—**راتِ وارو:** [محاورو] راتِ جو اِيندَڙُ (جُمَرِي، چَنڊَ ۽ حيض لاءِ اِستعمال ٿِيندَڙُ)

—**راتوڏو:** [ظرف] راتو واهہ. راتو راتِ. راتِ جي وِچَ ۾. راتِ جي پيٽَ ۾. اَڌُ راتِ جو

—**راتوڏِينهان:** [ظرف] راتِ ۽ ڏِينهَن جو. شَب و روزُ
※ هَميشہ. سَدائين. دائِمي
'راتو ڏِينهان روحَ ۾، مَحَبَتَ جو مَذڪُورُ' (سچل)

—**راتو راتِ/راتُون راتِ:** [ظرف] راتِ وِچَ ۾. راتِ جي عَرصي ۾. راتِ گُذرَڻَ کان اڳَ ۾
※ [ڪِنايہ] جَلديءَ ۾. هِڪَدم. يَڪدم
'خالِدَ مَحنَتَ ڪَئِي آهي، راتو راتِ اِنجنيئر ناهي ٿيو' (جملو)

—**راتوڙو ج راتوڙا:** [صفت - مذ] راتِ جو چوريءَ مالُ ڪاهِيندَڙُ
※ [س/ات]

—**راتوڪو ج راتوڪا:** [صفت - مذ] راتِ وارو. گُذريَل راتِ جو. راتوٺو
※ راتِ جو بَچيَل (کاڌو). ٻاروٺو
※ [مث: راتوڪِي ج راتوڪِيُون]

—**راتوڪِي راتِ:** [ا - مث] فَقَطِ هِڪڙِي راتِ. گُذرِيَل يا اِيندَڙُ هِڪڙِي راتِ. موجوده ڏِينهَن واري راتِ. اَجوڪي راتِ

—**راتُوٺو ج راتُوٺا:** [صفت - مذ] راتوڪو. راتِ وارو. گُذريل راتِ جو
※ راتِ جو بَچيَل (کاڌو). ٻاروٺو
※ [مث: راتُوٺِي ج راتُوٺِيون]

—**راتو واهَہ:** [ظرف] راتِ وِچ ۾. راتو راتِ. راتِ جي عَرصي ۾. راتِ گُذرَڻَ کان اڳَ ۾. راتِ دوران

—**راتِ وِهامڻُ:** [اصطلاح] راتِ گذرڻُ، راتِ کَٽجَڻُ
'روشندي راتِ وِهاءِ، چِڪائيندي بَٽيُون' (شاھ/يمن ڪلياڻ)

—**راتِهِن:** [ظرف] راتِ جو، راتِ ۾، راتِ جي پيٽَ ۾
'راتِهِن هَلِي رَسُ، نہ ڪَنِ خَبَرَ نہ ٿِئي' (شاھ/ڪنبهات)

—**راتِي ج راتِي:** [صفت] راتِ جو جاڳَندڙُ (عاشِقُ، چورڪيِلُ، چَمِڙو وَغيره)

—**راتِيان:** [ظرف] راتِ جو، راتِ ڌاري
'راتِيان رَڄَ رَهَن، ڏينهان ڏورِن ڏونگرين' (شاھ/ڪاموڏ)

—**راتِيان ڏِينهان:** [ظرف] راتِ ۽ ڏِينهَن جو، راتِ ۽ ڏِينهَن ڌاري
* هَر وَقت، هَميشہ، سَدائِين، روزانو

• **راتاهو ج راتاها:** [ا - مذ] راتِ وارو
* شَبِ خون، راتِ جو حَملو، راتِ جِي قُرَ اوچتو حَملو
* [ڪنايہ] ظُلمُ، اَنڌيرُ، جَبرُ، اَنياءُ

—**راتاهو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] شَبِ خون هَڻَڻُ، راتِ جو حَملو ڪَرڻُ
* ظُلمُ ڪَرڻُ، جَبرُ ڪَرڻُ

— **راتاهو ڏيئِي وَڃڻُ:** [اصطلاح] راتِ جو قُري وَڃڻُ، اَلهو تَلهو قُري وَڃڻُ

—**راتاهو هَڻڻُ:** [اصطلاح] راتِ جي وَقتِ حَملو ڪَرڻُ، شَبِ خون هَڻڻُ

• **راتِبُ:** [ا - مذ] هِڪَ ڏِينهَن جو کاڌو، روزِينو، ورو، روز جو مُقَرر ٿِيَلُ کاڌو، بَنڌاڻُ
* گِوئِن (گهوڙن لاءِ)، گهوڙي جو مُقَرر داڻو، گاھُ ۽ داڻو
* [ع]

• **راٺوڙ:** [ا - خاص] راجپوتَن جِي هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راٺوڙُ ج راٺوڙَ:** [ا - مذ] راٺوڙ قَبِيلي جو هِڪَ فَردُ
* [صفت] سَگهارو، پَهلوانُ، جانٺو، بَهادُرُ، ڏُنو مَٺو، جَبرو، جَنگِجو

• **راپڙُ ج راپڙُون:** [ا - مذ] بَنجَر، غيرآبادِ، پَڙِيانگَ (زمين جيڪا پوکَ جي قابل نہ هُجي)

• **راڄُ ج راڄَ:** [ا - مذ] راجا، بادِشاھُ، حاڪِمِ
* راڄُ، حُڪومَتَ، بادِشاهِي، بادِشاهَتَ، راجائِي، حاڪِمِي، اِقتِدارُ، اِختيارات
* مُلڪُ، وَطَنُ، ڏيھُ
* [سن: راڄ > راجن = راجا]

—**راڄَ آستانُ ج راڄَ آستانَ:** [ا - مذ] شاهِي مَحَلُ، قَصرِ سُلطانِي، دارُالحُڪومَت، تَختُ گاھَ، گادِيءَ جو هَنڌُ، دارُالسَلطَنَت
* [سن: راجن + اَستان = جاءِ]

—**راڄَ بَنسِي:** [ا - مذ] شاهِي خاندانَ جو فَردُ
* [صفت] خانداني، پيڙهيائِتو
* [سن: راڄ + وَنش = گهرانو]

—**راڄَ ڀَنڊارُ ج راڄَ ڀَنڊارَ:** [ا - مذ] شاهِي خَزانو، بيتُ المالُ

—**راڄُ ٽِڪ ٽِيڻُ:** [اصطلاح] بادِشاهِي ناسِ ٿِيڻُ، اِقتِدارُ کسجَڻُ

—**راڄ تِلَڪُ:** [ا - مذ] هِندو راجائُن جي هِڪَ رَسَمَ (جَنهِن ۾راجا يا وَلِي عَهَدُ ٿِيڻَ وَقتِ پيشانِيءَ تي تِلڪُ هَڻندا آهن)، تاج پوشِي
* [سن: راڄ + تِلڪ = نشان]

—**راڄ تِلَڪُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] گادِي نَشِينُ ڪَرڻُ، تَختَ تي ويهارڻُ، تاجپوشِيءَ جِي رَسَمَ اَدا ڪَرڻُ

—**راڄ پَتِي:** [ا - مذ] راجا، راجڪُمارُ
* ڌَڻِي، مالِڪُ
* مڙسُ، وَرُ
* [سن: راڄ + پَتِي = مڙس]

—**راڄ پَرجا:** [ا - مذ] رَعايا، رَعيَتَ، عَوامُ، راڄُ پاڳُ
* [سن: راڄ + پَرجا = رَعيَتَ، عَوامُ]

—**راڄپوتُ ج راڄپوتَ:** [ا - مذ] راجا جو پُٽُ، راجا جو اولادُ، راجڪُمارُ، شَهزادو
* [سن: راڄ + پوت > پتر = پٽ]

—**راڄ دَربارُ:** [ا - مث] شاهِي دَربارُ
* [سن: راڄ + ف: دَربار]

—**راڄ دَرشَنُ:** [صفت] دَربارِي، حاضِرين، مُلاقاتِي
* [سن: راڄ + دَرشَن]

—**راڄ ڏلارو ج راڄ ڏلارا:** [صفت - مذ] بادشاهه جو پٽ، شهزادو، راڄڪمار

* [سن: راڄ + هند: دلارو = لاڏلو]

* [مجازاً] پيارو، محبوب، دل پسند

* [مث: راڄ ڏلاري ج راڄ ڏلاريون]

—**راڄ دُوارُ:** [ا - مذ] شاهي محلات جو ٻاهريون دروازو، باب عالي

* [سن: راڄ + دُوار = دروازو]

—**راڄ ڌاني:** [ا - مث] گاديءَ جو هنڌ، تخت گاهه، دارالحڪومت

* [سن: راڄ + ڌاني > ڌن = مرڪزي خزاني جي جاءِ، بيت المال]

—**راڄ ڌرمُ:** [ا - مذ] شاهي حڪم، سرڪاري فرض

* [سن: راڄ + ڌرم = طريقو، دستور]

—**راڄ رکشا:** [ا - مذ] عوامي حفاظت لاءِ حڪومت پاران ورتل اُپاءَ

* [سن: راڄ + رکشا = حفاظت]

—**راڄستانُ:** [ا - مذ] راڄپوتن جي رهڻ جو هنڌ

* [سن: راڄ + استان = جاءِ]

—**راڄسي:** [صفت] راڄا جو، راڄا وارو، راڄائي، حاڪمانو، بادشاهي

* بادشاهي شان وٽان

* خانداني، پيڙهيائتو، وڏ گهراڻو

* سهڻو، زيبائتو، وڻندڙ

—**راڄ ڪُلُ:** [ا - مذ] شاهي خاندان، شاهي ڪٽنب، راڄائي گهراڻو

—**راڄڪمارُ ج راڄڪمارَ:** [ا - مذ] راڄا جو پٽ، شهزادو

* [سن: راڄ + ڪمار = شهزادو]

* [مث: راڄڪماري ج راڄڪماريون]

—**راڄ ڪنورُ:** [ا - مذ] راڄڪمار، شهزادو

—**راڄ ڪوي:** [صفت] درباري شاعر

* شاعرن جو سرتاج

* [سن: راڄ + ڪوي = شاعر]

—**راڄ گدي:** [ا - مث] گادي، تخت، مسند

—**راڄ گهاتُ:** [ا - مذ] بادشاهه جو قتل

* بغاوت، غداري

—**راڄ گهاتڪُ/راڄ گهاتي:** [صفت] بادشاهه جو قاتل

* باغي، غدار

—**راڄ منتري:** [ا - مذ] راڄا جو صلاحڪار، وزير، وڏو وزير

* [سن: راڄ + منتر = صلاح ونءُ]

—**راڄ ونسي:** [صفت] شاهي نسل جو، شاهي گهراڻي جو، راڄائي ڪٽنب جو، راڄ ٻنسي

* [سن: راڄ + ونش = ڪٽنب]

—**راڄيندرُ:** [ا - مذ] مهاراڄا، شهنشاهه

* [سن: راڄ + ڪمار = شهزادو]

* [مث: راڄڪماري ج راڄڪماريون]

• **راڄا ج راڄا:** [ا - مذ] راڄ ڪندڙ، بادشاهه، حاڪم، راءِ، سلطان

* [سن: راڄ، هند: راڄا]

* [مجازاً] گهوٽ، ٻنو، ٻنرو

—**راڄا پرڄا:** [ا - مث] حاڪم ۽ رعيت، حڪمران ۽ عوام

'جهڙو راڄا، تهڙي پرڄا' (چوڻي)

* ڏتي ڏوٽي، ڏتي سائين

* ڏتي سائينءَ جا ڪمر ۽ رعيت

—**راڄا پٽُ/راڄا پٽو:** [ا - مذ] راڄائي، حاڪمي، بادشاهي

—**راڄا جي گهر موتين جو ڪالُ نه هُئڻُ:** [اصطلاح] سڀ ڪجهه موجود هئڻ، ڪنهن به شيءِ جي ڪمي نه هئڻ

—**راڄا ڌراڄُ:** [ا - مذ] مهاراڄا، شهنشاهه

—**راڄا ريتِ:** [ا - مث] راڄا جو رعيت تي مقرر ڪيل ڏنُ

* رسم، هلي چلي، رواڄ

—**راڄائڻو ج راڄائڻا:** [صفت] شاهاڻو، شاهي، بادشاهي

* خانداني، اميراڻو، وڏ گهراڻو

—**راڄائي:** [ا - مث] بادشاهي، تاجداري، سلطنت، حڪومت

* [صفت] راڄا جو، راڄائن وارو، بادشاهي، حاڪمانو

• **راڄ ٻنسي:** [ا - خاص] راڄپوتن جي هڪ نک جو نالو

• **راڄپيري:** [ا - مث] مصالحي جو هڪ قسم

• **راجپُوتَ:** [ا - خاص] هِندُن جي هِڪَ قَبيلي جو نالو

※ پَنجابَ جي هِڪَ مُسلمان قَبيلي جو نالو

• **راجپُوتانا:** [ا - خاص] هِندُوستانَ جي هِڪَ رِياسَتَ جو نالو (جَنهن ۾ راجپُوتَن جُون ڪيتِريُون ئي ننڍيُون وَڏيُون رِياسَتُون اَچِي وَڃَن ٿيُون)

※ حيدَرآبادِ سِندَ جي هِڪَ مَشهُورَ اِسپتالَ جو نالو

• **راجِحُ:** [صفت] بَهتَر، غالِبُ، فائِق

※ [ع]

• **راجِستانُ:** [ا - مذ] هِندُوستانَ جي هِڪَ رِياسَتَ جو نالو (جَنهن ۾ راجپُوتَن جُون ڪيتِريُون ئي ذاتيُون آباد آهِن)

• **راجِسِي ج راجِسِي:** [صفت] `راجرس` وِلايَتي ڪارخاني جو ٺاهِيَلُ چاقو (جيڪو تمام اُچو ۽ مِعياري سَمجهيو ويندو آهي)

※ [انگ: Rogers]

• **راجِسِينَ پوٽا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر ٺَرپارڪَرِ ۽ حيدَرآباد ضِلعَن رَهَن)

• **راجِعُ:** [صفت] رُجُوعَ ڪَندَڙُ

※ پيش ٿِيندَڙُ. اَڳِيان حاضِر ٿِيندَڙُ

• **راجِڪَرا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر ڪَراچِي ۽ حيدَرآبادِ ۾ رَهَن)

• **راجنيلِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر جيڪَب آبادِ ضِلعي ۾ رَهَن)

• **راج هَنسُ:** [ا - مذ] آبي پَکيءَ جو هِڪُ قِسمُ (اِجو هَنج پَکي جَنهن جُون ٽنگون ۽ چُهنبَ ڳاڙهِي ٿِئي)

• **راڄُ ج راڄَ:** [ا - مذ] رَعيَتَ، رعايا، عام ماڻهُو، پرجا، قومَ، آبادي

※ بادشاهي، صاحِبِي، حُڪُومَتَ

※ مُلڪُ، علائقو

※ [سن: راجن، پرا: راج]

※ [ا - خاص] پارٽي ريلَ گاڏيءَ جو نالو

※ [ڪنايہ] جاڃي، شاديءَ ۾ شَريڪ ٿِيندَڙُ ماڻهُو

— **راڄاڻُ ج راڄاڻَ:** [ا - مذ] راڄيو، راڄا

`تو جو پانيو پانهنجو سو ريساڻو راڄاڻُ` (شاهہ)

— **راڄاڻو ج راڄاڻا:** [صفت - مذ] راڄوڻو، راڄَ جو

※ [مث: راڄاڻي ج راڄاڻيُون]

— **راڄائِتو ج راڄائِتا:** [صفت - مذ] راڄَ وارو، راڄائِي، راڄائي، شاهِي

※ [مث: راڄائِتِي ج راڄائِتِيُون]

— **راڄُ پاڳُ:** [ا - مذ] حُڪُومَتَ، سَلطَنَتَ، بادشاهي، راڄُ

— **راڄُ ٽِنگَ:** [ا - مذ] حُڪُومَتَ جي بَربادِي، بادِشاهيءَ جو خاتِمو

— **راڄدارِي:** [ا - مث] رَعيَتي راڄُ، جَمهُوريَتَ، راڄُوتي، راڄنيتي

※ [سن: راجن + ف: دار > داشتن = رکڻ]

— **راڄڌانِي:** [ا - مث] گاديءَ جو هَنڌُ، تَخت گاهَ، دارالحُڪُومَتَ

— **راڄَ ڏَڻِي:** [صفت - مذ] پُوري راڄَ کي سَنڀالِيندَڙُ، راڄا، حاڪِمُ، بادِشاهُ

— **راڄَ ڊوهو ج راڄَ ڊوها:** [صفت] حُڪُومَتَ جو دُشمَنُ، غَدارُ، باغِي

※ [سن: راجن + دروهہ]

— **راڄَ ڊوهِي ج راڄَ ڊوهِي:** [صفت] غَدارُ، باغِي، حُڪُومَتَ جو دُشمَنُ، عَوامَ جو دُشمَنُ

— **راڄَ راڻِي ج راڄَ راڻِيُون:** [ا - مث] مَلڪہ، پَٽَ راڻِي

— **راڄَ راهُو ج راڄَ راهُو:** [صفت] راڄَ سان رَهائِيندَڙُ، صُلح پَسَند

`ڏِينديءَ لکَ لَطِيفُ چَئي، راڄَ راهُوءَ جي رَسَ` (شاهہ/بلاول)

— **راڄ سَڀا ج راڄ سَڀائُون:** [ا - مث] شاهِي دَربار، شاهِي مَجلِس، دَربار، ڪَچهَري

— **راڄُ ڪاڄُ ج راڄَ ڪاڄَ:** [ا - مذ] شاهِي مُعامِلاتِ، سَرڪاري مُعاملات

※ پَنچائِتي فيصلو، راڄوڻو فيصلو

— **راڄُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] حُڪُومَتَ ڪَرَڻُ، صاحِبِي ڪَرَڻُ، بادِشاهي ڪَرَڻُ، حُڪمُ هَلائِڻُ

※ هرڪا شيءِ هَٿَ وَسِ هُئَڻُ

※ عيش ڪَرَڻُ، آسودو رَهَڻُ، سُکيو رَهَڻُ

— **راڄڪو:** [صفت] راڄَ جو، حُڪُومَتَ جو، راڄُوتو، پَنچائِتي

—**راڄِلُ ج راڄِلَ:** [صفت] راڄَ ۾ رَهندَڙُ. عام ماڻهو. راڄَ جو هِڪُ فَردُ

—**راڄُ مِڙڻُ:** [اصطلاح] خَلقَ گڏُ ٿيَڻُ

—**راڄُ مهاڄَنُ:** [ا - مذ] مُسلمانَن ۽ هِندُن جي گَڏيَل جماعَتَ

—**راڄنيتِ:** [ا - مث] مُلڪِي قانُونُ

—**راڄنيتِي:** [ا - مث] مُلڪِي قانُونُ. حُڪُومَتَ جو آئِينُ. مُلڪِي جوڙجَڪَ

—**راڄَ واڙو ج راڄَ واڙا:** [ا - مذ] هِڪَ ئي راڄا جي هٿَ هيٺِ مُلڪُ. ڳوٺُ يا شَهَر

* راڄُ. قومُ. عَوامُ

—**راڄوٽو ج راڄوٽا:** [صفت - مذ] راڄائي. راڄا جو. راڄا سان مَنسُوبُ

* راڄَ جو. راڄَ وارو. راڄَ سان مَنسُوبُ. نياتِ جو. پَنچائتي

* قومِي

* خانگِي

* [مث: راڄوٽي ج راڄوٽيُون]

—**راڄوٽِي:** [ا - مث] راڄَ جو. نياتِي. پَنچائتي. راڄوٽو. بِرادراڻو. بِرادريءَ جو

* راڄوٽِي هَلَتِ

* پَنچائتي فيصِلو

—**راڄِي:** [صفت] راڄَ جو. راڄوٽو. راڄوٽِي

* [ا - خاص] عورَتَ جو نالو

—**راڄيو ج راڄِيا:** [ا - مذ] راڄا. حاڪِمُ

'مُورُ نہ ٿِيندِءِ راڄِيا، سورَنِ سُرندي مَنُ' (شيخ اياز)

• **راڄپَر:** [ا - خاص] مُسلمانَن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راڄَڙ:** [ا - خاص] مُسلمانَن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راڄسِينَ پوٽا:** [ا - خاص] هِڪَ قَبيلي جو نالو (وَلِي راڄسِينَ جو اولاد)

• **راڄَهِلِي:** [ا - مث] اَنَ جو هِڪُ قِسمُ

• **راڄواهَہ:** [ا - خاص] ٽالپورَن جي دورَ ۾ کَهڻَن ئي واهن جو نالو

• **راچَڻُ:** [مص - فعل متعدي] راڃَڻُ. مڃَڻُ. قَبولَڻُ. اِعتراف ڪَرَڻُ. باسَڻُ

* [س/ٿ]

* [مص] راچَڻُ

* [امر] راچ

* [راچيو راچَندو راچِيَلُ]

• **راچَڻُ:** [مص - فعل متعدي] خوشِ ٿيَڻُ. مَحَبَتَ مان رچَڻُ

* [سن: رَچ = خوشِي]

* [مص] راچَڻُ

* [امر] راچ

* [راچيو راچَندو راچِيَلُ]

• **راچِڙِ ج راچِڙيُون:** [ا - مث] بيڙي. ڏونڊِي

• **راچِي ج راچِي:** [صفت] اَسباب وارو

* [س/ات]

• **راحَ:** [ا - مث] هَٿَ جُون ترِيُون

* شَرابُ

* خوشِي. سَرهائِي

* [ع]

• **راحَتَ ج راحَتُون:** [ا - مث] فَرحَتَ. سُکُ. چينُ. اِطمينانُ

* خوشِي. سَرهائِي

* [ع: روح]

'ٻَهرِيُون تان راحَتَ، پوِيُون تان پوءِ رَهِيو' (سچل)

—**راحَتَ اَفزا:** [صفت] سُکُ وَڌائِڻَ وارو

* [ع + ف: راحَت (ع) + اَفزا (ف) = وَڌائِيندڙ]

—**راحَتُ القُلُوبُ:** [صفت] دِلِيُن کي سُکُونُ ڏِيڻَ وارو. دِلِيُن کي خوشِ ڪَرڻَ وارو

* [ڪنايہ] صلوات جو وِردُ

* [ع: راحت + قلوب = دِلِيُون]

—**راحَتَ بَخش:** [صفت] سُکُ پَهچائِڻَ وارو

—**راحَتَ بَخشَڻُ:** [اصطلاح] آرامُ پَهچائِڻُ. سُکُ ڏِيَڻُ

—**راحت پرستُ ج راحت پرستَ:** [صفت] آرامَ کي پَسند ڪندڙ
* سُستُ. ڪاهِلُ. ننڍُون ڪندڙ

—**راحت پهچائِڻُ:** [اصطلاح] آرامُ پهچائڻُ. فرحت بخشڻُ

—**راحتِ جان:** [صفت] دِل کي آرامُ ڏيندڙ. دِل کي خوش ڪندڙ
* پيارو. مَحبوبُ
* [ع: راحت + ف: جان = ساهه]

—**راحتِ دِلِ:** [صفت] دِل کي آرامُ ڏيندڙ. دِل کي خوش ڪندڙ
* پيارو. مَحبوبُ
* اولادُ

—**راحت رَسان:** [صفت] دِل کي آرامُ ڏيندڙ. سُڪُون پهچائڻ وارو

• **راحِلُ ج راحِلَ:** [صفت] هجرت ڪرڻ وارو. راهي ٿيندڙ. لَڏيندڙ
* [ع: رحل = هو روانو ٿيو]

• **راحِمُ ج راحِمَ:** [ا - ذات] اَللہ تعاليٰ جو هڪ صِفاتي نالو
* [صفت] رَحَمُ ڪندڙ. رَحِيمُ. باجهارو
* [ع: رَحَمُ = هُن مَهرباني ڪَئي]

—**راحِمُ الراحِمِين:** [ا - ذات] اَللہ تعاليٰ جو هڪ صِفاتي نالو
* [صفت] سڀني کان وَڌيڪ رَحَمُ ڪندڙ. تمام گهڻو رَحِيمُ. تمام گهڻو رَحَمُ ڪرڻ وارو
* [ع]

—**راحِمِين:** [ا - ذات] اَللہ تعاليٰ جو هڪ صِفاتي نالو
* [صفت] سڀني کان وَڌيڪ رَحَمُ ڪندڙ. تمام گهڻو رَحِيمُ
* [ع]

• **راخالُ:** [ا - مذ] اوڌر. رَکيت. قرضُ
* [س/ٿ]

• **راڏ ج راڏُون:** [ا - مث] رَڌڻ جو ڪمُ. رَڌ پَچاء جو ڪمُ. بورچي گيري
* بورچيءَ جي هَٿ جو ذائقو يا طَريقو
'هِنَ جي هَٿ جي راڏ مَزيدار آهي' (جملو)
* [س/ات]

—**راڏارو ج راڏارا:** [ا - مذ] شاديءَ يا خيرات وَغيره جي موقعي تي رَڌ پَچاء جو ڪمُ ڪندڙ. راڏو. راڏائو. رانڌو. بورچي

—**راڏڻِ ج راڏڻُون:** [ا - مث] رَڌ پَچاء. رانڌڻ. سانجَهڻ

—**راڏو ج راڏا:** [ا - مذ] شاديءَ يا خيرات وَغيره جي موقعي تي رَڌ پَچاء جو ڪم ڪندڙ. راڏو. رانڌو. بورچي

• **راڌا:** [ا - خاص] شري ڪرشن مَهراج جي هڪ گوپيءَ جو نالو
* [هند]
'مان ٿي ٻَنُ هان، مان ٿي ٻَسِي، مان راڌا، مان شيامُ' (شيخ اياز)
* [مجازاً] قُدرَت. فِطرت
* ڪاميابِي. اَقبال مَندي

• **راڌا ويڌُ ج راڌا ويڌ:** [ا - مذ] ڏڙڪو داٻ
* دِلاسو
* فيصِلو. نَهراءُ. صُلحُ

—**راڌاويڌِي:** [ا - مث] واپاريءَ ۽ خريدار جو پاڻ ۾ نبيرو. ڳالهين ذريعي آخري ناهه (ڪنهن سودي وَغيره ۾)

—**راڌا ويڌِي ڪرڻُ:** [اصطلاح] ناهه ڪرڻُ. فيصلو ڪرڻُ. پرچاءُ ڪرڻُ

• **راڌڻ:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
* ضِلعي دادوءَ جي هڪ شَهر ۽ ريلوي اِسٽيشن جو نالو

• **راڌڻُ:** [مص - فعل متعدي] پوکڻُ. ٻِجُ ڇَٽڻُ. تُخم ريزي ڪرڻُ
* [مص] راڌڻُ
* [امر] راڌِ
* [راڌِيس راڌيندو، راڌِيَلَ]

—**راڌِي:** [ا - مث] پوکَ
* [س/ات]

• **راڙ/راڙهہ ج راڙيُون/راڙهيُون:** [ا - مث] رڙ. دانهن. ڪوڪ. ڪوڪار (جهنگلي جانورن جي)
'راڙيون رَڇَن جُون ٿيُون، هاها هُلَ حَشَرُ' (حفيظ)
* رڙيُون. روڄ
* [ا - خاص] ڪيپري شَهر جي اُتر ۾ هڪ پِٽ جو نالو

— **راڙِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَڙيون ڪَرَڻ، روئَڻ، روڄ راڙو ڪَرَڻ

— **راڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] روئارڻُ

* تَڪلِيفَ ڏيَڻ، ڏُنجهه ڏيَڻُ

'راڙي رَتُ ڪِياس، هِنَ ڪَڏا ئوري ڪَرَهي' (شاهه/ڪنڀات)

* [مص] راڙَڻُ

* [امر] راڙِ

* [راڙيو، راڙِيندو، راڙِيَلُ]

• **راڙو ج راڙا:** [ا - مذ] جنگِ، ويڙهه، لَڙائي

* [هند: راڙ = جنگ]

'عَلِيءَ پٽَ اميرَ ڪَندا راڙو رَڪَ سِين' (شاهه/ڪيڏارو)

* روڄ، رودَنُ

'روئَڻُ ۽ راڙو مون نِماڻيءَ نِجهري' (شاهه/حسيني)

* [صفت] رَڙيون ڪَندڙ، دانهُون ڪَندڙ، دانهوڙي

* هَلُ ڪَندڙ، شور ڪَندڙُ (اَلو يا ڪَلُ)

— **راڙو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] روڄ ڪَرَڻ، ماتم مَچائِڻ

• **رازُ ج رازَ:** [ا - مذ] لِڪَل ڳالِهه ڳُجهُه، ڀيدُ، اِسرارُ، لِڪَ، مَنجُهه

* [ف: راز = ڳُجهه]

— **رازدارُ ج رازدارُ:** [صفت] رازُ وارو، رازُ کان واقِفُ، هَم رازُ. حالُ مَحَرَمُ، حالُ ياٿي، دوستُ، هَمدَردُ

* [ف: راز + دار، داشتن = رَکَڻ]

— **رازداري:** [ا - مذ] رازُ جو لِڪَ، پَرديداري

— **رازدانُ ج رازِدانَ:** [صفت] رازدارُ، ڀيدي، دِلي دوستُ، هَمرازُ

* [ف: راز + دان دانستن = ڄاڻَڻ]

'چَنڊُ هَر وَقتِ هَمسَفر آهي، راتِ هَر وَقتِ رازِدان آهي' (شيخ اياز)

— **رازُ فاشِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڳُجهه ظاهِر ڪَرَڻُ، لِڪَل ڳالِهه ظاهِر ڪَرَڻ، رازُ کولَڻُ

— **رازَ مَحَرَم ج رازَ مَحَرَم:** [صفت] رازدارُ، رازِدانُ، حالُ ياٿي

— **رازُ نيازُ/رازُ و نيازُ:** [ا - مذ] مَحَبَتَ جُون ڳُجهيون ڳالِهيون، ڳُجهي رِهاڻِ

* [ف]

— **رازَ نيازَ جُون ڳالهيُون:** [محاورو] پيار ۽ قُربَ جُون ڳالِهيون

• **رازِقُ:** [ا - ذات] اَللهُ تَعالىٰ جو هِڪ صِفاتي نالو

'والِي واحِدُ وَحدَه، رازِقُ رَبُ رَحِيمُ' (شاهه/ڪلياڻ)

* رِزق رَسائِيندڙُ، روزِي رَسائِڻ وارو، پالَڻهارُ

* [ع]

• **رازو ج رازا:** [ا - مذ] رازڪو ڪَم ڪَندڙ، جايون ناهِيندڙ، مَعِمارُ، اوساري ڪَندڙ، اوستو

— **رازڪو ج رازڪا:** [صفت] رازي جو (ڪَمُ يا اوزارُ)

• **راسُ/راسِ:** [صفت] دُرستُ، بَرابَر، صَحِيح، مُوافِقُ، سازگارُ

* [ف: راست = برابر]

'تَين سَندِي ڳالهَڙي، رازِقَ آندِي راس' (شاهه)

* پورو، مُڪمل، تيارُ

* خوش، چاقُ، چَڱو ڀَلو

'تُرتُ ٻَڌائُون ٻَيِڙيون، روزُ ڪَيائُون راس' (شاهه/يمن ڪلياڻ)

— **راسِ آچَڻُ:** [اصطلاح] صَحِيح هجَڻُ، مُوافِقُ هئَڻُ

'راسِ آئي نہ هِڪِڙي گهڙي تو سِوا، ڪِيئَن ڪَٽبي سَڄي زِندگِي تو سِوا' (سَرڪَش سِنڌي)

— **راسِ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] مُڪَمَل ٿِيَڻُ، پورو ٿِيَڻُ، تيارُ ٿِيَڻُ، سَرَانجام ٿِيَڻُ

'اَسان جو گهر ئَمِي راسِ ٿِيو آهي' (جملو)

'راسِ بُلبُل کان نہ ٿيو ڪو آشيانو باغ ۾' (عَطا محمد 'حامِي')

— **راسِ پاسِ:** [صفت] هَم صَلاح، راضِي

* نَهِيَلُ، مُڪَمَل

— **راسِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پورو ڪَرَڻُ، مُڪَمَل ڪَرَڻُ (ڪَمُ)، تيبيرَڻ، پچائِڻَ

— **راسِ هُجَڻُ:** [اصطلاح] مُوافِقُ هجَڻُ

* خوش هجَڻُ، راضِي هجَڻُ

* مُڪَمَل هُجَڻُ

● **راسِ ج راسِيُون:** [ا - مث] چوٽي، بلندي، اوج
* مٿو
* چيڙو، پچاڙي
* موڙي، پونجي، گڏ ڪري رکيل مال، ملڪيت، ميراث
* علمِ رياضيءَ موجب مُوڙ ۽ وياج جي گڏيل رقم
* هڪ گِرهَ جو نالو (جيڪو هر هڪ برج ۾ ٽيرهن مهينا رهي ٿو)
* علمِ نجومَ موجب تارن جي هڪ خاص شڪل، نکٽ، برج
* خشڪيءَ جو ڇهنبيارو حصو، جيڪو پاڻيءَ ۾ هجي (جاگرافيءَ جي اِصطلاح ۾)
* رستو، راهه
* [ف]
* گهوڙي جي واڳ
* وهٽ جي مٿي ۾ ٻڌل رسي
* اُها رسي، جنهن سان ناڙيءَ کي هَر سان ٻڌجي
* [س/ٺ]
* روشنيءَ جي اُها ليڪ، جيڪا سج اُڀرڻ وقت آسمان ۾ ڏسجي
* پاچاريءَ کي ٻڌڻ جي رسي
* [س/ل]

—**راسُ الجَدِي:** [ا - مث] جدي گهيري جو اُهو نُڪتو، جتي سج پهچڻ سان سيارو شروع ٿئي ٿو، ڏکڻائين
—**راس چَڪرُ:** [ا - مذ] سج جو مدار، اُهو دائرو، جنهن تي ٻارهن برج آهن، طريقُ الشمس، سُورج منڊل
—**راس ڌاري:** [ا - مذ] ڪرشن مهراج جي گوپين جو کيل ڪندڙ
—**راسُ السَرطانِ:** [ا - مث] سرطان گهيري جي اُها جاءِ، جتي سج پهچڻ سان گرمي شروع ٿئي، اُترائين
—**راسُ المالِ:** [ا - مذ] تجارت جو سرمايو، واپار جي موڙي
* ملڪي قرض
—**راس ليلا:** [ا - مث] ڪرشن مهراج جي گوپين سان رچايل راڳ ۽ ناچ جي محفل

—**راس منڊلُ:** [ا - مذ] راس چڪر، ٻرجن جو ميڙ
—**راس و ذنب:** [ا - مذ] اُهي ٻه تارا، جن سبب چنڊ گرهڻ ۽ سج گرهڻ ٿيندو آهي، راهو ۽ ڪيت
● **راسِ:** [ا - مث] لوڪ ناچ جو هڪ قِسم، راسوڙو
* [س/ٺ]
—**راسِ وِجهڻُ:** [اصطلاح] جُهمر هڻڻ، ناچ ڪرڻ
* خوشيون ڪرڻ، شادمانا ڪرڻ
'سرتيون راس وجهي ڪيچي آيا ڪيچ مان' (شيخ اياز)
● **راساڙو:** [ا - مذ] اجائي بڪواس، ديڳهه، جهاجهه
● **راسائُو ج راسائُو:** [صفت] رسائو
● **راست:** [صفت] ساڄو، سِڌو، سنمُون
* درست، صحيح، برابر
* سچو، صادِق
* پورو، ٺيڪ
* مُوافِق، سازگار
* [ا - مذ] سچ، حق
* [ف]
—**راست بازُ:** [صفت] سچو، سچ چوندڙ، صادِق، ايماندار، دِيانتدار، بي رياءَ
* [ف: راست + باز > باختن = کيڏڻ]
—**راست بازي:** [ا - مث] سچائي، صداقت، ايمانداري، بي ريائي، ديانتداري
—**راست بِينُ:** [صفت] حقيقت شناس، بي رياءَ، اَمِينُ
* [ف: راست + بين > ديدن = ڏسڻ]
—**راست بِيني:** [صفت] حقيقت شناسي، بي ريائي، صداقت
—**راست راست:** [ظرف] ٺيڪ ٺيڪ، سچ سچ، صاف صاف
—**راست سُخن:** [صفت] سچار، سچو، ايماندار، بي رياءَ
* [ف: راست + سخن = گفتگو]
—**راست شهادَت:** [ا - مث] سچي گواهي، حقيقتن تي مبني بيان
—**راست طبيعَت:** [صفت] نيڪ، پرهيزگار، نيڪوڪار

— **راست گو:** [صفت] سَچو. سَچ ڳالهائيندڙ. حق گو
* [ف: راست + گو > گفتن = ڳالهائڻ]

— **راست گوئِي:** [ا - مث] سَچ ڳالهائڻ. راستي. صداقت. سَچ

— **راستِي:** [ا - مث] سَچائِي. راستِ بازي. صاف گوئِي. سَچ. صَداقت. اِيمانداري

• **راسِخ:** [صفت] پَڪو. پُختو. مَضبوط. ثابِت قَدَم
* [ع]

— **راسِخُ الاِراده:** [صفت] اِرادي جو پَڪو. پَڪو پَهه ڪندڙ
* [ع]

— **راسِخُ البَيان:** [صفت] اِقرار جو پَڪو. زبان جو پَڪو. اَنجامُ پورو ڪندڙ. صادِق. سَچو
* [ع]

— **راسِخُ العَقِيده:** [صفت] پنهِنجي عقِيدي تي قائِم رَهڻ وارو. جَنهِن جو عَقِيدو مَضبوط هجي. پَڪي عَقِيدي وارو
* [ع]

• **راسُڙو ج راسُڙا:** [ا - خاص] هِندُن جي وِيرَن ۾ سُورمَن جي تَعرِيفَ ۾ چَيَلُ هِڪُ ڏِگهو لوڪ گِيتُ. راسوڙو

• **راسَڻُ:** [مص - فعل لازمي] راسِي نِڪرَڻُ. سِجَ يا چَندَ جي اُڀَرڻَ وَقتِ اُفَق مان روشنِيءَ جُون ڏارُون نِڪرَڻُ
* [راسِيو. راسِيندو. راسِيَلُ]

• **راسُو ج راسُو:** [صفت] مُڪَمَل. تيار. پُورو. راسُ

• **راسُوڙو ج راسُوڙا:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو لوڪ گِيتَ (جيڪو ڪولهِي وَغيره يا هِندُوڪِيجَ طور يا ناچَ ۾ ڳائِين، جَنهِن ۾ اُنهَن جي وِيرَن ۾ سُورمَن جي تَعرِيفَ هُوندي آهي)
* [س/ٿ]

• **راسِي ج راسِيُون:** [ا - مث] سِجَ اُڀَرَڻَ يا لَهَڻَ مَهَلَ اُفَقَ تي روشنِيءَ جو پَٽو. سِجَ اُڀرَڻَ يا لَهَڻَ کان ٿورو اَڳُ سِجَ جا ڳاڙها سِڌا ڪِرڻا. سِجَ لَهَڻَ کان ٿورو اَڳُ وَڻِن تَڪرِين مَٿان ڳاڙهاڻ

'وَيو سِجَ وَڻِن تان، راسِيُون رَتائِين' (شاهه)

• **راشِدُ ج راشِدَ:** [ا - مذ/صفت] سُڌرِيَلُ. هِدايَتَ مَڃِيندڙ. دِيني اُصُولَن جو پابَندَ. سَئِين رَستي تي هَلَندڙ. اَللهَ وارو. خُدا پَرستُ. نيڪُ. سَچو
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو
* [ع: رشد]
* [مث: راشِده]

• **راشِدِي:** [ا - خاص] سِنڌَ ۾ ساداتَن جو هِڪ خاندانُ. شاهَ صَدَرَ جو اولاد. پِير صاحِبَ پاڳاري جو خاندانُ

• **راشَنُ:** [ا - مذ] رَسَدَ. راتِبَ. سودو
* ڪاڌي جو مُقَرر اَندازُ. وَرو
* فوجي خوراڪ
* گهوڙي لاءِ خاص ڪاڌو
* [انگ: Ration = ڪاڌو]

— **راشَن بَندِ:** [ا - مث] راشَنَ جو سِرشتو. مُلڪَ ۾ ضَرورَتَ جي شَين جي تَقسِيمَ

— **راشَنُ بَندِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خَرچي پاڻي بَندِ ڪَرَڻُ (سَزا طور)

• **راشو ج راشا:** [صفت - مذ] عام. سادو. مَعمُولِي. رَواجِي
* [ضد: خاشو]
* [مث: راشِي ج راشِيُون]

'رُوهه هَيُون راشِيُون، ہَر سَمي جامَ سُهائِيُون' (سَچَل)

• **راشِي ج راشِي:** [صفت] رُشوَتَ ڏِيندڙ. عام مَعنىٰ ۾ رُشوَتَ وَٺندڙ. رُشوَت خور. رُشوَتِي
* [ع]

• **راضُ:** [ا - مذ] خوشِي. مَرضِي. رَضامَندِي
* مَهربانِي. ٻاجهه
* [ع: رَضا]

— **راضِپو:** [ا - مذ] رَضامَندِي. خوشِي. مَرضِي. پَسَند. اِختيار

— **راضِي:** [صفت] خوش. سَرَهو
* آماده
* خواهان. خُواهِشمَندَ
* شاڪِر
* تيار. چَڱو ڀَلو. چاقُ
* [ع: رضا]

— **راضِي بَرَضا:** [صفت] رَضاءِ الاهيءَ کي مَڃيندڙ. خدا جي حُڪمَ کي تَسلِيم ڪَندڙ

— **راضِي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] رَضامَندِ ٿِيَڻُ. خوشِ ٿِيَڻُ. سَرهو ٿِيَڻُ

※ ضِدَ تان لَهَڻُ. پَرچِي وَڃَڻُ. ڪِينو ڇَڏَڻُ

— **راضِيپو:** [ا - مذ] رَضامَندِي. خوشِي. مَرضِي. آمادگِي. قَبولِيَتَ. مَڃتا. راضِپو

— **راضِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خوشِ ڪَرَڻُ

※ رَضامَندِ ڪَرَڻُ. آماده ڪَرَڻُ. مَڃائِڻ. قَبولُ ڪَرائِڻُ

※ ضِدَ تان لاهِڻُ. پَرچائِڻُ. ڪِينو خَتمِ ڪَرائِڻُ

— **راضِي نامو ج راضِي ناما:** [ا - مذ] پاڻَ ڪَيَلُ فيصلو. رَضانامو. ناھَہ. پَرچاءُ. صُلحَ نامو. اِقرار نامو. قَبولِيَتَ

• **راعِي:** [ا - مذ] ڌَنارُ. ڌَراڙُ

※ رَعِيَتَ کي سَنڀالِيندَڙُ. بادشاھُ

※ [ع]

• **راغِبُ:** [ا - مذ] رَغبَتَ ڏيارِيندَڙُ. چاھُ ڏيارِيندَڙُ. لاڙو رَکندَڙُ. مائِل

※ خواهِشمَندُ. پُر اُميدُ

※ [ع: رَغبَ = مائِل ڪندڙ]

— **راغِبُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مائِل ڪَرَڻُ. مُتَوَجهِ ڪَرَڻُ. رَغبَتَ ڏيارَڻُ

• **رافِعُ:** [ا - ذات] اَللّٰه تَعالىٰ جو هِڪُ صِفاتِي نالو

※ [صفت] بُلَندِ ڪَندَڙُ. مَٿانهُون ڪَندَڙُ. کَڻَندَڙُ

※ [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو

※ [ع]

• **راڦ:** [ا - مث] مينهن جو پَتڙو ڇيڻو

• **راڦُ ج راڦَ:** [ا - مذ] راڦو. گَپَ. چِڪَ. گارو

• **راڦو ج راڦا:** [ا - مذ] گَپَ. گارو. پَتڙو گارو. رابڙو

※ مينهن جو پَتڙو ڇيڻو

• **راقِمُ ج راقِمَ:** [ا - مذ] لِکَندَڙُ. ڪاتِبُ. تَحرِيرَ ڪَندَڙُ. مُصَنِف

※ [ع]

— **راقِمُ الحُرُوفُ:** [ا - مذ] اَکَرَ لِکَندَڙُ. خَطَ لِکَندَڙُ

※ مَضمون نَويسَ

※ [ع]

• **راڪ:** [ا - مذ] ننڍو جَبَلُ. پَهاڙِي. ٽَڪِري

※ [انگ: Rock]

• **راڪاسُ ج راڪاسَ:** [ا - مذ] تَمام وَڏي قَدبُتَ ۽ تَمام گهڻيءَ طاقتَ وارو هِڪ خيالي ڪِردارُ (جيڪو هميشه آکاڻين ۾ آهيا). ڀوتُ

※ ظالِمُ. وَحشِي

※ خَبِيثُ. پَلِيتُ

※ [سن: راڪس]

— **راڪاسُ گهِمِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن ماڻهو ڏسَڻَ ۾ نہ اَچَڻُ (شَهَرَ وَغيره ۾). ڪا پَهَرَ نہ هَجَڻُ. سُڃَ ٿِي وَڃَڻُ. حِراسَ ڦَهِلجِي وَڃَڻُ

— **راڪاسِي ج راڪاسِيُ:** [صفت] راڪاسَ جو. راڪاسَ وارو

— **راڪسِي ج راڪسِيُ:** [صفت] راڪاسَ جو ديوَ جو. راڪاسِي

• **راڪِبُ:** [ا - مذ] سُوارُ. سَوارِي ڪَندَڙُ

※ [ع: رَڪِبَ = سوارُ ٿيو]

• **راڪِعُ:** [صفت] رُڪُوعَ ڪَرَڻُ وارو. نمازِي. عِبادَتَ ڪَرَڻُ وارو

※ [ع: رَڪَعَ - رُڪُوعُ ڪَرَڻُ وارو]

• **راڪيٽُ ج راڪيٽَ:** [ا - مذ] خَلائي جَهازُ

※ بارُودَ جي زورَ تي پَري تائِين مار ڪَندَڙُ ميزائِيلُ

※ [انگ: Rocket]

• **راکَ ج راکُون:** [ا - مث] خاڪَ. ڌُوڙِ. مِٽِي

※ [هند]

• **راکو ج راکا:** [صفت] رَکوالُ. رَکپالُ. مُحافِظُ. پَهَريدارُ. چوڪِيدارُ. واهِي. بَچائِيندَڙُ

※ [رکڻ > راکو]

• **راکِي ج راکِيُون:** [ا - مث] اُهو رَنگين ڌاڳو يا ڳانو، جيڪو هِندُو ڌَرمَ ۾ ڀينرون پَنهنجَن ڀائرن کي ڪَرائِيءَ ۾ ٻَڌَنديُون آهِن (جيڪا رَسمَ ڀاءُ جي حِفاظَتَ لاءِ دُعا جي عَلامَتَ طور ليکي ويندي آهي). ڌاڳو. ڳانو (جيڪو هِندُو ڌَرمَ ۾ ڀيڻ پنهنجي ڀاءُ کي ڪَرائِيءَ ۾ ٻَڌَندي آهي تہ جيئن هُو اَهاڳَ يا بُرائِيءَ کان بَچِي ۽ سَندَسِ ڪَلياڻُ ٿِئي). مُرادَ جو سَڳو

—**راڳي ٻنڌڻ:** [ا - خاص] هندو ڌرم ۾ ٻيٽرن ٻاران ٻنهنجن ڀائرن کي راکي ٻڌڻ جي رسم

● **راڳ ج راڳ:** [ا - مذ] علم موسيقي، سنگيت موجب سُرن جي لاهه چاڙهه جو هڪ مقرر ماڻ يا ٻيمانو، امروهيءَ کان آروهيءَ تائين ۽ آروهيءَ کان امروهيءَ تائين مقرر سُرن جي ميلاپ مان پيدا ٿيل خاص آلاپ، ڳائڻ، نغمو، سرود، گانو

※ راڳ جي محفل، محفل موسيقي

※ [هند: راڳ]

※ ذڪر، بيان، قصو، ورد

'وحده لا شريڪ له، اهو راڳ رڳن' (شاهه)

※ جذبو، پُور، ريجھ

※ مسخري، رڳڙو، ڪٺراڳ

—**راڳ آلاپڻ:** [اصطلاح] راڳ جا مخصوص سُر قائدي موجب ڳلي مان ڪڍڻ

—**راڳائي ج راڳائي:** [صفت] راڳ ڳائيندڙ، راڳي، راڳيندڙ، گويو

'متان راڳائي، مٺي بن موٺائيين!' (شيخ اياز)

—**راڳ ڇيڙڻ:** [اصطلاح] راڳ آلاپڻ، راڳ جا مخصوص سُر قائدي موجب ڳلي مان ڪڍڻ، راڳ شروع ڪرڻ

—**راڳداري:** [ا - مث] راڳ جي ڄاڻ، موسيقيءَ جي علم جي واقفيت

—**راڳ رنگ:** [ا - مذ] ڳائڻ وڄائڻ، راڳ روپ

※ ناچ گانو، کيل تماشو

※ عيش عشرت

—**راڳ روپ:** [ا - مذ] ڳائڻ وڄائڻ، راڳ رنگ

※ عيش عشرت

※ جشن، محفل، خوشيون، مزا

—**راڳ روپ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڳائڻ وڄائڻ، خوشيءَ جي محفل ڪرڻ، ساز ۽ سرود جي محفل مچائڻ

※ عيش ڪرڻ

—**راڳ ڪرڻ:** [اصطلاح] قائدي موجب راڳ ڳائڻ

※ موسيقيءَ جي محفل جو بندوبست ڪرڻ

—**راڳ ڳائڻ:** [اصطلاح] راڳ آلاپڻ، گيت ڳائڻ، راڳ ڪرڻ

※ نيڪيون ڳائڻ، ڳڻ ڳائڻ، تعريف ڪرڻ، ڪنهن جون سنايون بيان ڪرڻ

—**راڳ مالا/راڳ مالها:** [ا - مث] موسيقيءَ جي محفل

※ راڳ جي اصولن تي لکيل ڪتاب، راڳ بابت ڪتاب

※ ٻارن جي وندر جو هڪ ساز (ڏک هڻڻ سان مختلف آواز ڪڍندڙ)

—**راڳڻي/راڳڻي:** [ا - مث] ڪنهن به وڏي راڳ جي هڪ شاخ

—**راڳ ويراڳ:** [ا - مذ] ڳائڻ وڄائڻ

※ صوفياڻي راڳ جي محفل

※ ڳائڻ ۽ فڪر ۾ رهڻ (تصوف جي اصطلاح ۾)

—**راڳي ج راڳي:** [صفت] راڳ ڳائيندڙ، راڳائي، راڳيندڙ، ڳائڻو، گويو، ڪلاونت

—**راڳيندڙ ج راڳيندڙ:** [صفت] ڳائڻو راڳي، گويو

'آهي ٻنهنجي آن، راڳيندڙ جي روح ڪي' (شيخ اياز)

● **راڳ ج راڳ:** [ا - مذ] ٻهانو، اجايو عذر، ٺٺ

※ ٺڳي، ڌوڪو، فريب

—**راڳ ٻڌائڻ:** [اصطلاح] ٻهانو ڪرڻ، عذر ڏيڻ

—**راڳ ٻڌڻ:** [اصطلاح] مسخري ڪرڻ

※ ڪوڙ ڳالهائڻ

※ ٺڳي ڪرڻ

※ ڊرامو ڪرڻ، ڍونگ رچائڻ

—**راڳ ڏيڻ:** [اصطلاح] ڌوڪو ڏيڻ، فريب ڏيڻ، ويساهڻ

—**راڳ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڪسائڻ، ٺٺائڻ، ٻهانا ڪرڻ

● **راڳو ج راڳا:** [ا - مذ] ليبو، لنب، گاري جو استر

※ [س/ل]

—**راڳائي ج راڳائي:** [صفت] راڳو ڏيندڙ، ليبو ڏيندڙ

※ [ا - مذ] رازو

※ [س/ل]

— **راڳڻُ:** [مص - فعل متعدي] راڳو ڏيڻُ، لنبڻُ، ليپڻُ. گاري جو ليپو ڏيڻُ

* [مص] راڳڻُ
* [امر] راڳ
* [راڳيو راڳيندو راڳيَلُ]

• **راڳهڻُ:** [ا - مذ] رِيهَه، دانهَن

* [س/ات]

• **راڳڻُ ج راڳڻَ:** [ا - مذ] شِينهَن جو هِڪُ قِسمُ

• **راڳو ج راڳا:** [ا - مذ] رازڪي يا واڍڪي ڪَمَ جو اوزارُ

* ڏاڳو. ڏورو (جيڪو رَنگَ مان ٻوڙي، پٽ يا ڪاٺَ تي سنوَتِ لاءِ ليڪُن ڪَڍَڻ جي ڪَمِ اچي)
* لِيڪو (رَنگَ جو)، رَنگَ ۾ پُسيَلَ ڏورِ سان ڪاٺَ تي نِڪتَلُ لِيڪو (ڪاٺ چيرڻ لاءِ)، داغ
* [هند: رانگا]
* ڪُتي جو هِڪُ قِسم (ميرانجهوڙِ اکيُن ۽ سِليٽي ڏيکاوِ وارو)
* شِينهَن جو هِڪُ قِسم، ٻيلائي شِينهَن (جَنهِن جي بدَنَ تي ڳاڙهي رَنگَ جهڙا پٽا ٿين)

'ٻُر ۾ ٻلائُون ٻهجڙيُون، راڳا ڪَنِ رهاڙ' (حَتَلُ)

* جاٻلو وڻُ جو هِڪُ قِسم (جَنهِن جو ميوو ڳاڙهو ٿئي)
* [صفت] رَڱيندڙُ، رَنگ سازُ

— **راڳا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] لِيڪا وجهڻُ، رَڱي ڇڏڻُ (گهڻي برساتِ ۾ وڻن تي ڳاڙها ليڪا پئجي ويندا آهن)

* قَهَرُ ڪَرڻُ، ظُلمُ ڪَرڻُ، ويلُ وهائِڻ، قُرلتَ ڪَرڻُ

— **راڳڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَنگَ ۾ پُسيَلَ ڏورِ سان (ڪاٺ وغيره کي چيرڻ لاءِ) نِشانُ ڪَرڻُ، رَنگَ سان لِيڪا ڪَڍَڻُ

* [مص] راڳڻُ
* [امر] راڳ
* [راڳيو راڳيندو راڳيَلُ]

— **راڳي ڇڏڻُ:** [اصطلاح] رَڱي ڇڏڻُ، ڳاڙهو ڪري ڇڏڻُ

* لِيڪا ڪَڍَڻُ
* دَعا ڏئي ڇڏڻُ، اڏي ڇڏڻُ، ڍائي ڇڏڻُ
* خَرابُ ڪَرڻُ

• **رالُ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو پَسارڪو وَکر. ڪوئر جو هِڪَ قِسمُ (جيڪو تانڊي تي رَکي، ڏوپ واسَ ڏيڻ جي ڪَمِ اچي). ڏُوپ، رِبالُ

• **رامُ:** [ا - خاص] پَروردِگار، پَرميشوَرُ، ايشوَرُ (هِندُو ڌَرمَ موجبُ)

* آڳاٽي زَماني ۾ 'اَيوڌيا' جي راجا 'دَسرَٿَ' جو وَڏو پٽُ 'شري رامچَندرَ' (جيڪو پنهنجيءَ زال 'سيتا' سان گڏ چوڏهَن وَرهيه بَنواس وَيو ۽ 'راوڻ' کي ماريائين . هِندُو کيس بَطور 'اوتارُ' پُوڄيندا آهِن. هِندُن جي عقيدي موجبُ 'رامُ' 'وِشنوءَ' جو سَتُون روپُ آهي)
* ٿَر ۾ رَهندڙ راجپوتَن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو
* هِندُو مَردَ جو نالو
* [صفت] وَڻندڙُ، سُهائيندڙُ، موهيندڙُ

— **رامانَندي:** [ا - مذ] هِندُو فَقيرَن جو هِڪُ گُروهُ

— **رامُ پَڄڻُ:** [ا - مذ] 'رامَ' جي تَعريفَ ۾ چَيَلُ گيتُ

— **رامُچَندَرُ:** [ا - خاص] قَديم هِندوستانَ جي راجا 'دَسرَٿَ' جي وَڏي پٽَ 'رامَ' جو پُورو نالو (جَنهِن کي هِندو 'اوتارُ' ڪَري مَڃيندا آهِن)

— **رام رام:** [ا - مذ] هِندُن جو سَلامُ

— **رام رام تي هَلَڻُ:** [اصطلاح] گُذِجي مانُ ڏيڻُ

— **رام رام ڪَرڻُ:** [اصطلاح] هِندُن پاران سَلامُ ڪَرڻُ

* رامَ کي يادِ ڪَرڻُ، رامَ جو نانءُ جَپَڻُ
* [مجازاً] ٻِئي جي مَسئِلَنِ ۾ نه پَوڻُ، پنهنجي واٽَ سان هَلَڻُ

— **رامُ ريجهائِڻُ:** [اصطلاح] 'رامَ' کي راضي ڪَرڻُ

— **رام سَتِ:** [ا - مذ] هِندُن جو سَلامُ، رام رام

— **رام سَتِ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] هِندُن جو سَلامُ ڪَرڻُ، رام رام ڪَرڻُ

— **رامَ ڪَٿائي:** [ا - خاص] شري رامچَندرَ جي ڪَٿائي، رامائڻ

* [ا - مث] وَڏي آکاڻي، ڏُکهو قِصو

— **رامَ ڪَٿائي ٻُڌائڻُ:** [اصطلاح] پنهنجي باري ۾ ڪا ڏُکهي ڳالهه ٻُڌائڻ

— **رام ليلا:** [ا - خاص] شري رامچندر جي فتحيابيءَ ۽ لڙائيءَ جي نقل جو ناٽڪ (جيڪو هميشہ 'اسوءَ' واري مهيني ۾ اُنهيءَ يادگيريءَ ۾ ڪيو ويندو آهي)، دسهڙي جو ميلو

— **رامَ مُٺي:** [ا - مث] رامَ جي سِڪَ ۾ ماريَل

— **رام نومي:** [ا - مث] شري رامچندر جي جَمَڻَ جو ڏينهُن، چيٽ مهيني جي نائين تاريخ (جيڪا هِندُو مَلهائيندا آهن)

• **رامانهو:** [ا - مذ] گاهہ جو هِڪ قِسم
* [س/ات]

• **رامارُ ج رامارَ:** [ا - مذ] گوڙ، شور، هُل، هائيتال، هَنگامو، راماٽو
* واويلا، روجُ، راڙو، ماتَم
* جهيڙو، جَنگِ، لَڙائي

— **راماٽُو ج راماٽا:** [ا - مذ] گوڙ، شور، هُل، هائيتال، هَنگامو، رامارُ
* واويلا، روجُ، راڙو، ماتَم
'روهہ راماٽا ڪَن، اُجِ پِڌُ هَلَڻَ هارِيُون' (شاهہ/بلاول)
* جهيڙو، جَنگِ، لَڙائي
'تَريارَت تَرنگَ، رِڻَ ۾ راماٽا ڪَري' (خَلِيفو نَبي بَخش)
* خوشي، مَزو
* ڏؤ
* تَماشو

— **راماٽا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] خوشيون ڪَرڻُ، مَزا ماڻڻُ، موجُون ڪَرڻُ
* لَڙائي ڪَرڻُ

• **رامائڻُ:** [ا - خاص] هِندو ڌَرمَ جو پَوتَر ڪِتابُ. شري رامچندر جي اَحوالَ بابَتِ ڪِتابُ (جيڪو پهرين سنسڪرت ٻوليءَ ۾ 'والمڪ رِشيءَ' مَنظُوم ڪيو ۽ اُنَ کان پوءِ 'تُلسيداسَ' هِندي ٻوليءَ ۾ لِکيو)

• **رامباٿِڊِ:** [ا - مذ] اُهو چوڪُندو جنهن جا آمهان سامهان پاسا ۽ آمهون سامهون ڪُنڊون برابر هُجن (جاميٽريءَ جي اِصطِلاحَ ۾)

• **رامبَس:** [ا - مذ] ٻوٽي جو هِڪ قِسمُ (هَٿَ جي ماپ جيترو ٿئي، مَنجهس سَنهي ڪَتِ ٿئي، ڪُوٺا مارڻَ لاءِ ڪَهَڻِ ۾ سائِي ڪُوٽِن کي خارِش ٿيندي ۽ مَري ويندا)

• **رامبَسُ:** [ا - مذ] اُهو پورِوچوڻُ چوڪندو جنهنجا چارئي پَسا ۽ آمهون سامهون وارِيُون ڪُنڊون برابر هُجن (جاميٽريءَ جي اِصطِلاحَ ۾)
* [انگ: Rhambus]

• **رامتو ج رامتا:** [ا - مذ] ڪاري جي رَڇَ جو هِڪ عُضوو (ڪاميٽ ۾ لَڳَلُ جهنبو جيڪو ٻَهِي ڪان رَڇَ جو نِشانُ ڏئي)
* [س/ل]

• **رامپوري ج رامپُوري:** [ا - مذ] ڪُڪَڙ جو هِڪ قِسم (جيڪو قَدَ جو ننڍو ۽ سُهِڻو ٿئي)

• **رام جاڳو:** [ا - خاص] هِڪ مَشهُور مُسلمان دَرويش 'رام جاڳو' (رَحمان جاڳو) جي دَرگاهہ

• **رامچنداڻي:** [ا - خاص] سِنڌ جي هِندُن جو هِڪ پاڙو

• **رام ڏيو:** [ا - خاص] هِندُن جي هِڪ پيرَ جو نالو (جنهن جو آستانُ تنڊي الهيارَ شَهَرَ جي ڀَرِ ۾ آهي)

• **رام رَکياڻي:** [ا - خاص] هِندُن جي هِڪ ذاتِ جو نالو

• **رامش:** [ا - مث] سَرهائي، خوشي
* راڳَ، خوشيءَ ۾ ڳائِڻُ
* [ف]

— **رامشگَر:** [صفت] عَياشُ، آرام پَسند
* راڳي، ڳويو راڳيندڙُ

— **رامشي:** [ا - مذ] ڳَويو

• **رام ڦَلُ:** [ا - مذ] ميوي جو هِڪُ قِسمُ. اَمَر ڦَل

• **رامَ ڪَٽوري ج رامَ ڪَٽوريُون:** [ا - مث] ٺِڪَرَ مان ٺهيَلَ هِڪَ قِسمَ جي جَمني، پيالي

• **رامڪلي:** [ا - مث] هِڪَ راڳڻيءَ جو نالو
* [ا - خاص] 'شاهہ سائينءَ جي رِسالي' ۾ هِڪَ سُرَ ۽ راڳَ جو نالو

• **راموٽيو ج راموٽيا:** [ا - مذ] رانديڪو
* [س/ٽ]

• **ران:** [صفت] سَنڀاليندڙُ، هَلائيندڙُ
* مُرَتبُ لَفظَن ۾ 'سَنڀاليندڙُ' يا 'هَلائيندڙُ' جي مَفهُومَ ۾ صفاتي طور ڪَم ايندڙُ پَڇاڙي (جيئن: 'حُڪمرانُ'، 'جهازرانُ' وَغيره)
* [ف: راندن = هَلائڻُ]

• **رانَ ج رانُون:** [ا - مث] ٽنگَ جو گوڏي کان مٿيون حِصو، سَٿَر، جوٽُ

* [ف]

• **رانباهُه ج رانباهَه:** [ا - مذ] ڏڳيءَ جي رَنڀَ، ڏڪَ

* سُوئَر جي هَڏَڪار

— **رانباهِڻُ:** [مص - فعل متعدي] سُوئَر جو وڙهَڻَ لاءِ تيار ٿيڻُ، هُڙڪڻُ

* [س/ات]

* [مص] رانباهِڻُ

* [امر] رانباهِ

* [رانباهيو، رانباهيندو، رانباهيَلُ]

• **رانڀ ج رانڀُون:** [ا - مث] رَنڀَ، وَڏو آوازُ، دانهَن، ٻاڪارَ، رَڙ

* زورَ سان روئڻَ جِي حالَت، رِيهاڙَ، رِيهُون ڪَري روئڻُ

* وَڏي آوازَ سان سَڏُ، هَڪَل

* جانوَرَ جو آوازُ (خصوصاً مينهن ۽ ڏڳيءَ جو)، ڏڪَ، ٽاڏَ

* [سن: رَڀُ = آوازُ ڪَرڻُ، رَمڀ]

— **رانڀاٽُ ج رانڀاٽَ:** [ا - مذ] وَڏي رَڙ، رَنڀَ، دانهَن، ٻوڪَرُ

* زورَ سان روئڻَ جِي حالَتَ

* چوپائي جانوَرَ جِي رَنڀَ

* [س/ات]

— **رانڀاٽُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] وَڏيون رَڙيون ڪَرڻُ، رَنڀون ڪَرڻُ

* زورَ سان روئڻُ

— **رانڀيٽُ ج رانڀيٽَ:** [ا - مذ] رانڀ، رَنڀ، ڏڪَ، رانڀاٽُ

— **رانڀڪو ج رانڀڪا:** [ا - مذ] رانڀ، رَنڀ، دانهَن

* [س/ل]

— **رانڀڻُ:** [مص - فعل لازمي] رَنڀَڻُ، ڏڪَڻُ

* [س/ات]

* [رانڀيو، رانڀَندو، رانڀيَلُ]

— **رانيُوڙيو ج رانيُوڙيا:** [ا - مذ] رَڙ، واڪو، ٻيڪاٽُ

* [س/ڪوهه]

• **رانيُوٽو ج رانيُوٽا:** [ا - مذ] هَٿَ جي آڱرين ۽ ننهَن سان جَهپَ هَڻي روڙڻ جي حالَت، جهانپُوٽو، رَهڙ، رَهَنڊ

— **رانيُوٽا پائڻُ:** [اصطلاح] هَٿَ جي آڱرين ۽ ننهَن سان جَهپَ هَڻي روڙڻُ، رَهڙون ڏيڻ، جهانپُوٽا هَڻڻُ

— **رانيُوٽا هَڻڻُ:** [اصطلاح] رَهڙون ڏيڻ، جهانپُوٽا هَڻڻُ

— **رانيُوٽجڻُ:** [مصدر 'رانيُوٽڻُ' مان فعل مجهول] جانپُوٽجڻُ، رَهڙجڻُ، روڙجڻُ

* گِنديجي وڃڻُ، هَٿين پَوڻُ، وِڙهي پَوڻُ

* [رانيُوٽيو، رانيُوٽبو، رانيُوٽيَلُ]

— **رانيُوٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] آڱرين ۽ ننهَن سان رَهڙڻُ، جانپُوٽڻُ، روڙڻُ

* گِنديجي وڃڻُ، هَٿين پَوڻُ، وِڙهي پَوڻُ

* [مص] رانيُوٽڻُ

* [امر] رانيُوٽ

* [مضارع] رانيُوٽيان (ج) رانيُوٽيون، رانيُوٽين (ج) رانيُوٽيو، رانيُوٽي (ج) رانيُوٽين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]

* [حال] رانيُوٽي ٿو (ج) رانيُوٽين ٿا

* [حال مث] رانيُوٽي ٿي (ج) رانيُوٽين ٿيون

* [ماضي] رانيُوٽيو (ج) رانيُوٽيا

* [ماضي مث] رانيُوٽي (ج) رانيُوٽيون

* [مستقبل] رانيُوٽيندو (ج) رانيُوٽيندا

* [مستقبل مث] رانيُوٽيندي (ج) رانيُوٽينديون

* [اسم مفعول] رانيُوٽيَلُ

— **رانيُوٽين پَوڻُ:** [اصطلاح] هِڪٻئي کي رانيُوٽا هَڻڻُ، جانپُوٽا پائڻُ

* هَٿين پَوڻُ، وِڙهَڻُ، چنبن سان وِڙهَڻُ

* ڪنهن شيءِ کي ننهَن سان رَهڙڻُ

• **رانتِ ج رانتِيُون:** [ا - مث] راندِ
* [س/ٿ]

—**رانتِيو ج رانتِيا:** [ا - مذ] راندِيڪو، ڪيڏوڻو
* [س/ٿ]

• **رانجهڻُ:** [ا - مذ] پساري وَگُرَ جو هڪ قِسمُ (لاک مان ٺاهيندا آهن، لاک جهڙو ٿئي ۽ اُڪر پينجهار ڪم آڻين)
* [ا - خاص] مَردَ جو نالو
* [صفت] پيارو، سُهڻو

• **رانجهو/رانجُهو:** [ا - خاص] پنجاب جي هڪ مَشهُور عِشقِيه قِصي جو هِيرو (جيڪو 'تخت هزارا' شهر جي زميندار جو پٽ هو ۽ 'جهنگ سيال' جي چوڪريءَ 'هِيرَ' تي عاشِقُ ٿيو)
'ڪاڻي هِين وِساڻو رانجهو، سارو جهنگُ تباهُ' (شيخ اياز)
* مَردَ جو نالو
* [صفت] پيارو، سُهڻو

• **راندِ ج راندِيُون:** [ا - مث] ڪيڏ، بازي، ڪيڏ. (انگ: Game)
* جسماني صِحَتَ آهر آداريل مَشقُون ۽ مُقابِلا، اِسپورٽس. (انگ: Sports)
* مُقابِلو، چٽاپيٽي
* رونشو، مَذاقُ، وِندُر، تماشو
* ٽيبنگُ، ٽپو
* پتي رانِدِ (جُوا)
* مَلهه
* [س/ات]
* [مجازاً] سولي ڳالهه
'عِشقُ بازاڻي راندِ نہ ناهي، باهيُون برهہ جُون ٻرن ٻنا'
(حسين بخش 'خادم')

—**راندِ جَهلَڻُ:** [اصطلاح] راندِ روڪَڻُ
* راندِ هارائڻُ

—**راندِ رُوندِ:** [ا - مث] راندِ يا ٻي ڪا وِندُر، راندِ وَغيره

—**راندِ رَهَڻُ:** [اصطلاح] راندِ ڪَرَڻُ، راندِ ڪُڏَڻُ، ڪيڏَڻُ

—**راندِڙيو ج راندِڙيا:** [ا - مذ] رانديگَرُ، راندِ جو ماهِرُ

—**راندِ ڪُڏَڻُ:** [اصطلاح] راندِ رَهَڻُ، راندِ ڪيڏَڻُ

—**راندِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪيڏَڻُ
* وِندرَڻُ، رونشو ڪَرَڻُ

—**راندِ ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] بازي کٽڻُ، مُقابِلي ۾ سوڀ حاصِل ڪَرَڻُ

—**راندِ کَٽَڻُ:** [اصطلاح] بازي جِيتَڻُ، ميل مارڻُ، راندِ ڪَٽَڻُ

—**راندِ ڪيڏَڻُ:** [اصطلاح] راندِ رَهَڻُ، راندِ ڪُڏَڻُ

—**راندِ لڳائِڻُ:** [اصطلاح] راندِ ڪَرَڻُ
* مَسخِري مَچائِڻُ
* بَهانو ڪَرَڻُ
* [س/ات]

—**راندِ وِجهڻُ:** [اصطلاح] راندِ جي اِصطِلاحَ ۾ ڳيجَنِ ڳائِڻُ جي خَيالَ کان زَناني مَحفِل ڪوٺائِڻُ
* مَسخَري وِجهڻُ، دَمچِرُ مَچائِڻُ
* [س/ات]

—**رانديڪِرِ:** [صفت - مث] ڳائِڻُ وَڄائِڻُ ۾ ٻَرک عورت، راندِ وِجهندڙ (زال)
* [س/ات]

—**رانديڪرُ ج رانديڪرَ:** [صفت] رانديگَر، کِلاڙي

—**رانديڪو ج رانديڪا:** [ا - مذ] راندِ رَهَڻَ جي شيءِ (جنهن سان ٻار راندِ رَهَن يا وِندرن)، ڪيڏوڻو طوقَ پَٽِلو

—**رانديڪو ٿِيِ رَهَڻُ:** [اصطلاح] مُڪَمَل تابِعدارِ ٿِي گُذارڻُ، حُڪمَ جو ٻَندو ٿِي رَهَڻُ، طوقَ پَٽِلو ٿِي رَهَڻُ

—**رانديڪو ڪَري وَٺَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهن مُشڪِل عَمَلَ کي سولو سَمجهڻُ، ڏکيءَ ڳالهہ آسانُ سَمجهڻُ
* ڪَچَهريءَ ۾ ڪَنهن هڪ کي مَذاقَ جو نِشانو بَڻائِڻُ

—**رانديگَرُ ج رانديگَرَ:** [صفت] راندِ ڪيڏَندَڙُ ڪيڏارِي، رانديڪَرُ
* بازيگَر، مَدارِي
* چالاڪُ، چالبازُ، حرفتِي

• **رانڊِڙيُون:** [اِ - مث] عورتَن جي ڳائِڻَ جو قِسمُ

• **رانده:** [صفت] نِڪتَلُ. تَڙِيَلُ. لوڌِيَلُ

※ [ف]

—**رانده دَرگاهہ:** [صفت] دَربارِ مان تَڙِيَلُ. دَرگاهہِ اِلاهِي مان لوڌِيَلُ. مَلعُونُ

• **رانڌَ ج رانڌُون:** [اِ - مث] جهڳڙو. بکيڙو. ٽنٽو. فَسادُ. ڦَڏو

• **رانڌَ ج رانڌُون:** [اِ - مث] رَڌَڻَ جو ڪَمُ. رَڌَ. پَچائِڻَ جو ڪَمُ. بورچي گيري

※ بورچيءَ جي هَٿَ جو ذائِقو يا طَريقو

'هِنَ جي رانڌَ مَزيدارِ آهي' (جملو)

※ [س/ات: رڌڻ > رنڌڻ > رانڌائو]

—**رانڌارو ج رانڌارا:** [اِ - مذ] شادِيءَ يا خيراتَ وَغيره جي موقِعي تي رَڌَ پَچاءَ جو ڪَمُ ڪندَڙُ. راڌو. راڌائو. رانڌو. بورچِي. خَجَمُ

—**رانڌائو ج رانڌاوا/رانڌائُو:** [صفت] رَڌِيندَڙُ. راڌو. راڌائو. بورچِي. خَجَمُ

※ [س/ات]

—**رانڌَڻِ ج رانڌَڻُون:** [اِ - مث] رَڌَ پَچاءُ. سانجَهِ

—**رانڌو ج رانڌا:** [اِ - مذ] شادِيءَ يا خيراتَ وَغيره جي موقِعي تي رَڌَ پَچاءَ جو ڪَمُ ڪَندَڙُ. راڌو. رَڌِيندَڙُ. راڌائو. بورچِي. خَجَمُ

※ [س/ات]

• **رانڌِي ج رانڌِيُون:** [صفت] ڪُراڙِي. پوڙهي

※ [س/ات]

• **رانڪَ ج رانڪُون:** [اِ - مث] قبرَ جي مَٿان اَڏيَلِ قُبو. مُقبَرو

• **رانگَ ج رانگُون:** [اِ - مث] اُها ٻَني جيڪا ڊِگهي گهٽِي هُجي ۽ ويڪَرِ ۾ سوڙهي هُجي

※ [س/ٽ]

• **رانگا تِينگا:** [محاورو] گُسائِڻَ جي حالَتَ. ٽَناءَ

※ [س/ل]

—**رانگا تِينگا ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گوڏناتِ ڪَرَڻُ. ٽَنائِڻُ. هِڪَ جِي ٻِي ڪَرَڻُ

※ [س/ل]

• **رانگَڙُ ج رانگَڙَ:** [صفت] پَهلوانُ. بَهادُرُ. دِلير

※ [س/ٽ]

• **رانگِڙِي:** [اِ - مث] ڇِڊِي پوکِيَلِ ڪَڻڪَ

※ [س/ات]

• **رانگِي:** [اِ - خاص] مينگهواڙَن جي هِڪَ ذاتِ جو نالو (ٿرپارڪَر ضِلعي ۾ رَهَنِ)

• **رانوُ:** [اِ - مذ] ڄاريءَ جي هيٺيَن اڱَن ۾ ڦاسائِڻَ جي نوڙِي (مُهاڻَن جي اِصطِلاحَ ۾). رانءُ

※ [س/ات]

• **رانوَس/رانوَس چيرِي:** [اِ - مث] سامُونڊِي مَڇِيءَ جو هِڪَ قِسمُ

※ [س/ل]

• **رانوَلُ ج رانوَلَ:** [اِ - مذ] دوستُ. مَحبوبُ. پِرين

—**رانوَلُ ديسُ:** [اِ - مذ] پِرينءَ جو مُلڪُ

• **رانهان:** [اِ - مذ] هِڪ قِسمَ جو اَناجُ. ڇَوَنرا

• **رانءُ ج رانئُون:** [اِ - مذ] رَڇَ جو هِڪُ عُضوو. ڄاريءَ کي پاسَن کان جَهلي بِيهَڻَ لاءِ اُنَ جي اَڱَن ۾ وِڌَلُ ٿُلهو رَسو. رانو

※ [پرا: رانُ س/ل]

• **رانئُٽِي ج رانئُٽِيُون:** [اِ - مث] ٽَنڊو ٽَنبو

• **رانئِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَنهن خوشِيءَ جي موقِعي تي ماڻهن جي مَٿان رَنگَ هاري ڏِنَ مَلهائِڻُ

※ رَڱِڻُ. ڳاڙهو ڪَرَڻُ

※ خوشِي ڪَرَڻُ. خوش ڪَرَڻُ

※ راضِي ڪَرَڻُ. رِيجهائِڻُ

'لاڳاپَن لَطيفُ چَئي، مَنڌُ رانئي رِهائِي' (شاھ/سسئي آبري)

※ سِينگارَڻُ. هارَ سِينگارَ ڪَرائِڻُ

※ [مص] رانئِڻُ

※ [امر] رانءِ

※ [رانئِيو رانئِيندو رانئِيَلُ]

• **رائِين جهائِين (رانءِ جهانءِ) ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گهرو ڪَمَ ڪار ڪَرَڻُ

• **رائنيُون لاهِڻُ:** [اصطلاح] مورا وَڌَڻُ. جَهنگَ ھَڻَڻُ، جَهنگَ ڪَپَڻُ

* [س/ل]

• **راڻُ ج راڻَ:** [ا - مذ] راڻو، راجا، راءِ

* [س/ڪوھ]

'مٿي راڻَ کان جيٿرو ڪانءِ پَلو' (چوڻي)

• **راڻا:** [ا - خاص] راجپوتَن جي ھِڪَ ذاتِ جو نالو

* [صفت] سودا. نَڪَر

• **راڻاسَرَ:** [ا - خاص] ننگر پارڪَر جي پَرسان ھِڪَ تَلاءَ جو نالو

* [س/ٿ]

• **راڻِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رانَڻُ. ڏُتارَڻُ. گُمراھُ ڪَرَڻُ

'حَق پاڪَ اَمن ڏي ھاڻي، شيطانُ شَڪي ٿو راڻي'

* [مص] راڻِڻُ

* [امر] راڻِ

* [راڻيو، راڻيندو راڻيَلَ]

• **راڻو:** [ا - خاص] سومرا گهراڻي جي پوئين حاڪِمَ ھَمير سومِري جي وَزيرَ جو نالو (جيڪو ذاتِ جو 'سوڍو' ھو مومَل راڻي جي مَشهُور عِشقيه قِصي جو هيرو)

* [ا - خاص] شاھَ سائِينءَ جي رِسالي جي ھِڪَ سُرَ جو نالو

* ھِڪَ سِنڌي راڳَ جو نالو

* مُسلمان مُهاجِرَن جي ھِڪَ ذاتِ جو نالو

* سِکَ مَذھَبَ ۾ مَردَ جي اَصل نالي جي اَڳِيان تَعظيمي خِطابَ طور ڪَتَب اِيندَڙ لَفظُ

• **راڻو ج راڻا:** [ا - مذ] ننڍو راجا. ننڍڙي عِلائقي جو والِي. جاگيردارُ

* [پرا: راڻ. هند: رانا]

* [صفت] پيارَ مان سَڏِجَندَڙ ھِڪَ لَفظُ. پيارو. پريتَمُ. مَحبُوبُ

'راڻو مُنهِنجي رُوحَ جو ماڻي ٿو مومَلُ' (شيخ اياز)

* پيارَ مان پُٽَ يا ٻئي ڪَنهِن ننڍي ٻارَ کي سَڏِيو ويندَڙ لَفظُ (عورتائو اِصطِلاحُ)

• **راڻو پَٽُ:** [ا - مذ] پَرٽَ جو ھِڪَ قِسمُ

* [س/ٿ]

• **راڻوٽا:** [ا - خاص] ضِلعي ٿَرپارڪَرَ ۾ رَھندَڙ مينگهواڙَنِ جي ھِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راڻِي ج راڻِيُون:** [ا - مث] بادِشاھَ جي زالَ. مَلِڪہ (انگ: Queen)

* بادِشاھَ جي ڌِيءَ. شَهزادِي

* عورَتَن جي نالي پُٺيان خِطابَ طور ڪَم اِيندَڙ لَفظُ

* ڪُنوارِ. وَني

* پيارَ مان ڌِيءَ يا ٻئي ڪَنهِن ٻہ ڌارِي نياڻيءَ کي سَڏِيو ويندَڙ لَفظُ (عورتائو اِصطِلاحُ)

* تاسَ راندِ ۾ ھِڪَ پَتي جو نالو

* [ا - خاص] عورَتَ جو نالو

* [ھند: راني]

* [صفت] سَڀاڳِي. گهرَ جي سُونهَن. ڀاڳَن وارِي ڌِيءَ

• **راڻِيپورَ:** [ا - خاص] ضِلعي خيرپُور جي ھِڪَ مَشهُور تاريخِي شَهـرَ ۽ اِسٽيشَنِ جو نالو

• **راڻِيدَتَـرَ:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو (ضِلعي ٿَرپارڪَرَ ۾ رَھندڙ)

• **راوُ ج راوَ:** [ا - مذ] شَهزادو، راءِ، راجا، راجڪُمارُ

* [ھند]

• **راوان:** [صفت] موڪِرو. ڪُشادو. ويڪِرو

* [ف]

• **راوَتُ ج راوَتَ:** [ا - مذ] بَهادُرُ. شُجاعُ. سُورِمُو

* [ھند]

• **راوُلي ج راوُليُون:** [ا - مث] ننڍڙو تَنبُو. رائِٽِي

• **راوِرو ج راوِرا:** [صفت - مذ] ٻِنا ڪَنهِن روڪَ جي. ڇوٽِ. ڇڙواڳُ

* [س/ل]

* [مث: راوِري ج راوِريُون]

• **راوڙ:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو

• **راوڙو ج راوڙا:** [صفت - مذ] تيز. سَخت

※ بَهادُر

※ چالاڪ

※ [س/ات]

※ پَختُونُ. پَٺاڻُ. لالو

※ [س/ات]

※ [مث: راوڙي ج راوڙيون]

• **راوَلُ ج راوَلَ:** [ا - مذ] شَهزادو. حاڪِمُ. سَردارُ. راجا. راءِ

※[صفت] جوڌو. جُهونجهارُ. بَهادُرُ

※ ساجَنُ. پِرين. دِلبَر. مَحبُوبُ. مَعشُوقُ

※ [سن: راجن = راجا]

※ [ا - خاص] مَردَ جو نالو

— **راوَل ديسُ:** [ا - مذ] مَحبُوبَ جو مُلڪ

※ هِندُنِ جي عَقِيدي موجِبُ عالَمِ اَرواح

• **راوَليا:** [ا - خاص] هِڪ ذاتِ جو نالو

• **راوَڻُ:** [ا - خاص] آڳاٽي زَماني ۾ سِري لَنڪا جي هِڪَ راجا جو نالو (جيڪو 'شِري رامچندرَ' جي زال 'سِيتا' کي زوريءَ کڻي ويو هو ۽ ٻارهَن مَهينَن بعدِ 'شِري رامچندرَ' کيس ماري، 'سِيتا' کي آزادِ ڪَرايو هو)

※ [سن]

• **راوِي:** [ا - خاص] سِنڌو نَديءَ کي پَرتي ڪَندڙُ هِڪَ نَديءَ جو نالو (جيڪا پَنجاب ۾ آهي)

'تون جَمنا جو جُهونجهڪڙو آن، تون راويءَ جي راتِ' (شيخ اَياز)

• **راوِي ج راوِي:** [صفت] رِوايَت ٻُڌائِيندَڙُ. ڏَنَلُ يا ٻُڌَلُ بَيانُ ڪَندڙُ. مَقصَدُ ٻُڌائِيندَڙُ

※ [ع]

• **راهَہ ج راهُون:** [ا - مث] رَستو. سَڙڪ. واٽ. ڏَڳُ. لَنگهہ

※ رِيتِ. طَرِيقو

※ طُفيلِ. صَدقي. واسِطي (جِيئن: اَللہ جِي راهَہ ۾)

※ [ف]

— **راهِہ اِلاهِي:** [ا - مث] اَللہ پاڪَ جي راهَہ. اَللہ تَعاليٰ جي خوشنودِي

※ [ف + ع]

— **راهَبَرُ ج راهَبَرَ:** [صفت] رَستو ڏِيکارِيندَڙُ. واٽَ ٻُڌائِيندَڙُ. سُونهُون. رَهبَر. رَهنَما

※ [ف: راهہ + بر > بردن = کڻي وڃڻ]

— **راهَبَرِي:** [ا - مث] رَهبَرِي. سُونهَپ. اڳواڻِي

— **راهَہ تَڪَڻُ:** [اصطلاح] واٽَ ڏِسَڻُ. اِنتِظار ڪَرَڻُ

— **راهَہ تي آڻَڻُ:** [اصطلاح] صَحِيح واٽَ تي آڻَڻُ (گُمراهہ کي). سُڌارَڻُ

— **راهَہ تي اَچَڻُ:** [اصطلاح] سَنئين رَستي تي اَچَڻُ. سُڌَرَڻُ

— **راهَہ پيدا ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڳولي ڪَڍَڻُ

※ طَرِيقو ڳولي لَهَڻُ. ڪارائِتي تَجوِيز ڳولي لَهَڻُ

— **راهِہ خُدا:** [ظرف] اَللہ پاڪَ جي راهَہ ۾. خُدا جي واٽَ ۾

— **راهَہ خَرچُ:** [ا - مذ] رَستي جو خَرچُ. مُسافِريءَ جو خَرچُ پَڪو. سَفَرَ جو خَرچُ. زادِ راهہ

— **راهَدارُ ج راهَدارَ:** [ا - مذ] رَستي جو نِگَهبانُ

※ رَستي جو مَحصُولُ وَصُولُ ڪَندڙُ

※ [ف: راهہ + دار > داشتن = رکڻ]

※ [مجازاً] ڌاڙيلُ. رَهزَنُ

※ [س/ات]

— **راهَدارِي ج راهَدارِيُون:** [ا - مث] رَستي تان لَنگهَڻَ جي لِڪَتِ. ڪَنهن عَمَلدارَ جو لِکِيَلُ پَروانو (جَنهن جي آڌارَ تي رَستي تان لَنگهَندڙُ مالَ کي ڪوبہ بيو عَمَلدارُ يا واٽَڦُورُ روڪَ نہ ڪَري)

— **راهَہ ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڏِسَڻُ. واٽَ نِهارَڻُ. اِنتِظار ڪَرَڻُ

— **راهَہ ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڏيکارَڻُ. سِڌيءَ راهَہ تي آڻَڻُ. سُونهَپ ڪَرَڻُ. رَهبَرِي ڪَرَڻُ

— **راهَہ رَد ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَستو بَندِ ڪَرَڻُ. واهَہ بَندِ ڪَرَڻُ

'سوئِي راهَہ رَدِ ڪَري، سوئِي راهَنَما' (شاهہ)

—**راهہ رَسمَ**: [ا - مث] رَسمَ رَواجُ، هَلِي چَلِي، رِيتِ رَسَمَ
* دُعا سَلام
* [ف: راهہ + رسم]

—**راهِہ رَسُولُ**: [ظرف] نَبِي پاڪَ جي نالي، رَسُولَ پاڪَ جي صَدقي
'تَحقِيقاً توحِيدَ، آهي راهَ رَسُولَ جي' (سچل)

—**راهِہ راسِتِ**: [ا - مث] سِڌو رَستو، سَنئِين واٽ، صِراطِ مُستَقِيم

—**راهَرُو**: [صفت] مُسافِر، راهِي، پانڌي، راهَگِير، واٽهڙُو
* [ف: راهہ + رو > رفتن = هلڻ]
'ڪجهہ راهَرو نِڪرِي وَيا، هَر ڪارِوان بِيٺي چِڙي' (شيخ اَياز)

—**راهَہ رِيتِ**: [ا - مث] رَسمَ رِواجُ، هَلِي چَلِي
* [ف: راهہ + ريت = نمونو]

—**راهَزَنُ ج راهَزَنَ**: [صفت] رَستي تي ڦُرِ ڪَندَڙُ، ڦورُو، ڌاڙيلُ
* [ف: راهہ + زن > زدن = هڻڻ]

—**راهَزَنِي**: [ا - مث] رِستي تان ڦُرِ، ڦُرلُٽَ

—**راهَہ ڪَڍَڻُ**: [اصطلاح] رَستو ڳولي ڪَڍَڻُ، تَدبِير ڪَرَڻُ

—**راهَگُذَرُ**: [ا - مذ] لَنگهہ، رَستو، واٽ
* [ف: راهہ + گذر > گذشتن = لنگهڻ]

—**راهَہ گُناهَہ**: [ظرف] هَروِبَرو، خَواهہ مَخواهہ، دادِي نہ ايستادِي، نہ ڏِيٺي نہ وَئِٽي، بِنا سَبَبَ جي
* بي گُناهِہ

—**راهَگِيرُ**: [صفت] واٽهڙُو، مُسافِر
* [ف: راهہ + گير > گرفتن = وٺڻ]

—**راهَہ لائِڻُ**: [اصطلاح] دَڳِ لائِڻُ، رَستو ٻُڌائِڻُ، رَهنمائِي ڪَرَڻُ

—**راهَمارُ ج راهَمارَ**: [صفت] ڦورُو، رَهَزَنُ

—**راهَمارِي**: [ا - مث] ڦُرِ، رَهَزَنِي

—**راهَہ مُسافِرُ**: [صفت] واٽَ وِيندَڙُ، واٽهڙُو، مُسافِر، راهَگِير
* [ف: راهہ + ع: مسافر]
'راهَ مُسافِرَ سَڀُ ڪي ڪونہ ڏِٺوسِين هِتِ ڏِيهِي'

—**راهَہ مِلَڻُ**: [اصطلاح] رَستو مِلَڻُ، گَس مِلَڻُ، واٽَ هَٿِ اَچَڻُ

—**راهَہ ۾**: [ظرف] طُفيلَ ۾، صَدقي ۾، واسِطي ۾ (جِيئن: اَللهَ جي راهَ ۾)

—**راهَہ ۾ رَسَڻُ**: [اصطلاح] اوکِيءَ ۾ مَدَدَ ڪَرَڻُ، هَمراهُ ٿِيَڻُ، مَدَدَ ڪَرَڻُ

—**راهِہ نِجاتِ**: [ا - مث] بَخشِشِ جو رَستو، ڇوٽڪاري جو ذَرِيعو
* [ف: راهہ + ع: نجات]

—**راهَنُما**: [صفت] رَستو ڏيکارِيندَڙُ، رَهبَرُ، رَهنما، اَڳواڻُ، مُرشِدُ
* [ف: راهہ + نما > نمودن = ڏيکارڻ]

—**راهَنُمائِي**: [ا - مث] رَهنُمائِي، رَهبَرِي، سُونهَپ، اَڳواڻِي
* [ڪنايہ] سيکارَڻَ جو عَمَلُ، اُستادِي

—**راهِوارُ**: [ا - مذ] گهوڙي جو هِڪُ قِسمُ، تازِي گهوڙو، جَنگِي گهوڙو
* [ف]

—**راهِوارِي**: [ا - مث] گهوڙي جو هِڪُ پَنڌَ

—**راهَہ وَٺَڻُ**: [اصطلاح] گَس وَٺَڻُ، رَستو وَٺَڻُ
* رَوانو ٿِيَڻُ

—**راهَوُن رَدِ**: [صفت] سَڀِني پاسَنِ کان نااُميد، جِنان ڪِٿان تَڙِيلُ
* نِڪمو، نِياڳو

—**راهَوُن رَدِ ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] هَرِ طرفَ کان نا اُميد ٿِيَڻُ

—**راهَوُن رَدِ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] سَڀِ واهُون بَندِ ڪَرَڻُ، هَر طَرفَ کان نا اُميد ڪَرَڻُ

—**راهَہ وِيندو ج راهَہ وِيندا**: [صفت] واٽَ وِيندَڙُ، مُسافِر، واٽهڙُو
* بي گُناهُہ، بي ڏوهِي

—**راهَہ وِيندو ڦاسَڻُ**: [اصطلاح] بي گُناهُ ڦاسَڻُ، بي ڏوهِي ڦاسَڻُ

—**راهَہ وِيندي**: [ظرف] گُهمَندي ڦِرَندي
* ناحَقُ
* بي ڏوهِي
* نہ ڏِيٺي نہ وَئِٽي، خُواهَ مَخواهَ، بي سَبَبِ

—**راهِي ج راهِي**: [صفت] واٽهڙُو، واٽَ وِيندَڙُ، مُسافِر

—**راهِي ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] رَوانو ٿِيَڻُ، پَنڌِ پَوَڻُ، اُسهَڻُ، وَڃَڻُ

• **راھ:** [ا - مث] ڳاھيَلَ اَنَ جو ڍِڳُ **(جيڪو اَڃا ڳري ۾ ٻَيَلَ ھُجي ۽ ٻَتي ٽِيلَ نہ ھُجي).** صافُ ٽِيلَ اَنَ. ڳري ۾ ٻَيَلُ اَنَ

٭ پوکَ. آبادِي

—**راھ تان ڪکَ لاھڻُ:** [اصطلاح] راز ظاھر ڪَرڻُ. ڳجھہ کولڻُ. پَردو لاھڻُ

• **راھِبُ ج راھِبَ:** [صفت] دُنيا کي تَرڪ ڪَري گوشہ نَشِينُ ٿي اَللہ پاڪَ جي عِبادَتَ ۾ مَشغُولُ رَھَندَڙ. گوشہ نَشِين. تارِڪُ الدنيا. زاھِدُ

٭ ديوَلُ (عِيسائِيُنِ جي عِبادَت گاھَ) ۾ ويھي عِبادَتَ ڪَندَڙ (جَنھِن پنھنجي سَجي عمرِ ديوَلَ جي خِدمَتَ ۾ وَقف ڪَري ڇَڏي ھُجي)

٭ [ع]

• **راھَڙ:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو

٭ [ا - مث] پَرتَ جو ھِڪُ قِسمُ

• **راھَڙ ج راھَڙُون:** [ا - مث] وَڏي رَڙ. دانھَن. ڪُوڪَ

٭ [س/ات]

• **راھَڪُ ج راھَڪَ:** [صفت] راھي ڪَندَڙ. پوکَ ڪَندَڙ. ھاري. ڪِرمي. آبادگار

٭ [سن: راڌ = راھڻ، پوکڻ؛ س/ات]

—**راھَڪِي ج راھَڪِيُون:** [ا - مث] پوکَ جو ڌَنڌو. ڪِرمَتَ. ھاريو. آبادِي. کيتي

—**راھَڪِي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] پوکَ ڪَرڻُ. ٻِني ٻارو ڪَرڻُ. آبادِي ڪَرڻُ. ھاريو ڪَرڻُ

٭ [س/ات]

• **راھما:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو (اڪثر ضلعي ٿرپارڪر ۾)

• **راھمُون:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو (اڪثر ضلعي ٿرپارڪر ۾)

• **راھنُ ج راھِنَ:** [صفت] وِياجَ تي پَئسا ڏِيندَڙ. وِياجي. وِياجَ خور. ڪا مُقَرر رَقَمَ وِياجَ طور وَٺَڻَ جي شرط تي اوڌَر طور رَقَمَ ڏِيندَڙ. گِروي رَکَندَڙ

٭ وِياجَ تي پَئسا وَٺندَڙ. وِياجَ ڀَرِيندَڙ. وِياجَ ڏِيندَڙ. مَقرُوضُ

٭ [ع: رھن = گِروي رکڻ]

• **راھِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَھائِڻُ. نِباھِڻُ. وَفا ڪَرَڻُ

٭ تَرسائِڻُ. ٽِڪائِڻُ

٭ پِنتي ڇَڏڻُ

٭ پوکڻُ. پوکَ ڪَرڻُ

٭ [مص] راھڻُ

٭ [امر] راھ

٭ [راھيو راھيندو راھيَلُ]

• **راھُو:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راھُو:** [ا - مذ] ھِندو فَلسَفي موجبُ اُھو ديوتا. جيڪو سِجَ ۽ چَنڊَ کي جَھلي گِرھَڻِ ڪَرائي (ھِندُن جو اِھو عَقيدو آھي تہ اُھو ديوتا سِجَ يا چَنڊ کي جَڏھِن ڳِھي ٿو تَڏھِن گِرھَڻِ لَڳي ٿو)

٭ [پرا: راھ، سن: راھ]

٭ ھِڪَ نِکَٽَ جو نالو. ذُنبَ

٭ [ع]

٭ ھِڪَ تاري جو نالو

• **راھُو ج راھا:** [صفت] رَھاڪُو. رَھواسِي. رَھَندَڙ. مُقِيم

'نہ ڏِسجي راھَ رائي ۾، ھُتاھُو روحَ جا راھا' (احمد ملاح)

• **راھُو ج راھُو:** [صفت] رَھائِيءَ وارو. ھَلَنديءَ ڀَڄَنديءَ وارو. سَڀَ ڪَنھِن سان رَس رِھاڻِ سان ھَلَندَڙ

٭ راڄَ سان رَھائِيندَڙ. چَڱو مُڙسَ

٭ رَھاڪُو رَھَندَڙ. رَھواسي

٭ سَخي. داتا. ڏاتيار

'راھُوءَ جي رِھاڻِ ۾، نہ ڪو ڏَپُ نہ ڀاءُ' (شاھ/بلاول)

• **راھواڻي:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو

٭ [س/ات]

• **راھُوجا:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راھُوڪِڙا:** [ا - خاص] ھِڪَ ذاتِ جو نالو

٭ [س/ل]

• **راھُوڪِي:** [ا - خاص] ھِڪَ ريلوي اِسٽيشَنِ جو نالو

• **راھومَ:** [ا - خاص] بگٽي بَلوچَنِ جي ھِڪَ پاڙي جو نالو

• **راهُونڊُ**: [ا - خاص] هالا شَهَرَ کان اَٽڪَل ڏيڍ ڪِلوميٽر اوڀَر طَرفِ هِڪ تَڪِيو (جِتي مَخدُوم اَمِينُ محمّد پَڪا اَڏي وِهي زُهدُ ۽ عِبادَتَ ڪَئي، اُنهيءَ تَڪِيي کي 'پَڪا' به سَڏِيندا آهِن)

• **راهُوِٽي**: [ا - مث] رَهائِي، رَسائِي، هَلَندِي، رَسُوخُ، پَهچَ
* مَهرِبانِي، ٿورو، اِحسانُ
* [س/ٿ]

• **راهيجا**: [ا - خاص] بگٽِي بَلوچَن جو هِڪُ قَبِيلو
* هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **راءِ**: [ا - مث] رايو، رِٿَ، تَجوِيزَ، مَشوَرو، صَلاحَ
* خَيالُ، مَرضِي، خَواهِشِ
* [ف: راي > رائي = ويچار، نظريو رکڻ]
* پَترائِين زَمِينَ

— **راءِ ڏِيَڻُ**: [اصطلاح] صَلاحَ ڏِيَڻُ، مَشوَرو ڏِيَڻُ، تَجوِيزَ ٻُڌائِڻُ، اَٽڪَل ٻُڌائِڻُ

— **راءِ شُمارِي**: [ا - مث] راءِ ڏِيَڻَ جو عَمَلُ، اِليڪشَنِ
* [ف]

— **راءِ عام**: [ا - مث] عَوامَ جِي گَڏِيَل راءِ
* [ف]

— **راءِ وَٺَڻُ**: [اصطلاح] صَلاحَ وَٺَڻُ، مَشوَرو وَٺَڻُ

• **راءِ/راءُ**: [ا - مذ] راجا، حاڪِمُ
* هِندُو حاڪِمَن جي نالي پٺيان ڪَمِ اِيندَڙ لَفظُ، مُعَزِز هِندُوءَ کي سَرڪارِ طَرفان مِلِيَلُ خِطابُ (جِيئَن: 'راءِ بَهادُرُ')
* [پرا: رائا، سن: راجن، راجا]
* [ا - خاص] قَدِيم سِنڌ جي هِڪ قَدِيم حاڪِمَ گهراڻي جو نالو

• **رائِتو ج رائِتا**: [ا - مذ] ڏَهِيءَ ۽ مَصالِحي مان ٺهيَلُ هِڪَ قِسمَ جو چٽو ڏُونٽرو
* [هند]

• **رائِٽِ**: [ا - مذ] حَقُ
* [صفت] صَحِيح، دُرُست، بَرابَر
* ساڄو (هَٿ وغيره)
* [انگ: Right]

— **رائِٽِ هَئِنڊِ**: [ا - مذ] ساڄو هَٿُ
* [صفت] مَدَدگارُ، ٻانهَن ٻيلِي
'هي دوستُ مُنهنجو رائِٽِ هَئِنڊِ آهي' (جملو)
* [انگ: Right hand]

• **رائِجُ**: [صفت] حُڪُومَتَ، رِياسَتَ يا اَختيارِيءَ ٻاران مَنظُورُ شُده
* هَلَندڙُ جارِي، مُرَوجُ، چالُو
* رَسمِي، دَستُورِي
* مَعمُولِي، عام
* [ع]

— **رائِجُ الوَقت**: [صفت] هَلَندڙُ وَقتَ جو، مُرَوجُ، چالُو، رِواجَ ۾

— **رائِجُ ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] رِواجَ ۾ اَچَڻُ، چالُو ٿِيَڻُ، مُرَوجُ ٿِيَڻُ

— **رائِجُ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] رِواجَ ۾ آڻَڻُ، عَمَل ۾ آڻَڻُ

• **رائِڊِنگِ**: [ا - مث] جانوَرَ جِي سَوارِي، گهوڙي سَوارِي
* [انگ: Riding]

• **رائِرُ ج رائِرَ**: [ا - مذ] ڏَنَ، ڍَلَ، سَنگَ، مُحصُولُ
* اُهو مُحصُولُ، جيڪو بادِشاهُ پَنهِنجي تابِعُ مُلڪَن يا سَردارَن کان وَٺي
'نہ ڪا ڄهل نہ ڍَل، نہ ڪو رائِر ڏيهہ ۾' (شاهہ)
* سَمنڊُ، بَحَر

— **رائِرو/ رائُرو**: [صفت] مُحصُولُ جوڳو

• **رائِفِلَ ج رائِفِلُون**: [ا - مث] بَندُوقَ جو هِڪَ قِسمُ
* [انگ: Rifle]

• **رائُڪَ**: [ا - خاص] ڀِٽِ شاهَ ويجهو هِڪَ مَڪانَ جو نالو

• **رائِڪو**: [ا - مذ] جويائي مالَ جي سُڃاڻَپَ جو هِڪَ خاص نِشانُ (ٿرپاڪَرَ ۾)
* [س/ٿ]

• **رائِگان**: [صفت] بيڪارُ، فُضُولُ، ضايَعَ، لاحاصِل، اَجايو
* رَستي ۾ ڪِرِي پِيَل (ڪا شيءِ)
* [ف: رايگان]

— **رائِگان ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] ضايَع ٿِيَڻُ، بَربادِ ٿِيَڻُ، اَجايو وَڃَڻُ، بي فائدو وَڃَڻُ

— **رائِگان ڪرڻ:** [اصطلاح] برباد ڪرڻ، ضايع ڪرڻ

• **رائِلَ ج رائِلُون:** [ا - مث] ڪُونجَ

'رائِلَ رهي نہ روهہ ري، توڙي هنجي ہرلوءِ' (راهل)

• **رائِل:** [صفت] شاهاڻو، بادشاهي

* [انگ: Royal]

• **رائِل بِلُو:** [ا - مذ] هڪ رنگ جو نالو، گهرو نيرو رنگ

* [انگ: Royal blue]

• **رائِلٽِي:** [ا - مث] مُعاوضو، مِحنتاڻو

* [انگ: Royalty]

• **رائِلو:** [ا - مذ] ٿر ۾ سخت مٽيءَ جو هڪ قِسمُ

* [ا - خاص] ڳوٺ جو نالو

• **رائِلي:** [ا - خاص] ٿر ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو

• **رائِن:** [ا - مث] جار جي ڪِنارِن واري ٿلهي رسي

* [س/ل]

• **رائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پرچائڻ، ريجهائڻ، راضي ڪرڻ، خوش ڪرڻ

* ڳائڻ

* [سن: رنجن، س/ات]

'ويني رانول رائيان، جوڳي اندر جيءَ' (دلپت)

* [مص] رائڻ

* [امر] راءِ

* [رايو، رائيندو، رائيل]

• **رائو:** [ا - مذ] تمام سنهي ريتي، واري

* هوا ۾ اُڏامندڙ مٽي

* [سن: ريتم = واري]

'رائي پڄُ مَ رِند، رڙهہ روحاني سنسٽي' (شاهہ)

* هلڪو جهڙ، ڪڪري

— **رائو ڪرڻ:** [اصطلاح] خراب ڳالهائڻ، بد الفاظ چوڻ

— **رائو ڏيڻ:** [اصطلاح] دانهن ڏيڻ، شڪايت ڪرڻ

* ڪنهن بہ ڳالهہ جو رُوبرو مقابلو ڪرڻ، ذوبدو ٿيڻ

* [س/ل: ڪچ]

• **رائو ج راوا:** [ا - مذ] وڏو رڇ، وڏو جار

'سڀہ بار سمونڊ جا، ڪي راوا رڱيجن رڇ' (شاهہ/گهاتو)

• **رائوڙ:** [ا - خاص] ٿرپارڪر ۾ رهندڙ راجپوتن جي هڪ ذات جو نالو

• **رائون:** [ا - مذ] چوپائي مال جو هڪ رنگ، ميڻهن جو هڪ خاص رنگ (جيڪو پورانجهڙو هجي)

* [س/ل]

• **رائُونڊُ ج رائُونڊَ:** [صفت] گول، گول دائري جهڙو

* [ا - مذ] ڦيرو، گهمرو، گردش، چڪر

* دور، حصو، قِسط (ڪنهن طويل راند يا پروگرام وغيره جو)

* گشت، دورو، مُعائنو (آفيس وغيره جو)

* [انگ: Round]

— **رائُونڊ اباءُوٽ:** [ظرف] لڳ ڀڳ، روءِ سوءِ، تقريباً، اٽڪل

* [انگ: Round about]

— **رائُونڊ فِگر:** [ا - مث] لڳ ڀڳ انگ، روءِ سوءِ عدد، اٽڪل عدد

* [انگ: Round figer]

• **رائي:** [ا - مث] ٻوڙ وغيره (خاص ڪري دال) ۾ گيهہ ۾ ٺڪايل ٿوم وجهي ڏنل داغ، تڙڪو

* ريتيءَ يا واريءَ جو داڻو

* تيلي ٻج جو هڪ قِسمُ، آهر

— **رائي ڏيڻ:** [اصطلاح] گيهہ يا تيل ۾ ٿوم وجهي ٻوڙ کي داغ ڏيڻ، تڙڪو ڏيڻ

* مشهوري ڏيڻ، نالو ڪرڻ

* [س/ات]

* بدنام ڪرڻ

* وڏاءُ ڪرڻ (ڳالهہ ۾)

— **رائي ڪرڻ:** [اصطلاح] بي انصافي ڪرڻ، پاسو وٺڻ، رياءُ ڪرڻ

* [س/ات]

• **راڻيتو:** [ا - مذ] جهنڊ ۾ مَصالحو وجهي، گيهه جو داغ ڏيئي ناهيل ڏونئرو
※ [س/ٿ]

• **رائيٽ:** [مص] لکڻ، تَحرير ڪرڻ
※ [انگ: Write]

— **رائِيٽَرُ ج رائِيٽَرَ:** [صفت] لِکندڙ، ليکڪ، لِکڻ وارو
※ [انگ: Writer]

— **رائِيٽِنگ:** [مص] لِکڻ، تَحرِير ڪرڻ
※ [ا - مث] لِکت، تَحرِير
※ هٿ اکر
※ [انگ: Writing]

• **رائِيٽِ:** [ا - مث] ريتيءَ واري زمين، ريتائين زمين
※ [س/ل]

• **رائِيس:** [ا - مث] سارِيون، چانور
※ [انگ: Rice]

— **رائِيسِ مِل:** [ا - مث] سارِيُن جو ڪارخانو (جِتي سارِيُن جُون کَلُون لاهي، چانور الڳ ۽ ٽوٽا الڳ ڪيا ويندا آهن)، شيلر، سيلر
※ [انگ: Ricemill]

• **رائِيس ڪئِنال:** [ا - خاص] سِنڌ جي هڪ مَشهُور واهه يا نَهَر جو نالو (جيڪو 'سَکر بئراج' مان نِڪري ٿو ۽ سارِين واريءَ مُنڊ ۾ ڪوليو ويندو آهي، انگريزن جي دور ۾ ٺهرَ ڪري هِن جو نالو 'رائِيسِ ڪئِنال' رکيو ويو)
※ [انگ: Ricecanal]

• **رائِيِن:** [ا - مث] گاهه جو هڪ قِسمُ، پُوئائي، پُوئاڙي
※ [س/ل]

• **راياسو:** [صفت - مذ] وارِياسو
※ [س/ات]

• **رايگان:** [صفت] رائگان، بيڪار، فُضولُ، ضايع، لاحاصِل، اجايو
※ [ف]

• **رايو ج رايا:** [ا - مذ] راءِ، رٿ، تَجويز، مشورو، صَلاحَ
※ خيالُ، مَرضي، خواهِش
※ [ف: راي > رائي = ويچار، نظريو رکڻ]

— **رايو رَکَڻُ:** [اصطلاح] لِحاظُ ڪرڻ، پاسخاطِري ڪرڻ، پاسو وٺڻ

• **رَبُ:** [ا - صفاتي] پالڻهار، پروردگار، رزاقُ، ڌڻي تعالىٰ
※ [ع]

— **رَبِ العالَمِين:** [ا - صفاتي] سڀني جهانن جو پالِيندڙ، ڪُل ڪائِنات جو پروردِگار، الله تعالىٰ
※ [ع: رب + عالَمين > عالَم = جَهانَ جو جَمَع]

— **رَباني:** [صفت] رَبَ تعالىٰ جو، اِلاهي، خدائي
※ رَبَ ڏانهن مائِل، اللهَ وارو

— **رَبُ رَکي:** [دعائيه جملو] الله پاڪُ پناهه ڏي، خدا تعالىٰ حِفاظت ڪري
'جَنهن کي رَبُ رَکي، تَنهن کي ڪير چَکي' (چوڻي)

— **رَبَ رَکِيُون:** [ا - مث: اڪثر جَمَعَ طور اِستعِمال ٿِئي] اَهي مونث شَيون، جَن کي اللهَ پاڪَ پناهه ڏِني هُجي
※ [مجازاً] اکِيون، نيڻ (شاعِرائي اِصطلاحَ ۾)

— **رَبَ کي پُهچڻُ:** [اصطلاح] مَري وَڃڻُ، وَفاتَ ڪرڻُ

— **رَبّنا:** [ح - ندا] اي اسان جا پَروَردِگارَ! اي اسان جا ڌڻي!

— **رَبُوبِيَتَ:** [ا - مث] رَبَ جي صفت
※ خُدائي، اُلوهِيَتَ
※ خُدا جي ڪُل ڪائِناتِ

— **رَبي اَمرُ:** [ا - مذ] خُدائي حُڪمُ، خُدائي فَرض
※ موتَ جو سَڏُ، اِنتقالُ

• **رُبَ:** [ا - مث] رَس، شَربَتُ، ڪَڙهيَلُ عَرَقُ، ميوي وَغيرَهَ (خُصوصاً ڏاڙهُونءَ) جو ڪَڙهيَلُ گهاٽو رَسُ، چاشَ، پَتِ، قِوامُ
※ پَڪو ٿيَل شَربَتُ (جيئن: 'رُبِ سوس'، 'رُبِ انار' وَغيره)
※ [ع]

— **رُبِ انار:** [ا - مذ] ڏاڙهُونءَ جو شَربَتُ

— **رُبِ سُوس:** [ا - مذ] پَسارڪي وَکر جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو مِٺي ڪاٺيءَ جي عَرَق مان ٺَهي)، مِٺي ڪاٺيءَ جو عَرَقُ

• **رُبا:** [صفت] ڦريندڙ، ڪسيندڙ، لُباڻيندڙ
※ [ف: ربُودن = ڦرڻ]
※ مُرڪب لفظن جي آخر ۾ صفاتي پڇاڙيءَ طور ڪتب ايندڙ (جيئن: 'آهن رُبا'، 'دلربا' وغيره)

• **رَبابُ ج رَباب:** [ا - مذ] هڪ قسم جو ساز (طنبوري جهڙو ۽ منجهس چار تارون ٿين ٿيون ۽ 'لسبيلي' ۽ 'ڪيچ' ڏانهن رباب پنجن تارن وارو ٿئي)
※ [ع]
※ [ڪنايو] راڳ
'رَڱون ٿيون رباب، وڄن ويل سڀ ڪهين' (شاھ)
-
'سندم رُوح رباب، سڪي پيو ڪنهن سُر لئه' (شيخ اياز)
※ مڇيءَ جو هڪ قسم، منگرو

—**ربابي:** [صفت] رباب وڄائيندڙ
'ربابيءَ کي راڻ خالص ذبح خليل جو' (شاھ/سورٺ)
※ ڳائڻو

• **رَبابي:** [ا - خاص] هڪ قبيلي جو نالو (ڳائڻ وڄائڻ جو ڪم ڪن)

• **رُباعِي ج رُباعِيون:** [ا - مث] عَرُوضي شاعريءَ ۾ هڪ قسم جو چئن مصراعن وارو شعر (جنهن ۾ پهرين، ٻي ۽ چوٿين مصرع ۾ قافيه هونديون آهن، جڏهن ته ٽيين نمبر مصرع رديف ۽ قافيه کان آزاد هوندي آهي ۽ اُن جو بحر هڪڙو ئي مخصوص هوندو آهي)
※ [ع: ربع = چوٿون]
※ سُهڻي صلاح، لاڀائتو مشورو، وڻندڙ تجويز
'راڻل رُباعي، اِيءَ اُنهيءَ ڳالهه جي' (شاھ/رامڪلي)

• **رَبطُ ج رَبط:** [ا - مذ] ڳانڍاپو، لاڳاپو، ميلاپ
※ محبت، دوستي
※ سلسلو
※ [ع]

—**ربطِ باهَم:** [ا - مذ] پنهنجو پاڻ ۾ تعلق، سڳا ٻڌي
※ [ع + ف]

—**ربطِ زمان:** [ا - مذ] زماني جو تعلق، عام رواجي ڳانڍاپو، زماني سازي
※ [ع + ف]

—**رَبطُ ضبطُ:** [ا - مذ] ميل ميلاپ، ميل جول
※ ضابطو، انتظام
※ توازن
※ طور طريقو

• **رُبع:** [ا - مذ] چوٿون، چوٿون حصو، چوٿين پتي، چوٿو، چوٿاڙ
※ [ع]

—**رُبع صَدِي:** [ا - مذ] صديءَ جو چوٿون حصو، هڪ سؤ سالن جو چوٿون حصو، پنجويهه سالن جو عرصو
※ [ع: ربع + صدي > هڪ سؤ سال]

—**رُبع مسڪون:** [ا - مذ] دنيا جو آباد ٿيل چوٿون حصو
※ دنيا، جهان
※ [ع: ربع + مسڪون > سڪن = هو رهيو]

• **رَبُودُ:** [صفت] ڦريل، ڪسيل، ڇڪيل
※ هيرايل، پاليل
※ [ف: ربودن = ڦرڻ]

• **رُبِي:** [ا - مث] نعمت، عطا
※ [ع]

—**رُباب:** [ا - مث؛ اسم 'رُبي' جو جمع] نعمتون، عطائون (جيئن: حضرت امام حسين عليه السلام جن جي هڪ زوجه جي ڪنيت 'اُم رباب' يعني 'نعمتن جي ماءُ' آهي)
※ [ع]

• **رَبِيعُ:** [ا - مذ] بهار جي موسم
※ بهار جو فصل، بهار ۾ لڻل اناج (زراعت جي اصطلاح ۾)، هڪ موسم ۽ اُن موسم ۾ ٿيندڙ فصل (جيڪو آڪٽوبر ۽ نومبر ۾ پوکجي ۽ مارچ ۾ لڻجي، هن فصل ۾ ڪڻڪ، سرنهن، جانيو وغيره ٿئي)، چيٽ
※ [ع]

—**رَبيعُ نہ خريف هُئڻُ:** [اصطلاح] ڪجهه بہ نہ ٿيڻ
※ ڪوڙو واسطو نہ هُئڻ

• **رَبيعُ الاَوّل:** [ا - مذ] هجري سال جو ٽيون مهينو، عربي وارو مهينو

• **رَبيعُ الآخِر/رَبيعُ الثاني:** [ا - مذ] هِجري سالَ جو چوٿون مهينو. ٻارهينءَ وارو مهينو

• **رُبِينَ ج رُبِينُون:** [ا - مث] سوٽي يا ريشمي ڪپڙي جي رنگين پٽي (جيڪا زالون، خاص ڪري اِسڪولن ۾ پڙهندڙ شاگرديائيون وارن ۾ ٻڌن يا ڳنڍڻ تي سونهن خاطر ڳنڍن). وارن وڪڙن واري پٽي
* [انگ: Ribbin]

• **رَبِينَ:** [ا - مث] سيج
* [سن: رو + 'اين' پچاڙي؛ س/ٿ]

'تلنگ تليڄر ٻين، وڌ سورڄ ڪان سهڻا پرين،
ڪنن نين خمار مان، مٿي نيڻن نگين،
سهڻ ڳچي، ڪٽ ڪيسري، اهڙي رُوءِ رَبين' (عارف شاهه)

• **رَٻ ج رَٻُون:** [ا - مث] جانورن، ڪڪڙ، جوئر، ٻاجهري يا ڪنهن ٻئي اناج جو رذل ڏارو، تمام پتڙو پٽ، گهٽي پاٽيءَ وارو پٽ، پيچي، پچ، اچ، آش
* [صفت] تمام نرم، پتڙو، ڪنڙو

—**رَٻ پچ:** [ا - مث] سادو ڪاڌو، غريبائو ڪاڌو

—**رَٻ، روٽلو کائڻ:** [اصطلاح] سادو ڪاڌو کائڻ غريبيءَ ۾ گذارڻ. دال ماني کائڻ آيو سڪيو کائڻ بجتر پاندَ تي گذارو ڪرڻ

—**رَٻ، روٽو:** [ا - مذ] هندن جي مهيشوري ذات ۾ ڪنواريتن کي ڪارايل آخرين ويلو
* [س/ٿ]

• **رِبَ ج رِبُون:** [ا - مث] ٻڪاڪ، لٻاڙ، ڏاڙ
* ٻڪ ٻڪ، ٻڪواس، لٻ لٻ
* چچلو ڳالهائڻ، ٻاتائڻ، هڪڙائڻ
* [صفت] ٻڪواسي، لٻڙاتي، ڳالهُو
* ڏاڙي، ٻڪاڪي

—**رِبَ رِبَ ڪرڻ:** [اصطلاح] ٻڪڻ، ٻيبڻ، ونڊڻ
* ناراضپو ڏيکارڻ، ناراض ٿيڻ، رنج ٿيڻ، غصو ڪرڻ، ڪاوڙ ڪرڻ
* [س/ات]

—**رِبڪو:** [ا - مذ] ڪِلڪِل، ونڊ، چؤ چؤ، ڪيٽو، ونڊڪو، ڏنو، ڪِرڪِر، ڪِروڌ، گهِپي

—**رِبڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٻي معنيٰ ڳالهائڻ، اجايو ڳالهائڻ، ٻَڪڻ، وِقلڻ
* ٻاتو ڳالهائڻ
* ڏري ڏري چوڻ
* جهيڙو ڪرڻ
* [س/ات]
* [مص] رِبڻ
* [امر] رِب
* [رِبيس رِبندو رِبيل]

—**رِبنو ج رِبنا:** [صفت - مذ] ڪيٽو، تيبيس، رِب رِب ڪندڙ، ڪِروڌي، ونڊو، گهپي خور، ڪِرڪِريو

• **رِٻ:** [ا - مذ] ننڍي وِک، ننڍو قدم، ننڍي ٻرانگهه
* [س/ات]
* [ظرف] وِک وِک، پير پير، قدم قدم
* آهستي، هَري، هوريان، هورڙيان
* [س/ٿ]

• **رَٻاري:** [ا - خاص] هندن جي هڪ ذات جو نالو (ٻڪرين ۽ ٻُهارڪن ۾ رهن)
* [س/ٿ]

• **رَبَڙُ:** [ا - مذ] هڪ خاص قسم جي وڻ جو رس (جنهن کي سُڪائي اُن مان ڪيترن قسمن جون شيون ٺاهيندا آهن)
* پينسل جي لڪت ڊاهيندڙ
* [انگ: Rubber]

• **رَبڙي ج رَبڙيون:** [ا - مث] مٺائيءَ جو هڪ قسم (جيڪا کير ۽ کنڊ کي ڪاڙهي، ماٺي وانگر ٺاهيندا آهن). کيرڻي
* اٿي ۽ جهڻ مان ٺهيل هڪ قسم جو ڪاڌو
* [س/ٿ]
* هڪ قسم جي پٽي (جيڪا سلوار ۾ اگهٽ جي ٻڌران ڪتب اچي)

• **رَپسَتِڙ:** [ا - مث] گھاٽي پاٽيٺ (رَپ وغيره)
* [س/ٿ]

• **رَپَلَ ج رَپِلُون:** [ا - مث] پراڻي ۽ کٽل رلي
* [س/ات]

• **رُپَ ج رُپُون:** [ا - مث] مَشغُولِي. رُڌَلَ رَهَڻَ جي حالَتَ. رُنپَ
* [س/ل]

—**رُپائِڻُ:** [مصدر 'رُپَڻُ' مان متعدي بالواسطہ] رُنپائِڻُ. مَشغُولُ رَکَڻُ. ڪَمَ ۾ لَڳائِڻُ. ڪرتِ ۾ سيڙائِڻُ
* [رُپيو، رُپِندو، رُپيَلُ]

—**رُپِجَڻُ:** [مصدر 'رُپَڻُ' مان فعل مَجهُولُ] ڪَمَ ۾ مَشغُولُ ٿِيَڻُ. جُنبِجَڻُ. لَڳِي وَڃَڻُ (ڪَمَ ۾)
* [رُپيو، رُپبو، رُپيَلُ]

—**رُپَڻُ:** [مص - فعل لازمي] رُنپَڻُ. مَشغُولُ ٿِيَڻُ. لَڳَڻُ (ڪَمَ ۾)
* [رُپيو، رُپَندو، رُپيَلُ]

• **رَپَڻُ:** [ا - مذ] سج
* [سن: رو + ان = پچاڙي]
'پَڳَ، پَٽِيمين پَليوري، لِپي هيڙن حالُ هَلي
رنگَ رَپَنَ جو رُوپَ سان، ڪَيو ماٺِ مُنڊَ مِلي' (ڪنياڻ)

• **رَتِ:** [ا - مث] مَحَبَتَ. پيارُ. پريتِ
* [سن: رتم]

• **رَتُ:** [ا - مذ] خونَ. لَهُو. بِلَڊِ. (انگ: Blood)
* [پرا: رت، سن: رَڪت = رَت]
* نَسلُ. اولادِ
* عَزازتَ. مائِٽِي
* سَگهہ. سَتَ. زورُ. طاقَتَ. بَلُ
* تولهہ. ماڃ
* سُونهَن. مُنهَن جي رونَقَ. تازگِي
* ڳاڙهاڻِ. لالاڻِي. سُرخِي
* ڪپڙا. حيض. ماهواري
* [صفت] ڳاڙهو. رَتو. سُرخُ

* ڪاوڙيَلُ. غُصي ۾
* وِرتَلُ. بيزارُ. ڪَڪُ
'صَفا رَتُ ڪَري ڇَڏِيو اٿائين' (جملو)
* زخمِي. ڦٽيَلُ
'هُو بِلڪل رَتُ لڳو پيو آهي' (جملو)
* پَنهِنجو. عَزيزُ. ويجهو
'هُو بہ تہ اسان جو رَتُ آهي' (جملو)

—**رَتُ اَچَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ نِڪرَڻُ. رَتُ وَهَڻُ. خونُ جاري ٿِيَڻُ
* مُنهَن ۾ رَتُ وَرَڻُ
* عورتَ کي ماهواري اَچَڻُ

—**رَتا وِڇوڙَڻُ:** [اصطلاح] عَزيزَن قَريبَن يا ويجهي تَعلُقَ وارَن جي وِچَ ۾ نِفاقُ وِجهَڻُ. سَڳا مائِٽَ جُدا ڪَرَڻُ

—**رَتا وِڇوڙي:** [صفت] عَزيزُ جُدا ڪَندَڙُ. وِڇوڙو وِجهندَڙُ. نِفاقُ وِجهندَڙُ

—**رَتُ بِگِڙَڻُ:** [اصطلاح] ڦِٽَڻُ. رَتُ خرابُ ٿِيَڻُ
* ڪاوڙ اَچَڻُ. جوشُ اَچَڻُ

—**رَتُ پوڙُ:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جي بيمارِي. سُورِي. پيچَشِ (جنهن ۾ پيشان رَتُ ايندو آهي)
* خونريزي. رَتو ڇاڻَ. قَتلِ عام. بَد اَمنِي

—**رَتُ پَريو واتُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] فوتيءَ جي ڏُکَ ۾ هُئَڻُ. سوڳوار هُئَڻُ

—**رَتُ پِنو ج رَتُ پِنا:** [صفت - مذ] رَتُ ۾ رِڳِل. رَتَ سان وِهنتَلُ

—**رَتُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ ۾ ٻَرجَڻُ. رَتُ ۾ ڳاڙهو ٿِيَڻُ. زَخمِي ٿِيَڻُ
* ڪَڪُ ٿِيَڻُ. بيزار ٿِيَڻُ. وِرجَڻُ
* سَڱُ ڪَرَڻُ. مائِٽِي ڪَرَڻُ. ڳَنڍجَڻُ
* ٻَرجَڻُ. رِسامو خَتم ڪَرَڻُ

—**رَتُ ٿِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] وِڇڙيَل عَزيزَن جو پاڻَ ۾ ناهُ ٿِيَڻُ. ٻَرجي وَڃَڻُ
* سَڱاوَتي ڪَرَڻُ. مائِٽِي ڳَنڍِڻُ
* ڪَڪُ ٿِي وَڃَڻُ. بِلڪُلُ بيزار ٿِي وَڃَڻُ
* ڏاڍي ڪاوڙ اَچَڻُ

—**رَتُ تَمَڪَڻُ:** [اصطلاح] ڏاڍي ڪاوڙ اَچَڻ. ڪاوڙ ۾ ڳاڙهو ٿيَڻُ

—**رَتُ پِتُ:** [ا - مذ] رَتُ ۽ بَلغَم (بَدَنَ مان نِڪتَلُ)

—**رَتُ پُونءِ:** [ا - مث] غلاظتَ ۽ روڳَ، رَتُ، پِت

—**رَتُ پُونءِ جو پورهِيو:** [محاورو] سَخت مَحنَتَ جو اُجُورو، پگهرَ جو پورهيو، حَقَ حِلالَ جي ڪَمائي

—**رَتُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] بَدَنَ ۾ رَتُ وَڌَڻُ، سَگهارو ٿيَڻُ، مَتارو ٿيَڻُ، تلهو ٿيَڻُ

※ مُنهَن ۾ رونَق اَچَڻُ

※ رَتُ نِڪرَڻُ

—**رَتُ پوٽائِي:** [ا - مث] رَتُ جِي گهٽتائِي

※ هِيٺائِي، ڏُبرائِي

—**رَتُ پِياڪُ:** [صفت] رَتُ پِيئِندَڙُ، ظالِمُ، قاتِلُ، خونِي

—**رَتُ پِيئَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ چوسَڻُ

※ خونُ ڪَرَڻُ، قَتلُ ڪَرَڻُ

※ تَباهہ ڪَرَڻُ، بَربادِ ڪَرَڻُ

※ بَدِلو وَٺَڻُ، وير وَٺَڻُ

※ آزارَڻُ، بيزار ڪَرَڻُ

—**رَتَ جا ہارا هُئَڻُ:** [اصطلاح] حَسَدَ سَبَبان اَندَرَ ۾ ڦَٽَ هُئَڻُ، ساڙَ سَبَبان اَندَرَ سَڙَڻُ

—**رَتَ جا دَستَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پيٽان رَتُ اَچَڻُ

※ ڏاڍو حَسَدُ ٿِيَڻُ

※ سَختِ صَدِمو پَهچَڻُ

—**رَتَ جا ڍُڪَ پِيَڻُ:** [اصطلاح] صَدِما سَهَڻُ، ڏُکَ سَهَڻُ، صَبر ڪَرَڻُ

—**رَتَ جا رِشتا:** [محاورو] ويجها عَزِيز، مِٽَ مائِٽ

—**رَتَ جو ڇِٽو:** [محاورو] تازو چاوَلُ ہارُ، ڪَچڙو ہارُ

—**رَتُ جو دَباءُ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جي بيمارِي، بِلَڊ پريشر، (انگ: Blood pressure)

—**رَتَ جُون مائِيُون ڇَمَڻُ:** [اصطلاح] صَدِما پَهچَڻُ، پَريشانِيُون ٿيَڻُ

※ ظُلمُ ٿِيَڻُ

—**رَتَ جُون مائِيُون/سُورَن جا ساڳَ هُئَڻُ:** [اصطلاح] پَنهِنجي ڪَئي تي پَشيمانُ ٿِيندي سُورَ سَختِيُون سَهَندو رَهَڻُ، خَرابُ هَلَتِ جي ڪَري ذَليل زِندگِي بَسَر ڪَرَڻُ

※ ڏُکيو وَقتُ ڪاٽَڻُ، روزِيءَ جي تَنگِي هُئَڻُ

※ [س/ات]

—**رَتَ جُون مائِيُون ڪارائِڻُ:** [اصطلاح] سَخت بيزار ڪَرَڻُ، تَنگِ ڪَرَڻُ، تَڪلِيفَ ڏِيَڻُ، خَفي ڪَرَڻُ

※ [س/ات]

—**رَتَ جُون نَدِيُون وَهائِڻُ:** [اصطلاح] گهڻي رَتوچاڻ ڪَرَڻُ، خونريزي ڪَرَڻُ، قَتلِ عام ڪَرَڻُ

—**رَتَ جِي اُلٽِي:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جِي بيمارِي، واتَ مان رَتَ جِي قَئِي

—**رَتَ جِي ٻُوءِ اَچَڻُ:** [اصطلاح] تَباهِي ٿِيَڻُ، خونريزي ٿِيَڻُ

※ صَفا سَچَ ٿِي وَڃَڻُ

—**رَتُ چَڪاسَڻُ:** [اصطلاح] رَتَ جو گُروپُ مَعلُوم ڪَرَڻُ

※ رَتُ ۾ ذِيابِيطس/شُگَر يا ٻِيَن بِيمارِيَن جو مِقدارُ وَغيرہ مَعلُوم ڪَرَڻُ

—**رَتَ چُوسُ:** [ا - مذ] جِيتَ جو هِڪَ قِسمُ

※ [صفت] رَتَ چوسِيندَڙُ، رَتَ پِيئَندَڙُ، ظالِمُ

※ ڪَنجُوسُ

—**رَتُ چُوسَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ پِيئَڻُ

※ ٿوري اُجُوري تي گهڻي مَحنَتَ ڪَرائِڻُ، پِيڙَڻُ

※ رُشوَتَ وَٺَڻُ

※ تَنگَ ڪَرَڻُ، ڪَڪِ ڪَرَڻُ

※ ڪَنجوسِي ڪَرَڻُ

—**رَتَ چاڻَ:** [ا - مث] خونريزي، قَتلِ عام، رَتو چاڻ

'هاڻا ٻوائِيءَ ٻُونه ۾، روڪي ڪو رَتَ چاڻ' (شيخ اياز)

—**رَتُ چاٽَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ وَهائِڻُ، خونريزي ڪَرَڻُ، رَتو چاڻ ڪَرَڻُ، قَتلِ عام ڪَرَڻُ، ڪوسُ ڪَرَڻُ

— **رَتُ دانگِيءَ تي وَرَڻُ:** [اصطلاح] مائٽيءَ جو احساس ٿيڻُ، رَتُ جي ڇِڪي اَچڻُ
* مُشڪِل وَقتَ ۾ ڪَهَل اَچڻُ

— **رَتُ ڏِسِي رُمِي هَٽَڻُ:** [اصطلاح] آمدنيءَ آهر خرچ ڪَرڻُ، حالُ سارو هَلَڻُ

— **رَتُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] هر قِسمَ جي قرباني ڏيڻَ
* سَخت مَحنَتَ ڪَرڻُ، جَفاڪَشي ڪَرڻُ
'الا رَتُ ڏئي، مون جوڙيو جِنسارُ ڪي' (شيخ اياز)

— **رَتُ روهيُون ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڪاڏو ڪائڻُ (عورتون جڏهن ۾ چونديون آهن، مِثال طور: "چڙيو ته رَتُ روهيُون ڪري وِنان")
* [س/ل]

— **رَتُ روئڻُ:** [اصطلاح] رَتُ جا ڳوڙها ڳاڙڻُ، تمام گهڻو روئڻُ، زارِ زار روئڻُ، هنجُون هارڻُ
* سَخت صَدمو رَسَڻُ، گهڻو ڏُکُ ڪَرڻُ
* سَخت پشيمانُ ٿيڻُ، شرمسارُ ٿيڻُ

— **رَتُ ريلا ڏِيڻُ:** [اصطلاح] تمام گهڻو رَتَ وَهڻُ، خونريزي ٿيڻَ

— **رَتڙو ج رَتڙا:** [صفت - مذ] رَتُ سان رَڱيلَ، رَتُ وارو، رَتُ جهڙو، ڳاڙهو، رَتو، سُرخ، لالُ
* [مث: رَتڙي ج رَتڙيُون]

— **رَتُ سَتُ:** [ا - مذ] سَگهه، صِحَتَ، تندُرستي، طاقتَ
* سَڀُ ڪُجهه، مالُ مِلڪيَتَ، ڌَنُ دولَتَ

— **رَتُ سَتُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] سَڀُ ڪُجهه ڏيڻَ، سَجي عُمر جي طاقتَ ڏيڻُ
* سَموري زندگي خِدمَتَ ڪَرڻُ
* هر حالَتَ ۾ مَدَدَ ڪَرڻُ

— **رَتُ سُڪڻُ:** [اصطلاح] بيماريءَ وَغيره سَبَبِ رت گهٽجڻُ، رَتُ خُشڪُ ٿيڻُ
* ڪمزوري ٿيڻُ، اُڀرو ٿيڻُ، ڏُبرو ٿيڻُ
* هِمَتَ نہ رَهَڻُ (ڊَپَ يا ڳڻتيءَ ۾)، تمام گهڻو ڊِڄڻُ، ڳڻتيءَ ۾ پَوڻُ

— **رَتُ ڪَتورو ڏِيڻُ:** [اصطلاح] گُذران واسطي سَخت پورهيو ڪَرڻُ، رَتُ ولوڙڻُ، ڪَشالو ڪَڍڻُ، جَفاڪَشي ڪَرڻُ

— **رَتُ ڪَڍائڻُ:** [اصطلاح] سِيرَ چوڙائڻُ، جوڙون هَڻائي ڪنو رَتُ ڪَڍائڻُ
* جهيڙي وَغيره ۾ پاڻُ کي زخمي ڪَرائڻُ

— **رَتُ ڪَڍڻُ:** [اصطلاح] سِيرَ چوڙڻُ
* زخمي ڪَرڻُ
* ڇٽي وِجهڻُ
* ظُلمُ ڪَرڻُ، پيڙڻُ
* ناجائز نفعو وَٺڻُ

— **رَتُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] زخمي ڪَرڻُ (سخت پورهئي يا ڪنهن ٻئي ڪمَ ۾)
* ڏاڍي مارَ ڏيڻي بدنُ رَتو رَتُ ڪَرڻُ، ڏاڍي مارَ ڏيڻُ
* ٿڪائڻُ (سخت ڪمَ يا سزا ۾)، هَلاڪُ ڪَرڻُ
* ڪَڪ ڪَرڻُ، تنگ ڪَرڻُ
* تَڪليفَ ڏيڻُ، آزارڻُ
* چيڙائڻُ، چيڙڻُ، ڪاوڙائڻُ

— **رَتُ گَندائڻُ:** [اصطلاح] برادريءَ ۾ ڦوٽ وِجهڻُ، راڄ ڦِٽائڻُ، پنهنجن ۾ وير وِجهڻُ
* [س/ٿ]

— **رَتُ ڳُڙُ ج رَتَ ڳُڙَ:** [ا - مذ] چمڙيءَ جي هڪ بيماري (بدن جي ڪنهن بہ حِصي تي رَتُ جي خرابيءَ ڪان سوڄ ٿيندي آهي، جيڪا رَتُ سان ڀريل هوندي آهي) ڳُڙُ

— **رَتلُ ج رَتلَ:** [صفت] ڳاڙهو، لالُ، سُرخ

— **رَتُ ۾ راتِ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] سَخت بيزار ڪَرڻُ، آزارڻُ، جِيئڻُ حرامُ ڪَرڻُ
* [س/ٿ]

— **رَتُ ۾ رولو پوڻُ:** [اصطلاح] گهرَ ۾ دُشمني ٿيڻُ
* پنهنجن ۾ نِفاق پَوڻُ

— **رَتو ج رَتا:** [صفت - مذ] رَتُ جهڙو، ڳاڙهي رنگ ۾ رَڱيل، رَتلُ، ڳاڙهو، سُرخ، لالُ
* [مث: رَتي ج رَتيون]

— **رَتُ واتَ کي لَڳَڻُ:** [اصطلاح] قَضيو ٿيَڻُ. کَنهن عَزيز جي وَفاتَ سَبَبِ سُوڳ ۾ هُجَڻُ
* [س/ات]

— **رَتُ واهِڻُ ج رَتُ واهِڻَ:** [ا - مذ] رَتُ نَلي، شِريانُ

— **رَتوڇاڻِ:** [ا - مث] رَتُ ڇاڻِ، خونريزي، قَتلِ عام، ڪوسُ
'رِڻ ۾ رَتوڇاڻِ، ڇا ڪان ٿيئين ڇيڪرا' (شيخ اياز)

— **رَتوڇاڻِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] تمام گهڻو رَتُ وَهائِڻُ، خونريزي ڪَرَڻُ، قَتلُ ڪَرَڻُ، ڪوسُ ڪَرَڻُ، سَخت زَخمي ڪَرَڻُ

— **رَتو رَتُ:** [صفت] رَتُ ۾ ڳاڙهو رَتُ ۾ ٻَڏَلُ، رَتُ سان ڀريَلُ، سَخت زَخمي

— **رَتو رَتُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] سَخت زَخمي ڪَرَڻُ. رَتُ ۾ وِهنجارَڻُ، رَتَ ۾ ڳاڙهو ڪَرَڻُ

— **رَتُ وَرنو ج رَتُ وَرنا:** [صفت - مذ] رَتُ جي رَنگَ جهڙو، ڳاڙهو. رَتو
* [مث: رَت وَرني ج رَت وَرنيون]
'اَڄ رَتُ وَرنا راڳَ، اِريان لو توکي اَمڙ' (شيخ اياز)

— **رَتُ وَرَڻُ:** [اصطلاح] رونَقُ اَچَڻُ، خونُ وَرَڻُ، جوتِ ڪَرَڻُ
* طَويل بيماريءَ مان صِحَتياب ٿيَڻُ

— **رَتُ وَرڻو ج رَتُ وَرڻا:** [صفت - مذ] رَتُ وَرنو
'سڄ اُلٿي سَسئِي، رَتُ وَرڻو رُوءِ' (شاهہ)

— **رَتُ وِلوڙَڻُ:** [اصطلاح] سَخت مَحنَتَ ڪَرَڻُ، جَفاڪَشي ڪَرَڻُ، ڪَشالو ڪَڍَڻُ

— **رَتُ وِلوڙي پيٽُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] سَخت پورهيو ڪَرَڻُ، مَحنَتَ سان روزي ڪَمائِڻُ، ڏينهَن راتِ پورهيو ڪَرَڻُ

— **رَتُ وَهائِڻُ:** [اصطلاح] خونُ وَهائِڻُ، رَتُ ڇاڻِ ڪَرَڻُ
* قَتي ڇَڏَڻُ

— **رَتَ وِهنُتو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَتو رَتُ ڪَرَڻُ، رَتُ ۾ ڳاڙهو ڪَرَڻُ. سَخت زَخمي ڪَرَڻُ

— **رَتو ويتِ:** [صفت] رَتُ ۾ ڳاڙهو، رَتُ ۾ ٻَڏَلُ، خوناخونُ، رَتورَتُ، زَخمي

— **رَتو ويتِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ ۾ ڳاڙهو ڪَرَڻُ، خونا خونُ ڪَرَڻُ، رَتورَتُ ڪَرَڻُ، زَخمي ڪَرَڻُ

— **رَتُ هَڏُ هُجَڻُ:** [اصطلاح] تندُرستي هُجَڻُ، سَگهائي هُجَڻُ
* ويجهي عَزارَتَ هُجَڻُ، سَڳي مائِٽي هُجَڻُ

— **رَتي ج رَتيُون:** [ا - مث] رَتُ، خونُ، لَهو
* ڳاڙهاڻِ
* [صفت - مث] رَتُ جهڙي، ڳاڙهي رَنگَ ۾ رَڱيَل، ڳاڙهي

— **رَتيءَ وارو ج رَتيءَ وارا:** [صفت - مذ] رَتَ وارو، سَگهارو، پَهلوانُ، بَدَنَ ۾ ڀريَلُ
* [مث: رَتيءَ واري ج رَتيءَ واريُون]

• **رُتِ ج رُتيُون:** [ا - مث] مُندَ، موسَمَ. فِضائي تَبديليءَ جو عَرصو (هَر هِڪَ عِلائقي يا مُلڪَ ۾ جُدا جُدا مُندُون ٿيَنِ ۽ اُنهَنِ جو عَرصو بہ مُختَلِف ٿئي، سِنڌ ۾ سال ۾ چارِ رُتُون ٿيَنِ: سِيارو، بَهارُ، اونهارو ۽ سَرءُ)
'مُندائِتي مِينهَن جي، رُتِ نہ روڪِيائِين' (شاهہ/سارنگ)

'آئي رُتِ رابيلَ جي، دِلِ ۾ دوڏ دکيو' (شيخ اياز)
* ماهِواري، حيض، زالائپ
* نَمونو (هَلَڻَ جو)، رَفتارَ، چالِ
* ٻيهَڪَ، بناوَتَ، شَڪلِ
'جَنگلَ جَڻي جهڙِلا، راحَتَ تَنِ جي رُتِ' (شاهہ/ديسي)
* [سن]

— **رُتِ بَدِلجَڻُ/ڦِرَڻُ:** [اصطلاح] موسَمَ ۾ ڦيرو اَچَڻُ. موسَمَ بَدَلجَڻُ، آبهوا ڦِرَڻُ

• **رَتا:** [ا - خاص] ڪاري ۾ رَهَندڙ هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **رَتاتِڙ:** [ا - مث] ٻِسارِڪي وَڪَرَ جو هِڪُ قِسمُ، ڳاڙهي رَنگَ جي ڪاٺي (جيڪا دَوا طور ڪَمِ اچي)

• **رَتالُو ج رَتالُو:** [ا - مذ] ميوي جو هِڪُ قِسمُ
* پاڇيءَ جو هِڪُ قِسمُ، چيني پَٽاٽو

• **رَتامُ:** [ا - مذ] اَنبَنِ جو هِڪُ قِسمُ، ڳاڙهي رَنگَ وارو اَنبُ

• **رَتاڻُ:** [ا - مذ] ڳاڙهي رَنگَ جو صَندَلَ جو ڪاٺُ (جيڪو سُرَهو ٿئي ۽ دَوائِنِ ۾ ڪَمِ اچي)
* هِڪَ قِسمَ جو ڳاڙهو پَٿَرُ

• **رَٽَبُ ج رَٽَبَ:** [ا - مذ] ڍانڊِي پَکِيءَ جو هِڪُ قِسمُ (**جھنبَ ڳاڙِهي لال ۽ مَٿو بہ ڳاڙهو ٿيندس، بَدَڪَ جھڙو ٿئي، پَر بَدَڪَ کان ننڍو ۽ ڳرو ٿئي**). رَتِبو، رَتونبو

• **رَتِبو ج رَتِبا:** [ا - مذ] ڍانڊِي پَکِيءَ جو هِڪُ قِسمُ، رَٽَبُ، رَتونبو

• **رُتِبو ج رُتِبا:** [ا - مذ] دَرجو. مَرتَبو. عُهدو. مَنصَبُ

* عِزَتَ، شانُ

* [ع: رتبہ]

'**عِشقَ تنھنجا بہ اُتي عُھدا ۽ رُتبا نِڪتا**' (**پيرلُ قنبر**)

—**رُتِبو بَخِشَڻُ:** [اصطلاح] مَٿانهين دَرجي تي رَسائِڻُ، تَرَقِي ڏيَڻُ. سَرفَراز ڪَرَڻُ

—**رُتِبو پائِڻُ:** [اصطلاح] عِزَتَ حاصِلِ ٿِيَڻُ

—**رُتِبو حاصِلِ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] مَٿانهين دَرجي کي رَسَڻُ، اوجَ تي پَهُچَڻُ

—**رُتِبو سَمجَھڻُ:** [اصطلاح] قَدُر ڄاڻَڻُ. مَنزِلَتَ کي سَمجَھڻُ

—**رُتِبو مِلَڻُ:** [اصطلاح] وَڏو دَرجو مِلَڻُ. گھڻِي عِزَتَ ٿِيَڻُ

• **رَٽِڙَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (**اڪثر خيرپور ضِلعي ۾ رَهَنِ**)

* [س/ات]

• **رَٽِڙِي ج رَٽِڙِيُون:** [ا - مث] تِلِي، ڦِمِي، ڦُرڙِي

* [ا - خاص] جُوئِرِ جِي هِڪَ جِنسَ جو نالو. ڳاڙِهي جُوئِرِ

* ڳاڙِهي رَنگَ جِي ٻَڪِري

* [س/ٽ]

* ٻوڪَ جو هِڪَ مَرضُ. رَتِي

• **رَٽِڙِيا:** [ا - مذ] جانوَرَنِ جِي هِڪَ جِنسَ (**ڳاڙِهي تَهَ وارا اُٺَ ۽ مَعيارِي سَنگِداسِي جانوَرَ**)

• **رَٽِڪو ج رَٽِڪا:** [ا - مذ] آوازُ. پَڙلاءُ

* [س/ڪوهہ]

• **رَٽِڪِي ج رَٽِڪِيُون:** [ا - مث] ڳاڙهِي رَنگَ جِي ٻَڪِري

* [س/ٽ]

• **رَتِلُ ج رَتِلَ:** [صفت] ڳاڙِهو. لالُ. سُرخ

* پَڪَلُ. رَسِيَلُ. پَچِي وَيَل (**ميوو وَغيرَه**)

* رَڱِيَلُ. رَڄِي وَيَلُ (**اِلاهِي عِشق ۾**)

* [ا - مذ] ڏانڊَ جو هِڪ قِسمُ

* [س/ات]

• **رُتِلَ:** [ا - خاص] جُوئِرِ جِي هِڪَ جِنسَ جو نالو. ڳاڙِهي جُوئِر. رَتڙِي

* [ا - مفعول] رونبو ڪَيَلُ. رُونبيَلُ. وِئر ڪَيَلُ. وِئراج ڪَيَلُ

• **رَتَنُ ج رَتَنَ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو قيمتِي پَٿُر. هِيرو. مائڪ

* ڪابہ قيمتِي شيءِ

* اَکِ جو تارو

* [ا - خاص] هِندُو مَردَ جو نالو

* [سن: رتن]

—**رَتَنَ پارِکُو:** [صفت] موتيَنِ جِي ڄاڻَ رَکَڻَ وارو. جوهِري. صَرافُ. سونارو

* [**ڪناير**] ڪَنهِن غير مَعَمُولي شَخصِيَتَ جو قَدَردانُ

—**رَتَن مالا ج رَتَن مالائُون:** [ا - مث] هِيرَنِ جو هارُ

• **رَتَنِ جوتِ:** [ا - مث] ٻوٽي جو هِڪُ قِسمُ (**گُلابِي ۽ اڇي رَنگَ جا سُهڻا گُلَ ٿِيَنِس، هي دَوا طور بہ ڪَمِ اچي**)

• **رَتَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَڱَڻُ. ڳاڙِهو ڪَرَڻُ

* [سن: رڪت = رت]

'**ڏاڙهِيءَ رَتُ رَتِياسِ، ڏُنڊَ نہ ڏاڙهُونءَ گُلَ جيڻَ**' (**شاھ/ڪيڏارو**)

* [مص] رَتَڻُ

* [امر] رَتِ

* [**رَتيو رَتيندو رَتِيَلُ**]

• **رَتو ج رَتا:** [صفت - مذ] رَتَ جھڙو. ڳاڙِهي رَنگَ ۾ رَڱِيَلُ. رَتَلُ. ڳاڙِهو. سُرخ. لالُ

* پَڪَلُ. رَڄِي وَيَلُ

* ميندِيءَ لَڳَلُ

* [**مث: رَتِي ج رَتِيُون**]

* [ا - خاص] مَردَ جو نالو

—**رَتو ٽَڪو ج رَتا ٽَڪا:** [ا - مذ] سونو ٽَڪو (سِڪو). مُهَر. اَشَرفِي

—**رَتو راسِ ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڪابہ شڪي ۽ نئين شيءِ ٺهي مُڪمل ٿيڻُ

‘نيسين ٻکو ٿي پس جيسين رَتو راسِ ٿئي’ (شاھ)

* مَطلَبُ حاصِل ٿيڻُ

—**رَتو ڳاڙهو:** [ا - مذ] گهاٽو ڳاڙهو، گُوڙهو ڳاڙهو

* اُٺَ جو هڪ رَنگُ
* [س/ڪوھ]

• **رُتو جُتو ج رُتا جُتا:** [صفت - مذ] مَشغُولُ، رُڌَلُ

* [س/اٽ]
* [مث: رُتي جُتي ج رُتيُون جُتيُون]

• **رَتوديرو:** [ا - خاص] ضِلعي لاڙڪاڻي جي هڪ تَعلقي ۽ تاريخي شَهَرَ جو نالو

• **رَتو ڪوٽُ:** [ا - خاص] تَعلقي ڪيٽي مِرسَمَن جي دورَ جي هڪ قِتَل تاريخي شَهَرَ جو نالو

• **رُتو ڪُتو ج رُتا ڪُتا:** [صفت - مذ] آبادِ

* [س/اٽ]
* [مث: رُتي ڪُتي ج رُتيُون ڪُتيُون]

• **رَتولُ ج رَتولَ:** [ا - مذ] مَحَلُ، مَحلاتِ

‘ترڪي گهوٽ گهُراڻيس، راڄا منجھہ رَتولَ’ (شاھ/سورٺ)

-

‘مَتان ٿِي پاڳل ڪيان رَٿُ رَتول ڪي’ (شيخ اياز)

* [صفت] ڳاڙهي رَنگَ وارو، جَنهِن تي ڳاڙهو رَنگُ چڙهيَلُ هُجي، سُرخُ

‘ڪاڪِ ڪڙهي وَڻَ ويا، ہرٿا رَنگَ رَتولَ’ (شاھ/راڻو)

• **رَتي ج رَتيُون:** [ا - مث] هڪ ماپو، ماسي جو اٺون حِصو، چِڻِن مُگَن يا جَوَن جو وَزنُ (سونارڪي اِصطلاحَ ۾)

‘رَهي نہ رَتيءَ جيتري، اُنهن وٽ اَٿون’ (شاھ/سسئي آبري)

* تمام ٿورو حِصو، ذري، اَٿي

‘آئُو نڪرَ ٿِ متان روها رَتيو ٿئين!!’ (شاھ/ديسي)

* چيٽوڻيءَ جي وَڻَ جو ٻج (ڳاڙهي رَنگَ جو ۽ سَخت، هيرن، سون، چانديءَ ۽ دوائن تورڻ ۾ ڪم ايندو آهي)
* سونارن جي ڪم جو هڪ وَٽُ، چيٽوڻي، لاڙي
* پوڪَ جو هڪ مَرضُ (جيڪو فَرا جي ليري سَبَبِ ٿئي ۽ ڪَڻڪَ ۽ سارين جي سَنگَن کي ڪارو ڪري ڇڏي)
* زورُ، سگهہ، طاقتُ
* پريتِ، عِشقُ
* ڀاڳُ، نَصيبُ

—**رَتي ڀر:** [صفت] رَتيءَ جيترو

* ذري بَرابر، ذري جيترو، بِلڪُل ٿورڙو، چِپتي

—**رَتي راتِ:** [ا - مث] راتِ جو پڇاڙيءَ وارو تَمام ٿورو حِصو

—**رَتي گُلُ:** [ا - مذ] شرابَ جو هڪ قِسمُ

—**رَتيءَ جي رِهاڻِ:** [محاورو] ٿوري وَقتَ جي مُلاقاتِ

* مُحَبتَ جو ميلاپُ، مَحبُوبَ جو وِصالُ

‘رَتيءَ جي رِهاڻِ، جيءَ لاڙيم جتَنِ سين’ (شاھ)

—**رَتيءَ ماتِرِ:** [صفت] رَتيءَ جيترو، تمام ٿورو ذرو، نالي ماتِرِ ذرڙو

—**رَتيءَ وارو ج رَتيءَ وارا:** [صفت - مذ] سڀاڳو، خوش نَصيبُ

* [مث: رَتيءَ واري ج رَتيءَ واريُون]

• **رَتي ج رَتيُون:** [ا - مث] ڳاڙهي سَٽَ مان نَهيَلَ فراسي

* [س/اٽ]
* [ا - خاص] هِندُو عورتَ جو نالو

• **رَتِياڪُ ج رَتِياڪَ:** [ا - مذ] پاڻيءَ پکيءَ جو هڪ قِسمُ

• **رَٿُ ج رَٿَ:** [ا - مذ] اَڳاٽي زَماني جي هڪ قِسمَ جي ٻہ ڦيٿي گاڏي (جيڪا گهوڙا ڇڪيندا هُئا، رَٿ اَڪثر جَنگين ۾ ڪم ايندا هُئا)، بادشاهي سَواريءَ جي گاڏي

‘گهوڙا وِيا گهائجي، رِڻُ ۾ روڪي رَٿُ’ (شيخ اياز)

—**رَٿوانُ/ رَٿيانُ:** [صفت] رَٿُ هڪليندڙُ

• **رِٿَ ج رِٿُون:** [ا - مث] ٻَڌَ، اِرادو

* تَجويزَ، صَلاحَ، راءِ
* اٽڪل
* مَنصُوبو، پروگرامُ

—**رِٿا ج رِٿائُون:** [ا - مث] مَنصُوبو، مَنصُوبابَندي، پروگرامُ، پراجيڪٽُ

—**رِٿابَندي ج رِٿابَنديُون:** [ا - مث] مَنصُوبابَندي، مَنصُوبو، پروگرامُ، پراجيڪٽ

—**رِٿ رِٿَڻُ:** [اصطلاح] سِٽ سِٽَڻُ، اِرادو ڪَرَڻُ

* تجويزَ ڪَرَڻُ، صَلاحَ ٻيهارَڻُ

—**رِٿَڻُ:** [مص - فعل مُتعدِي] رَٿ ڪَرَڻ، صَلاحَ ڪَرَڻُ، تجويزَ ڪَرَڻُ

* پَهه ڪَرَڻُ، اِرادو ڪَرَڻُ، خيالُ ڪَرَڻُ، نِيَتَ ڪَرَڻُ
* ڪَٿَ ڪَرَڻُ، اَندازو لَڳائِڻُ
* اَٽڪَل ويڙهائِڻُ
* [مص] رِٿَڻُ
* [امر] رِٿِ
* [مضارع] رِٿيان (ج) رِٿيُون، رِٿين (ج) رِٿيو، رِٿي (ج) رِٿين
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]**
* [حال] رِٿي ٿو (ج) رِٿين ٿا
* [حال مث] رِٿي ٿي (ج) رِٿين ٿيُون
* [ماضي] رِٿيو (ج) رِٿيا
* [ماضي مث] رِٿي (ج) رِٿيُون
* [مستقبل] رِٿيندو (ج) رِٿيندا
* [مستقبل مث] رِٿيندي (ج) رِٿينديُون
* [اسم مفعول] رِٿيَلُ

● **رَٿ ج رَٿُون:** [ا - مث] ساڳي ڳالهه بارِ بارِ چوڻَ جي حالتَ، دُهراءُ، دُهرائڻ جي حالتَ، وَرجاءُ

* گهُمرو، پيرو، دورُ (سَبَق وَغيره جو)
* وِردُ، وَظيفو، تَسبيحَ
* [هند]

—**رَٿائِڻُ:** [مصدر 'رَٿڻ' مان فعل مُتعدِي بالواسطہ] پيرو ڏيارَڻُ، گهُمرو ڏيارَڻُ، يادِ ڪرائِڻُ (سَبَق وَغيره)

* [رَٿيو، رٿيندو، رَٿيَلُ]

—**رَٿ لَڳائِڻُ:** [اصطلاح] ساڳي ڳالهه هَرَ هَرَ چَوَڻُ، دُهرائِڻُ، وَرجائِڻُ

* مَٿو هَڻَڻُ، ڏَنوڻُ

—**رَٿَڻُ:** [مص - فعل مُتعدِي] ساڳي ڳالهه وَري وَري چوَڻُ، دُهرائِڻُ، وَرجائِڻُ

* پيرو ڏيڻُ، گهُمرو ڏيَڻُ، يادِ ڪَرَڻُ (سَبَق وَغيرَه)
* [مص] رَٿَڻُ
* [امر] رَٿِ
* [مضارع] رَٿيان (ج) رَٿيون، رَٿين (ج) رَٿيو، رَٿي (ج) رَٿين
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]**
* [حال] رَٿي ٿو (ج) رَٿين ٿا
* [حال مث] رَٿي ٿي (ج) رَٿين ٿيُون
* [ماضي] رَٿيو (ج) رَٿيا
* [ماضي مث] رَٿي (ج) رَٿيون
* [مستقبل] رَٿيندو (ج) رَٿيندا
* [مستقبل مث] رَٿيندي (ج) رَٿينديُون
* [اسم مفعول] رَٿيَلُ

—**رَٿو ج رَٿا:** [ا - مذ] گهُمرو، پيرو، دورُ (سَبَق وَغيره جو)

* ساڳي ڳالهه بارِ بارِ چوَڻُ، دُهراءُ، دُهرائِڻ جي حالتَ، وَرجاءُ

—**رَٿو لَڳائِڻُ:** [اصطلاح] مَفهُومُ سَمجهڻ بِنا صِرف لَفظ يادِ ڪَرَڻُ (سَبَق يا مَواد)

* ڏُڪا هَڻَڻُ

—**رَٿيَلُ ج رَٿيَلَ:** [صفت] بَر زَبان يادِ ٿيَلُ

● **رَٽُ ج رَٽَ:** [صفت] سَخت، ڏاڍو، ٺاٺُ

* [س/ات]

—**رَٽُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] سَخت ٿيڻُ، سوڪ ٿيڻُ، پچَڻُ، چِڪجَڻُ

—**رَٽُ پَٽُ:** [ظرف] هيٺِ مٿي، ڪِرڪِرُ

* سَچ

● **رِٽ ج رِٽُون:** [ا - مث] لِڪ، هَوَ، ڏري

* راتو
* هڪ پسارڪو وَکر، مُجِٺَ جو هڪ قِسم
* سوج، ٿوٿر

● **رِٽُ ج رِٽُون:** [ا - مث] ڪنهن اِداري جي فيصلي جي خِلاف عدالت ۾ پيش ڪيل دَرخواست
* [انگ: Writ]

● **رِٽُ ج رِٽَ:** [صفت] ڪنهن ڪم ۾ نه ايندڙ، نڪمو، بيڪار
* اَجايو، بي فائدو
* دَغاباز
* [س/ات]

—**رِٽُ مُٽُ:** [صفت] بي فائدو، اَجايو
* [س/ات]

● **رُٽُ ج رُٽَ:** [صفت] ٿلهو، مَتارو، ڏڳ
* [س/ٽ]
* ڪارو رَڏ

● **رِٽائِر/رِٽايَر:** [صفت] مُقَرر عُمر تائين مُلازمت پوري ڪري سُبڪدوش ٿيل مُلازم
* ڪم تان فارغ ٿيل
* هَٽ ڪَٽندڙ، پوئتي هَٽي ويندڙ
* [مجاز] پوڙهو، ڪراڙو
* تجربيڪار، هوشيار
* [انگ: Retire]

—**رِٽائِرڊ/رِٽايرڊ:** [صفت] مُقَرر عُمر تائين مُلازمت پوري ڪري سُبڪدوش ٿيل مُلازم، رِٽائر
* ڪم تان فارغ ٿيل
* هٽ ڪَٽندڙ، پوئتي هٽي ويندڙ
* [مجاز] پوڙهو، ڪراڙو
* تجربيڪار، هوشيار
* [انگ: Retired]

—**رِٽائِرمينٽ:** [ا - مث] نوڪريءَ تان فراغت، ذميوارين تان سُبڪدوشي
* [انگ: Retirement]

● **رَٽُ ج رَٽَ:** [ا - مذ] گهٽو سيءَ، پارو
* [س/ٽ]

● **رُٺُ ج رُٺَ:** [صفت] رُٺَل، رُسيَل، ڪاوڙيَل، ناراض
* [مصدر: 'رسڻ' > رٺ]

—**رُٺا پرچائِڻُ:** [اصطلاح] رُٺَل پرچائِڻ، وڙهيَل پاڻ ۾ سرچائڻ، ڪِن به بن ڌرين جي وچان رنجش ختم ڪرڻ

—**رُٺَلُ ج رُٺَلَ:** [صفت] ناراض ٿيَل، رنج ٿيَل، ڪاوڙيَل
* [ضد: پرٺل]

—**رُٺَلُ رُوحُ:** [صفت] ڪاوڙيَل، ناراض، رُڪ منهون
* پوريءَ طرح منهن نه ڏيندڙ

—**رُٺَ مُنهُون:** [صفت] رُڪو روح، ناراض، منهن سوٽَل

—**رُٺن جا پاڳا مِٺا هُجڻُ:** [اصطلاح] جيڪو رُسي وڃي، تنهن جو پاڳو ڪائي وڃڻ آسان هُئڻ

—**رُٺو ج رُٺا:** [صفت] رُٺَل، رُسيَل، رنج ٿيَل، ناراض، ڏکويَل، ڪاوڙيَل
'رُٺا ٿي رهن ٿا هُجين خيالي' (ماستر چندر)

● **رَپُ ج رَپَ:** [ا - مذ] جبل جي سخت ۽ هيٺاهين زمين (جنهن ۾ پوک نه ٿئي)
* [س/ات]

● **رِپَ ج رِپُون:** [صفت] دُشمن، ويري
* [سن: رِپ = دشمن]
* [ا - مث] آفت، مُصيبت، چِپ
* [ا - خاص] شاهه سائينءَ جي رِسالي جي هڪ سُرجو نالو
* [صفت] گرو، ٿلهو
* چالاڪ، هوشيار

—**رِپَ هُجڻُ:** [اصطلاح] وڏي چِپ هُجڻ، آفت هُجڻ
* تمام چالاڪ هجڻ

—**رِپَ مٿان رِپَ:** [محاورو] ڏاڍي ڪان ڏاڍو، چورن مٿان مور

● **رَپڙ:** [ا - مث] وَل جو هڪ قسم (گول پن ۽ زمين تي پکڙجندڙ)
* [س/ٽ]

● **رَپڙُ ج رَپڙَ:** [ا - مذ] گُڙ، سُجيَل ماس، گرند، ڇُڪندو
* چٽو، داغ، نشان (جانورن جي جسم تي)
* وَڏ، وڏو، ڏنو، ڏم
* ڏڙب، ڏڙڪ، چِٽ

• **رِپلاءِ:** [ا - مذ] جَوابُ، موٽ، وَرَندِي
* [انگ: Reply]

• **رُپو ج رُپا:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو قيمتي ڌاتو، چانديِ، روپَ، سِيمَ
* چانديءَ مان ٺَهيَلَ هِڪُ سِڪو، رُپيو
* [سن: رُئو پيم = چاندي]

• **رِپورٽ ج رِپورٽُون:** [ا - مث] اِطلاعَ، جاچَ لِکيَلَ ڪارِ گذاري
* لِکيتِ
* خَبَرَ
* نَتيجو، رزَلٽ (عَموماً جَڪاسَ ڪيَلَ بيمارِيُنِ جو)
* فَريادَ لَکَتِ ۾ دانهَن (پُوليسِ جي اِصطِلاحَ ۾)، ايف. آءِ. آر (انگ: First information report 'F.I.R')
* [انگ: Report]

—**رِپورٽ دَرج ڪرائِڻُ:** [اصطلاح] فَريادَ داخِل ڪَرائِڻُ، پُوليسِ کي لَکَتِ ۾ دانهَن ڏيَڻُ

—**رِپورٽَرُ ج رِپورٽَرَ:** [صفت] اِطلاعَ ڏيندڙُ، خَبَرُون پَهچائيندڙُ، مُخبَرُ
* نامہ نِگارُ، صَحافِي
* [مجازاً] چُغلخورُ، تُهمَتَ هَڻندڙُ
* [انگ: Reporter]

• **رِپيِٽ:** [مص] وَرجائِڻُ، ڏُهرائِڻُ
* [انگ: Repeat]

• **رِپيٽَرُ:** [ا - مذ] بَندُوقَ جو هِڪُ قِسمُ، آٽوميٽِڪ بَندُوق
* [انگ: Repeater]

• **رُپيو ج رُپيا:** [ا - مذ] چانديءَ مان ٺَهيَلَ هَڪُ سِڪو، هِڪُ سَؤ پئسَنِ وارو سِڪو

—**رُپيو پَچائِڻُ/کولائِڻُ/مَٽائِڻُ:** [اصطلاح] رُپئي کي ننڍَن سِڪَن ۾ تَبديل ڪَرائِڻُ، رُپئي جو ريزو وَٺَڻُ

• **رِپيئر:** [ا - مذ] مَرمَتَ، سُڌارَ، سنوارَ
* [انگ: Repair]

• **رُپيئڙو:** [ا - مذ] پَرِتَ جو هِڪُ قِسمُ
* [س/ل]

• **رَجُ:** [ا - مذ] گُلَ جي وِچَ واري اَڇي يا ڦِڪي داڻَ داڻَ، گُلَ جي بُونگر، گُلَ جي وِچَ ۾ اَٽي جهڙو مادو
* [پرا: رَيہ، سن: رجس > رج = مِٽي، اٽو]

—**رَجڪوشُ:** [ا - مذ] اُهو ڪوپو، جَنهِن ۾ گُلَ جو 'رَجُ' بَند هُجي
* [هند]

• **رِجَ:** [ا - مث] گَارَ، گَارَڻَ جي حالَتَ، پَگهارَڻَ جي حالَتَ
* [سن: رَڏَ = رَڏَڻُ]
* گرمِي، اُٻس، ساڙو، تَپَش
* باهہ، جيرو، ڪاڙهو
* رَگهہ، گُهٽ، ٻَٽَ
* زَمِينَ کي گهَٽو پاڻي ڏيڻي آلو ڪَرَڻَ جي حالَتَ، ريجُ

—**رِجائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] گَارَڻُ، وِگهارَڻُ، پَگهارَڻُ
* زَمينَ کي گهَٽو پاڻي ڏيڻي آلو ڪَرَڻُ، پاڻي ڏيَڻُ، ريجُ ڏيَڻُ
'هوتَنِ لَڌ هاڙهو رِجائِيندِيَس رَتُ سِين' (شاهہ/حسيني)
* [مص] رِجائِڻُ
* [امر] رجاءِ
* [مضارع] رِجايان (ج) رِجايُون، رِجائِين (ج) رِجايو، رِجائي (ج) رِجائِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رِجائي ٿو (ج) رِجائِين ٿا
* [حال مث] رِجائي ٿي (ج) رِجائِين ٿِيون
* [ماضي] رِجايو (ج) رِجايا
* [ماضي مث] رِجائي (ج) رِجايون
* [مستقبل] رِجائيندو (ج) رِجائيندا
* [مستقبل مث] رِجائيندي (ج) رِجائيندِيون
* [اسم مفعول] رِجايَلُ

— **رِجَڻُ:** [**مص - فعل لازمي**] ڳَرڻُ، آٽڻُ، وِڳهرڻُ، وَڳِرڻُ، پَڳهرڻُ. ڪنهن ڌاتوءَ جو باهه تي ڳرڻُ

* پٽيرو ٿيڻُ، پاڻي ٿيڻُ

* پاڻيءَ سان آلو ٿيڻُ (**زمين جو**)، پاڻي مِلڻُ (**زمين کي**)، ريج اچڻُ

* [**رجيو، رجيا، رجي، رجيون، رجندو، رجندا، رجندي، رجنديون، رجيلُ**]

• **رَجا:** [**ا - مث**] اُميدَ، آسرو، ڀروسو

* خوشي

* [**ع: رجا**]

* [**صفت**] ڏاڍو، رَڄ

* آسودو

* [**ا - خاص**] ٺٽي جي مشهور شاعر محمد پناهه 'رجا' (**وفات: 1783ع) جو تخلص (جنهن پنهنجي فارسي شاعريءَ ۾ سنڌي ڪان اول لطيف سائينءَ جو ذڪر ڪيو آهي)**

— **رَجائيت:** [**ا - مث**] اُميدَ واري حالت، آسرو، اُميدَ

— **رَجائيت پَسَندُ:** [**صفت**] اُميدن جي آسري جيئندڙ

* هر ڪم ۾ مثبت پهلو ڳوليندڙ

• **رُجات:** [**ا - مث**] لاڙو، مُريدن جو مُرشد ڏانهن لاڙو، مقبوليت، فيض، اعتقاد، رجوع ٿيڻ وارو عمل، پوئلڳي، ٻندگي

* [**ع: رجوعات > سنڌي، رُجات**]

'پوڄا ڪارڻ مَر پاڻ کي، ڪوءِ راوَلِ ٻن رُجات' (شاهه/رامڪلي)

• **رِجال:** [**ا - مذ**] ماڻهو، اِنسانُ، آدمُ

* مَردُ

* [**ع: رجل ج رِجال**]

— **رِجالُ الغيب:** [**ا - مذ**] غيبَ جا ماڻهو، غيبي اِنسان

• **رَجَبُ:** [**ا - مذ**] هجري سال جو ستون مهينو (**جنهن کي زالون 'لکانو' به چون**)

* [**ع: رَجَبُ**]

* [**ا - خاص**] مَردَ جو نالو

— **رَجَبُ المُرَجَبُ:** [**ا - خاص**] هجري سال جو ستون مهينو، رَجَبُ

— **رَجَبِي:** [**ا - خاص**] پاڻ سڳورن حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وآله وسلم جن جي معراج شريف جو جشن (**جيڪو 27 رَجَبَ جي رات ملهايو ويندو آهي ۽ جنهن رات کي سال جي ٻهرينءَ عيدَ طور تصور ڪيو ويندو آهي**)

• **رَجپُوت:** [**ا - خاص**] هندن جي هڪ قبيلي جو نالو، راجپوت

• **رَجپُوتُ ج رَجپُوت:** [**صفت**] راجائن جو اولادُ

* [**ڪنايو**] سچا عاشق

'راڻا جي رجپوت، سي ٿي مومل پسندا' (شاهه/مومل راڻو/وائي)

* [**ا - خاص**] راڻي/سوڍي جو لقبُ

• **رُجحانُ:** [**ا - مذ**] لاڙو، ميلانُ، رَغبتَ

* [ع]

• **رَجزُ:** [**ا - مذ**] علم عروض موجب هڪ بَحر

* [ع]

• **رِجس:** [**ا - مذ**] پليتي، ناپاڪائي، گندگي، نجاست

* [ع]

• **رِجسٽَرُ ج رِجسٽَرَ:** [**ا - مذ**] دفتر، داخلا جو ڪتاب

* پوسٽ آفيس طرفان مقرر ٿيل في وٺڻ بعد رجسٽر ۾ داخل ڪيل ٽپال

* [**انگ:** Register]

— **رِجسٽرارُ ج رِجسٽرارَ:** [**ا - مذ**] هڪ بااختيار آفيسر، سرڪاري دستاويزن جو محافظ آفيسر، رجسٽري ڪرڻ وارو آفيسر، سرشتيدار، ناظر

* يونيورسٽيءَ يا عدالت ۾ اعليٰ اِنتظامي آفيسر

* [**انگ:** Registrar]

— **رِجسٽرڊ:** [**صفت**] مُستند، منظورشده

* [**انگ:** Registered]

— **رِجسٽريشن:** [**ا - مث**] رِجسٽر ۾ داخلا، قانوني طور تي منظوري

* [**انگ:** Registration]

• **رَجعَت ج رَجعتُون:** [**ا - مث**] واپسي، موٽ

* زال کي رجعي طلاق ڏيڻ بعد، مڙس جو اُن ساڳيءَ زال سان رهڻ جو اِرادو

* [**ع: رجع**]

— **رَجعَت پَسَندُ:** [**صفت**] جهونن خيالن وارو، قدامت پسند، پراڻن خيالن تي هلندڙ

• **رَجَمر:** [ا - مذ] پَٿَر هڻَڻَ جي سَزا، سَنگِساري

* [ع]

— **رَجمُ الشَياطِين:** [ا - خاص] شيطانَ کي پَٿَر هڻَڻَ وارو عَمَلُ، حَجَ جو هِڪُ رُڪُنُ (جَنهِن ۾ شيطانَ کي پَٿَريُون هَڻيون وينديُون آهِن)، رَمِي

* [ع]

— **رَجِيمُ:** [صفت] جيڪو پَٿَر هڻَڻَ جي سَزا جي لائِق هُجي

* مَردُودُ، تڙِيَلُ، ڌڪارِيَلُ

* سَرڪَش، مَغرورُ

* پَنِيلائِيندڙُ

* [ا - خاص] شيطانَ جو هِڪ نالو

* [ع]

'اَعوذُ بِاللهِ مِنَ الشَيطانِ الرَجِيم'

• **رَجمُون:** [ا - مذ] نانگَ جو هِڪُ قِسمُ

* [س/ٿ]

• **رَجمينِٽ ج رَجمينٽُون:** [ا - مث] اَٺ سَوَ يا هِڪُ هَزار سِپاهِيُنِ جو دَستو، پلٽڻ جو هِڪُ حِصو

* [انگ: Regiment]

• **رَجنِي:** [ا - مث] راتِ، سانجهي، ليلِ، شَب

* [پرا: ريٽي، سن: رجني]

• **رَجواڙو ج رَجواڙا:** [ا - مذ] راجا جو مُلڪُ، راجائِي، رِياسَتَ

• **رُجُوعُ:** [صفت] موٽَ، واپسي، لاڙو

* [ع: رجع]

* [صفت] راغِبُ، مائِلُ، مُتَوَجهه

— **رُجُوعُ اِلي الله:** [ا - مذ] اللهُ پاڪَ جي طَرف لاڙو

— **رُجُوعاتِ:** [ا - مث] رَجُوعَ، لاڙو، رَغبَتَ

* تَوجهه، ڌِيانُ

— **رُجُوعُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پيش ڪَرَڻُ، حاضِر ڪَرَڻُ (عَدالَتَ ۾)

* چالانُ ڪَرَڻُ

* حَوالي ڪَرَڻُ، سُپردِ ڪَرَڻُ

* تَوجهه ڪَرَڻُ، ڌِيانُ ڏِيَڻُ

• **رِجِيپار:** [ا - مث] لَڪَ، هَوَ

* [صفت] ٿورو، ڏرو

* [س/ٿ]

• **رِجيڪِٽ:** [مص] رَدِ ڪَرَڻُ، نامَنظُورُ ڪَرَڻُ

* [انگ: Reject]

• **رَڄُ ج رَڄَ:** [ا - مذ] ڍَؤُ

* خوشي

* [صفت] خوش، سَرَهو

* [ظرف] ڍَؤُ تي

* چَڱِيءَ طَرحَ، گهڻو

* [سن: رَج = خوش ٿيڻ]

— **رَڄَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڍَئجَڻُ، ڍاپجَڻُ، سيرابُ ٿِيَڻُ

* پيٽُ ڀَري کائِڻُ

* خوشيُون اَچَڻُ، مَزا ٿِيَڻُ

— **رَڄُ چڱو مُڙسُ:** [محاورو] ڀلو ماڻهو، نيڪُ ماڻهو، اَشراف

— **رَڄَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڍَؤُ ڪَرَڻُ، پيٽ ڀَري کائِڻُ

— **رَڄَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڍَئِڻُ، ڏُلهِڻُ

* ڀرِڻُ (پيٽُ)، کائِي ڀَرِجَڻُ، ڍَؤُ ڪَرَڻُ، ڍَئجَڻُ، ڍاپجَڻُ

* خوش ٿِيَڻُ

* آسُودو ٿِيَڻُ

* [سن: رج = خوش ٿيڻ]

* [رَڄيو، رَڄيا، رَڄي، رَڄيُون، رَڄندو، رَڄندا، رَڄندي، رَڄنديُون، رَڄيَلُ]

— **رَڄو ج رَڄا:** [صفت - مذ] رَڄيلُ، ڍاوَلُ، ڍايَلُ، پيٽَ ڀرِيَلُ

* راضِي، خوش

* [مث: رَڄي ج رَڄيُون]

— **رَڄو ڳچو هُجَڻُ:** [اصطلاح] پيٽَ ڀرِيَلُ هُجَڻُ، ڍاوَلُ هُجَڻُ

* خوش هُجَڻُ، راضِي هُجَڻُ

* آسُودو هُجَڻُ، ساڻو هُجَڻُ

• **رَڄواڙو ج رَڄواڙا:** [ا - مذ] راجائي حُڪومَتَ، رِياسَتَ
※ [هند: رجواڙا]

• **رَڄواڙِي ج رَڄواڙِي:** [صفت] بَدِ پيشو ڪَندَڙُ، زانِي

• **رَڄَهہ:** [ا - مث] رَڌِجَڻَ جِي حالَتَ، رِجَ
※ باهِہ، جيرو
※ رُڳهہ، گهُٽَ، ڪاڙهُ
※ رِڌِن کي ٿِيندَڙُ هِڪَ بِيمارِي
※ [سن: رڌ = رڌڻ]

—**رَڄَهہ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] اُٻس ٿِيَڻُ، گهُٽَ ٿِيَڻُ، گرمِي ٿِيَڻُ

—**رَڄَهڻُ:** [ا - مث] رَڄَهہ، اُٻسَ، گرمِي، ساڙو، ٻَجَ، گهُٽَ، رُڳهہ

—**رَڄَهڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڳَرڻُ، آٽَڻُ، وِڳهرڻُ، وَڳرڻُ، ٻَگهرڻُ، ڪَنهن ڏاتوءَ جو باهِہ تي ڳَرڻُ
※ باهِہ تي پَچَڻُ، ڳَرڻُ (ڪاڌو)
※ [سن: رڌ = رڌڻ]
※ سَڙَڻُ، ڪامَڻُ (اندَر ۾)
※ گرمِيءَ يا ڪاڙهي ۾ پَچَڻُ، ڪاڙهي ۾ ڪَڙهَڻُ
※ پَٽِيرو ٿِيَڻُ، پاڻِي ٿِيَڻُ
※ [رَجهيو رَجهيا، رَجهي، رَجهيون، رَجهندو رَجهندا، رَجهندِي، رَجهنديون، رَجهيَلُ]

• **رُڄَهہ ج رُڄُهون:** [ا - مث] روشنائي، سوجهرو، سجهندو، سُهائو چمڪاٽ، جَرڪو
※ [سن: رج = چمڪڻ؛ س/ل]

• **رُڄَهہ ج رُڄُهون:** [ا - مث] رُڌَلُ هُجَڻَ جِي حالَتَ، سِيڙَپ، مَشغُولِي

—**رُجهائِڻُ:** [مصدر 'رُجهڻ' مان فعل متعدي بالواسط] رُنڀائِڻُ، لَڳائِڻُ (ڪَمَ ۾)، مَصرُوفُ رَکَڻُ
※ سِيڙائِڻُ، رُخنو وِجهَڻُ
※ [رُجهيو، رُجهندو رُجهيَلُ]

—**رُجَهڻُ:** [مص - فعل متعدي] رُڌِجَڻُ، رُڌَلُ رَهَڻُ، رُنڀَجَڻُ (ڪَمَ ۾)
※ جوٽجَڻُ
※ سِيڙهجَڻُ، رُخنو پَوَڻُ
※ گوشتَ جو پاڻِيءَ ۾ ڳَري مِلي وَڃَڻُ
※ ٽوپِيَلَ ڪَنَ يا نَڪَ جي سوراخَن جو پورجي وَڃَڻُ
※ [رُجهيو، رُجهيا، رُجهي، رُجهيون، رُجهندو، رُجهندا، رُجهندِي، رُجهنديون، رُجهيَلُ]

• **رُڃَ ج رُڃُون:** [ا - مث] بَيابانَ ۾ اُسَ تي نَظر اِيندَڙُ پاڻِيءَ جو ڪوڙو ڏيکُ، سَرابَ (ماڻهو توڙي جانوَرَ رُڃَ کي پاڻِي سَمجِهي، اوڏانهَن ڊوڙندا آهِن ۽ آخِر پاڻِي نہ مِلَڻَ ڪَري مَري ويندا آهِن)، ماروَٿل
※ رِڻُ پَٽُ، بَيابانُ، سُڃَ، وِيرانِي

• **رَڃُ ج رَڃَ:** [ا - مذ] روپي ڳَهہ تي چَڙهِيَلُ سونو پاڻِي، مُلمَعو
※ گونج
※ اکِيَن جي ڇَپَر ۾ ٿِيَلُ داڻُ داڻُ، چالِيون
※ [سن: رنج = رڱڻ]

• **رِچ:** [صفت] دولَتمَندُ، شاهُوڪارُ، اَمِيرُ
※ [انگ: Rich]

—**رِچ فُوڊ:** [ا - مذ] اَمِيرائُو کاڌو (گوشتُ، مَڇِي وَغيرَه)
※ [انگ: Rich food]

• **رُچَ ج رُچُون:** [ا - مث] رُچِي، خواهِش، آرزو، اِڇا، مَنشا، اُڪِيرَ چاهہ، شوقَ، مَرضِي، دِلچَسپِي
※ ڏِوَ، رَجَ
※ حُبَ
※ [هند/پرا: رچ؛ سن: روچن، رچ = چمڪڻ، پيار ڪرڻ]

—**رُچائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] راضِي ڪَرڻُ، خوشِ ڪَرڻُ
※ پَسَندِ ڪَرائِڻُ، وَڻائِڻُ
※ مَڃائِڻُ
※ [مص] رُچائِڻُ
※ [امر] رُچاءِ
※ [رُچايو، رُچائيندو، رُچايَلُ]

—**رُچ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] دِل ٿِيَڻُ، مَرضِي ٿِيَڻُ، شوقُ ٿِيَڻُ

—**رُچَڻُ:** [مص - فعل لازمي] سُهائِڻُ، پَسَند پَوَڻُ، وَڻَڻُ، سُٺو لَڳَڻُ
※ [پرا: رچ؛ سن: روچن، رچ - چمڪڻ، پيار ڪرڻ]
'تو دَس ڏِيان مَڱِڻا، روحَ رُچَندا دانُ' (شاهہ)
※ مُوافِقُ اَچَڻُ، بَرابَر اَچَڻُ
※ رَچَڻُ، رَڱجَڻُ، ڳاڙهو ٿِيَڻُ
※ فَرحَتَ اَچَڻُ، خوشِي ٿِيَڻُ
※ [رُچيو رُچيا، رُچي، رُچيون، رُچَندو رُچَندا، رُچَندِي، رُچَنديون، رُچيَلُ]

• **رَچائِڻُ:** [**مص - فعل متعدي**] رَڱ ۾ ٻوڙو ڏيارڻُ، رَڱائڻُ، ڳاڙهو ڪَرڻُ
* خوشبوءِ يا رَنگُ تَر ڪَرڻُ
* جويرُ راند ۾ وڄ واري چيلي ۾ ساري اَماڻڻُ
* مَلهائڻُ، مَنعقِد ڪَرڻُ
* رَهڻُ، ڪِيڏڻُ (راند)
* [**مص**] رَچائڻُ
* [**امر**] رَچاءِ
* [**مضارع**] رَچايان (ج) رَچايون، رَچائين (ج) رَچايو، رَچائي (ج) رَچائِين
* [**زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]
* [**حال**] رَچائي ٿو (ج) رَچائِين ٿا
* [**حال مث**] رَچائي ٿي (ج) رَچائِين ٿيون
* [**ماضي**] رَچايو (ج) رَچايا
* [**ماضي مث**] رَچائِي (ج) رَچايون
* [**مستقبل**] رَچائيندو (ج) رَچائِيندا
* [**مستقبل مث**] رَچائِيندي (ج) رَچائِينديون
* [**اسم مفعول**] رَچايَلُ

• **رَچنا ج رَچنائُون:** [**ا - مث**] ناهَپ، بَناوَت، جوڙ، ساخت، خلقَت
* تَخلِيق، ڪِرتا
* [**سن: رچنا**]

—**رَچناڪارُ ج رَچناڪارَ :** [**صفت**] بَنائِيندڙُ، خلقِيندڙُ، جوڙِيندڙُ، ناهِيندڙُ، رَچِيندڙُ
* شاعِر، ليکڪُ

—**رَچنا ڪندڙُ:** [**صفت**] بَنائِيندڙُ، خلقِيندڙُ، جوڙِيندڙُ، ناهِيندڙُ، رَچِيندڙُ
* شاعِر، ليکڪُ

• **رَچَنگُ ج رَچَنگَ:** [**صفت**] رچِيَلُ، پَڪَلُ، پختو
* عاشِقُ، مُشتاقُ
'پَتنگَ، رَءِ رَچنگَ، آگِ پَسِي آيا' (شاهه/ڪليان)

• **رَچَڻُ:** [**مص - فعل متعدي**] رَڱجڻُ، رَنگُ ڏيَڻُ
* رَچي لالُ ٿِيَڻُ، پچَڻُ
* پوڳڻُ، بَرداشت ڪَرڻُ
'رَچي پَچي مون آزمايو سَچي پَچي چپن نہ آيو' (استاد بخاري)
* اِلاهي مُحَبّت ۾ مَحو ٿِيَڻُ، ڪنهن دَرويش جي صُحبَت مان فيض پرائڻُ
* [**سن: رنج = رڱجڻ، هند: رچنا = رڱجڻ**]
* ناهڻُ، سٽڻُ، رٽڻُ
* تَخلِيق ڪَرڻُ، سَرجَڻُ
* بَنائِڻُ (خاڪو)
* [**سن: رچ = ناهڻ**]
* لِکَڻُ (ڪتاب)
* وَسَڻُ، آباد ٿِيَڻُ (جيئن: رَچِيَلُ وَسِيَلُ)
* [**مص**] رَچَڻُ
* [**امر**] رَچ
* [**مضارع**] رَچِيان (ج) رَچِيُون، رَچِين (ج) رَچِيو، رَچي (ج) رَچِين
* [**زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]
* [**حال**] رَچي ٿو (ج) رَچِين ٿا
* [**حال مث**] رَچي ٿي (ج) رَچِين ٿيون
* [**ماضي**] رَچِيو (ج) رَچِيا
* [**ماضي مث**] رَچي (ج) رَچِيُون
* [**مستقبل**] رَچِيندو (ج) رَچِيندا
* [**مستقبل مث**] رَچِيندي (ج) رَچِينديُون
* [**اسم مفعول**] رَچِيَلُ

—**رَچي مَچي وَيَڻُ:** [**اصطلاح**] هَر خَيالُ ٿي وَڃڻُ، ملي هڪُ ٿِيَڻُ، لِبي وَڃَڻُ

—**رَچِيندڙُ ج رَچِيندڙَ:** [**صفت**] رَچنا ڪندڙُ، ناهِيندڙُ، جوڙِيندڙُ، خلقِيندڙُ، اُپائِيندڙُ

• **رِچو ج رِچا:** [**ا - مذ**] ڪِنُ ڪَچرو، ڪَکُ ڪانا، ڦانگا، پانجها، پانگا
* [**س/ل/ات**]

• **رُڇي ج رُڇيُون:** [ا - مث] جبلّت، لاڙو، رُجحانُ

• **رَڇ:** [ا - مث] حجامڪي ڪمَ جو هڪ اوزار، پاڪي

* [س/ٺ]

• **رَڇُ ج رَڇَ:** [ا - مذ] مڇي ڦاسائڻ جو جار

'باب ٿنهنجي رَڇَ لکيا لوحَ قلمَ ۾' (شاھ/گهاتو)

* ڪورڪي ڪمَ جو هڪُ اوزار، تندن کي هيٺ مٿي ڪرڻُ جو فريمُ **(تاڃي ٻهريائين رَڇَ مان نڪري، پوءِ ڦڻيءَ مان نڪري)**

* ڪوبہ اوزار

* **[سن: رجرا = زنجير]**

* نڪرُ جو ڪوبہ ٿانءُ

'ٻڪا رَڇ ڪُنبارَ جا، ٻڪي نهائين' (شاھ/سهڻي)

* لڄڻ، اُفعال، ڪِر، لَل

—**رَڇُ پَرَڻُ:** **[اصطلاح]** سڄي تاڃيءَ جي تندن ۾ سٽ جا ڪڙا وِجهڻ **(ڪورين جي اصطلاح ۾)**

* ڪائي پيٽ پرڻ، رَڇ ڪرڻُ

* ڪو وڏو ڪمَ ڪرڻُ، پوتو پارڻُ

* [طنزاً] ڪڄ ڪرڻ

* تمام گهڻو روئڻُ

—**رَڇَ ۾ ڪِين هُجَڻُ:** [اصطلاح] ڪوبہ اُفعال نہ هجڻ، ڪوبہ لَل نہ هئڻ

—**رَڇُ نہ ڏهَڻُ:** **[اصطلاح]** بي پرواهيءَ سان هلڻ، آڪڙ سان هلڻ

—**رَڇُ ويهارَڻُ:** **[اصطلاح]** تاڃيءَ کي ڪڙن ۾ وجهڻ کان پوءِ پکوڙي سوگهو ڪرڻُ

• **رِڇُ ج رِڇَ:** [ا - مذ] جهنگلي جانورَ جو هڪُ قِسمُ **(ڪاري رنگ جو ۽ وڏن وارن سان)**

* **[پرا: رِڇ، سن: رِڪش، ف: خرس = رِڇ]**

—**رِڇُ پولُو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] خراب ٿيڻ، آپي مان نڪرڻُ، بڇڙو ٿيڻ، خوار ٿيڻُ

* [س/اٽ]

—**رِڇُ ڪَڏائِڻُ:** **[اصطلاح]** لڄائي ڪرڻُ

* نئون ڪمُ شروع ڪرڻُ

* رذل رهڻُ، مشغول رهڻُ

* پنهنجي مطلب جي ڳالهہ ڪرڻُ

• **رُڇُ ج رُڇَ:** [ا - مذ] دمُ ڪٽڻ جو هڪُ اوزار

• **رَڇاڻي ج رَڇاڻيُون:** [ا - مث] سنوارت جي اوزارن وجهڻ جو بڪڪو، پاڻي، ڪِسبت

* [س/اٽ]

• **رَڇوڙِ ج رَڇوڙِيُون:** [ا - مث] واڍڪي ڪمَ جي اوزارن رکڻ جي پيٽي

* [س/ٺ]

• **رَڇي ج رَڇيُون:** [ا - مث] ڌاتوءَ ۾ سوراخ ڪڍڻ جو هڪُ اوزار

* جنڊيءَ جي ڪمَ جو هڪُ اوزار

* **[پرا: رسي، سن: ورشڇي، س/ٺ]**

* اُها ڪڏ جيڪا ٽئين ڪوٺيل ڪوهہ جي اوساريءَ کان پوءِ ٻاهرئين طرف ٿئي

* ٻند يا واٽر ڪورس جي ڪَپ واري ٻنيءَ جي ڪوٺائي

* رڍ، اُها رڍ يا گهيٽو جيڪو ٻارهن مهينن بعد اُن ڏئي

* چاتي

* **[س/ڪوهہ]**

* مسافري، لڏ پلاڻ، روانگي، ڪوچ

* اُن جو پاڪڙو يا ڪڄائو

• **رَحَلُ/رِحَلَ ج رَحَلُ/رِحَلُون:** [ا - مذ/مث] ڪاٺ جي ننڍي گهوڙي **(جنهن تي قرآن شريف رکي پڙهڻ ۾ آساني ٿئي)**

* [ع]

• **رِحلَت:** [ا - مث] لاڏاڻو، فوتگي، موت، وفات

* ڪوچ، روانگي

* **[ع: رحل = هن ڪوچ ڪيو]**

—**رِحلَت ڪَرَڻُ:** **[اصطلاح]** وفات ڪرڻُ، مرڻُ، گذاري وڃڻُ

• **رَحمُ ج رَحمَ:** [ا - مذ] ڪَهل، ٻاجهه، قِياسُ، هَمدَردِي
* رَحمَتَ
* مِهرَ، اِحسانُ، مهرباني، وَڙُ
* [ع]

— **رَحمائِي:** [صفت] رَحمَ وارو، رَحِيمُ، ٻاجهارو

— **رَحمدِل:** [ا - مذ] ٻاجهاريءِ دِلِ وارو، قِياسَ وارو، ٻاجهارو، مَهربانُ
* [ع: رحم + ف: دل]

— **رَحمدِلِي:** [ا - مث] مَهرباني، قِياسُ، ڪَهلَ، ٻاجَهه

— **رَحمُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪَهلَ ڪَرَڻُ، قِياسُ ڪَرَڻُ، ٻاجَهه ڪَرَڻُ

— **رَحمُ کائِڻُ:** [اصطلاح] تَرسُ کائِڻُ، رَحمَ ڪَرَڻُ، ڪَهلَ ڪَرَڻَ، قِياسُ آڻَڻُ

— **رَحم و ڪَرَم:** [ا - مذ] عِنايَت، مَهرباني

• **رَحِمُ ج رَحِمَ:** [ا - مذ] ٻَچي داني، ڪُڙهِ (عورت جي)، عورت جي پيٽَ ۾ اُهو هَنڌُ جِتي ٻار سَرجي
* [ع]

• **رَحمانُ:** [ا - ذات] اَللهَ تَعالىٰ جو هِڪُ صِفاتي نالو
* [صفت] مَهربانُ، ٻاجهارو
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو
* [ع]

— **رَحماني:** [صفت] اِلاهِي، خُدائِي، قُدرتِي
* ڀَلارو، ڀاڳَنِ وارو

• **رَحمَتَ ج رَحمتُون:** [ا - مث] فَضلَ، ٻاجهه، ڪَهلَ، ڀَلائِي، مَهرباني، بَخشِش
* سُکَ، آرامُ
* [ڪنايہ] مِينهَن، بَرساتَ
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ توڙي عورت جو نالو (پيش ۽ زَبَر جي تفاوت سان)
* [ع]

— **رَحه:** [نشاني] رحمة الله عَليه جي مُختَصِر لِکَتي، مَقَس اَللهَ تَعالىٰ جي رَحمَتَ هُجي

— **رَحمةُ اللهِ عَليه:** [جملو] شَل اُنهيءَ تي اَللهَ تَعالىٰ جي ٻاجهه هُجي
* [ا - خاص] دُنيا مان گُذاري وَيَل ڪَنهِن بہ ڀَلاري شَخصيت جو خِطاب

— **رَحمَةَ اللِلعالمِين:** [جملو] سَڄيءَ دُنيا لاءِ رَحمَتَ
* [ا - خاص] رَسولُ پاڪ صَلي الله عَليه وآلہ وَسلَم جَن ذاتهَن مَنسُوب هِڪُ تَعظِيمي لَقَبُ

'مُبارڪ، رَحمت اللعالمِين آيو زَماني ۾' (عطا محمّد حامِي)

— **رَحمَتَ وَسَڻُ:** [اصطلاح] اَللهَ تَعالىٰ جون اَڻَ ڪَٿِ مَهَربانيُون ٿِيَڻُ

• **رَحمَڪ ج رَحمَڪُون:** [ا - مث] ڪَنَ جي اَندرئين پَڏَڻَ واري ٿيلهي، ڪَنَ جي پَردِي
* [ع]

• **رَحمڪاڻي:** [ا - خاص] مَري بَلوچَنِ جو هِڪُ پاڙو

• **رَحمَلاڻي:** [ا - خاص] بگٽي بَلوچَنِ جو هِڪُ پاڙو

• **رَحِيمُ:** [ا - ذات] اَللهَ تَعالىٰ جو هِڪُ صِفاتي نالو
* [صفت] جَنهِن جي دِلِ ۾ رَحمُ هُجي، بيحَدِ رَحمَ وارو، مَهربانُ
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو
* [ع]

— **رَحِيمُ المِزاج:** [صفت] رَحمَ واري مِزاجَ وارو اِنسانُ، رَحمدِل، ٻاجهارو

— **رَحِيمه:** [صفت - مث] رَحمَ ڪَرَڻ واري (عورت)

— **رَحِيمِي:** [ا - مث] رَحمُ ڪَرَڻ جي حالَت، مَهرباني

• **رَحِيلُ:** [ا - مذ] لَڏَ، هِجرَت، نَقل مَڪاني
* [صفت] لَڏِيندَڙ، ڪوچ ڪَندَڙ، اُسهَندَڙ
* قافِلي جو اَڳوانُ، سَروانُ
* [ع]

• **رُخ ج رُخَ:** [ا - مذ] مُنهن. چهرو. صورت. شڪل
* ڏسُ. طرف. جانب. پاسو
* نمونو. ڍول. ڍنگ
* [ف]
* شطرنج راند جو هڪ مهرو. اٺ. ٻنگي

—**رُخ انور:** [ا - مذ] روشن چهرو. پرنور چهرو

—**رُخ بدلائڻ:** [اصطلاح] مُنهن ڦيرائڻ. مُنهن مٽائڻ
* پاسو مٽائڻ. طرف ڦيرائڻ
* مُنهن مٽڻ. رسڻ
* ارادو بدلائڻ

—**رُخ تي چڙهڻ:** [اصطلاح] مُنهن سامهون ٿيڻ. روبرو ٿيڻ. گڏجڻ. ملڻ. اوچتو ملڻ

—**رُخ رکڻ:** [اصطلاح] مُنهن ڪرڻ. ڪنهن پاسي روانو ٿيڻ

—**رُخ زرد:** [ا - مذ] پيلو چهرو. بي رونق چهرو. لٿل مُنهن

—**رُخ زيبا:** [ا - مذ] سهڻو چهرو. خوبصورتي
* [ف]

'چمن جو جهنگ جهر جو بحروبر جو ٿيو رخ زيبا'
(عطا محمد حامي)

—**رُخ ڦيرائڻ:** [اصطلاح] مُنهن ڦيرائڻ. مُنهن مٽائڻ
* پاسو بدلائڻ. طرف ڦيرائڻ
* ناراض ٿيڻ. رنج ٿيڻ

—**رُخ ڪرڻ:** [اصطلاح] ڌيان ڏيڻ. توجهه ڏيڻ. مائل ٿيڻ. راغب ٿيڻ. رجوع ٿيڻ. لاڙو ڪرڻ

• **رَخت:** [ا - مذ] هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو
* سُٺي پوشاڪ. خلعت. ريختو
* اسباب. سامان. مڏي
* لڏو. ذخيرو
* ڪاڏي جو سامان
* [ف]

—**رختِ سفر:** [ا - مذ] سفر جو سامان. سفر ۾ ڪم ايندڙ لٽو ڪپڙو. انُ پاڻي وغيره. زاد راهه

• **رَختو ج رَختا:** [ا - مذ] ڪپڙي جو هڪ قسم
* [ف: ريخته]

• **رُخسارُ ج رُخسارَ:** [ا - مذ] ڳِٽو. ڳل. مٽ
* [ف]

• **رَخشُ:** [ا - مذ] چمڪو. روشني. چمڪاٽ
* رونق. ٻهڪو
* شانُ. تجمل
* [ف: رخشيدن = چمڪڻ]

—**رَخشان:** [صفت] چمڪندڙ. روشن. ٻهڪندڙ. ڀڀڪيدار. رونقدار
* [ف: رخشيدن > رخشان]

—**رَخشندگي:** [ا - مث] چمڪ دمڪ. تجلو. تاباني

• **رُخصت ج رُخصتون:** [ا - مث] موڪل. ڇوٽي. تعطيل
* اجازت. موڪلائي. وداع
* [ف]

—**رُخصتِ اتفاقي:** [ا - مث] ريزڪي موڪل. ڇوٽي موڪل

—**رُخصت ٿيڻ:** [اصطلاح] روانو ٿيڻ. وداع ٿيڻ. وڃڻ
* لاڏاڻو ڪرڻ. گذاري وڃڻ. مرڻ

—**رُخصت ڏيڻ:** [اصطلاح] اجازت ڏيڻ. موڪل ڏيڻ

—**رُخصت ڪرڻ:** [اصطلاح] روانو ڪرڻ. وداع ڪرڻ
* برطرف ڪرڻ. موقوف ڪرڻ (نوڪريءَ تان)

—**رُخصت ملڻ:** [اصطلاح] اجازت ملڻ. موڪل ملڻ. ڇوٽي ملڻ
* موقوف ٿيڻ (ملازمت تان)

—**رُخصت وٺڻ:** [اصطلاح] اجازت وٺڻ. موڪل وٺڻ. ڇوٽي وٺڻ
* روانو ٿيڻ. وڃڻ

—**رُخصتِي ج رُخصتيون:** [ا - مث] موڪل. ڇوٽي. تعطيل
* اجازت. موڪلائي. وداع
* شاديءَ ۾ ڪنوار جو مائٽاڻي گهر مان موڪلائڻ جي رسم

● **رُخنو ج رُخنا:** [ا - مذ] سوراخ. چِيرَ. سِيرَ. شگاف
* ياڄ. پيِچَ ڏاهَ
* رَنڊَڪ
* ڦوٽ. ڦيٽارُو. اِختِلافُ
* [ف: رختهہ]

—**رُخنه آندازُ ج رُخنه آندازَ:** [صفت] ڦوٽ وِجهندڙ، رَنڊَڪ وِجهندڙ
* نقصانڪار
* [ف: رخنه + انداز > انداختن = ڦٽو ڪرڻ]

—**رُخنه آندازِي:** [ا - مث] مُزاحِمَتَ
* خَلَلُ. فَسادُ

—**رُخنو پوَڻُ:** [اصطلاح] اَٽڪَ پوَڻُ. رَنڊَڪَ پوَڻُ

—**رُخنو وِجهڻُ:** [اصطلاح] خَلَلُ وِجهڻُ. اَٽڪاءُ وِجهڻُ. رَنڊَڪَ وِجهڻُ

● **رُخو ج رُخا:** [ا - مذ] شَطرَنجَ راندِ جي هِڪَ سارِي، هاٿِي
* [ف: رخ]

● **رَدُ:** [ا - مذ] مَنسُوخُ. ناقَبُولُ. نامَنظورُ
* تَرِيَلُ. هَٽايَلُ
* دَلِيلَ سان خَتَم ٿِيَلُ
* ٽارِيَلُ
* [صفت] رَدِي. خَرابُ. نِڪَمو. بيڪارُ. ڇَٽُ. وِيَلُ
* [ع]

—**رَدِ باطِلُ:** [ا - مذ] باطِل جو رَدُ. ڪوڙَ کي غَلط ثابت ڪَندڙُ
* [ع]
* [ڪناية] سَچُ. حَقُ

—**رَد بَدَل:** [ا - مذ] اُٿَلَ پُٿَلَ. ڦيرگهيرَ. اُلَٽَ پلَٽَ. تبدِيلِي. مَٽاسَٽا
* ڏي وَٺُ
* رَدِ قَدِ. تڪرارُ. رِيڙهَ پِيڙهَ
* [ع]

—**رَد بَلا:** [صفت] مُصِيبَتَ کي ٽارِيندڙُ. صَدِقو

—**رَد ٿِيڻُ:** [اصطلاح] نامَنظُور ٿِيڻُ. مَنسُوخُ ٿِيڻُ. غَلَط ثابت ٿِيڻُ

—**رَد جَوابُ:** [ا - مذ] جَوابَ جو جَوابُ. سَوالُ جَوابُ

—**رَدعَمَل:** [ا - مذ] ڪنهِن عَمَل جو اَثَر يا نَتِيجو. جَوابِي عَمَلُ. ڪَمَ جي موٽَ. (انگ: Reaction)

—**رَد قَدِ:** [ا - مذ] بَحثُ مُباحِثو. دَلِيل بازِي. زَبانِي تَڪرارُ. سَوالُ جَوابُ
* [ع: رد]

—**رَد قَدِ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] بَحثُ مُباحِثو ڪَرڻُ. سَوالُ جَوابُ ڪَرڻُ. دَلِيل بازِي ڪَرڻُ

—**رَد ڪَرڻُ:** [اصطلاح] نامَنظُور ڪَرڻُ. مَنسُوخ ڪَرڻُ. خَتَم ڪَرڻُ
* ڪاٽڻُ
* تَرڪ ڪَرڻُ
* واپَس ڪَرڻُ. موٽائڻُ
* ڦيرائڻُ
* ڪوڙو ثابِت ڪَرڻُ. تَردِيدَ ڪَرڻُ
* خَرابُ ڪَرڻُ. وِڃائڻُ
* نِڪَمو ڪَرڻُ

—**رَدِي ج رَدِي:** [صفت] بيڪارُ. خارِجُ
* اُڇلائڻَ جهڙو
* خَرابُ
* [ا - مذ] گهرِيلو يا آفِيس وَغيره جو پُراڻو سامانُ (اخبارُون يا ڪاغذ وَغيره)

—**رَدِي دانُ ج رَدِي دانَ:** [ا - مذ] پُراڻَن ڪاغذَن وَغيره اُڇلائڻَ وارو ڏَبو. ڪَچري دانُ. ڪُوڙي دانُ. (انگ: Dustbin)

—**رَدِي فَروشُ:** [صفت] پُراڻي سامانُ وَغيره جو واپارُ ڪَندڙُ. ڪَباڙِي

● **رِدُ:** [ا - مذ] ڪتي کي ٿِيندڙُ هِڪَ بيمارِي

● **رِدا ج رِدائُون:** [ا - مث] چادَرَ. اوڍَڻي. پوتِي. رَئو
* [ع: رداء]
* [ا - خاص] مُسَلمان عورَتَ جو نالو

• **رِداٽي:** [ا - خاص] مَزاري بَلوچن جو هِڪ قَبِيلو

• **رَدائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] نِشانُ گُسائِڻُ. ڏَڪَ گُسائِڻُ، گوهِي ڏيئِي پاڻُ بَچائِڻُ

* [ع: رد > ردائڻ]
* [مص] رَدائِڻ
* [امر] رَداءِ
* [رَدايو، رَدائيندو، ردايَلُ]

• **رُد راسُ:** [ا - مذ] دَوا طور ڪَم اِيندڙ هِڪ قِسمَ جو پَسارڪو وَکر. ڳِتوڻي جا داڻا

• **رَدَڪَ:** [ا - مث] ڪارڪُن کي سُڪائڻ جي حالَتَ

* [س/ات]

—**رَدَڪَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪارڪُون سُڪائڻُ. ڪارڪُن جا اَڌڙ ڪَرَڻَ، اَڌيا ڪَرَڻُ

* [س/ات]

• **رَد ڪُفُر:** [ا - خاص] اِسلامَ جي ڇهين ڪَلمي جو نالو

* [ع]

• **رِدَمَ:** [ا - مذ] دِولَڪَ يا طَبلي جِي تالَ جي لِحاظ سان سُرن جي تَرتيبَ. سُرَ يا لَئي جِي رَواني. تَرَنُمَ

* تَناسُبَ، موزونِيَتَ. تَواتُر
* [انگ: Rhythm]

• **رِدو ج رِدا:** [ا - مذ] هِردو. دِلِ. هِنيُون. قَلبَ. پِتو

* گِپُ. مَغَز
* [سن: مرديه = من]
* بَهادُري
* [صفت] رِجيَلُ. پَگهِرِيَلُ

• **رَديفَ ج رَديفُون:** [ا - مث] شعرَ ۾ مِصراعُن جي آخِرِ ۾ قافِيي جي پٺيان وَري وَري اِيندڙ لَفظ يا جُملو (مِثال طور: شيخ اياز جي غزل جي هيٺ ڏنل ٻن سٽن جي آخر ۾ آيَلُ جُملو 'نہ ڇا ٿيندو' رَديفَ آهي)

'اسان جي دِلِ، اوهان جو حُسنُ جي مِلَندا نہ ڇا ٿيندو
ڪِٿي جَنَتَ ڪَندا آباد پنهنجي ڪا نہ ڇا ٿيندو'

* [ع: ردف - گهوڙي تي پيلهه چڙهيو]

• **رِڏ ج رِڏيُون:** [ا - مث] واڌِ. گهٽائي، چڙهَندِي، سَرسِي

* ڌَنُ. ناڻو
* سُڪَر. سَٺائي، خوشحالي
* لَڇَڻ. اَفعالُ
* [س/ٺ]

—**رِڏ سِڌِ:** [ا - مث] ڌَنُ. دولَتَ. مالُ اَسبابُ

* سُکُ. سَٺائي

• **رُڏُ ج رُڏَ:** [ا - مذ] ٻوڏ هيٺ آيِي وَري سُڪِي وَيَلُ ميدانُ

* [س/ل]

• **رَڌَڻُ:** [مص - فعل متعدي] پچائِڻُ. ڪَنهن ٿانءَ ۾ وِجهي، باهِ تي ٽَهڪائِڻُ. طَعامَ ناهِڻُ. تِيارُ ڪَرَڻُ (باهِ جي ٿو تي ڪاڏو وَغيره)

* [سن: رنڌن = رڌڻ ؟]
* [مص] رَڌَڻُ
* [امر] رَڌِ
* [مضارع] رَڌيان (ج) رَڌيون، رَڌين (ج) رَڌيو، رَڌي (ج) رَڌين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] رَڌي ٿو (ج) رَڌين ٿا
* [حال مث] رَڌي ٿي (ج) رَڌين ٿيُون
* [ماضي] رَڌيو (ج) رَڌيا
* [ماضي مث] رَڌي (ج) رَڌيُون
* [مستقبل] رَڌيندو (ج) رَڌيندا
* [مستقبل مث] رَڌيندي (ج) رَڌينديُون
* [اسم مفعول] رَڌَلُ

—**رَڌَلُ ج رَڌَلَ:** [صفت] رَڌِجي تيارُ ٿِيَلُ. پَڪَلُ

* مَلي ۾ وَرتَلُ
* ڪِنو ٿِيَلُ (ميوو)

—**رَڌو پڪو:** [ا - مذ] ٺَهيَلُ ڪاڏو. پَڪَلُ طَعامُ

* رَڌَ پَچاءَ جو ڪَمُ. سانجَهُ
* [ڪنايہ] گهر جو جُملي ڪَمُ (جيئن: رَڌو پَڪو ٿانءَ ٻهارِي، ڇَنڊَ ڦوڪَ، ڌوبو ڌڪو وَغيره)
* [صفت] ٺهيَلُ ٺُڪيَلُ

—**رَڏو پَڪو ڪَرَڻُ**: [ا - مذ] گهرَ جو ڪَمَ ڪارُ ڪَرَڻُ. رَڏَ پَچاءَ جو ڪَمَ ڪَرَڻُ

—**رَڏو رَکيو هُئَڻُ**: [اصطلاح] سَڀُ ڪُجهه مفتَ ملَڻُ
* [طنزاً] محنتَ داران ڪجهه بہ نہ مِلَڻُ. بنا تڪليفَ جي ڪجهه بہ حاصِل نہ ٿِيَڻُ

—**رَڏي پَڪِي**: [ا - مث] رَڏَ پَچاءَ
* تهيَلُ نڪيلُ ڪاڏو
* تَمِي نُڪِي، تيارُ (ڪابہ شيء)

—**رَڏي ڪي رَڏَڻُ**: [اصطلاح] وَري وَري ساڳي ڳالهہ ڪَرَڻُ. وَرجائِڻُ، هَرَ هَرَ چَوَڻُ
* ڏُکوئيَل کي هيڪاري ڏُکوئِڻُ، مُئَلَ کي مارَڻُ

● **رُڏائِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڪمَ ۾ لڳائِڻُ، رُنڀائِڻُ، مَشغولُ ڪَرَڻُ
* [سن: رڌ = مشغول]
* [مص] رُڏائِڻُ
* [امر] رُڏاءِ
* [رُڏايو رُڏائيندو رُڏايَلُ]

—**رُڏَلُ ج رُڏَلَ**: [صفت] رُنڀِيَلُ، مَشغولُ، لَڳَلُ (ڪمَ ۾)

● **رَڏُ ج رَڏَ**: [صفت] اَڙٻَنگ، اَرڏو، اَهَنڊ، ڏِنگو
* ضِدِي، بَختي
* بي عقل، مُورَکُ
* بي رَحَمُ، بي قِياسَ
* بيڪارُ، نِڪمو

—**رَڏَ ڳُڏائِڻُ**: [اصطلاح] هوڏَ ٻَڌَڻُ. اِٽَ هٽي پيهڻُ. ضِدُ ٻَڌَڻُ

—**رَڏَ ڳُڏائي وِڙهَڻُ**: [اصطلاح] خواهہ مخواهہ وِڙهَڻُ. بِنا سَبَبَ جهيڙو ڪَرَڻُ. هَلان ڪَرَڻُ. هوڏَ ڪَري ڏڪَ هَڻَڻُ

● **رِڏَ**: [ا - خاص] هڪَ ذاتِ جو نالو

● **رِڏُ ج رِڏَ**: [صفت] ڪَچو. اَڻَ پَڪَلُ
* بي اولاد
* ڏکيو، مُشڪِل

—**رِڏُ پيڙَڻُ**: [اصطلاح] اَڻَ ٿِيڻي ڳالهہ ڪَرَڻُ

● **رُڏُ ج رُڏَ**: [ا - مذ] ٿُلهو دوُنسو، مَتارو
* تَمام ڪارو
* بڇڙو، بَدشڪِل، گَدِلو
* اَڻَ پَرِٽيَلُ، ڪَنوارو

—**رُڏُ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] ناس ڪَرَڻُ، تَباهہ ڪَرَڻُ
* کائي چَٽَ ڪَرَڻُ، هَضم ڪَرَڻُ

● **رَڏو ج رَڏا**: [ا - مذ] چَمَ اُٿلائِڻَ لاءِ ڪَمِ ايندڙ هڪَ ڪاٺي
* [س/ٿ]

● **رِڏو ج رِڏا**: [ا - مذ] دِلِ. هيانءُ. قَلبُ
* [س/ٿ]

● **رُڏو ج رُڏا**: [ا - مذ] هٿَنِ ڪان مَعذور. لولو. رُونٽو
* [س/اَٿ]
* ڏکيو، مُشڪِل
* نِنَرِ، ضِدِي

● **رَڏِي ج رَڏِيُون**: [ا - مث] نِنَرِ پائي، ضِدُ، گهِپِي، اَڙي
* اُهَنڊائي، اَرڏائي

—**رَڏِي ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] ڦَڏو ڪَرَڻُ، ضِدُ ڪَرَڻُ، گهِپِي ڪَرَڻُ
* گوهِي ڪَرَڻُ، اَڙي ڪَرَڻُ

● **رِڍَ ج رِڍُون**: [ا - مث] چوپائي مالَ جو هڪُ قِسمُ. حلالُ جانوَرَ جو هڪ نَسلُ، گهيٽي

—**رِڍَ جان هَنبوچا هَڻَڻُ**: [اصطلاح] سَمَڳَ
* سَخت گَرمِي لَڳَڻُ
* [س/ڪوهہ]

—**رِڍَ ڇيڙو**: [صفت] سادو سُودو، ڀالو ڀولو
* ڍِڄڻو، ٻُزدِل
* بيوَقوفُ

—**رِڍَ جي پُڇَ ۾ چَنبڙَڻُ**: [اصطلاح] ڪمزورُ ۽ بيوَقوفَ ماڻهوءَ تي ڀَروسو رَکَڻُ، ٻِئي جي آسِري تي ويهي رَهَڻُ

—**رِڍَ جي لَتَ پيڍِيءَ تائين**: [محاورو] ڪمزور ماڻهوءَ مان گهٽ نُقصانُ پَهچَڻَ جو اَنديشو

• **رُڊو ج رُڊا:** [صفت - مذ] بيٺَلُ. هڪَ هَنڌَ ڪُٺَلُ. ڳڙو ٽِيلُ
* [مث: رُڊِي ج رُڊِيون]
* [ا - مذ] بُنڊُ
* [س/ات]

• **رَذالَتَ:** [ا - مث] ڪَميڻَپَ. بي حَيائِي. بيچِڙائِي
* [ع: رذالت]

—**رَذِيلُ:** [صفت] ذَليلُ. ڪَميڻو. نِيچ. بي شَرم ڪِرِيَلُ. بد اَخلاقُ
* [ع]

• **رَردوئِي:** [ا - مث] بيمارِيءَ جو هڪُ قِسمُ. يرقانُ
* [س/ات]

• **رَرڪو ج رَرڪا:** [ا - مث] وَرَ. ڦيرو. گهمرو
* [س/ٿ]

• **رَڙ ج رَڙيُون:** [ا - مث] دانهَن. رِڙهَه. ڪِيهَه. چِيخَ. ڪُوڪَ. واڪو. هَڪَلَ
* سَڏُ. صَدا

—**رَڙائِڻُ:** [مصدر 'رَڙَڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ] دانهُون ڪَرائِڻُ. واڪا ڪَرائِڻُ
* روئارِڻُ (ٻا رَکي)
* ڪَڪِ ڪَرِڻُ. سَتائِڻُ. تَنگ ڪَرِڻُ. آزارِڻُ
* گهڻو چِئورائِڻُ. چِئو چِئو ڪَرائِڻُ
* رُلائِڻُ
* [رَڙيو. رَڙِندو. رَڙيَلُ]

—**رَڙِ نِڪرِڻُ:** [اصطلاح] اِيذاءَ يا ڏکَ سَبَبِ دانهَن نِڪرِڻُ
* عَجَبَ مان دانهَن نِڪرِڻُ. تَمام گهڻي حيرتَ ڪَرِڻُ
* تَمامُ گهڻو اَفسوسُ ڪَرِڻُ

—**رَڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] دانهِڻُ. دانهُون ڪَرِڻُ. رَڙيون ڪَرِڻُ. واڪا ڪَرِڻُ. ٻاڪارِڻُ
* روئِڻُ (ٻارَ جو)
* رَنڀِڻُ
* سَڏُ ڪَرِڻُ
* ٻاڏائِڻُ. لِيلائِڻُ
* بي سُرو ڳائِڻُ
* [مص] رَڙَڻُ
* [امر] رَڙُ
* [مضارع] رَڙان (ج) رَڙُون. رَڙين (ج) رَڙو. رَڙي (ج) رَڙِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَڙي ٿو (ج) رَڙِين ٿا
* [حال مث] رَڙي ٿِي (ج) رَڙِين ٿِيون
* [ماضي] رَڙيو (ج) رَڙيا
* [ماضي مث] رَڙي (ج) رَڙيون
* [مستقبل] رَڙندو (ج) رَڙندا
* [مستقبل مث] رَڙندي (ج) رَڙنديون
* [اسم مفعول] رَڙيَلُ

—**رَڙو رَڙ:** [ا - مث] دانهَن ڪُوڪَ. چِيخَ پڪار. هُلَ. هَنگامو

• **رَڙڪاٽُ ج رَڙڪاٽَ:** [ا - مذ/صوتي] ڏَندَنِ سان ڪا سَخت شيءِ ڪُرٽِڻَ جو آوازُ
* پَنگَ يا ٽاڏَلِ گهوٽِڻَ جو آوازُ

—**رَڙڪاٽ ڪَڙڪاٽ:** [ا - مذ] گوڙُ گهمساڻُ. شورُ ۽ هُلُ
* [س/ٿ]

—**رَڙڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏَندَنِ سان ڪا سَخت شيءِ ڪُرٽي کائِڻُ. ڪُرٽِڻُ. کائِڻُ
* کائِي وَڃَڻُ. ڦَٻائِڻُ
* دَٻائِڻُ. ڳِيهَڻُ. هيسَڻُ
* [مص] رَڙڪَڻُ
* [امر] رَڙڪِ
* [مضارع] رَڙڪِيان (ج) رَڙڪِيُون. رَڙڪِين (ج) رَڙڪِيو. رَڙڪي (ج) رَڙڪِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَڙڪي ٿو (ج) رَڙڪِين ٿا
* [حال مث] رَڙڪي ٿِي (ج) رَڙڪِين ٿِيون
* [ماضي] رَڙڪِيو (ج) رَڙڪِيا
* [ماضي مث] رَڙڪِي (ج) رَڙڪِيُون
* [مستقبل] رَڙڪِيندو (ج) رَڙڪِيندا
* [مستقبل مث] رَڙڪِيندي (ج) رَڙڪِينديُون
* [اسم مفعول] رَڙڪِيَلُ

—رَڙڪُو ج رَڙڪُو: [صفت - مذ] ڪاٺي وِيندڙ، هَبچي
※ لالچي، رِشوت خور
※ [س/ات]

—رَڙڪي وَڃَڻُ: [اصطلاح] ڪاٺي وَڃَڻ، ڪاٺي ڇَٽَ ڪَرَڻُ، سَمُورو مالُ ڦُٻائڻُ
※ [س/ات]

• رَڙڪو ج رَڙڪا: [ا - مذ] رَڙ، دانهن، ڪُوڪَ، واڪو، ڪِيهَ
※ سَڏُ، صَدا
※ هوڪو، هَڪَلَ
※ گوڙُ، ڌَمچَر

• رَڙو ج رَڙا: [ا - مذ] مِٺي پاڻيءَ جي مَڇيءَ جو هِڪُ قِسمُ، ڪگهو (بنا ڇلڻ جي، پٺيءَ ۾ ٽي وڏا ڪنڊا ۽ ٻن وڏين مڇڻ سان)
※ مُڱَ جو سَخت داڻو، مُڱَ يا مَٽَرَ جو ڪِرِيلُ داڻو
'رڙاڪين رڌهن، تروڙي باڙ ٻَرن ٻہ پڙا'
※ [صفت] سَخَتُ، ڏاڍو

• رِڙهڪَڻُ: [مص - فعل لازمي] آهِستي هَلَڻُ، رِڙهَڻُ، سِرڪَڻُ، هَٽَڻُ
※ [رِڙهڪيو رِڙهڪندو رِڙهڪِيَلُ]

• رِڙهَڻُ: [مص - فعل لازمي] آهستي هَلَڻُ، سِرَڻُ، چُرَڻُ، کِسڪَڻُ، ريڙهيون پائڻُ
'ڇِلي سِرَ سانگي رِڙهي رَند پريءَ جي' (شاهه/ڪنڀات)
※ [رِڙهيو رِڙهيا، رِڙهي رِڙهيون، رِڙهندو رِڙهندا، رِڙهندي، رِڙهنديون، رِڙهيَلُ]

• رَڙهي: [ا - مث] اِٽَ، اَڙي، رَڏي
※ [ا - خاص] جاتِي تَعلقي جي هڪَ قديم ڳوٺَ جو نالو (جتي جا ماڻهو ڪنهن زماني ۾ تمام گهڻا شاهُوڪار هوندا هُئا، جيئن اڄ تائين چوندا آهن ته: 'تون ته ڪو رَڙهيءَ جو شاهُوڪار آهين')

• رَڙي: [ا - مث] ڪَڻڪَ جو هِڪُ قِسمُ (داڻو ننڍو ۽ سخت، رَنگُ ڳاڙهو)

• رَز: [ا- مذ] اَنگُور
※ اَنگُورَ جي وَلِ
※ [ف: دخترِرز = اَنگُورَ جو شرابُ]

• رَزّاقُ: [ا - ذات] اَللہ تَعالىٰ جو هِڪُ صِفاتِي نالو
※ [صفت] رزق ڏِيندڙ، روزي رَسائيندڙ، کاڌو ڏِيندڙ
※ [ع: رَزَق = هن کاڌو ڏنو]

—رَزّاقِي: [ا - مث] روزي ڏِيَڻَ جي صِفَتِ

• رِزالو ج رِزالا: [صفت - مذ] رَذِيلُ، ذَلِيلُ، ڪميڻو، بَداَخلاقُ، بَدچالُ
※ [ع: رذالة > ريزالو > رزالو]

• رِزائِن: [ا - مث] اِستعفىٰ، عُهدو يا مُلازِمَت ڇَڏَڻَ جي حالَتَ، سُبڪدوشي
※ [انگ: Resign]

• رِزقُ: [ا - مذ] روزي، خوراڪَ، جوڙُو، روزينو، کاڌو، داڻو پاڻي
※ [ع: رَزَق = هن کاڌو ڏنو]
※ ڌَنُ، دولَتَ
※ نَصِيبُ، ڀاڳُ

—رِزقُ پَهُچائِڻُ: [اصطلاح] روزي ڏِيَڻُ، کاڌو موجُودُ ڪري ڏِيَڻُ

—رِزقِ حَسَن: [ا - مذ] حلالُ رِزقُ، جائز روزي

—رِزقِ حَلال: [ا - مذ] حلالُ رِزقُ، جائز روزي، مَحنَتَ ڪري حاصِل ٿِيَلُ ڪمائي، پگهرَ جو اُجورو

• رِزَلٽ ج رِزَلٽُون: [ا - مث] نَتيجو، ڦَلُ، حاصِل
※ اِمتحانَ جو نَتيجو
※ اَنجام، اَنتُ، پڇاڙي
※ [انگ: Result]

• رَزم: [ا - مث] لَڙائي، جَنگ، ويڙهہ
※ [ع]

—رَزمگاهہ ج رَزمگاهُون: [ا - مذ] جَنگ جو ميدانُ، لَڙائيءَ جو هَنڌُ، ميدانِ جَنگ

—رَزمگوئِي: [ا - مث] جَنگي شِعر

—رَزميہ شاعِري: [ا - مث] جَنگي شاعِري، جوڌَنِ کي جَلالُ ڏِيندڙ شاعِري

• **رَس:** [صفت] رَسندڙ، پهچندڙ
* عموماً مُرڪبُ لفظن جي آخر ۾ پڇاڙيءَ طور ڪم ايندڙ (جيئن: دسترس، فرياد رَس، داد رَس وَغيره)
* [ف]

—**رَسا:** [صفت] پهچندڙ
* مٿي ٿيندڙ
* پري ويندڙ
* [ف]

—**رَساڪار:** [صفت] پهچائيندڙ، توڙ پُجائيندڙ
* تجربيڪار، برجستو، پڙ
* لائق

—**رَساڪاري:** [ا - مث] رسائي، پهچ، پُڄندي

—**رَسان:** [صفت] رسائيندڙ، پهچائيندڙ، توڙ پُجائيندڙ
* عموماً مُرڪبُ لفظن جي پڇاڙيءَ طور ڪم ايندڙ (جيئن: خبر رَسان وَغيره)

• **رَسِ ج رَسِيُون:** [ا - مث] رَسي، نوڙي، واڃهہ
* ڳرڻ واري رَسي (بيڙيائن جي اصطلاح ۾)
* تاڃيءَ ڪي ڇڪڻ جو نوڙ
* [پرا: رسن، سن: رشم، ع: رسن، س/ات]

—**رَسِ ڇِڪڻُ:** [اصطلاح] بيڙيءَ جي ڳرڻ واري رَسي ڇڪڻ

• **رَسُ ج رَسَ:** [ا - مذ] پاڻي، عرق، پاڻيٺ
* رَهو، لاسَ، شوررو، شوربو (ٻوڙ جو)
* ڪنهن ميوي وَغيره جو عرق، نچوڙ، ڳاڙ، جوسَ، (انگ: Juice)
* طعامَ سان گڏ ذائقي طور وَرتل چاش، رائتو، ڏهي وَغيره
* ٻتڙي شيءِ، ٻتڙي مٺي شيءِ
* شربتَ
* چاش، وَت
* [سن: رس = ميلاڻ]
* سوادُ، ذائقو، لذت، چَس، چَشڪو، ميناجُ
* مزو، لطف (تماشي يا رهاڻ جو)
* لَئي (ڳائڻ جي)
* صلحُ، قُرب، مَحبتَ
* هلندڙ راند، راند جو سخت مُقابلي وارو عرصو 'راند رَس ۾ هلي، ميلو مَتل چلي' (چوڻي)
* وهڻن جي هڪ بيماري (عموماً گهوڙي يا گڏهہ کي ڪَرن ۾ ٿيئي)

—**رَسالُ ج رَسالَ:** [صفت] رَس ڀريو، مِٺو، ذائقيدار

—**رَسائِتو ج رَسائِتا:** [صفت - مذ] رَس وارو، گهٽيءَ رَس وارو
* سوادي، مِٺو، ذائقيدار
* [مث: رَسائِتي ج رَسائِتيون]

—**رَسُ پيهارڻُ:** [اصطلاح] راڳَ ۾ اَثر پيدا ڪرڻُ (راڳيندڙ جو)، لئي ڪرڻُ
* ٻوڙ ۾ شوربو پيهارڻ (راڌي جو)

—**رَسُ ڀريو ج رَسُ ڀريا:** [صفت - مذ] رَسدار، رَس وارو، مِٺو
* سُريلو
* [مث: رَسُ ڀري ج رَسُ ڀريون]

—**رَسُ پلائڻُ:** [اصطلاح] رَس رَهائڻ، رَس رَکڻ
* پلائي ڪرڻ
* نباهڻ

—**رَسدارُ:** [صفت] رَس وارو، شوروي وارو
* [ڪنايہ] لذيذ ٻوڙ، ذائقيدار ڀاڄي

—**رَسُ رَساوَتَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] راضي ڪرڻ
* رَسائي ڪرڻ
* رِشوَت ڏيڻ
* [س/ات]

—**رَسُ رِهاڻِ ج رَسُ رِهاڻِيُون:** [ا - مث] قُربَ واري ڪچهري

—**رَسُ رَهائڻُ:** [اصطلاح] قُربَ سان هلڻ، پاڻ ۾ صلحُ قائمُ رَکڻُ (دوستن يا ڀائرن جو)

—**رَسُ ڪرڻُ:** [اصطلاح] ماڪيءَ جي مَکين جو ماناري ۾ رَس گڏ ڪرڻ
* مُحبتَ ڪرڻ، پريت ڪرڻ
* پاڻ ۾ صلحُ ڪرڻُ

—**رَسُ لڳڻُ:** [اصطلاح] رَس پيهڻ
* راڳَ جو اثر ٿيڻ

—**رَسوَنتُ ج رَسوَنتَ** [صفت] رَسدارُ، رَسيلو

—**رَسُ هارڻُ:** [اصطلاح] بيمار ٿيڻ، اَگهو ٿيڻ
* مَحفلِ ۾ مَعيُوبَ ڳالهہ ڪرڻ

—**رَسِيلائِي:** [ا - مث] ميٺاڄ، مَزيدارِي، سَوادُ
* لَئي، تالُ

—**رَسِيلو ج رَسِيلا:** [صفت - مذ] رَسُ وارو، رَسائِتو، گهڻيءَ رَسُ وارو
* لَذِيذ، سَوادِي
* [سن: رس = پچڻ]
* سُريلو، وَڻندڙ، مِٺو (آواز)
* گهاٽو، ڇٽو، صافُ نَظر ايندڙ
'اَڄ پڻ رَسِيلا رَنگ، بادلُ ڪَڍيا بِرِهَن سِين' (شاهه)

● **رَسالِ:** [ا - مث] وَٽ، رِيڄ (زمين کي)
* [س/ل]

● **رِسالَتَ ج رِسالَتُون:** [ا - مث] پيغامُ کڻي وَڃَڻَ ۽ پَهچائِڻَ جو ڪَمُ، سِفارَتَ
* الله تعالىٰ جا اَحڪامَ بندَنِ تائين پَهچائِڻَ جو مَنصَبُ، پيغامبَرِي، نَبُوَتَ
* [ع: رسالة < رسل = هن نياپو موڪليو]

—**رِسالَت پَناهَ:** [صفت] پيغامبَريءِ جو مُحافِظُ

—**رِسالَت مآب:** [ا - خاص] رَسول ڪَريم صَلي الله عَليه وآلہ وَسلَمَ جَن جو هڪُ صفاتي اِسم
* [صفت] رِسالَتَ جي پَناهَ گاهَ
* [ع: رسالت + مآب = پناهه گاهه]

● **رِسالو ج رِسالا:** [ا - مذ] نَنڍو ڪِتابُ، مَضمُونَنِ تي مُشتَمِل ڪِتابڙو، مَضمُونَن جو مَجمُوعو
* خَطُ
* مَخزَنُ، مَئگزِين
* بيتَن جو ڪِتابُ (جيئن: شاهه جو رِسالو سَچَلَ جو رِسالو رِسالو ڪَريمي)
* [ع: رسالة ج رسائل]
* گهوڙي سَوارَن جي فوجَ جو دَستو
* فوجَ جو هِڪُ حِصو

—**رِسالدارُ ج رِسالدارَ:** [صفت] رِسالي/فوجي دَستي جو آفيسَر، هڪُ فوجي عُهديدارُ
* [ع: رسالہ + ف: دار > داشتن = رکڻ]

—**رِسالدارِي:** [ا - مث] رِسالدارَ جو عُهدو
* رِسالدارَ جي آفيس

● **رُسامو ج رُساما:** [ا - مذ] رُسَڻَ جو عَمَلُ، ناراضِگي، ڪاوڙ

● **رَسائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَسائِڻ، پَهچائِڻُ
'سِڪَ رَسائِي سِڀِڪي، اَصل عاشِقَن' (شاهه/سِڀِڪي)
* بَڻائِڻُ، ناهِڻُ، تيار ڪَرڻُ، راس ڪَرڻُ
'پَچائي پَهاڻُ، جَن رَسائيو رُڪَ سِين' (شاهه/يمن ڪلياڻ)
* [مص] رَسائڻُ
* [امر] رَسائُ
* [رَسائيو رَسائيندو رَسائيَلُ]

● **رَسائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پَهچائِڻُ، نِبيڙڻُ، پُڄائِڻَ
* تور ڪَرڻُ
* نِبيرَڻُ
* نِباهِڻُ
* پورو ڪَرڻُ، راس ڪَرڻُ، مُڪَمل ڪَرڻُ
* اُماڻڻُ، موڪِلَڻُ
* [ف: رسانيدن]
* [مص] رَسائِڻُ
* [امر] رَساءِ
* [مضارع] رَسايان (ج) رَسائون، رَسائين (ج) رَسايو، رَسائي (ج) رَسائِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] رَسائي ٿو (ج) رَسائِين ٿا
* [حال مث] رَسائي ٿي (ج) رَسائِين ٿيون
* [ماضي] رَسايو (ج) رَسايا
* [ماضي مث] رَسائي (ج) رَسايون
* [مستقبل] رَسائيندو (ج) رَسائيندا
* [مستقبل مث] رَسائيندي (ج) رَسائيندِيون
* [اسم مفعول] رَسايَلُ

—**رَسائِي ج رَسائِيون:** [ا - مث] پَهچ، پُڄَت، پُڄَندي، هَلَندي
* اُماڻيَل شيءِ جي پَهُچَڻَ جي حالَتَ (جِيئن: خط جي رَسائِي)
* ڪَنهن عَملدارَ جي گَشتَ تي نِڪرَڻَ تي اُنَ جي زيرِدَستِ عَملي طَرفان رَسَدَ وَغيرہ پَهچائڻَ جو اِنتِظامُ
* آفِيسَرِ جي مَنزِلِ جو بَندوبَستَ
* [ف]

—**رَسائِي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پڄَتِ ٿِيَڻُ
* هَلَندي پُڄَندي هُئَڻُ
* اِنتِظام ٿِيَڻُ

—**رَسائِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] بَندوبَستُ ڪَرَڻُ، اِنتِظامُ ڪَرَڻُ

• **رَساين/رَسائِن/رَسائِڻ:** [ا - مث] ڪِيمِيائِي عَمَلُ، ڪِيمِيائِي اِتصالُ
* [هند]

—**رَساين گهرُ:** [ا - مذ] تَجرِبيگاهَ، ڪِيمِيائِي گهر

—**رَساين ميلُ:** [ا - مذ] ڪِيمِيائِي جوڙُ، ڪِيمِيائِي مُرَڪبُ

—**رَساين وِديا:** [ا - مث] عِلمِ ڪِيمِيا، ڪِيمِسٽرِي، (انگ: Chemistry)

—**رَسايِني:** [ا - مذ] ڪِيمِياگَر، دوا سازَ
* دَوا فَروشُ

• **رَست:** [ا - مث] رِهائِي، ڇوٽِڪارو، آزادِي
* [ف: رستن (مصدر) رِهائِي حاصِل ڪَرَڻُ]

—**رَستخِيز:** [ا - مث] ڇوٽِڪاري جو ڏِينهَن، مُسَلمانَن جي عَقِيدي موجِبُ اَللهُ تَعالىٰ جو هَرهِڪَ بَندي کان سَندسِ عَمَلَن جي حِسابَ ڪِتابَ وَٺَڻَ جو ڏِينهَن، قيامَتَ، آخِرَتَ، روزِمَحشَر
* [ف]

—**رَستِگارُ:** [صفت] رِهائِي حاصِل ڪَندَڙُ، آزادُ، ڇُٽَل، ڇڙِيَلُ
* [ف]

—**رَستِگارِي:** [ا - مث] آزادِي، ڇوٽِڪارو، رِهائِي

• **رُستَم:** [ا - خاص] اِيرانَ جي مَشهور بارهَن پَهلوانَن مان هِڪَ وَڏي پَهَلوانَ جو نالو (جيڪو 'زال بن سام' جو پٽ هو ۽ عِيسوِي سَنَ کان اَٽِڪَل نو سؤ وَرهيہ اَڳُ ٿِي گذريو)
* [ڪنايہ] پَهَلوانُ، سُورِهيہ، بانڪو، بَهادُرُ

—**رُستَمِي:** [ا - مث] بَهادُرِي، شُجاعَتَ، دِليرِي، طاقَتَ، هِمَتَ
* ڏادَ مُڙسِي، زوراوري، جَبر

• **رُستمانِي:** [ا - خاص] مَزارِي بَلوچَن جو هِڪَ قَبِيلو

• **رَستو ج رَستا:** [ا - مذ] سَڙڪَ، واٽَ، راهَ، لَنگهَ، گَس
* [ف: راستہ]
* ڍَنگُ، طَرِيقو، نَمُونو
* قاعِدو
* اَٽڪَلَ، پَهَ، تَجوِيزَ، حَلُ (مَسئِلي جو)
'اِنَ مَسئِلي جو ڪو رَستو ڪَڍُون ٿا' (جملو)
* حِيلو، وَسِيلو
* اُٺَ وِيهَ، اَچَ وَڃَ
* سَنگتِ، عَزازَتَ
* ڏيتِي ليتِي، وَهَنوارَ، ڏي وَٺُ
* فِرقو، پَنٿُ، مَسلڪُ

—**رَستو بَندِ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] رُڪاوَٽَ اَچَڻُ، رَنڊَڪَ پيش پَوَڻُ
* عَزازَتَ خَتَم ٿِيَڻُ

—**رَستو پُڌائِڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڏيکارَڻُ، ڏَسُ ڏِيَڻُ، ڏَگُ ٻُڌائِڻُ
* نَمُونو سيکارَڻُ، اَٽڪَلَ ٻُڌائِڻُ

—**رَستو پُلجِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] رَستو يادِ نہ رَهَڻُ، ڏَگُ هَٿِ نہ اَچَڻُ
* اَصَل مَقصَدَ تان هَٽِي وَڃَڻُ

—**رَستو تَڪِڻُ:** [اصطلاح] اِنتِظارُ ڪَرَڻُ، اوسِيئڙو ڪَرَڻُ

—**رَستو پَڪِڙَڻُ:** [اصطلاح] وَڃَڻُ، روانو ٿِيَڻُ، واٽَ وَٺَڻُ

—**رَستو جَهلَڻُ:** [اصطلاح] ڏَگُ روڪِڻُ، رَستي ۾ اَڳُ وَٺِي بِيهَڻُ

—**رَستو ڇُوندَڻُ:** [اصطلاح] راهَ اَختِيار ڪَرَڻُ

—**رَستو ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] اِنتِظارُ ڪَرَڻُ، اوسِيئڙو ڪَرَڻُ

—**رَستو ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] واٽَ ڏيکارَڻُ
* هِدايَتَ ڪَرَڻُ، سُڌارَڻُ

—**رَستو ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] اَڳتي وَڃَڻَ لاءِ ڏَگُ ڏِيَڻ (پَهلِيان يا پَرسان واري کي)

—رَستو رَکَڻُ: [اصطلاح] شاديءَ يا غميءَ وَغيره ۾ اُٿڻُ ويهڻُ، عَزازت قائم رَکڻُ، پائِبي رَکڻُ

—رَستو ڦِٽائِڻُ: [اصطلاح] مِٽي مائِٽي خَتمُ ڪَرڻُ، عَزازت خَتمُ ڪَرڻُ

* شاديءَ غميءَ ۾ اُٿڻُ ويهڻُ بَند ڪَرڻُ

—رَستو کُلَڻُ: [اصطلاح] رَستو صاف ٿيڻُ، ڏَڳَ ۾ ڪابہ دُشواري نہ هُجَڻُ

* رُڪاوٽ خَتم ٿيڻُ، رَنڊَڪ دُور ٿيڻُ

* موقعو مِلَڻُ

* دِل وَٽان ڳالهہ ٿيڻُ

* ڀاڳَ يا نَصيبُ کُلَڻُ

—رَستو ماپَڻُ: [اصطلاح] اَندازو لڳائِڻُ

* ڏِسَڻُ

* سُڃاڻَڻُ

* رَکَڻُ

* وَڃَڻُ، چَلنو ٿيڻُ

—رَستو مَٽائِڻُ: [اصطلاح] گَسُ تَبديل ڪَرڻُ، ٻيچرو بَدلائِڻُ

* هِڪُ مَسلَڪُ ڇَڏي، ٻيو مَسلَڪُ اِختيار ڪَرڻُ

* ڌِر يا پارٽي تَبديل ڪَرڻُ

—رَستو نِڪِرَڻُ: [اصطلاح] ذَريعو پيدا ٿيڻُ

* اَٽڪَل هَٿِ اَچَڻُ، حَلُ سَمجهہ ۾ اَچَڻُ

—رَستو وَٺَڻُ: [اصطلاح] رَوانو ٿيڻُ، هَلَڻُ، پَنڌِ پَوَڻُ

* طَريقو مَعلومُ ڪَرڻُ

* رَهبَري حاصِل ڪَرڻُ

—رَستو وَهَڻُ: [اصطلاح] رَستي تي تَمام گهڻي آمَدورَفت هُجَڻُ

—رَستو هُجَڻُ: [اصطلاح] اَچُ وَڃُ هَجَڻُ

* مائِٽي مِٽي هُجَڻُ، لاڳاپو هُجَڻُ

—رَستي تي اَچَڻُ: [اصطلاح] گَسَ ۾ اَچَڻُ، ڏَڳَ سان هُجَڻُ

* ٺيڪُ ٿِي وَڃَڻُ، دُرستَ ٿِي وَڃَڻُ

* سُڌِري وَڃَڻُ، هِدايَتَ مِلَڻُ

—رَستي جو پَٿرُ: [صفت] رُڪاوٽ، رَنڊَڪ، دُشواري پيدا ڪَندڙُ شيءِ

• رِسيٽ: [ا - مث] رَسيدَ، پهُچڻ جي لِکَتِ، وصوليءَ جي تَحرِيرَ

* [انگ: Receipt]

• رَسِجَڻُ: [مص ''رَسَڻُ'' مان فعل مَجهولُ] پَچَڻُ (ميوو)، راسُ ٿيڻُ

* رَسَڻُ، پهُچَڻُ

* ڪيميائِي عَمَلَ ۾ پورو پَچَڻُ

* [رَسيو، رَسبو، رَسِيَلُ]

• رَسَدُ ج رَسَدَ: [ا - مذ] حِصو، ڀاڱو، پَتي، وَنڊِ

* قِسمَتَ، ڀاڳُ

* اَناجُ جي جِنسَ

* لَشڪَرَ يا قافِلي سان گڏ کاڌي جو ذَخيرو

* راشَن، راتِبُ، خوراڪَ، کاڌو

* سيڌو، سامانُ (جيڪو فوج لاءِ هُجي)

—رَسَدُ پهُچائِڻُ: [اصطلاح] لَشڪَرَ وَغيرَه کي خوراڪَ جو سامانُ پَهچائِڻُ، مالُ پَهچائِڻُ

—رَسَدُ رَسائِڻُ: [اصطلاح] اَناجُ پَهچائِڻُ، کاڌو پَهچائِڻُ، رَسائِي ڪَرڻُ، سامانُ پَهچائِڻُ

• رِسڪ: [ا - مث] جوکو، خَطرو، نُقصانُ جو اَنديشو

* [انگ: Risk]

• رَسڪپُورُ: [ا - مذ] پَسارڪي وَکَر جو هِڪُ قِسمُ (زهريلي دَوا)، پاري جو جُلابُ

• رِسڪڻِ: [ا - مث] سِرڪَڻِ (گِندي)

* [س/ل]

• رِسڪَڻُ: [مص - فعل لازمي] سِرڪَڻُ، رِڙهَڻُ، سِرَڻُ، هَٽَڻُ، کِسڪَڻُ

* [رِسڪيو، رِسڪيا، رِسڪي، رِسڪيون، رِسڪندو، رِسڪندا، رِسڪندي، رِسڪنديون، رِسڪَيَلُ]

—رِسڪو ج رِسڪا: [ا - مذ] رِيڙهو، کِسڪو، کِسِڪو

• رَسُ گُلو/رَسُ گولو: [ا - مذ] مِٺائِيءَ جو هِڪُ قِسمُ

● **رَسمَ ج رَسمُون/رُسُوم/رُسُومات:** [ا - مث] نَقش، شانَ
* لِکيت، تَحرِيرَ
* [ع: رسم = هن نشان کيو]
* دَستُور، قاعِدو، رِواجُ، رِيتِ، هَلِي چَلِي
'سامهُون هَٿان نہ ٿئي، جيکا رَسمَ راڄُ' (شاهہ/سسئي آبري)
* شادِيءِ جو سانُ، سُکَنُ، سَوڻُ
* عادَتِ، هَلَتِ، رَوِشِ

—**رَسمُ الخَط:** [ا - مذ] لِکڻَ جو نَمُونو، طَرزِ تَحرِير، لِکِڻي، صُورَتخَطي

—**رَسمِ بِسمِ الله:** [ا - مث] ٻارَ جي ناظِره قرآنَ جي شُروعاتِ وارِي رَسمَ (جنهن ۾ ٻارَ کي 'بِسمِ الله' يعني شُروعاتِ کرائي ويندي آهي)، تَسمِيہ خواني

—**رَسمُ بَندِي:** [ا - مث] رَسمَ پوري کَرڻَ جي حالَتَ
* شاگِردَ کي ڳانو ٻَڌَڻَ وارِي رَسمَ (ڳائڻن جي اِصطِلاحَ ۾)

—**رَسمُ ورواجُ:** [ا - مذ] هَلِي چَلِي، قاعِدو، قانونُ

—**رَسمِي ج رَسمِي:** [صفت] رَواجي، مَعمولي، هالئو چالئو، عامُ، مُروج، هَميشہ اِستِعمال ٿيندڙُ

● **رَسَن:** [ا - مذ] رَسو، نوڙي
* ڦاهي
* هَٿکڙِي (جيئن: پابَندِ رَسَن)
* [ف]

—**رَسَن بازُ:** [ا - مذ] بازيگَر

● **رَسنا ج رَسنائُون:** [ا - مث] شورِو، رَسُ
* ذائِقو، سَوادُ
* [سن: رس = مِٺاڻ]
* ڳالهِ ٻولهِ
* [سن: رَسنا = زبان، ڳالهہ]
* مُحَبَتَ

—**رَسنائُون وَٺڻُ:** [اصطلاح] چَسکا وَٺڻ، سَوادَ وَٺڻ، چهَرون کَرڻُ
* مَزا وَٺڻ، لطف اَندوز ٿيڻُ
* ٻئي کي خوش کَرڻُ

● **رَسڻُ:** [مص - فعل لازمي] پَهُچڻُ، پَچَڻُ
* پڙڻُ
* سهڙڻُ
* راسِ ٿيڻُ، تَکمِيل ٿيڻُ، تيارُ ٿيڻُ
* [ف: رَسِيدَن = پَهُچڻُ]
* پَچَڻُ (ميوو)، پَکو ٿيڻُ
* بالغُ ٿيڻُ، ساماڻجَڻُ
* رَهڻُ، آبادُ ٿيڻُ
* [رَسيو رَسيا، رَسِي، رَسِيُون، رَسندو رَسندا، رَسندِي، رَسندِيُون، رَسِيَلُ]

—**رَسڻُ وَسڻُ:** [اصطلاح] آبادِ ٿيڻُ، وَسڻُ، رَهڻُ

—**رَسِيَلُ ج رَسِيَلَ:** [صفت] پَهُتَلُ، پَڪَلُ
* پَڪَلُ، پَکو (ميوو)، رَسُ وارو، تازو (ميوو)
* وهي چڙهيَلُ، پوڙهو
* [ف: رَسِيده = پَهُتَلُ سن: رس = پچڻ]
* ساماڻِلُ، بالغ

—**رَسِيلو ج رَسِيلا:** [صفت - مذ] رَسِيَلُ، پَهُتَلُ، پَڪَلُ
'ٿيا رَسِيلا رَحمان، سَگهُر سُونهيون جَنِ' (شاهہ/يَمَن ڪَلياڻ)
* [مث: رَسِيلِي ج رَسِيلِيُون]

● **رُسڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪاوِڙجَڻُ، رَنج ٿيڻُ، ناراضُ ٿيڻُ، چِڙڻُ
* تَنگ ٿيڻُ، خَفا ٿيڻُ
* مُنهُن مَٽڻُ
* [هند: روسنا، رسنا]
'رُسُ مَ رُسڻُ ۾ ڇاهي راڄا، رِيتِ رُسڻَ جي رَمزُ نہ جاڻان' (ماستر چندر/راڳُو)
* [مص] رُسَڻُ
* [امر] رُسُ
* [مضارع] رُسان (ج) رُسون، رُسِين (ج) رُسو، رُسي (ج) رُسِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذکر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رُسي ٿو (ج) رُسِين ٿا
* [حال مث] رُسي ٿي (ج) رُسِين ٿيون
* [ماضي] رُسيو/رُٺو (ج) رُسيا/رُٺا
* [ماضي مث] رُسي/رُٺي (ج) رُسيُون/رُٺيون
* [مستقبل] رُسندو (ج) رُسَندا
* [مستقبل مث] رُسندي (ج) رُسنديُون
* [اسم مفعول] رُسِيَلُ رُٺَلُ

—**رُسَڻُ پِرچَڻُ:** [اصطلاح] رُسي وَري پَرچَڻُ، ڪاوڙجي وَري راضي ٿيَڻُ
* ماٺو ڪَرڻُ، ناز ڪَرڻُ

—**رُسڻُو ج رُسڻا:** [صفت - مذ] رُسندڙُ، زُود رَنج، چيڙاڪ، چڙٽو
* [مث: رُسڻي ج رُسڻيون]

—**رُسِي رِيجَهڻُ:** [اصطلاح] رُسامي ڪانپوءِ پَرچَڻُ، جُدائيءَ ڪانپوءِ ميلو ٿيَڻُ

'اسان ڪِيئن ڪاٽيون، رُسي رِيجهڻَ جُون گهڙيُون' (شيخ اياز)

● **رَسو ج رَسا:** [ا - مذ] نوڙُ، واڇَهہ، ورتِ
* [ف: ريسمان، سن: رشِم، رسنا = نوڙي]
* [ڪنايہ] ڇڙواڳِي، آزادِي
* مُهلَتَ، رِعايَتَ

'هِن کي ڍِگهو رَسو آهي' (جملو)

—**رَساڪشِي:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جي راندِ جو نالو، رَسو پاڻَ ڏانهَن ڇڪڻَ واري راندِ

—**رَسو پِڄَڻُ:** [اصطلاح] رَسو ٽاهِڻُ، رَسو وَٺَڻُ

—**رَسو وَٺَڻُ:** [اصطلاح] رَسو پِڄَڻُ

● **رُسوا ج رُسوا:** [صفت] ذَليلُ، بيعِزَت، خُوارُ، بَدِنام
* [ف]

—**رُسوا ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] بَدِنام ٿِيَڻُ، خُوارُ ٿِيَڻُ

—**رُسوا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] بَدِنام ڪَرڻُ، خُوارُ ڪَرڻُ

—**رُسوائِي:** [ا - مث] بَدنامِي، خُوارِي

● **رُسُوخُ:** [ا - مذ] مَضبُوطِي، پَڪائِي، اِستَقلالُ
* پَهچَ، هَلَندي، اَثر رُسوخ
* اَعتِبارُ، ڀَروَسو
* راهَ رَسَمَ
* [ع: رسخ = هو پَڪو ٿيو]

● **رَسوڙو ج رَسوڙا:** [ا - مذ] بورچيخانو، رَڌڻو
* [س/ڪوهہ]

● **رَسِوَلِ:** [ا - مث] پَسارڪي وَکَر جو هِڪُ قِسمُ (دَوا ۾ ڪَمِ اِيندڙُ ڪارو رَسُ، جيڪو اَڪِيُن جي اَکڙَ ۽ ٻَرهالَ جي بيمارِيءَ ۾ ڪَمِ اِچي)
* [هند: رسوت]
* [ڪنايہ] ڪابہ ڪَڙي شيءِ، زَهرِيلي ذائِقي وارِي شيءِ

'رَسِوَلِ رَکِي چَکِي آ، ماکِي چَکِي چَکِي آ' (استاد بخاري)

● **رَسُولُ ج رَسُولَ:** [ا - مذ] خدا تَعالىٰ جي طَرفان موڪلِيَلُ اُهو نَبِي سَڳورو، جَنهِن تي ڪِتابُ نازِل ٿِيو هُجي
* قاصِدُ، پيغامبَر، ايلچِي
* [ع: رسل = موڪليل]

—**رَسُولِ اَڪرَم:** [صفت] نِهايَت ڪَرِيم ۽ مَهرِبانُ پيغمبَر
* [ا - خاص] رَسُول پاڪَ صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولِ الثَّقَلين:** [صفت] اِنسانَ ۽ جِنَن جو هادِي
* [ا - خاص] رَسُول پاڪَ صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولُ اللہ:** [ا - خاص] اَللہ تَعالىٰ جو رَسُولُ
* حَضرَت مُحَمَد صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن جو هِڪُ صِفاتي اِسم

—**رَسُولِ بَرحَق:** [صفت] سَچو پيغمبَر
* [ا - خاص] رَسُول پاڪَ صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولِ خُدا:** [صفت] اَللہ تَعالىٰ جو رَسُول
* [ا - خاص] رَسُول پاڪَ صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولِ زاده:** [صفت] فرزند رَسُول
* [ا - خاص] حَضرَت اِمامِ حَسَن عَليہ السَلامَ ۽ حَضرَت اِمامِ حُسين عَليہ السَلامَ جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولِ ڪَرِيم:** [صفت] نِهايَت باجهارو رَسُول
* [ا - خاص] رَسُول پاڪَ صَلي اللہ عَليہ وآلہٖ وَسَلَم جَن ڏانهَن مَنسوبُ هِڪُ تَعظِيمِي لَقَبُ

—**رَسُولِي:** [ا - مث] پيغمبَري، نَبُوَتَ، رِسالَتَ

—**رَسُولِيَتَ:** [ا - مث] نَبُوَتَ، پيغمبَري، رِسالَتَ

● **رُسُومر:** [ا - مث] 'رَسمَ' جو جَمَع، رَسمُون، دَستُورَ، قاعِدا، رِواجَ، رِيتُون، هَلِي چَلِي
※ [ع]

● **رَسولِي:** [ا - مث] هِڪَ قِسمَ جِي بِيمارِي (جَنهِن ۾ گوڙهو نِڪري پَوَندو آهي)

● **رَسوئِي ج رَسوئِيُون:** [ا - مث] کاڌو، مانِي، طعامُ
※ رَڌڻو، بورچِيخانو
※ [سن: رس = رڌڻ]

—**رَسوئِي ناهِڻُ/ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] کاڌو تيار ڪَرَڻُ، مانِي ناهِڻُ، طعامُ رَڌَڻُ

—**رَسوئِي خانو ج رَسوئِي خانا:** [ا - مذ] بورچِيخانو، رَڌڻو، ڪِچن، (انگ: Kitchan)

—**رَسويو ج رَسويا:** [صفت] مانِي ناهِيندَڙ بورچِي، راڌو، راڌائو
※ [هند: رسويا]

● **رَسِي ج رَسِيُون:** [ا - مث] نوڙِي (مَڃ، سَڻَ يا ڏاسَ جِي)
※ آلا ڪَپڙا سُڪائِڻَ لاءِ ٻَڌَل ڏورِي، تارَ
'رَسِيَن مَٿان ڪَپڙا، سُڪائِيندِي مُون' (شيخ أياز)
※ ٻيڙِيءَ جِي ڇِڪَڻَ لاءِ رَسو
※ [سن: رشمر، ف: سمان = نوڙِي]
※ [ڪنايہ] وَحَدانِيَتَ، هيڪڙائِي (جِي رَسِي)
※ خُدائِي أحڪام، إلاهِي أمر
'وَاعتَصِمُوا بِحَبلِ اللهِ جَمِيعًا وَلا تَفَرَقُو' (القرآن)
※ [تَرجمو: ۽ الله تَعالىٰ جِي رَسِيءَ کي مَضبُوطِيءَ سان پَڪِڙيو ۽ پاڻَ کي فِرقَنِ ۾ نہ وِرهايو (سورة: آل عِمران، آية: 103، چوٿون سِيپارو)]

—**رَسِي ٽَپَڻُ:** [اصطلاح] رَسِي ٽَپَڻَ وارِي راند کيڏَڻُ (جَنهِن ۾ رَسِيءَ جِي مَدَدَ سان پوري جِسمَ کي حَرڪَتَ ۾ آندو ويندو آهي)

—**رَسِيءَ جَهلُو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] مَدَدگار ٿِيَڻُ، حامِي ٿِيَڻُ، ٻانهَن ٻيلِي ٿِيَڻُ
※ نوڪَر ٿِي ڪَمُ ڪَرَڻُ
※ اَجائِي چاپلُوسِي ڪَرَڻُ، چَمچاگيرِي ڪَرَڻُ
※ چورِيءَ جِي مالَ کپائِڻَ ۾ ٻانهَن ٻيلِي ٿِيَڻُ
※ [س/ات]

—**رَسِي ڇِڄَڻُ:** [اصطلاح] قيدَ مان نِڪرَڻُ، نِجاتِ مِلَڻُ
※ واسطو ٽُٽَڻُ
※ ڇڙواڳَ ٿِيَڻُ، اَفعالِنِ مان نِڪرَڻُ
※ ڀاڳَ ڀڙائِڻُ، نَصِيبُ ياوَرِي ٿِيَڻُ

—**رَسِي ڇِڪَڻُ:** [اصطلاح] ٻيڙِيءَ کي اوڀارِي وَهڪَرِي تي رَسِيءَ کان وَٺِي ڇِڪي هَلَڻَ (ٻيڙِياتِنِ جِي اِصطلاحَ ۾)

—**رَسِي ڍِري ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مُهلَتَ ڏِيَڻُ، ڪُجهہ بہ نہ چَوَڻُ، چوٽِ ڇَڏَڻُ
※ واسطا توڙَڻُ

—**رَسِي ڪِتِرائِڻُ:** [اصطلاح] ڦِٽِي وَڃَڻُ، فَرار ٿِي وَڃَڻُ
※ ٻِنا موڪلائِڻَ جِي وَڃَڻُ
※ مَرِي وَڃَڻُ

—**رَسِيُون وَٽَڻُ:** [اصطلاح] بيفائِدو ڪَمُ ڪَرَڻُ
※ واندو وِيهَڻُ، ڪوبہ ڪَمر نہ ڪَرَڻُ

● **رِسيپشَن:** [ا - مث] اِستَقبال يا آجيان وارو هَنڌ
※ ڪَنهِن اِداري، آفِيسَ يا هوٽَلَ وَغيرَه جو شروعاتِي شُعبو (جِتان اُن اِداري، آفِيس يا هوٽَلَ وَغيره بابَتِ مَعلُوماتِ وَرتِي ويندِي آهي)
※ [انگ: Reception]

● **رَسِيدَ ج رَسِيدُون:** [ا - مث] پَهچَ (جِيئن: جَنَت رَسِيد = جَنَتَ ۾ پَهچَڻُ)
※ پَهُچَڻَ جِي لِکَتِ، وُصُولِيءَ جِي تَحرِيرَ
※ [ف: رَسِيدَن = پَهچَڻُ]

—**رَسِيدَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] پَهچَ جو ڪاغَذُ ڏِيَڻُ (مال يا پَئسَنِ وَغيره جو)

—**رَسِيده:** [صفت] پَهُتَل، رَسِيَلُ (جِيئن: عمر رَسِيده = وَڏِيءَ عمر کي پَهُتَل، ڪُراڙو، جهُونو)
※ خُدا سان پَهُتَلُ
※ [ف: رَسِيدن = پَهچَڻُ]

● **رِسِيِو:** [مص] وَٺَڻُ، وَصُولُ ڪَرَڻُ
※ [انگ: Receive]

—**رِسيِوَرُ ج رِسيِوَرَ:** [صفت] وَٺندڙ. وُصولُ ڪندڙ
* [ا - مذ] ٽيليفون سيٽ جو اُهو حِصو. جنهن سان ڳالهايو يا آوازُ ٻڌو ويندو آهي
* [انگ: Receiver]

—**رِسيِونگ:** [ا - مث] وُصولي. ڪا شيءِ وَٺڻ جي حالَت
* ڪنهن وَرتَل شيءِ جو لِکتِ ۾ دَستخَطَ سان اِقرارُ (دفتري اِصطِلاحَ ۾)
* [انگ: Receiving]

• **رَش:** [ا - مث] هَجومُ. اَنبوهُ. پيهُ
* [انگ: Rush]

• **رُش:** [ا - مذ] چِتڪارُ. ڦُڙو. ڇَندو
* [ع]

• **رِشا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ل]

• **رِشتو ج رِشتا:** [ا - مذ] ناتو. لاڳاپو. تَعَلُقُ. مائِٽِي. عَزازَتَ. پَنهنجائِي. پَنهنجائپُ
* [ف: رشتہ = ڌاڳو، تند]

—**رِشتو ڳَنڍُڻُ:** [اصطلاح] مائِٽِي ڪَرَڻُ. سَڱُ ڪَرَڻُ

—**رِشتوناتو ج رِشتاناتا:** [ا - مذ] پَنهنجائپُ. عَزازَتَ. مائِٽِي

—**رِشتيدارُ ج رِشتيدارَ:** [صفت] مائٽُ. سَڱيٿو. عَزيزُ. پَنهنجو. لاڳاپيل

—**رِشتيداري:** [ا - مث] مائِٽِي. سَڱائي. عزازَت. لاڳاپو. برادِري. ڀائپي

• **رُشٽُ پُشٽُ:** [صفت] بَدَنَ ۾ پُرپَلُ. ڏَٿو مَٿو. ٿُلهو مَتارو. سَگهارو. هَٽو ڪَٽو

• **رُشدُ:** [ا - مذ] سَچائي. صَداقت. اِيمانداري
* هِدايَتَ. رَهبَري
* [ع: رشد = هو نيڪ راهہ تي هليو]

—**رُشِدِي ج رُشِدِي:** [صفت] سَچو. صِدِيقُ. اِيماندار
* هِدايَتَ يافتہ. راهہ راستِ تي هَلَندڙُ

• **رَشڪ:** [ا - مث] حَسَدُ. رِيسَ. ساڙُ
* عَداوَتَ. دُشمَني. وير. رَقابَتَ
* غيرَتَ. شَرمُ. لَڄَ
* [ف]

—**رَشڪ اَنگيز:** [صفت] رِيسَ ڏيارِيندڙُ. حَسَدُ پيدا ڪَندڙُ. ڀَڙڪائيندڙُ
* [ف: رشڪ + انگيز > انگيختن = ڪڙو ڪرڻ]

—**رَشڪِ پَرِي:** [صفت] اَهڙو سُهڻو. جنهن کي ڏِسي حُورَ کي بہ رِيسَ ٿئي. تَمامُ سُهڻو

—**رشڪِ حور:** [صفت] رَشڪِ پَرِي

• **رَشڪو:** [ا- مذ] گاهَہ جو هِڪَ قِسمُ

• **رِشوَتَ ج رِشوَتُون:** [ا - مث] ڪَنهن ڪَمَ جي عيوَضِ ناجائز ڏِنَل ۽ وَرتَل خَرچِي. وَڍِي. لَبَ
* [ع: رشي = هن رشوت ڏني]

—**رِشوا ج رِشوائُون:** [ا- مث] 'رِشوَتَ' جو بِگڙيل نَمونو

—**رِشوَتخورُ ج رِشوَتخورَ:** [صفت] رِشوَتَ کائيندڙُ. رِشوَتِي. راشِي
* [ع: رشوت + ف: خور > خوردن = کائڻ]

—**رِشوَتخوري:** [ا - مث] رِشوَتَ کائڻَ جي حالَتَ

—**رِشوَتَ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهن ڪَمَ جي عيوَضِ ناجائز طَرحَ خَرچِي ڏِيڻَ. لَبَ ڏِيڻَ. وَڍِي ڏِيڻَ. پاڙُ ڏِيڻَ

—**رِشوَت سِتاني:** [ا - مث] رِشوَتخوري. رِشوَتَ وَٺڻَ جي حالَتَ
* [ع: رشوت + ستاني > ستودن = وٺڻ]

—**رِشوَتَ کائڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهن ڪَمَ جو ناجائز مُعاوِضو وَٺڻَ. رِشوَتَ وَٺڻَ

—**رِشوَتَ وَٺڻُ:** [اصطلاح] رِشوَتَ کائڻُ. ڪَميشن وَٺڻُ

—**رِشوَتِي ج رِشوَتِي:** [صفت] رِشوَتَ وَٺندڙُ. رِشوَتَ کائيندڙُ. رِشوَتخورُ

• **رِشِي ج رِشِي:** [ا - مذ] ويدَن جا شبدَ ڳائيندڙُ. سَنتُ. تپسيا ڪَندڙُ. دَرويشُ (هِندُن جي عقيدي موجبُ قديم زماني ۾ سَتَ وَڏا رِشي ٿي گذريا آهن: 1. ڪَشپَ، 2. اَترِي، 3. ربيا، 4. اَگستيا، 5. ڪسيڪا، 6. وسِشٽا ۽ 7. وياسو)

● **رِشيبي ج رِشيبِي:** [صفت] فريبي. فريبَ ڪندڙ. مَڪرِيل. ٺڳ. اَٽڪلِي
* [س/ات]

● **رَشِيدُ:** [ا - ذات] الله تعاليٰ جو هڪ صفاتِي نالو
* [صفت] هدايَتَ ڪندڙ. سِڌي رَستي لڳائيندڙ
* هِدايَتَ ڪيل. سِڌي رَستي لڳايَل. هِدايَت يافتہ
* تَربِيَتَ وَرتَل. تَعَليم يافتہ
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو
* [ع: رَشَدَ = هن هدايَتَ هَٿِ ڪئِي]

● **رَشِيدائِي:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

● **رَصَدُ:** [ا - مذ] تارن جي گَردِش ڏسڻ جو مُنارو. جنتر منتر
* [ع]

— **رَصَد گاهہ:** [ا - مذ] تارن جي گَردِش جاچڻ جِي جاءِ

● **رَضا ج رَضائُون:** [ا - مث] خوشنُودِي. رَضامَندِي. خوشِي
* ارادو. مَرضِي
* موڪل. رُخصَتَ
* حُڪمُ. اَمر (خُدائِي)
* وَفاتَ. چالاڻو. مَرڻو
* تَقدِير. قِسمَتَ
* بَندي جو خُدا جِي مَرضِيءَ تي راضِي رَهڻَ جِي حالَتَ (پوءِ رَنج هُجي يا خوشِي)
* [ا - خاص] مُسَلمان مَردَ جو نالو

— **رَضا اَللہ جِي:** [محاورو] الله پاڪَ جِي مَرضِي. رَبَ سائينءَ جِي رَضامَندِي
* [ا - مث] عُذرخُواهِي. تَعزِيَتَ. مَرحومَ جي دُعاءِ مَغفِرَت
* [س/ات]

— **رَضا اَللہ جِي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] مَرحومَ جِي عُذرخُواهِي ڪَرڻَ. فاتِحہ پَڙهڻَ
* [س/ات]

— **رَضا جو سودو هُئَڻُ:** [اصطلاح] خوشِيءَ جو ڪَمُ هُئَڻَ. خوشِيءَ سان قَبولِيَتَ هُئَڻُ. راضپي سان سودو هُئَڻُ

— **رَضا راڻُو ج رَضا راڻا:** [صفت - مذ] مَرضِيءَ جو مالِڪُ. خودمُختيارُ
* [مث: رَضا راڻِي ج رَضا رائِيُون]

— **رَضا ڪَرڻُ:** [اصطلاح] مَرڻُ. مَري وڃڻُ. وَفاتَ ڪَرڻُ

— **رَضامَندُ ج رَضامَندَ:** [صفت] راضِي. خوش. اِقرارِي. آماده
* [ع: رضا + ف: مند = وارو]

— **رَضامَندِي:** [ا - مث] خوشِي. پَسَندِي. مَرضِي. آمادگِي
* قَبولِيَتَ. مَحبَتَ
* رَغبَتَ

— **رَضانامو ج رَضاناما:** [ا - مذ] ناهُہ. پَرچاءُ. صُلحُ. قَبولِيَتَ نامو. (انگ: Agreement)
* [ع: رضا + نامہ = دستاويز]

— **رَضانامو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ناهُہ ڪَرڻُ. پَرچاءُ ڪَرڻُ. صُلحُ ڪَرڻُ

— **رَضائِي ج رَضائِي:** [ا - مذ] رَضا وارو. پَنهنجِيءَ مَرضِيءَ وارو. خود خيالُ. خود مُختيارُ

● **رِضاعُ:** [ا - مث] ٻارَ کي کِيرَ پِيئارڻَ جو عَمَلُ (ماءُ يا دائِيءَ ٻاران)
* [ع]

— **رِضاعَتَ:** [ا - مث] ٻارَ کي ٿڃ پِيئارڻَ جو عَمَلُ (ماءُ يا دائِيءَ ٻاران)
* [ع]

— **رِضاعِي ج رِضاعِي:** [صفت] هڪ ماءُ جِي ٿڃ پِيئَندڙ ٻہ ٻارَ (جيڪي ڀاءُ ڀِر سَڳا يا حَقِيقِي ڀائُرَ يا ڀينرِيُون نہ هُجَن)
* [ع]

— **رِضاعِي ڀاءُ ج رِضاعِي ڀائُرَ:** [صفت] هڪ ماءُ جِي ٿڃ پِيئَندڙ ٻہ ٻارَ (جيڪي ڀاءُ ڀِر سَڳا يا حَقِيقِي ڀائُرَ نہ هُجَن). ٿَڃَ شَرِيڪُ ڀاءُ

— **رِضاعِي ماءُ:** [ا - مث] اُها ماءُ جنهن ٿڃ پِيئاري هُجي. پَر حَقِيقِي ماءُ نہ هُجي
* [ع]

— **رَضِيعُ ج رَضِيعُ:** [صفت] ٿَڃَ پِيئَندڙ. ٿڃ ڌائِڪُ. کِيرَ ڌائِڪُ (ٻارُ). ٿَڃ پِيئاڪُ. کِيرَ پِيئاڪُ
* [ع]

● **رَضاڪارُ ج رَضاڪارَ:** [صفت] خوشيءَ سان ڪَمُ ڪَندڙُ، مُعاوضي کانسواءِ قومي خِدمَتَ ڪَندڙُ
* [ع: رضا + ف: ڪار > ڪردن = ڪرڻ]

—**رَضاڪارِي:** [ا - مث] بنا اُجوري مُلڪَ جي خِدمَتَ

● **رَضائِي ج رَضائِيُون:** [ا - مث] پَنيرائي، طوڙُ
* گاديلو، سَوڙ، لحاف
* [ف]

● **رِضوانُ:** [ا - مذ] بَهِشتَ جو داروغو، هڪَ فِرشتي جو نالو (جيڪو فردوس برين جو دربانُ تصوُر ڪيو وڃي ٿو)
* بَهِشتُ
* رَضامندِي، خوشنودِي
* [ع]

—**رِضواني ج رِضوانِي:** [صفت] بهشتِي، جَنتي

● **رِضوِي:** [صفت] حَضرت اِمام عَلي رَضا عَليہ السّلامَ جَن جي خاندانَ سان نِسبَتَ رَکَندڙُ
* [ا - خاص] سَيَدَنِ جي هڪَ نُکَ جو نالو
* [ع]

● **رَضِي:** [صفت - مذ] خوش، راضِي
* [ع: رَضِي = هو راضي ٿيو]

—**رَضہ:** [نشاني] رَضِي الله تَعالىٰ عنہ جي مُختَصِر لِکَتِي، مَتَنِ الله تَعالىٰ راضِي هُجي

—**رَضِي اَللهُ تَعالىٰ عَنہ:** [صفاتي جملو] اُنهيءَ کان اَلله تَعالىٰ راضِي ٿِيو

—**رَضِيہ:** [صفت - مث] ساراهَ جوڳِي، تَعريفَ لائق (عورَتَ)
* [ع: 'رَضِي' جو مؤنث]
* [ا - خاص] مُسَلمان عورَتَ جو نالو

● **رَطبُ:** [صفت] پُسيَلُ، نارُ آلو، گِهميَلُ
* تازو
* نرم
* [ع]

—**رَطب وَيابِس:** [صفت] تَرُ ۽ خُشڪُ، سُڪَلُ ۽ آلو
* چڱو مَٺو، نيڪ بَد

● **رَطلُ ج رَطلَ:** [ا - مذ] شَرابَ جو جامُ
* اَڌ سيرَ جو وَزنَ، رَتَلُ
* [ع]

● **رَطُوبَتَ ج رَطُوبَتُون:** [ا - مث] آلاڻ، پوسَل، نَمِي، تَرِي، پاڻيٺِ
* [ع]

—**رَطُوبَتَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَتُ وَڌَڻُ، طاقت ڪَرَڻُ، مَنهَن ۾ رونَقَ اَچَڻُ

● **رَعايا:** [ا - مث] ڪنهِن حاڪمَ جي فَرمانَ ۾ رَهَڻَ وارا ماڻهو، پرجا، مَحڪوم
* [ع: رَعِيَتَ ج رعايا < رعي = هن ڪاڌو کارايو، حفاظت ڪئي]

● **رِعايَتَ ج رِعايَتُون:** [ا - مث] نِگهَباني، سَنڀالَ، حفاظَت، پَرگهورَ
* [ع: رَعي = هن سَنڀالَ ڪئي]
* لِحاظُ، سانگو، مُرَوَت، طَرفدارِي، مَهرباني، عِنايَتَ
* ڪَمِي (اگهہ يا قِيمَتَ ۾)، تَخفِيفَ

—**رِعايَتَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] طَرفدارِي ڪَرَڻُ، لِحاظُ ڪَرَڻُ، مُرَوَتَ ڪَرَڻُ
* گهٽِ ڪَرَڻُ (قيمَتَ وَغيرَہ)

—**رِعايَتِي ج رِعايَتِي:** [صفت] رِعايَتَ ڪَيَلُ، مُرَوَتِي، لِحاظُ ڪَيَلُ
* گهٽِ قِيمَتَ ۾ مِلَندڙُ

● **رُعبُ ج رُعبَ:** [ا - مذ] دَٻَ، خوفُ، ڀَوُ، هيبَتَ، هِراسُ
* جَمَتِ
* دَٻدٻو، ڌاڪو، حَشمَتَ، دَهشَتَ
* [ع: رعبَ = هو ڊنو]

—**رُعبُ تابُ:** [ا - مذ] دَٻدٻو، تَجمَلُ، ڌاڪو، شانُ، شوڪَتَ، حَشمَتَ

—**رُعبُ ڇانئجڻُ:** [اصطلاح] خوف غالب پوڻ. ڊپ ويهڻ، دهشت ويهڻ

—**رُعبُ دابُ:** [ا - مذ] دٻدٻو، تحمل، ڏاڪو، شانُ، شوڪت، حشمت

—**رُعبدارُ ج رُعبدارَ:** [صفت] رعب وارو، حشمت وارو، هيبتناڪ، ڊپ وارو، ڀوائتو

* [ع: رعب + ف: دار > **داشتن** = رکڻ]

—**رُعبُ ويهارڻُ:** [اصطلاح] جمب ڪرڻ، حشمت ويهارڻ، اَثر ويهارڻ، ڄمائڻ، ديجارڻ، ڊپ ويهارڻ

—**رُعبُ ويهڻُ:** [اصطلاح] ڊپ ويهڻ، حشمت ويهڻ

* ماڻهن تي تمام سٺو ۽ شانائتو اَثر ويهڻ

• **رَعدُ ج رَعدَ:** [ا - مذ] وِڄ جو ڪڙڪو، گوڙ، گاج (ڪڪرن جي)

* ڪڪرن کي هلائيندڙ فرشتي جو آواز

'سٺيو رڙ رعدَ جي، ڪليون ٿيون ڪنبن' (شاهہ)

* **[ا - خاص]** قرآن شريف جي هڪ سورت جو نالو

• **رَعشو:** [ا - مذ] ڏڪڻي، ٿرڪڻي، ڪنبڻي، لرزش

* بيماريءَ جو هڪ قسم **(جنهن ۾ هٿ پير ڏڪن)**

* **[ع: رعشہ]**

• **رَعنا:** [صفت] سينگار سان رهندڙ، ٺوٺون، رنگيلو

* دلچسپ، خوشنما

* گُلَ جو هڪ قسم **(اندران ڳاڙهو ۽ ٻاهران زرد ٿئي)**

* [ع]

—**رَعنائي:** [ا - مث] سينگار، ناز نوهہ، آرائش

'ڏنائين نُورَ پنهنجي سانُ اُنَ کي رنگُ رعنائي' (مقصود گل)

* دلچسپي

* ڇڪ، ڪشش (شوقن جي)

• **رَعونَتَ:** [ا - مث] غرور، هٺ، گهمنڊ، سرڪشي

* [ع]

• **رَعيتَ ج رَعيتُون:** [ا - مث] رعايت ٿيل ماڻهو، ڪنهن حاڪم جا ماتحت ماڻهو، محڪوم، پرجا، رعايا، راڄ

* [ع: **رَعي = هُن سنڀاليو**]

—**رَعيت پرورُ:** [صفت] رعيت جي سنڀال ڪندڙ، حاڪم، بادشاهہ

* [ع: رَعيتَ + ف: **پرور** > **پروردن = پالڻ**]

—**رَعيت پروري:** [ا - مث] رَعيتَ جي سنڀال، رَعيتَ جي پورِئواري

—**رَعيت نَوازُ:** [صفت] رَعيتَ کي آسودو ڪندڙ، راڄ کي خوشحال ڪندڙ (**حاڪم**)

* [ع: **رعيت + ف: نواز > نواختن = نوازڻ**]

—**رَعيت نَوازِي:** [ا - مث] رَعيتَ تي مهرباني، راڄَ تي مهر ڪرڻ

—**رَعيتي ج رَعيتي:** [صفت] رَعيتَ جو، راڄَ جو، راڄوڻي، قومي، ملڪي

* مُطيع، تابع، هٿ هيٺ، ماتحت

—**رَعيتي راڄُ:** [ا - مذ] عوامي حڪومت، جمهوري حڪومت، عام ماڻهن جي چونڊيل حڪومت، ماڻهن جي حڪومت، عوامَ جي حڪومت

• **رَغامُ ج رَغامَ:** [ا - مذ] رنجُ

* شڪ، گمانُ

* جهڙ، ڪڪر

* **[س/ڪوهہ]**

* **[صفت]** مٽي لڳل

• **رَغبَتَ ج رَغبتُون:** [ا - مث] لاڙو، رُخ، چاهہ، خواهش

* ڇڪ، ڪشش

* ڌيانُ، توجهہ، شوق

* [ع: **رَغبَ = هُو مائل ٿيو**]

—**رَغبَتَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] مائل ڪرڻ، لاڙو ڪرڻ

* پيار ڪرڻ، چاهڻ

• **رَف:** [ا - مذ] ڏاڪ وارو مسودو، روانيءَ ۾ لکيل مسودو **(جنهن کي واڌارن ۽ سڌارن جي ضرورت هجي)**

* **[صفت]** بيڪار، رَدي

* **[انگ: Rough]**

— **رَف ڪاپِي ج رَف ڪاپِيُون:** [ا - مث] مُسوَدي جي اُها صُورَت، جَنهن ۾ واڌارا سُڌارا يا ڪاٽ ڊُوهه ڪَرَڻَ جي گُنجائش هُجي

* اُهو خالي ڪِتابُ، جَنهن ۾ سِپِنِي پَڙهايَل مَضمُونَن جو مِلِيَل ڪَمُ لِکِيو يا اُتاريو ويندو آهي (شاگِردَن جي اِصطِلاحَ ۾)
* [انگ: Rough copy]

• **رَفاقَت:** [ا - مث] هَمراهِي، مَدَدَ، مُعاوَنَتَ

'رِهه مَقصُود ۾ تُنهنجي رَفاقَتَ جي ضَرُورَتَ آ' (عَطا محمّد 'حامِي')

* دوستِي، ياري، سَنگَت
* واقفيت، سُڃاڻپُ، ڏيتِ ويتِ
* [ع: رفق = هُو شامل ٿيو]

— **رَفاقَت ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گڏ رهَڻ، هَمراهُه ٿيَڻ

* ياري ڪَرَڻُ، دوستي ڪَرَڻُ
* مَدَدَ ڪَرَڻُ

• **رِفاهُ:** [ا - مذ] آرامُ، چينُ، سُکُ، قرارُ، راحَتَ

* عامَ جي ڀَلائِيءَ جو ڪَمُ، ڀَلائِي، ڀَهبُودي
* [ع]

— **رِفاهِ عام:** [ا - مذ] عامُ ماڻهُن جي ڀَلائِي

• **رَفت:** [ا - مذ] هَلَڻَ جي حالَتَ، رَوانِگِي، وَڃَڻُ (جيئن: آمدورَفت يعني اَچَڻُ ۽ وَڃَڻُ)

* [ف: رَفتن (مص)]

— **رَفتِگان:** [صفت: هَميشه جَمعَ ۾ اِستِعمال ٿيندڙُ لَفظ] گُذرِيَل، گُذري وَيَل، اَڳوڻا

* مَرحُومَ، مَري وَيَل، جيڪي جَهانُ ڇَڏي وَيا هُجَن (جيئن: مَخدوم طالِبُ المولىٰ جي هِڪَ ڪِتابَ جو نالو 'يادِ رَفتِگان' آهي)
* [ف]

— **رَفتِگانِي:** [ا - مث] گُذرِيَل، گُذري وَيَل، اَڳوڻي

* [ف]

— **رَفته:** [صفت] وَيَل، گُذرِيَل، اَڳاٽو

* مُئَلُ
* [ف: رفتن = وڃڻ > رفته]

— **رَفته رَفته:** [ظرف] ويندي ويندي، هَلَندي هَلَندي، ٿيندي ٿيندي

* آهِستي آهِستي، بَتَدرِيج
* [ف]

• **رَفتار:** [ا - مث] چال، هَلِڻِي

* پَنڌ، فاصِلو
* تيزِي، تِکَ
* ڍَنگُ، رِيتِ، رَوِش
* [ف]

— **رَفتاروگُفتار:** [ا - مث] هَلَتِ چَلَتِ، رَهَڻِي ڪَهَڻِي، اُٿَ ويهه

• **رَفرَف:** [ا - مذ] جارو، طاقُ

* طَنبو
* سائو ڪَپڙو
* [ا - خاص] آسمانُ تي حَضرَت اِسرافِيل عَليه السّلامَ جي رَهَڻَ واري جاءِ
* اُها سَواري، جَنهن تي نَبِي ڪَرِيم صَلي اللهُ عَليهِ وآلہٖ وسَلَّم جَن مِعراجَ جي راتِ سِدرَة المُنتَهىٰ کان بارگاهِ اِلاهِي تائِين وَيا هُئا
* [صفت] تيز رَفتار، تِکو
* رَوان، جاري
* [ف]

• **رَفعُ:** [ا - مذ] چاڙهو، واڌارو، تَرقِي، اِضافو

* اوچائِي، مٿانهين، بُلندِي
* [صفت] خَتمُ، پورو، مُڪَمَل
* پَري ڪَيَلُ، بَرطَرف

— **رَفعُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] وَڃَڻُ، پَري ٿِيَڻُ، هَٽَڻُ

— **رَفعُ حاجَت ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] حاجَتَ پوري ڪَرَڻُ، پائِخانو ڪَرَڻُ

— **رَفعُ دَفعُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پَري ڪَرَڻُ

* خَتمُ ڪَرَڻُ
* ڊاهِڻُ
* کَس کَسَرَ ڪائِي مُعامِلو اُڪلائِڻُ
* لَٿي مِٽي ڪَرَڻُ

— **رَفعُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ٽارَڻُ، پَري ڪَرَڻُ، خَتمُ ڪَرَڻُ (مُعامِلو)

— **رَفعَ يَدَين:** [عربي اصطلاح] ٻئي هٿ مٿي کرڻ
* نماز ۾ تڪبير چوڻ وقت ٻئي هٿ مٿي ڪري، ڪنن تي رکڻ (اهلِ سنت ۾ فقط پهرين تڪبير تي، جڏهن تہ فقہ جعفريہ ۽ اهلِ حديث ۾ هر تڪبير تي رفعَ يدين ڪيو ويندو آهي)
* [ع: رفع = بلند + يدين (يد) = ٻئي هٿ]

● **رِفعَت:** [ا - مث] چاڙهو، واڌارو، ترقي
* اوچائي، بلندي، عروج
* وڏائي، بزرگي، شان، برتري
* شرافت
* درجو، قدر
* [ا - خاص] مسلمان عورت جو نالو
* [ع: رفع]

— **رَفعَتِ عيسوي:** [ا - خاص] حضرت عيسيٰ عليہ السلام کي آسمان تي زنده کڻي وڃڻ جو عمل

● **رُفقا:** [صفت، هميشہ جمع ۾ استعمال ٿيندڙ لفظ] عزيز، احباب، دوست
* [ع: 'رفيق' جو جمع]

— **رُفقاءِ ڪار:** [صفت] گڏ ڪم ڪندڙ، هم پيشہ، ڪم وارا ساٿي

● **رَفُو ج رَفُو:** [ا - مذ] ڪپڙي جو تُن، بور
* ٽنگ ٽيل ڪپڙي ۾ ڌاڳي سان مرهت جو ڪم، ڪپڙي کي ڇتين هڻڻ جو ڪم
* [ع: ف]
* [صفت] گم، غائب

'رات ٿي ويئي رفو پر گهٽ نہ ٿي ڪا آرزو' (استاد بخاري)

— **رَفُو ڪرڻ:** [اصطلاح] تن پرڻ، بور پرڻ

— **رَفُوگر:** [صفت] بور پريندڙ، ڦاٽل ڪپڙن جي مرمت ڪندڙ

● **رَفُو چَڪر:** [ظرف] گم، غائب

— **رَفُو چَڪر ٿيڻ:** [اصطلاح] ٽڪرو هليو وڃڻ، ڀڄي وڃڻ
* اکين اڳيان ٽرڻ
* گم ٿيڻ

● **رَفيعَ:** [صفت] بلند، اوچو، متاهون، اعليٰ
* [ع: رفع = هن بلند ڪيو]

— **رَفيعُ الدّرجات:** [ا - مذ] وڏي درجي وارو، وڏي شان وارو، عظيم

'رفيعُ الدرجات، پرمل پنهون ميڙيئين' (شاهہ/ديسي)

● **رَفيق ج رَفيق:** [صفت] ساٿي، سنگتي، يار، دوست
* گڏ هلندڙ، همسفر، همراهہ، بيلي، مددگار
* [ع/ رفيق ج رفقاء < رفق]

— **رَفيقِ حَيات:** [صفت] حياتيءَ جا ساٿي، زال مڙس

— **رَفيقِ خاص:** [صفت] اهم دوست، همراز

— **رَفيقِ دَرس:** [صفت] جيڪو گڏ تعليم حاصل ڪندو هجي، هم جماعت، هم مڪتب

— **رَفيقي:** [ا - مث] دوستي، ياري، سنگت

● **رِفيُوز:** [مص] نهڪر ڪرڻ، نہ قبولڻ، نہ مڃڻ، انڪار ڪرڻ
* [انگ: Refuse]

● **رَقتارُ ج رَقتارُون:** [ا - مث] بڪ، واهيات ڳالهائڻ جي حالت، بڪواس
* [س/ات]

— **رَقتارُ ۾ پوڻ:** [اصطلاح] بڪ ڪرڻ، واهيات ڳالهائڻ، بدشد ڳالهائڻ
* [س/ات]

● **رَقرَق:** [ا - مث] ڌڪ ڌڪ (دل جي)، ڌڙڪن
* [س/ل]

● **رَقرو ج رَقرا:** [صفت - مذ] ڪلچڻو، بدافعالو
* [س/ٿ]
* [مث: رقري ج رقريون]

● **رَقڻ:** [مص - فعل لازمي] ڌڪڻ، ڪنبڻ، ٿڙڪڻ
* سهڪڻ
* [رقيو رقيا، رقي، رقيون، رقندو رقندا، رقندي، رقنديون، رقيل]

— **رَقڻي:** [ا - مث] ڌڪڻي، ڪنبڻي

'ڇپن جي رقڻي هئي جرم آ، اکين جي ڪيجل هئي ڏمر آ' (خليل 'باغي')

● **رِقِڙ:** [ا - مث] گپ، راڙو، چڪڻ، چڪ
* [س/ل]

● **رَقابَتَ:** [ا - مث] دُشمَني، وير
※ بُغض، حَسَدُ، ساڙُ
※ مُخالِفَتَ
※ مُحَبَتَ ۾ شِراڪَتَ، هِڪَ مَعشُوق سان ٻِن عاشِقَن جي مُحَبَتَ واري حالَتَ
※ [ع]

● **رَقاصُ ج رَقاصَ:** [صفت] ناچُ ڪندڙُ، نچندڙ، ناچو، نرتَ
※ [ع: رقص = هو نچيو]

—**رَقاصہ:** [صفت - مث] ناچو عورَتَ، ناچڻي، نچڻي، نِرتڪِي

● **رَقبہ:** [ا - مذ] ايراضِي، پکيڙَ، زمينَ جو ٽُڪرُ
※ پسگردائيءَ واري زمينَ
※ [ع]

● **رِقَت:** [ا - مث] ڪنئرائِي، نرمِي، نرمائي
※ پتڙائِي، پتڙانِ
※ سَنهانِ، بارِيڪِي
※ روحُ، روئڻُ، گِريو
※ حالُ، وَجَدُ
※ [ع: رق = هُو سنهون ٿيو]
※ رَحَمُ، قِياسَ، تَرسَ، هَمدَردِي، رَحَمدِلِي

—**رِقَت آميز:** [صفت] ڏُکَ جهڙو، اَفسوساڪُ
※ [ع: رقت + ف: آميز > آميختن = گڏڻ]

—**رِقَت اَنگيز:** [صفت] ڏکدائڪُ، ڏُکَ جهڙو، اَفسوساڪُ، ڏُکَ وَڌائيندڙُ (واقعو يا مَنظر)
※ [ع: رقت + انگيز > انگيختن = کڙو ڪرڻ]

● **رَقصُ:** [ا - مذ] ناچُ، نَرتُ
※ اُڇَل، ٽَپُ
※ [ع]

—**رَقصان:** [ا - مذ] جُهومڻَ جي حالَتَ، مَستي، وَجَدَ
※ [ظرف] جُهومڻَ ۾، مَستيءَ دورانِ، وَجَدَ يا حالَ جي ڪيفِيَتَ ۾
'خارِ زارِ حَياتَ ۾ رَقصان، پنهنجي خوشبُو جو ڪاروان آهي'
(شيخ اياز)

—**رَقصِ طائُوسُ:** [ا - مذ] مورَ جو ناچُ، ناچَ جو هِڪَ قِسمِ
※ [ع: رقص + ف: طائوس = مور]

—**رَقص و سُرُودُ:** [ا - مذ] راڳَ ناچُ، ڳائڻُ وَڄائڻُ
※ [ع: رقص + ف: سرود = واڄو]

● **رُقعو ج رُقعا:** [ا - مذ] لِکيَلُ ڪاغَذُ، خَطُ، چِٺي
※ [ع: رقعة]

● **رَقَمَ ج رَقَمُون:** [ا - مث] لِکيتِ، لِکيو، تحرِير
※ مُهَرَ، نِشانُ، ڇاپو
※ اَنگَ
※ لِکڻَ ۾ رويين جو اَنگَ ظاهِر ڪَرڻَ لاءِ خاص نِشانُ (عَدَد > عہ = 1، عا = 2، سڍ = 3، للعہ = 4، صہ = 5، ڍ = 6، سعہ = 7، سلڍ = 8، لعہ = 9، عہ = 10)
※ [ع: رَقمَ = هن نشان ڪيو يا لِکيو]
※ قِيمَتَ، مُلهُ، اگهُ
※ جِنسَ، قِسمُ
※ مالُ، دولَتَ، قِيمتِي شيءِ

—**رَقَمَ تويري ۾ هُئَڻُ:** [اصطلاح] هڙَ موڙِي وَڃَڻُ، مالُ مِلڪِيَتَ ٻُڏِي وَڃَڻُ، پئسا نابُود ٿيَڻُ

—**رَقَمَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] لِکَتِ ٿيَڻُ، تَحرِير ٿِيَڻُ

—**رَقَمَ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] مُلهُ ٿيَڻُ، قِيمَتَ وَڌَڻُ، اگهہ ٿيَڻُ

—**رَقَمَ پُورِي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پئسا خَتَم ٿيَڻُ
※ سَڀُ ڪُجھہ ڇَٽَ ٿيَڻُ

—**رَقَمَ پِيارَڻُ:** [اصطلاح] پئسا جَمَعُ ڪَرائِڻُ

—**رَقَمَ ڏيڍي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڦُرجي وڃَڻُ، رَقَمَ ٻُڏَڻُ، نُقصانُ پَوَڻُ

—**رَقَمَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] لِکَڻُ، تَحرِير ڪَرَڻُ

—**رَقَمَ کي شِوَ:** [محاورو] نہ مِلَڻَ جوڳِي رَقَمَ جي اَڳِيان ٻڙي ڏِيَڻُ، حِسابُ ڪِتابُ خَتَم، رَقَمَ ٻُڏَڻُ

—**رَقَمَ ۾ ٽُنگ پَوَڻُ:** [اصطلاح] پئسا کٽَڻُ، کوٽِ پَوَڻُ

—**رَقموارُ:** [ظرف] سِلسِليوارُ، دَرجي بدَرجي
※ جِنسِ بہ جِنسِ

—رَقَمَ وارَڻُ: [اصطلاح] پئسن ملڻ تي بندي ۾ اُها رقم اڳ ڪري اُن کي ٻڙي ڏيڻ
※ پئسن مان آسرو لاهڻ. حقي پئسن ملڻ مان نا اُميد ٿيڻ
—رَقَمَ ٿِي اَڳِت ٿِيڻ: [اصطلاح] پئسا برباد ٿيڻ. رقم چٽ ٿيڻ
● رَقُودُ ج رَقُود: [صفت] ستمهندڙ
※ غافل. لاغرض
※ [ع]
● رَقِيبُ ج رَقِيب: [ا - خاص] الله پاڪ جو هڪ صفاتي نالو
※ [صفت] نگهبان. راکو. محافظ. حفاظت ڪندڙ
'رهنما رقيب، سائر صحت سيرين' (شاهه/ڪلياڻ)
※ چاري. جاسوس
※ حريف. هم پيشه
※ دشمن. ويري. مخالف
※ محبت ۾ شريڪ. هڪ معشوق جو ٻيو عاشق
※ [ع]
● رَقِيقُ: [صفت] پاڻيءَ جهڙو. پتڙو. چڊو
※ نرم. ڪُنڌرو
※ نازڪ
※ سنهون. باريڪ
※ اُپرو
※ [ع]
—رَقِيقُ القلب: [صفت] نرم دل. رحمدل. باجهارو
※ [ع: رقيق + قلب = دل]
● رَڪُ ج رَڪَ: [صفت] سخت. ڏاڍو. ستائو
※ مشڪل. ڏکيو
'ڪوڙين آهن ڪيترا، راهن اُتي رڪ' (سچل)
※ سڪل
※ سخت دل. بي رحم
※ سخت ڪنجوس
※ بخيل
※ سخت جان. بي اثرو
※ [سن: رنڪ]
'تنهنجي مُريدن سان ڪُهن، رڪ روسيه سي نا رهن' (حمل)
※ احمق. بيوقوف. ڪُند ذهن. مورک
'محبت جي ميدان ۾، رڪن ناهه راند' (شاهه/ڪلياڻ)
※ لڄ
'رڪ مان رمضان چئي، آهي هرگز زيان' (رمضان)
● رُڪ: [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو
※ تعلقي گڙهي ياسين جي هڪ ڳوٺ ۽ ريلوي اسٽيشن جو نالو (جتي ناميارو صوفي سنت ڀڳت ڪنور رام کي شهيد ڪيو ويو)
● رُڪُ: [ا - مذ] ڌاتوءَ جو هڪ قسم. ماريل لوهه. فولاد
'دوستي، دو پيرا، سيني سنگهر رڪ جي' (شاهه/ڪنيات)
※ رڪ مان ٺهيل ڪو به اوزار (ڇمڙوڪ: تلوار، ڪٽاري، ڪاتي وغيره)
※ تلوار. ترار. شمشير
※ جنگ. لڙائي
※ [صفت] پختو. قابو. مضبوط
—رُڪانڻون: [صفت] رڪ جو. فولادي. رڪ مان ٺهيل
—رُڪَ پيالو: [ا - مذ] ترارين يا ٻين هٿيارن جو جوهر (جنهن کي 'آب' چون. ٻهرايءَ جا لوهار اُنهيءَ کي 'رڪ جو پاڻي' چون ٿا)
—رُڪُ پيالو چکڻُ: [اصطلاح] ترار سان شهيد ٿيڻ
—رُڪَ جا چٽا چٻڻُ: [اصطلاح] سخت محنت ڪرڻ، ڪشالو ڪڍڻ
—رُڪَ جي دانگي چڙهي پيئي هُجڻُ: [اصطلاح] تمام گهڻو خرچ هئڻ
※ ڏڪار پوڻ
—رُڪُ چلڪا ڏيڻُ: [اصطلاح] تڪليف ڏسڻ ۾ اچڻ
—رُڪُ راڙون ڪرڻُ: [اصطلاح] ڏاڍو مشڪل ڪم نظر اچڻ
—رُڪُ رجهڻُ: [اصطلاح] سخت تڪليف ڪرڻ
※ [س/ات]
—رُڪَ رَئِي: [ا - مث] ترار جو چمڪو. تلوارن جو وسڪارو. ترارن جي بوڇاڙ
※ جنگ. لڙائي
'آرڻ ٻئي ابري، ٿي پڻ ۾ رڪ رئي' (شاهه/بلاول)

— **رُڪَ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] قابو ڪَرَڻُ. سوگهو ڪَرَڻُ
※ [س/ات]

— **رُڪَ هُجَڻُ**: [اصطلاح] قابو هُجَڻُ. سوگهو هُجَڻُ
※ [س/ات]

— **رُڪَتُون ڏاڍو ج رُڪَتُون ڏاڍا**: [صفت - مذ] رُڪَ/لوهَ ڪان بہ وڌيڪ سَخت
’مون ڪان جهاڳِڻُ نہ ٿِيَن، رُڪَتُون ڏاڍا روهَ‘ (سچل)

• **رِڪابَ ج رِڪابُون**: [ا - مث] وڏو پيالو
※ وڏي ٿالهي. رِڪيبي
※ [ف]

— **رِڪابدارُ**: [صفت] هوشيار بورچي

— **رِڪابِي ج رِڪابِيُون**: [ا - مث] ٿالهي. رِڪيبي. پليٽ

• **رِڪابُ ج رِڪابَ**: [ا - مذ] گهوڙي جي زِينَ جي ٻنهي پاسي لَڙڪندڙ لوهي پيرڙيو. رِڪيبَ. پاگهوڙو
※ [ع: رڪبَ = هو سوار ٿيو]

— **رِڪابدارُ ج رِڪابدارَ**: [صفت] رِڪيبَ جهليندڙُ. اُهو نوڪَر جيڪو پنهنجي مالِڪَ کي گهوڙي تي چاڙهَڻَ ۾ مَدَدَ ڪَري
※ خِدمَتگارُ
※ [ع: رڪاب + ف: دار > داشتن = رکڻ]

— **رِڪابَ ۾ پيرُ پائِڻُ**: [اصطلاح] مُسافِريءَ لاءِ رَوانو ٿِيَڻُ
※ مُقابِلو ڪَرَڻُ. هَمسَري ڪَرَڻُ

— **رِڪابُ وَٺَڻُ**: [اصطلاح] نوڪَر ٿِيَڻُ. خِدمَتَ ڪَرَڻُ

• **رُڪاٽَ ج رُڪاٽُون**: [ا - مث؛ اسم ’رُڪاوٽ جو بگڙيل اُچار] رُڪاوٽَ. روڪَ. رَنڊَڪَ. بَندِش
’روڳي رُڪاٽن ۾، اوري تا اُڙجَن‘ (غلام حيدر ڪنڊڙيءَ وارو)

• **رِڪارڊُ ج رِڪارڊَ**: [ا - مذ] مَحفُوظ. هَٿيڪو
※ يادداشت
※ دَفتَر. فائيلُ (ڪاغذَن جو)
※ گرامو فون تي وڄائِڻَ جي ٿالهي (جنهن ۾ آواز ڀَريَلُ هوندو هو)
※ آوازَ يا تَصويرَ کي سانڍِڻَ جو عَمَلُ. آوازَ يا تَصويرَ مَحفُوظ ڪَرَڻُ
※ بَهترين ڪارڪَردگي
※ [مجازاً] ڪِردار. هَلِي چَلِي. رَوَيو
’هِن جو رِڪارڊُ خَرابَ آهي‘ (جملو)
※ [انگ: Record]

— **رِڪارڊُ قائِمُ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] بَهترين ڪارڪَردگي ڏيکاري پاڻُ مَڃائِڻُ. ڪنهن ڪَمَ ۾ اِمتيازي حيثيَتَ ماڻِڻُ

— **رِڪارڊُ ٽوڙَڻُ**: [اصطلاح] اَڳئين قائِمُ ڪَيَل ڪارڪَردگيءَ کان بہ بَهترين ڪارڪَردگي ڏيکارڻُ

— **رِڪارڊِنگ**: [ا - مث] آوازَ يا تَصويرَ کي مَحفُوظ ڪَرَڻَ جو عَمَلُ
※ [انگ: Recording]

• **رُڪاوَٽَ ج رُڪاوَٽُون**: [ا - مث] اَٽڪَ. روڪَ. رَنڊَڪَ. بَندِش. رُخنو
※ پَچَڪَڙي

• **رَڪَبُ ج رَڪَبَ**: [ا - مذ] مَحصُولُ. سَنگ
※ زَميندارُ جو هاريءَ تي ٻانڌاڻُ. لاڳُ

• **رِڪَتَ ج رِڪَتُون**: [ا - مث] تَڪلِيفَ
※ ڪاوڙ. اَٻَتَّ. ناراضگي. ضِدَ
※ حَسَدَ. ساڙُ
※ حَياءُ. شَرَمُ

— **رِڪَتِي ج رِڪَتِي**: [صفت] رَنڊَڪَ وِجهندڙُ
※ ڪاوڙيَلُ
※ حاسِدُ

• **رَڪَتچَندَنُ**: [ا - مذ] ڳاڙهي صَندَلَ جو ڪاٺُ
※ [سن: رڪت = رت + چندن]

• **رَڪشا**: [ا - مث] حِفاظَتَ. نِگهباني. رَکوالِي. بَچاءُ
※ [هند]

— **رَڪشا ٻَنڌڻُ**: [ا - خاص] هندو ڌَرمَ ۾ ڀينرُن پاران پَنهنجَن ڀائرن کي راکِي ٻَڌَڻَ جي رَسمَ. رَڪشا ٻَنڌَن. راکِي ٻَنڌَڻُ

• **رَڪشو ج رَڪشا**: [ا - مذ] سَواريءَ جو هِڪُ قِسمُ. ٽوري پَنڌَ لاءِ هَلڪي نہ ڦيٿي گاڏي
※ [انگ: Rickshaw]

• **رَڪعَتَ ج رَڪعَتُون:** [ا - مث] ڏنگ (چيلهہ جو)، جهُڪاءُ، وَرُ، خَميدگي

* نِمازَ جو (اڌ يا چوٿون حِصو)، نِمازَ جو هڪ رُڪنُ (جَنهِن ۾ هِڪ رُڪوعُ ۽ ٻہ سَجدا اَچي وَڃَن)

* [ع]

• **رُڪَنَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **رُڪَنُ ج رُڪَنَ:** [ا - مذ] ٿَنڀُ، ٿنڀو، پايو، پيلپائو، سُتُونُ

* ڪَنهِن بہ جَماعَتَ جو ڪارڪُنُ، ميمبَر، (انگ: Member)

* مِصرَعَ جو هِڪُ حِصو، وَزنُ

* بُنيادِي ڳالهہ، اُصُولُ (جِيئَن: اِسلامَ جا پَنجَ رُڪَنَ، ڪَلمہ طَيبُ، نِمازُ، روزو، حَج ۽ زَڪواتُ آهِن)

* [ع]

—**رُڪنِ اَسوَد:** [ا - خاص] ڪَعبَۃُ اللہِ شَرِيفَ ۾ واقع حَجَرِ اَسوَدَ وارِيءَ ڪُندَ جو نالو

—**رُڪنِ شامِي:** [ا - خاص] ڪَعبَۃُ اللہِ شَرِيفَ جِي هِڪَ ڪُندَ جو نالو (جَنهِن جو رُخ 'شام' مُلڪَ طَرف آهي ۽ حَجرِ اَسوَدَ جي مَدِمُقابِل پڻ آهي)

—**رُڪنِ صُوبائِي اِسيمبِلِي:** [ا - مذ] صُوبائِي اِسيمبِليءَ جو ميمبَر، ايم. پي. اي، MPA

—**رُڪنِ عِراقِي:** [ا - خاص] ڪَعبَۃُ اللہِ شَرِيفَ جِي هِڪَ ڪُندَ جو نالو (جَنهِن جو رُخ 'عِراقَ' طَرف آهي)

—**رُڪنِ قومِي اِسيمبِلِي:** [ا - مذ] قومِي اِسيمبِليءَ جو ميمبَر، ايم. اين. اي، MNA

—**رُڪنِيَت:** [ا - مث] رُڪَنُ هُجَڻَ جِي حالَتَ، ميمبَر هُجَڻَ جِي ڪيفيَت، ميمبَر شِپ، (انگ: Membership)

—**رُڪنِ يَمانِي:** [ا - خاص] ڪَعبَۃُ اللہِ شَرِيفَ جِي هِڪَ ڪُندَ جو نالو (جَنهِن جو رُخ 'يَمَن' مُلڪَ طَرف آهي)

• **رُڪَڻَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **رُڪَڻ:** [ا - مث] ڪَچِيءَ جِي هِڪَ جِنسَ (جَنهِن جو ڏونڪو هَٿيو ۽ ٻِندرو ٿئي)

* [س/ات]

• **رُڪَڻُ:** [مص - فعل لازمي] حَرڪَتَ جو بَندِ ٿِيَڻُ، بِيهَڻُ، بِيهجِي وَڃَڻُ

* اَٽڪَڻُ

* [رُڪِيو، رُڪِيا، رُڪِي، رُڪِيُون، رُڪَندو، رُڪَندا، رُڪَندِي، رُڪَندِيُون، رُڪِيَلُ]

* [مص - فعل متعدي] تَرسَڻُ، بِيهَڻُ

* وَقفو ڪَرَڻُ

* مُڙي وَڃَڻُ، مُڙَڻُ، بازِ اَچَڻُ

* هَٿُ ڪَڍَڻُ، دَستبَردارُ ٿِيَڻُ

* [مص] رُڪَڻُ

* [امر] رُڪُ

* [مضارع] رُڪان (ج) رُڪُون، رُڪِين (ج) رُڪو، رُڪي (ج) رُڪَنِ

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] رُڪي ٿو (ج) رُڪَنِ ٿا

* [حال مث] رُڪي ٿِي (ج) رُڪَنِ ٿِيُون

* [ماضي] رُڪِيو (ج) رُڪِيا

* [ماضي مث] رُڪَي (ج) رُڪَيُون

* [مستقبل] رُڪَندو (ج) رُڪَندا

* [مستقبل مث] رُڪَندِي (ج) رُڪَندِيُون

* [اسم مفعول] رُڪِيَلُ

• **رُڪُوعُ ج رُڪُوعَ:** [ا - مذ] عاجِزِيءَ سان جهُڪَڻَ جِي حالَتَ، نِمازَ جو چوٿون فَرضُ (جَنهِن ۾ قيامَ ۾ بِيهَڻَ ۽ تَلاوَتَ ڪَرَڻَ کان پوءِ گوڏِنِ تي هَٿَ رَکِي، جهُڪِي ۽ بِيهِي 'سُبحانَ رَبِّ العَظِيم' جو ٽي ڀيرا وِردُ ڪري، سَجدي ۾ وَڃجي)

* [ع: رکع = هن ٻانڌ ڪي جهڪايو]

* قُرآن شَرِيفَ جِي چَندِ آيَتَنِ جو مَجمُوعو، قُرآن شَرِيفِ جِي تَلاوَتَ دوران چَندِ آيَتَنِ بَعدِ تَرسَڻَ جِي هِڪَ مُقَرَر جَڳهہ (جِتي 'ع' جو نِشانُ ڏِنَل هُوندو آهي)

—**رُڪُوع و سُجُود:** [ا - مذ] رُڪُوعَ ۽ سَجدو ڪَرَڻَ جِي حالَتَ، نِمازَ

* عِبادَتَ، بَندگِي، زُهدُ، تَقوىٰ

• **رِڪُئيسِٽ:** [ا - مث] دَرخواستَ، اِلتجا، عَرضَ، گُذارِش
* [انگ: Request]

• **رِڪيبُ ج رِڪيبَ:** [ا - مذ] زينَ، هَني يا پاکڙي جي دوالَ ۾ لَٽڪَندڙُ لوهي ڪَڙو (جنهن ۾ پير رکي، گهوڙي تي چڙهجي يا سواريءَ مَهلَ پير وجهي ويهجي). رِڪابُ، پاوڙي، پاڳوڙو، پيرڙي، پيرڙيو

—**رِڪيبُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] ڏُکئي وَقتَ ۾ مَدَدَ ڪَرڻُ، هَمراهي ڪَرڻُ

—**رِڪيبَ ۾ پيرُ هُجَڻُ:** [اصطلاح] تيار هُجَڻُ، هَر وَقتِ هوشيار رَهَڻُ
* اُبِهَرو هُجَڻُ، تِکڙو هُجَڻُ
* [س/ات]

• **رِڪيبي ج رِڪيبيُون:** [ا - مث] ٿالهي، رَڪابي، طَباخُ، پليٽَ
* [ف: رڪابي]

• **رَڪِيڪ:** [صفت] سُستُ، ضَعيفُ، اَپَرو، ڏُبرو، ڪمزورُ، سَنهُون، باريڪ
* ذَليل، حَقير، اَدنيٰ
* [ع]

• **رَکَ:** [ا - مث] روڪَ، آڏ
* پَناهَ، سَنڀالَ، حِفاظَتَ

'اُتي عَبداللطيف چئي رَبَ تُنهنجي رَکَ' (شاهه/سريراڳ)

* رَکڻَ جي حالَتَ، پَوڻُ، ڌَرڻُ
* رَکِيَلَ گاهُ
* رَکِيَلَ وَڻُ ٽِڻُ
* چوپائي مالَ جي چاري لاءِ حِفاظَتَ ۾ رَکِيَلَ گاهَ واري ايراضي، ويءَ
* [هند: رک = روک]
* پَرهيزَ ڪَري
* پوکَ جي سَنڀالَ
* ڪَنهن شيءِ جي سَڙيَلَ خاڪَ، ڦُلهيارَ، ڇارِ، ڪيري
* [هند: راک]
* جهنگَ جو اُهو ٽُڪُرو، جتي مالِڪَ ڪانسواءِ ٻيو ڪوبه شِڪار ڪَري نه سَگهي
* اَنَ جي راهَ جي باهران ڪَڍِيَلَ لِيڪو، ڊوهي
* [س/ات]

—**رَکائڻُ:** [مصدر 'رَکڻُ' مان فعل متعدي بالواسطه] ڪا شيءِ ڪَنهن هَٿان ڇڏڻُ (ڪَنهن ٻي جي هٿارڻُون)
* [رَکيو، رَکندو، رَکِيَلُ]
* [مص - فعل متعدي] اوڏِرڪَرائڻُ، رَکِتِ ڪَرائڻُ
* ڇڏڻُ، وَڌائڻُ، نه ڪوڙڻُ (وارَ، ڏاڙهي، مُڇون وَغيره)
* ڪارائڻُ (روزي رَکڻُ لاءِ ماني وَغيره)، سَحري ڪَرائڻُ
* جَمع ڪَرائڻُ (پئسا بئنڪ ۾)
* [مص] رَکائڻُ
* [امر] رَکاءِ
* [مضارع] رَکايان (ج) رَکائيون، رَکائين (ج) رَکايو، رَکائي (ج) رَکائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
* [حال] رَکائي ٿو (ج) رَکائين ٿا
* [حال مث] رَکائي ٿي (ج) رَکائين ٿيون
* [ماضي] رَکايو (ج) رَکايا
* [ماضي مث] رَکائي (ج) رَکايون
* [مستقبل] رَکائيندو (ج) رَکائيندا
* [مستقبل مث] رَکائيندي (ج) رَکائينديون
* [اسم مفعول] رَکايَلُ

—**رَکَ ٿيڻُ:** [اصطلاح] خاڪَ ٿيڻُ، ڀَسم ٿيڻُ، ڦُلهيارَ ٿيڻُ، سَڙي وَڃڻُ

—**رَکپالُ ج رَکپالَ:** [صفت] راکو، رَکوالُ، واهي، چوڪيدارُ، نگهبانُ

—**رَکپاءِ:** [ا - مث] حِفاظَتَ، رَکوالي، چوکي

—**رَڪِجَڻُ:** [مصدر 'رَڪَڻُ' مان فعل مَجهُولُ] ڏرڄڻُ، ٻَڌجَڻُ
* مُلتَوِي ٿِيَڻُ
* [رَڪِيو رَڪِيل رَڪِيَلُ]

—**رَڪِ رَڪان:** [ا - مث] لِحاظُ، مُرَوَتَ، پاسِخاطِري

—**رَڪِ رَڪان ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪُجهہ وَقتَ لاءِ مُهلَتَ وَٺَڻُ
* لِحاظ ڪَرَڻُ، مُرَوَتَ ڪَرَڻُ

—**رَڪِ رَڪائِي:** [ا - مث] سَنڀالَ، خَبرداري، حِفاظَتَ
* لِحاظُ، مُرَوَتَ، پاسِخاطِري

—**رَڪَ رَڪاءَ:** [ا - مذ] رَڪَ رَڪائِي
* مُهلَتَ، رِعايَتَ
* اوڌِر
* [س/ات]

—**رَڪَ رَڪَڻُ:** [اصطلاح] پَرهيزُ ڪَرَڻُ، ڪِري ڪَرَڻُ
* [س/ات]

—**رَڪَ سان تارُون ڪَڍائِڻُ:** [اصطلاح] خالِي موٽائِڻُ، ڪابہ شيءِ نہ ڏِيَڻُ، ڪُجهہ بہ نہ ڏِيَڻُ
* [س/ات]
* ٻارَ کي رِيڙهِ جو سَوَڙُ ڪَرائِڻُ

—**رَڪَ ڪائِڻُ:** [اصطلاح] پَرهيزَ ۾ گُذارَڻُ، ڪِري ڪَرَڻُ

—**رَڪَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] اَنَ جي راهَ جي چوڏارِي لِيڪو ڪَڍَڻُ، ديري ۾ رَڪِيَلَ اَنَ کي ٽِپي چوڏارِي لِيڪو ڪَڍَڻُ
* [س/ات]

—**رَڪَ ڪَڍِي وَٺَڻُ:** [اصطلاح] سَخت سَزا ڏِيَڻُ، سَخت مار ڏِيَڻُ
* [س/ات]

—**رَڪَوارُو ج رَڪَوارا:** [صفت - مذ] سَنڀالَ ڪَندَڙُ، رَکپالُ، رَکوالُ
* [س/ٿ]
* [مث: رَڪوارِي ج رَڪوارِيُون]

—**رَڪَ وِجهَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن ڏِورَ جي جهنگَ ۾ رَهجِي وَڃَڻَ تي ڪَنهِن عامِلَ کان دُعا پَڙهائِڻُ (جِيئن: ڏورَ کي ڪوبہ نُقصانُ نہ پَهُچي)
* [س/ڪوهہ]

—**رَڪِيو ج رَڪِيا:** [صفت - مذ] وَڏايُو، جَنهِن جِي وَڏِي حَياتِي هُجِي، وَڏِيءَ عُمرِ وارو (خُصُوصاً دعائيہ نالِي طور ڪَم اِيندَڙُ جِيئن: اَللہ رَڪِيو)

—**رَڪِيَلُ ج رَڪِيَلَ:** [صفت] وَڏيَلُ (عُمرِ ۾)، وَڏِيءَ عُمرِ وارو
* جَنهِن جِي حِفاظَتَ ڪِئِي وَئِي هُجِي (خُصُوصاً دعائيہ نالِي طور ڪَم اِيندَڙُ)
* [ا - خاص] هِڪَ مَشهُور صوفِي شاعِرَ سَيد رَڪِيَل شاهہ جو نالو (جيڪو شاهہ عِنايَت شَهِيدَ جو طالِبُ هو سَندَسِ ڪلام 'بَحرِ عِشق' تَمام گهڻو مَشهُور ٿيو)

• **رِڪَ ج رِڪُون:** [ا - مث] ڏرو، ڏرڙو، ڏرِي، لِڪَ، هَوَ
* [س/ڪوهہ]

• **رَڪاتَ:** [ا - مث] اوڌِر، رَڪَتِ، رَڪالُ
'وِڃهِن ڪَرَڻ ڪَهارَ ۾، هِتِ ناهي رِيتِ رَڪاتَ' (خَلِيفو نَبِي بَخش)

• **رَڪالَ:** [ا - مث] اوڌِر، قَرضُ، رَڪَتِ
* ٻَنِيءَ جو گاهَ وارو چَڏِيَل ٽڪر (جَنهِن ۾ مالُ نہ چَري)، وِيءَ
* سِيندِ
* [س/ل]

• **رُڪاڻِ:** [ا - مث] رُڪائِي، سوڪَ، اَٿيائِي
* رُکَ مَنهائِي، شوخِي، بي رُخِي
* بيپَرواهِي، لاپَرواهِي

—**رُڪاٽو:** [ا - مذ] رُڪِي مانِي، ڏُڏَ، ڪِيرُ وَغيره مُيَسر نہ هُجَڻَ جي حالَتَ
* [س/ات]

—**رُڪاٽو رَڪَڻُ:** [اصطلاح] بُکَ ڪَڍَڻُ، لَنگهڻ ڪَڍَڻُ

—**رُڪائِي:** [ا - مث] رُڪاڻِ، سوڪَ، خُشڪِي
* [سن: رڪشِيہ]
* اَٿيائِي
* بي رُخِي، سَرد مَهرِي، رُکَ مَنهائِي، بي لِحاظِي

• **رِڪَبُ:** [ا - خاص] سَرگَمَ جي سَتَنِ سُرَنِ مان هِڪَ سُرَ جو نالو، ٻيو نَمبَر سُرُ. 'سا' کان پوءِ 'ري' واري سُرَ جو پورو نالو (موسِيقِيءَ جو اِصطِلاح)

• **رَکَتِ ج رَکَتيُون:** [ا - مث] بَچَتِ. ميڙا چوندِي
* اوڌر. رَکال. قرض
* [رکڻ > رکت]

—**رَکَتِ کَرَڻُ:** [اصطلاح] اوڌر کَرَڻُ. قرض کڻڻُ
* لِحاظَ کَرَڻُ

• **رَکڙِي ج رَکڙِيُون:** [ا - مث] رنگين ڌاڳن مان نَهيَل ڌورو (جنهن کي ڳنڍيُون ڏِنل هُجَنِ. هندو ڏڻَ موجب، پيڻ پنهنجي ڀاءُ جي ڪرائيءَ ۾ ٻَڌندي آهي هندو اُها رسمَ سانوڻ مهيني جي چوڏهينءَ تاريخ تي ملهائيندا آهن). راکِي
* [هند: راکي]
* ڳاڙهي سُٽَ مان نَهيَلُ ڳانو (جيڪو گهوٽَ کي ٻانهن ۾ ٻَڌجي)
* [س/ت]

• **رُکڙِيالُ:** [صفت] سودائِي. پورالو. وَهمِي. وِسواسِي
* [س/ات]

• **رَکشا:** [ا - مث] حِفاظَتَ. پَناهَ. اُجهو. بَچاءُ. سَنڀال. نگهباني
* [سن]

—**رَکشا کَرَڻُ:** [اصطلاح] بَچائڻُ. مَحفوظ رَکڻُ. پَناهَ ڏيڻُ

• **رَکڻُ:** [مص - فعل متعدي] هِڪڙي هَنڌِ ڇڏڻُ. ڌرڻُ. ٽِڪائِڻُ. رَکِي ڇڏڻُ. جاءِ ڏيڻُ
* بَچائِڻُ. سَنڀالَڻُ. حِفاظَتَ کَرَڻُ (جيئن: خُدا رَکي)
* مُقَرر کَرَڻُ
* سانڍَڻُ (امانت. راز)
* روڪِڻُ
* [پرا: رکڻ؛ سن: رکشڻ]
* گڏ کَرَڻُ. جَمَع کَرَڻُ
* مَرَهڻُ. هَڻَڻُ (الزامُ)
* سُونپَڻُ (کَمُ)
* ڇَڏَڻُ. مُلتوي کَرَڻُ. پوئِتي کَرَڻُ
* ٻوڙَڻُ (قَبرَ ۾)
* پَرتِي کَرَڻُ (نوڪريءَ ۾)

* [مص] رَکڻُ
* [امر] رَکُ
* [مضارع] رَکان (ج) رَکُون. رَکِين (ج) رَکو. رَکي (ج) رَکِنِ
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذکر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَکي ٿو (ج) رَکِن ٿا
* [حال مث] رَکي ٿي (ج) رَکِن ٿيون
* [ماضي] رَکيو (ج) رَکيا
* [ماضي مث] رَکِي (ج) رَکِيُون
* [مستقبل] رَکندو (ج) رَکِندا
* [مستقبل مث] رَکندِي (ج) رَکندِيُون
* [اسم مفعول] رَکيَلُ

—**رَکَڻهارُ:** [صفت] سَنڀاليندڙُ. رَکو. رَکپالُ. رَکوالُ. نِگَهبانُ. مُحافِظ

—**رَکِڻِي ج رَکِڻِيُون:** [ا - مث] رَکڻُ جي حالَتَ. رَکَڻَ جو نَمونو
* نِهارَ. خيالُ
* سانگو. لِحاظ. پاسخاطِري

—**رَکِي ڇڏَڻُ:** [اصطلاح] هِڪَ هَنڌِ ڇَڏي ڏيَڻَ
* بَچائي رَکڻُ
* مُلتوي کَرَڻُ
* تاري ڇَڏڻُ

• **رُکو ج رُکا:** [صفت - مذ] سُکَلُ. خُشڪُ
* اُڻيو. اَليوڳو
* بي رونَقَ. بي مَزي
* سادو (کاڌو). ڀاڄِي. گيهَ يا ڇِهراڻِ کانسواءِ (کاڌو)
* [سن: رکش = رکو]
* بي مُرَوتَ. سُونڊِ منهُون. بي مُحابو
* [مث: رُکي ج رُکيون]

—**رُکو ٹُکَرُ ج رُکا ٹُکَرَ:** [ا - مذ] رُکِي ماني. خالِي مانيءَ ڳيو
* اُٻرِي ماني

—**رُکو ٹُکَرُ کارائِڻُ:** [اصطلاح] رُکِي ماني کارائِڻُ
* دَعَوتَ ۾ کَمِي کوتاهِي ٿِيَڻَ. ٿَڏو لَڳائِڻُ

—رُکو جَوابُ ڏِيڻُ: [اصطلاح] صافُ اِنڪارُ ڪَرڻُ. نَفيءَ ۾ جوابُ ڏِيڻُ. نَهڪَر ڪَرڻُ. ڪٽو جَوابُ ڏِيَڻُ
—رُکو رُوحُ: [صفت] تُندُ مِزاجُ. سَخت طَبيعَتَ وارو. شومُ. بَدلِحاظُ
—رُکو سُڪو ج رُکا سُڪا: [صفت - مذ] اَٽِيو. جهِڙو تهِڙو. سادو سُودو (کاڌو)
* [مث: رُکِي سُکِي ج رُکِيُون سُکِيُون]
—رُکو سُکو کاڌو کائڻُ: [اصطلاح] سادو کاڌو کائڻُ. غَرِيبيءَ ۾ گُذارڻُ
* حالَ تي هَلَڻُ. ڏُکيو سُکيو وَقتُ کَٽڻُ
—رُکو سُکو ج رُکا سُکا: [صفت - مذ] رُکو سُکو
* [مث: رُکِي سُکِي ج رُکِيُون سُکِيُون]
—رُکو کائڻُ: [اصطلاح] کَس پائڻُ. نُقصانُ سَمجهَڻُ
* بَغير بوڙَ جي صِرف مانِي کائڻ
—رُکو ڳالهائڻُ: [اصطلاح] سَخت ڪَلامِي ڪَرڻُ. سَختِيءَ سان ڳالهائڻُ
—رُکِي ٻُڌائڻُ: [اصطلاح] سِڌو جَوابُ ڏِيڻُ. صافُ اِنڪارُ ڪَرڻُ
—رُکِي سُکِي: [صفت] اَٽِيوري. کٽَلُ (مانِي وَغيره)
* [ا - مث/ڪنايہ] کَمِي بيشِي. گهٽِ وَڌائِي
* ڏُکُ سُکُ. خوشِي توڙِي غَمُ
* هَر حالَتَ
—رُکِي سُکِيءَ ۾ گَڏُ هُجَڻُ: [اصطلاح] هَر حالَ ۾ گَڏُ هُجَڻُ. وَفا ڪَرڻُ. نِباهڻُ
—رُکِي مانِي ج رُکِيُون مانِيُون: [ا - مث] بوڙَ کانسواءِ صِرف مانِي. سُکا ٽُڪَرَ
• رَکوالُ ج رَکِوالَ: [صفت] سَنڀالِيندَڙُ. مُحافِظُ. رَکِوالو راکو
—رَکِوالو ج رَکِوالا: [صفت - مذ] رَکِوالُ. رَکِپالُ
* [مث: رَکوالِي ج رَکوالِيُون]
—رَکوالِي: [ا - مث] چوڪيداري. نَظرداري. نِگَهباني. سَنڀالُ
• رِکِيا: [ا - مث] حِفاظَتَ. بَچاءُ. پَناهَہ. سَنڀالُ. نَظرداري. نِگَهباني
* اَمن
* [سن: رِڪشا]

• رَکِي رَکِي: [ظرف] ٿوري ٿوري عَرصي ۾. وِري وِري. هَر هَر. بارِ بارِ (جيئن: رَکِي رِکِي سُورُ ٿِيَڻُ وَغيره)
"رَکِي رَکِي رُوحَ ۾. ڏُکِي پيو ڏنگُ" (شيخ اَياز)
• رَڳَ: [ا - مث] رَڳَ. نَسَ. نارَ. نَبضَ
* تَندَ. ڌاڳو
* [ف]
—رَڳِ جان: [ا - مث] شاهَہ رَڳَ. شِريانُ
—رَڳ وريشہ: [ا - مذ] اَصلُ نَسَلُ. بُنيادُ
• رَڳَ ج رَڳُون: [ا - مث/صوتي] گهِيٽي يا رِڍَ وَغيره جو آوازُ. رَنڀَ. ٻاڪارُ
* [س/ٿ]
—رَڳڻُ: [مص - فعل متعدي] رَنڀڻُ (ڪَنهِن جانوَرَ جو) ٻاڪارڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] رَڳڻُ
* [امر] رَڳُ
* [رَڳيو. رَڳندو. رَڳيَلُ]
• رِڳارِڊ ج رِڳارِڊس: [ا - مذ] اَدَبُ. اَحترامُ. تَعظيمُ
* نيڪ تَمنا. دُعا
* اَعزازُ. سَعادَتَ. مَرتبو
* [انگ: Regard]
• رِڳائڻُ: [مص - فعل متعدي] ڪَمَ ڪانَ ٽَٽائڻُ
* اِينگهائڻُ. دِيگهہ ڪَرائڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] رِڳائڻُ
* [امر] رِڳاءِ
* [رِڳايو. رِڳائِيندو. رِڳايَلُ]
• رَڳِڙَ ج رَڳِڙُون: [ا - مث] وارو. ٻَلُ. وَٽَ. وَڪَڙُ. ڦيرو
* [س/ڪوهہ]
• رِڳڻُ: [مص - فعل متعدي] وَرجائڻُ. هَرَ هَرَ چَوَڻُ. وِري وِري چَوَڻُ. رِنگڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] رِڳڻُ
* [امر] رِڳُ
* [رِڳيو. رِڳندو. رِڳيَلُ]

—**رِڳِٽو ج رِڳِٽا:** [صفت - فعل متعدي] وَرجائيندڙ، وَري وَري چوَندڙ، هَر هَر چوَندڙ، رنگِٽو
* ضِدي، ڪيتولو
* [س/ٿ]
* [مث: رِڳِٽي ج رِڳِٽِيُون]

• **رَڳ ويدُ:** [ا - خاص] هِندُن جو هِڪُ ڌرمي ڪِتاب، چئن ويدَن ۾ پهريون ويدُ (رَڳ ويدُ، سام ويدُ، يجر ويدُ ۽ اٿر ويدُ)
* [سن]

• **رَڳَ ج رَڳُون:** [ا - مث] رَتُ جي نَلي، رَتَ واهِڻ، نَس، نَبض، ناڙ، شريان
* [ف: رگ]
* عادَتَ، خَصلَتَ، هيرَ
* نَسلِي خاصِيَتَ
'هاڻي آيو اٿئي پنهنجي اَصلي رَڳَ تي' (جملو)
* مَرداڻو مَخصُوصُ عُضوو
* [مجازاً] اَٽڪَل، تَرڪِيبَ، ڳجهو رَستو
'هِن جي مون رَڳَ هَٿِ ڪَئي آهي' (جملو)

—**رَڳارو ج رَڳارا:** [صفت - مذ] جَنهن جي جِسمَ جون نَسُون ڏِسَڻَ ۾ اَچَن
* اُيرو، ضَعِيفُ
* [مث: رَڳاري ج رَڳارِيُون]

—**رَڳَ پَڇاڻِڻُ:** [اصطلاح] (ڪَنهن کي) چَڱيءَ طَرح جاڻِڻُ، جاڻِڻُ، سَمجهڻُ. (ڪَنهن جي) گهٽتائين يا ڪمزورين جي چَڱيءَ طَرح خَبَر هُجَڻُ

—**رَڳَ چَڙهڻُ:** [اصطلاح] رَڳَ جو پنهنجي اَصل جاءِ تان هَٽِي وَڃَڻُ، رَڳَ ٽَڙَڻُ
* سُورُ ٿِيَڻُ
* [ڪنايہ] ناراضُ ٿِيَڻُ، رَنج ٿِيَڻُ

—**رَڳَ ڇِڪڻُ:** [اصطلاح] پيروي ڪَرَڻُ، نَقشِ قَدم تي هَلَڻُ، اَڏ وَٺَڻُ، عادَتُون پرائِڻُ، مائِٽاڻي ريتَ پرائِڻُ

—**رَڳَ ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] اَصلِيَتَ ظاهر ڪَرَڻُ
* مَحفِل ۾ مَعيُوبُ يا غير سَنجِيده ڳالهہ يا عَمَلُ ڪَرَڻُ

—**رَڳُڙ ج رَڳُڙ:** [صفت] رَڳُن وارو، رَتَ وارو
* زورَ وارو، طاقتوَرُ، سَگهو

—**رَڳَ رَڳَ ٺَرَڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو خوشِ ٿِيَڻُ، اَندَر ٺَرَڻُ، رُوحَ کي راحَتَ اَچَڻُ

—**رَڳَ رَڳَ کان واقِفُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] چَڱيءَ طرحَ سُڃاڻِڻُ، عادَتَن جي پوريءَ طرحَ ڄاڻِ هُئَڻُ، بُنيادَ يا اَصلِيَتَ کان واقِفُ هُئَڻُ

—**رَڳَ سَڃي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] اَٽڪَل کان واقِف ٿِيَڻُ، چالِ کان آگاهہ ٿِيَڻُ

—**رَڳُنِ ٽُٽو ج رَڳُنِ ٽُٽا:** [صفت - مذ] سُستُ، بيڪارُ، نِڪمو، ٽوٽي
* [مث: رَڳُنِ ٽُٽي ج رَڳُنِ ٽُٽيُون]

—**رَڳُنِ ٽُٽو هُئَڻُ:** [اصطلاح] سُستُ هُئَڻُ، بيڪارُ هُئَڻُ، نِڪمو هُئَڻُ

—**رَڳُنِ ۾ پيهي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] وَڻِي وَڃَڻُ، دِل ۾ گهڙي وَڃَڻُ، سُيباڻُ، پَسَندِ اَچَڻُ

—**رَڳَ هَٿِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] اَٽڪَل سَمجهي وَڃَڻُ؛ چالاڪيءَ کان واقِفُ ٿي وَڃَڻُ

—**رَڳَ هَلَڻُ:** [اصطلاح] نَس جو مُتَحرڪ ٿِيَڻُ

• **رِڳَ ج رِڳُون:** [صفت - مث] پَنيان لَڳي پوَندڙ، چنبڙندڙ، ڇُٽندڙ، پَندُ، جِها، ڳَڪُ
* ڪيتائي، ضِدي
* لالِچي، حَريصُ، طاماعُو
* بيڪارُ، نِڪمو
* [س/ٿ]
* [ا - مث] طمَعَ، لالَچ
* بيماري، اگهائي
* [س/ات]

—**رِڳِٽو ج رِڳِٽا:** [صفت] چنبڙُ، ڳَڪُ
* لالِچي، حَريصُ، طاماعُو
* روئِٽو

• **رَڳَڙ ج رَڳَڙُون:** [ا - مث] مَهَٽَڻَ يا رَڳِڙَڻَ جي حالَتَ، مهٽ، گَهِڪي گِسِڪو
* رَهَڙُ، ڇِل، هَلڪِي رَهَڙُ
* مالَشِ
* گاتَ جو نِشانُ
* [سن: گهرشڻ]

—**رَڳِڙجَڻُ:** [مصدر 'رَڳِڙَڻُ' مان فعل مَجهُولُ] ڪي ٻه ٻه يا ٻِن کان وَڌيڪ شَيُون پاڻَ ۾ زورَ سان گَسجَڻُ، مَهَٽجَڻُ، گهوٽجَڻُ، پيسجَڻُ
* تَڪلِيفَ هيٺِ اَچَڻُ، نُقصانُ هيٺِ اَچَڻُ
* [رَڳِڙيو، رَڳِڙبو، رَڳِڙيَلُ]

—**رَڳِڙجِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] گهوٽجي وَڃَڻُ، پيسجي وَڃَڻُ
* تَڪلِيفَ هيٺِ اَچَڻُ، نُقصانُ هيٺِ اَچَڻُ
* [س/ات]

—**رَڳِڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪي ٻه شَيُون پاڻَ ۾ زورَ سان گَسائَڻُ، مَهَٽَڻُ، مَلَڻُ، گَمَڻُ، گَرَڻُ، گهرڙَڻُ، رَهَڙَڻُ
* ماجَڻُ، مَلَڻُ، صاف ڪَرَڻُ (ٿانوَ وَغيره)
* گَهوٽِڻُ (ڀنگَ يا ٿاڌَلِ وَغيره)
* ڪَڪ ڪَرَڻُ، تنگِ ڪَرَڻُ، هَلاڪ ڪَرَڻُ
* [مص] رَڳِڙَڻُ
* [امر] رَڳِڙ
* [مضارع] رَڳِڙيان (ج) رَڳِڙيُون، رَڳِڙين (ج) رَڳِڙيو، رَڳِڙي (ج) رَڳِڙِين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَڳِڙي ٿو (ج) رَڳِڙِين ٿا
* [حال مث] رَڳِڙي ٿي (ج) رَڳِڙِين ٿيُون
* [ماضي] رَڳِڙيو (ج) رَڳِڙيا
* [ماضي مث] رَڳِڙي (ج) رَڳِڙيُون
* [مستقبل] رَڳِڙيندو (ج) رَڳِڙيندا
* [مستقبل مث] رَڳِڙيندِي (ج) رَڳِڙينديُون
* [اسم مفعول] رَڳِڙيَلُ

—**رَڳِڙو ج رَڳِڙا:** [ا - مذ] ڏَندي جو ڪُونڊي ۾ زورَ سان گَهِڪو، رَهَٽو، رَهَڙو، گهوٽو

• **رَڳِڙو ج رَڳِڙا:** [ا - مذ] جهيڙو، جهڳڙو، ٽنٽو، ڪره، مُعامِلو، تَڪرارُ، رِيڙهَ پيڙهَ، ڏانڌَلِ، فِتنو

—**رَڳِڙائي ج رَڳِڙائي:** [صفت] جهيڙاڪُ، جهيڙائي، جهڳڙائي، جهڳڙو ڪَندڙُ، ٽنٽائي، مُعامِلائي، فَسادِي، ڦَڏائي

—**رَڳِڙو لڳائِڻُ:** [اصطلاح] خوامَخواه تَڪرارُ ڪَرَڻُ، ڏانڌَلِ ڪَرَڻُ

• **رِڳَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَنج ٿِيَڻُ، ڏُکُ ڪَرَڻُ
* ناراضُ ٿِيَڻُ، غُصو ڪَرَڻُ، ڪاوِڙ ڪَرَڻُ
* [س/ات]
* [مص] رِڳَڻُ
* [امر] رِڳَ
* [رِڳِيو، رِڳَندو، رِڳِيَلُ]

• **رُڳُوڻُ:** [ظرف] رُڳو، نِلو، فَقَط، صِرف

• **رُڳِٽو:** [ظرف] فَقَط، رُڳو، صِرف، نِلو

• **رُڳو ج رُڳا:** [صفت] اَڪيلو، ڇڙو
* [ظرف] نِرو، فَقَط، رُڳِٽو، صِرف

—**رُڳو پُڳو ج رُڳا پُڳا:** [صفت - مذ] رُڳو رُڳوئي، صَفا، بِنهَ

• **رُڱهه ج رُڱهون:** [ا - مث] اونهاري ۾ هَوا بَندِ ٿِيَڻَ جي حالَتَ، گهُٽَ، ٻُٽَ، اُڪرَسَ، اُٻَسَ، اُمَسَ، مونجهه، ٻُوساٽُ، ٻُوساٽُ، ٻُوسَٽُ، گَرمِي، رَڄهه

—**رُڱهارو ج رُڱهارا:** [صفت - مذ] گَرميءَ وارو، گهُٽَ وارو، ٻُوسائِيَلُ، اُٻَسِ وارو، هَوا کان بَندِ
* [مث: رُڱهارِي ج رُڱهارِيُون]

—**رُڱهائِٽو ج رُڱهائِٽا:** [صفت - مذ] رُڱهارو، رُڱهه وارو، هَوا کان بَندِ
* [مث: رُڱهائِٽِي ج رُڱهائِٽِيُون]

• **رُڱهٽو/رُڱهٽِي:** [صفت] قَدَ ۾ ننڍو، پَر ٻُتَ ۾ پَرِيَلُ
* ٿُلهو مَتارو
* سَگهارو
* [س/ات/ل]

• **رُگھو ج رُگھا:** [ا - مذ] ڪاٺيءَ جو ڇهنبيارو ٽڪُرُ
* [س/ات]

—**رُگھو ڏيڻُ:** [اصطلاح] ڪاٺيءَ جو ڇهنبيارو ٽڪُرُ چڀائڻُ، چوڪ ڏيڻ، چُونگ ڏيڻُ
* طعنا هڻڻُ
* اِشاري سان خبردار ڪرڻُ
* [ڪنايہ] آڱر ڏيڻُ، گڏي هڻڻُ، ڪيڪ ڪرڻُ

—**رُگھو لڳڻُ:** [اصطلاح] ڪاٺيءَ يا جوٺر جي سنڌي جي نوڪ جو پيرَ ۾ يا جسمَ ۾ ڪنهن بہ هنڌ لڳڻ

—**رُگھو هڻڻُ:** [اصطلاح] ڪاٺيءَ جو ڇهنبيارو ٽڪُرُ هڻڻُ

• **رُگھي ج رُگھيُون:** [اصطلاح] ٽُبي، غوطو (ٻاليءَ ۾)
* [س/ل]

• **رَڱُ ج رَڱَ:** [ا - مذ] رَنگ، روغنُ
* وَرنُ، چِٽُ، نَقشُ
* حيض، ماهواري
* [سن: رنگ]

—**رَڱُ اَچڻُ:** [اصطلاح] فائدو ٿيڻُ، مالامال ٿيڻُ، حيض اَچڻُ

—**رَڱائڻُ:** [مصدر 'رَڱڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] رَڱ ڪرائڻُ، رَنگائڻُ
* [رَڱيو، رَڱيندو، رَڱيَلُ]

—**رَڱائي/ رَڱائِي:** [ا - مث] رَنگ ڏيارڻ جي اُجرت، رنگائي، رَڱاوت

—**رَڱاوَت ج رَڱاوَتُون:** [ا - مث] رَنگ ڏيڻ جو ڪمُ، رَڱڻي، رَڱائي، رَڱائِي

—**رَڱجڻُ:** [مصدر 'رَڱڻ' مان فعل مَجهول] رَنگجڻُ، رَنگ اَچڻُ
* فائدو مِلڻُ
* فيض حاصِل ٿيڻُ
* [رَڱيو رَڱبو رَڱيَلُ]

—**رَڱڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَنگ ڏيڻ، رَنگ چاڙهڻ، رَنگ ڪرڻ
* مُلمّعون چاڙهڻ، چِٽسالي ڪرڻُ
* ڪپڙي وَغيره تي رَنگ چاڙهڻ
* [سن: رنگ]
* مَصالحو وَغيره ڏيئي چمڙو ناهڻُ
* فيض ڏيڻ، رَچائڻ (مُحبتِ الاهيءَ ۾)
* [مص] رَڱڻُ
* [امر] رَڱ
* [مضارع] رَڱيان (ج) رَڱيُون، رَڱين (ج) رَڱيو، رَڱي (ج) رَڱين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] رَڱي ٿو (ج) رَڱين ٿا
* [حال مث] رَڱي ٿي (ج) رَڱين ٿيون
* [ماضي] رَڱيو (ج) رَڱيا
* [ماضي مث] رَڱي (ج) رَڱيون
* [مستقبل] رَڱيندو (ج) رَڱيندا
* [مستقبل مث] رَڱيندي (ج) رَڱينديون
* [اسم مفعول] رَڱيَلُ

—**رَڱڻي ج رَڱڻيون:** [ا - مث] رَنگ ڏيڻ جي حالت، رَڱائي، رَڱاوت
* رَنگ ڏيڻ جي اُجرت

• **رَڱو ج رَڱا:** [ا - مذ] اُهو ڏاڳو، جنهن سان واڍا ڪاٺ تي ليڪو ڪڍن، راڱو، ڏاڱي جو نشانُ

• **رَلائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] گڏائڻُ، مِلائڻُ، گڏ وچڙ ڪرڻُ، مِڪس ڪرڻُ
* [سن]
* [مص] رَلائِڻُ
* [امر] رَلاءِ
* [مضارع] رَلايان (ج) رَلائيون، رَلائين (ج) رَلايو، رَلائي (ج) رَلائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]
* [حال] رَلائي ٿو (ج) رَلائين ٿا
* [حال مث] رَلائي ٿي (ج) رَلائين ٿيون
* [ماضي] رَلايو (ج) رَلايا
* [ماضي مث] رَلائي (ج) رَلايون
* [مستقبل] رَلائيندو (ج) رَلائيندا
* [مستقبل مث] رَلائيندي (ج) رَلائينديون
* [اسم مفعول] رَلايَلُ

—رَلَڻُ: [مص - فعل متعدي] مِلائِڻُ، گَڏائِڻُ

﹡ هَلَڻُ، رمڻ

﹡ [سن]

﹡ [مص] رَلَڻ

﹡ [امر] رَلِ

﹡ [مضارع] رَليان (ج) رَليون، رَلين (ج) رَليو، رَلي (ج) رَلين

﹡ [زمان حال ناهڪ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

﹡ [حال] رَلي ٿو (ج) رَلين ٿا

﹡ [حال مث] رَلي ٿي (ج) رَلين ٿيون

﹡ [ماضي] رَليو (ج) رَليا

﹡ [ماضي مث] رَلي (ج) رَليون

﹡ [مستقبل] رَليندو (ج) رَليندا

﹡ [مستقبل مث] رَليندي (ج) رَلينديون

﹡ [اسم مفعول] رَليَلُ

• رُلائِڻُ: [مصدر 'رُلَڻُ' مان فعل متعدي بالواسطه] هيڏانهن هوڏانهن ڊوڙائڻ

﹡ دَربدر ڪَرڻُ، ڌڪا کارائڻُ

﹡ سَتائِڻُ

﹡ هَلائي هَلائي ڪَڪِ ڪَرڻُ، اُجايو هَلائڻُ، گهڻي اَچ وَڃ ڪَرائِڻُ

﹡ [رُليو رُلندو رُليَلُ]

—رُلَڻُ: [مص - فعل متعدي] ڪَنهن مَطلَبَ کان سِواءِ هيڏانهن هوڏانهن ڌڪا کائڻ، ڀٽڪَڻُ، اُجايو هَلَڻُ، بي فائدو ڊوڙڻُ ڊُڪَڻُ، بيڪار ڦِرڻُ

'ڄڻ مان ڪَنهن جي ڪاڻ، رُلان پيو راتڙيون' (شيخ اياز)

﹡ اوجهڙ ٿيَڻُ

﹡ ڀٽڪڻُ، گُمراهه ٿيَڻُ

﹡ [سن: للڻ]

﹡ وِڇڙڻُ، جُدا ٿيَڻُ

﹡ سَفَر ڪَرڻُ

﹡ [مص] رُلَڻُ

﹡ [امر] رُلُ

﹡ [مضارع] رُلان (ج) رُلون، رُلين (ج) رُلو، رُلي (ج) رُلن

﹡ [زمان حال ناهڪ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

﹡ [حال] رُلي ٿو (ج) رُلن ٿا

﹡ [حال مث] رُلي ٿي (ج) رُلن ٿيون

﹡ [ماضي] رُليو (ج) رُليا

﹡ [ماضي مث] رُلي (ج) رُليون

﹡ [مستقبل] رُلندو (ج) رُلندا

﹡ [مستقبل مث] رُلندي (ج) رُلنديون

﹡ [اسم مفعول] رُليَلُ

—رُليو ج رُليا: [صفت - مذ] رُليَلُ، موڙهيَلُ، دَربدَر، پَريشان حالُ

﹡ [مث: رُلي ج رُليون]

'رُلي! پانيءَ راندِ، ٻانيءَ عِشق ٻروچ جو' (شاهه/حسيني)

• رَلڪو ج رَلڪا: [ا - مذ] ٻارن لاءِ ننڍو گڏيلو. ننڍي رَلي، رَلهڪو

﹡ [سن: رلڪ]

• رَلَڻُ: [مص - فعل متعدي] مِلَڻُ، گَڏجَڻُ، گَڏ وِڃڻ ٿيَڻُ

﹡ [مص] رِلَڻُ

﹡ [امر] رِلِ

﹡ [رِليو رِلندو رِليَلُ]

—رَلَڻُ مِلَڻُ: [اصطلاح] مِلَڻُ، گَڏجَڻُ، مِلي وَڃَڻُ

﹡ اَچَڻُ وَڃَڻُ

﹡ رَلي مِلي وَڃَڻُ، ڇَڱيءَ طَرحَ گَڏجي وَڃَڻُ، مَسِجَڻُ، گهائِل مائِل ٿيَڻُ

—رَلِٹو مِلِٹو ج رَلِٹا مِلِٹا: [صفت - مذ] خوش اَخلاقُ، سڀنيءَ طَرحَ سان مِلندڙ. هَر ڪَنهن سان هاٹو ماٹو. ڇَڱي نمُوني پيش اِيندڙ

﹡ [مث: رَلِٹي مِلِٹي ج رَلِٹيون مِلِٹيون]

—رَلِٹو مِلِٹو هُئَڻُ: [اصطلاح] خوش مِزاج هُئَڻُ، گهائِل مائِل هُجَڻُ، هاٹو ماٹو هُجَڻُ

—رَليَلُ ج رَليَلَ: [صفت] مِليَلُ، گَڏيَلُ، حَل ٿيَلُ

'چانڊوڪيءَ ۾ چيٽ جي، رَنگَ رَليَلُ آڪاسَ' (شيخ اياز)

—رَلي مِلي هَلَڻُ: [اصطلاح] سڀ ڪنهن سان سٺي نَموني هَلَڻُ، خوش اَخلاقيءَ سان پيش اَچَڻُ. گَڏجي هَلَڻُ

• رَلو ج رَلا: [ا - مذ] گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نَمونو، گهوڙي جو وچٿرو پنڌ (جنهن ۾ سَوار کي تَڪليف نه ٿئي)

'گهوڙو نه رَلي نه نه هَٿيس ڪلو' (چوڻي)

※ وَڏي رَلي، گودڙُ

※ [س/ڪوهه]

※ [صفت] گِرو. وَزني. وَزندار

※ [س/ڪوهه]

• رِلهڪو ج رِلهڪا: [ا - مذ] ٻارن لاءِ ننڍو گاديلو ننڍي رِلي

※ [س/ات]

• رِلهي ج رِلهيُون: [ا - مث] رِلي. گودڙي. گِندي

※ [س/ات]

※ [صفت] ڍِڄتو. گِيدي

• رِلئڪس: [صفت] پُرسُڪونُ. آرامده

※ مُطمئن. بنا مُونجهاري

※ [انگ: Relax]

—رِلئڪس ٿيڻُ: [صفت] پُرسُڪونُ ٿيڻُ. آرامُ حاصل ڪرڻُ

※ مُطمئن ٿيڻُ

• رَلي/ رِلي ج رَليُون/ رِليُون: [ا - مث] اِڳَرين ٽڪرَين مان ٺهيَل هڪ قِسم جو اوڇڻُ. گِندي

※ [س/ات/ سن: رلڪ]

※ ڏِڙڪي

※ [س/ل]

※ خوشي. جَشنُ (جيئن: رَنگ رَليون)

—رَلي تاڻَڻُ: [اصطلاح] رَلي وڇائڻُ

※ سُمهي رهڻُ

※ آرامُ ڪرڻُ

※ بي فِڪر ٿي رهڻُ

※ بيمار ٿي پوڻُ

—رَلي ڪُلهي تي رَکڻُ: [اصطلاح] رُسي وَڃڻُ

※ رَوانو ٿيڻُ. پَرواهه ڪانسواءِ هَلي پوڻُ

• رِليجَن: [ا - مذ] مَذهَب. دِينُ

※ [انگ: Religion]

• رِليز: [مص] عام ڪَرڻُ. جاري ڪَرڻُ. مُتعارف ڪَرڻُ. مهيا ڪَرڻُ

※ [انگ: Release]

• رِليشَن: [ا - مذ] رِشتو. لاڳاپو. تعلق

※ [انگ: Relation]

—رِليشَن شِپ: [ا - مث] واسطيداري

※ [انگ: Relationship]

• رِليف: [ا - مث] هَلڪائي. مُهلت. رِعايت. ڇُوٽ. ڍَر

※ [انگ: Relief]

• رَليو: [ا - مذ] قِسمَت. ڀاڳُ. نَصيبُ. لِکيو

※ [صفت] قِسمَتَ ۾ آيَلُ. تَقدِير ۾ مِليَلُ

• رَمُ: [ا - مذ] وارُ. بَدَنَ جا وارُ. رُوَن. ڏڄ

※ ٻَر

※ جوانيءَ جي وَقتَ جا ڇِلاوان وارَ يا ٻانهَن جي ٻَر

※ [سن: رمر = وارُ ڏڄ]

• رُمَ ج رُمُون: [ا - مث] ڊوڙ. ڊُڪ. ڀاڄ

※ [س/ڪوهه]

—رُمَ ڪَرڻُ: [اصطلاح] ڊوڙڻُ. ڊُڪڻُ. ڀڄڻُ

• رُمُ ج رُمَ: [ا - مذ] گُڙ

※ بَدَنَ تي ڪارو نِشانُ (ڌڪ وغيره جو)

※ ڪارانُ

※ [س/ات]

• رَمازُ ج رَمازَ: [صفت] اُهو ماڻهو، جيڪو ماڻهو، جيڪو مامَ ۾ گفتگو ڪري. رَمزن سان ڳالهائڻ وارو. خُوفيه گفتگو ڪندڙ. ڳجهارت ۾ ڳالهائيندڙ

※ [ع: رمز]

• رَماڪُ ج رَماڪَ: [ا - مذ] ڏُنو. دلبو. ڪُوڙو اَسرو

※ [س/ل]

—رَماڪُ ڏيڻُ: [اصطلاح] ڏُنو ڏيڻُ. دلبو ڏيڻُ. ڪُوڙو دِلاسو ڏيڻُ

—**رَماڪِي ج رَماڪِيُون**: [صفت] ٺڳيائي، مڪار، ڪوڙو، گشٽي، ڏٺائي

● **رَمالُ ج رَمالَ**: [صفت] عِلمِ رَمَلُ ڄاڻَڻَ وارو، ڌرتيءَ تي ليڪا ڪڍي اڳڪٿي ڪندڙ، رَمَل جو حِساب ڄاڻندڙ، اڳڪٿيون ڪندڙ فال وجهندڙ، نجومي، جوتشي، وڏو رمَلي

● **رَماندُ**: [صفت] ڪوڙو، بناوٽي

✽ مَٺَ گَڏِيَلُ (سونُ)

✽ [س/ل]

● **رِمانڊُ**: [ا - مذ] تَفتِيش لاءِ جيل ۾ رَکَڻَ جو عَمَلُ

✽ [انگ: Remand]

● **رَمائِڻُ**: [مصدر 'رَمَڻُ' مان فعل مُتعدي بِالواسطہ] گهمائڻ، ڦيرائڻ

✽ [هند: رمانا]

✽ رَوانو ڪَرَڻَ، موڪِلَڻُ

✽ رُخصَت ڪَرَڻُ

✽ ڀڄائڻ، ڊوڙائڻ

✽ چوريءَ ڀڄائڻ

✽ گُم ڪَرَڻُ، وڃائڻ، لَمائِڻ

✽ ڀلائڻ، مَنجهائڻ

✽ ڪيڏائڻ، راند ڪَرائِڻ

✽ [سن: رم = راند ڪرڻ]

✽ [رَمَيو، رَمَندو، رَمَيَلُ]

● **رَمَتَ**: [ا - مث] راندِ

✽ [س/ٿ]

● **رَمتُو ج رَمتُو**: [صفت] رَمَندڙ، هَلَندڙ، گهُمَندڙ

✽ سيلاني (فَقِيرُ)، جوڳي، ساڌُو، بيکاري، پينو، گدا، گداگر

✽ هَر جاءِ حاضِر، حاضِر ناظِر

—**رَمتو ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] رَوانو ٿيڻُ، هَليو وڃَڻُ

✽ اِنتقالُ ڪَرَڻُ، مَري وَڃَڻُ

—**رَمتو جوڳي**: [ا - مذ] گهُمَندڙ فَقِيرُ، سيلاني فَقِيرُ

● **رِمِ جِهمِ**: [ا - مث/صوتي] بُوندَ بُوندَ، ڦُڙ ڦُڙ، ٽِمِ ٽِمِ (مينهَن جي)، مينهَن جي ڦُڙين جو آوازُ

✽ برساتِ جي اُها حالَتَ، جيڪا طَبيعَتَ کي فَرحَتَ بَخشي

✽ فَرحَتَ، خوشِي، بَهارِي

✽ سِتارَنِ جي روشني، راتِ جو تارَنِ جي خُوبصورتي

'رِمِ جهمِ رِمِ جهمِ ترورا، چودَرِ تا چَمڪَنِ' (شيخ اياز)

✽ [هند]

● **رَمَدَ**: [ا - مث] اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ اکيون ڳاڙهيون ٿي وينديون آهن ۽ ڏکنديون آهن)

—**رَمَد ناڪ**: [ا - مث] ڏُکندڙ اکِ

—**رَمَدِي**: [ا - مث] بيماريءَ ۾ مُتاثر اکِ

● **رَمداڻِي**: [ا - خاص] جَمالي بَلوچَن جو هڪ پاڙو

● **رَمزَ ج رَمزُون**: [ا - مث] اکِين، ڀروون يا چپَن جو اِشارو

✽ اُهڃَ، غَمزو، نِشاني، اُهڃاڻُ، عَلامَتَ، ڳجهارَتَ، لِڪَل ڳالهِ، ذُو مَعنىٰ ڳالهِ

✽ اٽڪَل، تَجويزَ

✽ ڍنگُ، ڪيڏُ

✽ ڳجهُ، رازُ

✽ [ع]

'ڪَنگُ ويچارو ڪِينَ جو رَسي اِنَ رَمزَ کي' (شاهه/ڪارايل)

-

'ٺُمِنجي رَمزَ شهتا مان چا سَمجهان، آسانُ بہ آ، دُشوار بہ آ'

(هزهائِينس مير علي نواز 'ناز')

—**رَمز آشِنا**: [صفت] رَمزَن کي سَمجهندڙ، ڄهانديدو، سُگهڙُ

—**رَمزَبازِي ج رَمزَبازِيُون**: [ا - مث] اِشارو، اَٽڪَل بازي، حَرفت، چالاڪي، ڪيڏُ

—**رَمزَ پَرُوڙَڻُ**: [اصطلاح] اَٽڪَل سَمجهي ڪَرَڻُ، اِشارو سَمجهڻُ، رازُ مَعلُومُ ڪَرَڻُ

—**رَمزَ چَڪائِڻُ**: [اصطلاح] اَٽڪَل سَمجهي ڪَرَڻُ، اِشارو سَمجهڻُ، رازُ مَعلُومُ ڪَرَڻُ

— **رَمزَ شَناسُ:** [صفت] اِشارا ڄاڻندڙ. اَٽڪلي. چالاڪ
* ڏاهو. عَقلمَندُ
* [ع: رمز + ف: شناس > **شناختن = سڃاڻڻ**]

— **رَمزَ وَٺڻُ:** [اصطلاح] هَلَتِ اِختيار ڪَرَڻُ. اَٽڪَلَ سان هَلَڻُ. نَمُونو اَختيار ڪَرَڻُ
’رَماني رَمزَ سا وَرتي، جا آهي راءِ حاڪمَ جي‘ (سانگي)

— **رَمزَ هَلَڻُ:** [اصطلاح] اِشاري سان ٻڌائڻُ
* اَٽڪَلَ هَلَڻُ. ڪيڏَ ڪيڏَڻُ. چالاڪي ڪَرَڻُ

— **رَمزِي ج رَمزِي:** [صفت] اَٽڪلي. ڪيڏاري. حَرفتي. چالباز

• **رَمضانُ:** [ا - خاص] قَمري سالَ جو نائون مَهينو (مُسلمانَن جو روزَن رَکَڻَ وارو مَهينو). روزَن وارو مَهينو. ماهِ صيام
* مَردَ جو نالو
* [ع]

• **رَمَلُ:** [ا - مذ] هِڪَ عِلمَ جو نالو (جَنهِن ۾ فرد نقط (.) ۽ زوج، ٻن نقطن (-) وَسيلي غيبَ جي خَبَرَ ٻڌائِجي ٿي هِي عِلم حَضرَت دانيال ڏانهَن مَنسُوبُ آهي)
* عِلم عَروضَ موجبُ هِڪَ بَحَرَ جو نالو (جَنهِن ۾ ’فاعِلاتن‘ جو رُکن اَٺَ دَفعا اچي)

— **رَمَلِي ج رَمَلِي:** [صفت] رَمالُ. رَمَلَ وارِي عِلمَ جو ڄاڻُو. اَڳَڪٿي ڪَندڙُ
* اَٽڪَل بازُ
* ڏَڪائي

• **رَمَندُ:** [ا - مذ] قَلعي گَرَ يا ٽيناڻيءَ جي دُڪانَ مان نِڪتَلُ گَندُ (جَنهِن ۾ لوهَ جا ٻَجِيَلَ ٽُڪرا هُجَنِ). رَماندُ
* ڪِنُ. ڪَچرو

• **رَمَڻُ:** [مص - فعل متعدي] گهُمَڻُ. ڦِرَڻُ. گَشتُ ڪَرَڻُ. سيرُ ڪَرَڻُ
* هيڏانهَن هوڏانهَن هَلَڻُ. پَسارُ ڪَرَڻُ. ٽَهَلَڻُ
* وَڃَڻُ. هَلَڻُ. روانو ٿيَڻُ
’ڪي رَمِي هَليُون روم ڏي، ڪي مِڙيُون مَغربَ پارِ‘ (شاهه/سارنگ)
* ڪِسڪَڻُ. ڇُرَڻُ
* رُلَڻُ. ڀَٽڪَڻُ. ڀڄَڻُ
* [پرا: رمپ، هند: رمنا، ف: رميدن = هلڻ]
* ڀڄَڻُ. ڀاڄ ڪائڻُ
* [ف: رم]
* راندِ ڪَرَڻُ. ڪيڏَڻُ
* [سن: رمڻ > رم = راندِ ڪَرڻ]
* [مص] رَمَڻُ
* [امر] رَمِ
* [مضارع] رَمان (ج) رَمُون. رَمِين (ج) رَمو. رَمي (ج) رَمِين
* [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل ’ٿو‘ ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ ’پيو‘ جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَمي ٿو (ج) رَمِين ٿا
* [حال مث] رَمي ٿي (ج) رَمِين ٿيون
* [ماضي] رَميو (ج) رَميا
* [ماضي مث] رَمي (ج) رَميُون
* [مستقبل] رَمَندو (ج) رَمَندا
* [مستقبل مث] رَمَندِي (ج) رَمَندِيون
* [اسم مفعول] رَميَلُ

— **رَمَندو رَمَڻُ:** [اصطلاح] هَلَندو وَڃَڻُ. پَنڌُ ڪَرَڻُ. سَفَرُ ڪَرَڻُ
* جَلد روانو ٿيَڻُ

— **رَمِڻِي ج رَمِڻِيُون:** [ا - مث] هَلِڻي. چالِ. رَفتارَ

— **رَمِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] گَذرِي وَڃَڻُ. لَنگهي وَڃَڻُ
’جيءَ نه آئي جهل، ساري راتِ رَمِي وَئي‘ (شيخ اياز)

• **رَمِڻِي ج رَمِڻِيُون:** [ا - مث] سُهڻي عورَتَ. موهيندڙ عورَتَ. پدمڻي. وَڻندڙ زالَ
* [صفت] حَسين. خوبصُورَت. سوِيياوانُ

• **رِموٽ ڪَنٽرولُ:** [ا - مذ] پَري کان ڪَنهِن بہ مَشينَريءَ (ٽِي وِي، ايئرڪنڊيشنر سِي ڊي پليئر وَغيره) کي هَلائيندڙ اوزار يا بَٽَڻُ
* [انگ: Remote control]

• **رُمُوز:** [ا - مث] رَمزُون. نِشانيُون. اُهڃاڻ. اِشارا
* اَٽڪلون. ڪيڏُون. حَرفَتُون. چالاڪيُون
* ڀيدَ. رازَ. ڳُجهه
* [ع: رَمزَ ج رَموز]
’ڪَنگَ ويچارو ڪيئن جو رَسي اِنَ رُمُوزَ کي‘ (شاهه/ڪارايل)

—**رُموزِ اوقاف:** [ا - مث] ڪنهن به عبارت يا مضمون جي جملن جي جوڙجڪ لاءِ مُقرر ڪيل نشانيون، بيهڪ جون نشانيون (جيڪي تمام ضروري هونديون آهن، چوته اُنهن موجب عبارت يا مضمون اثر وارو، صحيح ۽ شُستو هوندو آهي. ڪن حالتن ۾ رُموزِ اوقاف نه هئڻ ڪري، جُملي جي معنيٰ ئي متبجي ويندي آهي). (انگ: Marks of Punctuations)

—**رُموزِ حڪمت:** [ا - مث] حڪمت سان وابسته ڳالهيون، طب متعلق مُعاملات، حڪمت جا نُڪتا

—**رُموز داني:** [ا - مث] ڪنهن ڳالهه جي تهه تائين پهچڻ جي حالت، نُڪته شناسي

—**رُموزِ سلطنت:** [ا - مث] حُڪومت جون پاليسيون، قاعدا، قانون

* حُڪومت هلائڻ جو فن

—**رُموزِ شعر:** [ا - مث] شاعريءَ جي فن متعلق ڳالهيون، شاعريءَ سان وابسته اهم نُڪته

• **رَمُون:** [ا - مذ] گاهه جو هڪ قِسمُ

• **رُمون ج رُمان:** [ا - مذ] ڪَنُو (جنهن جي شاخ سان بڪ مان رت ڪڍبي)

* جورن هڻڻ کان پوءِ نڪتل رت گڏ ڪرڻ جو پيالو

* رت ڪڍڻ جي سڱي

• **رِمُوو:** [مص] مٽائڻ، ڊاهڻ

* پري ڪرڻ، الڳ ڪرڻ

* منتقل ڪرڻ، جڳهه مٽائڻ

* [انگ: Remove]

• **رَمِي:** [ا - خاص] مقامِ عرفات وٽ شيطان کي پٿريون هڻڻ جو عمل

* [ع]

• **رَمِي ج رَميُون:** [ا - مث] پٽن جي هڪ راند جو قِسمُ

* [انگ]

• **رُمِي ج رُميُون:** [ا - مث] رت ڪڍڻ جي سڱي

’رت ڏيئي رمي هڻجي‘ (محاورو)

• **رَن:** [ا - مذ] ميدانِ جنگ، مقتلُ

* [سن]

—**رَنجِيت:** [صفت] ميدانِ جنگ جو فاتح، جنگ ۾ فتح حاصل ڪندڙ

* سُورهيه، بانڪو، سُورمُو

* [ا - خاص] مَرد جو نالو

* [سن]

• **رَن:** [مص] ڊُڪڻ، ڊوڙڻ، ڀڄڻ

* [ا - مث] ڪرڪيٽ راند جي هڪ پوائنٽ

* [انگ: Run]

—**رَن آئُوٽ:** [ا - مذ] ڪرڪيٽ راند ۾ رنسون ناهيندي آئوٽ (يعني راند مان خارج) ٿيڻ جي حالت

* [انگ: Run out]

—**رَننگ:** [ا - مث] ڊُڪ، ڊوڙ، ڀاڄ

* پيادل ڊوڙ جو مُقابلو

* ڊوڙڻ جو انداز

* [صفت] مُسلسل، جاري، چالُو، روان، هلندڙ

* [انگ: Running]

—**رَننگ اڪائُونٽ:** [ا - مذ] روان کاتو، هلندڙ حساب (بئنڪ جي اِصطلاح ۾)

* [انگ: Runnig account]

—**رَننگ واٽر:** [ا - مذ] چشمي جو وهندڙ پاڻي، نلڪي وغيره مان هلندڙ پاڻي، چڙيو پاڻي

* [انگ: Running water]

• **رَنَ ج رَنُون:** [ا - مث] مُڙس مري ويل عورت، بيواهه، ودوا، ڏهاڳڻ، ڦلاڻي، ڏني، ڏنيل، بيوهه، رنڙ

* ڪنهن عورت کي پاراتي طور چوڻ جو لفظ

* [سن: رنڊ]

’رن ته وئي، ڀر زلي به ڪٽي وئي‘ (محاورو)

* [صفت - مث] بدڪردار عورت، فاحشه

—**رَنَ آهي ڪي نه مرڻ:** [اصطلاح] ڏولاڻو ٿيڻ، تڪليفون اچڻ، تباهي ٿيڻ

—**رَناپڙُ:** [ا - مذ] ڏهاڳيڻو، رناپو، ڏهاڳ

—**رَناپو:** [ا - مذ] رَناپَڻُ، رَناپڻو

—**رَنالُو ج رَنالَا:** [صفت - مذ] عورَتَ سان مَنسُوبُ، رَنَ جو، رَنَ جهڙو، مائيءَ جو

* [رَنالِي ج رَنالِيُون]

—**رَنالُو راڄُ ج رَنالَا راڄَ:** [ا - مذ] اُها جَڳَهه، جتي گهڻيُون عورَتُون هُجَن، رَنان خانو

* عورَتَن جو حُڪمُ، عورَتَن جي مَرضِي هَلَڻَ جي حالَتَ

—**رَنَ پِٽُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] بيواهو ٿِيَڻُ، يَتِيمُ ٿِيَڻُ

* تَمام غَرِيبُ ٿِيَڻُ، مِسڪِينُ ٿِيَڻُ

* [س/ات]

—**رَنَپَڻُ:** [ا - مذ] رَناپو، ڏهاڳُ

—**رَنَ چورُ ج رَنَ چورَ:** [صفت] رَنَ جو چورُ، زالُون تَڪِيندَڙُ

—**رَنڊولِ ج رَنڊولِيُون:** [صفت - مث] رَنڙ زالَ، بيوَهه عورَت

* [س/ٿ]

—**رَنَ ڏاتِڙِيو/ رَنَ ڏاتِيو/ رَنَ ڏاتِيرو:** [صفت] رَنانو، نامَردُ، مادِيءَ مَنهُون

* [س/ات]

—**رَنَ رودِڙِي:** [ا - مث] سادِي سُودِي زالَ، هيٺِي عورَت، غَرِيبِ زالَ

* [س/ات]

—**رَنَ روڳِڙِي:** [ا - مث] ڏارِي عورَت

* واهِياتِ عورَتَ

—**رَنَ رولِڻُ:** [اصطلاح] بَڇڙوڪَرَڻُ، تَعَدِي ڪَرَڻُ، سَخت پَريشان ڪَرَڻُ

—**رَنَ زالَ ج رَنُون زالُون:** [ا - مث] مُڙسُ مَري وَيَلَ زالَ، بيوَهه، ڏنيلَ، ڏهاڳڻ، وِدوا

—**رَنَ مُرِيدُ ج رَنَ مُرِيدَ:** [صفت - مذ] زالَ جي چَوَڻَ موجبُ هَلَندَڙُ مُڙسُ، رَن مُرِيدُ، زالَ جو مَڃُو، زالَ جو پاڙِيو

* [س/ات]

• **رُنبُ:** [ا - مث] وَهراڄُ، رَوَتِ، رُونبو

* سَرا، مارَ، پيچَ، ڏاڱورَ

—**رُنبائِڻُ:** [مصدر 'رُنبَڻُ' مان فعل مُتَعَدِي بالواسطه] هَٿائِڻُ، لَڳارائِڻُ، ڪوڙائِڻُ (ٻوٽو وَغيره)

* وَهراڄ ڪَرائِڻُ، رُونبو ڪَرائِڻُ (هارِين کان)

* سَرا ڏيارڻُ، مارَ ڏيارڻُ، مارَ ڪارائِڻُ (ٻَرچ ڏيئي ٻئي کان)

* [رُنبَيو، رُنبِيندو، رُنبِيَلُ]

—**رُنب ڏيَڻُ:** [اصطلاح] زورَ سان دَسَڻُ، مَٿان چَڙهي ويهَڻُ

* مارَ ڏيَڻُ، سَرا ڏيَڻُ، جهاڳورَڻُ، سَٽَڻُ، ڪُٽَڻُ، پيچَ ڪَڍَڻُ

—**رُنب ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] مارَ ڏيَڻُ، سيڪَتِ ڏيَڻُ، پيچَ ڪَڍَڻُ

—**رُنبِڪو ج رُنبِڪا:** [ا - مذ] زورَ سان زمِينَ تي دَسَڻَ جي حالَتَ

* ڏڪو ٺيلهو

* [س/ات]

—**رُنبَڻُ:** [مص - فعل متعدي] هَٿَڻُ، لَڳائِڻُ، ڪوڙَڻُ (ٻوٽو، ٿلهو وَغيره)، هڪَ هَنڌان سَلو پَٽي، ٻئي هَنڌِ لَڳائِڻُ

* رَوَتِ ڪَرَڻُ، رُونبو ڪَرَڻُ، روٽَڻُ، وَهَرَڻُ، وَهراڄ ڪَرَڻُ

* دَسَڻُ، ڪيرائِڻُ

* پَرزُڻُ، مٽيءَ وَغيره ۾ ڦَسَڻُ

* [سن: روپڻ = پوکڻ]

* [مص] رُنبَڻُ

* [امر] رُنب

* [مضارع] رُنبيان (ج) رُنبِيُون، رُنبِين (ج) رُنبيو، رُنبي (ج) رُنبِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

* [حال] رُنبي ٿو (ج) رُنبِين ٿا

* [حال مث] رُنبي ٿي (ج) رُنبِين ٿِيُون

* [ماضي] رُنبيو (ج) رُنبيا

* [ماضي مث] رُنبي (ج) رُنبِيون

* [مستقبل] رُنبيندو (ج) رُنبِيندا

* [مستقبل مث] رُنبيندِي (ج) رُنبِينديُون

* [اسم مفعول] رُنبِيَلُ

• **رَنبَلُ ج رَنبَلَ:** [ا - مذ] وَڏو گراهه، ٻيَو نوالو

* [س/ات]

— **رَنبَلُ هَٽَڙُ:** [اصطلاح] وَڏا گَراهه کائِڻُ، گِتا هَڻَڻُ
* [س/اٽ]

• **رَنبو ج رَنبا:** [ا - مذ] گاهه ڪَڍَڻَ يا زمين وَغيره کوٽَڻَ جو هِڪُ لوهي اوزار. کرپو
* واڍڪي ڪَمَ جو هِڪُ اوزار. ڪاٺَ ۾ سَلَ ڪَڍَڻَ لاءِ (چيٿيءِ جهڙو) هِڪُ اوزار

— **رَنبو پٽاسُ:** [ا - مذ] رَنبي جو هِڪُ قِسمُ

— **رَنبو رَکَڻُ:** [اصطلاح] پاڙَ پٽي ڇَڏَڻُ، پاڙَ ڪَپَڻُ
* ٽُڏاري ڇَڏَڻُ

• **رَنبي ج رَنبيُون:** [ا - مث] اوزار جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو چپَر جهڙو، لوهَ مان ٺهيَلُ، ڪاٺَ جي ڳِنُ سان ٺُڪي، واڍڪي ڪَمَ جو اوزار آهي ۽ ڪاٺيءَ ۾ سَلَ ڪَڍَڻَ يا ڇتَ ڪَڍَڻَ ۾ ڪَمِ ايندو آهي ۽ موچي چمڙو وَڍَڻَ ۾ ڪَمِ آڻين)
* گاهه ڪَڍَڻَ جو هِڪُ اوزار
* جانوَرَ ڪَڍَڻَ وارو مَخصوصُ چمچو (ٻَهراڙيءِ جو اِصطِلاح)
* [س/اٽ]

— **رَنبيءَ مُنهُون:** [صفت] سَنهي منهَن وارو. چوٽيءَ مَنهُون
* [س/اٽ]

— **رَنبيُون هَٽَڙُ:** [اصطلاح] جام جانوَرَ کائِڻُ (ڪنهن دعوت وَغيره ۾)، ٻيا طَعامَ ڇَڏي صِرف جانوَرَ کائِڻُ
* [س/اٽ]

• **رَنڀَ ج رَنڀُون:** [ا - مث/صوتي] وَڏو آوازُ، دانهَن، ٻاڪار، رڙ، رِيهاڙ
* وَڏي آوازَ سان سَڏُ يا هَڪَلَ
* جانوَرَ جو آوازُ (خصوصاً مينهن ۽ ڏڳيءَ جو)، آوازُ، ڊِڪَ، ناڏ
* [سن: رَڀ = آواز ڪرڻ، رَمڀ]

— **رَنڀَڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪنهن چوپائي جانوَرَ (جهڙوڪ: ڳئونءَ، مينهن وَغيره جون) دانهون ڪَرَڻُ، ٽَڏَڻُ، ڪُوڪارَڻُ، ٻاڪارَڻُ
* ڪنهن شيءِ لاءِ گهَر گهَر لائي ڏيَڻ، ورجائِڻُ، رِنگڻ، گُهِڀي ڪَرَڻُ
* [سن: رڀ]
* [رَنڀيو رَنڀيا، رَنڀي، رَنڀيُون، رَنڀَندو، رَنڀَندا، رَنڀَندي، رَنڀَنديُون، رَنڀيَلُ]

— **رَنڀيُون ڪيائِڻُ:** [اصطلاح] دانهُون ڪيائِڻُ، رڙيُون ڪيائِڻُ
* سَخت سيڪَت ڏيَڻُ
* گهڻو بَدنام ٿيَڻُ

— **رَنڀيُون ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] دانهُون ڪَرَڻُ، رَنڀَڻُ
* روئَڻُ
* سَزا ڀوڳَڻُ

• **رَنڀاٽُ ج رَنڀاٽَ:** [ا - مذ] ڳئونءَ يا مينهن جي رَنڀَ، ڊِڪَ، دانهَن، رڙ

• **رَنڀاڙُ ج رَنڀاڙَ:** [ا - مذ] وَڏي دانهَن، رڙ

• **رُنڀَڻُ:** [مص - فعل لازمي] مَشغولُ ٿيَڻُ، ڪَمَ ۾ لڳي وَڃَڻُ، ڳَنڍجي وَڃَڻُ (ڪَمَ ۾)
* [پرا: رنڀڻُ، سن: روڌن، رڌ = اٽڪڻ]
* [رُنڀيو رُنڀيا، رُنڀي، رُنڀيُون، رُنڀَندو، رُنڀَندا، رُنڀَندي، رُنڀَنديُون، رُنڀيَلُ]

— **رُنڀَ:** [ا - مث] مَشغُولي، رُڌَ، ڪَمَ ۾ لڳڻَ جي حالَتَ

— **رُنڀائِڻُ:** [مصدر 'رُنڀَڻُ' مان فعل مُتَعدِي بالواسط] ڪَمَ ۾ لڳائِڻُ، مَشغُولُ رَکڻُ
* زندَڪَ وِجهڻُ (ڪَمَ ۾)
* [رُنڀيو رُنڀَندو رُنڀيَلُ]

— **رُنڀِجَڻُ:** [مصدر 'رُنڀَڻُ' مان فعل مَجهُولُ] لڳڻُ (ڪَمَ ۾)، رُڌَلُ رَهَڻُ
* [رُنڀيو رُنڀيو رُنڀيَلُ]

• **رُنپو ج رُنپا:** [ا - مذ] گرمي، ڪاڙهو، گهُٽَ
* ڪِتِ (ڪاٺيءَ جي)، وَڏي چِپَر

• **رَنپو ج رَنپا:** [ا - مذ] چَمَ وَڍَڻَ جو اوزار، رَنبو
* [س/ٿ]

• **رَنجُ:** [ا - مذ] ڏُکَ، دَردُ، اَفسوسُ، غَمُ، اَلَمُ
* مَحنَتَ، تَڪليفَ
* رَنجِش، ڪاوڙ
* آزار، بيماري
* [ف: رَنجيدَن]
* [صفت] ڏُکوئيَلُ
* ڪاوڙيَلُ، ڏُمريَلُ، وَڏوٿو، چڙيَلُ، ناراضُ، ناخوشُ

— رَنج: [صفت] ڏکويَلَ، ڪاوڙيَلَ، ڏمريَلَ، وڏوٺو، چڙيَلَ، ناراضَ، ناخوش

— رَنجائِي ج رَنجائِيُون: [صفت - مث] رَنج واري، ڏکن واري

— رَنجائِتو ج رَنجائِتا: [صفت - مذ] رَنجيده، ڏکويَلَ، آزاريَلَ

* هَلاڪُ، سيزارُ، سَتايَلَ، تنگ
* عاجِزُ
* ڪاوڙيَلَ
* [مث: رَنجائِتِي ج رَنجائِتِيُون]

— رَنجائِڻُ: [مص - فعل متعدي] ڏکوئِڻُ، آزارڻُ، تَڪلِيف ڏيَڻُ

* ناراضَ ڪَرَڻُ، چيڙائِڻُ، ڪاوڙائِڻُ
* [ف: رنجيدن]
* [مص] رَنجائِڻُ
* [امر] رَنجاءِ
* [مضارع] رَنجايان (ج) رَنجايُون، رَنجائِين (ج) رَنجايو، رَنجائي (ج) رَنجائِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]
* [حال] رَنجائي ٿو (ج) رَنجائِين ٿا
* [حال مث] رَنجائي ٿي (ج) رَنجائِين ٿيُون
* [ماضي] رَنجايو (ج) رَنجايا
* [ماضي مث] رَنجائِي (ج) رَنجايُون
* [مستقبل] رَنجائِيندو (ج) رَنجائِيندا
* [مستقبل مث] رَنجائِيندِي (ج) رَنجائِينديُون
* [اسم مفعول] رَنجايَلُ

— رَنجائو ج رَنجاوا: [ا - مذ] ڏکُ، آزار، تَڪلِيف
'سُپريان جي ڳالهڙي، رڳو رنجائو' (شاهه/حسيني)

— رَنج ٿِيَڻُ: [اصطلاح] ڏکَ ٿِيَڻُ، اَفسوسَ ٿِيَڻُ

* ناراضَ ٿِيَڻُ، ڪاوڙجَڻُ

— رَنجُ ڏِيَڻُ: [اصطلاح] ڏکوئِڻُ، ايذائِڻُ، سَتائِڻُ، آزارڻُ

— رَنج راهه: [ا - مذ] سَفَرَ جي تَڪلِيف

— رَنج رَهَڻُ: [اصطلاح] ڪاوڙ ۾ رَهَڻُ، ڪاوڙِيو وَتَڻُ

— رَنجُ سَهَڻُ: [ا - مذ] تَڪلِيف بَرداشتِ ڪَرَڻُ

* ڪَنهن جي ڪاوڙ ڪي بَرداشتِ ڪَرَڻُ

— رَنجُ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] غَمُ ڪَرَڻُ، اَفسوسَ ڪَرَڻُ

* ڪاوڙائِڻُ، ناراضَ ڪَرَڻُ

— رَنجِڻُ: [مص - فعل متعدي] ڏکوئِڻُ، آزارڻُ، تَڪلِيف ڏيَڻُ
'رُعِيَتَ جي رَنجڻ جي، هُيَس گهڻ گهٽِي' (سَچل)

* ناراضَ ڪَرَڻُ، چيڙائِڻُ، ڪاوڙائِڻُ
* [ف: رَنجِيدن]
* [مص] رَنجِڻُ
* [امر] رَنج
* [رَنجيو، رَنجيندو، رَنجيَلُ]

— رَنج و آلَمُ: [ا - مذ] ڏکُ، تَڪلِيفَ، پيڙا، پَريشانِي، اَفسوسَ، اَرمانُ

— رَنجُ هَلڪو ٿِيَڻُ: [اصطلاح] تَڪلِيف گهٽجَڻ، پَريشانِي ڏور ٿِيَڻُ

• رَنجِش ج رَنجِشُون: [ا - مث] غَمُ، ڏکُ، اَفسوسَ، ناخوشِي

* ناراضِگِي، آزردگِي، ڪاوڙ
* [ف]

— رَنجِش آميز: [صفت] ڪاوڙيَلَ، ڏمريَلَ، ناراضُ

* [ف: رنجش + آميز > آميختن = گڏڻ]

• رَنجَڪُ ج رَنجَڪُون: [ا - مث] بَندوقَ جي دارُون رَکَڻَ جو ڪيسو (سِپاڳ يا ڳوٿري)

— رَنجَڪُ چَٽِي وَڃَڻُ: [اصطلاح] رَنجَڪُ جو دونهُون ڪري رَهجي وَڃَڻُ، بَندوقَ جو نه چُٽَڻُ

— رَنجَڪدانُ ج رَنجَڪدانَ: [ا - مذ] بَندوقَ ۾ رَنجَڪُ رَکَڻُ جي پيالي

• رَنجَڪو: [ا - مذ] گاهه جو هِڪُ قِسمُ

• رَنجُورُ ج رَنجُورَ: [ا - مذ] ڏکُ، رَنجُ، غَمُ

* [ف]
* [صفت] ڏکويَلَ، سُورائِتو ڏُجهارو، غَمگِين، آزاريَلَ
'مَتي راهه رَنجُور، ويچاري واڪا ڪَري' (سَچَل)
* بيمار، مَرِيضُ

—**رَنجُوري:** [صفت] ڏُکويَلُ، رَنجِيدو

* بيمار، مَرِيضُ

'سَکھَنِ سُتِ نہ سُورَ جي، تا رَنڪَنِ رَنجُوري' (شاھ)

• **رَنجُولُ:** [ا - مذ] ڏُکَ، رَنجُ، غَمُ

* [لس]

• **رَنجِيدِگِي:** [ا - مث] رَنجُ، رَنجِشِ، ڏُکَ

* ڪاوَڙِ، ناراضِگِي، غُصو

* [ف]

—**رَنجِيده:** [صفت] ڏُکويَلُ، غَمگِينُ، مَغمُوم، دِلگِيرُ، آزرده، اُداسُ

* ناراضُ، بيزارُ، ڪاوڙيَلُ

* [ف]

—**رَنجِيده خاطِر:** [صفت] ناراضُ، ناخوش، ڏُکويَلُ

—**رَنجِيده ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خَفا ڪَرَڻُ، ناراضُ ڪَرَڻُ، ناخوش ڪَرَڻُ، سَتائڻُ، ڏُکَ ڏيَڻُ

• **رِنجِھہ ڪِنجِھہ:** [ا - مث] ڪِنجِھڪو، ڪُرڪو، ڪِروڌ، ڪِل ڪِلِ، ڪِتِ ڦِتِ، راضِي نہ هُئَڻَ جي حالَتَ، ناشُڪرِي

* هِڪَ نہ ٻِي بِيمارِي، مَرضُ

—**رِنجِھہ ڪِنجِھہ نہ ڇَڏَڻُ:** [اصطلاح] هِڪَ نہ ٻِي بِيمارِي نہ ڇَڏَڻُ، سَدائِين بِيمارُ هُجَڻُ

* ڪِروڌ ڪَندو رَهَڻُ، هَميشہ ناشُڪرِي ڪَرَڻُ

—**رِنجِھہ ڪِنجِھہ هُئَڻُ:** [اصطلاح] ڪِلڪِلِ هُئَڻُ

* هَميشہ اَگھو رَهَڻُ

• **رَنچِڪِ:** [صفت] گھَٽِ، ذرو، ٿورو (مِقدارُ وَغيرَه)

* [سن]

—**رَنچِڪِ ماتِرِ:** [صفت] گھَٽِ ۾ گھَٽِ، ٿوري ۾ ٿورو، نالي ماتِرِ، تَمامر ٿورو

* [سن: رنچڪ = ذرو + ماتر > ما = ماپڻ]

• **رَنڊُ ج رَنڊَ:** [ا - مذ] ڪوهِستانُ يا پَڪِيءَ زمِينَ جي واٽَ

* گَس، پيچرو، ڏَگُ

* [سن: 1. رِندر = ڇيِر خال، 2. رنٿ = رستو]

'عاشِقَ مَعشُوقَنِ جي وَٽِ ويهِج رَنڊَ' (شاھ/ڪلياڻ)

'هُو ٻھارِينِ تَجِيب لَئہ، هُو رَنڊَنِ مَنجِھہ رُلَنِ' (مَخدوم طالِبُ المولىٰ)

—**رَنڊِ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڪاهي پَوَڻُ، نِڪرِي پَوَڻُ

* ڪَڍَ پَوَڻُ، پيڇو ڪَرَڻُ

'روئِي پَوَڏَ رَنڊِ، پُنهِءَ جامَ پُنهُونءَ جي' (سَچَل)

—**رَنڊُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڏُکوئڻُ، تَنگِ ڪَرَڻُ، تَڪلِيفَ ڏيَڻُ، ڇيڇلائڻُ

* [س/ات]

—**رَنڊَنِ ۾ رُلائِڻُ:** [اصطلاح] رولڙي ۾ وِجھَڻُ، ڏاڪڙَنِ ۾ وِجھَڻُ، تَڪلِيفَ ڏِيَڻُ

—**رَنڊَنِ ۾ رُلَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ ۾ اَچَڻُ، سُورَنِ ۾ پَوَڻُ، مُصِيبَتَ ۾ پَوَڻُ، دَربَدَر ٿِيَڻُ، ڌِڪا کائڻُ

• **رِندَ:** [ا - خاص] بَلوچَنِ جي هِڪَ وَڏي قَبِيلي جو نالو

• **رِندُ ج رِندَ:** [صفت] بَهادُرُ، اُٿموڻُ، نَتيجَنِ کان بي پَرواھ

'ڪي رِندَ پَروڙِينِ راڻ قِصِيو ڪَربلا جو' (شاھ/ڪيڏارو)

* سَچو، ثابِت قَدَم

'روزا رِندَ رَکَنِ عِيدَ نہ اوڏا ڪاپڙِي' (شاھ/رامڪلي)

* شَرابِي

* [ف: رِند = نشائِي]

* بي دِينُ، بي عَقِيدو، لا مَذهَبُ، شَرعِي حُڪمَن جو مُنڪِر

* آوارو

* لا اُبالِي، لاغَرضُ، بي پَرواھ

* مَستُ، مَتوالو، فَقِير، مَجذُوبُ

* رِندَ ذاتِ جو هِڪُ فَردُ

—**رِندانِ:** [صفت] رِندَنِ (شرابِيَن) سان مَنسُوبُ، رِندَن جو، شَرابِيَن جو، پيشاڪَنِ وارو

* [ف]

'قَدَم قَدَم تي هجومِ رِندان، نَظر نَظر ۾ شراب خانا' (شيخ اياز)

—**رِندِ بَلانوش:** [صفت] تَمامر گھڻو شَرابُ پِيئَندڙُ

—**رِندِي:** [ا - مث] سَچائِي

* لاغَرضِي، بي پَرواهِي

* بي دِينِي، شَرعِي حُڪمَنِ کان اِنڪارُ

* فَقِيرِي، مَستِي

'پِريان سِين پَهَڪارُ رِندِي رَسائِي ڪَيا' (شاھ/يمن ڪلياڻ)

• **رِنڊِڪو:** [ا - مذ] چوپائي مالَ جي سُڃاڻپ جو داغُ
* [س/ٿ]

• **رَندَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَندي سان چِلڻُ، رَندو هَڻَڻُ، چِلڻُ، وَڍَ وِجهڻُ (ڪنهن ڌاتوءَ ۾)، ڪُندڻُ
* [سن: ردن، هند: رندنا]
* [مص] رَندَڻُ
* [أمر] رَندِ
* [رَنديو رَنديندو رَنديل]

— **رَندو ج رَندا:** [ا - مذ] ڪاٺ چِلڻ ۽ لَسو ڪرڻ جو هِڪ اوزار
* رَندُ، ڪَندُ، چِيدُ
* [ف: رنده]

— **رَندو هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ڪاٺيءَ کي رَندي سان لَسو ڪَرڻُ، ڪَرِڙَڻُ، چِلڻُ

• **رَندو:** [ا - مذ] اُٺ جي بيماريءَ جو هِڪ قِسم (جنهن ۾ ڪُلَ سڄي ڦاٽي پوي ۽ اُنَ مان ڳندُ وهي، اُنهيءَ بيماريءَ ۾ اُٺيون ڦر ڇنڊي ڇڏين)

• **رَنڌَ ج رَنڌُون:** [ا - مث] رَڌَ، رَڌِڻَ جي حالَت، رَڌَڻ جو ڪَمُ، پَچاءُ
* [سن: رڌ = ڳارڻ، پرا: رنڌڻ]
* مارَ، پيچَ، جاڳورَ، جهاڳورَ
* [س/ات]

— **رَنڌائِي:** [ا - مث] رَڌائِي، رَڌَڻ جي اُجرت

— **رَنڌائِڻُ:** [مصدر 'رَنڌڻ' مان فعل متعدي بالواسطه] رَڌڻُ، ٺَهڪائِڻُ، پَچائِڻُ، اوبارڻُ
* تيارُ ڪَرڻُ (کاڌو)
* [رَنڌيو رَنڌيندو رَنڌيل]

— **رَنڌائُو ج رَنڌائُو:** [صفت] رڌيندڙ، راڌائُو، بورچي
* [س/ٿ]

— **رَنڌَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] مارَ ڪَڍَڻُ، سَزا ڏيَڻُ، سيڪَت ڏيَڻُ

— **رَنڌَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَڌَڻُ، ٺَهڪائِڻُ، پَچائِڻُ، اوبارڻُ
* تيارُ ڪَرڻُ (کاڌو)
* [سن: رڌ = ڳارڻ، پرا: رنڌڻ]
* مارَ ڪَڍَڻُ، پيچَ ڪَڍَڻُ
* [س/ات]
* [مص] رَنڌَڻُ
* [أمر] رَنڌِ
* [مضارع] رَنڌِيان (ج) رَنڌِيُون، رَنڌِين (ج) رَنڌِيو، رَنڌي (ج) رَنڌِين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَنڌي ٿو (ج) رَنڌِين ٿا
* [حال مث] رَنڌي ٿي (ج) رَنڌِين ٿيُون
* [ماضي] رَنڌِيو (ج) رَنڌِيا
* [ماضي مث] رَنڌِي (ج) رَنڌِيُون
* [مستقبل] رَنڌِيندو (ج) رَنڌِيندا
* [مستقبل مث] رَنڌِيندِي (ج) رَنڌِينديُون
* [اسم مفعول] رَنڌِيل

— **رَنڌِڻُو ج رَنڌِڻا:** [ا - مذ] رَڌَڻ پَچائِڻ جي جاءِ، رَڌڻو، بورچي خانو

— **رَنڌِڻِي:** [ا - مث] رَڌِڻِي، رَڌَڻ جو نَمُونو
* چلهه، چلهو، سِگري

— **رَنڌِڻِي ۾ رولو هَڻَڻُ:** [اصطلاح] گهرَ ۾ جهيڙو هَڻَڻُ، پَنهنجائِيءَ ۾ نا اِتفاقي هَڻَڻُ، ڪَمَ ۾ ڳڙ بڙ هَڻَڻُ

— **رَنڌي چڙهڻُ:** [اصطلاح] رَڌي چڙهڻُ، ڳاري چڙهڻُ
* چٽي چڙهڻُ، ڏاڍي مارَ ڏيَڻُ
* [س/ات]

• **رَنڊَ ج رَنڊُون:** [ا - مث] رَنڊڪَ، اَٽڪاءُ، رُخنو، جَهلَ پَلَ، مَنعَ، بَندِش، پَڃڪڙي، بَرخلافِي، نَهَر، نِڪاءُ، ڦيرو، رُڪاوَٽ
* [سن: رند = بُند]

— **رَنڊائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَنڊَڻُ، روڪَڻُ، بيهارڻُ، جهلائِڻُ، تَرسائِڻُ، نَهرائِڻُ، ٿَمائِڻُ، اَٽڪائِڻُ
* پوريائِڻُ، بَند ڪَرائِڻُ
* هِندَ وِجهڻُ، پَڃڪڙي وِجهائِڻُ، رُخنو وِجهائِڻُ، بَرخلافِي ڪَرڻُ، مَنعَ ڪَرائِڻُ، بَندِش وِجهائِڻُ
* [مص] رَنڊائِڻُ
* [أمر] رَنڊاءِ
* [مضارع] رَنڊايان (ج) رَنڊايُون، رَنڊائِين (ج) رَنڊايو، رَنڊائي (ج) رَنڊائِين

* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَنباڻي ٿو (ج) رَنباڻين ٿا
* [حال مث] رَنباڻي ٿي (ج) رَنباڻين ٿيون
* [ماضي] رَنبايو (ج) رَنبايا
* [ماضي مث] رَنباڻي (ج) رَنبائيون
* [مستقبل] رَنباڻيندو (ج) رَنباڻيندا
* [مستقبل مث] رَنباڻيندي (ج) رَنباڻينديون
* [اسم مفعول] رَنبايَل

—**رَنبِجَڻُ**: [مصدر 'رَنبڻُ' مان فعل مَجهُول] رَنبڪ پَوَڻُ، اَٽڪ پَوَڻُ، روڪ سَبَبِ بِيهَڻُ، اَٽڪاءُ ٿيڻُ
* [رَنبِيو رَنبيَلُ]

—**رَنبِجِي وِيهَڻُ**: [اصطلاح] روڪجي ويهڻُ، ويهي رهڻُ
* مُرُس جي مَرڻَ سَبَبِ بيوهه ٿيڻُ، وِڌوا ٿيڻُ، رَنُ زالَ ٿيڻُ

—**رَنبَ روڪ**: [ا - مث] جهل پَل، مَنَعَ، اَٽڪاءُ، رُڪنو، وِگهن، پَچَڪَڙي

—**رَنبَڪ ج رَنبَڪون**: [ا - مث] اَٽڪ، روڪ، جهل، ڇيڙڪ، بَندش، رُڪنو، رُڪاوٽ، پَچَڪَڙي
* اَٽڪاءُ، ڪَچ بَچَني، تَڪرار، ڦَڏو

—**رَنبَڻُ**: [مص - فعل متعدي] رَنبائڻُ، روڪڻُ، اَٽڪائڻُ، پَلَڻُ، بِيهارَڻُ، ٺَهرائڻُ
* [سن: رند = بَند]
* ٿڪائڻُ، تَرسائڻُ، رَهائڻُ
* پَچَڪَڙي وِجهڻُ، وِگهن وِجهڻُ، ڳالهه ۾ رَنبڪ وِجهڻُ، وَچ ۾ پَوَڻُ، هِند وِجهڻُ، رُڪنو وِجهڻُ، رُڪاوٽ وِجهڻُ، اَٽڪاءُ وِجهڻُ
* پورڻُ، جهلڻُ، بَند ڪَرڻُ
* ٿَمڻُ، ڦَرڻُ
* آڏو اَچَڻُ
* برخلاف وَڃَڻُ، سامهُون ٿيڻُ، مُقابلو ڪَرڻُ، جهيڙو ڪَرڻُ، فَسادُ ڪَرڻُ، جهڳڙو ڪَرڻُ
* [مص] رَنبَڻُ
* [امر] رَنبِ

* [مضارع] رَنبِيان (ج) رَنبِيُون، رَنبِين (ج) رَنبِيو، رَنبي (ج) رَنبِين
* [زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَنبي ٿو (ج) رَنبِين ٿا
* [حال مث] رَنبي ٿي (ج) رَنبِين ٿيون
* [ماضي] رَنبِيو (ج) رَنبِيا
* [ماضي مث] رَنبِي (ج) رَنبِيُون
* [مستقبل] رَنبِيندو (ج) رَنبِيندا
* [مستقبل مث] رَنبِيندِي (ج) رَنبِينديون
* [اسم مفعول] رَنبِيَل

—**رَنبُو ج رَنبا**: [ا - مذ] جهل پَل، رَنبَڪ، بَندش
* دَباءُ، زورُ، زَبَر، زورُ بار
* [س/ات]

• **رِنبُ ج رِنبَ**: [ا - مذ] ٿُلهي جُونءِ، وَڏي بوڏ جُونءِ

• **رُنبَ ج رُنبُون**: [ا - مث] سُڪا، سَنڪلَپَ، پرن، مَجتا، مَجَت، مِنَت، باس، سِيسا
* نياز، نَذَر، نَذرانو، ڏَنُ
* وَچَن، اَنجامُ پرتگيا، واچا، واعِدو

• **رُنبُ ج رُنبَ**: [ا - مذ] بَندُ (رڻ جو ڪڙ تارين ڪانسوا) ڪاٺ جو ٿُلهو ٽُڪر، دوڳِي، لاھ
* [سن: رنبِ = بَند]

—**رَنبا روڙڻُ**: [اصطلاح] ٿُلهو ڪَتَڻُ

—**رُنبُ ڪَرڻُ**: [اصطلاح] دَسَڻُ، ڪيرائڻُ، داهڻُ، پَچاڙڻُ، سَٽَڻُ
* چانگَ ڪَرڻُ، واڙ ڪَرڻُ

—**رُنبُ مَنبُ ج رُنبَ مُنبَ**: [صفت] چِڙهو وانِدو
* بي اولاد
* بَندَ جو بَندُ
* [س/ات]

• **رُنبو ج رُنبا**: [صفت - مذ] مَڏو لِمو، ڪُند، سادو سُودو، پورڙو، وَسُوڙُل، ڪَم عَقل، ڳالهائڻ جو ٿُلهو، آڳرِيَن پَڳَل ماٺهو، روندو، لُولهو
* [س/ات]

• **رَنڊِي ج رَنڊِيُون:** [ا - مث] فاحِشِ عورَتَ، ڪَڃِرِي، ڪسبياڻِي، رَقاصہ، طَوائِف
* [سن: رنڊا = عورت]

—**رَنڊِيبازُ ج رَنڊِيبازَ:** [صفت] زانِي، زَنا خور، زَنا ڪار، لانگ چوٽو

—**رَنڊِيبازِي ج رَنڊيبازِيُون:** [ا - مث] زَنا، زَنا ڪارِي، زَنا خورِي، بَدِ پيشہ، حَرام خورِي

—**رَنڊِي خورُ ج رَنڊِي خورَ:** [صفت] زانِي، زَنا خور، زَناڪار
* [س/ات]

• **رُنڊَ ج رُنڊُون:** [ا - مث] ٿَڻِ خَرابُ ٿِيَلُ چوپايو مالُ
* [س/ل]

• **رُنڊُ ج رُنڊَ:** [ا - مذ] ٿُڙُ، بُنڊُ، رَنڊُ
* [س/ات/ سن: رنڊ = بُنڊ]
* [صفت - مذ] ڇڙو، وانڊو، اَڪيلو، هيڪلو
* [س/ات]

—**رُنڊُ وانڊُ ج رُنڊَ وانڊَ:** [صفت - مذ] رُنڊُ
* [س/ات]

• **رَنڊو ج رَنڊا:** [ا - مذ] ٽُلهو اَنَ وَٽِيَلُ ڌاڳو، روڙهو، ڌاڳو، سَڳو، ڏور، ڏورِي، تِنڊُ، سُوٽِلِي، نوڙِي، رَسِي، رَسو، ٽوڙهو، واڄهہ، ڪاپارُ، جوٽو، نوڙُ
* مُعامِلو، تَڪِرارُ، ڦَڏو، فَسادُ، جهيڙو

—**رَنڊا روڙهَڻُ:** [اصطلاح] ڪَپَهہ مان ڳِنڊِيُون ڪَڍَڻُ، سُٽُ سَمجهائِڻُ

—**رَنڊورِوڙهو ج رَنڊا روڙها:** [ا - مذ] ڳِنڊِيُون ڳوڙها (سُٽَ جا)

• **رُنڊو ج رُنڊا:** [صفت - مذ] هٿَڻِ ننڊڙو، ٽُنڊو، رُونٽو، آڱرِيُن ڪَپِيَلُ
* [س/ات]
* [مث: رُنڊِي ج رُنڊِيون]

• **رَنَر اَپ:** [صفت] مُقابِلي ۾ ٻِيو نَمبر ايندڙ
* [انگ: Runner up]

• **رَنَڙَ ج رَنَڙُون:** [صفت - مث] بيوَهَہ عورَتَ، ڦَلاڻِتِي، ڏهاڳِڻِ، رَنَ، ڏَنِيل، رَنوڙُ، رَنڙِي، وِڌوا
* [سن: رنڊا = عورت]

—**رَنَڙُ ج رَنَڙَ:** [صفت - مذ] زالُ مَرِي وَيَل مُڙسُ، ڦَلاٽو، ڏَنيلُ، وانڊو، رَنڊڙُ رَنوڙُ، رَنڊو

—**رَنڙِي ج رَنڙِيُون:** [ا - مث] بيوَهَہ عورَتَ، رَنَڙَ، رَنوڙُ

• **رَنڪُ ج رَنڪَ:** [صفت] غَرِيبُ، مِسڪِينُ، دَردِرِي، نِڌَرُ، تِهِي دَستُ، ڪُنلُ، اَپالو، اَتابو، ڏُتڙِيَلُ، مُحتاجُ، گهرجائو، نِماڻو، گدا، پِينارُ، فَقِيرُ، پِينو، بيڪارِي، گداگَر، پِنٺو، سَوالِي

• **رُنڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] رِنگڻُ، لِيلائِڻُ، ڪِنجهڻُ، ڪُرڪَڻُ، دانهُون ڪَرَڻُ، رُون رُون ڪَرَڻُ، رِينگاٽُ ڪَرَڻُ، رِينگڙا ڪَرَڻُ، ڪِڪڪَڻُ، چِنگهڻُ
* [مص] رُنڪَڻُ
* [امر] رُنڪِ
* [رُنڪِيو رُنڪِيندو رُنڪِيَلُ]

'سَگهِنِ سُنڌِ نہ سُورَ جي، ٿا رُنڪَن رَنجورِي' (شاهہ/يمن ڪلياڻ)

• **رَنگُ ج رَنگَ:** [ا - مذ] رَنگُ، هَلڪو وَرنُ، هَلڪو رَنگُ
* وَکَر جو هِڪُ قِسمِ (ڪَنهِن ڪَپڙي يا شيءِ کي ڏِيَڻَ جو) رَنگُ
* چِٽُ، چِٽسالِي، نَقشُ، چِٽاڻِ
* رَنو، رَنگو، وَرنو
* رُوپُ، رونَقُ، چِهَرو براج، سوڀِيا، حُسنُ، خوبِي، سُونهَن، خوبصُورَتِي، سُهڻائِي
* جوبَنُ، ڪَهِي، جَوانِي، ڦوهَ
* ٻوهَ، ڦُولارُ، لَعلائِي، تازِگِي
* چِيهَڙُ، اَفعالُ، عادَتُ، ڪِرُ لِلُ، لَڇَڻُ، شعُورُ
* نِشِستَ بَرخواسِتِ، چالِ، چَلَتِ، چِهَ، اُٿَ ويهَ، اَدَبُ اَندازو
* رَونَشو ڪِلُ، خوشِي، رَهسو، مَزو، موجَ لُطِفَ، وِرونهَ، وِندَرَ
* ناچَ، گانو، سانگُ، راندِ روندِ، تَماشو، تَفرِيحَ، مَندَلُ، شَغَلُ، ناٽڪُ، ڪيلُ
* مَحفِل، مَجلِس، ڪَچَهَرِي
* رَستو، ڦَرِينو، تَرتِيبُ، ڍَنگُ، نَمُونو، اَٽِڪَلُ، وَتيرو، هَلَتِ، دَستُورُ
* ڀِتِ، ڀارُ، وَجهہ، طَرحَ، حالَتَ، گَتِ

* ذاتِ
* اَمانَت
* جِنسَ، قِسمُ
* ڀَتي راندِ ۾ حُڪمُ، تَرپُ (ڪارو لالُ، ڦُلي ڇوڪِڙي)
* رَوِش، سُونهَن، صُورَت، رُوءِ، مُهانڊو، چَهرو، مُنهَن جو پَنو، رُوپُ، ڏيکُ، ڏيکَ ويکَ، نَٽُ، نُوهَ، ناهَه
* رُخ، طَرَف، پاسو، پارُ، ڀَر
* عِبارَت، لَقَبُ، خِطابُ
* نِشاني، اُهڃ، اُهڃاڻُ، نِشانُ
* آبرو، عِزَت، مانُ، شانُ، تَعظِيمُ
* گُڻُ، خاصِيَت، سِيرَت، خَصلَت، سُڀاءُ، مِزاجُ
* قُدرَت، سِرشِٽي، دُنيا جي جوڙُ
* عَجَبُ، تَعَجُبُ، حيرَت، اَچرَجُ، وِسمو، حيرانِي، عِبرَت
* اِسرارُ، مُعجزو، ڪَرامَت، ڪَمالُ
* طاقَت، زورُ، وِتُ، قُوَت
* رِڻُ، رِڻُ ڀَٽُ
* جَنگ جو ميدانُ
* جابلُو ٻڪري
* جهنگلي ڏگهو

—**رَنگ آميز:** [صفت] رَنگُ ڀَريَلُ، رَنگدارُ، رَنگين
* رَنگُ مِلائيندڙُ، رَنگُ ڪندڙُ، نَقاش، مُصَوِر، رَنگريز

—**رَنگ آميزي:** [ا - مث] رَنگَ ڏيڻَ جو ڪَمُ، رَڱاوَت، رَنگ سازي
* مُصَوِري، نَقاشي، چِٽسالي، گُلڪاري

—**رَنگُ اَچڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ چَڙهڻُ، رَنگُ وَڻڻُ، رَنگجي وَڃڻُ
* بَهارَ اَچڻُ، خوشگوارِ موسَمَ ٿِيڻُ
* خوشِيُون اَچڻُ، مَزو اَچڻُ، لُطفَ اَچڻُ
* نَشو چَڙهڻُ

—**رَنگُ اُڏامڻُ:** [اصطلاح] رَنگَ جو ڪَچي وَڃڻُ، رَنگَ جهڪو ٿِيڻُ، رَنگُ لَهِي وَڃڻُ، ڦڪو ٿِيڻُ
* شَرمِندو ٿِيڻُ، لَڄي ٿِيڻُ، شرمسار ٿِيڻُ
* مُنهَن جو پَنو لَهي وَڃڻُ، مُنهَن جي رونق ڇَڏي وَڃڻُ
* هِراسِجي وَڃڻُ، خوف ۾ پَرِجي وَڃڻُ، ڏِڄي وَڃڻُ

—**رَنگارَنگ:** [صفت] گهڻَن رَنگَن وارو، گهڻ رَنگو، رَنگِين، رَنگا رَنگي، رَنگَ بہ رَنگِي، گُونا گُونُ، ڀَتاڀَتي، گهڻَن رُوپَن وارو
* قِسمين قِسمين، طَرحين طَرحين، نَموني نَموني

—**رَنگا رَنگِي:** [صفت] رَنگا رَنگ، رَنگَ بہ رَنگِي، رَنگِين رَنگِين
* قِسمين قِسمين، ڀانتين ڀانتين، طَرحين طَرحين
* مُختَلِف، ڌاتيرو، نانا پرڪارَن جو، وَڻَ وَڻَ جي ڪاٺي

—**رَنگ اَفشاني ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ڇَٽِڪارڻُ، رَنگُ ڏيڻُ، رَنگِينُ بَڻائڻُ، رَنگِينُ ڪَرڻُ، چِٽسالي ڪَرڻُ، گُلڪاري ڪَڍڻُ، نَقش ڪَڍڻُ
* آفرين چَوڻُ، شاباس ڏيڻُ

—**رَنگاوَت ج رَنگاوَتُون:** [ا - مث] رَنگَ ڏيڻَ جو ڪَمُ، رَنگائي، رَڱائي، رَنگسازي، چِٽ سازي، رَنگ آميزي
* [س/ل]

—**رَنگائِڻُ:** [مصدر 'رَنگڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] رَنگڻَ جو ڪَمُ ٻئي کان ڪَرائڻُ، رَنگُ ڏيارڻُ، رَنگُ ڪَرائِڻُ، رَنگُ چاڙهائِڻُ، رَڱائڻُ، رَڱائي ڪَرائِڻُ
* [رَنگِيو رَنگِيندو رَنگِيَلُ]

—**رَنگائي ج رَنگائِيُون:** [ا - مث] رَڱائڻَ جي مَزوري، رَڱائي، رَڱائي
* رَنگَ ڏيارڻَ جو ڪَمُ، رَڱاوَت

—**رَنگُ بَدُ ڪيڏڻُ:** [اصطلاح] چوپڙَ راندِ ۾ ٻن جَڻَن جو اَنِ اَنِ سارين سان راندِ ڪَرڻُ
* [س/ات]

—**رَنگُ بَدِلَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ڦيرائِڻُ، نَمُونو بَدلائِڻُ، حالَت بَدلائِڻُ
* رَوِيو ڦيرائِڻُ

—**رَنگ بِرَنگ:** [صفت/ظرف] جُدا جُدا قِسمَ، نَمُونو نَمُونو، طَرحَ طَرحَ

—**رَنگ بِرَنگِي:** [صفت] گهڻَن ئي قِسمَن جي رَنگَن وارو، گهڻَن رَنگَن وارو، رَنگِين، چِٽڪمرو، ڀَتاڀَتي، نَموني وارو

—**رَنگُ ڀِڳڙڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ڀِسرڻُ، رَنگُ خَرابُ ٿِيڻُ (ڪپڙي جو)، رَنگَ جا ڌَٻا ڌَٻا ٿِيڻُ يا ٽِڪا ٽِڪا ٿِيڻُ (ڪپڙي تي يا ڪاغذ تي)، بَدِ رَنگُ ٿِيڻُ

* حالَتَ خَرابَ ٿِيَڻُ
* نَمُونو ڦِرَڻُ
* ڪاوَڙجَڻُ، ناراضَ ٿِيَڻُ، غُصي ٿِيَڻُ، چِڙَڻُ

—**رَنگُ پرمائِڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ رَچائِڻُ
'سَڄَڻُ سانگي سانگَ تي آيو رَنگُ جوڙي تان رَنگُ پرمايو'
(نانِڪُ يوسِفُ)

—**رَنگُ پَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن تَصوِيرَ وَغيرَهَ کي رَنگُ لَڳائِڻُ
* ڇِٽَ ڪَڍَڻُ، نَقشُ پَرَڻُ، چِٽسالِي ڪَرَڻُ
* سُهڻو بَنائِڻُ، حَسِينُ ڪَرَڻُ، خُوبصُورَت بَنائِڻُ

—**رَنگُ پِنگُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مَزو وِڃائِڻُ، لُطفُ بِگاڙَڻُ
* تَماشي وَغيرَهَ ۾ رُخنو وِجهَڻُ، راندِ ۾ اَٽڪاءُ وِجهَڻُ

—**رَنگُ پُومِي ج رَنگُ پُومِيُون:** [ا - مث] تَماشي جي جاءِ، ڪيل جي جاءِ، نانَڪُ ڪَرَڻُ جي جاءِ، تَفرِيح گاهَ، وِندَرَ گاهَ، سَئِنيما، نانَڪَ جي جاءِ، نانَڪ مَندلِي

—**رَنگَتَ ج رَنگَتُون:** [ا - مث] رَنگُ، فامُ، رُوپُ، وَرنُ، شڪِلِ، شَبِيهَ، صُورَتَ
* حالَتَ، ڪيفِيَتَ
* چمڪو، چلڪو، تيجُ، چمڪارُ، جَلوو

—**رَنگُ جَمائِڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ چاڙهَڻُ، رَنگُ پڪو ڪَرَڻُ
* تَماشي جو بُنيادُ وِجهَڻُ
* راڳُ رُوپُ شُروعُ ڪَرَڻُ، مَحفِل مَچائِڻُ

—**رَنگُ جَمَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ چَڙهَڻُ، رَنگَ جو زورُ وَٺَڻُ، رَنگُ پَڪو ٿِيَڻُ
* رونَق دارُ ٿِيَڻُ، زِينَتَ وارو ٿِيَڻُ، سُهڻو ٿِيَڻُ
* مَحفِل جو زورُ وَٺَڻُ، تَماشي جو مَزو اَچَڻُ

—**رَنگُ چاڙهَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ڏِيَڻُ، رَنگِڻُ، رَڱَڻُ، رَنگدارُ ڪَرَڻُ، رَنگِينُ ڪَرَڻُ، رَنگَ وارو ڪَرَڻُ (ڪَنهِن ڪَپڙي يا ڪاڳِرَ وَغيرَهَ کي)
* جَنڊيءَ جو ڪَمُ ڪَرَڻُ
* نَقاشِي ڪَرَڻُ، چِٽسالِي ڪَرَڻُ، گُلڪاري ڪَرَڻُ

—**رَنگُ چَڙهَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ اَچَڻُ، رَڱجَڻُ، وارنِش ٿِيَڻُ، روغَنُ چَڙهَڻُ
* نَشو چَڙهَڻُ، خمارجَڻُ، نَشَئِي ٿِيَڻُ
* صُحبَتَ جو اَثَرُ قَبُولَ ڪَرَڻُ
* فَي ضِيابُ ٿِيَڻُ، فيضُورُ ٿِيَڻُ (ڪَنهِن دَروِيش جي صُحبَتَ مان)

—**رَنگِ حِنا:** [ا - مذ] مينديءَ جو رَنگُ، ڳاڙهاڻِ
* [ف]
'ڪُفرَ ۾ آ بُوءِ گُل رَنگِ حِنا' (شيخ اياز)

—**رَنگُ دارُ ج رَنگُ دارَ:** [صفت] رَنگَ وارو، رَنگِينُ، رَڱِيَلُ

—**رَنگُ ڏاڙهِيءَ کي:** [ندا] واهَ واهَ! شاباسِ! آفرِين! جُسُ! مَرحَبا!

—**رَنگُ ڏاڙهِيءَ کي هُئَڻُ:** [اصطلاح] شاباسِ هُئَڻُ، آفرِين هُئَڻُ، مَرحَبا هُجَڻُ، جُس هُجَڻُ

—**رَنگُ ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] تَماشو ڏِسَڻُ، کيلُ ڏِسَڻُ، مَزو ڏِسَڻُ
* ٻن جي وِڙهڻ ڏِسَڻُ، جهڳڙو ڏِسَڻُ
* نَتيجي تي نَظَرَ وِجهَڻُ
* حالَتَ ڏِسَڻُ، ڪيفِيَتَ ڏِسَڻُ

—**رَنگُ ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] تَماشو ڏيکارَڻُ، نانَڪُ ڏيکارَڻُ، راندِ ڏيکارَڻُ، هُنَرُ ڏيکارَڻُ، ڪَرتَبُ ڏيکارَڻُ، مَزو ڏيکارَڻُ، شَعبَدہ بازي ڪَرَڻُ
* حالَتَ ڏيکارَڻُ
* جوبَنُ ڏيکارَڻُ، نِکارُ ظاهِر ڪَرَڻُ
* بَدعادَتَ ظاهِر ڪَرَڻُ، بَداَفعالو ٿِيَڻُ
* جهيڙو ڪَرَڻُ، جهڳڙو ڪَرَڻُ
* اِنتِقامُ وَٺَڻُ، وير وَٺَڻُ

—**رَنگُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ چاڙهَڻُ، روغَنُ هَڻَڻُ، رِنگِڻُ، رَڱَڻُ، مَلَمعو چاڙهَڻُ، رنگِدارُ ڪَرَڻُ، رَنگِينُ بَنائِڻُ
* لُطفُ ڏِيَڻُ، مَزيدارُ ڪَرَڻُ، وَڻندڙ بَنائِڻُ
* ڪَنهِن ڳالهِ کي وَڌاءُ ڏِيَڻُ
* پَنهِنجي مَطلَبَ موجبُ ڳالهِ کي موڙَڻُ
* ڳالهِ کي رَنگِينُ بَنائِڻُ

—**رَنگُ ڍَنگُ ج رَنگَ ڍَنگَ:** [ا - مذ] طورُ طَرِيقو، نَمُونو، نَمُوني بازي، طَرزُ
* اَٽڪَلِ سَٽڪَلِ، وَرُ وَڪڙُ، ڦَندُ ڦيرُ
* فَريبُ، ٺَڳِي
* رَسمَ، رَواجُ، هَلِي چَلِي، هَلَتِ چَلَت، اُٺڪَ ويهَڪَ، رَوِيو، اُٿي وِيهي
* چالِ چَلَتِ، عادَتَ، خَصلَتَ، اَفعالُ، اَرڪانُ

—رَنگ ڏِنگ ڏِسَڻُ: [اصطلاح] حالُ اَحوالُ مَعلُوم ڪَرَڻُ. سُڌِ سَماءُ وَٺَڻُ. خَبَر چارَ وَٺَڻُ

* هَلَتِ چَلَتِ ڏِسَڻُ. نَمُونو ڏِسَڻُ. طورَ اَطوارَ ڏِسَڻُ. اُٿي وِيٺي ڏِسَڻُ

—رَنگُ راسُ ٿِيَڻُ: [اصطلاح] ڪَنهِن ڪَمَ جو بَهتَرِين نَمُوني ۾ تِيارُ ٿِيَڻُ. مُڪَمَل ٿِيَڻُ. پورو ٿِيَڻُ

—رَنگُ رَتولُ ج رَنگ رَتولَ: [ا - مذ] چِٽسالِي ٿِيَلَ جاءِ. نَقاشِي ٿِيَلُ مَحِلاتُ. رَنگُ مَحَلُ. لال بَنگلو

—رَنگُ رَچائِڻُ: [اصطلاح] مَحفِل جَمائِڻُ. تَماشو شُروعَ ڪَرَڻُ. مَجلِس مَچائِڻُ

—رَنگُ رَچَڻُ: [اصطلاح] رَنگَ جو چَڱيءَ طَرَحَ اَثَر ڪَرَڻُ. رَنگَ لَڳَڻُ. رَنگَ چَڙهَڻُ. رَنگَ وِيهَڻُ. رَنگَ جَمَڻُ. رَنگِدارُ ٿِيَڻُ. رَنگِينُ ٿِيَڻُ

—رَنگ رَسُ: [ا - مذ] عيشُ عِشرَتَ. کيلُ تَماشو. مَحفِل. وِندَرَ. پوڳُ شوڳُ. چَرچو گهِبو

—رَنگ رَلائِڻُ: [اصطلاح] مَزو ڪَرَڻُ. خوشِي ڪَرَڻُ. لُطف اَندوزُ ٿيَڻُ

* عيشُ ڪَرَڻُ. رَنگَ رَلِيُون مَنائِڻُ

—رَنگَ رَلِيُون: [ا - مث اَڪثَر جَمعَ طورِ ڪَمِ اچي] کيلُ تَماشا. عيشُ عِشرَتَ

* زِنا. هَمبِستِري

—رَنگ رَلِيُون ڪَرَڻُ: [اصطلاح] کيلُ تَماشا ڪَرَڻُ. عيشُ عِشرَتُون ڪَرَڻُ

* زِنا ڪَرَڻُ. هَمبِستِري ڪَرَڻُ

—رَنگَ رَنگ: [صفت] ڪيتَرَنِ ئي رَنگَن وارو. رَنگِينُ. رَنگِدار

—رَنگُ روپُ ج رَنگَ روپَ: [ا - مذ] رَنگُ روغَنُ. شِڪلِ شَبِيهَ. حُليو. صُورَتَ. مُنهُن مُهانڊو

* حُسنُ. جَمالُ. سُونهَن. سوڀيا. چَمڪُ دَمڪُ. زِينَتَ

—رَنگُ روغَنُ ج رَنگَ روغَنَ: [ا - مذ] رَنگُ روپُ. چَمڪُ دَمڪُ

—رَنگرِيزُ ج رَنگرِيزَ: [ا - مذ] رَنگُ ڏِيندَڙُ. رَنگِيندَڙُ. رَڱِيندَڙُ. ڪَپڙا رَڱِيندَڙُ. ڪَهنبائي. نِيروٽِي. نَقاشُ. مُصَوِرُ. مَعِمارُ. ڪَمانگَر

—رَنگُ زَردُ ٿِيَڻُ: [اصطلاح] شِڪلِ جو رَنگُ پِيلو ٿِيَڻُ. مُنهُن هَئَڊو ٿِيَڻُ (بِيمارِيءَ يا شَرمسارِيءَ سَبَبِ)

* شَرمسارُ ٿِيَڻُ. ڦِڪو ٿِيَڻُ. لَڄي ٿِيَڻُ. شَرمِندو ٿِيَڻُ

* ڊِڄي وَڃَڻُ. پِوَ ۾ پَرِجي وَڃَڻُ. هِراسِجي وَڃَڻُ. خوفزده ٿِيَڻُ

—رَنگُ سازُ ج رَنگُ سازَ: [صفت] رَنگَ بَنائِيندَڙُ. رَنگَ ڏِيندَڙُ (سامانُ وَغيرَهَ کي). رَنگَ ڪَندَڙُ

* نَقاشُ. مُصَوِرُ. مَعِمارُ. ڪَمانگَر

—رَنگ سازِي: [ا - مث] رَنگَ ڏِيَڻَ جو ڪَمُ. رَنگَ ڪَرَڻَ جو پورهيو. رَنگَڻُ

—رَنگِ سُخَن: [ا - مذ] شِعروشاعِرِيءَ جو رَنگُ. مُشاعِري جي مَحَفِل

—رَنگُ سُفيدُ ٿِيَڻُ: [اصطلاح] چَهري جو رَنگُ ڦِڪو ٿِيَڻُ. رَنگُ زَردِ ٿِيَڻُ. مُنهُن پِيلو ٿِيَڻُ (بِيمارِيءَ يا شَرمسارِيءَ سَبَبِ)

—رَنگُ فَروشُ ج رَنگَ فَروشَ: [صفت] رَنگ وِڪِڻندَڙُ. رَنگَ جو واپارِي

—رَنگُ فَق ٿِيَڻُ: [اصطلاح] رَنگَ اُڏامِي وَڃَڻُ. رَنگُ ڇَڏي ڏِيَڻُ. رَنگَ ۾ ڦِڪو ٿِيَڻُ (چَهري يا ڪَنهِن بِه شَيءِ جو)

—رَنگُ ڦِٽائِڻُ: [اصطلاح] بي رَنگُ ڪَرَڻُ. رَنگُ مَٽائِڻُ. رَنگُ لاهِڻُ

* مَحفِل ۾ خَلَلُ وِجهَڻُ. ڪَچَهَرِي بي رونَق ڪَرَڻُ

—رَنگُ ڦِٽائِيندڙُ چُورو: [ا - مذ] رَنگَ ناس ڪَندَڙُ دَوا

—رَنگُ ڦِڪو ٿِيڻُ: [اصطلاح] رَنگَ جو جهِڪو ٿِيَڻُ. رَنگَ اُداسُ ٿِيَڻُ. رَنگُ فَق ٿِيَڻُ. رَنگَ اُڏامَڻُ. رونَق گهٽِجَڻُ

* مُنهُن پِيلو ٿِيَڻُ (شَرمَ يا غيرَتَ کان). بي لُطف ٿِيَڻُ. سُونهَن ڇَڏي ڏِيَڻُ. سوڀيا گهٽِجي وَڃَڻُ. نزاڪَتَ نہ هَجَڻُ. خُوبصُورَتِي وِڃائِڻُ

—رَنگُ ڪيرَڻُ: [اصطلاح] رَنگَ چِٽو ڪَرَڻُ. رَنگُ ظاهِر ڪَرَڻُ. نِکَرَڻُ. نِکارُ ڪَرَڻُ. صافُ ٿِيَڻُ. رَنگُ کُلَڻُ

* سُهڻو ٿِيَڻُ. مَلُوڪُ لَڳَڻُ. حَسِينُ ٿِيَڻُ. خُوبصُورَتُ ٿِيَڻُ. جوڀَنُ ظاهِر ٿِيَڻُ. چهرو ٿِيَڻُ. مُنهَن ۾ پاڻِي اَچَڻُ

* نَخرا ڪَرَڻُ. مَغرُورُ ٿِيَڻُ

—**رَنگُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ڏيڻُ، رَنگُ ڀَرَڻُ، رَنگين ڪَرَڻُ، رَنگدار ڪَرَڻُ، رَنگُ چاڙهَڻُ
* مَزو ڪَرَڻُ، تَماشو ڪَرَڻُ، راند رُوند ڪَرَڻُ، وِندَر ڪَرَڻُ، خوشي ڪَرَڻُ
* پَتي راند ۾ حڪمُ ڪَرَڻُ، رَنگُ وارَڻُ، حڪمَ بولَڻُ
* [س/ات]

—**رَنگُ کُلَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ ظاهر ٿيڻُ، رَنگُ پڌرو ٿيڻُ، رَنگُ چٽو ٿيڻُ، رَنگُ صاف ٿيڻُ (مُنهَن يا ڪنهن ٻيءِ شيءِ جو)
* جوڀَن ڪَڍَڻُ، نِکار ڪَرَڻُ
* سَرهو ٿيڻُ، خوش ٿيڻُ

—**رَنگُ لائِڻُ:** [اصطلاح] رَنگين ڪَرَڻُ، رَنگُ لڳائِڻُ، رَنگدار ڪَرَڻُ
* تَماشو ڪَرَڻُ، رونشو ڪَرَڻُ
* وَڏي سُهڻائي پيدا ڪَرَڻُ
'رَنگُ لائي ڇڏيائين!' (جملو)
* قَبولُ ٿيڻُ، مَنظُور ٿيڻُ (دُعا وَغيرهَ: جيئن: دُعائُن رَنگُ لاتو)

—**رَنگُ لَڳَڻُ:** [اصطلاح] مَزو مَچَڻُ، تَماشو ٿيڻُ، وِندَر ٿيڻُ، ڇهر ٻهر ٿيڻُ
* مَحفِل ٿيڻُ، مَجلِس ٿيڻُ، ڪَچهري ٿيڻُ، ساز سُرودَ جي مَحفِل لَڳَڻُ، ڳائي بَجائي جي مَحفِل لَڳَڻُ
* صُحبَتَ جو اَثر قَبولُ ڪَرَڻُ، اَثر وَٺَڻُ
'اَحمَد کي اَنوَرَ جو رَنگُ لَڳو آهي' (جملو)

—**رَنگُ لَهَڻُ:** [اصطلاح] روغَنُ لَهَڻُ، رَنگُ گهٽِجي وَڃَڻُ (ڪنهن شيءِ تان)
* مُنهَن جو پَنو لَهَڻُ، حَشمَتَ ڇَڏي وَڃَڻُ
* بي آبرو ٿيڻُ، بي آبرو ٿِيَڻُ، بي عِزت ٿيڻُ، شرمسار ٿيڻُ، ڦِڪو ٿيڻُ، لَڄي ٿيڻُ
* خوفزَدَه ٿيڻُ، هِراسِجي وَڃَڻُ، ڏِجي وَڃَڻُ، خوفَ ۾ پِرِجي وَڃَڻُ
* ڏيکاءُ گهٽ ٿيڻُ، چَمڪَ لَهَڻُ، مُلمع لَهَڻُ
* ظاهِر ٿيڻُ، پَڌرو ٿيڻُ

—**رَنگُ ۾ ڀَنگ پَوَڻُ:** [اصطلاح] خوشيءِ ۾ رَنڊَڪَ پَوَڻُ، خوشيءِ ۾ رُخنو پَوَڻُ، خوشيءِ ۾ رَنج پَوَڻُ، خوشيءِ جي وَقتَ ۾ ڪنهن اوچتي دَردناڪ واقعي سَبَبِ لطف ۽ مَزو نَڪِري وَڃَڻُ، مَجلِس ۾ رَنڊَڪَ پَوَڻُ
* ميلُ ۽ ناهه نہ ٿيڻُ

—**رَنگُ ۾ رَتو رَهَڻُ:** [اصطلاح] هَر ڪنهن حالَ ۾ خوش هُجَڻُ، پنهنجيءِ مَستيءِ ۾ مگن هُجَڻُ، پنهنجي حالَ ۾ پُورو هُجَڻُ

—**رَنگُ ۾ رَنگُ آڇَڻُ:** [اصطلاح] فائدي پُٺيان فائدو ٿيڻُ، نَفعي ۾ نَفعو ٿيڻُ
* جوانيءِ ۾ نِکار اَچَڻُ

—**رَنگُ مَٽائِڻُ:** [اصطلاح] اَصليت ڇَڏڻُ، بَدلجَڻُ، مَٽجَڻُ، صُورَتَ بَدلائِڻُ، شڪل ڦيرائِڻُ، نَمونو تَبديل ڪَرَڻُ

—**رَنگُ مَٽَڻُ:** [اصطلاح] رَنگُ بَدلَڻُ، اَصليت مَٽَڻُ، صورتَ ڦيرائِڻُ، شڪل ڦيرائِڻُ، ٻيو رُوپ ڪَرَڻُ
* نَمونو بَدلائِڻُ، ڍَنگُ بَدلائِڻُ
* عادَتَ ڦيرائِڻُ

—**رَنگُ مَحَلُ ج رَنگُ مَحَلَ:** [ا - مذ] عيش جو گهر، عياشيءِ جو گهر، عشرَت گاهه. اُهو جاءِ جنهن ۾ اَمير يا بادشاهه عيش ڪندا هُجن، سينگاريل جاءِ، تَماشي مَحلاتُ، رَتولُ

—**رَنگڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَنگُ ڏيڻُ (ڪَپڙهن سان کي ڪٺاو وغيره)، رَنگُ ڪَرَڻُ، رَنگُ چاڙهَڻُ، رَڱڻُ، وَرَنُ ڏيڻُ، فامُ ڪَرَڻُ، رَنگو ڪَرَڻُ، وَرنو ڪَرَڻُ، رُوپُ ڏيڻُ، رَنگدار بَڻائِڻُ، روغَنُ ڪَرَڻُ، وارنِش ڏيڻُ، مُلمَعو ڪَرَڻُ
* هَم رَنگُ ڪَرَڻُ، هَڪَ رَنگُ ۾ ڪَرَڻُ
* چِٽَ ڪَڍَڻُ، چِتسالي چاڙهَڻُ، رَنگين ڪَرَڻُ
* پاڻُ جِهڙو ڪَرَڻُ
* ڳاڙهو ڪَرَڻُ، رَتو ڪَرَڻُ، رَتولُ ڪَرَڻُ
* رَچائِڻُ، مَچائِڻُ
* سُهڻو ڪَرَڻُ، خوبصُورَت ڪَرَڻُ، رونَقَ وَڌائِڻُ
* [ف: سن]
* سُکيو ڪَرَڻُ، آسودو ڪَرَڻُ
* [مص] رَنگڻُ
* [امر] رَنگُ
* [مضارع] رَنگِيان (ج) رَنگِيون، رَنگِين (ج) رَنگِيو، رَنگِي (ج) رَنگِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] رَنگي ٿو (ج) رَنگين ٿا
* [حال مث] رَنگي ٿي (ج) رَنگين ٿيون
* [ماضي] رَنگيو (ج) رَنگيا
* [ماضي مث] رَنگي (ج) رَنگيون
* [مستقبل] رَنگيندو (ج) رَنگيندا
* [مستقبل مث] رَنگيندي (ج) رَنگينديون
* [اسم مفعول] رَنگيل

— **رَنگُ وِجهڻُ:** [اصطلاح] رَنگ اُڇلائڻ، هڪٻئي تي خوشيءَ جي موقعي تي رَنگدار پاڻي هارڻُ (هوليءَ جي موقعي تي)

— **رَنگولي ج رَنگولي:** [صفت] ڪپڙن تي رنگ ڏيڻ جو ڪم ڪندڙ، نير جو ڪم ڪندڙ، نيرولي، کهنباتي، رنگريز، نيلگر

— **رَنگولي ج رَنگوليون:** [ا - مث] رَنگ ڏيڻ جو هنر، ڪمانگري، رَنگ سازي، رَڱاوت جو ڪم
* [گجراتي]

— **رَنگُ هارِجڻُ:** [اصطلاح] مُنهن جو پيلو ٿيڻ، مُنهن جو بَنو لهي وڃڻُ (شرم يا ڊپ کان)، ملول ڏسڻ ۾ اچڻُ، فڪر وارو ٿيڻ، ڏکايل ڏسڻ ۾ اچڻُ
* رَنگ ڦَق ٿيڻُ، رَنگُ زرد ٿيڻُ، رَنگ چڙهي ڏيڻ، رَنگُ لهي وڃڻ (ڏک يا فڪر ۾)

— **رَنگُ هارڻُ:** [اصطلاح] رَنگ ڇَٽڪارڻُ، رَنگ اُڇلائڻُ
* [ا - مذ] شاديءَ جي موقعي جي هڪ رسم (جنهن وقت ڪنواريتا گهوٽيتن تي ڳاڙهو رَنگ اُڇلائين)

— **رَنگ هوءِ:** [ح - ندا] توکي رَنگ هجي! آفرين هجي! جَس هجي!

— **رَنگِي ج رَنگِي:** [صفت] رَنگ وارو، رنگدار، رَنگين، رَنگيلو، طرح طرح جي رَنگن وارو، رَنگ بِرنگي
* [ا - ذات] الله پاڪ جو هڪ صفاتي لقب (صوفين جو اصطلاح)
'وحدت ۾ وو ڪثرت ڪيائين، رَنگيءَ رَنگ رچايو' (سچل)

'انت بَحر دي، ڪل نہ ڪائي، رَنگي، رَنگ بنايا' (بلي شاهه)

— **رَنگيلو ج رَنگيلا:** [صفت] رَنگ وارو، رَنگين، رنگدار، رَنگ بِرنگي
* رَنگين مِزاج، عياش، ڇيڙڙو، نِتوئون، شوقين
* رَنگين لِباس پهريل
* ٽرڙو، هلڪيءَ طَبع وارو
* ڏونو، پاڙيو وچ ڪٽيو، اوباش

— **رَنگيلي ج رَنگيليون:** [صفت] رَنگين مِزاج، ڪسٻياڻي، بيسوا، بدپيشي عورت، رنڊي
* چالاڪ، تيرهن تالي، اوباش، لنڊي، لنگوتاڙي

— **رَنگينُ ج رَنگين:** [صفت] رَڱيل، رَنگ وارو، رَنگدار، رَنگ چڙهيل، رَنگ ڪيل، رَنگا رَنگي، رَنگيلو، رَنگ بِرنگ ڪيل
* گوناگونُ، ملمعي ڏنل، گلڪاري ڪيل، سينگاريل، گل ڦل ٽڪنل

— **رَنگينُ رَنگينُ:** [صفت] رنگا رَنگي، گوناگونُ، چنڪمرو، چٽ، ڦلڦليو
* طَرحين طَرحين، قِسمين قِسمين، نَموني نَموني، ڀانت ڀانت

— **رَنگين عِبارَت ج رَنگين عِبارَتون:** [ا - مث] اُها لکڻي جنهن ۾ نثر مسجع هجي، مقفہ ۽ مسجع عِبارت، دلچسپ عِبارت، وڻندڙ عِبارت، دلچسپ مضمونُ

— **رَنگين مِزاجُ ج رَنگين مِزاجُ:** [صفت] خوش مِزاج، ڪلمڪ، خوش طَبع، زندہ دِل
* عياش، عياش طَبع، عياشي ڪندڙ

— **رَنگيني ج رَنگينيون:** [ا - مث] رَنگاوت، رَڱاوت، رَڱائي، ڇنسالي
* سينگار، آراستگي، نمائش، ناهه نُوهہ، ٺاٺ
'اُها رَنگين سحر جنهن تان سڀئي رَنگينيون قربان' (عطا محمد 'حامي')
* خوش طَبعي، خوش مزاجي

— **رَنگيءَ جا رَنگ:** [ا - مذ] الله پاڪ جي قدرت (حيرت وِجهان آدا ٿيندڙ مُعاورو)، قدرت جا ڪارنامه

• **رِنگ ج رِنگُون:** [ا - مث] روئڻ جو آواز، سنهو روڄ، رينگو، رينگٽ
* گهِپي، ڪِلڪِل، ڪنجهڪو، ڪرڪو، ڪرڪڙ، ڪِروڙ
* اُٺ جو آواز

—**رِنگائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] رڙائڻ، روڏڻ ڪرائڻ، روئارڻ
* گهپي ڪرائڻ، ڪلڪل ڪرائڻ، ڪرڪو مچارائڻ
* ڪٽ تي ويهي ٺنگون لوڏڻ
* [س/ڪوهـ]
* [مص] رنگائڻ
* [امر] رنگاء
* [رنگايو رنگائيندو رنگايَلُ]

—**رِنگائي ج رِنگائِي:** [صفت] ڪرڪريو، گهپير، رينگاٽي، گهپي خور

—**رِنگ چِنگهہ ج رِنگُون چِنگهُون:** [ا - مث] سور سٻاٽ دانهن، ڪٺڪ
* بيماري، مرض
* [س/ات/ٿ]

—**رِنگڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪُرڪڻ، ڪنجهڻ، چِنگهڻ
* دانهون ڪرڻ، رڙيون ڪرڻ، واڪا ڪرڻ
* هَري هَري روئڻ، هنجون هارڻ
* [رِنگيو رِنگيا، رِنگي، رِنگيُون، رِنگيندو رِنگيندا، رِنگيندي، رِنگيندِيُون، رِنگيَلُ]
* [مص - فعل متعدي] پِٽڪڻ، پٽ پٽ ڪرڻ
* چِٻن ۾ ڳالهائڻ
* ڦَڏو ڪرڻ
* اُٺ جو آواز ڪرڻ، اُٺ جو رڙڻ
* دانهون ڪندو هلڻ، چِنگهندو هلڻ
* وَڄڻ (ڪنهن برتن وغيره جو)
* گوڻتاڻ ڪرڻ، ٺٺ ٺٺاء ڪرڻ، ٺٺائڻ، گسائڻ
* [مص] رِنگڻ
* [امر] رِنگ
* [رِنگيو رِنگيندو رِنگيَلُ]

—**رِنگِٽو ج رِنگِٽا:** [صفت - مذ] ڪُرڪندڙ، ڪِروڙي، گهپي خور، ڪِرڪِريو
* زياده گهر ڪندڙ، لالچي، هٻڇي، طمعي

• **رِنگ:** [ا - مث] آڱر ۾ پائڻ جو زيور، مُنڊي
* گهنٽي
* [انگ: Ring]

—**رِنگِ ڪرڻُ:** [اصطلاح] فون ڪرڻ، ڪال ڪرڻ

• **رُنگ ج رُنگُون:** [ا - مث] حِصو، ٻَتِي، پاڳو
* لالچ، لٻ
* ڪيڙ جو گوهو، سيڙهہ، ڏاڙ
'ٻَڪريءَ ۾ هاٿي ڪيڙ جي رُنگ بہ ڪانهي' (جملو)
* [س/ڪوهـ]
* ٻوڙڻ يا هلڻ جو هڪ نمونو (هلڻ جا چار قِسمَ، ڊِٻ، ڊِڳ، چُل، رُنگ)
* مُقرر مقدار کان ٿورو وڌيڪ ڏيڻ جي حالت

• **رُنگ ج رُنگُون:** [ا - مث] جيڪي مِلي ٿنهن کان ٿورو زياده جي گهر
* سوائي، وزن کان وڌيڪ، اُٿل، واڌُو، رونگ
* پچڪڙو، چڪو، ڦُڙي، چنگي، ٽيپو، هَو
* ٻَتِي، حِصو، پاڳو
* [س/ڪوهـ]
* [صفت] ڏرو، ٿورو

—**رُنگڻُ:** [مص - فعل متعدي] ٿوري زياده جي گهر ڪرڻ، رينگ ڪرڻ، گهلَ ڪرڻ، رونگ گهرڻ، جيڪي مِلي ٿنهن کان ڪُجهہ وڌيڪ گهرڻ
* [مص] رُنگڻ
* [امر] رُنگ
* [رُنگيو رُنگندو رُنگيَلُ]

• **رُنگ ج رُنگ:** [صفت] چِڙو، چِڙو چاندُ، اَڪيلو، ڪنوارو، اڌ پرڻيل
* [س/ڪوهـ]

• **رَنگرُوٽُ ج رَنگرُوٽَ: [ا - مذ]** نئون ڀرتي ٿيل سپاهي. نئون ڀرتي ڪيل ملازم، سيکڙاٽ، سيکڙائو، سکندڙ
* [صفت] ناتجربيڪار، اناڙي، ناآزمودگار، اڻ ڄاڻ
* ڄٽ، جاهل
* [انگ: Recruit]

• **رَنگِڙو ج رَنگِڙا: [ا - مذ]** پکيءَ جو هڪ قسم

• **رِنگِلو ج رِنگِلا: [ا - مذ]** اُٺ، ڪرهو، ڏاگهو، توڏو، ميو
* [لس]

• **رِنگڻُ ج رِنگڻَ: [ا - مذ]** ڪاري جي مڇيءَ جو هڪ قسم
(منڻ سٽيلو پڇ سنهون. ڊيگهه 2. 4 فوٽ)

• **رِنگواڻي: [ا - خاص]** ڪوسن بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو
* [س/اث]

• **رِنگهه ج رِنگهون: [ا - مث]** روڄ، راڙو، روڏنَ
* فرياد، دانهن، شڪايت
* گلا
* ڪرڪو، ڪنجهڪو، چِنگهه
* تيسو
* خفو، ڪيت
* خسارو، نقصانُ
* بيزاري، ڪروڌ(هاڙ جو بيماريءَ ڪان)، گهِپي، ڪِلڪِلِ

—**رِنگهه پِنگهه ج رِنگهون پِنگهون: [ا - مث]** جسم ۾ بيماريءَ جي ٿوري حرارت
* ڪنهن بہ ڪم ۾ خاطري جهڙي فيصلي نہ ٿيڻ جي حالت ۾ هَرهَر ذڪر
* [س/ٿ]

—**رِنگهه چِنگهه ج رِنگهون چِنگهون: [ا - مث]** رنجهڪو، ڪنجهڪو، ڪُرڪو، گهِپي، ڪِلڪِلِ، رنگهه رنگهه، رنجهه ڪنجهه

—**رِنگهه رِنگهه ج رِنگهون رِنگهون: [ا - مث]** چنگهه (هاڙ جو بيماريءَ سبب) ، ڪنجهڪو، هڙڪي

• **رَنگَ ج رَنگَ: [ا - مذ]** رنگ، روغن، ورڻ، ملمعو
* ڇٽ، چِٽسالي، گُلڪاري، رنگداري
* صورت، نقش، شڪل، مهاندو
* [سن: ف: رنگ]

—**رَنگاوَت ج رَنگاوَتون: [ا - مث]** رنگ ڏيڻ جو ڪم. رڱاوت، رڱتي، رڱائي، رڱائي

—**رَنگائِڻُ: [مصدر 'رنگڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ]** رنگ جو ڪم ٻئي کان ڪرائڻ، رنگ ڪرائڻ، رنگ ڏيارڻ، رنگ ڪرائڻ، رنگ چاڙهائڻ، رڱائڻ، رڱائي ڪرائڻ
* [رنگيو رنگيندو رنگيل]

—**رَنگڻُ: [مص - فعل متعدي]** رنگ ڏيڻ، رنگ چاڙهڻ، رڱڻ، رڱائڻ، رنگڻ، ملمعو لڳائڻ، رنگ ڪرڻ
* [سن: ف: رنگ]
* [مص] رنگڻ
* [امر] رنگ
* [مضارع] رنگيان (ج) رنگيون، رنگين (ج) رنگيو، رنگي (ج) رنگين
* **[زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]**
* [حال] رنگي ٿو (ج) رنگين ٿا
* [حال مث] رنگي ٿي (ج) رنگين ٿيون
* [ماضي] رنگيو (ج) رنگيا
* [ماضي مث] رنگي (ج) رنگيون
* [مستقبل] رنگيندو (ج) رنگيندا
* [مستقبل مث] رنگيندي (ج) رنگينديون
* [اسم مفعول] رنگيل

• **رَنمَلُ ج رَنمَلَ: [صفت]** ڏولڻيو، پيارو، دلبر، جاني، سڄڻ، يار، دوست، سنگتي، سائي، همراه، همراز

• **رَنوائِڻُ: [مص - فعل متعدي]** نيڪال ڪرڻ (ڪنهن ڪم جو)، اُڪلاءُ ڪرڻ، ختم ڪرڻ، پورو ڪرڻ، سماپت ڪرڻ، سمپورن ڪرڻ
* نبيرو ڪرڻ، فيصلو ڪرڻ
* [مص] رنوائڻ
* [امر] رنواءِ
* [رنوايو رنوائيندو رنوايل]

• **رَنوٽو ج رَنوٽا:** [صفت - مذ] اُهو ماڻهو جنهن جي زال مَري وَئي هُجي، رَنڙ. رَنوڙ. رَنڊيو. ڏُنيل
* ڪنوارو. وانڊيو. ڇڙهو
* [مث: رَنوٽي ج رَنوٽيون]

• **رَنوڙ ج رَنوڙون:** [ا - مث] رَنَ زال. مڙس مَري وِيَل زال. ڦلاوَنتي، رَنوٽي، ڏُنيل. ڏُهاڳڻ
* ٽوُنڪي. ڪلهه. جهيڙائڻ
* چَنڊي. نِياڳي. نِڌوري. بَگهڙ زال

—**رَنوڙ ج رَنوڙ:** [ا - مذ] اُهو مڙس. جنهن جي زال مَري وَئي هُجي، رَنڙ

—**رَنوڙو ج رَنوڙا:** [صفت - مذ] رَنڙ. رَنوٽو. اُهو مڙس. جنهن جي زال مَري وَئي هُجي
* [مث: رَنوڙي ج رَنوڙيون]

• **رَني ج رَنيون:** [صفت - مث] مڙس مَري وَيَل زال، رَنَ زال. بيواهه. وِدوا
* [س/اَت/ سن: رانڊ = عورت]

—**رَني ٿيڻ:** [اصطلاح] مڙس مَري وَڃڻ. بيوهه ٿيڻ، رَنَ زال ٿيڻ
* [س/اَت]

• **رَني ڪوٽ:** [ا - خاص] ضِلعي ڄامشوري ۾ واقع بينُ الاَقوامِي سَطح تي مَشهُور هڪ تاريخي قِلعي جو نالو

• **رَڻُ ج رَڻَ:** [ا - مذ] جَنگِ. جَدَلُ. جهيڙو. جهڳڙو. مُقابلو، ويڙهه، رَزم، يُڌ. جَنگ. لَڙائي، مَعرِڪو ڪاهَه
* عَظِيم جَنگِ
* جَنگِ جو ميدانَ، ميدانِ جَنگِ. لَڙائيءَ جو ميدانُ، رَڻُ پِٽ، رَڻُ يومِي
* [سن: رڻ = جنگ]

'رَڻُ گَجي راڙهو ٿيو' (شاهه)

—**رَڻ پُٽ:** [ا - مث] ميدانِ جَنگِ. لَڙائيءَ جو ميدانُ. رَڻُ رَڻُ پِومي

—**رَڻَ پُومي ج رَڻ پُوميون:** [ا - مث] جَنگِ جو ميدانُ، رَڻ پِٽ، لَڙائيءَ جو ميدانُ، يُڌ جو ميدانُ، رَڻَ پِٽَ

—**رَڻُ جِيتُ ج رَڻُ جِيتَ:** [صفت] فاتح، سوڀارو. فَتحَ مَندُ، ڪَتيلُ

—**رَڻ کيٽرُ ج رَڻ کيٽرَ:** [ا - مذ] ميدانِ جَنگ، رَڻُ پِٽ، رَڻُ پِومِي
* [س/ٿ]

—**رَڻمَلُ ج رَڻمَلَ:** [صفت] جَنگِ جو بَهادُر، سُورهيه، جُهونجهارُ
* [ا - خاص] هِڪ بَهادُرَ سوڍي جو نالو

• **رِڻُ ج رِڻَ:** [ا - مذ] صَحرا. بِيابانُ، ويرانو، رَڃ، جابانُ، دَشتُ. بَرپٽُ. ٿَر بَر. سُڃَ، غيرآباد. اُجاڙُ. پِينگَ. بِياباني، وِيراني
* [سن: آرڻي > رڻ = رِڻ پٽ]
* بَربادي. تَباهِي
* ظُلمَ، قَهَرُ. اَنڌيرُ. نااِنصافِي. بي اِنصافِي
* هاڃو. ناحَقُ. سَتياناس
* جَنگِ. جَنگِ جو ميدانُ

—**رِڻُ بارَڻُ:** [اصطلاح] ظُلمَ ڪَرَڻُ، اَنڌيرَ ڪَرَڻُ. قَهَر ڪَرَڻُ، بي اِنصافِي ڪَرَڻُ
* تَباهِي ڪَرَڻُ، بَربادِي ڪَرَڻُ، وِيرانِي ڪَرَڻُ، سُڃَ ڪَرَڻُ، اُجاڙَ ڪَرَڻُ، پِينگَ ڪَرَڻُ، تاباني ڪَرَڻُ

—**رِڻُ باري ڏِيڻُ:** [اصطلاح] رِڻُ بارِڻُ. ظُلمُ ڪَرَڻُ. قَهَر ڪَرَڻُ، بي اِنصافِي ڪَرَڻُ، اَنڌيرَ ڪَرَڻُ

—**رِڻُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ظُلمَ ڪَرَڻُ، اَنڌيرَ ڪَرَڻُ، قَهَر ڪَرَڻُ، بي اِنصافِي ڪَرَڻُ، ڏاڍَ ڪَرَڻُ، زَبَردَستي ڪَرَڻُ
* سُڃَ ڪَرَڻُ، وِيراني ڪَرَڻُ، تَباهِي ڪَرَڻُ، تاباني ڪَرَڻُ

—**رِڻَ ۾ راتِ پَوَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ ۾ اَچَڻُ، مُصِيبَتَ ۾ پَوَڻُ، آزارَ ۾ پَوَڻُ، مُشڪلاتَنِ ۾ پَوَڻُ

—**رِڻَ ۾ رُلائِڻُ:** [اصطلاح] دَرِبدَرِ ڪَرَڻُ، پَريشان ڪَرَڻُ، دَغا ڏِيَڻُ، وَقتَ تي دوکو ڏِيَڻُ، اَڌَ ۾ ڇَڏي هَليو وَڃَڻُ

—**رِڻَ ۾ رُئارَڻُ:** [اصطلاح] هِجرَ ۾ هَنجُون هارائِڻُ، جُدائِيءَ ۾ بيقَرار ڪَرَڻُ، وِڇوڙي ۾ وايُون ڪَرائِڻُ

• **رَڻجَهه ج رَڻجُهون:** [ا - مث] يادگِيري، يادِ، يادگِيرو، سارَ
* [س/اَت]

• **رُڻ جُهڻ:** [ا - مث] ڳالهه ٻولهه. گفتگو. گفتار. وِتندڙ گفتگو

٭ چُونگار. جهُونگار. لات. آلاپ. مٺو آواز

٭ آهستي آهستي ڳالهه ٻولهه. ڦُس ڦُس. سُس پُس. ڇڻ ڀڻ

٭ مينهَن جي وَسڪاري جو آواز

٭ جَهر جَهنگ (بيلا)

٭ آهستي آهستي ذِڪر ڪرڻ جو آواز. ورد ڪرڻ جو آواز

٭ يادگيري

'ڪِ تو نہ ماري، رُڻ جُهڻ سَندِي سَجڻين' (شاهه/ذَهر)

• **رُڻڪ ج رُڻڪُون:** [ا - مث] ڪِنجِهڪو. ڪُرڪو. چنگهار. دانهَن. رڙ. واڪو

'سَدا آهي سُورَ جي، رَنجُورن رُڻڪ' (شاهه/يَمَن ڪَليان)

٭ اُٺ جو ڪِنجَهڻ

٭ [س/ٺ]

—**رُڻڪار ج رُڻڪارُون:** [ا - مث] رڙ جو آواز. پڪار

٭ [لس]

—**رُڻڪڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪُرڪڻ. ڪِنجَهڻ

٭ سُس پُس ڪرڻ. ڀڻ ڀڻ ڪرڻ. ڀڻڪاٽ ڪرڻ. چپن ۾ ڳالهائڻ

٭ ڇِڇِڪو ڏيڻ. لوڏو ڏيڻ. ڏوڏو ڏيڻ. جهوٻو ڏيڻ. ڏونداڙ ڏيڻ

٭ [رُڻڪيو رُڻڪندو رُڻڪيل]

—**رُڻڪو ج رُڻڪا:** [ا - مذ] ڪُرڪو. ڪِنجِهڪو. سُس پُس. ڀڻ ڀڻ. ڀڻڪاٽ. ڀڻڪو

٭ ڇِڇِڪو. لوڏو. ڏوڏو. جهوٻو. ڏونداڙ

• **رُڻمَلُ ج رُڻمَل:** [صفت] ڏولهيو. پيارو. دلبر. جاني

٭ بَهادر

٭ [ا - خاص] هڪ بَهادر سوڍي جو نالو

• **رِڻو ج رِڻا:** [ا - مذ] ويراني. سُڃ. ڀينگ

٭ [س/ات]

٭ اَٽالو. ڪَڙمُ. ڏَٻلو

٭ [س/ات]

٭ قَرضُ. اوڌر. لهڻو

'رِڻي ۽ راڻَر جو سَڌُ جَنهن کي هوءِ' (گُل قند)

—**رِڻو وِڄهڻُ:** [اصطلاح] ڪهَپ وِڄهڻ. جَپ وِڄهڻ

٭ چِٽڻ. چِٽارڻ. ڪهوڙڻ

• **رُو ج رُو:** [ا - مث] وَهَڪرو. وَهڪ. ريلو. پاڻيءَ جي ڌار

٭ سيلاب

٭ پاڻيءَ جي نئُن

٭ جوش. وَلوَلو

٭ غُصو. ڪِروڌ. چِڙ. غَضَب. تيسو

'رو ۾ ڳالهه نِڪري وَئي' (جملو)

٭ [ف: رويدن = وڌڻ]

٭ رَستي تان هَلَڻ جو خيالُ

٭ ڏِن. موج

٭ فوج. لشڪر. سينا. ڪٽڪ. آڙ ماڙ. پلٽڻ

٭ [ا - مذ] وَهندڙ پاڻيءَ ۾ ڳَڏيَل ميل

٭ مِٽي. لَٽ. رائو. واري. ريت. ميراڻ. ميرائي

٭ لاڙو. رَغبَت. جهڪاءُ

٭ خيالُ. ويچارُ

٭ سارين جي پوک ۾ قِسمين قِسمين گاهه

٭ [س/ات]

—**رَو ڪَڍڻُ:** [اصطلاح] سارين جي پوک مان گاهه ڪَڍڻُ. سارين جي پوک ۾ گَڏ ڪرڻُ

٭ [س/ات]

—**رَو ڪري مارڻُ:** [اصطلاح] ضِدَ ڪري مارڻُ. هُرويرو مارڻُ. بي گُناهه مارڻُ

'نہ مارِجُ مون ڪري تون رو اَٿئي صاحَب سَندِي ساکَ' (فاضل شاهه)

—**رَو ڪري وِڙهڻُ:** [اصطلاح] هُرو ڀَرو وِڙهڻُ. خواهہ مخواهہ وِڙهڻُ. بي گُناهه وِڙهڻُ. ضِدَ ڪري وِڙهڻُ

• **رو ج روز:** [ا - مث] قطار. صَف

٭ [انگ: Row]

• **رُو ج رُو:** [ا - مذ] چِهرو. مُنهَن. مُهانڊو. مُهڙ. مُک. مُهاڏو

٭ مَٿانهين. مَٿاڇرو. سَطَح (جيئن: 'رُوءِ زمين' وَغيرَه)

٭ [ظرف] سامهُون. اَڳيان. مُقابل. پيش. رُوبرو. مُنهَن سامهُون

٭ [ف]

—**رُوبَرُو:** [ظرف] آمهُون سامهُون، مُنهَن سامهُون، مُنهان مُنهن، مُنهَن مُقابِل، مُنهَن تي، مُنهَندان، مهَندِ، اَڳيان، سَنکِ، پيشِ

—**رُوبَرُو آڇَڻُ:** [اصطلاح] سامهُون آڇَڻُ، اَڳيان آڇَڻُ، مُنهَن سامهُون ٿِيَڻُ، مُنهَن مقابِل ٿِيَڻُ، مُهَندا آڇَڻُ، آڏو آڇَڻُ

—**رُوبَرُو آڻَڻُ:** [اصطلاح] سامهُون آڻَڻُ، اَڳيان آڻَڻُ، پيشِ ڪَرَڻُ، حاضِر ڪَرَڻُ، مُهَندان ڪَرَڻُ، مُنهَن مقابِل ڪَرَڻُ، آمهُون سامهُون ڪَرَڻُ

—**رُوبَرُو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] سامهُون ٿِيَڻُ، اَڳيان ٿِيَڻُ، آمهُون سامهُون ٿِيَڻُ، مُنهَن تي ٿِيَڻُ، پيشِ ٿِيَڻُ، حاضِر ٿِيَڻُ

* صُورَتَ ڏيکارَڻُ، شِڪلِ ڏيکارَڻُ، مُهاندو ڏيکارَڻُ، مُکڙو ڏيکارَڻُ

—**رُوبَرُو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] سامهُون ڪَرَڻُ، اَڳيان ڪَرَڻُ، مُنهَن مُقابِل ڪَرَڻُ، آمهُون سامهُون ڪَرَڻُ، پيشِ ڪَرَڻُ

* حاضِر ڪَرَڻُ، مُنهَن تي ڪَرَڻُ، موجُود ڪَرَڻُ

* شِڪلِ ڏيکارَڻُ، صُورَتَ ڏيکارَڻُ

—**رُوبَڪارَ ج رُوبَڪارُون:** [ا - مث] ڪَنهِن جي اَڳيان ٿِيَلَ ڪارِرَوائِي، سامهُون ٿِيَلُ فيصِلو، رُوبَرُو ٿِيَل ڳالهِہ

* حالَتَ، ڪيفِيَتَ، اَوستا، گَتِي، دشا، صُورَتَ

—**رُوپوشُ ج رُوپوشَ:** [صفت] مُنهَن لِڪايَلُ

* مَخفِي، گُمر شُد

* پوشِيده، ڳُجهو، لِڪَلُ، ڇِپِيَلُ، گُم

* مَفرُورُ، فَرار، ڀَڳَلُ، غير حاضِر، ڀَڄِي وِيَلُ، رَفو چَڪر

—**رُوپوشُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] پَنهنجو مُنهَن لِڪائِڻُ

* لِڪَڻُ، ڇِپَڻُ، غائِبُ ٿِيَڻُ، لِڪِي وَڃَڻُ

* فَرار ٿِيَڻُ، ڀَڄَڻُ، ڀَڄِي وَڃَڻُ

—**رُوپوشُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] لِڪائِڻُ، گُم ڪَرَڻُ، غائِبُ ڪَرَڻُ، مَخفِي ڪَرَڻُ، پوشِيده ڪَرَڻُ

* ڀَڄائِڻُ، فَرار ڪَرَڻُ

—**رُوپوشِي ج رُوپوشِيُون:** [ا - مث] لِڪَ، ڇَپَ، گُم شُدگِي، ڳُجهه

* ڀاڄَ، فَرارِي

—**رُودادِ ج رُودادُون:** [ا - مث] اَکِين ڏِٺو اَحوالُ، رُوبَڪارَ، ڪيفِيَتَ، حالَتَ، حَقِيقَتَ، حالُ اَحوالُ

* ڳالهِہ، قِصو، بَيانُ، واقِعو

—**رُوسِياهُ ج رُوسِياهَ:** [صفت] مُنهَن ڪارو، ڪارَ مُنهُون

* گُنهگارُ، پاپِي، ڏوهارِي، بَدڪارُ، خَطاوارُ، بُڇڙو، بَداَعمالُ

* بَدنَصِيبُ، نِياڳو، ڇَندو، بَدبَختُ، نِدورو

* ذَلِيلُ، بي عِزَت، بي مانُ، بي آبُ

—**رُوسِياهُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪارَ مُنهُون ٿِيَڻُ، بَدنامُ ٿِيَڻُ، ذَلِيلُ ٿِيَڻُ، بَدڪارُ ٿِيَڻُ، گُنهگارُ ٿِيَڻُ، پاپِي ٿِيَڻُ، ڏوهارِي ٿِيَڻُ

—**رُوسِياهِي ج رُوسِياهِيُون:** [ا - مث] ڪارَ مُنهائِي، بَدنامِي، ذِلَتَ، ذَلالَتَ، رُسوائِي، بي عِزتِي، بي آبِي، بي مانِي

* گُنهگارِي، خَطا، خَطاوارِي، ڏوهُ

—**رُوشناسُ ج رُوشناسَ:** [صفت] واقِفڪارُ، ڄاڻُ سُڃاڻُ، سُڃاتو، ڄاڻندڙُ، سُڃاڻپ وارو، واقفِيَتَ وارو، ڏِٺَلُ وائِٺَلُ

* مَشهُورُ، ناليرو، ناميارو، نامِورُ

—**رُوشناسِي ج رُوشناسِيُون:** [ا - مث] واقفِيَتَ، سُڃاڻپَ، ڄاڻُ سُڃاڻُ، مُلاقاتِ، صاحِب سَلامَتِ، واقِفِي، ڏِٺِ، عَليڪَ سَليڪَ

—**رُونَما:** [ظرف] ڏِسجَڻَ ۾ ايندڙُ، ظاهِر، پَڌرو، کُلِيلُ

* عامر، مَشهُورُ

—**رُونَمائِي ج رُونَمائِيُون:** [ا - مث] مُنهَن ڏيکارَڻُ جِي حالَتَ، دِيدار، ڏيکائِي

* مَهورَتَ (ڪِتابَ وَغيرَهَ جِي)

* شادِيءَ جِي هِڪَ رَسَمَ

● **رَوا ج رَوا:** [صفت] رائِجَ، مُرَوجَ، جارِي، چالُو، وَهَندڙُ، هَلَندڙُ

* حَقِي، جائِزُ، حَقائِتو، حَلالُ، حَلالِي، رِهَندو، حَقَ حَلالَ جو، قانُونِي، شَرعِي

* باقاعِدي، دُرستُ، بَرابَر، صَحِيح، اَصَل، پورو، واجِبُ، حَڪائِتو، لائِقُ، نَهَندو، لائِقُ لَڳو، مُباحُ، نيڪُ، رِهائِيندو، مُناسِبُ، ڇَڏَتِ جهِڙو

* [ف: رَوان = جارِي، هلندڙ]

— **رَوادارُ ج رَوادارَ:** [صفت] قبولُ ڪندڙ، جائز سمجهندڙ، مڃيندڙ، ٻاسيندڙ، اِقراري، قبولدار، رضامند
* چاهيندڙ، گهرندڙ، پيار ڪندڙ
* خيرخواهه، ڀلو گهرندڙ، همدرد، خيرانديش، طرفدار، ساٿي، ٽيڪو ڏيندڙ، مددگار، واهرو، سهائتا ڪندڙ، همراهه، پٺڀرو حمايتي، پاسو وٺندڙ، ٻدلو ڪڍندڙ، وٽ ڪڍندڙ
* پنهنجو ڏوهه ٻاسي، ٻئي کي ڦاسائيندڙ
* سرڪاري شاهد

— **رَواداري ج رَواداريون:** [ا - مث] مدد، واهر، سهائتا، اوٽ، حمايت، پٺڀرائي، همراهي، پرچهلو، ٻدلو، پاس، وٽ
* منظوري، اقرار، قبوليت، مڃتا، هائوڪار

— **رَوا رکڻ:** [اصطلاح] جائز رکڻ، مباح سمجهڻ
* جاري رکڻ، چالو رکڻ، هلندو رکڻ، مروج رکڻ
* منظور ڪرڻ، قبول ڪرڻ
* اِقراري ٿيڻ، رضامند ٿيڻ
* اجازت ڏيڻ، موڪل ڏيڻ

— **رَوا سمجهڻ:** [اصطلاح] مباح سمجهڻ، جائز سمجهڻ، حقي سمجهڻ، صحيح سمجهڻ، درست ڄاڻڻ، نيڪ سمجهڻ، برابر سمجهڻ

— **رَوا ڪرڻ:** [اصطلاح] جائز هجڻ جي فتويٰ ڏيڻ، جائز ٺهرائڻ، مباح ڪرڻ، لازمي ڪرڻ، حقي ڪرڻ

● **رُوا ج رُوا:** [ا - مذ] روئڻ جو آواز، رڙاٽ، روڄ، رُواءُ
* [س/ل]

— **رُواٽ ج رُواٽ:** [ا - مذ] رُوا، رُواءُ

● **رَوابِط:** [ا - مذ] رابطا، ڳانڍاپا، لاڳاپا، تعلق، واسطا
* [ع: اسم 'رابطو' جو جمع]

● **رَواٽ/رَوات ج رَواٽ/رواٽون:** [ا - مذ/مث] لوهارڪي اوزار جو هڪ قسم، رَواٽي، ٽڪوري، سنوهڻ

— **رَواٽڻ:** [مص - فعل متعدي] گهڙڻ، ڪرڙڻ، گسائڻ، لسو ڪرڻ، سِڌائيءَ تي بيهارڻ، سنئون ڪرڻ
* [مص] رَواٽڻ
* [امر] رَواٽ
* [رَواٽيس رَواٽيندس رَواٽيل]

— **رَواٽي ج رَواٽيون:** [ا - مث] لوهه کي لسي ڪرڻ جو هڪ لوهارڪو اوزار، رَواٽ، ٽڪوري، سنوهڻ

● **رَواجُ ج رَواجَ:** [ا - مذ] عام دستور، راهه رِيت، هلي چلي، ريت رسم، پروڙ پر
* مرجانا، ونيرو، استعمال
* ڍنگ، ڍب، ڍپ، پار، طرح، وجهه، دستور، هلت، ڍار، نمونو
* قسم، پرڪار، ڊول
* گراهڪي، ورتاءُ
* محاورو
* چلت، طريقو، روش
* سرشتو، قانون، قاعدو، معمول
* واٽ، طور، طرز
* [ع: راج = آساني سان وڪرو ٿيندڙ هو]

— **رَواجُ پوڻ:** [اصطلاح] رسم پوڻ، جاري ٿيڻ، رائج ٿيڻ، عام ٿيڻ، عمل ۾ اچڻ، دستور ۾ اچڻ، سرشتو پوڻ

— **رَواجُ ڏيڻ:** [اصطلاح] جاري ڪرڻ، چالو ڪرڻ، مروج ڪرڻ، عام ڪرڻ، استعمال ۾ آڻڻ، عمل ۾ آڻڻ

— **رَواجَ ۾ آڻڻ:** [اصطلاح] وجهڻ (نئون رواج)، شروع ڪرڻ، جاري ڪرڻ، چالو ڪرڻ، عام ڪرڻ، مروج ڪرڻ
* پيش ڪرڻ (ٻولي اسيمبليءَ وغيره ۾)
* ڪا نئين رسم سماج اندر آڻڻ
* گهيڙڻ، وجهڻ، داخل ڪرڻ

— **رَواجِي ج رَواجِي:** [صفت] رواج ۾ آيل، هميشه جو، معمولي، دستوري، ريتائتو، مروج، دستور موافق، رسمي، قانوني، حقي، ساڌارڻ
* اهڙو جهڙو، هلو چالو، پورو پنو، خسيس، ڪين جهڙو، هلڪو، ٿوري مُلهه وارو، سادو، عام، چالو، استعمالي
* [ظرف] اڪثر، عموماً، گهڻو ڪري

— **رَواجِي طَرَح:** [ظرف] عام نموني، هميشه وانگر، عام طرح، هوندي، دستور موافق، گهڻو ڪري، معمول وانگي

• **رِوارِڊ:** [ا - مذ] اِنعامُ، اَجرُ، قُلُ
* [انگ: Reward]

• **رَوازُ ج رَوازَ:** [ا - مذ] رَواجُ، دَستُورُ
* رِياءُ، پاسِخاطِري، وَٿُپُ، پاسخاطِر، لِحاظُ، رِعايَتَ، پاسو، مُرَوَتَ
* خاص شوقُ، ڏاڍِي دِلِ، حُبَ، لاڙو، رَغبَتَ، پيارُ، قُربُ، عِشقُ، موهُ
* بَڪ شَڪ، بَڪواڙَ، لَباڙَ، واهيات گُفتگو، مَسخَري، چَرچو، گهِپو، مَشڪِري
* چَربِي، سَٿُپَ، سَنت مالُ، روغَنُ، چِڪِنائِي
* [س/ل]

— **رَوازِي ج رَوازِي:** [صفت] رواجِي، عامُ رَواجِي، هالُو چالُو
'چانڊي ڪَيو چِلائيين، رهو روازِي' (شاهه/سريراڳ)
* رِياءُ ڪَندَڙُ، رِيائِي، پاسو ڪَندَڙُ، بہ اَکيو، رِياءُ خُورُ
* پاس ڪَندَڙُ، رِعايتِي، لِحاظِي، پاسخاطِر ڪَندَڙُ، تَلهَ دارُ، حِمايَتِي، پُٺيرو، هِڪَ طَرفو گِالِهائِيندَڙُ، پاسدارِي ڪَندَڙُ
* بي اِنصافُ، ٺَگُ، ڪُوڙو، وِيساهه گهاتِي، بَدمَعاشُ

• **رَواشُ ج رَواشَ:** [ا - مذ] لَذِيذ کاڌي جو هِڪَ قِسمُ، مَلِيدو، کاڄ کورمو، سَٽَ رَڃي

• **رُواڪِي:** [ا - مث] (اسم جنس) روهه کان اِيندَڙُ پَکِي، روهاڪِي ڏِنڊَ جا پَکِي (جيڪي سِيارِي ۾ اچن)، روئاڪِي
* [س/ل]

• **رَوان:** [صفت] جارِي، وَهندَڙُ، هَلندَڙُ، مُرَوَجُ، چالُو، وَرِتمانُ، لَبالَبُ
* [ف: روان = هلندڙ]
* چِڪَندَڙُ (لَٽُ)
* عامُ، رَواجِي، ساڌارڻُ، مَعمُولِي، هِڪَ جهِڙو، تيزُ، تِکو، جَلدِ، چوهو، جَهٽِ پَٽِ، هِڪَدَم
* [ا - مث] بِنا مَعنيٰ ڪِتابُ يا قُرآن شريف پَڙهَڻَ جي حالَتَ، بِنا هجَ پَڙهَڻَ جو هِڪَ نَمُونو، لَسَ پَڙهَڻِي، سِڌِي پَڙهَڻِي، رَوا

— **رَوان آمَدِنِي:** [ا - مث] مُوجُوده آمَدِنِي

— **رَوان ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] جارِي ٿِيَڻُ، وَهَڻُ
* هَلَڻُ، راهِي ٿِيَڻُ، رَوانو ٿِيَڻُ، نِڪَرَڻُ، اُسهَڻُ
* لَڏَڻُ، چَڏَڻُ، پِرَڻُ، تياگَڻُ
* جُدا ٿِيَڻُ، موڪِلائِڻُ
* تيز ٿِيَڻُ، چوهو ٿِيَڻُ، جَلد ٿِيَڻُ، جَهٽِ پَٽِ ٿِيَڻُ، تَڪِڙو ٿِيَڻُ
* زبانَ تي چَڙهَڻُ، دورُ ٿِيَڻُ، مَشقُ ٿِيَڻُ، وِردُ ٿِيَڻُ، يادِ ٿِيَڻُ، بَرزَبان ٿِيَڻُ (سَبَقُ وَغيره)

— **رَوان پَڙهَڻُ:** [اصطلاح] لَسَ پَڙهَڻُ، يَڪِساهِي پَڙهَڻُ، رَوا پَڙهَڻُ، لَسو پَڙهَڻُ، بِنا اَٽڪَ پَڙهَڻُ، سولائِيءَ سان پَڙهَڻُ، بِنا هَبڪ جي پَڙهَڻُ، بِنا هِجي جي پَڙهَڻُ

— **رَوان دَوان:** [صفت] مَشغُولُ، رُڌَلُ، هَلَندَڙُ، مَصرُوفُ، ڪوشان
'موج مَٿي تي رَوان دَوان ڪوئي، آهه سَهڻو سَچَڻُ اُچان ڪوئي'
(شيخ اياز)

— **رَوان ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] جارِي ڪَرَڻُ، هَلَندو ڪَرَڻُ، چالُو ڪَرَڻُ، مُرَوَجُ ڪَرَڻُ
* رَوانو ڪَرَڻُ، اُسهائِڻُ، راهِي ڪَرَڻُ
* موڪَلَ ڏِيَڻُ، اِجازَت ڏِيَڻُ
* تيز ڪَرَڻُ، تِکو ڪَرَڻُ، چوهو ڪَرَڻُ

— **رَوانِگِي ج رَوانِگِيُون:** [ا - مث] باهِرِ وَڃَڻَ جي حالَتَ، ڪُوچُ، اُسهَڻُ، موڪِلائِي، موڪَلَ
* نيڪاسُ، نيڪالُ، نيڪَتِ، اُماٽَپُ
* چالائو، رِحلَتَ
* باهِرِ ويندَڙُ سامانُ، ٻئي مُلڪَ ڏانهَن ويندَڙُ مالُ

— **رَوانو ج رَوانا:** [صفت] هَلِيو موڪِلايو
* [مث: رَوانِي ج رَوانِيُون]
* [ا - مذ] اُماٽَپُ، رَوانگِي، اُسهَپُ، ڪُوچَ
* جارِي، لَڳاتار هَلَڻَ جي حالَتَ
'قافِلو لَڙڪَن جو جَلدِي ٿِيو رَوانو باغ ۾' (عطا محمد 'حامِي')

— **رَوانو ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن مَنزِل ڏانهَن وَڃَڻُ شُروع ڪَرَڻُ، وَڃَڻُ، رُخصَت ٿِيَڻُ، اُسهَڻُ، هَلِيو وَڃَڻُ، هَلَڻُ، موڪِلائِڻُ
* چالائو ڪَرَڻُ، لاڏائو ڪَرَڻُ، مَري وَڃَڻُ، فوت ٿِيَڻُ

—**رَوانو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مُنجڻُ، موڪَلَڻُ، اُسَهائِڻُ، پيچڻُ، اُماڻَڻُ، اَرسال ڪَرَڻُ
* رُخصَت ڪَرَڻُ
* اُڪلائِڻُ، نِبيرَڻُ

—**رَواني ج رَوانِيُون:** [ا - مث] هَلَندِي، وَهَڪَ، وَهڪِرو، تيزي، تِکَ، چوهائِي، تِڪائِي، جَلدائِي

• **رَوائِتو ج رَوائِتا:** [صفت] پورالو، خُشڪِي، رِبچڪِي، لَهَري، تَرنگِي، وَهَمِي، لهَرائِتو، مَنَ موجِي، مَزي جَهِڙو، خام خَيالِي، دِلوالو، مَتلون

• **رَوايَتَ ج رَوايَتُون:** [ا - مث] ڪَنهِن جي ڳالهِ جو نَقل، ڪَنهِن جِي چَيَل ڳالهِ، تَوارِيخَ، اِتهاسُ، وَرتانتَ، ڪيفِيَتَ، بَيانُ، داستان، نامُو، آکاڻِي، قِصو ڪَهاڻِي، ڳالهِ، حِڪايَتَ، ڪَٿَ، ڪَهاتِ، نَقل، ساکِي، ڏَندَ ڪَٿا، سِمرِتِي، اَفسانو، چَوَتِي، چَوَتِ
* رَواجُ، اُصُولَ، دَستُورَ
* [ع]

—**رَوايَت آشِنا:** [صفت] جيڪو رَسمَ رَواجَ کان چَڱِيءَ رِيتِ واقِفُ هُجي

—**رَوايَت بالمَعني:** [ا - مث] اُها رَوايَت، جَنهِن ۾ دُرستُ مَفهومُ بَيان ڪَيَلُ هُجي ۽ اَلفاظَ بَدلي بَدلِيَلَ هُجَنِ

—**رَوايَتَ ٽوڙَڻُ:** [اصطلاح] پراڻي رَواجَ کي اَڳتي لاءِ خَتَم ڪَرَڻُ، رِيتَ رَسمَ ڀَڃَڻُ، رِوايَتَ خِلاف ڪَمُ ڪَرَڻُ

—**رَوايَت پَرستُ:** [صفت] رَوايَتن جو پابَندُ، پراڻَن طورَ طَرِيقَن تي عَمَلُ ڪَندَڙُ

—**رَوايَت پَسَندُ:** [صفت] رَوايَتن کي سُلو سَمجهندَڙُ، رِوايَتن جو حامِي

—**رَوايَت پَسَندِي:** [ا - مث] رَوايَتن کي پَسَندِ ڪَرَڻَ جِي حالَتَ، رِوايَتن جِي حِمايَتَ

—**رَوايَتَ چَوَڻُ:** [اصطلاح] قِصو بَيان ڪَرَڻُ، حِڪايَتَ نَقل ڪَرَڻُ

—**رَوايَتَ زِندَهَ رَکَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن سُلِيءَ رَسَمَ کي قائِمُ رَکَڻُ

—**رَوايَت شِڪَن:** [صفت] رَسمَن ۽ رَواجَن کي ٽوڙَڻُ وارو

—**رَوايَتَ قائِم ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نَئين رَوايَتَ وِجهَڻُ، نَئون طَرِيقو مُتَعارِف ڪَرائِڻُ، نَئين رَسمَ قائِمُ ڪَرَڻُ

—**رَوايَتَ وِجهَڻُ:** [اصطلاح] نَئون طَرِيقو مُتَعارِف ڪَرائِڻُ، نَئين رَسمَ قائِمُ ڪَرَڻُ

—**رَوايَتِي ج رِوايَتِي:** [صفت] اَصلِي، پراڻو، اَزلِي
* فرسُوده، فَضُول
* ديسِي

• **روباهُ ج روباهَ:** [ا - مذ] جانوَرَ جو هِڪَ قِسمُ، لُومَڙُ، لُوڪَڙ

—**روباهَ بازِي ج روباهَ بازِيُون:** [ا - مث] مَڪارِي، ٺَڳِي، دَغا، فَرِيبُ، بَدمُعاشِي، وِيساهَ گهاتِي، عَيارِي

—**روباهِي ج روباهِيُون:** [ا - مث] دَغا، دِرڪو، ٺَڳِي، مَڪارِي، فَرِيبُ، وِيساهَ گهاتِي
* [س/ات]

—**روباهِي ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] دَغا ڪَرَڻُ، دوڪو ڏِيَڻُ، فَرِيبُ ڪَرَڻُ، وِيساهَ گهاتِي ڪَرَڻُ، ٺَڳِي ڪَرَڻُ

• **رُوبڪارَ ج رُوبڪارُون:** [ا - مث] ڪَنهِن جي اَڳيان ٿِيَلُ ڪارِروائِي، سامهُون ٿِيَلُ فيصِلو، رُوبَرو ٿِيَلَ ڳالهِ، حالَتَ، اَوستا، گَتِي، دَشا، روئِدادِ، حالُ
* ڪيفِيَتَ، صُورَتَ، حَقِيقَتَ
* لِکِيَلُ حُڪمُ، فَرمانُ
* [ف]

—**رُوبڪارِي ج رُوبڪارِيُون:** [ا - مث] قاعِدي جِي ڪارروائِي، مُقَدمي جِي سَماعَتَ، ڪارگُذارِي
* حَقِيقَتَ
* سَماچارُ، سُڌِ سَماءُ
* اَحوالُ
* فيصِلو
* بَيانُ، سَمجهاڻِي
* حُڪم نامو، فَرمانُ

• **روبوٽ ج روبوٽ:** [ا - مذ] ماڻهوءَ وانگر مختلف ڪمَ ڪندڙ مَشين، مَشيني ماڻهو
* [انگ: Robot]

• **رُوپاڙ ج رُوپاڙُون:** [ا - مث] رونبيَ

• **روپو ج روپا:** [ا - مذ] تَڪليف، ڏُک، دِقت، اَٽڪل، مُونجهه، مُصيبَت، ڏُکيائي، مُشڪلاتِ، پَريشاني
* [س/ل/ٿ]

• **روٽ ج روٽيُون:** [ا - مث] هڪَ هَنڌان ڪَڍي ٻئي هَنڌِ لَڳايَل سَلو، وِهراڻُ، رَنبَ، رونبو، وِهرَ

— **روٽِڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَنهن پوکَ جا سَلا يا ٻيجو هڪَ هَنڌان ڪَڍي ٻئي هَنڌِ هَڻَڻُ، ٽَڏارَڻُ، رَنبَڻُ، وِهرَڻُ، وِهراڻُ ڪَرَڻُ، رونبو ڪَرَڻُ
* [س/ات]
* [مص] روٽَڻُ
* [امر] روٽِ
* [روٽيو، روٽيندو، روٽيَلُ]

— **روٽِ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] پوکَ جا ٽَنڊا سَلا يا ٻيجو هڪَ هَنڌان ڪَڍي ٻئي هَنڌِ هَڻَڻُ، وِهراڻُ ڪَرَڻُ، رونبو ڪَرَڻُ، وِهرَ ڪَرَڻُ

• **روٽُ ج روٽَ:** [ح - ندا] ڪَنهن جي مُسلسَل سَڏَنِ ڪان ڪَڪِ ٿِي، ڪاوڙِ ۾ ڏِنَل جَوابُ، ٻوڏُ، ڦوٽُ
* [س/ات/ڪوهه]

• **روٽَ ج روٽُون:** [صفت - مث] رَڏُ، ڏِنبي، ٿُلهي، سَٻَرَ، مَتِڪي، دوڙَ، سَڻَر وَڻَر
* [ا - مث] زَمِينَ ۾ هَنيَل يا گَڏُ پوکيَل ٻوٽَنِ جو ٿورو اَندازُ
* گهڻائي، گَپاگيهه، مَتاسَتَ، وَلُر، هَشامُ، اَنبوهه، بيشُمارُ، ڍِڳَ، سَٿو
'مَڪِئَنِ جي روٽَ لَڳِي پيئِي آهي' (جملو)

• **روٽُ ج روٽَ:** [ا - مذ] وَڏِي مانِي، ٿُلهي مانِي، روڊِلو، روٽِلو
* اَنِي ۾ گِرُ مِلائي تيارُ ڪَيَل مِٺِي ۽ ٿُلهي مانِي

— **روٽُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نَذرانِي طورِ روٽُ ڏِيَڻُ، مَنتا طورِ روٽُ پَچائِڻُ ۽ ڏِيَڻُ (جيئن: غوثَ جا روٽَ، شاهَ پَنجي جا روٽَ يا ڦُلنَد لَعل شَهبازَ جا روٽَ وَغيرَه)

— **روٽِلو ج روٽِلا:** [ا - مذ] ٿُلهِي مانِي، وَڏِي مانِي، روٽُ، روڊِلو، ڍوڍو، نانُ

— **روٽو ج روٽا:** [ا - مذ] ٻاهِ جي اَندَرِ پَچايَل اَٽي جو گولُ ڦِنوڙو، ڪوڪي
* [س/ٿ]

— **روٽِي ج روٽِيُون:** [ا - مث] ٿُلهي مانِي، وَڏِي مانِي، روٽِلو، ڍوڍو، مانِي، نانُ، ڦُلڪو، ڏَڳڙِي، چَپاتِي
* رِزقُ، کاڌو، قُوتُ، چُوڻو، داڻو ڪَڻو
'نِڙِي نياڻِيءَ ڪي ٻَڙِي، روٽِيءَ لاءِ رَڙِي' (شيخ اياز)

— **روٽِيءَ تان ٿابو آچَڻُ:** [اصطلاح] نِياڳُ لَڳڻُ، بِرائِي چَڙهَڻُ، بَدقِسمَت ٿِيَڻُ، بَدنَصِيبُ ٿِيَڻُ، بَدبَختُ هُجَڻُ، ڪُمَهرِي اَچَڻُ
* آيو رِزقُ موٽَڻُ
* نُقصانُ پَوَڻُ، ڇيهو پَوَڻُ، ٽوٽو پَوَڻُ

— **روٽِي ٽاٽو:** [ا - مذ] مانِيءَ جي مَهَلَ، مَنجهَندِ، ٻِپَهَرَ، ٻِپَهرو
* [س/ٿ]

— **روٽِي ٽاهِڻُ:** [اصطلاح] مانِي ٽاهِڻُ، کاڌو تيارُ ڪَرَڻُ، رَسوئِي ڪَرَڻُ

— **روٽِي ڪِپڙو:** [ا - مذ] مانِي گَندِي، کاڌ خوراڪ ۽ گَندي ڪَپڙي جو خَرچُ، ضَرورَتَ جو سامانُ

— **روٽِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] روٽِي پَچائِڻُ، مانِي ٽاهِڻُ، رَسوئِي ڪَرَڻُ
* ڪَنهن جي دَعوَتَ ڪَرَڻُ
* مانِي موڪِلَڻُ

• **رُوٽُ ج رُوٽَ:** [ا - مذ] راهَ، رَستو، گَسُ، ڏَڳُ، لَنگهه
* [انگ: Route]
* پاڙَ، جَڙَ، بُنيادُ
* [انگ: Root]

• **رُوٽِين:** [ا - مث] مَعمُولُ، دَستُورُ
* [انگ: Routine]

• **روٽُ ج روٽَ:** [صفت] سَخت، ڏاڍو، سَگهارو، سُوٽُ
* [س/ات/ٿ]
* سُڪَلُ، ٺوٺُ، سُڪو
* هيڪَلِ، بهادُرُ، پَهلوانُ، جوڌو، سُورمو، دِلير، وِيرُ، قَوِي، جُنگُ، اَڙ تَڪُ، اَڙ وِرچُ، اُورچُ

—روٺُ مُنهُن: [صفت] خُشڪُ طَبَعَ، سُوڙهو مُوڙهو، رُکَ منهُون

—روٺو ج روٺا: [صفت - مذ] روٺُ

* [مث: روٺي ج روٺيُون]

• روٺي ج روٺيُون: [ا - مث] سوپارين جو هڪُ قِسمُ، روٺيُون سوپاريُون

• روپُ ج روپَ: [ا - مذ] ڌاتوءَ جو هڪُ قِسمُ، چانديِ، رُپو، سِلوَر

* روپو برتَن

* روپو سِڪو

* [سن: روپُ = چانديِ]

—روپو ج روپا: [صفت - مذ] چانديِءَ جو، چانديِءَ جهڙو، چانديِءَ مان، چانديِءَ وارو

* [مث: روپي ج روپيُون]

—روپَهرو ج روپَهرا: [صفت - مذ] رُپي جو، رُپي وارو، چانديِءَ جو، چانديِءَ وارو

—روپيو ج روپيا: [ا - مذ] چانديِءَ جو هڪُ سِڪو (جنهن جو برابر مُلھ 16 آنا هو)، رُپيو

—روپيو پئسو ج روپيا پئسا: [ا - مذ] دولَتَ، ناڻو، مالُ اَسبابُ، ڌَنُ، مِلڪِيَتَ، پئسو ڏوڪڙُ روڪڙُ

• رُوپُ ج رُوپَ: [ا - مذ] مُهانڊو، مُکُ، منڪڙو، مُهڙُ، بوٿ

* خِليو، نمونو، ڊولُ، آڪارُ

* گهاٽُ، ڍَنگُ، آچارُ، ويس، بانو

* ريتِ، طَرحَ، طريقو

* سُونهَن، خُوبي، حُسنُ، سوڀيا، خُوبصُورَتي، خُوبي، نزاڪتَ، سُهڻائي، جَمالُ، شوڀا، جوڀَنُ، رَنگُ، رَنگتَ، رونق، چمڪو، جَلوو

* جوتِ، روشني، جَهلڪَ

* مُورَت، تَصويرَ

* سانگُ، بَهرُوپُ، بَناوَتي صُورَت، حالَتَ، سمان، حالُ

* راڳڻيءَ جو سُر

—رُوپارو ج رُوپارا: [صفت - مذ] رُوپَ وارو، رُوپوانُ، سُهڻو، حَسِينُ، سوڀياوانُ، مَلُوڪ

* [س/ٿ]

* [مث: رُوپاري ج رُوپاريُون]

—رُوپُ اَنترتا: [ا - مث] اِختِلافِ شڪلِ، بَهرُوپي، ويس ڌاري

—رُوپُ بَدِلَڻُ: [اصطلاح] ويس بَدِلَڻُ، شبيهہ بدلَڻُ، صُورَتَ بدلَڻُ، شڪلِ بَدلَڻُ، بَهرُوپي ٿيڻُ

—رُوپُ بگاڙڻُ: [اصطلاح] شڪلِ خرابُ ڪرڻُ، بدصُورت ڪرڻُ

—رُوپُ بَهرُوپُ: [ا - مذ] اَصلي ۽ نقلي صُورَت، اَصل ۽ نقل

—رُوپُ چڙهڻُ: [اصطلاح] حُسنَ جو نِکرڻُ، خُوبصُورَتيءَ ۾ اِضافو ٿيڻُ

—رُوپُ دارُ ج روپُ دارَ: [صفت] خُوبصُورَت، حَسِينُ، سُهڻو

—رُوپُ ڌارڻُ: [اصطلاح] ڪابہ صُورَتَ اَختيار ڪرڻُ، صُورَت ناهڻُ، شڪل ٺاهڻُ، سانگُ ڪرڻُ، بَهرُوپي ٿيڻُ، ويس ڌارڻُ

—رُوپُ ڏيکارڻُ: [اصطلاح] صُورَتَ ڏيکارڻُ، شڪل مُهانڊو ڏيکارڻُ، ديدار ڪرائڻُ، مکڙو پسائڻُ

—رُوپُ ڏيڻُ: [اصطلاح] ڪنهن صُورَتَ ۾ ڍالڻُ، ڪنهن شڪلِ ۾ ظاهر ڪرڻُ

* خُوبصُورَت بڻائي پيش ڪرڻُ

—رُوپُ ساگرُ ج رُوپُ ساگرَ: [ا - مذ] حُسن جو سمنڊُ، بيحد حُسنُ، تمام گهڻي سُونهَن

* [صفت] حَسِينُ، سُهڻو، سوڀياوانُ

—رُوپُ سَرُوپُ: [ا - مذ] شڪلِ ۽ صُورَت، ڏيکُ ۽ سَجاوَتَ، منهَن ۽ مُهانڊو

* سُونهَن، جَمالُ، آڪارُ، حُسنُ

—رُوپُ سِينُ: [صفت] مَلُوڪُ، سُهڻو

'ڪاڪُلَ ڪالهَہ ڏِنوم، رُخسارَنِ تي روپُ سِينُ' (شاهہ)

—رُوپُ ڪڍڻُ: [اصطلاح] رَنگُ ڪڍڻُ، جوڀَنُ ڪڍڻُ، نِکارُ ڪڍڻُ، جوانيءَ ۾ اَچي حَسِين ڏيکائي ڏيڻُ

* چمڪڻُ، روشني ڪرڻُ

* ظاهر ڪرڻُ، پڌرو ڪرڻُ

—رُوپلو ج روپلا: [صفت] رُوپَ وارو، خُوبصُورَت، حَسِينُ، سُهڻو

—رُوپُ مٽائِڻُ: [اصطلاح] شڪلِ ڦيرائڻُ، صُورَتَ بدلائڻُ، چمڙا پوش ڪرڻُ

—**رُوپُ نِدانُ ج رُوپَ نِدانَ:** [ا - مذ] حُسنَ جو مَڪانُ، سُونهَن جو گهر، اَٿاهه حُسنُ، بيحَد سُونهَن

—**رُوپُ وانُ ج رُوپَ وانَ:** [صفت] رُوپُ وَنتُ، سوڀياوانُ، خُوبصُورَت، حَسِينُ، سُندَرُ، سُهڻو، مَلُوڪُ

—**رُوپُ وِچائِڻُ:** [اصطلاح] خُوبصُورَتِي خَتَم ٿيَڻُ، جَوانِي خَتَم ٿيَڻُ

—**رُوپُ وَنتُ ج رُوپُ وَنتَ:** [صفت] رُوپُ وانُ. سوڀياوانُ. صُورَتَ وَندُ. خُوبصُورَت، حَسِينُ، سُندَرُ، سُهڻو، عُمدو، ناهُوڪو، موچارو، سُدَرشَنُ، زِينَتَ ڀَريو، نزاڪَتَ وارو

—**رُوپُ وَنتِي ج رُوپُ وَنتِيُون:** [صفت - مث] رُوپُ وانَ، حَسِينہ، سُهڻي، سُندَر، مَلُوڪ

—**رُوپِي ج رُوپِي:** [صفت] رُوپُ وانُ، شڪل وارو، حَسِينُ، سُهڻو

* ڦِرَندڙُ ڦِهرَندڙُ خيالَنِ وارو، سودائِي، خَفقانِي، اَڌ مَغزِي

* [س/ات]

• **رُوپا ج رُوپا:** [ا - مذ] جانوَر جو هِڪُ قِسمُ. لُومڙُ، لوڪڙُ، لومڙِيو

* [ف: روباهہ = لومڙ]

• **رُوپاماڙِي:** [ا - خاص] بَدِين ضِلعي ۾ سُومرَنِ حاڪمَنِ جِي گادِيءَ جو پراڻو نالو

• **روپامِڪِي:** [ا - مث] پسارڪي وَکَر جو هِڪُ قِسمُ (چانديءَ کي ڳارڻ وَقتِ ڪُٺاليءَ کي لڳل چانديءَ جو فاسِد مَواد)

• **روپاهُ:** [ا - خاص] بَدِين ضِلعي جي هِڪَ خِطي جو اڳِيون نالو

• **رُوپڪُ ج رُوپڪَ:** [ا - مذ] تَمثِيلُ، قِصو، ڪَهاڻِي، آکاڻِي، ڪَٿا، ڳالهہ، نَقُل، نَظِير، بَيانُ

* [سن: روپ + شڪل]

* طَبلي جِي هِڪَ تال جو نالو، هِڪَ قِسمَ جو ٺيڪو

—**رُوپڪُ مَئِي:** [صفت] تَمثِيلِي، بي بُنيادِي، ڄُڙتو، هَٿرادِي، بي بقا، واهِيات، مَن گهڙَتِ

• **رُوپلو:** [ا - خاص] هِڪَ جودِي جَوانَ جو نالو (جَنهِن جو تَعلُقُ ٿرپارڪر ضِلعي جي هِڪَ ڪولهِي گهراڻي سان هو، هُنَ پنهِنجي ڌرتِيءَ جي حِفاظَتَ ڪَندي، انگريزن سان جنگ ڪَندي هَٿِي ۽ شَهِيد ٿِي وَيو)

• **رُوپُ مَجنون ج رُوپ مَجنان:** [ا - مذ] گُلَ جو هِڪُ قِسمُ

• **روڄُ ج روڄَ:** [ا - مذ] گهڻَنِ ماڻهُنِ جي روئَڻَ جِي حالَتَ، رودَنُ، روئَڻُ، راڙو، راڙهَہ، گِريہ زارِي، ماتَمُ، پٽڪو، دانهَن، فَريادَ، ڪُوڪَ، ڪيڪَ، رِيهَہ، ڪِيڪِراٽَ، ڪُوڪِراٽَ، واويلا، آهَہ و فغان

* [سن: روچن > رد = رئڻ]

—**روڄاٽُ ج روڄاٽَ:** [ا - مذ] روڄُ، رودَنُ، راڙو

* [س/ات]

—**روڄُ راڙو ج روڄَ راڙا:** [ا - مذ] روئَڻَ جو آوازُ، دانهَن، ڪُوڪَ، آهَہ و زارِي، روڄُ، رودَنُ، راڙو، راڙهَہ، دانهُون، ڪُوڪُون، فَريادَ، ماتَمُ

• **روجُهہ ج روجَهہ/ روجُهون:** [ا - مذ/مث] جانوَر جو هِڪُ قِسمُ، جابلو هَرڻَ جو هِڪُ قِسمُ، چَوسِڱو هَرڻُ، اَڇَن پيرَن سان ڦاڙهو، ڳئونءَ جي شڪل تي هِڪُ ڦاڙهو، نيلي ڳئون (هِي هَرڻُ، ڇَٻَ نديءَ جي پاسي گهڻا لڀَنِ، ماڻهُنِ جي ڊپ کان اَڪثَر راتِ جي وَقتِ نديءَ مان پاڻِي اَچِي پيئَنِ)

* [پرا: روجهو، سن: رشيہ]

'روجَهہ ڏِناڻِين راتِ، هوتُ گوليندي ڇَٻَ ۾' (شاهہ)

• **روجهامَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر حيدَرآبادِ ۾ رَهَن)

• **روجهو ج روجها:** [صفت - مذ] ڪَڪو رَنگ، ڪَڪوريَلُ، ڀُورو

* [مث: روجهي ج روجهيون]

* [ا - مذ] گهوڙي جي رَنگَ جو هِڪُ قِسمُ

• **رُوحُ ج رُوحَ/آرواحَ:** [ا - مذ] ٿَڌِي هَوا، ٺَنڍڪِي، ٿَڌاڻِ

* خوشبوءِ، سُرهاڻ

* فَرحَتَ، تازگِي، آسائِش

* عِلمِ حِڪمَتَ جي اِصطِلاحَ ۾ 'لَطِيف ٻاڦَ' (جيڪا دِل ۾ پيدا ٿِي باعِثِ حَياتِي ٿِئجي)، آتما، جان

* اَمرِ اِلاهِي

* دِل، قَلبُ، اَندَرُ، هِردو، هِنيون، هِياءُ

* سَتُ، عَرَقُ

* نِچوڙُ، جوهَر

* خُلاصو، تَتُ

* خواهِش، لالُو، رَغبَتَ (جيئن: 'رُوحَ جو لالُو' وَغيره)

* [ع]

—**رُوح اَعظَمُ:** [ا - مذ] اَعليٰ رُوحُ. وَڏي هستي. بزرگ هَستِي. پاڪُ هستِي. سڀ کان مٿاهون

—**رُوح اَفزا:** [صفت] فرحَتَ وَڌائيندڙُ. مفرح. تازگي ڏيندڙُ. ترَاوَتَ بَخشيندڙُ. دِل کي قرارُ ڏيندڙُ

'مُسرّت بَخش، ڪيف آلُود، راحت بخش، رُوح افزا' (عَطا محَمَد 'حامي')

—**رُوحُ الاَمِينُ:** [ا - خاص] اَمانَت دار رُوحُ. حَضرت جبرئيل عَليہِ السَّلامُ جو لَقَبُ (جيڪو خُدا تعاليٰ جو پيغامُ رَسُولِ مَقبُولُ صَلي اللہ عَليہِ وَآلہ وَسَلَّمَ کي وَٽِ. جيئن جو تيئن پَهچائيندو رهيو)

—**رُوحِ اِلاهِي:** [ا - مذ] خُدائي رُوحُ. اِيشوَري آتِما

—**رُوحُ القُدسُ:** [ا - مذ] پاڪُ رُوحُ. پاڪُ قَلَبُ

—**رُوحُ اللہ:** [ا - مذ] اَللہ تعاليٰ جو رُوحُ

* حَضرت عِيسيٰ عَليہِ السَّلامُ جو لَقَبُ (جيڪو بِنا پيءُ پيدا ٿيَل هو)

—**رُوحاني ج رُوحانِي:** [صفت] رُوحَ جو. رُوحُ وارو. رُوحَ سان واسِطو رَکندڙُ. آتِمڪ. رَحماني. غير جِسماني. نِرآڪار. غيرفاني

* آسَريرو. آ صُورَتُ. اَندرُوني. اَندريون. باطِني. ڳجهو
* پاڪُ. صافُ. مُقدّس. پوتر. سَڳورو

—**رُوحانِيّتَ:** [ا - مث] رُوحِي قُوّتَ. رُوحاني قُوّتَ

* دِل جي صَفائي. دِل جي سَچائي. مَنَ جي پاڪائي

—**رُوحاڻو ج رُوحاڻا:** [صفت] رُوحَ جو. دِل جو. رُوحاني

* [س/ات]

—**رُوحاڻو لولو ج رُو حاڻا لولا:** [ا - مذ] مَري وَيَل مائٽن جي رُوحَنِ جي نِيَتَ ڏِنَل ماني. وَندَ جي ماني

* [س/ات]

—**رُوحُ پيو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خيالُ مَٽائِڻُ. دِل وِندرائڻُ (ٿڪاوٽ، پريشاني يا ڏکَ کي وِسارڻ لاءِ)

—**رُوحُ پَتڪڻُ:** [اصطلاح] رُوحَ جو هيڏانهن هوڏانهن ٿيڻُ

* ڪا شيءِ ڏِسَڻَ لاءِ پَريشانُ ٿيڻُ. واجهائڻُ. ڳولَڻُ. نِهارڻُ
* تَڪليفُ ۾ مُبتلا ٿيڻُ
* رُلڻُ. دَربدَر ٿيڻُ. پَتڪڻُ. خوارُ خرابُ ٿيڻُ

—**رُوحُ پروازُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ساهُ نِڪرڻُ. دَمُ نِڪرڻُ. مَرڻُ. وفاتَ ڪَرڻُ. پِراڻُ ڇَڏڻُ. چالاڻو ڪَرڻُ. لاڏاڻو ڪَرڻُ. ڏيهُ تياڳڻُ. فوتي ٿيڻُ

—**رُوحُ پَروَر:** [صفت] آتِما کي پالِيندڙُ. رُوحَ جي پَروَرِش ڪَندڙُ

* دِل کي وَڻندڙُ. خُوبصُورَت لَڳندڙُ (جيئن: رُوحُ پَروَر نظارو)

—**رُوحُ پُوڻُ:** [اصطلاح] جانِ پَوڻُ. ساهُ پَوڻُ

* [ڪنايہ] جوشُ اَچڻُ. جَذبو جاڳڻُ

—**رُوحِ خبيث:** [ا - مذ] شيطاني رُوحُ. ناپاڪُ رُوحُ

—**رُوحُ رَتيُون ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رُوحَ ۾ بيچيني پيدا ٿيڻُ. اَندر ۾ آنڌمانڌ ٿيڻُ

'جُوڻ تُنهِين جي جوشَ، سارو رُوحَ رَتيُون ڪيو' (سَچَل)

—**رُوحُ رَچَندو ج رُوحُ رَچَندا:** [صفت - مذ] دِل گهُربو. مَرضيءَ مُوافِقُ. خواهِشَ پٽاندڙُ. دِل تي. دِل پَسَند. دِل کي وَڻندڙُ. مَنَ گهُربو. مَرضيءَ موجبُ. دِل خوش

—**رُوحُ رَلائڻُ:** [اصطلاح] دِل وِندرائڻُ. دِل خوش ڪَرڻُ

'ڪَنهِن سان ڪوئي رُوحُ رَلائي، ڪانهي پرِتَ ڪا پيارَن ۾' (عَطا محَمَد 'حامي')

—**رُوح رَوان:** [صفت] دِل کي تَحَرڪَ ۾ آڻيندڙُ. دِل کي چِڪَ ڪَندڙُ. پَسَند اِيندڙُ. وَڻندڙُ

* مَجلِس يا پارٽيءَ کي تَحرڪَ ۾ آڻيندڙُ

—**رُوحَ رهاڻِ ج رُوحَ رِهاڻِيُون:** [ا - مث] دِل وَڻان ٿيندڙَ ڪَچهري. ڪَنهن دِل واري سان ڪَيَل مُلاقاتِ

* يادگارِ ڪَچهري. نہ وِسرندڙُ مَحفِل

'ڪَنديَس ڪوهيارَل سين، رَچي رُوحَ رِهاڻِ' (شاهُ/سسئي آبري)

—**رُوحَ ريلو ج رُوحَ ريلا:** [ا - مذ] رُوحَ جو لاڙو. دِل جي چِڪَ. قُربَ جو ڪاڙهو. مَنَ جي اُڪيرَ. اُڪَندَ. حُبَ. قلبَ جي ڪَشِشَ. هِردي جي چِڪَ

—**رُوحُ ريلو ڏيڻُ:** [اصطلاح] دِل ڏيڻُ. چاهڻُ. دِل جي ڪَشِش ٿيڻُ. دِل جو لاڙو ٿيڻُ. مَنَ جو موهُ ٿيڻُ. رَغبَتَ ٿيڻُ

* تَڙڦڻُ. دِل ڌڙڪڻُ. آندا اُٿلَڻُ (ماءُ جا)
* سِڪَڻُ. دِل چِڪيون ڏيڻُ. اُڪَنڊجَڻُ. اُسڪائڻُ
* دِل پرچي اَچڻُ. رونشهارڪو ٿيڻُ

—**رُوح زِندَگِي:** [ا - مذ] زِندگيءَ جي تازگي. حَياتِيءَ جي حَقِيقي خوشِي

* [ع/ف]

'نَسِيمِ صُبح گُلشَن ۾ ٿي رُوحِ زِندگِي آئي' (عَطا محَمَد 'حامي')

—**رُوح فَرسا:** [صفت] رُوح کي ناس ڪندڙ، رُوح کي سَتائيندڙ، رُوح کي مارِيندڙ، رُوح کي تڪليف پَهچائيندڙ، اَفسوسَ ناڪ، دِل ڀِڄائيندڙ

—**رُوحُ ڦُوڪِڻُ:** [اصطلاح] جوش پيدا ڪَرڻُ، جَذبي کي جاڳائِڻُ

—**رُوحُ ڪَڍِڻُ:** [اصطلاح] رُوحُ قَبض ڪَرڻُ، ساهُ ڪَڍِڻُ، مارِڻُ، پَراڻَ ڪَڍِڻُ، سَتُ ڪَڍِڻُ، جوهَر ڪَڍِڻُ، نِچوڙ ڪَڍِڻُ، عَرَقُ ڪَڍِڻُ، تَتُ ڪَڍِڻُ

—**رُوحُ مُتحرِڪ:** [ا - مذ] سارو بَدَنُ، جِسمُ، ديهه، ڍِڍَر

—**رُوح نَباتِي:** [ا - مذ] نَباتاتَ جو رُوح، زمين مان اُڀرندڙ شَين جو جوهَر

—**رُوحُ نِڪِرَڻُ:** [اصطلاح] ساهُ نِڪرَڻُ، مَرڻُ، فوتَ ٿِيَڻُ، ديهه تياڳَڻُ، پراڻُ ڇڏَڻُ، دَمُ نِڪرَڻُ، وَفاتَ ڪَرڻُ

* عَطر نِڪرَڻُ، سَتُ نِڪرَڻُ، جوهَر نِڪرَڻُ، نِچوڙُ نِڪرَڻُ، عَرَقُ نِڪرَڻُ، تَتُ نِڪرَڻُ

—**رُوحِي:** [صفت] رُوحَ سان مَنسُوب، رُوح وارو، رُوحاني

'رُوحِيءَ لَڪَ رُلايا، نہ تَقِيءَ تَڪَعَ دارَ' (سچل)

• **روڌُ ج روڌَ:** [ا - مذ] ڪاري جي ٻيڙيءَ ۾ ڪِيپين اَندر ڦِرندڙ لوهَ يا ڪاٺَ جا گولُ ٽڪرَ، ڦِرڻي، گَرڙو، ڦيرِي، چرخي

* [س/ل]

• **رُوڌُ ج رُوڌَ:** [ا - مذ] گار، بَدِ سُخن، بَدڪلام، بَد اَلفاظ

* شودپائي، بَدمَعاشي، ڪاليڱهائي، لُچائي، حَرام پائي، حَرڪَتِ بازي

—**رُوڌُ ڪَڍِڻُ:** [اصطلاح] گاريون ڏِيَڻُ، بَدِ سُخن ڳالهائِڻُ، بَدِ اَلفاظ ڪَڍِڻُ، گارگَندُ ڪَرڻُ

• **رود/ رُود:** [ا - مذ] نَهَر، دَرياءَ

* [ف/ س/ات]

—**رُودبارِ ج رُودبارُون:** [ا - مت] گهڻين نَهَرن جي جاري ٿِيَڻَ جي جاءِ، وَڏي نَدي

* [ف: رُود = نَهَر + بار > باريدن = وَسڻُ]

• **رُودُ ج رُودَ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو تارَ وارو سازُ

* [ف]

'ناڌَ وَڄَن ٿا نادري، ٻيا ٻي رُودَ رَبابَ' (سچل)

• **روداڻُ ج روداڻ:** [ا - مذ] خَرابُ گوشتُ، ڪِنو گوشتُ

* [س/ات]

—**رُوڏِڙُ ج رُوڏِڙيُون:** [ا - مت] ٻي ڏِکو، خَرابُ، ڪِنو، بِڇِڙو، بَد، گندو

* [س/ات]

• **روڏَنُ ج روڏَن:** [ا - مذ] روڄ، راڙو، روڏَنُ، واڪا، دانهون، فَرياد، ماتَم، نالہ، آههَ وَ فُغان

* [سن: رودن]

'ڳُذري ٿو سَڄو ڏينهن ڏُکن ۾، روڏَن ۾ ڳُذاريان ٿو سَڄي راتِ' (پَرسرام 'ضيا')

* ڳَهَپي، ڪِلڪِل، جهيڙو

—**روڏَنُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] روڄ ڪَرڻُ، روئڻُ، روڏَنُ مَچائِڻُ، روئَڻُ پِٽڻُ، واويلا ڪَرڻُ، ڳوڙها ڳاڙڻُ، هَنجون هارڻُ، لُڙڪَ وَهائِڻُ، جهجڻُ، جُهرڻُ

* ٻَمرڻُ، ٻَڙڪڻُ، ڳَڙڻُ

• **رودناڻي:** [ا - خاص] ڪوسَن بَلوچَن جو هِڪُ پاڙو

• **رودو ج رودا:** [ا - مذ] آنڊو، گهچو، پَٽڪُ، آنتو، انتروزہ

* سُرندي جي تارن مان هِڪَ تارُ، رودُ

—**رودو ج رودا:** [صفت] اَندروني، خانگي، گهرو

* [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو سازُ

• **روديني:** [ا - خاص] بَلوچَن جي هِڪَ قَبيلي جو نالو

* [س/ڪوهـ]

• **روڙَ ج روڙُون:** [ا - مت] رولو، عَذابُ، مُصيبَتَ، تڪليف، ڏُکُ، پَريشاني، تَنگي، ڦيٽارو، ڏُڪير

* [س/ڪوهـ]

—**روڙَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] رُلائِڻُ، عَذابُ ڏِيَڻُ

* [س/ڪوهـ]

• **روڏَنُ ج روڏَنَ:** [ا - مذ] روڄ، راڙهو، راڙو، روڏَنُ، هُل، حَشر، واڪو، دانهن، ماتَم، فَرياد، نالہ، آههَ وَ فُغان، پِٽڪو، واويلا

* هَنجون، لُڙڪَ

* [سن: روڏَنَ = روڄ]

• **روڏ ج روڏيون:** [ا - مث] وارن ڪوڙيل مٿو، ٽوڙهه، گنج، ڪوپري، ڪوپري، ڪيپرائي
* [س/ات]

— **روڏو ج روڏا:** [صفت - مذ] مٿي ڪوڙيل، مٿي منايل، ٽوڙهو، گنجو، موڏو
* [مث: روڏي ج روڏيون]

— **روڏيءِ خير:** [دعائيہ جملو] گنجيءِ جو خير
* سڀ لاءِ چڱائي
* [س/ات]

• **روڏُ ج روڏَ:** [ا - مذ] ٿر بيابان جو وڏو ڪارو ڪانگ
* [س/ٿ]

'مٿي پهچائان منڌ کي، روڏ رڄن ۾ روٿن' (شاهه/معذوري)

• **روڏو ج روڏا:** [ا - مذ] اُٺ جو هڪ قسم، لسراٽ اُٺ، گوڻرو، ڏاگهو، ٽوڏو
* [پرا: روڏا]

'ٽِلي ٽڪر چاڙهيا، روڏا ڪري رُئي' (شاهه/ديسي)

'اڏيون آريءِ جام جا، ويا روڏا روئارڻيون' (سچل)

* هڪ قسم جو پکي، ڪوري پکي، وڻن جي سنهڙين لامن جي چوٽين ۾ ڦرليءِ جي مثل ککن جا حيرت انگيز آکيرا ناهيندڙ

• **روڊ ج روڊ:** [ا - مذ] وڏو رستو، سڙڪ، سڪ، شارع عام، لنگهه، گذر، واٽ، گس، راهه، دڳ، گهاڙو
* [انگ: Road]

• **رِوَر:** [ا - مث] ندي، درياءَ
* [انگ: River]

• **رُورَل:** [صفت] ڳوٺاڻو، ديهي، ٻهراڙيءَ جو
* [انگ: Rural]

• **روڙ ج روڙون:** [ا - مث] ڍهڙ، پٽ، چڻ، ڪوهه، ڪرڙ
* [گ: روڙون، هند: رولنا]

— **روڙائڻ:** [مصدر 'روڙڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] ڍهرائڻ، پٽائڻ، پٽ ڪرائڻ، ڪوهه ڪرائڻ، ڪوهائڻ
* ٽوڙائڻ، ڀڃائڻ
* چلائڻ، ڪرڙائڻ
* جُدا جُدا ڪرائڻ، ڌار ڌار ڪرائڻ
* [روڙيو روڙيندو روڙيل]

— **روڙجڻ:** [مصدر 'روڙڻ' مان فعل مجهول] ڍهرجڻ، پٽجڻ، پٽ ٿيڻ، ڪوهه ٿيڻ، ڪوهجڻ
* ٽٽڻ، ڀڄڻ
* چلجڻ، ڪرڙجڻ
* جُدا جُدا ٿيڻ، ڌار ڌار ٿيڻ
* [روڙيو روڙيو روڙيل]

— **روڙ ڪرڻ:** [اصطلاح] پٽ ڪرڻ، چڻڻ، ڪوهڻ
* گهڻا پيسا ميڙڻ
* گهڻي شيءِ گڏ ڪرڻ

— **روڙڻ:** [مص - فعل متعدي] ڍهڻ، لاهڻ، ڪوهڻ، پٽڻ
* چڻڻ، ٽوڙڻ
* ڌار ڌار ڪرڻ، جدا جدا ڪرڻ
* چلڻ، ڪرڙڻ
* [گ: روڙون، هند: رولنا]
* [مص] روڙڻ
* [امر] روڙ
* [مضارع] روڙيان (ج) روڙيون، روڙين (ج) روڙيو، روڙي (ج) روڙين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] روڙي ٿو (ج) روڙين ٿا
* [حال مث] روڙي ٿي (ج) روڙين ٿيون
* [ماضي] روڙيو (ج) روڙيا
* [ماضي مث] روڙي (ج) روڙيون
* [مستقبل] روڙيندو (ج) روڙيندا
* [مستقبل مث] روڙيندي (ج) روڙينديون
* [اسم مفعول] روڙيل

• **رُوڙَ ج رُوڙُون:** [ا - مث] ڪَنهن جانوَرَ جي دانهَن، اونائِي، رَڙِ، ڪُوڪَ، ڪِيڪَ، ٻوهاڙ، ڪُوڪار
※ [س/ل]

—**رُوڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] گَدڙُ يا ڪتي جي دانهَن ڪَرَڻُ، ڪُوڪَ ڪَرَڻُ، اونائِڻُ، ڪُوڪارَڻُ
※ [س/ات]
※ [مص] روڙَڻُ
※ [امر] رُوڙ
※ [رُوڙِيو، رُوڙِيندو، رُوڙِيَلُ]

—**رُوڙُون ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] رَڙيون ڪَرَڻُ، اونايون ڪَرَڻُ، ڪُوڪُون ڪَرَڻُ، دانهون ڪَرَڻُ، ڪُوڪارُون ڪَرَڻُ، ٻوهاڙَ ڪَرَڻُ
※ [س/ات]

• **روڙو ج روڙا:** [ا - مذ] گِنديو، پنوڙو، روڙهو (جيئن: 'اَمَلَ جو روڙو')
※ ٻَهانو، عُذر، ڏَنو، گسُو، ڪوڙ، جوٽ
※ رَنڊَڪَ، رُڪاوٽَ، روڪَ
※ سارِين ۾ ٿِيندڙ هِڪَ قِسمَ جو مَرضُ
※ [صفت/ڪنايه] گهڻو، جام، گَنج، بي حِسابُ
'تَن مُهران سونَ سَمو ڏِنّي، ٻيا رُنِي جا روڙا' (سچل)

—**روڙا روڙَڻُ:** [اصطلاح] جهڙوتهڙو سُٽَ ڪَتَڻُ، ٿُلهو سُٽُ ڪَتَڻُ
※ رَندا روڙَڻُ

—**روڙو اَٽڪائِڻُ:** [اصطلاح] رُڪاوٽَ پيدا ڪَرَڻُ، رَنڊَڪَ وِجهَڻُ (ڪَنهن ڪَمَ ڪَرَ ۾)

—**روڙو لَڳَڻُ:** [اصطلاح] سارِين جي ٻوٽَ کي مَرضُ جو لَڳَڻُ
※ [س/ات]
※ ڪاٽُ لَڳَڻُ
※ مالُ مان ڪُجهه حِصو ڪَڍِي وَجَڻُ

• **رُوڙو ج رُوڙا:** [صفت] چَڱو ڀَلو، نيڪُ، سُٺو، اوگهو، اُچو، موچارو، عُمدو، سَڦَرو، چوکو، شُبُ
※ [هند]
※ تَندُرُستُ، چَڱو ڀَلو چاڪُ، نيڪُ، سَگهو
※ سارِين جي ٻوٽَ جو هِڪُ مَرضُ، روڙو

—**رُوڙو ڀَلو ج رُوڙا ڀَلا:** [صفت - مذ] چَڱو ڀَلو، چاڪُ، سَگهو، تَندُرُستُ، نيڪُ
※ [س/ٿ]

—**رُوڙِي ج رُوڙِيُون:** [ا - مث] نيڪ زالَ، عورتَ، سٺي عورَتَ، اَشراف عورَتَ، سلڇڻي، گَٿونتي، گٿوان، سِيلوانُ
※ [گ: روڙِي]
'مُرڪي مرَ ماتا، روڙِي راه ڏِياڃ جي' (شاهه)

• **رُوڙهَه ج رُوڙهَه:** [ا - مذ] تَمام پوڙهو ۽ اَپِرو گوشتُ
※ [س/ل]

—**رُوڙهِي ج رُوڙهِيُون:** [صفت - مث] ڪراڙي، پوڙهي، ٻُڍِي
※ [س/ات/ل]

• **روڙهو ج روڙها:** [ا - مذ] گِنديو، پِتَرُ، رَنبُ، رَنبوٽو، جنبُ، جنبوٽو، ڪَڙهو، سِرَ جو ٽُڪَرُ، پَتَرُ، پَهَڻُ
※ پيرن ۾ مُنهَن جي بيماري (مالَ جي)، مُهاڙو
※ [س/ل/ هند: روڙا = گِنديا]

—**روڙهو ڪائِڻُ:** [اصطلاح] آفيمَ جو گِنديو کائِڻُ
※ نَشي ۾ پورو هُجَڻُ

—**روڙهو وَٺَڻُ:** [اصطلاح] روڙهو ڪائِڻُ

• **روڙهي ج روڙهيُون:** [ا - مث] سَنهو ٻِهُ
※ [س/ٿ]

• **روڙيو ج روڙيا:** [ا - مذ] جَڃَ کي سامهون وِيندڙُ مائِهو
※ [س/ٿ]

• **روزُ:** [ا - مذ] گُلابَ جو گُلُ
※ [انگ: Rose]

• **روزُ ج روزَ:** [ا - مذ] ڏِينهَن، يومُ، وارُ، تِٿِ، ڏِهاڙو، تاريخَ
※ سَمون، وَقتُ، زَمانو، عَرصو، ٽائيمُ
※ سَڄِي ڏِينهَن جي مَزوري، روزينو، يوميه
※ روزِي، روزگار، ڌَنڌو، پيشو، مَزدوري
※ [ظرف] هَر روزِ، ڏِهاڙِي، تاريخَ
※ هَميشہ، سَدائين، سَدا، دائمِي، نِتُ
'جَن جي روزُ جَوابُ ۾، جَرڪيا مُنهنجا جامَ' (شيخ اياز)
※ [ف]

— **روز آخِر:** [ا - خاص] قيامَتَ جو ڏينهن. روز مَحشَر. آخري ڏينهن (ڪائنات جو)

— **روز اَبَد:** [ا - خاص] قيامَتَ جو ڏينهن. روزِ مَحشَر

— **روز اَزَل:** [ا - خاص] شُروعاتِ وارو ڏينهن (جنهن ڏينهن تي الله پاڪ روحن کان پنهنجي وحدانيت وارو اِقرار ورتو هو). روزِ اَلَست

* [مجازاً] اِبتدائي زمانو

— **روز اَضحيٰ:** [ا - خاص] عيدالاضحيٰ وارو ڏينهن. اَضحيٰ جو ڏينهن

— **روزُ اَفزُون ج روزُ اَفزُونَ:** [صفت] ڏينهون ڏينهن وڌندڙ. ڏينهون ڏينهن وڌيڪ. ڏهاڙي وڌيڪ

* روزانو تَرقي ڪندڙ. هميشہ تَرقيءَ جي راهَ تي هلندڙ

* [ف: روز + افزون > افزودن = وڌڻ]

— **روز اَلَست:** [ا - خاص] شُروعاتِ وارو ڏينهن (جنهن ڏينهن تي الله پاڪ روحن کان پنهنجي وحدانيت وارو اِقرار ورتو هو). روزِ اَزل

— **روزانو:** [صفت/ظرف] ڏهاڙي. هَر روز. روزُ. روزمَره. تاريخ. روز روز. روز بَروز

* نِت. مَدام. هَميشہ. سَدا. سَدائين. دائِمي

* [ف]

— **روزُ بَروزُ:** [ا - مذ] ڏهاڙي. روزانو. هَر روز. ڏينهن بہ ڏينهن. ڏهاڙي. ڏينهون ڏينهن

* [ف]

— **روزُ پُڄِڻيُون پُڄي کائڻُ:** [اصطلاح] روز گوشت پلاءُ کائڻُ. هَر روز سُٺو کاڌو کائڻُ. کاڄ قورما کائڻُ. لَذيذ طعامَ کائڻُ

— **روزَ تي لَتَ ڏيڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن جو روزگار وڃائڻُ. روزگار بَند ڪرائڻُ

— **روز جَزا:** [ا - مذ] قيامَتَ جو ڏينهن. پَڇاڙيءَ جو ڏينهن. اِنصافَ جو ڏينهن. اَعمالَن جي حِسابَ جو ڏينهن. يومُ الحِسابُ. روز حِساب. روزِ مَحشَر

* [ف: روز = ڏينهن + جَزا = اُجورو]

— **روز حِسابُ:** [ا - مذ] پَڇاڙي جو ڏينهن. قيامَتَ جو ڏينهن. روز حَشر. روزِ جَزا. يومُ الحِسابُ

* [ف: روز = ڏينهن + حِسابُ = ڳاڻاٽو/پَڇاڻو]

— **روزحَشر:** [ا - مذ] حِساب ڪِتابَ ۽ پَڇاڙي جو ڏينهن. قيامَتَ جو ڏينهن. روز جَزا. روزِ حِسابُ. يومُ الحِساب. روز مَحشَر

* [ف: روز = ڏينهن + حَشر = گڏُ ڪَرڻُ]

— **روز دادُ:** [ا - مذ] اِنصاف جو ڏينهن. عَدالت جو ڏينهن. پَڇاڙي جو ڏينهن. قيامَتَ جو ڏينهن. روزِ حِسابُ. روز حَشر. روز جزا. روزِ مَحشَر. اَعمالَن جي حِسابَ ڪَتابَ جو ڏينهن

* [ف: روز + داد = انصاف]

— **روزدارُ ج روزدارَ:** [ا - مذ] روزَ تي ڪَمُ ڪَندڙُ. روزاني مُعاوضي تي ڪَمُ ڪَندڙُ. روزاني پگهارَ تي ڪَمُ ڪَندڙُ. روزَ تي بيٺَلُ مَزُورُ. عيوضي ڪارِيگَرُ

— **روزُ روزُ:** [ظرف] روزُ بَروزُ. ڏهاڙي. ڏهاڙي. هَر روز. روزانو

* نِتِ. روزمَرَه. هَميشہ. هَر هَميشہ. هَردَمَ. مَدامُ. سَدائين. دائما

* [ف]

— **روزُ روشَنُ:** [ا - مذ] علي الصُباح. فَجر. پرهَ ڦُٽي. باڪَ ڦُٽي. صُبح صادِق

* [ف: روز + روشن = چمڪندڙ]

— **روزُ روشَنُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڏينهن نِڪرڻُ. صُبحُ ٿيڻُ. سِجُ اُڀرڻُ. سِجُ نِڪرڻُ

— **روز سِياهہ:** [ا - مذ] ڪارو ڏينهن. مُصيبَتَ جو ڏينهن. تَڪليفَ جو ڏينهن. بَدنَصيبيءَ جو وَقتُ. بڇڙائيءَ جي گهڙي

— **روزِ شُمارُ:** [ا - مذ] پَڇاڙي جو ڏينهن. قيامَتَ جو ڏينهن. جَزا جو ڏينهن. آخرَتَ جو ڏينهن. روز حِسابُ. روزَ حَشر. روز مَحشَر. روز داد. روز قيامَت

* [روز + شمار > شمردن = ڳڻڻ]

— **روزُ عاشُور:** [ا - خاص] عاشُوري جو ڏينهن. 10 مُحَرمَ الحَرامَ وارو ڏينهن

* [ع]

—**روزِ فِطر:** [ا - خاص] فِطري وارو ڏينهن. روزن واريءَ عيدَ جو ڏينهن. عيدالفِطر وارو ڏينهن (**جيڪو پهرين شوالُ المُڪرم تي مَلهايو ويندو آهي**)

—**روزِ قِيامت:** [ا - مذ] قيامَتَ جو ڏينهن. روزِ جَزا. روزِ آخرت. روزِ حِساب. روزِ مَحشَر. روزِ **داد**. روزِ شُمار

※ [**ف:** روز + ع: **قيامت > قيام > قام = بيهڻ**]

—**روزِ مَحشَر:** [ا - مذ] قيامَتَ جو ڏينهن. پُڇاڻي جو ڏينهن. آخرتَ جو ڏينهن. روزِ جزا. روزِ حِسابُ. روزِ داد. روزِ حَشر. روزِ شُمار

※ [**ف:** روز + ع: **محشر > حشر = گڏ ڪرڻ**]

—**روزُ مَرَهَ:** [**ظرف**] هر روز. روز روز. روز بروز. ڏهاڙي. تاريخَ. ڏهاڙي. هَر ڏينهن. سَدائين

※ نِتِ. هَميشه. **دائِما**. بارُوهي. سَدا. سرودا

—**روزِ ميدان:** [ا - مذ] جَنگ جو ڏينهن. لَڙائيءَ جو ڏينهن. روزِ جِهاد

※ [**ف:** روز + **ميدان = لڙائي جو هنڌ**]

—**روزُ ميلُ ج روز ميلَ:** [ا - مذ] روز مَرهَ جي آمَدَني. روڪڙ ۽ ڏيتي ليتي داخِل ڪَرَڻَ جو واپارِيَن جو ڪِتابُ. وَهي. بَندِي. ڪاتو. ڪرڙو

※ [**ف:** روز + **ميل > مِلِڻ = گڏ ٿيڻ**]

—**روزنامِچو ج روزنامِچا:** [ا - مذ] روزاني حِسابُ رَکَڻَ جو ڪِتابُ (**واپارِين جو**). روزاني ڪارگُذاريءَ جي داخِلا جو ڪِتابُ. واپارِين جو روزاني ڏيتيءَ ليتيءَ جو ڪِتابُ. ڪاتو. روزنامو. ڪارگُذاري. ڊائري

※ [**ف:** روز + **نامچہ = ننڍڙي بَندِي**]

—**روزُ نامو ج روزُناما:** [ا - مذ] روزنامچو. روزاني حِسابَ يا ڏيتيءَ ليتيءَ جو ڪِتابُ (**واپارِين جو**). ڊائري. روزاني ارگُذاري

※ [**ف:** روز + **نامہ = لکيل شي**]

※ روزاني اَخبار. هَر روز نِڪَرَندڙ اَخبار

—**روزُ وَشَبُ:** [ا - مذ] ڏينهن راتِ. هَر روز. روزمَره

※ هَميشه. سَدا. نِت. بارهوئي. دائِمي. مُدام

※ [**ف:** روز + **شب = رات**]

—**روزِ وِلادَت:** [ا - مذ] ڄَمَڻَ جو ڏينهن. ڄَنَمَ جو ڏينهن. ڄَنَمَ جي تاريخَ. سالگِرَهَه

※ [**ف:** روز + **ولادت > ع: ولد = هو ڄميو**]

—**روزي ج روزيُون:** [ا - مث] روزانو کاڌو. روزمَرَهَ جي خوراڪ. روزانو گُذرانُ. کاڄ. کاڌو. کيڻ. طعامُ. آهارَ. غِذا. خوراڪ. قُوتَ. گُذرانُ. خورِش. رِزق. آذوقو

※ [**ف:** روز + **ي = روز جو کاڌو**]

※ روزگار. نوڪري. ڌَنڌو. مُلازِمَت

—**روزي خُوارُ ج روزي خُوارَ:** [ا - مذ] روزانو ماني کائيندڙ. روزي تي گُذرانُ ڪندڙ. روزانو مَزدُوريءَ تي هَلَندڙ

※ [**ف:** روزي + **خوار > خوردن = کائڻ**]

—**روزي رَسان:** [**صفت**] روزي ڏيندڙ. روزي ڏيڻ وارو. روزي پهچائڻ وارو. رِزق پهچائيندڙ

※ [**ف:** روزي + رسان > **رسانيدن = پهچائڻ**]

※ [ا - **خاص**] پاڪ. رزاق. پَروردِگار. پالَڻهار

—**روزي ڪمائِڻُ:** [**اصطلاح**] مُلازِمَت يا مَزدوري ڪَرڻُ

※ مَحنَت ڪَرڻُ. جَفاڪَشي ڪَرڻُ

—**روزيءَ کي لَتَ هَڻَڻُ:** [**اصطلاح**] پاڻ ئي پنهنجي روزي بَندِ ڪَرڻُ. ڌَنڌو ڇڏڻُ. نوڪري ڇڏڻُ. مُلازِمَت يا مَزدوري بَندِ ڪَرڻُ. مَزوري نه ڪَرڻُ

—**روزينو ج روزينا:** [ا - مذ] روزاني اُجرت. هِڪ ڏينهن جو پگهار. روزانو پَتو. روزمَرَهه جو کاڌو

※ [**ف**]

※ [**صفت**] روزمَرَهه جو. روزانو

• **روزگارُ ج روزگارَ:** [ا - مذ] نوڪري. مُلازِمَت. پيشو. شُغلُ. ڪَمُ. ڌَنڌو. ڪِرت

※ گُذرانُ. پيٽ قُوتَ. تَنوَرُ

※ مُلازِمي. نَفري. مَشغولي. هاڄ. پيليپيٽو پورهيو. مَزوري

※ زمانه سازي

※ زمانو. وَقتُ. سمو

※ دُنيا. جَهانُ. جُڳتِ. سنسارُ

※ مُدَتَ. عَرصو

※ فُرصَتَ. مُهلَتَ

※ [**ف**]

— **روزگارُ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] نوڪري ڪَرَڻُ. مُلازمت ڪَرَڻُ
* ڌَنڌو ڪَرَڻُ. پيشو ڪَرَڻُ. ڪَمائي ڪَرَڻُ. واپار ڪَرَڻُ
* هُنَر ڪَرَڻُ
* مَزوري ڪَرَڻُ. مَزدُوري ڪَرَڻُ. پورهيو ڪَرَڻُ
* ڪَمُ ڪَرَڻُ. مَشغولي ڪَرَڻُ. ڪِرتِ ڪَرَڻُ
* زمانه سازي ڪَرَڻُ

— **روزگارُ لَڳَڻُ**: [اصطلاح] نوڪريءَ تي لَڳَڻُ. نوڪري ملَڻ. ڌَنڌو لَڳَڻُ. ڪَمُ لَڳَڻُ
* ڪَنهن ڪِرتِ سان لَڳَڻُ. ڪَنهن مَشغوليءَ ۾ لَڳَڻُ
* مَزوريءَ سان لَڳَڻُ. مَزدُوري لَڳَڻُ. ڪَنهن پورهئي سان لَڳَڻُ

— **روزگاري ج روزگاريُون**: [ا - مث] ڪَمائي. نوڪري. ڌَنڌو. پيشو. ڪِرتِ. ڪَمُ. مَشغولي. چاڪري
* روز جي مَزدُوري. اُجرت. اُجورو

• **رُوزَن**: [ا - مذ] ڳَڙکي. دَري. روشندانُ
* سوراخُ. ٿُنگُ. لوگهو. ٻرگهل. ڳتو
* [ف]

— **روزَنِ ديوار**: [ا - مذ] ڀتِ ۾ دَري يا ڳَڙکي
* [ف: روزن + ديوار = ڀت]

• **روزتاڻي**: [ا - خاص] جَکراڻي بلوچن جي هِڪَ پاڙي جو نالو
* [س/ات]

• **روزو ج روزا**: [ا - مذ] ڏينهن جو ڪُجهه بہ نہ کائڻ پيئڻ جو فَرضُ (خُدا جي طرف کان عائد ڪيل). صومُ. اِسلامَ جي پنجن رُڪنن مان ٽيون نمبر رُڪنُ (جنهن ۾ پرھ ڦٽيءَ کان سانجهيءَ جي آذان تائين کائڻ، پيئڻ کان پَرهيز ڪئي ويندي آهي)
* [ف: روزه]

— **روزائتُ ج روزائتَ**: [صفت] روزائتو. روزي وارو. روزيدار. روزي سان. جنهن روزو رکيو هُجي

— **روزائتو ج روزائتا**: [صفت - مذ] روزي وارو. روزيدار. روزي سان. جنهن روزو رکيو هُجي
* [مث: روزائتي ج روزائتيون]

— **روزو افطار ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] روزي جو مُقرر وَقتُ پورو ڪري کائڻُ ۽ پيئڻُ. روزو کولَڻُ

— **روزو پَچَڻُ**: [اصطلاح] روزي جي حالتَ ۾ ڪُجهه کائڻ يا پيئڻ (جنهن جي ڪفاري ۾ سٺ مائهن کي کاڌو کارائڻو پوي)

— **روزو چوڙڻُ**: [اصطلاح] روزو کولَڻُ. پوري ٽائيمَ تي ماني کائڻُ. روزي جي حالتَ ۾ روزي جو وَقتُ پورو ٿيڻَ بَعدِ کائڻُ ۽ پيئڻُ

— **روزو رَکَڻُ**: [اصطلاح] صُبح کان سج لهڻ تائين روزي جي نيتَ سان کاڌي پيتي کان پرهيز ڪَرَڻُ. ورت رکڻُ. اُپواسَ رکڻُ

— **روزو کائِڻُ**: [اصطلاح] روزو نہ رکڻُ. بي روزائتو هُجَڻُ

— **روزو کولَڻُ**: [اصطلاح] روزو افطار ڪَرَڻُ. روزو چوڙڻُ. ورت کولڻ. سَجي ڏينهن جي پرهيز کان پوءِ کاڌو کائڻُ

— **روزه دارُ ج روزه دارَ**: [ا - مذ] روزي رکيل. جنهن روزو رکيو هُجي. روزي وارو. روزيدار. روزائتو. روزي سان
* [ف: روزه + دار > داشتن = رکڻ]

— **روزه خورُ ج روزه خورَ**: [ا - مذ] روزو نہ رکندڙ. بي روزائتو
* روزي ۾ کائيندڙ
* [ف: روزه + خور > خوردن = کائڻ]

— **روزه ڪُشائي ج روزه ڪُشائيون**: [ا - مث] بلڪل پهريون روزو کولَڻ جي تقريبَ (اَڪثر ننڍي ٻار جي پهرئين روزي جي حالت ۾). روزي چوڙ. افطار. افطاري
* [ف: روزه + ڪشائي > ڪشودن = کولڻ]

• **روسَ**: [ا - مث] ناراضگي. رُسامو. ڪاوڙ. رنج
* [س/ل/ٺ]

— **روسامو ج روساما**: [ا - مذ] رُسامو. ناراضگي. ڪاوڙ. رَنج. روس. غَلَط فهمي (دوستَ طرفان). خواهَ مَخواهَ جي چڙ

— **روسو ج روسو**: [صفت - مذ] رُسڻو. رُسندڙُ. ٽيسائي. ٽيسئَرُ. ضِدي. هَٺيلو. چڙٺو. ايوٺو. زُود رنج. ٽانڊيءَ ٽيڻو

• **روسُ ج روسَ**: [ا - مذ] گندگي. خرابي. ڪِنُ. ڪچرو
* [س/ٺ]
* ٿلهي ماني. روٺ. روٽلو
* رذَل گوشتَ جو هِڪَ قِسمُ

• **رُوسُ**: [ا - خاص] اُتر ايشيا جي هِڪَ مُلڪَ جو نالو. رَشيا (Russia)

• **روسٽُ ج روسٽَ:** [صفت] پڪل. ڳريل (گوشت يا مُرغِي وَغيرِه)
* [انگ: Roast]

• **رَوِش ج رَوِشُون:** [ا - مث] هلت چلت. چال. ڍنگ. نَمُونو. ورتاءُ. طريقو. برتاءُ. وَهنوار
* رَفتار. هلڻي
* اِنتِظامُ. جوڙجڪ
* اَرڪانُ. اَفعالُ. اوسانُ. اُٿي وِهي. رَهڻي ڪَهڻي
* خاصيت. وَصف. اوجهہ
* [ف]

— **رَوِشِ اَختِيار ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] طريقو اختيار ڪرڻ. طرز اپنائڻ. ٻين جي هلت تي هلڻ

— **رَوِشِ بِگڙڻُ:** [اصطلاح] انداز خراب ٿيڻ
* بد افعالو ٿيڻ

— **رَوِشِ سُڌارُ ج رَوِشِ سُڌارَ:** [صفت] هلت چلت کي سڌاريندڙ. افعال سڌاريندڙ. اخلاق سڌار

• **روشُ ج روش:** [ا - مذ] روز. ڏينهن
* [بلوچي]
'روش مروشي روش. ڪاهِ نہ ڪيچين کي رَيين' (شاهہ/ديسي)
* [صفت] نانگو. اُگهاڙو. ننگو. برهنہ
* [س/ل]

• **روشَنُ:** [صفت] صاف. پڌرو. ظاهر. عيان. ظاهر ظهور. ويڪت. آشڪار
* چمڪندڙ. جرڪندڙ. تجلائي. چمڪنو. چلڪنو. منور. تابان. نوراني. نشانبر. پرسڌ
* مشهور. مقبول. معروف
* ڪليل. ڪشادو
* چهرو. آبدار. اوجل
* ٽڪو. ملو چلو
* عاليشان. شاندار
* عمدو
* ٽيڪيدار. ٽٽ وارو
* [ا - خاص] مسلمان مرد توڙي عورت جو نالو (پيش ۽ زبر جي تفاوت سان)
* [ف]

— **روشن آيتَ ج روشن آياتِ:** [ا - مث] واضح نشاني. پختو دليل

— **روشن اَختر:** [ا - مذ] سڀاڳو. بخت وارو. بختاور. ڀاڳن ڀريو. ڀاڳوان. خوشنصيب. قسمت وارو. ڀلورو
* [ف: روشن + اختر = تارو]

— **روشن اَکِ ج روشن اَکِيُون:** [ا - مث] ديد واري اک. چمڪدار اک
* حياءَ واري اک
* خوبصورت اک

— **روشِنائِي ج روشِنائِيُون:** [ا - مث] سوجهرو. نور. جوت. شعاع. پرڪاش. سجهندو. اُجالو. اُهاءُ. سهائي. چمڪو
* فجر. پرهہ ڦٽي. ٻاک
* ڏيئو. ٻتي
* مشهوري. پڌرائي. ظاهري
* لکڻ جي مس

— **روشِنائِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] روشني ڪرڻ. جوت جاڳائڻ. شعاع ڪرڻ. سجهندوڪرڻ. اُجالو ڪرڻ. ٻتي ٻارڻ
* ٻوٽو ٻارڻ. ڪو اهم ڪم ڪري ڏيکارڻ
* پنهنجي وڏن وارين سٺين روايتون جاري رکڻ

— **روشن بابُ ج روشن بابَ:** [ا - مذ] ڪنهن جڳهہ جو نمايان حصو
* يادگار دور (ڪنهن جي زندگيءَ جو)

— **روشن بَيان:** [صفت] جنهن جي بيان ڪرڻ جو انداز واضح هجي. آسان ۽ پر اَثر تقرير ڪندڙ

— **روشن بَياني:** [ا - مث] صاف گوئي. آسان طريقي سان بيان ڪرڻ جي حالت. وضاحت. سمجهاڻي

— **روشنُ ٿيڻُ:** [اصطلاح] سوجهرو ڪرڻ. چمڪڻ. شعاع ڪرڻ. تجلو ڪرڻ. اُجالو ڪرڻ. پرڪاش ڪرڻ. سجهندوڪرڻ. چمڪو ڪرڻ
* جلڻ. ٻرڻ. سڙڻ
* کلڻ. ظاهر ٿيڻ
* معلوم ٿيڻ. خبر پوڻ. ڄاڻ پوڻ
* صاف ٿيڻ. چٽو ٿيڻ

—**روشن پيشاني**: [ا - مث] چمڪندڙ چهرو، خوبصورت پيشاني

—**روشن خيال**: [صفت] سٺي سوچ وارو، وسيع خيالن وارو، جديد نظرين وارو، فرسوده سوچن جو مخالف

—**روشن خيالي**: [ا - مث] عقلمندي، ڏاهپ، دانائي

—**روشندانُ ج روشندانَ**: [ا - مذ] روشني اچڻ جي دري، لوگهو، جارو، بادبانُ، روزنُ، منگهه

* [ف: روشن + دان = رکڻ جي جاءِ]
* جاءِ ۾ ڏيئي رکڻ جو جارو
* ٻتي، فانوس، ڏيئو، مشعل

—**روشن دماغُ ج روشن دماغَ**: [صفت] اعليٰ دماغ، هوشيار، ذهين، فهيم، سمجهو، کليل دماغ، ڏاهو، سياڻو، عاقل

* [ف: روشن + دماغ = ذهن]

—**روشنُ ضميرُ ج روشن ضميرَ**: [صفت] صاحبِ ڪشف، روشن دل، صاحبِ دل، صاحبِ ادراڪ، اهلِ دل، گياني، هوشيار، عاقل، داناءُ، ماهر

* [ف: روشن + ع: ضمير = اندر]

—**روشنُ قياسُ**: [صفت] صاحبِ عقل

* [ف: روشن + قياس = غور، خيال]
* قياس وند، قياس مند

—**روشنُ ڪتابُ**: [ا - خاص] پاڪ ڪتاب، قرآن مجيد، هدايت ۽ نيڪيءَ جو ڪتابُ

* [ف]

—**روشنُ ڪرڻُ**: [اصطلاح] چمڪائڻ، چلڪائڻ، صاف ڪرڻ، ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ

* جلائڻ، ٻارڻ، ساڙڻ

—**روشني ج روشنيون**: [ا - مث] روشنائي، سوجهرو، اُجالو، سهائو، سُجهندو، سهائي، چمڪو، جهلڪي، تجلي، جوت، نور، شعاع

* پرههَ ڦٽي، باڪ

'طلوعِ سحر سان ٿي روشني، در بحر و بر پيدا'
(عطا محمد 'حامي')

* پڌرائي، ظاهرائي، مشهوري
* بينائي، ديدَ، اکين جي نظر

—**روشني ڪرڻُ**: [اصطلاح] جوت جاڳائڻ، شعاع ڪرڻ، سجهندو ڪرڻ، اُجالو ڪرڻ، ٻتي ٻارڻ

—**روشني گُل ٿيڻُ**: [اصطلاح] روشني بند ٿيڻ، جوت وسامڻ، شمع بند ٿيڻ، اونداهه ٿيڻ

—**روشني گُل ڪرڻُ**: [اصطلاح] روشني بند ڪرڻ، جوت وسائڻ، شمع بند ڪرڻ، اونداهه ڪرڻ، ٻتي/ميڻ ٻتي وسائڻ

—**روشني وٺڻُ**: [اصطلاح] اُجالو حاصل ڪرڻ

* [ڪنايه] جاڳرتا ماڻڻ، شعور حاصل ڪرڻ، هدايت وٺڻ
* فيضياب ٿيڻ، فيض ماڻڻ (ڪنهن درويش يا الله واري کان)

• **روضو ج روضا**: [ا - مذ] مقبرو، قبو، گنبذ، ڪنهن بزرگ جي قبر مٿان اڏيل گنبذ، تربت مٿان اڏيل قبو

* درگاهه، آستانو، مزار
* باغ، باغيچو، چمن، گلستان، ڦلواڙي، ڦولستان
* [ا - خاص] رسول ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن جي مزارِ اطهر
* [ع: روضة]
* حضرت امام حسين عليه السلام جن جي روضي مبارڪ جي شبيهه (جيڪا محرم الحرام جي ڏينهن ۾ برآمد ڪئي ويندي آهي)، تعزيو

—**روضهءِ اطهر**: [ا - خاص] سڀني کان پاڪ گنبذ، رسول ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن جي مزارِ اطهر جي مٿان اڏيل پاڪ قبو، گنبذِ خضرا (جيڪو مديني منوره ۾ واقع آهي)

* [ع]

—**روضهءِ اقدس**: [ا - خاص] سڀني کان مقدس روضو، رسول ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن جي مزارِ اطهر جي مٿان اڏيل پاڪ قبو، گنبذِ خضرا (جيڪو مديني منوره ۾ واقع آهي)

* [ع]

—**روضهءِ رسول**: [ا - خاص] رسول ڪريم صلي الله عليه وآله وسلم جن جي مزارِ اطهر جي مٿان اڏيل پاڪ روضو، گنبذِ خضرا (جيڪو مديني منوره ۾ واقع آهي)

* [ع]

— **روضءِ رِضوان:** [ا - مذ] جَنَتَ جو باغ. بَهشت. سُرڳ. جَنَتَ. فِردوس
* [ع]

— **روضي دارُ ج روضي دارَ:** [صفت] ڪنهن دَرگاهَ جو مُجاوُر. ڪنهن خانقاهَ جو خاص خِدمَتگار

• **روغان:** [ا - خاص] اڳوڻي رياسَت لَس ٻيلي ۾ هِڪَ آڳاٽي قِبَلي شَهَرَ جو نالو

• **روغنُ ج روغَنَ:** [ا - مذ] تيلُ. سَٿپُ. گيهه. عَرَق. چِڪِنائِي
* چِمڪو. چمڪو دَمڪو. ظاهِري ٻَهڪو. مَلمَعو. ٻاهرين ٽيپ ٽاپ
* رَنگُ. پينٽنگ
* پالِش
* [ف]

— **روغَنُ اُڏِرَڻُ:** [اصطلاح] چَمَڪَ دَمَڪَ خَتم ٿيڻُ

— **روغَنِ بَلِسان:** [ا - خاص] سونُ ٻوٽيءَ جو تيلُ
* [ف]

— **روغَنِ تَلخ:** [ا - خاص] ڄانيي جو تيلُ. ڪَڙو تيلُ. ڪارو تيلُ
* [ف: روغن + تلخ = ڪڙو]

— **روغَنُ چَڙهَڻُ:** [اصطلاح] چَمَڪَ دَمَڪَ پيدا ٿيڻُ. رَنگَ اَچَڻُ

— **روغَندارُ ج روغَندارَ:** [صفت] روغَني. تيلي. وارنِشي. سَٿپيو. چِڪِنو. چِڪِنائِيءَ وارو
* [ف: روغن + دار > داشتن = رکڻ]

— **روغَنِ زَرد:** [ا - مذ] مَکڻَ مان تيار ڪيلُ گيهه
* [ف: روغن + زرد = پيلو هيڊو]

— **روغَن سازُ:** [صفت] رَنگ سازُ. رَنگَ جو ڪاريگر

— **روغَن فَروشُ ج روغَن فَروشَ:** [ا - مذ] تيلُ جو واپاري. تيلي. تيلاڻي. تيلُ وارو
* [ف: روغن + فروش > فروختن = وڪڻڻ]

— **روغَنِ قازَ مَکڻُ:** [اصطلاح] خوشامَد ڪَرڻُ
* زُماني سازي ڪَرڻُ
* يارُ بَنائِڻُ. دوستُ ڪَرڻُ. سَنگَتِي ڪَرڻُ

— **روغِني ج روغِني:** [صفت] تيلُ وارو. سَٿپيو. چِڪِنو. سَٿپُ لَڳِلُ. وارنِشي
* [ف]

• **رُوفُ ج رُوفُون:** [ا - مث] ڇِتِ
* [اَنگ: Roof]

— **رُوفَ جو ڪارَبُ:** [ا - مذ] ڇِتِ جي سِرَن وِجهڻَ جو هِڪُ ڪارَبُ. سِرَن وِجهڻَ جو سانچو

• **روڪَ ج روڪُون:** [ا - مث] جَهلَ. پَلَ. مَنَع. پابَندي. سِيڙاپو. بَندَش. مُمانِعَت
* رَنڊَڪَ. اَٽڪَ. اَٽڪاءُ. آڏ. رُڪاوٽ
* نَظربَندي. گِرفتاري. ناڪابَندي. اِحاطِ بَندي
* گهَه
* ضابِطو
* ڪِري. پَرهيزُ. رَڪَ
* اِنڪار. نَهڪَر. اِجازَت نه ڏِيَڻَ جي حالَتَ

— **روڪائِڻُ:** [مَصدَرَ 'روڪڻُ' مان فعل متعدي بالواسطہ] بَندَش وِجهائِڻُ. بَند ڪَرائِڻُ. جَهلائِڻُ
* رَنڊائِڻُ. رُڪاوٽ وِجهائِڻُ. اَٽڪاءُ ڪَرائِڻُ
* مَنَع ڪَرائِڻُ. اِنڪار ڪَرائِڻُ. بازِ رَکائِڻُ
* [روڪيو روڪيندو روڪيلُ]

— **روڪَ ٿامَ:** [ا - مث] بَندَش. مُمانِعَت. جَهلَ پَلَ. رُڪاوٽ. پابَندي. اِحاطِ بَندي
* ضابِطو. ڪنٽرولُ
'ڏوهَنِ تي روڪَ ٿامَ ڪَئِي وَئِي' (جملو)

— **روڪَ ٽوڪَ:** [ا - مث] روڪَڻَ سان گَڏُ ٽوڪَڻَ جي حالَتَ. طَنزَ سان گَڏ مَنَع
* مَنَع. پابَندي. جَهلَ پَلَ. مُمانِعَت. اِنسِدادُ. بَندِش
* آڏ. رَنڊَڪَ. اَٽڪَ

— **روڪڻُ:** [مص - فعل متعدي] اَٽِڪائِڻُ. پَلَڻُ. رَنڊَڻُ. رَنڊائِڻُ. اَٽڪاءُ ڪَرڻُ
* جَهلَڻُ. بيهارَڻُ
* ٽارَڻُ. تَرساڻِڻُ. ٿَمڻُ. مَندڻُ. سِيڙائِڻُ. نِوارَڻُ. وارَڻُ
* اوراڻُ. واڙَ ڏِيَڻُ. اوٽَ ڪَرڻُ. پَردو ڪَرڻُ. اَجهو ڪَرڻُ
* بَچاءُ ڪَرڻُ. بَچائِڻُ. مَحفوظ رَکڻُ
* مَنَعُ ڪَرڻُ. بازِ رَکڻُ. جَهلَڻُ

* اِنڪار ڪَرَڻُ. نَهڪَر ڪَرَڻُ. اِجازَتَ نه ڏيَڻُ
* [مص] روڪَڻُ
* [امر] روڪِ
* [مضارع] روڪيان (ج) روڪيُون، روڪين (ج) روڪيو، روڪي (ج) روڪين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏبا آهن]
* [حال] روڪي ٿو (ج) روڪين ٿا
* [حال مث] روڪي ٿي (ج) روڪين ٿيُون
* [ماضي] روڪيو (ج) روڪيا
* [ماضي مث] روڪي (ج) روڪيُون
* [مستقبل] روڪيندو (ج) روڪيندا
* [مستقبل مث] روڪيندي (ج) روڪينديُون
* [اسم مفعول] روڪيَلُ

—**روڪي رَکَڻُ:** [اصطلاح] تَرسائِڻُ، جَهلي ڇَڏَڻُ، پَڪڙي بيهارَڻُ
* بَنَدِ ڪَرَڻُ، بَندي ڇَڏَڻُ، بَندِشِ هيٺِ رَکَڻُ، باز رَکَڻُ

—**روڪي روڪي:** [ظرف] تَرسائي تَرسائي، بيهاري بيهاري، جَهلي جَهلي
* قِسطِن ۾
* آهِستي آهِستي، ڌِيري ڌِيري، هوريان هوريان. هَري هَري
* ٿوري ٿوري عَرصي ۾، وَرِي وَرِي، هَرَ هَرَ، بارِ بارِ (جيئن: روڪي روڪي بَرساتِ پَوَڻُ وَغيره)
* اِحتِياطَ سان

• **روڪَ ج روڪَ:** [ا - مث/صفت] روڪڙا ٽڪا، نَقَدِ، ڪَئشِ، (انگ: Cash)
* [سن: روڪ]
* [ظرف] بَروَقت، اُنهيءَ مَهَلَ، بِنا دير، جَهٽ پَٽ، جلد

—**روڪَ نوڪَ:** [ا - مث] روڪَ، روڪَڙَ، روڪَڙو. نَقَدِ، نَقَدِي
* [ظرف] بَروَقت، ٽَڏي تي، اُنهيءَ مَهَلَ، هِڪَدَم

—**روڪَڙِ ج روڪَڙُون:** [ا - مث] نَقدِي، نَقَدِ پئِسا، حاضِر پئِسا، ڪَلدار
* پئِسَن جي حِسابَ جو ڪِتابُ، وَهِي، ڪَچو، ڪَئِش بوڪُ (انگ: Cash Book)

—**روڪِڙو ج روڪِڙا:** [صفت] نَقَدِ، روڪَ، روڪَڙَ، ڪَلدار، پئِسا
* [ظرف] بَروَقت، اُنهيءَ مَهَلَ، هِڪَدَم. بِنا دير جي، جَهٽ پَٽ
* پئِسَن نه ڏِيَڻَ جي حالَتَ ۾ اِستعمالُ ٿيندَڙُ لَفظُ (مثال طور: 'روڪِڙا ڏِناٿِينس' يعني نه 'ڏِناٿِينس')

—**روڪِڙو جَوابُ ج روڪِڙا جَوابَ:** [ا - مذ] رُکو جَوابُ، اِنڪارُ، ناڪارُ، نابري، نه، تُرتُ جَوابُ، يَڪدَم جَوابُ

—**روڪِڙو جَوابُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ناڪار ڪَرَڻُ، اِنڪار ڪَرَڻُ، رُکو جَوابُ ڏِيَڻُ، نابري وارَڻُ، نه ڪَرَڻُ

—**روڪِڙي ج روڪِڙيُون:** [ا - مث] نَقدِي، روڪَ، روڪَڙَ

• **روڳُ ج روڳَ:** [ا - مذ] بيمارِي، مَرضُ، ناچاقائِي، پيڙا، ڏوارُ، اَگهائِي، ناچَڱائِي، ڏوجُ، ڏُجَهندو، لَڱائِي، ڪُمَهرائِي، آزارُ، بي مَزائِي، رَنجُوري، تَڪلِيفَ

'ايڏو روڳُ ڏِسي، ويڄَ ٿِيا سَڀُ وائِڙا' (شيخ اياز)

* روڳَ، گَندَگِي، پوڻَ، پَس، گَندُ، سَڙيَلَ رَتُ، رَتُ پوڻَ، ڦُٽَ مان وَهَندَڙُ گَندُ
* [سن: روگ = گندگي]
* باهِ
* ڏُکَ
* عِشقُ، مُحَبَتَ

—**روڳائِتو ج روڳائِتا:** [صفت - مذ] اَگهو، بيمار، ناچَڱو، لَڱو، ناچاقُ، روڳَ وارو، روڳِي، جِيءَ جَڏو، ڏُجهارو، مَرضِيلُ، مَريضُ، ڪِرڪِٽو، رِڳِتِ، رِڳَ، رِڳو، ڏُٺارِي، ڏُکِيو، تَڪلِيفَ وارو
* پوڻَ وارو، گَندَ سان پُريَلُ
* [مث: روڳائِتِي ج روڳائِتِيُون]

—**روڳُ پَوَڻُ:** [اصطلاح] بيمارِي ڦَهلجَڻُ، مرضُ پَوَڻُ، اَگهائِي پَوَڻُ

—**روڳُ لَڳَڻُ:** [اصطلاح] بيمارِي ٿِيَڻُ، بيمارِي پَوَڻُ، مَرضَ جو پَوَڻُ، اَگهائِي ٿِيَڻُ
* جَهگِڙو پَوَڻُ
* عِشقُ لَڳَڻُ

— روڳ منجهه رولڻ: [اصطلاح] مَرض ۾ مُبتلا هُجڻ. دائمُ المَريض هُجڻ. سَدائين بيمار رَهڻ

* گناهن ۾ گرفتار هُئڻ. بڇڙن ڪمن ۾ ڦاسڻ. ڪَڌن ڪَرتوتن ۾ ڦاسڻ

* عاشِق سان نازُ ڪَرڻ (مَحبُوبَ پاران). چاهيندڙ کي خواهَ مَخواهَ تَڪلِيفُون ڏِيَڻ

— روڳي ج روڳي: [صفت] بيمار. اَگهو. مَرض وارو. مَرضِيل. اَڻ سَگهو. ناچَگو. لَگو. روڳائِتو. جِيءَ جَلو. ڏُجهارو. دائمُ المَريض. ناچاڪ

* گندَ پِٽَ سان پُريَل. رَتَ پُونءِ سان پُريَل

* ڪِنو. گندو. خَرابُ. بڇڙو. گدلو

* سُستُ. آرسِي. ٽوٽِي. ڪاهِل. ڍاڪِن ڍِلو. عارِي. ڪَمَ ڪوسُ. سَلِيو ساٽُ. آرسائِتو. وِساٿو. ڍِرڪو. گُمُ

* مَعذُورُ. لاچارُ

• **رولُ ج رولَ:** [صفت] بي ٺانئيڪو. بي ماڳو. بي هَنڌو. نڌڻڪو

* آوارو. ٽُلڪائِتو. رولاڪ. رولُو. روهَ رَليو. ٽولاڪڙ. پَنوارُ. ٽِرٽابڙيو. ڪانٽُ. رولاڪڙ. ڏِڪا ڪائيندڙ. اَجايو گهمندڙ. واهِياتُ ڦِرندڙ

* لانبڙُ. لَنبُ. لَفَنگُ

* مَنگِتو. پِنُو. پِينانگُ. ٽوهو. پِنندڙ. بيڪارِي. فَقِيرُ. پِيناڪ

* سُستُ. ڪاهِل. ٽوٽِي. آرسِي

* [ڪنايہ] سَياحُ. تارِيخِي ماڳَ وَغيرَه گهُمڻ جو شوقِينُ. ڪوهہ پيَما

* پانڌِي. پانڌِيڙو

— رولاڪُ ج رولاڪَ: [صفت] آوارو. گهمندڙ ڦِرندڙ. ٽلڪائو
'سِتارن جي سَنگ ۾، راتين جا رولاڪ' (شيخ اياز)

— رولاڪِي ج رولاڪِيُون: [ا - مث] آوارگِي. ٽلڪائي

* هَلاڪِي. رولڙو

— رولائِڻُ: [مصدر 'رولڻ' مان فعل متعدي بالواسطہ] هيڏانهن هوڏانهن ڊوڙائِڻ. رُلائِڻ

* دَربَدَر ڪَرڻ. ڏِڪا کارائِڻ

* سَتائِڻ. تنگ ڪَرڻ

* هَلائِي هَلائِي ڪَڪ ڪَرڻ. اَجايو هَلائِڻ. گهِٽِي اَڄ وَڄ ڪَرائِڻ

* لَڏائِڻ. هِجرت ڪَرائِڻ

* [رولِيو رولِيندو رولِيَلُ]

— رولڙو ج رولڙا: [ا - مذ] بي ٺانئيڪائِي. رولو. پنواري. بي ماڳائِي. بي هَنڌائِپ

* [س/ات]

* دِقتَ. تَڪلِيفَ. هَلاڪِي. پَريشانِي. مُصِيبَتَ. جاڪوڙو. ڪَشالو. ڪَشٽَ. ڏُکَ. ڏُکَ. ڏُکِيائِي

* اِنتظار. بي چيني

— رولڻُ: [مص - فعل متعدي] رُلائِڻ. رولو وجهڻ. دَربَدَر ڪَرڻ. پنڌ ڪَرائِڻ

* اَڌَ ۾ ڇَڏِي ڏِيَڻ. ڦِٽائِڻ. خَرابُ ڪَرڻ

* ڦَڏو وِجهڻ. ڦِيتارو وِجهڻ. وَگهن وِجهڻ. چِيڏَڪ وِجهڻ. رَنڊَڪ وِجهڻ

* غَفلَتَ ڪَرڻ

* مَستِي ڪَرڻ

* گُمُ ڪَرڻ. گهِلَ ڪَرڻ

* [مص] رولَڻ

* [امر] رولِ

* [مضارع] رولِيان (ج) رولِيُون. رولِين (ج) رولِيو. رولي (ج) رولِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍبا آهن]

* [حال] رولي ٿو (ج) رولِين ٿا

* [حال مث] رولي ٿي (ج) رولِين ٿِيُون

* [ماضي] رولِيو (ج) رولِيا

* [ماضي مث] رولِي (ج) رولِيُون

* [مستقبل] رولِيندو (ج) رولِيندا

* [مستقبل مث] رولِيندِي (ج) رولِينديُون

* [اسم مفعول] رولِيَلُ

—رولو ج رولا: [ا - مذ] مُونجهارو، گڙٻڙ

* لُڙُ، گهمسانُ، هائيتالُ، ٻکيڙو، وِڳوڙُ

* جهيڙو، ڦَٽو، دنگو، فسادُ، گهمگوڙُ، گندگوڙُ، جنجلُ، ڦيٽاڙو، خَلَلُ، دَربدَري

* تڪليفَ، ڏُکُ، بي آرامي، بي قراري

'مُون کي رولا رُوحَ جا، چِتَ اندرِ چڪَنِ' (شيخ اياز)

* حيراني، پريشاني

* انڌ ڌنڌ، بادشاهه گردي، بد انتظامي، اَبتري

* فِڪرُ، ڳڻتي

* اِنتظارُ، اوسيئڙو

* ڀولو، غلطي، چُڪَ

* حيراني، وائڙائي

—رولو پَوَڻُ: [اصطلاح] حِسابَ ڪِتابَ ۾ ٻَلُ پَوَڻُ، چُڪَ پَوَڻُ، غَلَطِي ٿِيَڻُ

—رولو ڪَرَڻُ: [اصطلاح] فسادُ ڪَرَڻُ، ٻکيڙو ڪَرَڻُ، شورَشِ مَچائِڻُ، ڦَٽو ڪَرَڻُ، دَنگو ڪَرَڻُ، بَغاوَتَ ڪَرَڻُ

—رولو وِجهڻُ: [اصطلاح] مُونجهارو پيدا ڪَرَڻُ، گڙٻڙ پيدا ڪَرَڻُ، بي اِنتظامي وِجهڻُ، اَبتَري پيدا ڪَرَڻُ

—رولُو ج رولُو: [ا - مذ] بيگانو، ڀٽڪندڙُ، پينانگُ، رولاڪُ، تَلڪائُو، روهَه رُليو، رولُ، تولاڪُ، ٽِڙَٽاٻڙيو، بي ٺائيڪو، لَٽُ، لَنگُ، لانڀڙُ، آوارو

* ٿوهو، اوپرو، ڌاريو، اوپٽو، اَڻ واقِف

* اَپوِمي، اَڻ سُونهُون

* مُسافِر، پَرديسي

* خانه بَدوش، هِڪَ هَنڌان ٻِئي هَنڌِ رَهندڙُ

● **رولُ ج رولَ:** [ا - مذ] مُلازِمَن يا شاگِردَن جي نالَن جي فَهرِستِ، حاضِريءَ جو ڪِتابُ، داخِلا جو ڪِتابُ، مَسٽَررولُ

* گولُ ٿُهو، ويڙهو، ويڙهوٽو، وِيٽو

* سَموسي جو هِڪُ قِسمُ (گول ويڙهيلُ جنهن جي اَندر قيمو دال يا پٽاٽو وَغيره ڀَرِيلُ ٿئي، مِٺا رولَ به ٿِيَنِ، جن کي 'ڪرِيم رولُ' چَوَنِ)

* [انگ: Roll]

* ڪِردار (ڊِرامي يا فِلم وَغيرَه جو)

* شَخصي ڪارگُذاري

* [انگ: Role]

—رولِ ماڊِل: [ا - مذ] مِثالي ڪِردارُ

* [صفت] مِثالي شَخصيَتَ

* [انگ: Role model]

—رولِ نمبَر: [ا - مذ] شاگِردَ جو اِسڪُولَ ۾ سُڃاڻپَ جو نمبَر

* [انگ: Rol number]

● **رُولُ ج رُولَ:** [ا - مذ] قاعِدو، قانُونُ، نيِرايَلُ حُڪمُ، ضابطو، دَستورُ، رَواجُ، طَرِيقو، سِرشتو

* لِيڪَن ڪَڍَڻَ جو ڪاٺَ جو گول ءِ ڊِگهو اوزارُ، لِيڪِٽو، گولُ ڦتِيلُ

* لوهَه جو وَزَن دارُ ڀورو چَڪِرو، رَستَنِ يا ميدانَ کي هَموارُ ڪَندڙُ، لوهو سانئِرُ

* [انگ: Role]

* ڪورِيُنِ جو هِڪَ قِسمَ جو اوزارُ

* هِڪَ گولِ لَٺِ مَنَن کي گُنڊيندڙُ پَٽينِ جي وِچَ ۾ ڦِرَندڙُ

* ڪپڙي جو هِڪُ قِسمُ

* [س/ات]

—رُولُ پِئِن ج رُولُ پِئِنُون: [ا - مث] پينسِل

* سُرمي جو قَلَمُ

* نَقاشيءَ جو قَلَمُ

* [انگ: Role pen]

—رُولَرُ ج رُولَرَ: [ا - مذ] پٿَرَنِ کي پيهَڻَ جي مَشينِ

* [انگ: Rolar]

● **رولِها:** [ا - خاص] مينگهواڙَنِ جي هِڪَ ذاتِ جو نالو (ٿَرَ ۾ رَهَندَڙ)

* [س/ٿ]

● **رومُ:** [ا - خاص] قُرآنَ شَرِيفَ جي هِڪَ سُورَتَ جو نالو

* [ا - خاص] اِٽليءَ جي گاديءَ جي هَنڌَ جو نالو

'تُوڙي وَڃي رومُ، تہ بہ ڀورو ءِ ڀومُ' (چوڻي)

—رومَنُ: [ا - مذ] رومُ مُلڪَ جو رَهاڪو

* اَنگريزي حَرفَنِ ۾ لَکيَلُ ٻي ٻولي

—رومَنُ ڪيٿولِڪ: [ا - مذ] عيسائِيُنِ جو هِڪُ فِرقو

* [انگ]

—رومَن ڪيپيٽَر: [ا - مذ] اَنگريزي حَرفَنِ ۾ لَکيَلُ ڪنهن ٻيءَ ٻوليءَ جو حَرفُ

* [انگ]

—رومي: [أ - مذ] رومَ مُلڪَ جو رَهاڪو. تُرڪيءَ جي علائقي 'رومَ' جو رَهاڪو
* [ا - خاص] مَشهُورُ بُزرگَ ۽ صوفِي شاعِرَ مولانا جَلالُ الدِين جو لَقبُ
• رومر: [ا - مذ] ٻَتَ جا وارَ. جِسمَ تي وارَ. پَرَ
* [س/ٿ]
—روماچ: [ا - مث] اُڀا وارَ. کَڙا ٿيل وارَ. ڪانڊارِيَل وارَ
—روماچِتُ: [ا - مذ] بَدنَ جا کَڙا وارَ. اُڀا ٿِيَل وارَ. ڪانڊارِيَل وارَ. روماچ
* [ظرف] گدگُدِ. هَرشِتِ. نِهالُ. راضِي. خوش. جوپ
—روماوَلِي ج روماوَلِيُون: [ا - مث] پيٽَ تي وارن جي قطارَ
—رومُ رومُ: [ا - مذ] وارُ وارُ. رَڳَ رَڳَ. عُضوو عُضوو. اَنگَ اَنگَ. ذَرو ذَرو. جِسمَ جو هَر هِڪُ عُضوو
—رومُ رومُ ڏَڪڻُ: [اصطلاح] سَجو بَدنُ ڪانڊارجي وَڃَڻُ. سَجو بَدنُ ڏَڪَڻُ. وارُ وارُ ڏَڪَڻُ. جِسمَ جو هَر هِڪُ عُضوو ٿَرڪَڻُ. گهڻو هِراسجَڻُ. خوف ۾ پَرجي وَڃَڻُ
• رُوم ج رُومس: [ا - مذ] ڪَمرو. ڪوٺي. حُجِرو
* [انگ: Room]
—رُوم پارٽنَر: [صفت] هِڪَ ئي ڪمري ۾ رَهَندَڙَ ساٿي. روم ميٽ (هاسٽِل جو اِصطِلاحُ)
* [انگ: Room partner]
—رُوم ميٽ: [صفت] هِڪَ ئي ڪَمري ۾ رَهَندَڙَ ساٿي. روم پارٽنَر (هاسٽِل جو اِصطِلاحُ)
* [انگ: Room Mate]
• رُومالُ ج رُومالَ: [ا - مذ] منهَن وَغيرہ صاف ڪَرَڻَ لاءِ ننڍو ٽُوالُ. هَٿَ ۾ ڪَڻَڻَ جو ننڍڙو ڪپڙو
* [ف: رو = منهن + مال > ماليدن = مهٽڻ]
—رُومال ۾ ويڙهي پادَرَ هَڻَڻُ: [اصطلاح] ڳُجهي طَرحَ سان بي عِزتي ڪَرَڻُ. ڳُجهيءَ طَرحَ سان ڏَڪَ هَڻَڻُ
—رُومالِي ج رُوماليُون: [ا - مث] عورتَن جي مَٿي جي بَدَنَ جو هِڪُ ڪپڙو. بُرقعي جو اَڳيون حِصو
* [ف]

• رُومان: [ا - مذ] عِشقُ. مُعاشِقو.عِشق بازي
* [انگ: Roman]
—رُومانٽِڪ: [صفت] رُومانوي. عاشِقاڻو. عاشِقيءَ وارو
* [انگ: Romantic]
—رُومانوِي: [صفت] عِشقَ سان مَنسُوبُ. رومانس مُتَعلِق. عاشِقاڻو. عاشِقيءَ وارو
—رُومانوِي داستان: [ا - مذ] عِشقَ سان مَنسوبُ قِصو. عِشقَ جو داستانُ
• رُوهڙ ج رُوهڙون: [ا - مث] ڪاهَ. حَملو. اَلَر. ڊوڪَ. جُلهَ. سَٽَ
* غلبو
* لاڙو
* [س/ات]
—رُوهڙ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] ڪاهَ ڪَرَڻُ (ڪني جي). اَلَر ڪَرَڻُ. جُلهَ ڪَرَڻُ. حَملو ڪَرَڻُ
* سَٽَ ڏِيڻُ. ڊوڪي اَچَڻُ
* اوچتو سَنبَتَ ڪَرَڻُ
—رُوهڙو ج رُوهڙا: [ا - مذ] بي خوف. بي ڊَپو. دِليرُ. بَهادُرُ. وِيرُ. سُورمو
* [س/ات]
• رُوهڻُ: [مص - فعل متعدي] سُٽَ ڪي وَري پَنهنجيءَ مَرضِيءَ موجبَ ويڙهَڻُ (ڪورِيَن جو هِڪُ اِصطِلاحُ)
* [س/ات]
* [مص] رُوهَڻُ
* [امر] رُوهِ
* [رُوهيو. رُوهيندو. رُوهيَل]
• رُون: [ا - مث/صوتي] هِڪَ قِسمَ جو آوازُ. سَنهُو آوازُ. رِينگٽُ. رِيهاٽُ. چِيچاٽُ. چِيچَٽُ. رِينگو
* روئڻَ جو سَنهُو آوازُ
* [سن: رو]
* [ا - مذ] سَنها وارَ. رومُ. پَرَ
* [س/ٿ]

—**رُون رُون:** [ا - مث/صوتي] هِڪَ قِسمَ جو سَنهو آوازُ
* نارَ جو رِينگٽُ
* سَرَندي جو آوازُ
* ڪَپاهَه صاف ڪَرَڻَ جو آوازُ
* ڪَنهِن بارَ جي روئَڻَ جو آوازُ
* چَرخي جو آوازُ
* ٻون ٻون، ٻڻ ٻڻ، جهُونگارُ، هُون هُون، رِينگو، رِينگاٽُ، رِينگِڙو

• **رونبو ج رونبا:** [ا - مذ] ڪَنهِن پوڪَ جي سَلَنِ کي هِڪَ هَنڌان ڪَڍِي ٻِئي هَنڌِ هَڻَڻَ جو ڪَمُ. رَوٽَ، رَنبَ، رونبَ، وِهَرَ، وِهراجَ

• **رُونيَ ج رُونيُون:** [ا - مث] رومَڙَ (ڪڻي جِي)، جَلهَه، ڪاهَه، ڏوڪَ، اُلَرَ

• **رُونٽَ ج رُونٽُون:** [ا - مث] ٽُونٽِ ڪان ڪَپِيَلَ ٻانهَن
* [س/ل]

—**رُونٽو ج رُونٽا:** [صفت - مذ] ٽُونٽِ ڪان ٻانهَن ڪَپِيلُ ماڻهُو، ٻانهَن پِڱلُ، ٻانهَن ڪان مَعذُورُ
* [مث: رُونٽِي ج رُونٽِيون]
* [ا - خاص] ڪاري جِي مَڇِيءَ جو هِڪُ قِسمُ

• **رُونجَهه:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر ضِلعي خيرپورِ ۾ رَهَنِ)

• **رُونجها:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **رُونجهائِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثَر ضِلعي خيرپورَ ۾ رَهَنِ)

• **رُونجهو ج رُونجها:** [ا - مذ] پِنِيِڻِنَ جي ڪُتَلَ وارِن وارو، ڪُتَلَ پَنجِڻِنَ وارو، چُنجهو، ننڍِيِنَ اَکِين وارو، چُوچو، جَهرو
* [مث: رُونجِهي ج رُونجهيون]

• **رُونڊَ ج رُونڊُون:** [ا - مث] رَهَڙِ، رانيُوٽو، جانيُوٽو
* [س/ات]

—**رُونڊَ ٻہ نہ اَچَڻِ:** [اصطلاح] رَهَڙَ ٻہ نہ اَچَڻُ، ڪُجهہ ٻہ نہ ٿِيَڻُ، صَحِيح سَلامَت بَچِي نِڪِرَڻُ (تَمام وَڏي حادِثي يا نُقصان مان)

—**رُونڊَڙو ج رُونڊَڙا:** [ا - مذ] رَهَندو، جانيُوٽو، رانيُوٽو، رَهَنڊِڙو
* [س/ڪوهہ]

• **رُونڊَ ج رُونڊُون:** [ا - مث] ٽُونٽِ ڪان ڪَپِيَل ٻانهَن، ٻانهَن ڪان مَعذُورُ هُجَڻَ جِي حالَتَ
* [س/ات]

—**رُونڊو ج رُونڊا:** [صفت] هَٿَن يا ٻانهُن ڪان بيڪارُ ماڻهُو، رونٽو، ٽُنڊو، ٽُونٽِ ڪان ٻانهَن ڪَپِيَلُ ماڻهُو، ٻانهَن پِڱلُ، ٻانهَن ڪان مَعذُورُ، جَڏو، ٽُوٽو، ٽُونٽو، لِلِهو، رَنڊو
* [مث: رُونڊِي ج رُونڊِيون]

• **رونشو ج رونشا:** [ا - مذ] کِلُ، خوشِي، مَزو، وِندُرَ، وِهارَ، بازِي، کِلولَ، کيلَ، چَرچو، تَماشو، راڳُ رُوپُ، پِڳِتِ، مَزبداري، ناٽڪُ، رَنگُ، مَسخِري، مَشڪِري، سانگُ، لُطف
* [مجازاً] مَعمُولِي شيءِ، عاميانہ ڳالهہ
'عِشقُ هو چَرچو نہ هو رونشو نہ هو' (استاد بخاري)

—**رونشانٽُون ج رونشانٽان:** [صفت] کِلارو، کِلُ جَهِڙو، کِلائِيندڙُ، مَسخِريءَ جَهِڙو
* عَجِيبُ، حيرَتَ جَهِڙو

—**رونشائِتو ج رونشائِتا:** [صفت - مذ] خوشِيءَ جَهِڙو، مَزي جَهِڙو، رونشائِي، کِلَ جَهِڙو، رونشانٽون، کِلَ مُنهُون، کِلٽو، کِلائِيندڙُ، مَسخِرو، ظَرِيفُ
* [مث: رونشائِتِي ج رونشائِتِيُون]

—**رونشائِي ج رونشائِي:** [صفت - مذ] خوش مِزاجُ، خوشِي مَلهائِيندڙُ، رونشو ڪَندڙُ، چَرچائِي، خوش طَبعَ، ٻوڳائِي، وِندرائِيندڙُ، مَزاحِيہ، ظَرِيفُ
* رانديڪَرُ، کِلاڙِي

—**رونشو سَمجهَڻُ:** [اصطلاح] مَعمُولِي ڳالهہ سَمجهَڻُ

—**رونشو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] خوشِي ڪَرَڻُ، مَزو ڪَرَڻُ، هَلوڳلو ڪَرَڻُ

—**رونشي ڪوڏيو ج رونشي ڪوڏيا:** [صفت - مذ] تَماشِ بِينُ، تَماشائِي
* هَلڪِڙي طَبِيعَتَ وارو، ٽِرڙو، غير سَنجِيده
* [مث: رونشي ڪوڏِي ج رونشي ڪوڏِيون]

• **رونَق ج رونَقُون:** [ا - مث] چِهرو، رُوپُ، رَنگُ، وَرَنُ، صُورَتَ، سُونهَن، خُوبِي، حُسنَ، سوِبِيا، خُوبصُورَتِي، زِينَتَ، زيبُ، سَهائِي، سُندَرتا، نِزاڪَتَ

* لَطف، مَزو

* وِندُرَ چَهَچِٽو

* راحَتَ، عيشُ

* تيجُ، جَلوو، ڪِرانتِي، جهلڪو، پِڙڪِي، پرتابُ، دَما، براجُ، تَجَلو، جوتِ، چَمڪو، پِيڪو، تَجَملُ

* ٺَٺُ، دِبدِبَو، شانُ، جاهُ و جَلالُ، شانُ شوڪَتَ، وَقارُ، دَبدَبو، رُعبُ، تابُ، حَشمَتَ

* تازگِي، آبادِي، بَهار

* [ف]

— **رونَق اَفروزُ:** [صفت] رونَقَ وَڌائِڻَ وارو، جَلوه گَر

* جَلوه فَرما، تَشرِيف فَرما، قَدَم رَنج فَرما

* [ف: رونق + افروز > افروختن = وَڌائِڻُ]

— **رونَق اَفروزُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] جَلوه اَفروزُ ٿِيڻُ، تَشرِيف فَرما ٿِيڻُ، بَراجمانُ ٿِيڻُ، اَچَڻُ، آمَدِ ٿِيڻُ

* ڪَنهِن جي لِحاظَ سان يا ڪَنهِن لِحاظَ ڪَري عِزَتَ وارو ٿِيڻُ

— **رونَق اَفزا:** [صفت] رونَقَ کي وَڌائِيندَڙُ، رونَقَ وَڌائِڻَ وارو، رونَقَ اَفروزُ

* [ف: رونق + افزا > افروزدن = وڌائڻ]

— **رونَق اَفزا ٿِيڻُ:** [اصطلاح] تَشرِيف فَرما ٿِيڻُ، جَلوه فَرما ٿِيڻُ، بَراجمانُ ٿِيڻُ

— **رونَقدارُ ج رونَقدارَ:** [صفت] رونَقَ وارو، چَمڪيدارُ، تَجليدارُ، ترڪيدارُ، پِيڪيدارُ، شاندارُ، عاليشانُ

* حَسِينُ، سهڻو، سوِبِياوانُ، خُوبصُورَتَ

* پُرلطف، پُربَهارُ، مَزيدارُ

* [ف: رونق + دار > داشتن = رکڻ]

— **رونَق محفِلُ:** [صفت] سَجِيءَ ڪَچَهرِيءَ جِي سُونهَن، مَهمانِ خاص، سَمُورِيءَ مَحفِل جو سِينگار

• **رونڪو ج رونڪا:** [ا - مذ] وونڪو

• **رونڪو ج رونڪا:** [ا - مذ] روئڻَ جو نَمُونو، روڄُ، رُون رُون، رِبنگَٽَ، رِينگاٽَ

* [س/ل]

• **رونڪَ ج رونڪُون:** [ا - مث] مَرضِي، پَسَندِ، خَواهِشِ، اِڇا، سَڌَ، راء

* [س/ٿ]

• **رُونڪِڙو ج رُونڪِڙا:** [ا - مذ] وَڻُ، دَرَختُ

* [س/ٿ]

• **رُونگَ ج رُونگُون:** [ا - مث] وَڏيڪَ حاصِل ڪَرَڻَ جو مُطالبو

* رُونگَ، ڪرڪَ، ٿورو وَڌيڪَ مِقدارُ، ٿورِي وَڌيڪَ ڏِرِي (ڪَنهِن شيءِ جِي)، سَوائِي

• **رُونگاٽُ ج رُونگاٽَ:** [ا - مذ/صوتي] رُون رُون، رِينگَٽَ، تارَ جي هَلَڻَ جو آوازُ

* [س/اٽ]

* سُرَندي جي وڄڻَ جو آوازُ

* گولِيءَ جو آوازُ

* بِيمارَ ماڻهوءَ جي ڇنگهه جو آوازُ رُونگِڙو، رِينگِڙو

• **رُونگاڻَ ج رُونگاڻُون:** [ا - مث] واٽَ (ٻَنِيءَ جِي)، گَس، پيچرو

* [س/ل]

• **رُونگها:** [ا - خاص] هِڪَ قَبِيلي جو نالو

• **رُونگهاٽُ ج رُونگهاٽَ:** [ا - مذ] رُون رُون، رُونگاٽَ

• **رُونهارو ج رُونهارا:** [ا - مذ] ڏِندَ جي پَکِيءَ جو هِڪَ قِسمُ

* [س/ل]

• **رُونهاڙو ج رُونهاڙا:** [ا - مذ] رُونهارو

* [س/ٿ]

• **رُونٽارو ج رُونٽارا:** [ا - مذ] رُونهارو

* [س/ل]

• **رُوڙِ ج روڙِيُون:** [ا - مث] واهَ مان ڪَڍيَلَ هِڪَ ڳجهي شاخُ

* زَمِينَ کي پاڻِيءَ جي گهارِي مان پِيَلَ ڳجهي ڪاڏِ

* سوراخُ، ٽُنگُ، ٻِرڙُ، ڏُرُ، ڏرڙُ

* ڪَنهِن واهَ وَغيرَه مان ٽِيَلُ سوراخُ

* ٻَنِيءَ کي هَرَ ڪاهڻَ کان اَڳُ ڏِنَلُ پاڻِي، ريڄ

* سُرَنگهه، نَڙو، ٽمبو

• **رَوَڻُ:** [مص - فعل لازمي] هَلَڻُ، رَمَڻُ، وَڃَڻُ، روانو ٿِيَڻُ
* **[ف: رفتن = هلڻ]**
'جيڪَر رَوان روش، مَروِشي مَحبُوبَ ڏي' (شاهه/ ديسي)
* خوشيءَ مان ڦيرِيُون پائِڻُ، جُهمرِيُون هَڻَڻُ، نيڻنگَ نَپا ڏيَڻُ
* خوش ٿِيَڻُ، سَرهو ٿِيَڻُ، راضِي ٿِيَڻُ، نِهال ٿِيَڻُ، پَرسَن ٿِيَڻُ
* **[رُويو رُوندو رُويَلُ]**

• **رُوَڻُ:** [مص - فعل لازمي] روئِڻُ، ڳوڙها ڳاڙَڻُ
* **[رُويو رُوندو رُويَلُ]**

• **رُوڻ ج رُوڻُون:** [ا - مث] ڳالِهه، گُفتگو، گُفتار
* [س/ات]

— **رُوڻ پُوڻ:** [ا - مث] ڳالِهه ٻولِهه، گُفتگو، ٻَچار، گُفتار، چوُبولُ
* [س/ات]

• **روٽِي ج روٽِيُون:** [ا - مث] آبادِيءَ کان اڳَ ۾ زَمِينَ کي ڏِنَل هَلڪو پاڻِي، ريڄ

• **روهَه ج روهَه:** [ا - مذ] جَبَلُ، ٽڪَرُ، ڇَپَر، ڪوهَ، پَهاڙُ، ڏونگَر، پَربَتُ، ٽوڙهو
* **[سن: روشن]**
'آڏو ٽڪَرَ ٽَر، مَٿان روهَ رَتيُون ٿِيُون' (شاهه/ديسي)
* مَڪَڙَنِ جو جُهندُ، روڻُ، مَڪَڙَنِ جو وَلَر، مَڪَڙَنِ جي فوجَ، مَڪَڙَنِ جو ڪَٽَڪُ
* ڪاوِڙِ، غُصو، ڏَمَر، ڪِروڌ، وِڏوڻِ، چِڙ، ڪوپُ
* غَضبُ، تيڄ، قَهَر
* **[س/ڪوهه]**
* سَخت گَرمِي، ڪاڙهو، تپش، لُڪَ، رَڄهه

— **روهاڪِي ج روهاڪِي:** [صفت] جَبَلَنِ ۾ رَهَندڙُ، پَربَتِي، جابِلو، ڇاپِرو

— **روهَه پَرڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ اَچَڻُ، مُصِيبَتَ ڪَڙڪَڻُ، مُشڪِلاتِ اَچَڻُ
* **[س/ڪوهه]**

— **روهَه تي چَڙهَڻُ:** [اصطلاح] جَبَل تي چَڙهَڻُ
* تَڪلِيفُون سهَڻُ، مشڪلاتون ڀوڳَڻُ، مصِيبَتَ ڪَڙڪَڻُ

— **روهَه رَلا:** [ا - مذ] جَبَلَن جو رولو
* مصِيبَتون، مُشڪِلاتُون، ڏکَ ٿِي ڏکَ

— **روهَه رَليو ج روهَه رَليا:** [ا - مذ] رولاڪُ، ڀَٽوارُ، ٻَهَر پيرو، ٻي ماڳو، ٻي ٺائينڪو، ٻي هَنڌو، آوارو، ٽِلڪائُو، رولُو، ٽولاڪَڙُ، ٽِڙ ٽابڙيو، ڦيتَمَڙُ، لُفنگُ، لونبُ، لوفَر
* سُستُ، ڪانٺُ، ٽوٽِي، آرِسِي، ڪاهِلُ

— **روهَه رَليو هُئَڻُ:** [اصطلاح] هَميشه ڏِکَنِ ۾ هُجَڻُ، سِدائِين رولاڪِيُنِ ۾ هُجَڻُ
* لوفَر هُجَڻُ، لَفنگُ هُجَڻُ
* سُستُ هُجَڻُ، ٽوٽِي هُجَڻُ

— **روهَڙِ:** [ا - مث] ٺَنڊِڙيُون پٿرِيُون، ڪَڪرِيُون، ٻَهَٽِيُون
* **[س/ڪوهه]**

— **روهِڙو ج روهِڙا:** [ا - مذ] پٿرائُون هَنڌَ، جابلُو هَنڌَ
* **[س/ات]**
* [صفت] جابِلو، ڇاپِرو، ٽڪرائِتو، ٽاڪَرو

— **روهِڙِي ج روهِڙِيُون:** [ا - مث] ٽَڪرِي، ٻَهَٽِي، پٿرِي، پٿرڙِي
* ڪوهَه ۾ پاڻِيءَ جي مَٿان سَخت ٻِهَڻَ جو ڍَڪُ

— **روهَه لَڳَڻُ:** [اصطلاح] جَبَل جي ٿَڌِي هَوا لَڳَڻُ، اُتَر جي ٿَڌِي هَوا لَڳَڻُ، پارو پَوَڻُ، سِيءُ پَوَڻُ
* **[س/ڪوهه]**

— **روهَه ۾ رُلائِڻُ:** [اصطلاح] اَڏَ ۾ ڇَڏِي وَڃَڻُ، مُصِيبَتُنِ ۾ وِجهي وَڃَڻُ، مُشڪِلاتُنِ ۾ ڇَڏِي وَڃَڻُ
* **[س/ات]**

— **روهِيلو ج روهِيلا:** [صفت] ڪوهِستانِي، ڏُونگِريو، پَهاڙِي، ڇاپِرو ٽاڪِرو
* جابِلو ماڻهُو

• **روهاڪِي ج روهاڪِي:** [ا - مذ] هَڪَ پَکِيءَ جو قِسمُ، جَبلَنِ ۾ رَهَندڙُ پَکِي

• **روهِڙَڙَ ج روهِڙَڙُون:** [ا - مث] ٻاجارِيءَ جي ٻنهِي پاسَنِ جي وِچَ ۾ ٻَڌَل رَسِي
* **[س/ات]**

• **روهڙِي ج روهڙِيُون:** [ا - مث] جَبَلَنِ ۾ پيدا ٿيندڙ جهنگلي ڦَلَ جو قِسمُ. ڏٿُ
* هِڪَ وَڻَ جو نالو
* [ا - خاص] هِڪَ جَبَلَ جو نالو

• **روهڙِي:** [ا - خاص] سَکَرَ ضِلعي جي هِڪَ مَشهور تَعَلقي ۽ تاريخي شَهَرَ جو نالو

• **روهلاڻِي:** [ا - خاص] بگٽِي بَلوچَنِ جي هِڪَ قَبيلي جو نالو

• **روهلو:** [ا - مذ] سانڍَهِ جهڙالو يَکوا ڏَهَ ڏِينهَن جهڙالو
* [س/ٺ]

• **روهَڻُ:** [مص - فعل متعدي] روڪَڻُ. رَنڊَڻُ. رَنڊي ڇَڏَڻُ. سوڙهو گهٽَڻُ. بَندِ ڪَرَڻُ. منڊَڻُ. مَنَعُ ڪَرَڻُ. جَهلَڻُ. روڪَڻُ
* [سن: روڌن]
* ڊوهَڻُ. نَگَڻُ. ويساهَ گهاتي ڪَرَڻُ. 420 ڪَرَڻُ. ٺَگي ڪَرَڻُ
* [مص] روهَڻُ
* [امر] روهِ
* [روهيو روهَندو روهِيَلُ]

• **روهُو ج روها:** [ا - مذ] ڏُکَ. دَردَ. تَڪلِيفَ. روپو. رولو. ڏاکڙو. اَهنج. اِيذاءَ. مُشڪلات. مُصِيبَت. پَريشاني
* دَربَدري. ٿولاڪو
* ساڙُ. رَنجِ. غُصو. ڪاوڙ

— **روها پِتائِڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفُون ڏِيَڻُ. مُصِيبَتُون ڏِيَڻُ. ڏاکڙا ڪَڍائِڻُ. مُشڪلاتُون ڏِيَڻُ. پَريشانُ ڪَرَڻُ. دَربَدَر ڪَرَڻُ

— **روها پِسَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفُون سَهَڻُ. مُصِيبَتُون سَهَڻُ. ڏاکڙا ڪَڍَڻُ. پَريشاني ڏِسَڻُ. دَربَدَر ٿِيَڻُ

— **روها ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفُون ڏِيَڻُ. مُصِيبَتُون ڏِيَڻُ
* ٺَگِيُون ڪَرَڻُ. دَغائُون ڪَرَڻُ
* نُقصانُ ڏِيَڻُ. ٽوٽو وِجهَڻُ. ڪوٽ ڪَرَڻُ

• **روهِي ج روهِيُون:** [ا - مث] جَبَلَ جو هِڪَ قِسمَ جو ڪارو پَٿَر (اوزارن کي تکي ڪَرَڻَ لاءِ اِستعمال ٿيندڙ). ڪَرڙ. ڪَرلَ. سِراڻ. ٿوهي
* [سن: روشڻ]
* سوئَر جي واتَ ۾ مَٿِينءَ جاڙِيءَ ۾ ڏَندَنِ تکي ڪَرَڻَ جو هِڪَ عَضوو

* بارَ ڄَمَڻَ بَعدِ عورَتَ جي پيٽَ تي رَکَڻَ جي ڪَمِ ۾ اِيندَڙ پَٿَر
* [س/ات]
* رِڻُ. سَڃَ. بَرِيَٽَ. ويراني. صَحرا. رُڃَ

— **روهِيءَ تي وِجائِڻُ:** [اصطلاح] کَرو ڪَري وَٺَڻُ. خاصو ڪَري وَٺَڻُ. سَنو ڪَري وَٺَڻُ. ٺاهي ٺوڪي وَٺَڻُ. سوچي سَمجهي وَٺَڻُ. خَيالَ سان وَٺَڻُ
* [س/ات]

— **روهِي ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڄَنِيءَ جو ترو ٺاهي سُٺَ يا ڏورِ سان بَند ڪَري روهِيءَ هيٺان رَکَڻُ
* [س/ات]

• **روهِيڙو ج روهِيڙا:** [ا - مذ] ٿَرِ ۾ ٿيندڙ هِڪُ وَڻُ (ڪَٺِنِ ناهِڻَ لاءِ ڪارائتو). لوهيڙو
* [س/ٿ]

— **روهِيڙِي ج روهِيڙِيُون:** [ا - مث] روهيڙي جي وِڻ جو گُل
* [س/ٿ]

• **روهِيلُ:** [ا - خاص] هِڪَ لَڪَ جو نالو
* [س/ڪوهه]

• **روهِيلا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **روهِيلو ج روهِيلا:** [ا - مذ] پَکِيءَ جو هِڪُ قِسمُ. جَبَلَ جو ڪانءُ (جيڪو رواجي ڪانءُ کان ٿورو وَڏو ٿئي)
* گِيري جو هِڪُ قِسمُ

• **رُوءِ:** [ا - مذ] منهُن. مُکُ. مُهَڙُ. مُهانڊو. چِهرو. شڪلِ. صُورَتَ
'اي گُلَ، تُون تہ سُجائِين هُنَ کي، تو جِهڙي آ رُوءِ' (شيخ اَياز)
* حُسنِ. سُونهَن. رونَقَ. سُهڻائي. سوڀيا. شوڀا. خوبصورتي
* [ف: رو = منهن]
* مَٿاچرو. مَٿَ. سَپاٽَ. ٿَر. سَطحَ
* ڏِيکاءُ. لِقاءَ. نظارو. دِيدارُ
* رُخَ. طَرف. پاسو
* نَمونو. طَريقو
* راءِ. مَتو. خَيالُ. ويچارُ. سوچَ
* مِيلُ. لاڙو. رَغبَتَ
* حالَتَ. حالُ. دَرگَتي. هَلي چَلي. مَرحانا. رَسمَ. رَواجَ. طورَ اَطوارَ
* [ظرف] رُوبَرو. منهَن تي. آمهُون سامهُون. اَڳيان. منهَن ۾. مُهَڙَ ۾

—**رُوءِ رِعايَتَ ج رُوءِ رِعايَتُون:** [ا - مث] طَرفدارِي، پاسخاطِري، پاسخاطِر
* [ف]

—**رُوسفيد:** [صفت] مُعَزِزُ، عِزَتَ وارو، مانَ وارو، مَمتازُ، سَڳورو، لائِقُ، فائِقُ، بَرتَر، مُعَزِزُ تَرِين
* دولَتمَندُ، شاهُوڪارُ، غَنِي، اَمِيرُ
* [ف]

—**رُوڪَشُ ج رُوڪَشُ:** [ا - مذ] شرمِنده ڪَندَڙُ، شرمائِيندَڙُ، شرمسارُ ڪَندَڙُ
* مُقابِلُ، نَظِيرُ
* [ف]

—**رُوئاني ج رُوئانِيُون:** [ا - مث] مُنهَن، مُک، مُهَڙُ، مُهانڊو، چِهرو، شِڪِلِ، صُورَتَ، مُنهَن جي رونَقَ

—**رُوئاني ڦِرِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] شِڪِلِ مَٽجي وَڃَڻُ، مُهانڊو تَبدِيل ٿِي وَڃَڻُ، صُورَتَ ٿِي ڦِرِي وَڃَڻُ، مُنهَن جي رونَقَ لَهِي وَڃَڻُ
* [س/ات]

—**رُوءِ بِڇِڙو ج رُوءِ بِڇِڙا:** [صفت - مذ] بَدصُورَت، شِڪِلِ جو بِڇِڙو، بَدشِڪِلِ، مُنهَن بِڇِڙو، ڪوجهو
* [س/ات]

—**رُوءِ بہ رُوءِ:** [ظرف] رُوبَرو، مُنهَن تي، سامهُون، اَڳِيان، پيش، آمهُون سامهُون، مُهَڙَ ۾، مُنهَن سامهُون

—**رُويَتِ ج رُويَتُون:** [ا - مث] صُورت، شِڪِلِ، رُوءِ، مُهانڊو، چِهرو، مُهَڙُ، مُنهَن، مُک
* [ع: رويت: ڏسڻ]
* ڏيکُ، ڏِسڻِي، نِگاهَ، نَظَرِ، نِرتَ، بَصارَتَ، دَرشتَ، جوتِ، دِيدَ، نَظارو، نِماءَ، دَرشَنَ، ديدارُ، ڏيکاءُ
* لِقاءُ، تَماشو
* مُلاقاتِ، ڏيٺِ ويٺِ، ڏيٺِ ويٺِ، ميلُ جولُ

—**رُوءِ پوشُ:** [ظرف - ا - مذ] ڳُجهو، لِڪَلُ، ڇِپِيَلُ، خوفيہ
* گُمنامُ، عَدَم پيدا، گُم، لاپتہ
* پَڳِلُ، رَفُو چَڪَر
* [ف: روءِ + پوش > پوشِيدَن = ڍڪڻ]

—**روءِ پوشُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] پَڃي وَڃَڻُ، رَفُو چَڪَر ٿِي وَڃَڻُ، گُم ٿِي وَڃَڻُ، لِڪِي وَڃَڻُ، عَدَم پيدا ٿِيڻُ، لاپَتا ٿِي وَڃَڻُ، گُمنامُ ٿِيڻُ

—**روءِ خَندانُ:** [ا - مذ] کِلَندَڙُ مُنهُن، کِلمُکُ، کِلڻو، خوش گُفتار، مُرڪڻو
* [ف: روءِ + خندان > خنديدن = کلڻ]

—**روئِدادِ ج روئِدادُون:** [ا - مث] اِڪِيِن ڏِٺِي حالَت، حالُ، روئِداد، رُوبَڪارُ، اَحوالُ
* خَبَر، سُڌِ، سَماچارُ، چاڻُ
* گَٽِي، ڏَشا، هَلِي چَلِي
* [ف]
* رُجا، رِيتِ، رَسم و رَواجُ
* اَگهه پار
* نَمُونو، قِسمُ

—**رُوءِ زَمِين:** [ا - مث] سَڄِي زَمِينَ، سارِي دُنيا، سَڄو جَهانُ، ڪُل ڪائِناتِ، سَڄِي مَخلوقاتِ

—**رُوءِ سُخَن:** [ا - مث] ڳالهه جو مُنهَن، سُخَنَ جو خِطابُ، ڪَنهِن ڳالهه جِي اِبتدا
* شُروعاتِ، مُنڍُ، مُهَڙُ
* [ف]

—**رُوءِ سُوءِ:** [ظرف] پَنهِنجي سِرِ، پاڻَ مُهاڙو، پَنهِنجي مُنهِن، پاڻَ مُرادو، پَنهِنجي خَيالُ، خودِ خَيالُ، پاڻيهي
* [ف: روءِ + سوءِ = طرف]

—**رُوءِ سُوءِ ڪَمُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پَنهِنجي مَرضِيءَ موجبُ ڪَمُ ڪَرَڻُ، پَنهِنجي مُنهِن ڪَمُ ڪَرَڻُ، ڪَنهِن جِي صَلاحَ وَٺَڻَ کان سِواءِ ڪو ڪَمُ ڪَرَڻُ، پاڻيهي ڪَمُ ڪَرَڻُ، پاڻَ مُرادو ڪَمُ ڪَرَڻُ

• **روئَڻُ:** [مص - فعل لازمي] رُئَڻُ، روڄ ڪَرَڻُ، روڏَنُ مَچائِڻُ، راڙو ڪَرَڻُ، رَڙِڻُ، رِيهُون ڪَرَڻُ، رَڙيُون ڪَرَڻُ، واويلا ڪَرَڻُ، گِريو ڪَرَڻُ، اَکِيِن مان ڳوڙها ڳاڙَڻُ، هَنجُون هارَڻُ
* اَفسوس ڪَرَڻُ، اَرمانُ ڪَرَڻُ، ڏُکُ ڪَرَڻُ، غَمُ ڪَرَڻُ
* ماتَمُ ڪَرَڻُ، شُوڪُ ڪَرَڻُ
* دانهُون ڪَرَڻُ، هاءِ هاءِ ڪَرَڻُ، ڪُوڪَڻُ
* [رُنو رُنا، رُني، رُنيُون، روئِندو روئِندا، روئِندي، روئِنديُون، رُنَلُ]

—**روئِڻا روئَڻُ:** [اصطلاح] پِٽَڻا پِٽَڻُ، ڏُکَ ظاهِر ڪَرَڻُ، ظُلمَ جي شِڪايَتَ ڪَرَڻُ

—**روئِڻو ج روئِڻا:** [صفت - مذ] روئندڙ، روڏَنُ مَچائيندڙ، روڄُ ڪَندڙ، روئَڻهارِڪو، رِنگِڻو

* ڪِرڪِريو، گهِيڙِ، ڪِل ڪِل ڪَندڙ

* گيدي، بُزدِل، ڊِڄڻو

* [مث: روئِڻي ج روئِڻيون]

—**روئَڻهارڪو ج روئَڻهارِڪا:** [صفت - مذ] روئَڻَ جهِڙو، روئَڻَ ڏانهَن مائِل، غمگِينُ، اُداس

* شرمسار، شرمِنده

—**روئي پَوَڻُ:** [اصطلاح] روئَڻُ، اَکِيَن مان آبَ وَهائِڻُ، ڳوڙها ڳاڙَڻُ، هَنجون هارَڻُ، روڏَنُ ڪَرَڻُ، روڄُ ڪَرَڻُ، روئَڻهارڪو ٿِيَڻُ

* ناراضُ ٿِيَڻُ، ڪاوڙجَڻُ

* غمگِينُ ٿِيَڻُ، اُداسُ ٿِيَڻُ، ڏُکَ ۾ پِرجَڻُ

—**روئي ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] روئَڻُ، اَکِيَن مان آبَ وَهائِڻُ، ڳوڙها ڳاڙَڻُ، هَنجون هارَڻُ

* عاجِز ٿِيَڻُ، تَنگ ٿِيَڻُ، ڪَڪ ٿِيَڻُ، بيزار ٿِيَڻُ

—**روئي رَتُ هارَڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو روئَڻُ، روڄ راڙو ڪَرَڻُ، روئي نيڻَ نِچوئَڻُ، اَکِيَن مان آبَ وَهائِڻُ، هَنجون هارَڻُ

—**روئي روئي اَکِيُون سُڄائِڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو روئَڻُ، روئي رَتَ هارَڻُ

—**روئي روئي رَڄُ پَرَڻُ:** [اصطلاح] اَنجامَ تان ڦِرَڻُ، بَهانا ڪَرَڻُ، عُذرَ ڪَرَڻُ، ٺَٺُ ٺَناءُ ڪَرَڻُ

—**روئي ڪِنُ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو روئَڻُ، روڏَنُ مَچائَڻُ، واويلا ڪَرَڻُ

—**روئي روئي گهرُ پَرَڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو روئَڻُ، روئي روئي گهر مٿي تي کَڻَڻُ

—**روئي گُذارَڻُ:** [اصطلاح] ڏُکيو ڪاٽَڻُ، مُصِيبَتَ سان گُذارَڻُ، تَڪلِيفَ ۾ رَهَڻُ، تَمام مُشڪِلاتِ سان وَقتُ گُذارَڻُ

—**روئي ويهَڻُ:** [اصطلاح] روئي ڏِيَڻُ

* مايوسُ ٿي ويهَڻُ، نا اُمِيدُ ٿِيَڻُ، نِراس ٿِيَڻُ، بي آسرو ٿِيَڻُ

• **رُوئو ج رُوئا:** [ا - مذ] سارِيَن جي ٻوڪَ جو هِڪُ مَرضُ، اَنُ کي ساڙِي ڇڏِيندڙ، سَنگَ کي ڪيرائي وِجهندڙ، روڙو

* [س/ل]

• **رَوِي ج رَوِي:** [ا- مذ] سِجُ، سورَجُ، شَمسُ

* [هند]

• **رُويا ج رُويائُون:** [ا - مث] خوابُ، سَپنو، عَڪسُ

* [ع]

* خَيالُ، وِيچار

* نَظَرُ، بَصارَتَ، ڏِسڻي، نِرت، نِگاهَ، دَرشَنُ، دِيدارُ، درشَڻي، مُشاهِدو

* جِنُ، ڀوتُ، آپاسُ

* ڇايا، پاڇو، سايو، پاڇولو

'وِرِ وِرِ ڏيکارِين، رُويا تنهنجي روپَ جي' (شيخ اياز)

—**رويا ءِ صادِق:** [ا - مذ] سَچو خوابُ، حَقِيقِي سَپنو

* [ع]

• **رُويَتَ ج رُويَتُون:** [ا - مث] دِيدارُ، دَرشَنُ، مُشاهِدو، ڏِسڻي

* [ع]

—**رُويَتِ هِلالُ:** [ا - مذ] پَهرِينءَ تارِيخَ جي چَنڊَ جو نَظارو، چَنڊَ جو دِيدارُ، پَهرِئين ڏِينهَن چَنڊَ جو مُشاهِدو

* [ع]

• **رِوينيو:** [ا - مذ] ڍَلون وَصُول ڪَندڙُ کاتو

* [انگ: Revenue]

• **رَوِيو ج رَوِيا:** [ا - مذ] تارَن جو ميڙُ، راس چڪر، مَنطقَتہ البروج

• **رَوِيو ج رَوِيا:** [ا - مذ] چالِ چَلَتِ، هَلتِي چَلتِي، اُٿِي وِيهي، وَرتاءُ

* نِشَستَ و بَرخواستِ

* دُنيا سازي

* رَوِشِ، طَرِيقو

* دَستُورُ، رِيتَ، رَسمُ

* نَمُونو، ضابِطو

* [ف]

• **رَهَه ج رَهُون:** [ا - مث] رَستو، راهَه، سَڙڪ، واٽ، ڏَگَ، گَس، پيچرو، لنگهه، گُذَر، گهاڙو
* [ف]
* مَرتبو، دَفعو، وارو، گهمرو، ڀيرو
* نَمُونو، طَريقو، دَستور، قانُونُ، قاعدو
* نَغمو، آواز، سُرود، واڄو
* [س/ات]
* اوزار جي ڌار، تيزائي

—**رَهبَرُ ج رَهبَرَ:** [ا - مذ] رَستي سان وٺي هَلندڙ، رَستو ٻڌائيندڙ، رَستو ڏيکاريندڙ، ڏَگ لائيندڙ، واٽ ڏيکاريندڙ، سونهون، يومِيو
* رَهنما، هِدايَت ڪندڙ، پيشوا، مُهندار، سَردار
* مَدَدگار، حامي، حِمايتي، واهرو، ريبارو
* قاصِد، نياپو رَسائيندڙ
* مُرشِد، هادِي، گُرو
* [ف: ره + بر > بردن = نيڻ، وٺي وڃڻ]

—**رَهبَرُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڏيکاريندڙ ٿِيڻُ، سُونهُون ٿِيڻُ، هادِي ٿِيڻ، رَهنمائي ڪَرڻ

—**رَهبَرِي ج رَهبَرِيُون:** [ا - مث] رَهنمائي، سُونهَپ، اَڳوائي، پيشوائي، هِدايَت، مُهَنداري، سَرداري
* آساڻائي، مُشڪل ڪشائي
* حِمايَت، مَدَد، واهَر، مَدَدگاري
* [ف]

—**رَهبَرِي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رَستو ڏيکارڻُ، واٽ سان لائڻُ، سُونهَپ ڪَرڻُ، سُونهُون ڪَرڻُ، هِدايَت ڪَرڻُ، پيشوائي ڪَرڻُ، اَڳوائي ڪَرڻُ، مُهَنداري ڪَرڻُ، سَرداري ڪَرڻُ

—**رَهدارُ ج رَهدارَ:** [صفت] سَنبريل، تيار ٿيل (مُسافِريءَ تي يا ڪَنهن ڪَمَ تي)
* رَوانو ٿيل، اُسهيل
* [ف]

—**رَهرُو ج رَهرُو:** [ا - مذ] واٽهڙو، واٽ سان ويندڙ، مُسافِر
* پَرديسي، بديشي، آيومِيو
* [ف: رهه + رو > رفتن = وَڃڻ]

—**رَهرَوانُ ج رَهرَوانَ:** [ا - مذ] مُسافِر، واٽ ويندڙ
* پَرديسي، بِديشي، آيومِيو
* اَنَ سُونهون
* قافِلي وارو، ڪاروان وارو
* [ف: ره + روان > رفتن = وڃڻ]

—**رَهزَنُ ج رَهزَنَ:** [ا - مذ] واٽهَڙن کي ڦُريندڙ، مُسافِرن کي لُٽيندڙ، ڦورو، لوٽو، ڌاڙو، ڌاڙيل، لٽيرو، واٽمارو، رَستي تان ڦُرَ ڪندڙ، راهَه ويندي مُسافِرن کي ڦُريندڙ
* بَدمعاش، شاهي، لُچو، چرٽو، ٺَگُ
* بَدچال
* بي ايمانُ، خيانت وارو، دَغاباز، ڪُپتيو وِساهه گهاتي ڪندڙ
* [ف: ره + زن > زدن = هڻڻ]

—**رَهزَني ج رَهزَنيُون:** [ا - مث] واٽ ويندڙن سان ڦُر، ڦُرمار، راهزني، ڌاڙو
* [ف]

—**رَهگُذَرُ ج رَهگُذَرَ:** [ا - مذ] عام رَستو، شاهراهه، شارعِ عام، لنگهه، گَس، ڏَگُ، گهاڙو، واٽ، راهه، سَڙڪ
* [ف: رهه گذر > گذشتن = لنگهڻ]
* [صفت] لانگهائو، واٽهڙو، واٽ ويندڙ، مُسافِر، پانڌيڙو

—**رَهگُذَرُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] لانگهائو ٿِيڻُ، واٽهڙو ٿِيڻُ، وَٽان لنگهڻ، گُذري وَڃڻ، رَستو وٺي وَڃڻ، پانڌيڙو ٿيڻُ
* وانجڻُ، روانو ٿِيڻُ، موڪلائڻ، اُسهڻُ

—**رَهِه مقصُود:** [ا - مث] گهربل رَستو، تَعين ڪيل واٽ
* [مجازاً] مَنَ جي مُراد، دِل جي خواهِش
* [ف + ع: رهه/راهه = رَستو + مقصود (ع) = مراد، مطلب]

'رَهِه مَقصود ۾ تنهنجي رَفاقت جي ضَرورَت آ' (عطا محمد حامي)

—**رَهنُما ج رَهنُما:** [ا - مذ] واٽ ڏيکاريندڙ، رَستو ٻڌائيندڙ، سُونهُون، رَهبَر، پيشوا، اَڳرو، اَڳٺو، رَهنمائي ڪندڙ، هادِي، هِدايَت ڪندڙ
* وَسيلو، مُرشِد، مُهَندار، سَردار
* [ف: رهه + نما > نمودن = ڏيکارڻ]

— **رَهنِمائِي ج رَهنِمائِيُون:** [ا - مث] سُونهَپَ. هِدايَتَ. اَڳواڻِي. پيشوائِي. رَهبَرِي. مهَندارِي. سَردارِي
* [ف]

— **رَهوارَ:** [ا - مث] گهوڙي جو هِڪَ پَنڌ

— **رَهوارُ ج رَهوارَ:** [ا - مذ] قَدَمِ بازُ گهوڙو. تيز رَفتار گهوڙو. تِکو گهوڙو
* [ف]

— **رَهوَرُ ج رَهوَرَ:** [ا - مذ] رَهبَر. رَهنُما
* [ف]

• **رَهِ ج رَهِيُون:** [ا - مث] عادَتَ. هيرَ. عِلَتَ. بانڌاڻ
* [س/کوهہ]

— **رَهِ ڪَڙهُ:** [اصطلاح] عادَتَ پَوَڻُ. هيرَ ٿيَڻُ. عِلَتَ پَوَڻُ
* [س/ل]

• **رِها ج رِها:** [صفت/ظرف] آزادُ. خَلاصُ. ڇُٽَلُ. ڇَڏِيَلُ. نِجاتِ يافتہ. بَرِي
* ڇُڙواڳُ. آجو
* [ف]

— **رِها ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] آزادُ ڪَرَڻُ. ڇَڏي ڏيَڻُ. بَري ڪَرَڻُ. نِجاتِ ڏيَڻُ. بَندُ خَلاصُ ڪَرَڻُ
* ڇُڙواڳُ ڪَرَڻُ

— **رِهائِي ج رِهائِيُون:** [ا - مث] ڇوٽڪارو. آزادِي. نِجاتِ. بَندِ خَلاصِي. خَلاصِي. آجائِي
* ڇُڙواڳِي
* فَراغَتَ. بَرِيَتَ. مَڪتِي. موڪَ
* موڪَل. رُخصَتَ
* مُعافِي. دَرگُذَر ڪَرَڻُ
* آرامُ. فَرحَتَ. قَرارُ
* دادَرَسِي
* ٿاپَرَ. ماٺ. سانتِ
* [ف]

— **رِهائِي ڏيَڻُ:** [اصطلاح] آزادِي بَخشَڻُ. ڇَڏَڻُ. آزادُ ڪَرَڻُ. نِجاتِ ڏيَڻُ. آجائِي ڪَرَڻُ. بَندِ خَلاصُ ڪَرَڻُ

• **رِها ج رِهائُون:** [ا - مث] ٻچڙُ ڏاچِي
* [س/ٺ]

• **رُهاڙَ ج رُهاڙُون:** [ا - مث] بَرساتِ جو هِڪُ قِسمُ
* لَس. رُهِي
* [س/ل]

• **رِهاسَتَ ج رِهاسَتُون:** [ا - مث] رِهائِشِ. سُڪُونَتَ. قَرارُ. ماڳُ. ٺِڪاڻو. هَنڌُ. جاءِ. جَڳھہ. مَڪانُ. آستانو
* [هند]

• **رَهاش ج رَهاشُون:** [ا - مث] رَهاشَتَ. رِهائِشِ. گهَرُ. رَهَڻَ جي جاءِ. ماڳُ. مَڪانُ. سُڪُونَتَ. قيامُ. آستانو. ٺِڪاڻو

— **رَهاشَتَ ج رَهاشَتُون:** [ا - مث] رِهاش. رِهائِشِ. گهَرُ. رَهَڻَ جي جاءِ. ماڳُ. مَڪانُ. سُڪُونَتَ. قيامُ. آستانو. ٺِڪاڻو
* مُلڪُ. وَطَنُ. ديسُ

— **رَهاشُو ج رَهاشُو:** [ا - مذ] رَهاڪُو. وِيٺَلُ. رِهائِشِي. قيامِ پَذِيرُ. رَهَندَڙُ. باشندو. رَهواسِي

• **رَهاڪُو ج رَهاڪُو:** [ا - مذ] رَهاشو. رَهواسِي. وِيٺَلُ. باشندو

• **رَهان:** [ا - خاص] خَرِيفَ جي هِڪَ قِسمَ جي پوکَ. هِڪَ قِسمَ جو اَناجُ. چونرا
* [س/اَت]

• **رَهانو ج رَهانا:** [ا - مذ] خيالُ. شوقُ. چاهُ. چاتِي. موهُ. پيارُ. مُحَبَتَ. لاڙو. رَغبَتَ
* [س/ل]

• **رِهاڻِ ج رِهاڻِيُون:** [ا - مث] مُحَبَتَ وارِي ڪَچَهَرِي. رِڻُ جهَڻُ. وَتَندَڙُ ڳالھہ ٻولھہ. مَزيدارِ گُفتَگُو. گپ شَپ. ڪَچَهَرِي. ڪَچهرو. خوشِيءَ جي ڳالھہ ٻولھہ. مَجلِسِ. وِندُرَ. ڇهَرِ ٻهَرِ
* ڪَنهن هِڪَ ماڻهوءَ جي ماڻ ۾ مُنعَقِد ڪيَلَ ڪَچَهَري
* ٻَناڪَ سَناڪَ. صُحبَتَ. وِرونهَہ. لَٽڪو چَٽڪو
* مُحَبَتَ. قُربُ. پيارُ
* دوستِي. سَنگَتِ. يارِي
* آشنائِي. سِيندَ سُڃاڻَ. واقفِيَتَ. پَڇاڻَ. ڏيڻ وٺڻ
* مُلاقات
* اَثَرِ رَسُوخُ
* [سن: رڌ]
* ٻِنَ جو هِڪُ قِسمُ. تَڏَنِ ناهَڻَ جي ڪَمِ ايندَڙُ

—**رِهائِي ج رِهائِي**: [ا - مذ] مارڪي وارو، رهاڻ ڪندڙ، مَجلِسِي، ڪچهري ڪندڙ، هم ڪلام، صحبتِي، محبتِي، دوستُ، يار، آشنا، پيارو

• **رَهاوَلزِڪِي**: [ا - خاص] مري بلوچن جي هڪ پاڙي جو نالو

• **رَهاوِي**: [ا - مذ] فارسي راڳ جي ٻارهن سُرن مان پهرئين سُر جو نالو

※ [ف]

• **رَهائِش ج رَهائِشُون**: [ا - مث] سُڪونت، مَسڪَن، قيام، گهر، جاءِ، جڳهه، ماڳ، هنڌ، آستانو

※ [ف]

—**رَهائِش اختِيار ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] قيام ڪرڻ، رهڻ

—**رَهائِش پذِير**: [صفت] قيام ڪرڻ وارو، رهندڙ، رهاڪو

—**رَهائِش گاهَ ج رَهائِش گاهُون**: [ا - مث] قيام گاهه، رهڻ جي جاءِ، گهر

—**رَهائِشِي ج رَهائِشِي**: [صفت] قيام ڪرڻ وارو، رهندڙ، رهاڪو

—**رَهائُو ج رَهائُو**: [ا - مذ] وِيٺل، باشندو، رهاڪو، رهواسي، رهندڙ، رهاشو، قيام پذير، ٽڪيل

• **رَهائِڻُ**: [مص - فعل متعدي] ترسائڻ، ٽڪائڻ

※ وفاداري ڏيکارڻ، دوستي وڌائڻ، محبت قائم ڪرڻ

※ رسائي ڪرڻ

※ اُڌورو ڇڏي ڏيڻ، پورو نه ڪرڻ، بچائڻ (ڪاڙهو ڪم وغيره)

※ وسارڻ، پيلڇي وڃڻ

※ اِنتظار ڪرائڻ، اوسيئڙو ڪرائڻ

※ اُجايا آسرا ڏيڻ، دلاسن ۾ رکڻ

※ [مص] رهائڻ

※ [امر] رهاءِ

※ [مضارع] رهايان (ج) رهايون، رهائين (ج) رهايو، رهائي (ج) رهائين

※ [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

※ [حال] رهائي ٿو (ج) رهائين ٿا

※ [حال مث] رهائي ٿي (ج) رهائين ٿيون

※ [ماضي] رهايو (ج) رهايا

※ [ماضي مث] رهائي (ج) رهايون

※ [مستقبل] رهائيندو (ج) رهائيندا

※ [مستقبل مث] رهائيندي (ج) رهائينديون

※ [اسم مفعول] رهايل

• **رِهائِڻُ**: [مص - فعل لازمي] حقي هجڻ، جائز هجڻ، روا هجڻ، مُباح هجڻ، سونهڻ، ٺهڻ، جڳائڻ، سيبائڻ، لائق هجڻ، واجب هجڻ

※ [سن: آره]

※ [رهايو، رهائيندو، رهايل]

• **رُهبانُ**: [صفت] عيسائين جو زاهد، راهب، پادري

※ [ع: 'راهب' جو جمع]

—**رُهبانِيت ج رُهبانِيتُون**: [ا - مث] ترڪ دنيا واري حالت، بنواسي ٿيڻ جو طريقو، بيراڳ پڻو، ويراڳ، لاطمعي، عبادت، بندگي، رياضت، پوڄا

※ [ع]

• **رَهبِيلِي ج رَهبِيلِيُون**: [ا - مث] هڪ قسم جو گل

'ٻاريءَ منجهه ٻهون، هيون رهبيليون رنگدار'

• **رَهپَٽُ ج رَهپَٽُ**: [ا - مذ] پٽڙي گپ، پٽڙو گارو، راڙو، چڪڻ، راهڙيو، ريڙو

※ [س/ل]

• **رَهَتِ ج رَهَتُون**: [ا - مث] باقي، پاڇي، بچت، رهيل، بقايا، ڇڏيل

※ قرض، اوڌر

※ لڇڻ، لَلَ، ڪر، عادت، اَفعال، چيهڙ

※ اُٿي ويٺي، نِشست برخواست، اَدب اَندازو، ڍنگ

※ سُڀاءُ، اِخلاق، عِلَت، خصلت، شيوو، روش

※ رهتي ڪهتي

※ طريقو، نمونو، پار، طرح، وجهه، دستور، ڍار، ريت، قسم، نمونو، پرڪار، ڍؤل، خوءِ، وٿير، ڍب

* واقِفِيتَ. ڄاڻ سڃاڻ. دوستي. سنگت. ياري
* سِينڌِ
* رَدِ ٿِيَلُ. منسوخ ٿِيَلُ. ڪاٽا. ختمر. ڪٽيَلُ
* هِڪَ چالِ جو قِسمُ. پوري ۽ سوڙي چالِ. سني رفتار. خوش رفتار

—**رَهَتِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪجهه ڇڏڻُ. بقايا رکائڻ. ڪجهه بچائڻ. پاڇي ڪَرَڻُ. ڪا شيءِ ڇڏي ڏِيڻ
* تياڳڻ. قبو ڪَرَڻُ. تجوَ اُڇلڻ
* باز رکڻ. پَري ڪَرَڻُ
* نا اُميد ڪَرَڻُ. بي آس ڪَرَڻُ

—**رَهِتوانُ ج رَهِتوانَ:** [صفت] سلڇڻو. با ادب. نيڪ عادت. نيڪ افعال. نيڪ شعور. نيڪ خصلت. فضيلت وارو. سڌا تورو. شائستو. فهميدو. سڌريل. ادب وارو. بااخلاق

• **رَهِتِ:** [صفت] هيڻو. بي واهو. بي واهه. لاچار. اَپالو. نڌڻڪو. ڏتڙيل. اَبتر حال. يتيمُ
* خالي. سکڻو. ٺلهو. پالهو. واندو
* [ح - جر] بنا. بي. ري. ڪانسواءِ. سواءِ
* [ظرف] پريان. پرڀين پاسي. هُن پر. پر پرو

—**رَهِتِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] نڌڻڪو ڪَرَڻُ. بيگانو ڪَرَڻُ
* غضبُ ڪَرَڻُ
* قَرَڻُ

• **رَهَٽَ ج رَهَٽُون:** [ا - مث] گاهه جي ٿوري ساوڪ. سائي وڙڪ
* [س/ل]

• **رَهَٽَ ج رَهَٽُون:** [ا - مث] ڪرڙو. رهٽو. رهڙو. گنهار
* جهڙڪ. رهڙ. سخت ڪلامي. تنبيهه. جهڻ ڦڻ
* [س/ل]

—**رَهَٽَ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] رهٽڻُ. رهڙ ڏيڻ. جهڙڪڻُ. تنبيهه ڪَرَڻُ. جهڻ ڪَرَڻُ. سخت ڪلامي ڪَرَڻُ
* [س/ل]

—**رَهَٽَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَهڙڻُ. رَهَٽون ڏِيڻُ
* ڳنهڻ. ڪرڙڻ. گنهار ڪَرَڻُ
* ليڪ ڪڍڻُ
* گهوڙڻُ
* سٽڻ. ڪٽڻ. مارڻُ
* ڄانگوڙڻُ. پڄڻُ
* [س/ل]
* [مص] رَهَٽَڻُ
* [امر] رَهَٽ
* [رهٽيو. رهٽيندو. رهٽيَلُ]

—**رَهَٽو ج رَهَٽا:** [ا - مذ] رَهَٽ. رَهڙ. دڙڪو. تنبيهه. جهڙڪ
* [س/ل]
* ٻجو. پيوندو

—**رَهَٽو ڪِڍَڻُ:** [اصطلاح] رَهَٽڻُ. رَهڙڻُ
* قُري وڃڻ. لٿي وڃڻُ

• **رَهَپَهه:** [ا - مث] هِڪَ پساري وَکَر جو نالو

• **رِهِڇ ج رِهِڇُون:** [ا - مث] تنبيهه. جهڻ ڦڻ. ملامت. جهڙڪ. سخت ڪلامي
* [س/ات]

• **رَهه رِيتِ ج رَهه رِيتُون:** [ا - مث] راهه ريتِ. رسمُ. ريتِ. پرويز. پَر هلي چلي. مرجانا. ونيرو. اِستعمالُ
* عادت. حال. چالِ. هيرَ. ورڌ. خوءِ. پِر
* غذا
* ڏشا. اوسنا
* لباس. ويس. پهرڻي. پوشاڪ

• **رَهڙُ ج رَهڙَ:** [ا - مذ] اُٺ جو آوازُ
* [س/ل]
* ناخوشيءَ جو وقت. غميءَ جو وقت. افسوس جو موقعو
* [ا - خاص] هِڪَ قبيلي جو نالو

• **رَهَڙُ ج رَهَڙُون:** [ا - مث] لِيڪَهو، رَهندو، رَهندَ، رَهَنو، رَهَٽَ، جِسمَ سان ڪَنهِن شيءِ جو گهِڪو اَچَڻَ ڪري ٿِيَلُ نِشانُ، زَخمُ، رانيوٽو، جانيوٽو

* دَڙڪو، دَباءُ، جَمَتِ، رُعبُ، دَهَمانُ، ڇاڳوڙ، دَرَباڙ، پيچ

* ڏوڪَ ڏوڪان، اُبهَرائي، جَلدائي، تَڪَڙِ، اُتاوِلائي

* چِرِ چِرِ، چِرڙاٽَ، چيچاٽَ (قَلَمَ جي)

* وَهَندَڙُ رستو، گهاڙو رستو، سَڙڪَ، ڏَڳ

—**رَهَڙَ آچَڻُ:** [اصطلاح] زَخمُ ٿِيَڻُ، چِيرُ اَچَڻُ، رانيوٽو پَوَڻُ

—**رَهَڙَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] رَهَڙَڻُ، چِيرُ ڏِيَڻُ، چِيهُ ڏِيَڻُ، جَهَڪُ ڏِيَڻُ، رَهندو پائِڻُ، رَهَٽَ ڏِيَڻُ

* دَباءُ رَکَڻُ، جَمَتِ رَکَڻُ، دَبائِڻُ، رُعبُ رَکَڻُ

—**رَهَڙَ سَهَڙَ ج رَهڙُون سَهَڙُون:** [اصطلاح] تَمام گهڻي تَڪَڙِ، اُبهَرائي، جَلدائي، سيگهه، اُتاوِلائي

* [س/ات]

—**رَهَڙَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] چِڙَبَڻُ، چِينيَڻُ، سِنَڻُ، جِهِتڪَڻُ، چَندَ ڪَڍَڻُ، ڏِينب ڪَڍَڻُ، ڏَمِڪائِڻُ، ڏَمالُ ڪَڍَڻُ

—**رَهَڙَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رَهَندا پائِڻُ، رَهِندَڻُ، نُهِندَڻُ، ڪُتِرَڻُ، رَهَنَڻُ، جانيوٽا پائِڻُ

* ڪَنِهَڻُ، ڪَنهارُ ڪَرَڻُ

* روڙَڻُ، پَٽَڻُ

* چِنَڻُ، ٽوڙَڻُ، جُدا ڪَرَڻُ

* تَلَخِ ڳالِهائِڻُ، دَڙڪو ڏِيَڻُ، مَهميزَ ڏِيَڻُ

* تَڪِڙو ڪَمُ ڪَرَڻُ، جَلدائيءَ ۾ ڪَمُ ڪَرَڻُ

* اُبهَرو ٿِيَڻُ، جَلدِبازُ ٿِيَڻُ

* لِيڪَها ڪَڍَڻُ، لِيڪا ڪَڍَڻُ، بودا ڪَڍَڻُ

* ڪِنا آڪَرَ لِکَڻُ

* اَتِڪَلَ سان ٻئي ماڻهوءَ جو سامانُ هَضَمُ ڪَرَڻُ، ڳِڙڪائِڻُ، ڦِٻائِڻُ، دوهَڻُ، ڦُري کائِڻُ

* [مص] رَهَڙَڻُ

* [امر] رَهَڙِ

* [مضارع] رَهڙِيان (ج) رَهڙِيُون، رَهڙِين (ج) رَهڙِيو، رَهڙي (ج) رَهڙِين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گڏيا آهن]

* [حال] رَهڙي ٿو (ج) رَهڙِين ٿا

* [حال مث] رَهڙي ٿي (ج) رَهڙِين ٿيون

* [ماضي] رَهڙيو (ج) رَهڙِيا

* [ماضي مث] رَهڙي (ج) رَهڙِيون

* [مستقبل] رَهڙِيندو (ج) رَهڙِيندا

* [مستقبل مث] رَهڙِيندي (ج) رَهڙِينديون

* [اسم مفعول] رَهڙِيَلُ

—**رَهَڙو ج رَهَڙا:** [ا - مذ] رَهَڙُ، رَهندو، رَهَنو، رَهندَ، رَهَٽَ

* خارِشَ، ڪَنهارَ، آتِشڪ

* جَلدائيءَ جو ڪَمُ، اُبهَرائيءَ جو ڪَمُ

* اُبهَرائي، تَڪَڙِ، جَلدائي، تَعجِيلَ، هَٿَبَر هَٿَبَر، تاهُوتَ، آتَرويلا، وَٽَ پَڪَڙَ، سيگهه، اُتاوِلائي

* گهَٽو، گِسڪو، گهَڪو

* ٻِتاڪَ، داڙَ، ڏَنو، لَباڙَ

* واٽَ، گَسُ، رَستو، ڏَڳَ، سَڙڪَ، گهاڙو

* مَلهَ يا ڪُشتيءَ جي وِڙهَڻَ جو هِڪُ داءُ

* ڪُوڙي دَعوىٰ، چِٻَ

—**رَهَڙو ٻڌَڻُ:** [اصطلاح] ڪُوڙي دَعوىٰ ڪَرَڻُ، چِٻَ ڪَرَڻُ

—**رَهَڙو ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] چِينيَڻُ، ڏَمِڪائِڻُ، چَندَ ڪَڍَڻُ

* [س/ات]

—**رَهَڙي وَٺَڻُ:** [اصطلاح] اُڪلائي وَٺَڻُ، ڪَمُ پُورو ڪَري وَٺَڻُ 'اَسلَمَ ڪِلاسَ واري ڪَمَ کي رَهَڙي وَرتو' (جملو)

• **رَهَڙِڪي:** [ا - خاص] ضِلعي گهوٽڪيءَ جي هِڪَ مَشهُورُ شَهَرَ جو نالو (**جيڪو هِڪَ وَڏي تارِيخي مَندِرَ ۽ هِندُنِ جي هِڪَ تِيرَٿ آستانَ جي ڪَري مَشهُورُ آهي، جِتي سَنتَ سَترام داسَ ۽ ڀڳت ڪَنوررامَ جُون سَماڌِيُون پڻ واقع آهِن**)

• **رَهڙُو ج رَهڙُو:** [صفت] ڏوپائي، ڏوڪيباز، دَلبائي، حَرِيفُ، وِيساهَ گهاتي ڪَندَڙُ، ٺَڳُ، ڏَنائي، ڏَنيبازُ، گُسَئي

• **رَهڙو:** [ا - مذ] سِنڌُو نَديءَ جو سَمنڊَ ۾ پَوَڻَ وارو مُکيہ وَهڪَرو (**ٻيءَ صَديءَ کان وَٺي**)

• **رَهَڙِي:** [ا - مث] پَرتَ جو هِڪُ قِسمُ
※ [س/ل]

• **رُهُڙِي ج رُهُڙِيُون:** [ا - مث] لَسو پَٿَر، پَٽِي، عينڪي پَٿَر، طاقُ هَٿِنڪ

• **رَهَزُ ج رَهَزَ:** [ا - مذ] گهَرَ ۾ گِوڙِ جي ٽُڪَر ۾ سِبيَلَ گاهَ جي پَرِي (سَونهَن لاءِ رَکيَلُ)
※ [س/ل]

• **رَهَزادِي:** [ا - مث] جُوئرِ جو هِڪُ قِسمُ

• **رَهزارِي:** [ا- خاص] ڳاڙهي اَنَ ۽ ٿُلهَ واري جُوئرِ جو هِڪُ قِسمُ
※ [س/ات]

• **رَهَسُ ج رَهَس:** [ا - مذ] خوشِي، لطفُ، عيشُ، رَهَسو مَزو، فَرحَتَ، لَذَتَ، آنَندُ، پَرسَنتا، بَهارِي، سَهجائِي، وِندُرَ
※ ڀوڳَ، حِظُ
※ بَختاوَرِي، سَياڳائِي، صَدورائِي، ڀاڳوانِي، خوشِ نَصِيبِي
※ [سن: رهسيہ]
※ رازُ، ڳُجهُه، ڀيدُ
※ حِرصُ، طَمَعُ، لالَچ، موهُ

—**رَهسائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] خوشِ ڪَرَڻُ، راضِي ڪَرَڻُ، نِهالُ ڪَرَڻُ، پَرسَنُ ڪَرَڻُ، سَرهو ڪَرَڻُ
※ حِرصائِڻُ، لالِچائِڻُ، طَمَعُ ڏِيارَڻُ، موهُ پيدا ڪَرَڻُ، هَوَسَ اُڀارَڻُ
※ [مص] رَهَسائِڻُ
※ [امر] رَهَساءِ
※ [رَهسايو رَهسائيندو رَهسايَلُ]

—**رَهَسَڻُ:** [مص - فعل لازمي] خوشِ ٿِيَڻُ، سَرهو ٿِيَڻُ، سَهَجو ٿِيَڻُ، باغ بَهارُ ٿِيَڻُ، آنَندَ ۾ اَچَڻُ، پَرسَنُ ٿِيَڻُ، نِهالُ ٿِيَڻُ، راضِي ٿِيَڻُ
※ سُکِي ٿِيَڻُ، آسودو ٿِيَڻُ
※ بَختاوَرُ ٿِيَڻُ، ڀاڳَ وارو ٿِيَڻُ، بَختَ وارو ٿِيَڻُ، صَدورو ٿِيَڻُ، ڀاڳوانُ ٿِيَڻُ، سَدائورو ٿِيَڻُ، خوشِ نَصِيبُ هُجَڻُ، قِسمَتَ وارو ٿِيَڻُ
※ [سن: رهسيہ]
※ [رَهسِيو رَهسَندو رَهسِيَلُ]

—**رَهَسو ج رَهَسا:** [ا - مذ] ڪِل، خوشِي، مَزو، رُوُنشو، وِندُرَ، لطفُ
※ قَرارُ، سَرهائِي، پَرسَنتا، فَرحَتَ، آرامُ
'هَنجَون رَتُ هاريج، تان روهَنِ ڪي رَهَسو ٿِئي' (سچل)
※ راضِپو، رَضامَندِي
※ حِرصَ، لالَچ، طَمَعُ، هَوَسَ

• **رَهَڪَ ج رَهَڪُون:** [ا - مث] ويهَڻَ جي جاءِ، رَهَڻَ جي جاءِ، سِڪُونَتَ، قيام گاهَ، ماڳُ، مَڪانُ، ٽِڪاڻو، رِهائِش، جاءِ، جَڳَهَ
※ [س/ات]

• **رَهَلُ ج رَهَلَ:** [ا - مث] ڪو مَذهَبِي پاڪ ڪِتابُ رَکِي پَڙهَڻَ جي لاءِ ڪاٺَ جي ٻِن تَختِيَن مان ٺَهيَلَ مَنجِي

• **رَهلو ج رَهلا:** [ا - مذ] سَنگتِ، دوستِي، يارِي، صُحبَتَ، آشنائِي
※ ميلاپُ، گَڏِجائِي، مُلاقاتِ
※ دوستَن جو جَٿو
※ [س/ات/ل]
※ گهوڙي جي ٻَنڌَ جو هِڪُ قِسمُ، رَلو
※ [س/ات]

• **رَهنُ:** [ا - مذ] گِروِي، ڪِفالَتَ
※ [ع: رهن = گروي رکڻ]

—**رَهن آرضِي:** [ا - مث] زَمِينَ يا جائيدادِ جي گِروِي
※ [ع]

—**رَهنِ اِنتفاعِي:** [ا - مث] فائِدي ڏِيَڻَ واري گِروِي
※ [ع]

—**رَهن اِجتماعِي:** [ا - مث] مُشتَرڪُ گِروِي
※ [ع]

—**رَهن دَر رَهن:** [ا - مذ] هِڪَ ماڻهوءَ وَٽان گِروِي ٿِيَل شَيءِ جُدائِي ٻِئي وَٽِ گِروِي رَکيَل، گِرويءَ جي مَٿان گِروِي

—**رَهن مُطلق:** [ظرف] هَتو هَتِ گِروِي
※ [ع]

—**رَهن مُتمادِي:** [ظرف] ڪَنهِن مُقَرر مُدَتَ تائِين گِروِي
※ [ع]

—رَهن نامو ج رَهن ناما: [ا - مذ] اُهو دستاويز جيڪو گروي رکڻ وقت لکي ڏجي، ڪفالت نامو، گروي نامو
※ [ع: ف]

• رَهَنتَ ج رَهَنتُون: [ا - مث] ماٺ، ٺهَر، سامت، سانت، ٺانهَر، ساهي
※ آسائش، آرامُ، چينُ، سُکُ، قرار، آسودگي، راحت، ڌيرج، جمعيت، سَهُولت
※ شانتي، اَمنُ
※ سَهَنجائي، سولائي، آساني
※ نِنڊَ

• رَهَندو: [ظرف] وِيتر، پِڇائين، اَڃا بہ وَڌيڪ
※ [س/ات]

—رَهَندو سهندو: [ظرف] ويتر، پيشَن وَڌيڪ

• رِهَندو ج رِهَندا: [صفت] باقاعدي، حَقِي، سَچو، جائز، قانُوناً و شَرعاً جائز، حَقائتو، بَرحَق، حَق حَلالِي، رَوا

• رَهَندِ وهَندِ ج رَهَندُون وهَندُون: [ا - مث] ٺَٺولَ واري رِهاڻ، اوٺائيُون ڌهرائي ڪيَل مَسخَري، ٺَٺولِ، ٽوڪَ، ڏَنڪَ
※ [س/ڪوهہ]

• رُهَندَ ج رُهَندُون: [ا - مث] رُهَندو، رَهڙُ، رانبوٽو، رانبوڙو، زونبڙو، جهانبوٽو
※ چِيرُ، وَڍُ
※ چَنبو
※ هَلڪي تَڪلِيف، مَعمُولي زَحمتَ

—رُهَندِجَڻُ: [مصدر 'رُهَندَڻُ' مان فعل مَجهُول] هَٿَ جي آڱرين يا ننهن سان رَهڙُون پَوڻُ، رانبوٽا پَوڻُ، جانبوڙجڻُ، رَهڙجَڻُ، روڙجَڻُ
※ [رُهَندِيو، رُهَندبو، رُهَندِيَلُ]

—رُهندَڻُ: [مص - فعل متعدي] هَٿَ جي آڱرين يا ننهن سان رَهڙُون پائڻُ، رانبوٽا هَڻڻُ، جهانبوٽا پائڻُ، ڪَرڙڻُ، ڪُرِڇَڻُ
※ چَنبا هَڻڻُ
※ [س/ات]
※ [مص] رُهندَڻُ
※ [امر] رُهندِ
※ [مضارع] رُهندِيان (ج) رُهندِيُون، رُهندِين (ج) رُهندِيو، رُهندي (ج) رُهندِين
※ [زمان حال ٺاهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا گَڏيا آهن]
※ [حال] رُهندي ٿو (ج) رُهندِين ٿا
※ [حال مث] رُهندي ٿي (ج) رُهندِين ٿيُون
※ [ماضي] رُهندِيو (ج) رُهندِيا
※ [ماضي مث] رُهندِي (ج) رُهندِيُون
※ [مستقبل] رُهندِيندو (ج) رُهندِيندا
※ [مستقبل مث] رُهندِيندي (ج) رُهندِينديُون
※ [اسم مفعول] رُهندِيَلُ

—رُهَندو ج رُهَندا: [ا - مذ] رُهَندَ

• رُهِنڪارَ ج رُهِنڪارُون: [ا - مث] ڌِڪَ يا مار سبب ڪيَل دانهَن، رَنڀَ، وَڏي دانهَن، رَڙ، پاڪار، ٻيڪَ، ٻوڪار
※ [س/ڪوهہ]

—رُهُنڪو ج رُهُنڪا: [ا - مذ] سَنهڙو آواز، رِڙڪو، ٽِنڪو، ٻِٽڪو، ڀِڪاٽُ
※ [س/ڪوهہ]

• رَهَڻُ: [مص - فعل لازمي] تَرسَڻُ، ٽِڪَڻُ، قيامُ ڪَرڻُ
※ ٺَهَرڻُ، ٻيهڻُ، بِيهِي وَڃَڻُ
※ گهارڻُ، گذارڻُ، ڪاٽڻُ، جالڻُ
※ پِنتي پَوڻُ، پوئتي رَهجي وَڃَڻُ
※ وَسَڻُ، آبادِ هُجَڻُ
※ صَبرُ ڪَرڻُ، ماٺِ ڪَرڻُ، چُپِ ڪَرڻُ
※ بَچَڻُ، بَچي پَوڻُ، رَهجي وَڃڻُ
※ حاضِر هُجَڻُ، موجُودُ هُجَڻُ
※ قائمُ هُجَڻُ، بَرقرار هُجَڻُ
※ جِيئَڻُ، جِيئرو هُجَڻُ
※ ڪيڏَڻُ (واند)
※ بازِ اَچَڻُ، پاسو ڪَرڻُ، ڪِناره ڪَشي ڪَرڻُ، ڇَڏڻُ، ٽَرڻُ، ٽارو ڪَرڻُ (ڪَنهِن ڪَمَ کان)
※ بَندِ ٿِيڻُ

٭ مُسَلسَل ٿيڻُ. مُسَلسَل ڪَرڻُ (ڪو ڪمُ وَغيرَه. جيئن: ڪَندو رَهڻُ، لِيندو رَهڻُ وَغيرَه)

'پرينءَ جا پَتنگَ. سڙندا رَهيا سانتِ پرِ' (شيخ اياز)

٭ بيٺَ يا ڳجھارتَ جو نہ پڄڻُ

٭ [رَهيو، رَهيا، رَهي، رَهيون، رَهندو، رَهندا، رَهندي، رَهنديون، رَهيَلُ]

—**رَهجي اَچڻُ:** [اصطلاح] نِباهِجڻُ. ساکَ بَچڻُ. نِباهُ ٿيڻُ

٭ اَنجامُ سُٺو ٿيڻُ

—**رَهجي وَڃڻُ:** [اصطلاح] پُٺيان رَهڻُ. پوئِتي رَهڻُ. پٺتي رَهڻُ

٭ ٽِڪي پَوڻُ. تَرسِي پَوڻُ. رَهڻُ. ٽِڪڻُ. قيامُ ڪَرڻُ

٭ بَچڻُ. پاڇي پَوڻُ. باقي رَهڻُ. بَقايا ٿيڻُ

٭ قائمُ رَهڻُ. مُوجُودُ رَهڻُ

٭ دِلو ٽِپي وَڃڻُ. ڏَرو ٽِپي وَڃڻُ

—**رَهڻُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] پُٺيان ڇَڏڻُ. بَقايا ڪَرڻُ. پاڇي ڪَرڻُ. بَچَتِ ڪَرڻُ

٭ هَٽُ نہ لَڳائڻُ

٭ خاموش ڪَرڻُ. ماٺِ ڪَرڻُ. چُپ ڪَرڻُ. سانتِ ڪَرڻُ

٭ قائمُ رَکڻُ

٭ ڇَڏي ڏيڻُ

—**رَهڻي ج رَهڻيون:** [ا - مث] رَهڻَ جو طَريقيڪارُ. اُٿَ ويھَ. نِشستَ بَرخواستِ. اُٿي ويٺي. اَدَبُ اَندازو. هَلَتِ. چَلَتِ. مَرجاتا

٭ ڍَنگُ. پِٽُ. ڍَبُ. پارُ. طَرحَ

٭ لَڇڻُ. لَل. ڪِر. عادَتَ. اَفعالُ. عَمَلُ. فَعَلُ. چيھَڙُ. اَرڪانُ. ڪَرتُوتَ

٭ روڪَ. بَندِش. روڪَ ٿامَ. ٺَهَرَ. ٿانهَرَ. ٿَمَ

٭ تَرسِڻي. ٽِڪڻي. ٺهِرِڻي. ٿَمڻي

٭ آڌارُ. آسِرو. ٽيڪَ

٭ حَياتي. زِندَگي. عُمرِ. جُمارُ

—**رَهڻي ڪَهڻي ج رَهڻيون ڪَهڻيون:** [ا - مث] اُٿي ويٺي. هَلَتِ چَلَتِ. اُٿَ ويھَ

٭ رَسمُ وِرواجُ

٭ اَفعالُ. اَرڪانُ. ڪَرتُوتَ. ڪَرَ. لَڇڻُ

—**رَهيو سَهيو ج رَهيا سَهيا:** [صفت - مذ] باقي. مانده. بَچَتِ. پاڇي. بَقايا

٭ پوئِتي رَهيَلُ. پُٺيان ڇَڏيَلُ. اوگھ سوگھ. باقي

—**رَهيو کُهيو ج رَهيا کُهيا:** [صفت] بَچَتِ سَچَتِ. باقي. بَقايا. رَهيَلُ کُهيَلُ. آڦي باقي. مانده

٭ ڪُرڙِ مُرڙِ. اوبِر سوبِر. اوگھ سوگھ

—**رَهيون نہ ٿيڻُ:** [اصطلاح] صَبرُ نہ اَچڻُ. ٽَڪَرِ لَڳڻُ

● **رَهٽو:** [ا - خاص] بارَنَ لَڳِ هِڪَ جَبَلَ جو نالو

٭ [س/ڪوھ]

● **رَهو ج رَها:** [ا - مذ] شوربو. ٻوڙَ جي لاسَ. گِرِيبي. رَسُ. شوربو. شَروو. لاگُ

٭ [س/ات]

—**رَهو ڪَيرڻُ:** [اصطلاح] تَڪليفَ ڏِيڻُ. آزارڻُ. سَتائڻُ. مُصيبتُون ڏيڻُ. ڪَڪِ ڪَرڻُ. بيزارُ ڪَرڻُ. پريشان ڪَرڻُ. سَخت ڪَمُ وَٺڻُ

● **رَهُو ج رَهُو:** [ا - مذ] رَهواسِي. رَهاڪو. رَهندڙُ. قيام پَذير. باشِندو

—**رَهَواسِي ج رَهَواسِي:** [ا - مذ] رَهاڪو. رَهو. رَهندڙُ. رَهيَلُ. وِيٺَلُ. باشِندو. قيام پَذير

● **رَهَوالُ ج رَهوالَ:** [ظرف] شُروعَ ٿِيَلُ. شُروعاتِ ڪِيَلُ

٭ [س/ات]

٭ [صفت] هوشيارُ. داناءُ. ڏاهو. عاقِلُ. سِياڻو. چالاڪ

٭ هَمراهُ

—**رَهَوالُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] شُروعُ ڪَرڻُ. شُروعاتِ ڪَرڻُ

٭ روانو ڪَرڻُ. اُسهائڻُ. موڪِلڻُ. اُماڻڻُ

● **رَهَواٽِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

● **رَهَوائِڻُ:** [مص - فعل متعدي بالواسط] آبادي ڪَرائِڻُ. پَرڪائِڻُ. آبادُ ڪَرائِڻُ. پوکَ ڪَرائِڻُ

٭ [س/ات]

٭ [رَهَوايو، رَهوائِيندو، رَهوايَلُ]

• **رُهي ج رُهيُون:** [ا - مث] ڳهميَل هَوا، سَرلو
* ٿَڌ، سِيءَ، سَردِي، ٺار، سِياندڙو، سِياٽو
* سِياري جي بَرساتِ، مَلهار، جهڙالو، ڪَڪَر ڇانو
* [س/ڪوھ]
* لرزش، ڏَڪڻي
* خوف، ڊَپُ، ديجهو، ڊِڄ، ڀَوَ
* [س/ٿ]
* سَڪَلُ، ڏهَر

—**رُهي ٿيَڻُ:** [اصطلاح] سِياري جو مينهَن پَوَڻُ
* [س/ٿ/ڪوھ]

—**رُهي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] سِياري ۾ آسمانَ جو جُهڙُ ڪَرَڻُ، بَرساتِ وَسَڻَ جي تياري ٿيَڻُ، بَرساتِ اَچَڻُ، مينهَن جو پَرچي اَچَڻُ

• **رَهيڪُ ج رَهيڪ:** [صفت] هيراڪُ، عادَتي، عِلَتي
* [س/ڪوھ]

• **رَهيلو ج رَهيلا:** [ا - مذ] وَهڻَ جو سُڪيو پَنڌُ، رَلو، رَهِلو
* [س/ٿ]

• **رَهين:** [صفت] گِروي ٿيَل، گِروي رَکيَل، گِروتِ
* [ع: رهن = گروي]
* [ظرف] تابعُ، ماتحَتِ، زيردَستُ، هَٿَ هيٺِ

—**رَهينِ مِنَت:** [صفت] اِحسانمَندُ، شُڪر گُذارُ، مَمنُونُ
* [ع: رهن، منت = شکر گذاري]

• **رَهينُ ج رَهينَ:** [ا - مذ] تَعَلقُ، لاڳاپو، ڳانڍاپو

• **رَوَ:** [ظرف] حَقي، سَچو، صَحِيح، بَرصَوابُ، پوريءَ طَرَحَ، ٺيڪُ، پورو، تَحقِيق، بِلاشَڪ، بيشَڪ، بَرابَر، پورَڻُ، دُرستُ، واجبُ، راسُ، اَصل حَق ڪَري
* [ف: راست]

• **رَءِ ج رَئيُون:** [ا - مث] ڪاٽَ، تَخفيفَ، ڪَٽَ ڪُوٽَ، ڇانڊَ
* [ف: راءِ]
* نَتيجو، راءِ، خَيالُ، ويچارُ، قياسِ آرائي
* [صفت] سَچي، سَربَستي، مُڪَمل
'پَتَنگَ، رَ رِجنگَ، آڳ پَسِي آيا' (شاھ/ڪليان)

—**رَءَ ج رَئُون:** [ا - مث] پورَ، رِيجَڪُ، جُهجهڪِي، بُدبُدو بُدڪِي، بُودِڪِي، لَهرو، تَرنگُ، وَهمُ، خَيالُ
* مَنَ موجَ، دورَ
* لَهَرَ، ڪُڏَ
* شوقُ، دِلِ، موهَ، پيارُ، اَڪَنجَهُ، اَڪَندُ، پِريتِ، پيارُ، پاوَ، مَحَبتَ، سَنيهُ، اَرواحَ
* لاڙو، رَغبَتَ
* حِرصَ، لالَچ، طَمَعَ
* تلوارَ جو ڪَنو، مُنهَن، ڌارَ
* هَٿيارَ ڪي ڌَنَل پاڻِي، تِکائي، تيزائِي، چوهَ، چوهائِي
* لَٽَ، ڌَرَ، مِٽِي، رِيتُ، وَهَڪَري وارِي مِٽِي، وارِي، رِيتِي
* ڇانو، ڪُوهَ جي پاسي مان پاڻِيءَ ڪان هيٺان آيَل وارِي، اَرڙِ
* ڳهوڙي جي تيزِ هَلَڻَ جو هِڪُ نَمُونو

—**رَءَ ڪَپَڻُ:** [اصطلاح] وَڌَڻُ نـ ڏيَڻُ، روڪَ ٿامَ ڪَرَڻُ، بَندَشِ ڪَرَڻُ

—**رَءَ ڪَڍَڻُ:** [اصطلاح] سوئِڻُ ڪَڪَ چُونڊَڻُ، سوئي صافَ ڪَرَڻُ
* گَڏَ ڪَرَڻُ

• **رَءَ ج رَوَ:** [صفت] لاڏلو، چِلولو، اَنگِلِي، چِچِلو، چَنچَلُ، چِچَ رِچلو

• **رِءَ:** [ح - جر] ري، رِي، ڪانسِواءِ، ڌاران، ٻاجهون، سِواءِ، بي، بَغير، بِگر، بِلا، بِن

• **رِءَ ج رِءَ:** [ا - مذ] رِباءِ، ٻِطرفي
* ڪُوڙي چانِدي، مَٽُ
* [س/ات]

• **رُءَ ج رُئيون:** [ا - مث] رُوءِ، سَطحَ، سُبَتو پاسو
* حالَتَ، رُوئِدادِ، صُورَتحال
* [ع: رئا، ف: روءِ]
* دَرجو، شانُ، مانُ، رُتبو، عِزتَ، مرتَبو، وَڏائِي
* خوشِي، مَزو، فَرحَتَ، لَذتَ، ذوقُ، لُطفُ، وِندَرَ، عيشُ، مَوُجَ
* مَرضِي، پَسَندِي، خَواهِشَ، اِرادو، نِيَتَ
* مُنهَن، مُکُ، مُهانڊو، چِهرو، شِڪلِ، صُورَتَ

• **رُئارَڻُ:** [**مص - فعل متعدي**] روڄ ڪَرائِڻُ، روڏنَ ڪَرائِڻُ، رَڙيون ڪَرائِڻُ، اَفسوسَ ۾ وجهڻُ، گِريہ ڪَرائِڻُ

* آزارڻُ، اِيذاءُ ڏِيَڻُ، ڏُکوئِڻُ، تَڪلِيفَ ڏِيَڻُ

* [**مص**] رُئارَڻُ

* [**امر**] رُئارِ

* [**مضارع**] رُئاريان (ج) رُئاريُون، رُئارِين (ج) رُئارِيو، رُئاري (ج) رُئارِين

* [**زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۾ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن**]

* [**حال**] رُئاري ٿو (ج) رُئارِين ٿا

* [**حال مث**] رُئاري ٿِي (ج) رُئارِين ٿِيُون

* [**ماضي**] رُئارِيو (ج) رُئارِيا

* [**ماضي مث**] رُئارِي (ج) رُئارِيُون

* [**مستقبل**] رُئارِيندو (ج) رُئارِيندا

* [**مستقبل مث**] رُئارِيندِي (ج) رُئارِينديُون

* [**اسم مفعول**] رُئارِيَلُ

• **رِئاءَ ج رِئاءَ:** [**ا - مذ**] مَهَربانِي، عَطِيو، ڀَلائِي، نَوازِش، عِنايَتَ، ٽورو، اَحِسانُ، چَڱائِي، پاسِخاطِري، رِعايَتَ، رِياءَ، لِحاظُ، مُرَوَتَ

* [**س/ات**]

* بي اِنصافِي

— **رِئاڪارُ ج رِئاڪارَ:** [**صفت**] ٻَهَ رُوپِي، ڪُپَتِيو، ٻاگَندِي، مُنافِقُ، مِڪرِيلو

* [**ف: رياءَ + ڪار > ڪردن = ڪرڻ**]

— **رِئائِي ج رِئائِيُون:** [**ا - مث**] پاسِخاطِري، رِعايَتَ، رِياءَ، وَٿُ، هِڪَ طَرفائِي، مَهَربانِي، عَطِيو، ڀَلائِي، ٽورو، نَوازِش، عِنايَتَ، اِيِهِيو، اَحِسانُ

— **رِئائِي ج رِئائِي:** [**صفت**] رِياءَ ڪَندَڙُ، پاسو وٺندَڙُ، پاسِخاطِري ڪَندَڙُ

* [**س/ات**]

* بي اِنصافُ

— **رَئِجَڻُ:** [**مصدر 'رَئِڻُ' ما فعل مَجَهُولُ**] ٽِرجَڻُ، لَٽجَڻُ، رَءُ چَڙهَڻُ، رِيٽجَڻُ، مِٽِي چَڙهَڻُ، پُورِجَڻُ، ڍَڪِجَڻُ

* [**رَئِيو رَئِندو رَئِيَلُ**]

• **رُئِدادِ ج رُئِدادِيُون:** [**ا - مث**] حالَتَ، روئِدادِ، حالُ، روبَڪارُ، اَوستا، گَتي

• **رَئِڪِ ج رَئِڪُون:** [**ا - مث**] گهربلو شيُون ٽَنگَڻَ يا رَکَڻَ لاءِ خانيدارُ ڍانچو

* [**انگ:** Rack]

• **رَئِڪيٽَ ج رَئِڪيٽُون:** [**ا - مث**] ٽينِس، اِسڪوائِش يا بيڊمِنٽَن راند کيڏَڻَ جو هٿيو (**جَنهن جي بناوَتَ اَڪثَر بيضوي شَڪِل جي ٿِئي ۽ رِهَ يا نائيلونِ سان واڻيَلَ هُوندِي آهي**)

* [**انگ:** Racket]

• **رَئُنَ ج رَئُنُون:** [**ا - مث**] چوڪِيدارَنِ يا سُپاهِيَنِ جو گَشتُ، چونڪِي، پَهِرو، شَب گَردِ، چَڪَرُ، ڦيرو، گهمرو، وارو، گهمِتارِي، دَؤرو، ڦيري

* [**انگ:** Round]

* [**ظرف**] چوگِردِ، چوطَرفُ

• **رُئَڻُ:** [**مص - فعل لازمي**] ڳوڙها ڳاڙَڻُ، روڄ ڪَرَڻُ، روڏنَ ڪَرَڻُ، آنسون وَهائِڻُ، اَشڪِ بارِي ڪَرَڻُ، لڙڪَ وَهائِڻُ، هَنجُونَ هارَڻُ، ٻَمَڻُ، اَفسوسَ ڪَرَڻُ، رَڙَڻُ، دانهُون ڪَرَڻُ، مِيڪَڻُ، شوڪَ ڪَرَڻُ، ماتَمَ ڪَرَڻُ، گِريہ ڪَرَڻُ، زارِي ڪَرَڻُ

* شِڪوه ڪَرَڻُ، گِلا ڪَرَڻُ، مِيارَ ڏِيَڻُ، هاءِ هاءِ ڪَرَڻُ، آهَ ڪَرَڻُ

* [**رُنو، رُنا، رُني، رُنيون، رُئندو رُئندا، رُئندِي، رُئنديون، رُنَلُ**]

— **رُئَڻُ آچِڻُ:** [**اصطلاح**] هَنجُنِ هارِڪو ٿِيَڻُ، اَکيون ڳوڙهَنِ سان ڀَرِجي اَچَڻُ، دِلِ ڀَرِجي اَچَڻُ

* اَفسوسَ ٿِيَڻُ، ڏُکُ ٿِيَڻُ، اَرمانُ ٿِيَڻُ

— **رُئَڻا رُئَڻُ:** [**اصطلاح**] شِڪايَتَ ڪَرَڻُ، فَريادَ ڪَرَڻُ

* ڪُرڪَڻُ، جهِجهِڪَڻُ

* ڏورايا ڏيَڻُ، طَعنا مَهِڻا ڏِيَڻُ

— **رُڳائي ج رُڳائي:** [**ا - مذ**] رُڳو، روڳو، رُئندَڙُ، هَرِ ڳالهہ تي رُڳو، رُڳهارڪو

* ڏِيان طَلَبُ

—رُئَڻُ پِٽَڻُ: [اصطلاح] روجَ راڙو ڪَرَڻُ، آهہ زاري ڪَرَڻُ، روڏَنَ ڪرڻُ، دانهُون ڪَرَڻُ، هاءِ هاءِ ڪَرَڻُ، گهوڙا گهوڙا ڪَرَڻُ، حَشَرَ ڪَرَڻُ، حَشَر مَچائِڻُ، واويلا ڪَرَڻُ، فَرِيادَ ڪَرَڻُ، گِريہ زاري ڪَرَڻُ، آهَہ پُڪارَ ڪَرَڻُ، آهہ و فُغان ڪَرَڻُ

* پِٽِڻُ، ڪوهِڻُ، رَنِيَڻُ، رَنيُون ڪَرَڻُ، رانياٽَ ڪَرَڻُ، رانياڙَ ڪَرَڻُ، رَڙَڻُ، رَڙِيون ڪَرَڻُ، شورُ ڪَرَڻُ

* اِرمانُ ڪَرَڻُ، اَفسوسُ ڪَرَڻُ

—رُئَڻُ ڪائِڻُ: [اصطلاح] نَنڍو هُئَڻُ، مَعصُومُ هُئَڻُ، بي سَمجهہ هُئَڻُ، بالِڪُ هُئَڻُ، صَغِيرُ هُئَڻُ

—رُئَڻَ ۾ ڇِتِڪَڻُ: [اصطلاح] روئَڻُ شروعَ ڪَرَڻُ، گهڻو رُئَڻُ، روڏَنُ مَچائِڻُ، رُئَڻَ ۾ پَوَڻُ، روجُ مَچائِڻُ، گوڙِها ڳاڙَڻُ، هَنجُون هارَڻُ

—رُئِڻُو ج رُئِڻا: [صفت] رُئندَڙُ، روئندَڙُ، ڏري ڏري روڏَنُ مَچائِيندَڙُ، ٿوري ڳَهڻي تي روجُ ڪَندَڙُ، جهٽ پَٽ رُئندَڙُ

* مَرچوڙُ، شُومُ، ڪَنجُوسُ، چَمَچُوسُ، ڇِڇي مارُ، بَخِيلُ

* ڊِڄِڻو، گِيڊِي، بزدِل، ڊِرِپوڪُ، ڊِڄَندڙُ

* [ا - مذ] شِڪايَتَ، گِلا

—رُئِڻُمارِڪو ج رُئِڻُمارِڪا: [صفت] رُئَڻهارُ، رُئَڻَ وارو، آبِ دِيدو، غَمگِينُ، ڏُکارو، ڏُکويَلُ

• رَئُو ج رَئا/رَوا: [ا - مذ] عورَتَ جو مَٿي تي پائِڻَ جو ڪَپِڙو، پوتِي، گَندِي، سِرِي، اُبِيڇِي، مَٿاڙِي، چُنِي، باندِڻي، ڊِپَٽو، اوڇَڻُ، لَٽو، چادَرَ، اَجِرَڪَ

* [س/ل/ات]

* بوڙَ جو شورِروُ رَهو

* [س/ل]

* گهَرَ جي اولي ۾ گَڏُ ٿِيل ٻهَرَ جو ڍِڳُ

* طوفانُ، مِٽِي، اَنڌارِي، رَئِي

• رَئُوفُ ج رَئُوفَ: [ا - ذات] اَللّٰہَ تَعالٰي جو هِڪُ صِفاتِي نالو

* [صفت] تَمامُ گهڻو مَهرِبانُ، ٻاجهارو

* [ا - خاص] مُسلمانَ مَردَ جو نالو

* [ع]

• رَئِي ج رَئِيون/رَيُون: [ا - مث] اُڏامندڙُ ڌُوڙِ، دَزَ، لَٽَ، مِٽِيءَ جا ڪَڪَرَ، ڌوڙِيو ڌوڙِ، گَسُ، سَنهِي خاڪَ

* [ہرا: رئِي، سن: رهِي]

* چِمڪو، چِمڪاٽُ، تَجلو، تَجَلِي، جُهلڪو، چَمَتڪارُ (تلوارَ يا ڪَنهن ٻئي هَٿيارَ جو)

* ڌُڌَرَ ڪَيَلُ چانوَرَ، چانوَرَنِ جي ٻورِ

* آخِر، پُڄاڻِي، ڇيهُ، ڇيڙو

* [ظرف] ڇَٽُ، خَلاصُ، پورو، خَتَمُ، تَمامُ

* [س/ل/ سن: ريهہ]

* رَوانو، راهِي

—رَئِي آسِمانُ هِڪُ ڪَرَڻُ: [اصطلاح] تَڪِڙو ڊوڙَڻُ، تيز وَڃَڻُ، تِکو ڀَڄَڻُ، جوهو ٿِي وَڃَڻُ، ڇوٽِ وَڃَڻُ

—رَئِي ٿِيَڻُ: [اصطلاح] ڇَٽُ ٿِيَڻُ، ناس ٿِيَڻُ، فَنا ٿِيَڻُ، تَباهُ ٿِيَڻُ، بَربادِ ٿِيَڻُ، وِيرانُ ٿِيَڻُ، اُجاڙُ ٿِيَڻُ

* ڪَپِي وَڃَڻُ، خَتَم ٿِيَڻُ، پورو ٿِي وَڃَڻُ، خَلاصُ ٿِيَڻُ، تَمام ٿِيَڻُ، پُڄاڻِي ڪَرَڻُ، ڇيهُ ڪَرَڻُ، ڇيڙو ڪَرَڻُ

* دَرَ ٿِيَڻُ، ڌوڙِ ٿِيَڻُ

—رَئِي ڏِيَڻُ: [اصطلاح] وڏي زورَ سان دانهُون ڪَرَڻُ، واويلا مَچائِڻُ، گهوڙا گهوڙا ڪَرَڻُ، حَشَرَ مَچائِڻُ، حَشَرَ ڪَرَڻُ

—رَئِي رَئِي: [ظرف] تَمام گَهڻيءَ تَڪلِيفَ سان، وَڏِي مُشڪِلاتِ سان، ڏاڍِنِ ڏُکَنِ سان، ڏاڪِڙَنِ سان

* [صفت] لاچار، ڏُکِيو، اَهَنجو، مُشڪِل

—رَئِي رَئِي سوبَ پائِڻُ: [اصطلاح] وَڏِيءَ تَڪلِيفَ سان سوبَ پائِڻُ، مُشڪِلاتُنِ سان فَتَحَ حاصِل ڪَرَڻُ، ڏاڪِڙَنِ سان جِيتَڻُ

—رَئِي ڪَرَڻُ: [اصطلاح] دَرَ ڪَرَڻُ، ڌُڌَرَ ڪَرَڻُ، لَٽَ ڪَرَڻُ، مِٽِيءَ جو غُبارُ ڪَرَڻُ

* ڇَٽُ ڪَرَڻُ، خَلاصُ ڪَرَڻُ، خَتَم ڪَرَڻُ، کَپائِڻُ، پورو ڪَرَڻُ، تَباهُ ڪَرَڻُ، بَربادِ ڪَرَڻُ، سَجَ ڪَرَڻُ، اُجاڙُ ڪَرَڻُ، وِيرانِي ڪَرَڻُ

• رُئِي ج رُئِيُون: [ا - مث] دُنُدَ، لُڙاٽَ، ڇاٽَ، لُڏُ، ڪوهيڙو، ڊونگَر، غُبارَ، ماڪَ، دونهُون، رَهِي

* مُونجهارو، پَريشانِي

* پڇِيَل ڪَپَهَ

• **رَئِيزائِي:** [ا - خاص] بُگٽِي بَلوچَن جي قَبِيلي جو هِڪُ پاڙو

• **رَئِيسَ:** [ا - خاص] هِڪَ قَبِيلي جو نالو

• **رَئِيسُ ج رَئِيسَ:** [صفت] مُعَزِز ماڻهُو، اَمِيرُ، سَردارُ، دَگِيدارُ، اَگِواڻُ، مُهَندارُ، راڄُ، وَڏيرو، پڳدارُ، فَرمان رَوا، حاڪَمُ، ڳوٺَ جو مالِڪُ، چَڱو مَڙسُ، پَٽيلُ، وَڏو ماڻهُو، پوتارُ، صَدَرُ

※ [ع]

※ [مث: رَئِيسِياڻِي ج رَئِيسِياڻِيُون]

—**رَئِيس عُضوا:** [ا - مذ] بَدَنَ جا مُکِيہ عُضوا (جهڙوڪ: جِگرُ، دِلِ، ڦِڦِڙُ، مَغزُ وَغيرہ)

• **ري:** [ا - خاص] سَرگَمَ جي سَتَن سُرن مان هِڪ جو نالو، ٻيو نمبر سُرُ، 'سا' کان پوءِ 'ري' وارو سُرُ، رِکَبَ جو ننڍو نالو (موسِيقيءَ جو اصطلاح)

• **ري:** [ح - جر] بِنا، ڌاران، سَواءِ، ٻاجهون، ڪانسَواءِ، جي سَواءِ، بي، بَغير، بِگر، بِلا، بِن

※ [ح - ندا] سَڏُ ڪَرڻَ وَقتِ ڪَمِ ايندڙ لَفظُ. اَڙي، او، اي، ڙي

—**ري پُڪِي ٻاجهه ٽِپَڻُ:** [اصطلاح] ڏوا ڪان سَواءِ چَڱو ڀَلو ٽِپَڻُ، بِنا مَزدوريءَ جي پَئِسا هَٿِ اَچَڻُ، بِنا تَڪلِيفَ جي اُجورو مِلَڻُ

—**ري تَعمِيل:** [ظرف] بِنا ڪَنهِن سَرانجاميءَ جي، بِنا بَجاآوَريءَ جي، بِنا ڪارِروائِيءَ جي، بِنا ڪَنهِن ڪارِ سِڌِي جي، بِنا تَعمِيل جي، بِنا پَهَچَ جي

—**ري پاڙو ج ري پاڙا:** [صفت] بي بُنيادُ

※ رولُو، واهِياتُ، بيگانو، اوچو

※ [س/ات]

—**ري پاڻ ج ري پاڻيُون:** [ا - مث] بي ڌِياني، ڪَنُ لاٿارُ، بي پَرواهِي، غَفلَتَ، لاٿارُ

—**ري پاڻُ ج ري پاڻَ:** [صفت] پاڻُ مُختِيارُ، آڻَ پَلِيو، پاڻُ هوريو، رُوءِ سُوءِ، آڻَ جَهلِيو، خودمُختِيارُ

—**ري پاڻِيو ج ري پاڻِيا:** [صفت] بِنا پاڻِي، سُڪَلُ، سُڪو، خُشڪُ، ٻوڙُ، اُساٽِيلُ

※ سَڪِڻو، زڪو، ڪورو، اَپوڳو، لِسو، گسو، ڪَچسو

—**ري پيرو ج ري پيرا:** [صفت] اَڻَ پيرو، اَڻَ لَتاڙِيل، اَڻَ چِپِيَلُ

—**ري ڇَيو ج ري ڇَيا:** [صفت] ري ڪوڙيو، اَڻَ نِيندِيو، اَڻَ سَڌِيو، بي دَعوَتِيو

※ بي لَغامو، اَجَهلُ، اَڻَ جهلُ، بي مَهارُ، اراوندو، بي فَرمانُ، بي ڇَيو، بي اَدَبُ، نا فرمانُ، سَرڪَشُ، فَسادِي

※ مُنهن سُرُ، مُنهن زورُ، نَحس، هوڏِي، عاقُ، ضِدِي، هَٺِيلو، مَغرورُ

—**ري حُڪمُ:** [صفت] ري موڪَلُ، بِنا اِختِياريءَ، بِنا اِجازتَ، بِنا پَرواني، بِنا پُڇي، اَزخودِ، پاڻمُرادو، پَنهِنجِي مَرضِيءَ، پاڻَ سِر

—**ري ڏاڙهِيو ج ري ڏاڙهِيا:** [صفت] بِنا ڏاڙهِيءَ، ڪُسِرو، لاسِيارُ، لَساٽُ، لاسِڙاٽُ، لَسڙو، ڳِيرو، ڏاڙهِيءَ ڪُوڙُ

※ [مجازاً] زَنانو، عورَتُن جهڙو

※ گدِڙو، هِجَڙو، مُخَنث

—**ري ڪَمو ج ري ڪَما:** [صفت] نِڪَمو، ناڪامُ، نِڪارُ، نِڪارو، بي روزگارُ، نِڪمٽو، ري ڌَنڌي، بيڪارو، بيڪارُ، ٽوٽو، اَجايو، فَضُولُ، اَڪيارٽو، وِرٽو، رائيگانَ، وِتو، فالتو، خالِي، ناحَقُ، خالِي ڀيلِي، بي فائِدو، جاڙُ، رولو، آوارو

—**ري گُناهُ:** [ظرف] بي ڏوهه، بي قُصورُ، بي خَطا، ناحَقُ، هَروڀَرو، راهَ گُناهُ، بي گُناهُ، بي سَبَبُ، بِنا ڪارڻ، خالِي ڀيلِي، اَجايو، سواءِ اِلزامَ جي

—**ري مُلِهو ج ري مُلِها:** [صفت] مُفتَ، اِهِيين، بِنا پَئِسي، بِنا اُجوري، قِيمَتَ کان سِواءِ، اَڻَ مُلهو، ري قِيمَتَ، بِنا قِيمَتَ، بِنا ڪَنهِن عيوضي، اَمُلهُ، بي بَها، قِيمتِي

—**ري واٽو ج ري واٽا:** [صفت] اَڻَ واٽو، بي واٽو، بي گَس، بِلِيلُ، مَنجهيلُ، گُمراهُ، اَڻَ سُونهُون، ناواقِفُ، اَپومِي

—**ري هَٿِيارو ج ري هَٿِيارا:** [صفت] بي هَٿِيارُ، هَٿين خالِي، ڇڙو، سَکِڻو، ڪلِيءَ، ڪَمرُ، شَستر هِيڻُ

—**ري هَٿِيو ج ري هَٿِيا:** [صفت] بي هَٿِيارُ، هَٿين خالِي، سَکِڻو

• **ري ج ريز:** [ا - مث] شُعاعُ، تَجلو، ڪِرڻو، ترورو

※ [انگ: Ray]

• **رِي:** [ح - اضافت] جِي، سَندِي

※ [س/ٿ]

• **رِي ج رِي:** [اَ - مذ] دَرياءَ جو ڇَڏِيَل ريٽ، رڻ

• **رِيا ج رِيا:** [اَ - مذ] طِلسمُ، ٺڳِي، گيگَ، مَڪَرُ، فَريبُ، دوکو، ڏوکو ڪُپَتِ، بِيائِي، ڏيکاءُ، ٻچاپڙي، دِلِ ۾ هِڪَ ٻاهِر ٻي، ظاهِرداري، زمانہ سازِي، پيچَ وارِي ڳالهِہ

※ **[ع: رِياءُ]**

• **رِياڪارُ ج رِياڪارَ:** [صفت] ٻَهَ رُوپِي، ڏَنِي، ٻَگلو ڀَڳتُ، مُنافِقُ، اَندر ٻَهرِيون، مَڪارُ، زمانہ سازُ، فَرِيبِي، بِيائِي ڪَندَڙُ، ڪپتيو، دغاباز، دوکيباز، پاکنڊِي، **ڪُپَتِي**

—**رِياڪارِي ج رِياڪارِيُون:** [اَ - مث] مَڪارِي، فَريبُ، نِفاقُ، بِيائِي، مَڪَرُ، پاکنڊُ، دوکو، ٺڳِي، ڪُپَتِ، ڪوٽِ، دَغا

※ پاسِخاطِري، رابو، رِعايَت، پاسو، طَرفدارِي

※ لِحاظُ، مُروَتَ

—**رِياءَ ج رِياءَ:** [اَ - مذ] مَڪَرُ، پاکنڊُ، ڍونگُ، **گيگَ**

※ [ع]

※ پاسِخاطِري، طَرفدارِي، پاسِدارِي، رِعايَت، پاسو، بي اِنصافِي

※ ڪوڙُ

※ ڏيکُ، ظاهِري نُماءُ، ٻاهِريون ڏيکَ

※ لِحاظُ، مُروَتَ

※ بَدِلو، بَدَرُ

—**رِياءَ رَکَڻُ:** [اصطلاح] پاسو وَٺڻُ، طَرفدارِي ڪَرڻُ، رِعايَت ڪَرڻُ، پاسِدارِي ڪَرڻُ، رابو رَکڻُ

※ اِنتقام وَٺڻُ، بَدِلو وَٺڻُ

※ لِحاظ ڪَرڻُ، مُروَت ڪَرڻُ

—**رِياءَ ڪارِي ج رِياءَ ڪارِيُون:** [اَ - مث] رِياڪارِي، رِياءُ

—**رِيائِي ج رِيائِي:** [صفت] رِياڪارُ، رِياءُ ڪَندَڙُ، طَرفدارِي ڪَندَڙُ، پاسو وَٺندَڙُ، پاسِدارِي ڪَندَڙُ، بَدِلو ڪڍندَڙُ

※ [ع]

※ ڏيکُ ڪَندَڙُ، ظاهِري نُماءُ ڪَندَڙُ، ٻاهِريون ڏيکَ ڪَندَڙُ

• **رِياڙِي:** [اَ - خاص] بِگٽِي بَلوچَنِ جِي هِڪَ ٻاڙِي جو نالو

• **رِيازُ ج رِيازَ:** [اَ - مذ] مُحَبَتَ، پيارُ، قُربَ، لاڙو، چاهُہ

※ خوشِي

※ مَرضِي، اِرادو، نِيَتَ

※ [س/ات]

• **رِياسَتَ ج رِياسَتُون:** [اَ - مث] ڏيهِي راڄُ، ڏيهِي سَرڪارِ، ڪَنهِن وَڏيءَ حُڪُومَتَ جي ماتَحَتِ ٿيڍي حُڪُومَتَ، حُڪُومَتَ، حُڪمرانِي، عَملدارِي، سَردارِي، آفِيسرِي

※ اَعلىٰ حوصِلو، اَعلىٰ هِمَتَ

—**رِياسَتِ جَمهورِيہ:** [اَ - مث] ماڻهن جي زيرِ اِختيار حُڪُومَتَ، رَعيَتِي راڄُ، خُودمُختيار راڄُ

• **رِياضُ ج رِياضَ:** [اَ - مذ] مَحنَتَ، مَشَقَتَ، جَفاڪَشِي، ڪَشالو، ڏاڪڙو

※ عِلمِ هِندِسہ، حِسابَ جو عِلمُ، عِلمِ عَدَد

※ گَهٽو ڳائڻَ جو عَمَلُ (موسيقِيءَ جو اِصطِلاحُ)

※ [اَ - خاص] سَعُودِي عَرَب حُڪُومَتَ جِي گادِيءَ جو شَهَر

※ [ع]

—**رِياضَتَ ج رِياضَتُون:** [اَ - مث] مَحنَتَ، مَشَقَتَ، سَختِي، جَفاڪَشِي، ڏاڪڙو، ڪَشالو، جاکوڙو

※ پَرهيزُ، ڪِرِي، پاسو، رَکَ، تَپسيا

※ [ع]

※ بَندگِي، عِبادَتَ، زُهدُ، نَفسِ ڪَشِي، جوڳَ، لَهرائِي

※ سادِگِي، پورِڙائِي، موڳائِي

※ ڪَسرَتَ، وَرزِشِ، جِسمانِي مَشقَ

※ مَزدورِي، پورِهيو، ڏَنڊو

—**رِياضَتَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] مَحنَتَ ڪَرڻُ، مَشَقَتَ ڪَرڻُ، جَفاڪَشِي ڪَرڻُ، ڪَشالا ڪَڍڻُ، مَزدورِي ڪَرڻُ، پورِهيو ڪَرڻُ

※ پَرهيزُ ڪَرڻُ، ڪِرِي رَکڻُ، رَکَ ڪَرڻُ، تَپسيا ڪَرڻُ

※ عِبادَتَ ڪَرڻُ، بَندگِي ڪَرڻُ، جَپُ تَپُ ڪَرڻُ

— **رِياضت ڪَشُ ج رِياضت ڪَشَ:** [ا - مذ] مَحِنتي، سَخت تَڪلِيفَ وَٺندڙ. جَفاڪَش. پورهِيَتُ. مَزدُور. مَزور
* پَرهيزگارُ. عابِدُ. عِبادَتَ ڪَندڙ. عِبادتگُذارُ
* [ع + ف: رياضت (ع) +: ڪش > ڪشيدن (ف) - ڇڪڻ]

— **رِياضتِي ج رِياضتِي:** [ا - مذ] پَرهيزگارُ. عِبادَتَ ڪَندڙ. عابِدُ. عِبادَتگُذارُ. بَندگِي ڪَندڙ. نيڪ پانهُون. تَپَسيائِي. جَپُ تَپُ ڪَندڙ
* وَيراڳِي. بيراڳِي. جوڳِي. سَنياسِي. رَشِي. مُنِي
* جَفاڪَش. مَحِنتِي. تَنَ کي تَسِيو ڏِيندڙ. ڪَشالا ڪَڍندڙ. پورهِيَتُ. مَزدُورُ
* [ع]

• **رِياضِي:** [ا - مث] حِڪمَتَ جي ٽِن عِلمَن مان اَنگَن. عَدَدَن. نُجُومَ. موسِيقِي. مُناظِرہ. جَبري. مُقابلي. جَرِثَقِيل وَغيرہ وارو عِلمُ. وُجودِ خارِجي ۾ مادي جو مُحتاجُ. حِسابَن جو عِلمُ. ڳُڻَپَ جو عِلمُ

— **رِياضِيدانُ ج رِياضِيدانَ:** [صفت] عِلمِ رِياضِيءَ جو ماهِرُ. حِسابَن جي عِلمَ جو ڄاڻُو

• **رِيالَ ج رِيالُون:** [ا - مث] ڏوپَ. رال. لوبانَ. واسُ
* [سن: دال]

• **رِيالُ ج رِيالَ:** [ا - مذ] هِڪَ عَربِي سِڪو
* اَجرڪَ جي ڄَرَ جو ڏَبلِيءَ وارو گُلُ. ڏَبلِيءَ وارو ڇِٽُ
* [ع]

— **رِيالَ وَٽِڻُ:** [اصطلاح] پَئِسا گَڏُ ڪَرَڻُ. نوٽَ وَٽِڻَ. پَئِسا مَيڙَڻُ

• **رِيالِي ج رِيالِي:** [ا - مذ] ڪُوڙو. جُهوٽو
* ڄَهِڙو. تَهِڙو. سادو
* [س/ل]

• **رِي اَئيڪِشن:** [ا - مذ] رَدِ عَمَل. اُبتو اَثَر
* [انگ: Reaction]

— **رِي اَئيڪِشن ڏيکارَڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن عَمَل جِي موٽَ ۾ رَدِعَمَل ڏيکارَڻُ

• **رِي ايڊِٽِ:** [مص] نَئين سِر مُرَتِبَ ڪَرَڻُ
* [انگ: Re-edit]

• **ريبَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڏُنارَڻُ. ڏاڏرائِڻُ. پَرمائِڻُ. رِيجهائِڻُ
* بَرغِلائِڻُ. وَرغَلائِڻُ
* لالچائِڻُ. حِرصائِڻُ. هِرڪائِڻُ. لَبَڻُ. دِل سُرڪائِڻُ. لوڀائِڻُ. لوڀَڻُ
* ڇِٽَ ٻَڌَڻُ. ناترائِڻُ. پِرِپائِڻُ. ڦُسِلائِڻُ. اُنارَڻُ. چِترائِڻُ
* چاڙهَ ڏِيَڻُ. شاهو ڏِيَڻُ
* ريهَڻُ. گِلتو ٻَڌَڻُ. ڄَرُهو ٻَڌَڻُ. رِيجَڻُ
* ٺَڳَڻُ. فَريبُ ڪَرَڻُ. ٺَڳارَڻُ. دَلبو ڏِيَڻُ. ڦَندُ ڪَرَڻُ. دوکو ڏِيَڻُ
* موهِڻُ. مَسَحُورُ ڪَرَڻُ
* [مص] ريبَڻُ
* [امر] ريبِ
* [ريبِيو. ريبَندو. ريبِيَلُ]

— **ريبُ ج ريبَ:** [ا - مذ] ڄَرُهو. پِرلوپَن. لَبُ. لالَچ. ڇِٽَ. رِيجُ. ڏُنارُ. پِرلوپُ. ڏَت. فَريبُ. ڏاڏُرِ
* [ع: شڪ]
* موهَ. هِرڪَ. لوڀَ. اُنارَ. ڦُسِلاءَ
* دَلبو. دولابُ. ٺَڳِي. وِيساهه گهاتِي. دوکو. ڪَپَٽِ. دَغا
* شَڪُ. وَهَمُ. گُمانُ. ڀَرَمُ. شُبهو. سَنسو. اَنديشو

— **ريبائِتو ج ريبائِتا:** [صفت - مذ] ڏُنارِيندڙ. ڏُتر. رِيبِي. موهِيندڙ. هِرڪائِيندڙ. پِرلوپِي. لالچائِيندڙ. بَرغِلائِيندڙ. وَرغِلائِيندڙ. ڦُسِلائِيندڙ. گِلتائِي. ڏاڏرائِيندڙ. ٺَڳِيندڙ. چِتر
* موهِيندڙ. مَسَحُورُ ڪَندڙ

— **رِيبِي ج رِيبِي:** [صفت] ڏُنارِيندڙ. ڏُتر
* بَرغِلائِيندڙ. لالچائِيندڙ. ڦُسِلائِيندڙ. وَرغِلائِيندڙ. هِرڪائِيندڙ. دَلبائِي. مَڪارُ. فَريبِي
* خَرابُ ڪَندڙ. زِناڪارُ. لانگَ ڇوٽو. ڇَڪَلائِي
* [س/ل/پ]
* [ا - مذ] رَڄَ جو هِڪُ قِسمُ

• **ريبارا:** [ا - خاص] اوٺَن جي هِڪَ قَبيلي جو نالو. ريبارِي

• **ريبارو ج ريبارا:** [ا - مذ] قاصِدُ. پارابِي. پيغامُ پَهچائِيندڙ. نِياپو پَهچائِيندڙ. ايلچِي. ٽَپالِي. خَطُ رَسانُ

'رائي ريبارو، تو ڏُنهُن مُڪوتَڪِڙو' (شاهه/رائو)

* وَڪِيلُ. عيوَضِي
* نائِبِ خاص
* [ظرف] پاران
* [مث: ريبارِي ج ريبارِيون]

• **ريٻاري:** [ا - مذ] هڪ ذاتِ جو نالو

• **ريٻارِي ج ريٻارِي:** [ا - مذ] جهنگلي، وَحشي، ٻوزان، ٻوش

• **ريٻڙو ج ريٻڙا:** [ا - مذ] ٻَڪڙو ٻَٽ، ڇِدا رَڌَل چانوَرَ

※ [س/ات]

• **ريٻڙي ج ريٻڙيُون:** [ا - مث] مِٺائيءَ جو هڪ قِسمُ (جيڪا کير ۾ ڪَڻڪ کي ڪاڙهي ملڻي وانگر ٻَٽڙي ٿيندي آهي). رَبڙي، کِيرٽِي

※ اُتي ۾ جهڻ مان ٺَهيَل هڪ قسمَ جو ڪاڏو

• **ريٻڙُ ج ريٻڙ:** [ا - مذ] بي مُندائتو پيدا ٿِيَل گِدرو، وَونئڻِن جي فَصل ۾ پيدا ٿِيَل گِدرو

※ [س/ات]

※ هڪ وَڏي ڇِيڻ جو قِسمُ

—**ريٻڙي ج ريٻڙِيُون:** [ا - مث] خَرِيفَ جي مُندَ ۾ پيدا ٿِيندڙ هڪ گِدري جو قِسمُ، ڪَڏوتري

• **ريٽ:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو

• **رِيتِ:** [ا - مث] واري، ريگ، رِيتي

※ [ف: ريگ = واري]

—**رِيتِ اَچڻُ:** [اصطلاح] پيشابَ ۾ ڪَکري اَچڻُ، پٿريءَ جي بيماري هُئڻُ

—**رِيتِي:** [ا - مث] جَبَلَ جي سَنهي مٽي، راڻو، سوهَڻ، رِيتِ، واري، ريگ

'آ رِيتِيءَ تي رَڃَ، الا! پيارَ پريڻ جو' (شيخ اياز)

※ هڪ قِسمَ جو وارياسو پٿر

※ دَرياءَ جي ڪِناري واري وارياسي زَمِينَ

※ [س/ٿ]

※ هيناهُون رَستو، تَرائي

※ هڪ لوهارڪو اوزار، رَوانِي، سوهَڻ، ٺڪوري

※ [ا - خاص] ضِلعي گهوٽڪيءَ ۾ هڪ ريلوي اِسٽيشن جو نالو

—**رِيتِيدانُ ج رِيتِيدانَ:** [ا - مذ] واريءَ رَکڻَ جو ٿانءُ

※ واريءَ جي ماپَ جي پيتي

※ واريءَ جو گهڙيالُ

—**رِيتيلو ج رِيتيلا:** [صفت - مذ] وارياسو، واريءَ وارو، ريگِستاني، صَحرائي

—**رِيتيلي ج رِيتيليُون:** [صفت - مث] وارياسي، رِيتيءَ واري، ڪَڪريلي، ريگِستاني، صَحرائي

—**رِيتيلي زَمِينَ:** [ا - مث] وارياسي زَمِينَ، رِيتيءَ واري زَمِينَ

• **رِيٽ ج رِيٽُون:** [ا - مث] مٽيون پاسو گسائي وَڏو ٿُنگَ ڪَيَل ڪوڏي، تِيلاهين ڪوڏي

※ [س/ات]

• **رِيتِ ج رِيتيُون/رِيتُون:** [ا - مث] رَسمَ، راهَ رِيتِ، پَرويز، پَر، هَلي چَلي، مَرجاتا، وِنيرو، وَرتاءُ، وَرتارو، هَلَتِ، رَواجَ، دَستُورَ، سِرشتو، ليکو، ڍَنگُ، ٻَٽُ، ڍَبُ، پارُ، طَرحَ، وَجهه، ڍارُ، نَمُونو، قِسمُ، پرڪارُ، ڍؤلُ، طَرِيقو، قاعِدو، قانُونُ، بَرتاءُ، چالِ، چَلَتِ، آئِڪَلُ، تَجويزُ، وَضع، طورُ طَرِيقو، تَدبِيرُ، تَرڪِيبَ

※ عادَتَ، عِلَتَ

※ [سن: رِيتِي]

—**رِيتائِتو ج رِيتائِتا:** [صفت/ظرف] رَواجي، مَعمُولي، دَستُوري، اِستِعمالي

※ [ظرف] هَميشه موجِبَ، هَميشه وانگي، عام طرحَ، رِيتِ وارو، ڍَنگَ وارو، طَرِيقي وارو، رَسمَ ۽ رَواجَ وارو، قاعِدي موجِبُ، قانُونَ موجِبُ، باقاعِدي

—**رِيتائِتي طَرحَ:** [ظرف] چڱي نَموني ۾، سُٺي طَرِيقي سان، قاعِدي موجِبُ، قانُوناً، باقاعِدي

—**رِيتِ رَسمَ ج رِيتيُون رَسمُون:** [ا - مث] رَسمَ ۽ رَواجُ، هَلي چَلي، ٻَنڌڻُ، قاعِدو، قانُونُ

※ شاديءَ جا سَوڻ

—**رِيتِ کان ٻاهِر:** [ظرف] خلافِ قاعده، قانُونَ کان ٻاهِر، دَستُورَ جي خِلافُ، رَسم ۽ رَواجَ کان اُبتڙ، بي نِياتي، طورَ طَرِيقي کان ٻاهِر

—**رِيتي ج رِيتي:** [صفت] رِيتِ وارو، رِيتائِتو، ڍَنگائِتو، رَسمَ وارو، دَستُوري، نِياتي، رَسمَ ۽ رَواجَ تي هَلَندڙ

• **ريٽ:** [ا - مذ] رِڃ جا وڏا وارَ

• **ريٽُ ج ريٽ:** [ا - مذ] ڪِنارو. ڪَپُ. پَر. ڪَنڌي. ڪَپَر. لَسَ. وِڪَرَ

* ڪَڇي جي زَمينَ
* دَرياءَ جي ڇَڏِيَل رَهَ
* [س/ٿ]
* اُڇي وارياسي زَمينَ
* [س/ڪوهہ]
* سَنهي پَٽَرَ جو قِسمُ
* اگهہ. ڀَها. نِرخ. قِيمَتَ. مُلهہ. ناٿو
* [انگ: Rate]
* [صفت] پَڪو. پَڪَلُ

• **ريٽڪو ج ريٽڪا:** [ا - مذ] رونشو. مَزو. وِندَرَ

* [س/ٿ]

• **ريٽڻُ:** [مص - فعل متعدي] چَشمَ پوشي ڪَرَڻَ. نَظرانداز ڪَرَڻَ. ڏيلَڻَ. خَيالَ ۾ نہ آڻَڻَ. نہ ليکَڻَ. حِسابَ ۾ نہ آڻَڻَ. وِساري ڇڏَڻَ. ريٽي ڇڏَڻَ. آخَر ۾ نہ آڻَڻَ

* رَدِ ڪَرَڻَ. مَنظُورَ نہ ڪَرَڻَ. نہ قَبولَڻَ. اِنڪار ڪَرَڻَ. نہ مَڃَڻَ
* جهلَڻَ. بَندِ ڪَرَڻَ. روڪَڻَ. مَنعُ ڪَرَڻَ. پَلَڻَ. بَندِش ڪَرَڻَ. رُڪاوَٽ ڪَرَڻَ
* ميسارَڻَ. ڊاهِڻَ. ڦِٽائِڻَ
* موٽائِڻَ. واپَس ڪَرَڻَ
* [مص] ريٽَڻَ
* [امر] ريٽِ
* [ريٽيو ريٽيندو ريٽيَلُ]

• **ريٽو ج ريٽا:** [ا - مذ] شادِيءَ جي موقعي تي گهوٽ کي ڪلهَن تي رَکڻَ جو ڳاڙهو بوڇڻُ. رَتولُ

* خلوانَ جو ڪپڙو. ڳاڙهو ڪپڙو (جَنهن ۾ مُختياركاريءَ ۾ ڪاتِن جا رجسٽر ٻَڌِي رَکندا هئا)
* [س/ات]
* تَمامِ ڳاڙهي رَنگَ وارو ڏاندُ
* [س/ٿ]
* گُلن سان هِڪَ بوٽيءَ جو قِسمُ
* [صفت - مذ] ڳاڙهو. لالُ

— **ريٽو ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڳاڙهو ٿيڻُ. لالُ ٿيڻُ

* رَڃڻُ. پَچڻُ
* اِلاهي عِشقَ ۾ رَنگِجي وَڃڻُ

• **رِيٽيل:** [صفت] ريزڪي

* [انگ: Retail]

• **ريٽُ ج ريٽَ:** [ا - مذ] ڳاڙها سُهڻا ڪپڙا

'اُتِ سَڀِجي اُنَ سَسُن جي، هيتِ رَهائِن ريٽَ' (شاهہ/مارئي)

• **ريپ:** [ا - مث] بَدفِعَلِي. لَڄالٽَ. زِنابالجَبر. جنسي ڏاڍائِي

* [انگ: Rape]

• **رِيپَ ج رِيپُون:** [ا - مث] گَپَ. گارو. زهِٽو. رَبڙو. ڪَچِلانَ. رابڙو. ڀَسِيَلَ مِٽِي

* [س/ڪوهہ]

• **رِيپُ ج رِيپَ:** [ا - مذ] ڪاري جي بيڙيءَ جو مُهري وارو سِرڙهہ

* [س/ل]

• **ريپبلڪ:** [ا - مذ] جمهوري. رَعيَتي. ماڻهن جي پنهنجي. عوامي

* [انگ: Re-public]

• **رِيپليس:** [مص] ساڳي جَڳهہ تي رَکڻَ. خالي جَڳهہ پر ڪَرَڻَ. جاءِ نشيني ڪَرَڻَ

* [انگ: Replace]

— **رِيپليس مينٽ:** [ا - مث] جاءِ نَشيني. والار. خالي پيَلَ جَڳهہ پُرڻَ جو عَمَلُ

* تَبدِيلِي. مَٽاسَٽا
* [انگ: Replacement]

• **ريڄُ ج ريڄَ:** [ا - مذ] آبادِيءَ کان اڳَ ۾ زَمينَ کي ڏِنَلُ پاڻِي. پوسَلُ. آلاڻ. آلائي. گِهمَ

* [هند: رج]
* دَرياءَ جي ريٽي. پاڻيءَ جي واري. ريٽ. رَهَ
* پاڻيءَ جي بيج. پيچو
* مال جي بيماريءَ جو هِڪَ قِسمُ

— **ريجاٽو ج ريجاٽا:** [صفت - مذ] ريڄ ڏِنل. وَٽ ڏِنَلُ

* [مث: ريجاٽي ج ريجاٽيون]

— **ريجاڻي ج ريجاڻيون:** [ا - مث] ريج واري زمين

'ڇاڪو ڇپر وٽ، رڙهيو ريجاڻي ڇڙين' (شاهه/ڏهر)

— **ريجاڻيو ج ريجاڻيو:** [ا - مذ] زمين کي آباديءَ کان اڳ ۾ ڏنل پاڻي

* ريج وارو گاهه

* [ا - خاص] هڪ مڪان جو نالو

— **ريجاڻيو ج ريجاڻيا:** [صفت - مذ] ريجاڻو، پاڻيءَ ڏنل، وٽ ڏنل، رڄايل، ريج ڪيل

* [مث: ريجاڻي ج ريجاڻيون]

— **ريججڻ:** [مصدر 'ريجڻ' مان فعل مجهول] زمين کي پاڻي اچڻ

* مال جو سنڌس ٿڻن جي ڪير سان پسڻ بعد ڏيجڻ

* [ريجيو ريجبو ريجيل]

— **ريج ڏيڻ:** [اصطلاح] زمين کي آباديءَ لاءِ پاڻي ڏيڻ، زمين کي سائو ڪرڻ، پوک جي تياري ڪرڻ

— **ريج ڪرڻ:** [اصطلاح] ريج ڏيڻ

— **ريجڻ:** [مص - فعل متعدي] زمين کي کيڙڻ کان اڳ پاڻي ڏيڻ

* ڪير سان ٿڻن کي پنسائي پوءِ ڏهڻ

* [مص] ريجڻ

* [امر] ريج

* [مضارع] ريجيان (ج) ريجيون، ريجين (ج) ريجيو، ريجي (ج) ريجين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۾ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ريجي ٿو (ج) ريجين ٿا

* [حال مث] ريجي ٿي (ج) ريجين ٿيون

* [ماضي] ريجيو (ج) ريجيا

* [ماضي مث] ريجي (ج) ريجيون

* [مستقبل] ريجيندو (ج) ريجيندا

* [مستقبل مث] ريجيندي (ج) ريجينديون

* [اسم مفعول] ريجيل

• **ريجا ج ريجا:** [ا - مذ] سون چانديءَ کي رڄائڻ لاءِ لوهه جو هڪ مخصوص اوزار، قالب، ڪارب

• **ريجالو ج ريجالا:** [صفت - مذ] ريزالو، بي فضيلتو، بيهودو، بي حيا

* هلڪيءَ طبيعت وارو، ٿرڙو

* [مث: ريجالي ج ريجاليون]

• **رِيجَن ج رِيجَنز:** [ا - مث] علائقو، خطو، ٿر

* [انگ: Region]

— **رِيجَنل:** [صفت] علائقائي، خطي وار، ٿر جو

* [انگ: Regional]

• **ريجو:** [ا - مذ] ننڍا سڪا، ريزگاري، ريزگي، ڇٽل پئسا، چونٽيو پئسا، ڪچرو، خردو

* [ف: ريزه = ٽڪرا]

* پڳهارڻ لاءِ ڏاڻن جا گڏ ڪيل ٽڪرا

• **ريجيمينٽ ج ريجيمينٽون:** [ا - مث] فوج جو دستو، فوج ۾ سپاهين جو مقرر انداز، پلٽڻ، فوج

* [انگ: Regiment]

• **رِيجَهه ج رِيجهون:** [ا - مث] خوشي

* پاٻوهه، محبت، پيار، قرب، چاهه، چاهت، قربت، عشق، لنءُ، دل جي ڇڪ

* لاڙو، ڪاڏو، رغبت

* ميل، ميلاپ، ميل جول

* لطف، مزو، موج، رس، فرحت، لذت

* ذوق، پوک پلاس

* عيش، عيش پسندي، آنند

* جشن، ورونڊ، ونڊر، وروندهه، ترپتي

* خاطري، دلپسندي، راضپو، پسندي

* [هند: ريجهه = خوشي]

* منظوري، قبوليت، اقرار، هائوڪار، مڃتا، مڃوتي

* اختيار، مرضي، پرچ

* ناهه، رضانامو

* رهاڻ، ڪچهري، مجلس

* عادت، علت

'آهي ريجهه روئڻ، آئل اکڙين کي' (سچل)

* خو، پرويز

ريجهائو ج ريجهائا: [صفت - مذ] رِيڌو، رِيڌل
* راضي، راضي ٿيل

رِيجهائِڻُ: [مص - فعل متعدي] راضي ڪرڻ، خوش ڪرڻ، مسرور ڪرڻ، نهال ڪرڻ، پرسن ڪرڻ، گد گد ڪرڻ
* [هند: رجهانا]
* بوڌ ۾ آڻڻ، پرچائڻ، منائڻ، ٺسائڻ، ٺارڻ، مڃائڻ، قبول ڪرائڻ، قائل ڪرڻ، ڳالهه تي بيهارڻ، ضد تان لاهڻ، مائل ڪرڻ، راغب ڪرڻ، موهه ۾ ڦاسائڻ، وندرائڻ، وِرونهڻ
* لبائڻ، موهڻ
* هرڪائڻ، لالچائڻ
* پرچائڻ، سرچائڻ، ٺاهڻ

'ريجهائي ويو روح کي، ڏيئي ويو تسڪين' (شيخ اياز)
* [مص] ريجهائڻ
* [امر] ريجهاءِ
* [مضارع] ريجهايان (ج) ريجهايون، ريجهائين (ج) ريجهايو، ريجهائي (ج) ريجهائين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] ريجهائي ٿو (ج) ريجهائين ٿا
* [حال مث] ريجهائي ٿي (ج) ريجهائين ٿيون
* [ماضي] ريجهايو (ج) ريجهايا
* [ماضي مث] ريجهائي (ج) ريجهايون
* [مستقبل] ريجهائيندو (ج) ريجهائيندا
* [مستقبل مث] ريجهائيندي (ج) ريجهائينديون
* [اسم مفعول] ريجهايل

رِيجهه رَس: [ا - مذ] مَحبت، قُرب، پيار، عشق، موهه، سنيهه، چاهت
* رَضا، خوشي، قبوليت، اقرار، هائوڪار، رضامندي، رَضانامو
* مَڃتا، مَڃوتي

رِيجهڪ ج رِيجهڪون: [ا - مث] رَغبت، لاڙو، ڪاڏو، دِل جي ڇڪ، ميل، چاهه
* خوشي، سرهائي، آنند، بهار، پرسنتا، موج

رِيجهڻُ: [مص - فعل لازمي] راضي ٿيڻ، خوش ٿيڻ، نهال ٿيڻ، پرسن ٿيڻ، خوشنود ٿيڻ، سرهو ٿيڻ، گد گد ٿيڻ، بهار ٿيڻ، آنند ۾ اچڻ، موج ۾ اچڻ، فرحت ۾ اچڻ، بوڌ ۾ اچڻ
* [سن: رڌ > هند: ريجهنا]
* مڃڻ، قبول ڪرڻ، اقرار ڪرڻ
* رَضامند ٿيڻ، هائوڪار ڪرڻ، متفق ٿيڻ
* پرچڻ، سرچڻ
* مائل ٿيڻ، راغب ٿيڻ
* نمي وڃڻ
* **[ريجهيو/ريڌو ريجهيا/ريڌا، ريجهي/ريڌي، ريجهيون/ ريڌيون، ريجهندو ريجهندا، ريجهندي، ريجهنديون، ريجهيل/ريڌل]**

● **ريجهُ ج ريجهَ:** [ا - مذ] قُرب، مَحبت، پيار، عشق
* [س/ات]
* فريب، دغا، ٺڳي، ويساه گهاتي، ڪپٽ

'راتِ لعي ويا ريجهه، نمائيءَ ڪان نڪري' (سچل)

● **رِيجهڪ ج رِيجهڪ:** [ا - مذ] پور، بدبدو، جهجهڪي، بدڪي، بودڪي، لهر، وهم، ترنگ، خيال، دور، من موج، رَءِ، لهر، اوچتو خيال، اوچتو ارادو، اوچتو نڪرو، اوچتو ڦيرو
* [س/ٿ]
* اجايو ڪيتو بنا سبب جهيڙو، اجائي ڪِٽ ڦِٽ
* مزو، رؤنشو، وندر، مستي
* هٽ چراند، حرڪت، شرارت
* [ظرف] ري حساب، نه ڏيندي نه وٺندي

رِيجهڪ اچڻُ: [اصطلاح] اوچتو خيال اچڻ، اوچتي بودڪي اچڻ، لهر اچڻ، پور پوڻ، اوچتو ارادو ٿيڻ، اوچتو ڦيرو اچڻ

رِيجهڪ ڪوڏائڻُ: [اصطلاح] حرڪت بازي ڪرڻ، مستي ڪرڻ، هٽ چراند ڪرڻ
* [س/ات]

رِيجهڪ ڪاڏو ج رِيجهڪ ڪاڏا: [صفت - مذ] لهري، پورالو خيالي، ريجهڪي، خوشڪي، بودڪائي، سودائي، وهمي

رِيجهڪ ڪاڏو هُٽڻُ: [اصطلاح] لهري هجڻ، پورالو هجڻ، سودائي هجڻ، ريجهڪي هجڻ

—**رِيچَڪِي ج رِيچَڪِي**: [صفت] پورالو، لَهري، لهرائتو خام خِيالِي، رِيچَڪَ ڪاڏو، خُشڪِي، بودڪيو، ترنگِي، روائتو
* وَهَمِي، سودائِي

• **رِيچَڻُ**: [مص - فعل متعدي] قربُ ڏيَڻُ، لَڳڻ، دلبو ڏيَڻُ، ويساهَ گهاتِي ڪَرَڻُ، ٺَگِي ڪَرَڻُ
* قُربُ ڪَرَڻُ، پيار ڪَرَڻُ، عِشقُ ڪَرَڻُ، مُحَبتَ ڪَرَڻُ، موهُ ڪَرَڻُ
* **[مص]** رِيچَڻُ
* **[امر]** رِيچ
* **[رِيچِيو رِيچَندو رِيچِيَلُ]**

• **رِيچو ج رِيچا**: **[ا - مذ]** ريزش، نَزلو، نَڪَ مان وَهَندڙ پاڻي
* **[س/ات]**

• **رِيحَ**: **[ا - مث]** پيٽَ مان نِڪتَلُ هَوا، بادِي، مَعدي جِي هَوا، ٺِٺُ، قُوسَ
* عام رَواجِي هَوا، واءُ، پَوڻُ، واهُوندو، واهُوندِي
* **[ع: ريح = هوا]**

—**رِيحَ جارِي ٿِيَڻُ**: **[اصطلاح]** پيٽَ مان هَوا جارِي ٿِيَڻُ، ٺِٺُ قُوسَ اَچَڻُ، پيٽَ مان بادِيءَ جو نِڪَرَڻُ

• **رِيحانُ**: **[ا - مذ]** هِڪَ خُوشبُوءِ دار ٻوٽو، نازبُوءِ
* هِڪَ خُوشبُوءِ دارُ گاهُ
* هِڪَ قِسمَ جو عَربِي رَسمُ الخَط

—**رِيحانِي**: **[ا - خاص]** هِڪَ گُلَ جو قِسمُ
* عَربِي رَسمُ الخَط جو هِڪُ نَمُونو، خَطِ رِيحانِي

• **رِيخَ ج رِيخُون**: **[ا - مث]** لِيڪو لِيڪَ، رِيکا، رِيکَ
* مِسيءَ جي لَڳائڻَ سان ڏَندَنِ جي وِچَ ۾ پيدا ٿِيَلُ ڪارو لِيڪو
* هَٿَ جي لَڪِيرَ
* **[س/ات/ سن: ريکا]**
* بُنيادُ، پاڙُ، نَسلُ
* ٿورِي، ڏِرِي، هَوَ پيچ، لوڻُ، چِپڻي
* **[ف: ريختن - هارڻُ مان]**

• **رِيخَتَ ج رِيخَتُون**: **[ا - مث]** ڇَٽَ، هارَ، وَرِڪا، ڇاٽارَ، وِکير پکيڙَ، کِنديرَ ڇَٽڪارَ، ڇِڪارَ، ڇِڙوِڇِڙائِي
* **[ف: ريختن = هارڻ]**
* جُوٺ، اوبَر سوبَر، اوبارو، جُوٺِ آٺ
* باقِيات،پاڇِي، بَقايا، رَهَتِ

—**رِيخَتَ ٿِيَڻُ**: **[اصطلاح]** جُدا جُدا ٿِيَڻُ، ڇِڙوِڇِڙ ٿِيَڻُ، پکڙجِي وِڃَڻُ، ڪَٺو ڪَٺو ٿِي وَڃَڻُ، کِندِرجِي وَڃَڻُ
* لٽجَڻُ، بَربادِ ٿِيَڻُ، ناس ٿِيَڻُ، تَباهُ ٿِيَڻُ، ڏُف ٿِيَڻُ
* کوهِجَڻُ، خَرچجَڻُ، خَتم ٿِي وَڃَڻُ، کَپِي وَڃَڻُ

—**رِيخَتَڻُ**: **[مص - فعل متعدي]** ڇَٽَڻُ، ڇَٽارَڻُ، وِکيرَڻُ، پکيڙَڻُ، کِنديرَڻُ، ڇِڙوِڇِڙ ڪَرَڻُ، ڪَٺو ڪَٺو ڪَرَڻُ، ڇَٽڪارَ ڪَرَڻُ، ڇاٽارَ ڪَرَڻُ، ڇاٽارَڻُ، ڇِڪارَڻُ، ڇِڪارَ ڪَرَڻُ، هارَڻُ، وِڃَڻُ
* بَچائِڻُ، بَچَتِ ڪَرَڻُ
* اوبَر سوبَر ڪَرَڻُ، جوٺِ ڪَرَڻُ، اوبارو ڪَرَڻُ
* پاڇِي ڪَرَڻُ، بَقايا ڪَرَڻُ
* **[مص]** رِيخَتَڻُ
* **[امر]** رِيخَتِ
* **[رِيخَتِيو، رِيخَتِيندو، رِيخَتِيَلُ]**

• **رِيخِتو ج رِيخِتا**: **[صفت - مذ]** ڪَچو، خامُ، اڻ پَڪَلُ
* **[ف: ريختہ]**

—**رِيخِتہ**: **[صفت]** ڪِرِيَلُ، بي ساخِتہ نِڪتَلُ
* پختو، مَضبُوطُ، ڏاڍو، سوگهو، قابُو
* مُنتَشِر، ڇِڙوِڇِڙ، جُدا جُدا، ڪَٺو ڪَٺو، پکڙِيَلُ
* پَريشانُ، اَبتَر حالُ، حيرانُ
* مَڪانُ بَنائِڻَ جو مَصالحو
* **[ف]**

• **رِيخِتہ**: **[ا - خاص]** اُردو زَبانُ (جيڪا مُختَلف ٻولِيَن سان مِلِي ڪَري وَجودَ ۾ آئِي)
* اُردو ۾ اِبتدائِي زَمانِي جا نَظِمَ
* راڳَ جي هِڪَ سُرَ جو نالو

• **رِيخِتِي**: **[ا - خاص]** عورتاڻي نوعَ جو ڳائِل هِڪُ ڳيچُ

• **رِيڊُ ج رِيڊَ:** [صفت] هلڪو ڳاڙهو. ٿڌو ڳاڙهو. ڳاڙهاڻ ني مائل

• **ريداس:** [ا - خاص] چمارن جي فرقي جو موجد. هڪ مشهور گياني. ڀڳت

※ [هند]

— **ريداسِي ج ريداسِي:** [ا - مذ] 'ريداس' جي مڃڻ وارو فرقو. 'ريداس' کي مڃيندڙ

※ [هند]

• **ريڊِ ڦيڊِ:** [ظرف] زيان. نقصان. برباد. چٽ. تابان. اُجڙ. اُجاڙو. ضايع. وڃايل. گم

※ [س/ات]

— **ريڊِ ڦيڊِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] اجايو وڃائڻ. تابان ڪرڻ. زيان ڪرڻ. نقصان ڪرڻ. ضايع ڪرڻ. اُجاڙ ڪرڻ

※ [س/ات]

• **ريدو ج ريدا:** [ا - مذ] لالچ. طمع. هوس. سڌ. لوڀ

※ ڪاڌو. رزق

※ رشوت. لَٽ

※ [س/ڪوهـ]

• **ريدِي ج ريديُون:** [ا - مث] ٻڪريءَ جو هڪ قسم

※ [س/ڪوهـ]

• **ريڏا:** [ا - مذ: هميشه جمع طور استعمال ٿيندڙ اسم] وار. گيسو. زلف

※ [س/ات]

• **ريڌو ج ريڌا:** [ا - مذ] رشوت. لَٽ. ريدو. ناجائز رستي ورتل مال. وڍي. ڀڳ. حرام مال

※ [س/ڪوهـ]

— **ريڌو کائِڻُ:** [اصطلاح] حرام کائڻ. لَٽ وٺڻ. وڍي وٺڻ. ڀڳ ڇڏائڻ. ناجائز رستي مال (پئسا يا کاڌو) وٺي کائڻ

※ [س/ڪوهـ]

• **رِيڌو ج رِيڌا:** [صفت - مذ] ريجهيل. رِجهيل. راضي. خوش

'مرو ٿيا اُتِ مامري، ريڌا پسي رنگ' (شاهه/سورٺ)

• **ريڏو ج ريڏا:** [صفت - مذ] ڏنگو. ونگو. ٽنگوٽنگو. ٽيڙهو. ڦڏو

※ کوٽو. ڪپٽيو. وساهه گهاتي ڪندڙ. دغاباز. بي وساهو. بي اعتبار. بي ايمان

※ اُرڏو. حرڪتي. لچو. زيان خور. اُٺٽرو. ڪيچلو. مستي خور

※ اٽڪلي. چالاڪ. حرفتي. ڦندي. ڏنگ باز. ڊٺو. نڊر. ڊٺر

※ نادان. بي عقل. اَبوجهه. موڙهل. وسوڙل. مٺ موڙهو. چريٽ. چسو. مست. چريو

※ نڏڪو. بيگانو. بي واهو. يتيم

※ [مث: ريڏي ج ريڏيون]

— **ريڏائي ج ريڏائيون:** [ا - مث] ڏنگائي. ٽيڙهائي. ونگ ونگ

※ حرڪت. مستي. حرڪت بازي. چترائي. لچائي. ڪيچل. اُونترائي. ڪوُنسڦائي. اِرڏائي. شيطاني

※ خرابي. نقصان. خلل. زيان. پائمالي

※ روسامو. رُسائو

'رُس م رُسڻ گهوريس ڇڏ راڻا ريڏائي' (شاهه/راڻو)

※ اُنگل. آرو

※ مناظرو. بحث. رد ڪد

※ [سن: امرو - سخت]

• **ريڊِ:** [ا - مذ/صفت] ڳاڙهو. لال. سرخ. رتو. احمرين. رتول

※ [انگ: Red]

— **ريڊِ روز:** [ا - مذ] ڳاڙهو گلاب

※ [انگ: Redrose]

— **ريڊِ سِگنَل:** [ا - مذ] ڳاڙهو اِشارو. ڳاڙهي بتي (جيڪو ٽريفڪ جي اصطلاح ۾ سوارين کي روڪڻ جي علامت طور ڪم ايندو آهي)

※ [انگ: Red signal]

— **ريڊِ ڪِراس:** [ا - مذ] ڳاڙهو منڌيٽڙو. صحت کاتي جي نشاني

※ [انگ: Red cross]

— **ريڊِ ڪِراسِ سُوسائِٽِي:** [ا - مث] لڙائيءَ ۾ زخمين کي ترت علاج ڏيندڙ جماعت. انجمن صليب احمر

※ [انگ: Red cross sociaty]

• **رِيڊ:** [مص] پڙهڻ. مُطالِعو ڪَرڻُ
* [انگ: Read]

—**ريڊَرُ ج رِيڊَرَ:** [صفت] دَرسي ڪِتابَ پڙهَندڙُ اَڀياسَ ڪَندڙُ
* پروفَ ڏِسَندڙُ. مَوادَ کي جاچيندڙُ
* نائب صُوبيدارَ جي عُهدي جو هِڪَ پوليس آفيسَر. مُنشيگيريءَ جو ڪَمُ ڪَندڙُ
* [انگ: Reader]

—**ريڊَرشِپ:** [ا - مث] پڙهَندڙُ حلقو. پڙهَڻ جي ڪِريا ڪَندڙَن جو هِڪ اَنگُ
* [انگ: Readership]

—**ريڊِنگ:** [ا - مث] پڙهائي. مُطالِعو
* [انگ: Reading]

• **ريڊَرُ ج ريڊَرَ:** [ا - مذ] سامُونڊي جَهازَن ۾ رَکيَلَ هِڪَ قِسِمَ جي دُوربين
* [انگ: Reider]

• **ريڊِي:** [صفت] تيارُ. سَنبريَلُ
* حاضِر. موجُودُ
* ڦُڙتُ. چُستُ
* [انگ: Ready]

—**ريڊِي ميڊ:** [صفت] تيارُ. ٺهيَلُ ٺڪيَلُ. اڳواٽ جُڙيَلُ (وڪري لاءِ موجود ڪپڙا يا ٻيو سامانُ وَغيره)
* [انگ: Ready made]

• **ريڊِيڪَل:** [ا - خاص] اَنگلَنڊ جي مَدَبِرَن جو هِڪَ نِهايَت آزاد سِياسي فِرقو
* [انگ: Redical]

• **ريڊِيَمُ:** [ا - مذ] دُنيا ۾ سَڀَ کان وَڌيڪَ قيمتي ڌاتُو
* [انگ: Redium]

• **ريڊِيو ج ريڊِيا:** [ا - مذ] وائرليس مارڪونيءَ جي هِڪَ مَشهُور اِيجادِ. دُنيا جي خَبرَن وَغيرَه رَسائڻَ لاءِ بنا تَندَ تارَ جي هِڪ اوزارُ
* [انگ: Radio]

• **ريڊيو ٿِراپِي:** [ا - مث] علاجَ جو هِڪَ قِسِمُ. تابڪاري لهَرَن ذَريعي ڪُجهه بيمارِيُن جو ٿيندڙُ عِلاجُ
* [انگ: Radiotherapy]

• **رِيڊيُوس:** [مص] گهٽائڻُ. گهٽ ڪَرڻُ
* [انگ: Reduce]

• **ريڊِيئيشَن:** [ا - مذ] تَجلو تِرورو. ڪِرڻو. چمڪ
* پکيڙ. ڦهلاءَ
* تابڪاري
* [انگ: Radiation]

• **ريڊِيارَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **ريڊارُ ج ريڊارَ:** [صفت] رِڍُون چارِيندڙُ. ڌراڙُ. ڌنارُ. ڌَڻارُ
'رِڍَ چڙهي ريڊارَ مَنَ ڪرِنِ مَهَرُ مَليرَ ڏي' (سچل)
* سَنڀالُ ڪَندڙُ. نِگهبانُ. رَکوالو. رَکپالُ. پاسبانُ. مُحافظُ. وارثُ
* ڏُڏُ. ٺَٺُ. مَڏُ. پوِنبو. پسون. ٻوڪُ. ڄَٽُ. جاهِلُ. چِسو. بيوَقُوف. موڳو. اَڻاڙي. راڪو. واهي

• **ريڊو ج ريڊا:** [صفت - مذ] رِڍَن جو. رِڍَ مان
* [س/ات]
* ڪروڙي. ضِدي
* هوڏي. هٺيلو. تڪبري
* [مث: ريڊِي ج ريڊِيُون]

—**ريڊو ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رِڍَ جو گوشت پائڻُ
* ضِدُ ڪَرڻُ. ڪِروڌُ مَچائڻُ. گهمِبي ڪَرڻُ
* [س/ات]

—**ريڊو مالُ:** [ا - مذ] رِڍَن جي ٻهائيءَ وارو مالُ (رِڍون. گهٽا. ڏَنبا وَغيره)

—**ريڊِي ج ريڊِيُون:** [ا - مث] مُنهَن ڳاڙهي ٻَڪِري

• **ريڏالو ج ريڏالا:** [صفت] رَذِيلُ. ڪميڻو. بي حَيا. بي شَرمُ. ڪميڻو. ريجالو
* [ع: رذيل. س/ات]

—**ريڏالِي ج ريڏالِيُون:** [ا - مث] ڪميڻَپ. بي حَيائي. بي شرمي. رَذالَت. ريجالائي. ڪميڻائي. بدڪاري. بچڙائي
* بي همتي. بُزدِلي
* سَڌَ. هَوَس. لالچ
* خواهِش. اِرادو
* [ع: رذيل]

• **رِيڙَ ج رِيڙُون:** [ا - مث] ريڙهَ. رِيڙهَ پيڙهَ. بَحث. تَڪرار. رَدوبَدَل. چَتاپيٽي. رَگِڙو. جهيڙو. ٽَنٽو. ڪِلهَ. ڪَرنهَن. وِروڌ. مُعامِلو. قَڌو. فَساد. گهِپي. ڪِروڌ. ڪِل ڪِل. جهرجهر. ڪرڪر. پِٽ پِٽ

* راڳ. راڳ بازي

* اِڳِڙي. تِڳِڙي. چيٽ. چيپاٽ. ڪِناري. لِيڙ. پَٽي. لِينگهَ (ڪپڙي جي)

* هِڪَدَم ڪاهَ. رَمَڙ. لُوهَ. جُلهَ. ڏُوڪَ

* پُختائي. پَڪائي. مَضبُوطِي. ڏاڍائي. بَرجستائي. سوگهائي. تاٺائي

* رَنجِش. ڪاوڙ. غُصو. ناراضِگي. چِڙ

—**رِيڙارو ج رِيڙارا:** [صفت - مذ] ريڙهَه پيڙهَه ڪندڙ. رَدُبَدَل ڪندڙ. قَڌائي. بَحثي. تَڪراري. مُعامِلائي. رَگِڙائي. جهيڙاڪُ. ڪُلهُ. وِروڌي. ٽَنٽائي. فَسادي. گهَپير. گهَپيخور. ڪِروڌي

* **[مث: رِيڙاري ج رِيڙارِيُون]**

—**رِيڙائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] چِيچِلائِڻُ. چِيچائڻُ

* چڪڻُ. چِنڻُ. قاڙڻُ

* گيندائڻُ. هَلاڪُ ڪَرڻُ. دِق ڪَرڻُ. چِنبڙڻُ. سِر کپائڻُ. تَپائِڻُ. کپائڻُ. پائي ڪَڍَڻُ. ڪَٽي ڏِيَڻُ. بيزارُ ڪَرڻُ. پريشانُ ڪَرڻُ. ڪَلپائڻُ. ڏَهڻُ

* چِيڙائِڻُ. ڪاوڙائِڻُ. رَنجائِڻُ. ناراضُ ڪَرڻُ. غُصو ڏيارڻُ. ڏُمرائِڻُ

* **[مص]** رِيڙائِڻُ

* **[امر]** رِيڙاءِ

* **[مضارع]** رِيڙايان (ج) رِيڙايُون. رِيڙائِين (ج) رِيڙايو. رِيڙائي (ج) رِيڙائِين

* **[زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءِ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**

* **[حال]** رِيڙائي ٿو (ج) رِيڙائِين ٿا

* **[حال مث]** رِيڙائي ٿي (ج) رِيڙائِين ٿيُون

* **[ماضي]** رِيڙايو (ج) رِيڙايا

* **[ماضي مث]** رِيڙائي (ج) رِيڙايُون

* **[مستقبل]** رِيڙائيندو (ج) رِيڙائيندا

* **[مستقبل مث]** رِيڙائيندي (ج) رِيڙائيندِيُون

* **[اسم مفعول]** رِيڙايَلُ

—**رِيڙهَ پيڙهَ ج رِيڙهُون پيڙهُون:** [ا - مث] بَحث. تَڪرار. مُعامِلو. رَگِڙو. جهيڙو. جهَڳِڙو. حُجت. ٽَنٽو. مَنهَن زورائي. قَڌو. فَساد. ڪِل ڪِل. گهِپي. ضِد. ڪِروڌ

—**رِيڙهَ پيڙهَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] چِڪتاڻ ڪَرڻُ. گهِل ڪَرڻُ. ضِد ڪَرڻُ. تَڪرار ڪَرڻُ. مُعامِلو ڪَرڻُ. قَڌو ڪَرڻُ. گهِپي ڪَرڻُ. مُقابِلو ڪَرڻُ. جهيڙو ڪَرڻُ. جهَڳِڙو ڪَرڻُ. رَگِڙو ڪَرڻُ. رِيڙهَ پيڙهَ ڪَرڻُ. فَساد ڪَرڻُ. رَڌو ڪَرڻُ

* حُجت ڪَرڻُ

—**رِيڙهَ پيڙهَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رِيڙ پيڙ ڪَرڻُ

—**رِيڙهَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] رِيڙهَ پيڙهَ ڪَرڻُ. ڪُرڪڻُ. جهُرڪَڻُ. ڪِنجهڪَڻُ. چِنگهڻُ

• **رِيڙ ج رِيڙيُون:** [ا - مث] نَنڍي ٻارَ جو گهِٽي وَقت تائين روئڻُ

* [س/ات]

—**رِيڙ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] نَنڍي ٻارَ جو گهِٽي وَقت تائين روئڻُ

* [س/ات]

• **رِيڙو ج رِيڙا:** [ا - مذ] نَنڍڙو ٻَڪَر. ٻَڪِري. ٻِڪِڙي

* [س/ات]

• **رِيڙهَ ج رِيڙهُون:** [ا - مث] سِرڪو. رِيڙهو. سُرڻُ يا چُرڻُ جي حالَت. چورَ. سورَ. آهِستي سُرڻَ واري حالَت

* ڌِڪو. ٺيلهو. ٺيلهو. گِسَر

* **[ظرف]** آهِستي. هوريان. هَري هَري. ڌِيري

—**رِيڙهَڻُ:** [مص - فعل متعدي] رِڙهڪائِڻُ. اَڳتي ڌِڪَڻُ. چورڻُ. سورڻُ. اَڳتي ڪَرڻُ

* پاسي ڪَرڻُ. هِڪَ طَرف ڪَرڻُ. هِڪڙي پاسي ڪَرڻُ

* گِسڪائڻُ. لاهڻُ. پَري ڪَرڻُ

* [س/ات]

* **[مص]** رِيڙهَڻُ

* **[امر]** رِيڙهِ

* **[مضارع]** رِيڙهيان (ج) رِيڙهِيُون. رِيڙهِين (ج) رِيڙهيو. رِيڙهي (ج) رِيڙهِين

* **[زمان حال ناقص لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءِ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]**

* [حال] ريڙهي ٿو (ج) ريڙهين ٿا
* [حال مث] ريڙهي ٿي (ج) ريڙهين ٿيون
* [ماضي] ريڙهيو (ج) ريڙهيا
* [ماضي مث] ريڙهي (ج) ريڙهيون
* [مستقبل] ريڙهيندو (ج) ريڙهيندا
* [مستقبل مث] ريڙهيندي (ج) ريڙهينديون
* [اسم مفعول] ريڙهيل

— **ريڙهو ج ريڙها:** [ا - مذ] سرڪو، گسرو، ريڙهه، چوڙ، سوڙ، بانبڙو، ڏڪو
* ٺيلهو، سبزي يا ميوو وغيره فروخت ڪرڻ وارو گاڏو
* پاڻيءَ جو وهڪرو، ڌار، نهر
* جيٽ جو هڪ قسم

— **ريڙهي ج ريڙهيون:** [ا - مث] بانبڙو، سرڪو، گسرو (ننڍي ٻار جو)
* بيماريءَ جو هڪ قسم، سيانڊڙي، سرٿو
* ٺيلهو، سبزي يا ميوي وغيره فروخت ڪرڻ وارو گاڏو

— **ريڙهي پائڻ:** [اصطلاح] بانبڙا ڏيڻ، رڙهڻ، سرڻ، گسرڻ، سرڪڻ، هري هري چرڻ، آهستي آهستي هلڻ، ٽرڻ

• **ريڙهه ج ريڙهون:** [ا - مث] پٺيءَ جو هڏو، ڪرنگهو

• **ريز ج ريزون:** [ا - مث] نغمہ سرائي، گانو بجانو، ڳائڻ وڄائڻ
* [ف]

• **ريزُ ج ريز:** [صفت] اوتيندڙ، هاريندڙ
* ڇڻيندڙ، ڇٽڪار ڪندڙ، وسائيندڙ
* مٽائي وجهندڙ (مثلاً: خون ريز = خون هاريندڙ، خوني وغيره)
* [ف: ريختن مان]

• **ريزا:** [ا - مذ] ذرا
* ٻار جي ڳچيءَ کان هيٺ پيٽ تائين سنهڙا ڪنپ

• **ريزش ج ريزشون:** [ا - مث] نڪ مان پاڻيءَ وهڻ جي هڪ بيماري، زڪام، ليس، نزلو، ڳاڙو
* [ف]

• **ريزال ج ريزال:** [صفت] ڪميڻو، رذيل، گهٽ درجي جو ماڻهو، ڪمينو، بي حياءُ، بي شرم، بدڪار، بدچال، نرلڄو
* [ف: رذيل = ڪميڻو]

— **ريزالو ج ريزالا:** [صفت - مذ] ڪميڻو، نيچ، گهٽ طبيعت وارو، ريزال، رذيل، بي حياءُ، نرلڄو، بي شرم
* [ف: ع: رذيل = ڪميڻو]

• **ريزا ميخ ج ريزا ميخون:** [ا - مث] ننڍي ڪلي، ڪوڪو، ڪل ميخ
* ڪچي سلائي، ٽاڪو، ٽانڪو

• **ريزر ج ريزر:** [ا - مذ] پاڪي، اُسترو
* [انگ: Razor]

— **ريزر بليڊ ج ريزر بليڊ:** [ا - مذ] سيفٽي ۾ استعمال ٿيندڙ وارن ڪوڙڻ جو پتُ
* [انگ: Blade+Razor]

• **ريزرويشن:** [ا - مث] محفوظ ڪرڻ جي حالت (گاڏيءَ يا جهاز وغيره ۾ نشست يا هوٽل ۾ ڪمرو وغيره)، بُڪ ڪرائڻ
* [انگ: Reservation]

• **ريزڪي ج ريزڪيون:** [ظرف] پرچون، ٽڪر ٽڪر ذرو ذرو ٿورو ٿورو، پورو، ڳيو
* [ا - مث] وکري جو هڪ قسم، سنهو وکرو، هر هڪ جنس مان ٿورو ٿورو وکرو، چوٽڪو وکرو، پرچوني

— **ريزڪي وڪڻندڙ:** [صفت] پرچون جو واپاري، سنهو واپاري، چوٽڪو دڪاندار، هٽائي، ننڍو دڪاندار، ٿوري ڏنڌي وارو

• **ريزو ج ريزا:** [ا - مذ] ننڍو سڪو، ڪليل پئسا، ڪچرو، خوردو، ريزگاري، ريزگي، ريجو، سڪن جي حالت ۾ رقم
* ٽڪر ٽڪر، ٿورو، ذرو ذرو، پورَ، پورو، ڳيو، پرچون، پارچه، ٽڪرو، پرزو
* [ف]

— **ريزگاري ج ريزگاريون:** [ا - مث] سڪن جي حالت ۾ رقم ريزو، ريجو، خرد، ننڍو سڪو چوٽڪو پئسا،ڪچرو
* [س/ات]

— ريزڳي/ ريزڪي: [ا - مث] سڪن جي حالت ۾ رقم ريزگاري. ريزو. ريجو. ڪليل پئسا

— ريزو ريزو ج ريزا ريزا: [ظرف] ٽڪر ٽڪر

* [ف]

— ريزه: [ا - مذ] ٽڪرو. حصو. ڀاڱو. پرزو. قطعه. ذرو. ٿورو پتي

* ريزگاري. ريزو. ريجو. ، سڪن جي حالت ۾ رقم. ڪليل پئسا

* صندوق. پيتي. باڪس

* [ف]

● **ريزو ليوشن ج ريزوليوشنس:** [ا - مذ] تجويز. ارادو. نيت

* ٺهراءُ

* قاعدو. قانون. دستور

* [انگ: Resolution]

● **ريزيڊنٽ ج ريزيڊنٽ:** [صفت] رهندڙ. مقيم. ويٺل. رهاڪو

* سياسي نمائندو. وڪيل

* [انگ: Resident]

— ريزيڊنس: [ا - مذ] گهر. جاءِ. رهڻ جو هنڌ. رهائشگاهه

* [انگ: Residence]

— ريزيڊنسي ج ريزيڊنسيون: [ا - مث] رهڻ جو هنڌ. آستانو. ريزيڊنٽ جي رهڻ جي جاءِ. سياسي نمائندي جي جاءِ

* [انگ: Residency]

● **ريس ج ريسون:** [ا - مث] ڊوڙ جو مقابلو. گوءِ. ميل

* [انگ: Race]

— ريسڪورس: [ا - مذ] گهوڙن جي ڊوڙ جو گس

* ميدان. پڙ

* [انگ: Racecourse]

● **ريس ج ريسون:** [ا - مث] چٽاڀيٽي. اُغياري. چڙهت. ڪسٻ وير. پهچپڻو. همسري. برابري

* حسد. ساڙو. ايرکا. رشڪ. رقابت. ڪاوڙ. جلن. ساڙ. جر. جيرو. بغض. بيائي. ڪينو

* حرص. هوس. لالچ. سڌ. هرڪ

* [سن: ايرشيا > هند: ايرکا]

— ريسارو ج ريسارا: [صفت] ريس ڪندڙ. چڙهت ڪندڙ. مقابلو ڪندڙ. برابري ڪندڙ

* رقيب. همسري ڪندڙ. حاسدي. ذاتڻ. اغياري. ساڙيلو. حسد رکندڙ. ساڙ وارو. ڪاوڙ ڪاڏو. ايرکائو. ساڙي ڪاڏو

* [سن: ايرشا + آٿو]

— ريسامڻ: [مص - فعل لازمي] ريسجڻ. ريسارو ٿيڻ. ريس ڪرڻ. حاسد ٿيڻ. ستون ڪرڻ. سڙڻ. پچڻ. پچرڻ. ڪاڙهڻ. جلڻ. ايرکائو ٿيڻ

* [ريساميس. ريساميا. ريسامي. ريساميون. ريسامندو. ريسامندا. ريسامندي. ريسامنديون. ريساميل]

— ريسائو ج ريسائا: [صفت - مذ] ريسارو. حاسد. ايرکائو

* رٺل. ڪاوڙيل. ناراض

* [س/ٿ/ل]

* [مث: ريسائي ج ريسائيون]

— ريسائتو ج ريسائتا: [صفت - مذ] ريسارو. سڙيو. مخالف. حاسدي. حاسد. ساڙي. ساڙيلو. اغيار

* [مث: ريسائتي ج ريسائتيون]

— ريسائڻ: [مص - فعل متعدي] ريس ڏيارڻ. هرڪائڻ. چڙهت ڪرڻ

* کلهو هڻڻ

* برابري ڪرڻ. پچڻ. مقابلو ڪرڻ. سينو ساهڻ

* ريس ڪرڻ. ساڙ ڏيارڻ. جلائڻ. حسد ڏيکارڻ. ڪامائڻ

* [مص] ريسائڻ

* [امر] ريساءِ

* [مضارع] ريسايان (ج) ريسايون. ريسائين (ج) ريسايو. ريسائي (ج) ريسائين

* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]

* [حال] ريسائي ٿو (ج) ريسائين ٿا

* [حال مث] ريسائي ٿي (ج) ريسائين ٿيون

* [ماضي] ريسايو (ج) ريسايا

* [ماضي مث] ريسائي (ج) ريسايون

* [مستقبل] ريسائيندو (ج) ريسائيندا

* [مستقبل مث] ريسائيندي (ج) ريسائينديون

* [اسم مفعول] ريسايل

—**ريسائُوج ريسائُو:** [صفت - مذ] ريسَ وارو

* [مث: ريسائِي ج ريسائِيُون]

—**ريسِجَڻُ:** [مصدر 'ريسڻ' مان فعل مَجهُول] حَسَدُ ڪَرَڻُ، ريسَ ڪَرَڻُ، ساڙُ ڪَرَڻُ، حاسِدُ ٿِيَڻُ، ريسارو ٿِيڻُ، ارڪائُو ٿِيَڻُ، ڪامر ڪاڏو ٿِيڻُ، ريسَر ٿِيَڻُ، سَڌُون ڪَرَڻُ، سَڌَڙيو ٿِيَڻُ، هَوسَڻُ، نہ سهَڻُ

* [ريسِيو ريسِبو ريسِيَلُ]

—**ريسَرُ ج ريسَرَ:** [ا - مذ] ريسارو، ريسائِتو، ارڪائُو حاسِدُ، رَقِيبُ، مُخالِفُ، ڪَسَبُ ويري، ساڙي ڪاڏو

—**ريس ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] حِرصَ ڪَرَڻُ، بَرابَريءَ جي دَعوىٰ ڪَرَڻُ، ديکا ديکِي ڪَرَڻُ، هَمسَري ڪَرَڻُ

—**ريسَڻُ:** [مص - فعل متعدي] چَٽاپيتي ڪَرَڻُ، چَڙهَت ڪَرَڻُ، بَرابَري ڪَرَڻُ، هَمسَري ڪَرَڻُ، اَغيارُ ڪَرَڻُ، حَسَدُ ڪَرَڻُ، ساڙو رَکَڻُ، ايرڪا وِجهَڻُ

* [مص] ريسَڻُ

* [امر] ريس

* [ريسِيو ريسَندو ريسِيَلُ]

• **ريسالَ ج ريسالُون:** [ا - مث] زَمِينَ جي اَندرين وَٽَ، ريج

* [س/ل]

• **ريسِٽ:** [ا - مذ] آرامُ، سُڪُونُ، چينُ، فَرحَتَ، قَرارُ، ننڊ، خوابُ

* [انگ: Rest]

—**ريسِٽ هائُوسُ ج ريسِٽ هائُوسَ:** [ا - مذ] آرامَ جي جاءِ، آفِيسَرَن وَغيرَهَ جي رَهَڻَ لاءِ سَرڪاري جاءِ. قِيام گاهَ

* [انگ: Rest House]

• **ريسپانِسِ:** [ا - مذ] جَوابُ، موٽَ، وَرَندي

* رَدِ عَمَلُ

* نَتِيجو

* جَوابداري، ذِميواري

* [انگ: Response]

—**ريسپانسِيبُل:** [صفت] جَوابدارُ، ذِميوارُ

* [انگ: Responsible]

• **ريسپيڪِٽ:** [ا - مث] عِزَتَ، اِحترامُ، تَعظِيمَ

* [انگ: Respect]

—**ريسپيڪِٽ ايبُل:** [صفت] عِزَتَ دارُ، اَحترامَ لائِقُ، محترم، مانائِتو، مُعَزَزُ

* [انگ: Respectable]

—**ريسپيڪٽيڊ:** [صفت] عِزَتَ وارُ، اَحترامَ لائِقُ، محترم، مانائِتو، مُعَزَزُ

* [انگ: Respected]

• **رِيسَترَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (اَڪثر حيدَرآبادِ ۽ خيرپور ضِلعَنِ ۾ رَهَنِ)

• **رِيسَرچ:** [ا - مث] کوجنا، ڳولها ڦولها، تَحقِيق، آڳِياسَ

* [انگ: Research]

• **رِيسَمان:** [ا - مث] رَسِي، نوڙِي، ڏوري، نوڙهو، واڄهه، ڪاٻارُ، رَسو، نوڙُ، ڏورو

* [ف]

• **ريسَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ريجَڻُ، ريبَڻُ، ڏُنارَڻُ، ٺڳَڻُ، لالچائِڻُ، هِرڪائِڻُ

* [س/ل]

'سو ريسِي ريب رڙُ ڪَري، مون ڪان ڏَن ولي وِئِيشن ڏَيشن' (راڄن شاهه)

* [مص] ريسَڻُ

* [امر] ريس

* [ريسِيو ريسَندو ريسِيَلُ]

• **ريسو:** [ا - مذ] ٽِري پَرَتَ جو هِڪَ نَمُونو

* [س/ٽ]

• **رِيسورسِ ج رِيسورسِز:** [ا - مذ] وَسِيلو، ڪارگر تدبِيرَ، ذَرِيعو

* [انگ: Resource]

• **رِيسِيپِي:** [ا - مث] رَڌَڻُ پَچائِڻَ جي تَرڪِيبَ، پَچائِڻَ جو گُرُ

* [انگ: Recipe]

• **رِيسِينٽ:** [صفت] تازو، وِيجهڙائِيءَ وارو، هاڻي جو

* [انگ: Recent]

• **ريشُ ج ريشَ:** [صفت] زَخَمُ، ڦَٽُ، ڦوڙو، زَخَمَ مان نِڪِرَندڙُ گندُ (رَتُ، پونءِ وَغيرَهَ)

* [س/اٽ]

— **ريشو ج ريشا:** [ا - مذ] پُون، گَندَ، ڪِنُ، پاٽي، رَتُ، پَس، ڪَنهن ڦَٽَ مان نڪرندڙ گَندُ
* رَسُ (ڪَنهن وغيرهٔ ميوي جو)
* پَنو، رَڳَ، نَسَ، تَنتَ، تَندُ، تاندورو، ڌاڳو

• **رِيش:** [ا - مث] ڏاڙهي، سُونهاري
* [ف]

— **رِيشائِيَلُ ج رِيشائِيَلَ:** [صفت - مذ] وڏيءِ ڏاڙهيءِ وارو

• **رِيشَمُ ج رِيشَمَ:** [ا - مذ] پَٽَ ڪِينئَين جي واتَ مان نڪتَل رَسُ جا تاندورا
* اَبريشَم، پَٽُ، سِلڪ، حَرِيرَ

— **رِيشَم فَروشُ ج رِيشَم فَروشَ:** [صفت] پَٽَ وِڪڻندڙ، پاٽولي
* [ف]

— **رِيشِمِي ج رِيشِمِي:** [صفت] پَٽَ جو، پَٽَ جهڙو، حَرِيري، مَخملي، بَخملي، اطلسي، سلڪي، لَسو

• **رِيشو:** [ا - مذ] نِسبَتَ، لاڳَ، پَرماڻَ، تَناسُبُ
* حِصو، پاڱو، پَتي
* سيڪڙو، پَرسَنٽيج
* [انگ: Ratio]

• **رِيعَ:** [ا - مث] فِلَ جي شَرَحَ، نِرخُ، بَها، اَگهه
* [ع]

— **رِيعَ بَندِي ج رِيعَ بَندِيُون:** [ا - مث] لابي جي شَرَحَ جو نَقشو
* [ع]

• **رِيعان:** [ا - مث] آغازِ جَواني، جوڀَنُ، قُوهَ جَواني
* ڪَنهن شيءِ جو بهتر حِصو، سُٺي ۾ سُٺو ٽُڪرو
* [ع]

• **رِيفرنڊَم:** [ا - مذ] راءِ شُماري، ڪَنهن سياسي مَرحَلي لاءِ بَراهِ راستِ عوامَ جي راءِ مَعلومُ ڪَرڻ جو عَمَلُ
* [انگ: Referendum]

• **رِيفرنس:** [ا - مذ] حَوالو، مَعرفَتَ
* تَعَلُقُ، نِسبَتَ
* اِشارو، ڏَسُ، پَتو
* [انگ: Reference]

• **رِيفري:** [ا - مذ] راندِ جو فيصلو ڪَندڙُ
* [انگ: Referee]

• **رِيفرِيجريٽَر:** [ا - مذ] ٿَڌِڪارو، هِڪَ قِسمَ جو ٿَڌو ڪَٻَٽُ (جنهن ۾ کاڌا يا پِيُون گهريلو ضروري شيُون ٿڌيُون ڪيون وينديُون آهِن)، فِرِج
* [انگ: Refrigerator]

• **رِيفرِيشمينٽ:** [ا - مث] تَفرِيح طَبَعَ لاءِ کاڌي پيتي ۾ ڪَم ايندڙُ هَلڪو کاڌو
* فَرحَتَ، آسائش
* [انگ: Refreshment]

— **رِيفرِيشمينٽ رُومُ:** [ا - مث] تَفرِيحَ طَبَعَ لاءِ هَلڪي کاڌي پيتي جي جاءِ، هوٽَلُ، کَهوو خانو
* ريلوي اِسٽيشَن تي نَهيَلَ تَفرِيحَ طَبَعَ جي جاءِ
* [انگ: Refreshment Room]

• **رِيفليڪشَن:** [ا - مث] عَڪس، اولڙو، ڪِرڻو، پرتوو
* موٽيَلُ روشني
* [انگ: Reflection]

• **رِيڪَ ج رِيڪُون:** [ا - مث] خَطَ پَٽَ، چِٺيون چِپائيُون، ٽَپال، ڊاڪ
* [س/ات]

— **رِيڪو ج رِيڪا:** [صفت - مذ] قاصِدُ، سَنيهو پَهچائيندڙُ، ٽَپالي، پيغامي
* [س/ات]
* [مث: رِيڪي ج رِيڪيُون]

• **رِيڪَ ج رِيڪُون:** [ا - مث] پَٽَڙي مِٽي، راڀڙو، رَبڙي
* [س/ٿ]

• **رِيڪڙو ج رِيڪڙا:** [ا - مذ] بيلِ گاڏي، ڏِڳي گاڏي، ڇَڪڙو
* [ڪڇ]

• **رِيڪمينڊيشَن:** [ا - مث] سِفارِش
* تَرجيحَ، اَوليَتَ
* آڪيراٽي
* [انگ: Recommendation]

• **ريڳوَري:** [ا - مث] بَحالِي
* اوڳاڙي، وصولي (پئسَن وَغيرِه جي)
* آفاقو، بيماريءَ مان تندُرست ٿِيَڻَ جي حالَتَ
* [انگ: Recovery]

• **ريکَ ج ريکُون:** [ا - مث] نِشانُ، چِٽو، داغ
* اُهڃاڻُ، اُهڃ
* ريکا، سَنڌو، ليڪَ، لَڪِير، ليڪو
’مان ريکُون، تون رَنگَ، مايا سارِيُون مُورتُون‘ (شيخ اياز)
* هَٿَ جي لَڪِيرَ
* [سن: ريکا = ليڪ]
* قِسمَت، ڀاڳُ، نَصِيبُ، لِکِيو، لِکَتِ، تَقدِير، ٽِيڻِي، هوڻِهارُ، اَنگُ، مُقدَرُ
* موتُ، ڪالُ، اَجَلُ، قضيو، مَرتيو، مَرڻو
* تَندُ، تارُ، ڌاڳو، ڌورِ، سَڳو، ڌورو
* سُونهَن جي ڪَري ڏَندَ کي سوني ويڙهيَل تارُ
* [س/ڪوهر]
* ڪجهه حِصو، هَوَ، ذَرڙو، لِکَ، ڪٽو، ٿورو، ڀاڱو، ڀَتي، ٽڪرو، ٽڪر، ڳيو
* [س/ٿ]
* ڪنهن ڏنَل ماڻهوءَ جِهڙي تَصوِيرَ يا اُهڃاڻُ، پارُ، مُهاندو، حُليو، شڪِلِ، تَصوِيرَ

—**ريکا ج ريکائُون:** [ا - مث] ليڪَ، ليڪو، خَط، ريکَ، سَنڌو
* ڌاڳو، نوڙِي، رَسِي، ڌورُ
* [سن: ريکا = ليڪَ]
* پَدُ، چَرنُ، شَرنُ، پيرِ
* [ظرف] ڏِسَ، پاسو، پَهلو
* چِٽي، خَطَ، لِکِيَلُ نِياپو
* قطارُ، ٽَڪَ، سِلسِلو، مِصرَعَ، تارُ، لائِنَ، صِفَ، پَهو
* حَدَ، عِلائِقو، سوت
* وَرُ، ڦيرو، چَڪَر، گهمرو، گهمتاڙي، وَلو
* سَمَڪَ، خَبَرَ، جاڻَ، سُڌَ، پروڙَ، اِطلاعَ
* پَٽو، پارُ
* ٿورڙو، ذَرڙو، ذرو، ٿورو، هَوَ، لِکَ، ڪٽو

—**ريکيارو ج ريکيارا:** [صفت - مذ] ريکَ وارو
* جَنهن کي مُڇَن جي ساوَلِ اَچي
* [سن: ريکَ]

• **ريکَتِ ج ريکَتِيُون:** [ا - مث] گهٽتائي، خَرابِي
* [س/ٿ]

• **ريکَڻُ:** [مص - فعل متعدي] جهڳڙو ڪَرڻُ، جهيڙو ڪَرڻُ، ڦَڏو ڪَرڻُ، فَسادُ ڪَرڻُ، ٽنٽو ڪَرڻُ، رَڳڙو ڪَرڻُ
* [س/ٿ]
* [مص] ريکڻُ
* [امر] ريکَ
* [ريکيو، ريکيندو، ريکِيَلُ]

• **ريگِ:** [ا - مث] وارِي، ريتِي، رائو
* [ف]

—**ريگِ روان:** [ا - مث] اُڏامَندڙ وارِي، هَلَندڙ چُرَندڙ وارِي
* [ف: ريگ + روان > رفتن = وڃڻ]

—**ريگڙيارو ج ريگڙِيارا:** [صفت - مذ] وارِيءَ سان ڀَرِيَلُ ڀَٽُ
* چِٽَلُ گودڙِين وارو
* سونَن ڏَندَن وارو
* جوڳِي، سَنياسِي
* سانڌو، ٻائو
* [ف]

—**ريگِ زارُ ج ريگِ زارَ:** [ا - مذ] وارِيءَ وارو مُلڪُ، وارِياسو پَٽُ، ريگِستانُ، رڻُ پَٽُ، صَحرا
* پِٽَ، ڊِبَ
* [ف]

—**ريگِستانُ ج ريگِستانَ:** [ا - مذ] وارِيءَ وارو مُلڪُ، وارِياسو پَٽُ، رڻُ، رڻُ پَٽُ، صَحرا، بِيابانُ، ريگِ زارُ
* [ف: ريگ + آستان = جاءِ]
* ٻَرپَٽُ، ويراني، سَڃُ، ٿَرُ

—**ريگِستانِي ج ريگِستانِي:** [صفت] وارِيءَ جي مُلڪَ وارو، وارِياسي پَٽَ ۾ رَهندڙُ، صَحرائِي، بِيابانِي
* [مجازاً] ٿَرَ ۾ رَهَندڙُ، ٿَر وارو، ٿَري، ٿَريو
’جيڪُس هُيَسِ ڪِينڪِي، ريگِستانِين رَتُ‘ (سچل)

— **ريگمالُ ج ريگمالَ:** [ا - مذ] ڪاٺ يا لوهه کي صاف ڪرڻ لاءِ هڪ قِسمَ جو ريتيءَ لڳل پنو، ريغمالُ
* [ف: ريگ + مال > ماليدن = مهٽڻ]

— **ريگمالي ج ريگمالِي:** [صفت] ڪاٺ يا لوهه کي پالش ڪندڙ، لسو ڪندڙ، گهندڙ، صاف ڪندڙ

— **ريگماهِي ج ريگماهِيُون:** [ا - مث] واريءَ ۾ رهندڙ هڪ قِسمَ جو ساندو، گلوئي، سقنقور
* [ف: ريگ = واري + ماهِي = مڇي]

• **ريگارو ج ريگارا:** [ا - مذ] پاڻيءَ جو ليڪو
* [س/ٺ]

• **ريگاڙِي ج ريگاڙِيُون:** [ا - مث] عَرَق يا رَتُ جو قطرو، ڦُڙو، ٽيپو
* ٿورو وهندڙ پاڻي، لار، ڌار
* [س/ات]

• **ريگِي ج ريگِيُون:** [ا - مث] لرزانق بار جي مادي، تنبَڻ
* [س/ات]

• **ريگيوليشن:** [ا - مذ] قاعِدو، قانونُ، ضابطو
* [انگ: Regulation]

• **ريڳاڙُ ج ريڳاڙَ:** [ا - مذ] ڪنهن زخم مان وهندڙ گند، ڳاڙو، روڳ، پُونءِ
* [س/ل/ڪوهه]

• **ريڳاڙو ج ريڳاڙا:** [ا - مذ] ڦُڙو، ٽيپو، قطرو، ٿميل پاڻي، ڳاڙو، ڳاڙ، ريڳاڙ
* داغُ، نِشانُ، ڇُٽو، ڏٻو
* [س/ات]

— **ريڳڙو ج ريڳڙا:** [ا - مذ] تمام ٿورو پاڻي، ڇڪو
* [س/ل]

• **ريڳِڙيارو ج ريڳِڙيارا:** [صفت - مذ] واريءَ سان پَربَل، پيوٽ
* چِنَل گودڙِين وارو
* فقير، پينو، گدا، گداگر
* [ف: ريگ = واري]

• **ريڳِڙِي ج ريڳِڙيُون:** [ا - مث] ٻل، گمراهِي

— **ريڳِڙيُون پٽڻُ:** [اصطلاح] ٻلائڻ، منجهائڻ، گمراهه ڪرڻ

• **ريگهي ج ريگهيُون:** [ا - مث] گِلٽو، چڙهو، ڏاڏر، چٽ، گرگهلي، ٿَل
* لالچ، لَبَ، ريبُ، لوڀ
* اَٽڪل بازي، حرفت، چالاڪِي
* هوشياري، سياڻپ، ڏاهپ

— **ريگهڙِي ج ريگهڙيُون:** [ا - مث] گِلٽو، چڙهو، ڏاڏر، چٽ، گرگهلي، ٿَل
* لالچ، لَبَ، ريبُ
* اَٽڪل بازي، حرفت، چالاڪِي، هوشيارِي
* سياڻپ، ڏاهپ، دانِشمَندِي

— **ريگهڙِي پٽڻُ:** [اصطلاح] چٽَ ڏيڻ، ڏاڏر ٻڌڻ، گِلٽا ٻڌڻ، چڙهو ڏيڻ
* ڏتارڻ، لالچائڻ، ريبڻ، لبڻ

• **ريگِٽو ج ريگِٽا:** [ا - مذ] واڱڻ، ٻاجِھيءَ جو هڪ قِسمُ
* [س/ڪچ]

• **ريلَ ج ريلُون:** [ا - مذ] لوهه جو پٽو، لوهه جو رستو، ريلوي لائين، پٽڙي
* آگ گاڏي، ريل گاڏي
* [انگ: Rail لوهه جو پٽو]

— **ريلَ ڇُٽڻُ:** [اصطلاح] نڪِرِ لڳڻ، جلدي ڪرڻ

— **ريلَ راندِ:** [ا - مث] هڪ قِسمَ جي ٻاراڻي راندِ (جنهن ۾ جهجها ٻار هڪٻئي جي قميصن جي ٻُڇيان واري دامن ۾ هٿ وجهي، ٻارن جي قطار جي ريل ناهي، ڊوڙندا آهن)

— **ريلوي ج ريلوي:** [ا - مذ] ريل گاڏيءَ جو رستو، ريل گاڏيءَ جي لاءِ مخصوص پٽڙيءَ وارو رستو
* [انگ: Rail+way]
* ريل جو محڪمو، ريلوي کاتو، ريل گاڏين جو انتظام هلائيندڙ کاتو
* [انگ: Railway]

— **ريلوي اِسٽيشن ج ريلوي اِسٽيشنُون:** [ا - مث] اُها مُقرر جاءِ، جتي ريل گاڏيون بيهن يا ڇُٽن، ريل گاڏيون بيهڻ يا ڇُٽڻ واري اِسٽيشن
* [انگ: Railway station]

—**رِيلوِي لائين ج رِيلوِي لائِينُون:** [ا - مث] رِيل گاڏِيءَ لاءِ ٺهيَلُ مَخصُوصُ رَستو، رِيل جِي پَٽڙِي، بَنڌُ
* [انگ: Railway line]

• **رِيلُ ج رِيلَ:** [ا - مذ] ڌاڳو، سَڳو، ڏورِ
* ڌاڳي کي ويڙهَڻَ وارِي ننڍِي چَڪرِي، ڊيرو، ڊيرِي، ڳوٽو، اوٽو
* وَڄائڻَ وارو رِيڪارڊُ، آڊيو ڪئسيٽِ (ڳوئائِن جو اِصطِلاح)
* وِيڊِيو ڪئسيٽ جِي رِيڪارڊِنگ ٽيپ
* [انگ: Reel]

—**رِيلُ ڀَڏائِڻُ:** [اصطلاح] ساڳِي ڳالِهه دُهرائِڻ، ساڳِي ماجَرا وَرِي وَرِي بَيان ڪَرَڻُ

• **رِيلَڻُ:** [مص - فعل لازمي] اُٿلَڻُ، مَٿان وَهَڻُ، اُٿِلي پَوَڻُ، پَلٽَڻُ، پَلٽو کائِڻُ، وافر ٿِيَڻُ، پَلٽِي پَوَڻُ
* اُپامَڻُ، اُقِرڪَڻُ
* فَصُلُ پَلو ٿِيَڻُ
* چَشم پوشِي ڪَرَڻُ، لَئي مِٽي ڪَرَڻُ، رِياءَ ڪَرَڻُ
* [رِيلِيو رِيلَندو رِيلِيَلُ]

—**رِيلَ ج رِيلُون:** [ا - مث] ٻوڏَ، ٻَرهَرو، ٻوڙ ٻوڙان، لِيٽَ، سيلابُ
* پَلٽو، اُٿَلَ، وافرائِي
* [پرا: ريل = اٿل]
* گاهَ وارو ميدانُ، ويءُ، چَراگاهَ
* سائِي جوءِ، مَلِير، آبادِ زَمِينَ، سَرسَبزُ زَمِينَ
* هيٺاهِين ۽ پاڻيائِي زَمِينَ، سيلابِي زَمِينَ، پوسَلِ وارِي زَمِينَ
* ٽيڪَرَ، ڪَپو تَلُ، گودَڙَ، وِيڏَرِ وَاِهارَ
* لاڙو، ڪاڍو، مِيلُ، رَغبَتَ، چِڪَ، چاهَ
* [ٻيلائي]
* چوسُولُ، چوُواٽو، چونڪَ، چوڏِڳِي
* [س/ٿ]

—**رِيلا ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] پَلٽا ڏِيَڻُ، لِيٽَ ٿِيَڻُ، وافر ٿِيَڻُ (پاڻيءَ جو)
* سِڪَ پيدا ٿِيَڻُ، تانگهائِڻُ، تاٿُڻُ، لاڙو ٿِيَڻُ

—**رِيل چِيلَ:** [ظرف] اڻ مَئو، جَهجهو، جام، گهڻو، بي اَندازَ وافر، بيحَد، بي اَنت، ٻَهُونَ، سَيهو، عام جام، ڍَنڍين ڍير

—**رِيلَ چِيلَ اَچَڻُ:** [اصطلاح] عام جام اَچَڻُ، تَمام گهڻي اَندازَ ۾ اَچَڻُ، ڳاٽاٽي ڪان ٻاهِر اَچَڻُ، بي اَندازَ اَچَڻُ، بيحَد اَچَڻُ، جَهجهو اَچَڻُ

—**رِيلَ چِيلَ هُئَڻُ:** [اصطلاح] جَهجهو هُئَڻُ، عام جام هُئَڻُ، گهڻو هُئَڻُ

—**رِيلو ج رِيلا:** [ا - مذ] وَهَ، وَهڪَرو ڳِٽ، ڌارَ وَهڪَ، لَٽَ، اوٽَ، سيرُ، رَوانِي
* نَدِي، ڌارا، نَهَر نَئَن
* [پرا: ريل]
* پيشابَ، ناڙا ڇوڙَ
* گهڻو خَيالُ، دِلِ جو مِيلُ، ڪَشِشِ، لاڙو، خواهِشِ، مَرضِي، شوقُ، رَغبَتَ
* مُحَبَتَ، عِشقُ، پيارُ، قُربُ، چاهَتَ

—**رِيلو ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پيشابَ ڪَرَڻُ، ناڙا ڇوڙَ ڪَرَڻُ
* دَفعَ ڪَرَڻُ، ڏوڙِ وِجهَڻُ

—**رِيلِي پُون:** [ا - مث] زَمِينَ تان رِيلا ڪَري وَهيَلُ (مِينهُن)
* [ريلو + پون]

• **رِيلَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڳولَڻُ، نِهارَڻُ، ڍُونڍَڻُ، جُستجُو ڪَرَڻُ، تَلاش ڪَرَڻُ
* [مص] رِيلَڻُ
* [امر] رِيل
* [رِيلِيو رِيلِيندو رِيلِيَلُ]

• **رِيمُ ج رِيمَ:** [ا - مذ] ڪاغَذَن جِي وِيهَن (20) دَستَن جو مَجموعو
* [انگ: Reem]

• **رِيماراشِي:** [ظرف] رَضا خوشِي، مرضِيءَ سان
* سَچ پَچ، سَچَ ۾، حَقِيقَتَ ۾، واقِعي
* [س/ات]

• **رِيمارڪ ج رِيمارڪس:** [ا - مث] راءِ، خَيالُ، قِياسِ آرائِي، وِيچارُ، تَبصِرو، رايو
* [انگ: Remark]

• **رِيمانڊ:** [ا - مذ] مُقَدَمي جِي مُهلَت، ڪُجهه عَرصي جِي مُهلَت
* [انگ: Remand]

• **رِيمائِينڊ:** [مص] يادِ ڏيارَڻُ، ذِهن نَشِين ڪَرائِڻُ
* [انگ: Remind]

— **رِيمائِيندَڙُ ج رِيمائِيندَڙَ:** [ا - مذ] يادگِيري ڏيارِيندڙُ (خط يا موبائيل اِيپليڪيشن وَغيرَه)
※ [انگ: Reminder]

● **رينَ ج رينُون:** [ا - مث] راتِ. ليل. رَجني. توهِيارِي. شب
※ [سن: رجني]
'روئي تولِڻ رين، ڪيسين ڪاٽيان ڪاڪ ۾' (شيخ اياز)
※ اَنڌيرو. اُونداهِي. ڪارانَ. اَنڌڪار. اونداهِ
※ سَنهي ڪجورَ جو هِڪُ قِسمُ
※ گهوڙي جي واڳَ
※ [ا - خاص] سِنڌُو نَدِيءَ جي هِڪَ قديم شاخ جو نالو

— **رينَ بَسيرو ج رينَ بَسيرا:** [ا - مذ] راتِ گذارو. شب باشِي
※ [هند]

— **رينَ گنوائِڻُ:** [اصطلاح] راتِ گذارڻُ. راتِ وِڃائِڻُ. راتِ وِهائِڻُ

● **رينَ ج رينُون:** [ا - مث] گهوڙي جي لغامَ واري واڳَ
※ [انگ: Reign = قبضو رَکڻ]

● **رِين:** [ا - مث] مِينهُن. بَرسات. بارِش
※ [انگ: Rain]

— **رينبو:** [ا - مذ] اِندلٺِ. قوس و قزح. ڌنَڪُ
※ [انگ: Rainbow]

— **رين فال:** [ا - مذ] مِينهَن جو وَسڪارو (عموماً موسميات کاتي جي اِصطلاحَ طور ڪتب اچي)
※ [انگ: Rainfall]

— **ريني:** [صفت] مِينهائُون. جهڙالو. بارانِي
※ [انگ: Rainy]

— **ريني ڊي:** [ا - مذ] بَرساتِ وارو ڏِينهُن. جنهن ڏِينهن مِينهن وَسڻو هُجي يا وَسڻ جو اِمڪانُ هُجي. جهڙالو ڏِينهن
※ [انگ: Rainy day]

● **رينٽ:** [ا - مث] مَسواڙ. ڪرايو. ڀاڙو
※ [انگ: Rent]

— **رينٽيبل:** [صفت] مَسواڙ لاءِ موجود. ڪرائي لاءِ دستياب. ڀاڙي تي مِلندڙ
※ [انگ: Rentable]

— **رينٽيڊ:** [صفت] مَسواڙ تي ڏنَل يا وَرتَل. جنهن شيءِ جو ڪرايو اَدا ڪجي. ڀاڙي وارو
※ [انگ: Rented]

● **رينج:** [ا - مث] وُسعت. پکيڙ. پَهچ
※ [انگ: Range]

● **رينڊِ ج رينڊِيُون:** [ا - مث] قطار. سِلسِلو
※ [س/کوهـ]

● **رين رين:** [ا - مذ/صوتي] ٻارَ جي روئڻَ جو آوازُ
※ ناز يا هُرلي جو رينگاٽ
※ چِيچاٽ. رُون رُون. رُونگاٽُ
※ سارنگيءَ جي وڄڻ جو آوازُ

— **رين رين ڪرڻُ:** [اصطلاح] رَڙيون ڪرڻ. دانهون ڪرڻ. واڪا ڪرڻ. روڄ ڪرڻ. رودنُ ڪرڻ. روئڻ. رِنگو ڪرڻ. رينگاٽ ڪرڻ. رُون رُون ڪرڻ

● **رينَ ڪجُورَ:** [ا - مث] نموريءَ جي قُر کان ٿورو وڏي قد واري ڪجيءَ جو هِڪُ قِسمُ

● **رينگ ج رينگُون:** [ا - مث/صوتي] رينگاٽ. رينگٽ. رين رين. رِينگو. رُون رُون. چيچاٽ. چِين چِين. چرڙاٽ

— **رينگٽُ ج رينگٽَ:** [ا - مذ] رينگاٽ. رينگ. رينگو. رين رين. رُون رُون

— **رينگو ج رينگا:** [ا - مذ] رينگاٽ. رينگ. رين رين. رُون رُون. رينگٽ. رَڙ. جهڻ جهڻ. ڪرڪو. ڪنجهڪو
※ مُسلسل روڄ. رودنُ
※ گهِيپي. ڪِلڪِل. ڪيٽو

— **رينگو هَلڻُ:** [اصطلاح] روڄ جاري رَهڻ. رودنُ نه بيهڻ
※ گهِيپي هُجڻ. ڪِلڪِل نه وڃڻ

● **رينگِٽِي:** [ا- خاص] ٿَر علائقي ۾ پيدا ٿيندڙ گاهه جو هِڪُ قِسمُ
※ [س/ٿ]

● **رينگهه ج رينگهيُون:** [ا - مث] سنهو خراب ڪپڙو. روڙ
※ رينگٽ. چيچاٽ. رَڙ
※ [س/ل]

● **رِيڙ:** [ا - خاص] سِنڌُو نَدِيءَ جو آڳاٽو وَهڪرو (حيدرآبادِ ڀرسان بَدِين ڏي)

● **رِيڙ ج رِيڙيُون:** [ا - مث] مِينهَن جي پاڻيءَ سان پَرِيَل گڏ
※ [س/ٿ]

• **رِيڻُ ج رِيڻَ:** [صفت] تمام ٿلهو، موٽو، ڦوڦانگ، متڪو، دونسو

* چالاڪ، چُستُ، عَيارُ

• **ريڻوڪا:** [ا - خاص] سَنپالوءَ جو ٻج

• **ريٽِي ج ريٽِيُون:** [ا - مث] ٻوڏ، اُٿَل، ٻرهَرو، ٻوڙٻوڙان، ليٽ، پَلٽَ، سيلابَ

• **رِيٽِي ج رِيٽِيُون:** [ا - مث] سِرَ، چَڪِي، لسري، ڏنگي (سون يا چانديءَ جي)

• **رَيو ج رَيا:** [صفت - مذ] پرِيَل، ڍايَلِ، رَڃ ٿيلَ

'ڏر ريا، ريع ٿيا، ڪِي اوهِيرڻ اوڪ' (شاهه/سارنگ)

• **رِيو ج رِيا:** [ا - مذ] رِياءُ، پاسو، طرفداري

* ڪوڙي چاندي، مَٺَ، ڳِلٽ

* [س/ات]

• **ريوالِوَرُ ج ريوالِوَرَ:** [ا - مذ] گهڻا فائر ڪندڙ پستول، طپاچو، طلمنجو، تمانچو

* [انگ: Revolver]

• **رِيوَرِس:** [مص] اُبتو ڪَرڻُ، اُونڌو ڪَرڻُ، پوٺتي ڪَرڻُ

* [انگ: Reverse]

• **ريوڙِي ج ريوڙِيُون:** [ا - مث] تِرن مان تيار ٿيل مٺائيءَ جو هڪ قِسم

— **ريوڙِيُون ورهائڻُ:** [اصطلاح] خوشيءَ جي موقعي تي ٻه ڪنجوسي ڪَرڻُ

• **ريوَلچيني:** [ا - مث] ريوَند چيني

• **ريوَلَرِس:** [ا - مث] هڪ وَڻ جي رَسُ

* دوائن طور ڪَم ايندڙ هڪ ٻسارڪو وَکر، ريوَند عصاره، شيره ريوَند

• **رَيُون:** [ا - مث، هميشه جمع طور ڪتب ايندڙ اسم] جانورن جي ڪُتِر يا ٻِور، جانورن جا اڌڙ، جانورن جو ڏارو، جانورن جي سنهي ڪَڻ

* ٻرزا ٻرزا، ڏرا ڏرا، رَتِي رَتِي، هَو، لِک، ٻچ

* مِٽِي، خاڪ، ڌوڙ، ڇائِي

* [سن: رتيڪا]

• **ريوَندُ:** [ا - خاص] چينَ مُلڪَ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ٻوٽو ۽ اُنَ مان نڪرندڙ هڪ دَوا جو نالو

* [ف]

— **ريوَند چِيني:** [ا - مث] ريوَندَ ٻوٽي مان نڪرندڙ دَوا جو نالو، هڪ ٻسارڪو وَکر

* [ف]

• **رِيوِيُو:** [ا - مذ] تقريظ، تبصرو، تنقيد، ڪنهن ڪتاب وغيره تي راءِ

* [انگ: Review]

• **ريهَہ ج ريهُون:** [ا - مث] ڪنهن گڀروءَ جي ڏاڙهيءَ جا نرم وار، ٻهرين آيَل ڏاڙهي يا مُڇن جا وار، ٿوري ڏاڙهي، لنوارُ، مُڇن يا ڏاڙهيءَ جي ساوِل

— **ريهَہ ڀرجي اَچڻُ:** [اصطلاح] ڏاڙهيءَ جي شروعات ٿيڻُ

— **ريهَہ لَهَڻُ:** [اصطلاح] ڏاڙهي اچڻ

• **رِيهَہ ج رِيهُون:** [ا - مث] رَڙ، ڪُوڪَ، دانهَن، ڪيڪَ، ڪيڪرانٽ، ٻوڪ، ڪيهَہ، رِيهارُ، ٻوڪارُ، چيٽ، راڙهِ، آهه، فغان، واڪو

* [سن: ريشا]

* وائِي، بادِي، تٽ، ڦوس، پيٽ مان نڪتَل هَوا

* هڪ بيماريءَ جو قِسم (جنهن ۾ بادِي گهڻي ٿئي)، بادِگولو

— **ريهاٽُ ج ريهاٽَ:** [ا - مذ] رَڙ، وَڏي دانهَن، ڪُوڪَ، ريهَہ، ٻاڪار، ڪيڪرانٽ

* [س/ات/ ٽ]

— **ريهُون ڪَرڻُ:** [اصطلاح] دانهُون ڪَرڻُ، ڪوڪُون ڪَرڻُ، واڪا ڪَرڻُ، رَڙيون ڪَرڻُ، رانياٽ ڪَرڻُ، رَنيُون ڪَرڻُ

— **ريهُون ڪري اَچِي ڇِنبَرڻُ:** [اصطلاح] ڏاڍي پريشانيءَ جي حالت ۾ اَچِي پيش پَوڻُ، رَڙيون ڪَري اَچِي قدمن تي ڪِرڻُ، ڏاڍي ڏُکَ ۽ دَردَ وِچان پنهنجي حالت بيان ڪَرڻُ

• **ريهائڻُ:** [مص - فعل لازمي] جائز هجڻُ، روا هجڻُ، حلال هجڻُ، حَقِي هجڻُ، مباح هجڻُ، رائج هجڻُ

* [ريهايو ريهائيندو ريهايَلُ]

—**ريھَندو ج ريھَندا:** [صفت - مذ] حَقِي، جائِز، رَوا، حَقائِتو
حَلالُ، رِهَندو، حَقُ حَلالُ جو
* قانونِي، شَرعِي، باقاعِدي، مباح

• **رِيھَرسَل:** [ا - مث] آزمائشِي عَمَلُ، مَشقَ
* [انگ: Rehearsal]

• **ريھَڻُ:** [مص - فعل متعدي] ريھَ ڏيڻ، ٽانڪڻُ
* گِنڍِڻُ، گَڏَڻُ، مِلائِڻُ، جوڙَڻُ، گَڏائِڻُ
* ميڙَڻُ، سَميڙَڻُ
* پَگھارَڻُ، رِجائِڻُ
* پَٽِڙو ڪَرَڻُ، پاڻِيانو ڪَرَڻُ
* ريبَڻُ، رِيجھائِڻُ، ڌُتارَڻُ، راضِي ڪَرَڻُ
* ٺَڳِڻُ، لالِچائِڻُ
* [مص] ريھَڻُ
* [امر] ريھَ
* [ريھِيو، ريھَندو، ريھِيَلُ]

—**ريھُ ج ريھَ:** [ا - مذ] ٽانڪو، پَنو، گِنڍ، ٽوپو، جوڙ، ميلاپُ، دَرزَ، ڏَڪِڙا، گَريو

—**ريھان ڪيھان:** [صفت] پَرَتَلُ، سَرچِيَلُ، راضِي، خوش باش
* [س/ات]

—**ريھَ ٻَڌَڻُ:** [اصطلاح] چَٽَ لائِڻُ، رِيجھائِڻُ، ڌُتارَڻُ، خوشامَدِ ڪَرَڻُ
* [س/ات]

—**ريھَ پَوَڻُ:** [اصطلاح] عادَتَ پَوَڻُ، دِنگَ پَوَڻُ، عِلَتَ پَوَڻُ، عِلتِي ٿِيَڻُ، باندائِي ٿِيَڻُ

—**ريھِجَڻُ:** [مصدر 'ريھڻ' مان فعل مَجھُولُ] ٽوپجَڻُ، ٽانڪِجَڻُ
* گِنڍِجَڻُ، گَڏِجَڻُ، جُڙَڻُ، مِلَڻُ، ريھَ اَچَڻُ
* [ريھِيو، ريھِبو، ريھِيَلُ]

—**ريھَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ريھَڻُ

—**ريھَڻُ ريبَڻُ:** [اصطلاح] ڌُتارَڻُ، لالِچائِڻُ، هِرڪائِڻُ، ريبَڻُ

—**ريھو ج ريھا:** [ا - مذ] آرامُ، فَرحَتَ، قَرارُ، چينُ، راحَتَ، سُکُ
* ميلاپُ
* ٽانڪو، ٽوپو

* ديگِڙِيءَ يا ڪُنِيءَ جي تَرَ ڪي ڏِنَلُ مِٽِيءَ جو ليپو، تَهَ ليھو
* [س/ات]
* [صفت - مذ] لِباسِي، واتَ مِٺِڙو
* وَٽَندڙ، رِيجھائِيندڙ

• **رِيءَ:** [ح - جر] ري، بنا، ڌاران، سِواءِ، ٻاجھون، ڪانسِواءِ، جي سِواءِ، بي بَغير، بِگَر، بِلا، بِن
'رِي ٻَروڙڻَ بانڀَنجي، آهي شيطانِ شِڪارُ' (سچل)

'تَرسو تَرسو هانءِ، آئون نہ هَلَندي هوتَ رِيءَ' (شيخ اياز)

• **ريءَ ج ريئون:** [ا - مث] پاڻِيءَ جي تِکَ، وَهَ، وَهڪَ، وَهڪَرو، ڌارَ، سيرَ
* [سن: ري]
* واري
* [سن: رمس > ف: ريگ]

• **رِيءَ ج رِيءَ:** [ا - مذ] غَمُ، شوڪَ، ڏُکَ، گوندَرُ، ڏَنجُ، سوسَ، اَفسوسُ، اَرمانُ، دَردُ، سوزُ، سورُ، ڪليش، ويڏَنِ، دُکَ، پيڙا، آزارُ، تَڪلِيفَ
* ماتَمُ، رودَنُ، روڄ، راڙو، روڏَنُ، راڙھو
* رِياءُ، پاسِخاطِري، لِحاظ، مروَتَ، رايو، طَرَفداري

• **رِيءَ:** [ا - مذ] هِڪَ قِسمَ جو ڌاتو، مَٽُ، ڪوڙِي چاندِي، رِبو، گِلٽ
'سَگَ ٺَنھِنجي سونُ ڪَيو آهي هيَس رِيءَ' (شاهہ/راڻو)

• **ريئَر:** [صفت] اَڻَلَبُ، وِرلو، جيڪو عام جام نہ هُجي
* [انگ: Rare]

• **رِيئَل:** [صفت] حَقِيقِي، سَچو
* [انگ: Real]

—**رِيئَلٽِي:** [ا - مث] حَقِيقَتَ، سَچائِي
* [انگ: Realty]

—**رِيئَلِي:** [ظرف] واقِعِي، حَقِيقَتَ ۾
* [انگ: Really]

• **ريئِنڪ:** [ا - مث] مَنصَبُ، دَرجو، عُھدو
* [انگ: Rank]

—**ريئِنڪنگ:** [ا - مث] مَنصَبَ جي لِحاظ کان تَرتِيبَ ڏِيَڻَ جو عَمَلُ، دَرجہ بَندِي
* [انگ: Ranking]

ڙ

● ڙ: [اِ - مث] سنڌي 'الف - ب' جو ڇويهون ۽ هنديءَ جو پندرهون اکر

* هي آواز سواءِ ڪن ٻن ٽن لفظن جي گهڻو ڪري ڪنهن بہ لفظ جي شروع ۾ نہ ايندو آهي. باقي وچ ۽ پڇاڙيءَ ۾ ايندو آهي (جيئن: لاڙڪاڻو، پهاڙ، جوڙ، ماڙي، مسواڙ وغيره)

* اُچار: ڙي

* [س/هند]

● ڙاڪ ج ڙاڪون: [اِ - مث] درياءَ جي لهي وڃڻ ۽ پاڻيءَ جي سُڪڻ کانپوءِ، درياءَ جي پيٽ ۾ ٿيل چيڙ يا ڏار، ڦوڙ

* [ڪنايہ] نفاق، ڪپت، بيائي

'ڙيءَ ڪري ڙاڪ ريتي، ڏيتي تسبيءَ واري ترڙ' (سگهڙ دريام شيخ)

● ڙو ج ڙا: [لاحقہ تصغير - مذ] تصغير ۾ ڪتب ايندڙ پڇاڙي (جيئن: اُبڙو، ننڍڙو، وڏڙو وغيره)

* [مث: ڙي ج ڙيُون]

● ڙي ج ڙي: [ح - ندا؛ 'اڙي' جو عامي اُچار] اي!، اويا!، اوا!، فلاڻا! (سڏ ڪرڻ يا صدا ڏيڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ)

* [مث: ڙي ج ڙي]

'بيتي ڙي بيتي، بيالي آسان پريت جي' (شيخ اياز)

-

'واهہ ڙي تارا، گول تارا، روشن تارا! چلڪي وارا!' (پيرومل 'غريب')

□

ز

● ز: [اِ - مث] سنڌي الف - ب جو ستاويهون، فارسي الف - ب ۾ تيرهون ۽ عربي الف - ب ۾ يارهون اکر

* ابجد موجب سنڌس عدد (7) ستَ

* علمِ نجوم موجب ڇنڇر واري ڏينهن لاءِ ڪم ايندڙ اکر ۽ ستارن مان وري ٻئونءَ لاءِ ڪم اچي

* اُچار: زي

* ذ، ض، ظ جو هم اُچار

* [ع/ف]

● زا: [صفت] پيدا ٿيل، ڄاول (جيئن: ميرزا وغيره)

* [ف: 'زاد' جو مُخفف]

● زابِرُ ج زابِرَ: [صفت] جابر، جبر وارو، ظالم، زورآور، زبردست، ڏاڍو

* سگهو، پهلوان

* بهادر

* [ع: جابر: جبر]

● زابُلستانُ: [اِ - خاص] هڪ علائقي جو نالو، ڪابل، غزني

● زاپڙ ج زاپڙون: [اِ - مث] سنهي ڊگهي ڪاني، لڪڙي

* [س/ڪوهه]

● زادَ: [اِ - خاص] هڪ ذات جو نالو

● زادُ ج زادَ: [صفت] پيدا ٿيل، ڄاول، ڄڻيل، ڄڻيو، ڄائو (جيئن: شهزادُ، بهزادُ وغيره)

* [اِ - مذ] ڪاڏو، سيڌو، سامانُ، توشو (جيئن: زادِ راهہ وغيره)

* بلو بندوبست، پورت، انتظامُ

* شهر

* آٽت

* [ف]

— زادِ آخرت: [اِ - مذ] آخرت جو توشو، نيڪ عمل، نيڪيون

— زادِ بُود: [اِ - مذ] سامانُ سڙو، مالُ متاعُ، مڏي، وسلا واڙي

— زادِ بُوم: [اِ - مذ] جمڻ جو هنڌ، ڄمڻ جو هنڌ، جنم ڀومي

— **زادِ راهَہ:** [ا - مذ] مُسافِريءَ جو ضَروري سامانُ، سَفَر جو سامانُ (کاڌو پيتو خَرچ ڪاہارو وَغيرَه)

— **زادِ عقبيٰ:** [ا - مذ] نيڪ عَمَل (جيڪي آخِرتَ ۾ ڪم اچن)، ثوابُ، نيڪيون

— **زادِگي:** [ا - مث] پيدائِش، وِيَمُ
* [ف]

— **زادو ج زادا:** [صفت - مذ] فَرزَندُ، پٽ، ڄڻيل، ڄاوَلُ، ڄميل، پيدا ٿيل
* مُرَڪب لَفظَن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جيئن: اَميرزادو، شَهزادو، خانزادو يا نوابزادو وَغيرَه)

— **زادي ج زاديُون:** [صفت - مث] 'زادُ' جو مونث، ڄڻيل (نياڻي)، ڌِيءَ
* مُرَڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جيئن: شَهزادي، اَميرزادي وَغيرَه)

● **زارِ:** [ا - مث] وارو هَنڌُ، جاءِ، وارو آستانُ، جاءِ، جَڳهَه، مَڪانُ، مَقامُ، هَنڌُ، آستانُ
* مُرڪبُ لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جيئن: مَرغزار، گُلزار، بازار وَغيرَه)
* گهڻائي ڏيکاريندڙ لفظ، ميڙ، پيهَه، ميڙاڪو
* ڪثرت، جهجهائي
* آهَه، فَرياد، روئڻَ جي حالَت، گريو
* [ف]

— **زارِ زارِ:** [صفت] تمام گهڻو، جهجهو، جالُ، سَرسُ، گهڻو، هيڪاندو، زياده، وَڌيڪ، بي انداز، اَڻ مَئو
* ڏاڍو
* زارون زار، آهَه، فَرياد، روئڻ جي حالَت، گريو

— **زارِ زارِ روئڻُ:** [اصطلاح] تمام گهڻو روئڻ، سخت روئڻ، ڇڪيءَ طَرح ڏَجهڻ، ماتمُ ڪَرڻُ

— **زارون زار:** [صفت] زارِ زارِ

● **زار:** [صفت] ضَعيف، ڪمزور، ناتوان، اُڀِرو
* مسڪين، ويچارو، مُفلس، غَريبُ، عاجِز، بي پَهچ
* مُرَڪبُ لَفظَن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جيئن: عاشِق زار وَغيرَه)
* [ف]

— **زاروزَبُون:** [صفت] خستو، پُريَل، جهُريَل

— **زار ونزارُ:** [صفت] تمام گهڻو ضَعيف، بلڪل ڪمزورُ

— **زاري ج زاريُون:** [ا - مث] ضَعيفائي، ناتواني
* مسڪيني، مفلسي
* عاجزي، نيازي، نيزاري، آزي
'آهي نيڌري نالي سُهڻا، ساڏي زاري زاري' (سچل)
* سَوالُ، اِلتِجا، عَرضُ، منٿ، وينتي
* روڄ، رودَنُ، دانهَه، آهَه، وِرلاپُ، گريو

— **زاري هَڻڻُ:** [اصطلاح] نيزاري هڻڻ، هيڻائي ۽ نيازمندي هڻڻ، توبهَه زاري هَڻڻُ

● **زاغُ ج زاغَ:** [ا - مذ] ڪانءُ، ڪانگُ، ڪانو
* [ف]
'ڪي جو زاغُ زبان سِين، لَنيو متي لامَ' (شاهه/پورب)
* نوڪ، ڇهنب
* ڪمانُ
* [ع]

— **زاغِ قَلَم:** [ا - مذ] قَلَمَ جو اُهو حِصو، جيڪو مَس ۾ ٻوڙبو آهي، نِبُ، قَلَمَ جي نوڪ، ڪَٽُ

● **زافُ ج زافَ:** [صفت] ضَعيفُ، بيخود
* نابودُ، فاني، فَنا، قَتَلُ، پائمالُ، تَباهُ، ذَليل، ذَڦ، اَبتر، خانُ مان ڇَٽ، اُڦِٽ ماريَل

— **زافُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ضَعيفُ ڪَرڻُ
'هيءَ تَنِين حال، زُلف جي زافَ ڪيُون' (شاهه/سَسئي آبري)

● **زالَ ج زالُون:** [ا - مث] عورَتَ، اِستري، مَهري، نار، ناري، زائفان
* گهَرواري، جيڪا عورَتَ نِڪاح ۾ آيَل هُجي، اَهليه، زوجه، بيگم، ٻائي، جوءِ، بيبي، پَتِني
* ٽهلي، داسي، نوڪرياڻي
* [ف: زال = پوڙهي عورت]

— **زالائو ج زالائا:** [صفت - مذ] زَنانو، زالڪو، زالَ لائق، زالَ جهڙو
'مَلهي مِلڻَ تنهنجو مَردائي زوريءَ رسڻَ زالائو' (اُستاد بخاري)
* مونث، مادي، نامَردُ
* نازڪ، بي همت
* [ا - مذ] ماهَواري، حيض، ڪپڙا
* [س/ات]
* ڇڪيءَ جي بيماري
* [س/ڪوهه]

— **زالاٺا اَچڻُ:** [اصطلاح] ڪپڙا اَچڻ، حيض اَچڻ، ماهواري اَچڻ
* [س/ات]

— **زالاڻو ڳالهاءِ:** [ا - مذ] سنهو ڳالهائڻ، سنهو آواز، صنفِ نازڪ جو آواز

— **زالاڻي ج زالاڻيون:** [ا - مث] حيض، ڪپڙا، رَت، ماهواري

— **زالِپڻو ج زالِپڻا:** [ا - مذ] زال پڻ، اِستري پڻو، زالاڻو زَنانو، عورتن جهڙو
* اِستريءَ جي بلوغت
* زَناني شڪل

— **زالَ دُويشتي هُئڻُ:** [اصطلاح] حامِلہ زال هُئڻ، زال کي پيٽ هُئڻ

— **زالِڪو ج زالِڪا:** [صفت] زالاڻو زَنانو، عورتن جهڙو

— **زالُون زالُن جو ڪاڄ هُئڻُ:** [اصطلاح] زالن جو هڪ ٻئي کان ڪجهہ نہ رکڻ، زالن جو هڪ ٻئي کي ريبي ڪنهن ڳالهہ تي بيهارڻ

— **زالين مُڙسين:** [ظرف] مَردَ توڙي عورتون
* سڀيئي، هڙيئي

• **زالُ:** [صفت] پوڙهو ماڻهو، پير سَن، ٻڍو
* [ا - خاص] رستم پهلوان جي پيءُ جو نالو
* [ف]

• **زالِ لَڪڙي:** [ا - خاص] ڪاڇي وارن جبلن ۾ هڪ لڪ جو نالو (جنهن تي اِهو نالو هڪڙيءَ زال تان پيو جيڪا پنهنجي مُڙسَ کي دغا ڏيئي، اُنهيءَ ٽَڪرِيءَ لڪ مَنجهان هڪڙي سوداگر سان ڀڄي وڃي هُئي 'ڪتاب: ڪاڇي جي جبل جو سير')

• **زامُرُ:** [ا - مث] وَل جو هڪ قِسمُ
* [س/ڪوهه]

• **زانُو ج زانُو:** [ا - مذ] گوڏو، مونو، سٿر، ران، ڄرنگ
* [ف]

— **زانُو بزانُون ويهڻُ:** [اصطلاح] گوڏو گوڏي ۾ ملائي ويهڻ، گڏجي ويهڻ، ٻنهي ويجهو و ويهڻ

— **زانُو پِٽڻُ:** [اصطلاح] گوڏا پٽڻ، سٿرن تي ڏڪ هڻي ماتم ڪرڻ

• **زانُوَرُ:** [ا - مث] ٽڪر جي وَڻ ويڙهي

• **زانِي ج زانِي:** [صفت - مذ] زنا ڪندڙ، زناڪار، زنا خور، حَرام ڪار، رَنڊيباز، وڀچاري، حَرامِي
* فاسِق، فاجِر
* [ع]
'ظاهِرَ ۾ زانِي، فِڪر مَنجهہ فنا ٿيا' (شاهہ/ يمن ڪليان)

— **زانِيہ:** [صفت - مث] زِناڪار عورت، ڇنال، فاحِشہ، وَيشا
* [ع]

• **زاوِرِياڻِي:** [ا - خاص] هڪ ذات جو نالو

• **زاوِيو ج زاوِيا:** [ا - مذ] ڪُنڊ، ڪونو، گوشو، پاسو
* [ع]

• **زاهِدُ ج زاهِدَ:** [صفت - مذ] دُنيا سان رغبت نہ رکي فَقط خدا تعالىٰ سان لنءُ لڳائيندڙ، پرهيزگار، مُتقِي، خُدا پَرست، عابِد، عِبادَت ڪندڙ، عِبادَتِي، تقوىٰ رکندڙ
* بُزرگ، دَرويش، لوڪ تياڳِي، رِشي، سَنياسي
* [ع: زهد = عبادَت]
* [ا - خاص] مُسلمان مَردَ جو نالو

— **زاهِدِ خُشڪُ:** [صفت] مُلا طبع، ڪَٽر مُلا

— **زاهِده:** [صفت - مث] دُنيا سان رغبت نہ رکي فَقط خدا تعالىٰ سان لنءُ لڳائيندڙ (عورت)، پرهيزگار، مُتقِي(عورت)، خُدا پَرست، عابده، عبادَت گُذار (عورت)
* بُزرگياڻِي، دَرويشياڻِي
* [ا - خاص] مُسلمان عورت جو نالو

— **زاهِدِي:** [ا - مث] زُهد، پرهيزگاري، تقوىٰ

• **زاهِرُ ج زاهِرَ:** [صفت] چمڪدار، روشن
* [ع]

• **زائِچو ج زائِچا:** [ا - مذ] نجومين جو ٻار ڄمڻ وقت ٻار جي قِسمت جي اَحوال جو ڪاغذ، ڇٽي، جنم پتري، جنم ڪُنڊلي
* تارن جي عِلم جي جَدول يا جنتري
* [ف]

— **زائِچو ناهِڻُ:** [اصطلاح] جنم پتري ناهڻ

• **زائِد:** [صفت/ظرف] زِياده. وَڌيڪ. واڌو. وَڌيَل. گهڻو وَڌيَل. فضُولُ. اَجايو. فالتو

* بَچَت. باچي

* [ع]

— **زائِدَالتّوصَفُ:** [ظرف] تعريف کان ٻاهِر

* گرامَر يا لُغتِ جي اُصولَن کان ٻاهِر

• **زائِرُ ج زائِرَ:** [صفت] زيارتَ ڪندڙ. زيارتَ لاءِ ويندڙ. جاترِي. زيارتِي. پانڌيئڙو

* [ع]

— **زائِرِ حَرَم:** [صفت] حَرَمَ شَرِيفَ جِي زيارتَ ڪَرڻَ وارو. حَجَ يا عُمري جو پانڌيئڙو. حاجي

— **زائِرِين:** [صفت] 'زائِرَ' جو جَمعُ. زيارتَ ڪندڙ. زيارتَ لاءِ ويندڙ. زيارتِي. پانڌيئڙا

— **زائِرِينِ حَج:** [صفت] حَجَ جي اِرادي سان وَڃڻَ وارا. حاجِي. حَجَ جا پانڌيئڙا

• **زائِفان ج زائِفاڻُون:** [ا - مث] عورتَ. ناري. زالَ. مائي

* [ع: ضَعِيفه = هيڻي]

— **زائِفاڻو ج زائِفاڻا:** [صفت - مذ] زائِفان يا عورتَ سان مَنسُوبُ. زائِفان جو. عورتَ وارو. عورتَ جو

* [مث: زائِفاڻي ج زائِفاڻيُون]

* [ڪنايہ] ماهَوارِي. حيضُ. ڪپڙا

• **زائِلُ ج زائِلَ:** [صفت] ضايع ٿيندڙ. گهَٽجندڙ. گهٽِ. اَڻپورو

* زِيانُ. ضايع. اَجايو. وِڃايَلُ. خَتمُ

* فانِي. بي بَقا

* [ع]

• **زائِڻُ:** [مص - فعل متعدي] پائڻُ. سَمجهڻُ

* [مص] زائِڻُ

* [امر] زاءِ

* [زائيو زائيندو زايَلُ]

• **زائِيده:** [صفت] ڄَڻيَلُ. ڄاوَلُ. ڄاپيَلُ

* مُرڪبُ لَفظنِ ۾ ڪمِ ايندڙ (جيئن: نوزائيده وغيره)

* [ف]

• **زُبانَ ج زُبانُون:** [ا - مث] واتَ جي اَندرِ وارو اُهو عُضوو. جَنهن ۾ ذائِقو چَکڻَ ۽ ڳالهائڻَ جي صَلاحِيَتَ هُوندِي آهي. جيڀَ. لِسان

* ٻولِي. ڀاشا. لِسانيات. ڀاکا. لُغتِ (انگ: Language)

* وائِي. ڪَڇِي. چوڻي. سُخَنُ. ڪَلامُ. ڪَهاوَتَ

* ڳالهِ ٻولهِ. گُفتگو. ڳالهائڻَ. بيانُ

* لَفظِ. اَلفاظَ. شبد (جيئن: قُرآنَ جِي زُبانُ)

* اقرار. واعدو. اَنجامُ. وَچَنُ. قولُ

* شاهدِي. گواهِي

* سِتارَ جِي هِڪَ تارَ جو نالو

* [ف]

— **زُبان آوَرُ ج زُبان آوَرَ:** [صفت] خوش بَيانُ. شِيرين زُبانُ. خوش ڪَلامُ. فَصِيح زُبانُ

* شاعِر. ڪَوِي

* [ف: زبان + آور > آوردن = آڻڻ]

— **زُبانَ اَٽِڪَڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻَ جهڙو ٿيڻُ. ڳالهِ ٻولهِ ڪَرڻُ. ڳالهائڻُ

* بَدِ شَدِ ڳالهائڻُ. گهٽِ وَڌِ ڳالهائڻُ

— **زُبانَ بِگِڙڻُ:** [اصطلاح] ٻولِي گَندِي ٿيڻُ. زُبانُ خَرابُ ٿيڻُ. گارِگَندَ جِي عادَتَ ٿيڻُ

— **زُبانَ بَندِ ٿيڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻَ جِي قُوَتَ خَتمُ ٿيڻُ. زُبانُ رُڪجِي وَڃڻُ

* ڪَنهن جي سامهُون رُعبَ سَبَبِ ڳالهِ ڪَري نہ سَگهڻُ

* مَرڻَ وَقتِ ڳالهائڻَ جي طاقَتَ بَندِ ٿيڻُ

— **زُبانَ بَندِ رَکَڻُ:** [اصطلاح] خاموش ڪَرائڻُ. ڳالهائڻَ جو موقعو نہ ڏيڻُ

* ماٺِ رَهڻُ. ڪُجهہ بہ نہ ڪُڇڻُ

— **زُبانَ بَندِ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻَ کان روڪڻُ. ماٺِ ڪَرائڻُ

* خاموش رَهڻُ. چُپ رَهڻُ

— **زُبانَ ٻاهِرِ نِڪرَڻُ:** [اصطلاح] سَخت بيمار ٿيَڻُ. عَليلُ ٿيَڻُ

— **زُبانَ ڀڃَڻُ:** [اصطلاح] اَنجامُ نہ پاڙَڻُ. اَنجامُ ٽوڙَڻُ. واعِدو ڀڃَڻُ. قولُ نہ پاڙَڻُ. اِقرار پورو نہ ڪَرَڻُ. وَچَنُ نہ پاڙَڻُ

— **زُبانَ تارُونءَ ۾ ٻَنڌِ رَهَڻُ:** [اصطلاح] ڪُڇَڻَ جي طاقتَ نہ رَهَڻُ. بِلڪُل ڳالهائي نہ سَگهڻُ. زُبانَ تي مُهَرَ لَڳي وَڃَڻُ

— **زُبانَ تان مُهَرَ هَٽائِڻُ:** [اصطلاح] دِلِ جي ڳالهہ چَوَڻُ. خَواهِشِ بَيانُ ڪَرَڻُ

* اِقرارِ مُحَبَت ڪَرَڻُ

— **زُبانَ تي آڻَڻُ:** [اصطلاح] بَيانُ ڪَرَڻُ

* ظاهِر ڪَرَڻُ

— **زُبانَ تي چَڙهَڻُ:** [اصطلاح] ڪابہ ڳالهہ يڪدَمِ چِٽي وَڃَڻُ يا چِٽي ڇڏَڻُ

* يادِ اَچَڻُ

— **زُبانَ تي مُهُرَ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] رَواجي ڳالهہ نہ ڪَري سَگهڻُ

* زُبانَ بَندِ ڪَري ڇڏَڻُ. ڳالهائِڻَ بَندِ ڪَري ڇڏَڻُ

* دَٻائي ڇڏَڻُ. هِيسائي ڇڏَڻُ

— **زُبانَ تي مُهُرَ هُجَڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائي نہ سَگهڻُ

— **زُبانَ تي مُهُرَ هَئَڻُ:** [اصطلاح] مَجبُوريءَ ڪان حَقَ جو ڪَلمو چَئي نہ سَگهڻُ

— **زُبانَ جا ڏَڪَ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] مِهِڻا ڏِيَڻُ. ڏُڪَ ڏوراپا ڏِيَڻُ

* گِلا ڪَرَڻُ. شِڪايَتَ ڪَرَڻُ

* گهڻِ وَڏِ ڳالهائِڻُ

— **زُبانَ جو چَسِڪو:** [ا - مذ] زُبانَ جو مَزو. واتِ جي لَذتَ

— **زُبانَ جو مِٺو:** [صفت - مذ] ڳالهائِڻَ جو مِٺو. مِٺَ ڳالهائُو. شِيرِين زُبانُ

* خوشامِدِڙيو. چاپلوُس. چَمچو

* مُرَوَتَ ۽ لِحاظَ سان هَلَڻَ وارو

— **زُبانَ جو مَزو:** [ا - مذ] واتَ جِي لَذتَ. واتَ جو سَوادُ

— **زُبانَ جِي مِٺائي ڪارائِڻُ:** [اصطلاح] رُڳو مِٺيُون ڳالهِيُون ڪَرَڻُ. ڳالهِينِ ۾ خوشِ رَکَڻُ

— **زُبانَ جَهلَڻُ:** [اصطلاح] ڳالهہ بَندِ ڪَرَڻُ

* زِيادَتِين باوجودِ وَڏَن جي اَڳيان نہ ڳالهائِڻُ

— **زُبانَ چَٽُ:** [صفت] زُبانَ چَٽيندَڙُ (**گهوڙو**)

* ٽِياڳو(**گهوڙو، گهوڙن جو اصطلاح**)

— **زُبانَ چورَڻُ:** [اصطلاح] بَيانُ ڏِيَڻُ. ڳالهائِڻُ

— **زُباندانُ ج زُباندانَ:** [صفت] زُبانَ وارو. ڪَنهِن ٻوليءَ جو ڄاڻُو

* عالِمُ. فاضِلُ

* گهڻيُون ٻوليُون ڄاڻَندَڙُ

* [ف: زبان + دان > دانستن = ڄاڻڻ]

— **زُبان داني ج زُباندانِيُون:** [ا - مث] زُبانَ جِي بَخُوبِي واقِفِيتَ. عِلمِ زُبان. لِسانِياتِ

— **زُبانَ دَٻائِڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائِڻَ کان زُبانَ کي روڪَڻُ

— **زُبان دَرازُ ج زُبان دَرازَ:** [صفت] گهڻو ڳالهائِيندَڙُ. اَجايو ڳالهائِيندَڙُ. زِيادہ گو. بَڪواسِي. ٻَڙٻَڙِيو

* [**ف: زبان + دراز = ڊگهو**]

* ڪِنو ڳالهائِيندَڙُ. واتَ جو ڪِنو. بي اَدَبُ. گُستاخُ

— **زُبانَ دَراز ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] طولُ ڪَلامِي ڪَرَڻُ. ڳالهہ وَڌائي بَيانُ ڪَرَڻُ

— **زُبانَ دَراز هُئَڻُ:** [اصطلاح] بَڪواسِي هُئَڻُ. گُستاخُ هُئَڻُ

— **زُبان دَرازِي ج زُبان دَرازِيُون:** [ا - مث] گهڻِ وَڏِ ڳالهائِڻَ جِي حالَتَ. واهِيات گُفتَگو. بيهُوده گوئِي. فَحَش زُبانِي. بَدِ زُبانِي. گارِگَندُ. بيهُودِگِي. بي اَدَبِي. گُستاخِي

— **زُبان دَرازِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] گُستاخِي ڪَرَڻُ. بيهُودو بَڪَڻُ. گارِگَندُ ڪَرَڻُ. فاحِش بَڪَ ڪَرَڻُ

— **زِبانَ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] اَنجامُ ڏِيَڻُ. اِقرار ڪَرَڻُ. واعِدو ڪَرَڻُ. وَچَنُ ڏِيَڻُ. عَهدُ ڪَرَڻُ. قولُ ڪرڻ. ٻولُ ڪَرَڻُ. سُخَنُ ڪَرَڻُ

* دِلاسو ڏِيَڻُ. دِلداري ڏِيَڻُ

— **زُبانَ روڪَڻُ:** [اصطلاح] خَرابُ گُفتَگوءَ کان مَنعُ ڪَرَڻُ. بَدِگوئِيءَ کان بازِ رَکَڻُ

* ڳالهائِيندي ڳالهائِيندي رُڪجي وَڃَڻُ

* ڪورَٽِ ۾ شاهِدِيءَ کان رُڪجي وَڃَڻُ (**رِشوَتَ عيوَضِ**)

— **زُبانَ زَدِ ٿيڻُ:** [اصطلاح] مَشهُورُ ۽ مَعرُوف ٿيڻُ. عامَ جي زُبانَ تي چڙهڻُ

* [ف: زبان + زد > زدن = هڻڻُ]

— **زُبانَ سِبڻُ:** [اصطلاح] خاموش ڪَرڻُ. ڳالهائڻُ بَندِ ڪَرڻُ

— **زُبانَ سِبي ڇڏڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻُ بَندِ ڪَري ڇڏڻُ. چَپُ نہ چورڻُ. زُبانُ نہ هَلائڻُ. آوازُ نہ ڪَرڻُ. نہ ڳالهائڻُ

— **زُبانَ سنڀالڻُ:** [اصطلاح] سَنڀالي گُفتگُو ڪَرڻُ. سَنڀالي ڳالهائڻُ. سوچي سَمجهي ڳالهائڻُ. زُبانَ کي آپي ۾ رَکڻُ

* سُهڻو يا سُنو ڳالهائڻُ

* خاموش رَهڻُ

— **زُبانَ سِين:** [ظرف] زُبانَ سان. پَنهنجي بَيانَ سان. لَفظَن سان

'جَلي تُون زُبانَ سِين، جارَئي بَحَرَ چوڙ' (شاھ/يمن ڪلياڻ)

— **زُبانَ ڦيرائڻُ:** [اصطلاح] ڪَيَلَ ڳالهہ تان ڦِري وَڃَڻُ. ڪَيَلَ اَنجامَ تان ٽَري وَڃَڻُ. چَيَلَ لَفظَن کان اِنڪارُ ڪَرڻُ. واعِدو ڦيرائڻُ. جيڪي چَوڻُ اُنهيءَ موجبُ نہ هَلَڻُ. واعدي خِلافِي ڪَرڻُ. اَنجامُ ٽوڙڻُ. زُبانَ تان ڦِري وَڃَڻُ. چئي نہ ڪَرڻُ. اَنجامَ کي پاڙي نہ ڏيڻُ

— **زُبانَ قابُو ۾ رَکڻُ:** [اصطلاح] سَمجهي پَرجهي ڳالهائڻُ. مَحفِل ۽ مَحَلَ مُطابِق ڳالهائڻُ

— **زُبانَ ڪَڍِي ڇڏڻُ:** [اصطلاح] سَخت سَزا ڏيڻُ

— **زُبانَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] اَنجامُ ڪَرڻُ. قولُ ڪَرڻُ. واعِدو ڪَرڻُ

— **زُبانَ ڪُوڙي ڪَرڻُ:** [اصطلاح] اَنجامُ نہ پاڙڻُ. ڪُوڙو واعِدو ڪَرڻُ

— **زُبانَ کُلڻُ:** [اصطلاح] پارَ جو ڳالهائڻُ شُروعُ ڪَرڻُ

* رازُ پَڌرو ڪَرڻُ

* گارِيُون ڏيڻُ شُروعِ ڪَرڻُ. بَدتَميزي ڪَرڻُ

— **زُبانَ کولڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻُ. گُفتگُو ڪَرڻُ

* آوازُ ڪَڍڻُ. ڳالهہ چورڻُ

* زُبانُ هَلائڻُ

* رازُ فاش ڪَرڻُ

— **زُبانَ کي پاڙي ڏيڻُ:** [اصطلاح] اَنجامُ پورو ڪَرڻُ. قولُ پاڙڻُ. واعِدو وَفا ڪَرڻُ

— **زُبانَ کي چِچڙِن تي ڦيرائڻُ:** [اصطلاح] مَرو وَٺڻُ. چَپُ چَٽڻُ

— **زُبانَ کي لَغامُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] سوچي سَمجهي ڳالهائڻُ

* واهياتِ گُفتگُو يَڪدَمِ بَند ڪَرڻُ

'ماستَر جي ڪلاسَ ۾ اچڻ شرطِ اسلَمَ جي زُبانَ کي لَغامُ اچي وِيو' (جملو)

— **زُبانَ لالُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] تَمام گهڻو ڪاوڙجَڻُ. ڪاوڙ مَنجهان ڳالهائڻُ. مِهڻا ڏيڻُ. شِڪايَتَ ڪَرڻُ

— **زُبانَ ۾ ڇالا پَوڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائي نہ سَگهڻُ. بَيانُ ڪَرڻُ جي هِمَتَ نہ رَهڻُ

* دَردَ پَرِيو داستان هُئڻُ

* جِپَ کي ڳَنڍيُون اَچڻُ

— **زُبانَ مان ڪَڍڻُ:** [اصطلاح] ٿورا لَفظَ ڳالهائڻُ. سَرسَري طورِ ڪا ڳالهہ چَوڻُ

— **زُبانَ مان نِڪرڻُ:** [اصطلاح] زُبانَ مان اوچتو نِڪري وَڃَڻُ. تَڪَڙَ ۾ چَئي وَڃَڻُ. ڪِي ڪُجهہ ڳالهائڻُ. غلط گُفتو نِڪرڻُ

— **زُبانَ مِڇڪائڻُ:** [اصطلاح] زُبانَ کي واتَ ۾ ڦيرائڻُ

— **زُبانَ مِرڪائڻُ:** [اصطلاح] زُبانَ مِڇڪائڻُ

— **زُبانَ نَقاره خَلق خُدا هُئڻُ:** [اصطلاح] جيڪي عامِ طَرَحَ ماڻهو چَوندا رَهِن، اُهو ٺِي پَوڻُ

* سَيني جي زُبانَ تي ساڳي ڳالهہ هُئڻُ

— **زُبانَ نِڪري اَچڻُ:** [اصطلاح] سَخت بيمارُ ٿيڻُ

* ڏاڍي اُڃَ لَڳڻُ

— **زُبانَ نہ گُسڻُ:** [اصطلاح] ڪابہ تَڪلِيفَ نہ ٿيڻُ

— **زُبانَ نہ گُسڻُ:** [اصطلاح] چيَلَ ڳالهہ پوري ٿيڻُ

— **زُبانَ وَٺڻُ:** [اصطلاح] واعِدو وَٺڻُ. اَنجامُ وَٺڻُ. وَچنُ وَٺڻُ

— **زُبانَ هارائڻُ:** [اصطلاح] واعِدو گُسائڻُ. اَنجام شِڪِني ڪَرڻُ. قولُ کي پاڙي نہ ڏيڻُ

— **زُبانَ هِڪڙي هُئڻُ:** [اصطلاح] زُبانَ جو واعِدو هَميشہ هِڪَ ۽ پَڪو هُئڻُ. واعِدي جو پَڪو هُئڻُ. يَڪ زُبان هُئڻُ

— **زُبانَ هَلائڻُ:** [اصطلاح] ڳالهائڻُ

* زُبان دَرازِي ڪَرڻُ. گهڻو ڳالهائڻُ. گُستاخِي ڪَرڻُ

* سَوالُ ڪَرڻُ. گهرڻُ

— **زُبانَ هَڻڻُ:** [اصطلاح] گهڻو ڳالهائڻُ. بَڪواس ڪَرڻُ

— **زُباني ج زُبانيُون: [ا - مث]** صِرف واتَ سان ڪيَل ڳالهِ (جَنهِن جِي ڪا لِکَتَ وَغيره نہ هُجي)، بَيانُ، اِظهارُ
* سَماعِي، ڪيفِيَتَ
* شاهِدي، گواهِي
* ئِلهِي ڳالهِ، لَفاظِي قولُ، آسرو، دِلاسو (جَنهِن ۾ ڪوبہ اِقرارُ وَغيرہ جو تَصور نہ هُجي)
'يارُ سَلِقي سَڀ ڪو جاڻي زُباني' (شاهہ/بروو سنڌي)
* [صفت] بَرزُبان، واتي ويٺي، تَقريري، لَفظي
* [ظرف] واتَ سان، زُبانَ سان، لَفظَنِ سان
'مان ٿَنهنجي زُباني ٻُڌڻُ ٿو چاهيان' (جملو)

— **زُباني اِمتِحانُ: [ا - مذ]** زُباني طرح پڇاڳاڇا وارو اِمتِحانُ، تَقريري اِمتِحانُ، واتي ويٺي اِمتِحانُ

— **زُباني پَڙهَڻُ: [اصطلاح]** يادِ پَڙهَڻُ، بِنا ڏِسي پَڙهَڻُ، اَزبَر پَڙهَڻُ، حِفظُ پَڙهَڻُ

— **زُباني جَمعَ خَرچُ ڪَرڻُ: [اصطلاح]** فَقَط زُباني اَنجامُ ڪَرڻُ ۽ نہ پاڙڻُ
* ڪُوڙا دِلاسا ڏيَڻُ
* خيالي پُلاءُ پَچائڻُ
* صِرف ڳالهِيون ئاهِڻُ، فَقَط ڳالهِيون ڪَرڻُ

— **زُباني حِسابُ ج زُباني حِسابَ: [ا - مذ]** يادگيريءَ سان بِنا لِکڻُ جي پَچڻُ وارا حِسابَ، ذِهني حِسابَ، تَقريري حِسابَ

— **زُباني ڏَتِ ڏَتِ ڪَرڻُ: [اصطلاح]** آجائي خوشامَدِ ڪَرڻُ
* [س/ات]

● **زَبانو ج زَبانا: [ا - مذ]** ڪَشو (چَمڙي جو)، پَٽو
* [ف: زبان]
* بَڪَلُ
* سنڌيءَ سان چِلو
* هِڪَ قِسمَ جو واڍڪو اوزارُ، سَنڊڙي ڪارائي
* هَنِي جي ذَوالَنِ کي گَنڍَڻَ لاءِ لوهَ جو سَنڊڙو ٽُڪرُ
* [س/ات]
* نلڪي ۾ پَوندڙ هِڪَ اوزارُ
* گهڙيالَ جو اوزارُ

● **زَبِتي: [ا - خاص]** هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

● **زُبده: [ا - مذ]** مَکَڻُ، مَکَڻَ جي قِيمَڻُ، گِجِي، قِيمَڻُ (گيرَ جي)
* جوهَرُ، نِچوڙُ، عَرَقُ، مِکُ
* [ع]
* [صفت] مُنتَخِبُ، چُونديَلُ

● **زَبَرَ ج زَبَرُون: [ا - مث]** اُچارَ جو هِڪُ قِسمُ، ڪَنهِن اَکَرَ جي مَٿان سَر طور ڏِنَل نِشاني، حَرڪَتَ، اَعرابَ
* عِلمِ صوتيات جي اِصطِلاحَ موجِبَ اَلِفَ مَنجهان پيدا ٿيَلُ آوازُ (جِيئَن: کَتَ، لَتَ، مَترَ وَغيرہ)
* [ف: اَزبَرَ جو مُخَفَف]
* ڏَکُ، چوٽُ، ضَربَ، گهاءُ
* [ع: ضَربَ]
'هَٿِي حاڪِمَن کي، زورَ پرِيُون زَلَرُون' (شاهہ/مومل راڻو)

● **زَبَرُ ج زَبَرَ: [صفت]** وَڏو، مَها، اُتَمُ، اَعليٰ، اَعظَمُ، عالِي، ڪَبِيرُ، شاهِي
* بُزرگ
* بُلَندِ، اُوچو، مَٿي، مَٿان، مَٿاهُون
* وَڏيڪَ
* [ف: اَزبَرَ جو مخفف]
* گِرو، بارِي، وَزني
* زورَ وارو، طاقتَورُ، بَلوانُ، غالِبُ، حَشمَتَ وارو، ڏاڍو، زَبرو
* پُڄنديءَ وارو
* وَسَ کان ٻاهِر
* [ا - مذ] ظُلمُ، ڏاڍُ، اَنڌيرُ
* [ع: جبَر]

— **زَبَردَستُ ج زَبَردَستَ: [صفت]** زورَ پَربو، طاقتَورَ، سَگهارو، سَگهائتو، بَلوانُ، سَگهو، زوردارُ، ٻَلِي
* مَٿانهون، بُلَندِ، بالا، وَڏو
* [ف: زبر + دست = هٿ]
* ظُلمَ جَهڙو، قَهرَ جَهڙو، سِتَمِي، سِتَمگَرُ
* بِلڪُل سَخت
* گِرو، وَزندارُ، ڀارِي

— **زَبَردَستِي ج زَبَردَستِيُون:** [ا - مث] زورُ، بَلُ، طاقتُ، ڏاڍائِي، ڏاڍُ، مَضبُوطِي
* قَهرُ، غَضَبُ، انڌيرُ، ظُلمُ، اُرهَ زورائِي، ڏاڍَ مَڙسِي، بالادَستِي، زوراوَرِي

— **زَبَردَستِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] زوري ڪَرَڻُ، ظُلمُ ڪَرَڻُ، سَختِي ڪَرَڻُ، لاچار ڪَرَڻُ، ڏاڍائِي ڪَرَڻُ، اُرهَ زوري ڪَرَڻُ، ڏاڍَ مَڙسِي ڪَرَڻُ
* حَملو ڪَرَڻُ

— **زَبَرزَنگُ ج زَبَرزَنگَ:** [صفت] ڏاڍو جَوانُ، زوراوَرُ، بَلوانُ، اَڙٻَنگُ، پَهلوانُ، سُورهِيه، سُورمَو
* [س/ات]

— **زَبِرو ج زَبِرا:** [صفت - مذ] زَبَر، زَبَردَستُ، جَبرو

• **زَبرائِي:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو (دَرڪاڻِي بلوچن جو هِڪُ پاڙو)

• **زَبَرجَدُ ج زَبَرجَدَ:** [ا - مذ] هيري جو هِڪُ قِسمُ (جيڪو سائي رَنگَ جو قيمتي پٿَر آهي)، زُمَرَدُ
* [ع/ف: زبرجد؛ انگ: Topaz]

• **زَبُورُ:** [ا - مذ] نوشته، ڪِتابُ
* [ا - خاص] حَضرَت دائُود عَليه السَّلام جي مَٿان لَٿَلُ آسماني ڪِتابَ جو نالو، يَهُودِيَن جو پاڪ اِلهامِي ڪِتابُ
* [ع]

• **زَبُون ج زَبُونَ:** [صفت] هيڻو، بي طاقت، ضَعِيفُ، عاجِزُ، ڪَمزورُ، نِستو، پوڙهو، بي قُوَتو، بي سَگهو، نِبَلُ، زِچُ، ٻَل هِيڻُ، دربَلُ
* ناس، چَٽُ، تَباهُ، بَربادُ، اَبتَرُ
* پَڳَلُ
* خَستو جهونو، پُراڻو، قَديمُ
* خُوارُ ذَلِيلُ، رُسوا، ڪَميڻو، لُچُ، خَسِيسُ
* بَڇڙو، ڪِنو، ڪَرو خَرابُ، بَدِ، زِشت
* گهٽِ قِسمَ جو
* سادو، ڄهڙو ٿهڙو، غَريباڻو
* [ف]

— **زَبُون حالُ:** [صفت] نازڪُ حالُ، جَنهن جي حالَتَ ڳَڻتيءَ جوڳِي هُجي، خَسته حالُ
* تَمام پُراڻو قَدِيمُ

• **زُبيده:** [ا - خاص] خَليفي هارُون رَشِيدَ جي زالَ جو نالو (جيڪا بُزرگ، هِمَتَ واري ۽ نيڪ خاتون هُئي)
* [ع]

• **زَٽُ ج زَٽُون:** [ا - مث] ٻَڪاڪَ، داڙَ، ڀَٽَ، گپوڙو
* [س/ات]

• **زَٽُ ج زَٽَ:** [ا - مذ] ٻَڪاڪَ، داڙَ، گپوڙو، گَشو، لَباڙَ، ڀَٽُ
* ڪوڙي ڳالهه، ڪوڙ، واهياتِ ڳالهه
* ٻَڪِ ٻَڪِ، بَڪواسَ

— **زَٽُ شَٽُ ج زَٽَ شَٽَ:** [ا - مذ] ٻَڪاڪَ سَٽاڪَ، ڪِل، ڀوڳُ، چَرچو، مَسخِري
* ڳالهه ٻولهه

— **زَٽُ مارَڻُ:** [اصطلاح] گپوڙو هَڻَڻُ، ڳالهه کي وَڌائِڻُ، ڪُوڙيُون ڳالهيون ڪَرَڻُ، ٻَڪاڪُون هَڻَڻُ

— **زَٽُ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ٻَڪاڪُون هَڻَڻُ، لَباڙُون هَڻَڻُ، ڪُوڙ هَڻَڻُ

— **زَٽو ج زَٽا:** [ا - مذ] ٻَڪاڪَ، داڙَ، گَشو، ڀَٽو، زَٽُ، زَٽاڪُ، زَٽَلُ

— **زَٽِي ج زَٽِي:** [صفت] زَٽِلِي، زَٽائِي، ٻَڪاڪِي، لَباڙِي، داڙِي، گَشائِي

• **زِٽُ ج زِٽَ:** [صفت] ڪاوڙيَلُ، ڦُوڪيَلُ، ڏَمريَلُ
* [س/ڪوهه]

— **زِٽُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] ڦُوڪجَڻُ، ڪاوڙجَڻُ
* پَرچَڻُ، اُپامِجَڻُ

• **زَٽاڪُ ج زَٽاڪَ:** [ا - مذ] ٻَڪاڪَ، لَباڙَ، داڙَ، ڀَٽُ
* [س/ات]

— **زَٽاڪَ سَٽاڪَ:** [ا - مذ] ٻَڪاڪَ سَٽاڪَ، ڪِل چَرچو، ڳالهه ٻولهه

— **زَٽاڪِي ج زَٽاڪِي:** [صفت] ٻَٽاڪِي، لَباڙِي، داڙِي، گَشائِي، ڪُوڙو، زَٽِلِي

• **زَٽَلُ ج زَٽَلَ:** [ا - مذ] زَٽُ، ٻَٽاڪَ، زَٽاڪَ، گپوڙو

— **زَٽَلُ قافيو ج زَٽَلَ قافيا:** [ا - مذ] ناموزُون شِعر، ڄَڏو شِعر، گَپ شَپ

— **زَٽَلُ قافيو هَڻَڻُ:** [اصطلاح] خَرابُ نَمُوني تَقرِيرَ يا واعِظُ هَڻَڻُ

— **زَنَّلِي ج زَنَّلِيِ:** [صفت] ٻَناڪِي، ڏاڙِي، لَٻاڙِي، گَسائِي، ٻَڪِٻَڪِيو زَناڪِي

• **زَنَّڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڪَپَهَ کي ڏڱڻُ، سَٽَڻُ، پِڃَڻُ

* [س/ڪوهه]

* [مص] زَنَّڻُ

* [امر] زَنِّ

* [زَنِيو زَنِيندو زَنِيَلُ]

• **زِنُو ج زِنّا:** [صفت] ٻِندرو ۽ ٿُلهو (قدَ جو)، گهٽِڪِي، ڍِمِتي، ڍِمِي

* [س/ات]

• **زَپُ ج زَپَ:** [ا - مذ/صوتي] (آواز) ٺَهَ، ٺَهَڪو، سَٽَ، ڌِپَ

* [ظرف] سِڌو، سَنئُون، ڏُو، چَپَ

— **زَپڙاٽُ ج زَپڙاٽَ:** [ا - مذ/صوتي] اوچتو ڪَنهِن شيءِ جي ڪِرڻ جو آوازُ ٺَهَڪو ڌَڪاءُ ڌِبڪو

— **زَپَ زَپَ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] زورَ سان ڌَڪُ هَڻَڻُ، ٺَهڪو ڪَرڻُ، ٺَهَ ٺَهَ ڪَرڻُ، چَپَ چَپَ ڪَرڻُ

— **زَپِڪارُ ج زَپِڪارَ:** [ا - مذ] ڌَڪُ، مَٿان ڪِرڻ جو آوازُ ٺَهَ، ڌِپَ

— **زَپِڪو ج زَپِڪو:** [ا - مذ] ڌَڪَنِ جو آوازُ ٺَهَ، سَٽِ

* ڪَنهِن شيءِ جي ڪِرڻ جو آوازُ

— **زَپِڪو لائِڻُ:** [اصطلاح] زورَ سان لاڳِيتو ڌَڪَ هَڻَڻُ، ٺَهَ ٺَهَ ڪَرڻُ، سَٽِڪو لائڻُ

— **زَپِٽِينگُ ج زَپِٽِينگ:** [ا - مذ] ٺَهَڪو، سَٽِڪو ڌِبڪو

• **زِپ ج زِپُون:** [ا - مث] ڪپڙي يا چَمڙي جي ٻِن حِصَنِ کي ڳَنڍِڻ واري زَنجِيرِي

* [انگ: Zip]

* زِپڪو، سُوساٽُ

• **زِڄُ:** [صفت] تَنگِ، ڪَڪِ، هَلاڪُ، هَڄ

* عاجِزُ مَجبورُ بيوَسُ

— **زِڄُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] ڪَڪِ ڪَرڻُ، هَلاڪُ ڪَرڻُ، تَنگِ ڪَرڻُ

* [س/ات]

• **زَچه:** [صفت - مث] تازِي وِئايَلُ عورَتُ

* [ف]

— **زَچه خانو:** [ا - مذ] وِيَمَ گهر

• **زُحلُ:** [ا - خاص] هِڪَ گِرهَ جو نالو ڇَنڇَر شِني، ڪيوان (گِرهُ)، سَتون تارو (گِرهَن مان)، (عِلمِ نُجُومَ موجِبُ زحَلُ ستين آسمانَ تي آهي ۽ بِلڪُل نَحَس گِرهُ سَمجهيو ويندو آهي)

* [ع]

• **زَحمَتَ ج زَحمَتُون:** [ا - مث] تَڪلِيفَ، هَلاڪِي، پَريشانِي، دُکُ، ڏُکُ، آهَنجُ، اِيذاءُ، ڏَنجُ، ڏَنجهو

* مَحنَتَ، ڪَشالو، دِقَتَ

* دَردَ سَرِي، آزارُ مُصِيبَتَ، جَنجالُ، وِڳوڙُ، گَڙٻَڙَ، خَرابِي

* بيمارِي، روڳُ، مَرَضُ، ڏُوارُ، اڳهائِي، ناچَڱائِي، ڏُجهندو لَڱائِي، ناچاڪائِي

* [صفت] زورُ ڪَندڙُ، تَقاضائِي، لِيلائِيندڙُ، چنبڙُ، ڳِچڪُ، پِنڌُ، جِجا، ڦَڪِڙي

* [ع]

— **زَحمَتَ ڪَٽَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ بَرداشِتِ ڪَرڻُ، دُکُ پوڳڻُ، مُصِيبَتَ سَهَڻُ

• **زَخارُ:** [ا - مذ/صفت] پاڻِيءَ سان تَمام ڀَرِيَلُ، ٺِمٺارُ لَهَرِيُون لَهَندڙُ، چولِيُون هَڻَندڙُ (دَرياهَ وَغيرَه)

* [ع]

• **زُخرَفُ:** [ا - خاص] قُرآن شَرِيفَ جي هِڪَ سُورَةُ جو نالو
''زُمَرُ'، 'زُخرَفُ' سُومرا، حَمد جِنِين جو هَنڌُ' (شاهه/مارئي)

* [ا - مذ] سونُ، سونا زيوَرُ، سونا ڳَهَه

* [ع]

• **زَخَمُ ج زَخَمَ:** [ا - مذ] ڦَٽُ، گهاءُ، وادِوڙو، وَڍُ، چِيرُ، چاڪُ، ٽَپُ، ضَرُرُ ريح

* داغُ (دِل جو)، فِراقُ

* ڦوڙائو، نُقصانُ

* پُراڻي ڦَٽَ جو رَهجِي وِيَلُ نِشانُ (جَنهِن ۾ سُورُ وَغيرَه نَه هُجي)

* [ف]

— **زَخَمُ پرجَڻُ:** [اصطلاح] ڦٽَ جو چُٽَڻُ
* ڏُکَنَ تَڪلِيفُنِ جو آزالو ٿِيَڻُ

— **زَخَمُ تازو ٿِيڻُ:** [اصطلاح] گُذرِيَلَ صَدمُو يادِ پَوَڻُ

— **زَخمِجَڻُ:** [مصدر 'زَخِمڻُ' مان فعل مَجهُولُ] ڦٽجَڻُ، گهائجَڻُ، واڍوڙجَڻُ، زَخمجي پَوَڻُ، وَڍجَڻُ، چِيرجَڻُ، ڦاٽَڻُ، داغجَڻُ
* [زَخِميو، زَخميو، زَخِميَلُ]

— **زَخَمُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] زَخِمي ڪَرَڻُ، مَجرُوحُ ڪَرَڻُ

— **زَخَم ڪارِي:** [اِ - مذ] گهرو گهاءُ، اونهو زَخَمُ، اونهو گهاءُ

— **زَخَمَنِ تي لُوڻُ ٻُرڪِڻُ:** [اصطلاح] سَتَلَ سُورَ جاڳائڻُ، آزارِيَلَ کي وَڌيڪ آزارَڻُ، دِلداري ڏيَڻَ بَجاءِ دِل آزاري ڪَرَڻُ

— **زَخِمڻُ:** [مص - فعل متعدي] ڦٽَڻُ، گهائڻُ، زَخمي ڪَرَڻُ، زَخَمُ رَسائڻُ
* واڍوڙَڻُ، چِيرَڻُ
* رَنجائڻُ، ڏکوئڻُ
* [ف]
* [مص] زَخمِنَ
* [امر] زَخِم
* [زَخِميو، زَخِمَندو، زَخِميَلُ]

— **زَخِمي ج زَخِمِي:** [صفت] ڦٽيَلُ وَڍِيَلُ، گهايَلُ، واڍوڙيَلُ، زَخِميَلُ، زَخَمُ رَسِيَلُ، مَجرُوحُ، چِيرِيَلُ، ڦاٽَلُ

• **زَدَ ج زَدُون:** [اِ - مث] مارَ، ڦيهَ، دِينبَ، پجَ
* نِشانُ، ضَربَ، چوٽَ
* صَدمُو
* نُقصانُ، خَسارو
* [ف]

— **زَدڪُوب:** [اِ - مث] مارَ ڪُٽَ، سَٽَ ڪُٽَ

• **زَدگان:** [صفت؛ 'زَدَه' جو جمع] مارِيَلَ، مُتاثِرِ، سَهَندَڙَ
* مُرَتِب لَفظَنِ ۾ ڪَمِ ايندَڙ پَڇاڙِي (جيئن: مُصِيبَت زَدگان، آفت زَدگان وَغيرَه)

— **زَدگِي:** [اِ - مث] چوٽَ، ضَربَ، مارَ

• **زَدو ج زَدا:** [صفت - مذ] زَدَهَ، مُتاثِر، هَنيَلُ، مارِيَلُ، ضَربِيَلُ
* مارِيَلُ (عِشقَ جو)، چوٽَ چَڙهيَلُ
* پيڙِيَلُ، ڏکوِيَلُ، رَنجايَلُ، سَتايَلُ

* مُرَتِب لَفظَنِ جِي آخِرِ ۾ اِيندَڙُ (جيئن: آفت زَدو، مُصِيبَت زَدو وَغيرَه)
* [ف: زده = لڳل زده، وارو، هنيل جو]
* شَرمِندو، لَڄي، ڦِڪو، ڪِڪو وِکو، شَرمسارُ، هَکو ٻَکو، پَشيمانُ

— **زَده:** [صفت] لَڳَلُ، ٽَڪرِيَلُ، وارو، هَنيَلُ، (جو) مارِيَلُ، مُتاثِرِ، ضَرب رَسِيده
* مُرَتِب لَفظَنِ ۾ ڪَمِ ايندَڙُ (جيئن: مُصِيبَت زده، آفت زده وَغيره)
* [ف]

— **زَده حال:** [صفت] خَستہ حالِ، تَباهه حال
* پَريشان حال، غمگِين، سوگوار

• **زَرِ:** [اِ - مث] سونَ جِي تارَ
* [ف]

— **زَربفتُ ج زَربفت:** [اِ - مذ] سوني زَريءَ لَڳَلُ ڪَپڙو، سونَ جَهڙو ڪَپڙو، رِيشمِي ڪَپڙي جو هِڪُ قِسمُ، دَماچُ، ڪيمخابُ
* [ف]

— **زَرتارَ ج زَرتارُون:** [اِ - مث] زَريءَ جِي تارِنِ لَڳَلُ ڪَپڙو، ڪيمخابُ
* [ف]

— **زَردوزُ ج زَردوزَ:** [اِ - مذ] ڪَپڙي تي زَريءَ جي ڀَرتَ ڀَرڻَ وارو، چَمڪدوزي ڪَندَڙُ، چَمڪدوزُ، زر بازُ
* [ف: زر + دوز > دوختن = سبڻ]

— **زَر دوزي ج زَردوزيُون:** [اِ - مث] زَريءَ جو ڀَرتُ، زَريءَ جو ڪَمُ، ڪامدانِي، زَربافِي، چَمڪدوزي، ڪارچوبي

• **زَرُ:** [اِ - مذ] سونُ، طِلا، ڪَنچَڻُ
* ڌَنُ، مايا، دولَتَ، دُنيا، مِلڪِيَتَ، خَزانو، ناڻو، پَئِسا، ڏوڪَڙُ
* جَميعَتَ
* سَميَت
* [ف]

— **زَر پَرستُ:** [صفت] دولَت پَرَستُ، پَئِسي جو پوڄارِي، ماده پَرستَ، لالچِي

— **زَرپيشگِي:** [ا - مث] ڪنهن سودي وَغيره لاءِ اَڳواٽ ڏنل رقم. سوٽِي، ايڊوانس

※ [ف: زر + پيشگي = اڳواٽ ڏنل]

— **زَرخَرِيد:** [صفت] پئسا ڏيئي خريد ڪيل، پئسن تي وَرتَل

※ [ف: زر + خريد = وٺڻ]

— **زَر خَرِيدو ج زَر خَرِيدا:** [صفت - مذ] پنهنجن پئسن سان وَرتَل، زر خريد

※ [مث: زَر خَرِيدي ج زَر خَرِيدِيُون]

— **زَر خَرِيدو هُئڻُ:** [اصطلاح] پنهنجن پئسن سان وَرتَل هُئڻ، ذاتي شيءِ هُئڻ

※ نوڪر هُئڻ، ٻانهو هُئڻ

— **زَردارُ ج زَردارَ:** [صفت] زَر وارو، شاهوڪار، دولتمند، دُنيا وارو، مالدار، تَونگر، جوڀ، وَنهيئون، هَريو، سائو، پاڳيو، ڌَناڍ، لَکاپَتي، اَمِير

※ [ف: زر + دار > داشتن = رکڻ]

— **زَرداري:** [صفت] اَميري، شاهوڪاري، دولتمند هُئڻ جي حالت، مالداري، تَونگري، آسودائپ، آسودگي

— **زَردوستُ ج زَردوستَ:** [صفت] دولت سان پيار ڪندڙ، لالچي، لوڀي

※ [ف: زر + دوست = يار]

— **زَر سُرخُ:** [ا - مذ] سونُ، طِلا

※ [ف: زر + سرخ = ڳاڙهو]

— **زَر سُفيد:** [ا - مذ] چانڊي، نقره

※ [ف: زر + سفيد = اڇو]

— **زَرگَرُ ج زَرگَرَ:** [صفت] سونُ جو ڪَمُ ڪندڙ، سونارو

※ مائيءِ پوٽو

※ [ف: زر + گر = ناهيندڙ]

— **زَرگِري:** [ا - مث] سوناري جو ڌنڌو، سونارڪو ڌنڌو، سونارڪو ڪَمُ

— **زَر مالگُذارِي ج زَر مالگُذارِيُون:** [ا - مث] ڍل واري رقم، زر لگان

— **زَرِ مُبادِلہ:** [ا - مذ] اُهو سِڪو جنهن جي ذريعي بينُ الاَقوامي تجارت ڪئي ويندي آهي (ڊالر، پائونڊ، يورو وَغيره)

※ [ف/ع]

— **زَرناز:** [صفت] دولت تي ناز ڪندڙ

※ [ا - خاص] عورت جو نالو

— **زَرنگارُ ج زَرنگارَ:** [صفت] اُها شيءِ جنهن تي سونَ جا نَقش ٺهيل هُجن، مَنقش، سونهري ڪَمَ وارو، سونهري

※ [ف: زر + نگار = چٽسالي]

— **زَرِين:** [صفت] سونو، سونَ جو، سونَ جي رَنگ جهڙو، سونهري

● **زَرُ ج زَرَ:** [صفت] بيحد ڪاوڙيل، غُصي ۾، ٻَر

※ تيز، تکو

※ [س/ل]

※ ڏاڍو مَهانگو

※ [س/ات]

— **زَرُ ٿِيِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] تَپي وَڃڻ، ڪاوڙجي وَڃڻ

— **زَرِچَڙهڻُ:** [اصطلاح] ڏاڍو مَهانگو ٿيڻ

● **زَراعَتَ ج زَراعَتُون:** [ا - مث] ٻَنِي ٻارو، پوکَ واري زمينَ، آبادي ڪيل زمينَ، آبادي، پوکَ، ڪاشتِ، کيتي ٻاڙي، ڪَشت ڪاري، ڪاشتڪاري

※ [ع: ف]

— **زَراعَتِ پيشہ:** [صفت] ٻَنِي ٻارو ڪندڙ، پوکَ ڪندڙ، هاري، ڪُڙمي، ڪِسانُ، ڪاشتڪار، ڪاشتگارُ

— **زَراعَتَ ڪرڻُ:** [اصطلاح] پوکڻُ، کيتي ٻاڙي ڪرڻُ، ڪاشتڪاري ڪرڻُ

● **زَرافُ ج زَرافَ:** [ا - مذ] جانور جو هڪُ قِسمُ (ڍڳهي ڳچيءَ سان، جيڪو آفريڪا جي جهنگلن ۾ ٿيندو آهي)، سِتر گاءُ

※ [ف/انگ: Girraffe]

● **زَريانو:** [ا - خاص] جابلُو راڳَ جو هڪُ نالو

※ [س/ڪوهه]

● **زَرتُشت:** [ا - خاص] آتش پَرستَن جي رَهبَر جو نالو، زَردَشت

※ [ف]

• **زَرخيزِ:** [صفت] زرِ پيدا ڪندڙ (زمين). گھڻي پيداوارِ ڪندڙ زمين، شادابَ
* اُپتائتو، نفعائتو، مثمر، اُپت وارو
* [ف: زر + خيز > برخواستن = اُٿڻ]

— **زَرخيزِي ج زَرخيزِيُون:** [ا - مث] ساوڪ، سرسبزي، شادابي، هريالي، ساواڻ (زمين جي)

• **زَردُ ج زَردَ:** [ا - مذ] رنگَ جو هڪ قسمُ. پيلو، هڳدو، زردو، ڦڪو، پٽرو، بسنتي، هڳداڻون، ڪئنسري
* [ف]
* گُلَ جو هڪ قِسمُ
* [لس]

— **زَرداڻِ:** [ا - مث] پيلائي، پيلاڻ، هڳداڻ، هڳدائي، ڦڪاڻ، ڦڪائي
* بيماريءَ جو هڪ قسمُ. يرقانُ، زرقانُ، سائي

— **زَردائِڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪُجھ قدر پيلاڻ تي ڏيکارجڻُ، هڳدائجڻُ
* [زردايو، زردائيندو، زردايَلُ]

— **زَردائِي ج زَردائِيُون:** [ا - مث] پيلاڻ، هڳداڻ، ڦڪاڻ، ڦڪائي

— **زَرد ٿِيڻُ:** [اصطلاح] بيماريءَ سَبَبِ پيلو ٿيڻُ
* لَجي ٿيڻُ، شرمندو ٿيڻُ

— **زَردرُو:** [صفت] زرد چهري وارو، ڦڪي منهن وارو
* [ف: زرد + رُو = منهن]
* شرمندو، خَجَلُ، شرمسارُ، لَجي
* خوفزده، ڊنَلُ
* ڪمزور، عَليلُ

— **زَردرُو ٿِيڻُ:** [اصطلاح] شرمندو ٿيڻُ، لَجي ٿيڻُ، خوفزده ٿيڻُ
* ڪمزور ٿيڻُ، نبلُ ٿيڻُ

— **زَردرُوئِي ج زَردرُوئِيُون:** [ا - مث] شرمساري، شرمندگي، ندامَتَ
* ڪمزوري

— **زَردو ج زَردا:** [ا - مذ] پيلو، پٽرو، هڳدو، بسنتي، ڪئنسري، ڦڪو، جھڪو، اوڏو، زعفران چھريَلُ

— **زَردي ج زَرديُون:** [ا - مث] زرداڻ، زردائي، هڳداڻ، ساواڻ، پيلاڻ، ڦڪاڻ، ڦڪائي
* بيضي جي اندرين هڳداڻ
* يرقانُ، سائي، ڪامڻُ، ڏؤنري (پرمانند)
* ڳچيءَ جو هڪ قِسمُ (جنهن جو ڏونڪو زرد ٿئي)
* گھوڙي جي ڏندن ۾ ڪارا داغ (جن مان عُمرِ معلوم ڪجي)

— **زَردي پِيوَڙِي:** [ا - مث] جنديءَ جي هُنَرَ ۾ ڪم ايندڙ هڪ رنگُ

— **زرديِڙو ج زرديِڙا:** [صفت - مذ] پيلاڻ جھڙو، هڳدائتو، پيلاڻ مائل

— **زَرديرو ج زَرديرا:** [صفت - مذ] پيلانجھو، پيلانجھڙو، هڳدسرو، بادامڙي

• **زرداري:** [ا - خاص] هڪ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **زَردالُو ج زَردالُو:** [ا - مذ] ميوي جو هڪ قِسمُ. ننڍو بادامُ
* [ف/انگ: Apricot]

• **زَردَشت:** [ا - مذ] آتش پرستن جو رَهبَر. (هي شخص 'منوچهر' بادشاهَ جي نسل مان هو ۽ 'فيثا غورث' حڪيم جو شاگردُ هو. هن 'گشتاسپ' بادشاهَ جي زماني ۾ نبوت جي دعوىٰ ڪئي ۽ آتش پرستيءَ جو دينُ برپا ڪيو). زرتشت
* [ف]

• **زَردو ج زَردا:** [ا - مذ] طعامَ جو هڪ قِسمُ. مٺو پُلاءُ، زرد رنگَ جا مِٺا چانور، چاشني
* هڪ قِسمَ جو ميوو، سَردو

• **زَرڙاٽُ ج زَرڙاٽَ:** [ا - مذ/صوتي] زورَ سان وڄڻ جو آوازُ، شرڙاٽ، شوشاٽُ

• **زَرِشڪُ ج زَرِشڪَ:** [ا - مذ] پسارڪي وکر جو هڪ قِسمُ
* نيپالَ ۾ ٿيندڙ ٻيرن جو هڪ قِسمُ

• **زَرعَ:** [ا - مذ] پوکَ، کيتي، ٻني
* [ف/ع]

— **زَرَعي ج زَرَعي:** [صفت] پوکَ لائق، آباديءَ لائق، کيتيءَ لائق، زراعت جھڙي

• **زَرقُ وبَرقُ:** [ا - مذ] شان و شوڪت
* [ع]

• **زَرڪانُ:** [ا - مث] جِگَر جي بيماريءَ جو هِڪُ قِسِمُ، يَرقانُ

• **زَرڪ زَئي:** [ا - خاص] براهوئي بلوچن جو هِڪُ قبيلو (زرڪ خان (زيرڪ خان) جو اولادُ)
* [ف: زيرڪ = دانا + زئيدن = ڄمڻ]

• **زَرمٽ:** [ا - خاص] افغانستان جو هِڪُ علائقو

• **زَرنپُ:** [ا - مذ] هِڪُ مَشهُور بِرهَمَڻي دَرَخت/ٻوٽي جو نالو

• **زَرنُبادُ:** [ا - مذ] پَسارڪي وَکَر جو هِڪُ قِسِمُ، گول پاڙ وارو ڪچور، جدوار
* [ف]

• **زَرني ج زَرنيُون:** [ا - مث] سونهري رَنگَ تي زَهَر جو هِڪُ قِسِمُ، هَرتالُ
* [ف]

• **زرڻُ:** [مص - فعل لازمي] ڪِرَڻُ
* وَهَڻُ، وَهي وَڃَڻُ (واريءَ يا سنهيءَ شيءِ جو)
* ذرو ذرو ٿيڻُ، پَرڻُ
* [س/ڪوهه]
* [زَريو، زَرندو، زِريَلُ]

— **زِرڻو ج زِرڻا:** [صفت - مذ] هيٺ وَهي ڪِرندڙُ، ذرو ذرو ٿيندڙُ
* [مث: زِرڻي ج زِرڻيُون]
'ڪِي فَقيري عِلمَ ري، جيئن واريءَ منجهه پروڻ،
جي ٿي ڏِجيس ڏوڻ، تہ هوءَ اُگهِيئي زِرڻي' (براد)

— **زِري پَوڻُ:** [اصطلاح] پَري پَوڻُ، ذرا ذرا ٿيڻُ
* [س/ڪوهه]

• **زَرڻ پٽ:** [ا - خاص] هِڪُ جَبَلَ جو نالو

• **زُرو ج زُرا:** [ا - مذ] پَکيءَ جو هِڪُ قِسِمُ، پيلين اکين ۽ چوٽين پَرَن وارو مَشهُور شِڪاري پَکي، 'باز' جو نَر جِرو
* [ع: ف: جره]

• **زِرَهہ ج زِرَهُون:** [ا - مث] لوهي جنگي پوشاڪ (جيڪا بچاءَ خاطر لڙائيءَ ۾ ڪَم ايندي) باگَر، سِلاحُ
* [ع]

— **زِرَهہ پوشُ ج زِرَهہ پوشَ:** [صفت] زِرَهہ پَهرِيَلُ ماڻهو، زِرَهہ پائيندڙُ، سِلاحَ پاتَلُ
* جنگي، جوڌو
* [ع: زره + ف: پوش از پوشيدن = ڍڪڻ]

• **زَري:** [ا - مث] سونَ جي تارَ، سونو ڌاڳو، سونهري تارَ (جيڪا پَٽَ جي ڪَمِ ايندي)، ڪَلابتِ، مُقيش، بادلو
* [ف]

— **زَري بازُ ج زَري بازَ:** [صفت] زَريءَ جو ڪَمُ ڪَندڙُ، مقيشي، ڪَلابتِ پَريندڙُ
* [ف: زَر + باز > بافتن = ڪيڏڻ]

— **زَري بافُ ج زَري بافَ:** [صفت] زَري دوز، زَري پَرڻ جو ڪَمُ ڪَندڙُ
* [ف: زر + باف > بافتن = اُڻڻ]

• **زَرين:** [صفت] سونو، سونَ جو، سونهري، سونَ جي رَنگَ جهڙو
* [ڪنايہ] ڪمائتو، ڪارگَر، فائديمَند
* سَبَق، جَنهِن ۾ ڪو دَرس هُجي (جيئن: اقوالِ زَرين وَغيره)
* [ف]

— **زَرين اُصُولُ ج زَرين اُصُولَ:** [ا - مذ] ڪمائتو اُصولُ، رَهنما اُصولُ، ڪارگَر نُسخو، سَبَق آموزُ ڪَمُ

• **زِشتُ ج زِشتَ:** [صفت] بَدشِڪلِ، بُڇڙو
* خَرابُ، بُرو، بَدِ
* [ف]

— **زِشتُ خُو:** [صفت] چيٺُ، بَدِ مِزاج، ايوٽو
* [ف: زشت + خو = عادت، مزاج]

— **زِشتُ رُو:** [صفت] بَدشِڪلِ، بَدصُورَت، بَدزيبو، روپَ هيڻ، ڪچت، ڪروپ، بُريءَ صُورَتَ وارو
* [ف: زشت + رو = منهن]

• **زَعفِرانُ ج زَعفِرانَ:** [ا - مث] خوشبُودار گُلَ جو ٻور (جيڪو دَوا طور ڪَم ايندو)، ڪيسَر، ڪيسَر جو گُلُ
* [انگ: Saffron]

— **زَعفِراني:** [صفت] زَعفِرانَ جي رَنگَ وارو، ڪيسري، زَرد، پيلو

— **زَعفِراني چادَرَ ڍَڪڻُ:** [اصطلاح] سج لَهي وَڃَڻُ، اوندَهِ ٿيڻُ، رات ٿيڻُ

• **زُعمُ ج زُعمَ:** [ا - مذ] گمانُ. خيالُ. ظنُ

* وَڏائي. آڪڙ

* [ع]

• **زَعِيمُ ج زَعِيمَ:** [ا - مذ] سَردارُ. لِيڊَرُ. رَهنما

* [ع]

• **زَغَنِ ج زَغنُون:** [ا - مث] مادِي پکيءَ جو هڪ قِسمُ. هِلِ، سِرِڻُ

* [ف]

'زاغ و زَغَن چَمَنِ ۾ خرامان ڏِسان ٿو اَڄ' (عَطا محمّد 'حامِي')

• **زُفتُ ج زُفتَ:** [ا - مذ] جوڙو. ٻہ گڏ. جُٽُ

* چولو ۽ پوتي (جيڪي مَڱَ يا ڪنوار کي ڳنڍجن)

* [ف: جفت = جوڙو]

• **زَڪُ ج زَڪُون:** [ا - مث] ذِلت. شرمندِگي

* خفتُ. شڪي

* شِڪستُ. هارَ

* نُقصانُ. ٽوٽو. خسارو

* [ف]

• **زِڪُ ج زِڪُون:** [ا - مث] گِيهہ وِجهڻَ لاءِ ٻَڪريءَ جي کَلَ جي سانداري. ايزڪ. سانداري. اوٿي. کَلي

* [س/ف/ڪوهه]

• **زِڪُ ج زِڪَ:** [صفت] ٻَرِيلُ. ٻَر. ٻَريور. زَٽو. ٻَرٽو. چڪار

* ٺلهو. مَتارو. سَٻَرو. سَٻَرو

* تَمام سَخت. پُختو. ڏاڍو

• **زُڪامُ ج زُڪامَ:** [ا - مذ] بيماريءَ جو هڪ قِسمُ (جنهن ۾ ٿڌ يا گرميءَ لڳڻُ سَبَبِ نڪ مان پاڻي وَهي). ليس. رِيزش. سَردي. ٿڌ. نزلو

* [ف]

• **زَڪريا:** [ا - خاص] هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو (جنهن کي ڪرٽ ۾ چِيريو ويو هو)

* [ع]

* هڪ ذاتِ جو نالو

* [س/ل]

• **زَڪوات ج زَڪواتُون:** [ا - مث] شريعَتِ مُحَمديءَ مُطابق مُقرر ٿيَلَ مالَ جي خيرات. اِسلامَ جي پَنجن رُڪنن مان هڪ رُڪنُ (جيڪو مالدارَ تي فَرض آهي). چاليهون حِصو

* مَڱَ. دانُ. خيراتَ. صَدِقو

* [ع]

— **زَڪواتِ جِسمُ:** [ا - مث] جِسمَ جي زَڪوات. روزو

— **زَڪواتِ حُسنُ:** [ا - مث] حُسن جي زَڪوات. چمي

— **زَڪِي:** [صفت - مذ] زَڪوات ڏيندڙ. صاحِبِ زَڪوات

— **زَڪِيہ:** [صفت -مث] زَڪوات ڏيندڙ عورت. صاحِبِ زَڪوات عورت

* [ا - خاص] مُسلمان عورت جو نالو

• **زَڪِي ج زَڪِي:** [صفت] نِجو. نِج. صاف. شُڌ. نِبارُ. سُٺو. اُجرو. نِرمَلُ. خالِص. اَصِيلُ. چَنڊُ

* ڪَرو. سَچو

* تِکو

* چوکو. ٺُڳسالِي

* پاڪُ. پَوِتر. پاڪِدامَن

* نِسورو. صَفا

* [ع]

• **زَڪِيڪَ ج زَڪِيڪُون:** [ا - مث] ٻُوزِن ڏِينهن واري عورت. ٻَرِئي پيٽ عورت. حامِلا. گرڀوَنتي

• **زِگ زَيگ:** [صفت] وَر وَڪڙ. ڏِنگو ڦِڏو. اِنگهن وِنگهڻ

* [انگ: Zigzag]

• **زُگو ج زُگا:** [ا - مذ] ڏاڙ. ٻَناڪ. لَباڙ. زِٽُ

* [س/ات]

— **زُگا هَڻڻُ:** [اصطلاح] ٻَناڪُون هَڻَڻُ. ڏاڙون هَڻڻُ

• **زِلِ:** [صفت] سَخت تَتَل. سَخت گَرم

* [س/ڪوهہ]

— **زِل پارَڻُ:** [اصطلاح] فسادُ وَڌائِڻُ. ظُلمُ ڪَرڻُ

• **زُلالُ ج زُلالَ:** [ا - مذ] مِٺو ۽ صاف پاڻي

* [ع]

— **زُلالِ خِضِر:** [اِ - مذ] آبِ حَيات
* [ع]

● **زَلزال:** [مص] حَرڪَتَ ۾ اَچَڻُ. لَرزَڻُ. ڏڏَڻُ. جنبش ۾ اَچَڻُ
* [ع]

● **زَلزلو ج زَلزلا:** [اِ - مذ] ڌوٻُ. ڌوٻو. لوڏو. ڏڪڻي. لرزش. ٿرٿلو
* زمينَ جي ڏڏَڻَ جي حالَتَ. ڀونچالُ
* اَبتري. فسادُ. جَرجَلو
* [ع]
* اُجاڙُ. سُڃ. ويراني
* اُداسائي. هيڪلِ. وسوڙائي

— **زَلزلو اَچڻُ:** [اصطلاح] زمينَ جو ڏڏَڻُ. ڀونچالُ اَچَڻُ

— **زَلزلو برپا ٿيڻُ:** [اصطلاح] تَهلڪو مَچي وَڃَڻُ. نفسانفسيءَ جو ماحولُ ٿي وَڃَڻُ

● **زُلفُ ج زُلف:** [اِ - مذ] راتِ جو پَهريُون حِصو
* وارَ. ڪاڪُلَ. گيسُو. لونڊڙيءَ جا وارَ. ڪَنَن جي مٿان وارَن جي چڳَ. گهُنڊي (وارَن جي). چڳَ. ڪُنڍڙو
* [ف]

— **زُلفِ تابدار:** [اِ - مذ] چمڪندڙ ڪارا وارَ ۽ پيچ دَر پيچ وارَ

— **زُلفِ پُرشِڪن:** [اِ - مذ] پيچدار زُلفَ. گهُنڊيدار ممولا. لوڙي جا وارَ
* [ف: زلف + پر = ڀريل + شڪن = گهنج]

— **زُلفِ پريشان:** [اِ - مذ] وَکِريَل وارَ

— **زُلفِ شب:** [اِ - مذ] راتِ. ڪاري راتِ

— **زُلفِ عنبرين:** [اِ - مذ] خُوشبُودار وارَ

— **زُلفِي ج زُلفُون:** [اِ - مث] وارَن جي گهُنڊيدار چڳَ. ڪَنڍي. وَرَ. اَنگوڙو. ڇلو

● **زُلفِ بنگال:** [اِ - خاص] نيلَ جو هڪُ قِسمُ

● **زَلَلُ ج زَلَلَ:** [اِ - مذ] غلطي. چُڪَ
* ڦاسَڻُ. اَڙجي وَڃَڻُ
* نُقصانُ. گهاٽو. ٽوٽو
* [ع]

'اَجايو زَلَل ۾ ٿو پوين' (جملو)

— **زَلَلَ ۾ پَوَڻُ:** [اصطلاح] ڦاسَڻُ. اَڙجي وَڃَڻُ
* نُقصانَ ۾ پَوَڻُ. گهاٽي ۾ پَوَڻُ

● **زُليخا:** [صفت - مث] تَمام حَسِين عورَتَ. حَسِينہ. خُوبصُورَت. جَميلا
* [اِ - خاص] مِصِر جي حاڪِمَ عَزيزَ جي راڻي (جيڪا حضرت يُوسِف عليہ السّلامَ تي عاشِق ٿي هُئي)
* [ع]

● **زِمَ:** [اِ - مث] زورُ. طاقَتَ. ٻَلُ. سَگهہ. زوم
* [س/ل]

● **زِمامُ ج زِمامَ:** [اِ - مذ] واڳَ
* [ع]

● **زَمانُ ج زَمانَ:** [اِ - مذ] وَقتُ. عَرصو. ساعَتَ. عَهدَ
* فُرصَتَ. ڪالُ
* گرامَر ۾ وَقتَ لاءِ نَهرايَلُ لَفظُ (جيئن: زَمانُ حالُ، زَمانُ ماضِي، زَمانُ مُستَقبِل)
* [اِ - خاص] مَردَ جو نالو
* [ع]

— **زَمانُ حالُ:** [اِ - مذ] هَلَندڙ وَقتُ
* گرامَر ۾ هَلَندڙ وَقتَ جي مَعنىٰ ڏيکارِيندڙ فِعلُ

— **زَمانُ حالُ اِستِمرارِي:** [اِ - مذ] گرامَر موجِبَ هَلَندڙ وَقتَ ۾ جاري ڪَمَ کي ظاهِر ڪَندڙ فِعلُ

— **زَمانُ حالُ مُتَشَڪِي:** [اِ - مذ] گرامَر موجِبَ هَلَندڙ وَقتَ ۾ ڪَنهِن ڪَمَ بابَتِ شَڪُ ظاهِر ڪَندڙ فِعلُ

— **زَمانُ حالُ مُدامِي:** [اِ - مذ] گرامَر ۾ هيءُ زَمانُ گُذريَل ۽ هَلَندڙ وَقتَ کي گَڏي ٿو ڏيکاري ۽ اِئين ٿو ڏيکاري ۽ جتائي ٿو گويا ڪو ڪَمُ گُذريَل وَقتَ کان وَٺِي جاري رَهيو آهي ۽ اَڃا پيو ٿِئي يا هَميشہ ٿيندو رَهَندو

— **زَمانُ سازُ ج زَمانُ سازَ:** [صفت] وَقتَ موجِبَ نَهِي هَلَندڙ (ماڻهو). وَقتَ گذارِيندڙ. حالَتن سان گَڏُ هَلَندڙ
* [ف: زمان + ساز > ساختن = ٺاهڻ]
* مَطلَبِي يارُ يا دوستُ. هان ۾ هان مِلائِيندڙ

— **زَمانُ سازِي ج زَمانُ سازِيُون:** [ا - مث] دُنيادارِي، جَهاندارِي، دُنياسازِي، لوڪاچارِي

* دُنيوِي مُعامِلو، سَنسارِي

* لوڪُ، دُنيا جا ماڻهو

* هان ۾ هان مَلائِڻَ جي حالَتَ، مَطلَبَ وارِي دوستِي

— **زَمانُ ماضِي:** [ا - مذ] گُذرِيَلُ وَقتُ (گِرامَر ۾)، گُذرِيَلُ وَقتَ جِي مَعنيٰ ڏيکارِيندڙُ فعِلُ

— **زَمانُ ماضِي اِستمرارِي:** [ا - مذ] گِرامَر ۾ هِي زَمانُ جاڻائِي ٿو تہ گُذرِيَلَ وَقتَ وارو ڪَمُ پُورو ٿِي نہ چُڪو هو، پَر گُذرِيَلُ وَقتَ ۾ هَليو پِئي، يا جارِي هو

— **زَمانُ ماضِي بَعِيد:** [ا - مذ] گِرامَر ۾ هِي زَمانُ ڏيکارِي ٿو تہ فَعِلُ وارو ڪَم ڪُجھ وَقتَ اَڳِي يا گُذرِيَلَ وَقتَ ۾ ٿِيو هو

— **زَمانُ ماضِي شَرطِيہ:** [ا - مذ] گِرامَر موجِبُ هِي زَمانُ شَرطِي صِيغي ۾ ڪَم اِيندو آهي ۽ هَميشہ اُنَ ۾ هِڪَ نہ ٻِيو شَرطُ وِجهِي ڳالهہ ڪَبِي آهي

— **زَمانُ ماضِي قَرِيبُ:** [ا - مذ] گِرامَر ۾ گُذرِيَلَ وَقتَ جِي ڪَمَ جِي، وِيجھڙائِيءَ ۾ پُورائِي ڏيکارِيندڙُ زَمانُ

— **زَمان ماضِي مُتَشڪِي:** [ا - مذ] گُذرِيَلَ وَقتَ جِي ڪَمَ بابَتِ شَڪُ ڏيکارِيندڙُ زَمانُ

— **زَمانُ ماضِي مُدامِي:** [ا - مذ] گُذرِيَلَ وَقتَ جِي عادَتَ يا رَواجَ يا ٻِيو ڪو ساندَهِہ يا وَرِي وَرِي ٿِيندڙُ ڪَمُ ڏيکارِيندڙُ زَمانُ

— **زَمانُ ماضِي مُطلِقُ:** [ا - مذ] هِي زَمانُ اُهو وَقتُ ٿو ڏيکارِي، جو ٻِنَهِہ گُذرِي وِيو هُجي ۽ جَنهِن ۾ ڪو ڪَمُ ٿِي چُڪو هُجي

— **زَمانُ مُستَقبِلُ:** [ا - مذ] گِرامَر موجِبُ اِيندڙُ وَقتَ جِي مَعنيٰ ڏيکارِيندڙُ زَمانُ

— **زَمان مُستَقبِل اِستِمرارِي:** [ا - مذ] اِيندڙُ وَقتَ ۾ جارِي رَهَندڙُ ڪَمُ ڏيکارِيندڙُ زَمانُ

— **زَمانِي پابَندِي:** [ا - مث] وَقتَ جِي پابَندِي، وَقتَ بابَتِ بَندِش

* [ع + ف: زمان (ع) = وقت + پابندي (ف) = بندش]

'توکي پابَندِي زَمانِي ۽ مَڪانِي ڪِين آهہ' (عطا محمد 'حامِي')

• **زَمانو ج زَمانا:** [ا - مذ] وَقتُ، ٽائِم وِيلو سَمو وِيرَمَ، آيامُ، وير

* نوبَتَ

* صاحِبِي، اِقتِدارُ

* وارو، موقِعو، آيام ڪارِي

* عَمَلُ

* ڏِينهَن، موقِعو، وَجھہ، اوڪاس

* رُتِ، موسَمَ، فَصُلُ، مُندَ، سَهَلُ، فَرِجو

* مُهلَتَ، فُرصَتَ

* مُدو، ميعادُ

* پَرڪو، ڀيرو، گهمرو

* وارُ، دَفعو، لِڳو، ڀيرڪ، ڏاهِي، ڏانهِين

* عُمر، جَمارُ، آرجا، اوستا

* جَڳَ، دُنيا، جَهانُ، جَڳَ، جَڳتِ، سَنسارُ، لوڪُ، عالَمُ، ڪائِناتِ، زَمِينَ، پرٿوِي

* خَلقَتَ، مَخلوقاتِ

* ماڻهو، لوڪ

* [ف]

— **زَمانوبَدَلِجِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] حالَتُون بَدلجَڻُ، وَقتَ جو بَدلجَڻُ

* خَلقَ جو ڪِردارُ بَدلجَڻُ

— **زَمانو ڏِسَڻُ:** [اصطلاح] تَجربو حاصِل ڪَرَڻُ، آزمُودِگارُ ٿِيڻُ، دُنيا کي ڏِسَڻُ

— **زَمانو ڦِرِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] زَمانو بَدلجِي وَڃَڻُ، ماڻهوءَ جو ڪَنهِن جي خِلافُ ۽ دُشمَنُ ٿِي وَڃَڻُ

— **زَمانءِ جَهالَت:** [ا - خاص] عَربَستانُ ۾ اِسلامَ کان اَڳَ وارو دورُ

— **زَمانِيان:** [صفت] زَمانِي جا ماڻهو

* [ف]

— **زَمانِي جِي زَدَ ۾ اَچَڻُ:** [اصطلاح] تَڪلِيفَ ۾ اَچَڻُ، وَقتَ جي ڦيري ۾ اَچَڻُ

— **زَمانِي سازُ ج زَمانِي سازَ:** [صفت] مَطلَبَ جو يارُ، هان ۾ هان مِلائِيندڙُ، خود غَرضُ

* دُنيوِي، وَهنوارِي، لوڪا چارِي، دُنياسازُ، دُنيادارُ

— **زَماني سازِي ج زَماني سازِيُون:** [ا - مث] خوشامَد، ظاهِرداري، بَناوَتَ

※ دُنياداري

※ حِيلو، وَسيلو

※ حالو چالو، جُڙيءَ کي جُس، کَس کَثر ۾ راضِي هُئَڻُ

— **زَماني سازِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] دُنياداريءَ وارو وَرتاءُ ڪَرَڻُ، خوشامَد ڪَرَڻُ، مَڪاري ۽ بَناوَتي ڳالهِيون ڪَرَڻُ

※ هَر حالَ ۾ خوش رَهَڻُ، جُڙيءَ کي جُس هُئَڻُ، کَس کَثر ۾ راضِي هُئَڻُ

— **زَماني کي مُنهُن ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] دَستُورَ ۽ عام قاعِدي موجِبَ هَلَڻُ

※ ڏُکيَن سَکيَن حالَتَن ۾ وَقتُ گُذارَڻُ

• **زُمَرِ:** [ا - خاص] قُرآن پاڪَ جي هِڪَ سُورَةَ جو نالو

''زُمَرُ'، 'زُخرفُ' سُومَرا، حَمد جَنِين جو هَنِدُ' (شاهہ/مارئي)

※ [ا - مث] جَماعَتَ، ٽولو

※ [ع]

• **زُمُردُ ج زُمُردَ:** [ا - مذ] هِيري جو هِڪَ قِسِمُ، سائي رَنگَ جو هِيرو، پَنو

※ [ف]

— **زُمُردِي:** [صفت] زُمرَدَ جهِڙو سائو، سَبز

• **زَمَرَڪُ ج زَمَرَڪَ:** [ا - مذ] ڏَکُ، سَزا، سيکَتِ، مالِي خواهَ جِسماني نُقصانُ پَهُچَڻُ، چوٽَ، بُرو اَچَڻَ جي حالَتَ

※ [س/ات]

— **زَمَرَڪُ ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] سَخت سَزا ڏِيَڻُ، مارَ ڏِيَڻُ، هِيسائِڻُ، دَبائِڻُ

— **زَمَرَڪُ کائِڻُ:** [اصطلاح] ڏَکُ پَسائِڻُ

• **زُمرو ج زُمرا:** [ا - مذ] ٽولِي، جَماعَتَ، گِروهُ، ميڙُ، هُجُومُ، سَگَرُ، ساٿاري، ساٿُ، سَنگَ، صُحبَتَ

※ گَلَرَ، چانگَ، وَلَرَ، لَشڪَرُ، سِپاهُ، فوجَ، رِسالو، دَستو

※ [ع: زمرہ]

• **زَمزَم:** [ا - خاص] مَڪي شَرِيف ۾ ڪَعبَةَ اللّٰه شَرِيف جي پَرسانَ واقِع هِڪَ کُوهَ جو نالو (جَنهِن کُوهَ بابَتِ چَيو وَڃي ٿو ته بيبي هاجِره، حَضرَت اِسماعِيل عَليہ السَلامَ جي وِلادَتَ کان پوءِ کيس اُڃَ سَبَبِ سَندِس لاءِ پاڻيءَ جي تَلاش ۾ 'صَفا' ۽ 'مَروَه' جَبلن جي وِچَ ۾ هيڏانهُن هوڏانهُن ڊوڙَندي رَهي هُئي، خُدا تَعالىٰ جو شانُ، جو جَنهِن زَمِينَ جي ٽُڪري تي حَضرَت اِسماعِيل سُتو پيو هو، اُتي سَندَس پيرَن جي ڪُرڙِين هَڻَڻَ سَبَبِ پاڻي نِڪري پيو، جَنهِن پاڻي وَهِي هَلَڻَ لَڳو تَڏهِن بيبي سَڳوريءَ هِڪَ پَٿَر رَکي چَيو 'زَم زَم' يَعني 'ٿَم ٿَم' يا 'بيهُ بيهُ'. جيئَن ته هِي حَضرَت اِسماعِيل عَليہ السَلامَ جَن جو هِڪُ مُعجِزو هو ۽ خانہ ڪَعبہ ۾ به اِهو پاڻي اَجا سُوڌو اِستِعمالُ ٿِئي ٿو تَنهِنڪَري مُسَلمانَ اِنَ پاڻيءَ جي وَڏي عِزَتَ ڪَندا آهِن ۽ حاجِي پَنهِنجي مُلڪَ ۾ تَبَرڪَ طور آڻيندا آهِن، هِڪَ حَدِيثَ موجِبَ زَم زَم جو پاڻي مَرضَنِ واسِطي آبِ شِفا پڻ آهي)

※ [ع]

— **زمزِمي:** [ا - مث] آبِ زَم زَم رَکَڻَ لاءِ لوهَ يا پِلاسٽِڪ جي ننڍڙي دَبلِي

• **زِمِستان:** [ا - مذ] سَرديءَ جي موسَمَ، سِيارو

※ [ف]

• **زَمَنُ ج زَمَنَ:** [ا - مذ] زَمانو، وَقتُ، دورُ

※ [ڪنايہ] ڪائِناتِ، جَهانُ، دُنيا

'ساري زَمِين زَمَنَ ۾، جاهُ و جَلالُ تُنهِنجو' (احقر فقير)

※ [ع]

• **زمهرِير:** [ا - مث] سخت ٿَڌِ، سِيارو

※ سَرديءَ جي عَذابَ واري دوزَخ جي هِڪَ طبقي جو نالو

※ [ع]

• **زَمِينَ ج زَمِينُون:** [ا - مث] اَرضَ، ڀومَ، ڌَرتي، پرٿوي، پرٿِي، ڀونءِ، پَٽُ، ٿَرُ، ميدانُ

※ مُلڪُ، ديس، ڏيهُ، ديشُ

※ خاڪِ، مِٽي

※ کيتي، ٻَني

※ دُنيا، جَهانُ، عالَمُ، جَڳُتِ، سَنسارُ

※ بُنيادُ، جَڙَ، پاڙَ، هيٺيَون حِصو

※ بَحرَ، وَزنُ، طَرحَ (عَروضِي يا شاعِراڻي اِصطِلاحَ ۾)

※ [ف]

— **زَمِينَ آسِمانَ جو فَرَقُ هُئَڻُ**: [اصطلاح] تمام گهڻو فَرَقُ هُئَڻُ
* اِختِلافِ عَظِيمُ هُئَڻُ

— **زَمِينَ آسِمانُ هِڪُ ڪَري ڇَڏِڻُ**: [اصطلاح] ڪَنهن ماڻهوءَ جي تَلاشَ ۾ ڪا جاءِ نه ڇَڏِڻ، تمام گهڻي تَلاش ڪَرَڻُ
* تمام گهڻو هُلُ ۽ دَهشَتَ هُئَڻُ
* خَدَ ڪان وَڏيڪَ پانُ پَسوڙَڻُ

— **زَمِينَ اُتِلِي پَوَڻُ**: [اصطلاح] ڪُجَهه به ٿي پَوَڻُ

— **زَمِين بوسِ ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] زَمِينَ چُمَڻُ
* [ف: زمين + بوس > بوسيدن = چمڻ]
* زلزلي يا بِيءِ ڪَنهِن آفَتَ سَبَبِ بِلڪُل خَتَم ٿي وَڃَڻُ

— **زَمِين تي پيرُ نه رَکَڻُ**: [اصطلاح] هَٺَ ڪَرَڻُ، وَڏائي ڪَرَڻُ
* نازَ نَخَري سان هَلَڻُ
* هَميشه سَواريءَ تي گهُمَڻُ ڦِرَڻُ

— **زَمِينَ پيرَنِ هيٺان نِڪَرَڻُ**: [اصطلاح] بَدِ حَواس ٿِيَڻُ، بَدحَواسِيءَ سَبَبِ پيرَنِ جو ڏَڪَڻُ ۽ ڦيري اَچَڻُ

— **زَمِينَ جو گَزُ ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] هَردَم گهُمَندو ڦِرَندو رَهَڻُ، زَمِينَ ڪَڇِيندو رَهَڻُ

— **زَمِيندارُ ج زَمِيندارَ**: [صفت] زَمِينَ وارو، زَمِينَ رَکَندَڙُ، زَمِينَ سَنڀالِيندَڙُ، زَمِينَ جو مالِڪُ
* [ف: زمين + دار > داشتن = رکڻ]
* [مجازاً] وَڏيرو، رَئِيس، ڀوتار، چَڱو مُڙِسُ
* شاهُوڪار، مالدار، دولَتمَندُ، اَمِيرُ

— **زَمِيندارِي ج زَمِيندارِيُون**: [ا - مث] زَمِينَ جي هُجَڻَ جي حالَتَ، زَمِينَ جي مالِڪِي، زَمِينَ جي سَنڀال
* [مجازاً] وَڏيرپ، رَئِيسي، چَڱَ مُڙسِي
* شاهُوڪارِي، مالدارِي، دولَتمَندي، اَميرِي

— **زَمِين دوزُ**: [ا - مذ] زَمِينَ ۾ پُوريَلُ، زَمِينَ اَندَر، زَمِينَ جي هيٺ
* [ف: زمين + دوز > دوختن = سبڻ]

— **زَمِين دوزُ ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] ڪِري پَوَڻُ، ڍَهِي پَٽ ٿِيَڻُ

— **زَمِينَ ڪاڻِي وَڃَڻُ**: [اصطلاح] گُمُ ٿِيَڻُ، ڪُجَهه به نه لَڀَڻُ

— **زَمِينَ ڪوتائِڻُ**: [اصطلاح] لاجَوابُ ڪَرَڻُ، شَرمِندو ڪَرَڻُ
* [س/ات]

— **زَمِينَ ۾ داخِل ٿِيَڻُ**: [اصطلاح] خاڪِ ۾ مِلِي وَڃَڻُ، نِيست و نابُودُ ٿِيَڻُ، مَرَڻُ

— **زَمِينَ ۾ سَمائِجَڻُ**: [اصطلاح] شَرَمَ يا غيرَتَ جي سَببان زَمِينَ ۾ داخِل ٿِيَڻَ جو خَيالُ ڪَرَڻُ، شَرمِندو ٿِيَڻُ

— **زَمِينَ ۾ گِهڙِي وَڃَڻُ**: [اصطلاح] نِهايَت شَرمِندو ٿِيَڻُ، لَڄِي ٿِيَڻُ

— **زِمِينَ ويهَڻُ**: [اصطلاح] زَمِينَ جو هيٺِ وَڃَڻُ

— **زَمِين وزَمانُ**: [ا - مذ] سَڄو زَمانو، سَڄِي دُنيا، ڪائِناتِ

— **زَمِينِي**: [صفت] زَمِينَ سان مَنسُوبُ، زَمِينَ جو، زَمِينَ مُتَعلق
* دُنيا سان مَنسُوبُ، دُنياوِي، دُنيوِي، دُنيا مُتَعلق
* خاڪِي، مِٽيءَ جو

— **زَمِينِي فوجَ**: [ا - مث] زَمِينَ وارِي فوجَ، آرمِي

● **زَنِ**: [ا - مث] عورَتَ، نارِ، نارِي، مَهرِي، مائِي
* اِستري، زالَ، گهَرَ وارِي، جوءِ، پَتِني، اَهلِيه، بِيوِي، زوجه
* ٽَهَلِي، داسِي، نوڪِرياڻِي، نَفرِياڻِي، ٻانهِي
* وَنِي، ڪَنوارِ
* [ف]

— **زَنان**: [ا - مث] 'زَنُ' جو جَمَعُ، عورَتُون، مائِيُون

— **زَنانِ خانو ج زَنانِ خانا**: [ا - مذ] زالَنِ جي رَهَڻَ جي خاص جاءِ، حَويلِي، ڏيڍِي، حَرمُ، حَرَم سَراءِ، گهَرَ يا ڪَنهِن مَحفِل جو اَهو حِصو، جِتي صِرف عورَتَنِ جو اَچَڻُ ويهَڻُ هُجي

— **زَنانو ج زَنانا**: [صفت] عورَتَنِ سان مَنسُوبُ، عورَتَ جو، زالَ جو، زالڪو، زالاڻو
* عورَتَنِ وانگُر عَمَلُ ڪَندَڙُ مَردُ، مَخَنِث، زَنَ ذاتِيو، زَنَ ذاتِيرو، ماديءَ منهُون، نازُڪُ، نامَردُ
* [ا - مذ] پَردي وارو هَنڌُ (جيڪو صِرف عورَتَنِ جي لاءِ مَخصُوص هُجي)

— **زَنانو مُنهُن هُجَڻُ**: [اصطلاح] ڪَنهِن به ڪَمَ جي لائِقُ نه ٿِيَڻُ

— **زَنانِي دِلِ ڪَرَڻُ**: [اصطلاح] ڪَنجُوسائي ڪَرَڻُ، بُزدِلِي ڪَرَڻُ، زالَ جي چَئي تي هَلَڻُ

— **زَن مُرِيدُ ج زَن مُرِيدَ:** [صفت - ا- مذ] زال جي چئي تي هلندڙ. جوءِ جو مُجو. اِستري جيت. زال جو غلام

— **زَن مُرِيدُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] زال جي هٿ وس هُئَڻُ

— **زَنِ مَنڪوحہ:** [ا - مذ] نڪاح ۾ آندل عورت. نڪاح ٻڌي زال

* [ف: زن + مَنڪوحہ = نِڪاح ۾ آيل]

• **زَن:** [صفت] سَزا ڏيندڙ. ماريندڙ

* قُرِيندڙ. لتيندڙ

* مُرتب لفظن جي آخر ۾ ايندڙ (جيئن: راهزن وغيره)

* [ف]

— **زَني:** [ا - مث] سَزا. مار

* قُر لت

* [ف]

• **زِنا ج زِنا:** [ا - مذ] غير عورت سان مُباشرت. ڌاريءَ زال سان هَمبستري. حَرام. بدڪاري. حَرامڪاري

* [ع]

— **زِنا بالجبر:** [ا - مذ] زوري. حَرامڪاري. زوريءَ زنا

* [ف: زنا + با = سان + جبر = ڏاڍائي]

— **زِناڪارُ ج زِناڪار:** [صفت - ا - مذ] زنا ڪندڙ. زناهي. زاني. فاجر. بدڪار. ويچاري

* [ف: زنا + ڪار > ڪردن = ڪرڻ]

— **زِناڪاري ج زِناڪاريُون:** [ا - مث] زنا. زِناهَ. حَرامڪاري. بدڪاري

— **زِناهَ/زِناء:** [ا - مذ] ناجائز طور تي ٿيل هَمبستري. زنا

— **زِناهِي ج زِناهِي:** [صفت] زِناڪار. زنا جو

• **زَناخَ ج زَناخُون:** [ا - مث] ڪُڪڙ يا ڪبوتر وَغيرَه جي سِيني واري هَڏي. سيني واري هَڏي. سيني جي ٽاڪي. هَڏو. ڇَڙهَ. جَناخ. جَناڪ

* [ف]

• **زُنارُ ج زُنارَ:** [ا - مذ] اُهو ڌاڳو جيڪو هندو مذهبي رَسمَ موجب ڳچيءَ ۾ پائيندا آهن. جَڃيو

* قيدِ خانو. بَنديخانو

* [ف]

• **زَناوَرُ ج زَناوَرَ:** [ا - مذ] ساهوارو. جانور. جناور

• **زَنبُ ج زَنبَ:** [ا - مذ] وڏو ڳرهه (پٽ جو). وڏو نوالو. ڳنو. لقمو

— **زَنبڪُ ج زَنبڪَ:** [ا - مذ] پٽ جو وڏو ڳرهه. زنب

• **زِنبُ ج زِنبُون:** [ا - مث] سر يا پٿر جو وڏو ٽڪر. ڇنب

• **زَنبَق:** [ا - مذ] پسارڪي وَکَر جو هڪ قِسمُ

* سُفيد گُل جو هڪ قِسمُ. (انگ: Inis)

* [ع]

• **زَنبڪو ج زَنبڪا:** [ا - مذ/صوتي] هڪ قِسم جو آواز. سٽڪو. ڦهڪو (جيئن: هوا جو سُوساٽ، پاڻيءَ جو ڳينڪو مال جو زنبڪو)

* [س/ڪوهه]

• **زَنبُورُ ج زَنبُورَ:** [ا - مذ] ماکيءَ جي مک

* [ف]

• **زَنبِيلُ ج زَنبِيلَ:** [ا - مذ] فقيرن جو ڪچڪول. پن وارو مخصوص ٿانءُ. ڪِستو. جنبيل

* جهولي. ٿيلهي

* فقيرن جي وڏي گودڙي

* [ع]

• **زَنجِيرَ ج زَنجِيرُون:** [ا - مث] لوهه جي ڪڙين جي ڳنڍيل قطار. ڪنهن به ڌاتوءَ مان ٺهيل ڪڙين جي لڙي. سنڪلي. ٻيڙي. ٻٽڪڙو. چين. Chain. سنگهر. نيئر. واگهه. آنڪول

* ڏاوڻ

* ڪڙي. قطار. حلقو

* ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهڻ

* [مجازاً] رُڪاوٽ. جهل. رنڊڪ

* [صفت] پڪو. پختو. ڏاڍو. مضبوط

* قابو. سوگهو

* اٽل. برقرار

* [ف]

— **زَنجِير بند:** [صفت] زنجيرن سان جڪڙيل

— **زَنجِيرَ ٽُٽَڻُ:** [اصطلاح] پابندي ختم ٿيڻ

— **زَنجِيرَ ٽُٽِي وَڃَڻُ:** [اصطلاح] سمورين پابندين ختم ٿيڻ

— **زَنجِيرَ ٽوڙَڻُ:** [اصطلاح] آزادِي حاصِل ڪَرَڻُ
— **زَنجِيرَ پائِڻُ:** [اصطلاح] قيدِ ٿِيَڻُ
* پابَندِي قَبولَ ڪَرَڻُ
* [مجازاً] شادِي ڪَرَڻُ
— **زَنجِير زَني:** [ا - مث] زَنجِيرَن سان ڏِنَل سَزا
* زَنجِيرَن جو ماتَمَ، عَزادارِيءَ جو هِڪُ قِسمُ
* [ف: زَنجير + زَني = مار، سَزا]
— **زَنجِير سازُ:** [صفت] زَنجِيرَ ناهِيندَڙُ لوهارُ
— **زَنجِير سازِي:** [ا - مث] زَنجِيرَ ناهِڻَ جو ڪَمُ
— **زَنجِيري ج زَنجِيرِيُون:** [ا - مث] زَنجِيرَ، ننڍِي زَنجِيرَ
* ڪَپِڙي يا چَمِڙي جي ٻِن حِصَن کي گَنڍِڻَ وارِي ننڍِڙِي زَنجِيرَ، زِپ، (انگ: Zip)
* گَچِيءَ ۽ پائِنَ جو سُٺَ، چانڊِيءَ يا سونَ جي تَندُ جو هِڪُ زيوَرُ، هارُ، سَڱُو، سَڱِڙو، چيِن، (انگ: Chain)
* پِرتَ جو هِڪُ قِسمُ
• **زَنجِيلُ ج زَنجِيلَ:** [ا - مث] ڪِسِتو، پارِجاتُ، پِٽَڻَ جو ٿانءُ، جَنبِيلُ، ڪاسو، زَنبِيل
* [ف]
• **زَنجِيرو ج زَنجِيرا:** [ا - مذ] ٻيٽُ، جَزِيرو
* [ع: جزيره]
• **زِندانُ ج زِندانَ:** [ا - مذ] قيدِ خانو، بَنديخانو، جيلُ، مُحبَس
* تَڪلِيفَ، ڏُکُ
* بيمارِي، اَگهائِي
* [ف]
— **زِندانَ ۾ پَوَڻُ:** [اصطلاح] جيلَ ۾ پَوَڻُ، قيدِ ٿِيَڻُ
* تَڪلِيفَ ۾ پَوَڻُ
— **زِنداني ج زِنداني:** [صفت] قيدِي، اَسِيرُ
* بيمارُ، اَگهو، عَلِيلُ
• **زَندِ آوستا:** [ا - خاص] پارسِين جو مَذهَبِي ڪِتابُ
* [ف: زند = شرح + آوستا = متن]
• **زَندَپُورَ:** [ا - خاص] بَلوچَن جي هِڪَ قَبِيلي جو نالو

• **زِندَگاني ج زِندَگانِيُون:** [ا - مث] زِندَگِي، جِياپو، زِيستِ، حَياتِي، جِندُ، عُمرِ، آوستا، جوٽا، پَساهَ، اَرجا، جِيوَتِي، گُذرانُ
* [ف]
• **زِندَگِي ج زِندَگِيُون:** [ا - مث] زِندَهَ رَهَڻُ، جِمارِ، زِندگانِي، عُمرِ، حَياتِي، زِيستِ
* [ف]
— **زِندَگِي بَسر ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] عُمرِ گُذارَڻُ، جِيئَڻُ، عُمرِ ڪاٽَڻُ
— **زِندَگِي تَلخُ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] حَياتِي وَبالُ ٿِيَڻُ، جِيئَڻُ جَنجالُ ٿِيَڻُ
— **زِندَگِي ڀَر:** [ظرف] تَمام عُمرِ، سَڄِي عُمرِ، سَمورِي حَياتِي
— **زِندَگِي ڏِيَڻُ:** [اصطلاح] ڪِنهِن شَيءِ ۾ سَڄِي جِمارَ ڪَمُ ڪَرَڻُ
'هِن راڳَ کي سَڄِي زِندگِي ڏِني آهي' (جملو)
— **زِندَگِي ڪَڙِي ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] دُنيا جي تَڪلِيفُن کان بيزارُ ٿِيَڻُ، تَمام گهڻِين مُصِيبَتَن ۾ اَچِي ڦاسَڻُ
* حَياتِيءَ کان هَٿُ ڪَڍَڻُ
* دُنيا کان دِلِ کَٽِي ٿِيَڻُ
— **زِندَگِيءَ کان تَنگ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] زِندگِيءَ کان عاجِز ٿِيَڻُ، حَياتِيءَ کان ڪَڪُ ٿِيَڻُ
— **زِندَگِيءَ کان هَٿُ ڌوئِڻُ:** [اصطلاح] جِيئَڻَ جو آسِرو نَہ رَکَڻُ، حَياتِيءَ تان آسِرو لاهِڻُ
• **زِندَه:** [صفت] ذِي رُوحُ، ذِي حَياتُ، حَياتُ، جِيئَرو
* خوش، تازو
* قائِمُ، دائِمُ، موجُودُ
* [ف]
— **زِندَه باش:** [ندا] جِيئَرو رَهُ، سَلامَتُ رَهُ
* شاباس، مَرحَبا
— **زِندَه دَرگور هُجَڻُ:** [اصطلاح] جِيئَري قَبرَ ۾ هُجَڻُ
* تَمام تَنگ گُذارَڻُ
* تَمام گهڻو پوڙهو هُجَڻُ

— **زِندَہ دِلِ:** [صفت] خوش طَبع، خوش مِزاجُ
* ظَرِيفُ، مَسخِرو، چرچائِي
* سَخي

— **زِندَہ دِلِي:** [ا - مث] خوش طَبعِي
* سَخاوَتَ
* ظَرافَت، چرچو، مَسخَرِي

— **زِندَہ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] جِيئَرو ڪَرَڻُ، ساهہ وِجھَڻُ، حَياتِي بَخشَڻُ، جان وِجھَڻُ
* مَري وَيَلَ جي ذِڪرَ کي قائِمُ رَکَڻُ، ڳائِيندو رَهَڻُ

— **زِندَہ رَهَڻُ:** [اصطلاح] جِيئَرو رَهَڻُ
* تازو رَهَڻُ
* قائِمُ رَهَڻُ

— **زِندو ج زِندا:** [صفت] جِيئَرو، حَياتِ، زِندہ، جاڳَندو
* خوش، چَڱو، ڀَلو

• **زِندِيقُ ج زِنادِيق:** [صفت] بي دِينَ، ڪافِر، بي اِيمانَ، مُشرِڪُ، مُلحِدُ
* [ع]

'ڪو زيرِ زِبَر زِندِيقُ جَوي، ڪو راهنُما رَفِيقُ جَوي' (سَچَل سرمَست)

• **زِنڪُ:** [ا - مذ] هِڪَ اَڇو ڌاتوئِي عَنصَر (جَنهِن ۾ ٽامو مِلائِي پِتَلُ ناهيو ويندو آهي)، جِستَ
* [انگ: Zinc]

• **زَنگُ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو
* [س/ات]

• **زَنگُ ج زَنگَ:** [ا - مذ] گِهنڊ، گِهنڊِڙي
* ڪَٽُ (ڌاتوءَ جي)، ڪَس، مَٽُ، مرچو، موورِياڻ، زَنگارُ
* بَدخواهِي، عَداوَتَ، ضِدُ، دُشمَنِي، ويُر، ايرڪا، عَڪَس، خصُومَت، ڪِينو، خارَ، چاوَت، بُغض، ڪَوَنسَ، حَسَدُ

'ظاهِرَ ۾ پيو زَنگُ، موسيٰ ۽ فرعونَ جو' (سَچَل)
* [ف]

— **زَنگ آلُوده:** [صفت] ڪَٽِ چڙهيَلِ، زَنگ خورده، ڪَٽيَلِ

— **زَنگارُ ج زَنگارَ:** [ا - مذ] ٽامي جي ڪَٽِ، ڪَس، زَنگالَ، زَنگَ (هِي ڪاٽِيَنِ مان هَٿِ اِيندو آهي، بعضي هِنَ رِيتِ ناهِيندا آهن جو ٽامي جي ديڳڙِيءَ ۾ ٿِڪو سُرڪو رِجهي، پَٺِ ڪَري، باهِ تي چاڙهي سُرڪو سُڪائِي، ديڳڙِيءَ مان گَرڙي، لاهي هَٿِ ڪَندا آهن)

— **زَنگالُ ج زَنگالَ:** [ا - مذ] زَنگَ، ڪَٽِ، ڪَس، زَنگارُ

— **زَنگالِجَڻُ:** [مصدر 'زَنگالِڻُ' مان فعل مَجهُول] زَنگجَڻَ، ڪَٽجَڻُ، ڪَٽِ چڙهَڻُ، ڪَسجَڻُ
* [زَنگالِيو، زَنگالِيو، زَنگالِيَلُ]

— **زَنگالِڻُ:** [مص - فعل متعدي] زَنگَ لڳائِڻُ، ڪَٽِ چاڙهَڻُ، ڪَسائِڻُ
* [مص] زَنگالِڻُ
* [امر] زَنگالِ
* [زَنگالِيو، زَنگالِيندو، زَنگالِيَلُ]

— **زَنگِجَڻُ:** [مصدر 'زَنگِڻُ' مان فعل مجهول] زَنگَ لڳَڻُ، ڪَٽجَڻُ، ڪَٽِ چڙهَڻُ، ڪَسجَڻُ
* ڪاٽجَڻُ، سَڙَڻُ
* [زَنگِيو، زَنگِيو، زَنگِيَلُ]

— **زَنگ چڙهَڻُ:** [اصطلاح] زَنگَ لڳَڻُ

— **زَنگ لڳَڻُ:** [اصطلاح] ڪَٽِ چڙهَڻُ

— **زَنگِڻُ:** [مص - فعل متعدي] زَنگَ لڳائِڻُ، ڪَٽِ لڳائِڻُ، زَنگارُ لڳائِڻُ، زَنگالَڻُ
* بَدخواهِي ڪَرَڻُ، ڪِينو ڪَرَڻُ، بُغض ڪَرَڻُ
* [مص] زَنگِڻُ
* [امر] زَنگِ
* [مضارع] زَنگِيان (ج) زَنگِيُون، زَنگِين (ج) زَنگِيو، زَنگي (ج) زَنگِين
* [زمان حال ناهڻ لاءِ معاون فعل 'ٿو' ۽ زمان حال استمراريءَ لاءِ 'پيو' جا مذڪر، مونث جمع جا صيغا ڳنڍيا آهن]
* [حال] زَنگي ٿو (ج) زَنگِين ٿا
* [حال مث] زَنگي ٿي (ج) زَنگِين ٿيون
* [ماضي] زَنگِيو (ج) زَنگِيا
* [ماضي مث] زَنگي (ج) زَنگِيون
* [مستقبل] زَنگِيندو (ج) زَنگِيندا
* [مستقبل مث] زَنگِيندي (ج) زَنگِينديون
* [اسم مفعول] زَنگِيَل

— **زَنگُ وِجَهڻُ:** [اصطلاح] عَداوَت وِجَهڻ، دُشمَني وِجَهڻ

• **زَنگبارُ:** [ا - خاص] آفريڪا جي هِڪَ مُلڪَ جو نالو

• **زَنگِي ج زَنگِي:** [ا - مذ] گُلَ جو هِڪُ قِسمُ

* [صفت] زَنگَ مُلڪَ جو وِينَلُ. حَبشي

* [ڪنايہ] ڪارو. سياھُ

'ظالِمَ، زُلفَ، زورآوَرَ زَنگِي، ڪَنِ تا قَتلُ قَهارَ' (وِيڙل فقير آبڙو)

* [ا - خاص] مَردَ جو نالو

• **زَنگِيا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **زَنگِياڻِي:** [ا - خاص] ڪَلمَتي بَلوچَن جي هِڪَ پاڙي جو نالو

• **زَنگِيپوٽا:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

* [س/ات]

• **زَنگيجا:** [ا - خاص] بَلوچَن جي هِڪَ قَبيلي جو نالو

• **زَنگيزا:** [ا - خاص] قَبيلي جو نالو. زَنگيجا

* [س/ات]

• **زَنهارَ:** [ظرف] پَناھُ

* هَرگِز. ڪَڏَهِن نہ

* [ف]

• **زَنئورَ:** [ا - خاص] هِڪَ ذاتِ جو نالو

• **زُو:** [ا - مذ] جانوَرَن جو باغُ. چِڙيا گهر. جانوَر خانو

* [انگ: Zoo]

— **زُوجاگِرافِي:** [ا - مث] جانوَرَن جي جاگرافيائي ڄاڻ

* [انگ: Zoogeography]

— **زُولاجِي:** [ا - مث] عِلمِ حَياتيات (بائيولوجي) جي هِڪَ شاخَ. جانوَرَن بابَت عِلمُ. حيوانيات

* [انگ: Zoology]

— **زُولاجِيڪَل:** [صفت] جانوَرَن بابَت. جانوَرَن متعلق. حيواناتي. حيوانَن جو

* [انگ: Zoological]

• **زَوارُ ج زَوارَ:** [صفت] ڪَربَلا مُعَليٰ جي زيارَت ڪَندڙُ

* زيارَت ڪَندڙُ. زيارَتي

* [ع]

* [ا - خاص] مَردَ جو نالو

* هِڪَ ذاتِ جو نالو

— **زَوارِي ج زَوارِيُون:** [ا - مث] حَضرَت اِمام حُسين عَليہ السَلامَ جن جي روزي جي زيارَت. ڪَربَلا مُعَليٰ طرف سَفَر

• **زَوالُ ج زَوالَ:** [ا - مذ] ڪِرَڻَ جي حالَتَ. لاڙو. لاٿِ. تنَزلُ

* پُڄاڻي. پُڇاڙي

* [ضد: ڪَمالُ]

* زَبُون. چٽ. ڪِريَلُ

* گُم. ناس. ضايع

* ڪَمي. گهٽتائي. پَستي

* سِجَ لَٿِڻَ جو وَقتُ. لاڙو سِجَ جو. اَگِينءَ جو وَقتُ

* [ع]

— **زَوالَ جو وَقتُ:** [ا - مذ] ٽيون پَهَر. ٻَنپَهَرَن کان پوءِ جو وَقتُ

— **زَوالِيَتَ ج زَوالِيَتُون:** [ا - مث] گهٽتاءَ. لاڙو. موتَ. پويان پيرَ. پَٺُوتائي. زَوالُ. اَبتَري

* ساڙو. ڳارو. سوءَ. سارَ. ڳارَ

* بَربادِي. تَباهِي. اُجاڙُ. خانہ خَرابِي. سَتياناس. خانوخَرابُ

— **زَوالِي ڏِيڻُ:** [اصطلاح] موتَ پَهچائڻُ

* [س/ات]

• **زوجُ ج زوجَ:** [ا - مذ] جوڙو. زالُ مُڙسُ

* [ع]

— **زوجَہ ج زوجَهُون:** [ا - مث] زالُ. گهرَ وارِي. بِيبِي. اِستري. پَتني

* عورَتَ

— **زوجہ منڪوحہ:** [صفت - مث] نِڪاحَ ٻَڌِي زالُ

— **زوجِيَتَ:** [ا - مث] نِڪاحُ. عقَد. وِهانءُ

— **زوجِيَتَ ۾ آڻَڻُ:** [اصطلاح] نِڪاحَ ۾ آڻَڻُ. زالُ بَنائڻُ

• **زُودُ:** [صفت - ظرف] جلدِ. تِڪڙو. تُرتُ. نَهَ پَهَ. جهٽ پَٽ. فوراً. شِتاب. تِکو. اُمالڪَ. يَڪدَم. هِڪدَم. نَهَ طالِبو. اوچتو

* [ف]

— **زُودُرَس:** [صفت] تَمام ذَهِين. تيز فَهَمُ

* [ف: زود + رس > رَسِيدَن = پهچڻ]

— **زُود رَنجُ ج زُود رَنجَ:** [صفت] جَلدِي چِڙَنو. چيڙاڪ. تَپِتو. پوسرندڙ. خارباز. تيز مِزاج

* [ف: زود + رنج = ڏک]

— **زُودُ رَنجُ هُئَڻُ:** [اصطلاح] جَلدِي ڪاوڙجندڙ هُئَڻ. ڪاوڙيل هُئَڻ. چيڙاڪ هُئَڻ

— **زُودُ فَهَمر:** [صفت] تَمام ذَهِينَ. تيز فَهَمُ

* [ف: زود + فَهَم = عَقَل]

— **زُودُ نَوِيسُ ج زُودُ نَوِيسَ:** [صفت] تَڪڙو لِکندڙ. جَلدِي لِکندڙ

* [ف: زود + نويس > نوشتن = لکڻ]

— **زُودُ نَوِيسِي:** [ا - مث] تَڪڙي لِکَڻَ جي طاقَتَ

— **زُودُ هَضَمر:** [صفت] جَلد هَضَم ٿِيَڻ وارو (کاڌو). هَلڪِي غِذا

● **زورُ ج زورَ:** [ا - مذ] بَلُ. طاقَتَ. قوَتَ. تَوانائِي. سَگهه. سَتَ

* هِمَتَ. جُرئَتَ. بَهادُرِي

* شَڪتِي. تيجُ. ڪَرامَتَ

* ڏاڍائِي. مَضبُوطِي. سَگهت. سامَرٿِي. غَلبو

* توفِيقُ. وَسُ. پَچندِي

* زِيادَتِي. ڪَثرَتَ. اَفراط. اَزحد. نِهايَت

* ظُلمُ. سِتَمُ. غَضَبُ. زَبَردَستِي

* اِختيارُ. حُڪُمُ. حُڪُومَتَ. اِقتِدارُ

* ڪوشَش. جِدوجَهَد

* حَربو. حِيلو وَسِيلو

* سوڙهه. گهٽ

* بارُ. وَزَنُ

* رِعايَتَ نہ مِلَڻَ جي حالَتَ. سَختِي

* هَٿَنِ سان لِڱَنِ تي ڏِنَلُ مَروڙو (فرحتَ خاطِر)

* [صفت] هوشِيارُ. پَڙُ

* وَڏيڪ. گهڻو جام

* طاقَتوَرُ. ڏاڍو. بَلوانُ

'مُقابِلو ڪَريُون. ڏِسُون ته ڪير زورُ آهي' (جملو)

* [ف]

— **زورُ آزِمائِڻُ:** [اصطلاح] طاقَتَ آزمائِڻُ. طاقَتَ ڏيکارَڻُ. زورُ ڏيکارَڻُ. زورَ جي آزمائِش وَٺَڻُ

— **زورُ آزِمائِي ج زورُ آزمائِيُون:** [ا - مث] طاقَتَ آزمائِي. طاقَتَ جو مُقابِلو

— **زور آوَرُ ج زور آوَرَ:** [ا - مذ/صفت] بَلوانُ. طاقَتوَرُ. طاقَتَ وارو. جُرئَتَ وارو

* [ف: زور + آور > آوردن = آڻڻ]

— **زور آوَرِي ج زور آوَرِيُون:** [ا - مث] طاقَتَ. بَلُ. تَوانائِي. زَبَردَستِي

* ظُلمُ. جَبرُ. سَتَمُ

— **زورارُ ج زورارَ:** [صفت] زورَ وارو. زورَ ڀَريو. زورائِتو. مَضبُوطُ. جاڏو. جَبرو. بَليارُ. بَلِي. پَربَلُ. ڪَڙاڪِڙِي. سَگهو. سَٽرو. سَگهارو. سَگهائِتو. سَٻَرُ. سَگِهتو. قُوَتِي. سَتائِتو. قَرارو. تَوانو. سَتاڻو

* زَبَردَستُ. پَهچَ وارو. پَختِيات. شَهزور

— **زوراڪُ ٽِيڻُ:** [اصطلاح] ڪَنهِن جانوَرَ جو زورَ وَٺَڻُ ۽ قابوءِ ۾ نہ اچَڻُ

* [س/ات]

— **زوران دَستِي ج زوران دَستِيُون:** [ا - مث] ڏاڍَ مڙسِي. طاقَتَ. زوران زورِي. مَلهان مَلهي

* [ف: زور + دست = هٿ]

— **زوران زورِي:** [ا - مث] زَبَردَستِي. زورِي

* [ظرف] جَبراً. سَختِيءَ سان. زورَ سان. قَهراً

— **زوران زورِي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] زَبَردَستِي ڪَرَڻُ. ڏاڍائِي ڪَرَڻُ

— **زوراڻو ج زوراڻا:** [صفت - مذ] سَگهارو. سَگهائِتو. زورَ ڀَريو. زوردارُ. قَرارو. زَبَردَست

* پَهلوانُ. پراڪَرمِي. جَبرو. جانٺو. قَوِي. جُنگ. جرڙو. هيڪَل. بَهادُرُ. بَلِي. بَلوانُ. زور آوَر

* [ا - مذ] شُوڪَ. غَمُ. ڏُکَ. گُوندَرُ. ڏُنجُ. اَفسوسَ. اَرمانُ. سُورُ. ڪليش. ويدَنَ. ڏُکَ. ماتَمُ. رُودَنُ

* [مث: زوراڻِي ج زوراڻِيُون]

— **زوراوَرُ ج زوراوَرَ:** [صفت] زورَ وارو. زَبردَستُ. دَست دَرازُ. جَبراڻو. غَضَب ناڪ

* ڏاڍو سَخت. بِلڪُل مَهاوَتُ

* ظالِمُ. قَهرِي. دَردِي. اَنڌيري. سِتَمگَرُ. شوخ. گَبر

— **زوراوَري ج زوراوَريُون:** **[ا - مث]** زورُ، ڏاڍُ، سَبَرائِي، زوري، جَبر، ڏاڍائِي، دَست دَرازي، ظُلمُ، شوخِي

* گهٽ، ٻوساٽ، دٻڙ دوُنس

* غَضَبُ، زورُ زَبَر

* ٻَلُ، طاقتَ، قوّتَ، زورُ، چوهه

— **زورائِتو ج زورائِتا:** **[صفت - مذ]** مَضبُوطُ، جاڏو، جَبرو، ٻَليارُ، ٻَلي، پُرٻل، ڪَڙاڪَڙي، سَگهو، سَگهارو، سَگهائِتو، سَبَرُ، زورَ ڀَريو، قُوَتي، سَتائِتو، ڦَرارو، تَوانو، سَتاڻو، پَلوانُ، پراڪَرمي، پَچَٽياٽُ، پَهچَ وارو، شَهزورُ

* **[مث: زورائِتي ج زورائِتيُون]**

— **زورِ ڀِلو ج زورِ ڀِلا:** **[صفت]** ڀلو، سُٺو، چَڱو

— **زورَ ڀَريو ج زورَ ڀَريا:** **[صفت]** طاقتمَندُ، مَضبُوطُ، طاقتوَرَ، جَبرو، ٻَليارُ، ٻَلي، پُرٻلُ، ڪَڙاڪَڙي، سَگهو، سَترو، سَگهارو، سَگهائِتو، قَوي، سَبَرُ، زورائِتو، زورَڀَريو، قُوَتي، سَتائِتو، ڦَرارو، تَوانو، سَتاڻو، جاڻُنو، سَٽَرُ وَٽَرُ، دوُنسو، مَتارو

* **[مث: زورَ ڀَري ج زورَ ڀَريُون]**

— **زورَ تي چَڙهَڻُ:** **[اصطلاح]** طاقتَ وَٺَڻُ، زورُ وَٺَڻُ

* ڏاڍائِيءَ سان مَٿي اَچَڻُ

— **زورُ جَتائِڻُ:** **[اصطلاح]** طاقتَ ظاهِر ڪَرَڻُ

— **زورَ جِي مينڊِي هَڻَڻُ:** **[اصطلاح]** مَرضِيءَ جي خِلافُ ڪَمُ ڪَرَڻُ

— **زورَ جِي مِينڊِي نـہ لَڳَڻُ:** **[اصطلاح]** رَضامَنديءَ کانسِواءِ ڪَمُ سَر اَنجامُ نـہ ٿِيَڻُ

— **زوردارُ ج زوردارَ:** **[صفت]** زورَ وارو، زورائِتو، زَبرو

* قَوي، پَهلوانُ، تَوانا، طاقتوَرَ

* **[ف: زور + دار > داشتن = رکڻ]**

— **زور داغُ ج زورداغَ:** **[ا - مذ]** طاقتَ جو داغُ

— **زور داغُ ڏِيَڻُ:** **[اصطلاح]** گهوڙي کي طاقتَ ۽ صِحَتَ لاءِ داغُ ڏِيَڻُ

— **زورُ ڏيکارَڻُ:** **[اصطلاح]** طاقتَ ظاهِر ڪَرَڻُ، ٻَلُ ڏيکارَڻُ

* دَٻاءُ وِجهَڻُ

* هلَندي پَچَندي ظاهِر ڪَرَڻُ

* ڏاڍائِي ڏيکارَڻُ

— **زورَ ڏِيَڻُ:** **[اصطلاح]** ڀيڙون ڏِيَڻُ، مَٺَڻُ، چاپَڻُ، مَنائَڻُ، سَگهارِيون هَڻَڻُ

* طاقتَ ڏيکارَڻُ، زورُ آزمائِڻُ

* حَرٻا هَلائِڻُ، وَس ڪَرَڻُ

* بَهادُري ڏيکارَڻُ

* هَٿَن سان لِڱَن تي مَروڙا ڏِيَڻُ (فرحتَ خاطِر)

* شَدَ مَدَ سان چَوَڻُ

* جَهلي بِيهَڻُ

* ٿَنيَڻُ

* پٺڀرائِي ڪَرَڻُ، مَدَدَ ڪَرَڻُ

* تاڪِيدُ ڪَرَڻُ

* مَجبُورُ ڪَرَڻُ

* قُوَتَ ڏِيَڻُ

* سَخت ڪَرَڻُ

* ڪو لَفظ زورَ سان ڳالهائِڻُ

— **زورُ ڏيئِي بِيهڻُ:** **[اصطلاح]** تَمام گَهڻي ڪوشِش ڪَرَڻُ، هَرَڪي حَرٻا آزمائِڻُ، وَسَ آهَرِ ڪوشِش ڪَرَڻُ، سَڀُ حِيلا هَلائِڻُ

— **زورُ شورُ ج زورَ شورَ:** **[ا - مذ]** تيزِي، شِدَتَ، سَختِي، تيکُ، تاءُ

* جَذبو، جُنونُ، وَلوَلو، جوشُ

— **زورُ ڪَڍَڻُ:** **[اصطلاح]** زورُ گهٽائِڻُ، سَگهه ڪَڍَڻُ، ڪَمزورُ ڪَرَڻُ

— **زورُ ڪَرَڻُ:** **[اصطلاح]** زورُ لَڳائِڻُ، ڪوشِش ڪَرَڻُ، طاقتَ آزمائِڻُ، حَربو هَلائِڻُ

* زوري ڪَرَڻُ، لاچارُ ڪَرَ، مَجبُورُ ڪَرَڻُ، دَٻائِڻُ

* مِنتَ ڪَرَڻُ، آزي ڪَرَڻُ

— **زورَ لائي بِيهَڻُ:** **[اصطلاح]** سَڀُ حِيلا وَسِيلا هَلائي بِيهَڻُ

— **زورُ لَڳائِڻُ:** **[اصطلاح]** طاقتَ لَڳائِڻُ، زورُ ڪَرَڻُ

* هِمَتَ ڪَرَڻُ، ڪوشِش ڪَرَڻُ

* مَدَدَ ڪَرَڻُ

* ڏِڪو ڏِيَڻُ، ٺيلهَڻُ

* مُجامِعَتَ ڪَرَڻُ

— **زورَ مارِيو ج زورَ مارِيا:** [صفت - مذ] زبردستيءَ سان نڪتل. زورَ سان ڌڪيل

* مجبور. لاچار

* مرضيءَ کانسواءِ. بي خواهشو

* [مث: زورَ ماري ج زورَ ماريون]

— **زور ھس:** [ظرف] زبردستي. زورُ. زور زبر. ڌاڍائي. زوري

— **زور ھندُ ج زورھندَ:** [صفت] بلوان. طاقتور. زوراور

— **زورَ ۾ وَڃڻُ:** [اصطلاح] ٻيڙيءَ جو واءَ کان پاسيرو وڃڻ (ملاحن جو اصطلاح)

* [س/ل]

— **زورو ج زورا:** [ا - مذ] زورُ. بَلُ. طاقت. قوت. سگھه

* زوم، جوھ

* ڌاڍ. ڌاڍائي. سَبرائي. زبردستي. زوراوري. جبر. دست درازي

* گھڻ ٻوساٽ. ڌٻڙ دُونس

* غضب. زورُ زبر

* [صفت - مذ] زبردستُ

* ظالمُ. ڌاڍو

* بهادُر. طاقتور. سگھارو

— **زورُ وٺائڻُ:** [اصطلاح] همٿائڻ. قوت ڏيڻ. جوش ڏيارڻ. ترغيب ڏيڻ. اُٿارڻ. اُڀارڻ

— **زورُ وِجھڻُ:** [اصطلاح] دٻائڻ. مجبور ڪرڻ. دٻاءُ وجھڻ. طاقت ڏيکارڻ

* مدد ڪرڻ

— **زورُ هَلائِڻُ:** [اصطلاح] طاقت هلائڻ. وس هلائڻ. حڪومت هلائڻ. زبردستي يا رعب سان ڪم وٺڻ

— **زورُ هَلَڻُ:** [اصطلاح] وس هلڻ. پُڄڻ هلڻ. حڪم هلڻ

— **زورُ هَڻڻُ:** [اصطلاح] متو هڻڻ. محنت ڪرڻ. زور لڳائڻ. متا مونا هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ. جتن ڪرڻ

— **زورُ هُئڻُ:** [اصطلاح] طاقتمند هئڻ. ڌاڍو هئڻ. مضبوط هئڻ. طاقتور هئڻ. زورائتو هئڻ

* هلنديءَ وارو هئڻ. رهائيءَ وارو هئڻ

* خوش هئڻ

— **زورَتُون زورُ:** [صفت] سڀني کان وڌيڪ. تمام گھڻو. بيحد. جامُ

'آهي زورَتُون زورُ جي تو محبت مَنُ ۾' (سچل)

— **زوريءَ:** [ا - مث] زبردستي. ڌاڍائي. زورو

* [ظرف] ڌاڍ سان. جبراً. غضب سان. زورَ سان

— **زوريءَ زِنا:** [ا - مث] زبردستي زنا. زوريءَ همبستري

● **زُورُ ج زُورَ:** [ا - مذ] دغا. فريب. ڪوڙ. دروغ. ڪذب

* [ع]

● **زورَق ج زورَقُون:** [ا - مث] ٻيڙيءَ جو هڪ قسم. ننڍي ٻيڙي

* [ع]

● **زُوزاٽ ج زُوزاٽ:** [ا - مذ/صوتي] زورَ سان وڃڻ يا ڦرڻ جو آواز (چرخي يا لاٽوءَ جو). زُوڪاٽ

● **زُوفا:** [ا - مذ] دوا طور ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وکر (خوشبودار پنن سان گاهه جو هڪ قسم، جنهن جي شاخن ۾ گنڍيون ۽ گل زردو ٿين)

* [ع]

● **زُوڪاٽ ج زُوڪاٽ:** [ا - مذ/صوتي] هوا زورَ سان لڳڻ جو آواز. زوزاٽ. سوساٽ. زُوڪٽ

● **زُوڪٽُ ج زوڪٽ:** [ا - مذ/صوتي] زوڪاٽ. زُوزاٽ

● **زُوڪو ج زُوڪا:** [صفت - مذ] ٿلهو. متارو. پهلوان

* [س/ات]

● **زُومُ ج زُومَ:** [ا - مذ] زورُ. بَلُ طاقت. قوت

* ڌاڍ. ڌاڍائي. سَبرائي. زوراوري. دست درازي. زبردستي. غضب

* آڪڙ. وڏائي. غرور

* گھڻ. ٻوساٽ

* جلھه. جوھ

* هلان. اُلَر

* توفيق. وسعت

* [س/ل]

* [ظرف] تکو. زورَ سان. ڌاڍي

— **زُومَ مان:** [ظرف] زورَ سان. طاقت سان

— **زُومي ج زُومي:** [صفت] ظالمُ، قهارُ، ستمگرُ، ڏوڏي
* پرجا پيڙڪ، راڄ پيڙڪ، مردم آزارُ

• **زُون:** [ا - مذ] زورُ، وڏائي
* تيشُ، آڪڙ
* [س/ات]
* [ظرف] تکو، تيزُ

— **زُون ٿيڻُ:** [اصطلاح] وڏائيءَ ۾ ٻرجي وڃڻُ
* ڪاوڙجڻُ

— **زُون سڏائڻُ:** [اصطلاح] هوشيارُ سڏائڻُ
* بهادرُ سڏائڻُ

— **زُونءِ ۾ هُجڻُ:** [اصطلاح] وڏائيءَ ۾ هُجڻُ، تڪبر ۾ هُجڻُ

• **زُون:** [ا - مذ] خِطو، علائقو
* [انگ: Zone]

— **زونل:** [ا - مذ] خِطيوارُ، علائقائي
* [انگ: Zonal]

• **زونٽو ج زونٽا:** [صفت - مذ] همت ڀريو
* تلهو، متارو
* مضبوطُ، ڏاڍو
* [س/ل]

• **زونـرَ:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

• **زونڙ:** [ا - مذ] هڪ وَلِ جو نالو (نهايت زهريلي)
* هڪ قسمَ جي زنگي گُلَ جو بوٽو

• **زِهـ ج زِهُون:** [ا - مث] ڪنهن به شيءِ جو ڪِنارو، وَٽ (جيئن: زِهِ گريبان، زِهِ دِن وغيره)
* ڪمانَ جي ڏورِ، وَتَر
* ڏوري، تند، تارُ، نارُ، رودو
* جانورَ جي آنڊي مان وَٽيل ڏورِ (جيڪا ڪمانَ ۾ ڪم اچي)
* جاميٽريءَ موجب اُها سنئين ليڪ، جيڪا گهيري جي هڪ پاسي کان هلي، گهيري جي ٻئي پاسي پهچي، مرڪز مان نه لنگهي
* [ف]

— **زِهبَندُ ج زِهبَندَ:** [ا - مذ] ڪاٺ جي پٽي (جيڪا رازا ڇاءِ ناهڻ محل ليپي جي سنوت لاءِ ڪم آڻيندا آهن)، مسطرَ
* [زهه + ف: بند > بستن = ٻڌڻ]

— **زِهُون ڏِيڻُ:** [اصطلاح] مغزي هڻڻُ، ڪپڙي کي ڪناري هڻڻُ

• **زُهدُ ج زُهدَ:** [ا - مذ] پرهيزگاري، پارسائي، پاڪائي، خدا پرستي
* پرهيز ڪري
* [ع]

• **زَهَرَ:** [ا- خاص] هڪ ذات جو نالو
* [س/ات]

• **زَهَرُ ج زَهَرَ:** [ا - مذ] وِهُ، وِڪُ، سنکيو
* [ڪناية] بغض، ڪينو، ساڙُ، حسد، جلن، بيائي، دغا
* دشمني، ويرُ
* [صفت] ڪارو، ڪئوڙو، تيز
* بي لطف، بد ذائقي وارو
* [ف]

— **زَهَر آبُ:** [ا - مذ] زهر گڏيل پاڻي، زهر آلودو پاڻي

— **زَهَر آلود:** [صفت] زهر سان ڀريل، زهريلو
* [ف: زهر + آلوده = گڏيل]

— **زَهرباد:** [ا - مذ] باد زهر، باد خايه، خناق
* گهوڙي جي بيماريءَ جو هڪ قسمُ

— **زَهَرُ تِريءَ تي رَکِي نـه ڪائِڻُ:** [اصطلاح] بڇڙيءَ صحبت يا سنگت ۾ رهي بڇڙو ڪم نه ڪرڻُ

— **زَهَرُ ٿِي پَوڻُ:** [اصطلاح] وِهُ ٿي لڳڻُ، تلخ ٿيڻُ، نه وڻڻُ، ناگوار لڳڻُ، بڇڙو معلوم ٿيڻُ

— **زَهَرُ ٿِيڻُ:** [اصطلاح] وِهُ ٿيڻُ
* خرابُ ٿيڻُ
* تڪليف جو باعث ٿيڻُ، تلخ هجڻُ

— **زَهَرَ پِياڪُ ج زَهَرَ پِياڪَ:** [صفت] زهر پيئندڙُ، زهر جو عادي
* [مجازاً] عاشقُ، شيدائي، مشتاقُ

'عاشق زهر پياڪ، وِهُ ڏِسي وهسن گهڻو' (شاهه/يمن ڪليان)

— **زَهَرَ جو ڍُڪُ پيئَڻُ:** [اصطلاح] صبر ڪرڻ، غم کائي وڃڻ، نہ برداشتِ ڪري سگهڻ واري ڳالهہ برداشت ڪرڻ

— **زَهَرَ جي چُرِي هُئَڻُ:** [اصطلاح] تمام خوفناڪ هئڻ

— **زَهَرُدارُ:** [صفت] زهر سان ڀريل، زهريلو، زهر وارو، زهري، وهہ ڀريو

— **زَهَرُ ڏيڻُ:** [اصطلاح] زهر کارائڻ، زهر ڏيئي مارڻ، زهر سان مارڻ

— **زَهَرِ قاتِل:** [صفت] مهلڪ زهر، مارڻ وارو زهر

— **زَهَرُ ڪَرڻُ:** [اصطلاح] تلخ ڪرڻ، ڪڙو ڪرڻ، وهہ ڪرڻ، وِڪ ڪرڻ

* سخت پريشان ڪرڻ

— **زَهَرُ ڪَري ڏِيڻُ:** [اصطلاح] تلخ ڪري ڏيڻ، ناگوار ڪري ڏيڻ، بدمزي ڪري ڏيڻ

* سخت پريشان ڪرڻ

— **زَهَرُ کائِڻُ:** [اصطلاح] ڪا ماريندڙ شيءِ کائڻ

* جان ڏيڻ، مرڻ

* قرباني ڏيڻ، پاڻ کي تڪليف ڏئي ٻئي لاءِ ڀلو ڪرڻ

— **زَهَرُ لَڳَڻُ:** [اصطلاح] ناگوار لڳڻ، خراب لڳڻ، ڪڙو لڳڻ

— **زَهَر مُهرو:** [ا - مذ] زهر کي ختم ڪندڙ پٿر جو هڪ قسم (جيڪو دوا طور ڪم ايندو آهي)

— **زَهَر ناڪ:** [صفت] زهر وارو، زهر سان ڀريل، زهريلو

— **زَهَرُ واتَ پِيريو هُئَڻُ:** [اصطلاح] سخت مصيبت ۾ بہ چپ رهڻ

* ڪنهن عزيز جي موت هئڻ ڪري سوڳ ۾ هجڻ

— **زَهَرُ هارَڻُ:** [اصطلاح] اندر جو غصو يا رنج ٻئي جي مٿان ڪڍڻ

— **زَهَري ج زَهَرِي:** [صفت] زهر وارو، وِڪ، وهہ وارو، زهر وارو، اثرائتو، زهريلو، وَڪَ ڀريو

* ڪڙو، تلخ، ڪئوڙو

— **زَهَرِيلو ج زَهَرِيلا:** [صفت - مذ] زهر وارو، زهردار، زهري

* [مث: زَهَرِيلي ج زَهَرِيليون]

• **زَهرا:** [ا - مث] خاتونِ جنت بيبي فاطمة الزهرىٰ سلام الله عليها جن جو لقب

* [ع]

• **زُهرائِي:** [ا - خاص] دَرڪائي بلوچن جو هڪ پاڙو

• **زَهرُ ڪُچلو:** [ا - مذ] ٻسارڪي وَڪر جو هڪ قسم

• **زَهرُ ڪوچلو:** [ا - مذ] ٻسارڪي وَڪر جو هڪ قسم، زهر ڪچلو

• **زَهرُڪوڪِلو:** [ا - مذ] گاهہ جو هڪ قسم

* [س/ٿ]

• **زُهره:** [ا - مذ] هڪ گرهہ جو نالو، شڪر گرهہ، زهرو، نظامِ شمسيءَ جو سڀني کان روشن ۽ ٻيو نمبر وڏو گرهہ (جنهن کي حسن جي ديويءَ سان تشبيهہ پڻ ڏني ويندي آهي)، Venus

* [ع]

— **زُهره جَبِينُ:** [صفت - مث] زهره سياري جهڙي خوبصورت پيشانيءَ واري

* خوبصورت، ماهہ پيڪر

* [ع: زهره + ف: جبين = پيشاني]

— **زُهرو ج زُهرا:** [ا - مذ] زهره

• **زَهَرِي:** [ا - خاص] بروهي بلوچن جو هڪ قبيلو

* بلوچستان جي 'جهالاوان' علائقي ۾ هڪ ضلعي جو نالو (تاريخ بلوچستان)

• **زَهِمُرُ:** [ا - مذ] هڪ ول جو نالو، وڻ ويڙهيءَ جو هڪ قسم، ٻي پاڙي

* [س/ڪوهہ]

* سرندي جي وڄت

* جهمر جو تار

• **زَهمِي:** [ا - مث] زعم

* زور

* ڪاوڙ

* ڪست (ٻيلاين جا ٻول)

* [س/ڪوهہ]

• **زِهي:** [ح - ندا] وهه واهہ، شاباس

* [ف]

— **زِهي قِسمَت:** [ح - ندا] واهہ، خوش نصيبي

— **زِهي نَصِيبُ:** [ح - ندا] واهه، خوش نصيبي

● **زِهي ج زِهيُون:** [ا - مث] تاڃيءَ جي پچاڙي. جيڪا اوچ هيٺ نہ اچي (ڪورين جو اِصطلاح)

❋ [س/ات]

● **زَهيرُ ج زَهيرَ:** [صفت] هيٺو. ڪمزور. ڏٻرو. اٻرو

❋ [ف]

● **زَئُنرَ:** [ا - خاص] بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

● **زَئي ج زَئيُون:** [ا - مث] رَت. مائٽي. عَزارت

❋ [ف/س/ات]

● **زَئيرَ ج زَئيرُون:** [ا - مث] اُڪيرَ سِڪَ

❋ [س/ل]

● **زِيادَتَ ج زِيادَتُون:** [ا - مث] گهڻ. واڌ. واڌارو. اَفراط. گهڻائي

❋ [ع]

— **زِيادَتي ج زِيادَتيُون:** [ا - مث] ڪثرت. افراط. جوڙ. واڌ. واڌارو

❋ وراڻ. چاڙهو. سَرسي

❋ زوراوري. ظُلمُ. جبر. زبردستي

❋ ويڌن. تعدي

❋ بي عزتي. ذِلت

'توهان مون سان زيادتي ڪري رهيا آهيو' (جملو)

❋ فالتو

❋ فاضلي

— **زِيادَتي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ظُلمُ ڪَرَڻُ. جبر ڪَرَڻُ

❋ تعدي ڪَرَڻُ. ويڌن ڪَرَڻُ

❋ بي عِزتي ڪَرَڻُ. ذَليل ڪَرَڻُ

● **زِيادہ:** [صفت] گهڻو. جهجهو بهوڙ. گهَپل. جال. سَرس. وَڌيڪ. مَٿو گابڙو. بيحد. سَبيل

❋ گهڻي قدر. نهايت. تمام. بلڪل. ڏاڍو

❋ فالتو. بيو ب

❋ [ع]

— **زِيادہ تر:** [صفت] وَڌيڪ. گهڻو. قدر گهڻو. بلڪل زيادہ

❋ [ظرف] اَڪثر ڪري. گهڻو ڪري. گهڻي قدر

— **زِيادہ حَدِ اَدَبُ:** [جملو] خَتم ڪَرَڻُ جي دُعا. وَڌيڪ آداب و تَسلِماتِ

— **زِيادہ خيرِيَت:** [جملو] باقي خيريت. وَڌيڪ خيرِيت (حالُ اَحوالُ خَتمُ ڪَرَڻُ وقتِ اِستِعمال ٿيندڙ ڪلمو)

— **زِيادہ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڌائِڻُ. واڌارو ڪَرَڻُ. گهڻو ڪَرَڻُ

— **زِيادہ گو:** [صفت] ڳالهہ وَڌائيندڙُ. فُضولُ گو. دروغگو

❋ ڪُوڙو

❋ [ف: زياد + گو > گفتن = ڳالهائڻ]

— **زِيادہ گوئي ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] وَڌائي ڳالهہ ڪَرَڻُ. فضول بَڪَڻُ

● **زِيارَت:** [ا - خاص] بلوچستانَ صوبي جي هڪ شَهَر جو نالو (جتي قائداعظم محمد علي جناح پنهنجي ريزيڊنسيءَ ۾ زندگيءَ جا آخري ڏينهن گذاريا)

● **زِيارَتَ ج زِيارَتُون:** [ا - مث] ڪنهن مُقَدَس جاءِ جو دِيدارُ. جاترا. ياترا. تيرَٿ

❋ مُقدَس جاءِ. آستانو. دَرگاهَ

'هَل تہ زيارتون گهمي اچون' (جملو)

❋ ديدارُ. دَرشَنُ

❋ مُلاقات. گڏجاڻي

❋ [ع: زار = ملاقات ڪئي]

❋ سَلامُ. سَلامي

❋ اَهلِ تَشيعَ ۾ هر نِمازُ. مَجلِس. عزاداريءَ يا ٻين عِبادَتُن جي آخر ۾ پڙهيو ويندڙُ سَلامُ

— **زِيارَتَ جو شَرَف حاصِل ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] مُلاقاتِ ڪَرَڻُ. ديدارُ ڪَرَڻُ (ڪنهن مُقدَس جاءِ وَڏي شخصيت يا مَحبُوبَ جو)

— **زِيارَتَ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] ڪنهن مُقَدَس جاءِ يا بزرگَ جو ديدارُ ڪَرَڻُ

— **زِيارَت گاهَ ج زِيارَت گاهُون:** [ا - مث] زِيارَتَ ڪَرَڻَ جي جاءِ. مُقَدَس جڳهہ. دَرگاهَ. آستانو

❋ [ع: زيارت + ف: گاهہ = جڳهہ]

— **زِيارَتي ج زِيارَتي:** [صفت] زِيارَتَ ڪندڙُ. زيارت لاءِ ايندڙُ پانڌيڙو. جاتري. ياتري

• **زِيانُ ج زِيانَ:** [ا - مذ] نُقصانُ، هَرجُ، ٽوٽو هاڃو گهاٽو، خَسارو، ضَرَرُ، وَڃاءُ، ڇيهو

* ڇوٽَ، ڇَٽي، تاوَڻُ، ناوانُ، آبوڇي، گاسَ

* بَربادي، تَباهي

* [ف]

—**زِيانُ خورُ ج زِيانُ خورَ:** [صفت] نُقصانڪار، ناسِ ڪَندڙُ، تَباهه ڪُن، نُقصانُ پَهُچائيندڙُ، ضَرَرناڪ، جهورائو، حَرڪتي، لچو ايٺڙو، هاڃو

* [ف: زيان + خور > خوردن = واپارائڻ]

—**زِيانِ ڪارُ ج زِيانِ ڪارَ:** [صفت] نُقصانڪار، نُقصانُ پَهُچائيندڙُ، زِيان خورُ

* [ف: زيان + ڪار > ڪردن = ڪرڻ]

—**زِياني ج زِياني:** [صفت] نُقصانڪار، نُقصانُ پَهُچائيندڙُ، زِيان خور

• **زيبُ ج زيبَ:** [ا - مذ] سُونهَن، حُسنُ، سوڀِيا، خُوبي، خُوبصُورَتي، براج

* آرائِش، زيبائِش، سِينگار، ٺَٺُ، ڊائِيس، خُوشنُمائي، رونَقُ، تيجُ، جَلوو، ڪِرانتي، جهلڪو، ڀَڙڪي، پَرتاپُ، ڏَما

* تَجَمل، آبُ، چَمَڪَ

* [ف]

—**زيبا:** [صفت] خُوشنُما، سُهڻو، سُندَرُ، خُوبصُورَت

* سُٺو

* مناسِب

* آراسِتہ، سِينگارِيَلُ

* [ا - خاص] مُسلمان عورَتَ جو نالو

—**زيبُ النِساءِ:** [ا - مث] عورَتُنِ جي سُونهَن، اُها عورَتَ، جيڪا گهڻيُن عورَتُنِ ۾ نُمايان هُجي، سگهڙ ۽ ڀلاري عورَتَ

* [ف + ع: زيب (ف) = سُونهَن + نِسا = عورَتَ]

* [ا - خاص] مُسلمان عورَتَ جو نالو

—**زيبائِتو ج زيبائِتا:** [صفت - مذ] زيبَ وارو، زيبو، سُوڊو، سُندَرُ، ناهوڪو، سُهڻو

* عُمدو، ڀَلُ، ڀَلوڙُ، سُٺو، وَڻندڙُ، ديداري، ڏِسَڻُ جهڙو، لَطِيفُ، نازِڪُ، سَنگِينُ، مَهِينُ

* سَنهو، نَفِيس، چوڪو

* [مث: زيبائِتي ج زيبائِتيُون]

—**زيبائِش ج زيبائِشُون:** [ا - مث] سَجاوَٽ، ٺاوَٽ، سِينگار، آرائِش، سوڀِيا، زِينَتَ، سُونهَن

—**زيبِ تَن ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] پائِڻُ، پَهرَڻُ، ڪَنهِن چِيزَ (لَٽي ڪَپڙي) کي جِسمَ تي سِينگارَڻُ

—**زيبُ ڏِيڻُ:** [اصطلاح] سوڀِيا ڏِيڻُ، خُوشنُما لَڳَڻُ، سُٺو لَڳَڻُ

—**زيبُ زِينُ:** [ا - مذ] سُونهَن، سِينگار

—**زيبَ وارو ج زيبَ وارا:** [صفت - مذ] زيبائِتو، عُمدو، سُهڻو، نِزاڪَتَ وارو، ناهوڪو، زِينَتَ وارو

* [مث: زيبَ واري ج زيبَ واريُون]

—**زيبُ و زِينَتِ ج زيبُ و زِينَتُون:** [ا - مث] سَجاوَٽ، آراستگي، ٺاٺُ، ٺاهُ، سِينگار، زيبائِش

• **زيبرا ج زيبرا:** [ا - مذ] آفريڪي گَڏَهَ جو هِڪُ قِسمُ، پَٽاپَٽي گَڏَهُ

* [انگ: Zebra]

• **زيبرا ڪِراسِنگ:** [ا - مث] ڪَنهِن شَهَرَ ۾ پيادَل رَستو پارِ ڪَرَڻَ جي لاءِ پَٽاپَٽي پيچرو

* [انگ: Zebra crossing]

• **زيٽو زيٽ:** [ا - مث/صوتي] زَيارَپ، ڦَهَ ڦَهَ، سَٽِ سَٽِ، زَپَ زَپَ

* [س/ڪوهه]

• **زيتُونُ ج زيتُونَ:** [ا - مذ] ميوي ۽ وَڻَ جو هِڪُ قِسمُ، جامُ ڦَلُ، اَمروتُ، اَمرودُ (ٻي قِسمَ جابلي ٻَري ۽ باغي ليُن)

* [ف]

• **زِيٽَ ج زِيٽُون:** [ا - مث] ٻَڪواسَ، ٻَڪِ ٻَڪِ

* ٻَٽاڪَ، لَباڙَ

* آڪڙِ، وَڏائِي

* [س/ات]

—**زِيٽَ هَڻَڻُ:** [اصطلاح] ٻَٽاڪَ هَڻَڻُ، لَباڙَ هَڻَڻُ

• **زِيپَ ج زِيپُون:** [ا - مث] ڊاڙَ، ٻَٽاڪَ، لَباڙَ

* ٻَڪواسَ، ٻَڪِ ٻَڪِ

* [س/ات]

—**زِيپَرُ ج زِيپَرَ:** [صفت] ٻَڪواسِي

* لَباڙِي، ڊاڙِي، ٻَٽاڪِي

— **زِيپ مارَڻُ:** [اصطلاح] داڙُ هڻڻُ، ٻَڪاڪ هڻڻُ

— **زِيپ مِلائِڻُ:** [اصطلاح] داڙُون هڻڻُ، ٻَڪاڪُون هڻڻُ

• **زِيپَتُ ج زِيپَتَ:** [ا - مذ/صوتي] ٽَڪاءُ، ٺَهڪو، وَسڪارو (جيئن: موچڙي جو زِيپَت پيو ٻَوي)
* [س/ات]

• **زِيرِ:** [ظرف] هيٺِ، هيٺان، تَحتِ
* [صفت] هيٺوئون، هيٺاهون، هيٺ پَرو
* دَرجي ۾ گهٽِ، ڪمتر، نيچ، هَلڪو
* سادو
* تابع، هَٿَ هيٺِ، وَسَ ۾، زيردَستِ، ماتَحَت
* ڪمزور، ڪم طاقت
* [ف]

— **زيرِ آبُ:** [صفت] پاڻيءَ جي اَندر، پاڻيءَ جي هيٺِ
* ٻوڙُ هيٺِ، اُٿَلَ هيٺِ، ٻُڏَلَ، سيلابَ هيٺِ
* [ف: زير + آب = پاڻي]

— **زيرِ آبِي ج زيرِ آبِيُون:** [ا - مث] پاڻيءَ هيٺِ هَلندڙُ جهازُ، ٽوبو جَهازُ

— **زيرِ بارُ ج زيرِ بارَ:** [صفت] بارَ هيٺِ آيَل، بار وِڌَلُ
* قرضدارُ، اَدارُ هيٺِ، قرضي
* لاچارُ، تنگ
* [ف: زير + بار = بوجهه]

— **زيرِ بارِ ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] گهڻي بارُ هيٺِ اَچَڻُ
* لاچارُ ٿِيَڻُ
* گهڻي خرچ ۾ ٻَوڻُ
* قرض ۾ هَئڻُ

— **زيربارِي ج زيربارِيُون:** [ا - مث] بارُ هيٺِ اَچَڻَ جي حالَتَ، بارُ بوجهو
* اَٽڪَ، رَنڊَڪَ
* قرض، قرضداري

— **زيربَندُ ج زيربَندَ:** [ا - مذ] گهوڙي جي سنجَ جو هڪُ قِسمُ، لَونڊُ
* تنگ
* [ف: زير + بند > بستن = ٻڌڻ]
* اَگِٺَ، ناڙو

— **زيرِ تَجويز:** [ظرف] وِيچارَ هيٺِ، خَيالَ هيٺِ، رِٿَ ۾
* [ف: زير + ع: تجويز]

— **زيرِ تَعليم:** [ظرف] تَعليمَ ۾، اِسڪولَ يا ڪاليجَ ۾
* [صفت] تَعليمَ حاصِل ڪَندڙُ، مُتَعَلِمُ

— **زيرِ حِراسَت:** [ظرف] پوليسَ جي حَوالاتِ ۾، حِراسَتَ ۾، چوڪيءَ ۾، پَهري هيٺِ

— **زيردَستُ ج زيردَستَ:** [صفت] هَٿَ هيٺِ، تابعُ، تابعدارُ، ماتَحت، زيرِ حُڪُم، حُڪُمَ هيٺِ
* ٻَجگير، ٻاجگير
* غريبُ، ڪمزورُ، اَڙِين، ڪم طاقت

— **زيردَستِي ج زيردَستِيُون:** [ا - مث] ماتَحَتِي، تابعداري
* ٻاجگيري، ٻَجگيري
* هيٺانئين، پائبَندِي، غلامي

— **زيرِ زَمِين:** [ظرف] زَمِينَ هيٺِ، زَمينَ ۾، زَمِينَ اَندَرِ

— **زيرِ سايہ:** [ظرف] پَناهَ هيٺِ، اَجهي ۾، حِمايَتَ ۾
* [صفت] قَريبُ، ويجهو
* هيٺان

— **زيرِ صَدارَت:** [ظرف] صَدارَتَ هيٺِ، اَگواڻيءَ هيٺِ

— **زيرِ عِلاج:** [صفت] عِلاجَ هيٺِ، عِلاجَ ۾، دَوا ڪَرائيندڙُ، بيمارُ، اَگهو

— **زيرِ ڪَرَڻُ:** [اصطلاح] تابعُ ڪَرَڻُ، مُطيع ڪَرَڻُ، مَغلوبُ ڪَرَڻُ، هيٺان ڪَرَڻُ
* ماري مَچائِڻُ، دَٻائِڻُ، قابوءَ ۾ آڻِڻُ
* فَتح ڪَرَڻُ

— **زيرِ و بالا:** [ظرف] هيٺِ مٿي، اُبتو سُبتو، اُلٽ پلٽ، دَرهَم بَرهَم، زير و زَبَر

— **زيرِ وَ زَبَر:** [ظرف] هيٺِ مٿي، دَرهَم بَرهَم، اُبتو سُبتو، تَهه و بالا، اُلٽ پلٽ، سَرِيَر، زير و بالا

— **زيرِ وَ زَبَر ٿِيَڻُ:** [اصطلاح] هيٺِ مٿي ٿِيَڻُ، اُلٽ پلٽ ٿِيَڻُ، اُونڌو ٿي پَوڻُ
* پَريشانُ ٿِيَڻُ
* ڪَٽجي وَڃَڻُ
* بَربادُ ٿي وَڃَڻُ، نابودُ ٿي وَڃَڻُ، اُجڙي وَڃَڻُ

— **زير وزَبَر ڪَرڻُ:** [اصطلاح] هيٺ مٿي ڪَرڻُ، اُلٽ پلٽ ڪَرڻُ
* تباهه و برباد ڪَرڻُ

— **زيرِ ويچار:** [صفت] ويچار هيٺ، ڌيان هيٺ، غور هيٺ
* [ظرف] خيال ۾، سوچ ۾

— **زيرِ ويچارُ هُئڻُ:** [اصطلاح] سوچ يا خيال ۾ هُئڻُ
* ڪا ڳالهه فيصلي نه هُئڻُ

— **زيرين:** [صفت/ظرف] هيٺيون، هيٺاهون
* گهٽ

• **زيرِ ج زيرُون/ زيرِيُون:** [ا - مث] علمِ صوتيات سُرَ (Vowel) جو هڪ نِشان (ِ). آواز جي اکر هيٺ ڏنل هڪ اِعراب. ڪَنهن اکر جي هيٺان آيل اُها اِعراب. جيئن 'اِ' سُرَ جي آوازَ کي ظاهر ڪَندي آهي (اهڙي اِعرابَ کي اکر جي هيٺان آڏي لَڪيرَ (ِ) سان ظاهر ڪيو ويندو آهي)
* [ع]
* زَنجيرَ، ڪَڙي
* قيدُ
* زيرِ ڪَڙي (جيئن قيدين کي وجهجي)
'ڪِچيءَ ڳانا لوهه جا، زيرُون ۽ زَنجيرُ'
* [ف]

• **زيرڪُ ج زِيرَڪَ:** [صفت] تيز فَهَمَ، ذَهين، ذَڪي، سَمجهو، فهيمَ، عَقلمَندُ، دانا، دانِشمَندُ، هوشيارُ، سگهڙُ، سياڻو، عَقلي، سَجاڻُ، ڏِگهي نَظرَ رَکندڙُ، دُور انديش
* هُنَري، چَتُر، چالاڪُ، ڪاريگَر
* [ف]

— **زيرڪِي ج زيرڪِيُون:** [ا - مث] تيز فَهمِي، ذَهانَتَ، ذَڪاوَتَ، دانائي، دانِشمَندي، چَترائي، هوشياري، حِڪمَتَ، سياڻپَ

• **زيرِ گادِي ج زيرِ گادِيُون:** [ا - مث] اُٺَ جي سنجَنِ مان هڪ سَنجَ جو نالو (وهاٺي جي نَمُوني تي، جيئن اُٺَ جي پُٺيءَ تي بَجاءِ لاءِ پاڪڙي هيٺان ڏجي)

• **زِيرو:** [ا - مذ] ٻڙي، صِفَر
* ڪُجهه به نه
* [انگ: Zero]

— **زيرو بَلبُ:** [ا - مذ] تَمام هَلڪي روشِني ڏيندڙ بَلبُ، گهٽ وولٽيج وارو بَلبُ
* [انگ: Zero bulb]

• **زِيرو ج زِيرا:** [ا - مذ] مَصالحي طور ڪَمِ ايندڙُ هِڪُ ٻَساڙڪو خوشبُودارُ وَکَرُ، جيرو
* [ف: زيره]
* پَچڻُ بَعدِ زَمينَ تي ڪِريَلُ پَلِڙا
* [س/ڪوهه]
* [مث: زيري ج زيريُون]

• **زيرِي ج زيرِيُون:** [ا - خاص] هِڪَ جَبَلَ جو نالو

• **زيرِي ج زيرِيُون:** [ا - مث] زَنجِيرَ، سَنڪِلي
* ڪَڙي، ٻيڙي
* قطارُ

• **زِيستِ:** [ا - مث] زِندَگي، حَياتِي، عُمرِ، اَوستا
* هَستِي
* [ف]

• **زيڪُ ج زيڪَ:** [ا - مذ] بِيماريءَ جو هِڪُ قِسمُ، ساهَ کڻڻَ ۾ تَڪليفَ، ساهَ جي مونجهَه، دَمُ، سَڪِڙو، ضيقُ النفس
* [ع: ضيق]

• **زِيلَ ج زِيلُون:** [ا - مث] ڦوڪارو، ڦونگهارو، شُوڪارو، ڦوڪَ
* [ع]
* دانهَن، رَڙِ، آهَه، فُغان
* [ف]
'راتيو ڏينهان ٿي ڪَريان، زارِيُون مَنجهان زِيلَ' (سَچَلُ)
* ڏهُلَ جو مادي پاسو، تالِي
* [ف: زير = هيٺ]
* شِڪاري پَکيءَ کي ٻَڌَلُ گهنگهرُو
* [س/ات]
* [صفت] ڊِگهو، لَمبو
'سَليمُ ڊِگهو زِيلُ آهي' (جملو)
* [س/ات]

— **زِيلَڻُ**: [مص - فعل متعدي] ڦوڪارڻ، ڦوڪارو هڻڻ، شوڪارو هڻڻ، ڦونگهارو هڻڻ، هڻڪ هڻڻ
* دانهڻ، دانهون ڪرڻ، رڙيون ڪرڻ، واڪا ڪرڻ، پاڪارڻ، آهه و فغان ڪرڻ
* سڏ ڪرڻ
* باڏائڻ، ليلائڻ
* [مص] زيلڻ
* [امر] زيل
* [زيليو زيلندو زيليل]

— **زِيلُون ڪرڻ**: [اصطلاح] دانهون ڪرڻ، رڙڻ، آهه و فغان ڪرڻ

— **زِيلَ هڻڻ**: [اصطلاح] ڦوڪارڻ، ڦوڪارو هڻڻ، شوڪارو هڻڻ، ڦونگهارو هڻڻ، هڻڪ هڻڻ

— **زِيلَ ۽ بَمُ**: [ا - مذ] هيٺ ۽ مٿي، زيرو بم
* ساز جو آواز
* دهل جا ٻئي پاسا

• **زِيلا ج زِيلا**: [ا - مذ] اٺ جي سنجن مان هڪ سنج جو نالو
(حوالو: ڪتاب 'ٻيلاين جا ٻول' ص: 131)
* [س/ڪوهه]

• **زِين**: [ا - مذ] خوبصورتي، سونهن
* [ع]

— **زينُ العابِدِين**: [ا - مذ] عبادت گذارن جي سر جو تاج
* [ا - خاص] حضرت امام حسين عليه السلام جن جي وڏي شهزادي، اسلام جي چوٿين امام پاڪ جن جو اسم مبارڪ
* [ع: زين = خوبصورتي + عابدين = عبادت گذار]

• **زِينَ ج زِينُون**: [ا - مث] گهوڙي جي سنجن مان هڪ سنج جو نالو
* هني جو هڪ قسم، چمڙي جو هنو
* [ف: سن: جين]
* ڪپڙي جو هڪ قسم

— **زِين پوشُ**: [ا - مذ] زين جي مٿان وجهڻ جو ڪپڙو، غاشو، گاشو
* [ف: زين + پوش > پوشيدن = ڍڪڻ]

— **زِينَ ڪَشُ**: [اصطلاح] گهوڙو سنجڻ
* گهوڙي تي چڙهي روانو ٿيڻ
* [ف: زين + ڪش > ڪشيدن ڇڪڻ]

• **زِينَت ج زِينَتُون**: [ا - مث] سينگار، سونهن، زيبائش، آرائش، ناهه نوهه، نهوڙ، سوڀيا، سهڻائي، سندرتا، حسن، نزاڪت، لطف، سواج، رونق
* [ا - خاص] عورت جو نالو
* [ع]

— **زِينَت بَخشَڻُ**: [اصطلاح] رونق ڏيڻ، سينگارڻ، سوڀيا ڏيڻ، سونهن ڏيڻ

— **زِينَت پَرِيو ج زِينَت پَرِيا**: [صفت - مذ] آراسته، سينگاريل، سودو، سهڻو، ٻل ٻلوڙ، روڙو، سنو، عمدو، سندر، ناهوڪو، زيبائتو، ديداري، ڏسڻ جهڙو
* نازڪ، لطيف، سنگين، مهين
* چوڪو، ٺيڪو، ڪندڻ گڙو
* [مث: زينت پري ج زينت پريون]

— **زِينَت دارُ ج زِينَت دارَ**: [صفت] سينگاريل، ناهه نوهه وارو، زيب وارو، ٻهڪندڙ، زينت پريو

• **زِيندائِي**: [ا - خاص] بلوچن جي سنڌرائي قبيلي جو هڪ پاڙو

• **زِينو ج زِينا**: [ا - مذ] ڏاڪڻ جو ڏاڪو
* [ف: زينه]

• **زِيوَڻُ**: [ا - خاص] هڪ جبل جو نالو

• **زِيوَرُ ج زِيوَرَ**: [ا - مذ] جسم تي ظاهري سجاوٽ ۽ زيب زينت جو سامان (جيڪو اڪثر قيمتي ٿئي)، ڳهڻو، ڳهه (ڇلو، مندڙي، نٿ، ٽڪ وغيره)
* مٽيو، رتن، جواهر
* زيب، زينت، زيبائش، آرائش، سينگار
* [ف]

— **زِيهَه ج زِيهُون**: [ا - مث] ٻنيءَ جو وچ، ڪرنگهو
* [س/ڪوهه]

• **زِيهادائِي**: [ا - خاص] درڪائي بلوچن جو هڪ قبيلو

Mufasil Sindhi Lughat

Vol- VI

(ڏ - ڊ - ڍ - ذ - ر - ڙ ۽ ز)

Culture Department
Government of Sindh

Sindhi Language Authority

ISBN: 978-969-6251-85-9
9 789696 251859